Preclara excellētiſſimi viri medicoꝝ principis Ugonis Senēſis in primā Fen quarti ca-no. Auicē. que de febribus intitula-tur: acutiſſima īterp̄tatio: noui-ter caſtigata: ac q̄zplurimis floſculis in margine ſi/tuatis/illuſtrata: nu perrimeqꝫ im preſſa.

✠

Addūtur inſuper ī calce operis nōnulle eiuſdē q̄ōnes extrauagātes: nūc primuz in lucem edite.

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Clariſſimo pħo medicoqꝫ excellẽtiſſimo practice ordinariaꝫ in felici achademia patauina publice legenti
Hieronymo Turriano Veronẽſi: Joãnes tolẽtinus Veronẽſis tanqꝫ patri obſeruãdiſſimo. S. P. D.

Cum Joãnem Arculanum cõciuem noſtrum clariſſime Hieronyme in expoſitione
ſua in primam quarti canonis Vgonis Senenſis grauiſſimi philoſo/
phi ac medici preſtantiſſimi ſentẽtias ĩtroducentem ſepius inſpicerem. admirabar cur eiuſdẽ ex
poſitio tãdiu in latebris iaceret. cum tamẽ omnia eius opera vt locupletiſſima ſunt: ita etiaꝫ om
nibus exoptatiſſima exquiſitiſſime perquirantur. Sed hoc ideo accidiſſe putaram: ꝙ hoc pene diuinũ opus
apud paucos reperiretur: qui vt ſe illius dictis ornarent alienaqꝫ vſurparent: communi vtilitati inuidentes:
reconditum illud diligentiſſime obſeruarent. Sed cũ nullum violentum perpetuum: dijs optimis vtputo
ab Auicenna hunc ſuum verum interpretem in luceꝫ prodire efflagitante exoratis: ac vtilitati cõmuni cõſu/
lentibus. diligentia prudentis viri Franciſci de Burgo ciuis Papienſis nuper e carceribus non paruo ere
eximitur: mihiqꝫ recognoſcẽdũ caſtigãdũqꝫ tradit. Q̃d onus lꝫ grauiſſimũ: tñ pro cõmuni oĩum vtilitate: cũ
nõ nobis tantum nati ſimus: ſed ortus noſtri partẽ patria: partẽ amici vẽdicent. Cũqꝫ hanc expoſitionẽ vide
re ſummo deſiderio tenerer libẽter aſſumpſi. Sed cũ tantũ duo exẽplaria mihi offerrentur: me taleꝫ ꝓuinciã
ſubijſſe ſepius penituit. adeo. n. illa mutilata ac erroribus plena inueniebã: vt ni ab inceptis deſiſtere mihi
turpe putaſſem. ac tam ꝑclarũ opus latebras iterũ ſubire veritus eſſeꝫ. niqꝫ ſummi philoſophoꝝ Ariſtotelis:
ſuiqꝫ Cõmẽtatoris: magniqꝫ Alberti Galeni Raſis: principiſqꝫ medicoꝝ noſtri Auicẽne ſententias ibi tam
dilucidatas cõperiſſem: quo defeſſuꝫ aĩuꝫ ac pene labentẽ reſumerẽ: emendãdi officium penitus reliqſſem.
Sed tandẽ dijs optimis fauẽtibus multa diligentia ac cura codicẽ vnũ integruꝫ reformaui. Reliquuꝫ erat:
vt tam diuino operi: quo nr̃o Vgoni de noſtris ſciẽtijs tam benemerito: vt nullum poſt Gentilẽ Marſiliũqꝫ
patauinum tot tantaqꝫ doctiſſimorum iudicio adinueniſſe arbitremur: plene quantum in me eſſet ſatiſfieret
patronum talem ac defenſorem ſibi deſignarem: cuius auſpicijs intrepide omnia gymnaſia aduolaret. Sed
cum plurimi ſeſe mihi offerrant. tamẽ pace illorum dixerim: nemo ad hoc q̃ꝫ tu Hieronyme Veronenſis ex
nobiliſſima turrianoꝝ familia oriunde taꝫ idoneus occurit. Nam in omnibus Jtalie gymnaſijs inter omnes
iam pridem celeberrimus ac omnium qui legendi munus publice profitentur precipuus haberis: nomenqꝫ
tuum omnes achademie perſonant. Teſtatur enim hoc achademia Ferrarienſis: vbi ad ordinariam ex pata
uino maximo ſtipendio euocatus tantum gratie in legendo acriqꝫ tuo ĩgenio diſputãdiqꝫ ſolertia in coronis
doctoꝝ frequentiſſimis honoris ac palme reportaſti: vt omnes te vnicum colerent ⁊ admirarentur. Quantũ
vero in egrotis medẽdis: quos a morte reuocabas: cõſecutus ſis: teſtant̃ Jlluſtriſſimi eſtenſes principes: to/
taqꝫ illa ſplendidiſſima Ferrarienſis ciuitas: que alterum Joãnem arculanum Veronenſem recuperaſſe pa/
lam ꝓfitebatur: noſtriqꝫ alme patrie Veronenſi: que tales tantoſqꝫ viros in ſui tam grande cõmodum orna/
mentumqꝫ progenuiſſet: gratias ingentes agebat. Memini enim que ac quanta ego ipſe: cuꝫ ſub excellentia
tua ibi militarem: preſens vidi ⁊ audiui. cum principes illi humanitatis laudibus inſtructiſſimi fama tua cõ/
pulſi ad te audiendum publice legentem diſputantemqꝫ frequentiſſime conuenirent: quantũqꝫ omnibus au/
dientibus te extollerẽt. Que omnia sereniſſimus venetoꝝ princeps illuſtriſſimuſqꝫ ſenatus percipiens: quã/
tũqꝫ vtilitatis glorie ac ornamenti patauine achademie: inclyteqꝫ Venetiarum vrbi allaturus eſſes ꝓſpiciẽs:
te maximo ſalario ac tui ſumma cum gloriã: nõ paruo tñ cum merore principum Ferrarienſium: ac totius vr/
bis iactura te inde reuocarũt. Quare tu ab inſtitutis preclare patrie noſtre Veronenſis: legibuſqꝫ deſciſſere
nolens sereniſſimo principi noſtro: vt equũ erat: paruiſti. Vnde fit vt legendo ⁊ medendo ad tm̃ culmẽ meri
to euectus ſis: vt patauina achademia alterum Antoniũ cermeſonũ Veronenſem publice ꝓfitentẽ: inclytaqꝫ
Venetiarũ vrbs Gerardũ bolderiũ Veronẽſem ſe conſecutam eſſe ꝓfiteatur: in maximum patrie noſtre de/
cus tuiqꝫ vtilitatẽ. Suſcipe igitur pater optime Vgonis ſenenſis patrocinium de toto humano genere bene
meriti. qui te patronum ac optimum ſententiarum ſuarum defenſorem expoſcit. caſtigationẽqꝫ ſuam tuo no/
mini per me dicatam. dictaqꝫ illius excellenti ingenio tuo non paruaqꝫ auctoritate ꝓtegas atqꝫ defendas: vt
tutus pro omnium vtilitate quocũqꝫ prodire poſſit. Joãnemqꝫ tollentinum tuum/ vt ſoles ama: tibiqꝫ com/
miſſum habeas. Vale patrie noſtre decus ſpendidiſſimum.

UVA. BHSC. IyR_044_2

citur ꝙ eſt coꝛruptio a caliditate aliena. Hic tamen ꝑ caloꝛem extraneum intelligimus nõ omnẽ illum qui modo dicto agit: qꝛ hoc modo omnis caloꝛ põt dici extraneus. Sꝫ illum qui eſt magis oppoꝛtunus vt caloꝛ extraneus ꝙ̃ꝫ debeat eſſe caloꝛ hominis ſani vel ꝙ̃ꝫ caloꝛ ſue ĩtenſionis in homine ſano alijs paribus. Et ſic omnis caloꝛ qui eſt nimis igneus modo ſuperius dicto eſt extraneus: ⁊ hoc idem intelligunt illi qui dicunt: ꝙ eſt pꝛeter naturã vel nõ naturalis. Ex quibus omnibus ſupꝛadictis patet: ꝙ omnis febꝛis eſt caloꝛ extraneus. Queſtio. 2.

Quidã autem querunt hic. Utrũ febꝛis ſit ſolum caloꝛ additus ſuper naturalem vel aggregatũ ex naturali ⁊ extraneo: vel ſolum ille qui pꝛius erat naturalis: ⁊ mõ factus eſt extraneus. In febꝛibus igiť in quibꝰ nõ eſt caloꝛ ꝑ̃ter naturã niſi ꝑ̃ternaturalitate intenſionis pꝫ per ſupꝛadicta: ꝙ ſi caloꝛ in menſura quattuoꝛ graduũ eſt naturalis: ⁊ nunc ſunt additi duo gradus: ex quibus cũ ꝑ̃cedentibꝰ fit caloꝛ intenſus vt ſex: illi duo gradus additi nõ ſunt magis ꝑ̃ternaturales ꝙ̃ꝫ duo q ſunt medietas ĩtẽſiua pꝛioꝛũ quattuoꝛ graduũ: ⁊ iõ vel opꝫ ꝙ quilibet gradus in illo caloꝛe eſt ꝑ̃ternaturalis merito intenſionis totius: cuius eſt pars: aut ꝙ nullus eſt ꝑ̃ternaturalis niſi ille qui eſt intenſioꝛ ꝙ̃ꝫ vt quattuoꝛ ⁊ ſic illi duo additi nõ ſunt ꝑ̃ternaturã: imo totuꝫ aggregatũ eſt in illo maxime ꝑ̃ternaturã: qꝛ intenſiſſima caliditas in illo exñs. Sed ſi dicimus ꝙ ſint ꝑ̃mi quattuoꝛ gradus nãlis caloꝛis: ⁊ ĩducať caliditas vltra illos q̃ ſit male ꝓpꝛietatis: v̄bigr̃a: directa a re putrida: tunc de iſtis duabꝰ caliditatibꝰ eſt dubiũ: vtrũ ſola addita ſit moꝛbꝰ vel aggregatũ. Et lꝫ Gentilis velit ĩ oĩ caſu ſolã additã vltra nãleꝫ in febꝛe eſſe febꝛẽ vel moꝛbum: tamẽ in hac ſola limitatione videť magis poſſe defendi: ⁊ ꝑ hac ꝓcedunt apertius ſue rationes.

Rñ. Gẽtilis. ¶ Dicit Gentilis hic eſſe duos diuerſos caloꝛes: quorũ ſolus ſupadditus eſt moꝛbꝰ ꝑ̃cipue febꝛis: hoc arguit multis argumẽtis. ¶ Primo per hoc ꝙ ꝑ̃exiſtẽs eſt caloꝛ naturalis: ⁊ ſolũ additus ẽ ꝑ̃ternaturã: vt pꝫ ex caſu. ergo ſolũ additus eſt moꝛbus. ¶ Scḋo ꝑ hoc ꝙ ſi fuiſſet ĩducta frigiditas ĩpediens opationes: nõ eſſet egritudo aggregata ex caloꝛe ꝑ̃exiſtente: ⁊ frigiditate inducta: ſed ſola qualitas ĩducta. ergo a ſi'li ſolus caloꝛ additus eſt moꝛbꝰ. ¶ Tertio ꝑ hoc ꝙ medicus intendit cõſeruare caloꝛẽ nãlẽ febꝛientis cũ ipm curat: ⁊ coꝛrũpere ꝑ̃ternaturalẽ. ergo illi ſunt diſtincti: ⁊ cũ inductũ ſiue additũ ĩtendat medicꝰ coꝛrũpere: ⁊ eo remoto ceſſat moꝛbꝰ: ſequiť ꝙ ſolus additus eſt moꝛbus. Et aſſumptũ patet ex Gal. 8. terapẽ. qui ꝓpter illud colerico ⁊ flegmatico febꝛientibꝰ equaliter frigidioꝛa offert flegmatico: ⁊ minus frigida colerico ꝓpter cõſeruationem cõplexionis naturalis.

Inſtantia ad Gẽtilẽ. ¶ Cõtra hãc põnẽ arguiť ſic. Illis duobꝰ caloꝛibꝰ mõ ſupꝛadicto exñtibꝰ actio vniꝰ extra ſubm ſuũ nõ abſoluiť ab actione alteriꝰ. ergo ſi vnus agit nocẽdo in coꝛpus ⁊ reliquus: ⁊ ꝑ ꝯñs ſi vnus ledit opationes ⁊ reliquus: ⁊ ſic ſi vnus eſt ꝑ̃terꝫnaturã ẽt reliquus. Aſſumptũ ꝓbo: qꝛ mẽbꝛũ h mõ calefactũ nõ agit in hñs caliditatẽ ſuꝑ mediũ niſi mediãte caliditate ſua: q̃ ſit ĩtẽſa ſupꝛa mediũ gradũ totiꝰ latitudĩs. Nã remiſſum nõ appetit ꝑ ſe ĩtendere id qḋ ẽ eo ĩtenſius ĩ ſua ſpẽ. Sꝫ in nullo viuente ſꝫm Gentileꝫ: ⁊ in nullo coꝛde viuẽte ſꝫm veritatẽ eſt caliditas addita ĩtenſa. ſ. mediũ gradũ: nã qꝛ oẽ coꝛ ĩ naturali diſpõne exñs ẽ calidũ ſupꝛa eq̃le ad pondus. Iõ in oĩ tali ẽ cal'tas nãlis ſupꝛa mediũ gradũ: ⁊ ex hoc ſequitur ꝙ in nullo tali coꝛde põt addi vltra illaꝫ quã habet caliditas ſub medio gradu totius latitudinis: qꝛ in fine haberet caliditatẽ intenſioꝛẽ ſũma. Et tunc foꝛmať ratio. Coꝛ febꝛiens modo ſupꝛadicto nõ calefacit ſanguinem ⁊ ſpm̃ niſi per caliditatẽ ſupꝛa mediũ gradũ totiꝰ latitudĩs: ſꝫ nullaꝫ talẽ hꝫ acq̃ſitã: ĩmo oĩs talis in eo aut ꝑ̃exiſtebat: aut ẽ aggregata ex ꝑ̃eñte ⁊ addita: igiť in illa coꝛpa non agit calefaciẽdo: aut ſubtiliãdo niſi per caliditatẽ cõpoſitã mõ dicto: ⁊ iõ illaꝝ caliditatũ actiões nõ abſoluũtur abinuicẽ. ¶ Scḋo ſic: in coꝛpe calefacto ꝑ vnũ gradũ vltra tẽperatũ a ſole: ſi vnus gradus ḋ ꝑ̃exñtibꝰ remoueret oibꝰ alijs paribꝰ remaneret tẽꝑatũ ſicut pꝛius ⁊ ſanũ: ergo ille gradus additꝰ nõ magis ẽ ꝑ̃ternãlis ꝙ̃ꝫ vnus gradus de ꝑ̃cedẽtibꝰ. Et aſſumptũ pꝫ: qꝛ ſi eſſet vnũ aliḋ tẽꝑatũ: qḋ pꝛĩo ĩfrigidareť ab aere ꝑ vnũ gradũ: ita ꝙ ꝑderet vnũ gradũ de ſuis naturalibꝰ: ⁊ poſt infrigidationẽ caleret a ſole vel ab alio extrĩſeco vſq̃ꝫ ad pꝛiſtinũ tẽꝑamẽtũ: eẽt gradus oĩo ſi'lis: ſicut ĩ pꝛĩo ⁊ cetera paria: ⁊ illḋ ſcḋꝫ eẽt tẽꝑatũ: qꝛ curatũ ab illa mala cõpl'onẽ frĩda: igiť pꝫ ꝙ ĩ vtroq̃ꝫ gradꝰ a ſole ĩtroductꝰ eſt nãlis. Plura pñt adduci motiua: ſed ego nõ intẽdo nimiũ ꝓlongare. ¶ Et ex his rñdeo ad dubiũ: ꝙ caloꝛ febꝛilis in mẽbꝛo ſꝫm ſe totũ febꝛiẽte ẽ totus caloꝛ actualis in eo reꝑtus: qꝛ quelibet ꝑs ꝓ ꝙ̃ꝫto inexiſtit toti eſt magis ignea oppoꝛtuno: ⁊ ſi fuerit putridũ vel venenoſuꝫ: qḋ vnicũ gradũ caloꝛis ĩduxit in tale febꝛiẽs: cõſtat ꝙ opꝫ ipꝫ eſſe actu calidius vl' virtual'r: ita ꝙ totũ caloꝛẽ aggregatũ ex ꝑ̃exñti ⁊ inducto dirigit ⁊ ſibi ſuboꝛdinat ad agendũ nocumẽta: aut ĩpediẽdũ ꝑfectionẽ opationũ: ita ꝙ nõ eſt aſſignare ꝑtẽ que ſola opereť: vel merito cuius ſolius ſit leſio eque bene: ſicut dixi qñ ꝑ̃ternaturalitas nõ eẽt niſi merito intenſionis: ⁊ totus caloꝛ eſt ꝑ̃ternaturã. ¶ Notandũ tñ: ꝙ duobus modis vt recte dixerũt antiqui ꝯtingit aliquẽ caloꝛẽ eſſe ꝑ̃ternaturam: vno mõ ꝓ̃ternãlitate oppoſita naturalitati vite. ⁊ hoc mõ in febꝛiẽte nõ eſt caloꝛ ꝑ̃ternaturã. ſcḋo modo ꝑ̃ternaturalitate oppoſita naturalitati ſanitatis: ⁊ hoc modo totus caloꝛ actualis membꝛi febꝛientis eſt pꝛeternaturalis.

¶ Ad argumẽta Gẽtilis rñdeť. ¶ Ad ꝑ̃mũ pꝛo nunc ꝯcediť: ꝙ febꝛis ẽ diſtẽꝑantia ꝑ additionẽ caloꝛis gr̃a videndi argumẽtũ. Et cũ inferť ergo in mẽbꝛo febꝛiẽte erunt due caliditates vel ꝑtes intẽſiue caloꝛis abinuicẽ differẽtes: ꝯcediť ẽt cã argumẽti. Et cũ dꝛ ꝙ ſolus ꝑ̃exñs eſt nãlis ⁊ ſolus additus eſt ꝑ̃ternãm: hoc negať: ĩmo. i. ꝓꝑ ſcḋi inductionẽ ꝑ̃mus ſit ꝑ̃ternãm.

¶ Ad ſcḋm ꝯcediť: ꝙ ſi ĩduciť frigiditas in ꝑte que ſit egritudo: tunc nõ erit egritudo cõpoſita ex caliditate ⁊ frigiditate: ſed tm̃ erit aggregatũ ex ꝑ̃exñte frĩditate ⁊ addita: ⁊ ita eſt ḋ caliditate. ¶ Tertiũ argumẽtũ hꝫ plus difficultatis: ſꝫ tñ nõ intelligiť dcm̃ Gal. ꝙ caliditas ꝑ̃ternãm tota ſit coꝛrũpẽda: ſꝫ ita ſit coꝛrũpenda vt nõ remaneat caliditas amplius ꝑ̃ternaturaꝫ: ⁊ in caſu in quo ꝑ̃ternaturalitas ſit ſolũ merito intẽſionis ⁊ tota cal'itas excedat nãlẽ ꝑ duos gradus vniformiter ꝑ totũ: dico ꝙ quicũq̃ꝫ duo gradus remoueanť remanẽte reſiduo ſit remotio ꝑ̃ternãlis totius mõ dicto: qꝛ ſit qḋ ibi nõ eſt ampliꝰ caloꝛ ꝑ̃ternãm. Cũ autẽ dꝛ ꝙ nãlis cõpl'o eſt ꝯſeruãda: intelligiť ꝙ in hac permutatione curãdi coꝛpus nõ dꝫ ita infrĩdari ꝙ non remaneat ſub mẽſura que dꝫ eẽ ſibi nãlis. Utrũ aũt frigidioꝛa cõpetãt colerico vel flegmatico: vide q̃ dixi q̃rta pꝛimi cap. pꝛĩo. ¶ Ex q̃bus tu h vides q̃ũo ſaluantur auctoꝛes: quoꝝ quidã dicũt ꝙ febꝛis eſt caloꝛ extraneus vel ꝑ̃ternãm: vt Auic. h ⁊ Gal'. pꝛĩo de differẽtijs fe. ⁊ Yſaac ⁊ Ar. pꝛĩa ꝑticu. ꝓblematũ. ꝓble. 2. nã h eſt abſolute veꝝ: ⁊ h mõ ſaluanť ẽt q dicũt: ꝙ febꝛis eſt caloꝛ nãlis mutatꝰ in igneũ: nã aliquo mõ eſt nãlis cũ ſit in viuẽte: ⁊ ſi eſt febꝛis: opꝫ iuxta dcã: ꝙ ſit factꝰ magis ignee nãe ꝙ̃ꝫ dꝫ in illo coꝛꝑe in quo eſt in naturali diſpõne. Et tu cõſidera ꝙ pꝛĩo tegni: cũ dixi quẽlibꝫ lapſuꝫ ꝑ̃ter nãm eſſe peioꝛẽ lapſu nãli in ꝯꝑatione ad virtute vt eſt opationũ ꝓductiua dixi ſuppoſito pꝛo ꝟo ꝙ lapſus pꝛeter naturam nullo modo ſit

Calor pre ternãm duplicit. Caloꝛ pꝛeternãm dupliciter.

UVA. BHSC. IyR_044_2

inſtrumentum virtutis ad operationes faciendas:qḋ
de quibuſdam eſt verum:ſed non de febre.
¶ Deinde cū dicit.(Accēſus in corde). In iſta parte:
vt ſupra dixi declarat:qḋ opꝫ eſſe ſubm febris ⁊ cū q/
bus circūſtantijs dicēs:ꝙ calor ex̄neus q eſt febris dꝫ
eſſe accēſus in corde ſi dici debeat febris:⁊ ꝑ aut ꝓce
dens ab eo.ſ.calore extraneo exn̄te in corde mediāti
bus ſpū ⁊ ſanguine ꝑ artarias ⁊ venas in totū corpꝰ:
⁊ ex hoc daṫ nobis ītelligi:ꝙ calor ex̄neus exn̄s ī cor
de eſt febris:⁊ ſilr calor alioꝝ mēbroꝝ qn̄ eſt ex̄neꝰ ⁊
ꝓcedit a calore cordis ex̄neo mediātibꝰ ſpū ⁊ ſangui
ne ꝑ artarias ⁊ venas. Sꝫ ſi eēt alius calor ex̄neus ab
alio q̄ꝫ a corde alijs mēbris cōicatus ⁊ nō a calore ex̄/
neo cordis ille nō eēt febris.nā vt pꝫ de tali nō dr̄ dif
finitio data. ¶ Sup iſta igiṫ pte cadūt mlṫe dubitatio
nes. Pria:vtrū cor ſit ꝑmū ſubm febris. Scḋa queſſol
uiṫ ſolōne pr̄e:vtrū febris ſit ꝓpa paſſio cordis. Ter
tia:vtꝝ calor accēſus in corde dēat hr̄e fcm̄ eſſe ī cor/
de. Quarta:vtꝝ oīs febris ſit calor ſubtiue in mēbris
exn̄s:vel calor fundatꝰ in hūore ⁊ ſpū poſſit ēt dici fe
bris. Quinta: vtrū oīs feb. deferaṫ mediātibꝰ ſpiritu
⁊ ſanguine ꝑ artarias ⁊ venas. Queſtio. III

In primo dubio arguiṫ:ꝙ cor nō ſit ꝑmum
ſubm febris ſic.febris eſt mala cō
plexio calīa totius corꝑis:ğ ſubm ſuū ꝑmū eſt totū cor
pus:nō cor qḋ eſt eiꝰ ps. Et aſſumptū eſt Auer.3.col/
li.cū dixit cap.3.febris eſt calor qui cōtinet totum cor
pus. Et parūpoſt vult ꝙ diffō febris ꝯtinet ꝙ ſit calor
ex̄neus miſſus a corde ad totū corpꝰ:⁊ ledit oēs actio
nes ⁊ paſſiones:⁊ hoc ēt ptꝫ ex Auic.hic.9.q̄ꝫq̄ꝫ ego
expoſuerim ⁊ pro vel:dici tn̄ accenſus in corde ⁊ ꝓce
dens ab eo in totū corpus ⁊c. ¶ Scḋo.ſi febris nō ſit
ſolū mala cōplexio totius:tūc ſeqtur ꝙ alia mēbra a
corde pn̄t febrire vt manus ⁊ ſilīa:⁊ febris illoꝝ cor
non eſt ſubm.ğ ſaltē nō cuiuſlibꝫ febris cor eſt ſubꝫ.
¶ Forte dr̄ ꝙ cor eſt ꝑmū ſubm febris:nō qꝛ ad equa
tum aut cuiuſlibꝫ febris ſubm:ſꝫ qꝛ nō eſt poſſibile ali
qḋ aliud mēbrū febrire:niſi cor ꝑus ſaltē nā febriat.
¶ Contra poſſibile eſt febrē cordis pendere a febre
alterīꝰ mēbri tanq̄ꝫ a ſua cā.igiṫ nō ꝑus erit febris in
corde nālr q̄ꝫ in mēbro illo:aſſumptū pꝫ de epate apo
ſtemato a ꝑate qḋ calefaċ cor calītate febrili. ¶ Cōfir
matur:qꝛ oē illud mēbrū ē ſubm febris:cuius opatio
ſenſibilr leditur ꝑ febrē:cū morbꝰ mēbri ledat mēbri
opationē:ſꝫ cuiuſlibꝫ mēbri opatio lediṫ ꝑꝑ febrē cū
ſit morbꝰ.ergo quodlꝫ mēbrū eſt ſubm febris:⁊ ſic nō
cor ſolū. ¶ In oppoſitū ⁊ ꝙ cor ſit ꝑmū ſubꝫ febris ar
guiṫ ſic.illud eſt ꝑmū ſubꝫ febris:qḋ pōt febrire alijs
nō febriētibꝰ:⁊ quo nō febriēte alia mēbra n̄ febriūt:
ſꝫ cor eſt hmōi.ğ cor ē primum febris ſubm. Aſſūptuꝫ
eſt claꝝ ꝑ maiori:⁊ mior quo ad ꝑmā ptē pꝫ ex Auic.
parūpoſt ī caplo de febre effimera ex calore aeris:vbi
ſic dicit. Calefacit aer:⁊ ꝑuenit ad cor:⁊ fit febris:dei
de ſpargiṫ:ecce ꝙ īnuit ꝙ cor ꝑus febrit q̄ꝫ ad alia mē
bra cōiceṫ.2.ps pꝫ ex textu:quē hic exponimus:nam
febris aut eſt calor in corde:aut ab eo ꝓcedēs: ⁊ ſic ſi
eſt in alijs mēbris:opꝫ ꝙ ꝓcedat a febre cordis: ⁊ ſic
ꝙ cor febriat. Hoc idē innuit Gal.prīo de differētijs
febriū caplo prīo:vbi vult ꝙ diſtīctio febris in prima
genera ſumaṫ a diſtinctione ſubiectorū calefacti eē in
corde exn̄tiū. Ad eandē ptē eſt Auer.3.colliget.cap.
tertio cū dixit. Et dicimus per hoc ꝙ ſubiectuꝫ ꝓpin
quum iſtius caloris.ſ.febrilis eſt cor.
¶ In ſolutione iſtius qōnis īuenio oēs doctores in
iſtis ꝯcluſionibꝰ ꝯuenire. ¶ Pro prīa capiendo ſubie
ctum ꝓ ſubiecto inheſionis ⁊ pro ſubto denoīationis
nō cuiuſlibꝫ febris ſubiectū eſt cor. Pꝫ:qꝛ alia mēbra
a corde hn̄t febrē ſibi inherentē:⁊ vnū accn̄s nō pōt
ſimul duoꝝ diſtinctoꝝ ſubiectoꝝ loco vtrunq̄ꝫ īforma
re. Similr a febre manus vel alterius ꝑtis nō deno/
minaṫ cor febrire. ¶ Pro ſcḋa ꝯcluſione ponēda prꝰ
notādū ꝙ multis modis poſſumus intelligere cor eſſe
primū ſubꝫ febris. Uno mō qꝛ febris ſit paſſio fluēs a
principijs eſſentialibꝰ cordis: ſicut dicimus ꝙ hō eſt
ſubm riſibilitatis. Scḋo mō. qꝛ cor ſit ſubm febris:⁊
impoſſe ſit aliqd aliud a corde eē ſubꝫ febris: niſi prīo
cor febriat. Et tūc poniṫ ſcḋa ꝯ̊:lꝫ cor nō ſit mō prīo
primū ſubm feb.eſt tn̄ primū ſubm mō ſcḋo. Pria ps
ꝓbaṫ:qꝛ aliter oporteret cor ſemꝑ febrire:qḋ ē falſuꝫ.
Et ſcḋa ps pꝫ de mēte doctoꝝ:⁊ ex diffōne Auic.hic.
Si.n.diffinitiue febris aut eſt calor extraneus accen/
ſus in corde:aut calor extraneus ꝓcedens a calore ex
traneo cordis:cōſtat ꝙ neceſſario feb.aut eſt calor cor
dis:aut pendens a febre cordis.
¶ Nō obſtantibꝰ his inſurgit magna difficultas:nam
poſſibile eſt:ꝙ in mēbro alio a corde accendaṫ calor:
⁊ poſtea ꝑ illud alijs oībꝰ mēbris cōiceṫ calor ꝑter na/
turā ledens operationes:ſicut verbigratia.ab epate:
quare etiā ille calor hoc modo toti cōmunicatus nō ē
febris. In qua dubitatione inuenio antiquos varias
habuiſſe opiniones. Pria fuit Antonij ḋ Parma ſub
tilis medici.ſcḋa fuit Dyni ḋ garbo ſubtiliſſimi.tertia
fuit magri Pantij ḋ luca:vt narrat Gen.q̄rta ē gētil.
¶ Opinio igiṫ Antonij de Parma fuit ſupponēdo ꝙ *Opīo Anto.de parma.*
febris ē mala cōplo calīa totiꝰ:hāc dicit eē oīuꝫ aucto
rū:ſcḋo ſupponit ꝙ a nullo mēbro principalr pendet
totiꝰ caliditas niſi a corde:h̄ ēt argr̄ ⁊ ad ſenſuꝫ appꝫ
ꝙ cuiuſlibet alterīꝰ mēbri caliditas pēdet a corde. ter
tio ꝑſupponit ꝙ cor ē principale ſubm tēpamēti calo
ris totiꝰ. Iſtud ſequiṫ ex dictis:qꝛ cor ē ꝑncipale ſubꝫ
ſui tēpamēti caloris:q ē ps ꝑncipalis caloris totiꝰ:⁊
a quo totꝰ reſiduus calor mēbroꝝ depēdet.4.ꝑſuppo
nit ꝙ cuiꝰ tēpmētū ē ſanitas:eiꝰ diſtēperies eſt morbꝰ.
Iſta ē Gal.j.de accn̄ti ⁊ morbo. Ex his ſequiṫ quintū
ꝙ cor ē principale ſubm diſtēperamēti caloris totꝰ cor
poris.ꝓbaṫ:qꝛ illud ē ꝑncipale ſubm diſtēpamēti ca/
loris totiꝰ:qḋ ē principale ſubm tēperamenti eiꝰ:ſed
cor eſt ꝑncipale ſubꝫ tēpamenti.igiṫ eſt diſtēpamenti:
cū igiṫ feb.nō ſit aliud q̄ꝫ calor diſtēpatꝰ totiꝰ: iō cor ē
febris principale ſubm. ¶ Ex his rn̄deṫ ad dubiū di/
cendo:ꝙ ad h̄ vt aliq̄ ſit febris:ē opportunū ꝙ ſi tran/
ſmittiṫ trāſmittaṫ ab eo mēbro qḋ ē ꝑncipale ſubm ca
loris totiꝰ qḋ nō eſt niſi cor. Quāuis igiṫ ab epate ſuꝑ
toto trāſmittaṫ caliditas ledēs opōnes totiꝰ qꝛ tn̄ nō
trāſmittiṫ tāq̄ꝫ a ſubo ꝑncipali caloris totiꝰ nō dr̄ fe/
bris:nec epar ſubm primuꝫ febris. Iſta eſt vera ſn̄ia
ſua limitata vt ipſe intelligit. ¶ Qḋ ſi argr̄.ab epate
trāſmittiṫ caliditas ſuꝑ toto. ergo ē illiꝰ ꝑncipale ſubꝫ.
Rn̄deṫ ꝙ aut itelligis ꝙ trāſmittaṫ ſicut a cā efficiē/
te:⁊ an̄cedens eſt verū:⁊ ꝯn̄a nō valet:tūc.n.in febri/
bus a bubone diceremus trāſmitti febrē ab īguinibꝰ:
qḋ nemo dicit. Si vero intelligis ꝙ trāſmittiṫ ab epe
tāq̄ꝫ a principali ſubo caloris totiꝰ:tunc an̄s eſt falſuꝫ:
vt pꝫ ex dictis:⁊ ꝯn̄tia eſſet bona. In ſūma igiṫ:qꝛ fe/
bris eſt mala ꝯplo totiꝰ:⁊ morbꝰ totius in caliditate:
opꝫ ꝙ ipſa ſit diſtēperamētū in ea pte totius:q̄ eſt ꝑm
nām principale ſubm tēperamenti caliditatis in toto:
aut ꝙ dependet a tranſmiſſione ſuper totum a princi/
pali ſubo temperamenti caloris in toto:qḋ ſolum eſt
cor. ¶ Contra hanc opinionē arguit Gene.pluribus *Inſtantia ad Ant.*
motiuis. Sūma tn̄ cōſiſtit in duobus fortioribꝰ ſic:cū
dr̄ in ꝓbatione poſitionis:ꝙ principale ſubm tēpera/
menti dꝫ eſſe principale ſubm diſtemperamenti:vel
intelligiṫ de principali ⁊ īmediato ſubo temperamē/
ti:vel de radicali ⁊ virtualiter cōtinente alia tēpera/
menta:nō pōt dici: ꝙ generaliter principale radicale
⁊ remotum ſubm temperamenti alicuius ſit principa
le ſubm diſtemperamenti:nam tunc hydropiſis eſſet
diſtemperantia primo in corde:cuius oppoſitū dr̄ ab
omnibus: ſilr cuiuſlbet particularis mēbri egritudo
eſſet

UVA. BHSC. IyR_044_2

eẽt p̄mo in corde vt egritudo man⁹ ⁊ pleureſis: ⁊ ſiñs
q: cuiuſlibet mẽbri tẽperamentũ p̄mo tanq̃ in primo
ſubiecto ſanitatis radicat̃ in corde. Reſtat igit̃ ꝙ intel
ligunt ꝙ principale imediatuʒ ſb̄m tẽperamenti alicu
ius eſt principale ſubiectũ diſtẽperamenti. Et tunc ar
guitur ſic. epar eſt p̄ncipale ĩmediatuʒ ſb̄m alicui⁹ tẽ/
peramenti toti⁹: q: tẽperamẽti qδ dʒ tribui ꝑ ſpm̃ nã/
lẽ: vñ clauſa via iter epar ⁊ os nutritio ĩpediret̃: vt dr̃
prima p̄mi cap̄lo de mẽbris Et po᷑e ẽ huic tẽperamẽ
to epatis accidere diſtempamentuʒ ꝑ augmentũ cali/
ditatis ⁊ trãſmitti ſup totũ hoc diſtẽpamentũ ꝑ venas
mediante ſpũ nãli ⁊ ſanguine ita vt ledat̃ totũ. Et ar/
guit̃ ſic. iſta eſt mala ꝯp̄lo egritudinalis calida totius
trãſmiſſa a p̄ncipali ⁊ imediato ſubiecto tempamenti
tot⁹: q: ab ep̄e qδ alicui⁹ talis eſt principale ⁊ imedia
tum ſub̄m. igit̃ eſt febris: ⁊ eius p̄muʒ ſub̄m eſt epar.
ergo nõ cuiuſlibet febris p̄ncipale ſubʒ ẽ cor: nec tũc
febris erit ꝓpria potentia cordis. Forte di ꝙ epar nõ
tranſmittit ſpm̃ nãlem niſi tanq̃ vicariuʒ cordis: ⁊ iõ
p̄ncipalius ſub̄m illius tempamenti eſt cor ⁊ nõ epar.
Data hac r̃nſiõe redit̃ ad incõueniẽtia p̄dicta: ꝙ atro
ſia ſiue defectus nutrimenti: ⁊ hypoſarcha ⁊ alie egri/
tudines totius que dñr a medicis p̄ncipal̃r paſſiones
epatis: vt pʒ ꝑ Gal̃. in libello de virtutib⁹ diſpenſan
tibus nr̃m corpus: eſſent paſſiones p̄mo cordis imo ꝙ
oĩs paſſio eſſet prĩo cordis cũ cor h̄eat virtual̃r oĩum
partium tẽperamenta. Et ſic vides duas ſuas rõnes:
vnã de paſſionib⁹ totius ab ep̄e pendẽtibus: ſcd̃aʒ de
alijs paſſionib⁹ ꝑticulariũ mẽbroꝝ. Et maxĩe vr̃ ꝙ nõ
ſit hec opinio de intẽtiõe Gal̃. q: Gal̃. ponit ſaltẽ cere
brum ꝑ ſe p̄ncipale mẽbruʒ tranſmittẽs ſpm̃ aĩalẽ ſu/
per totũ: ⁊ ſimil̃r epar p̄ncipale tranſmittens ſpm̃ nã/
leʒ nõ tãq̃ vicarios cordis ⁊ ſic vtrũq; eſt p̄ncipale ſub
iectum alicui⁹ tpamenti caloris totius. ¶ Scd̃a r̃nſio
Antonij dicit: ꝙ lʒ tã cor q̃ʒ epar tranſmittat aliquẽ ca
loreʒ ſup toto. tñ calor epatis ẽ ſicut qd mãle reſpectu
caloris cordis: ⁊ iõ diſtẽpamẽtuʒ p̄ncipal̃r dʒ attribui
formali nõ mãli. ¶ Cõtra. tpamẽtũ epatis eſt ſicut de/
terminans ⁊ limitãs vl̃itateʒ virtutis cordis: ſed limi/
tans eſt magis formale. ¶ Preterea. ſi hic mãlis calor
ab epate põt diſtẽpari: tũc eius diſtẽpamẽtũ dʒ reduci
in p̄ncipale ſubiectũ tpamẽti mãlis: ſicut defectus gñã
tionis fet⁹: ſi eſt ꝑꝑ defectuʒ p̄ncipij formalis reducit̃
p̄ncipal̃r ad virũ: ſi vero eſt ꝑꝑ defectũ principij mãlis
nõ reducit̃ principal̃r in virũ: ſed in feminã que hʒ tẽ/
peramentũ pro mãli principio.

Opinio Dyni. ¶ Opinio Dyni ꝯcordat cũ opĩone Antonij: ſed ad/
dit aliã cãʒ ⁊ eſt: q: febris aut ẽ morb⁹ totius: aut trãſ/
miſſus a morbo totius: mõ cum totũ ſit ſicut vnũ mẽ/
brum organicũ: ideo nõ dicit̃ alicui⁹ partis toti⁹ hoĩs
aliqs morbus totius: niſi ille ꝑ quẽ egrotat principalis
pars totius. Cum ergo epar egrotat: ſua egritudo nõ
eſt egritudo toti⁹: ſed põt eſſe qδ ſit cã egritudinis to/
tius: naʒ Gal̃. primo de accidenti voluit ꝙ in organi/
co diſpõ partis p̄ncipalis eius ledens opõnes dicit̃
morbus organi. ſicut in oculo diſpõ criſtalline: ſed ma/
le diſpõnes partiuʒ ſubſeruientiũ nõ dñr morbus or/
Inſtantia ad Dynũ. gani ſed cauſe morbi. ¶ Contra iſtã nõ ita inſtat Gẽ
tilis: ſed tñ eedẽ rõnes p̄nt adduci: nam hypoſarca ⁊
atrofia ⁊ cachochimia multotiens ſunt morbi totius:
lʒ principal̃r pẽdeant a paſſione ep̄is. ergo a ſimili fe/
bris erit calor totius ⁊ morbus totius: lʒ principal̃r pẽ
deat a paſſiõe epatis nõ cordis: ĩmo paſſio cordis pro
tunc depẽdeat ab illa epatis: talis. n. caliditas ab epa
te ſup totuʒ tranſmiſſa ſimul cũ illa: que eſt in epate eſt
morb⁹: cũ ledat opõnes ſenſibil̃r ⁊ ſit p̄ter nãm: ⁊ non
niſi toti⁹: ⁊ q: febris vt iſti ſupponũt nõ eſt niſi morb⁹
ſupexcedentis caliditatis in toto: ideo iſta eſt febris.
Opĩo Pã[ntij] de luca. ¶ Panti⁹ lucan⁹ iudicio meo nõ habuit opĩonẽ ꝓpriã:
lʒ ſecut⁹ ẽ opĩonẽ Yſaac de febrib⁹ cap̄lo de diffõne fe
bris: vbi ĩnuit ꝙ calor p̄ter nãm nõ põt mitti ſup totũ
niſi a corde. ſ. talis vt ledat ſenſibil̃r opationes totius:
mouet. n. qõnẽ ſophiſtarũ dicentiũ: q̃re calor p̄ter nãʒ
citi⁹ vadit ad cor q̃ʒ ad cerebrũ ꝑ neruos: aut ad epar
ꝑ venas: ⁊ ꝯſtat ꝙ ſi loqueret̃ de quolibet calore p̄ter
naturã hoc eſſet falſuʒ: cũ multotiẽs caleſiat epar pre/
ternatural̃r: ⁊ putreſiat humor in eo anteq̃ʒ cor caleſa
ciat p̄ter nãm. Nõ ſolũ. n. epar: ſʒ digitus põt pri⁹ ca
leſieri p̄ter nãm corde. vt pʒ in ap̄atib⁹ calidis nõ com
mouẽtib⁹ vniuerſuʒ corpus de qb⁹ loquit̃ Gal̃. in cõ/
mẽ. pulſuuʒ. Quia igit̃ Yſaac iſtud cõcedit tanq̃ veꝝ
vr̃ ꝙ ſolũ loquat̃ de calore p̄ter nãm debẽte caleface/
re vniuerſum corp⁹: ⁊ iſtũ dicit potius ire ad cor ꝑ ar
tarias ⁊ ſpm̃ vitalẽ q̃ʒ ad epar vel cerebꝝ ⁊ hoc ꝓpter
aptitudinẽ ſpirituũ ⁊ cordis ad inflãmationẽ maioreʒ
aptitudine alioꝝ. ¶ Cõtra hãc r̃nſionem arguit̃ ſic p. Inſtantia ad pãtiũ.
Plus diſtat in aptitudine inflãmationis ſubſtãtia cor
dis a ſuba ſpirituũ q̃ʒ ſuba ep̄is a ſubſtãtia cordis: ſed
põt inflãmatio pri⁹ ꝓuenire ad ſubaʒ cordis q̃ʒ ad ſub
ſtãtiã ſpirituũ: igit̃ põt calor p̄ter nãm prius accẽdi in
ep̄e q̃ʒ in corde. ¶ Scd̃o: expiẽtia notat de quibuſdaʒ
caleſaciẽtib⁹ caleſieri epar ⁊ nõ cor. ¶ Tertio: mã ca/
lida factura ap̄a vel faciẽs ap̄a põt aliqñ citius ꝑ ner/
uos currere ad cerebrũ ad faciẽdũ ap̄a: ⁊ qñq; citi⁹ ꝑ
venas currere ad epar ad faciẽdũ fluxũ ſanguis q̃ʒ ad
cor: ſʒ talis mã caleſacit mẽbrũ ad qδ currit. g̃ poterit
aliqs calor p̄ter naturã citius attingere cerebrũ ⁊ epar
q̃ʒ cor. Et aſſumptũ pʒ ex Gal̃. in cõmẽ. apho. (Qui/
buſcũq; tumores in vulnerib⁹ apparẽt nõ valde ſpaſ/
mant̃ ⁊c̃). Et cũ calor ad hec mẽbra deuenerit: pote/
rit in totũ ab eis ꝓcedere: cũ habeãt ſpm̃ trãſmittere
ſup totũ. ¶ Cõfirmat̃. membra nõ principalia ap̄ata
ap̄ate magno calido cõmouẽt ⁊ caleſaciũt vniuerſum
corpus. igit̃ a multo fortiori mẽbra principalia ap̄ata
⁊ aſſumptũ eſt Gal̃. in cõmẽ. pulſuũ. ⁊ Auic. 2. primi
cap̄lo de pulſibus ap̄atis. Nõ igit̃ videt̃ verũ ꝙ calor
p̄ter naturã cõmouẽs vniuerſum corpus prius cõmo
uet cor q̃ʒ aut cerebrũ aut epar: ⁊ hoc ẽ ꝺ neceſſitate.
¶ Quarta opinio eſt Gentilis fundata in qbuſdã ſup Opĩo Gẽtilis.
poſitionib⁹: quas vt clare intelligant̃ ponã oẽs: lʒ non
in ꝓprijs verbis: ſed in ſubſtãtia nihil de facientib⁹ ad
robur opinionis derelinquẽdo. ¶ Prima ſuppoſitio Prĩa ſup/poſitio.
eſt iſta. Febris eſt egritudo calida ledẽs opationes to
tius corporis. probat̃ primo auctoritate Auer. 3. colli Auer.
get. cap. 3. vbi dixit. Dicimus q: febris eſt calor q con
tinet totũ corp⁹ qui ledit oẽs actiones ⁊ paſſiones mẽ
broꝝ. Ad hãc tñ ꝓbandã adducit Gentilis rõnem lõ
gam: ⁊ eſt iſta: aliq̃ eſt egritudo toti⁹ calida q̃ ledit per
ſe oẽs opationes toti⁹ corporis: ⁊ hec ſola eſt febris:
nã auctores huic ſoli nomẽ febris poſuerunt: vel ſi tu
aliter noĩare velis: ſupponit̃ ꝙ hoc mõ vocet̃ iſta ſo/
la. Et de hac ꝓbabo tibi ꝙ eius primũ ſub̄m eſt cor.
Ad ꝓbandũ maiorẽ ꝙ eſt dare morbũ calidũ totius ꝑ
ſe ledentẽ oẽs opationes ſupponit̃ prĩo ꝙ aliqua ẽ ſa
nitas cõplexionalis toti⁹ hoĩs: que nõ eſt niſi bona cõ
plexio totius. Probat̃: q: oẽ membrũ hʒ ſuã ſanitateʒ
ꝯpl̃onaleʒ. g̃ ſil̃r totũ corpus: ⁊ cũ ſanitas ꝯpl̃onalis
non ſit niſi q̃litas q̃ mediãte membrũ opat̃: ⁊ hec eſt
ſua ꝯpl̃o: pʒ ꝙ ſanitas ꝯpl̃onalis toti⁹ eſt ſua ꝯpl̃o bo/
na. ex q̃ ſeqtur ꝙ eſt dare vnã ꝯplexioneʒ toti corpori
cõeʒ. Et h̃ etiã pʒ: q: cũ aĩa ſit vna cõicata toti corpo/
ri: opʒ ponere ꝯpl̃onẽ vnã cõeʒ: q̃ eſt q̃litatiuũ princi/
piũ: ꝑ qδ ſubiectũ eſt p̄paratũ ad aĩaʒ ſuſcipiendã: ⁊ ẽ
per qδ aĩa operatur: qδ nõ eſt niſi cõplexio toti⁹ cõis.
¶ Scd̃o principal̃r ſupponitur ꝙ ꝯplexio hoĩs decli
nat ad calidũ: hoc eſt ꝓbatũ in qõne de equali ad pon
dus. Sed vt videamus qδ eſt iſtius calidi cõplexiona/
lis ſumẽdo calidũ ꝓ qualitate p̄ncipale ſubiectũ ẽ no/
tãdũ ꝙ in quolibet mẽbro alio a corde inuenit̃ duplex
calidũ vnũ eſt ꝯpl̃onale ſiue radicale ſiue ĩnatũ: qδ ĩeſt

UVA. BHSC. IyR_044_2

merito partiū cōſtituētiū mēbrū: aliud eſt calidū in/
fluēs qḋ p ſpiritū a corde miſſum mēbris cōicat: ⁊ h̄
ſolū eſt actuale: cū primū ſit virtuale: ⁊ qꝛ calidū in/
fluēs nō potuit oē mēbrū p ſe facere: fuit opportunū
ꝙ vnū eſſet mēbrū qḋ illud faceret pro toto: ⁊ hoc eſt
coꝛ vel ꝓportionale cordi ⁊ eſt inuētū p anathomiā: ⁊
qꝛ videmus in accidētibus aīe totū ſpiritū: in quo eſt
caloꝛ iſte fundatus redire ad coꝛ. Ex quibus īfert Gē
ti. ꝙ noſtra ꝯplx̄o nō eſt niſi aggregata ex iſtis duabꝰ ca
liditatibus īnata ⁊ influēte: ꝓbat̄: cōplx̄o declinat ad
calidū in toto ⁊ nō eſt alia caliditas niſi iſte due ⁊ ag/
gregata ex illis. ḡ illa aggregata ē cōplx̄o totius. Et ꝑ
nūc dimittamus an iſtaꝝ caliditatū vna ſit vt actꝰ: alia
vt potētia ⁊ que. Et ſiłr an ex eis fiat vere vna: ſicut ex
duabꝰ partibus albedinis: ⁊ an vna ſit ſicut pricipalis:
reliqua ſicut inſtrm. Ex his ſequit̄ ꝙ iſta caliditas eſt
īmediatū principiū oīum opationū totiꝰ. ꝓbat̄. aīa eſt
radicale ⁊ principale ṗncipiū oīū opationū totiꝰ: ſꝫ oꝛ
ganicū ṗncipiū eſt īmediatū. ḡ organū aīe qḋ eſt ſua ca
liditas ſupradicta: ē īmediatū principiū oīū opatio/
nū totiꝰ: qḋ fuit ꝓbādū. Ex iſtis vlterius ſequit̄ ꝙ iſta
ꝯplx̄o: q̄ eſt īmediatū principiū opationū: ⁊ que eſt ī to
to: eſt tn̄ principałr in corde. ꝓbat̄. iſtiꝰ cōplx̄onis ꝑs q̄
eſt caliditas influēs eſt ꝑs ṗncipalis: qꝛ eſt actualis: ⁊
ꝑ hāc mēbra viuūt. Et iſta ꝑs principalis influēs pri/
cipałr eſt in corde cū habeat fieri a ſpū vitali qui fit ⁊
influit ſup totū a corde. ergo principalis ꝑs totiꝰ ꝯplx̄o
nis totius eſt in corde: ⁊ iō illa ꝯplx̄o aggregata dicit̄
principałr: qꝛ tanq̄ꝫ in ſuo ṗncipio eē ī corde. Ex his
poſt ſequit̄ ꝙ cōplx̄o que principałr eſt in corde, eſt im
mediatū principiū oīū opationū totiꝰ: pꝫ ex ṗcedēti/
bus: ⁊ ſꝫ hāc viā opꝫ dicere: ꝙ caloꝛ quē dat ſpūs nāl
lis: ⁊ ille quē dat ſpūs vitalis ſunt dati a corde: aut ꝙ
cerebꝝ ⁊ epar dāt ſpūs: q tēperāt ſpūꝫ cordis ⁊ modi
ficāt: ſꝫ ille eſt q poſtea opat̄ oēs opationes virtutis vi
uētis vt ſenſit plane Auer. 2. colliget: cū loquit̄ de ner
uoꝝ vtilitate. Ex his oībꝰ ſequit̄ ꝙ aliqua eſt vna ꝯplx̄o
que eſt pricipałr cordis ⁊ a qua īmediate ꝑficiunt̄ oēs
opationes. Ponamꝰ mō in caſu ꝙ iſta cōplx̄o totiꝰ que
eſt principałr cordis diſtēperet̄ per exceſſum caloris.
Qḋ hoc ſit poſſibile pꝫ: qꝛ vnicuiqꝫ nāe ī qua eſt tēpe
ramētū pōt accidere diſtēperamētū: ⁊ ſequit̄ ꝙ hoc di
ſtemperamentū per ſe ledit oēs operationes: ꝓbatur:
qꝛ ꝑ hoc diſtēperat̄ cōplexio īmediate oēs operatōes
ꝑficiens. ḡ oēs opationes ꝑ hanc diſtēperantiā impfi/
ciunt̄: ⁊ iſta eſt vna mala cōplx̄o calida totius. ergo ali/
qua eſt egritudo calida totiꝰ q̄ ꝑ ſe ledit oēs opatiōes:
⁊ ſic pꝫ ꝓbata eſt maioꝛ huius magne rōnis. Ponamꝰ
igit̄ ſibi ſoli nomē febris: ⁊ habeo ꝓpoſitū qḋ febris ē
ſola egritudo calida a q̄ ꝑ ſe ledunt̄ oēs opationes to
tius corpis. Et hec vt vidiſti fuit mens Auer. 3. colli
get. ⁊ Yſaac in lib. de febri. c. de diffōne febris: poſtq̄ꝫ
enim dixerat ꝙ nocet operatiōibꝰ nālibꝰ: declarat q̄s
dicit nāles dicēs: ⁊ iſti ſunt ſicut cibi appetitio ⁊ āmbu/
latio ⁊ digeſtio ⁊c̄. dans intelligi ꝙ vult a febre ꝑ ſe le
di omnes operationes totius corporis. ¶ Scḋa ſup/ Scḋa ſuppoſitio.
poſitio principalis eſt: ꝙ duobus modis quātū attinet
ꝓpoſito nr̄o pōt intelligi aliquid eſſe primū ſubiectū
febris. vno mō: qꝛ ſit totale ⁊ adequatum ſubiectū fe
bris. ſcḋo qꝛ ſit primū ⁊ radicale: cui ineſt febris: ⁊ per
ꝗḋ cuicūqꝫ alteri habēti febrē cōmunicetur.
¶ Tūc ē pria ꝯ de rn̄ſiuis: nō cuiuſlibꝫ febris coꝛ ē ṗ/ Prima ꝯ.
mū ſubꝫ mō ṗ pꝫ: qꝛ totū corpꝰ eſt eius adeq̄tū ſubm.
¶ Scḋa cōcluſio principalis intēta: cuiuſlibet febris Scḋa ꝯ.
coꝛ eſt primū ſubiectū mō ſcḋo. Probat̄: illud eſt ṗmū
ſubiectū febris que eſt caloꝛ extraneus ledēs oēs opa
tiones: qḋ eſt primū ſubiectū tēperamēti caloris a quo
oēs ꝑficiunt̄ opationes: ſed coꝛ eſt primū ſubiectū ca/
loris totius tēperamenti a quo oēs perficiunt̄ opera/
tiones vt ꝓbatū eſt. igit̄ coꝛ eſt primū ſubiectū febris.

Maioꝛ ꝓbat̄: qꝛ cuius tēperies eſt ſanitas: eius intem
peries eſt morbꝰ illi oppoſitus. cū igit̄ ſanitas febri op
poſita ſit principałr: eſt prīo in corde tāq̄ꝫ in prīo ſub/
iecto ⁊ adequato. Ex quibꝰ ſequit̄ ꝙ febris eſt paſſio
ṗncipałr cordis ab eo extēſiue ꝓcedēs ad totū corpꝰ:
ledēs ſenſibiliter oēs totius corporis opatiōes virtu/
te cordis febrientis. Et hec vꝫ mens Auer. 3. colliget
cap. 3. vbi dicit poſtq̄ꝫ iſte caloꝛ. ſ. febrilis continetur:
⁊ ſpargit̄ per totū corpus per artarias: ⁊ dicamus per
hoc ꝙ ſubiectū primū ⁊ pricipale iſtius caloris ē coꝛ.
Et parū poſt ſubdit ꝙ caloꝛ cordis eſt ille caloꝛ cum
quo mēbra faciūt oēs opatiōes ſuas: neceſſariū eſt q̄n
accipit aliqualē ꝑmutationē: vt ledant̄ eaꝝ opationes
oēs. ecce ꝙ Auer. vult ambas partes ſnīe Gētilis: im
mo oēs tres. Primo ꝙ febris ſubiectū primū eſt coꝛ.
Scḋo ꝙ febris ſit diſpō totius virtutis cordis. Tertio
ꝙ a febre īmediate ledant̄ oēs opationes ⁊ iſta eſt Gē
tilis poſitio: dimito difficultates quas ipſe iuxta hanc
poſitionē mouet. ¶ Sed iudicio meo iſta paꝝ differt
a poſitione Antonij ḋ Parma. Sꝫ iuxta hāc pōnē ad
qōnē ſupra tactā de epate rn̄det̄ ꝙ poſ̄e eſt ab epate
trāſmitti caliditatē ſup totū ledētē ſenſibiliter opera/
tiones: ſed impoſſibile eſt ab epate tranſmitti calidita
tē per ſe ledentē oēs operationes. Ratio qꝛ caloꝛ na/
turalis quē dat epar nō eſt principiū perficiendi oēs
operationes: ſed ſolū naturales: ⁊ ſimiliter caloꝛ queꝫ
dat cerebrū ſoluꝫ eſt principiū aīalū opationū per ſe.
¶ Hec poſitio prīo ponit multa ambigua. Nā cū ca/
loꝛ cordis ſit ſicut vłis cā: caloꝛ aūt datus a cerebro ſi/ Inſtantia ad Gētil.
cut particularis: videt̄ ꝙ caloꝛ cerebri īmediatiꝰ facit
opationes aīales q̄ꝫ caloꝛ datus a corde: ⁊ ſic caloꝛ coꝛ
dis nō īmediate eſſet oīū opationū principiū. Scḋo
iſte dicit ſanitatē nō eſſe niſi īmediate facientē aliquaꝫ
opationē: ⁊ nō eſt ſanitas niſi reſpectu operationum
quas īmediate ꝓducit: aliter enīꝫ nō cōcluderet ꝙ cō
plexio illa q̄ eſt totiu ſanitas eſt oīum operationum
īmediatum principium: hoc tamen videt̄ falſuꝫ: qꝛ cō
plexio criſtalline eſt ſanitas oculi ⁊ criſtalline reſpectu
nium ſuarum operationum vt Gentilis cōcedit: ⁊ tn̄
reſpectu recipiendarum ſpecierum viſibilium nō eſt
principiū īmediatū: qꝛ hoc patit̄ īmediate per diaffa
neitatem nō per complexionem: ⁊ ſimiliter digeſtiua
ſtomachi per ſuam cōplexionem digerit cibum in me
dio ſtomachi queꝫ nō tangit: ⁊ per cōſequens nō īme
diate per complexioneꝫ ſtomachi. Idem apparet de
complexione muſculi: que eſt ſanitas reſpectu ambu/
lationis ⁊ ſcripture ⁊ ſimiliū actuū: que tamē illos nō
facit īmediate: ſed mediantibus oſſibus pedum ⁊ ma
nuū ⁊ cute ⁊ multis alijs. ¶ Tertio ſequeretur ꝙ nul
la alia complexio ṗter illam caliditatē vel parteꝫ eius
eſſet ſanitas cum nulla alia ſit īmediatum principium
alicuius opationis. Nam eiuſdem opationis nō ſunt
duo ꝯplexionis īmediata principia. ¶ Preterea. qūo
nō vidit hoc argumētum nō valere: aīa eſt primum
principiū ⁊ radicale operationū: ergo omne ſuum oꝛ
ganicū principiū eſt īmediatū principiū: cū ſtet vnuꝫ
principale habere ad vnā operationem plura organa
ſubordinata: vt coꝛ ad digeſtionē ſtomachi hꝫ animā
⁊ ſuā ꝓpriam cōplexionē: ⁊ ſpm̄ ⁊ cōplexionē ſtoma/
chi ⁊ qualitatē que imprimit̄ in māꝫ digerēdā. ¶ Pre
terea. ſi omnia alia ſibi ꝯcederētur: tn̄ falſuꝫ eſſet ꝙ il/
la caliditas totius nō pōt diſtēperari diſtēꝑantia ꝑ ſe
ledente oēs opationes niſi per trāſmiſſum a corde vł
ab illo: qḋ eſt ſubiectū primū temꝑantie totius ꝓ om/
ni operatione. Arguitur ſic. Coꝛ poteſt diſtemperari
diſtemperamento ſibi ab alio cōmunicato per quod
omnes eius operationes ledentur: immo morientur
vt cōſtat in febribus mortalibus ex peripleumonia ⁊
freneſi: ⁊ mille talibus in quibus fit in corde diſtem
perantia communicata ab alio: quod non habet prin/
cipium

UVA. BHSC. IyR_044_2

merito interſoris non aliter in corde. Et pp timorē ī tē
pore febris extrema infrigidarentur: ⁊ tu illud forma.
Et ſimiliter de calore ethici infrigidati in niue quo ad
exteriora: ⁊ de calore cordis illoꝝ q prope mortez hñt
anhelitū frigidū. Alias igitur dixi ꝓpter hoc argumē
tum: ꝙ nulluz mēbruz febrit: niſi caliditatē habeat in/
tenſiorē: que dz habere ſm propriā naturā: ⁊ ꝙ in pñ
cipijs paroxyſmoꝝ: ⁊ timore febrientiū: ⁊ cum infrigi
dātur in aqua frigida oīa mēbra: ⁊ oēs partes: que ſiūt
remiſſioris gradus ꝙ̄ debeāt eē ſm naturā ſunt nō fe/
briētia: ſed ſolū tunc febriunt qñ hñt exceſſum calidita
tis ſupra mēſurā eis cōuenietem naturalr. Et hoc in/
nuit Aui. in cap. de lipparia ſupra allegato. In moriē
te aūt per viā reſolutionis pōt dici ꝙ ante mortez nō
erit febriens quādo deficiet in mēſura caloris debiti ſi/
bi ſz naturā. ſed egrotabit alia egritudine frigida. Et
lz caliditas in eo exiſtēs eſſet mala pēdēs a vapore pu
trido: q2 ipſa non eſt caliditas reſpectu caliditatis illi
membro debite ſm naturā non eſt febris: ⁊ hoc requi
ritur ad hoc vt ſit febris. Aliqui tñ dicūt in corde ſaltē
quo ad aliquas partes in illo caſu vſqz ad mortē eſſe ca
liditatē nimis intenſam. Sed q2 illa in paucis partib9
eſt fundata: ⁊ non ſunt ibi ſpiritus ⁊ ſanguis potentes
calefacere bene aerē: ⁊ in via pulmonis aer infrigidar:
iō anhelitus ē frigidus: lz cor febriat: lz alia mēbra nō
febriūt niſi illa: in quib9 caliditas excedit mēſurā: cum
iſtis tñ teneri pōt: ꝙ ſtāte mala caliditate in corde pre
ter naturā cuiuſlibet mēbri corporis caliditas eſt pre/
ter naturā: ⁊ leſa in opationibus: ſz non dicir mala cō/
plexio calida: niſi illa que eſt cū exceſſu caloris: ſz qua/
litas lapſa ꝓpter indebitā dependētiam. nulla eniz q̄li
tas prima eſt ſanitas in aliqua mēſura gradus ſui: niſi
inquantū hz debitū reſpectum ad dirigentia ipſam ad
agendum ⁊ ideo calor tēperati gradus in cute non eſt
ſanitas: niſi habeat dependentiam debitam ad cor ⁊
principalia mediantibus debitis illorum inſtrumētis:
⁊ ꝯñtiaz in complexione: que eſt qualitas ſecūda in ſuo
adequato ſubiecto.

Quinta ꝯ. ¶ Quinta ꝯcluſio lz alique ſint febres in mēbris alijs
a corde ſm moduz medicoꝝ ſpecie vel genere differē/
tes nō opz illas ꝓcedere a corde: mediātib9 varijs: aut
diuerſis ſpē differentib9. Pz: q2 taz ethica ꝙ̄ effimera
pñt p ſolū ſpūz ⁊ ſanguinē in totū deferri: nō cōcurrē
tib9 alijs deferētib9 a ſuis partib9: ⁊ hic ſumir ſanguis
ꝓ maſſa: nō pro humore vno ab alijs diſtincto.

Sexta ꝯ. ¶ Sexta cōcluſio. Veriſilr eſt oēm febrē putridā ꝓce
dētē a corde ad alia mēbra procedere mediante putri
da fuligine: patz: q2 in omni tali cū corde coagit putri
da fuligo ad alia a corde calefaciēda: lz ad illa non de/
feratur: patet: quia cor fortius calefacit ea ꝙ̄ ſi alijs pa
ribus non eſſet in eo putrida fuligo: vt poteſt argui ex
precedentibus.

¶ Per hoc rñdet ad argumēta principalia ante oppo
ſitū facta. Ad primū cū dr de mēbro prius calefacto. v.
grā bubonato: pōt prīo dici: ꝙ ſpirit9 ⁊ ſanguis cordis
ſunt calidiores mēbris: etiā ſi prius ſint calida apoſte/
mate calido: vt flegmone vel heriſipila: ⁊ ſic calefaciūt
illud apoſtematū. Vel ſcdo dicir: ꝙ in illis mēbris pro
cedit febris a corde: q2 fouer ⁊ conſeruar calor preter
naturā in eis a corde: mediāte ſpiritu ⁊ ſanguine: lz nō
perducatur caliditas. ¶ Ad ſecundū de ethica conce/
dir ēt in membris eſſe pēdētē a ſpiritu ⁊ ſanguine cor
dis: ēt quātūcūqz homo ſit ethicus in tertia ſpē: ⁊ ſit fa
cta in mēbris. Nā non depēdet tūc ſpeciali depēdētia
qd requirir ad hoc vt dicar mala cōplexio fiens: vide
que dixi in qōne de malitia ꝯplōnis diuerſe. Et forte
dicā infra in caplo de ethica. Et conſequenter cōcedū
tur cōcluſiones deducte in tertio principali. ¶ Ad q̄r/
tū dicir ꝙ eſt impoſſibile corde febriente non eſſe ſpm̄
⁊ ſanguinē ambos calidos ꝑter naturā. Et cū dicir ꝙ
polr eſt ſpm̄ vitalē calefieri ſine ſanguine. nego ꝙ hoc
ſit polr in corde febriēte: ⁊ in effimera. dico ꝙ lz cale/
factū eſſe ſit in ſpiritu: nō in ſanguine: tñ in ſanguine ē
eſt caliditas ꝑter naturā in fieri. Licet igir ſit poſſibile
calefactū eſſe inueniri in vno: ⁊ non in alio: non eſt ita
poſſibile de calefieri. Et cū dicir ꝙ citius caleſit ſpiri/
tus ꝙ̄ ſanguis. concedir: ⁊ citius defertur: cōcedir ad
hunc intellectum ꝙ velocius: ſed qñ cor febrit neceſſe
ſimul habēt calorē preter naturā ambo ſufficientez ad
hoc: vt per eos procedat febris: citior aūt tranſitus ad
membrum non facit ꝙ a ſolo ſpiritu ꝓcedat: q2 febris
in mēbro nō ſit ſolū a ſpiritu ⁊ ſanguine in mēbro illo
exñte: ſed ab his que ſunt in corde ⁊ artarijs ⁊ venis
cordis: vel iuxta cor exiſtētib9. ¶ Ad vltimum patz ex
notatis: ⁊ hoc mō ſit dictū ad quintaz queſtionē.

¶ De tertia qōne: vtrū in oī febre ſit neceſſariuz aliqd
cordis poni in calefacto eſſe: ita ꝙ ly accenſus ſignifi/
cet eſſe factum: videbir infra in diuiſione febris.

¶ Ad q̄rtā nō video qn teneri poſſit: ꝙ caliditas in ſpi
ritu ⁊ in hūore poſſit eē ſanitas mēbri ꝯplonalis: lz nō
ſit in mēbro ſubiectiue: cū ſit nālis ſicut repletio: q̄ non
eſt aliud a replētibus in receptaculis cordis: aliq̄ ē ſa/
nitas aliqua egritudo: ⁊ ſilr lapis in veſica eſt morbus.
Et ꝯñter caliditas intenſa ledens opationes: quāuis
eſſet in ſpiritu vel humore pōt dici febris: ⁊ licz non ſit
ſubiectiue in viuente: eſt tamē paſſio viuētis denoīati/
ue: q2 ſoluz viuens denominatur febrire: puta hō: vel
membrū. Cōis tñ opinio tz oppoſitū: ꝙ ſolū illa quali/
tas: que ſubiectiue eſt in membro eſt egritudo: ſz pro
nunc non intendo amplius prolongare.

¶ Deinde cū dicit. (Et inflāmar ī eo.) In iſta pte do/
cet magis modū ſpecialē exiſtēdi febris ī ſuo ſubiecto
ſ. corde dicēs: ꝙ inflāmar calor febrilis in corde inflā/
matiōe: q̄ nocet opatiōib9 nālib9: ſed nō ita inflāmar:
ſicut caliditas ire: aut laboris. i. exercitij: cum iſtoꝝ ca/
liditas non vltimar: īmo ſupple: ſicut caliditas ire: aut
laboris qñ vltimar p iſta caliditas in corde.

¶ Ubi notandū Gētilem hunc locū intelligere quaſi
declarationē dictorū. nā cū dixit: ꝙ febris eſt calor ex/
traneus: hoc declarar: q2 nocet opationib9 nālib9: ⁊ q2
quedā ſunt inflāmationes: que nō nocēt: īmo ſtant cuz
ſanitate: ideo ſubdit: ꝙ febris nō nocet: ſicut caliditas
ire: aut laboris: cū nō vltimanr: q2 iſtoꝝ inflāmatio ta/
lis ſtat cū latitudine ſanitatis. Et hic Dynus p opatio
nes nāles intelligit diſtinctas a vitalib9 ⁊ aīalibus: q2
vt dicit magis ledunr naturales illis alijs per febrem.
Sed Genti. tam in loci huius expoſitione: ꝙ̄ in qōni/
bus magnis p nāles intelligit oēs cōuenientes opera
tiones: ſiue ſint naturales ſiue aīales: ſiue vitales: vnd
Iſaac exēplificando de opationib9: que ledunr dixit d
ambulatione ⁊ appetitione cibi. ¶ Marſilius aūt vult
ꝙ inflāmatio in ira eſt preter naturā: etiā ſi nō vltime/
tur. ſed vltimari inflāmationē: vel caliditatē ab ira di/
cit duplr poſſe intelligi: vno mō: q2 ita intendar: vt le
dat ſenſibiliter operationes: ⁊ tūc non vltimar qñ non
ſenſibilr ledit opationes: ⁊ hoc eſt clarū: q2 febris eſt
ſicut caliditas hoc modo vltimata cū ſit morbus: ⁊ per
ꝯñs ſenſibilr ledat operatiōes. ſcdo mō dicir vltimari
caliditas ire: aut laboris: qñ ſit indepēdens ab ira: aut
labore: nā dū dependet ēt ſi ſenſibilr ledat: nō eſt mor
bus: ⁊ hoc ſcdz dicit habendū menti. ¶ Ego aūt exiſti
mo: ꝙ hec verba accipiunr ex ſnīa Gal. primo de dif/
ferentijs febrium: vbi dans modum qūo ex ira ſit fe/
bris. dicit ꝙ in ira eſt caloris cordis ebullitio. Et quā
do ad hoc deuenerit cor: ꝙ poſſit ad multū tēpus deti
nere calorē: ēt ſi motus illi ebullitionis ſtēt. i. quieſcūt
tunc neceſſe eſt febrire hominem. Et ex hoc dat intelli
gi: ꝙ quādiu illa que ſunt intrinſeca cordi vel aliqd eo/
rū eſt aptū multo tpe detinere calorē deducto ꝯſeruāte
mō ſpāli nō ē febris: cū aūt res pōt deducto cōſeruāte

UVA. BHSC. IyR_044_2

in detinere calorē. cōſtat ꝙ hʒ calefactū eſſe: ideo nō
febrit cor: niſi aliqō ſibi intrinſecū habeat calefactū eē
⁊ ideo dixit: ꝙ oʒ calor febrilis eē accēſus in corde: nō
ſicut caliditas ire: aut laboris: cum non vltimantur. qr
opʒ ꝙ ſit accēſus eo mō quo caliditas ire aut laboris:
cū vltimanť. i. fit aliquo mō fixa in corde: vel aliquo ſibi
intrinſeco. Sʒ de hoc ĩfra in qōne. ¶ Qꝫ aūt quidam
ex hͥ intelligunt ꝙ nulla diſpoſitio pendens a cauſa pri
mitiua eſt morbus: vt dicunt Gentilis primo: ⁊ poſt
Thoma ſuper primo de differentijs febrium: ⁊ Marſi
lius: ⁊ Jacobus ꝺ Forliuio in queſtionibus tegni: pu
to non eē verum: vt in tegni diſputaui
¶ Deinde cū dicit. (Et ĩpedit operationem.) In iſta
parte explicat modū leſiōis opationū a febre dicēs: ꝙ
febris ĩpedit opationē ita vt retineať.

Leſio opa tionuʒ tri plex.

¶ Ubi nota ex dictis in tegni: ꝙ tribꝰ modis in genere
leduntur operationes. dicuntur. n. impedite qñ virtus
impeditur: ne eas perfectas ⁊ ſanas faciat. vno modo.
quia recedant a debita menſura. alio modo: quia per
mutentur a modo cōueniente ſpẽi humane cum illis
gloſis: quas poſui ſcđo tegni. tertio: quia ꝓhibeantur
oĩo: ⁊ iſta leſio dr̃ a medicis ablatio opationis: cū qua
leſione nō retinetur opatio. qr igiť febris non ita ledit
opatiōes: qn aliq̃ viuētis opatio remaneat. dicit Aui.
ꝙ ipſa ĩpedit opationes ita vt retineať. i. remaneat ĩ
febriēte: dū febrit aliqua opatio: alr̃. n. nō viueret: ⁊ ſic
non febriret. Aliter ĩtelligūt ita vt retineať. ſ. febriēs a
cōſuetis ⁊ debitis ſibi opōnibꝰ ſenſibilr̃. alr̃. n. nō eēt
morbꝰ. ⁊ ſic nō eēt febris. Gētilis aūt voluit ꝙ ly reti/
neať referať ad febrē: intelligēdo ꝙ ĩpedit opationē:
ita tamen ꝙ febris retineatur. i. non pendeat a cauſa
primitiua: quia vt dicit nulla diſpoſitio a cauſa primi/
tiua dependens in eſſe eſt morbus: ſicut nulla talis eſt
ſanitas. Mihi vero videtur ꝙ fundatur ſuper falſo
quia temperamentum cordis pendet in conſeruari ab
aere nos continente: ⁊ per anhelitum attracto: ⁊ tamē
eſt ſanitas: ſuas autem ⁊ aliorum rationes ſoluit pri/
mo tegni. Concedo tamen ꝙ febris non pendet om/
nino ſpālì modo a cauſa primitiua: ⁊ ꝙ oportet ꝙ ha/
beat factum eſſe in corde: modo quo dicam infra ĩ iſto
capitulo. Deinde cum dicit.

¶ Et ſunt quidā hominū qui diuidūt febres in
duas diuiſiōes primas. ſ. in febrem egritudineʒ:
⁊ in febrē accidēs: ⁊ ponūt febres apoſtematum
de genere febris accidentis.

¶ Poſita diffōne exequitur diuiſionem tractando de
febre: ⁊ primo ponit vnā aliorꝫ diuiſionem pro prima.
ſcđo aliam ꝑncipaliter ſʒ ꝓpriam opinionē. Et tertio
ponit quaſdam non tam principales. ibi ſcđa. (Proce/
damus igitur.) ibi tertia. (Et diuidūť febres.) Prima
in tres. primo ponit illam diuiſionem. ſcđo exponit ita
diuidentium intentionem. tertio arguit cōtra diuiſio/
nem. ibi ſcđa. (Et intentio quidem.) ibi tertia. (Et cō
tradicenti.) ¶ In prima parte dicit ꝙ ſunt quidam ho
minum: qui diuidunt febrem in duo membra diuiſio/
ne: quam dicunt primam: ⁊ eſt iſta: ꝙ febrium que/
dam eſt morbus: ⁊ quedam eſt accidens: ⁊ dicunt fe/
brem apoſtematis eſſe febrē accidēs: ⁊ iſte fuit Raſis.
16. cōtinētis. cap. ſcđo. circa principium. ⁊ ſimilē diſtin
ctionem ponit in. 17. cap. 6. ſed auctoritate Gal. ⁊ hic
non dicit hanc eſſe primam diuiſionem.

¶ Et intētio quidem huiꝰ ſermonis eſt ꝙ febris
egritudinalis eſt illa: inter quam ⁊ cām/que non
eſt egritudo non eſt medium: ſicut febris putredi
nis: putredo. n. eſt cauſa eius abſqʒ medio: ⁊ non
eſt putredo in ſeipſa egritudo: ĩmo eſt cauſa egri/
tudinis: febris vo apoſtematis eſt accidens apo
ſtemati exiſtens: dū eſt apoſtema ſequēs ipſuʒ: ⁊
apoſtema eſt egritudo in ſeipſo.

¶ Exponit intentionem iſtorꝫ dicens: ꝙ iſti per febrē
morbū intelligunt illā: cuius cā ĩmediata non eſt mor/
bus. verbi gratia. tertiana que eſt ex putredine colere
ĩmediate habet cauſam ĩmediatā putredinem: que nō
eſt morbus: ſed cauſa. Illam autem dicunt febrem ac/
cidens: que habet cauſam ĩmediatam: que eſt morbus
ſicut febris apoſtematis: que ſequitur apoſtema: ⁊ ipm̃
apoſtema eſt morbus in ſeipſo.

¶ Et contradicenti quidem ineſt vt dicat: qm̃ ſi
propterea ꝙ febris apoſtematis ſequitur calidi/
tatem eius: ⁊ ſequitur ex dolore ipſius: eſt ſimile
vt ſit febris accidens: tunc oportet vt ſit plurimuʒ
febrium effimerarum accidens: ⁊ ſi ipſa ſequitur
putredinē: que eſt ĩ apoſtemate: tūc apoſtema nō
eſt cauſa eius prima: vnde eſt apoſtema: ĩmo quā
tum ad putredinem: que eſt in ipſo caſu: igiť eius
que eſt eſſentialis: eſt putredo: ⁊ apoſtema nō eſt
cauſa eius: niſi per accidens.

¶ Hic arguit contra poſitionē: ⁊ prĩo hoc. ſcđo excu/
ſat ſe a ꝓſecutione argumētorꝫ. ibi. (Uex occupatio.)
Prima in duas. Nā prĩo arguit ꝯtra dictos ſi hñt ſen
ſum: quē ipſe expoſuit. ſcđo ſi aliū ſenſum haberent. ibi
ſcđa. (Et dicimꝰ ꝙ ſi.) ¶ In pria arguit ſic. ex dcĩs ſe/
quiť ꝙ febris apatis eſt febris morbꝰ: nō accidens: qđ
eſt contra eos. ꝓbať: qr ſi eſſet hoc accidens: hoc eſſet:
qr ſequitur caliditatē apatis: aut quia ſequitur doloreʒ
apoſtematis: tūc ſequitur ꝙ plurime effimere eēnt ac/
cidentes. Et ſi dicatur: ꝙ eſt accidens: quia ſeqtur pu
tredinem apoſtematis. Arguiť contra: qr putredo non
eſt apoſtema nec morbꝰ: ſed cā morbi: ⁊ ſic ſeqtur: ꝙ fe
bris talis apatis nō ſeqtur apa inq̃ʒtum apa nūc ĩme/
diate: ſed pro quāto ſequitur putredinē: que eſt ĩ ipo:
⁊ ſic ſua ĩmediata cā nō eſt morbus: cuius oppoſitum
dicebāt iuxta expoſitionē quā Aui. ꝺdit intētiōis eorꝫ.
¶ No. igiť ꝙ plurime effimere ſequūtur aliquā malaʒ
caliditatē factā ante febrē. nā ſiue a caliditate aeris: ſi/
ue ab exercitio: ſiue a cibis ⁊ potibus ſequanť: fiunt a
mala caliditate: ſi ergo febris apatis iō ſit accidēs: qr ſe
quiť malā caliditatē in corpe: hoc erit de plurimis effi
meris abſqʒ bubone: quod illi negant.
¶ No. ſcđo: ꝙ ſiue ꝑ putredinē ĩtelligamus putridaʒ
caliditatē in hūore vel fumo: vel putridā fuliginē: vtro
qʒ mō iſte nō ſunt morbi: ⁊ iō febris has ſequēs nō im
mediate ſequetur morbū: ⁊ ſic nō eſſet accidēs.

¶ Et dicimus ꝙ ſi non ſignificauerit per febreʒ
accidens hoc: immo nō intellexit per cauſam: niſi
ꝙ ipſa ſequitur apoſtema hoc: ⁊ inueniunt cau/
ſam per inuentionem apoſtematis: ſimiliter ergo
eſt diſpoſitio febrium putredinis per cōparatio/
nem ad putredinem.

¶ Inſtat cōtra aliū intellectū: forte. n. dr̃ ꝙ nō intelli/
gūt febrē eē accidēs: qr ĩmediata cā ſit morbꝰ: vt Aui.
expoſuit: ſed qr febris ſeqtur aliā diſpōnem ꝑter nām.
Uñ febris apoſtematis inueniť ꝑpter intentionē apo/
ſtematis: ⁊ ſeqtur ipm̃: ſiue per ſe: ſiue ĩmediate. Con/
tra. Ex hoc ſequitur ꝙ febres putredinis oēs eſſent ac
cidētes. ꝓbatur qr ſimiliter cōparāť iſte ad putredinē:
ſicut febris apoſtematis ad apoſtema: ⁊ ita inueniūtur
per inuentionē putredinis. Poſſet tñ ſolui: qr ſequun
tur putredinem que nō eſt morbus: ſed apoſtema eſt
morbus: ⁊ in iſto dicimus vnā eſſe accidēs: nō aliā: nō
ſolum. n. inueniť putredo: ſed mala complexio calida
in membro apoſtemato: que eſt morbus: ⁊ ſic vides ꝙ
Gentilis non bene dixit: cum voluit hanc rationeʒ cō
cludere intelligenti.

¶ Uerum

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Uerum occupatio in huiuſmodi cõtradictionibus eſt illũd: qđ nõ cõfert in ſcientia medicine aliquid: ⁊ facit medicum procedere ex arte ſua ad inquiſitiones: que fortaſſe impediunt ipſum ab arte ſua.

¶ Excuſat ſe a pſecutione dicens: ꝙ occupatio ĩ iſtis qõnibus nõ cõfert aliquid in ſciã medicine: ⁊ facit fortaſſis medicum pcedere ad id qđ nõ eſt de arte ſua: ⁊ impediũt eum ab inquiſitionibus melioribus: ⁊ ſupple ideo nõ intendit pſequi in arguendo: ⁊ tu ex hoc nota quomodo nos facimus hodie: qꝛ niſi ſit hõ dotatus claro ingenio: ⁊ multo ſtudio logice ⁊ phie ponũt multos ãnos: ⁊ poſt nõ ſciũt verbũ de medicina.

¶ Sed ſi queraꝛ: vtrum hec diuiſio ſit vtilis medico ⁊ vera dico: ꝙ ita ⁊ ppterea poſita eſt a Gal. in cõmento apho. Si febris nõ a colera. ⁊ a Raſi. ⁊. 16. ⁊. 17. ↄtinentis: vt dicitur ſupra. Sed occupatio inutilis ẽ ſubtilizare de apoſtemate: vtruꝫ ſit ĩmediata cauſa febris: vtꝝ vel ad hoc ꝙ ſit cã ĩmediata febris: ſit opportunũ ꝙ ſit cauſa inquãtũ apoſtema: vel ſufficit: ꝙ rõne partis ſue: que ſit morbus hoc faciat: ⁊ ſimiles truffe: que faciũt trãſire in cõſiderationem cauſarum per ſe: ⁊ per accidens: ⁊ per partem: ⁊ talium que pertinent altiori artifici: ⁊ hic nõ ſunt neceſſarie.

¶ Procedamus ergo ſecundum id qđ conſuetum eſt. dicamus ergo propterea ꝙ febres apoſtematuꝫ ⁊ oppilationũ ſunt febres accidentes: ⁊ alie febres ſunt egritudines: tunc conueniens eſt vt dicamus: qm̃ ppterea ꝙ oĩa que ſunt ĩ corpore hominis ſunt tria genera. ſ. mẽbra cõtinentia illud: qđ eſt in eis de humiditatibus ⁊ ſpiritibus: quorũ cõparatio eſt cõparatio parietũ balnei ⁊ humiditas recondita: ⁊ eius cõparatio eſt cõparatio aq̃ balnei: ⁊ ſpũs aĩalis: vitalis ⁊ naturalis: ⁊ vapores effuſi: ⁊ cõparatio eorum eſt cõparatio aeris balnei: ⁊ aer balnei qñ infrigidatur illud: qđ eſt vicinũ ei: nõ opꝫ vt ipſe extinguatur: ĩmo poſſibile eſt: vt remaneat: ⁊ redeat ⁊ calefaciat illud: qđ ei vicinuꝫ eſt. Similiter eſt vnũ iſtorum trium generum: extra qđ nõ inuenitur in homine genus corporeuꝫ.

¶ Hinc Auic. exequitur diuiſionem principalem febrium ſm ppriam opinionem: que eſt etiam Gal. primo de differentijs febrium capitulo primo. Et duo facit. primo affirmando diuiſionem ꝓpoſitam ponit fundamentum diuiſionis ſue. ſcđo ponit diuiſionem. ibi ſcđa. (Naꝫ ſi accendaꝛ.) ¶ In prima parte dicit quattor. primum eſt: ꝙ ꝓcedendo ſm cõſuetum cõcedi ab antiqs: cõcedamus ꝙ febres apoſtematis ⁊ oppilationum ſunt accidentes: ⁊ ita ſupple alie que ſequuntur alios morbos: ſed alie febres: que nõ ſequuntur alios morbos ſunt egritudines: nõ tamẽ intelligas ꝙ febres accidentes nõ ſint egritudines: qꝛ hoc eſſet falſum.

¶ Secundo dicit: ꝙ omnia ſcilicet corpora contenta in corpore hoĩs ſunt tria genera ideſt ↄtinentur in aliquo trium generum. primuꝫ genus ſunt membra: que comparantur ad ea: que ſunt in corpore hominis: ſunt parietes balnei comparantur ad balneum: ⁊ alia contenta in eo. ſecundum genus ſunt humiditates recondite in membris ſcilicet chilus: ſtercora: humores primi: ⁊ alique ſecundarum humiditatum: quarum comparatio ad hominem eſt ſicut aque balnei ad balneuꝫ. tertium genus eſt ſpiritus naturalis: animalis ⁊ vitalis: ⁊ vapores e ffuſi in corpore: qui comparantur ad hominem: ſicut aer balnei comparatur ad balneum. Et extra hec tria nõ inueniturĩ hoĩe genus corporeũ.

¶ Tertio dicit: ꝙ aer balnei nõ oportet ꝙ quãuis parietes: ⁊ aque balnei infrigidarentur: ꝙ propter hoc infrigidaretur aer: immo poſſibile eſt ꝙ remaneat aer calidus: ⁊ redeat ⁊ calefaciat parietes ⁊ aquam.

¶ Quarto dicit: ꝙ ſimiliter contingit in quolibet aliorũ duoꝝ generuꝫ. ſ. in parietibus ⁊ aqua: ꝙ nõ opꝫ ſi parietes ſunt calidi: ⁊ infrigideꝛ aer ⁊ aqua: ꝙ pp hoc infrigidentur parietes: ĩmo poſſunt remanere calidi: ⁊ calefacere alia. Et ſimiliter aqua infrigidatis parietibus poteſt remanere calida: ⁊ calefacere parietes ⁊ aerem. ¶ Circa ſcđm dictum attende ꝙ Auic. diſtinxit modos corporuꝫ in hoĩe exiſtentiũ: non ſicut pars alterius de neceſſitate. nam elemẽta non ſunt in hoĩe: niſi ſicut pars alterius: ꝓcipue que de neceſſitate ĩueniuntur ſicut res naturaliter intrinſece. Aer autẽ ꝗcunqꝫ ſit: non tanq̃ꝫ principium elemẽtare in aliquo ↄcõꝝtrium: non eſt res nãliter intrinſeca corpori humano: vt aer attractus ad vacuitatẽ. Et ſiľr aqua potata: ⁊ iõ de elemẽtis non intellexit. Uel dic ꝙ aer ad ſpirituꝫ ⁊ vapores reduciꝛ: ⁊ aqua ad humiditatẽ. Reliqua autẽ elemẽta non inueniuntur in hoĩe per ſe exiſtẽtia: ⁊ ſub humoribus cõprehẽdit chilũ: ſaniem: ⁊ ſimilia. Et tũc ptꝫ qũo non eſt naturaľr intrinſecuꝫ tanq̃ꝫ corpus per ſe ſtans aliquid homini niſi in aliquo iſtoꝝ trium generum. ¶ Circa tertium dictuꝫ attende: ꝙ lꝫ aer ſit ſubtilis: ⁊ faciľr alterabilis: tñ ſtat ꝙ habeat caliditatem ita fixam: ⁊ a parietibus balnei non ſufficiat intantuꝫ infrigidari: qn illos notabiľr calefaceret: vt ptꝫ in ordinatis calefactorijs cameraꝝ per aerẽ veniẽtem a fornace per canalẽ longinquum: in quibus aer qui ſolus eſt prĩo calidus calefacit parietes: ⁊ alia in camera cõtenta. ¶ Circa quartum attẽde: ꝙ ſi aer qui eſt ita ſubtilis reſpectu alioꝝ nominatoꝝ poteſt calefacere alia: ⁊ non obſtãte aliorum frigiditate eis reſiſtere ⁊ remanere calidus: multomagis hoc poterũt parietes ⁊ aq̃ vtraqꝫ per ſe: ⁊ ideo Auic. ſolum poſuit exemplum de aere: vt per illud alia eſſent probata. ¶ Ultimo nota: ꝙ per hanc diſtinctionem corporuꝫ inuẽtoꝝ in nobis: ⁊ ſimilitudinem ad partes balnei tantum: vult Aui. colligiſſe: ꝙ poſſibile eſt primo caliditatem eſſe accenſaꝫ in ſpiritibus: ⁊ per illaꝫ cõmunicari membris ⁊ humoribus: quãdoqꝫ vero accẽſam eẽ in humoribus: ⁊ per illam cõmunicari membris ⁊ ſpiritibus: ⁊ quandoqꝫ eſſe accenſaꝫ in membris: ⁊ communicari humoribus ⁊ ſpiritibus.

¶ Nã ſi accẽdatur febris in mẽbris radicalibꝰ accẽſione prĩa: ſicut accendiꝛ aduſtio. verbigrã: vt in parietibus balnei: aut per follem ferrarij: aut per ollam coci: tunc illud genus febrium nominatur febris ethica: ⁊ ſi accenditur febris accenſione prima in humoribus: deinde accendaꝛ ex eis in mẽbris: ſicut accidit vt accendaꝛ aq̃ calida in balneo: ⁊ igniantur lateres eius: aut ius calidum in olla cauſa eius: tunc illud genus febriũ nominatur febris humoris: ⁊ ſi accendaꝛ febris accenſiõe ſua prima in ſpiritibus ⁊ vaporibus. Deinde accẽdatur ex eis in mẽbris ⁊ humoribꝰ ſicut accidit vt ꝑueniat ad balneuꝫ aer ignis qui accendatur in eo: ⁊ calefaciat aerem eius: ⁊ peruenit ad aquam: ⁊ parietes: tunc genus illud febris nominatur febris effimera: quoniã eſt accenſa in re ſubtili: que reſoluitur cum velocitate: ⁊ raro pertranſit diem cum nocte ſua: niſi conuertaꝛ ad genus aliud febriuꝫ. Hec ergo diuiſio febriũ eſt per modum propinquum rei diuiſioni per differentias.

Qũo ethica feb. generetur: vide Gal. x. de inge. c. 7. vſqꝫ ad finem. Qũo hũoralis. 9. de ingenio. Qũo effimera. 8. terapen. ⁊. ꝓ de differẽtijs feb. c. 2. ⁊ Raſis. 16. ↄtinẽtis

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Hic exeqtur ponẽdo diuiſionẽ: ⁊ poſt ſubdit cuiuſ/
modi diuiſio eſt iſta. ibi. (Hec ergo diuiſio). Dicit p̄rio
ꝙ ſi accẽdat febris accẽſione p̄ria in mẽbris radicali/
bus erit febris ethica: ſicut ſi accẽdet p̄rio in parieti/
bus balnei: aut per follẽ fabri: aut coci in olla: erit fe/
bris ethica. Sꝫ ſi accẽdat accẽſione p̄ria in humoribꝰ:
⁊ per illos accẽdat ĩ mẽbris erit febris humoꝝ. Et fit
iſta accẽſio: ſicut ſi p̄rio caleſiat aqua balnei: ⁊ effunda
tur ſup lapides balnei: ⁊ ipſi lapides igniant: q2 fiant
valde calidi: aut aliqḋ bulliẽs in vno vaſe effundat in
aliud vas frigidũ: ⁊ igniat. i. vehemẽter illud vas ca/
lefaciat: ſicut ꝟbi grã / ollam coci. Sꝫ ſi accẽdat febris
accẽſione p̄ma in ſpiritibꝰ: ⁊ poſtea p illos caleſiãt hu
mores ⁊ mẽbra: ſicut ꝟbi grã. accẽdat p̄mo aer balnei
ab igne ⁊ perueniat ad balneũ: ⁊ caleſaciat parietes ⁊
aquã balnei: tũc iſtud genus febris vocatur effimera:
⁊ ro eſt: q2 eſt accenſa in re ſubtili: que reſoluitur cum
velocitate: ⁊ raro ptranſit diẽ cũ nocte ſua: niſi cõuerta
tur ad aliud genus febris. Et ex his habes diſtinctio
nem ꝙ febriũ alia eſt ethica: que accendit accẽſiõe pri
ma in mẽbris radicabilibꝰ: alia humoralis: que accen
dit accẽſione p̄ria in hũoribus: ⁊ alia effimera: q̃ accẽ
dit accẽſione p̄ria in ſpiritibꝰ. Et ſubdit Auice. ꝙ hec
diuiſio eſt ppinqua diuiſioni eueniẽti p dr̃ias. Habe/
mus ergo ħ q̃ttuor. p̄mũ eſt ꝙ cũ febris accẽdit accẽ/
ſione p̄ria in mẽbris radicalibus eſt ethica. ſcḋm ꝙ cũ
accẽdit accẽſiõe p̄ria in hũoribꝰ: ⁊ p illos accẽditur in
mẽbris ⁊ ſpiritibꝰ eſt febris hũoris. tertiũ eſt: ꝙ cũ ac
cẽdit accẽſione p̄ria in ſpiritibꝰ: ⁊ p illud cõicat accen
ſio hũoribꝰ ⁊ mẽbris: tũc eſt effimera. Et quartũ eſt: ꝙ
iſta diuiſio eſt ſm̃ modũ propinquũ diuiſioni: que fit
per differentias. Queſtio. 6.

Nota igitur p̄rio cõiter circa tria ſupiora:
ꝙ febrẽ accẽdi accẽſione p̄ria
in aliquo dictoꝝ triũ exponit vario mõ: vno mõ p̄ma
quo ad tp̃s: ita ꝙ qñ calr̃itas p̄ter nãm tpe p̄us accẽdi/
tur in mẽbris ſit ethica: ⁊ ſic de aliĳs mõ ſuo. Et forte
Gẽti. habuit hũc intellectũ: q dicit: ꝙ hoc dixit Auic.
vt daret exẽplũ de nõ cõplicata in q̃libet triũ manerie
rũ ſemp replicãs p̄ria: ſꝫ iſta nõ põt ſtare: q2 q̃ꝫtũcũqꝫ
ethica fieret ĩcipiẽdo: oꝫ cãm calefactiuã cordis pri
applicari ſpiritibꝰ: ſiue ſit in ꝯcauo cordis: ſiue ex̃: ⁊ p
ꝯñs p̄us cõicare p̄ternãlẽ calr̃itatẽ ſpiritibꝰ. Qḋ ſi di/
cas p̄rio cõicat ſpiritibꝰ calr̃itatẽ: ſed nõ febrẽ: tunc ad
hũc intellectũ ſemp febris accẽſiõe p̄ria accẽderet in
ſub̃a cordis: q2 eſt illud qḋ p̄rio eſt ſubm̃ febris ſꝫ Gẽ
tilẽ. Preterea in effimera ex bubone p̄rio accẽdit pre
ternãlis caliditas in humore: ⁊ tñ eſt febris effimera.
Nõ igit ſtat iſta expõ: ⁊ tu ꝯſidera multas alias inſtan
tias. ¶ Scḋa expõ eſt Marſilĳ in expõne p̄rie quarti
qui p̄rio p accẽſionẽ dicit dẽre intelligi intẽſionẽ fortẽ
ſupra gradũ caloris nãlis tunc corrñdẽtis nõ fixionẽ.
Dicit. 2. ꝙ p p̄rimã nõ ĩtelligimus p̄maꝫ quo ad tp̃s.
Sꝫ tertio dicit: ꝙ p p̄mã ĩtelligimꝰ in ethica p̄ncipalẽ
unde noĩando illã. ſ. a qua ĩmediate ſuſcipit febris dno
minationẽ. Et hãc expõnẽ dicit ꝯformẽ Gal. 3. de ac/
cidẽti: cũ dicit egritudinẽ ledere opationẽ p̄rio. i. p̄nci
palr̃. i. ĩmediate. In reliqs aũt duobꝰ generibus dixit
p̄mã accẽſionẽ. i. ĩmediatã in cãndo caliditatẽ ĩ corde
que ꝟe eſt febris. nã q2 in ethica calor q eſt febris non
dependet ſpãli dependẽtia a ſpũ vl̃ humore: ideo nõ
denoĩat illa febris a ſpũ vel humore: ſed ĩmediate ſu/
mit denoĩationem a calore cordis. Qḋ ſi dicat poſſibi
le eſt in effimera: ꝙ accẽdat primo calor in ſpiritibus:
⁊ per illos caleſiant hũores cordis: ⁊ inde caleſiat cor
ſine humorum putredine: ⁊ ſanguinis nimia abundã
tia: ⁊ tunc erit effimera accenſione prima nõ exiſtente
in ſpiritibus. Reſpondet ꝙ ſufficit ꝙ accenſio ſit talis
in ſpiritibus: ꝙ dato per imaginationem ꝙ non ac/
cenderet humores ſufficeret calefacere cor caliditate
ſenſibiliter ledente opationes. Et ſic talis febris p̄rio
eſt accenſa in ſpũ: q2 caliditas ſpũs ẽ illa a qua princi/
paliter recipit denominationẽ: cũ ſit talis: ꝙ ẽt dato ꝙ
humores nõ caleſierent: ſufficeret calefacere cor febri
liter. Et ſimiliter vr̃ ex hoc dari intellectũ debere ĩ hu
morali: ꝙ lꝫ aliqñ humor p̄rio calefaceret ſpũm dein/
de cor: dũmõ hũor eo mõ ſit diſpoſitus ꝙ ſufficit cale
facere cor caliditate febrili: eſto ꝙ nõ calefaceret ſpũꝫ
dr̃ accenſa febris accenſione p̄ria in humore. ¶ Cõtra
iſtã rñſionẽ argr̃ ſic. Ex iſto ſequit ꝙ oĩs febris ẽ ethi/
ca. pbatur. oĩs febris accendit accenſione p̄ria ĩ ſub̃a
cordis: ⁊ oĩ talis eſt ethica. igr̃ ⁊c̃. minor eſt illorũ ma/
ior pbatur. in oĩ febre denominatio febris ſumit ĩme
diate a caliditate p̄ter nãm ſubiectiue exñte ĩ ſub̃a cor
dis: q2 illa poſita eſt denominatio: ⁊ remota remouet:
niſi. n. in corde ſit caliditas p̄ter nãm totum nõ febrit.
¶ Forte dr̃ ꝙ generalis denominatio p̄icipalr̃ ⁊ ĩme
diãte ẽ a calr̃itate cordis ĩ oĩ febre. Sꝫ ſpãlis ꝙ ſit ethi
ca: vel effimera: vel hũoralis eſt ab eo: in quo accẽdit
accenſione p̄ria. ¶ Sꝫ iſta rñſio ĩcidit petitionẽ p̄nci/
piĳ: ſi. n. dicat quare ĩmediate recipit ethica denomi/
nationẽ ſpãlẽ a caliditate: q̃ ſubiectiue eſt in corde di/
ces: q2 caliditas eſt ĩ cordis ſub̃a accenſione p̄ria. Hec
eſt. n. cã quare ſit huius ſpẽi. ſ. ethica. ¶ Et ſi dicatur
quare in ethica eſt calr̃itas accẽſa in corde: accenſione
p̄ria. Rñdes p illud qḋ poſuiſti ĩ p̄ncipio. ſ. q2 ab illa
caliditate in corde ĩmediate denoĩat ethica febris eſſe
huꝰ ſpẽi. Et ħ ẽ declarare ignotũ p ignotũ. Opꝫ ergo
ꝙ cũ accẽdi accẽſione p̄ria calr̃itatẽ in cordis ſub̃a ſit
cã quare denoĩat febris ethica ĩmediate a ſe: ꝙ accẽ/
di accenſione p̄ria in corde nõ ĩcludat in ſua rõne: ꝙ a
ſe denoĩet ethica: q2 tũc eẽt cauſatũ: ⁊ q2 ẽ notificãs ſꝫ
illã rõnem nõ dꝫ eẽ eꝫ notificatũ p illud qḋ notificat.
Iſtoꝝ. n. nullũ eſt p ſe notũ: ita ꝙ ſufficiat ſolũ dicere:
vel terminos explanare. ¶ Preterea ſumi ab aliquo
denoĩationẽ ſpecificã febris: ẽ vnius rõnis formalis.
ergo accẽdi caliditatẽ accẽſione p̄ria ĩ aliquo: vt nr̃o p
poſito attiẽt dꝫ ĩtelligi vniuoce: cũ ergo ĩ hũorali ⁊ effi
mera nõ dr̃ calor accẽdi accẽſione p̄ria in aliquo: q2 ab
illo ĩmediate denoĩat febriens: ſꝫ q2 ab illo ĩmediate
pendet caliditas febrilis: vt dicit Marſiliꝰ. pari mõ ĩ
ethica nõ dr̃ accẽdi accẽſione p̄ria in corde q2 ab illa ſu
ſcipiat ĩmediate denoĩationẽ. ¶ Quidaꝫ ergo dicũt:
vt Albertꝰ de zãcarĳs: ſupponẽtes ꝙ Aui. hic loquit:
vt Gal. j. de differẽtĳs febriũ: vt põt colligi ex eis ꝙ ĩ
illa pte accẽdit accẽſione p̄ria ḋ ptibꝰ cordi ĩtrinſecis: ĩ
qua ẽ calefactũ eẽ: ⁊ in illa dicũt calefactũ eẽ: in q̃ p̄rio
recipit caliditas p̄ter nãꝫ aliĳs ĩtrinſecis cordi ĩgerẽs
illã: ⁊ ab illo ſub̃o ſumit genus febris: nã qñ p̄rio reci
pit cordis ſub̃a calr̃itatẽ p̄ter nãm aliĳs ĩgerens illã eſt
ethica. ⁊ qñ hũor ẽ humoralis: ⁊ qñ ſpũs ẽ effimera.
¶ Cõtra. ex hac ſequit p̄rio ꝙ aliqua febris ethica eſt
fiens. nã poſſibile eſt in ſub̃a cordis p̄rio recipi calidi
tatẽ fienteꝫ: deinde ex illa caleſieri ſpũs ⁊ hũores cor/
dis: ſicut ſi a putrido hũore cõtento in caſſula caleſiat
cor per ſimplicẽ alterationem abſqꝫ fumo penetrante
intra cor: ⁊ tunc illa erit ethica: q2 cõparando ptes cor
dis: ⁊ ea que in corde ſunt adinuicẽ calr̃itas p̄ter nãm
p̄rio recipit in cordis ſub̃a: q̃ aliĳs ptibus eã ingerit:
⁊ tñ eſt fiens: q2 dependens. Scḋo ſequit ꝙ nõ poſſent
cõplicari putrida ⁊ ethica: cũ nõ ſit poſſe ꝙ p̄rio reci/
piat in ſub̃a cordis aliĳs ĩgerendo: ⁊ p̄rio in humore
aliĳs ĩgerendo ſimul ⁊ ſemel. Nec põt dici Aui. ĩtelli/
gere: ꝙ in illo accendat accẽſione p̄ria: in quo ẽ ĩtẽſior
cũ ſemper eſt intenſior in ſpiritu cõmuni qꝫ in corde.
¶ Videt igit mihi ꝙ nõ debemus putare: ꝙ Auic. in
hoc paſſu alr̃ ſenſerit qꝫ Galenus p̄rio de differentĳs
febrium. Primo: quia vbi diſſentit dicit manifeſte:
quia etiam dicit: ꝙ hoc eſt conſuetum. Iſta autem di/
ſtinctio maxime conformat ſe cum diſtinctione Gal.
⁊ ideo.

UVA. BHSC. IyR_044_2

⁊ ideo ad illaʒ eſt referenda: que ponit̃ p̃rio de diffe/rentijs febriũ cap. p̃rio. Ut etiã ſcdo ꝙ cũ Gal. dicit calefactũ. p̃rio de differentijs febrium: loco allegato: ⁊ calefieri: vt adinuicem diſtinguunt̃: ꝙ nullo alio mõ intelligat factũ ⁊ fiens ꝙ̃ in libro de malitia cõplexio/nis diuerſe: ⁊ in. 3. tegni: veriſimile. n. eſt ſi aliter intelligi poſſet: ꝙ expoſuiſſet: vt cõſueuit in alijs. Ex his ꝙ̃ dico: ꝙ caliditatẽ accendi accẽſione ꝯtra p̃ria in aliquo eſt accendi in facto eſſe: vt diſtinguit̃ ꝯtra fieri mõ loquẽdi medicoꝝ: qui dicũt qualitatẽ factã illã: q̃ nõ depen/det ſpãli dependentia: ecõtra fientẽ illã: que dependet ſpãli dependentia: vt oſtendi in. 3. tegni: ⁊ in q̃one de malitia cõplexionis diuerſe. Si igit̃ accendat̃ caliditas p̃ter naturã accenſione in facto eſſe in mẽbris radicalibus eſt ethica: ⁊ hoc vbi ſequit̃ ſenſibilis leſio. Si ĩ humore vel ſibi ꝓportionali mõ infra dicendo: eſt hũoralis ⁊ ſi in ſpũ: vel ſibi ꝓportionali eſt effimera. Et attẽdatis debere intelligi: ꝙ ſit accenſa hoc mõ intra cor: nã cum p̃mũ febriens ſit cor: caliditas accenſa: vnde ſumit̃ denominatio generis: opʒ ꝙ ſit in corde. ¶ Preterea manifeſte videmus Gal. dicere: ꝙ ſi a bubone alterat̃ cor febriliter: nõ trãſmiſſo vapore putrido ad vẽtriclos cordis tũc feb. ẽ effimera: ⁊ cũ putridi fumi ingrediunt̃ cordis ventriculos: tunc eſt putrida: q̃d nõ diceret niſi pticula: in qua fundat̃ calefactũ eſſe: a quo febris ſumit ſuã denõiatiõnẽ debeat eſſe in corde: vnde caplo. 5. dans differentiam inter effimeras ex bubonibus: ⁊ putridas ex putredine intrinſecorum dixit in putridis: ex putredine vero q̃ eſt ſm viſcera: aut ma/gna vaſorũ: velut fumus ex his qui putrefiunt humo/ribus ad ventriculos deuenerit cordis. Hec Gal. ⁊ h̃ idẽ dicit expreſſe cap. j. ponẽdo hãc differentiã: ꝙ vt clarius videat̃ ponã ſeriẽ in forma: que vero ſunt a materia in qua eſt hoc p̃ter naturã calidũ: maxime ꝓprie eius: q̃ p̃ter naturã eſt caloris: ſunt differetie: que ſunt tripl̃r: aut corpus cordis apprehẽdente ipſo: ⁊ ab ipo tranſeunte ad totũ corpus: aut eos qui cõtinent̃ in vẽtriculis eius humores: reliqua vero ⁊ tertia differen/tia eſt aerea ſubſtãtia ſola calefacta: hũidis aũt ⁊ ſoli/dis corporibus calefiẽtibus q̃d adhuc: calefactis aũt nõdũ. Differt aũt nõ parũ calefieri ⁊ calefactuʒ eẽ. Et ex hoc dat nobis intelligi qũo dʒ apphendi a caliditate, corpus cordis ad hoc vt ſit ethica: q: habeat calefa/ctũ eſſe: ⁊ ſil̃r de hũoribꝰ: q̃ ſunt in ventriculis cordis: ꝙ habeãt calefactũ eẽ ad hoc vt ſit hũoralis: ⁊ hoc vocauit hic Aui. accendi accenſione p̃ria. ¶ Ex his ergo p̃rio infero: ꝙ accẽdi accẽſione p̃ria intelligit̃ accenſione facta ⁊ eſt p̃rima: q: nõ dependẽs ſpãli depẽdẽtia: ⁊ hoc intelligit̃ in tribꝰ replicationibꝰ Auic. ¶ Inſero ſcdo: ꝙ illud in quo accẽdit̃ accẽſione p̃ria: ⁊ a quo oʒ ſumere febris eſſe ſpecificũ: opʒ ꝙ ſit in corde. naʒ de ſuba cordis ẽ clarũ ꝙ cõtinet̃ in corde: ⁊ de ethica oẽs hoc cõcedunt: ſed de hũoribꝰ pʒ: ꝙ Gal. dixit hic: aut eos qui in ventriculis eiꝰ humores: ⁊ de effimera loqtur ꝙ aerea ſuba ſit calefacta nõ calens: ⁊ loquitur de aerea cordis ſubſtãtia. ſ. de ſpũ. Et h̃ pʒ rõne. Nã aut opʒ eſſe in corde illud a quo ſumit̃ ſpẽs febris tanq̃ a ſubo calefacti eſſe: vel ſufficit ꝙ ſit in alia pte corporis. Sed h̃ ſcõm nõ ſufficit. igit̃ requirit̃ ꝙ ſit in corde. minor pʒ: q: tunc febres ex bubonibꝰ oẽs eẽnt putride: cũ in oĩbus talibꝰ calefactuʒ eſſe p̃rio fundat̃ in hũore putrido bubonis: ꝯñs tamẽ eſt falſum ⁊ ꝯtra Hippo. ⁊ Gal. ¶ Tertio ſequitur ꝙ in oĩ febre opʒ aliqd cor/di itrinſecũ eẽ poſitũ in calefacto eẽ p̃ter naturã: aliter enim eſſet febris: que nõ cõphenderet̃ ſub aliquo p̃imoꝝ generũ febris: q̃d ẽ impoſſibile: ⁊ ꝓbat̃ cõſequẽtia: da enim ꝙ in. a. febre nõ ſit aliquid habẽs calefa/ctũ eſſe in corde. Et arguit̃ ſic. ſi iſta eſt in aliquo genere: illud ſumit̃ a ſubo calefacti eſſe p̃ter nãm exiſtente in corde: ſed nullũ eſt tale: vt ponis: igit̃ iſta nõ eſt in aliquo genere: ⁊ hoc mõ volo hic terminatã eſſe illam lõgiſſimã q̃one: vtrũ in oĩ febre ſit neceſſariũ aliqd cordi intrinſecũ poni in calefacto eẽ: ⁊ lʒ Albertus d̃ zã/carijs hãc cõcluſionẽ ꝯceſſerit: nõ ꝯceſſit eã ad ſenſuʒ verꝰ: vt ſupra oſtẽdi in ſua expõne circa lraʒ. Gentilis aũt ⁊ alij ſequẽtes abſolute negauerunt.

¶ Sed circa iſtã mãm inſurgunt multe difficultates. Prima eſt iſta. ponat̃ in caſu: ꝙ humores vel ſpũs ponant̃ in calefieri: ⁊ iſti hoc mõ diſpoſiti calefaciãt cor: ita vt inde ledant̃ cordis opõnes ſenſibil̃r: in iſto caſu eſt febris: ⁊ non eſt aliqd intrinſecũ cordi poſitũ in calefacto eſſe. ꝙ̃ ꝯc̃lo falſa. mĩor pʒ ex caſu. Maiorẽ p̃ro/bo: q: in iſto caſu eſt caliditas p̃ter nãm in corde ſenſibil̃r ledens opationes: ergo eſt febris: maxime cuʒ ſit apta: vt ab ea ĩ totũ ꝓcedat. pʒ aſſumptũ ex caſu: ⁊ cõſequẽtia ex diffõne febris. ¶ Forte dĩ caſum eẽ ĩpoſſibilẽ. Cõtra. ſpũs poſitus in calefieri: ⁊ ſil̃r ſanguis ſufficiunt deferre febrẽ ad mẽbra: ꝙ̃ cũ cor ſit ceteris mẽbris inflãmabilius: ſufficiunt cor calefacere. Et ꝓpter hãc rõnem Gẽn. tenuit oppoſitã ꝯc̃lonẽ. Et puto ẽt hãc rõnẽ fuiſſe in mẽte Alberti de zãcarijs: qm̃ lʒ cõcederet: ꝙ in q̃libet febre aliq̃ ps cordis. i. aliqd intrinſecum cordi eſt in calefacto eſſe: tamen non dicit de illo calefacto eſſe in dependente: ſed dicit intelligi illd q̃d p̃rimo habet caliditatem p̃ter naturaʒ in corde: alijs partibus illam ingerens.

¶ Scda difficultas eſt: q: Gal. vult ĩ effimeris bubonũ ſolã caliditatẽ cõicari cordi: cũ illa nõ cõicet̃ ſubſtãtie cordis: niſi fiẽs in his febribꝰ: ſequit̃ ꝙ in nullo cordi intrinſeco erit calefactum eſſe.

¶ Tertia difficultas: q: ex hoc ſeq̃tur ꝙ in oĩ putrida opʒ humores cordi intrĩſecos eẽ putridos: ꝯñs tñ eſt falſum: vt pʒ de interpolatis: quaꝝ putrefactio eſt ex/tra venas: vt ĩfra: ⁊ Gal̃. dicit. 2. de differẽtijs febriũ. ⁊ de ꝯtinuis ꝓportionalibus: quarum putrefactio eſt in venis a corde diſtantibus: ⁊ ꝯña pʒ. nã ſubiectum calefacti eſſe dʒ eſſe in vẽtriculis cordis: ⁊ nõ niſi putridum: q: aliter non eſſet putrida: ⁊ non niſi humor: q: ſi eſſet ſubſtantia cordis eſſet ethica: ſi ſpiritus vel va/por eſſet effimera.

¶ Et hic cadit q̃rta difficultas: q: cõicato fumo putrido vẽtricul̃ cordis: febris que tũc fit ẽ putrida ⁊ nõ effimera: vt Gal̃. dicit p̃rio de dr̃ntijs. capi. 5. allegato. Sʒ tũc nõ eſt calefactũ eſſe in ſubſtãtia cordis: nec ca/lefactũ eſſe in humoribus: nec eſt effimera: ergo dabitur genus aliud a tribus ſupradictis.

¶ Ad p̃rimã iſtaꝝ: admiſſo caſu dico: ꝙ tũc nõ eſt fe/bris: nec valet argumẽtũ: eſt mala ꝯp̃o ca̅la in corde ledens opationes. ſenſibil̃r: ⁊ ſufficiẽs ſpargere caliditatẽ ſup toto ledentẽ opatiões: ⁊ nõ depẽdẽs a cã primitiua. igit̃ eſt febris. In cardiaca. n. a caliditate ſepe hoc ꝯtingit ſine febre: ⁊ ceſſante ira ⁊ exercitio per tps remanet caliditas: que nõ depẽdet ab exercitio: ex quo nõ eſt: ⁊ ab ira: que nõ eſt ⁊ illa ledit opatiões totius: ⁊ totũ calefit: ⁊ tñ nõ eſt febris. Rñ eſt: q: opʒ eẽ accẽ/ſum calorẽ p̃ter nãm in corde: q: in aliquo ſibi ĩtrinſeco: cũ febris dicat̃ calor igneus. Sʒ igneus nõ dĩ de omni calore p̃ter nãm: ſed de illo q̃ aliquo mõ habʒ eſſe fixũ: ⁊ in ꝓpoſito ſufficit: ꝙ hẽat eẽ fixũ in ſeipſo: aut in aliquo ĩtrinſeco illi: q̃d p̃rio dĩ febrire: ⁊ hoc eſt cor: nec iſtud eſt plus: niſi illud q̃d aduerſarij hñt dicere de ca̅litate poſt irã modico tpe permanẽte: ⁊ poſt exercitiũ: qũo aũt in oĩ putrido ſit calor fixus p̃ter naʒ oſtendi in q̃one de putrefactione.

¶ Ad ſcdaʒ difficultatẽ dicit q̃d in effimeris bubo/nũ a bubone ſola ca̅litas cõicat̃ cordi: ſʒ in ſpiritibꝰ: ⁊ in ſcõ eẽ. Illi ꝟo ſpũs nõ dicunt̃ decidi: vel cõicari a bubone: q: nec ex eiꝰ materia: nec ab ipſis fiũt: ſʒ cali/ditas p̃ter naturam in ſpiritu bene fit: aut facta eſt a bubõe ⁊ illa cordi cõicat̃ attrahẽte corde ſpũ. ¶ Ter

UVA. BHSC. IyR_044_2

tia difficultas eſt maioꝛ de q̄ magis fuit d̄ria inter Albertū de zācarijs ⁊ mūdinū de lencis. nā Albertꝰ voluit ptē affirmatiuā: Mūdinus ⁊ poſt ipm̄ Gētilis ptē negatiuā. Sȝ id qḋ certū eſt ex Gal. loco ſupꝛa allegato. cap. 5. eſt ꝙ ſufficit cordi mitti in vētriculos vapoꝛem putridū calefacientē coꝛ ad hoc vt dicaꝛ putrida. Et cōſtat ꝙ humoꝛes coꝛdis: q tūc nō ſunt ve putridi: ⁊ iō dr̄ negando ꝯſequētiā qn̄ arguis: ꝙ in putrida oꝫ humoꝛes coꝛdis eē putridos ſi p hūoꝛes exn̄tes in coꝛde intelligant illi q ſunt ibi p p̄n̄tiā tāq̄ȝ ī loco. Et qn̄ arguiꝛ ꝙ febꝛis nō ſumit genus niſi ab eo ſubiecto calefacti eſſe: qḋ eſt in coꝛde: dr̄ vno mō ꝙ aliqḋ ſubm̄ calefacti eē poni ī coꝛde vel eē in coꝛde pōt eē duobꝰ modis: vno mō p p̄n̄tiā: alio mō p opationē: ⁊ qn̄ eſt p̄ſens p opationē eſt duobꝰ modis: vnus p opationem mediāte coꝛpe trāſmiſſo in coꝛ: qḋ eſt ab opantis ſuba vel pte deciſum: ⁊ qn̄q̄ȝ ſine tali deciſo cordi cōicato: qn̄ ergo ſubm̄ calefacti eē a q̄ pēdet febꝛis coꝛdis eſt p̄n̄s intra coꝛ: ſufficit ꝙ ab eo ſumaꝛ denoīatio: ⁊ ſilr̄ qn̄ eſt p̄ſens in coꝛde per opōnem mediāte aliquo coꝛpoꝛe coꝛdi intrinſeco ab eius ſuba d̄ciſo: ⁊ hoc mō in omni putrida oꝑ humoꝛē putridū eē ī coꝛde: aut per p̄n̄tiā: aut p opōnē mō dicto. Si aūt opareꝛ ī coꝛ: ⁊ nō per tranſmiſſum coꝛpus ab eius ſuba deciſum: non ſumereꝛ ab eo febꝛis denoīatio. ¶ Alij dicūt breuiꝰ: ꝙ ad hoc: vt dicaꝛ hūoꝛalis ſufficit: ꝙ calefactū eē ītrinſecū coꝛdi fundeꝛ in humoꝛe vel re ꝓpoꝛtiōali hūoꝛi: ⁊ fumus ab hūoꝛe putrido eleuatꝰ eſt hoc mō: ⁊ ideo ſinocha nō obſtāte: ꝙ coꝛdi ſit cōicatus vapoꝛ ſanguinis dr̄ humoꝛalis: vapoꝛes aūt q nō ab humoꝛibꝰ eleuanꝛ nō ſunt hūoꝛibꝰ ꝓpoꝛtiōales: vel tertio dr̄: ꝙ vapoꝛes putridi ſubalr̄ ſunt humoꝛes: ſm̄ ſpēm: qḋ pȝ: q̄ꝛ ſeruāt ſapoꝛē ⁊ odoꝛē humoꝝ: ⁊ iō in oī putrida eſt humoꝛ coꝛdi intrinſecꝰ putridus: aut in foꝛma humoꝛali: aut vapoꝛis. Sȝ p̄mus modus mihi plus plȝ: quē iō medici acceperūt: q̄ꝛ oꝑ ad talē cām a qua vapoꝛ eleuaꝛ attēdere: ſiue ſit in coꝛde ſiue extra coꝛ.

¶ Et ex his pȝ rn̄ſio ad q̄rtā difficultatē: ⁊ hec oīa ſaluādo Gal. ꝙ oꝑ denoīari febrē a ſubo calefacti eē in coꝛde exn̄tis. ¶ Ex quibus vides poſtea facilē modū ꝙ febꝛes apoſtematis quedā ſunt effimere quedā putride: ⁊ quare vides ſcḋo modū ꝯplicatiōis putridarū adinuicē: ⁊ cū ethica: vtꝝ aūt effimera cū aliq̄ iſtarum poſſit cōplicari: ⁊ ſilr̄ vtrum febꝛis ſanguīs poſſit ꝯplicari cū alijs: ſunt dubia inferius ſuo loco vidēda: ⁊ ex hoc tn̄ p̄ncipio terminā̄da: ītelligamus q̄ Auic. dicere accēdi febꝛē accēſione p̄ma: quo ad calefactum eſſe in coꝛde: ꝙ aut eſt febꝛis ſi ſit ī ſuba coꝛdis: aut cā febꝛis ſi ſit in humoꝛe vel ſpū vel vapoꝛe ītrinſeco vētriculis coꝛdis. i. ꝯcauitatibus eius. ¶ Nota vlterius: ꝙ dixit: cū accēdiꝛ in hūoꝛibꝰ dici hūoꝛalē: ⁊ nō dixit dici putridā ꝓpter ſinochā inflatiuā ſine putredie. Sȝ in effimera nota cōiter dici: ꝙ noīaꝛ talis a q̄dā paruo aīali aquatico: qḋ noīatur effimeron: ꝙ nō viuit niſi. 24. hoꝛis. Ego tamē ſcio: ꝙ ymera in greco eſt dictu dies: ⁊ effimera dicitur febꝛis diei: q̄ꝛ plerūq̄ȝ ſolum per dieȝ durat: ſed de hoc infra.

Uñ effimera nomen tale ſoꝛtita eſt.

¶ Circa tamen vltimum dictum: ꝙ iſta diuiſio eſt ꝓpinqua diuiſioni euenienti per differētias eſt notādū pꝛio: vt ſupꝛa dr̄: ꝙ cūȝ oīs febꝛis ſit caloꝛ igneꝰ: ⁊ oēs caloꝛes ignei ſint eiuſdem ſpeciei ſpālıſſime eſſentialis: ꝙ omnes febꝛes ſunt eiuſdē ſpēi eſſentialis: ⁊ ſm̄ modū loquēdi naturalis p̄hi non habēt ſpecificas differentias q̄bus abinuicem differant.

¶ Nota ſcḋo: ꝙ in dādo doctrinā medicinalē d̄ febꝛibus dȝ dari doctrina: p quā ⁊ ꝓnoſticari ⁊ curare melius valeamus. Ex hoc ſeq̄ꝛ ꝙ cum varie febꝛes ſm̄ diuerſitatem cauſarum ſuarum intrinſecaruȝ ⁊ ſui modi eſſendi in ſubiecto varias habeant terminationes ⁊ varia accidētia ⁊ varios modos cure: ideo medicum fuit oppoꝛtunū pone febꝛiū diſtinctiones: ⁊ q̄ꝛ p differentias eſſentiales in p̄hia ⁊ metaphyſica dant diffōnes: p quas verius habemus finem itentum: q̄ꝛ cognitionem ſpecificam ⁊ diffinitiuā rerū: ideo in alijs ſcientijs: ⁊ maxime ī medicina ille dicunꝛ differentie eſſentiales: que maxime cōferunt ad habendam cognitionem diſtinctam docibilem medico neceſſariam ſcilicet per quas danꝛ diffinitiones: diſtinctiones maxīe facientes ad cognoſcēdā diuerſitatem ꝓnoſticādi ⁊ curandi.

¶ Nota tertio: ꝙ varietas accidētium ⁊ modi cure febꝛium vtplurimum maxime ſequitur diuerſitateȝ ſubiectoꝛū calefacti eſſe in coꝛde exiſtentis: nā ſi eſt ī ſuba coꝛdis calefactū eē ſcimus: ꝙ eſt longa quieta creſcēs poſt cibum indigens infrigidatione ⁊ renutritione foꝛtibus: ſi vero calefactū eſſe eſt in humoꝛibus coꝛdis: aut ꝓpoꝛtionali humoꝛi: tunc diſtinguimus de humoꝛibus: ⁊ ſm̄ eoꝛū diuerſitatē habilitamur ad cognoſcēdum longitudinem diffinientē manerië accidentiuȝ ⁊ moduȝ cure: ſi vero ſolū in ſpiritibus vel vapoꝛibus: qui nō eleuanꝛ a coꝛpulēto intra coꝛpus exiſtente ſcimus bꝛeuitatē ⁊ facilitatē accidentiū: ⁊ modum cure facilius. ¶ Ex his ergo omittendo longitudineȝ ſermonū: cōcludiꝛ pꝛimo ꝙ vere ⁊ ꝓpꝛie loquendo nulle ſunt differētie ſpecifice eſſentiales febꝛiū adinuicē. ¶ Sequiꝛ ſcḋo: ꝙ ꝓpꝛie loquendo nulla ſunt genera ſub febꝛe cōtenta cum febꝛis in ſua cōitate non ſit ꝓpꝛie genus: īmo q̄d minus cōe ſpecialiſſimo. ¶ Sequitur tertio ꝙ hec diuiſio pōt quodāmō dici diuiſio data per eſſentialia: q̄ꝛ illis: q̄ danꝛ per eſſentialia ꝓpoꝛtionalis in effectu: ⁊ hoc voluit Gal. j. de differentijs feb. qn̄ dixit: ꝙ ab intenſione ⁊ remiſſione: ⁊ mō motus: ⁊ a materia in qua eſt caliditas facta p̄ter naturaȝ in coꝛde ſumunꝛ differentie eſſentiales febꝛium: ⁊ ꝙ magis ꝓpꝛie differentie ſunt: q̄ ſumunꝛ a ſubo: in quo eſt hoc p̄ter naturam calidū. ¶ Patet vltimo ꝙ Auic. in hac re moderatius eſt locutus: cū dixit: ꝙ hec diuiſio eſt ꝓpinqua diuiſioni euenienti p differētias. ſ. eēntiales ꝓpinquas: q̄ꝛ ꝓpoꝛtionalr̄ habilitat medicū ad cognoſcenda illa: que ſunt ſibi neceſſaria in hac arte: ſicut differētie ſpecifice in medicina vel metaphyſica. ¶ Et ex his pōt ēt reſpōderi ad dubia hic ꝯſueta moueri. Pꝛimū vtrū iſte ſint differentie ſubſtantiales vel eſſentiales febꝛiū. Scḋm vtrū tm̄ ſunt tria genera febꝛiū ſimplicium: nā in hoc ſcḋo putāduȝ eſt: ꝙ ſic: ⁊ ſi caliditas hȝ factū eſſe in humiditatibꝰ coꝛdis valde vicinis ſube: ſicut in cābio reduciꝛ ad ethicā: ⁊ ſi in coꝛde ſint vapoꝛes hn̄tes calefactū eſſe: q eleuati ſunt ab aliqua re coꝛpoꝛi intrinſecā: ſicut in chilo: cibo: verbibus: ⁊ ſimilibꝰ reducunꝛ iſte febꝛes ad genus febꝛis humoꝛis. Et ꝓpter melius qn̄ ſpūs ſunt calefacti: ⁊ non ſunt cōicati vapoꝛes calefacti ab apoſtemate diciꝛ febꝛis effimera. Sed dicunt doctoꝛes noſtri: ꝙ eſt non vera: q̄ꝛ in hac aliqua ītentio in cura habeꝛ vltra illas: que in cōmunibus effimeris ſunt habende: ⁊ cōmunicat aliquantulū cum putrida. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et diuiduntur febꝛes alio mō: dicitur enim ꝙ de febꝛibus ſunt febꝛes acute: ⁊ de eis ſunt non acute. Et de eis ſunt cronice: ⁊ de eis ſunt nō cronice. Et de eis ſunt nocturne: ⁊ d̄ eis ſunt diurne. Et de eis ſunt ſalubꝛes recte: ⁊ de eis ſunt habētes accidentia hoꝛribilia. Et de eis ſunt dimittētes: ⁊ de eis ſunt inſeparabiles: ⁊ de inſeparabilibus ſunt quedā q̄bꝰ ſunt remiſſiōes: ⁊ d̄ eis ſunt: quibꝰ ſunt itenſiones: ⁊ de eis ſunt q̄bus ſunt foꝛtioꝛes: ⁊ de eis ſunt ſimiles. Et de eis ſunt frigide habētes rigoꝛē: aut hoꝛripilationem. Et de eis ſunt ſimplices: ⁊ de eis ſunt compoſite.

¶ In iſta

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ In iſta parte Aui. ponit quaſdā alias diuiſiones nō ita pꝛincipales: ⁊ ſunt ſeptē iudicio meo. pꝛīa eſt iſta: febꝛiū quedā ſunt acute q̄dā n̄ acute. Et rō acutarū vt dicit̃ in cōmento affo. Acute egritudines. includit ꝙ ſint cite terminationis ⁊ foꝛtiū accidentiū. ⁊ iō effimere nō dicunt̃ acute. cita aūt terminatio acutarū ad minimū ē vſqꝫ ad. 4. dies. Sed abſolute acute in. 14. ad plurimū terminant̃. de hoc tñ magis dicemus infra. ¶ Scđa diſtinctio eſt ꝙ febꝛiū quedā ſunt cronice. i. diuturne: q̄daꝫ nō cronice. ⁊ medicus vocat cronicas illas: que trāſeunt quadraginta dies. alias vero nō cronicas. ¶ Tertia diſtinctio: ꝙ febꝛium alique ſunt nocturne: qꝛ maxīe vel ſolū de nocte īfeſtantes: alie diurne: qꝛ de die. ¶ Quarta diſtinctio: febꝛium quedam ſunt ſalubꝛes ſecundate. i. terminande ad ſalutē abſqꝫ accn̄ntib⁹ faciētib⁹ timoꝛē moꝛtis. q̄dā aūt h̄n̄t accidētia terribilia. ¶ Quinta diſtinctio. febꝛium quedā ſunt dimittentes. i. īterpolate: quedā inſeꝑabiles. i. ꝯtinue. ¶ Sexta eſt ſubdiuiſio cōtinuarum habens quattuoꝛ mēbꝛa apud me. pꝛimū mēbꝛum. dicunt̃ febꝛes habētes remiſſiones ⁊ quietes. ſ. tepoꝛes. ⁊ iſte ſunt ꝓpoꝛtionales aut tertianis aut quotidianis aut quartanis. Alie ſunt habentes remiſſiones vſqꝫ ad hoꝛam criſis cōtinue a pꝛima valde manifeſta inuaſione vſqꝫ ad finē ⁊ dicunt̃ peraugmaſtice. Alie ſunt habentes intenſiones vſqꝫ ad hoꝛā criſis cōtinue. ⁊ dicunt̃ augmaſtice. quartū mēbꝛum huius diſtinctionis eſt: ꝙ alique ſunt ſimiles. ſ. vſqꝫ ad ſtatum ſine notabili augmēto: vel diminutione: ⁊ ſunt homotene: quarū cauſe infra dicentur. ⁊ ego iſtā nō poſui ꝓ vna de ſeptem. ¶ Sexta diſtinctio de pꝛincipalibus eſt: ꝙ febꝛium quedā ſunt frigide. ⁊ exponit quid per hoc intelligat. dicens ꝙ habent rigoꝛē aut hoꝛꝛipilationem: ⁊ ſupple alie nō h̄n̄t. ¶ Ultima diſtinctio eſt: ꝙ febꝛium quedaꝫ ſunt ſimplices: ⁊ quedam compoſite. Queſtio. 7.

Circa materiā huius cap̄li adhuc ſolet dubitari. Pꝛopterea ꝙ Gal. dixit pꝛīa ꝑticula affo. illo affo. humide diete. ꝙ febꝛis eſt moꝛbus calidus ⁊ ſiccus. vtrum febꝛis ſit moꝛbus cōpoſitus ex calido ⁊ ſicco. In iſto dubio ex verbis Gal. quinto terapenti. ⁊ pꝛimo de differentijs febꝛium clare apparet: ꝙ nulla ſiccitas eſt de eſſentia febꝛis: qꝛ febꝛis eſt in genere caloꝛis. cōſtat aūt ꝙ caloꝛ eſt foꝛma vna ſimplex nō habens ſiccitatē ꝓ parte ſua vel de eſſentia: ⁊ in hoc oēs antique diffinitiones cōueniūt. ¶ Eſt ēt ſcđo cōcedēdū ꝙ aliqs febꝛit: in quo nō eſt in mēbꝛis ſiccitas p̄ter naturā: vt ſi ponamus aliquē p̄ternaturaľr humidum incipere febꝛire. ⁊ cōſtat ꝙ ꝑ tp̄s eris febꝛis anteq̃ꝫ tota p̄ternaturalis caliditas ſit ꝯſumpta aut coꝛrupta. ⁊ in illo coꝛpus nō habebit ſiccitatē p̄ter naturā: ⁊ ſi opꝫ caſus ita foꝛtificaret̃: ꝙ cōcludit̃ iſta cōcluſio. ¶ Tertio tñ dicendū eſt oēm febꝛē eſſe moꝛbū p̄ter naturaľr exiccatiuū: pꝫ qꝛ ē caliditas ignea: q̄ ē exiccatiua vltra temperamentum hoīs. Ex quo ſequit̃. ꝙ oīs febꝛis ē moꝛbus virtualiter ſiccus: qꝛ exiccatius: ⁊ hoc voluit Gal. affo. allegato. ⁊ ſufficit etiā intentionē hippocra.

¶ De pꝛeparatis ad febꝛes. Cap. 2.

Gal. p̃. de diffe. feb. c. 8. terapen. c. 7. Que coꝛpoꝛa magis ſunt parata de effi. in p̃n. vi de Gal. 8. terap. c. 8.

Dixerunt quidam ꝙ coꝛpoꝛa vehemētius pꝛeparata ad febꝛes ſunt coꝛpoꝛa calida ⁊ humida: ⁊ ꝓpꝛie cum humiditas eſt foꝛtioꝛ caliditate ⁊ iſti quidem ſunt fetidi ſudoꝛis ⁊ vꝛine ⁊ egeſtionis.

¶ Ex rubꝛicis oꝛdīatis ab Aui. pꝫ ꝙ h̄ ē ſcđm cap̄l'm pꝛimi tractatus huius fen. In quo determinat̃ de coꝛpoꝛib⁹ p̄paratis ad febꝛes. Et diuidit̃ ī duas ꝑtes. Nā pꝛīo enumerat Aui. coꝛꝑa p̄parata ad febꝛes: ſcđo coꝛpoꝛa longioꝛa. ibi ſcđa (coꝛꝑa frida ⁊ hūida.) Pꝛīa in q̄ttuoꝛ ſ̄m q̄ttuoꝛ gradus p̄paratoꝝ poſitoꝝ ab Auic. ibi ſcđa. (Et coꝛꝑa calida ⁊ ſicca) ibi tertia. (Et ſequūt̃ ea) ibi q̄rta. (Poſtea illa in q̄bus). ¶ In pꝛīa ꝑte dicit ꝙ q̄dā dixerūt ꝙ coꝛpoꝛa q̄ ſunt vehemētius p̄parata ad febꝛes ſunt coꝛꝑa calida ⁊ humida. ⁊ ꝓp̄e illa: ī q̄bus humiditas eſt maioꝛ caliditate: ⁊ iſta ſunt fetidi ſudoꝛis ⁊ vrine ⁊ egeſtionis.

Qꝫ coꝛpo'ra cal. ⁊ ſicca ſint magis apta ad feb. 8. terapē. c. 8. ⁊ intelligitur de feb. abſolute: non de pu. qꝛ ſic eſſent calid. ⁊ humid.

¶ Ubi notādū ꝙ ꝑ magis p̄parata ad febꝛes ītelligūtur illa que a leuioꝛi cā febꝛes īcurrere poſſunt.

¶ Nota ſecūdo ꝙ nō intelligit hic oīa coꝛꝑa calida ⁊ humida quibuſcunqꝫ alijs facilius febꝛes incurrere: ſꝫ ſufficit ꝙ īter calida ⁊ humida ſunt aliqua facillime febꝛem incurrentia: ⁊ ſunt illa p̄cipue: in q̄bus eſt multa repletio artiū ⁊ moꝛdaciū ſuꝑfluitatū cuꝫ multitudine ⁊ viſcoſitate: ⁊ iſta inueniunt̃ calida ⁊ hūida naľr: que malo ſunt vſa regimīe: ⁊ ſūt febꝛib⁹ paratioꝛa ſuppoſi

¶ Nota tertio h̄ dcm̄ poſſe du/ (ta paritate lapſus. pľr ītelligi: vno mō ꝙ abſolute capta leuiſſima cā: a q̄ p̄ōt coꝛpus tale calidū ⁊ humidū febꝛire: ⁊ capta leuiſſima cā: a qua p̄ōt aliud lapſum febꝛire: ꝙ illa a qua poteſt calidū ⁊ humidū febꝛire ſit leuioꝛ alia: ⁊ hoc mō dicunt multi nō eē veꝝ. Nā leuiſſima cā a q̄ febꝛire p̄n̄t eſt illa a qua p̄n̄t incurrere effimerā: ſed a leuioꝛi cauſa p̄ōt coꝛpus colericū īcurrere effimerā: cū hēat ſpiritus inflāmatiōi paratioꝛes: iō coꝛpus colericū a leuioꝛi cā p̄t febꝛire q̃ꝫ calidū ⁊ humidū. Scđo mō p̄ōt ītelligi ꝙ aptius eſt tale calidū ⁊ humidū cognoſci febꝛire ⁊ hoc mō dicūt illi ꝙ calidū ⁊ humidū a leuioꝛi cā eſt aptū febꝛire: ita. ſ. vt cognoſcat̃: ⁊ ratio: qꝛ febꝛis effimera eſt difficilis cognitionis: ⁊ parū durat reſpcū putride: qꝛ igitur iſta calida ⁊ humida ſunt magis parata febꝛi putride: iō dicūtur magis parata febꝛire ita vt cognoſcatur. ⁊ hoc pꝛimo mō d̄n̄t Gaľ. 8. terapen. capitulo. 10. pꝛepoſuiſſe calida ⁊ ſicca ī facilitatē caſus in febꝛeꝫ calidis ⁊ humidis: ⁊ modo ſcđo ītellexiſſe Aui. hic. ¶ Ego autē puto Aui. ſi vnū iſtoꝝ intellectuū hꝫ potius velle ꝙ iſti intellexerūt modo pꝛīo. Nec valet argumētum. ſp̄ūs colerici minus reſiſtunt cauſis calefaciētibus: ergo ſunt magis apti poni in calefacto eē: qꝛ ſpiritns calidi ⁊ humidi ſupꝛa nominati ſunt minus apti euētari ⁊ tranſpirari: ⁊ ideo a leuioꝛi exercitio ⁊ leuioꝛi aeris caliditate ponentur in calefacto eſſe. ¶ Gētilis tamen innuit ꝙ Auicē. dubitauit que iſtoꝛuꝫ coꝛpoꝛum ſint paratioꝛa ad febꝛes: an calida ⁊ humida: an calida ⁊ ſicca. ⁊ ideo non dixit ſtatim quando loquitur de calidis ⁊ ſiccis ꝙ ſunt in apparatu poſt calida ⁊ humida: ſed tantum dixit ꝙ ipſa ſunt etiam vehementer pꝛeparata: quia hoc determinare que iſtoꝛum ſint magis pꝛeparata eſt dubium. Conſiderandum tamen ꝙ ſ̄m cōmunem locutionem ſi calida ⁊ ſicca ſunt equaliter pꝛeparata ad effimeras ſicut calida ⁊ humida ad eaſdem. Et cum hoc calida ⁊ humida ſunt magis pꝛeparata ad putridas ⁊ alias q̃ꝫ calida ⁊ ſicca ad eaſdem febꝛes: tunc videtur ꝙ calida ⁊ humida abſolute ſunt magis pꝛeparata cadere in febꝛes q̃ꝫ calida ⁊ ſicca. ad eaſdem igitur abſolute ſunt magis p̄parata. ponamus enim ꝙ ita ſit: licet de ethicis non ſit verum: videtur etiam mihi ꝙ ſi. a. coꝛpus eſt pꝛeparatum ad febꝛes effimeras ⁊ putridas ⁊ ethicas: licꝫ magis ad effimeras q̃ꝫ ad alias. Et acquiratur poſtea ſibi pꝛeparatio alia ad putridas remanente ſibi pꝛeparatōe ad effimeras: que pꝛius: ꝙ poſtea erit magis paratum ad febꝛes q̃ꝫ ante: quia omnem pꝛeparationem quam ante habebat nunc habet ⁊ aliquam aliam. igitur eſt magis pꝛeparatum. Et ex iſtis manifeſte ſequitur hanc conſequētiam non valere. leuiſſima cauſa a qua poteſt ſoꝛ. febꝛire eſt ita debilis ſicut debiliſſima a qua p̄ōt plato: igitur ſoꝛ. eſt eque pꝛeparatus ad febꝛes ſicut plato: vt pꝫ in caſu vltimo poſito. Et ex illo infertur poſtea ꝙ etiā iſta non valet. a debilioꝛi cā p̄ōt ſoꝛ. febꝛire q̃ꝫ plato: igitur eſt magis febꝛibus pꝛeparatus q̃ꝫ plato: quia a

UVA. BHSC. IyR_044_2

multis alijs poteſt febrire plato: a qbus nõ põt febri/
re ſortes: nec ab alijs debilioribus eiuſdẽ modi. Ex
qbus poſtea pꝫ: q̄ nõ obſtãte: q̄ ↄcedit tã colericũ q̃
calidũ ⁊ humidũ eẽ magis paratuꝫ effimere: q̃ alicui
alteri vni maneriei febriũ: qḋ eſt dubium. Et cuꝫ hoc
ↄcedat colericũ eſſe magis paratũ effimeris q̃ calidũ
⁊ humidũ: tñ tenẽdo iſtoꝝ dictum: nõ eſt certũ adhuc
tñ nõ ſeqtur. calidũ ⁊ ſiccũ eſſe abſolute magis paratũ
ad febres q̃ calidũ ⁊ humidũ. debẽt. n. oẽs ꝑparatio/
nes diuerſoꝝ modoꝝ ↄſiderari ⁊ videri ſi alij modi ꝑ/
parationũ plus excedũt alios modos in calido ⁊ ſicco
q̃ ecõtra iſte mõus ꝑparatiõis ĩ colerico excedat hũc
modũ in calido ⁊ hũido: ⁊ facta oĩ ꝑparationũ alterna
cõputatiõe dicemus illũ abſolute magis ꝑparatũ: cuiꝰ
aggregatũ oĩum modoꝝ excedit aggregatũ oĩuꝫ mo
doꝝ preparationis alterius: ⁊ ſcḋm hoc arbitrario iu
dicio. vult Auic. illos dixiſſe: q̄ calida ⁊ humida ſunt
magis ꝑparata ad febres. Utrũ aũt facilius ſint ad fe/
bres abſolute trãſmutabilia calida ⁊ ſicca q̃ calida ⁊
humida eſt aliud. nã iuxta cõeꝫ viã dicemꝰ: q̄ difficul
tas actionis attẽdit penes potẽtiã ad illã opationẽ re
qſitam ſi minor potẽtia reqrit ad faciẽdũ febrire calidũ
⁊ ſiccũ q̃ reqrat ad faciẽdũ febrire calidũ ⁊ hũidũ
ↄcederet: q̄ faciliꝰ trãſmutabile ẽ ad febrẽ: ex quo ta/
mẽ iuxta dcã negaret ſeq: q̄ ſit magis ad febres ꝑpa (ratũ.
Ulterius nota q̄ dicimus in ↄplexione cali/
da ⁊ humida vincere humiditatẽ: qñ plus ꝑportiona
liter labit ad humidũ q̃ ad calidum. Nota hec q̄ iḋ
ſunt magis parata: qꝛ magis oppilata ⁊ magis eſt one
rata natura a multitudine humoꝝ cum hoc q̄ calor eſt
multum fortis. Nec valet argumẽtuꝫ: q̄ ſi multos ha
beant hũores: q̄ minus ſint parati putredini: cũ mul/
tum difficilius ſit putreſcẽs pauco. vt. 4. metheorum.
nam illa auctoritas intelligit ſtante equali regulatiõe
humidi a virtute calidi conſeruantis: qḋ nõ eſt in ho/
mine: qm̃ abundant humiditates. Nota q̄ hec cor/
pora ſunt fetidoꝝ ſudoris ſtercoris ⁊ vrine ꝑꝑ multi/
tudinẽ ſupfluitatum tertie digeſtionis in ipſis: que cuꝫ
iſtis exeuntibus commiſcentur: que ſunt odoris acuti
non ex toto ḋlectabilis: ⁊ fortius imprimũt q̃ ille que
minus hñt cõmixtum de talibus ſupfluitatibus. Utrũ
aũt in illis ſit aliqua leuis putrefactio: que ſtat cũ lati/
tudine ſanitatis: nũc non diſputo: qꝛ non opꝫ: ⁊ nõ pu
to: q̄ in inculpate ſanis ſit verum: quoniã ars conſer/
uatiua ſanitatis facit ſecuritatem de prohibitione pu/
trefactionis omnino: vt dr̃ tertia primi capl'o prĩo. vn
de octauo terapentice octauo capitulo dicit: q̄ iſtoruꝫ
complexio in tempore quo ſunt ſana: eſt prope putre
dinem: ⁊ q̄ eſt ſimilis complexioni hircorum. De/
inde cum dicit.

Et corpa calida ⁊ ſicca iterũ ſunt preparata
ad febres calidas: ⁊ ĩcipiunt prius effimere: dein
de feſtinant ad putredinẽ ⁊ ad aduſtionẽ; ⁊ qñ/
q̃ faciunt cadere in ethicam.

Hic ponit ſcḋm ordinẽ ꝑparatoꝝ vel gradũ dicẽs:
q̄ corpora calida ⁊ ſicca ſunt iterũ ad febres ꝑparata:
vehemẽter ad febres calidas: ⁊ incipiũt ꝑus ĩ eis effi
mere: poſtea cito ꝑmutant ad putredineꝫ. i. ad febres
putridas: ⁊ aduſtionẽ. i. febres aduſtas: ſicut cauſon: ⁊
qñ q̃ faciunt cadere in ethicas.

Ubi nota q̄ hic intelliguntur calida ⁊ ſicca que ſũt
talia ſm naturaꝫ ſicut ſupra calida ⁊ humida: que ſunt
talia ſm naturam. Et iſta ſunt prona in febres calidas
⁊ multe intenſionis in calore ſicut ſunt tertiana: ⁊ ter/
tiana continua ⁊ cauſon. Et hoc quia abundant n co
lera ⁊ illam habent calidiorem ⁊ ſicciorem: ⁊ ideo fa/
ciliter inflammabilem. Ratio autem quare incipiunt
prius effimere eſt facilitas inflammationis ſuoruꝫ ſpi/
rituum a cauſis calefacientibus: quia illi ſunt calidi ⁊
ſicci. Et vt vult Gale. primo de differentijs febrium
capitulo primo. ſpiritus facilius q̃ humores ⁊ hu/
mores facilius q̃ membra vtplurimum recipiunt ca/
lefactum eſſe. vbi dixit q̄ oĩs leptomeris ſuba facilius
alterat pachimera. Et qꝛ humores eorum ſunt morda
ces inflãmabiles ⁊ nõ multũ amici nature facile putre
fiunt ⁊ adurunt: ⁊ ſic faciliter fiunt febres putride ⁊
aduſte: ⁊ infra in capl'o de cauſonide loquar de dr̃ia
earũ adinuicẽ. Ultimo aũt faciliꝰ alijs cadunt in ethi/
cas: in quibus calor eſt fixus in mẽbris: qꝛ cũ membra
habeãt calida ⁊ ſicca: ⁊ hoc mõ ꝑportionalia igni re/
ſpectu aliorũ hominũ: ⁊ ꝑmutatio ĩ genere ꝑportiona
li eſt facilior: ideo cito tranſeunt in ethicaꝫ. Auic. 2. primi. cap. de ſignis cõplexionũ.

Et ſequũtur ea ambo q̄ equant in humidita
te ⁊ ſiccitate: ⁊ dominat caliditas. Et iſta ſunt
de genere eorum quibus incipit febris vapo/
ris calidi: deinde permutat ad febres humoris.

Ponit tertiũ gradũ ꝑparatorũ: ⁊ dicit prĩo: q̄ cor/
pora in quibꝰ humiditas ⁊ ſiccitas equantur. i. ſunt tẽ/
perata in paſſiuis: ⁊ vincit in eis caliditas ſequit ambo
ſupra nominata in ꝑparatione ad febres: qꝛ non ſunt
ita ꝑparata: ſicut ꝑdicti duo modi cõplexionuꝫ ⁊ alijs
magis ꝑparata. Dicit ſcḋo q̄ in iſtis priꝰ fiunt febres
de vapore calido ⁊ poſt ꝑmutant ad febres hũorales.
Ubi nota q̄ iſta corpa ⁊ ſi hẽant maiorẽ ꝑportionẽ
calidi ad ſuũ humidũ q̃ habeant calida ⁊ humida. tñ
qꝛ nõ ſũt oppilata nec hñt multitudinẽ vaporũ ⁊ ſup/
fluitatũ ſicut calida ⁊ humida: nõ minus ſunt parata fe
bribus q̃ illa. ⁊ qꝛ calida ⁊ ſicca ſunt magis ignea. iḋ
ea duo ſunt magis iſtis ꝑparata. Sed tũc cadit du/
bitatio quare iſta ſũt magis parata q̃ humida tm̃. Nã
humiditas cõiuncta caliditati facit magis parari ad fe
bres: vt pꝫ ex dictis. Hic dicit q̄ lꝫ humiditas ĩ ca/
lido ⁊ humido ſit cauſa maioris ꝑparatiõis ad febres
q̃ ſiccitas in calido ⁊ ſicco. tamen humiditas cũ mino
ri calore nõ eſt cauſa tante ꝑparationis ſicut exceſſus
in calore ſine humiditate. Et ſi dicat q̄ ſaltẽ calida
tm̃ deberent eſſe magis preparata calidis ⁊ ſiccis: qꝛ
humiditas in calido ⁊ humido maiorẽ facit preparatio
nẽ ad febres. ergo cũ in calido tm̃ ſit equalis calor ſi/
cut in calido ⁊ ſicco: ⁊ maior hũiditas: erit ibi maior ꝑ
paratio. Dicit hic negando ↄñam: qꝛ humiditas tẽ
perata plus ꝓhibet caſuꝫ in febrẽ obtũdẽdo calorẽ q̃
ꝓmoueat faciẽdo oppilationẽ. nõ ſic aũt ẽ ḋ ſupflua hu
miditate maxime forti caliditati cõiuncta.

Nota ſcḋo q̄ febris vaporis calidi ẽ effimera: ĩ quã
iſta facile cadũt ꝑꝑ hẽre multũ calorẽ: ⁊ poſt illã cadũt
in febrẽ putridã. iſta. n. qꝛ ſunt paucaꝝ oppilationũ ⁊
paucarũ ſupfluitatũ nõ facile incipiũt a putrida febre.

Poſtea illa: in quibus equãtur calor ⁊ frigꝰ
⁊ multiplicatur humiditas: ⁊ iſtis quidem fe/
bres putredinis accidunt ſꝫ plurimuꝫ ĩcipiẽtes.

Ponit quartũ gradum ꝑparatorum dicens: q̄ hu/
mida temperata in actiuis ſunt poſt ꝑdicta in prepa/
ratione ad febres: ⁊ cauſa ẽ qꝛ ſũt minus calida: ſed qꝛ
abundant humoribus ⁊ oppilatiõibus. iḋ ſunt ad fe/
bres parata. minus tamẽ calidis tm̃ vt ſupra dicit. Et
ſubdit: q̄ in iſtis febres putride plurimũ fiunt incipiẽ
tes ideſt nõ precedente effimera. ⁊ ratio eſt. qꝛ iſtorum
preparatio maxime eſt ex oppilatiõe ⁊ multitudine hu
morum quas ſequitur faciliter humorum putredo.

Qꝛ ſi querat qd de ſiccis tm̃ dicit q̄ nõ ponunt in/
ter preparata: qꝛ propter ſiccitatem pori ſunt aperti ⁊
iſta ſunt facile euentabilia. ⁊ qꝛ calor non eſt exceſſiuꝰ:
nõ ſunt ex hoc parata: licet igitur ꝑpter ſiccitatem ha/
beant calorem acutiorem ⁊ mordaciorem: tamẽ boni/
tas euentationis ⁊ paucitas humoruꝫ nõ minus facit
ad impreparationẽ q̃ acuitas caloris ad preparatio/
nem

UVA. BHSC. IyR_044_2

nem: ideo inter preparata non ponuntur.

¶ Corpa frigida ⁊ humida: ⁊ frīda ⁊ ſicca ſunt lōginquiora corpa a febrib⁹ ⁊ ꝓprie ab effimera.

¶ In iſta ſcđa pte ꝑncipali ponit corpa lōginqua a febrib⁹ dicēs: ꝙ frigida ⁊ humida ⁊ frīda ⁊ ſicca ſunt lōginqora corpora a febrib⁹: ⁊ ꝓprie ab effimera. Et cā eſt frigiditas cōplexionis. ⁊ obtuſio caloris in frigida ⁊ humida: ⁊ ſic patȝ Aui. ſex de nouē expreſſe poſuiſſe cōplexiones: quattuor ꝑparatoꝝ: ⁊ duas lōginquorū. Reliquit aūt ſiccā tm̄ ⁊ tēperatā ⁊ frigidā tm̄: qꝛ iſtas nō poſuit inter ꝑparatas: tēperata enim reſiſtit egris cauſis magis alijs mō ſuo: vt dꝛ ꝑ tegni: ⁊ frīda tm̄ ēt nō eſt ꝑparata pp frigus oppoſitū febri: ⁊ de ſicca dictū eſt. ¶ Qꝫ ſi queratꝛ: qs eſt ordo inter oēs cōplexiones in ꝑparatione ⁊ lōginquitate ad febres. Rn̄detur ꝙ ab Aui. determinatus ē inquā ad quattuor qꝛ preparatiſſimi ſunt calidi ⁊ humidi: ſcđo loco calidi ⁊ ſicci. tertio loco calidi tm̄. q̈rto loco humidi tm̄. In reliqs aūt res eſt ambigua: ⁊ quidā dn̄t ſiccā tm̄ eſſe quintā: ſextā frigidā ⁊ ſiccā: ſeptimā frigidā tantū. octauā frigidam ⁊ humidā minime oī temparatā: qꝛ dn̄t eam maxime egris cauſis reſiſtere. ¶ Et dixit Gentilis: ꝙ illi q hoc dixerunt de preparatis ad febres vt hic narrat Auicē. fuerunt Gal. octauo terapē. ⁊ Raſis. xvj. cōtinentis: ⁊ iterū Gal. pmo de differētijs febriū. Ego aūt cū examinaui video Aui. poſuiſſe ordinē in ſex cōplexionib⁹ vt vidiſtis auctoritate aliorū: nec dixit hic dcā Galeni nec poſuit ordinem poſitū ab eo: ſʒ variauit in duab⁹ ordinationibus: poſuit eniȝ cōplexionē calidā ⁊ humidā abſolute primaȝ in ꝑparatione ad febres: ⁊ poſt illā calidā ⁊ ſiccā. Et Gal. octauo terapētice poſuit oppoſitū. deinde Auic. ponit hūidam tm̄. poſt calidā tm̄ īmediate ⁊ de ſicca tm̄ nō fecit mentionē. Et Gal. poſuit ſiccā tm̄ īmediate poſt calidā tm̄: ⁊ hūidā tm̄ iter nō ꝑparatas: ⁊ minus dixit illam ꝑparatā temperata. Qꝺ vt plane intelligatꝛ ponā hic ſeriē Gal. octauo terapentice: quā ſeriem narrat Raſis. xvj. cōtinentis auctoritate Gal. ¶ Dicit igitꝛ ita Gal. Octo aūt exiſtentibus oib⁹ diſcraſijs vt oſtendimus: paratiſſima qdeȝ ad febres calida ⁊ ſicca ⁊ niſi qs vt dcm̄ ē: eā dictabit citiſſime trāſcēdunt ab eis in acutas febres effimere. ꝓpe eā aūt febriū demū grā ⁊ nimirū ad alia demū exiſtens deterior q̄ calida ⁊ humida. Tertia vero in his eſt q̄ ſimplex diſcraſia ꝭm quā altera quidē oppoſitionē que ꝭm ſiccū ⁊ humidum ſine querela. In reliqua vero diſcraſia ſupabundat calidum. paratior. n. hec reliquis ⁊ noceri ab omnib⁹ ꝑdictis cauſis: ⁊ trāſcēdere ex effimeris ad eas que multoꝝ dieꝝ. neqꝫ. n. malū ita eas noiare. Huic aūt deinceps eſt q̄ ꝭm calidū qdeȝ ⁊ frigidū eucrata. dominās aūt ſiccū elemētū hn̄s humidi poſtq̄ȝ q̄ media oī que eucrata eſt ꝭȝ vtraſqꝫ oppoſitiōes. Relique ꝟo ꝯplexiones q̈ttuor neqꝫ facile occupantꝛ a febrib⁹ in ꝑdcis cāis ⁊c. Hec Gal. ¶ Raſis ꝟo xvj. cōtinētis. caplo. 2. ita dixit auctoritate Gal. Corpus calidum ⁊ ſiccū veloci⁹ q̄ȝ alia corpa īducitꝛ ad febrē cū eius diſpō ſemꝑ illud īducat ad effimerā ad febreȝ acutā ⁊ ethicā. Corpus ēt cui⁹ ꝯplexio ē calida ⁊ humida primū eſt huic corpi: īmo peius eſt eo: qꝛ velocius inducitꝛ ad putredinē. Eſt aliqꝺ tertiū īter hmōi corpa in qua īminēt eq̄lr humiditas ⁊ ſiccitas ⁊ caliditas in eo cōdominās eſt frigus: ſʒ velocius: inducitur poſt illa duo ad febres diuturnas ⁊ in exitu ipſarum ad febres magni doloris. Sequitur hoc aliud corpus cuius cōplexio eſt equalis ī caliditate ⁊ frigiditate ſiccitate cōdominante in eo humiditate: ⁊ poſt illud eſt aliud corpus equale: ſed corpa reliquaꝝ cōplexionū nō inducūtur velociter ad effimerā ⁊c. Hec Raſis. ¶ Et pp hāc cām putaui Aui. ſi voluit illos quos allegat dixiſſe verum habuiſſe ſenſum ſupra expoſitum ⁊ ꝓpter cauſas dictas. In reliqs aūt ꝯplonib⁹ nō laboro ponere ordinē cū ꝓbationib⁹. Sʒ ſi ꝭm ꝓportionē ad dicta Gal. diceremus credo: ꝙ īmediate poſt tēperatā eſt humida tm̄: poſtea frīda ⁊ ſicca: poſtea frigida tm̄: poſtea frīda ⁊ humida: lʒ hic ordo nō ponatꝛ ab eo. ⁊ ordo quē ponit quodāmō videtꝛ huic rei cōtrarius. Sed ꝯſidera ꝙ poſt tēperatas nō poſuit ordinē facilitatis cadēdi in febres: aut nocumentoꝝ in dicto caplo niſi ex ieiunio ⁊ nō ex oibus cauſis. Sʒ Aui. hic loquitꝛ oībus cauſis cōſideratis ſimul: ⁊ iō nō cōtradixit Gal. ¶ Et mirandū ē de illis qui volūt tēperatā cōplexionē ineptiſſimam ad febres. cū expſſe Gal. poſuerit eam in quinto loco aptitudinis ad febres: ⁊ ſilr nō ē credendū illis q dn̄t Gal. 8. terapē. in ordine preparationis locutuȝ fuiſſe ſolū de ꝑparatione ad effimeras. Conſtat. n. legēti capitulū: ꝙ loquitꝛ de generali ꝑparatiōe nō ſolū ad effimeras: lʒ in illo libro ꝑncipalr tractet de febribus effimeris. ¶ Ultimo videtꝛ ꝙ Aui. nō bene dicat: cū dicit ꝙ frigida ⁊ humida ⁊ frigida ⁊ ſicca ꝓprie ſunt magis longinqua ab effimera q̄ȝ ab alijs: cū Gal. īnuat generaliter ſpūs facilius inflāmari q̄ȝ humores vel mēbra. Hic rn̄detꝛ ꝙ Aui. īntelligit ꝓportionalr reſpectu aliorum corporuȝ: qꝛ plus ꝓportionalr ſunt longinquiora ab effimera q̄ȝ alia corpora q̄ȝ ſint longinquiora a putrida vel ethica.

¶ De horis febrium. Cap. 3.

FEbrium hore ſunt ſicut reliquarum egritudinum principium ⁊ augmentū ⁊ ſtatus apud vltimum ⁊ declinatio: ⁊ ſunt quandoqꝫ particulares cauſe cuiuſcunqꝫ paroxyſmi.

De tēporibus morbi ꝓ cogſcēdis vide Gal. ꝑ de criſi. c. 18. ⁊. 3. de criſi. c. 5.

¶ Rubrica ponit iſtud tertiū caplm primi tractat⁹ huius fen. ⁊ ē de horis febriū. i. de tēporib⁹ febriū. Et diuiditur in tres partes. pmo ponit diuiſiōes ⁊ cañ. quoſdam. ſcđo determinat per deſcriptionem mēbra diuiſionis vnius. tertio ponit cañ. completiuos. ibi ſcđa. (Et principiū) ibi tertia. (Et ſtatus quidē diuerſificatꝛ) prima in duas diuiditꝛ: primo ponit duas diſtinctōes: ſecūdo cañ. ibi. (Et timor eſt). ¶ In prima parte īcluduntur due diſtinctiones: quarū prima eſt iſta. tempora febrium ſunt quattuor ſicut aliaruȝ egritudinum. ſ. principium augmentū ſtatus ⁊ declinatio: que eſt apꝺ vltimū: ſcđa ē iſta. tēporū febris quedā ſunt vlia quedā particularia: cā vniuſcuiuſqꝫ paroxyſmi. i. que diſtiguitur inquantū ſunt partes vnius paroxyſmi ſupple vel ¶ Circa ꝑmā diſtōnē notādū ꝙ medi (exacerbatōis. ci cū dn̄t morbū hr̄e diuerſa tpa: nō intelligūt illud ex pte diuerſitatis tēpoꝝ in ſe: ſʒ intelligūt ex pte diuerſitatis accn̄tis in morbo in tēporibus illis. Erit igitꝛ ſenſus ꝙ febres variantꝛ quattuor modis in tpe ſue durationis: in quib⁹ modis ſunt in diuerſis ptib⁹ tpis non in eodē tpe adeq̄to ſub vtroqꝫ diuerſoꝝ. verbi grā. cū dico ꝙ tertiana hʒ quattuor tpa ītelligitꝛ hʒ quattuor modos varios in diuerſis ptib⁹ tēporis: ⁊ nō ē ſimul adequate ſub vtroqꝫ duoꝝ de illis modis: ſʒ ſucceſſiue: qꝛ nō ē adequate in principio ⁊ in augmēto in eodē tpe: vel ſub diſpōne principij ⁊ diſpōne augmenti.

¶ Nota ſcđo ꝙ cū dicimus morbū vnū nō intelligunt medici ꝙ ſemꝑ ſit res vna ꝑmanēs ꝭm totū ſuū eſſe in vno ꝯn̄ti. nam multi ſunt morbi quos medici vocant vnos mō ſuo q ſunt ex ptib⁹: quaꝝ vna nō pōt eē cum alia. vt tertiana pluriū poxyſmoꝝ ⁊ q̈rtana q̄ dn̄r morbi vni. vt pȝ ex exēplis que Aui. ponit in ſequēti cap. nō obſtāte ꝙ nec eadē caliditas ſit quartana vel tertiana ſcđi paroxyſmi cū caliditate primi. Nec ēt eadē cā cōiūcta. Que aūt cōditōes reqrantꝛ ad hoc: vt dicatꝛ morbus vnus: vide illa q̄ dixi in qōne de recidiua: vtrū ſit morb⁹ vnus cuȝ ſua radice pria pticula apho. ¶ Ex hꝫ ſcđo notato apꝑet eruditio ī phyſica ꝙ ad hoc vt tales

UVA. BHSC. IyR_044_2

morbi ſint. nõ opꝫ ꝙ ſint in vno ꝯn̄ti: ſꝫ ſunt in tpe qñ/
qꝫ lõgiori qñqꝫ breuiori. nec hñt eẽ cõpletũ in aliq̃ pte
illiꝰ tpis vtplrm: ſed hñt eſſe ſm ptẽ: ita ꝙ qñ dr̄ de ter/
tiana ꝙ eſt in principio ĩtelligit̃ ſm partẽ de tali tertia
na: ⁊ ſic de alijs. ¶ Ex quo ſcd̃o apparet ſol'o quarũ/
dã groſſarũ ſophiſticationũ: vtputa cum dr̄ ꝙ tertiana
nunq̃ꝫ eſt: qꝛ nũq̃ꝫ eſt tota. nec enim ĩ pn̄cipio nec ĩ aug
mẽto ⁊c̃. dr̄. n. ꝙ complete eſt ĩ aggregato tpe vel cõti
nuo mẽſurãte eã ſm oĩa quattuor tpa ĩ qualibet parte
tpis illiꝰ eſt ſm ptẽ: lꝫ nõ cõplete. ⁊ ĩ iſtis volo vos ĩtel
lexiſſe qũo dicimꝰ morbos hr̄e q̃ttuor tpa: qꝛ in tpe ſuc
ceſſiue ſm totũ vel ſm ptes eẽ ſm quattuor modos di
uerſos eo mõ explicãdos q parũpoſt dicent̃. Q̃ő. I.

Et quia Aui. h̄ dixit ĩplicite ꝙ febr̄ ⁊ alie egri
tudines hñt q̃ttuor tpa vl'ia nõ incon
grue dubitat̃. Utrũ qlibet morbus hẽat q̃ttuor tpa: qđ
dubiũ breuiter tractabo: cũ lõgiꝰ dixerim pr̄ia ꝑticula
apho. 12. (Paroxyſmos ⁊c̃.) ¶ Negatiue arguit̃ ꝓ de
morbis ĩmãlibꝰ in qbꝰ nõ ſunt tpa: eo mõ q̃ ĩ iſto cap.
deſcribunt̃. ¶ Scd̃o de oppilatiõe q̃ eſt morbꝰ mãlis:
quã nullus dicit h̄ mõ hr̄e q̃ttuor tpa. ¶ Tertio đ mor
bis mortalibꝰ: in qbus nõ eſt declinatio. ¶ Quarto đ
morbis incipiẽtibꝰ a materia ſũme digeſta. ſicut ſi poſt
digeſtionẽ moueat̃ ad locũ cordi vicinũ: vñ cauſet fe/
brẽ ⁊ ꝓ illã nõ faciebat. Et ſil'r de morbis incipiẽtibꝰ a
mã ſũme maligna ⁊ incorrigibili ſicut herpeſtiomenꝰ
vel ſaltẽ aliquid ſil'e in cãcrena ꝑ modũ criſis maligne
mãe putrefacte ĩcipiẽte. ¶ Quinto de morbis incipiẽ
tibꝰ a materia corrigibili ⁊ ad benignũ reducibili q re
mouent̃ ſine mãe euacuatione poſt digeſtionez. ¶ In
oppoſitũ tñ eſt Aui. hic ⁊ omnes medici. ¶ In q̃õne
primo ponã preambula: poſtea reſponſionem queſiti.
¶ Notãdũ prĩo ꝙ tribus modis auctores nr̄i diſtinxe
rũt tpa morbi vl'ia. vno mõ penes morbi eẽntiã. Alio
mõ penes accñtia ꝯñtia morbuꝫ. Alio mõ penes mãe
morbi diſpõnẽ. Penes eſſentiã: qꝛ qñ morbꝰ incipit. ⁊
eſt paruus in ſe ĩ genere ſuo dr̄ pn̄cipiũ: ⁊ qñ notabil'r
augет̃: ſꝫ tñ iam eſt notabil'r magnus reſpectu maxie
intẽſiõis quã dꝫ hr̄e mõ infra dicẽdo eſt augmẽtũ: qñ
aũt ẽ in ſũmo ſue intẽſionis vel magnitudinis ita ꝙ ne
quaq̃ꝫ erit notabil'r maior eſt in ſtatu. Et qñ poſt ſtatũ
notabil'r remiſſus ẽ morbꝰ modo infra dicẽdo ẽ decli/
natio. ¶ Penes accñtia ṽo dñt pariformiter ꝙ qñ ac/
cidẽtia ſunt remiſſa ẽ principiũ. qñ ſunt notabil'r inten
ſa reſpectu ſũmorꝝ debẽtiũ eſſe in illo morbo: ⁊ cũ hoc
augent̃ mõ infra dicẽdo eſt in augmẽto. qñ ſunt ſũma
vel quaſi ẽ in ſtatu. ⁊ qñ poſt ſtatũ ſunt notabil'r remiſ
ſa ⁊ remittunt̃ ẽ declinatio. ¶ Sꝫ penes materiei trãſ
mutatiõnẽ hoc mõ diſtinguat̃: qꝛ qñ mã faciẽs eos eſt
cruda ita ꝙ ñ ẽ manifeſte digeſta vel manifeſte trãſmu
tata trãſmutatiõe digeſtioni oppoſita actu ⁊ aptitudi/
ne: tũc ẽ principiũ: ita ꝙ quãuis eẽt pn̄cipiũ digõnis:
ſed occulte dicimus eẽ pn̄cipiũ: qñ aũt materia ẽ ma/
nifeſte trãſmutata: aut ad bonũ ꝑ digõnẽ: aut ad ꝯtra/
riũ ꝑ putrefactionem malignã: ita tñ ꝙ adhuc notabi
liter diſtet a cõplemẽto trãſmutatiõis ad bonũ vel ad
malũ: tũc dicimus ꝙ ẽ in augmẽto: qñ non ẽ notabil'r
diſtãs a cõplemẽto bonitatis vel malitie ⁊ non eſt poſt
tale ꝯplementum notabil'r minorata ẽ ſtatus: qñ ẽ poſt
tale cõplemẽtũ notabil'r minorata ẽ declinatio: ſtante
tñ tali cõplemẽto digõnis vel oppoſiti in materia mor
bi. Et dico notãter ſtãte tali cõplemẽto: qꝛ ſi materia
faciẽs morbũ fuiſſet pⁿor ſũme digeſta ⁊ poſt minorata
ſꝫ remanẽs eſſet: tũc non opꝫ ꝙ pro tũc dicat̃ declina
tio. ¶ Dubiũ tñ nõ paruũ eſt cũ in febribꝰ tã cõtinuis
q̃ꝫ interpolatis nõ ſemꝑ materie ſint vniformes: ⁊ ſtat
materiã que primo mouet̃ ad faciendã febrẽ eſſe ſum
me digeſtã digeſtione cõueniẽte in nocitiuo nõ redu/
cibili ad benignum. Et illa reſoluta moueri aliam cru
dam: vtrũ debeamus: qñ mouet̃ ad faciendam febrez
mã cruda dicere ꝙ ſit morbi pn̄cipiuꝫ aut aliud tp̄s: ⁊
qñ mouet̃ mã digeſta ⁊ putrefit: ⁊ facit febrẽ: ꝙ ſit ſta/
tus vel aliud tp̄s. Si. n. dicat̃ ꝙ qñ mouet̃ mã cruda
ſit pn̄cipiũ vl'e: ⁊ qñ mouet̃ digeſta ſit ſtatus. tunc ſeq̃t̃
ꝙ ĩ morbis multotiẽs pn̄cipiũ vl'e erit poſt ſtatuꝫ: qđ
vr̄ abſurdũ. Si ṽo al'r dicat̃: nõ vr̄ ꝙ deſcriptio tẽpo/
rũ penes materiei diſpõnẽ diſtinctorꝝ ſit bene poſita:
nec ſuꝑ in q̃õne nec infra ab Aui. ⁊ Gal. prĩo de criſi.
¶ Scd̃a dubitatio ſuppoſito ꝙ mã que mouet̃ de pre
ſenti in vno paroxyſmo interpolate aut in vna exacer
batione cõtinue nõ ſit vniformis ĩmo ꝓ pte digeſta ꝓ
parte cruda: pro parte ſemidigeſta vt cõſtat eẽ poſſibi
le maxime ĩ flegmatica: querit̃ in quo tpe ẽ talis mor/
bus: nec pñt caſus negari. nã Aui. infra ĩ cap. de ſta/
tica dicit ꝙ putredo ãticipat ad illđ de ſtate: qđ ẽ ma
gis ſubtile ⁊ magis dulce: ⁊ ꝑ ꝯñs magis digeſtũ vel
aptũ vt ita ſit: ⁊ poſt accedit ad magis frigidũ ⁊ magis
groſſum: qđ ẽ minus digeſtũ. Et ſil'r pꝫ poſſibilitas ſe
cũdi caſus in tertiana nõ pura ⁊ flegmatica nõ pura ⁊
q̃rtana nõ pura: in quibꝰ ꝑoxyſmi fiũt a duabꝰ diuerſis
materiebꝰ nõ reductis ad vnã formã vt patebit infra.
¶ In iſto dubio rñdet Gẽ. in q̃õne qua querit vtrũ di
ſtinctio tẽporꝝ vl'iũ ſit eo mõ: quo diſtinctio tẽporꝝ par
ticularium ꝙ in oĩ morbo: ĩ quo diſtinguunt̃ tpa vl'ia
penes materie alteratiõnẽ eſt aliqua materia vna cur/
rens faciendo febrẽ a principio morbi vſq̃ꝫ ad totalez
declinationẽ. hoc ꝓbat. qꝛ tpa morbi penes mãe alte/
rationẽ diſtingunt̃ ꝑ hoc ꝙ illud: qđ fuit prĩo crudum
poſtea digerit̃: ⁊ tandẽ fit cõplete digeſtũ: ⁊ vltimo ex
pellit̃: ſed h̄ ñ eſſet niſi eſſet mã vna q̃ oĩa iſta pateret̃.
igit̃ opꝫ ꝙ in oĩ morbo: in quo ſunt tpa vl'ia penes di/
ſtinctionẽ diſpõnũ mãe. opꝫ vnaꝫ eſſe materiã q̃ rema
net a principio vſq̃ꝫ ad declinationẽ totalẽ. Et aſſum/
ptũ dicit eſſe Gal. in libro de tpibus vl'ibus morbi ⁊
prĩo de criſi. ⁊ Aui. ĩfra. ¶ Sed tunc ĩſurgit difficul/
tas: qꝛ nulla ĩterpolata diſtinguerent̃ tpa vl'ia penes
diſtinctionez diſpoſitionũ mãe. ꝯñs falſum. ⁊ ꝯ̃ Auic.
hic ⁊ Gal. j. de criſi. ⁊ vbicũq̃ꝫ de hac mã loquit̃. Et ꝓ
bat̃ ꝯña: qꝛ nulla ẽ mã q̃ duret ꝑ totũ morbũ. nã ĩ quo
libet paroxyſmo mouet̃ noua mã q̃ ĩcinerat̃ ⁊ corrũ/
pit̃: vt ĩfra habebimus ĩ ſermone vl'i febriũ putredi/
nis. ¶ Hic rñdet Gen. dicẽdo duo. primũ ẽ ꝙ in ĩter
polatis nõ diſtĩguunt̃ tpa morbi ita ꝓprie ſicut in cõ/
tinuis: qꝛ nõ ſunt ita vere vne ꝯtinuiate cũ ſuis ꝑtibꝰ.
ſcd̃o dicit ꝙ ſi diſtinguant̃: hoc ẽ penes diſpõnẽ mãe
q̃ ſtat in venis ſub forma cãe antecedentis: nõ penes
illam q̃ ẽ extra venas ſub actu putredinis q̃ ĩ oĩ pa/
roxyſmo variat̃: ⁊ iõ ſignũ digeſtionis: qđ appet ĩ die
quietis eſt deciſum a cauſa antecedẽte non a cã cõiun
cta. Et cũ materia q̃ eſt ſub forma cãe añcedẽtis quã/
do mouet̃ ad putredinẽ ẽ cruda: tũc eſt in pn̄cipio: qñ
manifeſte digeſta ĩ augmẽto: qñ ꝯplete in ſtatu ⁊c̃. Et
addit ꝙ nõ opꝫ ĩ illis: ⁊ quo ad hũc modũ ĩproprĩũ di
ſtinctiõis tpum mãm eẽ vnã a pn̄cipio vſq̃ꝫ ad finem.
¶ Mihi ṽo vr̄ ſm hũc modũ diſtinctõis: ꝙ in primo
dubio poſito añ rñſionẽ Gẽtilis: opꝫ ꝯcedere ꝯcluſio
nẽ. Et ꝙ hoc nõ eſt incõueniẽs ĩ illis morbis: in qbꝰ
nõ ꝓpe diſtĩguũtur tpa penes mãe alteratõẽꝫ: qđ poſt
ſtatũ redeat pn̄cipiũ. eſt. n. ĩ rei veritate pn̄cipiũ alte/
rius morbi ſicut erat alia mã. ¶ Scd̃a difficultas dicit
Gẽtilis ꝯ̃ dcã eſt: qꝛ in cõtinuis non remanet mã vna
ĩmo cõtinue noua mã tranſit ad actum putredinis. pa
tet enim prĩo in ſinochis: in qbus minus vr̄: nam ſi eſt
homotena ſm Gal'. ꝯtinue tantũ de noua mã mouet̃
ad putredinẽ q̃ꝫtum de ꝓcedente reſoluitur ⁊ in aug/
maſtica plus tranſit in putredinez ⁊ in peraugmaſtica
minus. Secundo hoc idem pꝫ in cõtinuis ꝓportiona
libus. Nã in oĩ exacerbatiõe noua mã mouetur ad pu
tredinẽ ad faciẽdaꝫ exacerbatiõeꝫ: vt pꝫ ſcd̃o de diffe
rẽtijs febriũ. vltĩo cap. ⁊ nono terapẽti. capl'o tertio.

¶ Hic

Tpa morbi vl'ia tribus modis diſtingui.

UVA. BHSC. IyR_044_2

Triplex mod° feb. continue.

¶ Hic rñdet Gentilis notando ꝙ poſſum° imaginari tres modos ꝯtinuarū febriū. Primus modus eſt ꝙ in pricipio tota mā que dȝ facere febrē moueat ad putredinem ⁊ ſit tota calida: ſed lȝ oēs partes formales ſint calide: nō tñ oēs māles: ⁊ fit reſolutio aliquaꝝ partiuȝ materialiū in illis formalibus ⁊ aliaꝝ accenſio: ⁊ in vaporeȝ ꝯuerſio: ⁊ h̄ mō fit ꝯtinuatio nō ꝑ noue materie motū. Sȝ hec vna manet a ṗncipio vſqȝ ad criſiȝ: ⁊ cū tot ꝑtes māles accendunt quot reſoluunt eſt homotena: qñ plures reſoluunt eſt paugmaſtice: qñ pauciores eſt augmaſtice: ⁊ in in iſtis ſaluat mā vna vſqȝ ad ſtatū ⁊ declinationē. Poſſemus ēt imaginari in eadē parte materiali intēdi ſucceſſiue gradū ⁊ ſubtilitatē ꝑ quēmodum fieret ꝯtinuatio aliquo triū dictoꝝ modoꝝ. Et in iſtis vere diſtinguunt vl'ia tꝑa penes alternationē materie. Scōs modus ꝯtinuitatis eſt febriū: in qb° a ṗncipio mouet vna mā que manet vna vſqȝ ad declinationē ſicut añ diximus: que prīo eſt cruda: poſtea ƀȝ gradus in digeſtione ꝑcedit vſqȝ ad declinationē: ſȝ tñ iſti materie fit additio aut ꝯtinue paulatiȝ ſicut accidit in ſanguinea ex nā ſua aut de die in diē ſi mā ſit flegmatica faciēdo ꝑportionalem q̄tidiane aut de tertio in tertiuȝ ſi mā ſit colerica faciēdo tertianā ꝯtinuā aut de q̄rto in q̄rtuȝ in melācolica: ſed tñ ſemper mediāte ṗma materia mota vna. Et in iſtis iteꝝ diſtinctio tꝑuȝ nō ē ƀm materias q̄ de nouo mouent: ſed ƀȝ materiā manētem vnā. Tertius modus ꝯtinuaꝝ eſt ꝑ ſubingreſſum exacerbationū: qꝛ prīo mouet vna mā ad putredinem que pōt ſaluare febrē: grā exēpli tribus dieb°: ⁊ in fine duoꝝ mouet alia: ⁊ ſic ꝯñter. Et qꝛ iſte nō ſunt vere vne ſicut nec interpolate: iō in iſtis nō diſtinguunt ꝑprie tꝑa quo ad materie alternatiōeȝ. Sed ſicut in interpolatis: in qbus nō eēt incōueniēs mō ſupra illato de ṗncipio ſequēte ſtatum. Sed in illis in qbus ꝑprie diſtinguunt ꝯcluſio eſt īpoſſibilis: qꝛ īpoſſibile ē coctū incrudari. Interponit aūt Gētilis ꝙ iſte febres: in qbus ſeruat hoc modo materia vna ſunt raro ⁊ maxīe hodiernis tꝑibus in qbus ꝑpea ꝙ hoīes ſunt filij gule multiplicant materie que precipitant q̄tidie ad putredinē. vñ cū antiqs ſufficerēt q̄ttuordecim dies in cōtinuis. nunc inueniunt ꝯtinue pluriū menſiū. ⁊ ꝑꝑ iſtos nouos motus materieꝝ ad putredinē accidunt hodie tot deceptiones in ṗnoſticis: ⁊ febriuȝ ꝑmutationes. ¶ Cōtra iſtā pōnē capiā tm̄ q̄dā: in qbus vī mihi Gētilem nō ꝯformari mētib° antiquorū ſicut Galeni ⁊ ſimiliuȝ. Nā illas poſſibilitates triū modoꝝ ꝯtinuaꝝ nō nego. Sȝ dico nō fuiſſe iſtā intētionē Gal'. ꝙ mā actu putrida faciēs febrē q̄ eſt ſub forma cauſe ꝯiūcte remaneat vna a pricipio vſqȝ ad finē: neqȝ in continuis neqȝ in interpolatis in qbus ꝑprīe diſtinxit tꝑa penes māe alternationē: ⁊ ſcdo vī īnuere Gētilis ꝙ ad h̄ vt morbus ſit vn° ſit opportunū materiā eē vnā currētē ⁊ ꝑmanentē in toto morbo: ⁊ in hoc ēt puto Gal. ⁊ Hippo. ⁊ alios auctores qñ locuti ſunt de morbo hñte q̄ttuor tꝑa penes trāſmutatiōeȝ māe nō voluiſſe ſolū illū hoc mō eſſe morbū vnū: in quo ē vnica mā ꝑmanēs ⁊ currēs in toto moto. primuȝ hoꝝ pȝ naȝ Gal. prīo de criſi cū docet cogſcere ſtatū febris anq̄ȝ ſit. ſ. cognoſcere qñ futur° eſt: docet illud in tertianis interpolatis ⁊ q̄rtanis ⁊ quotidianis. Sȝ in iſtis nō remanet mā vna ſub actu putredinis a ṗncipio vſqȝ ad finē vt ipſemet Gen. fatet: igit nō opȝ in morbis talibus q̄ttuor tꝑa hñtib° iuxta mētē auctoꝝ māȝ currere vnā a pricipio vſqȝ ad finē morbi ſub actu putredinis. ¶ Cōfirmat: qꝛ illū morbū ꝑprie dixit vnū hñtē q̄ttuor tꝑa: quē poſuit ꝑ ṗncipali exēplo ad hui° declarationē: ſȝ in illo nō fuit mā vnā ſub actu putredinis a ṗncipio vſqȝ ad finē a q̄ ille morb° recipet diſtinctionē tꝑuȝ. g nō intēderūt talē māȝ eſſe vnā mō dicto. maior pȝ: qꝛ al'r nō poſuiſſet illū morbū pro exēplo: ſi in illo nō vere ſaluabat talis diſtinctio: minor aūt pȝ: qꝛ Gal'. maxīe poſuit pro exēplo morbū anxij pleuretici: ⁊ in illo nō fuit mā vna ſub actu putredinis ꝑ oīa tēpora: īmo illa que putrēt in ſtatu nō putrēt in alijs tēporib°. igit ⁊c. maior ē clara prīo de criſi multotiēs Gal. loquēte de illo morbo: ⁊ prima apho. cōmen. 12. probat minor: qm̄ in morbo āxij nō fuit febris a die. xx. vſqȝ ad. xxvij. ⁊ ī. xxvij. incepit ſtat° ⁊ febris de nouo. ergo in. xxvij. incepit alia materia putreſcere. al'r eniȝ nō feciſſet febrē: ⁊ ſic in illo nō fuit vna mā currēs ſub actu putredinis a principio vſqȝ ad ſtatum. Et ꝙ in morbo anxij ceſſauerit febris a. xx. die vſqȝ ad. xxvij. pȝ ex Gal. prīo de criſi. c. 18. nam caſum illum ab Hippo. deſcriptū repetēdo dixit ita. deinde in die. xvij. incepit ſpuere rem digeſtaȝ paucā ⁊ alleuiatū ē corp° ei°. deinde ſudauit in die. xx. ⁊ eradicata eſt ab eo febris: ⁊ alleuiatū eſt corpus poſt criſim: veꝝ tñ fuit ſitis. ⁊ illud qdē qd̄ ꝓijciebat ex pulmone nō fuit laudabile. deinde redijt ad euȝ febris in die. xxvij. ⁊ tuſſiuit ⁊ expuit rē digeſtā plurimam ⁊ apparuit in vrina ſedimē ſubſidēs plurimū albū. ⁊ ſedata eſt ſitis eius ⁊ dormiuit. deinde in die. xxxiiij. ſudauit corpus eius totum ⁊ eradicata eſt febris ab eo. ecce ꝙ in. xx. eradicata fuit febris: ⁊ redijt in. xxvij. ⁊ ꝙ in. xx. inceperit illius egritudinis ſtat° dicit poſt in eodē capl'o cū dixit: ⁊ ꝙ digeſtio completa fuit in. xxvij. deinde poſt hūc diē ſeptē dieb° cōſumata ē egritudo. Et hec hora tota fuit hora ſtat° egritudīs. ecce ꝙ Gale. vult illā eē horā ſtatus: in qua ex toto alia materia facit febrē quā faciebat in augmēto eiuſdē morbi. immo ſi bene cōſiderent v̄ba in illo capl'o Gal'. vult hāc partē morbi que eſt ſtat° in iſto caſu fuiſſe recidiuaȝ de illis de qbus loqtur Hipp. in apho. (Que relinquunt in morbis ⁊c.) vnde in dicto capl'o dixit Gal'. Rememorare ēt eſt hoc loco qd̄ Hip. bene dixit in ſermone ſuo ꝙ de cōſuetudine ei° qd̄ remanet poſt criſim ī egritudine eſt vt redeat: ⁊ iō recidiuā ponit ꝑtē vnius totalis cū precedēte quos vocat morbū vnū. Ex quo ſequit ꝙ nō requirit cōtinuatio ad morbi vnitatē ƀȝ medicos ſicut nec ad vnitatē belli: īmo plus ſequit ꝙ aliqua eſt vna febris que dȝ dici cōtinua ƀm medicos: inter cuius partes cadit qes ſicut febris anxij nō fuit niſi cōtinua. ⁊ iter ꝑtes ei° fuit qes. Aſſumptū pȝ: qꝛ fuit febris pleureſis. Talis aūt eſt cōtinua: vt ṗ de criſi dixit Gal'. ⁊ Aui. exēplū tertij: qꝛ ſigna ſemꝑ concomitātia pleureſiȝ ſunt febris acuta dolor lateris ⁊c. Et tñ iter ꝑtes eius q̄ fuit vna iuxta Gal. ⁊ Hip. fuit quies media. Miror igit quō Gē. nō acceptauit hoꝝ acutoꝝ ſignata. ¶ Preterea. ſi Gē. diceret verū: qd̄ nō ītelligit diſtinctio tēpoꝝ in morbis penes māȝ niſi mō illo ſuo cū ipſe dicat illos rariſſime cōtingere: ſequit ꝙ rariſſime poſſem° ex regulis auctoꝝ cognoſcere ſtatū futuꝝ anteq̄ȝ ſit. Et ſil'r ꝙ regule ille nō oſtēderēt hoc ī febribus interpolatis. Et ꝑbat ꝯñtia: qꝛ ille regule nō oſtēdūt cognitionē ſtat° anteq̄ȝ ſit niſi ī morbis habituris talē ſtatū mō nō niſi illi ſuo mō vni ſunt ipm̄ habituri: ꝯñs tñ eſt falſum: qꝛ Gal'. vult ꝑ illas regulas ⁊ in tertiana ⁊ ī flegmatica ⁊ q̄rtana īterpolatis dediſſe documenta ad cognoſcēdū ſtatū anteq̄ȝ ſit vt ꝑ illud ſciaȝ ordinare dietā. al'r. n. totā artem dietādi egros tales deſtrueremus: ⁊ ideo in hac re nolo ampli° ꝑlongare: ſȝ pro requiſitis ad morbi vnitatē videte que dixi apho. allegato. Que relinquunt in morbis. ¶ Et tunc rñdēdo ad primā difficultatē pono quaſdaȝ concluſiones. ¶ Prima. tēpora febriū diſtincta ƀm diſpoſitionem māe ſunt diuerſa ƀm varietatē alicuius diſpōnis ī mā febrē faciente. Iſta pȝ: qꝛ aliter hec tꝑa nō diſtiguerētur penes materie diſpoſitionē. Prima ꝯ. ¶ Secūda cōcluſio. tēpora febriū non diſtinguunt ƀm diſtinctioneȝ diſpoſitionū in materia q̄ ē ſub forma cāe antecedētis. Secūda ꝯ probat ṗ qꝛ aliqua eſt febris in aliq̄ tꝑe: in quo nulla mate

UVA. BHSC. IyR_044_2

ría eſt ſub forma cãe antecedẽtis: vt pꝫ de vltĩo   ꝑcxyi
mo febriũ interpolataꝝ ꝗ eſt in declinatiõe: ⁊ nu lla eſt
mã ſub forma cãe antecedẽtis. ſcõo ꝓbaẗ de febrib⁹:
in qbus paroxyſmi redeũt: nõ ꝑꝑ mãꝫ derelictã: ſꝫ ꝑꝑ
malã q̈litatẽ tm̃ materiei regeneratiuã. pꝫ tertio. q₂ in
aꝑatib⁹ tpa nõ diſtinguunẗ niſi ſm̃ diſpõnẽ materie q̃
eſt ſub forma cãe cõiuncte. igiẗ ſimilr erit in febribus.

Tertia ꝯ. ℭ Tertia ꝯ. Tẽpora febriũ vl̃ia nõ diſtiguunẗ penes
diſtinctionẽ diſpõnũ quas hꝫ mã hora q̃ trãſit in cãꝫ cõ
iũctã ad faciẽdũ paroxyſmũ. ꝓbaẗ: q₂ in vno paroxyſ
mo qñqꝫ cõplenẗ tria tpa vl̃ia vnius morbi: vt pꝫ in fi
ne iſti⁹ capl̃i: mã tñ in principio cũ trãſit in cãm cõiun
ctã cõeꝫ nõ hꝫ niſi vnicam diſpõnẽ. ſ. aut cruditatẽ: aut

Quarta ꝯ digõnẽ manifeſtã: aut cõpletã. ℭ Quarta ꝯ. Tpa vl̃ia
febriũ diſtinguunẗ penes diſtinctionẽ diſpõnũ mãe q̃
eſt ſub forma cãe cõiuncte in illis tpib⁹ repertarũ. pꝫ
q₂ penes diſtinctionẽ diſpõnis mãe diſtinguunẗ vt di
cit pria ꝯcluſio. ⁊ nõ illius q̃ eſt ſub forma cãe antece/
dẽtis vt dicit ſcõa ꝯ. nec illius que hꝫ hora trãſitus in
cãm cõiunctã. igiẗ penes diſtinctionẽ diſpõnũ in mã q̃
eſt ſub forma cãe cõiũcte inuẽtaꝝ ĩ illis tpibus. ℭ Ex
qbus ſequiẗ ꝙ in caſu pᷣie dubitatiõis nõ eſt inconue
niẽs poſt ſtatũ alicui⁹ febris ſequi partẽ principij vl̃is
morbi vt ibi deduciẗ. hoc tñ raro cõtingit niſi ex mul
to errore: aut in materieꝝ multa diuerſitate. Et iõ ab/
ſolute nr̃i auctores ꝓtulerũt ꝙ poſt ſtatũ venit declia/
tio. ⁊ poſt declinationẽ nullũ aſſignãt tp̃s. cũ tñ dicant
ꝙ in vera declinatiõe nõ cõtingit mori egrũ: ſꝫ in falſa
ex quo oportebit illã falſaꝫ declinationẽ hr̃e poſt ſe ali
qđ tp̃s: vel ſaltẽ erit poſſibile vt multũ: tñ contingit ꝙ
materia que eſt in ambitu totius eſt modi vnius mate
riei ⁊ ſit quaſi cõſimilis gradus digõnis: ⁊ in illa q̃ re/
manet vſqꝫ ad ſtatũ dñante virtute ꝯtinue ꝓcedat dige
ſtio: ⁊ iõ ꝯtinue in ſequẽti paroxyſmo taliũ febriũ mo
ueẗ ad putredinẽ cũ maiori gradu digeſtiõis deducto
errore. Et hinc eſt ꝙ vtplurimũ nõ ſit reditus de ſtatu
ad principiũ in flegmatica: tñ ꝑꝑ flegmatis difformita
tẽ cõmiſcenẗ multotiens tpa tam vl̃ia q̃ꝫ particularia
ꝑcipue principiũ ⁊ augmentũ: ⁊ ſtatus ⁊ augmentuꝫ:
q₂ ſunt magis vicina q̃ꝫ ſtatus ⁊ principium ⁊c̃.
ℭ Pro ſcõa difficultate patꝫ ex dictis: ꝙ vbi mãe ſunt
vni⁹ modi inueniunẗ tpa ſimplicia. vbi aũt ſint diuer/
ſoꝝ modoꝝ ſunt cõmixta: ⁊ denoĩatio fit a dñante. nõ
ſimpl̃r ⁊ abſolute: ſed cũ mixtio mãeꝝ ita diuerſarũ ſit
valõ nõbilis: ſꝫ addẽdo ꝙ ꝑticipat rõne alteri⁹ tpis ſm̃
diſpõnẽ mãe cõmixte. his ḡ incidẽter nec nõ extraua/
gãter poſitis redeo ad notabilia pro q̃one noſtra.

Morb⁹ duplex. ℭ Et nota ſcõo ꝙ morboꝝ ꝗdam ſunt mãles qdã ĩmã
les: illos dñt medici ꝓprie mãles qui pẽdẽt a materia
humorali vel ſibi ꝓportionali ꝯtẽta in corpore patiẽte
illos ſpãli depẽdẽtia: ecõtra autẽ illos dñt ĩmãles qui
q̃q̃ꝫ ſint in ſubiecto corpeo tñ nõ pẽdẽt a mã hũorali
vel ſibi ꝓportionali exñti ĩ ꝓꝑo corpe ſpãli depẽdẽtia.
Exẽplũ ꝑmi ſicut tertiana ⁊ q̈rtana ⁊ cauſon ⁊ flegmõ
⁊ apoplexia ⁊ ſil̃ia ⁊ oppilatio coartatoria. exẽplũ ſcõi.
ſicut v̈a effimera ⁊ ethica ⁊ ſolutio cõtinuitatis ⁊ ſil̃ia.
ℭ Tertio nota ꝙ morboꝝ mãliũ qdã terminanẗ ad ſa
lutem: quidã ad mortem. membra patent.
ℭ Quarto nota ꝙ morboꝝ mãliũ ad ſalutẽ terminan
doꝝ qdã incipiũt poſt principiũ gñatiõis egri: quidaꝫ
nõ. nã iuxta diſputata ꝑ tegni nõ eſt incõueniẽs aliquẽ
in tpe eſſe actu febriẽtẽ: ita ꝙ illa caliditas q̃ eſt febris
fuit anteq̃ꝫ cor eẽt animatũ tenẽdo ꝙ eadem qualitas
cõis que fuit in corrupto põt remanere in generato.
ℭ Quito nota ꝙ morboꝝ materialiũ terminãdoꝝ ad
ſalutẽ incipiẽtiũ poſt ꝑncipia gñationis qdã ſunt apti
ſuſcipe notabilẽ varietatẽ ĩ ſe ⁊ ſuis accñtib⁹ ſm̃ variã
diſpõnẽ materie. qdã non. Exẽplũ primi. ſicut febres
aꝑata: ⁊ ſil̃es. exẽplũ ſcõi. ſicut oppilatio ⁊ ſimiles.

Prima ꝯ. ℭ His igiẗ habitis pono ꝯcluſiones rñſiuas. Pria eſt
iſta. In morbis incipiẽtibus ante generationẽ: aut ad
mortẽ terminãdis ⁊ nõ ad ſanitatẽ: nõ opꝫ in quolibet
ĩueniri q̈ttuor tpa aliq̃ triũ modoꝝ ſupra poſitoꝝ. Pꝫ
q₂ ĩ inchoãtib⁹ ante gñationẽ nõ opꝫ eẽ ꝑncipiũ ⁊ ĩ ter
minãdis ad mortẽ nõ opꝫ eẽ declinationẽ. ℭ Scõa ꝯ. Scõa ꝯ.
In morbis ĩmãlib⁹ ⁊ materialib⁹ nõ recipiẽtib⁹ nota/
bilẽ varietatẽ in ſe vel ſuis accñtib⁹ ſm̃ variationẽ q̈li
tatiue diſpõnis mãe nõ opꝫ eſſe q̈ttuor tpa quo ad ma
terie diſpoſitionẽ. Iſta pꝫ q₂ in talib⁹ auctores nr̃i nõ
poſuerũt vt in oppilatione ⁊ ſimilib⁹. Et q₂ illa diſtin/
ctio nõ erat in medicina vtilis. ℭ Tertia ꝯ. In oĩ mor Tertia ꝯ.
bo ſiue mãli ſiue ĩmateriali ĩcipiẽte poſt ꝑncipia gñã/
tõis ⁊ terminato ad ſalutẽ: ſunt q̈ttuor tpa q̃ ad morbi
eẽntiã. pꝫ: q₂ ex q̃ nõ ĩcipit in ſuo ꝯpleto eẽ nec deſinit
ĩ illo mõ: ſꝫ qđ ꝑus hẽat nõ notabilẽ ĩtẽſionẽ reſpectu
ſue totalis habẽde ⁊ ĩ fine remiſſionẽ multam: ⁊ aliqñ
notabilẽ ĩtẽſionẽ abſqꝫ cõplemẽto. Et tu hic vide quõ
in ſynoca ſine putredine fcã flobotomia in tpe qđ eẽt
ei⁹ principiũ dimiſſa flobotomia dato ꝙ poſt ipſaꝫ cõ
tinue ſynoca remittaẗ: tñ illa hꝫ quattuor tpa penes eſ
ſentiã ſuã diſtincta: vt dixi ꝑ apho. apho. xij. Et ſunt ĩ
ea ꝑncipiũ augmẽtũ ⁊ ſtat⁹ q̃ ad eẽntiã morbi ĩ eo tpe:
qđ dimiſſa flobothomia fuiſſet ſolũ ꝑncipiũ. ℭ Quar/ Quarta ꝯ.
ta ꝯ. Nõ qlibet morbus mãlis apt⁹ recipe diſtinctõeꝫ
penes varietatẽ diſpõnũ mãe incipiẽs poſt ꝑncipia ge
neratiõis ⁊ ad ſalutẽ terminãdus hꝫ q̈ttuor tpa diſtin/
cta penes mãe trãſmutationẽ. Cõcluſio ꝓbaẗ: q₂ ĩ qli
bet tali morbo nõ eſt pᷣĩcipiũ nec augmẽtũ mõ dcõ:
puta ſi incipiat a mã digeſta: ⁊ in aliquo nõ eſt ſtat⁹ nec
declinatio: puta ſi mã totalis euacueẗ: aut a nã aut bñ/
ficio medici euacuantis: ſicut dicit Auic. de q̈rtana pri
ma huius. in capl̃o de q̈rtana. cum dixit. Et ſi medic⁹
iam ꝑſumpſit ⁊ ſol̃one eduxit melãcoliam in ꝑncipio
aliquotiẽs ſolutiõe forti: ⁊ ꝓhibuit egritudinẽ penit⁹:
ſed eſt rectũ ab errore. ℭ Quinta ꝯcluſio. ꝑ mẽtib⁹ au Quinta ꝯ.
ctoꝝ. In morbis mãlib⁹ pñt inueniri quattuor tpa ſim
plicia penes tranſmutationem mãe ⁊ non inueniẗ ali/
quod ſimplex tp̃s ſm̃ talẽ modũ: qđ non ſit aliqđ iſto/
rum. Iſtud ptꝫ per diſtinctionẽ ſupra poſitã. nam non
inueniẗ tp̃s ſimplex. ſ. tale merito materiei vniformis
quod nõ ſit aut cui⁹ mã nõ manifeſte trãſmutata ad bo
nũ vel malum: aut manifeſte trãſmutata: aut cõplete:
aut poſt ꝯplemẽtum diminuta: ꝙ ſi ſint mixte mãe dr̃
tp̃s cõmixtum vel cõfuſum: ⁊ ſi morbus diminuiẗ an/
te cõplemẽtum digeſtionis materie non dĩ declinatio
iuxta medicos quo ad materie tranſmutationem: ſed
ſolũ quo ad accñtia. ℭ Sexta cõcl̃o. In oĩ morbo ĩci Sexta ꝯ.
piente poſt principia generationis ⁊ terminatio ad ſa
luteꝫ: q eſt variabilis notabilis in ſuis diſpõnibus ſm̃
mãe varietatẽ. ⁊ incipiente a mã ĩcorruptibili cruda ⁊
ꝓceſſura vſqꝫ ad cõplementum digeſtionis mãe illi cõ
uenientis ſunt ad minus quattuor tpa penes mãe alte
rationem iuxta medicorũ locutiões: q totale tp̃s cõ/
prehens interpolationes ⁊ qetes ⁊ poxyſmos dñt tẽ
pus illi⁹ morbi. Al̃r. n. tertiana vera nõ terminaẗ die
13. morbi. ⁊ multa talia q̃ medici dñt. Iſta ſit ẽt ꝑ mẽ/
tibus auctorũ: cũ qua tñ ſtat ꝙ hec tpa nõ ſunt cõtinua
quin poſt ſtatum aliqñ redeat principiũ. Qꝫ ſi q̈ratur
prĩo đ iſto morbo qñ ẽ ⁊ ſcõo qñ hꝫ hec q̈ttuor tpa: an
dũ eſt in principio. an alias. diciẗ ꝙ morbus eſt in to/
tali tpe ipm̃ menſurante ⁊ nõ in aliquo inſtanti: ⁊ ita ĩ
illo hꝫ tpa quattuor ⁊c̃ q intelligit Gal. j. de criſi. ſcit ꝙ
hoc mõ loquitur. ℭ Ad argumenta principalia de ſe
patet ſolutio. Sequitur textus cum dicit.

ℭ Et timor eſt in pᷣĩcipio vſqꝫ ad ſtatũ. Apud
declinationẽ vero nõ moritur eger ex ipſa febre Gal. 3. de criſi. c. 5.
niſi per id qđ dicemus de ea cõmuniter.

ℭ Hic ponit Aui. cañ. ⁊ ſunt duo. Prim⁹ eſt ꝙ timor ĩ
febrẽ eſt a ꝑn. vſqꝫ ad ſtatũ incluſiue. ſ. ſcõs eſt ꝙ in de
clinatione

UVA. BHSC. IyR_044_2

clinatione non moriṫ eger ex ipſa febre niſi ꝑ illud: qḋ dicemus infra de cā cōiter: ⁊ ē hic ſecundus declarās ꝙ in primo loquiṫ de timore mortis ⁊ dat cām primi: ex quo poſt ſtatū nō cōtingit mori.ſ.in declinatione.

¶ Ubi nota ꝙ in declinatōe ꝯtigit mori ex cauſis mortis que pñt de nouo occurrere ſicut ſano pōt occurre/re cā q̄ ita ꝑmutabit eū ꝙ īfirmabiṫ ⁊ morieṫ: ⁊ q̄ i de/clinatione vera nō moriṫ eger niſi ex cā alia ꝑter mor/bū nouiter occurrēte: iō Aui. dixit ꝙ non moriṫ niſi ex cauſis mortis cōib⁹ non illi ſoli morbo proprijs. Quia tñ Aui. dixit ꝙ timor eſt a principio vſq; ad ſtatū: ⁊ ꝙ in declinatione nō contingit mori ex ipſa febre: iō vī īnuere ꝙ infirmus pōt mori ex ipſa febre in principio ⁊ in augmēto ⁊ in ſtatu: ſꝫ nō in declinatiōe. Sed hec aliquā hñt dubitationē: ⁊ q: tūc dicimus infirmū mori ex morbo qñ pp morbū alijs cauſis ꝺductis moriṫ ex/ceptis illis que morbū cōſequunṫ: iō ſi in declinatiōe ſupueniat debilitas ex coitu vel abſtinentia vel nimia repletione vel alijs poſt occurrētibus poſt febrē ⁊ ei⁹ accñtia: pp quas poſſit morbus ſupare virtutē integre nō diceremus īfirmū mori ex ipſa febre dato ꝙ more retur: ſꝫ moriṫ ꝑ illud qḋ dī cōiter de cauſis mortis. vī ergo ꝙ in pricipio nō cōtigit mori egrū ex ipſo mor/bo. primo. q: in principio eſt morbus remiſſus: ⁊ ꝑ ꝯñs nō dominaṫ virtuti integro dñio: ⁊ ſic īfirmus nō mo/riṫ ex ipſo. ⁊ idē ſentit Raſis. 19. ꝯtinētis. capl'o pᷓio veritas tñ ē ꝙ cōtingit mori in principio febris ꝑ viā ſuffocationis calidi. vt ſcḋa q̄rti capl'o de ſpēb⁹ mortꝫ. Et forte ꝙ talis mors nō diceret cōtingere in princi/pio merito febris: ſed repletionis aut alterius morbi: ⁊ ēt qñ q: malignitate febris cōtingit mori in principio cum virtus eſt debilis vt Aui. ibi dicit. Ego tñ dico ꝙ illud principiū nō eſt niſi quo ad materie trāſmutatio/nē: q: qñ moriṫ eger illa accñtia ſunt fortiſſima. ⁊ ſunt in illo morbo: ⁊ morbus ꝑ quē moriṫ nō ē paruus re/ſpectu ei⁹ q ē futur⁹ tēdēs ad maiorē: imo ꝗ creſcit poſt ⁊ iō nō eſt in ꝑncipio quo ad eēntiā ſuā: ꝫ pᷓia apho. dixerim q̄ nō ſemꝑ dū moriṫ eger ſunt accñtia fortiſſi/ma. ⁊ pōt defendi ꝓbabilr vt dixi dicēdo ꝙ mors nō eſt accñs morbi: q: nō ē cū morbo: ⁊ ſiľr dico cū Auic. ꝙ in augmento cōtigit mori ⁊ pp q̄ntitatē ⁊ modū ſubſtātie materie facientis febrē q̄ ſuffocādo iterficiet: ⁊ ēt pp malitiā qualitatis q̄ eſt morbus: qñ virtus ē de/bilis. Sed tñ iſtud intelligo de augmento quo ad al/terationem materie: nō quo ad accidentia. cum hora mortis ꝑpter morbum ipſe morbus faciat accidentia fortiſſima. In ſtatu autē ⁊ ꝑpter mām ſuffocantē quā/titate aut modo ſubſtantie contingit mori ⁊ etiam pp malignitatem morbi: imo quādocūq; morbus ē in ſta tu quo ad accñtia: ille. ſ. cuius vi moritur ⁊ poteſt eſſe in declinatione non vera quo ad morbi eſſentiam. Et qḋ Raſis dixit itelligitur de pricipio quo ad acciden/tia. Queſtio. 2.

Sed dubiū eſt poſito ꝙ ſit ꝑncipiū vľ aug/mētū in quo appareāt ſigna di geſtionis: vtrū ſit poſſibile in illo morbo mori egrū vi morbi ⁊ alijs deductis. In quo dubio ꝓcediṫ ꝙ mate ria que eſt ſub forma cauſe añcedētꝫ exñte difformiter vincibili a virtute poſſibile eſt preapparere ſigna dige ſtiōis: ⁊ poſt mori infirmū in augmēto aut ſtatu parte alia malignata ab illa: in qua incepit digō. Sꝫ vbi ma/teria ſit vniformiter vincibilis a ꝟtute: ⁊ incipiat iam appere ſignū digōnis: dicit Gētilis ꝙ īpoſſibile eſt i/firmū mori vi illius morbi deductis alijs īpedimētis. Qḋ ſic arguiṫ. nā eſt potens trāſmutare ad bonū māꝫ qñ eſt magis reſiſtēs: ꝟtpūta añq̄ aliquē gradū hēat digōnis: ergo qñ iam icipit eſſe ad bonū tranſmutata magis ſufficiet: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtinue poſt magis poterit ſup mām digerēdā: ⁊ ideo poterit cōplete digerere. ⁊ per ꝯñs vincere māꝫ morbi. ⁊ iō vult Gētilis ꝙ i tali aug/mento apparent determinata ſigna ſalutis. ¶ Contra tamē hanc ſniāꝫ eſt illud: qḋ dicit Gal. de difficultate cognoſcēdi ſalutē futurā in cronicis: ⁊ qḋ diciṫ de in/certitudine ſalutis in ſecūda apho. ¶ Preterea. nō eſt ꝑpoſſe cū materia non recipit putredinē virtutē poſſe ipſā aliquātū ad bonū trāſmutare: ⁊ ſic cū erit mā putri da nō poſſe. Sꝫ iuxta viā Gētilis mā que in principio eſt cruda: ⁊ incipit digeri interim putreſit. igiṫ poſſibi le erit ipſam ita putreſieri: ꝙ virtus nō poterit eā am/plius ad benignū deducere. ¶ Cōfirmaṫ. virtus in di gerēdo mām debilitaṫ. ergo ſtat ꝙ plus ꝓportionabi liter debiliteṫ q̄ꝫ materia digeraṫ: ⁊ per ꝯñs ꝙ in ꝓceſ ſu virtus fiat īpotens ad illā materiā digerēdā. ⁊ ſi ſic ſtabit infirmū mori. Et h̄ eſt plane ſnīa Gal. 3. de criſi cap. 5. vbi vult ꝙ ſit poſſibile duos eſſe egros cū ſimi/li diſpōne in morbo ⁊ digeſtione ⁊ vnū mori ꝑpter lō ginquitatē ſtatus: ⁊ aliū liberari ꝑpter ꝓpinquitateꝫ. ⁊ vult ad iudicādū de ſalute vel morte tria neceſſaria. virtutē infirmi. quātitatem ⁊ poſitionem morbi. ⁊ lon/gingtatē a ſtatu: qḋ tertiū nō eſſet neceſſariū ſm Gēn. viā. Propter hec ergo puto ꝙ ē poſſibile materia exi ſtēte vniformi poſt principia digeſtionis: imo poſt ma nifeſtā digeſtionē tñ infirmū mori quātūcūq; bene re/gatur. Et puto Aui. hoc voluiſſe hic ꝙ timor eſt a pri/cipio vſq; ad ſtatum incluſiue: ⁊ ſi dicatur ꝙ ſigna di/geſtionis ſunt dantia fiduciam ſanitatis vt primo de criſi intelligitur de ſignis complete digeſtionis ⁊ vt in pluribus. Queſtio. 3.

Secundo dubitaṫ vtrū cōtingat mori egruꝫ in declinatione vi morbi illius: cu ius eſt declinatio. nā Auicē. ſecūda quarti. cap. de ſpe ciebus mortis que accidunt in horis febriū. ⁊ Auerr. 3. colliget. cap. de modis compoſitionis egritudinum materialiū. hoc volunt. Et rō videṫ ſuadere: q: ſtat in declinatione vera materiā que expelliṫ dirigi verſus cor: ⁊ tūc ſtabit ipſaꝫ cauſare mortē. ¶ Cōfirmaṫ. poſt maturationē ⁊ apertionē apatis infirmū ꝯtingit mori. verbi grā. ſi apiat ad extra: ⁊ nō verſus vias vrinas vī ne: quātūcūq; ſit materia bene digeſta: ⁊ ſiľr in ſuſpira tione peripleumonie: in quib⁹ eſt vera declinatio ⁊ in/tegrū dominiū virtutis ad materiā expellendā: ſed ta mē moriunṫ: q: fiunt ꝑtiſici: vt ꝑꝫ quarta tertij. ꝙ ſi nō cōformeṫ ad expuendū plurimū facere cadere in ꝑtiſiꝫ ꝙ ſit vlcus in pulmone: ⁊ de apertione apatis renum qñ eſt ad inteſtina dixit ꝙ ē mala valde. Et ex hoc ap/paret ꝙ quāuis natura ſit potēs ad maturādū integre. non ſemper eſt potēs ad expellēdū. ⁊ iō cōtingit poſt partialē expulſionem ⁊ integrā maturatione reſiduam remanere que erit cā mortis in declinatiōe. ¶ Oppo ſitum tñ dicit hic Aui. ⁊ Gal. in tertio de criſi. cap. 5. ꝙ Gal. dicit eſſe probatū experimēto ⁊ rōne. rō autē ſua ē hec: q: nō ē poſſibile ꝙ infirmus moriaṫ vi illius morbi: cui⁹ materiā dicit virt⁹ eā ꝟtute remanēte fixa ⁊ plene dñante materiei. nā cū in tēporibus priòribus nō ſuccubuerit. ⁊ mō maiorē ꝓportionē hēat ad mām. ſequiṫ ꝙ nūc nō ſuccūbet ⁊ ſic nō morietur infirmus. ¶ Pro dubio notādū declinationū vľiū quādā eē ve/rā: q: in ea eſt integrū ⁊ cōpletū dominiū virtutis ſup morbum ⁊ materiam totam morbi: ⁊ cū virtutis con/ſtantia ⁊ vigore ſufficiēti ad ipſam expellendā. nā cum vniuerſalis declinatio debeat eſſe via in ſanitatē quā/do deficit ſufficientia ad trāſeundū ad ſanitatem non eſt vera via: ⁊ ſic non eſt vera declinatio. — Declinatio vniuerſal' duplex.

¶ Nota ſecundo ꝙ licet multis modis contingat eſſe declinationem morbi: que non ſit vera ad ſanitatem: ⁊ ſic non ſit declinatio vera: ⁊ tamē auctores noſtri ſex cō munes modos collegerunt qui multotiens contin/gunt. — Sex modi nō vere de clinationꝫ.

¶ Primus eſt quando calor naturalis reſolui/tur ⁊ ad eius reſolutionem ſequitur remiſſio caloris extranei ſicut vidi in diſſenteria cum febre ꝙ quan/ — Primus mo dus.

UVA. BHSC. IyR_044_2

do ſunt prope mortem non videntur quaſi febrire.
Scđs modus. ¶Secūdus eſt qñ materia eſt difformis ⁊ ſubtile diſ
ſoluit̃ vt euacuet̃: ⁊ groſſuꝫ remanet qđ nōdū putruit
qđ eſt malignius ſubtili ſicut accidit in poeta đ poetis
qui poſt acutā febrē die nona minxit circa.x. vrinalia
plena vrina clara ſubtili ⁊ remanſit ſine febre apparen
ter erat tñ in pulſu qñqꝫ quietē habēs ⁊ ī.xj.ſuperue/
nit febris fortiſſima ⁊ apoſtema magnū poſt aurē: ⁊ in
Tertiꝰ modus. xiij.mortuus eſt.¶Tertius caſus eſt qñ materia mo/
uetur de vno mēbro: in quo facit fortia accñtia ad aliđ
mēbrū.nā dum eſt in via nō ita ledit: ſed poſtea qñ fi/
Quartus modus. gitur in mēbro alio interficit.¶Quartus caſus eſt qñ
morbus minorat̃: qꝛ ſua materia minorat̃: ſed tñ plus
ꝓportionał̃r deficit virtus q̃ꝫ morbꝰ: ſicut in multis vi
demus: in quibꝰ a ꝑncipio ſunt accñtia febris ſatis for
tia vt ſſatice.Et nō obſtāte ꝙ febris remittat̃ qꝛ tamē
virtus ēt minorat̃: accidit ꝙ tādē paulatim deficiūt. ⁊
hoc in ſenibꝰ multis vꝫ: ⁊ iſtā victoriā vocat Gal. victo
Quintus modus. riā cōtinuaꝫ. ¶Quintꝰ caſus eſt qñ ꝑꝑ multū conatū
virtutis accñtia vident̃ remitti ſicut accidit illi q eſt in
ſincopi ꝓpe mortē eleuat caput vt dī.xj.tertij ab Aui.
Sextꝰ modus. ¶Sextus caſus eſt qñ ꝑꝑ morbum materialē accidit
alius morbꝰ īmālis ſicut ſi ex apate fiat vlcus vt in apa
te pulmonis qñ ad exiturā cōuertit̃.tūc enīꝫ cōtingit
ꝙ nō obſtante digōne materie ⁊ expulſione infirmus
moriat̃ ꝑꝑ aliū morbū remanētē ex ꝑmo.Sed omnes
iſte dñr declinationes nō vere: qꝛ nō ſunt cuꝫ cōpleto
dñio virtutis ſuꝑ mām ⁊ morbū ⁊ accñtia ſua.Sed qñ
eſt vera declinatio nō ꝯtingit ꝙ eger moriatur ex ipſa
febre vt Aui. dixit.¶Deinde cum dicit.

Horā principij vid a Gal.2.de differētijs feb.eiꝰ cognitio habet̃ primo dierū creticoruꝫ.c.6. Terminus ꝑncipij añ q̃ꝫ veīat hr̄ ꝑ de criſi. c.19. De tꝑibus vo cogſcēdis vide Aue. 3.colliget. c.9.

¶Et principiū quidē eſt hora in qua calor nāl/
lis prefocat̃ a mā ſubmerſa ī mēbro tādiu donec
non appareat maturationi aut diuerſitati eius cō
trarie maturationi veſtigium.

¶Hic Aui.exequit̃ de iſtis tēporibꝰ.⁊ diuiditur in q̃t
tuor ꝑtes ſm q̃ttuor tꝑa: ibi ſcđa.(Et augmētū) ibi ter
tia.(Et ſtatus eſt hora) ibi quarta.(Et declinatio) pria
in duas: nā p̄io ponit diffōnē principij vl̄is.ſcđo re/
mouet dubiū.ibi ſcđa.(Et ꝑncipiū quidē eſt inuētū).
In pria dicit ꝙ principiū eſt hora: in qua calor īnatꝰ
ꝑfocat̃ a mā ſubmerſa in mēbro: ⁊ durat donec appa
reat veſtigiū maturationi aut diuerſitati contrarie ma
turationi.¶Nota igitur primo: ꝙ iuxta mentem phi/
loſophorū differunt ſuffocatio caloris ⁊ Marcor.nam
Marcor ē ꝑꝑ ꝓprie materie cōſumptionē que ē pabu
lū calidi aut illamet humidi cōſumptio quā multotiēs
ſeqtur calidi extinctio. Sꝫ ſuffocatio eſt qñ ꝑ aliqđ te
gens ꝓhibetur calor euētari.nā vt oſtēdit Gal. libel/
lo de vtilitate reſpiratiōis: calidū actuale indiget fla/
bellari ⁊ euētari: qñ igit̃ aliqd tegit qđ h̄ ꝓhibet: dici/
mus illū calorē ſuffocari vel ꝑfocari: ⁊ aliqñ talē ꝑfo/
cationē ſeqtur calidi extinctio: qñqꝫ nō. In tali ēt ſuf/
focatione qñqꝫ tegitur calor ⁊ ꝓhibetur euētari ꝑ rem
corpulētā ſolū nō euaporantē: quādoqꝫ per multos va
pores groſſos humidos circundantes particulas cali
di: ſicut quādo ligna viridia ſupponūtur igni vel pā/
ni molles.¶Ex his pꝫ ꝙ qꝛ in principio mā eſt groſ/
ſior q̃ꝫ ſibi ꝓportionalis debeat eſſe in alio tēpore mor
bi ⁊ minus prius paſſa a calido ⁊ fumos facit viſcoſio/
res: iō in toto principio vl̄i calor nālis ſiue ſpiritus pre
focat̃ a materia ſubmerſa in mēbro: in quo ſubmergit̃
qđcūqꝫ ſit illud reſpectu eius qđ erit a ſibi ꝓportionali
materia vel dꝫ eē in parte ꝓportionali tꝑis alteriꝰ cuꝫ
in principio vl̄i ſit cruda reſpectu diſpōnū quas hꝫ in
ſequētibꝰ tēporibꝰ.Alias tñ dixi qꝫ nō intelligit̃ ꝙ vl̄r
magis ꝑfocat̃ q̃ꝫ poſt: ſed ꝙ magis merito cruditatis
⁊ ideo Auic.addidit donec appareat maturationi aut
diuerſitati ⁊c̄.¶Ex quo patet ꝙ lꝫ in augmento fleg/
matice magis ꝑfocetur q̃ꝫ in principio vel ſaltē certa

parte principij tertiane tñ ī toto principio tertiane di
cimus caloreꝫ ꝑfocari a materie reſpectu eius qđ erit:
vel eſſe debꝫ a proportionali materia illi que facit tale
principiū in parte proportionali alterius tēporis. Et
non ſic dicimus in augmēto flegmatice.¶Seqtur ſe
cūdo ꝙ lꝫ calor ſit ſparſus in declinatiōe ꝑticulari ⁊ in
ſtatu particulari reſpectu eius qđ ē in principio ꝑticu
lari ⁊ ēt abſolute forte magis q̃ꝫ dꝫ in ſanitate: tñ dici
mus calorem pro tūc ꝑfocari: qꝛ ꝓhibetur a debita fla
bellatiōe per materiā ⁊ vapores eius: ⁊ hoc reſpectu
partium ꝓportionaliū aliorꝫ tēporū morbi.Qđ ſi dica
tur in pricipio paroxyſmi ſtatus ſit maior retractatio
⁊ maior prefocatio caloris: q̃ꝫ in principio paroxyſmi
principij cū fiant maiores rigores ⁊ frigora. Dicit̃ du
pliciter.vno mō ꝙ hoc non eſt merito cruditatis ma/
terie ⁊ dicta ſunt hoc modo intelligēda: vel ſecūdo ꝙ
intelligantur alia paria.modo non eſt ita in principio
paroxyſmi ſtatus ſemper: qꝛ materia quādoqꝫ moue/
tur amplior aut velociori motu: ſed alijs poſitis pari/
bus excepta diuerſitate diſpoſitionis materie: que de/
bet eſſe in principio ⁊ in ſtatu maior prefocatio fit in
principio.¶Sequitur tertio ꝙ per prefocari non in/
telligimus conſtringi vt dicit Marſilius cum multo/
tiens in principio nimis ſpargatur: nec ītelligimus le/
di opationē: cū hoc ſit nimis cōe: ⁊ nō cōueniat tēpori
quietis: qđ cōputat̃ pars tēporis interpolate febris.
¶Sequit̃ quarto ꝙ in tꝑe quietis principij adhuc ꝑ/
focat̃ calor mō dicto ſaltē a cauſa antecedente: credo
tñ ꝙ Aui.per ꝑfocari intelligit aptitudinē: qꝛ princi/
piū eſt tempus: in quo materia eſt magis apta ꝑfoca/
re alijs paribus ꝓpter ſui cruditatem.
¶Scđo principaliter notandum ꝙ ad declarandum
vſqꝫ ad quantum durat principium vniuerſale addit
Auic.donec appareat maturationi aut diuerſitati con
trarie maturationi vegiſtiū.nam principiū durat quo/
uſqꝫ materia ita eſt diſpoſita vt merito ſue diſpoſitio/
nis non repugnet ꝙ appareat manifeſtum ſignum di/
geſtionis ant diſpoſitionis contrarie.vnde licet appa
reant aliqua ſigna digeſtionis: ſed occulte aut putre/
dinis: non ꝓpter hoc dicimus nos tranſiuiſſe princi/
pium: vnde Gal.primo de criſi.capł̃o.xvij.ſigna ve/
ro digeſtionis occulte debilis ſunt mutatio vrine ſi/
milis diſpoſitioni aque ad hoc vt tendat parum ad ru
bedinem ſubtilem: ⁊ vt permutetur iterum vrina a
diſpoſitione tenuitatis ad ebullitionem: deinde re/
maneat ſm diſpoſitionem ſuam poſtq̃ꝫ mingitur ⁊ nō
diſcernatur: illud namqꝫ eſt ex ſignis digeſtionis debi
lis occulte: ⁊ vrina etiam ruffa quando eſt ſubtilis eſt
huius generis. Et nullum quidem horum ſignorum
ſignificat ꝙ hora principij egritudinis ſit iam prete/
rita: quoniam neceſſarium eſt in hoc ſignum manife/
ſtius.hec Gale.¶Ulterius quo ad hanc partem no/ Diſpō maturatiōi cōtraria duplex.
ta ꝙ due in genere ſunt diſpoſitiones contrarie ma/
turationi: vna actu tantum: ſed cum aptitudine ad ma
turationem: ⁊ iſta proprie vocatur cruditas: alia eſt cō
traria actu ⁊ aptitudine ſicut maligna putredo: qualis
in herpete eſtiomeno.Et iſta eſt contrarium maxime
diſtans: ⁊ hanc talem dicit Auic.diuerſitatē ꝯriaꝫ ma/
turationi: cuius veſtigium eſſet.verbigrã.color niger
vrina abſqꝫ hypoſtaſi.Ex quo pꝫ ꝙ cognita multa vir
tutis debilitate ⁊ ſtante diu virtute anteq̃ꝫ aliquod ſi/
gnum digeſtionis in morbo forti appareat: poſſumus
certe ſignificare de morte eo modo quo in augmen/
to: nam per hoc ꝙ ſignificatur lōgitudo morbi: ita for/
tis ꝙ virtus ipſum tanto tempore tolerare non poſſit.
Et hoc vult Hippo.particula prima illo apho.Contē
plari ergo oportet egrotantē.ille.n.aphoriſmus ad ni
hil eſſet vtilis pro ordinādo dietaꝫ in principio: ſi hoc
nō pōt medicus cōiecturari.¶Ultimo nota: ꝙ apud
Gal.ꝑ de criſi.Pricipiū ſumit̃ tribꝰ modis.vno mō ꝑ Pricipiuꝫ tripl̃r.
inſtanti

UVA. BHSC. IyR_044_2

inſtanti indiuiſibili initiatiuo morbi. ſecūdo ꝑ tempo/re primo triū dierū ab initio morbi. tertio ꝑ vno de tēporibus morbi vniuerſalibꝰ. Et hoc modo nō ē equa/le in oībus egritudinibus: ſed deſcribitur hic ab Aui.

Q, principium in aliq̃ egritudine ſit occultū vide Gal. p̊ creticorū c.6.

¶ Et principiū quidez eſt inuentū in omni egritudine. verū qñq3 occultatur ſicut eſt eius occultatio ī ſinocho ⁊ epilepſia ⁊ apoplexia: ⁊ quādoq3 principium eſt occultum paucorum accidentium: ⁊ eſtimatur ꝙ non ſit principium in ea: ⁊ ſimiliter quādoq3 in die primo febrium acutarum videtur nubes ⁊ ſignuz maturitatis: ⁊ eſtimatur ꝙ nō ſit ei principium: ⁊ nō eſt ita.

¶ Hic remouet dubiū poſſet quis dicere vtꝝ in omni egritudine ſit principiū. hic rñdet ꝙ ſic: dicit tñ ꝙ aliquādo occultaꝫ: ⁊ hoc ꝓpter ſui breuitatē: ſicut in ſinocha ⁊ epilepſia apoplexia: ⁊ qñ q3 occultaꝫ: qꝛ ē leuiu3 accidentiū: ⁊ ꝑcipue in corpore robuſto vel alijs occupato: ⁊ putaꝫ ꝙ nō habeat principiū: ⁊ non eſt ita. Et multotiēs ēt ꝑꝑ celeritatē appītōis ſignoꝝ digōnis putabiꝫ nō hēre ꝓncipiū: ſicut qñ ī vrina ī pria die appet nubes: ſ3 nō eſt ita: qꝛ in oībus iſtis ē principiū.

¶ Circa ptē prīo nota iuxta dicta in qōne loquēdo ꝺ principio quo ad materie trāſmutationē: nō omnis febris h3 principiū: nec oīs morbus materialis: ſed oīs morbus materialis vel febris mālis inchoans a materia cruda h3 principiū. hoc vult ꝭ Auic. Rō tñ Gal. quā facit ad ꝓbandū ꝙ in oī egritudine ē principium prīo de criſi. cap. 17. ſupra allegato nō ꝓbat niſi de ꝓncipio quo ad morbi eſſentiā ⁊ accidentia: cū dicit: ꝙ nō eſt poſſibile ꝙ accidat febris acuta: que ſtatim ſit ī vltimo ſui eſſe ſicut fulgur.

¶ Circa ſcōm dcm̄ attende ꝙ tres ponunꝫ modi occultationis ꝓncipij in genere in morbis habentibus illud. vnus modus ē ꝓpter breuitatē. ſcōs ꝓpter ſui leuitatē. tertius ꝓpter citā apparētiā ſignorū digōnis. ⁊ hic tertius a multis reduciꝫ ad primū. ⁊ p3 mōꝙ breuitas ⁊ leuitas ſunt cā nō diſtincte apparēdi: ſicut paruitas in quātitate ⁊ remiſſio in gradu ſunt cā nō ſentiēdi multa ſenſibilia. ¶ S3 tūc ē difficultas: qꝛ qñ ē ꝓncipiū morbi. tūc ē morbꝰ actu. igiꝫ de facto ſenſibiliꝛ leduntꝫ operationes. igitur nō occultatur talis leſio propter remiſſionem.

¶ Preterea Gal. prīo de creticis cap. 6. vult ꝙ principiū eſt de rebus facilioribꝰ ad cognoſcendū. igiꝫ nō deb3 occultari. ¶ Hic diciꝫ ꝙ principiū eſt manifeſtū vel aptū vt ſit manifeſtū: cū ſenſibiliꝛ ledat opationes. verūtñ nō op3 ꝙ ſemp ſit medico manifeſtū: qꝛ ſtat medicū nō fuiſſe pñtē: ⁊ illū q patiꝫ nō fuiſſe ita doctum ꝙ bene diſcernat inter neutralitatē ⁊ morbum. Diciꝫ ſcōo ꝙ principiu3 febris ſi ſumaꝫ ꝑ inſtanti initiatiuo febris nō eſt bene cognitū: etiā ſi febris inuadat ſicut fulgur: ſed ſi ſumaꝫ ꝑ prima hora febris: vt Gal. ſumpſit primo de creticis cap. 5. tūc ſaltem cognitione arbitraria vicina veritati eſt facillimū ad cognoſcendu3 ſi medicus cōtinue fuerit ꝓſens: ſed de principio pro vno tempore de quattuor temporibꝰ quo ad cognitionē diſtinctā: imo quo ad ſui eſſe ſub hac rōne ꝯtingit: ꝙ alicui occulteꝫ. In iſtis tñ morbis: ī qbꝰ hoc modo occultaꝫ nō op3 credere ꝙ nō ſit principiū: qꝛ ī oī morbo: de quo ſupra dixi in qōne de tēporibus de ſpecie egritudinis materialis: cōtingit ꝙ deꝫ principiū modo dicto: ⁊ ſic poſſumus intelligere ab Aui. diſtinctionē ꝑ omni ſpecie egritudinis mālis apte īcipere a mā cruda ⁊ recipere notabilē variationē ꝭm varietatē diſpōnis māe in ſuis q̈litatibꝰ: ꝙ in ea ē īuentū ꝓncipiū.

¶ Notādū vlteriꝰ ꝙ Gen. vult diffinitione3 principij hic poſitā eſſe cōem ad principiū particulare ⁊ vniuerſale. Et ſi arguiꝫ ꝙ ꝓncipiū porvſmi ſtatꝰ vl'is ē cu3 ſignis digeſtionis: ⁊ ideo illi pticulari ꝓncipio nō cōpetit iſta deſcriptio. Reſpondet tripl'r. primo ꝙ ſola iſta pars eſt deſcriptio principij. ſ. hora: in qua prefocatur calor a materia ſubmerſa in mēbro: ⁊ nō quo ad alias partes. Contra. qꝛ tunc augmentum particulare principij vniuerſalis eſſet principium particulare cu3 ſibi conueniat deſcriptio iſta: quod eſt falſum. Secūda rñſio ſua: ꝙ l3 materia in principio particulari ſtatus ſit digeſta: tamē nō apparēt ſigna digōnis ꝓpter modū motus materie: ꝙ ita vrina ſit tunc ſubtilis: ſed tūc qñ nō habēt vrinam ad mingēdu3 ſemper eſſet ꝓncipiū: qꝛ non apparet pro tunc ſignum digōnis. Tertio dicit ꝙ poteſt dici materiam nouiter motam in ſtatu eſſe crudam: quia eſt noua: ⁊ hoc eſt ſupra improbatum. Dicatur igitur ꝙ ſolum eſt deſcriptio vl'is ꝓ̄cipij.

Gal. p̊. de criſi. c. 11.

¶ Et augmentum quidem eſt hora in qua cōmouetur caliditas innata ad reſiſtendum materiei motu manifeſto ⁊ apparent ſigna digeſtiōis aut ſigna contraria digeſtioni.

¶ Hic notificat augmentum dicens: ꝙ augmentum eſt hora: in qua mouetur caliditas innata ad reſiſtēdū materiei motu manifeſto: ⁊ apparent ſignā digeſtiōis vel ſigna contraria digeſtioni.

¶ Ubi nota ꝙ in febribus materia mala faciēs febre3 agitatur a calore naturali ad finem vt digeratur ⁊ expellatur. In hac tamen agitatione quādo materia nō eſt valde maligna ⁊ virtus fortis natura facit motū digeſtionis cui cōiungiꝫ hora febris eſt quidam modus putredinis ⁊ ebullitionis. quādo autē materia eſt valde maligna: aut virtus debilis ⁊ oppreſſa poſt agitationem factā a natura vt digeratur materia nō ſeqꝫ digeſtio: ſed putredo mala ꝯtraria digeſtioni. Et hi motus quandoq3 ſunt ita pigri: aut tam parum impreſſerunt ꝙ nondum eſt materia ita diſpoſita ꝙ ſignum manifeſtum merito illius poſſit apparere. quandoq3 autē tantum impreſſum eſt per hos motus: ꝙ ſignum manifeſtum apparet: aut eſt aptum apparere merito diſpoſitionis materie: ⁊ tunc dicimus calorem innatum moueri motu manifeſto. i. motu per quē impꝛſſa eſt diſpoſitio. merito cuius poteſt vel debet poſſe apparere ſignum manifeſtum. ſicut verbi grā. nubes in vrina: aut ſputum cū manifeſto ſigno digeſtionis: ⁊ hoc eſt ꝓmū quod conſideraꝫ in rōne augmenti: ⁊ qꝺ addatur etiā ad primi declarationem cū diciꝫ: ⁊ apparet manifeſtū ſupple ſignum digeſtionis: aut diuerſitatis cōtrarie digeſtioni. nam hic motus quo moueꝫ calor innatus ad reſiſtēdum materiei nō eſt in calore innato: imo ī mā tranſmutatio facta a calore innato qᷓ motus diciꝫ tūc manifeſtus: aut apparet. i. eſt aptus apparere merito preſentis diſpoſitionis māe veſtigiū maturatiōis aut contrarij: ex quo pt3 ꝙ ſiue ſit motus materiei ad malum: ſiue ad bonum. ad illū tñ ꝯcurrit caliditas totalis corporis febrientis aut patientis: que eſt ſua innata: l3 tunc hoc ſit ꝓter nām. Gētilis aūt in hoc loco dicit ꝙ intelligiꝫ tota caliditas innata febriēti. ſ. inq̄tū febrit: ⁊ iſta eſt duplex vna nālis. alia ꝓter nām. qñ ergo motus ſit a calore ꝓter nā3. dicimus ꝙ ſit ab īnato febriēte inquātū febrit. a quacūq3 igiꝫ caliditate febrientis fiat: ſaluatur dictum Auic. ꝙ fiat a caliditate innata.

¶ Nota etia3 ꝙ l3 calor innatus moueatur motu manifeſto ad reſiſtendum materiei: qꝛ ad finem reſiſtendi ⁊ prohibendi malam impreſſionē materiei ex hoc nō ſeqtur ꝙ oīo ꝓhibeat vel ꝙ faciat motū eſſe remiſſiorem q̄3 prius fuit. Na3 iſte motus factus ad reſiſtēdū. multotiens natura non potente conſequi intētu3 propter impedimētū eſt faciens ad maiorē alterationem nāe. ſicut ſepe in mala criſi contingit: aliq tamen volūt ex hoc loco ꝙ motus māifeſtus eſt motus caloris de ſuffocatione ad euētabilitatē. calor. n. q in tēpore ꝓncipij ꝓ̄fatus a mā ſubmerſa in membro iam ſubtiliata

materia magis apparet ⁊ manifeſtaẛ. Et ideo diceretur ſm̃ hoc ꝙ calor innatus mouetur motu manifeſto ſcȝ quo manifeſtatur reſpectu eius ꝙ eſſȝ in principio a tali materia alijs paribus: ⁊ vltra hanc manifeſtationem reqritur ꝙ appareat digõni: aut contrarie diſpoſitioni manifeſtum veſtigium.

Gal. ꝓ. de criſi. c. 11. ⁊ in lib. de q̃ttuor tpibus mor. ⁊ Hipp. 2. aphor. 30.

¶ Et ſtatus quidẽ eſt hora in qua vehemẽs eſt pugna inter nãm ⁊ mãȝ: ⁊ apparet victoria vniꝰ ambarũ earũ ſup aliã: ⁊ eſt hora pugne.

¶ Hic deſcribit ſtatũ. ⁊ pͥo facit hoc. 2. docet durationẽ ſuã. ibi ſcḋa. (Et eiꝰ ſpaciũ). Dicit ꝑ ꝙ ſtatꝰ ẽ hora: in qua vehemẽs fit pugna ĩter nãm ⁊ mãȝ: ⁊ ĩ q̃ apparet victoria vniꝰ ambaꝝ. ſ. aut ꝟtutꝭ: aut mãe: ⁊ eſt hora pugne. ¶ Nota ꝙ oẽ ꝙ trãſmutaẛ ſucceſſiue reſiſtit ſue trãſmutatiõi. aliter motus nõ eẽt ſucceſſiuꝰ ſaltem in puris nãlibus: ⁊ pugna nõ eſt niſi duoꝝ agẽtiũ in adinuicẽ trãſmutatio. in ſtatu ğ qꝛ ꝯpleẛ digõ mãe: aut integra ad malũ ꝯuerſio: opȝ ꝙ fiat fortis pugna: nã agente in mãm: aut putredinali calore ſatis velociter. Et qñ agit multũ velociter calor nãlis cõplẽdo digeſtionẽ fortiter agitaẛ mã: ⁊ cũ hoc mõ agitaẛ: ⁊ fumi multi ab ea eleuanẛ q cordi cõicanẛ ⁊ ſpũs alteranẛ: ⁊ iõ fortis fit motꝰ ⁊ materiei ⁊ nãe. Et iõ dicimus ꝙ vehemẽs fit pugna. ¶ Sȝ tu diceres. multotiẽs cõtingit materiã eẽ valde paucificatã in ſtatu qñ ꝯpleẛ digeſtio ⁊ meliorată. igiẛ nõ multũ moleſtabit: vt pȝ in multis febribꝰ: in qbus materia paulatine ante ſtatũ mĩoraẛ: ita ꝙ poxyſmi q apparẽt in ꝯplemẽto digõnis ſint valde remiſſiores apparẽtibus in augmẽto: aut ꝑncipio: vt quotidie vꝫ. ¶ Hic rñdent aliq ꝙ hec deſcriptio eſt ſtatus vl̃is: ĩ quo ꝯiungiẛ rõ ſtatus q̃ ad accñtia ⁊ trãſmutationẽ mãe ſil̃: ſȝ in caſu poſito ille nõ eẽt ſtatꝰ: de quo intẽdit Aui. nec eẽt hora pugne. Ego aũt puto vt dixi ſupra de ꝑncipio: ꝙ intelligantur cõꝑatione tꝑis deſcripti ad alia tꝑa de ſil̃i materia alijs paribꝰ quãtũ eſt poſſibile. ¶ Et tũc dico ꝙ qñ ꝯpleẛ digõ colere ſtãte eq̃li q̃ȝtitate: ipſa velociꝰ ebulit ⁊ velociꝰ reſoluũtur ꝑtes eiꝰ: ⁊ maior q̃ȝtitas fumoꝝ cordi cõicaẛ: ⁊ iõ cor velocius alteraẛ: ⁊ ſil̃r mã q̃ȝ fuiſſent eadẽ alterata i ꝑncipio de ſil̃i materia cũ alijs paribꝰ: ⁊ ſic fit fortior pugna eoꝝ. Cũ ẽt corpꝰ fortiꝰ tũc alteraẛ q̃ȝ fuiſſȝ alteratũ in ꝑncipio ĩ ꝑte ꝓportiõali ꝑncipij illi pti: in qua eſt ſtatus. ſtatꝰ igr̃ eſt hora: in q̃ vehemens fit pugna vl̃r mõ dcõ ſtatꝰ. ſ. q̃ ad materie trãſmutationẽ. ¶ Qꝛ ſi dicaẛ ꝙ h̃ mõ ẽt in ḋclinatõe fit vehemẽs pugna. ¶ Dr̃ ꝙ in rõne declinatiõis ĩcludiẛ materiã ita notabil̃r eẽ paucificata: vt ĩde ꝑueẛ leſio minor q̃ȝ in ſtatu: ſȝ in ſtatu hoc nõ includiẛ: ex q̃ vides ꝙ ĩ morbis nõ reꝑuãtibus materiã ad vnã creticã expulſionẽ: in qbꝰ hora ſtatus multotiẽs eſt leuior ꝑncipio ⁊ augmẽto q̃ſi ñ diſtĩguiẛ ſtatus ⁊ declinatio. Scḋm aũt qḋ dicit ḋ ſtatu eſt ꝙ in eo appet victoria vniꝰ ambaꝝ reꝝ ſup aliã. ĩtelligo ꝙ in ſtatu apparẽt ſigna ꝯplete digõnis: in quo caſu appet victoria nature ſupra materiã ꝓbabil̃r: aut eꝯ̃ materia ẽ ꝯplete malignata ⁊ appent ſigna ꝯplete malignatiõis: vel q̃ſi: ⁊ tũc ẽt ꝓbabil̃r iudicamꝰ victoriaȝ materie ſup virtutẽ: ⁊ h̃ ſcḋm eſt ẽt veꝝ de oĩ ſtatu febriũ quo ad materie tranſmutationẽ. Tertiuȝ dcm̃ eſt ꝙ ſtatus vl̃is eſt hora pugne: maxĩe in morbo: que fit in criſi. Et hoc mõ ĩtelligiẛ niſi ꝙ ſtatꝰ eſt illa hora: in qua merito diſpõnis materie ⁊ tẽpoꝝ ꝑcedẽtiũ maxĩe eſt apta fieri pugna reſpcũ alioꝝ tẽpoꝝ. ſ. pugna cretica. Et hoc pȝ: qꝛ materia ꝯplete digeſta ẽ maxĩe propria hora: precipue ſi accidat ꝙ plus ſtimulet. In ꝑncipio ğ ⁊ augmẽto nõ ẽ hora pugne: qꝛ materia nõ eſt ita digeſta ſicut in ſtatu: ita ꝙ ſi ĩ eis accidat pugna cretica: de qua loqmur: dicimus ꝙ non ẽ in hora ſua. In declinatiõe ꝟo: qꝛ materia ẽ iaȝ paucificata reſpcũ eiꝰ qḋ fuit in ſtatu: ⁊ notabil̃r. iõ nõ tm̃ ſtimulat: ⁊ ſic ñ eſt ita apta hora ad pugnam: ⁊ ſic erit iſta deſcriptio ſtatus vniuerſalis quo ad materie alterationeȝ: ſicut alie fuerunt deſcriptiones pari modo.

¶ Et eius ſpaciuȝ eſt in hñtibꝰ paroxyſmos acutos paroxyſmus vnus: ⁊ nõ cognoſciẛ niſi ꝑ illum qui ſequitur ipſum: aut duo paroxyſmi ⁊ cognoſciẛ in tertio eius: ideo ꝙ nõ addit ſuper illos ambos in pluribus niſi in egritudinibus macronoxijs. fortaſſe. n. aſſimilantur paroxyſmi plures in oĩbus iudicijs ſuis. ⁊ illic apud ſtatum cõpletur veſtigium digeſtionis: aut cõtrarij eius.

¶ Hic declarat durationẽ ſtatus q̃dã alia interponẽdo: ⁊ dicit quattuor in toto. principiũ ẽ ꝙ ſpaciũ ſtatus in febribꝰ habẽtibꝰ ꝑoxyſmos acutos ẽ vnus ꝑoxyſmꝰ ⁊ nõ cognoſciẛ niſi ꝑ ſequentẽ. Scḋm dcm̃ eſt: ꝙ qñ qȝ ſunt duo paroxyſmi ſtatus ⁊ cognoſciẛ hoc in tertio. Et tertiũ dcm̃ ẽ: ꝙ iõ dr̃: aut ẽ vnꝰ ꝑoxyſmꝰ: aut duo: qꝛ nõ addiẛ ſup duos ꝑoxyſmos vt ĩ pluribꝰ niſi ĩ egritudinibꝰ macronoxijs: in qbꝰ fortaſſe aſſimilanẛ plures paroxyſmi in omnibus ſuis iudicijs. Quartũ dictum. ꝙ illic idest in illo tempore apud ſtatum idest in ſtatu cõpletur veſtigiũ digeſtionis: aut cõtrarij ſui.

¶ Nota igiẛ circa primũ ⁊ ſecũdũ ſimul: ꝙ lȝ Gal. j. de criſi: ⁊ pͥa affo. cõmẽ. 12. doceat cognoſcere ſtatũ anteq̃ȝ veniat: ⁊ in diſpõne ꝑñtie ſue: tñ nõ cognoſciẛ limitata quãtitas ſue durationis niſi ꝑ cognitionẽ ſui: ⁊ ꝑoxyſmoꝝ: vel ꝑtiũ morbi ſequẽtiũ: lȝ igiẛ qñ ſtatus ẽ in vno ꝑoxyſmo cognoſcã illũ eſſe ꝑoxyſmũ ſtatus: tñ nõ ſcio ꝙ ſtatus nõ durat niſi ꝑ illũ paroxyſmũ donec veniat ſequens: qm̃ videbo minorem: ⁊ ſic quãdo durat duobus paroxyſmis.

¶ Nota ſcḋo: ꝙ qꝛ in talibꝰ acutis egritudinibus motus mãe eſt velox ⁊ alteratio mẽbrorũ fortis: nõ põt h̃ motus cũ cõplemento digeſtionis durare ꝯſtante virtute ita: qn in vno vel duobꝰ ꝑoxyſmis mã valde notabil̃r paucificeẛ: aut ꝑmuteẛ ⁊ ĩ mortali qn ad mortẽ ḋducat: ⁊ iõ nõ durat vltra duos paroxyſmos niſi raro.

¶ Circa tertiũ nota ꝙ mã egritudinũ cronicaꝝ ⁊ ſi velocius moueaẛ in ſtatu q̃ȝ in ꝑcedentibꝰ: tñ qꝛ tarde alterat: ⁊ qꝛ ẽt corpus nõ tam vehemẽter ſtimulaẛ. ideo põt hec hora diutius durare ⁊ pluribꝰ paroxyſmis: ⁊ ſuperior intelligaẛ debito ſtante regimine. ¶ Ex quarto dicto cõiter colligiẛ: ꝙ nõ opȝ in qualibet parte ſtatus mãm eſſe cõplete digeſtã: ĩmo cõpleẛ: ⁊ h̃ in pͥa ꝑte ſtatus: ⁊ ſil̃r maligna putrefactio: ⁊ iõ partes ſtatꝰ nõ oĩno ſunt equales in malitia accidẽtiũ ⁊ ĩ ĩtenſione febris: etiã cõparãdo ꝑtes inuicẽ ꝓportionales. Sed differentia nõ eſt tãta: ſicut inter ꝑtes ſtatus: ⁊ partes alioꝝ tẽpoꝝ ꝑcedentiũ: ⁊ qꝛ Auer. 3. colliget: dixit capitulo de modis cõpoſitionis egritudinũ: ꝙ qñ ceſſat digeſtio ceſſat augmentũ ⁊ incipit ſtatus: ſunt quidã q putant in ſtatu nõ digeri: ſed digeſtã eſſe nãm. Sȝ tñ Gal. vult oppoſitũ. ſ. ꝙ digeraẛ. vnde ꝑ ḋ criſi. cap. 18. per exẽplum anxij pleuretici dicit. determinauit igiẛ ꝓpter illud ꝙ in ſeptẽ diebus poſt ſcḋm digeſte ſunt oẽs cauſe facientes egritudinẽ ⁊ expulſe. Et cõſtat ꝙ illos ſeptẽ dies dicit eſſe dies ſtatꝰ. Et ſic ẽt pͥa ꝑticula affo. in cõmento affo. (Quãdo in ſtatu eſt egritudo) dicit ꝙ in ſtatu multa ſuccedunt accidentia morbum digerentia. Et addit ꝙ natura nõ debet ĩpediri in humoribus digerendis q ſunt materia morbi: cuȝ illi rei ſit tota intenta. ⁊ particula ſcḋa in cõmento affo. (Inchoantibus morbis.) Dixit. quorũ nullũ in ſtatu ẽ faciendũ: cũ tunc ſit coctio morbi. Et ĩ libro criſeos dixit in quo plus opȝ ĩ morbo digerẽdo naturã adiuuare q̃ȝ fallentiã facere. Cõſtat igitur ꝙ fit digeſtio in ſtatu ⁊ velox: ad quã natura ẽ tota intenta: ſed quia nõ diſtat mã notabiliter modo medicorũ a cõplemẽto digõnis dicimus in ſtatu eſſe digeſtaȝ. ¶ Marſilius aũt videẛ

velle

UVA. BHSC. IyR_044_2

velle ẜm itentionem Auerrois ꝙ ſemp in ſtatu aliqua
materia ẽ cõplete digeſta:lꝫ in reſiduo poſſit itendi di
geſtio:⁊ qꝛ ſemp ẽ aliqua pars complete digeſta in ſta
tu.ideo nõ dicimus ꝓpꝛie digeri:ſed compleri dige/
ſtionẽ.vnde tolle ꝙ alteratio in augmẽto terminaẗ ad
digeſtũ eſſe qd̄ nõ ẽ in augmẽto:ſed in ſtatu:ita ꝙ pꝛi
mũ cõplete mutatũ eſſe acqſitũ per digõnem i augmẽ
to ẽ in ſtatu ⁊ nõ i augmẽto.vñ qñ pꝛio terminaẗ acq
ri digõnẽ terminaẗ augmẽtũ:⁊ in pꝛio acqſito eſſe cõ/
plementũ digõnis ẽ pꝛimũ nõ eſſe augmenti. veruꝫ ẽ
tamẽ ꝙ poſſumus imaginari ẜm hoc poſterius dige/
ri mãm:qꝛ in quibuſdã ꝑtibꝰ acquiri digeſtionẽ in qbꝰ
nõ erat cõplete acqſita.Sed tñ ꝓpter hoc nõ dicimꝰ
digeſtionẽ itendi:qꝛ ita intenſa erat ſicut nunc: ⁊ ſicut
poſt erit.Et hoc dcm̄ fundaẗ in difficultate calculato/
ria de itenſione.ſ.ꝙ oĩs qualitas diffoꝛmis ẽ ita iten/
ſa:ſicut aliqua eius pars.⁊ iõ qñ mã faciens febꝛem:q
hꝫ diffoꝛmitatẽ cũ agens agat in partẽ ꝓpinquã foꝛtiꝰ
q̃ꝫ in remotã terminaẗ ad ſummũ graduꝫ digeſtionis:
tũc dicit ſũmam digeſtionẽ ⁊ acquiſitã illi materiei to/
ti cathegoꝛematice:⁊ ꝓpter hoc dicit ꝙ poſtea nõ acq
ritur digeſtio:ſed cõpleẗ:qꝛ fit vt cõplete ſit per totaꝫ
materiã.¶Ego aũt pꝛio puto fundamentũ nõ ẽẽ ve/
rũ:⁊ qualitates mãles nõ eſſe itenſas:niſi ẜm ꝙ per ſe
ſunt ſui adequati ſubiecti denominatiue ⁊ qd̄ diffoꝛmẽ
terminatũ ad aliquẽ gradũ.verbi gratia ad ſũmum qñ
nõ eſt dare partẽ:que ꝑ totũ illũ gradũ habeat nõ ter/
minaẗ ad illum gradũ incluſiue.Nec ẽt ſi totũ hoc cõ/
cedereẗ.puto ꝙ Gal.vel Auer.vellent ꝙ ſi tota mã fa
ciens febꝛẽ.x.ꝑtes habeat multũ diſtantes a comple
mento ⁊ vnicã terminatã ad cõplementũ:ꝙ ꝓpter hoc
moꝛbꝰ ſit in ſtatu.ſicut ẽt puto ꝙ dato ꝙ nulla ꝑs eſſet
terminata ad ſũmam digeſtionẽ: dũmodo nulla nota/
biliter diſtaret a ſũmo:tamẽ eſſet ſtatus.⁊ video Gal.
concedere virtualr̄ ꝙ humoꝛes digeruntẗ in ſtatu:⁊ iõ
puto ꝙ Auer. eſt intelligendus de notabili digeſtiõe:
que nõ acquiriẗ in ſtatu.Nec ꝓ nunc curo de pꝛio in/
ſtanti digeſti eſſe vel acquiſiti eſſe complete digeſtio/
nis vtrum verum dicat:qꝛ materia eſt ſophiſtica.

¶ Et declinatio quideꝫ eſt hoꝛa qua caloꝛ inna/
tus iam dominatur materiei ⁊ vincit eam ⁊ exi/
ſtit in congregationis eius ſeparatione.ſ.rei poſt
rem:⁊ tunc alleuiatur caliditas caloꝛis occul/
ti:⁊ expellitur ad extremitates donec reſoluitur
⁊ multotiens ingroſſatur.

¶Declarat declinationẽ dicens: ꝙ declinatio eſt ho/
ra:in qua caloꝛ inatus iam dominatur materiei ⁊ vin/
cit eam:⁊ exiſtit in ſeparatione ꝯgregationis illius ma
terie rei.ſ.in ſeparatiõe rei.i.ꝑtis poſt rem.i.poſt par/
tem.⁊ tertio tũc alleuiaẗ caliditas partium occultaruꝫ
coꝛpoꝛis:qꝛ intrinſecaꝝ:⁊ expelliẗ caliditas ad extre/
mitates ⁊ durat declinatio donec materia reſoluiẗ:aut
ingroſſaẗ ſicut multotiens accidit ſupple:ita ꝙ non ſit
amplius ſufficiens facere febꝛẽ:⁊ hoc in vera.

¶Circa pꝛimũ nota ꝙ lꝫ in ſtatu natura vincat mate/
riã multis modis: tñ opꝫ hoc ipſum cõtingere in de/
clinatione vera:niſi enim natura vinceret materiã re/
ſoluendo:⁊ aliĳs modis mouendo vt opꝫ nõ eſſet de/
clinatio.⁊ ſimiliter niſi eſſet digeſta natura ergo domi
natur materiei in ſtatu ſalubꝛi: ⁊ vincit illã: ſed magis
in declinatione digeriẗ vel dominaẗ:cum iam digeſta
ſit:ſed euacuatur paulatine vt opoꝛtet.

¶Circa ſcd̄ꝫ ꝯſidera ꝙ ſeꝑatio ꝯgregatiõis põt itelli/
gi duobꝰ modis.vno mõ ꝙ itra coꝛpꝰ ſepareẗ malignũ
a benigno:⁊ multotiẽs iſta ſeꝑatio fit i ſtatu qñ fit cõ/
motio añcedẽs criſiꝫ:⁊ hãc nõ opꝫ fieri in declinatõe.
ſcd̄o mõ poſſumus itelligere ꝙ vna ꝑs mãei facientis
moꝛbũ ſeꝑaẗ ab alia:qꝛ vna expelliẗ alia remanẽte:⁊ hꝫ
fit in declinatiõe:⁊ lꝫ in aliĳs tẽpoꝛibus hoc fiat:tñ ma
gis ꝓpoꝛtionabilr̄ fit in declinatõe:⁊ ideo dicimus ꝙ
caloꝛ innatus ẽ in ſeꝑatione ⁊c.qꝛ maxĩe circa illd̄ va/
cat ⁊ plus ꝓpoꝛtionabilr̄ facit illud q̃ꝫ ante in ꝑte pꝛo
poꝛtionali alteriꝰ tꝑis:⁊ in hoc differt ab aliĳs totali/
bus tẽpoꝛibus.ſ.ꝙ reſpectu aliaꝝ oꝑationũ circa ma/
teriam ẽ magis occupata in euãtione rei poſt rẽ q̃ꝫ in
aliĳs tꝑibus:qꝛ hoc ẽ ꝙ ꝑncipalr̄ fit i declinatiõe ⁊ nõ
digeſtio: cũ natura iã digeſſerit.In ſtatu.n.vacaẗ di/
geſtioni ⁊ expulſioni:ſed i hoc nõ digeſtiõi ita ſicut i
ſtatu:⁊ iſta euacuatio ẽ ſaltem a loco:i quo ꝑmo pec/
cabat materia:⁊ ſi fiat qñq; ſenſibilr̄ qñq; inſenſibilr̄.
tñ ſemp hꝫ partem poſt partem vſq; ad finem.

¶Circa tertiũ attẽde ꝙ alleuiari caliditatẽ occulti ⁊
expelli ad extremitates ẽ ꝓpꝛiuꝫ declinatiõi reſpectu
ſtatus.Nã in q̃libet ꝑte d̄clinatiõis alleuiaẗ caliditas
mẽbꝛoꝛum interioꝝ ab onere male materiei plus q̃ꝫ
in ꝑte ꝓpoꝛtionali ſtatus aliĳs paribꝰ.cũ.n.materia ſit
paucioꝛ ⁊ eque bñ digeſta:⁊ virtꝰ foꝛtis magis alleuia
tur.i.fit ꝙ eſt magis alleuiata:⁊ dico notanter q̃ꝫ i ꝑte
ſtatus ſibi ꝓpoꝛtionali:qꝛ in augmẽto ꝑticulari decli/
nationis vl̄is nõ alleuiaẗ magis q̃ꝫ circa finem ꝑticula
ris declinatiõis ſtatus vl̄is.Sꝫ in pꝛincipio particula
ris declinatiõis vl̄is magis alleuiaẗ q̃ꝫ in ꝑncipio ꝑti/
culari ſtatus:⁊ ſic de aliĳs ꝑtibus inuicẽ coꝛrñdẽtibꝰ.
Et cũ dicit ꝙ expelliẗ ad extremitates itelligaẗ ꝙ illd̄
d̄ q̄ alleuiaẗ caliditas occulti expelliẗ ad extremitates.
nã q̃ꝫtũcũq; in declinatiõe febꝛis cõplereẗ criſis ꝑ flu/
xum vẽtris:tñ multe ꝑtes materiei reſoluũtur:q̄ aliĳs
paribus in declinatiõe facilius ⁊ citius trãſmittũtur ad
extrema coꝛꝑis q̃ꝫ in ſtatu:cum ſit virtus magis exo/
nerata materia:dico ergo ꝙ caliditas occulti trãſmitti
tur ad extremitates.ſ.illud qd̄ grauabat caliditatẽ oc/
culti.Nota tñ ꝙ aliq intelligunt foꝛte nõ male ꝙ cali/
ditas occulti alleuiatur.i.remittiẗ ⁊ eſt remiſſa reſpcũ
eius quod fuit in ſtatu ⁊ tranſmittitur ad exterioꝛa.i.fit
ꝙ exterioꝛa ſint magis ꝓpoꝛtiõabilr̄ calida q̃ꝫ iterioꝛa
reſpcũ ſtatꝰ in ꝑte ꝓpoꝛtõabili:⁊ foꝛte ꝙ bene dicunt.

¶Circa vltimum dcm̄ nota ꝙ cum dr̄.donec reſoluiẗ
illud.poteſt duobus modis intelligi.vno modo de ca
liditate pꝛeter nãm:qd̄ reſoluiẗ.i.coꝛrũpiẗ:⁊ eſt mõus
loquẽdi:quo eſt vſus Auic.2.cañ.cap.q̃rto.cũ dixit:ꝙ
reſoluiẗ ꝯpl̄o:⁊ eſt ſenſus:ꝙ declinatio durat dõec ca
liditas febꝛilis remoueẗ.Aliĳ tamẽ referũt ad mãm fa
cientẽ febꝛẽ dicẽtes:ꝙ durat declinatio:donec mã re/
ſoluitur totaliter.nam iuxta mentẽ Gal.pꝛimo d̄ criſi.
quando humoꝛes ſunt ſubtiles reſoluuntur:ita vt ni/
hil ex illis remaneat:ſicut oleuꝫ ⁊ aqua:ſed quãdo ſũt
groſſi:non opoꝛtet ꝙ totum reſoluatur:immo ſicut de
lignis remanet cinis:ita de groſſis humoꝛibus rema
net quandoq; cineritium:⁊ tunc materia ita ingroſſa/
tur:vt non ſit amplius vehiculum febꝛis:⁊ ideo dixit:
⁊ multotiens ingroſſatur ſcilicet pꝛo parte.Dicunt ta
ment quidam ꝙ per ingroſſari intelligit colligi in mẽ/
bꝛo ⁊ facere apoſtema:pꝛopter quod membꝛũ ſit groſ
ſius:tu tamen elige.

¶ Et ſtatus quidẽ diuerſificanẗ in egritudini/
bus.egritudinũ enim valde acutarũ lõginquioꝛ
ſtatus eſt vſq; ad quattuoꝛ dies:⁊ febꝛes effime
re ſunt de hac ſumma:verũtamẽ ipſe non nume/
rantur acute:qm̄ non ſufficit in acuitate egritudi
nis vt ſit ſtatus eius pꝛoximus:immo ſit de egri/
tudinibus habentibus timoꝛeꝫ.Et ſequũtur eas
febꝛes acute abſolute non valde:⁊ ſunt ille:qua/
rum ſtatus peruenit vſq; ad quattuoꝛdeciꝫ dies:
⁊ quod eſt ſupꝛa id.

¶In iſta parte vt ſupꝛa dicitur Auic.ponit cañ.⁊ ſũt
quattuoꝛ.ſecundũ ponit ibi.(Et cognitio).tertium ibi
(Et plures quidẽ).quartum ibi.(Et febꝛes quidem).

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Circa ꝓmū cañ. dicit pꝛio: ꝙ ſtatꝰ diuerſificatur in egritudinibus. ſ. in ꝓpinquādo ꝓncipio vel nō. Et rō eſt: qꝛ egritudinū valde acutarū longinqoꝛ ſtatꝰ eſt vſqꝫ ad q̈ttuoꝛ dies. Sꝫ ipſe effimere nō ſunt acute: ⁊ cū hoc ēt febꝛes effimere ſunt de hac ſumma: quaꝝ ſtatꝰ longinqoꝛ eſt vſqꝫ ad q̈ttuoꝛ dies: ſꝫ ipſe effimere non ſunt acute: qꝛ ad acuitatē reqrunt̄ duo. vnū ē bꝛeuitas terminatiōis. ⁊ ſcōm eſt ꝙ ſit egritudo timoꝛoſa: ⁊ hoc ſecūdū deficit ī effimera: ⁊ ita cognoſcetis ꝙ tertiana duoꝝ poxyſmoꝝ ē huius gn̄is non acuta. Et addit ꝙ poſt has febꝛes valde acutas ſequuntur febꝛes acute abſolute: nō tn̄ valde ⁊ ſunt ille: quaꝝ ſtatus ꝓuenit ad xiiij. dies: ⁊ ad illud qđ eſt ſupꝛa illud.

Quid egritudo acuta ī vltio ⁊ acuta abſolute.

¶ Hic nota pꝛio ꝙ egritudines acute valde dn̄r ħ ab Aui. ille q̄ a Gal. vocant̄ ꝑperacute: ⁊ ab Hipp. ꝓma ꝑticula acute in vltio. Sꝫ Aui. hic ꝑ abſolute acutas intelligit oēs que aliq̄ mō largo dn̄r acute ſine additōe ⁊ nō illas q̈s Gal. 2. apho. illo apho. (Acute egritudines ⁊c.) vocauit abſolute acutas. nā illaꝝ ſtatus n̄ trāſit. xiiij. diē: vt dic̄ Gal. ī cōmēto. Acutaꝝ aūt large loquēdo ſtatꝰ extēdit̄ vſqꝫ ad q̈dragesimū: vt Gal. dicit ibidē. ¶ Qꝛ ſi q̄rat̄ quare iſte vltiate acute nō trāſeunt quartū diē ſine ſtatu. Dr̄ ꝙ ħ eſt: qꝛ tā fortē ⁊ ꝯtinuum motū nā nō pōt āpliori tꝑe tolerare qn tētet aliquē modū criſis. ſicut dixit Gal. đ abſolute acutꝭ terminādis in. xiiij. Et tu ex dcis Auicē. potes addere ꝙ alij ſunt moꝛbi cronici: quoꝝ ſtatus eſt multo longinqoꝛ.

¶ Et cognitio qdem egritudinū acutaꝝ ī oꝛdibus ſuis ⁊ cronicarum eſt iuuatiua in regimie cibi egri ſm ꝙ dicemus in ſequentibus.

¶ Hic eſt ſcōs canō in q̄ Aui. dicit ꝙ cognoſcere egritudies acutas ⁊ cronicas ē vtile ſi cognoſcant̄ ī ſuo oꝛdine. i. ſi ſigillatim cognoſcat̄ vel ꝓꝑe q̈ꝫtitas acuitatꝭ ⁊ cronicitatis: ⁊ ħ dicet̄ īfra. in cap. de cibatiōe febꝛicitantium. Qđ aūt dicit Gal. 3. ꝓnoſticoꝝ cōmē. 12. ꝙ iſta qō non eſt vtil̄ medico qua q̄rit̄ vtrū ſint acute abſolute vel nō: cōſtat ꝙ loqtur de vocabulo. ſ. q̄rere: vtrū debeant vocari acute: que terminant̄ inter. xiiij. ⁊ q̈draginta vel alio noīe hoc nō ē vtile in ꝓnoſticis: ſꝫ cognoſcere q̈ꝫtū acuitatis hn̄t: que hoc mō ſunt terminā de: ⁊ q̈ꝫtū ille q̄ alio modo hoc bn̄ eſt neceſſariū: vt Gal. ibi dicit. ⁊ hoc vult Aui. ħ. ¶ Nō vlteriꝰ: ꝙ lꝫ dicamꝰ ꝙ q̈rtana eſt moꝛbꝰ cronicus: nō tn̄ puto ītelligēdū đ q̄libet: qꝛ aliqua terminat̄ cito: ⁊ ſic flegmatica. auctoꝛes aūt cū hoc dicūt: intelligūt vt ī pluribus.

¶ Et plures quidem febꝛium complent pꝛincipium augmentum ⁊ ſtatuꝫ in paroxyſmo vno: ⁊ faciunt paroxyſmum alium declinando.

¶ Hic eſt tertiꝰ canō dicēs: ꝙ aliq̄ febꝛes cōplēt ī vno poxyſmo ꝓncipiū ⁊ augmētū ⁊ ſtatū vꝛꝫ ⁊ faciūt ſcōꝫ paroxyſmū declinādo. Nā qꝛ cōpleta eſt digō in pꝛio ⁊ ita paucificata mā: ⁊ merito iſtius hēat facere ſcđm poxyſmū in q̄libet ſuoꝝ tꝑoꝝ remiſſioꝛē q̈ꝫ fuiſſet factus a q̈ꝫtitate māe poxyſmi ꝓcedētis: in quo fuit ſtatꝰ ⁊ q eſt mioꝛ intēſiue in qualꝫ ꝑte q̈ꝫ fuiſſet dictꝰ in parte coꝛrn̄dēte. iō ſcōs dr̄ totus in declinatiōe vl̄r nō obſtāte ꝙ intēdat̄ in eo febꝛis in augmēto. ¶ Et nota ꝙ contingit oīa tꝑa quattuoꝛ in vno terminari paroxyſmo: vt infra in caplo de tertiana.

¶ Et febꝛes quidem diuerſificāt̄ in his tēporibus. de eis quidē ſunt: quaꝝ augmētuꝫ ꝓlōgat̄. ⁊ de eiꝫ ſunt: quaꝝ declinatio ꝓlongat̄.

¶ Hic ē quartus cañ. in quo dr̄ ꝙ febꝛes diuerſificantur in iſtis tꝑibus. Nā in qbuſdā ꝓlongat̄ augmētuꝫ: ⁊ in qbuſdā ꝓlongat̄ declinatio reſpcū febꝛiū aliaꝝ ſpecieꝝ: ⁊ hoc declarabit̄ īfra in caplo de rebus: in qbus quedā cōicant febꝛes: ⁊ in qbus q̄dam differunt.

¶ De cognitiōe hoꝛaꝝ egritudīs. Cap. iiii

Cognitio hoꝛaꝝ egritudinis vniuerſaliū qn̄qꝫ eſt ex ſpē egritudinis. naꝫ ſpaſmus ſiccus ⁊ epilepſia ⁊ apoplexia ⁊ ſinācbia ſunt ex acutis valde: ⁊ tertiana pura ⁊ cauſon de acutis nō valde ⁊ quartana ⁊ paraleſis de macronoxijs.

¶ Iſtud eſt. 4. caplm̄ huius ſen. Et rubꝛū vocat ipm̄ de cognitione hoꝛarū egritudinis ⁊ ꝓpꝛie ſtatus. Et rō eſt: qꝛ ad recte oꝛdinādū dietā ī pꝛincipio ⁊ augmēto vniuerſali īdigemus cognoſcere qn̄ erit ſtatꝰ vl̄is: cognitione q̈ꝫto magis poſſumus ꝓpinqua certe veritati. Nā vt infra patebit ex hac re multū variat̄ modꝰ deietandi. igit̄ pꝛincipalis ītentio in cognoſcēdo tꝑa vl̄ia eſt cognoſcere qn̄ erit ſtatꝰ: verū qꝛ ēt ꝑ particulari mō dietādi opꝫ cognoſcere tꝑa particularia. iō ēt Auic. ħ ponet eoꝛū deſcriptiōes ⁊ ſigna pn̄tie ſue. Et ſm hoc diuidit̄ pn̄s caplm̄ ī duas ꝑtes. in pꝛīa docet cognoſcere qn̄ erat ſtatꝰ vl̄is egritudinis. in ſcđa docet cognoſcere tꝑa particularia. ibi ſcđa. (Cognitio āt hoꝛaꝝ ꝑticularīū.) Pꝛīa diuidit̄ ī duas ꝑtes: qm̄ pꝛio docet cognoſcere ſtatum ꝑ ſigna: q̄ dn̄r ꝓapparentia. ſcđo ꝑ ſigna poſt apparētia. ibi ſcđa. (Et qn̄qꝫ cognoſcit̄ ex diſpōne euacuationuꝫ.) Pꝛīa ꝑs diuidit̄ in. ii. ꝑtes. ſm. ii. maneries ſignoꝛū ꝓapparētiū: q̄ Auic. ponit. ⁊ patebūt ꝑtes legēdo. Ubi tn̄ attēde ꝙ per ſigna ꝓapparentia intelligimus illa: qbꝰ nō repugnat maniſte apparere in pꝛincipio moꝛbi: vel ſaltē: q̄ vt frequēter pn̄t apparere in pꝛincipio. Poſt apparentia autēꝫ dicunt̄: que raro ſunt ī pꝛincipio. dicit igit̄ in pꝛīa parte ꝙ cognitio hoꝛaꝝ vl̄iuꝫ qn̄qꝫ ē ex ſpē egritudinis. verbi gr̄a. qꝛ ſcimꝰ ꝙ ſpaſmꝰ ſiccꝰ ⁊ epilepſia ⁊ apoplexia ⁊ ſqnātia ſunt ex acutis valde. i. ꝑperacutis: ⁊ iō ab initio cū cognoſcimus aliquē moꝛbū eſſe in aliq̈ iſtarū ſpēꝝ ſcimus ꝙ ſua cōpoſitio ex tꝑibꝰ vl̄ibus ē bꝛeuis: ⁊ iō ſcimus ꝙ ſtatus eſt futurus de ꝓpe. Et ſil̄r qn̄ ſcimus aliq̈ꝫ eē tertianā purā: aut cauſonidē ſcimꝰ ꝙ ſunt acute: ſꝫ nō valde: ⁊ ſic ꝙ ſtatꝰ erit cito: ſꝫ nō valde. Et ſil̄r cū ſcimꝰ: ꝙ egritudo ē feb. q̈rtana: aut paleſis ſcimꝰ ꝙ egritudo illa ē de macronoxijs. i. de diuturnis: ⁊ ſic ꝙ ꝯpoſitio eaꝝ ē ex tꝑibꝰ longis ⁊ ꝙ ſtatꝰ ē futurꝰ tarde. Appet ergo ꝙ ab ipō ꝓncipio moꝛbi cognita ſpē moꝛbi ꝑ illā iudicamꝰ de tꝑibꝰ vl̄ibꝰ ⁊ de ꝓpinqtate vel lōgingtate ſtatus. nā ſil̄i mō de multis alijs iudicamus.

¶ Ubi nota: ꝙ lꝫ ſpēs moꝛbi arguat vt in pluribꝰ longinquitatē ſtatus vel ꝓpinquitatē vel modū medium. hoc tn̄ nō arguit de neceſſitate: nec ſemꝑ in equali ꝓpingtate ⁊ diſtantia. nā pꝛīo lꝫ quartana ſit de macronoxijs ⁊ anſimeria ſiue flegmatica: tn̄ aliqn̄ cōtingit ꝙ q̈rtana termineẗ. xv. die: aut ꝑ ſe: aut beneficio medici: ⁊ ego plures vidi q̈rtanas in q̈ttuoꝛ vl̄. v. poxyſmis terminari ꝓcipue: qn̄ ſunt ex ꝑmutatiōe tertiane. Sil̄r tertiana vniꝰ poxyſmi terminat̄ citiꝰ q̈ꝫ in. 14. diebus. Et iſta infra in caplo de flātica ⁊ q̈rtana oñdā oīno eē de mēte Auic. Sil̄r ēt dato ꝙ ſit flātica cronica: nō tn̄ ſemꝑ eodē termino terminant̄ oēs: ⁊ ſic de tertianis nō puris: ⁊ multis alijs ē dicēdū. Nā ex multis īfra dicēdis pōt fieri magna variatio: ⁊ ex ħ appet ꝙ iſta cognitio nō ē oīo certa: nec limitata ad certū terminuꝫ.

¶ Notandū ſcđo. ꝙ modus cognoſcēdi ſpēm egritudinis ponit̄ a Gal. in ſcđo de criſi. quē librū ad ħ appropꝛiate facit Gal. Sed Aui. ne multiplicaret ī vnaquaqꝫ ſpē febꝛis ponit in particulari caplo đ ea ſigna ꝓpꝛia ne de vna q̄rens multos libꝛos euolet.

¶ Tertio no. ꝙ de iſtis exēplis difficultas ē qūo verificet̄. ⁊ pꝛīo đ ſpaſmo. Ubi no. ꝙ ſpaſmus ſiccꝰ qn̄ ē cōfirmatꝰ: ⁊ ē vl̄is neceſſario īterficit: ⁊ īfra q̈ttuoꝛ dies: ⁊ ħ ꝑꝑ īpedimentū: qđ facit in anhelitu: ſed tn̄ paulatiꝫ venit vt plurimū. Spaſmꝰ aūt ſiccꝰ ꝑticularis mēbꝛi vt digiti ꝑꝑ cōbuſtionē factā ab igne: ⁊ ſil̄ium eſt cronicus

UVA. BHSC. IyR_044_2

nicus ⁊ extendit̃ p totaz vitã cũ est cõfirmat⁹:q꞉ curari nõ põt ⁊ nõ hʒ vim interficiẽdi. Et ſi q̃ratur qd dẽ ſpa ſmo humido. dr̃ ꝙ põt terminari ad morté in die vna ⁊ ad ſaluté valde cito: vt pʒ in epilepſia: in qua eſt ſpa ſmus vlis: ⁊ multotiẽs humidus: ⁊ terminat̃ in hora vel minus: ⁊ ego vidi ad morté ex ſpaſmo hũido trãſi re in. 20. hoꝛa. Qñq꞉ aũt ↄtingit ſpaſmũ humidũ mul tũ plongari: q꞉ mitigant̃ accidẽtia: ita ꝙ tolerari poſ ſint: ſed reſiduũ materie nõ cito cõſumit̃. Et eo vidi ex punctura accidere ſpaſmũ vlem: a quo liberatus ẽ in firmus nõ cito: nec facilr̃: ſʒ in pluřib⁹. 25. dieb⁹: ⁊ re manſit cũ diſlocatione ſpondiliũ gibboſus in tota vi ta. Hac igit̃ cauſa de illo Auic. nõ dixit.

¶ No. q̃rto ꝙ de epilepſia loq̃t̃ q̃tũ ad vnũ poxyſmũ qui ſemp cito terminat̃: aut ad ſaluté: aut ad morté: lʒ quo ad totalẽ moꝛbuʒ vlr̃ ſit de egritudinib⁹ cronicis. Apoplexiã aũt que ẽ ocioſitas a ſẽſu⁊ motu pp oppilõ né ↄtingẽté in ventriculis cerebꝛi ⁊ curſib⁹ ſpũs ſenſi bilis ⁊ motiui opʒ cito terminari: aut ad morté: aut ad priuationẽ apoplexie: lʒ nõ ſemp cito ad ſanitaté. Maz plerũq꞉ aut iterficit: aut in paralyſim trãſit: ⁊ hoc non obſtãte ꝙ ꝑueniat a mã frigida accidit ꝓpter nobilita té mẽbꝛi leſi. ſ. cerebꝛi. Si aũt loquit̃ ꝺ maioꝛi: res erit clara: q꞉ neceſſario eſt peracuta.

De ſquinã tia ſignis ex pte loci

¶ Quĩto not. ꝙ ſquinãtia cõiter dr̃ apa gutturis: ⁊ cõ tingit: aut in muſculis exterioꝛib⁹ apparẽtib⁹ extra in gutture aut pectoꝛe dũ nõ cõicet̃ epigloti nocumẽtũ: aut cõtingit in muſculis extrinſecis meri ⁊ appet tunc ruboꝛ ⁊ tumoꝛ in poſterioꝛib⁹ meri ſup collũ aperinẽ do os: aut cõtingit in muſculis ĩtrinſecis meri q dicun tur duo gutturnoſi ⁊ nõ appet: ſʒ nocumẽtũ ẽ maius in deglutiendo q̃ʒ in anhelando ⁊ eſt valde mala ĩ mu ſculis ĩtrinſecis epiglotis: ⁊ iſta eſt peſſima. Et de hac ꝓꝑie loquit̃ hic Auic. ꝙ ẽ ꝑperacuta. nã apata q̃ na ſcunt̃ in duab⁹ amigdalis: aut in vulua nõ ꝓꝑie dicũ tur ſquinãtia: ſed large: ⁊ nõ ſunt ẽt ita acuta: vt hic dr̃. Illa aũt que eſt in muſculis epigloti qñq꞉ interficit in hoꝛa. Et ego multos vidi q cũ hac paſſione ⁊ doloꝛe ĩ capite gutturis nõ poterãt anhelare niſi exẽſo collo: ⁊ tũc etiã cũ difficultate: quoꝝ vnuſquiſq꞉ ĩ breui moꝛ tuus eſt: ita ꝙ qñq꞉ in duabus hoꝛis.

¶ Sexto no. de exẽplis acutoꝝ nõ valde ꝙ dixit ter tianã purã acutã nõ valde: nõ q꞉ ſit acuta ex pte timo ris cũ ſit ſaluã: ſed ex pte cite terminationis de qua hic intẽdimus: aut dic ꝙ loquit̃ de tertiana cõtinua. Cau ſon aũt ẽt eſt de acutis nõ valde ⁊ eſt febꝛis de colera vel flegmate ſalſo: aut in venis omnibus: aut in venis coꝛdi vicinis: de qua infra. In exemplo aũt cronicarũ res eſt clara: q꞉ quartana ⁊ paralyſis ſunt de macro noxijs. i. diuturnis. Nota tamẽ aliq̃ʒ quartanã eſſe bꝛe uem: q꞉ vt dixi in quattuoꝛ periodis aliqñ terminari: vtplurimum tamẽ ẽ longa. Similiter ego curaui para leſim in muliere antiqua ſexagenaria: in qua penitus ĩ fra collũ motus ſiniſtre partis erat ablatus. ſ. volunta rius. ⁊ in. 27. diebus liberata fuit integre: ⁊ ideo para leſis eſt moꝛbus cronicus: vt in pluribus.

¶ Et qñq꞉ ex motu egritudinis. naʒ ſi poxyſmi ſunt bꝛeues ſignificant quod ſtatus eſt proxim⁹: ſicut tertiana pura. tẽpus. n. paroxyſmoꝛum eius eſt ex tribus hoꝛis vſq꞉ ad quattuoꝛdeciʒ hoꝛas: ⁊ ſi ſint prolixi ſignificant ꝙ mã eſt groſſa ⁊ ſta tus longinquus ſicut tertiana non pura: ⁊ ſi non fuerint illic paroxyſmi: immo mã eius fuerit acu ta ſicut ſinochi. tũc egritudo erit acuta: ⁊ ſi fuerĩt ſigna ei⁹ ſigna frigide groſſe: aut decliuis ad groſ ſitudinẽ. tũc egritudo erit nõ acuta: ⁊ ſi remſerint cũ diſpõe ſua: tũc egritudo nõ erit illi⁹ acuitatis.

¶ Hic põit ſcdaʒ manerié ſignoꝝ lõgingtatis moꝛbi ⁊ bꝛeuitatis: ⁊ dicit ꝙ qñq꞉ cognoſcit̃ ex motu egritudĩ nis vtꝝ ſit bꝛeuis aut lõga: ⁊ hoc declarat exẽplariter in plꝛibus mõis varietatꝫ motus egritudis. ꝑmus ẽ ꝙ illa que ẽ bꝛeuis poxyſmi eſt bꝛeuis ſpacij. ſic tertiana pura: q꞉ hʒ bꝛeues poxyſmos. ſunt. n. iter q̃ttuoꝛ hoꝛas. ⁊. xiiij. ita ꝙ bꝛeuiſſimus ẽ q̃ttuoꝛ hoꝛaꝝ: ⁊ lõgiſſi mus. xiiij. ⁊ io pax durat reſpcũ aliaꝝ hñtiũ lõgos pa roxyſmos. ſicut p̃. gra. ſlatica vel q̃rtana. ſcõꝫ exẽpluꝫ eſt eõ: q꞉ hñs lõgos poxyſmos ẽ lõgi ſpacij reſpcũ hñ tis bꝛeues: ⁊ ſignãt ꝙ mã ẽ groſſa. ſicut tertiana ñ pu ra ẽ lõgioꝛ q̃ʒ pura alijs pibus: ⁊ huius cã eſt: q꞉ ſi alta ſũt pia: ⁊ poxyſmus bꝛeuioꝛ: tũc mã cito diſſoluit̃. hec aũt ẽ aut pp paucitaté: aut pp ſubtilitaté mãei: ⁊ alijs pibus ĩ digõne ⁊ alijs: tũc q̃ eſt a materia ſubtilioꝛi vl̃ paucioꝛi dʒ citius termiari. tertiũ exẽplũ ꝙ ſi fuerit fe bꝛis ſiñ poxyſmis: ⁊ fuerit illic ſigna acuitatꝫ materiei ſicut in ſinocho: tũc egritudo erit acuta: tã ↄtinuitaꝫ cũ ſignis ſubtilitatꝫ ⁊ caliditatꝫ mãei ſicut febꝛé acutã. q̃r tũ exẽplũ: ꝙ ſi cũ ↄtinuitate ſint ſigna ꝙ mã ẽ groſſa fri gida: tũc egritudo nõ erit acuta: q꞉ nõ opʒ ꝙ ſit acuta abſolute: lʒ ſit ↄtinua. q̃ntũ exẽplũ ẽ ꝙ ſi remãſerit cuꝫ diſpõne ſua: tũc egritudo ñ erit illius acuitatꝫ. ⁊ lʒ q̃n tũ hʒ multas expõnes. q̃rũ pꝛia dicit: ꝙ p remãere hʒ ſuã diſpõnẽ Aui. ĩtelligit ꝙ poxyſmi ĩuadãt eadẽ ho ra: ⁊ hec expõ nõ vꝫ bõa: q꞉ de lʒ dicet ĩfra. ſcõs mõus ĩtelligit̃ ſi egritudo nõ faciat aliquẽ modũ criſis ĩ pma piodo: ⁊ iſta ẽ falſa. nã ſtat ꝙ nõ ſit criſis ĩ pꝛia piodo. ⁊ tñ egritudo termineť in ſeptima: ⁊ erit acuta valde. Preterea qd eſt dictu ꝙ remanet cũ diſpõne ſua ꝑpꝛi quũ ad nõ hr̃e criſim plus in pꝛia q̃ʒ ĩ alijs piodis. ter tia expõ p remanẽté cũ diſpõne ſua intelligit illaʒ que hʒ poxyſmũ medio mõ: nec lõgũ: nec bꝛeuẽ. Et ita eſt volũtaria. nã diſpõ alicuius ẽ: vt faciat bꝛeuẽ ⁊ alicui⁹ vt faciat longũ: q̃re ĝ mediũ dixiſſet ſuũ. q̃rta expõ eſt ꝙ p diſpõneʒ ſuã intelligimus mediocritaté iter groſ ſitiem ⁊ ſubtilitaté mãe: ⁊ iſta itex ẽ volũtaria. nã alicu ius mãe ꝓpꝛia diſpõ eſt ſubtilitas: ⁊ alicui⁹ groſſities: q̃re ergo dixiſſet mediocritaté diſpõneʒ ſuã magis q̃ʒ alias. Mihi ergo vꝫ ꝙ qñ febꝛis eſt continua qñ q꞉ ſunt ſigna manifeſta ſubtilitatis: ⁊ tũc ſignãt ꝙ eſt acuta: qñ q꞉ ſunt ſigna manifeſta groſſitiei ⁊ frĩditatis: ⁊ tunc ſi gñat̃ nõ acuta: ⁊ qñ q꞉ remanet febꝛis ↄtinua cũ diſpo ſitiõe ſua: q꞉ cũ ↄtinuitate: ſʒ nõ hʒ manifeſta ſigna ſub tilitatis: nec mãifeſta groſſitiei: ⁊ ita ex hoc ſignãt ꝓce dere a mediocri mã: ⁊ iõ ſignãt ꝙ nõ erit illi⁹ acuitatis cuius eẽt ſi ſigna ſubtilitatꝫ ⁊ caliditatꝫ mãe apperent: ⁊ lʒ eſt ꝑa ĩ tali ꝓpõne. Nã cũ mãifeſtet̃ p ꝓpa ſigna ma teriã eẽ ſubtilẽ: nec mãifeſtet̃ p ꝓpa ſigna ipaʒ eẽ groſ ſaʒ: tũc ſequũt̃ due res. vna ꝙ febꝛis ↄtinua remãet cũ diſpõne ſua ad ſigñandũ ꝺ acuitate: ⁊ nõ hʒ ꝯiũcta ſi gna manifeſta appꝛobata diſpõnis mãe. ſcda res eſt ꝙ ex lʒ arguimus mãʒ eẽ mediocrẽ: ⁊ ſic ñ eẽ moꝛbũ illi⁹ acuitatis: cui⁹ ſignãbat̃ p ſigna mãe acute. Qõ. I

Sed circa ꝑmũ ⁊ ſcõʒ modũ exẽpli Auic. ca dit dubitatio. Uř. n. ꝙ moꝛbi quo rũ poxyſmi ſunt bꝛeues ſunt lõgi ſpacij q̃ ad vl̃ia tpa. ſicut epilẽia: cui⁹ poxyſmi ſũt bꝛeues reſpcũ poxyſmoꝝ tertiane ⁊ q̃rtane: ⁊ tñ ẽ lõgioꝛ q̃ ad vl̃ia tpa. ¶ Prete rea moꝛb⁹ dũ ẽ in ꝑncipio ẽ futur⁹ lõgioꝛ ꝙ qñ ẽ ĩ ſta tu ⁊ ĩ ſtatu poxyſmi ſũt lõgioꝛes. ¶ Tertio: q꞉ apople xia hʒ poxyſmũ lõgioꝛẽ q̃rtana ⁊ epilepſia: ⁊ tñ vtplꝫ eſt bꝛeuioꝛis ſpacij: q꞉ citiſſime ĩterficit. ¶ Quarto: q꞉ mã exñte diuerſa ſtat moueri ptẽ ſubtilẽ ⁊ fieri poxyſ mũ bꝛeuẽ: cũ tñ remãeat plurima groſſa: pp quam iſta feb. erit lõgioꝛ q̃ʒ alia faciẽs ĩ pñti poxyſmũ lõgũ: que fit de vnifoꝛmi mã groſſa: minoꝛis tñ q̃ʒtitatis q̃ʒ tota groſſa pꝛioꝛis febꝛis. ¶ Quinto ↄtingit nãm pp mãe paucitaté poſſe totã materiã: q̃ erat in modũ cãe añtis ſimul mouere: ita ꝙ vnicũ faciat paroxyſmũ: ſʒ longũ: ſed quãdo materia eſt amplioꝛ ⁊ frigidioꝛ naturaꝫ non

UVA. BHSC. IyR_044_2

poſſe niſi paucū in vno paroxyſmo mouere: ita ꝙ faciat paroxyſmū breuē: ⁊ tñ prīa terminat͛ in vna die. ꝟbi. g. ⁊ ſcōa erit cronica. ¶ Itē in ꝯtinuis ꝓlongant͛ paroxyſmi reſpcū interpolataꝝ alijs pibus: vt colligit͛. 3. ꝺ criſi. ca. 3. ꝗ cū ꝯtinue ſint breues: vꝫ ꝙ longitudo paroxyſmi ſignificat breuitatem morbi.

¶ Pro iſtis notādū ꝙ mā faciēs paroxyſmos ꝟe mouet͛ hora paroxyſmi a ꝟtute mēbri mādātis: aut recipiētꝫ vtplurimū vl' ab ambobꝰ: ⁊ iō ſil'i exñte mā ꝯtingit vario modo moueri ſm varietatē virtutis mēbri mādantis: aut attrahētis: ⁊ ſꝫ varietatē fortitudīs recipientis in reſiſtēdo. Sil'r ēt materia mota ad faciēdū diuerſos morbos: vel ēt ſil'es in diuerſis mēbris non ſil'i modo remanet in mēbro: ad qꝺ eſt mota qñ qꝫ pp mēbrū eſſe fortius ad ipſaꝫ exterminādā: qñ qꝫ pp vias expulſionis eſſe latiores: qñ qꝫ pp fortiorē conatū virtutis: aut merito dignitatis actionis: que ledit͛: aut pp fortē irritationē. Exēplū primi. qꝺ forte mouet multū pro vice ⁊ debile parū ĩ rebus maīfeſtis eſt de vomitu: qm̄ hñtes ſtomachū debilē vomūt paulatiꝫ. illi aūt q hñt fortem vomūt multū ſubito. Exēplū ſcōi: qꝛ debilitati in cruribus multo plus recipiūt de mā vndimie ex eq̄li labore ꝗꝫ fortes in cruribus: ⁊ hñtes oculos debiles plus de materia obtalmie ab equali cauſa. Et ſil'r ē manifeſtū ꝙ mēbra recipiētia minori aut pluri tēpore ſtāt ĩ reſoluēdo vel expellēdo materias pp cās dictas. Nā ⁊ ſincopis nō multū durat pp cordis fortitudinē ĩ exterminādā materia: ⁊ pleureſis ſiniſtri laterꝫ ē breuior ⁊ ſciatica dextri hac cā eſt ēt breuior: vt dꝛ locis ſuis. Sed apoſtemata in corde citius terminātur ꝗꝫ in neruis pp latiores poros: ⁊ materia apoplexie ⁊ epilepſie pp fortem conatuꝫ virtutis citius expellitur a cerebro quando terminantur ad ſalutem ꝗꝫ ſimilis expellatur in vndimia aut paralyſi.

¶ Nota ſcōo: ꝙ ĩ febribus hñtibus paroxyſmos veros ⁊ ꝟas geres vtplurimū loq̄ndo materia q̄ ē ſub forma cauſe añtis ꝯtinet͛ in venis: que ſunt in ambitu totius ⁊ hora qua tranſit ad putredinē: ⁊ ad formā cāe ꝯiūcte ſpargit͛ ſup totū corpꝰ: ⁊ iō cū mā eſt ſubtil' illa citiꝰ diſſoluit͛: que ſup totū corpꝰ mādat͛ alijs paribꝰ: ⁊ cū eſt groſſa tardiꝰ: ⁊ ſil'r cū multa tarde: ⁊ cū pauca cito diſſoluit͛: ⁊ qꝛ illa q̄ expellit͛: vtpl'ꝫ ꝓportionat͛ cāe añti in multitudine ⁊ groſſitie: iō ſuppoſitis alijs pibus: vt in pluribꝰ illa: q̄ facit lōgiorē paroxyſmum pēdet a mā: aut pluria: aut groſſiori: ⁊ ſic difficiliꝰ ꝯplet͛ ꝗꝫ eꝯ: ⁊ p ꝯñs in iſtis ĩterpolatꝫ poſſumus ex paruitate paroxyſmi arguere paruitatē tpum vl'iuꝫ: ⁊ ꝓpinq̄tatē ſtatꝰ ⁊ ex lōgitudine eꝯ ſemp ſuppoſitꝫ alijs paribꝰ ex pte ꝯplexionis ⁊ virtutis corporis ⁊ digōnis māe. ita ꝙ ſint ĩ proportionalibꝰ tpibꝰ: ⁊ ſil'r tēpoꝝ ⁊ regionū ⁊c. Et h̄ fuit Aui. ĩtētio. ¶ Tūc ad argumēta. Ad pimū dꝛ ꝙ Aui. ñ negaret: ꝙ aliqs ē morbꝰ lōgior: cuiꝰ paroxyſmi ſūt breuiores: ſicut epilepſia reſpcū tertiane: qꝛ h̄ nō eſt paritas in loco vbi peccat mā: nec ĩ ſtimulatiōe: nec Aui. h̄ loq̄tur niſi de febribꝰ ſalubribus. ¶ Ad ſcōꝫ dꝛ: ꝙ ꝯparādo morbū vnū dū eſt in pncipio ad ſe dū eſt in augmēto vl' ſtatu nō ſeruat͛ paritas: de qua dꝛ in ſcōo notato. nā qꝛ mā eſt magis digeſta: virtꝰ pōt plus ĩ vice vna mouere ꝗꝫ poterat in pncipio. ¶ Ad tertiū dꝛ: ꝙ mā apoplexie eſt ĩ alio loco ⁊ alio modo peccat ꝗꝫ mā epilepſie: ⁊ iō non valet argumētū: lꝫ ambo ſint in cerebro. ¶ Preterea h̄ loquimur de febribus interpolatis nō de omni morbo: ſed epilepſia ſalubris hñs paroxyſmos longiores eſt diuturnior ꝗꝫ habēs paroxyſmos breues paritate ſeruata. ¶ Ad quartū ꝯcedit͛: ꝙ tanta pōt eſſe diuerſitas ꝙ in iſto ſigno erimus ꝺcepti ſed hoc eſt raro: ꝙ tanta ſit diuerſitas. ¶ Ad quintum conceditur illa contingētia que eſt: ſed raro ⁊ precipue perſeuerans in pluribus paroxyſmis. ¶ Ad ſextum dicit͛ ꝙ inter cōtinuas ⁊ interpolatas nō eſt paritas ex parte loci: in quo peccat materia: ſicut ē ĩter ĩterpolatas febres cū ĩuicem cōparant͛: vt facit Auic. ſed cōtinuarū: quarū exacerbatio eſt longior in vna ꝗꝫ in alia: illa: cuius exacerbatio eſt longior: ē etiā longioris ſtatus ⁊ in pluribus in ſalubribus.

¶ Circa tertiū exemplū lꝫ ſit verū. tamē Auic. nō vꝫ determinaſſe: que ē longior: aut interpolata: aut cōtinua alijs paribus: ⁊ ideo poſſet queri: que ē longior. Ubi dicat͛: ꝙ ſi cōparamus totū tp̄s ĩter initiū ĩterpolate ⁊ finē eius ad totū tp̄s inter initiū cōtinue ⁊ finem eius vtplurimū longior eſt interpolata: vt pꝫ in affo. quarte particule. tertiana vera ⁊c. nā Gal. ibi vult: ꝙ tertiana ꝯtinua terminat͛ longiſſima pura. in. 7. diebꝰ: ſed interpolata in. 14. ſed ſi cōparemus tp̄s adherentis afflictionis in cōtinua ⁊ interpolata longius eſt in cōtinua. 4. vero exēpluꝫ ē claꝝ: ⁊ de. 5. ſatis ē dcm̄ ⁊c.

¶ Et quandoqꝫ eſt ex virtute cui velociter accidit debilitas: quare ē egritudo acuta: aut non apparet illud: ⁊ eſt egritudo non acuta.

¶ Hic ponit Auic. tertiā manerīe ſignoꝝ ꝓpinquitatis ⁊ diſtantie ſtatus dicens ꝙ hoc qñ qꝫ cognoſcit͛ ex virtute an velociter accidit debilitas: vl' ſupple tarde. nā qñ ex morbo velociter accidit virtuti debilitas: ſequtur ⁊ ſignificatur morbi breuitas: ⁊ ecōuerſo cū accidit tarde ſignificatur ꝙ morbus nō eſt acutus.

¶ Circa iſtū canonē notādū ꝙ virtutē dicimus debilē: aut qꝛ nō ſufficientē ita ad ꝑficiendas opatiōes: aut qꝛ nō ſufficiētē ita ad reſiſtēdū cauſis alterātibꝰ ⁊ talem debilitatē Auic. dixit qñ qꝫ appropriari corpi mēbri. qñ qꝫ ſpūi: qñ qꝫ ꝟtuti abſolute: q̄ appropriat͛ corpi mēbri eſt: cū virtꝰ ē debilis pp malā cōplexionē vel ſol'onē ꝯtinuitatis ĩ eiꝰ ſubā pter naturalē: ſꝫ q̄ appropriat͛ ſpūi ē cū p malā cōplexionē ſpūs ipſe ſit nō couenīēs inſtr'm: aut pp paucitatē eiꝰ vl' venenoſitatē ĩ ſpū exñtē illa ꝟo q̄ virtuti appropriat͛ ē multitudo opōnū: ſicut verbi grā aīa vna exñs qñ circa aīales opationes eſt multū occupata ſit minus potēs ad nāles: ēt ſi ſpūs nō diſſoluent͛: ⁊ nō diuertent͛ a loco: vbi nāles hꝫ facere: ⁊ ſil'r multa opationū iteratio: ꝗꝫuis h̄ duo ſequat͛ etiā diſſolutio ſpūs. cū ergo pp morbū velociter accidit debilitas virtutis. ſ. per modū appropriatuꝫ mēbro ſiue ſpiritui ſiue virtuti quolibet modo intelligatur canon maxime quādo membro appropriatur.

¶ Scōo notandū hūc locū exponi a Gētili ⁊ Marſilio notādo ꝙ morboꝝ qdā ſunt ad ſalutē terminādi: qdā ad mortē. Cū igit͛ morbi ſint ad mortē terminādi. tūc virtutꝫ debilitas ſiue ꝑexñs ſiue ſupueniēs ē ſignū breuitatꝫ morbi: qꝛ virtꝰ debilior citiꝰ ſuccūbit morbo. ſi ꝟo morbꝰ ſit terminādꝰ ad ſalutē debilitas v̇tutꝫ ſiue ex morbo accñs: ſiue al'r ſignat morbi longitudinē: qꝛ virtꝰ debilis nō ꝑt tā cito ſupare morbū ⁊ cāꝫ ſi. ut fortis alijs ptibꝰ. Et h̄ ſꝫ dicūt velle Gal. 2. ꝺ differētijs feb. c. vlt. qñ dixit ꝙ virtutꝫ debilitas ſignat morbi lōgitudinē. Ego āt puto ꝙ aliꝺ ē dicē ꝙ v̇tutꝫ debilitas abſolute ꝓferēdo ſignat morbū lōgū: ⁊ aliꝺ ē dicē ꝙ velox aduēt' debilitatꝫ ex morbo ſignat morbū lōgū. nā pmū nō ē verū niſi ĩ morbo terminādo ad ſalutē. ſcōꝫ ē abſolute falſuꝫ: ⁊ ꝯ Aui. h̄. nā ſi virtuti velociter accidit ex morbo debilitas vtpl'm poſtea niſi vincat͛ ⁊ remittat͛ morbꝰ ipſe velociꝰ debilitabit virtutē: ⁊ ſic virtꝰ nō poterit diu durare. Si āt virtꝰ dꝫ vincere: oꝫ ꝙ velociꝰ ꝓportionabil'r morbꝰ diminuat͛ ꝗꝫ virtꝰ. al'r. n. virtꝰ nō vinceret: ⁊ iō ēt opꝫ ipꝫ cito terminari. morbi ergo ſiue ad ſalutē ſiue ad mortē terminādi ex h̄ ꝙ p eos virtus velociter debilitat͛ ſignificāt ſe eē breues: ⁊ hoc ē vtplurimū: cū quo tñ ſtat: ꝙ qñ virtus debilitat͛ velociter tardius terminabit͛ ꝗꝫ ſi virtus nō fuiſſet debilitata cū alijs ptibꝰ: ⁊ tu iſta intellige nō negligēter. Nā ſi iſtis morbis niſi cū h̄ ꝙ mā multū ĩprimit ēt ipa velociter ꝑtiat͛ ĩfirmꝰ cito morit͛. Si ꝟo mā citiꝰ vincat͛ vel ſui ſubtilitate

ſui ſubtilitate vel pp vicinitatẽ ad pꝛĩcipale fortiſſimũ conatũ virtutis. tunc ẽt cito ad ſalutem terminatur.

¶ Et quãdoq3 eſt ex etate ⁊ tẽpoꝛe. na3 in etate calida ⁊ tempoꝛe calido feſtinat ſtatus egritudinũ: ⁊ in tẽpoꝛibus frigidis ⁊ etatibꝰ frigidis tardat̃ ſtatus egritudinũ: ⁊ ſil̃r ẽ diſpõ regionũ.

¶ Hic ponit Auicẽ. quartã ⁊ quintam ⁊ ſextam maneriem ſignificationum: dicens: ꝙ quãdoq3 cognoſcitur ꝓpinquitas vel longinquitas ſtatus ex etate vel tẽpoꝛe anni. Nam in etate ⁊ tẽpoꝛe calidis feſtinat ſtatꝰ egritudinu3 econtra in frigidis tardatur. Et ſubdit ꝙ ſimiliter eſt de regionibus: ⁊ ſic habetis tres modos ſignificationis. ſ. ab etate a tẽpoꝛe anni ⁊ a regione: ex quibus poſſemus inferre quartã maneriem. ſ. a cõplexione naturali infirmi. Cã aũt eſt: qꝛ in etate frigida in tẽpoꝛe frigido in complexione frigida multiplicãtur humoꝛes groſſioꝛes: ⁊ plures ꝓpter defectũ ſubtilitatis ⁊ reſoluentis modo a frigida materia ⁊ multa ⁊ groſſa moꝛbi proueniunt longioꝛes. preterea poꝛi claudũtur ⁊ virtus expulſiua debilitatur. Q3 ſi dicatur. virtꝰ in eſtate eſt debilioꝛ. ergo moꝛbi ſalubres alijs paribus longioꝛes: concedit̃ ꝯſequẽtia. Sed dicit̃ ꝙ moꝛbi ſalubꝛes equales: quoꝛum vnus eſt in eſtate ⁊ alter in hyme vnus cum foꝛtitudine virtutis: alter cũ debilitate nõ ſunt cũ alijs paribus excepta virtute: qꝛ eſtas iuuat ad reſolutionem materie moꝛbi magis q̃3 faciat hyems. tempus. n. calidũ: qꝛ facit humoꝛes ſubtiles: ⁊ ꝓpter multã reſolutionẽ facit eos paucos. Et qꝛ facit poꝛos latos: ⁊ qꝛ calefaciendo reſoluit: ideo ẽ cauſa ⁊ ſignũ breuitat3 moꝛboꝛũ mãliũ ſalubꝛiũ. Et qꝛ reſoluit ſpũm eſt cã cite terminationis moꝛboꝝ moꝛtaliũ vt in pluribꝰ. ego moꝛbi materiales ſunt bꝛeuioꝛes eſtate: nõ tamẽ incõuenit quoſdã moꝛbos breuiari in hyeme moꝛtales: ꝓpterea ꝙ materia eſt multa: ⁊ citius ſuffocat: ⁊ ſalubꝛes qui indigent infrigidatione ſiue reſolutione. vt effimera vera.

¶ Et ex pulſu: nã ſi eſt velox magnus frequens. tunc egritudo eſt ad acuitatem declinans. ⁊ ſi nõ. tunc non eſt acuta.

¶ Hic ponit ſeptimã maneriem ſignificationis dicẽs: ꝙ talis breuitas moꝛbi vl̃ longitudo cognoſcit̃ ex pulſu. Nam ſi eſt velox magnus ⁊ frequens ſignificat moꝛbum acutũ vel ad acuitatẽ declinantẽ: ⁊ ſi nõ. ſignificat ꝙ nõ eſt acuta egritudo. Ratio autẽ eſt: qꝛ quãdo pulſus eſt huiuſmodi ſignificat̃ magnitudo neceſſitat3 euentationis: ⁊ per cõſequens ꝙ materia vtplurimu3 eſt calida: maxime: quia magnus ſignificat virtutẽ pulſatilem non multum impediri: ⁊ oppꝛimi. materie autem calide faciunt moꝛbos vtplurimum acutioꝛes: qꝛ facilius diſſoluuntur ⁊ mouẽtur ⁊ foꝛtius impꝛimunt. ſi ergo vincuntur hoc eſt cito. Si autem vincunt: hoc eſt etiam cito. In moꝛtalibus aute3 contingit ſepe oppoſitum: quia virtute oppꝛeſſa ⁊ ad moꝛtem tendente fit paruus ⁊ in vltimata debilitate tardus ⁊ rarus. hoc tamen eſt etiam raro.

¶ Et ex rigoꝛe. nã ſi eſt ꝓlixi ſpatij. tunc egritudo eſt decliuis ad ꝓlixitatem. Et ſi eſt bꝛeuis ſpacij. tunc egritudo ad acuitatem tendit: ⁊ qñ nullo mõ eſt rigoꝛ. tũc abbꝛeuiat̃ eiꝰ extẽſio.

¶ Hic ponit ſigna ex rigoꝛe: dicens ꝙ ſi rigoꝛ eſt ꝓlixi ſpacij ſignificat̃: ꝙ eſt longa: aut ad illam tendit: ⁊ ſi eſt bꝛeuis ſpacij: tunc declinat ad acutas: ⁊ ſi nullo modo habeat rigoꝛem: tunc abbꝛeuiatur eius. ſ. febꝛis retentio al̃s extẽſio. i. perduratio. Cauſa pꝛimi eſt ꝙ rigoꝛ longus ſignificat ꝙ ꝓuenit ex materia: que difficulter ſupatur a virtute: aut ſui multitudine: aut groſſitie ſui. ⁊ p ꝯñs facit moꝛbum longum: maxime ad ſalutem terminandu3. Cauſa ſcḋi eſt ecõtra: qꝛ bꝛeuitas rigoꝛis ſignificat ꝙ cã eius cito a virtute ſupat̃: ⁊ ideo moꝛbus non erit ita diuturnus. Cã tertij eſt qꝛ febꝛes materiales plerũq3: que carẽt rigoꝛe ſunt cõtinue. modo cõtinue ſunt alijs paribus bꝛeuioꝛes interpolatis. ¶ Notandũ tñ ꝙ in febꝛe quãdoq3 rigoꝛ antecedit febꝛẽ: ⁊ iſte eſt de quo hic intẽdimus. ille eni3 accidit in paroxyſmoꝛũ pꝛincipijs ⁊ ſi pſeuerãter eſt diuturnus ſignificat aut multã: aut groſſam materiã. Si v̇o ẽ bꝛeuis ſignificat ecõtra: ſ3 rigoꝛ q accidit pp criſi3 in febꝛibus nõ paroxyſmalibꝰ qñq3 ſignificat bonũ qñq3 malum. Si enim apparet ante ſigna digeſtionis ſignificat malũ. Si vero poſt ⁊ pꝛecipue completa ſignificat bonum: ⁊ citã terminationem moꝛbi. ¶ Sed difficultas eſt: qꝛ multotiẽs flegmatica caret rigoꝛe ⁊ tertiana nõ pura. Iſte tamen reſpectu tertiane pure: que eſt rigida: ſunt longioꝛes. ¶ Hic rñdet Gẽti. ꝙ nomen rigoris ſumit̃ duobus modis. vno ꝓpꝛie pꝛo motu cõcuſſiuo qui fit inuolũtarie: ita ꝙ homo mẽbꝛa omnino nõ põt continere: ⁊ ho modo ſumit̃ infra in deſcriptione ſua: qñq3 ſumit̃ pꝛo omni typo vel circũinfrigidatione vel remiſſione caloꝛis accidente merito pꝛincipij paroxyſmi: ⁊ hoc mõ ſumit̃ hic. Cu3 ergo dr̃ ꝙ in tertiana non pura multotiens nõ eſt rigoꝛ. verum eſt de rigoꝛe pꝛopꝛie accepto: de quo hic nõ loquit̃ Auic. Si aũt ſumatur rigoꝛ large: dicit̃ ꝙ in flegmatica ⁊ ĩ tertiana nõ pura: que eſt longioꝛ alijs paribus: qꝛ longioꝛ eſt typus vel remiſſio caloꝛis in extremis ꝓpter febꝛis particulare pꝛincipiũ: ⁊ tali circũinfrigidatione vel caloris remiſſione nulla interpolata caret. aliter enim eſſet paroxyſmus abſq3 pꝛincipio.

Rigoꝛ duplici modo ſumit̃.

¶ Et cognoſcunt̃ hoꝛe egritudinis qñq3 ex pte hoꝛaꝝ paroxyſmoꝛũ. nã ſi fuerint ꝓcedẽtes ꝭ3 anteceſſionẽ ſupfluentẽ: ita vt vnus antecedat ſupfluitatẽ alterius tendens ad additionẽ. tũc egritudo erit in augmẽto: qm̃ de egritudinibꝰ ſunt: q̃ currunt vſq3 ad finẽ hoꝛarũ ſuarũ ſcḋm augmentum: ⁊ ſunt qñq3 de genere tertiane: ⁊ de genere aſſidue. ſi autẽ ſteterit anteceſſio: ⁊ ſteterint ſupfluitates. tũc ſine dubio erit egritudo in ſtatu. Et ſeruãs hoꝛã vnã eſt longi ſpacij: ⁊ ſi poſtponunt̃. tunc egritudo ẽ in declinatione.

¶ Hic ponit aliam ſignoꝛũ maneriẽ ex anticipatione vel poſtpoſitione vel ſtatione paroxyſmoꝛu3. Et dicit pꝛimo ꝙ ſi paroxyſmi proceſſerint ꝭm anticipatione3 ſuperfluẽtẽ: ita ꝙ vnus antecedat ſuperfluitatẽ alterıꝰ tendens ad additionẽ. tunc egritudo erit in augmẽto. ⁊ addit dando cã3. quare non dixit abſolute ſi paroxyſmi ſint ꝭm anteceſſionẽ ſuperfluentẽ: dicẽs hoc eſſe iõ additũ: qm̃ de egritudinibꝰ ſunt alique que currũt vſq3 ad finẽ ſuarũ hoꝛarũ ꝭm augmẽtũ: ⁊ in illis ſola anticipatio non ſignificat augmentum: ⁊ iſte tales qñq3 ſunt de gñe tertiane: qñq3 de gñe aſſidue. i. continue. Dicit ſcḋo ꝙ ſi iã ſteterit anteceſſio ⁊ ſteterint añ: ceſſiones ſuperfluitatũ. tũc ſine dubio erit egritudo in ſtatu. Dicit tertio. ꝙ fe. ſeruãs hoꝛã vnã, ẽ lõgi ſpacij. Quarto dic̃ ꝙ ſi poſtponant̃. ſ. paroxyſmi. tũc egritudo ẽ in d̃cliatõe ⁊ p̃t ĩtelligi ꝙ ſi poſtponit̃. ſ. añceſſio. tũc eſt decliatio. ¶ Circa ergo hanc partẽ nota ꝙ materia exiſtẽte modi vnius vel quaſi ⁊ virtute exiſtente ꝯſimili vel quaſi deductis alijs fit quaſi ſimilis modus motus. Si ergo mã que ẽ ſub foꝛma cãe añcedẽtis nõ notabil̃r variat̃ ⁊ virtus nãlis mẽbꝛoꝛu3. ⁊ alia ſunt paria in pꝛincipio habẽte plures paroxyſmos tp̃s periodoꝛũ d3 eſſe eq̃le. Pone g̃ ꝙ periodus certe tertiane ex hoꝝ diſpõne ſit. xlviij. hoꝛarũ. tũc recte ĩ tertia die inuadet paroxyſmus eadẽ hoꝛa qua in pꝛĩa: ⁊ ita in tertio paroxyſmo. al̃r nõ ſeruaret̃ equalitas piodoꝛũ: ⁊ ſi talis fuerit habitudo virtutũ membꝛoꝝ ad diſpõnẽ materie qḋ perio-

UVA. BHSC. IyR_044_2

dus debeat eſſe.xlv.horarū.tunc ſtante hac habitudine paroxyſmus ſcd̄s anticipabit horā primi per horā vnā.nā ſi primus incipit hora.xx.⁊ in.xlv.horis terminat̄.ſcd̄s incipit hora.xix.tertie diei:q2 inter vigeſimā horā p̄ie diei:⁊ decimānonā tertie interſunt.xlv.hore:⁊ ſil'i ſtante diſpōne:ita fiet in paroxyſmo tertio. ſi vero ſit talis habitudo ꝙ nō ꝯpleat̄ periodus niſi in xlix.horis tunc ſtante ſil'i diſpōne ſcd̄s paroxyſmꝰ veniet in.xx.tertie diei.Ex quibꝰ apparet ꝙ ſil'i ſtāte diſpoſitione cāe antecedētis ⁊ virtutis qn̄q3 ſit anticipatio:qn̄q3 equalis inuaſio in horis. qn̄q3 poſtpoſitio:⁊ q2 in toto principio:vtpl'm virtus nālis non notabil'r trāſmutat̄ ⁊ mā nō notabil'r mouet̄ verſus digōnem: aut malā putredinē:ideo ſtabit ꝙ in toto principio fiat ſemꝑ anticipatio ſcdi paroxyſmi reſpectu primi:⁊ aliquando fiet ſemper poſtpoſitio.ex quo ſequit̄ ꝙ id qd̄ Auic.dicit hic:⁊ Gal.primo de criſi:⁊ alij oēs auctores ꝙ pura anticipatio paroxyſmorū nō ſignificat preſentiā augmēti:⁊ appet cā:quare febres ſꝑ ꝓcedūt anticipando:⁊ ideo Aui.dixit:ꝙ ad cognoſcēdū augmētū opꝫ ꝙ conſideret̄ ſuperfluitas anticipationis:q2.ſ.plus anticipet tertius ſupra ſcd̄m paroxyſmū q̄3 ſecūdus ſupra primū.hec enim fieri nō pōt niſi ſcd̄s periodus ſit minor primo:⁊ hoc requirit:q2 plurimū virtus nālis:nō eſt multū variata ꝙ materia ſit notabil'r ꝑmutata:mō qn̄ materia eſt notabil'r permutata ad bonuꝫ vel ad malum eſt augmentuꝫ.⁊ ideo hec ſuperfluitas anticipationis ſignificat augmentum.❡Et ſi querat̄. quare ergo in augmento ſuperfluit anticipatio.Reſpondet̄ ꝙ vtpl'm in augmento eſt materia magis ſubtiliata ⁊ calefacta illa:que erat ſub forma cāe antecedētis:⁊ ideo virtus facilius pōt eam mouere.Et cū hoc magis irritat̄.ideo cōplet̄ periodus in tēpore minori q̄3 ante:⁊ per ꝯn̄s ſit ſuperfluitas anticipatiōis.Et tu ex hoc intellige ꝙ in morbis:in quibus a principio paroxyſmi nullo modo anticipabāt.pura anticipatio notabilis ſignificat augmentū:⁊ in illis in quibꝰ poſtponebant̄ pura diminutio poſtpoſitōis ſignificat augmētū:⁊ intelligunt̄ hec vt in pluribus.Nam difformitas materierū ⁊ multe alie cauſe poſſunt hoc ſignuꝫ impedire.❡Querit̄ ſcd̄o quare ſunt in duobꝰ hominibus due tertiane:⁊ in vno ꝓcedūt paroxyſmi anticipando in alio non ab ipſo rei initio:que eſt cauſa.Dicit̄ ꝙ illa que anticipat facit hoc:aut q2 materia eſt calidior:aut ſubtilior:aut amplior:aut ꝙ virtus mādātis mēbri ſit fortior vel trahētis:aut q2 ſenſus acutior:aut nerui magis diſcooperti humiditate viſcoſa:aut ab extrīſecis ſicut celeſti aſpectu vel errore in vita incitātibꝰ ad motū materie ⁊ ſimilibus.Sed horū cōtraria ſunt cā tardatiōis ⁊c̄.⁊ ego magis infra declarabo cū diſputabo de cauſis periodicationis.Tu tn̄ habes iā ꝙ in vna febre pōt fieri cōtinua anticipatio ad bonū ſenſuꝫ:⁊ virtute ⁊ oībus iā dictis remanētibus paribꝰ in oībꝰ tribus vel q̄ttuor paroxyſmis principij:⁊ ſic poſtpoſitio.

De cauſis ãticipationis ꝑoxyſmoꝝ ⁊ tarditatis.

❡Nota ſecūdo circa illam partē.intēdēs ad additionē:ꝙ quidā volunt Auic.hic nō velle per ſolā ſuꝑfluitatē anticipationis ſignificare augmentū:ſed cū anticipatione opꝫ ꝙ ſit additio in eſſentia morbi ⁊ accidentibus:ita ꝙ febris ſit fortior ⁊ accidētia ſeuiora.Ego autem dico:ꝙ licet iſta ſint conſiderāda:tn̄ Auic.hic loqtur ſolum de anticipatione.Nam de augmento accidētiuꝫ ⁊ augmento caloris habebimus infra per ſe ī alio modo ſignorum:⁊ hec ſigna augmenti dicta ſunt vt in pluribus vera:licet qn̄q3 contingat oppoſitū:vt patet conſideranti cauſas ſuꝑfluitatis anticipatiōis.❡Circa ſm̄ dictū attende ꝙ cōiter exponit̄ ꝙ tunc ex dictis hic ab Auic.ſignificamus eſſe ſtatum cum ſtant anticipationes.i.ſi prius fuerunt anticipationes:⁊ poſtea ſtant.i.non anticipant.tunc eſt ſtatus.⁊ ſecūdo ꝙ ſtent ideſt remaneant ſuperfluitates.i.accidentia ſuꝑflua ⁊ maior q̄3 in alijs temporibus:q2 niſi iſta accidētia eēnt ſuperflua hoc modo non eſſet ſtatus.Sed ego intelligo ꝙ ſi febris habuit anticipationes ſignificantes augmentum:aut anticipationes ſuperfluētes ꝙ in primo caſu diuiſio anticipationū ſignificat ſtatū ⁊ in ſecundo diuiſio ſuperfluitatum in anticipando ſignificat ſtatuꝫ ⁊ hoc vt in pluribus:q2 in ſtatu materia nō variat̄ notabiliter in digōne:nec in quātitate.nā qn̄ eſt notabiliter diminuta eſt iā declinatio:⁊ iō nō ſunt in eo vtplurimū anticipationes ſuperfluētes.❡Sed circa tertiū dictū quādo dicit̄ ꝙ ſeruans horā vnā eſt longi ſpacij nota ꝙ eſt ſn̄ia illius apho.quarte ꝑticule:quibꝰ quotidie rigores fiunt.Et cauſa eſt:q2 ſignificat̄ materiaꝫ vniuſmodi remanere ⁊ difficulter permutabileꝫ a virtute:⁊ ideo difficulter vincibilem.Et tu ex hoc vides cauſam.quare alique ſeruantes vnum modū anticipationis ſunt ſignificande longi ſpacij.❡In quarto dicto tu vides ꝙ non neceſſario:nec ſemper ex poſtpoſitione ſignificatur declinatio cum hoc poſſit contingere in declinatione:ſed vtplurimuꝫ eſt vera vbi preceſſerit anticipatio ⁊ ſtatus.tunc eniꝫ vtplurimū poſtpoſitio accidit:q2 virtus parum irritatur cum materia ſit digeſta ⁊ multum paucificata.

❡Et ſimiliter cognoſcitur diſpoſitio horarum ex augmento accidentiū febriū ⁊ ſtatione eorum ⁊ declinatione ipſorum.

❡Ponit aliā ſignorum maneriem:⁊ eſt ex augmento vel ſtatione vel diminutione accidentiū:dicens ꝙ qn̄ accidentia morbi intendunt̄ eſt augmentuꝫ:⁊ qn̄ ſunt vltima.i.intenſiſſima in morbo illo ⁊ ſtant eſt ſtatus:⁊ quādo declinant ⁊ remittunt̄ eſt declinatio.

❡Nota ꝙ in temporibus ꝓ quanto diſtinguunt̄ penes accidentia res eſt clara:q2 iſte ſunt iſtorū temporū rōnes.In temporibus aūt ꝓ quanto diſtinguūtur penes materiei diſpoſitionem ⁊ accidentia ſimul.ēt hoc eſt verum:q2 iſta includuntur in ratione talium temporum:ſed ſi loquamur de temporibus ſolum diſtinctis merito tranſmutationis materie hoc nō eſt veruꝫ generaliter niſi in morbis ſeruantibꝰ materiā ad vnam expulſionem creticā:aut ſaltē acutis:⁊ multā materiaꝫ vſq3 ad ſtatum ſeruantibus.tunc enim in iſtis:q2 amplior materia mouet̄ in augmento q̄3 ī principio ⁊ amplior eſt ſub forma cauſe cōiuncte in hora ſtatus q̄3 in principio vel augmento vtplurimum:⁊ q2 ſm̄ quoſdā nō obſtāte ꝙ intendat̄ digeſtio:tamē ſit putridior illa:que eſt ſub forma cauſe cōiuncte in ſtatu q̄3 ante ideo accidentia ſunt fortiora.In declinatione vero paucificata materia remittuntur.

❡Nota ſecundo ꝙ hec accidentia:de quibus hic loqmur:ſunt ſicut longitudo paroxyſmorum dolores ſitis alienationes inquietudines proſtratio appetitus:⁊ talia que variantur in diuerſis febribꝰ ſm̄ qualitates materie ⁊ naturam locoꝝ patientiuꝫ.❡Et nota tertio ꝙ nō intelligitur cōtinue per augmentū attendi accidentia:q2 paroxyſmi augmenti habent declinationes particulares:in quibus remittuntur accidentia.Nec intelligimus in ſtatu non remitti notabiliter propter eādē cauſam:ſed hoc intelligitur comparando in paroxyſmalibus ⁊ proportionalibus partibus paroxyſmorum ſibi inuicem correſpondentibus declinationē declinationi precedentis paroxyſmi:⁊ principium principio:⁊ ſic de alijs.

Febriū accidentia.

❡Et ex additione paroxyſmorum eius in longitudine ⁊ breuitate ipſorum:⁊ fortaſſe diuerſificantur ⁊ non aſſimilantur.

❡Ponit aliaꝫ ſignificationē cū vna ꝯtingentia.Dicit primo ꝙ hec tempora cognoſcunt̄ ex additiōe poxyſmoꝝ in longitudine ⁊ ex diminutiōe longitudīs:quia ſupple cū addit̄ longitudo eſt augmētū ⁊ cū diminuit̄

longitudo

UVA. BHSC. IyR_044_2

longitudo ẽ declinatio. Et ſubdit ꝙ paroxyſmi fortaſ/
ſis diuerſificant̃ ⁊ nõ aſſimilant̃ in ſigno: res ẽ clara ex
dictis: plurimũ.n. poſtq̃ mã fuit ſubtiliata: aut a dige/
ſtione aut a calore putredinali amplior q̃ʒtitaꝫ materie
mouet̃ ad paroxyſmandũ in augmẽto vſqꝫ ad ſtatũ: ⁊
iõ paroxyſmi ſunt longiores. Sed qḋ ſcḋo dr̃: ꝙ qñqꝫ
diuerſificat̃ ⁊ nõ aſſimilat̃. credo ꝙ ĩtelligat̃ ꝙ qñqꝫ pa
roxyſmi diuerſificant̃ ab iſto ordine ꝓcedẽdi ad maio
res ⁊ longiores ĩ hora augmẽti: ⁊ hoc põt ꝯtingere ex
materie difformitate ⁊ virtutis varietate ⁊ accñtibꝰ ſu
perueniẽtibus. ¶ Sed tñ circa iſtos vltimos canoñ.
cadit magnũ dubiũ. Ex quo eniʒ ĩ ſtatu accidẽtia ſunt
maiora: ⁊ accidentia ſequuntur morbum ſicut vmbra
corpus. Qõ.2.

Queritur vtrũ febris putrida ⁊ ꝓpe ſalubris ſit maior in ſtatu q̃ʒ in augmẽto: ⁊
in augmẽto q̃ʒ in ꝓncipio. Et lʒ hãc mãʒ diffuſe diſpu/
taueriʒ ſcḋa ꝑticula illo affo. (Circa ꝓncipia ⁊ fines) tñ
hic volo ita tractare: vt ſine recurſu ad aliũ locũ intelli
gat̃. Sed breuiter longiora q̃rentibꝰ pʒ via ad illã qõ/
neʒ: ⁊ ad Gẽtilẽ ⁊ Dynũ: ⁊ pluſq̃ʒ Cõmẽtatorẽ.3.teg.
⁊ Bertugiũ boñ. q iſtud longe tractauerũt. ¶ Et prĩo
videtur ꝙ talis febris ſit maior in ſtatu: quia febris nõ
eſt niſi calor preter naturaʒ: ⁊ iſte eſt intẽſior in ſtatu: vt
patet ad tactum: ⁊ quia pulſus ſunt maiores ⁊ velocio
res ⁊ frequentiores: ⁊ ſimilr̃ anhelitus. ¶ Scḋo quia
ſtatus eſt hora pugne: vt dicit ſupra Auic. ⁊ Gal. ꝓmo
affo. ⁊ hoc nõ eſt niſi ꝑ ꝑ incitationẽ: quã facit mã ꝯ na/
turã. ⁊ iõ criſis ſit magis in die poxyſmi: ſed cũ magis
irritat̃ nã ſit maior ĩpreſſio a mã in mẽbra: ⁊ illa eſt fe/
bris. igit̃ febris ſit maior in ſtatu. ¶ Itẽ accñtia ſunt ĩ
ſtatu maiora nõ ſolũ illa q̃ ſunt ꝓter nãm merito mẽſu/
re: ſed illa q̃ ſunt ex toto gñe ꝓter naturã vt dolores ⁊
ſil'ia. g̃ tũc morbꝰ eſt magis ꝓter nãm. ⁊ cuʒ ſit intẽſior:
ſeqtur ꝙ febris eſt vtroqꝫ mõ maior. ¶ Et q̃rto q: opõ
nes tam nãles q̃ʒ vitales q̃ʒ aĩales ſunt magis leſe. nã
digeſtio ⁊ pulſus ⁊ ſenſatiões magis ĩ ſtatu ledunt̃: qḋ
nõ eſſet niſi morbꝰ eẽt maior. ¶ Quinto: ſi in ꝓncipio
eſt maior febris q̃ʒ in ſtatu querit̃ quando augebat̃: ⁊
nõ vr̃ niſi ꝙ in tꝑe neutralitatis: qḋ ẽ ꝯ Gal. in titu. de
tꝑibus vl'ibꝰ: ⁊ ſil'r de tꝑibus ꝑticularibꝰ. nã in vtroqꝫ
aſſimilat morbũ plãte ⁊ aĩali a ꝓncipio paruis: poſtea
augmẽtatis: poſtea magnis. ¶ Ultĩo ꝓ hac ꝑte Gal.
eſt prĩo de criſi capl'o.18. vbi dixit: hoc igit̃ ẽ illud qḋ
añ diximus: ꝙ accidit in febre res ſil'is ei qḋ accidit in
apatibus que maturant̃: ſicut.n. in apatibꝰ in diſpõne
gñationis ſaniei ſit dolor ⁊ febris plus q̃ʒ eſſe poſſit in
eis priꝰ. ſil'r eſt in febre in diſpõne digeſtionis chimi
faciẽtis eã. hec Gal. ¶ Itẽ ad hoc ẽ Gal.2. de criſi.c.
2. cuʒ dixit: iam igit̃ oportet vt exercites teip̃m adeo:
donec cognoſcas vnãquãqꝫ egritudinũ ſingulariũ ſm
ſeipſam cũ eſt integra ꝯpleta cum velocitate. nam ſi tu
nõ añceſſeris ⁊ exercitaueris teipſum in hoc com ſtu/
dio ⁊ ſolicitudiẽ: nõ cognoſces egritudinẽ: qñ incipit
cum ſit pauca ⁊ debilis. Hec Gal.

¶ In oppoſitum ſunt auctoritates ⁊ rõnes. Auctori/
tas prima eſt Gal. in cõmẽto affo. allegati. ibi enim di/
xit ꝙ q̃ʒuis accidentia ſint maiora: opʒ cauſaʒ illa faciẽ
tem que eſt morbus ꝙ declinare incipiat in ſaluandis
in ſtatu. ¶ Scḋa auctoritas eſt in cõmẽ. ĩmediate pre
cedente illius. ſ. (Inchoantibus morbis.) vbi dixit: ca
ſum enim accidentia facientem nõ neceſſe eſt in ſtatu
eſſe maiorem: in ſaluandis enim eſt minor in ſtatu q̃ʒ
in initio fuerit. ita ꝙ non ſolum dicit minor q̃ʒ in aug/
mento: ſed q̃ʒ in initio. ¶ Item primo de criſi capl'o.
17. vbi dicit. ſimiliter nõ eſt poſſibile poſtq̃ʒ ſubſidet
in vrina fex laudabilis vt febri ſit difficultas vel domi
nium. ¶ Item primo de criſi. capl'o.7. dicit nam ſi ſu
perfluitas eſt digeſta ſignificat ꝙ diſpoſitio eiꝰ eſt ſʒ
ſanitatem. item ſi eſt indigeſta ſignificat ꝙ diſpoſitio
eius eſt egra. igitur in ſtatu cum ſupfluitas ſit digeſta
venarũ ⁊ arteriarũ: qḋ appet ꝑ vrinã: ſignificat̃ ꝙ hec
mẽbra ſunt ſm ſanitatẽ: ⁊ ĩ ꝓncipio cũ eſt indigeſta: ſi/
gnificat̃ ꝙ ſunt egra: ⁊ ꝑ ꝯñs minꝰ ſunt egra in ſtatu ⁊
febris minor. ¶ Preterea rõne arguit̃ ſic. quãto mã ẽ
magis benigna tãto accñtia ⁊ morbꝰ ſunt remiſſiores:
ſed cũ eſt digeſta ẽ magis benigna. ergo tũc ſunt mor
bus ⁊ accidẽtia remiſſiora: ſed tũc eſt ſtatus. ergo ⁊c̃.
¶ In iſto dubio terminãdo ſeruabo ordinem: quem
tenui in apho. vbi hoc ipſum diſputaui. Nam primo
ponam quedã preambula que iudicio meo opʒ conce
dere quẽlibet medicũ. ſecũdo ponã poſitionẽ Pluſq̃ʒ
cõmẽta. ⁊ ſequentium. tertio poſitioneʒ Gentilis.

¶ Quãtũ ad primũ ſupponit̃ primo: ꝙ loqmur tantũ Pri͂a ſup
de febre putrida ſalubri pẽdẽte a materia nõ reducibi poſitio.
li ad benignum. Nã de alijs morbis hic non pertinet:
⁊ ſi non eſt ſalubris nõ cadit dubitatio: ⁊ ĩ materia que
reducitur ad benignum conſtat ꝙ cũ cõplemento di/
geſtionis non ſtat febris ab illa mã.

¶ Notandũ ſcḋo ꝙ mãerũ febriũ quedã dñr ſub for/ Secunda
ma cãe cõiuncte: ⁊ q̃dã ſub forma cãe antecedẽtis: nõ ſuppõ.
ꝙ in oĩ febre ſit neceſſarium aliquã eſſe mãm q̃ ſit ſub
forma cãe antecedẽtis: ſed ꝙ ita põt eẽ. Ille dñr ſub
forma cãe cõiuncte: quarũ forma actu ĩmediate cauſat
febrẽ. verbi grã. cũ colera eſt putrida actu in tertiana:
⁊ ab ea eleuat̃ vapor putridus cõicatus cordi: tũc cali
ditas aggregata ex ea que eſt in mã colerica putrida:
⁊ ex ea q̃ eſt in vapore putrido ĩmediate inducit febrẽ
in cor: nec ĩmediatius vna q̃ʒ reliqua ꝑ viã cãe recte:
ſi eſſemus duo hoies trahẽtes cũ vna chorda vel dua
bus vnũ currũ: vterqꝫ traheret ĩmediate chordã: nec
vnus mediãte alio: ſʒ vterqꝫ eẽt partiale agens reſpe
ctu totiꝰ motus ⁊ ĩmediatũ: ⁊ hoc mõ ſi eſt ignis pe/
dalis applicatꝰ cõbuſtibili pars remotior a cõbuſtibili
agit ĩ combuſtili: nõ q: ꝑ agit in ꝑtẽ ĩmediatã: ſʒ am/
be medietates eq̃ ĩmediate ꝑ viã cãtionis faciunt ca
liditatẽ ĩ combuſtibili. Et ſic tã caliditas putredĩalis
humoꝝ q̃ʒ caliditas putredinalis vaporis eſt cã cõiun
cta: ⁊ ita vterqꝫ. ſ. vapor ⁊ colera dr̃ ſub forma cãe con
iũcte: ille vero dñr ſub forma cãe antecedẽtis: que quã
uis ſint cãe febris: nõ tñ ĩmediate: ĩmo ꝓ quãto ſunt
cãe: ꝙ alie faciãt febrẽ. verbi grã. Socrates hʒ.10. vn
cias colere in venis: ⁊ q: virtꝰ a tãta colera grauat̃: iõ
mouet̃ ad ipſam expellẽdã extra venas. Sʒ tñ q: non
põt totũ pellere pellet vnã vel duas vncias que putre
ſiẽt agitate hoc mõ: ⁊ illa colera q̃ remanet ĩtra venas
nõ eſt putrida: nec putreſit ꝓ tũc. Ideo dicimus ꝙ ip
ſa nõ eſt ſub forma ĩmediate cauſante febrẽ putridaʒ:
q: nõ hʒ illũ putredinalẽ calorẽ q cauſat febreʒ: ſed q:
ſtimulãdo virtutẽ fuit cã: ꝙ ille due vncie ſunt mote a
nã ⁊ expulſe a natura ⁊ facte putride: ideo dicimus ꝙ
mediantibꝰ illis motis cauſant febrẽ: ⁊ dicunt̃ ſub for
ma cauſe antecedentis. Ex quibus colligere potes ꝙ
non ſolum putrida caliditas vaporis: ſed etiam illa q̃
eſt in humore: eſt cauſa coniuncta febris.

¶ Tertio notandũ ex ſuperiꝰ dictis ꝙ diſtinctio tẽpo
rũ febris penes mãe alterationẽ non ſoluʒ intelligit̃ ⁊ Tertia
inuenit̃ in febribꝰ que ſolũ hñt vnicã ⁊ eandẽ mãʒ ſub ſuppõ.
actu putredinis a principio vſqꝫ ad finẽ. Sʒ in interpo
latis ⁊ cõtinuis ꝓportionalibꝰ: aliter enim vt ibi dicit̃
iſta pars ſciẽ de tẽporibus morbi ad cognoſcẽdũ ſtatũ
futurum nullius eſſet vtilitatis: q: nõ eſſet niſi in illis:
in qbus iſta tempora inueniuntur ⁊ ille nulle ſunt aut
quaſi: ⁊ hic non inſto propter preterita.

¶ Quarto pĩcipalr̃ nõ: ꝙ pauciſſime ſunt putride fe Quarta
bres ĩ qbꝰ mã cãtura eas tota ſil' trãſeat ad formaʒ cãe ſuppõ.
cõiũcte. Prĩo.n. ꝯſtat ꝙ ĩterpolate pluriũ poxyſmorũ
nõ ſunt tales cũ mã ꝓmi poxyſmi tota reſoluat̃ anteq̃ʒ
ſcḋs ĩcipiat: aut faltẽ incineret̃: ita ꝙ ille cinis nõ ẽ am
plius vehiculũ putredis. In ꝯtinuis ẽt ꝓportionalibꝰ

UVA. BHSC. IyR_044_2

hn̄tibꝰ plures exacerbationes mä ſcd̄e nō ē illa q̄ fuit
mota in p̄ma. In cōcluſis pꝫ ꝙ in augmaſtica quaſi cō
tinue aliqd tranſit in putredinē: ita in homotena ⁊ ꝑ/
augmaſtica: vt infra ab Aui. h̄. caplo de febre ſangui
nis. Alique tn̄ ſunt vt tertiana vnici ꝑoxyſmi: ⁊ ſites.

Quinta ſuppō.

¶ Quinto nota: ꝙ lꝫ due febres ſint vnius ſpēi: nō tn̄
opꝫ ꝙ ſimilē oīno modū obſeruēt ī ꝓportōe materiei
que tranſit ad putredinē in ſecūdo paroxyſmo ad mäꝫ
que trāſiuit in prīo: imo cōtingit ī iſtis multa varietas
verbi grā. ꝙ ī vna tertiana ī ſecundo paroxyſmo plus
tranſit de materia ī cām coniūctā q̄ꝫ ī p̄mo: ī alia vero
tertiana trāſibit minus: ⁊ ī aliqua equalr̄. hoc ꝓbatur.
naꝫ ī cōtinuis ſanguineis contīgit partibꝰ ſequētibus
plus trāſire ī putredinē q̄ꝫ ī equali tēpore tranſibat in
ī precedētibus. vt pꝫ ī augmaſticis: qn̄qꝫ autē minus
vt ī ꝑaugmaſticis: qn̄qꝫ equalr̄ vt in homotenis: ſꝫ nō
minus pōt hoc ꝯtigere in interpolatis q̄ꝫ in cōtinuis.
igiť ⁊ in interpolatis ⁊ cōtinuis poterit eſſe hec varie
tas: hoc ēt pꝫ ad experientiā. nā qn̄qꝫ videmus tertia
nas habētes primū ꝑoxyſmū fortiſſimū oīum ſequen
tiū ⁊ cōtinue quēlibet ſequētē minorē reſpectu p̄cedē
tis: qn̄qꝫ videmus ecōtra: qn̄qꝫ fere equales. Id tn̄ qd̄
plurimū accidit ē ꝙ prīo ſunt breuiores. ⁊ cū minꝰ for
tibus accn̄tibꝰ: ⁊ poſt ſunt fortiora accn̄tia ⁊ tp̄s dura
tionis lōgius: ⁊ harū diuerſitatuꝫ cā eſt in p̄paratione
mäe vtplurimū: qꝛ in principio ſit multa parata moue
ri a virtute: aut ꝑꝑ ſui ſubtilitatē: aut qꝛ valde a beni/
gno ſeꝑata: aut qꝛ valde acute qualitatis ⁊ ꝑtes ſequē/
tes minus ꝑticipēt hmōi diſpōnibꝰ: qn̄qꝫ ꝯtingit ecō
tra: id tn̄ qd̄ plurimū accidit eſt ꝙ mäe nō multū diffe
rūt in mō digōnis: ⁊ a p̄ncipio materia ē magis cruda
⁊ magis benigno cōmixta: iō nā nō pōt ita multā mäꝫ
ſimul mouere: ſꝫ ꝓcedēte tp̄e ſubtiliať mä ⁊ a calore nä
li: ⁊ ꝑꝑ febrē: ⁊ natura agit ſeparando paulatine: ⁊ mä
ēt ſit in ſalubribꝰ per digōnē obediētior virtuti: ⁊ ideo
plus moueť in vno paroxyſmo de mä. quare facit pa/
roxyſmū lōgiorē ⁊ intēſiorū accidētiū vſqꝫ ad ſtatū in/
cluſiue. ¶ Ex hoc ſequiť prīo: ꝙ nō opꝫ in febre putri
da ſalubri ſemꝑ in ſtatu plus de mä eſſe ſub forma cāe
cōiuncte q̄ꝫ in p̄ncipio: nec ꝙ ſemꝑ ſit minus. nā vt di
ctū eſt vtrūqꝫ cōtingit ⁊ qn̄qꝫ cōtingit equalr̄: ⁊ hoc lo
quēdo de ſtatu quo ad materie digōnē. ¶ Sequiť ſecū
do: ꝙ nō ſemꝑ in ſtatu febris putrida eſt maior q̄ꝫ ī p̄n
cipio: nec ſemꝑ eſt minor: īmo vtrūqꝫ cōtingit in ſalu/
bri. Correlariū hoc mō ꝓbať: materia quātūcūqꝫ dige
ſta in ſtatu: nō tn̄ ē ita benigna quin faciat febreꝫ. igiť
ꝑ materie multitudinē pōt febris ita maiorari ꝙ erit
maior ⁊ fortior ⁊ magis preter naturā q̄ꝫ fuit in princi
pio. Et in hoc vr̄ Bertucinus bononiēſis in iſta q̄ōne
minus cōſiderate dicere: q voluit ꝙ ſemper in ſtatu fe
bris eſſet minor morbꝰ in ſalubri ēt nō obſtāte multi/
tudine mäe: qꝛ mä eſt magis benigna. nā nō eſt ita be
nigna quin eius putredo faciat febrē: ſed magis mali/
gnā febrē ⁊ magis p̄ter naturā facit multa mä q̄ꝫ pau/
ca alijs paribꝰ: igiť ita poterit multiplicari reſpectu il/
lius q̄ in principio mouebať ꝙ maiorē faciet febrē. Et
ſili mō ꝓbať. ꝙ nō ſemꝑ eſt minor in ſtatu. Et ego te/
ſtor me curaſſe plures tertianas non puras ⁊ flegmati
cas valde diuturnas: in quibꝰ non apparuit hypoſta/
ſis laudabiliſſima niſi in vltimis ⁊ leuiſſimis paroxyſ/
mis. ¶ Ex hoc ſequiť tertio ꝙ tēpora diſtincta penes
materie alterationē ⁊ penes accidētia nō ſemꝑ coinci
dunt: īmo multis vicibꝰ accidit cōtrariū: maxīe in cro/
nicis: lꝫ in acutis ēt hoc cōtingat: ſed rarius. pꝫ. cū nō
ſemꝑ cū cōplemēto digeſtionis ſint accn̄tia fortiora:
nec cōia: nec ꝓpria morbo. ¶ Sequiť quarto ꝙ aliqn̄
contingit febrē in ſtatu eſſe eque intenſam ⁊ eque ma/
gnum morbum ſicut in principio: ex quo. n. pōt eē ma
ior ⁊ pōt eſſe minor: ſequitur ꝙ aliqn̄ pōt eſſe eq̄lis: ⁊
ſic pꝫ: ꝙ qd̄ nr̄a pro nulla ꝑte p̄t vlr̄ terminari niſi alr̄
termini limitenť. Tamē ſciendū ꝙ antiq: ſicut Bertu
tius ⁊ alij q ſequunť viā Pluſq̄ꝫ cōmētatoris: nō limi
tabāt: niſi mō ſupradicto. ſ. ꝙ ſit febris putrida ⁊ ſalu/
bris. hanc. n. vlr̄ dicūt in ſtatu eē minorē vt vr̄ ſonare
ſentētia Gal. ſcd̄a particula in cōmē. (Inchoātibꝰ mor
bis.) Mihi tn̄ videť ꝙ ſi concedāt multitudinē mate/
rie facientis febrē alijs paribus eſſe cām febris fortio
ris ⁊ maioris: ⁊ cū hoc concedant ꝙ poſſibile eſt in ſta
tu materiā ſub actu putredinis eē multā ⁊ ī principio
paucā: ꝙ ad iſta ſequiť ꝙ poſſibile eſt in ſtatu ſalubris
febris ipſam eē qn̄qꝫ maiorē q̄ꝫ in principio: cū cōtin/
gat aut ita multā eſſe in ſtatu materiaꝫ ꝙ plus excedit
febris ꝑꝑ quātitatē materie febrē principij q̄ꝫ ꝑꝑ mali
tiā in principio excedat febrē ſtatus: vtraqꝫ enim mali
tia eſt finita: aut igiť ita paucā contingit fuiſſe motā in
principio: aut ita multā in ſtatu: ꝙ eſt maior proportio
quātitatis in ſtatu ad quātitatē in principio q̄ꝫ malitie
materie in principio ad malitiā ī ſtatu: ⁊ ꝑ ꝯn̄s in p̄nci
pio eſt minor. ¶ Gētilis vero ī ſua magna q̄ōne videť
limitare ad febres īcipiētes ab vna materia que tota
moueť ad putredinē in p̄ncipio: ⁊ ita ad ſtatum duciť
ſine noue materie aduētu ad putredineꝫ: ita ꝙ in ſtatu
ſit futura criſis. Iſto enim mō ponit ſuū caſum: in quo
terminat q̄ōnē: ⁊ ſi ꝓſpiciať illud: qd̄ dixi de tp̄ibꝰ fe/
bris: cōſtat ꝙ ſolū in talibꝰ dicit diſtingui ꝓprie tp̄a ſꝫ
tranſmutationeꝫ materie: vt ſupra dixi. Sed ꝙ iſte ſūt
pauciſſime aut forte nulle: ideo autores nō ſolū d̄ iſtis
loquunť. vt Gal. ⁊ alij qui docent artem operandi pro
euacuando ⁊ cibando fundatam ſuper his diſtictioni/
bus temporū ⁊ malignitatis. nā nō facerent ex iſtis ca
ſibus raris generales regulas. Si vero dicať ꝙ Gen/
tili ſufficit ꝙ dicať de febre ſeruāte materiā ad vnam
expulſionē creticam: tūc cōſtat ꝙ in ꝑaugmaſtica qn̄
ſit criſis: in ſtatu tn̄ nō exiſtente fortiſſima ꝑte ſaltē quo
ad illud: in quo nō ſit criſis: ⁊ ſic nō generaliter in ſta/
tu eſſet maior febris cū hac limitatione. Qꝫ ſi dicat in
ꝑaugmaſtica nō ſeruari materiā ad vnā expulſioneꝫ
creticā: qꝛ multū diſſoluiť ante criſiꝫ: tūc ſumus ī illis:
in quibus nō multū diſſoluiť ante criſiꝫ ⁊ iſte ſunt pau
ciſſime: cum ſ̄m Auic. infra a quolibet humore putrē/
te faciente febrē eleueť fumus ⁊ vapor ꝙ nō fieret ni
ſi aliqua pars diſſolueretur. ⁊ ideo quaſi nulla talis in/
ueniretur. ¶ Videť ergo mihi ꝙ qd̄ noſtra debet limi
tari alijs paribus exceptis illis: in quibus ſit cōpara/
tio ⁊ neceſſario ſequentibꝰ: ⁊ iō iuxta regulā ſcd̄i ꝯple/
xionū in cōparationibus ſeruādā: ita ꝙ petamus: vtꝝ
febris putrida ſalubris ex materia n̄ reducibili ad be/
nignū in ſtatu ſit maior q̄ꝫ ī p̄ncipio ſuppoſito ꝙ p̄ciſe
tanta ſit mä ſub forma cāe ꝯiuncte in hora ſtatus: ſicut
fuit in p̄ncipio vniuerſali partes ſtatus ſibi ꝓportiona
libus in p̄ncipio cōparādo: ita ꝙ ſi eſt continua q̄ꝫtum
plus eſt diſſolutum in hora ſtatus q̄ꝫ fuerat diſſolutum
in p̄ncipio tm̄ plus tranſiuerit in tp̄e intermedio in pu
tredinis actū. Et ſi eſt interpolata ꝙ p̄ciſe tm̄ de cauſa
an̄te tranſeat ad formā cāe ꝯiuncte in ſtatu in vno pa/
roxyſmo: q̄ꝫtum tranſiuit in paroxyſmo principij.
¶ Sexto p̄ncipalr̄ eſt notādū ꝙ digeſtio que vocatur
maturatio in nocitiuo nō reducibili ad benignuꝫ: ⁊ eſt
vt p̄pareť ad expulſionem: eſt multoꝝ modoꝝ. nā qn̄/
qꝫ materia eſt inepta digeſtiōi ꝓpter modū aliquē ſub
ſtantie: qꝛ ſi. verbi grā. nimis ſubtilis: vn̄ faciliter imbi/
bitur ⁊ indiget ingroſſari: ſicut ſepe ſit in catarro ſalſo:
⁊ ēt in acutis febribꝰ: aut eſt nimis groſſa: vn̄ non pōt
per vias ſtrictas facile penetrare: ⁊ indiget ſubtiliatio
ne. Aut eſt nimis viſcoſa adherens parietibus mem/
bri: in quo continetur: ⁊ parata adherere parietibꝰ vie
per quam hꝫ tranſire: ⁊ indiget inciſione: qn̄qꝫ autē eſt
inepta: qꝛ nō obtenta a calore naturali: ita ꝙ ſibi cōue
nienter dominetur: ita vt currat debitā proprietas in/
ter nām ⁊ talē humoreꝫ: per quam ille humor paratus
eſt expelli

UVA. BHSC. IyR_044_2

ē expelli. verbi grā. cōtingit ꝙ incipit aliqua tertiana
a colera nimis ſubtili: ꝛ in principio nulla hypoſtaſis
apparebit. Silr̄ qñqꝫ incipit a nimis groſſa: ꝛ ēt in pn
cipio nō apparebit hypoſtaſis. Et silr̄ qñ inciperet a
colera nō viſcoſa: nec multū groſſa: nec multū ſubtili:
adhuc in principio non apparebit hypoſtaſis: qꝛ non
pōt virtus tā cito talē feciſſe trāſmutationē: ꝛ ſic appa
ret ꝙ humor ē crudus: ꝛ ꝙ virtus nō ita illi dominaꝛ:
ſicut qñ hypoſtaſis apparebit. In iſto ergo hūore non
ſit digō que ē preparatio humoris in modo ſubſtantie
ſed que ē alteratio: per quā humor qui primo nō erat
multum obediens: ꝛ aptus obtineri a calore naturali:
iā obtineꝛ: ꝛ hoc modo in homine habente ſanguinē
optimū in modo ſubſtātie qñ ex percuſſiōe fit apa ma
gnū: ſanguis faciēs apa ꝛ qui venas exit: lꝫ nō peccet
groſſitie: aut ſubtilitate: aut viſcoſitate: tñ indiget ma
turari ad curā apatis: ꝛ tandē multotiēs in ſaniem cō/
uerti: ꝛ ita maturatio ē illa quā maxime attēdimus ī fe
brib⁹. nā ſi ſolū ſubtiliatio vel talia ſufficerēt ad haben
dam hypoſtaſim laudibile haberemus in prima die fe
bris a tali materia pēdētis hypoſtaſim. Item hypoſta
ſes laudabiles non oporteret ꝙ eſſent albe: qꝛ colera
rubea facta mediocris non eſt alba: nec melancolica:
nec ſanguis. Et nos conſideramus digeſtionē: merito
cuius apparet hypoſtaſis laudabilis ſubſtantie: ideo
tempora morbi ſalubris ſm̄ hanc maneriē digeſtio
nis attenduntur.

Septima ſuppoſitio

¶ Septimo notādū: ꝙ de hac ꝑprie manerie digōnis
cadit dubitatio. vtrū ſolū competat humori qui ē ſub
forma cauſe cōiuncte: aut ſolū illi qui ē ſub forma cāe
añcedētis aut ambob⁹. Et qdā ātiq̄ ī hac re multū du
bitauerūt. Ego tñ puto ꝙ digō hoc mō pōt fieri in cā
añcedente ꝛ pōt fieri in cā ꝯiuncta. nā ī apatib⁹ nō ca
dit dubitatio: ꝙ qñ flegmon ſaniaꝛ mā putrida actu di
geraꝛ ꝛ in ſaniē ꝯuertaꝛ. de humorib⁹ aūt q̄ ſunt putri
di in venis ē expſſe mens Gal. pri̊o de differētijs fe/
briū capl̄o. 6. vbi dixit: ꝙ putredo humoꝝ q̄ ſunt ī ar/
tarijs ꝛ venis ē ſilr̄ illi qui ē ſm̄ apata. Sed vincente
natura fit pus in apatibus laudabile: in humorib⁹ ve/
ro qui ſunt ſm̄ artarias ꝛ venas ꝓportionale puri: illō
ſcilicet qd̄ in vrinis ſubſiſtit. Et ſic manifeſte vult Gal.
ꝙ ſicut in apatibus materia actu putrida ꝯuertitur ad
ſaniem per digeſtionem: ita in venis materie putride
per digeſtionem cōuertuntur ad id: quod eſt hypoſta/
ſis in vrina: de qua tamen re latius dixi ſecūda primi
in qōne de hypoſtaſi ſube nālis: oſtendendo qd ſit: ḋ
humore ꝟo q̄ ē ſub forma cāe añcedētis etiā nō cadit
dubitatio. nam in iterpolatis putredo nō ē intra vēas
vt Auic. dicet infra: ꝛ hypoſtaſis laudabilis pncipalr̄
ſignificat digōnē humoꝝ q̄ ſunt in venis: vt Auic. di/
cit. 2. primi capi. de hypoſtaſi. ꝛ Gal̄. primo de criſi.
Cum igitur in febrib⁹ interpolatis ꝯſideremus hypo
ſtaſim ad cognoſcēdam digeſtionem: ꝛ illa pncipaliter
ſignificat digōnem humoꝝ qui ſunt in venis: ſeqtur ꝙ
illi digeruntur: ſed ipſi non ſunt ſub forma cauſe ꝯiun
cte cū nō ſit putredo in venis: igiꝛ ſub forma nō cō
iuncte: ꝛ ſic humor qui ē ſub forma cāe añtis digeriꝛ ꝛ
ꝑprie. ¶ Et tu ex his conſidera q̄ꝫtum extranee Cō/
ciliator dr̄ia. 150. dicit de hac re. nam imaginaꝛ ſolum
vaporē putridū eſſe cām ꝯiunctā. Et hic ē error: vt i/
fra dicam: humorē aūt actu putridū eē cām quodāmo
do mediam inter añcedentē ꝛ ꝯiunctā: ꝛ humorē qui
nondum ē putridus eſſe cām antecedētē: ꝛ vult ꝙ cāe
vere coniuncte parum cōuenit digeſtio: qꝛ non habet
ſubſtātiam impedientē: ſed merito qualitatū: quib⁹ eſt
rebellis nature fumus putridus aliquo modo ꝛ parū
digeraꝛ: humori vero q̄ ē cā media ꝑprie ꝯuenit dige
ſtio ꝛ per ſe: qꝛ iſte eſt ille: in quo opꝫ facere ceſſare pu
tredinē manente ſuba: quod proprie ē digeſtio ꝑ ſuā
diffinitionem poſitam tertio tegni. Sed in humore
q̄ eſt ſub forma cāe antecedētis ꝓcedit digeſtio impro
prie: qꝛ talis non facit ceſſare putredinē: cum nō hēat
eam: ſed qꝛ humor talis hꝫ viſcoſitatem vel groſſitiem
ipedientē euacuationis effectū: ideo ſibi cōuenit illaꝝ
diſpōnū remotio: que quodāmō pōt dici digeſtio: vt
pꝫ per auctores. Error aūt eius ꝛ multorū q̄ ante ipm̄
fuerūt ē: qꝛ dictū Gal̄. 3. tegni. qñ dicit digō ē altera/
tio faciens ceſſare putredinem manēte ſubſtātia. itelli
gunt tanq̄ꝫ diffōnē digeſtionis ī nocitiuo: qd̄ minime
eſt verū. vt pꝫ: qꝛ multi hūores mali ñ putridi digerū
tur. Sed Gal. ibi dicit: ꝙ ſi febris pendet ab humore
putrido due ſunt pro cura ſimplices intentōes: quarū
vna ē alteratio: ſed non quelibet alteratio ſufficeret ꝑ
cura: ſed illa que facit ceſſare putredinem manēte ſub
ſtātia humorū. Et hoc qñ pōt fieri ꝙ per digōnē hu/
mor reducaꝛ ad benignum: qñ eniꝫ putredo eſt remiſ/
ſa: hoc ē poſſibile. Si aūt hoc nō pōt fieri: tunc dꝫ fieri
euacuatio. Et pro iſta euacuatione qñqꝫ vt ad eā pre
paremus: indigemus alio mō digōnis q̄ non ē cōuer/
ſio ad benignū. Sed vide que dixi in illo loco in expo
ſitione quā feci ſuper tegni. Nō tñ dico ꝙ quelibet cā
cōiuncta vel humor ſub forma cāe cōiūcte ſit digeſtibi
lis. nam forte quādo eſt propinquus incinerationi nō
recipit digōnē: ſed ſolū reſolutionem ꝛ expulſionem:
eſto ꝙ ſit humor faciens morbū ſalubrem.

Octaua ſuppoſitio

¶ Octauo notandū: ꝙ in febribus: in quib⁹ aliqua eſt
materia ſub forma cāe antecedentis ſalubrib⁹ vtpluri/
mū tota illa mā cōtinue poſt principiū vſqꝫ ad ſtatū di
gerēdo ꝓcedit: qꝛ nā cōtinue conaꝛ digerere: ꝛ ſi dñaꝛ
digerit: ꝛ hinc eſt ꝙ vtpl̄m mā q̄ in ſcdo paroxyſmo
interpolate moueꝛ ad faciēdā febrē ꝛ ad actū putredi/
nis: hora qua moueꝛ eſt magis digeſta q̄ꝫ erat illa que
mouebaꝛ prius. Et ita imaginemur de ꝯtinuis de ma
teria poſt principiū trāſeūtē ad putredinē: ꝛ dixi notā
ter vtpl̄m: qꝛ hoc ē verū in materia vniformi vel quaſi
vniformi: ſꝫ in materia multū etherogenea hoc nō ita
hꝫ veritatē: qꝛ nullā claudit repugnātiā ꝙ materia eſt
magis digeſta que primo mouet. ꝛ poſtea vna magis
cruda mouebiꝛ: ꝛ hoc multū accidit in flegmatica ꝑp
difformitatē: ꝛ ideo in ea tēpora cōfunduntꝛ: ꝛ multo/
tiens in morbis poſt quos ſunt vere recidiue hoc idē
accidit: ꝛ ideo plurimum hoc fit in cronicis ꝛ in acutis
min⁹. ¶ Ex his ſequunꝛ plura correlaria. Primū: nō
omnis digō in materia que ē cauſa febris eſt in mate/
ria putrida. pꝫ de illa que eſt in materia ſub forma cau
ſe antecedētis. ¶ Scdm̄ correlariū: in plurimis mate
rieb⁹ que ſunt cā febris ꝓcedit digeſtio: in quibus nō
procedit putrefactio. iſtud pꝫ de eiſdem materiebus.
¶ Tertiū correlariū. vt in pluribus in materia que ē
in ſtatu ſub forma cāe cōiuncte nō cōtinue a principio
vſqꝫ ad ſtatū proceſſit putrefactio. iſtud pꝫ: qꝛ vtpluri/
mū materie: que in ſtatu ſunt ſub forma cāe coniuncte
inceperunt putrere poſt principiū. nam de interpola
tis multoꝝ paroxyſmorū cōſtat ꝙ illa que putret in pa
roxyſmo ſtatus nō putruit in aliquo precedente paro/
xyſmo. Et in cōtinuis plurimis habentibus exacerba
tiones cōſtat ꝙ materia exacerbationis ſtatus non pu
truit in principio. In cōcluſis etiā hoc hꝫ veritatē pro
pter quaſi cōtinuū tranſitū materiei de antecedentis
forma in formā coniuncte. ꝛ ſic ſequiꝛ ꝙ in talibus ma
teriebus: que putrent hora ſtatus non cōtinue a prin/
cipio vſqꝫ ad ſtatum proceſſerūt digō ꝛ putrefactio:
quis enim dubitat ꝙ materia que facit paroxyſmū ſta/
tus ſub forma cāe coniuncte nō obſtāte ꝙ hora ſtatus
tranſitus in putredinē ſit mō ſuo complete digeſta: tñ
nunq̄ꝫ prius putruit: imo primo incepit putrere in pn
cipio paroxyſmi: ꝛ idē dr̄ de cōtinua ꝓportionali mul
tarū exacerbationū. Et ꝯ cōcluſa ē veriſimile ꝙ in. 14.
die nihil eſt de humore in primo die moto ad putre/
dinem: ſed totus tūc putridus fuit mot⁹ poſt pncipiū.

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Ex his ſequiť quarto ꝙ lꝫ cōcedereť digōnēꝫ ⁊ pu
trefactionē poſſe ſil'r intēdi: ex hoc tñ nō ſeqtur ꝙ hoꝛa
ſtatus vtpl'm in febꝛibus putridis mā ſit magis putri
da q̄ꝫ fuit ī pꝛincipio. nā nō opꝫ ꝙ pluri tpe putruerit
materia que ē ſub foꝛma cāe cōiuncte in ſtatu q̄ꝫ illa q̄
fuit ſub foꝛma cāe cōiuncte in pꝛincipio: īmo ſtat ꝙ ꝑ
ciſe equali tēpoꝛe aut multo minoꝛi. hoc pꝫ pꝛīo in in
terpolatis: qꝛ in ſtatu materia que ē ſub foꝛma cāe con
iuncte incepit putrere in pꝛincipio paroxyſmi illius: ⁊
ita in pꝛincipio materia incepit putrere in prīcipio pa
roxyſmi pꝛincipij. igiť ſi ſumus in ꝑtibꝰ eque a pꝛinci
pio paroxyſmi diſtātibus in ſtatu ⁊ pꝛincipio vl'ibus:
tunc ille materie pꝛeciſe equali tpe putruerūt. Et ſi ſi
mus in ꝑte magis diſtāti a pꝛincipio paroxyſmi in ꝓn
cipio vl'i: tūc materia in illa pluri tpe putruerat q̄ꝫ mā
ſtatus in parte minus a ꝓncipio ſui paroxyſmi diſtan
te. Idē pꝫ de materia mota in ſtatu ad faciēdā exacer
bationē in cōtinua ꝓpoꝛtionali. Et ſil'r veriſil'e eſt ī cō
cluſa de plurima parte materie. ¶ Et tūc ſequiť qntū
coꝛrelariū ꝙ vera via ſoluēdi iſtā qōnē nō eſt ex hoc ꝙ
digeſtio ⁊ putrefactio poſſunt ſimul intēdi: lꝫ Gētilis
iſtam putauerit clauē ſolutionis huius dubij. Et pꝫ h̄:
qꝛ iſto conceſſo nō tamē ſequitur in ſtatu vniuerſali pu
tredinē eſſe intēſioꝛē in materia q̄ꝫ fuit ī pꝛincipio niſi
ſolum in caſu: in quo vnica materia a pꝛincipio vſqꝫ ad
ſtatū putruerit: ⁊ digeſta fuiſſet que eſſet tota moꝛbi cā
ī quo caſu nō fuerūt locuti auctoꝛes nr̄i. Hip. ⁊. G. cū
ſint caſus rariſſimi: a quibꝰ tales regule non ſumūtur:
quas voluit vt in pluribus verificari.

Nona ſup poſitio. ¶ Nono notādū: ꝙ ꝓpꝛie illud dicimus magis putri
dū qȯ magis appꝛopinquať termino vltimato putre
factionis. Nā cū putrefactio ſit ꝓm cōpōnēꝫ vocabuli
trāſmutatio: qua aliqd fit putridū: videť id eſſe magis
putridū qȯ magis participat termino putrefactionis:
q eſt incineratio. ¶ Et ꝓm hāc ſignificationē ſequiť cla
re: ꝙ non opꝫ materiā magis putridā eſſe calidioꝛē q̄ꝫ
cū erat minus putrida. nā qñ materia ē vicina termīo
incinerationis ⁊ pauca humiditate participat: ꝯſtat ꝙ
mitius eſt calida q̄ꝫ qñ multa humiditate participabat
⁊ hoc declarant ſtercoꝛa que fumāt ⁊ ad tactū ſunt val
de calidioꝛa q̄ꝫ qñ iam ſunt cōuenientia vt plātis ſub
mittanť: ⁊ ſunt vicina incinerationi ⁊ multo pluri tēpo
re putruerunt. ¶ Ex quo ſequiť ꝙ tā putrida pōt eſſe
materia in pꝛincipio ſalubꝛis febꝛis: ſicut erit in ſtatu.
nā in pꝛimo paroxyſmo ita ad incinerationē terminať
materia putrida faciēs febꝛē: ſicut in paroxyſmo ſtatꝰ:
⁊ per ꝯñs vtraqꝫ ad terminū venit putrefactionis vlti
matū. ¶ Nota tñ ꝙ quidā volūt putredinē nō eē aliȯ
q̄ꝫ caloꝛē ex̄neū fixū ī mixto putreſcēte q facit putrefa
ctionē. Et moueť qꝛ Aui. in ſcd̄a pꝛimi dixit in capl'o
de cauſis calefaciētibꝰ: ꝙ intētio putredinis eſt: vt cali
ditatem extraneam inuenire faciat ⁊ non aliud. ſi ergo
putredo non eſſet niſi caliditas. Et ſecūdo mouentur:
qꝛ in eadē ſecūda pꝛimi ponens exemplū cauſe cōiun
cte febꝛis dixit ꝙ ē putredo: conſtat autē ꝙ cā īmedia
ta caliditatis febꝛis putride eſt caloꝛ humoꝛis putridi
vel vapoꝛis vel amboꝛū: ⁊ ſic putredo non eſſet niſi ca
loꝛ: ⁊ ꝓm hoc poſſet pꝛobabiliter dici ſolū illū eſſe ma
gis putridū qui eſt magis calidus putredinali caloꝛe:
⁊ tunc limitabitur notabile noſtrum ⁊ coꝛrelarium lo
co illius nominis putridū ponendo illud nomen pu
trefactum ⁊ erit veruꝫ omni modo. Et tu pꝛo hac mā
vide illa que dixi in diffuſa qōne de quiditate putrefa
ctionis. ¶ Ex his pꝛimo ſequiť ꝙ ita putrefacta pōt
eē mā in pꝛincipio vl'i febꝛis putride ſalubꝛis ſicut in
ſtatu. Pꝛobať materia faciēs pꝛimū paroxyſmū tertia
ne vel q̄rtane incinerať ꝑ putrefactionē in illo poxyſ
mo vt infra habebitis: igiť venit ad ſūmū gradum pu
tredinis vel putrefactionis: qꝛ ad vltimū terminū qui
eſt incineratio. ¶ Nota tñ hic ꝙ cōtingit humoꝛē mi
nus putrefactū eē magis malignū. Cū. n. vnuſ humoꝛ
ſit alio malignioꝛ abſqꝫ putredine: nō eſt mirandū ſi ſi
milis gradus putrediniſ in intētione ducat ad maioꝛē
malignitatē: de hoc tñ dicemuſ infra. vñ ēt vna febꝛis
q̄ eſt alia febꝛe remiſſioꝛ: caloꝛ eſt tñ multotiens mali
gnioꝛ: vt pꝫ in peſtilētialibꝰ. Et ſic alique māe ad ſum
muꝫ veniētes putrefactionis: minꝰ tñ nocent q̄ꝫ alie cū
ſatis remiſſo gradu putredinis. Hoc etiaꝫ pꝫ in apati
bus in quoꝝ vna mā putrefacit omne vicinū qȯ ab ea
tangiť ⁊ in alio fiunt reſolutio vl' ſaniatio laudabilis vt
vꝫ in antrace maloꝛ: ⁊ in flegmone ſaluo.

Decia ſup poſitio. ¶ Decimo notandū ꝙ digeſtio facta in mā ⁊ ſi nō ꝓhi
beat putredinē futurā in eadē mā: tñ facit materiā illā
paratā putrere minus maligno mȯ putrediniſ q̄ꝫ ſi nō
fuiſſet digeſta alijs paribus. Hoc notatū quātū ad pꝛi
maꝫ partē. pꝫ: qꝛ in ſtatu mā eſt ſumme digeſta ꝓꝫ mo
dum loquēdi medicoꝝ: ⁊ in declinatiōe vera. fiunt tñ
febꝛes putride: qȯ nō eſſet niſi in mā ꝯplete digeſta di
geſtione in nocitiuo poſſet accendi putredo. Et pars
ſcd̄a patꝫ ex Gal. in pꝛimo de criſi loco allegato ſupꝛa
vbi dixit: ꝙ nō eſt poſſibile apparēte ſedimine lauda
bili ꝙ febꝛi ſit difficultas vel dñiuꝫ. Et idē ſentit Aui.
ſcd̄a quarti cū dicit capl'o de ſigniſ digeſtiōis: Et ſcias
ꝙ nō fit febꝛis cuꝫ appitione digeſtiōis ſublimatio: ſi
cut neqꝫ fit cū digeſtione apatis doloꝛ vehemens. Et
hoc nō eſt niſi: qꝛ cū digeſtione māe nō ſtat ꝙ alijs pa
ribus moueať ad ita malignū moduꝫ putredinis ſicut
ante niſi ēt ita eſſet digeſtio apparenſ in vꝛina cōplete
nō opoꝛteret ꝙ eſſet ſignum ſalutis.

Undecia ſuppoſitio ¶ Undecimo notandū nō eſſe ipoſl'e: ꝙ in eandē māꝫ
agat caloꝛ nālis ⁊ caloꝛ ꝑter nām ſimul: vnus digeren
do alter putrefaciendo. Et hoc ꝓbat Gen. multis me
dijs: maxīe tñ eſt claꝝ in mā apatis q̄ actu putret: ⁊ tā
dem in ſaniē laudabilē ꝯuertiť ⁊ putret ⁊ ebulit foꝛtiſ
ſime in tpe: in quo ſanies gñať: ⁊ qꝛ fit putredo humo
rum in vaſis vt in artarijs ⁊ venis: ē ſil'is illi que eſt in
apatibus: vt ꝓmo di: de differentijs febꝛium capl'o. 6.
Ideo ēt in putrefactione humoꝝ q ſunt in venis ꝯtin
git cōiungi digeſtioni hoc planiſſime colligiť a Gal.
pꝛimo de criſi capl'o. 18. vbi vult ꝙ ſupfluitas in hoꝛa
ſue digeſtionis. ſ. dū digerebať gñauit febꝛē ⁊ bulliuit
⁊ ſupcalefacta eſt. Cōſtat aūt ꝙ illa hoꝛa nō gñaret fe
bꝛem niſi putreret. igiť ſimul fit cum eſt hoꝛa ſue dige
ſtionis. ſ. hoꝛa q̄ digeriť. Ibi. n. poſtq̄ꝫ narrauit caſū
euthiſim pleuretici ſue anxij: ⁊ dixit ꝙ poſt criſim di
minutaꝫ. 20. diei in die. 27. rediuit febꝛis ⁊ apparuit
in vꝛina ſedimē laudabile: ita dicit ad l'raꝫ. Et ꝓm hāc
ſemitā accidit euthiſim hoc illud: qȯ accidit ei de redi
tione febꝛis ad euꝫ: ⁊ illud ideo qñ ſupfluitas q̄ remā
ſit poſt criſim diminutā: que aduenit ei ꝑpea ꝙ calefa
cta eſt ⁊ bulliuit in hoꝛa digeſtionis generauit febꝛē
que aduenit ei ante criſim. hec Gal. Et mihi videtur
planiſſime ipſum velle hanc ſniam: non ergo ampliuſ
laboꝛabo ad hanc ſnīaꝫ rōne declarandā: qꝛ ſatis dixi
in qōne de putrefactione.

Duodecia ſuppoſitio ¶ Duodecimo nota: ꝙ agentibꝰ caloꝛe nāli ⁊ ꝑter nāꝫ
in vnā māꝫ qñqꝫ ꝯtingit ꝙ nālis vincit: qñqꝫ ecōtra ꝙ
vincit caloꝛ putredinalis: qñqꝫ ſunt in pugnis q̄ſi equa
libus. Exēplum pꝛimi: ſicut qñ gñať ſanies laudabiliſ
aut laudabiliſſima: aut quādo in febꝛientis nutrimēto
agunt caloꝛ febꝛilis ⁊ nālis: vincente tñ naturali: qꝛ tā
dem ipſum nutrimētū in ſubſtantiā coꝛpoꝛis cōuertit.
Exemplū ſecundi: ſicut mā antracis moꝛbili ⁊ cācre
ne ⁊ herpetis eſtiomeni: in qbus virus coꝛruptū gña
tur ſine ſignis digeſtionis. Exēpluꝫ tertij: ſicut qñ ge
nerať ſanies nō ex toto laudabilis: que quodāmō equa
liter ꝑticipanſ ī coloꝛe ⁊ modo ſubſtātie diſpoſitioni
bus quas intēdit caloꝛ nālis: ⁊ diſpōnibus quas intē
dit caloꝛ putredinalis. Cuꝫ tñ vincit nā qñqꝫ ꝯtingit ꝙ
vincit ex toto: ſicut in vā nutritiōe: ⁊ ſicut in gñatione
ſaniei

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſanieï laudabiliſſime: q̃uis .n. caloꝛ naturalis in ſanguine putrido nõ reducibili, ad benignũ nõ ĩtroducat diſpoſitiones quas pꝛincipaliter ĩtendit in ſanguine: tñ ita vincit ꝙ reducit ad id: qḋ in ſanguine tali ⁊ taliter putrido pꝛincipaľr intendit: vel ĩ eo: qḋ ex tali ſanguine generaẗ. Et hoc dixit Gal. j. de differentijs febꝛiũ cum dixit cap. 6. Certiſſime aũt dñante nã optimuꝫ fit pus viſuꝫ qdē albũ ⁊ cetera q̃ ſequunẗ. Ego tñ ĩ qõne quaꝫ diſputaui ſup affo. (Circa pꝛincipia ⁊ fines.) dixi ꝙ in generatione ſaniei nõ ex toto vincit nã ad aliũ intellectũ: qꝛ ꝓpter malignã putredinē ꝓhibeẗ nã ne ad benignũ ⁊ cõueniens nutrimentũ deducat dictũ ſanguinem vt pꝛincipaliter intenderet deducta putredine: quãdoqꝫ aũt nõ vincit ex toto: ſed tñ deficit a victoꝛia quãtũ deficit a diſpoſitione: quã vltimate intendit in talē materiam inducere. Queſtio. 3.

Hic tamen cadit dubiũ. vtrum qñ humoꝛ ĩ venis eſt pfecte digeſtus digeſtiõe in nocitiuo ſit actu hñs putrefactionē: aut nõ. pꝛimo vr̃ ꝙ nõ: qꝛ ſic ſe hꝫ humoꝛ cũ eſt pfecte digeſt⁹: ſicut ſanies laudabiliſſima: ſꝫ in illa nõ ē putrefactio. vt dicit Auic. 4. q̃rti capľo de ſermone vľi vlcerũ: ⁊ ego dixi in qõne de ſanie. pꝛia affo. ¶ Sꝫ ꝙ ſit in ea putrefactio. pꝫ: qꝛ dũ fit criſis laudabiliſſima: eſt ſũme digeſta: ⁊ tamē eſt putrida. aliter nõ faceret febꝛē. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmaẗ. putredo ⁊ ebullitio materie per quã ſit a caloꝛe naturali nõ a febꝛili. Sꝫ diſpõnes q̃ fiũt a caloꝛe naturali ꝓ materia expellēda ſunt de materie digõnis cõplemēto. igiẗ tunc eſt cõplete digeſta cũ actu eſt putrida. maioꝛ eſt Gal. j. de criſi capľo. 15. vbi dixit: ꝙ ex eis q̃ ſignificant ꝙ ei⁹ calefactio ⁊ ebullitio .ſ. materiei facientis moꝛbũ in anxio pleuretico nõ fuerunt niſi ex opere caloꝛis ĩnati in ea: nõ ex operatione caliditatis febꝛilis: eſt nã dierũ in qb⁹ oſtēſa eſt opatio. vr̃ ergo ꝙ vult calefactionē ⁊ ebullitionē fieri a calido ĩnato nõ a febꝛili. ¶ Hic diciẗ: ꝙ mã dr̃ cõplete digeſta qñ ipſa ſm ſpēm ſuã eſt ita trãſmutata vt ſit obtẽta a nã .i. fcã obediens nãe ꝑ debitã ꝓpoꝛtionabilitatē currentē inter nãm ⁊ dictã mãm: ita vt domineẗ ei ⁊ faciliter ipſa mã obediat: ⁊ hoc ꝓpter ꝓpꝛietatē currētē acq̃ſitaꝫ in mã: per quã fit receptiua operũ q̃ intendit nã. Et complementũ talis digõnis põt eē in hũoꝛe putrido actu: ⁊ põt eſſe in humoꝛe nõ putrido: ⁊ cũ dr̃ ꝙ humoꝛi putrido digeſto eſt addita diſpoſitio a caloꝛe nãli: que eſt ebullitio: ⁊ ꝑ cõſequens iſta diſpoſitio eſt ps digõnis: ⁊ illa caret materia nõ putrida: ⁊ ꝑ cõſequens nõ ē cõplete digeſta: dr̃ negãdo: ꝙ hec ebullitio eſt pars digeſtionis: qñqꝫ tñ addiuuat ꝑ accidens ad cõplēdã digeſtionē: nec opꝫ oēm diſpõnē acq̃ſitã a nãli caloꝛe eē digeſtionē: ēt ſi ĩtendaẗ: ſicut. ḃbi gr̃a. reſolutio hũoꝛis q̃ in vapoꝛem cõuertiẗ nõ eſt digeſtio: ⁊ tñ a natura intendiẗ maxime loquendo de digõne ꝓpꝛie dicta: de q̃ dixi intelligi cũ per eã diſtinguimus tēpoꝛa moꝛbi. iſta enim eſt ꝑparatio in modo mixtionis talis: vt inde ſequatur ſuboꝛdinatio appꝛopꝛiata per ꝓpꝛietatē in humoꝛe ad obediēdũ virtuti expulſiue ⁊ ſubtiliatio groſſi: ⁊ ĩgroſſatio ſubtilis nõ dicunẗ digeſtiones huiuſmodi. Nã multotiens humoꝛ valde groſſus melãcolic⁹ ē digeſt⁹ ſumme hoc mõ digõnis. Et tu iſta cõſidera.

13. Suppoſitio. ¶ Ultimo notandũ: ꝙ licet in febꝛe duo ſint conſideranda ſcilicet caliditas ⁊ pꝛeternaturalitas: que ſunt requiſita ad hoc vt ſit febꝛis: tamē iuxta doctrinaꝫ Gal. febris nõ dicitur maioꝛ febꝛis aut foꝛtioꝛ: qꝛ ſit magis pꝛeter naturam: aut magis maligna. pꝛima pars hui⁹ notabilis eſt clara. ſcḋa vero eſt Gal. tertio de criſi capitulo quarto vbi pꝛimo ita dixit. Per maneriem vero egritudinis intelligo vt ſit maligna aut ſalubꝛis: ſed illud non cognoſcitur niſi ex accidentibus que comitantur ipſam: ⁊ Hippo. quidem iam narrauit omnia ſigna iſta: aut plurima eoꝛum in libꝛo pꝛonoſticorum: ⁊ tibi quidem neceſſarium eſt vt ingredi faciaſin numero hoꝝ ſigna q̃ ſignificãt digõnē ⁊ ei⁹ ꝯꝛiũ. Quãtitas aũt foꝛtitudĩs egritudĩs ⁊ motus ei⁹ ſunt poſtea que diximus: ⁊ illud ideo qm̃ ĩuenis febꝛē leuē debiľr ⁊ hꝫ cum hoc manifeſte malignitatis valde: ⁊ inuenis aliã calidã adurentē: ita vt ex ea accidãt egro triſtitia ⁊ inflãmatio ⁊ ſitis mirabilis: ⁊ eſt cũ hoc ſalubꝛis in q̃ nõ eſt timoꝛ: hec Gal. in qbus manifeſte febꝛē magis malignã vocat leuē ⁊ debilē: ⁊ minus malignam põit pꝛo contraria: ⁊ ſic pꝛo foꝛti: malignioꝛ aũt ꝓculdubio eſt magis pꝛeter nãm: ⁊ ſic illa que eſt magis ꝑ̃ter nãꝫ eſt minoꝛ febꝛis: ⁊ hanc diuerſitatem parum infra ḋdit intelligi eodē capľo: cũ per alia ſigna voluit cognoſci manerië febꝛis ⁊ ꝑ alia foꝛtitudinē ⁊ debilitatem.

Opinio pluſq̃ cõmẽtatoꝛiſ.

Quantum ad ſcḋꝫ articulũ ꝓ itellectu pluſq̃ Cõmē. ⁊ Dyni ⁊ ſequentium eos: nota ꝙ hic loq̃mur de ſtatu quo ad materie digeſtionē: ⁊ ſcḋo ꝙ in moꝛbo ſalubꝛi: ⁊ tertio ꝙ in mã q̃ in ſtatu facit febꝛē cũ conditiõibus ſupꝛapoſitis cõtinue ꝓceſſit digeſtio a pꝛincipio vſqꝫ ad ſtatum: ⁊ quarto ꝙ digeſtio alijs paribus facit mãm putrere minus mala putredine. Hec quattuoꝛ patent in notatis ſupꝛa poſitis. ¶ Quinto nota: ꝙ in rõne febꝛis includũtur duo: vnũ eſt ꝙ ſit caloꝛ. aliud ꝙ ſit ꝑ̃ter nãm: ⁊ rõne vtriuſqꝫ põt dici febꝛis maioꝛ .ſ. aut qꝛ ſit magis pꝛeter nãm aut qꝛ ſit intēſioꝛ caloꝛ: hoc ſupponũt: ſꝫ nõ ꝓbãt aľr. ¶ Et ſexto ꝙ accñtiũ q̃ ſunt in moꝛbo: quedã ſunt ꝓpꝛia moꝛbo: q̃dã ſequũtur moꝛbũ ⁊ incitatõeꝫ nature. ¶ His habitis eſt iſtoꝝ ꝯcľo. Oĩs febꝛis ſalubꝛis maioꝛ eſt in aliq̃ pte ꝑ̃ncipij q̃ꝫ in aliq̃ pte ſtatus. Hãc pꝛobant auctoꝛitatibus ⁊ rõnibus. Et notetis: ꝙ iſti non ita ſe reſtringunt vt dixi in reſtrictione tituli: ſꝫ volunt vľr ꝙ oĩs febꝛis putrida ſalubꝛis in aliq̃ parte pꝛincipij eſt maioꝛ q̃ꝫ ipſamet ſit vel ſit futura in aliq̃ pte ſtatus ſui. Hanc dicunt expꝛeſſe eſſe de mēte Gal. cõmẽto illius apho. (Inchoãtibus moꝛbis): vbi Gal. dicit: ꝙ cãm accñtia facietēꝫ que eſt moꝛbus neceſſe ē in ſaluãdis eſſe minoꝛem in ſtatu q̃ꝫ in pꝛicipio. ¶ Rõ pꝛima eſt iſta. mã putret minus mala putredĩe in ſtatu q̃ꝫ in certa parte pꝛincipij: ergo minoꝛē facit moꝛbum: qꝛ minus pꝛeter nãm. Aſſumptũ ꝓbaẗ: qꝛ materia ē magis digeſta. igiẗ ſi putret alijs paribus mĩus mala putredine putret q̃ꝫ ĩ certa parte ꝑ̃ncipij: tꝫ ꝯñа ex quarto ſuppoſito: ⁊ aſſumptũ ſeq̃tur ſi eſt in ſtatu: ⁊ fuit in ꝑ̃ncipio ex deſcriptiõe eoꝝ. ¶ Scḋo: qꝛ in ſtatu taľ febꝛis virtus hꝫ maioꝛē ꝓpoꝛtionē ad materiã moꝛbi q̃ꝫ in ꝑ̃ncipio. igitur materia minoꝛē ad virtutē alterãdã: ⁊ per ꝯñs minus alterat: ⁊ moꝛb⁹ cũ fiat a materia erit minoꝛ. ¶ Tertio. continue poſt pꝛincipiũ talis moꝛbi ſalubꝛis coꝛpus moueẗ ad ſanitatē: qꝛ vadit ad illaꝫ: ⁊ digeſtio cõtinue ꝓcedit: ergo ꝯtinue poſt minus ꝑticipat termino a quo q̃ eſt egritudo. In ſtatu igiẗ egritudo eſt minoꝛ: cũ tunc coꝛpus magis ſit motũ ad ſanitatem q̃ꝫ in ꝑ̃ncipio. ¶ Et q̃rto: qꝛ in ſtatu accñtia ꝓpꝛia moꝛbi ſunt remiſſioꝛa q̃ꝫ in ꝑ̃ncipio: vt pꝫ in pleureſi ſuppurãda: in qua facta ſanie doloꝛ eſt mĩoꝛ q̃ꝫ in ꝑ̃ncipio: ⁊ tñ doloꝛ pungitiuus eſt de ꝓpꝛijs accidētib⁹ illius moꝛbi. ¶ Ego tñ vt ſupꝛa dixi: puto hãc opĩoneꝫ ita large intellectã nõ eſſe verã: ꝓpter id qḋ dixi in limitatione tituli. Et ꝓpterea ꝙ vt ſupꝛa dr̃ non vꝫ argumentũ. iſte caloꝛ eſt magis pꝛeter nãm: ergo eſt maioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ febꝛis. ſtat .n. maioꝛē febꝛē eſſe minus malignã: ⁊ ſic minus ꝑ̃ter naturã. Puto tñ iuxta menteꝫ Gaľ. ꝯcedēdã ēt ſine limitatiõe poſitã ſupꝛa eſſe hanc cõcľonem. oĩs febꝛis putrida ſalubꝛis in hoꝛa ſtat⁹ eſt minus maligna q̃ꝫ fuit in certa pte ꝑ̃ncipij: imo q̃ꝫ fuit in aliq̃ pte pꝛincipij. ¶ Ad hanc cõcluſionē ꝓbãdam ſuppono ꝙ vna febꝛis dicaẗ alia malignioꝛ: qꝛ ꝑiculoſioꝛ ad moꝛtē. ꝓbatur ſuppõ. niſi ita eſſet: iſta ꝯña non valeret: aliqua febꝛis lenta eſt maligna: ⁊ aliqua adu/

rens faciẽs ſitiz mirabilẽ eſt manifeſte ſalubris. igitur
differũt magnitudo febris ꝛ malitia: qꝛ ſi nõ dicatur
magis maligna abſolute pp magnitudinẽ piculi: ſꝫ pp
magnitudinẽ accñtiũ exitiũ in ea de pſenti: poſſet di/
ci ꝙ illa maligna eſt: tñ fortioꝝ accñtium. Et tñ Gal.
vult illã ꝯſequẽtiã valere virtualr̃: cum ex illo voluerit
dare hãc dñiam: vt pꝫ in auctoritate ſup̃ allegata ĩ vl
tio notabili. ¶ Scdo ſuppõit: ꝙ febres ſalubres ſunt
magis piculoſe ĩ pncipio q̃ꝫ in ſtatu. Hec ſuppõ pꝫ: qꝛ
in ſtatu ꝓo ꝛ puro tota mã febris eſt digeſta: ꝛ idõ pro
tũc eſt ſignũ certũ future ſalutis. In pncipio ãt mã eſt
cruda: igiť tunc febris eſt piculoſior. ¶ Ex his ſtatim
ſeqtur ꝯclo: qꝛ in illo tpe ẽ febris talis deterior: in quo
eſt magis periculoſa: ꝛ hoc eſt in pncipio. Et iſtud ad
hũc ſenſuz itellexit raby moyſes: cũ dixit ꝙ egritudo
in tpe ſtatus de neceſſitate eſt melior qñ ĩfirmus debꝫ
ſaluari: ꝛ trãſlatio burgũdionis in cõmẽ. apho. Circa
pncipia ꝛ fines: dicit: ꝙ melior eſt morbꝰ in ſtatu in ſal
uãdis. Et ꝯñr ꝯcedẽdũ eſt neutralitatẽ pcedentẽ talez
febrem fuiſſe maligniorẽ febre in ſtatu. Quinĩmo di/
ſpoſitiones multe apparẽter ſalue ſunt hmõi: ꝛ hꝫ ma/
xime hꝫ veritatẽ vbi a pncipio morbi vſqꝫ ad ſtatũ nul
la eſt noua mã ſub forma cãe añcedẽtis ex errore acci
dẽte ſup ĩfirmũ. nã poſſet in hora pncipij ita eẽ modi/
ca materia ꝛ tã multa ex errore ĩfirmi in ſtatu ſub for/
ma cãe añcedentis: ꝙ ꝯclo nõ hẽt veritatem.

¶ Et ſcdo puto verꝫ eſſe ꝙ poſita paritate: de qua di/
ximus ſupra. oĩs febris putrida ſalubris eſt mĩor ꝛ de
bilior in ſtatu q̃ꝫ in pncipio ptes pportionales inuicez
cõpando ſtatꝰ ꝛ pncipij: ꝛ poſita paritate in gradu pu
tredinis: lꝫ nõ in malitia. nã ſi nõ plus de materia trã
ſit in cãm ꝯiunctã in hora ſtatꝰ q̃ꝫ trãſiuit in tpe pnci/
pij: cũ putredo ſit minus maligna: puto ẽt ꝙ minorez
cauſabit febrẽ: ꝛ hoc mõ puto Aui. intelligere ſcda q̃r
ti caplo de iudicijs digõnis cũ dixit: ꝙ non eſt ſubli/
matio febris cuꝫ apparitione ſignoꝝ digeſtionis ſicut
non eſt cũ digõne apatis dolor fortis: hoc tñ ſcdm eſt
male experimẽtabile: qꝛ non ſumus certi vnq̃ꝫ: ꝙ quã
do materia eſt digeſta preciſe tm̃ trãſit in cãm ꝯiunctã
quãtum trãſibat in pncipio: ꝛ ſic nõ ſcimus certe q̃ꝫtuꝫ
gradum caloris: ꝛ qũo fortẽ faceret: ſi pciſe tanta trãſi
ret in formã cãe ꝯiuncte. Et rõ nũc facta: nec aliq̃ alia
quã noui me certificat. poſſet. n. dici ꝙ nõ obſtante ꝙ
trãſeat in modũ putredinis ſecurũ: verũ eſt cũ maiori
gradu caloris putredinalis: ꝛ facit febrem fortiorem:
lꝫ non maligniorez q̃ꝫ in principio.

¶ Et tertio ꝯcedẽdũ eſt in talibꝰ febribꝰ ſeruantibus
materiã ad vnũ creticã expulſionẽ febrẽ eſſe maiorẽ in
ſtatu q̃ꝫ fuit in pncipio. nã iſta vꝫ expſſe mens Gal. lo/
co allegato vbi dixit ſcdo de criſi caplo. 2. ꝙ febris in
principio eſt pauca ꝛ debilis reſpcũ eius: qđ eſt qñ eſt
cõpleta ꝛ fortis: ꝛ ſimilr̃ in primo cũ poſuit dñiam iter
fortẽ ꝛ malignã voluit illã que erat adurẽs ꝛ cũ ſiti eſſe
maiorem illa que eſt qeta ꝛ ꝯſtat ꝙ hoc eſt in ſtatu ta/
lium febriũ ꝛ quies in principio. preterea magnitudo
ꝛ fortitudo ſignoꝝ ſignificãtiũ ſpeciẽ egritudĩs: ꝛ que
ſunt illius accñtia ſignificãt fortitudinẽ febris: ſꝫ talia
ſunt fortiora in ſtatu. igiť maior eſt Gal. 3. de criſi ca/
pitulo. 4. cũ dixit: ꝛ oñdimus ꝙ natura egritudĩs co/
gnoſciť ex accidẽtibus que ſunt ei ppria. Et fortitudo
egritudĩs cognoſciť ex q̃ꝫtitate iſtorũ accñtium. ſ. que
ſunt ppria illi ſpeciei egritudinis: ꝛ legenti textum pꝫ
ꝙ per accidentia propria hic intelligit illa que fiunt vi
morbi nõ incitatione nature. Nã rigor in tertiana cuꝫ
horripilatione ꝛ punctura ponitur ſcdo de criſi ĩter ac
cidẽtia propria tertiane: ꝛ iſte non fit ſine incitatõe na
ture ad materiam expellendam. intelligit igiť ppria il
la que appropriate accidunt in tali morbo: ꝛ tunc pꝫ
minor: qꝛ in tertiana in ſtatu qñ reſeruať materia mõ
dicto eſt rigor fortior: calor acutior: pulſus maior velo
cior ꝛ frequentior: caliditas p totũ quaſi equalis: ſudor
plurimus: ꝛ iſta ſunt accidentia appropriate acciden/
tia in tertiana. igitur accidẽtia talia ſunt in ſtatu maio/
ra: in iſtis tamẽ febribꝰ multo plus de materia eſt ſub
forma cauſe cõiuncte hora ſtatus q̃ꝫ hora principij: ca
piendo partes pportionales poxyſmorũ vel exacerba
tionũ ſtatus ꝛ principij: ꝛ iuxta hec videť mihi cõcedẽ
dũ: ꝙ vtplurimũ febres putride ſalubres ſint maiores
in ſtatu vel ppe q̃ꝫ in principio partes ĩuicem cõparã
do. nam vtplurimuꝫ tanto amplior materia eſt ſub for
ma cãe ꝯiuncte ĩ ſtatu q̃ꝫ ĩ principio ꝙ febris ẽ maior.

Quantum ad tertiũ articulũ vr̃ Gentili ſum
matim vt ſtatim dicã rñdendo: ꝛ
eſt hec pria cõcluſio. In mã feb. putride ſalubris poſt — *Opinio Gentilis. Prima ꝯ.*
inſtans initiatiuum ipſius pcedit putredo in ſua cã ad
gradũ intenſiorẽ q̃ꝫ ſit in illo principio. nã qꝛ gradus
putredinis q facit febrẽ nõ põt eſſe quãtũcũqꝫ remiſ/
ſus: cũ febris ſit morbꝰ ꝛ pcedit ipſam neutralitas: ꝛ idõ
in inſtanti initiatiuo iã eſt materia ſub certo gradu pu
tredinis acqſito ĩ tpe febrilis neutralitatis: ꝛ ꝙ intendi
tur. pbatur: qꝛ materia talis pcipue: đ qua loqmur: nõ
reducibilis ad benignũ: oꝫ ꝙ putrefiat quouſqꝫ expel/
lať. ¶ Scdo ſic. Siľe eſt de putredine materiei febriũ
ꝛ apatis. vt prio de differẽtijs febriũ cap. 6. Sed poſt
principiũ apatis intendiť putredo. ergo ꝛ poſt initiũ
febris. minor pꝫ: qꝛ in principio flegmonis vtimur re
percuſſiuis: ꝛ materia recurrens eſt apta nutrire: ſꝫ in
fine eſt ex toto inepta nõ niſi ppter putredinẽ additã:
ꝛ idẽ ſignificat fetor q nõ eſt in principio in materia ta
liũ apatũ: ſed bene in pceſſu ꝛ experientia: qꝛ p flobo
thomiã factã in principio ſinoche euacuať ſanguis pa
rũ diſtans a naturali: poſt vero multũ alteratus ꝛ feti/
dus: ꝛ pꝫ: qꝛ febris nõ incipit cũ ſũmo gradu. ergo ali
qñ intendiť nõ niſi qñ eſt: ꝛ hoc erit. ergo poſt inſtans
ipſiꝰ initiatiuũ creſcet febris ꝛ ñ niſi ex augmẽto putre
dinis. ḡ putredo intẽdiť poſt tale inſtans ĩ mã febris. — *Scda ꝯ.*
¶ Scda ꝯclo. Poſſibile eſt ꝙ pcedẽte putredine ĩtẽ/
dendo cõtinue in eadẽ mã intendať digõ: iſtã ꝯclonẽ
putat Gẽtilis fundamẽtũ poſitiõis ſue: quã pbat mul
tis argumẽtis: ꝛ ego in notabili. 11. primi articuli oſtẽ
di hoc eſſe de mẽte Gal. ¶ Sꝫ pria rõ Gẽtilis ẽ iſta.
Qñcũqꝫ ſunt vni paſſo approximata duo agentia di/
uerſa: ꝛ paſſuz ẽ ſufficiẽter receptiuũ diſpõnũ q̃s iten
dunt illa agentia vtrũqꝫ agit: ꝛ ita eſt in febre putrida
ſalubri: qꝛ mãe eſt applicatꝰ calor nãlis ꝛ calor pter nãꝫ
vt ꝯſtat ꝛ mã eſt putredinis ꝛ digõnis receptiua. igiť
vtrũqꝫ recipit: cum naturalis intendat digerẽ: ꝛ extra/
neus putreſacere. Scda rõ ẽ ex Gal. primo pnoſticoꝝ
cõmen. vltimo: q vult ꝙ in materiam ſaniei ſimul agãt
calor nãlis ꝛ preter naturã. Sꝫ pter naturã nõ niſi pu/
treſaciendo. vñ in tranſlatiõe ex greco dicit Gal. Si
vero ſalueť aliqua virtus pmixta ſit trãſmutatio a cau/
ſa que pter naturã: ꝛ ea que ſm naturã putreſaciẽte q
dem ea que pter naturã. ¶ Tertia rõ: qꝛ qñ vnuꝫ paſ/
ſum põt ſucceſſiue alterari a duobꝰ agentibus: ita ꝙ p
illud aliquã diſpoſitionẽ hẽat: tunc nõ repugnat illud
paſſum: qñ ſimul ab ambobus trãſmutať ad talem ve
nire diſpõnẽ. Cũ ergo mã cruda poſſit p ſucceſſiuam
tranſmutationem applicando primo digeſtiuũ ꝛ poſt
putrefactiuũ acquirere diſpoſitionẽ compoſitam ex di
geſtione ꝛ putrefactione ſub certis gradibus: tũc per
amborum approximationẽ põt ad hanc eandem veni
re: ꝛ tunc poterunt ſimul intendi digeſtio ꝛ putreſa/
ctio. ¶ Quarta ratio: qꝛ egeſtio nigra ĩ ſtatu apparẽs:
que nõ apparuit in principio: ꝛ ſimiliter hypoſtaſis vri
ne nõ ſunt ita male ſicut in principio apparentes. hoc
patet quarta particula affo. in cõmẽ. affo. Egeſtiones
nigre quales ſanguinis. Et ſecunda primi: ꝛ ex yſaac
quarto vrinarũ. Et hoc nõ põt eſſe niſi qꝛ in iſta mate/
ria: in qua pceſſit vſqꝫ ad ſtatum putredo denigrans:
pceſſit

UVA. BHSC. IyR_044_2

ꝓceſſit tamē etiā digeſtio: aliter enim nulla eſſet cauſa quare in pꝛincipio eſſet peioꝛ: niſi qꝛ in pꝛincipio caret digeſtione ⁊ in ſtatu eſt digeſta: igitur ſequitur ꝙ cum putrefactione pōt intendi digeſtio.

¶ Et ex iſta cōcl'one dimittēdo alia coꝛrelaria: infert Gen. rñſionē ad dubiuꝫ: ꝙ in febꝛe putrida ſalubꝛi: in qua tota materia trāſit in cōiunctā in pꝛincipio: ⁊ in q̄ materia eſt equalis quātitatis in pꝛincipio ſicut ī ſtatu febꝛis eſt foꝛtioꝛ ⁊ maioꝛ ī ſtatu q̄ꝫ in pꝛincipio: ꝓbaꝛ: qꝛ illo tp̄e eſt febꝛis maioꝛ quo materia eſt magis putrida: ⁊ hoc eſt in ſtatu: qꝛ vſqꝫ ad ſtatū ꝓceſſit putredo cōtinue intendendo. vt pꝫ ex ꝯcl'one: ⁊ intenſioꝛ putredo facit maioꝛē ⁊ intenſioꝛē febꝛem. ¶ Et hāc ꝯcl'onē dicit eſſe Gal. ⁊ Auic. ⁊ Haly ab. Pꝛimo Gal. in tēpoꝛibus vniuerſalibus: vbi ponit ſimilitudinem plante cū moꝛbo: que planta pꝛimo incipit poſtea augeꝛ poſtea ſtat. Et exēplificādo vult moꝛbū augeri qñ materia digeriꝛ: ⁊ ſtare qñ mā ē digeſta. Auic. vero ſc̄da pꝛimi dixit: ꝙ in augmēto manifeſtaꝛ cōſtrictio egritudinis: ⁊ ꝙ in ſtatu ꝯſiſtit ex oibꝰ ſuis ꝑtibus. Et Haly ab. quarto theoꝛice dixit: ꝙ augmētū eſt qñ incipit maturatio: ⁊ tunc augeꝛ virtus moꝛbi ⁊ virtutis debilitas.

Moꝛbꝰ in ſtatu feb. maioꝛ triꝰ modis.

¶ Ultra hoc aūt Gen. ponit tres alios modos imaginandi: ꝙ moꝛbus dꝫ eſſe maioꝛ in ſtatu p̄cipue febꝛis: de qua eſt ſermo: quoꝛū vnus eſt ꝙ lꝫ in talibꝰ febꝛibꝰ appareat in ſtatu hypoſtaſis alba ⁊c. ſignificans cōplementū digōnis nō eſt ita ꝙ tota materia faciens febꝛē ſit digeſta tali digōne: imo pauca que ī materiā hypoſtaticā eſt cōuerſa. Q̄ aūt pauca ſit cōuerſa in materiā hypoſtaticā: pꝫ ex his que accidūt ī criſi: qꝛ humoꝛes expelluntꝛ nō dealbati: ſed ſub ꝓpꝛijs foꝛmis colera citrina ſanguis rubeꝰ ⁊ melācolia nigra ⁊ ñ alba: vt hypoſtaſis. Et ꝙ ſolū pars illa ſit digeſta: que eſt ꝯuerſa ad mām hypoſtaſis. pꝫ ex Gal. j. de differentijs febꝛiuꝫ. cap. 6. vbi dixit: ꝙ id qd̄ eſt digeſtū in putrefactione intra venas eſt ꝓpoꝛtionale puri qd̄ ē in apatibꝰ: ⁊ qd̄ ē illud: qd̄ in vꝛinis ſubſiſtit: ⁊ iō nō obſtante digōne q̄ ē in ꝑte: tñ multo amplioꝛ ꝑs putrefit ⁊ creſcit in ea putredo vſqꝫ ad ſtatū: ⁊ iō febꝛis fit maioꝛ. Q̄ ſi q̄raꝛ q̄uo ſigna digōnis ſint ſigna ſalutis: tñ multū remaneat idigeſtū ⁊ putridū. Rñdet qꝛ ſignāt ꝙ nō obſtāte putrefactione virtus mēbꝛoꝛū remanet foꝛtis: ⁊ ꝑ ꝯñs pōt expellere mām ⁊ ipſam vincere nō ſolū quo ad partē: que dealbaꝛ ⁊ fit hypoſtaſis: ſꝫ quo ad totū. ¶ Sc̄ds modus imaginādo ꝙ qñ hoc modo applicaꝛ caloꝛ naturalis ⁊ p̄ter naturā: ꝙ tandē digeriꝛ humoꝛ digōne in nocitiuo. modo moueꝛ materia duobꝰ diuerſis motibus: quoꝛū vnus eſt putrefactio: alter digeſtio: ſed ab ambobus vno motu q̄ eſt quodāmodo digō: ⁊ quodāmodo putrefactio: qꝛ participat ꝯditionibꝰ digōnis ⁊ cōditionibꝰ putrefactionis. Et quāto plus acquiriꝛ de termino iſtius motus: tāto plus participat mā ⁊ digōne ⁊ putrefactione: ⁊ hoc vr̄ ſentire Gal. j. de differētijs loco allegato: cū hāc trāſmutationē talis māe vtroqꝫ noīe vocauit digōnis ⁊ putrefactionis cū dixit. Altera vero putredo quā ⁊ digōneꝫ eſſe diximus in vnā ſpēm ſemꝑ tranſmutaꝛ puris: ⁊ ideo qñ mā eſt ſūme digeſta: hoc modo digōnis eſt ſūme putrida: ⁊ iō febꝛeꝫ facit maioꝛē. Et huius exēplū eſt ſicut qñ aliq̄d nō coloꝛatū moueꝛ: itaꝙ acq̄rat rubedinē: in qua lꝫ ñ foꝛmaliter: tñ virtualr̄ ſunt albedo ⁊ nigredo: quāto. n. plus de termino iſtius motus q̄ eſt putrefactio acq̄riꝛ: tanto plus acquiriꝛ de albedine ⁊ nigredine virtualiter.

¶ Tertius modus imaginando ꝙ digeſtio ⁊ putrefactio participant quodāmodo nā ꝯtrarioꝛū: ſed tñ nō ſunt motus ꝓpꝛie ꝯtrarij. hoc ſc̄dm pꝫ: qꝛ putrefactio ē ꝯtrariuꝫ maxime cōe ſimplici generationi mixtoꝝ: vt dr̄. 4. metheoꝛoꝝ: ⁊ vnū vni eſt ꝯtrariū: ideo digeſtio nō ē vere ꝯtraria putrefactioni: pꝛimū tñ pꝫ ꝙ quodāmō participāt nā ꝯtrarioꝝ: qꝛ nō poſſunt ſub q̄buſlibet gradibꝰ ſe cōpati. Nā ꝑfecta digō: qualis eſt in coꝛꝑe temꝑato: nō patitur ſecū ſummā putredinē: q̄lis eſt in his q̄ incinerātur: imo ſūmus gradus ⁊ ꝑfectū vnius iſtoꝝ nō patiꝛ ſecū reliquū. Et iō ꝑñt vſqꝫ ad q̄d ſimul intēdi ī eodeꝫ ⁊ terminus eſt digō que eſt in ſtatu taliū febꝛiū: ⁊ iō vſqꝫ ad illū gradū intēdiꝛ putrefactio ⁊ in ſtatu eſt putrefactio intēſioꝛ q̄ꝫ in p̄ncipio: ⁊ iō nō obſtāte ꝙ ſit maioꝛ digeſtio: nō ſequiꝛ quin febꝛis ſit intenſioꝛ.

¶ Ego aūt de hac q̄ōne eſtimo vt dixi in p̄cedēti articulo. Et ꝯſtat ꝙ ī pꝛīo mō Gētilis: lꝫ ꝯcedaꝛ ſibi ꝙ digeſtio ⁊ putrefactio ꝑñt ſimul intēdi. Non tñ ſeq̄tur ꝙ ſemꝑ in ſtatu ſit putredo maioꝛ vt ꝓbatū eſt ſupꝛa. qñ alia materia trāſit in ꝯiunctā in hoꝛa ſtatus q̄ꝫ trāſiuit ī p̄ncipio. Similr̄ nō opꝫ ꝙ ſi putrefactio magis ꝓceſſit ꝙ ꝓpter hoc febꝛis ſit maioꝛ: vt dc̄m eſt in vno notabili pꝛimi articuli: ⁊ ideo coꝛrelariū rñſiuū ad q̄ōneꝫ non ſeq̄tur ex ſuis ꝯcl'onibus. ¶ Sc̄ds modus iudicio meo eſt contra Gal. 1. de criſi capl'o. 18. vbi. n. ita dixit ad litteram cū dixit: determinatū eſt igiꝛ ꝓpter illud: qd̄ in ſeptem diebus poſt diē. 27. digeſte ſunt omnes cauſe faciētes egritudinē: ⁊ expulſe ſunt a coꝛpoꝛe vſqꝫ ad poſtremā earū: nō ergo voluit Gal. partē ſolam digeri. ¶ Tertius v̄o modus eſt ꝯ Gal. 5. de ſimplici vbi vult ꝙ digeſtio qua ſanies gnātur ſit a caloꝛe nāli: ⁊ pꝛīo ꝓnoſticoꝛū: vult ꝙ a p̄ternaturali caloꝛe in tali materia ſit putrefactio: ⁊ iō voluit motus eē diuerſos: ⁊ Aui. tertia q̄rti in capl'o de iudicijs ſaniei: q̄ vult ꝙ ī ea nō eſt oꝑata niſi caliditas innata ⁊ in q̄rta eiuſdē in capl'o de ſmone vl'i vlcerū vult hoc idē: ꝙ in laudabiliſſima ſanie nō eſt putrefactio nedum ꝙ ibi ſit ſūma. Uide pꝛo iſto que dixi ſuper aphoꝛiſmo circa generationē ſaniei in q̄ōne. ¶ Quartus v̄o modus ⁊ ſi ſupponat veritatē ꝙ poſſunt vſqꝫ ad q̄d ſe compati: tamē non ꝓbatꝰ ꝙ poſſit putrefactio intendi vſqꝫ ad ꝯplementum digeſtionis: hoc ēt conceſſo nō ſequiꝛ quin eque intenſa: ⁊ cum hoc malignioꝛ putredo ſit ante ꝯplementum digōnis. ⁊ ꝑ ꝯñs nō ꝓbat q̄n ante ſit febꝛis maioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ. ¶ Sed tamē ne errares circa ſc̄dm dc̄m meum in ſc̄do articulo: vbi loquoꝛ de magnitudine febꝛis non de malitia. Et dico poſita paritate in gradu putredinis attende: ꝙ licet materia digeſta īcipiat putrere tota: ⁊ ſilr̄ mā digeſta cruda nō ſtatim facit febꝛē ita foꝛtem ⁊ intenſam: ſicut faciet in certa parte tēpoꝛis poſt. nam experientia notat: ꝙ illa que putrefiunt nō ſtatim cum incipiunt putrere ſunt calidiſſima: ſꝫ eoꝛum caliditas per tp̄s intenditur: ⁊ ſilr̄ notat ꝙ in pꝛincipio paroxyſmi nō ſtatim eſt febꝛis tanti gradus caloꝛis: q̄ꝫti eſt in ſtatu ⁊ augmēto. Et rō qꝛ poſſibile ē materiam facientē febꝛem putridā in ſtatu incipere ꝓ tūc putrere: vel parū ante īcepiſſe ſicut ī p̄ncipio ꝑoxyſmi ſtatus: ⁊ poſſibile eſt ſatis multū putruiſſe: ⁊ ita eſt poſſibile in p̄ncipio: iō volēdo cōꝑere ſtatū ad p̄ncipiū ſꝫ regulā Gal. opꝫ ꝙ ponamus materias illas que ſunt ſub actu putredīs in ꝑtibus inuicem cōparatis eē ſub eque intēſo gradu putredīs. Sꝫ qꝛ putredo in mā minus digeſta alijs paribꝰ ē deterioꝛ: iō ī p̄ncipio: cū hac paritate in gradu eſt tñ putredo malignioꝛ: ⁊ ī hac malignitate ſequiꝛ diſparitas ex rōne pꝛincipij ⁊ ſtatꝰ reſpectu ſilis materie in excepta diuerſitate ī digōne: ⁊ iō in hac nō opꝫ poni paritatē: in febꝛe ergo tertiana vnici ꝑoxyſmi: cuiꝰ ꝑticulare p̄ncipiū coīncidit cū vniuerſali hoꝛa ſtatus vniuerſalis febꝛis eſt maioꝛ q̄ꝫ ī p̄ncipio eiuſdē vnius: ſꝫ ibi non ſeruaꝛ paritas in gradu putredinis. Et tu ex hoc vides ꝙ ꝯcedēdū eſt poſſibile febꝛē in ſtatu ſalubꝛi eſſe foꝛtioꝛē ēt ſi ſic de paucioꝛi materia poſita hac diſparitate ī gradu putredinis. Sꝫ hec non repugnant cōcluſioni ibi poſite.

¶ Et ꝑ iſta rñdeo ad argumēta vtriuſqꝫ ꝑtis: nā qꝛ teneo nullā vl'eꝫ: opꝫ qꝫ vtriuſqꝫ ꝑtis rōnes ſoluanꝛ. ad p̄mā q̄ ꝯcediꝛ ꝙ vtpl'm talis febꝛis nō poſita limitatōe

eſt maior in ſtatu:⁊ in ſuātibꝰ mā̈ʒ ad vnā expulſionē:
nō tn̄ eſt malignior qn̄ eſt ſalubris. ¶ Et ſiſr ꝯcedit ꝙ
ſtatꝰ eſt hora pugne ad hūc itellectū:ꝙ maxīe ē apta
fieri pugna in ſtatu:⁊ hoc qꝛ qn̄ mā̈ eſt digeſta vtpl'm
accidit ꝙ plus de tali mā̈ mouet ad putrefactionē: ⁊
cū hoc eſt magis apta ex ꝑparatione obedire ꝟtuti:⁊ idō
ꝟtus eſt iclinata magis conari ꝯ mā̈m:ſi tn̄ ſuat pari
tas dī: ꝙ nō ſit maior pugna in ſtatu q̄ʒ in ꝑncipio:imo
minor:qꝛ mā̈ eſt minus rebellis⁊ minus maligna ⁊ eq̈
lis q̄ʒtitatis. ¶ Et ſiſr dicit ad tertiū ꝙ in ſtatu ſūt ma
iora accidētia:qn̄ ſit criſis:⁊ qn̄ amplior mā̈ ē ſub actu
putredinis vel ſub intenſiori gradu putredinis: ſʒ nō
quādo paritates dicte nō ſeruant. ¶ Et ſimili mō rn̄/
det ad quartū. ¶ Sʒ ad qntum dī:ꝙ febris auget ī tē
pore ꝑncipij.nam hic nō loqmur de ꝑncipio ꝓ inſtāti
initiatiuo:ſed pro vno de tpibus morbi latitudinē ha
bente. Et ad Gale. dicitur ꝙ loquitur de morbis vt/
plurimū cōtingētibus:in qbꝰ hora ſtatus multo plus
de materia tranſit in cauſam coniunctam q̄ʒ fuit in ꝑn
cipio. Et ad hunc eundem ſenſum loquitur Gal. 1. de
criſi. cap. 18. ⁊ caplo. 2. libri ſecundi ibidē allegatis:nō
cum limitationibus poſitis.

¶ Ad argumēta ꝓ oppoſite partis. ad primuʒ dici/
tur ꝙ morbus in ſtatu incipit declinare per remotionē
de preſenti:ſed eſt maior q̄ʒ in principio fuit ille:de q̄
ibi loquimur:⁊ tranſlatio Burgūdonis dicit:ꝙ nō ſit
minor:ſed ꝙ ſit melior in ſtatu:⁊ hoc in cōmē. apho.
Circa principia ⁊ fines:⁊ hoc eſt conceſſum. ¶ Tertia
autē auctoritas ſupra eſt expoſita:ꝙ quando in vrina
ſubſidet fex:⁊ eſt ſignum digeſtionis cōplete febris:lʒ
eſſet magna:tn̄ non eſt difficilis ⁊ dominans:qꝛ nō eſt
ita maligna ꝙ poſſet dominari. ¶ Quarta autem au/
ctoritas eſt intrincata:ſed pro nunc dicatur ꝙ ſignifi/
cat digeſtio ſuperfluitatem:ꝙ diſpoſitio mēbri eſt ſm
ſanitatem:qꝛ morbus ſi ſic non eſt ita malignus preci/
pue febris:non tn̄ opʒ ꝙ ſit minor. ¶ Ad rōnem cōce
ditur ꝙ ſeruata paritate poſita in cōcluſiōe ꝯcludit ve/
ritatē:ſed quādo accidentia ſunt fortiora in ſtatu ⁊ ma
teria eſt valde amplior vt in morbis:de quibus intelli
git Hipp. in apho. allegatis non ſeruat dicta paritas:
Alie tn̄ ꝓprie rationes ſolute ſunt in determinatione.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Et qn̄qʒ cognoſcūt ex diſpōne euacuationū.
nam cum accidit in paroxyſmo aliquo ſudor:aut
ventris fluxus:⁊ paroxyſmus ſecundus qui eſt
poſt ipſum eſt in ſimilitudine vehemētie primi ⁊
fortitudine eius:aut ſupra ipſuʒ : tunc euacuatio
eius eſt ꝓpter multitudinem nō ꝓpter fortitudi
nem:⁊ egritudo iudicatur longa.

¶ Hic ponit modos cognoſcēdi tpa vl'ia:ex ſignis q̄
dicunt poſt apparētia. Et diuiditur in duas ptes. pri/
mo ponit ſignū ⁊ regulā cognoſcēdi hoc per euacua/
tiones cum certis circūſtantijs. ſecūdo per digōneʒ ⁊
cōtrarium eius. ſcda ibi. (Et quādoqʒ cognoſcunt ex
pte digeſtionis). ¶ In prima dicit:ꝙ hec tēpora co/
gnoſcunt. ſ. vtrū ſint ꝓpinqua ⁊ breuia aut longa aut
remota ex euacuatiōe hoc mō:qꝛ ſi in aliquo poxyſmo
accidit aliqua ſenſibilis ⁊ notabilis euacuatio vt ſudor
vel fluxus vētris:⁊ poxyſmus ſequēs q eſt poſt talem
euacuationē fuerit in ſimilitudīe vehemētie ꝑoris aut
fortioris:tunc ſignificat ꝙ euacuatio eſt propter multi
tudinem materie:non ꝓpter fortitudinem virtutis:⁊
ideo egritudo iudicatur longa.

¶ Circa iſtum can̄. nota ꝙ qn̄ natura multū hʒ dn̄iuʒ
ſup mā̈m nō digeſtā ꝑcipue nō exn̄tē in vijs ductuū ⁊
alteri hmōi cōmixtā:prio eā digerit q̄ʒ ipa tētet valde
ſenſibilr euacuare:ſed qn̄ mā̈ irritat virtutē fortiter cō
tingit ꝓpter ſtimulū ꝙ virtus conat mā̈m an̄ digōneʒ
expellere:⁊ ſi non hʒ magnū dn̄iū ſup mā̈ʒ digerēdā.
¶ Nota ſcdo:ꝙ qn̄ natura pellit materiā ante digeſtio
nē ⁊ paruo exiſtente dn̄io nō tam multū expellit:quin
etiā remanet multū expellendū:⁊ id qd̄ remanet ē etiā
in prima agitatū expulſione. Qn̄ vero poſt digeſtionē
⁊ cum magno dn̄io ſup materiā vtplurimū ita expel/
lit vt multū dominet materia aut ex toto euacuetur.
¶ Ex his pʒ qn̄ natura pellit mā̈m que iaʒ eſt digeſta:
ſequens paroxyſmus dʒ vtplurimū eſſe minor:⁊ ſimi/
liter cū virtus magnā hʒ ꝓportionē ſup mā̈m ⁊ ſi non
ille qui ſequit īmediate ſaltē tertius:qn̄ aūt expellit an̄
digeſtionē:⁊ cū paruo dn̄io adhuc remanet multū de
materia ſtimulans: ⁊ eſt cā ꝙ additur in paroxyſmis:
nō dico ꝙ paroxyſmi fiant longiores q̄ʒ fuiſſent facti
ſi nō fuiſſʒ euacuatio:ſed tamē ſunt longiores ꝑoribꝰ.
¶ Ex quibꝰ poſtea ſequit ꝙ qn̄ eſt euacuatio ⁊ paroxy/
ſmi ſequētes nō ſunt nimis vehemētes ꝑcedentibꝰ ſi/
gnat:ꝙ virtus nō multū hʒ dn̄ium ſup mā̈m totā: nō
dico ꝙ ſup expellendā nō hʒ dn̄iuʒ: qꝛ nō expelleret:
ſed nō habuit magnū dn̄iuʒ ſup totā:qꝛ tūc eā expuliſ/
ſet:aut totalē:aut ſaltē:ita ꝙ parū remanſiſſet:⁊ paro/
xyſmi ſeqntes fuiſſent īmorati:īmo fuit fcā expulſio ꝓ
pterea ꝙ materia multitudine ſua grauabat virtutem:
⁊ coegit vt faceret fortem conatū ad expellenduʒ. Et
ſic ſignificat longitudo morbi ſi morbus eſt ſalubris.
in mortalibus aūt hoc ſignificar et breuitatem:qꝛ ma/
teriam cito ſui multitudine ſuperaturam virtutem.

¶ Et qn̄qʒ cognoſcunt ex pte digōnis ⁊ contra/
rij digōnis ſm ꝙ diximus. verbi grā. qn̄ appa/
ret ſputū cū digeſtione aliqua:aut vrina:in qua
eſt nubes aliqua. tunc eſt principium augmenti:
deinde qn̄ multiplicat illud ⁊ apparet:aut con/
trariū eius. tūc eſt ſtatus:⁊ iterū quando appa/
ret digeſtio:aut ꝯtrariuʒ eius velociter ex ſputo:
aut nube. tunc ſcias ꝙ ſtatus ē propinquus:⁊ ſi
tardat:tūc ſcias ꝙ ſtatus ē lōginquus.

¶ Hic ponit ſigna a digeſtione ſumpta: ⁊ cōtrario ſuo
ſcilicet poſitiuo modo ſupra expoſito dicēs:ꝙ hec tem
pora cognoſcunt ex diſpoſitione digeſtionis ⁊ ſui cō/
trarij. ⁊ hoc eſt duobus modis. vnus eſt ſignificādo h
tempora eſſe de ꝑſenti ſicut verbi grā: quādo apparet
ſputū cū aliqua digeſtione ſupple manifeſta. tūc ē aug
mentū:⁊ qn̄ in vrina eſt nubes quaſi natans in vrina ē
principiū augmenti ⁊ qn̄ multiplicat illud: qꝛ ſedimē
in vrina apparet multū:⁊ cū alijs cōditionibꝰ ſignificā
tibꝰ digeſtionē completam vel quaſi vel in ſputo ſimi/
liter:aut eſt completū ſignum contrarie digōnis:ſicut
vrina cū hypoſtaſi nigra ⁊ ſputū nigrū ſignificat ꝑſen
tia ſtatus. ſecūdus modus eſt ad ſignificanduʒ per iſta
ſtatū futurū cito vel tarde. vbi grā. ſi cito poſt inſtans
initiatiuū morbi appeat manifeſtū ſignuʒ digeſtionis
vel oppoſiti ſignificat ſtatus vicinus: qꝛ ſignificat ꝙ
materia velocit trāſmutat ad bonū vl' ad malū:⁊ ſi tar
de eſt ecōtra:qꝛ ſignificat ꝙ materia nō facile trāſmu/
tat. Et ideo tp̄s multū erit anteq̄ʒ ſit integre trāſmuta
ta:⁊ ſic ſtatus erit tarde:⁊ primus modus ſignificandi
pʒ ex deſcriptionibꝰ iſtorū temporū penes materie trā
ſmutationē. ſecūdus modus ex cauſa dicta:⁊ eſt canon
verus vt in pluribus. Nā pōt hypoſtaſis in vrina ap/
parere nō deciſa a materia morbi:⁊ pōt eſſe ꝙ primo
celeriter ꝓcedat digeſtio in materia: que eſt ſubtilis ⁊
reſidua eſt groſſa:⁊ in ea tarde ꝓcedit digeſtio:⁊ ideo
intelligatur vt in pluribus ⁊ in morbis incipientibus
a materia cruda. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cognitio aūt horarū particulariū. nam hora
pricipij paroxyſmi eſt hora in qua coartatur pul/
ſus: ⁊ tu iam ſciuiſti intentionem eius ⁊ plum/

deus

UVA. BHSC. IyR_044_2

beus ſit color extremitatũ:⁊ infrigidantur extre/
ma:⁊ proprie extremitas auris ⁊ naſi vſq̄ ad ho
ram:in qua ſentit̃ ſparſio caliditatis.

¶ In iſta parte Aui. declarat tempora particularia: ⁊
diuidit̃ in tres. primo facit hoc. ſcd̃o ponit exemplũ
oium tẽporũ particulariũ. tertio can. ibi ſcd̃a. (Et ſi ti/
bi videt̃). ibi tertia. (Et ſcias q̄.) Prima in quattuor:
ſicut quattuor tẽpora declarat. ibi ſcd̃a. (Et hore aug/
menti.) ibi tertia. (Et hora ſtatus) ibi quarta. (Et hora
declinationis.) In pria facit tria. Nã prio ponit illa:q̄
ſunt de rõne ppriĳ principĳ particularis. ſcd̃o accidẽ/
tia multotiens in ea euenientia. tertio cõparat princi/
piũ ⁊ ſtatũ ĩ debilitãdo alĳs tpib⁹. ibi ſcd̃a. (Et qñq̄)
ibi tertia. (Et vehementius.) ¶ Dicit prio q̄ cognitio
horarũ particulariũ eſt ex his:q̄ dicent̃. nã principiũ ẽ
illud tp̃s: vel illa ps:in qua coartat̃ pulſus:⁊ tu iã ſci/
uiſti quid eſt hoc dicere:⁊ color extremitatũ ſit plum/
beus:⁊ infrigidant̃ extremitates pprie. ſ. extremitas
auris ⁊ naſi. Et durat principium quouſq̄ ſentit̃ ſpar/
ſio caliditatis. ſ. a corde verſus extrema.

¶ Ubi primo no. q̄ ſcd̃a primi declaratũ eſt. quid eſt
coartatio pulſus:⁊ infra in caplo de ſignis putridarũ
dr̃ q̄ eſt coartatio ⁊ paruitas diuerſi:⁊ hoc mõ ĩtelligẽ
do:q: in principio pticulari ſpargit̃ mã nõ ſolũ ad exte
riora corpis: ſ; extra venas: ⁊ iterioꝛib⁹: ⁊ ptib⁹ cordi
vicinis. iõ mouet̃ calor motu ſuffocatiuo: ⁊ q: p illum
motũ multi fumi ẽt groſſi cõicant̃ ptibus ẽt cordi vici
nis:⁊ cor illis ptib⁹ cõpatit̃. iõ ſpũs ⁊ calor ⁊ vapores
⁊ ſanguis retrahuntur verſus cor:⁊ non inclinatur cor
multum de ſpiritu tranſmittere ad exteriora : immo
retrahere. ⁊ iõ nõ ĩclinat̃ multũ dilatare artarias. ⁊ iõ
pulſus ſit paruus:⁊ ẽt refrigidat̃ extremitas ⁊ in arta/
rĳs illoꝝ locoꝝ neceſſitas dñat̃. Fit aũt diuerſus: q:
virtus ĩ illa hora magis aggrauat̃:⁊ vario mõ. Ex quo
p; q̄ nõ in oĩ principio ſiunt iſta eq̃lr̃. P; ſcd̃o q̄ ſi ↄti
gat fieri ĩpedimtũ. ſic̃ vbi. g. pp ſtatũ alteri⁹ febris q
ſit fortis ĩpediat̃ vt pulſus fiat paru⁹ ĩ pricipio vni⁹ al/
teri⁹ hñtis debile pricipiũ:⁊ ppter h̄ nõ dicim⁹ eẽ ve/
rã deſcriptionẽ:q: iſte deſcriptiões intelligunt̃ dedu/
cto ĩpedimẽto. vt dicit Aui. ĩfra in cap. de lipparia: de
diffinitõe febris. h̄ eadẽ ẽ cã q̄ plũbe⁹ ſit color extremi
tatũ:⁊ ĩfridant̃ pp ſpũs ⁊ ſanguis reuocatiõez ad ĩte/
riora: nõ remanẽt tñ mẽbra extrĩſeca ex toto ſanguĩe
puata: ſ; remãet ps groſſior:⁊ cũ paucĩ ſpiritib⁹: iõ opa
ca ⁊ ad nigredinẽ tẽdẽs:q̄ cũ cute cõmixta:q̄ d; eẽ al/
ba: reddit colorẽ plũbeũ. Extremitas ãt aurĩ ⁊ naſi: iõ
magis mãifeſte ĩfridãt̃:q: ſũt fride ꝺ ſe pauci ſãguĩs.
vñ ſũt plĩmũ cartilagĩoſe:⁊ caro eoꝝ rara: poroſa: a q̄
facile ſpũs ⁊ ſãguis retrahit̃. ⁊ ĩ q̄ cito aer extrĩſec⁹ ĩ/ (gredit̃
¶ Ultimo no. q̄ principiũ durat quouſq̄ ſen/
tit̃ ab infirmo ſpargi caliditas a corde verſus extrema:
⁊ hoc excluſiue:q: hoc eſt tp̃s augmenti: vt parũ poſt
dicet̃:⁊ oĩa intelligant̃ deducto impedimento.

¶ Et quãdoq̄ aſſociant̃ principio alteratio co/
loris:⁊ pigritia:⁊ anguſtia:⁊ tarditas motuum ⁊
profunditas ſomni:⁊ mollificatio palpebrarum:
⁊ horripilatio inter ſpatulas:⁊ grauitas ſermo/
nis:⁊ fortaſſe accidit in eo rigor fortis:⁊ quan/
doq̄ accidit curſus ſaliue:⁊ ſaltus temporum:
⁊ tinnitus aurium:⁊ ſternutatio:⁊ cõmotio mem
brorum corporis.

¶ Hic narrat multa accidentia:q̄ multotiens apparẽt
in pricipĳs poxyſmoꝝ: l; nõ de neceſſitate:⁊ ſunt. 13.
Primum ẽ alteratio coloris. ſ. maior q̄ plũbeitas:q:
ſiũt q̄ſi ſicut mortui: vt accidit in ſincopali. Scd̃m ẽ pi
gritia. ſ. ĩclinatio ad qetẽ:⁊ hoc l; q̄ſi ſemp accidat: tñ
aliqñ ñ accidit: ſic̃ qñ vapor ẽ valde calid⁹ ⁊ ĩcitãs ad
irã. Tertiũ ẽ ãguſtia:⁊ ẽ ĩgetudo pp quã cogunt̃ angu
ſtiare:⁊ ↄſtrigere ſe:q̄ maxĩe accidit qñ mã mouet̃ cir
ca os ſtõachi: vl̃ mẽbra nobilia multũ ſenſitiua. Quar
tũ eſt tarditas motuũ:qd̃ maxĩe accidit mã exñte flãti/
ca: cui⁹ vapores ebetãt valde ſpũm:⁊ nõ irritãt ad q̃rẽ
dũ aliqd quo phibeat̃ eoꝝ ĩpreſſio. Et qntũ ẽ pfundi/
tas ſomni:⁊ hoc accidit multũ mã exñte flãtica: cuius
pmi fumi infridãtes ⁊ humectãtes cerebrũ:⁊ cor ĩfri/
gidatione pportiõali illi:q̄ ſit a vaporib⁹ nutrimẽti ĩ/
ducũt ſomnũ:⁊ hoc nõ ẽ irrõnabile:q̄ febre exñte co/
lerica: cũ tñ corpus abũdat ſanguĩe ⁊ flãte fiat in pn/
cipio ſõni pfunditas:q: ↄmota mã colerica: tamẽ ſan/
guis ⁊ humiditates alie agitant̃ ⁊ vaporãt. Et qñ ta/
lis vaporatio ẽ cũ attractiõe ſpũum eſt facili⁹ cã ſõni ⁊
pfundi pp fortitudinẽ retractiõis caloris ⁊ multitudi/
nẽ vapoꝝ. Sextũ eſt mollitio palpebraꝝ:q: claudũtur
⁊ cũ difficultate apiunt̃:⁊ hoc pp hũiditates:q̄ eliquã
tur:⁊ ad neruos palpebraꝝ currũt: aut q: ſpũs in illis
paucificant̃. Septiũ eſt grauitas ſmõis:q: iſti grauã
tur in ſermocinãdo ⁊ loquẽdo: ptim q: ĩteriores vtu/
tes:q̄ in ſmone opantur: ſunt a multis fumis cerebro
cõicatis:⁊ a motu ĩordinato ſpũũ ⁊ humoꝝ ĩpedite.
ſilr̃ ẽt vtutes muſculoꝝ epigloti:⁊ maxĩe ligue. Octa
uũ eſt horripilatio ĩter ſpatulas. Nã de horripilõne di
cet̃ infra caplo pprio: ſ; ĩter ſpatulas: iõ q: poſteriora
hñt nucã:q̄ ẽ frĩda:⁊ initiũ neruoꝝ: iõ facili⁹ ĩfrigidã/
tur:⁊ q: vene magne: in qb⁹ ↄtinet̃ hũor multus ſunt
vſus poſteriora: iõ citi⁹ mordicãtẽ hũorẽ circa loca il/
la mittũt. Nonũ ẽ rigor fortis. de quo ĩfra ĩ caplo ſuo.
Decimũ eſt curſus ſaliue. nã qñ caput ẽ humidũ:⁊ hu
mores ſui agitant̃ p aliqd̃ mordicatiuũ: ↄtigĩt q̄ multa
ſaliualis hũiditas vẽiat ad os:⁊ ſilr̃ cũ agitant̃ mãe in
ſtõacho. Undecimũ ẽ ſalt⁹ tympoꝝ. i. iectigatio accñs
in muſculis q ſunt ĩ tymporib⁹:⁊ accidit qñ ĩ illis ven
toſat̃ mã pp cõmotionẽ factã ĩ pncipio:⁊ ſilr̃ cũ mordi
cãs mã illis muſculis cõicat̃:⁊ de illis dixit:q: ſũt ſen/
ſibiliores muſculi: vt Gal. docet in li. de vtilitate par/
tiũ. duodecimũ ẽ ſternutatio:qñ. ſ. acuti fumi: vl̃ hũo/
res cõmoti cõmouẽt cerebꝝ:⁊ pãniculos ei⁹ ad expul
ſionẽ. decimũtertiũ eſt cõmotio mẽbroꝝ corpis ſicut ĩ
allicib⁹:⁊ hoc ppter multos vapores ⁊ fumos mẽbris
ſenſibilibus cõmunicatos.

¶ Et vehemẽtius quidẽ debilitat̃ virtus ppter
debilitatẽ: que eſt in principio: aut ſtatu.

¶ Hic cõparat pncipiũ pticulare ⁊ ſtatũ ad alia tpa di
cens: q̄ vtus vehementius debilitat̃ pp debilitatẽ:q̄
accidit in pncipio: aut in ſtatu: q̄ȝ ex alĳs tpib⁹. Rõ ãt
eſt:q: a pncipio pp motũ ſuffocatiuũ vtus aggrauat̃:⁊
cũ hoc ẽt multũ de ſpũ ex motu illo diſſoluit̃:⁊ gene/
ratio noui phibet̃. In ſtatu vo pp vehemẽtiã caloris
accidit virtutẽ magis debilitari. In augmẽto autẽ:q:
mã nõ multũ ſuffocat iam ſparſa ſuper mẽbra:⁊ nõ tã/
tum calefacit:q: nõdum tm̃ eſt ignita: ſicut in ſtatu: iõ
minus debilitat̃. Et in declinatione:q: plurima ps eſt
reſoluta:⁊ motus mãe eſt ad loca ignobilia a corde di
ſtantia: iõ minus debilitatur. Et ĩtelligant̃ iſta ceteris
paribus. nam poſſibile eſt virtutẽ ppter principium ⁊
augmentum ⁊ ſtatum in tm̃ eſſe debilitata: vt in decli
natiõe minus poſſit pportionalr̃ reſiſtere q̄ȝ poterat ĩ
pncipio vel ſtatu:⁊ iõ velocius debilitabit̃ in aliq̃ ꝺcli
natiõe q̄ȝ in ſtatu certo eiuſdẽ poxyſmi:⁊ h̄ erit:q: nõ
ſeruat̃ paritas poſſibilis:q̄ ſuata erit ↄditio vera.

¶ Et hore augmenti medietas prima eſt hora:
in qua pulſus incipit apparere:⁊ magnificari:⁊
velox fieri:⁊ ſpargitur calor in toto corpore ſm
eq̃litatẽ:⁊ medietas ei⁹ altera eſt hora: in qua nõ
ceſſat hec caliditas ſparſa cũ eq̃litate augmenti.

¶ Hic notificat augmẽtum quo ad ſuas duas medie/
tates dicẽs: q̄ medietas pria augmẽti eſt qñ caliditas

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſpargiť per coꝛpus quouſq; veniat ad equalitatē:⁊ in
ea īcipit pulſus apparere ⁊ magnificari ⁊ fieri velox.
Et ſcḋa eſt poſtq̃ȝ iā oēs ꝑtes facte ſunt calide quan/
do caloꝛ intēditur notabiliter in toto.

De poxyſmi tꝑibus.

¶ Circa quā partē notādū pꝛīo ꝙ Gal. in libello ď tē
poꝛibus periodoꝝ dixit qñ q; eſſe tꝑa paroxyſmoꝝ.ſ.
ꝓncipiū:anomaliā:augmētū:ſtatū:⁊ declinationē. Et
hāc primā ꝑtē augmēti vocat anomaliā:qꝛ ꝑtes coꝛpo
ris nō oēs ſunt vnius denoīatiōis:īmo aliq̄ ſunt cali/
de:aliq̄ frigide:⁊ durat quouſq; oēs ſunt calide:ita ꝙ
participāt oēs de hac denoīatione:que ē eſſe caliduȝ.
Et iō ďr caliditas tūc equari:nō ꝙ oīa mēbꝛa ſint inui
cē equalr calā:vel ēt eque ꝓpoꝛtiōalr reſpectu ſui ſa/
ni. Sed qꝛ oīa habēt eē calidū reſpcū ſanoꝝ:vł reſpcū
eius qḋ fuit in ꝓncipio:⁊ oīa iſta intelligant vt ſupꝛa:
e moto i mpedimento.

¶ No. ſcḋo ꝙ qꝛ mā calidioꝛ eſt:⁊ coꝛ ⁊ nobilia mem/
bꝛa magis ſparſerint eā ad exterioꝛa:⁊ non ita īclinať
coꝛ r etrahere. iō pulſus merito iſtius incipit apꝑere.ſ.
magis manifeſte:⁊ fit maioꝛ ⁊velociter aucta neceſſita
te:⁊ cū hoc virtute īclinata ad trāſmittēdū ſpūm ma/
gis ad exterioꝛa. Et intelligať incipi mō medicoꝝ cū
quadā latitudine:lȝ defendi poſſet ꝓpꝛie de tꝑe:nō de
inſtāti:qꝛ non dať eius pꝛincipiū. In ſcḋa aūt medie/
tate:quā ſolā Gal. loco allegato vocat augmētū. caloꝛ
in oībus mēbꝛis notabilr intēdiť vſq; ad hoꝛā ſtat⁹:
qꝛ mā fit magis calida:⁊ magis fumans ꝑꝑ putredinē
⁊ ďr caliditas certa intēdi mō ſupꝛadicto:qꝛ caliditas
a qua oīa mēbꝛa denoīanť calida intēditur.

¶ Et hoꝛa ſtatus eſt hoꝛa:in qua remanet cali
ditas ſparſa cum equalitate ⁊ accidentia cuȝ di
ſpoſitione ſua:⁊ pulſus fit maioꝛ q̃ȝ vnq̃ȝ:⁊ fit ve
hementius velox ⁊ frequens.

¶ Declarat ſtatum dicēs:ꝙ hoꝛa ſtatus eſt illa:in qua
caliditas ſupple facta intēſioꝛ q̃ȝ adhuc remanet cū di/
ſpoſitione ſua:qꝛ in ſummo reſpectu alioꝝ tēpoꝝ:ſup
ple abſq; notabili remiſſione:vł intēſione:⁊ pulſus eſt
maioꝛ q̃ȝ vnq̃ȝ fuit in tali poxyſmo.ſ. ſi virtus ꝯſtat:⁊ ē
velocioꝛ ⁊ frequentioꝛ. Et hec oīa de pulſu ꝓpter ma
ioꝛē eſſe neceſſitatē in illa hoꝛa q̃ȝ in aliqua alia. Si ta/
men virt⁹ valde multū debilitareť:nō eēt incōueniēs
frequētioꝛem ⁊ tardioꝛem:⁊ puto ꝙ aliquādo ex foꝛti
oppꝛeſſione virtutis in pꝛincipio pꝛohibente a magni
tudine non eſſet inconueniens fieri pulſum frequētio/
rem q̃ȝ in ſtatu. Et ſimiliter in declinatione:in qua mo
ritur:⁊ fit pulſus foꝛmicans:non eſt inconueniens fie
ri frequentioꝛem. Sed hec omnia intelligantur:ꝙ ita
oȝ eſſe merito neceſſitatis.

¶ Et hoꝛa declinationis eſt hoꝛa:in qua incipit
diminutio:⁊ īcipit pulſus temperari:⁊ equatur:
deinde illa in qua incipit coꝛpus ſudare:⁊ perdu
cit coꝛpus ad eradicationem.

¶ Notificat ďclinationē:⁊ facit duo. pꝛīo hoc. ſecūdo
dat vnā ꝯtīgētiā cū documēto. ibi ſcḋa. (Et młtotiēs)
Dicit pꝛīo:ꝙ hoꝛa declinatiōis eſt hoꝛa:in qua incipit
diminutio.ſ. caloꝛis.i. incipit notabilr eſſe remiſſioꝛ:⁊
pulſus temperať ⁊ equať.i. redit ꝟſus tēperamētū in
ſuis differentȳs:deinde eſt pars:in qua incipit ſuda/
re coꝛpus:⁊ perducit vſq; ad eradicationem.

¶ Ubi nota ꝙ in declinatiōe alȳs deductis īpedimen
tis mā paroxyſmi ⁊ fumi q ab ea eleuanť ſunt notabi/
liter paucificati:⁊ cū hoc elōgati ꝓ magna ꝑte a fonte
caloꝛis. Et iō coꝛ ⁊ artarie non neceſſitanť ita ad faciē
dum ďntias a tēperamēto recedētes ſicut in alȳs tē/
poꝛibus:⁊ ideo dī ꝙ pulſus temperať.i. redit ꝟſus tē
peramētū:⁊ qꝛ virtus mīus aggrauať. iō fit pulſus mi
nus diuerſus. Et hoc ītelligit Aui. cū dicit equari ⁊ tē
perari:nō ꝙ oīno in declinatione veniat ad tēperamē
tum.⁊ intelligatur merito declinationis.

¶ Nota ſcḋo:ꝙ ſemꝑ in declinatiōe fit ſudoꝛ:nec oīs
ſudoꝛ qui fit in febꝛe fit ī declinatiōe particulari. vt pȝ
infra. Sed qñ accidit ſudoꝛ pure paroxyſmalis. tunc
incipit poſtq̃ȝ iam incepit declinatio. Et h̄ īnuit Aui.
hic ꝙ poſt partem:in qua pulſus tendit notabiliter ad
equalitatē ⁊ temperamentuȝ eſt pars:in qua fit ſudoꝛ
pure paroxyſmalis ꝓpter declinationeȝ. Nota tū me
multos vidiſſe in febꝛibus: qui ſuaderūt in pꝛincipio
augmēti:vel parū poſt:⁊ multos in ſtatu:⁊ hoc qñ mā
eſt multa:⁊ valde diffoꝛmis:⁊ ſignificat lꝫ febꝛis longi
tudinē:⁊ de iſtis loquiť Hippo. in affo. Si ſudoꝛ inci/
derit febꝛi:febꝛe nō deficiēte ⁊c. Sed hic loquimur de
ſudoꝛe accidente in declinatione:⁊ q vtplurimū acci/
dit. Cauſa āt ē:qꝛ mā ſubtiliata ⁊ eleuata ⁊ facta pauca
virt⁹ īſurgit:⁊ ſubtiliter expellit: maxime ꝑ poꝛos: qꝛ
mā in talib⁹ febꝛib⁹ eſt ſparſa in ambitu totius.

¶ Tertio no. ꝙ qñ declinatio completur. tunc perdu/
cit ad eradicationem:ſed multotiens nō cōpletur an/
te aduentū noui paroxyſmi:vel exacerbationis. ⁊ tūc
nō oȝ ꝙ perducat ad eradicationem.

¶ Et multotiens quidem accidit apud moꝛteȝ
diſpoſitio: que eſt ſicut declinatio: ⁊ eſt quaſi ac
ſi eger euaſerit : ⁊ non opoꝛtet vt occuperis in
hoc: immo cognoſcas diſpoſitioneȝ pulſus:⁊ an
magnificetur:⁊ foꝛtis fiat.

¶ Hic ponit vnā cōtingentiā dicens:ꝙ multotiēs ac
cidit apud moꝛtē diſpō:que eſt ſilis declinationi ī ap
parentia ſupple:quaſi ac ſi eger iaȝ euaſerit:⁊ oȝ ꝙ
nō occuperis in hoc.i. in cōſiderādo ſolū modū calo/
ris:ſed initaris pulſui:⁊ cōſidera an magnificeť ⁊ fiat
foꝛtis:qꝛ ſi hoc fit:nō eſt niſi ꝓpter declinationem:ſȝ
ſupple ſi alr eſſet:cōtingit ꝙ ſit ꝓpter defectum vir/
tutis:⁊ reſolutionem caloꝛis īnati.

¶ Ubi notandū:ꝙ multotiens in ſtatu ⁊ tempoꝛib⁹ ꝓ/
cedentib⁹ declinationē cōtingit multū reſolui ſpūm ⁊
virtutē multū debilitari. vnde virtus nō tentat ꝯ māȝ:
ſeđ eſt intenta operibus nālibus:vel ſaltē mā nō agi/
tata nō facit foꝛtia accidētia:⁊ qꝛ caloꝛ nālis remittiť:
iō in iſtis accidūt duo. vnū ē remiſſio caloꝛis. ſcḋm eſt
remiſſio accidentiū:⁊ iō putať ꝙ quaſi infirmus eua/
ſerit:ſiqs nō attendat ad virtutē coꝛdis: q̄ cōpꝛehen/
ditur:maxime pulſu. nā qñ eſt hoc mō nō pōt facere
pulſum magnū:vel foꝛtem:⁊ ideo īnitendū eſt pulſui.
⁊ hoc multotiens accidit ſine declinatione:ſed in ſta/
tu ſuperuenit diſpō ſimilis declinationi:⁊ in peſtilē/
tialibus ſepe videť ꝙ ſurgunt ⁊ loquunť rōnabiliter:
⁊ comedunt:⁊ tamen ſunt aut ſine pulſu bꝛachioꝛuȝ:
aut cū paruiſſimo:⁊ parum poſt moꝛiunť.

Gal. ꝑ̊. de differētȳs feb. c. 2. ⁊ in de quatuoꝛ tꝑib⁹ moꝛbi cir/medium.

¶ Et ſi tibi videtur:ponam tibi exemplum de
tertiana. attende ergo ꝙ cum tertiana in pluri/
bus diſpoſitionibus incipit hoꝛripilatio. dein/
de frigus ⁊ rigoꝛ. poſtea ſedatur rigoꝛ:⁊ mino/
ratur frigus:⁊ incipit calefactio. poſtea equatur
calefactio:deinde additur:poſtea ſtat:deinde inci
pit minui vſq;quo eradicetur.

¶ Hic ponit exemplum dicens:ꝙ illud ponet ſi tibi
videtur:⁊ addit ꝙ ī pluribus diſpōnibus tertiana.ſ.
paroxyſmus ei⁹ īcipit cū hoꝛripilaitone:deinde ſubit
frigus ⁊ rigoꝛ:⁊ hoc attinet pꝛincipio. poſtea ſedať ri
goꝛ:⁊ minoꝛať frigus. Et iſta duo ſm quoſdā ſunt de
diſpoſitione pꝛincipij:⁊ poſtea incipit calefactio ſup/
ple manifeſta:ita ꝙ eger manifeſte ſentit aliquas par/
tes calidioꝛes oppoꝛtuno: ⁊ ꝓcedit quouſq; equať.i.
quouſq; omnes partes ſunt calide:vel etiam eque ꝓ/
poꝛtionaliter reſpectu ſui ſani : ſed ſufficit ꝙ in hoc
equantur ꝙ omnes ſunt calide:⁊ hoc attinet pꝛīe par/
ti augmenti

UVA. BHSC. IyR_044_2

ti augmenti:vel anomalie ſm graduz poſtea addiť ca/
liditas in oībus partibus:ꝛ hoc attinet ſcđe medieta/
ti augmēti.poſtea ſtat ſine notabili intēſione aut remiſ
ſione:ꝛ h̄ pertinet ſtatui.poſtea incipit minui ſenſibiľr
ꝛ ſupple pſeuerat remiſſio febris quouſqꝫ eradicatur.

¶ Et ſcias ꝙ egritudo quādoqꝫ prolongatur:
aut propter multitudinem materiei : aut propter
groſſitiem eius:aut ꝓpter frigus eius. Et quan/
doqꝫ adiuuant ad illud tempus frigidum : ꝛ re/
gio frigida:ꝛ etas frigida:ꝛ debilitas caloris in/
nati:ꝛ ſoliditas corporis.

¶ Quia fecerat mentionē de prolongatione febrium
dat cañ.in cauſis ꝓlōgationis febriū.i.lōgitudinis ea
rū:ꝛ ſunt ex pte humoris:q ſit aut mult⁹: aut groſſus:
aut frigidus.ꝛ pōt addi viſcoſus. Ex pte vero extra/
neorū tp̄s frigidum:ꝛ regio frigida:ꝛ ſupple alia illis
ꝓportionalia ſicut cibi:qes:ꝛ talia. Ex parte vero pa
tientis ſunt etas frigida:qꝛ ſenectus ꝛ debilitas calo/
lis ĩnati:ꝛ hoc aut ꝑpter naturalē complexionē:aut cō
poſitionē:aut alia accidētalia:ꝛ corporis ſoliditas : qꝛ
ſtrictura poroꝝ. Et ſimiľr ad hoc reduci multitudo hu
morum aliorum ab his qui febrem faciunt: ꝛ ſtrictura
venarum:ꝛ talia : ꝛ cā canonis eſt clara. ſequiť capľm
aliud de cauſis effimere.

¶ De cauſis effimere. Capľm.5.

Cauſe oīuz ſpēꝝ feb. effimere ſunt cau
ſe primitiue calefacientes eſſentialiter
ꝛ calefacientes per accidens de ſum/
ma occurentium: ꝛ aſſumptorum.ſ. in
cibo ꝛ potu ꝛ paſſionuz corporearū: ꝛ animaliū:
ꝛ ex doloribus ꝛ apoſtematibus apparentibus:
ꝛ ſunt de eis ex opptationibus:quaruꝫ cauſa nō
eſt primitiua.

¶ Iſtud capľm intitulatur ſermo vniuerſalis de feb.
effimeris.ꝛ quare vnum ſolum tractatum fecit in ſer/
mone vniuerſali de febrib⁹ꝛ de effimeris ſimul: ꝛ non
ſic de putridis forte fuit: qꝛ in effimeris ē magis pura
intenſio ad cōtrarietatē vtplurimū q̄ꝫ in putrida:i qua
eſt intenſio ad cām:ꝛ in ethica:in qua eſt ītenſio ad re/
ſumptionem:vel qꝛ ſunt facilius curabiles:vel quia ſic
placuit.ꝛ hec verior. In iſto capitulo facit Aui.quat/
tuor. Primo enumerat cauſas effimerarum. Secūdo
docet tempora durationis earum. Tertio docet quo/
modo ſe habent in difficultate cognitionis ꝛ cure.
Quarto que corpora ſunt magis ad iſtas parata.ibi
ſcđa.(Et iſte quidem.)ibi tertia.(Et hec quideꝫ.)ibi
quarta.(Et hoīes qdem.)Pria in tres. Primo narrat
cēs taliū febriū. Scđo declarat qūo ſunt cauſe talium
febriū. Tertio remouet errorē quorūdaꝫ.ibi ſcđa.(Et
nō ꝑtranſeunt.)ibi tertia.(Et ſunt qdā.)¶ In pria di
cit:ꝙ cāe omniū ſpēꝝ feb.effimere ſunt cāe primitiue
calefaciētes:aut ꝑ ſe:aut ꝑ accn̄s:vt ꝯbi grā. Res oc/
currētes ad extra:vt aer vel ſol:vel ignis:vel vnguen
tū:ꝛ ſiľia:ꝛ aſſumpta ſicut cibi ꝛ potus:ꝛ pharmacoſa
ꝛ ſicut paſſiones corporee ꝛ aīales:ſicut exercitiuꝫ:qđ
eſt paſſio corporea:ꝛ ira:ꝛ ſiľes:que dicuntur paſſio/
nes aīales:ꝛ ex doloribus poſuit hoc per ſe:quia aliq
dubitant an ſit ſenſatio vel ſenſibile.nam omni mō po
nitur pro cā primitiua:ꝛ ex ap̄atibus exterioribus : qꝛ
interiora faciunt putridā:vtplurimū:lꝫ nō videať ꝯdi
ctio:ſi dicatur ab aliquo fieri effimeram:ſꝫ qūocūqꝫ ſit
ap̄ata nō ſunt cauſe primitiue:ꝛ fiūt ab oppilationib⁹:
ſiue contingant a cauſa primitiua ſicut balneuꝫ alumi/
noſum:vel frigus aeris:ſiue ab intrinſeco ab humori/
bus:ꝛ iſte ēt non ſunt cāe primitiue.nō ergo fuit Aui.
intentio ꝙ non ſit effimera niſi que eſt a cā primitiua:
veruꝫ eſt tñ ꝙ cū eſt a cā corporea diciť cōiter effime/
ra non eſt vera:qꝛ non eſt ita apta ad durandū ſolū per
diē:ꝛ qꝛ in cura habeť intētio ad cām:ſꝫ tñ eis vere cō
uenit rō effimere poſita in precedēti capitulo.

¶ Et nō perueniūt cāe earū cum vehemētia ſua
adhoc vt pertranſeat illud qđ inflāmat ſpiritum.
nam ſi pertrāſeant illud:faciūt cadere in ethicaꝫ:
aut in ſpeciem febrium humorum quā dicemus.
cauſe enim primitiue quandoqꝫ mouēt antecedē
tes: ꝙ ſi mouerint eas ad putredinem erunt fe/
bres putredinis.

¶ Hic declarat cū quib⁹ circūſtantijs iſte faciunt effi/
merā dicens:ꝙ iſte cauſe qñ faciūt ſolā effimerā:cau/
ſe iſtarū febriū non perueniūt cū ſua vehementia ad h̄
vt pertranſeat iſta vehemētia illud qđ inflāmat. nam ſi
ꝑtranſeant illud:ita.ſ.ꝙ inflāmēt vltra ſpiritū: tunc fit
feb.ethica: aut aliqua humoralis de illis : quas dice/
mus poſt:ꝛ hoc ideo diciť:qꝛ cauſe primitiue plerūqꝫ
mouent antecedētes:ꝛ ſi mouent eam ad putredineꝫ.
tunc fit febris putrida:ꝛ ſupple ſi humor eſt qui putre
fit fit humoralis. Queſtio. 1.

Hic cadunt aliq̄ dubia.ꝑmū:qꝛ febris effi
mera eſt febris facta. vt.8. te/
rapē.ergo nō hꝫ cām primitiuā:vel aliā.illi q dicūt ꝙ
ſpūs eſt animat⁹.dicūt ꝙ effimera eſt vere facta : qꝛ ca
liditas ſpūs eſt febris:ꝛ in ea ē indepēdēs ſpeciali de/
pēdētia.qui dicunt ꝙ ſpūs nō eſt aīatus: dicūt ꝙ effi/
mera cū ſit niſi caliditas ſubiectiue ī corde vel mēbris
q̄ pendet a calefacto eē ſpirituū.iō oīs talis eſt febris
fiens.diciť autē effimera vera facta in ſimilitudine cu
re:qꝛ ſola febris intēditur alteratio. ¶ Et tu ſcđo nota
ex textu Auic.hic:ꝙ non dicimus inflāmari humoreꝫ
qꝛ habeat calefieri ſufficiens ledere ſenſibiľr operatio
nes. Sed ſolū tūc diciť inflāmari qñ hꝫ calefactū eſſe.
Nam qꝛ in effimera febris deferť ad mēbra mediante
ſpiritu ꝛ ſanguine.ergo ſanguis calefit ꝑter nām : ita
vt febris cōmuniceť alijs mēbris a corde:ꝛ tñ nō ē in/
flāmat⁹.vt Auic.dicit hic.ꝛ tu hoc nota pro opinione
mea:ꝙ ſit neceſſariū in febre calefactū eſſe non ſolum
calefieri:ꝛ eſt forte argumentum. Queſtio.2.

Secunda dubitatio:vtrū ſpūs poſſit putre/
fieri.nā Auic.innuit ꝙ febris putri
da nō ſit effimera:ꝛ ſic ſpūs nō videť poſſe putrefieri.
¶ Qꝛ ſic arguiť:qꝛ ſpūs eſt mixtū.igiť pōt putrefieri:
qꝛ putrefactio eſt cōtrariorū maxime cōe generationi
mixtorū.vt .4.metheororum. ¶ Cōfirmať: qꝛ omnia
poſſunt putrefieri:excepto igne.vt .4.metheororum:
ꝛ aer pōt putrefieri vt ſupra fen ſcđa capľo đ mutatio
nib⁹ aeris non nālibus:ꝛ infra de peſtilentiali. ¶ Hic
cōiter reſpōdeť ꝙ ſpūs pōt putrefieri ꝑp rationes di/
ctas:ſed hoc eſt raro:ꝛ pauciſſimuꝫ duraret ſua putre/
factio:aliqui tñ dicunt ꝙ dupľr ꝯtingit aliqđ putrefie
ri.vno mō ꝓprie:ita ꝙ humiditas ſua eleuať:ꝛ fiat flui
da:ꝛ ad ſuperficieꝫ magis trahať: ꝛ hoc mō ſpiritus ꝛ
multa alia ſicca non poſſunt putrefieri. ſcđo large : qꝛ
corrumpi a caliditate aliena cum circūſtantijs:que po
nunť in diffinitione putrefactionis a phis : ꝛ hoc mō
pōt putrere:ſed putrida febris diciť ex putrefactione
vel putredine primi modi. ¶ Ego puto non eē negan
dū aliquā effimerā eē putridā:ſed raro ꝛ paucū dura/
re:ꝛ male eē experimentabile ꝛ merito huius non ha
bere diuerſum moduꝫ cure.nā ſi debilitat magis. hoc
non facit diuerſum moduꝫ cure : qꝛ in aliqua vera ſine
putredine pōt multa debilitas contingere.ꝛ ideo me/
dici non curauerunt hoc ponere. Qō.3.

Tertia dubitatio ē amplior.vtrū effimera poſ/
ſit cōplicari cum putrida. ¶ Et ad pteꝫ
negatiuā eſt Yſaac ſcđo de febribus primo capitulo:ꝛ
primo de febribus.capitulo vltimo. Ubi ēt huius rei

UVA. BHSC. IyR_044_2

adducit rationē. ¶ Secundo ad idē eſt Gal. primo ꝺ
differētijs febrium cap. 8. vbi dixit. Caleſiunt enī ʒ am
plius in effimeris ſuperfluitates febrientibus: deinde
principiū putrefactionis hic aſſumētes accēdunt aliā
febris ſpēm: priore iam quieſcēte. Ecce ꝙ vult ꝙ quā
do putreſiūt humores accēditur alia ſpēs febris: ⁊ ꝙ
prior quieſcit: ſʒ prior erat effimera. ergo effimera ge
ſcit cuʒ accēditur putrida. ¶ Preterea tertio pro hoc
videt̄ experiētia. nam in tertiana pura ēt in colerico ⁊
eſtate manifeſte videmus ſtatiʒ poſt paroxyſmū ſequi
in febricitationē: qꝺ non eēt ſi ex paroxyſmo tertiane
poſſet remanere effimera. ⁊ tūc arguit̄ ſic. In tertiana
pura in corpore colerico nō accēdit̄ effimera. ergo nec
in alia putrida. tʒ ꝯñtia: qꝛ in iſta maxime videt̄ poſſe
accēdi: cum humor ipſe putridus ſit calidiſſimus pura
colera: ⁊ corpus aptiſſimuʒ ad effimeras febres: vt pa
tebit ſtatim. ¶ Quarto. ſi poſſet complicari. tunc poſſʒ
exiſtēte putrida merito putridi humoris incipere. ꝯñs
tñ eſt falſum ⁊ cōtra Gal. qꝛ tūc non eſſet inſeparabile
in effimeris incipere a cā primitiua: vt ipſe dicit cap.
8. circa principiū. Et pʒ ꝯñtia: qꝛ ſi effimera fit a putri
da: qꝛ ex putredine humorū accendatur ſpiritus. tunc
fiet effimera non precedēte cauſa primitiua: precipue
recenti: vt vult Gal. loco allegato.

¶ In oppoſitum tñ arguit̄: qꝛ calefactum eē ſpiritus
cordis ſufficiēs calefacere cor preter naturā: pōt ſtare
cum calefacto eē humorū cordis: ⁊ fumorū ab humo
ribus eleuatorū in corde exiſtētiū. ⁊ tunc erunt compli
cate putrida ⁊ effimera. igitur ⁊c̄. Aſſumptū pʒ. qꝛ cale
factū eſſe ſpiritnū poteſt eſſe cā putredinis humorum.
vt primo de differentijs. capi. 8. Et non opʒ ꝙ ſtatim
calefactum eſſe ſpirituum corrumpatur. ergo ſtabunt
ſimul. ¶ Preterea humor putridus in bubone poteſt
ponere ſpirituʒ in calefacto eſſe. vnde fit febris effime
ra. ergo a pari humor vel vapor putridus in corde exi
ſtēs pōt ſpūʒ ibi exiſtētē ponere in calefacto eſſe: ⁊ ſic
poterit cū effimera cōiungi putrida: ⁊ econuerſo.

Opinio Thadei.

¶ In iſta qōne inuenio multū abinuicē antiquos di
ſcrepaſſe. nam Thadeus in gloſis ſup ioāniculo vult
ꝙ nullo modo cōiungit̄ putrida vel ethica cū effime
ra. Ratio aūt ſm ipſuʒ eſt: qꝛ calor qui ignit humores
⁊ membra neceſſario pertranſit ſpiritum. Et intelligit
ꝙ talis calor ſua fortitudine facit ꝙ ſpūs non pōt deti
nere calorem ſine conſeruante: ⁊ ſic non habet caloreʒ
in facto eſſe: ⁊ per conſequens nō eſt effimera.

Inſtantia Genti. ad Thadeuʒ.

¶ Hanc opinionē non dignatur cum ſua rōne redar
guere Thomas in cōmento libri de differētijs febriū
dicens: ꝙ nō eſt dignū cōtra ita rudē rñſionē arguere.
Sed Gēti. in qōne ſub hoc titulo arguit ſic. ſpūs pōt
detinere calorem. eſto ꝙ nulla alia pars habeat calefa
ctum eē. ergo a fortiori cum ī alijs paribus erit calefa
ctum eē. Et ideo ratio iſta nihil valet. ¶ Si quis tñ ve
lit videre quid dicat Thadeus non eſt ita ridendus:
qꝛ aut nulla eſt bona via ad hoc defendendū: aut ſua ē
bona: ⁊ ſuper illa iudicio meo fundat̄ Antoniꝰ de par
ma in vna ſuarum rationū. Intelligit ergo Thadeus
ꝙ quando humor eſt poſitus in calefacto eſſe ſufficien
ter apto facere febrem putridam ſpiritus in corde iam
ſunt ita ſubtiliati ꝙ non poſſunt detinere calorē ꝑter
naturalē ſufficientē facere febrē. Recte ſicut videmus
ꝙ flāma iuxta ligna eſt groſſior ꝗʒ quando eſt ſine lu
ce propter ſubtilitatē: ⁊ eſt multū eleuata a loco ligno
ruʒ: ⁊ quando eſt groſſa: ⁊ perſeuerat ſub illa groſſitie
quādiu ſtaret conſeruaret calorē fortē vſtiuum: ſʒ quā
do eſt ſubtiliata notat experientia ꝙ non conſeruat niſi
ꝑſente cā calefaciente: ſicut aer. hoc ergo intendit glo
ſator. Nec puto tamē ꝙ gloſator hanc cauſam dixerit
ad probandū ꝙ effimera non cōplicatur: qꝛ iſta cauſa
non eſt magis nota: ita ꝙ per ipſam probetur effectus
ille: ſed potius ecōtra. naʒ experientia notat vt dixi ſu
pra in vno argumento: ꝙ multo calidius eſt corpus ⁊
cor ⁊ ſpiritus in febre tertiana pura ꝗʒ in effimera. vt
notat tactus ⁊ pulſus. Et in tertiana recedente paro
xyſmo ſtatim ceſſat calor a ſpiritu: ⁊ fit homo ſine fe
bre. In effimera durat calor. 24. horis: cuius cāʒ non
poſſumus aſſignare: niſi qꝛ ſpiritus qui ſunt in fine pa
roxyſmi tertiane non ſunt apti detinere calorem ſicut
in effimera ceſſante cauſa a qua pendet ſpecial̄r. Qꝛ ſi
poſtea querit̄ quare nō ſufficiūt detinere calorē: ⁊ ſi nō
tantū quantum habēt preſente colera putrida ſaltem
quantum habent in effimera. ¶ Rñdetur: qꝛ nimium
ſunt per fortitudinē caloris putride ſubtiliate ⁊ reſolu
te ab eis ptes vnctuoſe: p quas erāt apti cōſeruare ca
lorē: que partes quādo eſt pura effimera durant cū il
la cauſa debiliori vſqꝫ quo ſaluetur calor. 24. horis. Et
puto ꝙ Antonius de parma voluit ꝙ quādo calor ita
fortis ſicut calor putride febris agit in ſpiritū: agit for
tius diſſoluēdo ꝗʒ requirat̄ ad hoc vt ducatur ad mo
dū mixtionis: ⁊ proportionē cōponentiū: ita vt ſub il
lo poſſit quieſcere: qui modus ⁊ ꝓportio requiruntur
ad hoc vt cōtineant calorē deducto conſeruante. ⁊ ha
beāt illum in facto eſſe. Et hoc dicunt voluiſſe Gal. ꝙ
quādo accendit̄ putrida: quieſcit effimera: que fuit pri
or: qꝛ deſunt ſpūs poſſe ꝯſeruare calorē p ſe tēpore no
tabili. Et ad hoc nō video: quare iſta via nō ſit magis
cōſona apparētibꝰ. ⁊. G. ꝗʒ alijs alia. ¶ Et ex hoc pʒ
rñſio ad rōnem Gentilis ſpūs poterāt cōtinere calo
rē talē cū quali faciunt effimerā abſqꝫ calefacto eē ī ali
qua alia re. ergo multomagis cū calefacto eſſe: qꝺ ē ī
putrida. negat̄ cōſequentia: nec etiā ſequit̄ ꝙ ſi minus
potens calidum potuit ponere in calefacto eſſe ſpūm
ꝙ ſtante ſimili applicatione magis potens debeat hoc
facere. nam videmus ꝙ carnes poſite in aere eſtatis a
calore illius putrent: ⁊ per cōſequens recipiunt calefa
ctū eſſe ꝑter naturā: que tamē ſi ponant̄ in aqua bulliē
te: aut ad ignē: ita vt aſſentur: nunꝗʒ illā caliditatē vel
aliā actualē recipiunt in calefacto eſſe. ꝗʒtūcūqꝫ enim
elixentur: ſtatim dimiſſe ab igne tendunt ad frigidita
tem actualem. Et no. ꝙ ex hoc tamen nō negatur calo
rem humoris putridi poſſe facere calefactū eſſe in ſpi
ritu: ſed nō humoris actu facientis febrem putridam:
īmo qñ ad h̄ venit ꝙ putridam faciat iam ſpūs cordis
ſunt ita diſpoſiti ꝙ a nullo calore reciperent calefactū
eſſe ſufficiens faciens febrem: nec ab ira: nec ab alia
cauſa. Sed bene poſſunt intenſiorem caliditatem reci
pere: que tamē erit fiens: nō facta ex cauſa dicta.

Opinio Dyn.

¶ Dynus aūt dixit: ꝙ effimera nō cōplicat̄ cuʒ putri
da: ita ꝙ putrida ſit cauſa effimere: aut ecōtra. Sʒ pōt
cōplicari: ita ꝙ a diuerſis cauſis pēdeat calefactū eſſe
ſpūs: ⁊ calefactū eē humoris: ſicut verbi grā. patiēti ter
tianā ſupueniat ira: ſʒ rōnes ſue nō ſūt fortes. ¶ Ego
enim dico ꝙ ad probādū ꝙ nō poteſt eſſe effimera cō
iuncta cū putrida: que cauſetur a putrida nō habemꝰ
viam preter experientiam: ⁊ poſt venamur cām huiꝰ:
ſed experientia nō probat dcm̄ Dyni: ⁊ ego nolo ī il
lis laborare. Et attendatur ꝙ non volo ita limitare ꝙ
pro nullo pauciſſimo tpe poſſit eſſe effimera cum pu
trida: vel ethica ſaltem cum putrida: ꝙ penitus clau
dat repugnantiam. Sed non eſt poſſibile pro tempo
re notabili: conſiderato in hoc a medico: ⁊ hoc ſufficit
Gal. dicenti: ꝙ prior quieſcit.

Oṗio Gē. ⁊ Tho.

¶ Gētilis aūt ī hac qōne de hac materia: ⁊ Tho. ſup
primo cap. de differētijs febriū ambo ꝯcordāt ꝙ effi
mera pōt cōplicari cū putrida: ⁊ ꝓcedente effimera ꝗ
ſit cā putride: ⁊ precedēte putrida ꝗ ſit cā effimere: ⁊
ambabus a diuerſis cauſis ꝓcedētibus: ita ꝙ vna non
ſit alterius cā. primū ꝓbāt: qꝛ ſtat humores eſſe ita di
ſpoſitos: vt a leui cā ⁊ in pauco tēpore: puta duaꝝ ho
rarū poſſint cadere in putredinē: ⁊ ſic facere febreʒ pu
tridam: cum igitur calor effimere durat. xxiiij. horis

ſeqtur

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſequitur ꝙ ab illo poterunt illi humores trãſire in pu/
tredinem: ⁊ ſic facere febrem putridã anteq̃ tempus
effimere trãſeat. Sed ꝙ putrida põt ſibi ꝯiungere effi
merã arguunt ſic. ſ. ꝙ putrida ſit cã effimere: caleſa/
ctum eſſe humorũ põt eẽ cã calefacti eẽ ſpirituũ qui
cordi cõicant. ergo putrida põt eẽ cã effimere: ſaltẽ
põt ꝯiungere ſibi effimerã: cuius ipſa ſit cauſa ſimul
cũ caliditate humor. Aſſumptũ probat. caliditas me
dicine calide in tertio põt facere effimerã. ergo calidi
tas humorũ putridorũ põt hoc facere. aſſumptum pꝫ
ex Gal. primo de differentijs febrium. qui vult ꝙ me
dicina bibita calida poteſt facere effimerã. ꝯña patꝫ:
qꝛ eque potens eſſe põt calor hu. ſicut calor medicine.
naꝫ medicina in tertio ledit ſenſibilr̃ operationes: ⁊ ita
facit caliditas humorũ facientiũ febrem: ⁊ per conſe/
quẽs equari. ¶ Scdo. qlibet gradus formalis caloris
pter naturam: quẽ recipit ſpiritus ab humore putrido
põt recipi in facto eſſe ab eodem humore: ſed gradus
potens calefacere cor caliditate ledente opationes ſen
ſibiliter põt in ſpũ recipi ab humore putrido. igit̃ põt
recipi ab eo in facto eſſe: ſed cum hoc mõ recipitur in
ſpũ qui eſt in corde eſt febris effimera. ergo caliditas
putride põt cãre effimerã: ſed illa cauſata putrida tñ
nõ ceſſat. igit̃ putrida põt eẽ cã effimere quã ſibi co/
pulabit. maior patet: qꝛ quilibet talis gradus põt eẽ
terminus motus. Sed gradus qui eſt terminus motus
eſt in facto eẽ: nõ in fieri. igit̃ quilibꝫ talis põt eẽ in
facto eẽ a tali humore. maior pbat: qꝛ agens qd poteſt
mouere ad gradũ ſupiorẽ: põt etiã mouere ad gradũ
inferiorẽ: cũ illi nõ differant niſi ſm magis ⁊ minus.
Nec valet ſi dicat ꝙ quouſq; patiens nõ eſt aſſimilatũ
agenti: nõ quieſcit: qꝛ ꝯtinue trãſmutat. nam ſtat ꝙ nõ
ceſcat ⁊ intendat. Sed tñ gradus pexiſtens remanet
fixus: ſicut videmus in ethico: ꝙ eo remanẽte ethico:
põt tñ febrire putride per gradũ ſupraueniẽtẽ: ꝙ eſt
in fieri. ¶ Tertio arguit: qꝛ putridus hũor q eſt in bu
bone põt ponere ſpũm in calefacto eſſe. Aliter. n. non
fieret effimera ex bubone. ergo ⁊ putridus humor in
venis: ſed ille in venis facit putridã: igit̃ hũor faciens
putridã põt cãre effimerã: ⁊ ipſaꝫ ſibi ꝯiungere. iſte vi/
dentur mihi fortes rõnes horũ doctorũ. ¶ Thomas
tñ in loco dicto duas ꝓpõs facit rões. Pria. ſpũs pñt
a cã debiliori poni in calefacto eſſe. ergo ẽt a cã fortio
ri: cũ fortior ꝯtineat in virtute debiliorẽ ſeruãdã. rõnẽ
putauit inſolubilẽ. nã ponat ꝙ ſortes ſit ethicus: ⁊ ſu/
perueniat putrida: que pendeat a ſanguine exiſtẽte in
corde: ⁊ poſito in calefacto eẽ. ergo poterit eẽ caleſa/
ctuꝫ. tunc in iſto caſu in ſorte ⁊ corde ſuo gñatur ſpũs:
⁊ pñt gñari in calefacto eẽ. ergo poterit eẽ calefactũ
eẽ ſpũum in corde: cum calefacto eẽ humoruꝫ. ma/
ior pbat: qꝛ ſocrates viuit: ⁊ opꝫ a corde gñari ſpũꝫ: q
ſup totũ mittat. Et minor pbatur: qꝛ ſi repugnat iſtos
ſpũs gñari cum calefacto eẽ: aut hoc eſt ex parte agẽ
tis. ſ. cordis: ⁊ hoc nõ: qꝛ cor eſt iaꝫ in calefacto eẽ: aut
ex pte materie. ⁊ hoc nõ: qꝛ mã gñationis iſtorũ ſpiri/
rituum eſt ſanguis q eſt in calefacto eẽ. ergo etiã nul
lo repugnat ſpiritus. ergo gñabunt in calefacto eẽ in
corde: ⁊ ſic erit ibi necio effimera cũ putrida ⁊ ethica.
¶ Addunt tamẽ iſti doctores ꝙ qꝛ calor putride eſt for
tior calore effimere: ⁊ ſua ſigna obtenebrant ſigna effi/
mere: ⁊ qꝛ curata putrida poſtea effimera nõ durat no
tabiliter imo dicunt cõmuniter medici: ꝙ eſt quedam
mala ꝯplerio ex febre relicta quando hoc mõ infirmi
remanent. ideo nõ curauerunt autores noſtri loqui de
iſta cõplicatione relinquentes hoc noſtre diſcretioni.
Opio pro pria. ¶ Ego aũt nõ video quare nõ ſit ꝯcedẽdũ ꝙ pro aliq̃
paruo tpe poſſit ꝯplicari effimera cũ putrida: marime
ꝯcedẽte effimera. Et puto hoc eẽ verũ: ſꝫ nõ mõ a me
dico digno curari. Utrũ aũt putrida poſſit calore ſuo ⁊
hũore, a qbꝰ pẽdet cãre effimerã: ꝓ uto ꝙ nõ maxie in/
ductus experiẽtia: quã ſupra dixi: ꝙ poſt paroxyſmũ
tertiane non videt̃ etiã in colerico: ⁊ in eſtate remane/
re febris: imo mũdificant̃ oẽs. Et qꝛ rationes Genti/
lis non concludunt cõtra hoc: ſoluã illas: marie vt ſal
uet Gal. loco allegato. Et Yſaac ꝑ de febribꝰ. cap. vl/
ti. vbi dixit: ꝙ effimera põt eẽ cã aliorum modorũ fe/
bris: ſed ꝙ ipſa non poteſt ab alijs cauſari: qꝛ nõ habꝫ
materiã: que poſſit retinere calorem ceſſante alia febre
que eſt cauſa. ¶ Ad primam ergo rationem Gẽti. ne
go ꝙ calefactum eẽ ſpirituũ in corde ſtet cuꝫ febre pu
trida illiꝰ cordis tẽpore notabili: puta duabus vel tri
bus horis: imo ſi putrida inuenit calefactũ eẽ in hu/
moribus ſit ille calor nõ fixus ex opere putride febris
⁊ ſuarũ cauſarũ. Et cõcedo ꝙ in homine aliquo febriẽ
te in principio effimere ſint humores parati: vt in ho/
ra moueant̃ ad putredinẽ: ſed cũ dicit̃ ꝙ poſtq̃ erunt
moti: ab hoc remanẽt. xxiiij. hore effimere: hoc negat̃:
imo dico ꝙ nõ erit valde notabile tps: in quo deſinit
eẽ calefactum eẽ in ſpiritu ꝓpter caliditatẽ putride
febris: que ſubtiliet ⁊ moueat ſpiritũ: ita vt ab eo exa/
lent partes: merito quarũ calor erat fixus. Intenditur
ergo calor in ſpiritu: ſed deſinit eẽ fixus vltra menſu
ram naturalem: non dico ſubito: ſed in valde paruo tẽ
pore. vnde de illo non curat medicus. Et proteruus
poſſet dicere ꝙ anteq̃ ſint hoc modo parati humores
vt faciant putridam ſunt ſpiritus ita ſubtiliati: ⁊ ſm
partem reſoluti: vt non poſſint calorẽ detinere. ¶ Ad
ſecũdũ principale negat̃ prima cõſequẽtia. nam calidi
tas medicine calide in tertio quãdo figet calorẽ in ſpi/
ritu: non ita fortiter aget: ſicut cor febriẽtis putride in
ſubtiliando ſpirituꝫ: ⁊ ſequeſtrando partes: que eſſent
cauſa retentionis caloris: ⁊ ſi eſſet calor eque intenſus
non oportꝫ ꝙ ſit eque potens ⁊ applicatus equaliter.
¶ Ad ſcõm negat̃ antecedens: ꝙ quẽcũq; gradum re
cipit ſpiritus ab aliquo agente poſſit ab eodem recipe
re in facto eẽ. ſ. in dependente. naꝫ videmus ꝙ aqua
bulliens multos gradus caliditatis põt facere in ferro
aut carnibus: ⁊ ſimilibꝰ: nullũ tamẽ talẽ põt facere fixũ
in eis: ⁊ ita agens nimis fortiter agens ⁊ ſubtilians ſpi
ritũ: eo remanente ſpiritu: non opꝫ ꝙ agat calorẽ qui
figatur: nec aliquis talis gradus eſt terminus motꝰ in
actu modo loquendi Cõmen. 5. phyſi. large tamen lo/
quendo non ſequit̃. eſt terminus motus. ergo eſt in fa
cto eẽ modo medicor: ſed tantũmodo phyſicor: qꝛ
eſt productus: lꝫ dependens. ¶ Ad tertiũ eiuſdem ne
gatur ꝯña. naꝫ humor in bubone non agit: eo mõ in
ſpirituꝫ: quo cor febriẽs febre putrida: imo cor multo
fortius. ¶ Ad rões Thome pꝫ ꝙ pria ẽ ſoluta negã/
do cõſequẽtiã. ¶ Et ad ſecũdã dicit̃: ꝙ repugnat non
ex parte ſanguinis: ſed ex parte ſpiritus qui generat̃:
⁊ cordis agentis: qui eo mõ illum generat: vt non ſuf/
ficiat detinere calorẽ illuꝫ. ſicut ex flãma ſit fumus ſub/
tilis non potens detinere calorem. Et ex hoc patet ꝙ
quando cauſe primitiue mouẽt ita vt putrefiat humor
modo quo faciat putridã: tũc non ſit effimera. ¶ De/
inde cum dicit.

¶ Et ſunt quidam hominum qui eſtimant ꝙ fe
bris effimera non ſit niſi ex labore ſpiritus ⁊ cor
poris. ⁊ illud eſt error.

¶ Hic narrat falſam opinionem circa cauſas effimere
dicens: ꝙ quidam ſunt qui exiſtimant ꝙ effimera non
accidat niſi ex labore ſpiritus ⁊ corporis: ſed iſtud ẽ er
ror. nam experientia notat ꝙ vinuꝫ ⁊ medicina calida
⁊ ſol ⁊ multa talia faciunt effimeram.

¶ Et iſte quidem ſm plurimum recedunt in die
vno: ⁊ raro pertranſeunt tertium diem. nam ſi p/
tranſeant illam quãtitatem eſtimatur deeſſe ea/
rum ꝙ ipſe permutant̃. Et intentio quidem per/

UVA. BHSC. IyR_044_2

mutationis eſt: ꝙ retentio caliditatis pertranſit ſpiritum: aut ad corpus aut humorem: licet ſint de hominibus qui dicant: ꝙ ipſa quandoqꝫ remanet ſex diebus: ⁊ conſumitur integra conſumptione: cui non eſſet ſimilis: ſi permutaretur ad aliud genus.

¶ Hic facit qđ dixit dicens: ꝙ iſte febres ſm plurimũ recedunt in die vno: ⁊ raro pertranſeũt tertiũ. Et ſi tranſeunt illum exiſtimat̃ ꝙ permutant̃.ſ.ad aliud genus. Dicit ſecũdo quo ad hãc partẽ: ꝙ intẽtio pmutatiõis qñ dicimus ꝙ effimera permutat̃ eſt intẽtio: ⁊ retẽtio caliditatis pertranſit ſpiritũ: ⁊ peruenit aut ad corpus aut ad humorem: ita ꝙ in illis retinet̃ caliditas: ⁊ tu hunc textum nota pro expoſitione mea ſupra: ꝙ in febre opꝫ caliditatem in aliquo eſſe fixam: qꝛ retineri: vt Auic. dicit hic. Nã fieri caliditatẽ eſt in humore ⁊ mẽbris et dum eſt effimera: ⁊ ſcđo hoc idẽ nota: ꝙ apud Auic. qñ trãſit retentio caliditatis ad humorẽ permutatur effimera: ⁊ non dicit. cõplicatur. Ex quo dat̃ intelligi: ꝙ non vult: ꝙ cõplicetur cuꝫ putrida. Dicit tertio quo ad eandẽ partẽ. ꝙ hoc eſt verũ: lꝫ aliqui dicant ꝙ qñqꝫ durat ſex diebus: ⁊ cõſumet̃ cõſumptione integra: quali non cõſumeret̃: ſi non eſſet effimera. Sed eſſet permutata ad aliud genus. Nec intelligitur ꝙ febris alterius generis non cõſumitur ante ſex dies. nã tertiana ⁊ multe peracute ante ẽt qñqꝫ in ſex dies terminantur eo modo: ⁊ cũ illis accidentibus: cum quibꝰ terminat̃ effimera. pure igitur ⁊ vere effimere terminant̃ in die vna: qꝛ ſpiritus cito diſſoluit̃: ⁊ cõtingeret renouatis cauſis: ꝙ plus duraret: ſed nõ pure: qꝛ cauſas habeat ꝑ quas ſpũs quaſi continuo recipit đ nouo calefactũ eſſe.ſ. alius ⁊ alius: vt qui ex oppilatione vel bubone: qñ qꝫ vſqꝫ ad ſex dies durant.

¶ Et hec qđeꝫ febris eſt facilis curationis: ⁊ difficilis cognitionis. ⁊ ſiſr principium ethice.

¶ Docet quõ effimera ſe hꝫ cuꝫ difficultate cognitionis ⁊ cure dicẽs: ꝙ iſta febris eſt difficilis cognitõis: ⁊ facilis curatiõis: ⁊ ſiſr principiũ ethice. Q̃ő.4.

Sed hic cadit dubitatio: qꝛ Gal. primo de differẽtijs febriũ dixit: ꝙ cognitio effimere non eſt difficilis in principio capl'i đ ſignis eaꝝ ⁊ idẽ dicit Yſaac.2. de febribus. Hic cõiter rũdet̃ altero duorũ modorũ. vnus eſt. ꝙ comparando effimeras ad putridas ſunt ipſe difficilioris cognitionis q̃ꝫ putride vtpl'm: ⁊ hoc ꝓpter leuitatẽ accidentium: ⁊ cũ hoc ſunt facilioris cure. cõparando ergo ad putridas pluri mum cõtingentes ſunt difficilis cognitionis: ⁊ facilis curationis. Galenus aũt voluit ꝙ cognitio earum erudito non eſt nimis difficilis cognitionis. alius modus dicit ꝙ in principio eſt difficilis cognitiõis: ſꝫ trãſacta febre in ſui fine facil'r cognoſcit̃ ꝙ fuit effimera: ⁊ primũ vult Auicẽ. ſcđm voluit Gal. ⁊ Yſaac. Q̃ő.5.

Secunda dubitatio ẽ: vtrũ principiũ ethice ſit ẽt hoc mõ difficilis cognitiõis: ⁊ facilis cure: vbi dꝛ ꝙ de difficultate cognitionis ethice in principio oẽs ꝯſentiũt: qꝛ corpora nõ opꝫ ꝙ ſint multũ extenuata: nec multũ a conſuetis opibus leſa: ⁊ patiẽtes nõ ſentiũt propriũ calorẽ: nec eſt multũ mordax caliditas. Sed de difficultate cure quidã mirant̃: ꝙ dicat̃ facilis cure reſpectu putridarũ: cũ ethica ponat calorẽ in facto in mẽbris ſolidis: ſed dicũt ꝙ eſt difficilis cure ethica in proceſſu: qñ iam extenuatio multum proceſſit. Si tñ ethica ꝓprehendat̃ valde cito: veriſil'e ẽ ꝙ cito curet̃. nã lꝫ calor ſit fixus: tñ nõ opꝫ multa eẽ fixionẽ: nec ipſam eẽ plurime intẽſionis. ⁊ ideo ꝑ ſola infrigidãtia remouet̃ ſenſibil'r. ego autẽ teſtor me non cognouiſſe ethicã: in qua nõ habuerim plus laboris q̃ꝫ in mediocri tertiana: verũ eſt ꝙ nõ veniũt cõiter ad medicos in principio: niſi ꝓcedẽte alia febre ⁊ qñ ẽ cõpoſita cũ putrida eſt difficilis cognitiõis ⁊ difficilis cure ꝑꝑ cõiunctionẽ cũ putrida. tu tamẽ nota ꝙ de difficultate cognitionis ethice ⁊ facilitate cure ſunt dicta Gal.8. terapẽ. in principio.

¶ Et homines quidem velocius cadentes in febres effimeras: ⁊ qui vehementius leduntur ab eis ſi erretur in eis: ſunt illi in quibus calor ⁊ ſiccitas ſunt magis vincentes: quoniam perueniũt velociter ad ethicam ⁊ tertianam. deinde illi: i quibus calor ⁊ humiditas vincunt: quoniam perueniunt velociter ad febreꝫ putredinis. deinde illi: in quibus calor eſt plus. deinde illi: in quibus eſt plus ſiccitas.

¶ Hic oſtendit que corpora ſunt magis ꝓpreparata ad eam: ⁊ ledi ex ea. Et diuidit in duas. primo facit hoc. ſecũdo ponit cañ. ibi ſcđa. (Et cũ illi.) Dicit primo ꝙ homines qui facilius cadũt in effimerã: ⁊ magis ab ea ledunt̃ ſi errat̃ in regimine ſunt primo calidi ⁊ ſicci: quia iſti ex ea cũ errat̃ perueniunt velociter ad tertianam ⁊ ethicam. ſcđo loco ſunt calidi ⁊ humidi: qꝛ iſti cum ſit error: cito cadunt in putridas. tertio loco ſunt calidi tãtum: quia ex caliditate ſunt magis parati inflãmari. quarto loco ſicci tñ qui cõſumuntur ſi in dieta erret̃.

¶ Et no. ꝙ forte cõcederetur ab aliquo ꝙ calidi tñ facilius cadunt i effimeras q̃ꝫ calidi ⁊ humidi: ⁊ hoc nõ obſtante ſunt poſiti in tertio loco hic. Ego tamen puto hunc ordinem eſſe verũ de facilitate caſus in effimeram ⁊ ethicã de nocumento copulatiuo.

¶ Et cum illi qui habet complexioneꝫ calidam ⁊ ſiccã accidit fames. ⁊ adueniũt cum ea vigilia ⁊ labor aĩalis: ⁊ labor corporeus: feſtinat ad ipſum febris effimera cum horripilatione quadaꝫ. ꝙ ſi non ſuccurratur ⁊ cibetur: ſtatim feſtinabit ad ipſũ febris putredinis.

¶ Hic ponit can. in quo dicit: ꝙ quando illi qui habet complexionem calidaꝫ ⁊ ſiccam accidit fames ⁊ labor corporeus ⁊ animalis ſimul ⁊ vigilia. tunc feſtinanter venit ad ipſum febris effimera cum quadam horripilatione. ⁊ hec horripilatio nõ accidit in talibus: niſi qꝛ iſti habet quoſdam humores acutos mordaces: q cuꝫ dictis circũſtantijs mouentur verſus cutem: ⁊ faciunt horripilationẽ. In effimera aũt merito ſui non fieret horripilatio: ⁊ hoc dicit Auic. i capitulo de ſignis effimerarum. Et ſubdit ꝙ ſi non ſuccurratur ei ⁊ cibetur: ſtatim feſtinat ad eum febris putrida. Et eſt ſententia Gale.10. terapentice. capitulo tertio. vbi ponit exemplũ iuuenis colerici exercitati ⁊ famelici: quem ſtatim cibauit.

¶ De ſignis effimerarũ in generali. Cap. 6.

De ſignis ꝓprijs eff. vide ab Auer.4. colliget. c. ꝓprio.

De proprietatibus earum eſt ꝙ ipſe nõ fiunt a cauſis antecedentibus.

¶ Hoc capitulum in rubro dicitur de proprijs ſignis effimerarum: per que diſtinguuntur ab alijs febribus: ⁊ maxime ille que ſũt vere effimere. Et diuiditur capitulum in octo partes: ſicut ſunt octo maneries congregationum ſignorum earum: ⁊ patebunt partes ſcribendo. Et prima eſt ꝙ ipſe non fiunt a cauſis antecedentibus: ⁊ hoc in principio ⁊ principaliter: ⁊ per antecedentes intelligimus omnes corporeas: tam antecedens q̃ꝫ coniunctas. nã iſte cum ſunt vere effimere: fiunt a cauſis primitiuis: vt dicitur ſupra: ⁊ ſumitur hic proprium pro eo quod non eſt effimera vera. Sed tamen Gale. primo de differentijs febrium ponit alteri conuenire: cum putrida poſſit

UVA. BHSC. IyR_044_2

poſſit incipere a cauſa primitiua. ⁊ ideo Galen. dicit hoc ſignū eſſe inſeparabile: non tñ proprium.

¶ Neqꝫ incipiūt cum coartatione: ⁊ eſt ꝙ ipſe non incipiunt ſm plurimum cum rigore ⁊ frigore extremitatū ⁊ profundatione caliditatis: ⁊ declinatione ad pigritiam ⁊ ſomnum: ⁊ ſubmerſionem pulſus: ⁊ ſubtilitatem eius: ⁊ diuerſitatem eius: ⁊ paruitatem ipſius: imo fortaſſe accidit in principio earū ſimilitudo frigoris ⁊ horripilationis ⁊ punctio: cuius cā eſt vapor chimi mali: ⁊ remouetur velociter: ⁊ accidit: ſed raro rigor ꝓpter multitudinē vaporū ledentium lacertos: propter punctionem ſuaꝫ ſuperflua multitudine.

¶ Hic ponit ſcđa congeries ſignorū: dicēdo ꝙ nō incipiunt cum coartatione. i. non incipiunt cum horripilatione ⁊ frigore extremitatum ſm plurimum: ⁊ cū ꝓfundatione caliditatis: ⁊ cū declinatione ad pigritiaꝫ: ⁊ ad ſomnū: ⁊ ad ſubmerſionem pulſus. ſ. paruitatis ⁊ duritatis al's diuerſitatis eius: ſed fortaſſis accidit in principio earū ſilitudo frigoris: ⁊ ſilitudo horripillationis: ⁊ accidit punctio ꝓpter fumū malum eleuatuꝫ ab humore malo qui eſt materia effimere: ⁊ remouetur velociter: ⁊ accidit: ſed raro rigor in principio pp multitudinē vaporū ledentiū lacertos punctione ſua ſuperflua multitudine: ⁊ cā illorū: que negant hec eſt: qꝛ in vera effimera vtplurimū nō eſt humor: qui cuꝫ mouetur ita vt faciat illa accidētia: ⁊ qꝛ cū caliditate circa ſpūm quādo aliqui humores pungitiui coniungant accidit ꝙ fiat ſimilitudo horripilationum ⁊ frigoris. Ipſis vero ſuis vaporibus mediantibus mordicantibus membra: non tamē ita vt inde ſequatur forte frigus: aut fortis horripilatio: ſed leues: quas Auic. hic vocat ſimilitudinem horripilationis ⁊ frigoris: ⁊ qꝛ cōtingit quādoqꝫ in talibus corporibus eſſe multitudinē humorū mordicantium: ſtat abſqꝫ illorū putredine fieri verum rigoreꝫ: ſed hoc eſt raro. Ex quo datur intelligi ꝙ etiā alia: vt ſomnus: ſubmerſio pulſus: ⁊ infrigidatio extremorum poſſunt accidere: ſed raro: ⁊ non fortes: ⁊ non ex parte ſubiecti: in quo fundatur in calefacto eſſe calor effimere: ⁊ hec maneries non ponitur a Gal. primo de differentijs febrium inter propria effimeraruꝫ tamen vtplurimum verificatur.

¶ Et eſt eius inflāmatio non mordicatiua aſpera: immo bona: ſicut caliditas corporis laborantis ⁊ ebrij.

¶ Hec eſt tertia aggregatio: in qua dicit: ꝙ īflāmatio effimere non eſt mordicatiua ſupple valde: ſed bona: ſicut calor laborantis ⁊ ebrij. Et conſtat ꝙ nō dicit bona reſpectu ſane: ſed reſpectu febrium aliarū: quarum calor eſt mordacior: qꝛ iſta fundamentum habet in re ſubtili ⁊ vaporoſa: ſicut in ſano laborante ⁊ ebrio: ⁊ calor ebrij eſt mitis propter vapores vini: ⁊ ſi contingat ex morbi ebrietate. vt in apho. (Si inebriat⁹ ⁊c.) tamen calor ebrietatis nō eſt mordax: nec interficit inquātum calor talis menſure.

¶ Et cū vrina eſt in primo die digeſta: ⁊ pulſus bonus: tunc iudica ꝙ eſt febris effimera: ⁊ illud ideo qm̄ vrina non alteratur in ea inquantū ipſa eſt effimera: ⁊ eſt ſedimen eius digeſtum non decliue ad colorem humoris: ⁊ eſt quādoqꝫ nubes eius pendens: quādoqꝫ eſt natans boni coloris: ⁊ quādoqꝫ accidit vt nō equetur calor eius: tamē eius ſubſtantia eſt equalis: ⁊ nō alteratur color ei⁹: niſi ꝓpter id qđ aſſociatur ei de cauſa alterationis vrine: quāuis non ſit illic febris effimera: ex eo: qđ dicemus in tertiana: ⁊ ſimilibus ei.

¶ Hec eſt quarta congregatio: in qua dicit primo: ꝙ cuꝫ vrina in prima die eſt digeſta: ⁊ pulſus bonus. tūc iudica ꝙ eſt effimera: ⁊ cauſa huius eſt: qꝛ in effimera vrina nō alteratur ex parte: que eſt effimera: ⁊ ſedimē eſt digeſtum non decliue ad colorem humoris: ſupple aliter qꝫ in tempore ſanitatis. Et quandoqꝫ hypoſtaſis eſt ſicut nubes pēdens in medio: ⁊ quādoqꝫ eſt natās boni coloris: ⁊ quandoqꝫ accidit ꝙ non equatur color eius. i. non fit color vrine temperate: ſed tamen eius ſubſtantia eſt equalis: cā tamen in variando colorem vrine non eſt niſi de cauſis: que variarent calorem vrine: eſto ꝙ ibi non eſſet effimera: ſicut ſunt cauſe: quas dicemus in tertiana ⁊ alijs: qꝛ. ſ. ex parte humorum. Et hec omnia intelliguntur vbi ſine effimera in tali corpore diceretur vrina apparere cum iſtis diſpoſitionibus. ſ. hypoſtaſi: aut nefili: aut enormia: ⁊ ratio eſt: qꝛ inquantū eſt effimera: non opꝫ humores eſſe permutatos a nālibus: ita ꝙ ꝓpter illud in vrina fiat variatio notabilis. ⁊ Gal. dicit hoc ſignuꝫ inſeparabile ⁊ proprium: ſupple vbi non ſit cauſa permutationis vrine ꝓpter effimerā ⁊ ſubiectū calefacti eſſe ea: ⁊ ſit vera effimera: ſed ex diſpōne patientis merito aliorū pōt cōtingere varietas: vt ſi eſſet oppilatus: ⁊ intelligatur inſeparabile ⁊ propriū reſpectu putridarū non incipiētiū a materia digeſta: ⁊ in tota die a principio appareat. Nam in tertiana: que complet tria tempora in primo paroxyſmo: ⁊ ſcđm facit declinando ī p̄mo die apparet complementū digeſtionis. Sed tamē permutatur calor notabiliter: qđ nō opꝫ in effimera.

¶ Et pulſus eſt decliuis ad ſpiſſitudinē ⁊ fortitudinem ⁊ magnitudineꝫ: niſi in ea que eſt a paſſionibus debilitātibus: ⁊ niſi fuerit in ſtomacho humor mordicatiuus: aut frigidus: aut cauſa alia de his: que mutāt pulſuꝫ preter febrē. Et raro quidem diuerſificatur: ſi vero diuerſificetur erit ei ordo. nā ſi diuerſificetur illud. tunc erit propter cāꝫ aliā antecedentē febrem: aut vicinātem ei: ſicut eſt labor vehemens: aut mordicatio vehemens in viſceribus: ⁊ ſilia his. Et quandoqꝫ accidit vt induretur pulſus ꝓpter frigus vehemens ⁊ inſpiſſans ⁊ infrigidans: aut ꝓpter caliditateꝫ ſolis vehementē exiccantem: aut propter vehementē laborem exiccantē: aut famē: aut anguſtias: aut vigilias: aut euacuationes: ⁊ quandoqꝫ feſtinat in eo dilatatio: ⁊ tardatur conſtrictio: ⁊ non feſtinat pluſqꝫ naturalis: niſi raro ⁊ cum velocitate pauca: quoniam neceſſitas euentationis in eo eſt vehementior qꝫ neceſſitas educendi vaporem corruptum. vapor namqꝫ in eo non eſt corruptus comparatione ſui ad equaleꝫ: immo eſt bonus comparatione ſui ad euꝫ. Et cuꝫ ambiguus ſit tibi pulſus: ⁊ conſtrictio ipſius: tunc ſcias ex anhelitu: ⁊ pulſus quidem reddit poſt eradicationem eius ad conſuetudinem eius naturalem in illo corpore: ⁊ hoc eſt ſignum bonum.

¶ Ponit aggregationē quintam ex varijs ꝯditionib⁹ pulſus: ⁊ facit duo. primo hoc. ſcđo ponit cañ. correctiuum circa dicta de pulſu ⁊ vrina. ibi. (Et ſcias).

¶ In prima dicit ſex. primū eſt ꝙ pulſus in effimera eſt decliuis ad ſpiſſitudinē: fortitudinem ⁊ magnitudinē: niſi in ea que ꝓuenit a paſſionibus debilitantib⁹: ſicut triſtitia: aut fuerit ī ſtōacho hūor mordicatiu⁹: vñ

UVA. BHSC. IyR_044_2

cor per ꝯpaſſionez debilitatur: aut fuerit in ſtomacho humor frigidus: eodez modo debilitans cor: aut alia aliqua cauſa de illis que mutãt pulſum in febre: ⁊ ſunt preter febrem. i. alie a febre. Naz in iſtis cauſis poteſt eſſe pulſus paruus ⁊ debilis: ſed q2 in effimera v̈a fine iſtis virtus eſt fortis: ⁊ neceſſitas aucta: nec inobediẽtia inſtrumenti eſt multa fiunt pulſus fortes magni ⁊ frequentes: ⁊ ſupple etiã veloces. ¶ Scõm dictũ eſt: ꝙ raro fit in effimera pulſus diuerſus: ⁊ ſi eſt diuerſus erit ei ordo: q2 non valde erit diuerſus: ⁊ nõ eſt in eo diuerſitas niſi ex cauſa alia antecedente febrez: aut ei vicina. i. cum ea copulata: ſicut eſt labor vehemens: aut mordicatio vehemens in viſceribus: ⁊ ſimilia his que ſupple ſine febre facerẽt diuerſitatez ĩ pulſu. Hoc tamen videtur falſum: cum ſtatim habebitur ꝙ diaſtole eſt velocior ⁊ frequentior ſiſtole: ⁊ ſic partes eiuſdem pulſus erunt diuerſe: tu tamen ſolue ex his que dixi ſupra ſcđa primi. vbi oſtendi in temperamento: quoniam omnes dicunt equaliſſimuz: non tamen eſſe equales quietes poſt cõſtrictionez: ⁊ poſt dilatationẽ: ita ꝙ negatur conſequentia: tenementi. ¶ Tertio dicit ꝙ quãdoqz in effimera eſt pulſus durus: ⁊ hoc aut pp frigus vehemens inſpiſſans: aut infrigidans: ⁊ ita indurans artariam: aut propter caliditatez ſolis vehementem ⁊ exiccantez: aut famem: aut vigilias aut anguſtiam: aut euacuationem. vel ſupple ex alia cã indurante artariã. Et cauſa pz: q2 in effimera vt hmõi nõ oportet indurari artariã niſi ex alia cauſa. ¶ Quarto dicit: ꝙ qñqz feſtiat ĩ pulſu dilatatio: ⁊ tardat ꝯſtrictio i. nõ ita feſtinat: ⁊ cõſtrictio nõ feſtinat. i. eſt frequens pluſq̃z naturalis: niſi raro ⁊ cuz pauca velocitate: ⁊ totum intelligat̃ in cõparatione ad dilatationez: ⁊ cauſa eſt: vt dicit in lr̃a: qm̃ neceſſitas euentationis eſt maior q̃z neceſſitas educendi vaporẽ corruptũ: qm̃ in ea vapor nõ eſt corruptus cõparatione ſui ad equalem: ĩmo bonus cõparatione ſui ad eum. Et tu nota verbum ꝙ vapor in effimera eſt bonus ꝯparatione ad equalez. i. tpatus: ⁊ intelligat̃ hoc in ſubſtantia: nõ in calore: q2 ẽ nimis calidus: ſed eſt ſubſtantie naturalis eleuatus ab humoribus bonis in ſubſtantia merito effimere: ⁊ hoc totũ pz: q2 humor nõ eſt malus in ſubſtantia lz ſit calefactus in effimera. ⁊ ideo putandũ eſt aliqđ ſpiſſitudinis eſſe in ſiſtole: q2 fumi ſunt calidiores: ſed non eſt ita notabile: vt percipiatur: niſi raro: ⁊ ad hunc intellectuz dicatur: ꝙ ſiſtole raro addit ſuper naturalẽ in effimera. ¶ Quinto dicit̃ ꝙ quando nõ cognoſcis hoc in pulſu: q2 non cognoſcis ſiſtolez eius. tunc cognoſce illud in anhelitu: q2 pulſui proportionat̃: ⁊ habet cõſtrictionem manifeſtaz ſenſui. ¶ Et ſextum dictum eſt ꝙ poſt receſſuz febris pulſus redit ĩtegre ad ꝯſuetudinẽ naturalem in illo corpore: ⁊ hoc eſt ſignum bonum. ſ. ad cognoſcendũ ꝙ eſt ſanatuz: ⁊ cauſa eſt: q2 in effimera nõ oportet ꝙ remaneant reliquie humoris peccantis: aut eorum fumi: q2 nõ oportet eſſe tales peccantes humores. Et tu pro diſpoſitione cóparationis diaſtolis ad ſiſtolem redi ad principia. ſecunda primi.

¶ Et ſcias penitus ꝙ quotiens vrina ⁊ pulſus ſunt boni ſignificant ꝙ febris eſt effimera: ⁊ qñ non ſunt boni non oportet ꝙ nõ ſit effimera: multotiens eniz eſt in ea vrina tincta: ⁊ pulſus diuerſus: ⁊ debilis ⁊ paruus.

¶ Hic ponit cañ. correctiuuz dicens: ꝙ tu debes ſcire ꝙ quotiens in febre per totum tempus febris vrina ⁊ pulſus ſunt boni modo ſupradicto. tunc febris eſt effimera. Sed nõ oportet ꝙ ſi nõ ſunt boni: ꝙ nõ ſit effimera. Nam poteſt in pulſu ⁊ vrina accidere mutatio: nõ ex parte cauſaruz febris. Sed ex alia cauſa: ⁊ cõtingit propter hoc ꝙ in ea eſt vrina tincta: ⁊ pulſus diuerſus: debilis ⁊ paruus: ⁊ totum eſt clarum.

¶ Et de illis que ſignificant ꝙ ipſa eſt febris effimera eſt vt ſit principiuz eius facile ⁊ leue. ⁊ ſit augmentuz eius non addens ſupra duas horas. neqz aſſocientur ſtatui accidẽtia vehemẽtia: ⁊ vt nõ accidant in ea accidentia praua: ⁊ non ſit ĩ ea ebulitio caloris vehemens: ⁊ minorant̃ cũ ea dolores: ꝙ ſi cum ea fuerit dolor capitis: aut dolor alius: nõ ſit fixus inſeparabilis poſt eradicationẽ eius. Et h̔ quidẽ ſignificãt ꝙ ipſa eſt effimera.

¶ Hic ponit ſextam congregationẽ dicens: ꝙ de illis que ſignificant ꝙ febris eſt effimera ſunt: ꝙ principiũ eius ſit facile ⁊ leue: ⁊ augmẽtũ eius non addat ſuper duas horas: ⁊ ꝙ ſtatui non aſſocientur praua accidentia: imo non ſunt in ea praua accidentia: ⁊ non ſit in ea ebullitio caloris vehemens. omnia eniz iſta ideo ſunt: q2 ad ſolum calefactum eſſe ſpirituũ ſequit̃ citus tranſitus ad ſumum: ⁊ res ſubtilis exiſtẽs nõ põt multum ſua caliditate nocere: precipue q2 eſt mitis caloris ⁊ ſubſtantie benigne ad naturam ꝓportionate: ⁊ minorentur cum ea. ſ. effimera dolores: q2 nõ ſunt multum fortes capitis vel ſtomachi: vel aliorum: q2 illa magis pendent a re maioris malitie q̃z ſpiritus calefactus. ⁊ ſi cum ea fuerit dolor capitis: aut alterius membri: qđ contingit aliquando propter membri ſenſibilitatem. tunc recedente febre recedat dolor integre ſine reliquijs: ⁊ hoc eſt de ſignis ꝙ ſit effimera.

¶ Et plurimum quidem eradicationis eius ſit per ſudorẽ ⁊ humoroſitatẽ ſimilẽ ſudori naturali non humoroſo: ⁊ non ſit vehemẽs ſuperfluitas iterum in quãtitate ſua: imo appropinquat ſudori naturali in quãtitate ſua: ſicut eſt proximus ei in qualitate ſua. ſi enim videris ſudorẽ plurimũ. tunc febris erit non effimera.

¶ Hic ponit ſeptimã congeriem de ſudore dicens: ꝙ plurimum iſta eradicatur per ſudorẽ ⁊ humoroſitatez ſimilem ſudori naturali: qui. ſ. ſit in exercitio temperato: ⁊ non per ſudorẽ humoroſuz. i. plurime quãtitatis decurrẽdo ſapiẽtis naturã alicuius determinati humoris peccãtis: q2 hoc non eſſet in effimera: cum non ſit ibi multa materia pellenda: ſed ſimiliter propter caliditatem facta eſt quarũdam humiditatum naturalium eliquatio: ſicut in exercitio que expelluntur in fine talis febris: cum eradicatur. ⁊ ſi videris ſudorem plurimum: tunc febris nõ eſt effimera: q2 ſignificatur ꝙ materia humoralis eſt multa que eliquatur: ⁊ illa debz facere febrem aliam.

¶ Et de eis de quibus febris effimera experit̃: eſt: vt ingrediat̃ balneum habens eam: cũqz moram fecerit euenire in eo quaſi horripilationẽ nõ cõſuetam: ſcitur ꝙ febris eſt febris putredinis: ⁊ egrediat̃ habẽs eã ex balneo ilico: ⁊ ſi nihil alterat̃ a diſpõne ſua: tunc febris eſt effimera.

¶ Hic ponit octauã congeriem ex experimento. nam dicit ꝙ hoc mõ probatur ſi eſt effimera: q2 ponit̃ infirmus in balneo: ⁊ ſi poſt morã in eo ſuperueniat egro horripilatio non conſueta. tũc ſignificat̃ ꝙ febris non eſt effimera: ſed putrida. ⁊ ideo egrediatur eger a balneo ilico. ⁊ ſi non accidat talis horripilatio. tunc ſignificatur ꝙ eſt effimera: ⁊ cauſa eſt: q2 a balneo ſi ſunt humores peccantes eliquant̃ ⁊ cõmouẽtur. vnde diſperſi faciunt quẽdam modum horripilationis: ⁊ ſi hoc nõ fiat: ſignificatur carentia malorum humorũ. ideo veriſimiliter eſt effimera. Et ſunt hec ſigna quaſi ſemꝑ vera: ſi oĩa coniungant̃: ⁊ ſufficit medico talis notitia: q2 non ſemper eſt ſub certitudine.

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ De ꝑmutatōe effimere ad al's febꝛes Ca. 7.

Cum expedit vt febrē effimerā patiēs cibet̄: ⁊ errat medicus ſuper eam ⁊ nō cibet ipſum: permutat̄ febꝛis in coꝛpoꝛibus colericis ad ethicã incendentē: ⁊ in coꝛpoꝛibus carnoſis ad ſinocham que ē abſq̃ putredine: ⁊ foꝛtaſſe permutatur ad illam que eſt cum putredine.

¶ Iſtud capitulum habet in rubꝛo ꝙ eſt de permutatione effimere: ⁊ in eo aſſignant̄ duo modi erroꝛis ꝓpter quos fit ꝑmutatio effimere: ⁊ ſecundus ponit̄ ibi. (Et ſimiliter.) In pꝛima parte dicit: ꝙ quādo expedit ꝙ patiens febꝛem effimerā cibetur ⁊ erret medicus ⁊ nō cibat ipſum: tunc permutat̄ febꝛis: ⁊ ſi patiens ē colericus permutat̄ ad ethicā incendentem. i. ꝓcedentē vel aptam ꝓcedere. Aliqui habēt incēdentē ⁊ pōt dici ꝙ iſtoꝛū ethica eſt magis incendens q̃ȝ alioꝛū ꝓpter ſuam complexionē naturalem eſſe valde igneam: aliq tamen dicunt ꝙ debet addi dictio copulatiua dicendo permutatur ad ethicā. ſ. quādoq̃ ⁊ ad incendentem. i. cauſonidem: ⁊ hoc: q2 ꝓpter ieiunium ebulliunt humores ⁊ in talibus coꝛpoꝛibus ſunt colerici apti ebullire. Et ſecūdū hoc permutatur qñq̃ in eis ad putridā. Et hoc voluit Gal. 10. terapē. 3. capl'o: ſi tñ nō ponat̄ copulatiue: ſed dicat ad ethicā incendentē nō intelligimus ꝙ ſolum poſſit ad ethicā ꝑmutari: ſed ꝙ iſta coꝛpoꝛa colerica reſpectu alioꝛū facilius ad ethicā ꝑmutātur. Et ſubdit ꝙ ſi fuerit coꝛpus ſanguinē qꝺ dat intelligi per carnoſum permutat̄ ad ſinochā: aut abſq̃ putredine aut foꝛte ad ea que eſt cum putredine.

¶ Nota igit̄ ꝙ ꝓpter paucitatē humoꝛū ⁊ humiditatū ⁊ que in carne imbibunt̄ in calidis ⁊ ſiccis cōtingit ex inflāmatione ꝙ cito ſubā mēbꝛoꝛum radicaliū inflāmatur ſicut ligna ſicca citius viridibus: ⁊ iō cito ad ethicā tranſeunt ex effimera ꝓpter ieiuniū. Sȝ i carnoſis multum eſt ſanguinis: ⁊ ꝓpter effimerā inflāmatur maxīe cum nō fit ꝑ cibum refrigeratio: ⁊ iō ſanguis ponitur in ebullitione ⁊ facit ſinocham ſine putredine. Qñq̃ autē cum foꝛtioꝛ fit impꝛeſſio facit cum putredine: ⁊ ꝑ hoc datur intelligi de alijs febꝛibus ex alijs humoꝛibus: ſed eſt difficilius ꝓpter eoꝛum frigiditatem.

¶ Et ſil'r qñ neceſſariū ē adiutoꝛiū in aperiēdo poꝛos rarificādo coꝛpꝰ: ⁊ nō fit: inflammatur in humoꝛibus retētis in coꝛꝑe inflāmatone eius qꝺ calefacit cū foꝛitudine eius qꝺ putrefacit.

¶ Hic ponit ſecūdum erroꝛem ⁊ permutationem īde ſequentem dicens ꝙ ſimiliter quando opoꝛtet habere adiutoꝛium in rarificando coꝛpus ⁊ aperiendo poꝛos ⁊ nō fit illud accidit ꝙ inflāmatur: ſcilicet caloꝛ in humoꝛibus retentis in coꝛpoꝛe inflāmatione eius qꝺ calefacit cū foꝛtitudine: ſcilicet tali ꝙ caloꝛ fit fixus: ⁊ ſupple qñq̃ abſq̃ putredine ⁊ quādoq̃ inflāmatur inflāmatione eius qꝺ putrefacit: q2 fit fixus ꝓpter putrefactionem. ⁊ iſtud eſt clarum. Sed pꝛimus modus inflāmationis talis ꝙ febꝛem faciat nō ponitur a medicis in humoꝛe alio a ſanguine: de qua re dicemus ī capl'o de ſanguinea deo duce: ⁊ ex his duobus modis ꝑmutationis ⁊ cauſis poteſtis per vos multos alios cōiectari. Auic. vero iſtis fuit contentus.

¶ De ſignis ꝑmutatiōis effimere. Cap. 8.

Significatio illiꝰ eſt ꝙ ipſa declinat abſq̃ ſudoꝛe aut humoꝛoſitate: aut cum ſudoꝛe abſq̃ mundificatione per ſudoꝛem: ⁊ eſt declinatio longa difficilis ⁊ abſq̃ mundificatione pulſus: immo remanet in pulſu aliquid ⁊ remanet doloꝛ capitis ſi fuerit: ⁊ hoc totum ſignificat permutationem ad febꝛem putrefactionis humoꝛis aut ethicam.

¶ Rubꝛica iſtius capituli eſt de ſignis permutationis febꝛis effimere ad alias. Et diuiditur diuuas. pꝛimo enim ponit generalia ſigna permutationis poſt ſpecialia: ibi ſecunda. (Nam ſi.) ¶ In pꝛima dicit quattuoꝛ ſigna permutationis: pꝛimum eſt: ꝙ declinat abſq̃ ſudoꝛe ⁊ humoꝛoſitate. ſecundum: ꝙ ſi declinet cum ſudoꝛe: tamen non mundificatur per ſudoꝛem. tertiuȝ: ꝙ declinatio fit longa difficilis: quia anguſtiās egrum ⁊ ſic abſq̃ mundificatione pulſus: quia pulſus non ex toto remanet cum differentijs ſanoꝛum: imo remanet in eo aliqd ꝺ diſpoſitiōibus pꝛeter naturā. quartū eſt: ꝙ non mundificatur integre doloꝛ capitis ſi fuit capitis doloꝛ: hec. n. omnia cū accidunt: ⁊ vnūqꝺq̃ eoꝛuȝ per ſe ſignificat permutationem effimere ad aliud genus febꝛis. ¶ Sed diceres: quomodo declinatio abſq̃ ſudoꝛe ſignificat permutationē: cum ſudoꝛ non dēat merito effimere apparere: vt dicit Yſaac ſecundo de febꝛibus. ¶ Hic dicitur: ꝙ quādo hūoꝛes non ſunt valde crudi mali a virtute regulabiles: ⁊ ſunt ſaltem multi ex caloꝛe effimere fit eliquatio quarundam partium humoꝛalium ſiue ſecundarum humiditatum: que partes ſenſibiliter expelluntur ſudoꝛe non copioſo: vt eſt dictum in pꝛecedenti capitulo: ſed quando humoꝛes ſunt nimis virtuti rebelles: vl' faciunt ſuo motu ad putredinem vel inflammationem: reſolui ſenſibiliter id quod fuit eliquatum: vel retrahi caloꝛem ītra pꝛopter typum febꝛis incipientis: aut ſunt ita pauci ꝙ effimera non inuenit virtutem aptam ad eliquationem: ꝑ ipſam ſignificatur: aut ꝙ putredo vel inflammatio fit vel facta eſt in humoꝛibus: aut ꝙ per ſiccitatem figitur caloꝛ in membꝛis: ⁊ fit ethica: ⁊ hoc eſt vtplurimū. Quidam tamen volunt ꝙ Auicē. vult aggregatum ex his quattuoꝛ ſignificare tranſitum aut fientem aut qui factus eſt. licet vnum eoꝛum non ſufficiat. Q2 autem accida ſudoꝛ ⁊ febꝛis non mundificetur ſignificat ꝙ caloꝛ nō eſt fundatus in re faciliter euapoꝛabili ſicut ſpiritus: quia euapoꝛaſſet cum ſudoꝛe: ⁊ ꝙ declinatio ſit longa ⁊ difficilis ſignificat etiam illud quod per reſolutionem debet ceſſare nō eſſe facile euapoꝛabile: ⁊ ſic nō eſſe ſpūm ⁊ remanētiā diſpōnis ꝑternām in pulſu aut doloꝛe capitis ſignificat cām magis habentem q̃ȝ faciat ſpūs. Sȝ diceres qūo declinat ſi permutatur: dī hic ꝙ declinat: q2 remittuntur ſigna effimere: aut quia ipſa remittitur: aut q2 alia foꝛtioꝛa ⁊ ipſam obūbꝛantia ſuperueniunt. Et tertiū eſt ꝙ ſi dum eſt effimera ſupueniat colerica: ꝙ ſi non ſit cauſon habebit particularem declinationem: ſi ſit ſalua: ⁊ in illa erunt hec dicta hic: quia permutata fuerunt.

¶ Nam ſi cauſe fuerint vehementes aut pꝛolongetur moꝛa eius permutabitur ad ethicam: ꝙ ſi ſi ad ethicam permutetur videbis tactū arteriaruȝ caliduȝ valde: ⁊ videbis febꝛeȝ ſimileȝ vel fixam ⁊ in omnibus membꝛis additur calefactio ſuper repletionem ⁊ in tꝑe acceptiōis cibi: aut videbis pulſum ſeruare equalitateȝ cum duritie ⁊ paruitate: ⁊ videbis ſigna reliqua que diximus de ſignis ethice.

¶ Ponit ſigna ſpāliū ꝑmutationū. Et pꝛīo ad ethicā. Scꝺo ad ſinocham ſine putredine. Tertio ad febꝛes putridas. ibi ſcꝺa. (Et quādo.) ibi tertia. (Et quādo.) ¶ In pꝛīa ꝑte dicit pꝛīo ꝙ ſi cāe effimere fuerint vehemētes aut multū durauerint ſicut triſtitia ⁊ cogitatio ⁊ ſil'es: tunc ꝑmutat̄ plurimū ſupple ad ethicā. Et ſigna

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſunt q̈ttuoꝛ hic ſpecifice poſita.pꝛimū eſt tactꝰ arteria/
rū calidus valde.ſcōm eſt:ꝙ vꝛ caliditas fixa fixis ī mē
bꝛis omnibus.tertium eſt:ꝙ addit̄ ſuper cibū ⁊ reple
tionem:qꝛ inflāmatur ſumpto cibo.quartuꝫ eſt:ꝙ pul
ſus ſeruat equalitatem cuꝫ duritie ⁊ paruitate.Et ad/
dit ꝙ videbis reliqua que dicuntur in capitulo ſignoꝝ
ethice febꝛis.Et tu conſidera ꝙ iſta omnia ſunt ſigna
ethice ⁊ ante permutationem ſunt debilia:⁊ creſcunt
cum eſt facta permutatio:⁊ patꝫ mō:quare ſignificant
ex his que infra in caplo ethice dicemus.

¶ Et quando permutatur ad genus febꝛiuꝫ qđ
nominatur ſinochus abſqꝫ putredine:videbis
additionem ⁊ repletionem caliditatis/⁊ inflam/
mationem faciei.

¶ Ponit ſigna permutationis ad ſinochaꝫ ſine putre
dine:⁊ ſunt repletio venaruꝫ:additio caliditatis ſuper
caliditatem coꝛrn̄dentem effimere:⁊ inflatio/al's inflā
matio faciei:⁊ intelligantur ſimul ſumpta hec ⁊ ſignifi
cant inflāmationeꝫ eſſe fundatam in alio q̄ꝫ in ſpiritu:
exquo eſt addita ad ſenſum datum:⁊ qꝛ ſanguis in ꝓ/
pꝛia foꝛma videtur hic abundare ſignificatur ꝙ eſt ca
lefactus abſqꝫ putredine.

¶ Et quādo ꝑmutatur ad febꝛes putredīs ap/
parent hoꝛripilatio ⁊ diuerſitas pulſus ⁊ parui/
tas ⁊ coartatio:⁊ eſt caliditas moꝛdicatiua ſic/
ca ⁊ vehementia accidentium:in vꝛina vero foꝛ/
taſſe remanet digeſtio ex ſubſtantia ⁊ in pluribꝰ
non apparet in ea digeſtio.

¶ Pōit ſigna ꝑmutatiōis ad putridas:⁊ ſunt ſex.Pꝛi
mum eſt ꝙ apparet hoꝛripilatio qn̄ humoꝛes agitati
a virtute ſparguntur hoꝛa motus eoꝛuꝫ ad putredinē
⁊ faciunt hoꝛripilationem.Secūdum eſt diuerſitas vl'
coartatio pulſus pꝛopter virtutis tenoꝛeꝫ in hoꝛa mo
tus humoꝝ putridoꝝ.Tertiū paruitas:qꝛ a ꝑncipio ta
lis motus coꝛ retrahit ſpūs:⁊ inclinatur nō multū trā
ſmittere extra:⁊ ideo nō multū eleuatur artaria ⁊ fit
paruus:fit etiā diuerſus:qꝛ virtus tūc pugnat ⁊ cona/
tur:diuerſo modo oppꝛimit̄ a mā.Quartū eſt:ꝙ cali/
ditas eſt moꝛdicatiua ſicca pꝛopter fumos putridos.
Quintū eſt vehemētia accidētiū in vꝛina:qꝛ ꝑmutatur
valde aut ad aquoſam ꝑꝑ oppilatiōes:aut tinctā.Se/
xtū ſignū eſt ꝙ foꝛtaſſe remanet digō in ſubā ⁊ in plu/
ribus non apparet in ea digeſtio.Et hoc vltimū habꝫ
plures expoſitiones:vna eſt ꝙ in pꝛincipio ꝑmutatio/
nis:qꝛ non impꝛeſſit multū putredo:iō ſaltē in ſubſtan
tia vꝛine apparet digeſtio:ſed in pluribꝰ.ſ.alijs diſpo
ſitiōibus vꝛine ⁊ hypoſtaſis ⁊ coloꝛ nō appet digeſtio.
Sꝫ ego puto ꝙ loquat̄ de pluribus diſpōnibus vꝛina
rum:⁊ qꝛ cōtingit ꝙ ante putredinem aquoſitas erit ī
venis digeſta ⁊ materia hypoſtatica bōa:poteſt aliqua
vꝛina expelli digeſta pluribus febꝛibus putridis:ad
quas tranſitur:qꝛ humoꝛes erāt ante mali ⁊ crudi ⁊ pa
rati putreſcere:modo apparet digeſtio in pꝛincipio ꝑ/
mutationis ⁊ in tempoꝛe permutationis.

¶ De curatiōe generali feb.effi. Cap. 9.

IN omnibus ſpēbꝰ febꝛis effimere oꝫ
vt afferant̄ ſuper coꝛpa patientiū eas
ea que nutriant eos nutrimento bono
cū velocitate digeſtionis:quoniam fe
bꝛiens eſt eger:⁊ eger eſt leſus. ¶ At quibuſdā
eoꝛum conceditur deliciari in eo ſicut patienti ex
laboꝛe:⁊ anguſtia:⁊ fame:⁊ in illis inquoꝛum coꝛ
poꝛibus colera plurima eſt ⁊ qui conqueritur ſe
pati hoꝛripilationes in pꝛincipio deglutiat cibuꝫ
infuſum in qua aut vino vt ſit magis penetrās.
¶ Et iſti quidem cibantur ēt in pꝛincipio febꝛis
¶ Et qbuſdā pꝛohibet̄ deliciari in eo ⁊ minui/
tur eis vt fiant ſubtiliatiua:ſicut ī patiēte ex oppi
latione ⁊ ſoliditate ⁊ ex apoſtemate. ¶ Et me/
lius quidem eſt vt poſtponatur cibatio vſqꝫ ad
declinationem niſi in illis:quos excepimus.

¶ Et a qua frigida qdē opoꝛtet vt nō ꝓhibea/
tur ī pꝛincipio rei:quoniā virtus eſt foꝛtis:quare
nō timetur debilitas:⁊ eſt melioꝛ cura in infrigi/
dando. ¶ Verū ſi fuerit illic debilitas in viſce/
ribus:⁊ febꝛis iam extenditur aut fuerit vehe/
mēs:tūc melius eſt vt de ea nō multuꝫ ſumatur.

¶ In iſto capitulo nono.Auic.ponit curā effimere in
vniuerſali ⁊ diuidit̄ in tres partes.Pꝛimo docet per
aſſumpta interius:ſcōo ꝑ exteriꝰ appꝛoximata:tertio ꝑ
euacuationē.ibi ſcda.(Et cōcedit̄ eis.)ibi tertia(Eua
cuatione aūt.) ¶ Et bonū eſt ꝙ dicā in pꝛīa parte po/
ni ſeptē canones.Pꝛimus ē:ꝙ in patiētibꝰ effimeras
opꝫ ꝙ dent̄ ea:que nutriunt eos nutrimēto bono:qđ
ſit velocis ⁊ facilis digōnis:rō aūt facilitatis digeſtio/
nis requiſite eſt:qꝛ febꝛiens eſt eger:⁊ eger eſt leſus:
iō opꝫ ꝙ illa que afferunt̄ ſint facilis digōnis ⁊ h̄ ē cō/
mune in omni debili inquātū hmōi.Sed ex alia cau/
ſa poſſet ꝓhiberi.nō dicit̄ ergo hic ꝙ cibus detur:qꝛ
eſt leſus:ſed detur facilis digeſtionis:quia eſt leſus.
¶ Scōs canon eſt:ꝙ quibuſdam patientibus effime
rā cōcedit̄ deliciari in cibo.i.ſumere cum delectatio/
ne ⁊ quantum bene digerere pn̄t:ſicut ſunt qui patiū/
tur ex laboꝛe:vel anguſtia:vel fame:vel ſicut illi/ī quo
rū coꝛꝑibus eſt colera plurima:⁊ ille qui cōqueritur ſe
pati hoꝛripilationes in pꝛincipio deglutiat cibum pa
nis infuſi in aqua aut vino permixto aqua iuxta ſuam
conſuetudinem:q̈ cibus ideo debet eſſe infuſus vt ſit
magis penetrans:nam iſti habent motum quendā co
lere ex ebulitione.Ad remittendum ergo feruoꝛeꝫ eſt
oppoꝛtunuꝫ ꝙ cibus qui infrigidat ſit cito penetrans
ad loca inflāmata.Et in his duobus canonibus nō eſt
ſcilicet dictuꝫ de hoꝛa cibi niſi in illo qui hoꝛripilatur.
¶ Tertius canon eſt:ꝙ iſti in quibus conceditur de/
liciari:debent cibari in pꝛincipio qꝛ indigent ⁊ non eſt
ibi foꝛtis indicatio de oppoſito. ¶ Quartus canon eſt
ꝙ quibuſdā ꝓhibetur deliciari in eo ⁊ minuitur cibus
ita vt ſubtilietur:ita ꝙ dieta fiat ſubtilis:⁊ iſti ſunt qui
patiunt̄ ex apoſtemate aut ſoliditate aut oppilatione:
⁊ intelligitur in poꝛis cutis ⁊ ſoliditas quando oppila
tio eſt in venis:⁊ cauſa eſt:qꝛ iſte nō ſunt pure effimere
ſed eſt ibi repletio:per quā ſubtiliamus que facit apo
ſtema aut oppilationes. ¶ Quintus canon eſt:ꝙ oēs
debent cibari in declinatione exceptis illis qui.ſ.exci
piunt̄:⁊ ſūt famelici anguſtiati fatigati ⁊ pleni colera.
Et nota ꝙ illi in quibus abundat colera cum effimera
cibant̄ vt cito fiat refugium ⁊ ꝓhibitio putredinis co/
lere aut ſincopis:que in eis timetur ex curſu colere ad
ſtomachum aut ethica.ſed merito plenitudinis eſſent
cauendi a cibo iuxta ſententiam affo.(Non pura coꝛ/
poꝛa)⁊ cauſa canonis eſt clara:cum autem timeatur de
cibi inflāmatione ⁊ neceſſitas nō.cogat niſi alia cōiun/
gantur. ¶ Sextus canon eſt:ꝙ aqua frigida non pꝛo/
hibetur eis:quia eſt melioꝛ cura infrigidando:⁊ hoc
intelligas niſi aliud pꝛohibeat ⁊ quia virtus eſt foꝛ/
tis:⁊ non timemus debilitatem:nec ſupple de incru/
datione materie:ideo conceditur etiam in pꝛincipio.
¶ Et ſeptimus canon eſt:ꝙ quando eſt debilitas in vi
ſceribus ex raritate texture vel complexione vel apo/
ſtemate

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſtemate aut ſi febꝛis effimera multum extendat: vnde ſit timoꝛ de materie multidine aut fuerit vehemens: ita ꝙ timeatur de motu humoꝛum ad putredinem bonum eſt vt de ea nō multum detur: ne humoꝛes fiant poſtea deterioꝛes: ⁊ ſimiliter ne addatur in oppilatione vnde ſuperueniat putrida: ⁊ ego vidi iam non obſeruato canone quoſdam perijſſe ex multo potu aque frigide in effimera ſua ſtultitia: vnde ſuperuenit putrida peſſima.

¶ Et cōceditur eis balneum cū eoꝝ poxyſmus conſumitur in febꝛibus effimeris pꝛopter accidentia de quibus eſt humectatio: ⁊ de quibus eſt ſudatio ⁊ rarificatio poꝛoꝛuꝫ: ⁊ de eis eſt infrigidatio in quieta diſpōne. ¶ Et pꝛohibetur vbi timet̄ caſus putredinis: ¶ Et nō oꝫ vt euitet balneū niſi hn̄s eā ex oppilatione: ꝓpterea ꝙ balneū generat egritudinem putridaꝫ. ¶ Et ſimiliter patiens eam ex ſatietate nauſeatiua niſi in fine rei ⁊ cum dilatant̄ poꝛi ⁊ deſcendit nauſeatiua ſatietas: illic. n. opꝫ vt balneetur. ¶ Et hn̄tes catarruꝫ nō balneentur niſi ſit aduſtiuus.

¶ Et oēs habentes febꝛes effimeras opoꝛtet vt non pꝛolongent moꝛam in aere balnei: immo in aqua eius q̄ꝫtum volunt niſi habentes eam ex ſoliditate ⁊ ex ſpiſſitudine: eis enim conuenit vt pꝛolongent moꝛam in aere balnei donec ſudent. Embꝛocatio autem ſi fuerit infundendo aut liniendo tantum oppilat poꝛos. ¶ Et in curatiōe omnis febꝛis effimere: que eſt ab oppilatione extrinſeca aut intrinſeca fricatio operit poꝛos habentis eam: deinde ſi obuiat humiditati plurime reſoluit eam: ⁊ ſi obuiat humiditati parue exiccat eam.

¶ Hic ponit curā per appꝛoximata exterius. Et ſunt octo regule: quarum quedam ſunt pꝛincipales: quedā exceptiue. Pꝛima ē ꝙ habentibus effimeraꝫ conceditur balneum cum conſumitur eoꝛum paroxyſmus. Et ſumitur hic paroxyſmus impꝛopꝛie: ⁊ hoc ꝓpter illa que ex balneo accidunt: quoꝛum pꝛimum eſt ſudatio: qꝛ facit ſudare: ſcd̄m eſt rarificatio: qꝛ poꝛi fiunt rarioꝛes. Et tertium eſt infrigidatio in quieta diſpoſitione. Omittendo ambages intelligatur in quieta diſpoſitione idest poſtq̄ꝫ homo receſſit a balneo ⁊ quieſcit: tunc enim aqua remanſit in poꝛis imbibita refrigerat: vt ſecūda pꝛimi illo capl'o. Quidam oꝛnate loquentiū. Et dixit ꝙ in declinatione ne ꝯiungantur ſimul balnei caloꝛ ⁊ febꝛis ⁊ nimis inflamment. ¶ Scd̄s canon eſt ꝙ balneum ꝓhibetur vbi timetur caſus putredinis: naꝫ ſi cum effimera ſit repletio humoꝛum acutoꝛum: vel etiam alioꝛum cum agitantur per balneum: eſt periculum ne putrefiant. ¶ Tertius canon eſt: ꝙ nō opoꝛtet de habentibus effimeram: ꝙ vitet balneum niſi habens eam ex oppilatione l. ꝓpter qd̄ ſupple in iſtis eſt aptū generare egritudinem putridaꝫ balneum: ⁊ hic eſt vnus de excipiētibus. Et cā ē clara cū oppilatio ſit cauſa ꝙ fumi per balneum eleuati non egrediantur ⁊ ibi remaneant. Qꝛ ſi dicas ꝙ balneum aperit vt ſtatim dicit̄. Reſpondet̄ ꝙ multa exiſtente materia oppilat: ⁊ cū hoc materiam mouet multotiens ad putredinem calefaciēdo hūectādo ⁊ agitando humoꝛes. ¶ Quartus canon eſt. ſcd̄a exceptio in foꝛma a pꝛima regula: ⁊ ſunt quaſi iſte ſpecificantes ſcd̄m canonem. ſ. ad ſciēdum qn̄ timet̄ caſus putredis: dicit ergo ꝙ ēt excipiūtur q patiuntur effimerā ex nauſeatiua ſatietate niſi in fine rei. i. nauſeatiue ſatietatis cū poꝛi dilatant̄: ⁊ nauſeatiua ſatietas deſcendit. i. mā ex cibo generata deſcēdit de ſtomacho: nā ante illud trahendo ſpūs ad exterioꝛa fuiſſet cauſa indigeſtionis ⁊ coꝛruptiōis cibi. Sꝫ digeſto cibo: ⁊ ſupple euacuatis ſupfluis: ⁊ p ieiuniuꝫ paucificatis humoꝛibus: ⁊ diſpēſato iā nutrimēto per mēbꝛa: tunc ꝯcedit̄ balneū eis: niſi aliud indicaret oppoſitionē: ⁊ iſte humoꝛ cōfert iuuādo ad expulſionem ſupfluitatis tertie digeſtionis: ⁊ faciēdo illa tria ſupius poſita. ¶ Quintus canon eſt: ꝙ habēs catarrū nō balneetur niſi fuerit aduſtiuus ⁊ ſcit̄ ex dictis in quita tertij de cura catarri ꝙ balneum non conuenit in catarro frigido niſi poſt maturatōeꝫ ⁊ paucificationē materie. In calido aūt cōfert cum aqua nō calida ad temperandum acuitatē eius. ¶ Sextus canon eſt: ꝙ omnes habentes febꝛes effimeras non debent ꝓlongare moꝛaꝫ in aere balnei. ſ. calido: qꝛ addit in caliditate ſpirituū: ⁊ non refrigerat vt opꝫ: immo moꝛent̄ in aqua balnei quātum volunt. i. quātum eos delectat. Nā iſta aqua ī diſpoſitione quietis poſtea refrigerat: ⁊ excipiūtur ab iſta regula patientes ex ſoliditate coꝛpoꝛis febꝛeꝫ effimeram: ⁊ iam dcm̄ eſt vobis: ꝙ intelligimus illos pati ex ſoliditate qui patiuntur ex oppilatione in venis non in poꝛis cutis. poſſet tamē dici hic ꝙ aliud intelligit per ſoliditatem. i. denſitatē cutis: aut ꝓpter frigus aut pꝛopter appꝛoximationē ſtipticoꝛuꝫ: ⁊ in iſto caſu moꝛa in aere balnei manifeſte eſſet conueniēs. In oppilatione autē venarum qn̄ iam mā eſt paucificata ⁊ digeſta etiam iſte aer conueniret vt materias illas traheret ad cuteꝫ ⁊ ī ſudoꝛem conuerteret. Et ideo dixit ex ſoliditate ⁊ ſpiſſitudine ponendo ⁊ pꝛo. i. nam in iſtis conuenit moꝛa in aere balnei donec ſudent. ¶ Septimus canon eſt: ꝙ in omni curatiōe febꝛis effimere ꝓuenientis ab oppilatione ſiue extrinſeca. i. cutanea: ſiue intrinſeca. i. in oꝛificijs venarū embꝛocatio ſiue fiat ſolum effundendo aquaꝫ: ſiue fiat leniendo cum aqua oppilat poꝛos: vbi nota hoc eſſe valde ambiguū. nam Auic. quarta pꝛimi capl'o de embꝛocis dixit ꝙ embꝛoca eſt medicamen cōgruum ei qd̄ opꝫ diſſolui. Et p cōſequens videtur conueniens in oppilatione. Hic ſunt multe rn̄ſiones. pꝛima dicit ꝙ hic intelligitur de embꝛoca actu vel potentia frigido: in pꝛimo autem de calido. Hic modus eſt inconueniens: quoniam Aui. loqtur hic de aqua que calida eſt actu: tn̄ pōt dici ꝙ eſt frigida in potētia ⁊ infrigidat plus cū in embꝛoca adminiſtrat̄: nec Auic. dicit quarta pꝛimi ꝙ omne embꝛoca cōueniat diſſolutiōi: ⁊ iō poſſet dici ꝙ ꝓpterea ꝙ aqua nō diu remanet calida ſup mēbꝛa embꝛocata: ħ mō iō nō diſſoluit: īmo qꝛ infrigidat̄ ⁊ infrīdat addit in oppilatione in iſtis: qd̄ balneū nō facit cū diu ſtet calidum. Scd̄a reſponſio eſt Dyni: qꝛ continuat ſupioꝛē canon̄. cū iſto dicēdo ꝙ patiētes ex ſoliditate nō ſunt balneandi in aqua: ⁊ hic dicit ꝙ nō ēt ſunt embꝛocādi: qꝛ oppilat eos aqua hoc modo embꝛocata. Tertij dicunt ꝙ ħ vult ſermonē cōparare tm̄ ad fricationes: ⁊ vult ꝙ embꝛoca nō tam ꝯfert in iſtis ſicut fricatio: ſed iſta reſponſio non dicit: qūo embꝛocatio addat in oppilatione: vt dicit Aui. Gentilis aūt vult ꝙ ꝯparat̄ embꝛoca ad balneum in illis in quibus balneum dulcis aque cōueniat gratia reſolutionis. Et vult ꝙ magis conferat balneum: qꝛ in embꝛoca modicū manet aqua calida: īmo infrigidat̄: ideo ſi in capite ſit aduſtio pꝛeeligimus embꝛocare: qꝛ citius infrigidat. elige tu qd̄ vis. pꝛimus tn̄ modus non eſt ita rudis vt Gentilis dicit. ¶ Ultimus canon eſt: ꝙ fricatio aperit poꝛos habentium effimeram ex oppilatione. Et ſi obuiat fricatio materiei multe reſoluit eā: ⁊ ſi obuiat pauce exiccat eam: ⁊ Dynus intelligit ꝙ ſi obuiat hūiditati multe reſoluit eā. i. paulatim tranſmutat in vapoꝛem ⁊ tarde: ⁊ ſi mā ſit pauca exiccat: qꝛ cito ipſam cōſumit. Gen. aūt dicit ꝙ materiam multam fricatio dilatat ⁊ ſpargit per coꝛpus. Et

UVA. BHSC. IyR_044_2

hoc intelligit Aui. per reſoluere: q2 ſubtiliare ꝛ dilata re: ſed ſi eſt pauca extrahit a corpore: ꝛ vtraq3 ſaluari pōt. Tu tñ intellige ꝙ fricationes cōueniūt magis qñ materia eſt pauca ꝛ ſecurius.

¶ Euacuatiōe aūt nō indiget aliqs eoꝝ niſi habēs oppilationē repletionalē: ꝛ habens nauſeatiuam ſacietatem: ꝛ qui habet febrē effimeram ex ſoliditate: cuius corpus eſt repletum.

¶ Hec eſt tertia ps: in qua ponit curā per euacuationes per vias ſenſibiles: ꝛ dicit ꝙ patiētes effimerā nō indigent euãtione per vias ſenſibiles niſi ille q habet ex oppilatiōe repletionali. i. ꝓueniente a multitudine humoris: ꝛ ſilr habens cū nauſeatiua ſatietate: ꝛ hñs ex ſoliditate nō tm̄ cutis: ſed corpis: quare cū oppilatione in venis: ꝛ ſilr ex quacūq3 cã patiaꝛ effimeram ſi corpus eius ſit repletum: ꝛ cãe iſtoꝝ ſunt note ibi ſeqtur. In febribus effimeris.

¶ Principiū ſermonis de febribus putridis: ꝛ cōplementū ſermōis eſt in febribus ſanguineis ꝛ colericis.

¶ Tractatus ſecundus. Sermo vniuerſalis de febribus putridis. Cap. 1.

Silr̃es ẽt cauſas putredīs ex pte cibitãgit. 3. canonis fen. 13. tex. 3. c. 2.

Putredo accidit aut pp cibū malū cū eſt preparatꝰ vt putrefiat illō: qđ generaꝛ ab eo pp malitiā ſue ſubſtãtie. Aut ꝓpterea ꝙ velociter recipit corruptiōe3: q3uis ſit bōe ſubſtantie ſicut lac. Aut quoniã eſt aquoſus nutrimẽti mali: cuius aquoſitatē recipit ſanguis: ſicut illud qđ gnãtur a fructibꝰ tardis humidis valde. Aut qm̄ ē ex illis que nō conuertunꝛ ad ſanguinē bonū: imo remanet humor malus frigidus: quē abhorret calor innatꝰ: ꝛ ſuccedit ei extraneus: ſicut ille q generaꝛ a cucumere: ꝛ citrulo: ꝛ piris ꝛ ſilibus. Aut malitia artificij eius: aut hora ipſiꝰ: aut ordo eius ſm ꝙ ſcis:

¶ Iſte eſt tractatus ſecundus huius p2ie fen q̃rti noni: in quo intēdit Aui. determinare de febribꝰ putridis: ꝛ continet. 61. capitula. Et p2ĩa nouē ſunt in generali de putridis: ꝛ in decimo incipit magis ſpãlr. ſ. de acutis: ꝛ poſt de ſpecialioribus: ꝛ q2 vt dixi in p̄cedēti tractatu hãc diuiſionē in tractatꝰ ꝛ capl'a Aui. p̄mittit nō laborabo niſi in quol3 capl'o ad diuiſionē ꝓpriã: p̄ſens ergo caplm intitulaꝛ ſermo vlis in febribꝰ putridis. Et nota pp rubricã: ꝙ dr: ꝛ cōplemētū in febribus ſanguineis ꝛ colericis: ꝙ Gētilis intelligit ſupius aliquo mō tractatū eſſe de eis cū eſt tractatū de febribus q̃ ex vapore ſanguīs vel colere cōtingunt: ſ3 hic cōplebitur tractatus de eis. Ego aūt exiſtimo ꝙ q2 dicit rubrica de putridis febribꝰ: ꝗ2 in h̄ tractatu tractaꝛ de ſinocha ſine putredine: tractaꝛ ẽt de pharicos ſiue de febre aduſta: quã qdã volūt nō eſſe de putredine: ſ3 de aduſtione colere: iō dixit Aui. ꝙ vltra determiatione de febribus putredīs ponūꝛ aliqua ad cōplemētum tractatus de febribus ſanguineis ꝛ colericis pro cōpleta determinatione de febribus ab iſtis hūoribꝰ depēdētibus. ¶ Diuidiꝛ aūt pñs caplm in tres ptes. In p2ĩa ponunꝛ cauſe putredinis. In ſecūda diuerſitates putredinis. In tertia diuerſitates febriū putridaꝝ. ibi ſcđa. (Et putredo quidem.) ibi tertia. (Et putredo colere.) P2ĩa diuidiꝛ in qnq3. Nam primo pōit cãm putredinis ex parte ciborum. ſcđo ex parte oppilationis. tertio ex virtutibus corporis. quarto ex aere cōtinente: quinto ex diſpoſitionibus humorum corporis. Et l3 multe poſſent eſſe alie cauſe: tamen iſte ſunt cōmuniter magis cōtingentes: nō enim eſt dubium ꝙ ꝓpter medicinam putrefactiuam: ꝛ ꝓpter venenum: ꝛ ꝓpter accidentia anime: ꝛ ꝓpter vſum venereorum ꝛ multa ſilia pōt putredo cōtingere. ſcđa ps incipit ibi. (Aut ꝓpter oppilationē.) tertia ibi. (Et ſunt iterū virtutes.) quarta ibi. (Aut ꝓpter diſpoſitiones.) quinta ibi.) Et plurimū caꝝ). In p2ĩa dicit ꝙ putredo accidit ꝓpter cibū malū: cuius malitia pōt eſſe ſeptem modis h̄ narratis ab Aui. Primus eſt cū eſt male ſubſtantie: vnde ſanguis q ex eo generatur eſt paratus putrefieri: ſicut humor qui generaꝛ ex fungis ꝛ malis frugibꝰ natis in tempore peſtilentie. Scđs modus eſt: ꝙ cibꝰ q3uis in ſe ſit bone ſubſtantie: tñ velociter recipit corruptionem ſicut lac. Tertius eſt: q2 cibus eſt multū humidus ſuperflua humiditate ꝛ multū aquoſus: ꝛ tamē talis ꝙ eius aquoſitates recipit ſanguis: ꝛ eſt mali nutrimenti: ſicut ē illud qđ generaꝛ ex fructibꝰ tardis humidis valde. Quartus eſt: q2 cibus eſt de illis q̃ nō cōuertunꝛ ad ſanguinē bonū: imo remanet ex eo humor malus frigidus: quē abhorret calor īnatus: ꝛ ſuccedit ei extraneus ſicut eſt ille qui generaꝛ a cucumere ꝛ citrulo: ꝛ piris: ꝛ ſimilibꝰ. Quintus modus ē malitia artificij: q2 nō ſit bene coctus aut cōmixtus ex nō debētibus cōmiſceri ſicut piſces ꝛ lac: ꝛ alia q̃ ad artificium pertinent. Sextus modus eſt: qñ eſt malus ex hora q̃ cibus ſumiꝛ. Septimus qñ eſt malus ex ordine ſumēdi ipm. ¶ Et circa hanc partem p2ĩo dicendū eſt qđ ſit putrefactio. ſcđo quid putredo. tertio quid aduſtio. quarto: ĩ quo differant putrefactio ꝛ aduſtio tã ſm medicos q3 ſm phos. quinto verificatur textus Auic.

Quid putrefactio.

¶ Quartū ad p2imū Ariſto. deſcribit putrefactionem quarto metheoroꝝ: ꝙ eſt corruptio quedã in vnoquoq3 humido ꝓprie ſm nãm caliditatis a caliditate aliena. Et hanc alienã dicit eſſe ſicut caliditatem cōtinentis aut locantis. Gal. vero. 11. terapen. dixit ꝙ eſt trãſmutatio totius ſubſtantie corporis putrefientis ĩ corruptionem ab exteriori calore. Yſaac vero qnto de febribus deſcripſit eã: ꝙ eſt corruptio humidi corporis in liquidis veniens pp ebullitionem ꝛ turbatione3 caloris extranei. Et ego ſequar Ariſto. ꝛ exponētes eū.

Dña iter putrefactiōe3 ꝛ cōbuſtione3 ſm pōne3 Alberti.

Et albertus magnus in expoſitione quarti metheororum intelligit ꝙ putrefactio ꝛ cōbuſtio differunt ĩ hoc ꝙ putrefactio ē corruptio naturalis: aut via in corruptionē. Naturalis aūt nō eſſet niſi ageret in eam aliqd principioꝝ naturaliū vel ſaltem ad ea3 coageret: ideo op3 ꝙ in putrefactione agat aliqđ naturaliū principiorū mixti: ꝛ hoc eſt calor qui fuit naturalis in corpore mixto qđ putrefit: ꝛ modus eſt iſte: q2 calor naturalis h3 duo: vnū ē qđ ē ſicut forma cōtinēs in virtute corpꝰ mixtū ꝛ elemēta inuicē cōiuncta. Et h̄ inquãtū ē ꝓportionatꝰ forme illius mixti: ꝛ hoc eſt eſſe naturale3: ſm quam rationem non agit ad corruptionem: ſed ad ſalutem ꝛ perfectionem mixti: cuius eſt calor. ſcđ3 quod habet hic calor eſt ratio caloris abſolute: modo a caliditate aliena calor mixti nō corrumpitur inquantum calor: ſed inquantum naturalis. Cum igitur per per operatione3 cōtinentis calor deſinit eſſe naturalis tm̄ remanet in eo ratio ſola elementaris caloris: ꝛ in illiꝰ eſt diſſoluere ꝛ eleuare in vaporem humidum: cui cōiungiꝛ: ꝛ iō iſte calor qui fuit naturalis educit humidū mixti extra ad ſuperficiem: ꝛ diſſoluit compoſitionem elementorū: ꝛ vt dixi: in putrefactione fit hoc a calido qđ prius fuit mixtio ꝓprium ꝛ naturale: ꝛ ideo dicitur iſta corruptio naturalis: ſed in cōbuſtione nō eſt ita q2 ſtante adhuc naturalitate calidi humidum educitur a calore extrinſeco cōburente ꝛ nō cōcurrit ad illiꝰ humidi eductionem calor naturalis mixto: imo reſiſtit huic eductioni q3tum poteſt inquantum naturalis. Et hanc dicit veram cauſam differentie inter putrefactionem ꝛ cōbuſtionem ꝛ quare putrefactio eſt naturalis

ꝛ cō buſtio

UVA. BHSC. IyR_044_2

⁊ combuſtio violenta. ¶ Poſt hoc ponēdo deſcriptio
nem putrefactionis dixit ꝙ putrefactio eſt corruptio
facta in vnoquoq; humido intraneo qđ humidum eſt
ſubm caliditatis ꝓprie que eſt ſm naturā ab aliena ca/
liditate. hanc diffinitionē dicit bonam: q2 cōtinet ge/
nus ⁊ ſubm ⁊ efficiens remotū ⁊ efficiens ꝓpinquū.
Genus eius eſt corruptio: qđ ꝓbat: q2 eſt cōtrariū ge/
neranti. ergo eſt corruptio aliquo modo. Agens autē
remotū eſt caliditas aliena: nam calor mixti du3 eſt in
naturali diſpoſitione eſt ꝓprius: q2 illi ſoli nature ve/
re cōueniens ⁊ naturalis: q2 eſt virtus formādi. i. dan
di formam mixto: ⁊ virtus conſeruandi ipm in eſſe. ⁊
hūc calorē corrūpit calor ꝯtinentis nō inquātū calor:
q2 in h̄ nō ſibi ꝯriaf: ſed inquātū ē naturalis ⁊ ꝓprius:
⁊ ideo caliditas aliena eſt agens ad hāc corruptionē:
calor aūt q prius fuit naturalis cū ſit fact⁹ nō nālis re/
manet vt elemētaris tm̄: ⁊ h̄ mō agit ad humidū ſubti
liandū ⁊ educendū a mixto ꝑ vias ⁊ poros quos ape/
ruit caliditas extranea: humidū aūt ꝙ ſit ſubm huius
corruptionis eſt clarū: cū ſit ſubm caloris q prio corrū
pif ⁊ ſubm eductionis que eſt ſcđa trāſmutatio in pu/
trefactione: ex quib⁹ dicit Albertus hanc diffinitione3
appere bonā naturalē. Nā cōtinet genus ꝓprium: ⁊
efficiens primum: qđ eſt caliditas aliena: ⁊ efficiens
ꝓximum: qđ eſt calor q fuit naturalis in mixto ⁊ eſt fa
ctus preter naturā aut elementaris tm̄: ⁊ ſubm: qđ eſt
vniuſcuiuſq; humidū: hec eſt vera Alberti ſententia ſi
ne fraude ſup quarto metheoroꝝ: vt p3 legentib⁹ ip3.

Inſtantia ad Alber/tum.

¶ Et quāuis hic ꝓfundiſſimus ph̄s ſit veneratiōe di/
gnus. arguā tn̄ cōtra ipm ꝓ veritate. Et prio de diffe
rentia inter putrefactionē ⁊ cōbuſtionē ſup quā ꝑ ma/
gna parte fabricauit expoſitionē diffinitionis putrefa
ctionis: primo ex illa ſequif ꝙ impoſſibile eſt putridū
ſm ſe totum putridum comburi: probatur: ſequitur
enim ꝑ ipm eſt putridum. ergo calor nālis qui erat in
eo eſt factus nō naturalis ⁊ coagit ad humidi ſui diſſo
lutionē ⁊ ſeparationē. Et poſtea ſequitur: calor talis
coagit ad diſſolutionē ſui humidi. ergo illa corruptio
eſt nālis: ⁊ vltra. ergo nō eſt cōbuſtio in illo: cū cōbu/
ſtio in hoc differat a putrefactione: ꝙ eſt corruptio vio
lenta nō nālis: ⁊ tunc ſequif ꝙ illud nō cōburif. ex h̄
ergo ꝙ aliqđ ſm totū putrefit: ſequif ꝙ ipm nō cōbu/
rif: ⁊ iō eſt impoſſibile ſm ſe totū putridū cōburi: ꝯn̄s
tn̄ eſt cōtra experientiā: ⁊ cōtra doctores medicine: q
docent cōburere ꝑtē putridā oſſis ad ꝓhibendu3 vlte
riorē putredinē: ⁊ in mille alijs caſib⁹. ¶ Forte dicet
aliqs ꝙ qn̄ putridū ponif in igne ad cōburendu3: illa
trāſmutatio p̄t quodāmō dici putrefactio reſpcū calo/
ris q fuit nālis: ⁊ cōbuſtio reſpcū caloris ignis q ē ex/
traneus. ¶ Cōtra. prio h̄ idē eēt ī oī putrefactiōe: ī oī
enim tali coagit calor exterior calori ītrinſeco ad diſſo
lutionē. ſcđo h̄ ē exp̄ſſe ꝯ Albertu3 in capl'o ꝓprio de
dr̄ia īter putrefactionē ⁊ cōbuſtionē: nā vult ꝙ ī cōbu
ſtione nō coagit calor q fuit nālis: q2 nō amiſit ꝓprieta
tē mixti cōſeruādi ī eo ꝙ cōburif ⁊ dixit h̄ mō ad lrā3
ꝯbuſtio aūt nō ſic agit: eo ꝙ calor nālis nō adhuc a vir
tute nāe deſtitut⁹ ſit: ⁊ iō ſit ibi violētia: q2 calor īterior
cū ſit in vigore nāe adhuc cōtētiu⁹ ē mixti: ⁊ iō īquātū
talis nō coagit igni cōburēti. S3 reluctaf ⁊ vim patif
vn̄ totū principiū cōbuſtionis ē extra: cui nihil cōfert
ſiue coagit calor nālis intrinſec⁹ īquantū ē ſilis: ⁊ ex h̄
p3 cā quare cōbuſtio eſt violēta ⁊ putrefactio nālis nul
la ē huius alia cā q̄ vera ſit. Hec Alber. ¶ Scđo ꝑnci/
paliter arguif: q2 ex dictis ſequif ꝙ īpoſſe eſt aliqđ cō
buri: ꝑcipue tn̄ hominē vel aīal vel aliud mixtū ꝑfectū
hn̄s calorē actualē. ꝓbaf: impoſſe ē in talibus calorem
nāle3 nō coagere ad reſolutionē hūidi. ergo impoſſe ē
in talibus eſſe cōbuſtionē: tenet ꝯn̄a: q2 ad cōbuſtio/
ne3 requirif ꝙ calor nālis nō coagat ad diſſolutione3
humidi calori cōburēti: ⁊ aſſumptū ꝑ3: na3 in diſpōne
quātuncūq; nāli calor nālis in talibus agit ad humidi
ſubſtātifici diſſolutionē: ergo multomagis ꝯcurrēte ca
lore ꝯbuſtiuo: aſſumptū eſt Aui. ⁊ oīum doctoꝝ. nā ꝑ/
ma ꝑmi capl'o de etatib⁹ dixit. in cauſis cōſumptionis
humidi calor quoq; nālis ad h̄ adiuuat: ⁊ tertia primi
capl'o prio de neceſſitate mortis: ⁊ in alijs locis: ibi tn̄
dixit. calor igif innatus eſt cā extinguēdi ſeip3 accidē/
talr̄: ꝓpterea ꝙ ſit cā ſuipſius mām ꝯſumēdi: in oī igi
tur tali calefactiōe ab extrinſeco: ꝑ quā dicimus hoīe3
cōburi: calor innatus coagit extrinſeco calori ad māni
ꝯſumēdā: ⁊ iō nunq̄3 eſſet cōbuſtio ſed putrefactio.
¶ Tertio ſeqtur ꝙ oīs ꝯbuſtio eſt putrefactio ꝑcipue
ſi cōbuſtio vſq; ad īcineratiōis ꝑueniat terminū. Nam
īpoſſibile eſt ꝙ veniat ad terminū incineratiōis: qn ca
lor innatus ꝑdat ꝓprietatē nāe: alr̄ in mixtis nō corrū
peref: ⁊ cū illam ꝑdit coagit ad reſolutionē humidi: ⁊
qn̄ in corruptiōe calor q fuit nālis coagit eſt putrefa/
ctio: iō erit ibi putrefactio: ita ꝙ ſemꝑ an̄ integrā inci/
neratione erit putrefactio. ¶ Propter iſta igif ī q̄ōne
quā feci de putrefactione putaui ꝙ intētio Alberti nō
obſtātib⁹ ṽbis qui dicit: eēt ꝙ putrefactio nō ē niſi qn̄
a ſolo calore q fuit nālis ſit diſſolutio humidi: ⁊ cōbu/
ſtio qn̄ a ſolo extrinſeco. Et hoc eſt ēt falſum ⁊ īpoſſi/
bile vt ibi oſtendi. ¶ Et tūc ēt habemus viā arguendi
ꝯ diffinitionē. Prio q2 cū ī humido ſubiecto calori na
turali ⁊ ꝓprio poſſint eē plures corruptiōes vt calo/
ris inquātū nālis ⁊ forme ſubſtātialis ⁊ ꝓprie hūidita/
tis: hec deſcriptio nō declarat cuiuſmodi ſit iſta corru/
ptio: nā ſm Ariſt. corruptio ꝓprie ⁊ ſm nām caliditatꝭ
eſt illa que eſt putrefactio.
¶ Et ſi ita ſit prio ſeqtur: ꝙ calor extrinſec⁹ ꝯtinentis
ſit cā ꝓxima putrefactiōis: cū illa caliditas ſit īmedia/
tū corrūpens calorē nāle3: vt dicit Albertus. ¶ Seqf
ſcđo ꝙ calor q fuit nālis nō eſt cā putrefactiōis ꝓxia:
q2 ipſe nō facit īmediate ſe nō nālē: ſ3 ꝑ accn̄s: vt p3 ex
auctoritate Aui. ſupra poſita. Si ṽo dicaf ꝙ ſola humi
di eductio ſit putrefactio: hoc videf ꝯ Ariſt. q hāc edu
ctionē ponit vnū de ꝯn̄tibus putrefactionē. ¶ Sequi
tur etiam ꝯiungendo argumēta facta ſtati3 ꝙ cōbuſtio
eſſet putrefactio: cuius oppoſitū volūt Ari. ⁊ Albert⁹.
nam in cōbuſtione eſt quedā corruptio in humido: qđ
eſt ſubm caloris nālis ⁊ ꝓprij: ⁊ humidi eductio etiam
ſi ſuppleaf coagēte calido qđ fuit naturale: vt p3 ex ar
gumētis ſupra factis. ¶ Preterea. Corruptio qua ca/
lidū qđ fuit nāle ſit elemētare ⁊ non nāle: aut o3 ꝙ du3
eſt putrefactio: ſemꝑ faciat talē colorem ex toto nullo
mō nālē aut remanet aliquo mō nālis dū mixtū putre/
fit: nō pōt dici primū: q2 tunc oē mixtū: qđ putrefit eēt
corruptū: nā ſtatim ſicut deſinit calor eſſe nālis mixtū
deſinit eſſe: q2 calor eſt q inq̄3tu3 nālis ꝯtinet formā mi
xti: ⁊ Auer. dixit ſecūdo colliget capl'o primo: ꝙ talis
calor non exit a mixto: niſi cu3 exit ab eo ſua forma ſpe
cifica. Et ſic ſequeref ꝙ impoſſibile eſſet aliqđ mixtu3
putrefieri: q2 aut mixtū eſt aut nō eſt: ſi nō eſt: n̄ putre
fit. ſi eſt igitur h3 calorem aliquo mō naturalē: per quē
ſua forma cōſeruetur in eſſe. Et vltra h3 calorē nāle3:
ergo nō eſt eius putrefactio: q2 putrefactio ꝑſupponit
calorē ia3 eſſe factū oīno preter naturā: vt dn̄t. Et hoc
ēt eſt expreſſe cōtra Aui. infra in capitulo de fe. ſangui
nis vbi dicit. Et putredo quidem eſt corruptio accn̄s
ſanguini: ⁊ eſt ſanguis: ſiue accidat flegmati: ⁊ eſt fle/
gma: ergo putredo ⁊ putrefactio ſunt dū adhuc ē mi/
xtum: ⁊ ideo dū adhuc calor ſeruat aliqđ naturalitatꝭ.
Si ṽo dicaf ꝙ dum mixtū putrefit calor remanet aliq̄
modo naturalis: ⁊ mixtum aliquo tꝑe durat: tūc ſequi
tur ꝙ putrefactio eſt ꝑmutatio qua calor trāſmutaf in
ꝑternālē: ⁊ per quē calor ille educit humidū ꝓprium
mixti. Et ꝙ iſta eſſet integra deſcriptio putrefactiōis:
ſed ex hoc ſeqtur ꝙ omne: qđ cōburitur putrefit: cum
calor ſuus fiat minus nālis ꝑꝑ nimiā intēſione3 aggre

UVA. BHSC. IyR_044_2

gati ex eo τ addito. Seqꝛ ſcðo ꝙ oĩs febrĩes putreſit.
Seqtur tertio ꝙ in pmutatiõe ꝯplonis tpate ad cole/
ricã corpus putrefieret:τ infinita talia:nã in oibꝰ iſtis
calor pmutat ad minus nãlem:τ propter illud diſſol/
uit magis ꝓpꝛium humidũ:τ ideo nec diffinitio poſi/
ta:nec declaratio vꝫ vera vel ſufficiens.

Poſitio Gentilis.

¶ Gentilis aũt de fulgineo in q̃one qua q̃rit:vtrũ in
oĩ febre ſit neceſſariũ aliquã pte cordis poni n caleſa/
cto eſſe:vult ꝙ in oĩ putrefactõe ꝯcurrãt ſaltẽ duo mo
tus:quoꝝ vnus eſt extraneatio ꝓpꝛij caloꝛis mixti: τ
alius eſt humidi eductio q̃ fit nõ reſiſtẽte calido nãli:τ
iõ vult ꝙ putrefactio nõ eſt ꝓpꝛie vna trãſmutatio vel
vna coꝛruptio:nec ſimplr:nec ſm q̃d:ſꝫ aggregata ex
pluribus trãſmutatiõibus:p quas mixtũ tẽdit in coꝛ/
ruptionẽ. Et hãc dicit eſſe cãꝫ quare Ariſt. in diffõne
putrefactiõis poſuit illũ terminũ quaſi diſtinctũ.ſ.que
dã:dixit.n.ꝙ putrefactio ẽ coꝛruptio q̃dã τ nõ poſuit
verbũ illud coꝛruptio ſine adiũcto ad denotãdũ ꝙ nõ
eſt coꝛruptio ꝓpꝛie dicta:ſed ꝑparat ad coꝛruptionem
τ elemẽtoꝝ ſepationẽ:τ hoc mõ cõuenienter deſcribe/
ret eã putrefactio eſt aggregatio ex trãſmutatiõibꝰ in
vnoquoqꝫ humido ꝑparantibus ad mixti coꝛruptõeꝫ:
τ elemẽtoꝝ ſepationẽ:inter quas eſt extraneatio cali/
ditatis nãlis:τ ꝓpꝛie illius humidi:ita ꝙ fiat impotẽs
ad ptes continẽdi cõmixtas:q̃ extraneatio eſt a calidi/
tate aliena.naꝫ de neceſſitate ad hoc vt ſit putrefactio
opꝫ ꝙ ſit caloꝛis extraneatio:p quã fit ĩpotẽs reſpectu
ꝓpꝛij humidi regulandi:vl' continẽdi in cõmixtione:
τ q: in putrefactiõe neceſſario eſt hec caloꝛis extranea
tio:iõ ſm ipm eductio humidi non eſt violenta:q: ibi
nõ eſt reſiſtens. Sꝫ in ꝯbuſtione:q: caloꝛ nõ eſt extra/
neatus:iõ in ea eſt eductio humidi violẽta:q: fit relu/
ctãte τ reſiſtẽte caloꝛe nãli. Et hucuſqꝫ paruꝫ differt ab
Alberto: niſi q: clarius loquitur d̃ re que eſt putrefa/
ctio:ſꝫ ſi queratur ab eo a quo ſit humidi eductio ĩ pu
trefactione:tandẽ in hoc venit:ꝙ fit a caloꝛe extrinſeco
illi humido. Et ſi dr:ꝙ tũc eẽt violẽta. Negat ꝯñaꝫ:q:
ibi non eſt reſiſtẽs iſti eductioni:cum caloꝛ ſit factꝰ im/
potẽs reſiſtere illi eductioni.efficit etiam paulatine in
putrefactione reſpectu eiuſ:ꝙ fit in certis aduſtiõibꝰ.

Inſtantia ad Gẽtilẽ

¶ Hec poſitio vt pꝫ in duobus differt a dictis Alber/
ti:pꝛimum eſt:quia dicit putrefactionẽ non eẽ motũ:
vl' mutationem ꝑe vnam:τ declarat:quas coꝛruptio/
nes dicit eẽ putrefactionẽ:quod non facit integre Al/
bertus.ſecundo differt in hoc:q: dicit humidi reſolu/
tionẽ non fieri a calido ꝓpꝛio mixti q̃ eſt in eo ſubiecti
ne:ſꝫ a caloꝛe extrinſeco:τ ideo putrefactionẽ non di/
cit naturalem:vt dicit Albertus:quia fiat a pꝛincipio
intrinſeco:ſꝫ quia fiat a pꝛincipio extrinſeco ſine reſiſtẽ
tia intrinſeci:quod naturaliter deberet reſiſtere:τ pro/
pterea omnia argumenta:que ſunt contra Albertum:
quo ad hoc ꝙ caloꝛ naturalis dum res putrefit nõ reſi
ſtit eductioni humidi:ſunt ẽt contra Gẽtilẽ. ¶ Et ſilr
querit a Gẽtili:ꝙ vel opꝫ ad hoc vt aliquid putrefiat
ꝙ caloꝛ naturalis ſit factus ex toto impotẽs ad humi/
di cõſeruationẽ in mixtura vl' nõ:ſi ſic:tunc ſequuntur
incõueniẽtia cõtra Albertũ illata:q̃ ĩpoſſibile eſt ali/
q̃ mixtũ putrefieri τ ꝙ oẽ quod putrefit eſt coꝛruptũ:
q: cũ caloꝛ nãlis amiſerit illaꝫ nãlitatẽ ꝯſeruãdi mixtio/
nem humidi:tunc nõ eſt ꝯſeruãs talẽ mixtionẽ:τ ideo
deſinit eẽ mixtum:τ ſic non eſt:τ ꝙ ĩpoſſibile eẽt putri
dum cõburi:cũ ſit impoſſibile ꝙ in putrido humiduꝫ
educatur reſiſtẽte calido nãli:cuꝫ ex hoc ꝙ eſt putridũ
ſequitur ꝙ ibi non eſt caloꝛ natural' tali eductioni reſi/
ſtẽs. Et ſilr eſt contra ipſum mens Aui.qui vult in lo/
cis allegatis ꝙ caloꝛ naturalis educit τ reſoluit ꝓpꝛiũ
humidũ:τ ꝙ ſanguis duꝫ putrefit:eſt tñ ſanguis:τ iõ
adhuc ſeruatur aliqua caloꝛis naturalitas. Qꝫ ſi dicat
ꝙ ſufficit ꝙ calidum naturale ſit debilitatum τ remiſ/
ſuꝫ in ſui naturalitate reſpectu conſeruande mixtionis
τ cõtinendi humidum:tunc ſequunt alia incõuenien/
tia ꝯtra Albertũ illata.pꝛimũqꝫ oẽ q̃d cõburit ante cõ
plementũ cõbuſtionis putrefit:q: p nimiã intenſioneꝫ
fit caloꝛ minus naturalis nõ ſolũ additus:ſꝫ ꝑexiſtẽs:
vt oſtendi capitulo pꝛimo huius operis: τ minus cõ/
tentiuꝰ τ magis agens:τ talis nimia intenſio fit in oĩ
q̃d cõburit anteq̃ ad terminũ cõbuſtionis deueniat:
τ ſequeret ꝙ ea q̃ reſoluunt ꝓpter nimiã intenſionem
caloꝛis naturalis putrefiunt:vt hõ pmutatus ad cole/
ricũ vel exercitatus vel in tpe eſtatis poſitis:in q̃bus
oibꝰ caſibꝰ caloꝛ naturalis eſt factus minus naturalis τ
minus humidi cõtentiuus:ſi non volumus nos ipſos
decipere:imo in coꝛpe quãtũcũqꝫ tpato multe ptes cõ
tinue tendũt ad coꝛruptionẽ p viaꝫ reſolutionis:τ opꝫ
ꝙ in illis in via ad coꝛruptionẽ caloꝛ fiat minus natu/
ralis q̃ ante:alr nõ coꝛrũperet:ſequeret ꝙ eſſet cõti/
nua putrefactio:q: oẽs cõditiones poſite in diffinitio
ne cõueniunt aggregato tranſmutationũ in tali pte:q̃
diſſoluit reperto τ h eſt ꝯ Auic. tertia pꝛimi caplo.j.
nam vult ꝙ ars cõſeruatiua ſanitatis ꝓhibet putrefa/
ctionẽ omnino:τ hoc eſt maxime in temperato coꝛpo
re:in quo tñ vt ẽ dictũ ſequit ex dictis Gentilis τ Al/
berti ꝙ fere cõtinue eſſet putrefactio. ¶ Itẽ ambo iſti
viri deficiunt in hoc:q: ſequeret ex eoꝝ dictis ꝙ q̃ñ/
cũqꝫ vnũ mixtũ generat ex alio mixto a calido agente
ſic.v.g. ſãguis ex chilo τ chilꝰ ex cibo:ꝙ ꝑexñs mixtũ
putrefieret:cũ ibi eſſꝫ coꝛruptio calitatis ĩnate pꝛioris
mixti τ reſolutio partiũ a caliditate aliena ꝯtinẽtis cũ
debilitate caliditatis innate pꝛioris mixti: τ reſolutio
partiũ a caliditate aliena cõtinentis cũ debilitate cali
ditatis ꝓpꝛie naturalis reſpectu mixtionis cõſeruãde:
cõſequens tñ eſt manifeſte falſuꝫ. ¶ Preterea:iſte dif/
finitiones ſaluant:eſto ꝙ in re putrida non eſſet caloꝛ
fixus extraneus:vt pꝫ intuenti:τ p ꝯñs poſſet putrere
humoꝛ in coꝛpe nr̃o dato ꝙ nõ haberet calefactũ eſſe
ꝑter naturã:τ ſic poſſet eſſe febꝛis putrida ſine caleſa/
cto eſſe ꝑter naturã in coꝛpe noſtro:q̃d ẽ ꝯ Gal. vt pa/
tuit ſupꝛa pꝛimo de differentijs febꝛium.

Pꝛia ſuppoſitio.

¶ Sed ne nimiũ dilatem mãm in arguẽdo ꝯtra alioꝝ
opinionẽ ponã iã fundamẽta ex q̃bꝰ mihi videnf ĩ hac
materia dicẽda.pꝛio ergo ſupponit ꝙ in oĩ q̃d putre
fit eſt debilitas ꝓpꝛij τ ĩnati caloꝛis eiꝰ:hec ſuppoſitio
pꝛiopꝫ p diffõnẽ poſitã ab Ari.ĩ qua ſpecificat ꝙ ĩ pu/
trefactiõe fit coꝛruptio caliditatis ꝓpꝛie: τ ſꝫ naturam
τ hoc nõ põt eſſe ſine debilitate eius inquantũ eſt ſm
naturã:hoc idẽ pꝫ ex Ari.cũ ꝯcludit.4.metheo.ꝙ pu
trefactio eſt cõmunis effectꝰ caliditatis extranee τ fri
giditatis ꝓpꝛie:vbi dixit.quare q̃m ſm indigentiã pa/
tit calidũ indigens accñtali virtute ſcm̃ oẽ ambe vti/
qꝫ cauſe erũt τ putrefactio cõis paſſio frigiditatis ꝓ
pꝛie τ caliditatis aliene. Cõſtat.n.ꝙ indigẽtia calidi/
tatis quã dicit eſſe in oĩ putrido nõ intelligit abſolute
q: plurima putrida ſunt calidioꝛa abſolute q̃ĩ diſpõ/
ne nãli:τ ideo intelligit ĩdigentiã τ defectũ caloꝛis in/
quãtũ eſt nãlis:h idẽ expſſe vult Albertus:τ idẽ pꝫ ex
Auerroi quarto metheo.cuꝫ dixit pꝛimo in diffinitio
ne putrefactionis. Putrefactio eſt coꝛruptio caloꝛis
naturalis qui ẽ in generato: τ iõ opꝫ ꝙ debilitet ĩquã
tũ eſt naturalis:τ ibi paulopoſt in aſſignãdo cãm ici/
nerationis:q̃ ſequit putrefactionẽ ita dicit:τ q̃ñ putre
ſcunt res p caloꝛẽ extraneũ τ humoꝛẽ extraneũ deſic/
cant partes rei:τ areſcũt τ ꝯuertunt in terrã τ arenã:
τ cauſa eius ẽ q: caloꝛ naturalis q̃ñ moꝛtificat τ diſſol
uit a generato diſſoluit ſecũ cũ diſſolutione ſua hũidi/
tatẽ naturalẽ q̃ cõuertit in vapoꝛẽ:τ tunc diſſipat ge/
neratũ. In his manifeſte innuit Auer. ꝙ caloꝛ natura/
lis in putrefactione moꝛtificatur:τ per ꝯñs debilitat ĩ
virtute quã hꝫ inquantũ naturalis:τ idem vult Auer.
in tertio colliget caplo tertio.vbi dixit. Et iam decla/
ratũ fuit in quarto metheo. q̃d cã efficiens putredineꝫ
duobu

UVA. BHSC. IyR_044_2

duob⁹ ſtat modis:vnus eſt calor extrinſecus:ꝓpterea ꝙ iſte calor ſpargit ⁊ exalare facit calorē intrinſecuꝫ: ⁊ maxime qñ eſt cū forti qualitate:⁊ qñ ſpargit̃ calor intrinſecus ſicut ꝯtingit in tp̄e magni caloris ꝗ regit materiam gñatur in illa mā calor extrane⁹: ⁊ maxīe ſi fuit humida:q꞉ humiditas de facili ꝑmutat̃ a rebuꝫ extrinſecis:q꞉ difficile eſſet:deficit ꝑ ſeipſam:alius eſt cā efficiens ꝑ accñs:hec eſt frigiditas:q꞉ qñ dominat̃ ſuꝑ calorem intrinſecū extinguit ipſuꝫ. Et tunc gñat ſuꝑ materiā loco caloris nālis aliū calorē extraneū. Hec Auerrois. Ex q̄bus apparet ꝙ in vtroqꝫ duoꝝ modorū faciendi ꝑutrefactionē fit debilis calor nālis eius qd̾ putrefit. Et q꞉ in iſta ſuppōne oēs ph̄i ꝯſentiunt:nō laboro ad ip̄aꝫ aliter ꝓbandā.

Scđa ſup/poſitio.

¶ Scđo ſuppono ꝙ nō opꝫ: in eo qd̾ putrefit calorē eē factū oīno p̄ternālem ⁊ improprium illi:qd̾ putrefit ad hunc ſenſuꝫ qd̾ nullo mō ſit nālis ⁊ ꝑtiuꝫ mixti ꝯtētiuuꝫ. Hec ſuppō ꝓbatur ſic:nō opꝫ omne mixtū:qd̾ putrefit eſſe corruptū:īmo ſtat mixtum putrefieri ꝑ totū ⁊ nō eſſe corruptū. ergo nō opꝫ in omni:qd̾ putrefit:calorē eſſe factū ex toto nullo mō nālem illi mixto:tenet ꝯñtia:q꞉ ſtatim ſicut nō eſt calor aliquo mō nālis mixtū nō eſt ampli⁹:īmo eſt corruptū maior pꝫ ex Aui. p̄ma quarti capl̃o de febre ſanguinis vbi exp̄ſſe vult ꝙ ſanguiꝭ putrefit duꝫ ip̄e eſt ſanguiꝭ: ⁊ ſil̾r colera ⁊ pꝫ ex Gal. ſcđa ꝑticula affo. in cōmento illius affo. Ubicūqꝫ cibus p̄ter nām. Sed minor ꝓbat̃: q꞉ qñ deficit terminans nō remanet terminatū: ſed calor nālis eſt termināſ mixtū. ergo qñ deficit nō eſt amplius tale mixtū:maior pꝫ:q꞉ nō pōt eſſe terminatū ſine termināte:⁊ minor eſt Auer. quarto metheo. Sil̾r hoc plane dicit Auer. quarto metheo. in his v̂bis. Et poſtq̄ꝫ res eſt ſicut tunc omne gñatū hꝫ calorem ꝓpriū in ſe ſ̄m ſuā naturā:q꞉ calor eſt ei ſil̾itudo forme: volo dicere ꝙ calor cōcludat materiā ⁊ terminat ipſam:hec Cōmentator:vbi apparet manifeſte ꝓpoſituꝫ.

Tertia ſup/poſitio.

¶ Tertia ſuppoſitio:nō quelibet vel quātūcunqꝫ parua remiſſio naturalitatis caloris ſufficit ad hoc vt cū alijs circūſtantijs dicat̃ mixtū putrefieri:nam lꝫ ꝯtinue calor qui eſt nālis fiat minus naturalis:⁊ merito illius mixtū tendat ad corruptionē preternālem: ⁊ ad p̄ternaturalem diſſolutionē:nō tñ dicimus mixtū putrefieri: ēt ſi hoc fiat a caliditate intrinſeca fixa in tali mixto: vt patꝫ de hoīe ethico:quē tñ nō dicim⁹ putrefieri:⁊ de ſanguine bulliente faciente ſinochā ſine putredine:⁊ de hoīe ex tēperato facto colerico. In omnibus. n. iſtis eſt diſſolutio humidi amplior q̄ꝫ ſi calor nō eſſet factus minus naturalis. Et in q̄buſdā eoruꝫ tendit ad corruptioneꝫ ⁊ diſſolutionē humidi a caliditate intrinſeca. i. fixa cuꝫ debilitate ꝓprij caloris ⁊ innati in illo humido ⁊ nullū iſtorum putrefit: ⁊ hoc nō eſt niſi q꞉ non eſt ibi debilitas innati caloris tanta quanta requirit̃ ad putrefactionem in eis nec cum illis circūſtantijs.

Quarta ſuppoſitio

¶ Quarta ſuppoſitio: ad hoc vt mixtū putrefiat:requirit̃ ꝙ calor innatus eius ⁊ ꝓprius ita ſit debilis in parte que putrefit ꝙ deducto extrinſeco ſpecialiter imprimēte preter naturam:nō ſufficeret tamen ꝓhibere humiduꝫ ſuum a preternaturali diſſolutione: īmo ab intrinſeco diſſoluetur preternatural̾r. Iſtam quartā pono probabil̾r Et cauſa eſt:q꞉ cum requirat̃ debilitas īnati caloris reſpectu ꝓprij humidi regulādi: ⁊ nō quelibet ſufficiat: iſta vr̃ menſura ſufficiēs:illa. n. que putrefiunt videm⁹ ꝙ quantūcunqꝫ ponant̃ in medio eorū natural̾r ꝯſeruatiuo:⁊ cum alijs circūſtātijs poſſibilibus:tamē ad putredinem tendunt merito intrinſece diſpoſitionis:ſil̾r omnes ph̄i dicunt ꝙ querit̃ debilitas innati caloris reſpectu ꝓprij humidi regulandi. Et gradus debilitatiꝭ videt̃ quando nō ſufficit deducto impedimēto extrinſeco nāl̾r regulare eē gradus ſufficiens:⁊ alij non ſufficiunt ad hoc vt dicat̃ putrefieri: ſi ēt alie circūſtantie eſſent hac deducta. Q꞉ ſi dicatur ꝙ in ethico calor eſt fixus ⁊ p̄ter nām: ⁊ deducto extrinſeco p̄ternatural̾r īprimēte tñ fieret p̄ternālis humidi diſſolutio:hoc negat̃ de quolibet ethico:vnde mēbra q̄ in illis diſſoluūtur:patiunt̃ hoc ꝑ īpreſſioneꝫ ſpiritus ⁊ ſanguinis: q̄ p̄ter nām īprimūt:qua impreſſione deducta nō opꝫ ꝙ fiat p̄ternaturalis diſſolutio:⁊ ita dicat̃ de alijs febrientib⁹ ⁊ de diſſolutis: īmo ſi pure natural̾r īprimerent: ⁊ non fieret diſſolutio preter naturā.

Quinta ſuppoſitio

¶ Quinta ſuppō debilitas īnati caloris reſpectu ꝓprij humidi regulandi:que eſt per ſolā intēſionē caloris:nō ſufficit ad hoc vt cū alijs circūſtātijs dicat̃ mixtū putrefieri: ꝓbat̃ in omni qd̾ vere ⁊ ſimpl̾r cōburit̃ vſqꝫ ad integrā incinerationē:accidit talis debilitas anq̄ꝫ ad integraꝫ incinerationē deueniat:⁊ tñ non omne tale putrefit:īmo potius ꝑ cōbuſtionē prohiberet̃ putredo:ēt ſi ſit diſſolutio:⁊ alie circūſtātie que cū debilitate requirunt̃. ergo ſuppoſitio vera.

Sexta ſup/poſitio.

¶ Sexta ſuppoſitio:debilitas innati caloris que eſt per ſolā paucitatē humidi:qd̾ eſt ſubiectū caloris naturalis mixti:nō ſuffic̄ ad hoc vt cū alijs circūſtantijs ꝓpter modum debilitatis caloris requiſitum ad putrefactionē dicat̃ mixtū putrefieri: pꝫ per idem motiuum:nā a calido adurente ante incinerationem ita diſſoluit̃ humidū aereū ⁊ aqueū:⁊ cōmixtum ex illis vt ſit paucitas caloris talis:ꝓpter quā non ſufficit regulari humiduꝫ ⁊ prohiberi a diſſolutione: ⁊ tñ non eſt ēt cum alijs circūſtantijs in talib⁹ putrefactio. ergo ſuppō vera.

Septima ſuppoſitio

¶ Septima ſuppō: debilitas innati caloris requiſita ad putrefactionē eſt ꝑꝑ remiſſionē nālis caloris in gradu caloris: aut paucificationē caloris ꝑtis elemētaris ignee in quāto. iſta ſuppō pꝫ ex Auer. tertio colliget capl̃o. 3. vbi dixit ex mente Ariſt. id qd̾ eſt. ſ. allegatuꝫ in probatione prime ſuppoſitionis: ꝙ cauſa efficiens putredinē aut eſt calor extraneus diſſoluens naturalē calorē:aut frigus domināſ ſuper calorē intrinſecum extinguens ipſuꝫ:⁊ ſic aut paucificat̃ in quāto qñ cā eſt calor:aut remittit̃ in gradu qñ cauſa eſt frigus. ⁊ dico ꝙ requirit̃ aut remiſſio nālis caloris in gradu:aut paucificatio per paucificationem partis elementaris ignee. Nam paucificatio ſubiecti caloris eſt cauſa debilitatis requiſite ad putrefactionem:vt pꝫ ex modo dato ab Aue. ī tertio colliget :qñ accidit putrefactio a calore:q꞉ eſt ꝑꝑ diſſolutionem calidi:ſed tale ſubiectum calidi:per cuius paucificationem accidit debilitas requiſita ad putrefactionē:non eſt humiduꝫ aereū vel aqueum vel cōmixtū vt eſt deductū in ſexta ſuppōne. ergo erit pars elemētaris:que erat in mixto ignea illa ꝑ cuius paucificationē ſequit̃ d̾bilitas dicta. Q꞉ ſi dicamus elemēta manere ſ̄m ꝓprias formas in mixto vt vult Aui. ſuppoſitio iſta clare intelligit̃ de illa parte:ſi vero dicamus ꝙ non manēt niſi ſ̄m virtutē: certum eſt apud intelligētes philoſophiā:ꝙ in mixtis quātūcūqꝫ homogeneijs eſt diuerſitas ī partib⁹: quaꝝ alique ſeruant ꝑtātē ⁊ virtutē ignis:alie terre:alie aeris:alie aque:ꝓpter q̄rū partiū varietatē eſt in mixtis homogenijs nālis difformitas:⁊ tūc ad hoc vt ſit debilitas caloris req̄ſita ad putrefactionē opꝫ ꝙ ſi eſt ꝑꝑ ſolū defectū in quāto ꝙ ſit defect⁹ in quātitate ignee partis in cōparatione ad humidā:al̾r enim vt predicit̃ in aduſtione vera ad incinerationē ducēte ſemꝑ eſſet putrefactio:qd̾ nemo vult. Sꝫ circa iſtā ſuppoſitionē diceres prīo:ꝙ hoc eſt cōtra Gal. prīa apho. cōmēto illi⁹. Qui creſcūt:vbi vult ꝙ q̄ꝫuis pueri ⁊ iuuenes eēnt pares ſ̄m quartū elemētū:tñ pueri plus hn̄t de calore ⁊ ſubiecto caloris īnati qd̾ eſt humiduꝫ. Et plane vult ꝙ calor naturalis eſt ſuauis ⁊ gratus:⁊ fundat⁹ in ſubſtantia aerea:qui amplior eſt ī pueris q̄ꝫ in iuuenibus: ſcđa difficultas:q꞉ ēt in combuſtione paucificat̃ ſubſtātia elemētaris ignea mixti:q꞉ calor comburēs:illaꝫ trahit ad exteriora ⁊ diſſoluit. Si enim calor mediocris aeris reſoluit calorem innatum: multomagis calor cō/

UVA. BHSC. IyR_044_2

burēs. Ad hec reſpondet̃ ⁊ prīo ad primū dicendo ꝙ
calor īnatus quē opꝫ eē definitū in mixto ad hoc vt pu
trefiat ē calor q principalr̃ cōtinet mixtionē inter calo
res intrīſecos: ⁊ iſte ē igneus vt vult Auer. 4. metheo
ro. capi. 1. vbi dixit: ⁊ poſtq̄ꝫ eſt ſic dꝫ eē modus ignis
in gn̄atione cōpoſitoꝝ: ⁊ modus ſuꝰ eſt illis in gradu
forme in cōpoſitis ſicut ipſe eſt forma illoꝝ: ⁊ ſic vꝫ ꝙ
modus ignis q nō eſt niſi calor ſuus eſt ī gradu forē. i.
ſimilis forme cōpoſitorū ⁊ ſic maxīe nālis inter calores
mixti. Q̄ꝛ aūt dixit Gal. eſt de calore hoīs inquātum
hō nō inquantū mixtū: duꝫ per ſolā deperditionē ſpūs
⁊ reſolutionē: nō tn̄ dicimus mēbrū putrefieri niſi de/
bilitet̃ calor īnatꝰ: q ſequit̃ modū mixtionis elemētoꝝ
ꝯponētiū mēbrū: ⁊ a quo īmediate cōſeruat̃ mixtio: ⁊
iō talia priꝰ moriunt̃ q̄ꝫ putrefiāt vel incipiāt putrefie
ri. Ad ſcd̄m dꝫ: ꝙ ī cōbuſtione ῡa in q̄ nō cōiungit̃ pu
trefactio calori q corrūpit ⁊ exalare facit calorē igneū
mixti q erat ſibi nālis: aut plus ꝓportionalr̃ conſumit
de humido: vel tm̄ ipſuꝫ paucificat: ꝙ calor ille nō me
rito ſue paucitatis in cōparatione ad humidū fit īpo/
tēs ad humiditatē cōſeruādā: aut generat de nouo ex
ꝑtibꝰ elemētaribꝰ mixti: qꝺ cōburit nouas ꝑtes igneas
in eodē mixto: ita vt nō fiat ita pauca ꝑs ignea: ꝙ me
rito illius nō ſufficiat humidū cōtinuare: nō ita ē in pu
trefactiōe. ¶ Octaua ſuppō: nō ſufficit ad hoc vt mix
tū putrefiat remiſſio caloris vſqꝫ ad īpotētiā cōtinuan
di humidū: aut eiꝰ talis paucificatio: imo alie cōditōes
reqrunt̃. Suppoſitio pꝫ: qꝛ alr̃ oīa vehemēter cōgela
ta: ita vt exꝑmat̃ calidū ⁊ remittat̃: ita qꝺ regulare nō
poſſit humidū: eēnt putrida: ꝯn̄s tn̄ eſt manifeſte fal/
ſuꝫ: tūc. n. nō oīs putrefactio eēt a caliditate extranea:
īmo a frīditate: ſiue caliditate cauſante putrefactionē.
Et pꝫ ēt ex Auerr. 3. colliget loco allegato: vbi vult ꝙ
qn̄ putrefactio fit ꝑꝑ frīditatē generat̃ loco caloris nā
lis alius calor extraneꝰ: ⁊ ſic plus reqrit̃ q̄ꝫ ſola debili/
tatio caloris īnati modis dictis in ſeptīa ſuppoſitiōe.
¶ Supponit̃ nono ꝙ ad hoc vt mixtū putrefiat vltra
debilitateꝫ īnati caloris talē vt merito ipſius: q̄ eſt ꝑꝑ
remiſſionē caloris: aut paucitatē ꝑtis ignee: nō ſufficit
propriū humidū regulare ⁊ a ꝑ̄ternaturali diſſolutiōe
humidi ꝓhibere reqrit̃ ꝙ calor nālis corrūpat̃. i. ten/
dat in corruptionē inquātū nālis a caliditate extranea.
Et intelligo ꝙ calor naturalis corrūpit̃ vt calor nālis:
qn̄ ꝑ trāſmutationē ſui ſubiecti cōplexio fit minus ⁊
minus nālis. ⁊ tēdit ad hoc vt non ſit nālis ⁊ ꝓprius.
Hec ſuppō pꝫ ex diffōne Ari. q hanc corruptionē di/
xit eſſe putrefactionē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ad putrefactionē requi/
ſitā. ¶ Ex his habitis anteq̄ꝫ ad ponēdā: vel explanā
dā diffōnē putrefactionis accedā. notandū ꝙ humidū
ꝙ merito ſue intēſionis: aut multitudinis in mixto nō
ſufficit regulari a calido ꝓprio ⁊ nāli mixti ꝑꝑ caloris
defectū: aut in gradu: aut ī multitudine ignei ſubiecti
dicat̃ humidū accn̄tale. Nā pro quāto eſt calori diſpro
portionatū eſt accn̄tale. ¶ Ex quibꝰ dico ꝙ diffō Ari
ſto. q̄ dicit: ꝙ putrefactio eſt corruptio q̄dā in vnoquo
qꝫ humido. proprie ⁊ ſm̄ naturā caliditatis a calidita
te aliena dꝫ ſic intelligi. Putrefactio eſt corruptio cali
ditatis ꝓprie ⁊ ſm̄ nām eius: qꝺ putrefit: qꝛ corruptio
illiꝰ caliditatis nō abſolute ⁊ inquātū ē caliditas: ſꝫ in/
quātū ē nālis in vnoquoqꝫ mixto humido humiditate
accn̄tali: que. ſ. nō pōt ſufficiēter regulari a calido ꝓ/
prio ꝑꝑ ſui remiſſionē: aut paucitatē quo ad ſubiectuꝫ
ignitū facta a caliditate aliena. i. agēte vt calor nō intē
dēs aliquā ꝓpriā mixti formā: vel alicuius mixti pro/
priū cōplementum: nā calor inquātuꝫ hoc mō agit: dꝫ
agere vt alienus. ſꝫ calor agens ad corruptionē vnius
mixti: ⁊ ad alteriꝰ mixti ex illo gn̄ationē: qꝛ in hoc agit
digerēdo non dꝫ agere vt alienus: ſed vt nālis ⁊ ꝓpriꝰ
illi mō mixti qꝺ intēdit generare: ⁊ iō nō dꝫ putreface
re inquātū ſic agit. Q̄ꝛ h̄ ſit mens Ariſt. pꝫ ex Auer. 4.
metheo. cap. 1. in principio vbi exponēdo Ariſt. ponit
diffinitionē putrefactiōis hoc modo. Putrefactio eſt
corruptio caloris naturalis qui eſt in generato qn̄ hu/
meſcit res cū humiditate accidētali: ⁊ corruptio eius ē
ꝓpter calorem extraneū extrahētē ipſuꝫ a natura. Ui/
detis ꝙ vbi Ari. dixit in vnoquoqꝫ humido: iſte dixit:
qn̄ humeſcit res cū humiditate accn̄tali: ita ꝙ in eo qꝺ
putrefit humiditas eſt accn̄talis: qꝛ nō ſufficiēter regu
labilis a calore: ⁊ dꝫ intelligi ꝑꝑ debilitatē caloris ſui
nālis ꝯn̄tis: aut remiſſionē ī gradu: aut paucitatē ignei
ſubiecti in mixto ꝑꝑ illud qꝺ dixi in ſeptima ſuppōne.
Et vbi Ariſt. dixit corruptio quedā: Cōmētator expo
nēdo dicit ⁊ corruptio eiꝰ eſt ꝑꝑ calorē extraneū extra/
hētē a nā. Res igit̃ q̄ eſt putrefactio nō eſt niſi illa trāſ
mutatio caloris de nāli ad nō nālē: ſꝫ nō dꝫ putrefactio
niſi cū illis circūſtātijs ꝙ calor rei q̄ putrefit iaꝫ ſit de/
bilis mō dicto: ⁊ ꝙ h̄ debilitas ꝓcedat in maiorē debi
litatē talis modi: qꝛ fiat ꝑꝑ remiſſionē: aut paucificatio
nē ſubiecti ignei continue minus potēs ſuū humidum
cōſeruare: ⁊ hoc fiat ꝑ actionē caloris extranei q calor
extraneꝰ eſt vtplr̃m calor cōtinētis: ſiue ſit aer: ſiue aliꝺ
cōtinēs vel circūdās tale calidū: qꝺ hoc mō trāſmutat̃
nec ſm̄ hoc dꝫ talis putrefactio nālis: qꝛ fiat ab aliquo
intrinſeco principio coagente: vt dicit Albertus ma/
gnus: nā prīo Albertus nō oſtendit: ꝙ iſta corruptio
calidi fiat a principio intrinſeco: ſed ꝙ eductio humi/
di q̄ fit iā corrupto calido mō quo ipē dicit calidū cor
rūpi vel caliditatē īnatā ī putrefactiōe: nec ēt ſm̄ h̄ di
cimus ꝙ oīs putrefactio eſt nālis: qꝛ multa putrefiunt
ꝑ violentiā illatā ⁊ partificium: ſꝫ oīs corruptio nālis
mixti: aut ē via ī putrefactionē: aut ē talis putrefactio.
Cōbuſtio tn̄ oīs eſt violēta: nec plus vult Ariſt. Et q
hanc rē intelligit: facile ſoluet difficultates particula/
res q̄ circa hāc materiā oriunt̃. Et iudicio meo melius
q̄ꝫ cū illo mō quē tenui in q̄ōne de putrefactiōe. ¶ Et
ne in ph̄ia magis me īmiſceā poſtq̄ꝫ iam dedi princi/
piū redeo ad reliqua. cōſtat enim qd eſt putrefactio:
⁊ qꝛ corruptio caliditatis īnate a caliditate aliena nō
pōt eſſe niſi ꝑ quanto aliena caliditas calefacit rē que
putrefit ⁊ reſoluit īnatū calorē iaꝫ debilitatū mō ſupra
dicto: ideo opꝫ ꝙ in oī putrido ſit caliditas extranea:
ꝑ quā permutat̃ ſua humiditas mutatione nō faciente
per ſe ad forme mixti īductionē: tūc enim iam talis ca
liditas eſſe potens ad cōtinēdū humidū vel ſaltē ꝑ talē
mutationē nō fit magꝭ abſolute nō nālis: aut corrūpe
ret̃ inquantū naturalis: qꝛ licet fieret minus naturalis
mixto ꝑn̄ti: tamen tranſiret ad naturalitateꝫ alterius.
¶ Et ex hoc pꝫ reſpōſio ad ſcd̄ꝫ q̄ſitū. ſ. qd ē putredo.
Nā apud Aui. in capl̃o de cauſis calefaciētibꝰ: putre/
do eſt talis caliditas extranea inuenta in eo qꝺ putre/
fit. Ibi enim narrando cās calefacientes dicit: ex eis
eſt putredo: cuius intentio eſt vt caliditatem extraneā
inuenire faciat ⁊ non aliud. Intentio igitur huius no
minis putredo eſt caliditas extranea ⁊ nō aliud: ⁊ hoc
idem intēdit ſcd̄a primi: cū exēplificat de cā cōiūcta fe
bris: ꝙ eſt putredo. Illa. n. caliditas extranea in hūo/
re ⁊ vapore putrido eſt īmediate cā febris: ⁊ ſic eſt pu
tredo. Sed Gal. 1. de differētijs febriū ꝑ putredinem
intelligit mām putridā in capl̃o ſexto.
Quid aduſtio. ¶ Quid āt ſit aduſtio ſꝫ medicos plane dr̃ ab Aui. 2.
primi cap. allegato de cauſis calefaciētibus: cuꝫ dicit
aduſtio eſt vt ſubſtantia humida a ſicca ſeparet̃ ſubſtā
tia: ita ꝙ iſta ſublimet̃ ⁊ illa deſcendat: ⁊ hoc mō in ve
ra putrefactiōe eſt aduſtio hora eleuatiōis vapoꝝ re/
manēte cineritio. Sꝫ ſm̄ ph̄os importat corruptioneꝫ
ꝓpter ſuperabundātiā ignis aut ignei elemēti in mi/
xto qꝺ adurit: vnde qn̄ calor exterior eſt tepidus: ita vt
diſſoluat calorē nālem mixti: non tn̄ ita vt igniat ꝑtes
eius: ſicut facit ī eſtate calor aeris in carnes crudas: ⁊
fiat calor ille debil̃ mōis ſupradcis: fit putrefactio nō
aduſtio.

UVA. BHSC. IyR_044_2

aduſtio. Et hoc voluit Auer. 3. colliget. cap. ſupra alle
gato: q qñ corruptio inate caliditatis fit a calore acci/
dit aſſatio vel cõbuſtio nõ putrefactio. Et ex hoc pꝫ dif
ferẽtia inter putrefactionẽ ⁊ cõbuſtionẽ: qꝛ ſemp in cõ
buſtione eſt abũdãtia ignei reſpectu eiꝰ: qḋ reqrit ad
ꝓpriũ humidũ eius: qḋ ẽm ſe totũ cõburit cõtinẽdũ ⁊
ꝓhibẽdũ a debita diſſolutione. Sꝫ in putrefactione eſt
defectus ignei: aut remiſſio in gradu: ⁊ poſtea ſequit
defectus: ⁊ qñ putridũ ponit in igne: qñ ẽm ſe totum
aduritur: iã deſinit putrefieri ⁊ cõbuſtio rectificat putre/
factionẽ ipſam remouẽdo: ⁊ forte dat inſtans: in q nec
cõburit: nec putrefit: ſed tu conſidera.

¶ Et redeo ad lrãm verificandã: ⁊ dicit pꝛio: q cibus
malus pp malitiã ſubſtãtie eſt cã q accidit putredo: vl
aũt cibꝰ male ſube aut qꝛ inter ipm ⁊ calorẽ hũanũ cur
rit ꝓprietas nõ recipiẽdi trãſmutationẽ pfectã ad chi/
lũ: ſicut carnes crude ſicut fungi: ⁊ plura talia: aut ſcḋo
qꝛ in talibꝰ eſt cõpoſitio ex ſubſtãtijs diuerſaꝝ ꝓꝑtionũ
quarũ aliq̃ cũ ſeparant hõ mõ nõ patiunt a calore ho
minis in ſtõ modis terminatis ad formã mixti: ſꝫ trãſ
mutationẽ ſicut ab extraneo: ⁊ ſic ex mõ mixtionis eiꝰ
in ꝓportionabilitate ſicut fungi. ¶ Scḋa cã eſt: q ci/
bus quãuis ſit bone ſube eſt ex illis: que velociter reci
piũt corruptionẽ: dicit. n. bone ſube: qꝛ qñ calor ſibi ꝓ
portionatus humanus applicat ſibi: eſt aptus vt ex eo
generet chilus bonus ſicut lac: ſꝫ tñ eſt ita facile paſſi
bile ẽt tranſmutationis ad malũ: q leui exñte diſpro/
portõabilitate pmutat ad putredinẽ: qꝛ calor agit ma
gis diſſoluẽdo ſuam inatã caliditatem q̃ debite cõmi
ſcẽdo ad formã chili. ¶ Tertia cã eſt: q ſit cibus nutri
mẽti aquoſi mali: cuius aquoſitates recipit ſanguis: ſi/
cut illud qḋ generat a fructibus tardis humidis valḋ.
Pro quo nota: q multi ſunt cibi aquoſi: quorũ aquoſi/
tates epar ſeparat ab illo: qḋ in ſanguinẽ cõuertitur: ⁊
iſtoꝝ aquoſitates nõ recipit ſanguis: ſꝫ qdã ſunt q pro/
prietatẽ hñt vt in chilũ in ſtõ: ⁊ chilus proprietatẽ hꝫ
vt in ſanguinẽ in epate cõuertat: ſed in vtraqꝫ conuer
ſione non eſt bene facile ſequeſtrabile ſuũ ſuperfluum
a quoſum: imo remanet in ſanguine q generat de ſan/
guinis cõpoſitione: ⁊ ille ſanguis: qꝛ calor nõ hꝫ mul/
tã ꝓportionẽ ſup ſuũ humidũ regulãdum a leui cã diſ
ſoluto ſuo igneo fit cũ caliditate inata ĩpotẽte ad regu
lãdũ ꝓpriũ humidũ: ⁊ tũc a calore humoꝝ ⁊ vaporum
putrefit fructus aũt tardi hũidi pñt dici fructus humi
di q tardant in ſtõ anteq̃ expellant: ſiue pp cãꝫ in eis:
ſiue ex alia cã: ſicut perſica poſt cibũ aliũ comeſta: vel
tardi dicunt q de ſui nã difficulter ⁊ tarde digeruntur.
iſti enim nõ facile vincunt a noſtro calore: ⁊ ſic nõ faci
le põt calor ſuã humiditatẽ ab illis ſequeſtrare: vel ter
tio dicunt tardi: qꝛ tarde ĩ anno maturant: ſicut pſica ⁊
pira ⁊ multa talia. pꝛimi duo modi mihi plus placent.

¶ Quartus modus eſt qñ cibus nõ eſt aptus vt ex eo
generet ſanguis bonus: imo qñ eſt genitus ſanguis:
ipſe tñ remanet humor malus fridus. ſ. reſpectu ſan/
guinis boni: ita q ẽ malus in ꝓprietate ⁊ malus in ni/
mia friditate: in tñ q calor inatus abhorret eũ. i. non
hꝫ ptãtẽ ſufficiẽtẽ ad alterãdũ ipſum inquãtũ inatꝰ: qꝛ
tũc opꝫ ſanguinẽ alterare: qꝛ obiectũ eſt ĩproportiona
tũ pp malitiã ⁊ friditatẽ: ⁊ qñ calor nõ pmutat cibũ ⁊
inatus ⁊ intẽdẽs formã determinati mixti: tunc ſucce
dit ei. ſ. calori inato extraneꝰ: ⁊ agit in talẽ cibũ ipꝫ pu
trefaciẽdo vł in ſanguinẽ ex eo genitũ. Et iſte modus
differt a pꝛio: qꝛ in hoc ẽ malitia pp friditatẽ ſanguis:
aut ptis humoroſe: q eſt de ſuba ſanguis. pꝛimus autẽ
erat malus pp modũ ſubſtãtie vel mixtionẽ vel ꝓprie/
tatẽ nõ ſolũ pp friditatẽ ſuã vel ptẽ. ¶ Et nota q exẽ
plificat de cucumere ⁊ citrulo ⁊ piris: ⁊ nõ oẽs iſti fru/
ctus ſunt tardi in ãno: cũ citruli ĩ maio ẽt apḋ nos ap
pareãt: ſꝫ ſunt tardi ad exitũ de ſtõ ⁊ ad digõnẽ: ſunt ⁊
cucumeres illi magni qui in tuſcia ita abſolute vocant
⁊ in Lõbardia angurie. Citruli võ ſunt fructꝰ mioꝛes
valde ⁊ aſperi in ſupficie aliquãtulũ oblongi: ſed nõ nã
liter tortuoſi: ⁊ cũ maturant citrinant: ⁊ ſunt fridiores
cucumeribꝰ: ⁊ grauiores ⁊ peiores. Melones indi ſũt
illi oblongi: qui ſenis ⁊ florentie vocantur melones. ⁊
ſunt tortuoſi virides extra. Pira qd ſint ſcit facillime.
Et tu nota qũo ex eis generat humor: quem abhorret
calor inatus: ⁊ ſuccedit ei extraneꝰ. ¶ Quintꝰ modus ẽ
malitia artificij cibi: q ſit male coctus aut cõmixtꝰ in/
debite: aut coopertꝰ: qñ opꝫ q ſit diſcoopertꝰ: ſicut pi
ſces magni elixati in aqua: ⁊ poſtea cooperti qui ĩ ve/
nenũ cõuertunt: aut cõdita cũ aceto in ſtõ frigido: aut
mixtio piſciũ ⁊ lactis: ⁊ ſic de multis modis prepara/
tionũ. ¶ Sextꝰ eſt tps incõueniẽs: vt qñ ſumit cibus
alio exiſtẽte ſemidigeſto. naꝫ ꝓhibet primi digõ p ad/
uẽtum ſcḋi: ⁊ qñ qꝫ corrũpitur: qꝛ occupat a calore putre
dinali. ¶ Septimus modus eſt ordo malus cũ cibus
valde groſſus aſſumit prius ⁊ ſubtilis ſumitur poſt: q
pꝛio digerit: ⁊ nõ põt pelli extra ſtõm: ⁊ ibi manẽs cũ
nõ ſit amplꝰ aptus chilus pati a calore ſtõi: vt nãle pa
tit tanq̃ a calore abſolute ⁊ putrefit. Et qꝛ hec oĩa de/
bẽt eẽ ſcita. tertia primi cap. de regimine eius, qḋ co/
medit ⁊ bibit: ideo dixit in fine pꝫ q ſcis. i. ſcire debe/
mus ex doctrina vl'iũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut ꝓpter oppilationẽ ꝓhibentẽ reſpiratio
nẽ ⁊ euentationẽ ꝓpter cõplexionẽ corporis ma
lam cũ nõ põt digeſtionem facere bonam. Auer. colliget. 3. c. 3. in fine.

¶ Hic dat ſcḋam cãm putredinis dicẽs: q putredo ac
cidit mõ dicto aut pp oppilationẽ ꝓhibẽtẽ reſpiratio/
nẽ ⁊ euẽtationẽ: q oppilatio facit hec pp cõplonẽ cor/
poris malã ſupple ſequẽtẽ talẽ oppilationẽ: cũ nõ poſ/
ſit talis mala cõplo digõnẽ facere bonam: ita q ꝓpte
rea q oppilatio ꝓhibet trãſpirationẽ ẽ cã male cõplo
nis: ⁊ mala cõplo ẽ cãq nõ ſit bona digõ: ⁊ mala digõ
eſt cã: qre faciat hũoꝛ putrefit: qꝛ nõ bñ regulat a vir/
tute. Et ego hõ mõ ĩtroduxi: ſꝫ alij aliter: qꝛ ita vꝫ reqrere
cõtinuatio lre: ſꝫ poſſet poni: q oppilatio vno mõ ẽ cã
putredinis ꝓhibẽdo euentationẽ: ⁊ mala cõplo ẽ alio
mõ faciẽdo malã digõnẽ: ⁊ res eſt clara. Sed textus
vꝫ hõ mõ cõtinuus. Oppilatio igit ꝓhibet euẽtationẽ
calidi mẽbroꝛũ ſpũoſi: qḋ calidũ ĩdiget illa ad eius ꝓ/
manentiã in cõplexione debita: ⁊ hoc qꝛ nõ permittit
aerẽ ad illum caloreꝫ attrahi. Et ſequitur huius ſpũs
alteratio aut ad calidum: aut ad viaꝫ diſſolutionis par
tiũ ſuarum: ⁊ variatio modi mixtionis: vnde cõplexio
fit mala in ſpũ: ⁊ mala in membro: in quo ſpũs cõtine
tur: aut merito gradus: aut merito modi materie: talis
auteꝫ non poteſt digeſtionẽ facere bonam: cum nõ ſit
virtuti digeſtiue debito modo ꝓportiõata. Põt tam ẽ
oppilatio alio mõ facere putrefactionem faciendo re/
tineri fumos malos ⁊ vapores q hñtes calorẽ actualẽ
improportionatũ aĩe ĩmutãt humores: qbus imbibiti
ſunt: ſicut calidũ extraneũ: ⁊ ita ꝯſus putredinẽ: vt plu
rimũ: aut ad putredinem vt plm.

¶ Et ſunt iterũ virtutes de illis: que nõ faciunt
in cibo: aut humore aliqd ꝓpter ꝓuationẽ reſpi
rationis hũoꝝ: qre dimittũt eũ crudum.

¶ Hic ponit cãm ex pte ꝟtutis: ⁊ qꝛ non ſolũ oppilo
eſt cã putredis pp malã ꝯplonẽ: ſed ẽt ꝟtutes: iõ Aui
cẽ. pꝛimo dicit: q virtutes ſunt faciẽtes putredinem.
ſcḋo reddit ⁊ docet modum: qũo vel quibꝰ modis ma
la cõplo facit putredinẽ. ibi ſcḋa. (Et huius qdẽ com
plexio.) tertio docet qũo iſte cauſe. ſ. mala cõplexio ⁊
oppilatio adinuicem ſe habẽt. ibi. (Et iſte cauſe.) Di/
cit pꝛimo: q qñ qꝫ virtutes ſunt de illis: que non faciũt
in cibo: aut in humore aliquid: imo relinquũt eũ cru/
dum: ⁊ ſupple tũ quãdo eſt crudus: non regulatur bñ
a virtute nõ digerente: ⁊ occupat a calido agẽte: vt ca
lido abſolute: non vt nãli: ⁊ ſic parat ad putredinem

UVA. BHSC. IyR_044_2

aut putreſit cum plurimum calor in nobis non habeat vim proprie aduſtiuã modo ſupradicto.

¶ Notandũ igit̃ ꝙ ſtante debita cõplexiõe mẽbri multotiens virtus alteri operi intenta nõ bene digerit: vt in multa cogitatiõe: ẽt ſi cõplexio ſtomachi eẽt tẽperata cũ ſufficienti ſpirituũ quãtitate: virtus tñ nõ ſufficit ita digerere: qꝛ occupata circa cogitationeꝫ: vt plꝛ'm tñ vt dixi virtutes deficiunt in opando ꝓp malitiaꝫ in cõplexione: que eſt inſtr̃ꝫ ad opera. Et ideo Aui. dat modum ſtatim quo mala cõplexio eſt cauſa putredinis.

¶ Et huiuſmodi quidem cõplexio aut generat humorem malum: aut corrũpit id qđ generat ꝓpter abbreuiationẽ ſuam in digeſtione: ⁊ qꝛ mouet eum motu pigro.

¶ Facit qđ dictũ eſt: ⁊ dicit: ꝙ iſta cõplexio: que non põt facere digõnẽ bonã: aut generat humorẽ malũ: ſicut ſi gñat ſanguinẽ aquoſum: aut colericũ: aut corrũpit illud: qđ gñat ꝓp abbreuiationẽ ſuã in digõne ẽ cã ꝙ corrũpit̃ poſt cito ⁊ putreſit illud: qđ ipſa gnãuit: qꝛ ipm debit̃r digeſſit nõ ſequeſtrando humidũ: vt opꝫ: aut nõ faciẽdo ptes hĩe debitũ modũ mixtiõis: vnde poſt facile patiet̃ a calore extraneo ⁊ reſoluitur ſuum inatũ calidũ ⁊ putreſit: aut alio mõ corrũpit illud: qđ generat: qꝛ generat̃ generatione: q̃ eſt actio corrupta: cũ generet illud qđ nõ deberet generare: ſicut qñ ſtomachus ex cibo generat flegma acetoſum: aut rem fumoſam ad putredinẽ tendentẽ: quale nõ dꝫ ſm ſpẽm generari in ſtomacho hoĩs ſani: aut epar generat colerã vitellinã vel citrinã qualẽ nõ dꝫ generare: ⁊ tale qđ generatiõe corrupta gñat̃ facile putreſit: tñ cũ nõ đbite regulet̃ a virtute ⁊ fit iſta corruptio ꝓp abbreuiationẽ ſuã ĩ digõne ſemꝑ: dico ꝓp diminutã digõnẽ: ſꝫ ꝓp đfectũ a cõplemẽto ꝑncipal̃r ĩtẽto a v̓tute: ſiue fit ꝓp diminutã digõnẽ: ſiue ꝓp corruptionẽ digõnis mõ dcõ. Aut ſupple ẽ cã putredinis: qꝛ mouet eã rẽ quã v̓l mãꝫ quã gñat ſubiectiue motu pigro ad digõnẽ. Naꝫ cũ a v̓tute ĩ digõne mouet̃ ſubm a terminato ĩ terminatuꝫ ꝑ viã termĩati: ſicut qñ de chilo fit ſanguis niſi debita velocitate agat qñ qꝫ ꝑoccupat̃ mã: que trãſmutat̃ verſus nãm ſanguinis a calore agẽte nõ vt nãl̃r: ſed vt extraneo: ⁊ corrũpit̃ id qđ erat factũ: qꝛ ergo mouet motu ꝓprio ad terminũ digõnis accidit: ꝙ ꝑoccupatur a motu putrefactionis recte: ſi habeo lucernam oleo plenaꝫ circũuoluet̃ quãdo qꝫ ita celeriter a ſurſum in deorſum: ⁊ ecõtra: ꝙ quãdo fundus ẽ ſuperiꝰ ⁊ oleũ inferiꝰ tñ ñ cadit oleũ: ĩmo ꝓpter celeritatem circũductionis remãet lucerna plena: ſed ſi tarde circũducit̃ motꝰ olei recte ad deorſum preoccupat motũ circũductiõis: ⁊ effunditur oleum a lucerna.

¶ Et iſte cauſe ſunt iuuantes in generatiõe oppilationis generantis putredinem.

¶ Facit quod dcm̃ eſt dicẽs: ꝙ iſte cãe. ſ. gnãtio humoris mali: ⁊ corruptio eius/quod generat̃: ⁊ mouere illud qđ generat̃ vel dꝫ generare motu pigro adiuuãt multotiens ad faciendũ oppilationẽ: que eſt cã putredinis. Et hoc qꝛ ex iſtis cauſis generant̃ hũores groſſi viſcoſi: ⁊ qñ qꝫ multi: ⁊ iſti ſunt cauſe oppilationum: vt ptꝫ ex dictis in ſcđa primi.

¶ Aut propter diſpoſitiões extrinſecas ex aeribus malis: ſicut eſt aer peſtilentie ⁊ aer lacunaꝝ ⁊ locorum infuſorum: in quibus madefiunt res: vt linum ⁊ aſpaltum.

¶ Ponit hic q̃rtũ modũ cãꝝ putrefactiõis: ⁊ diuidit̃ in duas. pͥo hoc oñdit. ſcđo remouet dubiuꝫ ibi. (Et qñ qꝫ.) Dicit pͥo ꝙ putredo accidit aut ꝓp ꝑdicta: aut ꝓp diſpõnes extrinſecas: ſicut ex aeribus malis: ſicut eſt aer lacunaꝝ ⁊ peſtilẽtie ⁊ locoꝝ infuſorum. i. qbus locis madefiunt res vt linum ⁊ aſpaltum.

¶ Ubi nota: ꝙ aer multotiẽs eſt cã putredinis ex ſuo nimio calore alterãte ⁊ reſoluẽte calorẽ inatũ: quãdoqꝫ ꝓp malitiã in vaporibꝰ: qui cũ illo corpus ingrediũtur: ſicut nos videmus: ꝙ in locis lacunarũ habitãtes incurrũt plurimas febres: maxime cũ lacune ſunt cum ceno: ⁊ in partibus calidis: qꝛ aer attractus cum plurimis vaporibus paratis putrere mixtus eſt cã: ꝙ illi vapores ibibunt̃ in humoribus ⁊ mẽbris: ⁊ ibi cum a noſtro calore non patiant̃ tanq̃ꝫ ab inato: qꝛ nõ ſunt ſubiectũ ꝓportionatũ putrefiũt ⁊ putrefaciũt illud qđ tangunt. Et iſto modo fiunt multe putrefactiones in habitantibus iuxta valles ferrarie: ⁊ ſil̃ia loca. Et propter ſimilem cauſam fit putredo ex aere peſtilentiali: ſed ille magis ꝙ ille aer preter putredinem habet fortem ⁊ malã proprietatẽ: ⁊ pariformiter qñ in aqua que de ſe eſſet clara infunduntur res: vt putreant vt linũ ⁊ aſpaltũ. Aſpaltũ eſt quedã maneries iuncorũ de quibꝰ fiunt funes in hyſpania ⁊ ſportule: ⁊ multa vaſa ⁊ vocatur in hyſpania vulgariter ſparto.

Quomõ ex aere fit putredo.

Quid Aſpaltum.

¶ Et quandoqꝫ aggregatur de eis numerus rerum plurimus.

¶ Remouet dubium dicẽs: ꝙ quãdoqꝫ numerus iſtarum rerum dictarum aggregat̃ ad faciendã putredinẽ non vna ſola. Et hoc patet: qꝛ malus aer ⁊ malus cibꝰ ⁊ mala complexio ⁊ virtus debilis ſimul coniungi pñt in cauſando putredinem ⁊ multa alia.

¶ Et plurimum cauſarũ putredinis humorum eſt aut propter multitudinẽ humorũ: aut propter groſſitudinem ſuam: aut viſcoſitatem ſui. ¶ Et cauſe multitudinis humorum: ⁊ viſcoſitatis: ⁊ groſſitiei humorum ſunt note: ⁊ inceptio oppilationis eſt nota. ¶ Ergo quãdo fecerint oppilationem accidit putredo propter euẽtationis priuationem proprie cum fuerint ſuccedentes motibus in non ſua hora ſuper repletionẽ ⁊ nauſeatiuam ſatietatem: ⁊ balneationes ſimil̃r: aut ſol calidus: aut ſumere calefacientia ſuper repletionẽ: ⁊ dimiſſio cautele obſeruationis digeſtionis ĩ ſtomacho ⁊ epate: ⁊ ſuccurrẽdi defectui ſi acciderit propter calefactionem amborum in epithimatibus ⁊ vaporatoribus.

¶ Hic ponit cãs ex parte humoris. ⁊ diuidit̃ in tres. Primo narrat cãs ex parte diſpõnis humoꝝ. ſcđo excuſat ſe. tertio dat modũ quo ex humorũ talibus diſpoſitionibus coadiuuantibus alijs cauſis fiat putredo. ibi ſcđa. (Et cauſe.) ibi tertia. (Ergo quãdo fecerint.)

¶ In prima dicit: ꝙ plurimum cauſaruꝫ putredinis. ſupple in corpore humano eſt ex parte diſpoſitionis humorũ. ſ. aut ꝓpter multitudinem: aut ꝓpter viſcoſitatem: aut ꝓpter groſſitiem. Nã primo humores cum ſint multi: non ita bene regulant̃ a virtute: ⁊ ideo non ita reſiſtunt putrefactioni. ſecũdo multitudo humoruꝫ eſt cã oppilationis: vt dicit̃ ſcđa primi. ⁊ ꝓpter illã eſt cã putredinis. ⁊ ſil̃r poſſumus dicere de groſſitie ⁊ viſcoſitate. ¶ In parte ſcđa de iſtis rebꝰ dicit ꝙ cã multitudinis ⁊ groſſitiei humorũ: ⁊ ſupple viſcoſitatis ſũt note ex dictis ſcđa primi. Et ſil̃r principiũ oppilatõis eſt notũ per ſigna dicta in ſcđa primi: ⁊ in tertia ĩ multis locis. Et ideo ſupple đ iſtis nõ oportꝫ dicere hic.

¶ In tertia parte dicit: ꝙ igit̃ quaſi hec cõiũctio ponatur continuãdo nõ inferendo quare humores aut groſſi aut multi/aut viſcoſi fecerint oppilationẽ: tũc ab illis accidit putredo ꝓpter priuationẽ euẽtationis: ⁊ proprie fit iſtud: quãdo cõiungitur vna vel plures de cauſis ſequentibus: quarum prima eſt motus facti in non ſua hora: ſicut motus qui fiunt ſuper repletionẽ ⁊ nau

ſeatiuaꝫ

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſeatiuã: ſatietatẽ. ſcõa eſt balneatio ſupple ſiue in aq̃ calida: ſiue in ſtupha ſil'i hora. tertia eſt ſol calidus occurrens tali hora. quarta eſt ſumere calefaciẽtia ſicut pip ꝛ zinziber ꝛ tyriacã ꝛ ſil'ia ſup repl'onẽ. qnta eſt dimiſſio cautele obſeruãde ꝓ bonã digõne ſtomachi ꝛ epatis tam in q̃titate ciboꝝ ꝛ qualitate q̃ꝫ in alijs adiutorijs neceſſarijs q̄buſdã hoĩb⁹. ſexta eſt dimiſſio cautele ſuccurrendi defectui digõnis ſi acciderit. Et dico ſuccurrendi cũ epithimatib⁹ ꝛ calefactorijs: vl' vaporatiõib⁹: ꝛ ſupple cũ alijs cum q̄bus opꝫ ſuccurere.

Ubi nota ꝙ ſi humoꝝ m'titudo: aut groſſities: aut viſcoſitas ẽ cã oppilatiõis: ꝛ oppil'o ꝓhibite euẽtationis: ꝛ ꝓhibita euẽtatio putredis: tunc pꝫ: q̃uo ille tres hũoꝝ diſpõnes ſunt cã putredinis. Et q̃ttuoꝛ p̄ıe cãe narrate poſt. ſ. mot⁹ in nõ ſua hora qñ cõiungunt cum multa repletione tali. ſ. ꝙ nõ poſſit bñ regulari a virtute: ꝓſtat ꝙ agitãt tunc ꝛ calefaciũt accidẽtali calore humores corpis q̄ p̄io pp oppil'onẽ debite nõ euẽtati: ꝛ poſt pp multitudinẽ non debite regulati putreſiunt a tali caliditate: q̄ ipſos mutat extranea mutatiõe. Sed qnta ꝛ ſexta cã nõ ſunt niſi cauſe p accñs male digeſtionis: de qua dictũ ſupra q̃uo ſit putrefactiõis cã: ꝛ iõ de illis nõ opꝫ pro nũc aliud dicere. Sꝫ dubitat hic, ꝺ illis q̃ttuoꝛ cauſis q̃uo faciũt putredinẽ: vꝫ. n. mot⁹ phibere putrefactionẽ: vt dꝛ quarto metheo. ꝛ balneatio in aqua cal'a reſoluit ꝛ minuit m'titudinẽ ꝛ repletiõeꝫ: vt pꝫ. 2. ꝑmi cap. q̄dã ornate loquẽtium: ꝛ ſic nõ nocet poſt repletionẽ: ꝛ ſil'r ſol calidus. Res aũt calefacientes vt piper ꝛ ſil'ia vident iuuare ad digerendũ aut reſoluẽdũ ſupflua: ꝛ ſic nõ vꝫ: ꝙ iſte ſint cauſe putredis: imo oppoſiti. ſ. digeſtionis. Ad hoc rñdet ꝙ ſtomacho multo repleto cibo: aut epate multo repleto chiloꝛ aut etiam venis nimium repletis humorib⁹: fortes mot⁹ ſunt incõueniẽtes: ſiue ſint humores calidi: ſiue frigidi: nã p fortes motus ita agitant: vt nõ bñ pñt regulari a v̄tute: ſicꝫ ſi illi fortes mot⁹ nõ fierẽt: ſed tñ nõ in oĩb⁹ ſunt iſti fortes mot⁹ cã putredis: vt qñ magis põt virtus corpis ꝓhibere putredinẽ q̃ꝫ motus agitãdo ad putredinẽ ꝑparare: ſicut pꝫ in ruſticis: ꝛ idẽ dꝛ ẽt de expõne ad ſolẽ calidũ: ꝛ de balneo ſiue ſtupha: ꝛ de vſu rerũ fortiter calefacientiũ. Mollis tñ motus in iſtis caſib⁹ in ieiuno plus ꝓfert multotiẽs q̃ꝫ obſit: ſed iſta ſunt magis declarãda tertia ꝑmi q̃ꝫ hic: ꝛ iõ dimittant. Et ad arg. pꝫ: ꝙ nõ ſequit. mot⁹ ꝓhibet putrefactionem aliquoꝝ. ſ. illoꝝ q̄ nõ regulant ab alio ſpãli regimine ergo nõ facit putredinẽ illoꝝ: que indigẽt phiberi a putrefactione a regente alio ab eis: ꝛ ſil'r nõ ſequtur: balneũ vel ſol calidus minuunt ſupfluitates: ꝙ tñ nõ ſint cã putrefactionis reſidui ꝑcipue cũ fiunt in horis ꝛ ꝯditionibus: q̄bus ꝓhibent adminiſtrari: ꝛ intelligat ita ꝙ medicine calide ſtãte repletiõe qñ q̄ꝫ ita adminiſtrant vt iuuẽt ad digeſtionẽ: ꝛ tales ꝙ hic faciũt: qñ q̄ꝫ aũt ita ꝛ tales vt ipediãt: vt pꝫ quarto de regimine ſanitatis: qñ docet dare dyatriõ pipereõ: ꝛ ꝓhibet dyacalamentuꝫ: ſed iſta in pticularibus locis dicentur.

Et putredo q̄dẽ qñ q̄ꝫ eſt cõis corpori: ꝛ qñ q̄ꝫ eſt in mẽbro pp debilitatẽ ſuam: aut pp vehemẽtiam caliditatis ſue extranee: ꝛ ſue acuitatis: aut doloris eius.

In iſta ſexta pte cap'li põit Aui. diuerſitates putredinis ꝛ diuidit in duas. p̄ ponit diuerſitatẽ ꝯtingentẽ in putredĩe merito loci: in quo eſt mã putrida. ſcõo diuerſitateꝫ merito materiei: q̄ putreſit. ibi ſcõa. (Et humoꝛ recipiẽs.) In p̄ia dic: ꝙ putredo qñ q̄ꝫ ẽ cõis corpi: ꝛ qñ q̄ꝫ eſt in vno mẽbro determiato. Et in vno mẽbro determinato inuenit: aut pp ſuã debilitatẽ: aut pp vehementiã ſue caliditatis extranee: aut pp acuitatem eius: aut ꝑpter fortitudinẽ doloris eius.

Primo igit nota p putredinẽ intelligi h̄ re putridã ꝛ p eẽ cõem toti nõ intelligit: ꝙ totũ corpus ſit putridũ: ſꝫ ꝙ res putrida ſit in ambitu totius. v. g. in venis que ſunt lõge a corde: vel in arterijs vel poris q̄ſi diſſeminata p ambitũ toti⁹: ſicut in tertiana interpolata hora poxyſmi p ambitũ toti⁹ eſt ſparſa colera putrida: ꝛ ĩ tertiana cõtinua in venis: q̄ ſunt lõge a corde ꝛ in ambitu toti⁹: ꝛ qñ q̄ꝫ dicimus ꝓp̄ie putredo cõis toti qñ eſt in cõcauitate deſeruiẽte ad retinẽdũ nutrimẽtũ cõe toti: ſicut ſi eẽt putredo in vena chilis: aut vena porta: aut artaria adorti: aut venis epatis: aut cõcauo cordis vel ſtõi: ſed iſte nõ eſt ita propri⁹ modus eẽndi cõe toti: ꝛ de iſta nõ dat Aui. cãm particularẽ: q: iã dixit de oppilatione de groſſitie ꝛ multitudine ꝛ viſcoſitate hũoꝝ ꝛ alijs. Tũc aũt dꝛ eẽ in vno mẽbro qñ nõ eſt diſſeminata p totũ ambitũ: ſꝫ appꝛopriate continet in vno particulari mẽbro in determinato ſitu: ꝛ loco corpis: ſicut epate: aut ſtõ: aut pleura: aut ſplene: aut pulmone: aut inguine: ꝛ coxa: ꝛ ſimilibus: ꝛ tunc bene opoꝛtet dare cãm: quare accidit plus in vno membro q̃ꝫ in alio. Et hãc expreſſit cũ dixit: aut pp debilitatem ꝛc̃.

Nota igit ꝙ hic aſſignant quattuoꝛ cãe: quare putredo ſit magis in vno mẽbro q̃ꝫ in alio: ꝛ prima eſt debilitas virtutis: ꝛ hec virtus qñ q̄ꝫ eſt virtus digeſtiua: q: cum venit nutrimẽtũ ad membꝛũ: ibi remanet ꝛ nõ digerit ꝛ tandẽ putrefit: ꝛ põt eẽ expulſiua: p quã mẽbꝛa non expellit ſupfluitates tertie ꝛ quarte digeſtionis: ꝛ vtroq̄ꝫ de iſtis modis fit in mẽbro putredo per viã paulatine congeſtionis: que qñ q̄ꝫ eſt cum apate quando q̄ꝫ ſine. Aliquãdo aũt virt⁹: q̄ eſt debilis ẽ virt⁹ expulſiua ſupfluoꝝ currẽtiũ ad mẽbꝛũ vel reſiſtitiua ꝛ reſpuitiua ſupfluitatũ ꝛ humoꝛũ ad mẽbrum currẽtium. nam ſcitum eſt: ꝙ mẽbra fortia mittunt ad mẽbra debilia: ꝛ quando per hunc modũ inuenit putredo in membꝛo: ſiue cum apate: ſiue abſq̄ꝫ apate dicitur inueniri p viaꝫ decurſus: aut defluxus ab alio. ſcõa cauſa eſt vehementia caliditatis: ꝑpter quã membꝛũ trahit illud: q̃d non dꝫ vt docet Gal. ſcõo de differentijs febriũ. capi. vlti. Et nos ad experiẽtiam videmus: ꝙ calefaciendo mẽbꝛuꝫ ad ignem: aut p fricationes trahunt humores ad mẽbꝛum. tertia cauſa eſt acuitas caliditatis: vt quando eſſꝫ cõiuncta cũ ſiccitate: pp q̃d moꝛdicaret: ꝛ eſſet cauſa motus humoꝛis ad mẽbꝛuꝫ. quarta cã eſt doloꝛ qui attrahit: aut ſuo mõ eſt cã: ꝙ humoꝛ ad membrum moueat qui non põt bene ab illius virtute regulari: ꝛ ibi poſtea putrefit: ꝛ ſic videtis clare cãs cõgregatõis humoꝛũ preter naturã in mẽbro. Et multotiẽs ſufficit reſpectiua debilitas. v. g. ſi ſtomachus ſit temperatus ꝛ fortis põt aliqñ tale ꝛ tm̃ accipi de cibo: ꝙ nõ poterit neq̄ꝫ digeri: neq̄ꝫ expelli: q̄n prius putrefiet in eo: ita etiam fortibus exiſtentibus ſufficienter inteſtinis ſtat materiã tanto impetu ab alijs mẽbꝛis moueri: ꝙ inteſtina non ſufficiunt illis reſiſtere: ꝛ recipient ꝑpter reſpectiuam non abſolutam debilitatem.

Et humoꝛ recipiens putredinem aut eſt colera talis modi: vt ab ea vapoꝛ egrediatur: qui fit ſubtilis fumoſus valde. Aut ſanguis talis modi vt euaporet ab eo vapoꝛ ſubtilis. Aut flegma talis modi: vt illud quod euaporat ab eo ſit vapoꝛ ſpiſſus. Aut melancolia talis modi: vt illud quod euaporat ab ea ſit vapoꝛ fumoſus pulueruleutus.

Modo ponit diſtinctionẽ putredinis ex pte humoꝛũ dicens: ꝙ humoꝛ qui eſt ſubiectũ putredinis: ꝛ hoc intelligit cuꝫ dicit recipiens: aut eſt colera talis modi: ꝙ ab ea euaporat vapoꝛ fumoſus: ꝛ ſubtilis aut ſanguis talis modi: ꝙ ab eo euaporat vapoꝛ ſubtilis: aut fl'a tal' mõi: ꝙ ab eo euaporat vapoꝛ ſpiſſus: aut mel'ia talis modi: ꝙ illud q̃d euaporat ab ea ſit vapoꝛ ſpiſſus

UVA. BHSC. IyR_044_2

puluerulẽtus. ¶ Ubi primo notãdũ: ꝙ nõ fuit intẽtio
Auic. ꝙ nihil poſſet putrere in corꝑe humano niſi hu
mor primus. nã mẽbrũ põt putrere: vt in cauerna: ⁊ ꝑ
ↄ̃ñs ſcõe humiditates ẽt. Sꝫ ipſe de iſtis nõ curat hic
loqui: q2 aut raro ↄtingit: ꝙ mẽbrũ putrefiat: aut ſcõa
humiditas: ita ꝙ ꝑ illã putredinẽ cõicet̃ vel ĩmediate
calitas febris cordi vel vapor putridus: lꝫ hoc non ſit
ĩpoſſe: ⁊ q2 intẽtio ſua erat loquẽdo de febrib9 putri/
dis: q̃ plm ↄtingũt ponere diſtinctionẽ putredinũ rõ
ne ſubiectorũ tales febres quaſi ſemꝑ faciẽtium: ⁊ ſunt
humores ꝑmi: de qb9 hic loquit̃. Utrũ aũt ſpũs poſſit
putrefieri: nõ obſtãte ꝙ ſit mixtũ eſt ambiguũ. nam ẽt
flãma ẽ mixtũ: ⁊ nõ põt putrefieri: ꝑpea ꝙ prius deſi/
nit eẽ q̃ꝫ ita hẽat paucũ calorẽ igneũ: aut ita remiſſum:
ꝙ merito illius nõ poſſit regulare ꝑpriũ humidũ ⁊ ꝓ/
hibere a ꝑternãli diſſolutiõe ⁊c. Si tñ putrefiat ẽ pau
cũ ⁊ raro ſine putredine aliorũ ſibi vicinoꝝ cui opꝫ ma
gis vacare q̃ꝫ putredini ſpũs. ⁊ iõ ẽt de h̃ nõ fecit men
¶ Ulterius notãdũ ꝙ lꝫ aliqua ſit colera groſſa(tionẽ.
q̃ putrefit: vt colera vitellina: qua ẽt reſpectu fl'atis ſal
ſi ⁊ aquoſi ẽ groſſa: ⁊ reſpectu cuiuſdã ſanguis: tñ Aui.
dicit de colera: ꝙ ab ea euaporet vapor fumoſus ſubti
lis. Et hoc põt intelligi ꝙ vapor colere eſt fumoſus ⁊
ſubtilis reſpectu vaporũ aliorũ hũorũ ſimilẽ habẽtiuꝫ
groſſitiẽ in ſpẽ ſua: ſicut hꝫ colera illa putrẽs in ſua. Et
hoc mõ q2 colera eſt alijs humorib9 calidior: ⁊ ſiccior:
⁊ ſubtilior: ideo vapor ſuus eſt alijs calidior ⁊ ſiccior:
⁊ ſic magis fumoſus. i. magis ꝑticipãs nã fumi ꝑprie
dicti: ⁊ cũ hoc ſubtilior. Uel forte voluit ꝙ in oĩ colera
quãtũcũqꝫ groſſa ẽ ꝑs q̃ ꝑ putredinẽ ſuã qñ eſt talis vt
faciat febrẽ: eſt apta cõuerti in vaporẽ magis ſubtilem
q̃ꝫ vapor q eleuat̃ ab alio humore quãtũcunqꝫ ſubtili.
Et pari mõ intelligat̃ d̃ ſanguine: q2 vapor ſuus ẽ ſub
tilis reſpectu aliorũ humorũ excepta colera: nõ tamẽ
opꝫ ꝙ ſit fumoſus: q2 ſanguis eſt humidus: a fl'ate aũt
eleuat̃ vapor groſſus ⁊ viſcoſus reſpectu aliorũ ſerua
ta ꝑportionalitate ſupradicta. Sed a mel'ia eleuat̃ va/
por puluerulẽtus: q2 hñs partes terreſtres paruas ad
moduꝫ pulueris: ſicut videmus ꝙ in fumo lignoꝝ eſt
pars groſſa: que in fuliginẽ cõuertitur.

¶ Tertio nõ: ꝙ lꝫ aliq̃ putredo poſſit eẽ ſine iſtorũ va
porũ eleuatiõe: tñ putredo talis: q̃ febrẽ accẽdere poſ
ſit: nõ ẽ ſine taliũ vaporũ eleuatõe ab hũore q putrefit.
Et iõ Aui. hic nõ dedit oẽs modos hũoꝝ putridoꝝ ſꝫ
modos taliũ hũorũ faciẽtiũ febrẽ ꝑ putredinẽ ſuã. Et
lꝫ nõ repugnet humorẽ ĩtra cordis vẽtriculos putridũ
nõ tñ ꝑ mediũ fumũ cãre febrẽ: tñ qñ tãta eſt putredo
in hũore: vt cauſet febrẽ: ẽt eleuat vaporẽ. Et iõ Aui.
in cuiuſlibet humorũ putrediẽ dixit vaporẽ eleuari: q2
loquit̃ ſolũ de illa: q̃ eſt apta facere febrẽ. Qõ. i.

Sed hic cadit dubiũ: vtrũ cũ oĩ putredine ſit
cõiũcta oppilatio ⁊ ꝓhibita trãſpira
tio. Q2 ſic vĩ ex Aui. qui ponẽs modũ quo ex humori
bus groſſis ⁊ multis ⁊ viſcoſis fiat putredo dixit: ꝙ ac
cidit qñ fecerint oppilationẽ. Q2 nõ vĩ: q2 nulla exñte
oppilatione: tñ põt calor extrane9 corrũpere ⁊ humo/
ris ⁊ mẽbri caliditatẽ inatã: cũ alijs cõditionib9 ad pu
trefactionẽ reqſitis. ¶ Pro dubio notãdũ: ꝙ lꝫ oppila
tio ⁊ obſtructio apud medicos multotiẽs ſumant̃ pro
eiſdẽ: tñ ꝑprie oppilatio dĩ de clauſione vie ſiue ſit in
orificio ſiue in parte aliqua intermedia. Obſtructio ãt
de clauſiõe orificij: ⁊ precipue pororũ: prohibita vero
tranſpiratio eſt ꝓhibitio exitus ſpirituũ. i. corporũ ſub
tiliũ ad modũ aeris vel quaſi qui aer vocat̃ ſpũs. Tran
ſpiratio enim quaſi vltra ſpiratio vel miſſio ſpũs: ⁊ ſic
prohibitio exitus vaporũ ⁊ fumorum vocatur ꝓhibita
tranſpiratio. Euẽtatio autẽ qñqꝫ ſumit̃ pro vẽti actiõe
in cõſeruãdo calidũ. nã cũ eſt aptũ per inflãmationem
diſſolui cito humidum occurſus vẽti vel aeris: qd̃ hic
ſumit̃ pro eodẽ: refrigerando prohibet citã diſſolutio

nem humidi. Et cuꝫ non ita refrigerat̃: dicit̃ prohibe
ri debita euentatio. ¶ Et tũc dicit̃: ꝙ poſſibile eſt eſſe
⁊ fieri putrefactionẽ in humano corꝑe abſqꝫ oppilatio
ne: q2 abſqꝫ ꝑternãli clauſione vie vel orificij: vt pꝫ de
cibo in ſtomaco: ⁊ de humore q putrefit in corꝑe lata/
rũ viarũ in tꝑe peſtilentie. Et ſil'r põt fieri putrefactio
abſqꝫ ꝓhibita trãſpiratiõe: q̃ ſit illius cã: cuꝫ ſit poſſe: ⁊
illud qd̃ putrefit nõ emittere adhuc fumos vel vapo/
res: ⁊ ſi emittat poſſe ẽ: ꝙ debite exeãt vapores vel fu
mi: quos nõ opꝫ ibi eẽ: ⁊ ſtatim ab ipſo ſeꝑent̃. Dicit
tñ Gẽti. ꝙ nõ põt eẽ putredo ſine ꝓhibita trãſpiratõe
ſaltẽ cõicãte: q2 iuxta putridũ de neceſſitate ſunt vapo
res vel fumi: quos nõ opꝫ ibi eẽ. Ita ẽt dicit ꝙ ĩpoſſe
eſt eẽ putrefactionẽ abſqꝫ ꝓhibita euẽtatione. Nã cum
putrefit hꝫ calorẽ ꝑter nãm: ⁊ ſic ĩdebite euentat̃. Qd̃
dictũ ego nõ puto verũ: ſtat enim refrigerari id qd̃ pu
trefit ab aere quãtũ opꝫ: ⁊ tñ putrefieri ⁊ calorẽ eẽ pre
ter naturã: q ſi fuerit remiſſior eẽt magis ꝑter naturã:
vt ĩ his: q̃ putrefiũt cõgelata vel ↄgelationi vicina: ve
rũ putredo: q̃ ſit cã febris nõ eſt in corꝑe hũano abſqꝫ
ꝓhibita trãſpiratiõe: q2 non debite fumi mali a corꝑe
pellunt̃ cũ iam retineant̃. Et raro ẽt cõtingit talis pu
tredo ſine oppilatione: ⁊ hoc ſufficit auctoribus.

¶ Et putredo qdẽ colere facit tertianã: ⁊ putre
do ſanguinis facit ↄtinuã: ⁊ putredo melancolie
facit quartanam: ⁊ que currunt curſu eius: ⁊ pu
tredo flegmatis ſimiliter vt multum facit quoti/
dianam: ⁊ que currunt curſu eius.

¶ In iſta ꝑte Aui. poſt aſſignationẽ diuerſitatis modi
putredinis aſſignat diuerſitates febriũ. Et diuidit̃ in
tres ꝑtes. Prĩo. n. aſſignat diuerſitatẽ febriũ: q̃ ſunt rõ
ne diuerſitatis mãeꝝ in ſpẽ. ſcõo diuerſitates q̃ ſunt rõ
ne locorũ: in qb9 peccat mã. tertio diuerſitates q̃ſdam
ꝑticulares: ⁊ cãs earũ cũ qbuſdã cañ. ſcõa ibi. (Et ſan/
guinis loc9) ibi tertia. (Et iſte qdeꝫ febres qb9.) ¶ In
prĩa dicit ꝙ putredo col'e facit tertianã: ⁊ putredo ſan
guĩs fac̃ ↄtinuã: ⁊ putredo mel'ie fac̃ q̃rtanã: ⁊ q̃ cur/
rũt curſu ei9: ⁊ putredo flegmatis facit quotidianaꝫ vt
multũ: ⁊ que currunt curſu eius.

¶ Ubi no. ꝙ hec dcã de col'a. ſ. ꝙ fac̃ tertianã: ĩtelligũ
tur de tertiana ĩterpollata: ⁊ ita dicas de quotidiana ⁊
quartana in mel'ia ⁊ fl'ate. Et nõ fuit Auic. ĩtẽtio h̃ da/
re oẽm modũ febris ꝓueniẽtis ex col'a q2 cõſtat ꝙ cau
ſon ꝓueniti a col'a ⁊ fl'ate: ⁊ nõ eſt tertiana nec quoti/
tidiana: ſꝫ ẽ ĩtẽtio ponere modos febriũ plm ex talib9
hũorib9 cõtingẽtiũ: q̃ adinuicẽ differũt rõne diuerſita/
tis mãe peccãtꝭ: ⁊ ſunt iſti noĩati: q2 putredo colere fa
cit tertianã ⁊c. nõ tñ negat̃: ꝙ putredo colere facit cõ/
tinuã: ⁊ ſil'r flegmatis ⁊ melãcolie: ĩmo h̃ dicet̃ ĩ ſequẽ
ti ꝑte: ſic nec negat̃: ꝙ pñt facere ↄcluſas: vt ibi dicet̃.

¶ Nota ſcõo ꝙ in ſanguĩe dr̃: ꝙ facit ↄtinuã: q2 h̃ ẽ ſꝫ
plm: ⁊ q̃ſi ſemꝑ cõtingẽs de febre ſanguĩs. Sꝫ vtrum
poſſit facere ꝑiodicã videbit̃ ĩfra in capl'o ꝓpo. ne oĩa
in gnãli capl'o diſputẽtur: ſꝫ ſi poſſit: hoc nõ repugnat
Aui. q2 ſufficit: ꝙ quaſi ſemper facit continuam.

¶ Nota tertio ꝙ in fl'ate ⁊ mel'ia nõ ſolũ dr̃: ꝙ facit q̃r
tanã: aut ꝙ facit quotidianã: ſꝫ addit in vtraqꝫ: ⁊ q̃ cur
rũt curſu ei9: ⁊ h̃ põt dupl'r exponi: vno mõ ꝙ ꝑ h̃ qd̃
dicit: ⁊ q̃ currũt curſu ei9: ĩtelligat oẽs modos morbo
rũ currẽtiũ curſu quotidiane ⁊ quartane: vt ſunt apa/
ta: ⁊ alij modi morboꝝ ab iſtis hũorib9 ꝓueniẽtiũ: qui
dicunt̃ currere curſu q̃rtane vel q̃tidiane rõe mãe pec
cantis in eis: que eſt ſil'is: ⁊ hoc mõ exponẽdo dicẽdũ
eſt: ꝙ ꝑ dicta in iſtis duobus humorib9 dedit nobis ĩ/
telligere: ꝙ ſil'r eſt dicendum de col'a ⁊ ſanguĩe: ꝙ fa/
ciũt ẽt morbos currẽtes curſu tertiane ⁊ ↄtinue: qd̃ ta
cuit ꝑp breuitatẽ. Alio mõ exponitur ꝙ per que cur/
rũt curſu ei9: ĩtellexit febres aliorum modoꝝ: que mul
tũ ſil'ant̃ illis. ſ. q̃tidiane ⁊ quartane in accidentibus: ⁊

ꝓpterea

UVA. BHSC. IyR_044_2

ꝓpterea dicunt currere curſu earũ:ſicut ſincopalis hu
moroſa diurna:⁊ nocturna:⁊ latica: ⁊ empiala: ⁊ lip/
paria:de quibꝰ determinat in tractatu de flegmatica:
⁊ ſicut quītana ⁊ ſextana:⁊ tales q̄ dicunt currere cur/
ſu quartane nō in interpollatiōe:ſed in alijs accidēti/
bus:vt rigore ſudore pulſu ⁊ acuitate caloris ⁊c̄. ⁊ h̄
nō dixit in colerica ⁊ ſanguine: q: magis cōtingit va/
rietas taliũ febriũ in flegmate ⁊ melā q̄z in illis coľe ⁊
ſanguinis. ¶Et hic cadit illa difficilis qō de cauſis
periodicatiōis:quā ꝑ ſe diffuſe diſputaui:⁊ Gen. tra/
ctauit in duobꝰ locis:vnꝰ ē in qōne de ꝓlongatione fe
bris fľatice ⁊ mixte.ſcōs an febris ꝺ ſanguīe hēat ꝓio
dũ.Ego aũt h̄ tractaui ī vno articulo qōnis:an in fľa/
tica ꝯueniāt carnes ⁊ euacuatio an digōnē.Et q: Gē.
iudicio meo ī cā huiꝰrei ponit impľe: ⁊ Marſilius:⁊
Thomas de garbo:⁊ Jacobꝰ forliuienſis ipm ſequun
tur.ſcribam hic ſi potero breuius. Qō. ij.

Queritur igit:vtrũ ad aſſignandas cās ꝓio/
dicationis ſit opportunũ ponere ī
humoribꝰ ꝓprietatē occultā:q̄ oībꝰ alijs poſitis paribꝰ
moueat humorē ī vno tp̄e:⁊ nō inclinet ſimiliter ī alio
puta q̄ de tertio in tertiũ inclinet ad motũ:in tp̄e aũt ī
termedio nō īclinet:aut de quarto in quartũ: aut de
die in diē:⁊ in medio tp̄e nō inclinet ſiue inclinatio ſit
ad agendũ motũ hũoris:ſiue ad patiendũ:ita ꝙ hũor
inclinet recipere motum ab alio plus vno tempore q̄z
alio:oībꝰ poſitis paribꝰ excepta īclinatione ꝓprietatꝭ.
¶Ad ptē affirmatiuā arguit ſic.qlꝫ effectꝰ eueniēs cir/
ca certā ſpēm ſemꝑ.ſ.in oī tp̄e tā hyemis q̄z eſtatis in
oī cōplexione naturali in oībꝰ diſpōnibꝰ p̄ter naturam
ſemꝑ vel vtplurimũ q nō pōt reduci in cāz manifeſtā
dꝫ reduci ad ꝓprietatē occultā vel formā ſpecificā:q̄
hic ꝓ eodē ſumunt:ſed colerā in faciēda febre moue/
ri de tertio in tertiũ:flegma de die in diē:⁊ melām de
quarto in quartũ ē talis effectꝰ:⁊ nō pōt reduci in cāz
manifeſtā.ergo opꝫ ꝙ reducat in ꝓprietatē occultam.
maior eſt clara.minor pꝫ.q: ſtāte colere eq̄ multa:⁊ eq̄
groſſa:⁊ cũ alijs paribꝰ q̄ztũ eſt poľe cũ ſanguīe:tñ ſan
guis faciet febrē cōtinuā ⁊ colera tertianā.Et ita ꝯtin
get de cōpatiōe fľatis ad melām:ꝙ paritate poſita in
cauſis manifeſtis:tñ melā facit q̄rtanā ⁊ fľa quotidia
nā.Jſte igit effectꝰ non pōt reduci in cām manifeſtā.
igit oꝫ ꝙ reducat in cām: que ē ꝓprietas hoꝝ hũorũ.
Et ſup h̄ ſolo fundat Marſiliꝰ ex rōnibꝰ Gen. ¶Tho
mas aũt ſup vltio cap.ſcōi de differētijs febriũ addu
xit aliā ex rōnibꝰ Gen.in breuibus verbis ſic.Menſu
re rerũ nō pñt eſſe cāe determinatoꝝ effectuũ:niſi in/
quātũ determinant formis reꝝ naturaliũ:ſed iſte ꝑo/
xyſmationes ſunt limitati effectus.ergo nō pñt ꝓce/
dere a menſura vel quātitate hũoꝝ:niſi ꝑ quāto illi hu
mores determinant ꝑ formas nāliũ:ſed iſte forme ſūt
ſpecifice.ergo ſunt cāe periodi rōne forme ſpecifice.
Et maior eſt Auer.tertio celi.cōmento.20. ¶Tertio
arguit ꝑ primā rōnē Gen.poſitā in qōne de ꝓlōgatōe
febriũ.qlꝫ effectꝰ finitꝰ hꝫ ꝑ cā īmediata adequata cāz
finitā ⁊ terminatā:ſꝫ ꝑoxyſmatio coľe de tertio in ter/
tiũ:⁊ ſiľr fľatis de die in diē eſt effectꝰ finitꝰ. determiā
tus ergo hꝫ cām īmediatā finitā ⁊ terminatā:ſed virtꝰ
mēbri mādātis vľ recipiētis ⁊ diſpōnes hũoꝝ manife
ſte tā in qualitate q̄z in q̄ztitate ſunt in infinitũ variabi
les.g̃ tales diſpōnes nō ſunt illiꝰ effectꝰ cā adeq̄ta ⁊ im
mediata:ſed p̄ter illas nihil pōt poni niſi occulta ꝓ/
prietas.ergo occulta ꝓprietas taliũ hũoꝝ eſt cā huiꝰ
ꝓiodicationis.maior eſt clara.minor pꝫ.q: in infinituꝫ
pōt virtus mēbroꝝ debilitari:⁊ in infinitũ pōt mā pau
cificari. ¶Quarta rō eſt iſta.in febre cōtinua tertiana
ē periodicatio:ſꝫ iſta nō eſt ꝑꝑ diſpōnēꝫ ꝑticule mittē
tis aut recipiētis.ergo aliqñ ē periodus nō ab illa cā:
⁊ cũ ibi alia cā dari nō poſſit p̄ter ꝓprietatē: ſequit ꝙ
periodicatio ſequit ꝓprietatē hũoris.maior eſt clara.
minor pꝫ:q: in tali tertiana materia putreſit inter ve/
nas:⁊ ibi erat ante putredinē:nō ergo fit trāſmiſſio ꝺ
vna pte ad aliam:⁊ dicit Gēti.in qōne de cōplicatiōe
ſanguinee febris cum alijs:ꝙ hec rō multũ facit ꝓ opi
nione ſua. ¶Quīta rō eſt iſta.poſſibile ē ꝙ ī vno ho/
mine fiāt due tertiane īterpolate:ita ꝙ ꝑoxyſmi vniꝰ
ſibijnuicē corrñdeāt ī accidētibꝰ ⁊ hora ⁊ mō ī uaſiōis:
ſed nō corrñdeāt ꝑoxyſmi vniꝰ ꝑoxyſmis alteriꝰ.Ꝟbi
grā.ꝙ in prīa die incipit febris cũ magno rigore hora
xij.⁊ facit ꝑoxyſmũ difficilē cũ dolore capitis ⁊ copio
ſo ſudore:⁊ in ſcōa die īcipit paroxyſmu febris cũ le/
ui frigore abſq3 rigore:⁊ hora.xx.⁊ eſt leuis ⁊ termina
tur ſine ſudore:⁊ in tertia īcipit ī.xij.hora ſiľis prīo ⁊
ꝑſeuerat ſiľis ꝑoxyſmus illi:in q̄rta īcipit in hora.xx.
ſiľis ſcōo:⁊ ita ꝑſeuerat:ꝙ hoc ſit poſſibile notat expe
rientia:q: accidit ſepiſſime:ſꝫ huius cā nō pōt aſſigna
ri niſi ponēdo ꝓprietatē occultā indiuidualē relictā in
prīo ꝑoxyſmo:que reſpicit p̄mā materiā:⁊ aliā īdiui/
dualē relictā in prīo ꝑoxyſmo:q̄ reſpicit aliā materiā:
ergo cāe periodoꝝ ſunt tales ꝓprietates.Hāc rōnem
innuit Gē.in qōne de ꝓlongatiōe febrium:⁊ dicit:ꝙ
conſiderēt alij qd poſſunt hic dicere. ¶Sexta ratio.ſi
nō eſſet periodus ꝑꝑ ꝓprietatē febris ſanguis poſſet
eē periodica nō ꝯcluſa.ꝯñs ꝯtra oēs doctores:qui di/
cũt:ꝙ illa nō hꝫ periodũ:ſed eſt ꝯcluſa.Et pꝫ ꝯñtia:q:
ex pte particule mittētis ⁊ recipiētis pōt ꝯtingere ſan
guinē pelli ad aliquē locũ:⁊ poſt iteꝝ:vt patꝫ in fluxu
epatico:in fluxu hemorroydali ⁊ ī fluxu ſanguīs nariũ
⁊ mēſtruoꝝ:igitur poterunt eſſe ibi vere cā ꝓiodicatio
nis. ¶Ultimo ⁊ ſeptīo:q: tunc ſeqtur ꝙ vltimus paro
xyſmus flegmatice ſalubris dēret tardius redire poſt
penultimũ q̄z ſcōs tertiane poſt primũ:ꝓbatur:q: po/
ſita paritate in fortitudine virtutis reſpectu vtriuſq3 fe
briētis tam in pte mandāte q̄z recipiēte humor coleri
cus dꝫ citius ad putredinē moueri:q: amplior:q: cali/
dior:q: ſubtilior:q: magis ſtimulans virtutem q̄z ille
flegmaticus:cōſequēs tamē eſt falſum:q: videmus ꝙ
flegmaticus redit ſecunda die:ſed colericus tertia die:
ergo hoc eſt ꝓpter ꝓprietatem motiuam colere ꝺ ter/
tio in tertium in colerica:⁊ proprietatem aliam moti/
uam flegmatis omni die.

¶Jn oppoſitũ:⁊ ꝙ cā ꝓiodicatiōis.ſ.ꝙ motꝰ fiat ı ter
tia die ⁊ q̄es vel tepor in alia nō ſit ꝑꝑ tales ꝓ̄petates
arguit:q: iſte ꝓ̄petates aut ponunt in hũore:aut ī mē
bris corporis humani nullo iſtoꝝ modoꝝ:g̃ iſte nō ſūt
ponēde ꝑꝑ q̄s ſ̄m illaꝝ inclinationē mouet vna die:⁊
nō alia:ita ꝙ ſi alia die moueret hũor ſit ꝯ̄ inclinatōeꝫ
talis ꝓprietatis.⁊ prīo īcipiamus ab hũore.Nā ꝺ iſto
p̄ncipaľr videtur doctores ītelligere.Et pꝫ:q: aut iſta
ꝓprietas eſt virtus agēdi vel patiēdi talē motum ſi ſit
ꝟtus agēdi:aut eſt ꝟtus q̄ oībꝰ alijs poſitis paribus
moueret in vno tp̄e ⁊ nō in alio:aut ē ꝟtus:q̄ lꝫ oībus
alijs poſitis paribꝰ ſiľr moueret:tñ q: opꝫ īter vnũ pa
roxyſmũ ⁊ reliquũ colerā:q̄ dꝫ moueri aliquo mō di/
ſponi ad hoc vt ſit apta moueri ad putredinē:⁊ iſta vir
tus limitato gradu velocitatis intēdit agere ⁊ agēdo ī
illo gradu ī colerā remanētis nō eſt coľa diſpoſita niſi
in tertia die.in fľatico aũt eſt alia ꝓprietas ꝑꝑ quaꝫ ſit
iſte motus p̄paratiuus velocior:q: illa ītēdit velociter
mouere:⁊ accidit hoc mō mouēdo ⁊ preparando fle/
gma:ꝙ ſit preparatũ in ſecunda die:ideo colerica ma
teria mouetur de tertio in tertium:⁊ flegmatica ꝺ die
in diem:⁊ proportionaliter dicendum de melancolia:
ꝙ de quarto in quartum:⁊ hoc modo dicemus:ꝙ eſt
periodicatio propter proprietatem:non ꝙ illa inten/
dat plus vno tempore q̄z alio mouere:ſed quia inten
dit certo gradu mouere:ad quod ſequitur:ꝙ in colera
ſit completa preparatio in die tertia : ⁊ in flegmate in
die ſecunda:⁊ in melancolia in die quarta.Alio modo
non videtur quomodo proprietas actiua ſit cā ꝑio/

UVA. BHSC. IyR_044_2

dicationis:ſꝫ nullũ iſtoꝝ pt ſtare cũ his:que apparẽt.
¶ Et p̄rio incipiã a p̄rio mõ:ſi.n.hic ponat̃ ſequunt̃
tria icõueniẽtia īpoſſibilia.p̄mũ ꝙ nõ generalr̃ cã:q̃/
re motor nõ mouet ẽ:qr nõ hꝫ diſpõnẽ reqſitã ad mo/
uẽdũ ⁊ ſufficiẽtẽ:intelligẽdo p talẽ diſpõnẽ totũ:qd re
quirit̃ ex parte diſpõnis agẽtis ⁊ paſſi ⁊ applicationis
vnius ad alterũ:ↄñs ẽ falſuꝫ:qr cũ iſta ponunt̃ opꝫ ꝙ
agat:aut icipiat ager̃:⁊ eſt ↄ̄ Auer.8.phy.cõmẽto.6.
vbi ſic dicit.Motor.n.mouet in tp̄e:in q̃ mouet ⁊ nõ
añ:niſi qr ante ñ hẽ bat diſpõnẽ q̃ poſſibile erat ei mo
uere ipꝫ:⁊ cũ pfecta.i.ↄpleta erit hec diſpõ icipit mo
uere ipꝫ:pꝫ ergo ꝙ vult:ꝙ ſtatiꝫ ſicut eſt ↄpleta diſpõ
cũ q̃ mobile ſufficit mouere icipit mot⁹:ↄña tñ arguit̃
qr ĩ die qetis tertiane.grã exẽpli.ẽt ſi oĩa alia ↄcurrãt:
tñ qr ꝓprietas nõ intẽdit mouere talis ꝓprietas ñ mo
uet:nec incipit mouere:⁊ tñ p tũc nulla res deficit de
reqſitis ad mouẽdũ:ſicut nulla deficiet qñ erit ſequẽs
dies:⁊ cetera erũt paria:ſi g̃ nulla res deficit nec ĩ agẽ
te:nec in patiẽte:nec in applicatione:⁊ tñ non mouet
ſeqtur ꝙ mouẽs non mouet:⁊ tñ cã non mouẽdi non
eſt:qr non eſt in diſpõne cũ qua ſufficit mouere.Qr ſi
dicat̃ ꝙ deficit intẽtio ad mouẽdum:tũc opꝫ aſſignare
cãm:q̃re tunc deficit intẽtio:q̃ erit in tp̄e qñ mouebit:
⁊ qr oĩa erũt paria:ptꝫ ꝙ nulla talis eſt cã defect⁹ intẽ
tiõis ad mouẽdũ.¶ Scd̃o ſequit̃ ꝙ ab agẽte mere na
turali ꝑ õt ꝓuenire motus nouus abſqꝫ cã noua.ↄñs
falſum:⁊ ↄ̄ ſniam Ariſt.⁊ Auer.in cõmẽto eodẽ.nã ſꝫ
Ariſt.ibidẽ.ſi motor nõ mouet:nec incipit mouere:⁊
poſt mouebit:tũc non mouet:qr eſt in potẽtia:⁊ quan
do mouebit erit in actu:ſꝫ hoc non p̄t eſſe abſqꝫ noua
cã:aut in mouẽte:aut in moto:aut in remotione impe/
dimẽti:aut in appropinquatione vnius ad alteruꝫ:pp
quã fiat in actu:vbi prius erat in potẽtia:g̃ īpoſſibile
eſt ꝙ ſit motus nouus poſt qetẽ abſqꝫ noua cã illi⁹ mo
tus:ſꝫ ꝙ hoc ſequat̃ ex poſitione pꝫ:qr ꝓprietate ma/
nẽte eadẽ:⁊ alijs diſpõnib⁹ ex pte agẽtis ⁊ patiẽtis ⁊
ꝓpinqtatis vel applicationis motoꝝ ad mobile vel re
motionis impedimẽti ꝓpꝫtas colere mouet in tertia:
qr ita appetit:⁊ non mouet in ſcd̃a:qr non appetit etiã
oĩbus exñtibus parib⁹.motus igit̃ in tertia die erit d̃
nouo ⁊ nulla cã motus erit noua.Qr ſi dr̃ ꝙ appetit⁹
ꝓprietatis erit cã noua:pꝫ ꝙ h̃ appetitus:cũ p̄us non
eẽt eſt opportunũ ꝙ ꝓducat̃:⁊ iõ erit cã alia appetit⁹:
quã opꝫ eſſe de nouo:⁊ ꝓcedit̃ in infinitũ:aut daretur
aliqd quod ſit de nouo abſqꝫ noua cã.¶ Tertio ex illo
ſequeret̃ ꝙ ſtat agẽs nãle eẽ in diſpõne:qua natum eſt
mouere:qr hꝫ in ſe totũ:qd ex pte ſui reqrit̃ ad mouen
dũ ⁊ patiens eſſe in diſpõne:qua natum eſt moueri:qr
habebat qcqd requirit̃ ad aptitudinẽ recipiẽdi talem
motum:⁊ deductum eẽ impedimẽtum:⁊ agẽs ſufficiẽ
ter approximatum eẽ paſſo:⁊ tñ mobile non moueri:
nec incipe moueri.Ponat̃.n.ꝙ proprietas colere ſit
motiua craſtina die:que eſt tertia:⁊ nõ hodie:que eſt
ſcd̃a dies oĩbus alijs paribus:⁊ ſimus nunc hodie ſcꝫ
quãdo eſt ſcd̃a dies:cuꝫ oĩbus alijs paribus:cũ qbus
cras erit colera hora qua mouebit̃ tam ex pte ꝓprie/
tatis actiue q̃ꝫ ex pte diſpõnis col̃e mobilis ⁊ applica
tionis vnius ad alterũ:⁊ remotione impedimẽtoꝝ.Et
ſequit̃ ꝙ cras cum iſtis circũſtantijs fiet motus iſtius
col̃e.⁊ p ↄñs cras erit mouẽs in diſpõne:q̃ eſt aptum
mouere:⁊ mobile in diſpõne:qua erit aptũ moueri:⁊
erit debita applicatio:⁊ erit ſufficienter remotũ impe
diẽs:alr̃.n.cras nõ fieret ille motus:ſi aliquid iſtorum
deficeret:ſed hodie ſunt oĩa paria his:q̃ cras erũt:vt
ponit caſus:ergo hodie mouẽs eſt in diſpõne:qua eſt
aptũ mouere ⁊ mobile ⁊c.⁊ tñ hodie nõ fit mot⁹:nec
incipit illa in col̃a.igit̃ ↄcluſio:q̃ tñ repugnat Auer.cõ
mẽto.8.cũ dixit.Cum igit̃ vtrũqꝫ eorum fuerit in di/
ſpoſitiõe:in qua hoc mouet ⁊ hoc mouet̃:⁊ fuerit pro
pĩquũ vnũ alteri:⁊ ñ fuerit illis īpedimẽtũ:neceſſe eſt

vt h̃ moueat:⁊ h̃ moueat̃.Et cõſtat ꝙ itelligit de apti/
tudine ad mouẽdũ ĩ vtroqꝫ.¶ Itẽ ex hac põne ſeqt̃ ꝙ
nõ oꝫ ꝙ ſi aliqd ẽ motũ qd pri⁹ nõ mouebat̃:ꝙ neceſſe ẽ
ꝙ auferat̃ cã:q ẽt vt pꝫ ex deductiõe argumẽti.⁊ h̃ ẽ ↄ̄
Auer.eodẽ cõmẽ.8.in principio.¶ Sequeret̃ ẽt ex eo
dẽ ꝙ nõ eſt verũ:qd dicit Cõmẽtator īfra:eodẽ cõmẽ.
ꝙ res nãles:q̃ nate ſunt mouere:aut moueri poſtq̃ꝫ nõ
erãt:nõ mouẽt ⁊ nõ mouent̃:niſi qr aut minuebat̃ ex
eis diſpõ p quã h̃ mouet:⁊ h̃ mouet̃:aut qr diſtant a ſe
inuicẽ:aut qr illic ẽ aliqd īpedimẽtũ:vt pꝫ in caſu nr̃o.
Et multe ſimiles rõnes:q̃ oẽs ſup h̃ fundãt̃:ꝙ virt⁹ na
turalis nõ põt mõ apparere moueri:modo nõ niſi ꝓ
pter aliq̃ꝫ varietatẽ:⁊ iõ oĩbus alijs parib⁹ nõ ẽ poſ̃e:
ꝙ hec duo ſint inuicẽ.ſ.mouere in vno tp̄e:⁊ in alio nõ
mouere.Ex his.n.ẽ manifeſtũ qd nõ p̄t dari ꝓprietas
in hũore vel in mẽbris vel in aliquo naturali:q̃ exiſtẽs
hẽat virtutẽ mouẽdi vno tp̄e ⁊ nõ alio ſi cetera ſunt pa
ria.Et ideo ex pte talis virtutis nõ põt ꝓuenire perio
dicatio:⁊ equale ẽ ſi dicat̃ hãc virtutẽ eẽ in mẽbris ſi/
ue in hũore.¶ Et p ſil̃es rõnes ꝓbat̃:ꝙ non põt dari
virt⁹ paſſiua:q̃ hoc mõ alijs parib⁹ eẽt p̄parãs:ꝙ ſub/
iectũ ſit mobile vno tp̄e ⁊ nõ in alio.Et ſi bene ꝑſpicia
tur mens Gen.ipſe voluit hanc ſniam:que hic eſt im/
pugnata.naꝫ dicit ꝙ ſi mouetur colerica materia ĩ die
ſcd̃a vel quarta:ꝙ eſt poſſibile:ꝙ ipſa nõ moueat̃ ſm
naturã ſue ꝓprietatis:ſed põt hoc eſſe ex alio acciden
te:qr iſta ꝓprietas hic nõ appetit.
¶ Sed qr multi volunt videre ſi põt fantaſiari ad ſal/
uandũ illud:ad qd neqꝫ Gen.ꝑſpexit:neqꝫ ſequentes
ipm.Sed vt garrulent me nõ īprobare illoꝝ opinio
nẽ:videamus ſi alr̃ poſſꝫ dici ad ꝓpoſitũ Gen.⁊ ſequẽ
tiũ:ꝙ talis piodicatio ꝓueniret merito ꝓprietatis:quã
Gal.ignorauit:vt Gen.gl̃iat̃.⁊ ñ vident̃ niſi duo alij
modi imaginandi.¶ Unus ꝙ ꝓprietas ſiue actiua ſi/
ue paſſiua ꝓpter quã col̃a mouet̃ de tertio in tertiũ ẽ
virtus:q̃ alijs parib⁹ ſemp ſilr̃ moueret:ſed illa ꝓpter
quã mouet̃ col̃a anteq̃ trãſeat in putredinẽ aut in p̄pa
rãdo eã:aut in regñando eaꝫ:aut in reaggregãdo poſt
principiũ poxyſmũ:hꝫ limitatã velocitatẽ quã intẽdit
aut in agẽdo:aut ĩ patiendo:pp quã accidit ꝙ col̃a nõ
eſt p̄parata niſi ĩ tertia die:⁊ tũc mouet̃ ad putredinẽ:
fl̃a aũt citi⁹ pp ſuã ꝓprietatẽ p̄parat̃ aliquo triũ dictoꝝ
modoꝝ merito ſue ꝓprietatis actiue vel paſſiue h̃ itẽ/
dẽtis:⁊ iõ accidit ꝙ mouet̃ ſcd̃a die:⁊ ꝓportiõalr̃ dr̃
de mel̃ia.¶ Scd̃s modus eẽt:ꝙ iſte ꝓprietates acq/
runt̃ in his tp̄ib⁹ in col̃a in tp̄e medio īter primã ⁊ ter/
tiã:⁊ nõ eſt acqſita niſi in tertia:⁊ in fl̃ate eſt acqſita in
ſcd̃a:⁊ in mel̃ia in quarta:⁊ cũ ſunt acqſite tunc moue
tur materia ſiue fuerit ꝓprietatis actiue ſiue paſſiue.
¶ Sed hũc argumẽtãdi modũ dimittamus tãq̃ꝫ vanũ
nã opꝫ aſſignare cãm piodice acqſitiõis ꝓprietatis:⁊
illa erit cã piodicatiõis:de q̃ nihil hñt p hũc modũ di
cere niſi redeãt ad aliũ modũ de dictis.¶ Qr aũt di/
cit Gen.ꝙ ꝓprietas acqrit̃ in hũore cũ certis circũſtã/
tijs.ſ.loci ⁊ q̃ꝫtitatis ⁊ virtutis corpis:⁊ non alr̃:ſicut
medicĩe ſolutiue acqrũt ꝓpꝫtatẽ nõ ĩ qlꝫ mẽbro nec ĩ
q̃lꝫ q̃ꝫtitate ñ ẽ:qr dicat talẽ ꝓpꝫtatẽ acqri ⁊ acqſitã eẽ
ſolũ qñ incipit moueri hũor.nã tũc opꝫ ꝙ ipſe det cãꝫ:
q̃re in tertia acqrit̃ ĩ col̃a ⁊ nõ ĩ fl̃ate:ſꝫ vult ꝙ grã exẽ
pli in tp̄e p̄mi poxyſmi tertiane acqrit̃:aut ĩ col̃a aut ĩ
mẽbris ꝓprietas:q̃ nõ hꝫ mouere de ſe ſcd̃a die:ſed in
tertia.Et hoc ẽ qd prius eſt improbatũ:ꝓpterea ſi mo
uet̃ col̃a in die ſcd̃a nõ eſſet ↄ̄ inclinationẽ ꝓprietatis.
cũ tũc nõ eẽt talis ꝓprietas:cui⁹ oppoſitum dicit Gen.
¶ Primo ergo pꝫ ex dictis ꝙ hec nõ eſt mens Genti/
lis cũ dicat hanc ꝓprietatẽ nõ appetere mouere in die
ſcd̃a.hec aũt poſitio dicit.ſi alia eſſent paria.ita moue
ret in ſecunda ſicut in tertia.¶ Scd̃o hec poſitio ſup/
ponit falſum.ſ.ꝙ virtutes naturaliter motiue appetãt
mouere certa velocitate ⁊ non maiori.Nam tunc ſine
dubio

UVA. BHSC. IyR_044_2

dubio nõ ſequeret̃ ꝙ dato vacuo ſimiliter in illo poſi/
tum moueretur in nõ tempoꝛe cõtra Ariſto. in quarto
phiſi. ⁊ Aueroim in cõmento Ariſto. patet cõſequen/
tia: qꝛ ſi virtus grauis vel leuis ſimplicis non appete/
ret niſi terminatã velocitatẽ ⁊ nõ maioꝛẽ: tũc nõ opoꝛ/
teret: ꝙ vbi nõ eſt reſiſtentia in finitis velociter mouea
tur. ſequit̃ ſcdõ: ꝙ velocitas motus nõ ſequit̃ ꝓpoꝛtio
nẽ potentie ad reſiſtentiã: ſed exceſſuꝫ: ⁊ ꝙ ꝓpoꝛtio ve
locitatũ in motibꝰ nõ eſt ſicut ꝓpoꝛtio ꝓpoꝛtionũ: ⁊ cũ
mouens ſit idẽ ⁊ reſiſtentia minoꝛ nõ eſt in cã diuerſi/
tatis diuerſitas reſiſtentie tñ. ⁊ in ſũma doctrina Ari.
de velocitate ⁊ tarditate motus periret. ¶ Tertio h̄
dato ſequit̃ ꝙ ab eadẽ ꝓpꝛietate illa colera citiꝰ moue/
ret̃ ad putredinẽ qꝛ magis ꝓpinqua ẽ termino diſpo/
ſitionis ꝑpoſitis ſufficiẽter ad hunc motũ. cũ ergo ꝯtin
gat faciliter vnã coleram in duplo magis ꝓpinquã ꝙ̃
aliã ſtabit faciliter vnã moueri in duplo citius alia ad
paroxyſmandũ: ⁊ ſic in die ſcdã nõ tertia. ¶ Quarto
ſequit̃ ꝙ tota talis colꝛa ĩuenta in coꝛꝑe tꝑe primi paro
xyſmiꝫ nõ fuit mota ad putredineꝫ in pꝛĩo ꝑoxyſmo
mouebit̃ in ſcdo: qꝛ in tota acquirit̃ hec ꝓpꝛietas: que
hoc mõ ꝑparat ⁊ mouet vſqꝫ ad tertiũ diẽ: vt in tertio
moueat̃ ad putredinẽ: ſꝫ hoc eſt falſum: qꝛ tũc nũꝙ̃ ter
tiana vel quartana duraret de melꝛia vel colera nãli vl
tra ꝑoxyſmos duos niſi ꝓpter noue mãe generationẽ
ex cibis: qꝛ in ſcdõ in vtraqꝫ febꝛe tota reſidua mã mo
ueret̃: ⁊ in medio tꝑe ſi ex cibis nõ generabit̃: nõ erit
qd moueat̃ in tertio ꝑoxyſmo. ¶ Foꝛte dr̃ ꝙ nõ tota
materia q̃ nõ mouet̃ ad ꝑoxyſmandũ eſt vniformis: ⁊
iõ ĩ pͦ ꝑoxyſmo nõ acqrit tota talẽ ꝓpꝛietatẽ: vel ſi acq
rit nõ q̃libet ꝑs eſt eque vicina illi diſpoſitioni cuꝫ qua
mouet̃ ad putredinẽ: ſed aliqua magis vicina aliq̃ mi/
nus: ideo illa eſt magis parata ⁊ citiꝰ mouet̃: puta ĩ ſe/
cũdo ꝑoxyſmo: q̃ vero minus tardius: puta in tertio.
¶ Cõtra primum ſequit̃: ꝙ multotiens in talibꝰ caſi/
bus ſtaret nõ remanere mãm poſt pꝛimã: que ſit apta
recipere talẽ ꝓpꝛietatẽ vel pauciſſimã: ⁊ ſic ſepe poſt
pꝛimum paroxyſmum nullus ſequeretur: ⁊ ſepe ſecũ/
dus minoꝛ pꝛimo. Cuius oppoſitum notat experien/
tia vſqꝫ ad ꝑoxyſmũ ſtatus: ⁊ ꝯña pꝫ: qꝛ ſepe materia ẽ
vniformis: ⁊ iõ non opꝫ ſepe ſit ꝙ mã remaneat tante
diffoꝛmitatis: ꝙ vna in qnqꝫ diebꝰ nõ ſufficiat alterari.
alia vero in vno vel duobꝰ. Similiter talis multũ di/
ſtans ab alijs ſepius erit pauca. ⁊ ſic ꝓ tertio ꝑoxyſmo
pauca multũ materia huiꝰ deberet remanere: ⁊ ita pa/
roxyſmus fieri paruus: imo cũ diffoꝛmitas mãe ſit cã
ꝙ ꝓpꝛietas nõ mouet cõtinue nec ſimul totaꝫ mãm: ⁊
ſm̃ varietatẽ diffoꝛmitatis erit varietas tꝑis motus.
Hec diffoꝛmitas erit cã periodicationis nõ ꝓpꝛietas
ꝑ quã cõtinue fieret motus ſilꝛis alijs deductis. ¶ Foꝛ
te dicit̃ ꝙ talis ꝓpꝛietas nõ ĩtendit ſolũ vnũ modũ ter
minatuꝫ velocitatis ĩmo ẽ certi modi reſiſtentie: ne hu
moꝛ ꝑparet̃ ita vt ad putredinẽ moueat̃: ꝓpter quam
accidit ꝙ non obſtante ꝙ colera: que deberet moueri
ad putredinem ſit ſubtilioꝛ flegmate ⁊ calidioꝛ: ⁊ caloꝛ
ad putredinem mouens ſit foꝛtioꝛ: tamen qꝛ in colera
vltra moduꝫ ſubſtantie ⁊ caliditatis vel alias manife
ſtas cauſas ẽ ꝓꝑetas reſiſtendi certo gradu virtuti pu
trefactiue vel aliter motiue eius: ideo nõ mouetur ita
cito ad putredinem: ſicut flegma: ſed tardius ꝙ̃ fleg/
ma: ⁊ citius ꝙ̃ melꝛia: ⁊ hoc modo dicimus ĩueniri ꝓ/
pꝛietatem ꝓpter quã accidit: ꝙ colera faciens perio/
dicã febꝛẽ vtplurimũ mouet̃ ĩ tertijs diebꝰ: ⁊ flegma
in ſcdis: ⁊ melꝛia in quartis. Et dico notanter colꝛa fa/
ciens moꝛbũ ꝑiodicũ: ⁊ ſic de alijs hũoꝛibꝰ: qꝛ ad hoc
vt colꝛa faciat motũ ꝑiodicũ non ſufficit quelibet q̃ti/
tas: nec quilibet locus: ĩmo videmus ꝙ in heriſipilla:
⁊ carbone: ⁊ ĩpetigine: ⁊ ĩ foꝛmica nõ facit iſtos perio
dos: ⁊ ſilꝛr in cauſone v̄o. ⁊ iõ merito paucitatis hũoꝝ
nõ põt in infinitũ minoꝛari reſiſtẽtia colꝛe debentis fa/
cere ꝑoxyſmũ: qꝛ qñqꝫ tã modica eẽt: ꝙ ñ faceret moꝛ
bũ: atqꝫ ita ꝯtingit augeri: vt in infinitũ creſcat: qꝛ qñ/
qꝫ tã multa eẽt ꝙ̃ faceret ꝯcluſaꝫ: ⁊ iõ colꝛa debẽs face/
re ꝑiodicũ moꝛbũ nõ ẽ ꝟſus vtrũqꝫ terminũ paucita/
tis ⁊ multitudĩs: ⁊ ſubtilitatis: ⁊ groſſitiei: ⁊ aliarũ di/
ſpõnũ q̃uolꝫ variabilis: ſꝫ ĩtra certos termĩos: ſilꝛr etiã
ꝟtus. Nã cũ ꝟtus eſt vehemẽter d̄bilis nõ ſuat̃ oꝛdo
periodoꝝ: ⁊ hinc eſt ꝙ ſolũ vlꝛ q̃ſi ita variabilꝛ eſt: ꝙ pa
roxyſmi vlꝛ exacerbatões nõ redeãt niſi ĩ tertia vlꝛ q̃ſi:
qꝛ talis eſt ꝓpoꝛtio mouẽtis colerã ad diſpõnẽ: cũ qua
debẽt moueri ad putredinẽ: ⁊ tãta diſtãtia talis colere
ꝙ accidit: vt in tertia fiat motꝰ vtplꝛm: ⁊ iõ merito foꝛ/
me ſpecifice vel ꝓpꝛietatis illd̄ ꝯtingit. ¶ Ego non vi
deo foꝛtes rõnes ꝯ hũc modũ niſi eẽnt fundate ſuꝑ au
ctoꝛitatibꝰ: qbus vident̃ iſte foꝛme ſpecifice vlꝛ ꝓꝑeta
tes ĩpꝛobari gnãlꝛr: ⁊ maxĩe ſi qs diceret: ꝙ merito foꝛ
me ſubſtãtialis colere eſt hoc: ⁊ ſilꝛr in alijs hũoꝛibus:
cũ ꝯſtet aurũ: qd̄ eſt minus frigidũ: ẽt lꝫ ſit minus durũ
multo magis diſſoluẽtibꝰ ⁊ putrefaciẽtibꝰ reſiſtere fer
ro vel calibe. Poſſet tñ idẽ dici de ꝯplꝛone: que eſt ꝓ/
pꝛia colere: ꝙ merito eius ſit talis reſiſtẽtia nõ ponen/
do ꝓpꝛietatẽ: nec oꝫ minus calidã cõplꝛonẽ magis reſi
ſtere putrefaciẽtibꝰ: veꝝ qñqꝫ calidis magis reſiſtit: ſꝫ
hic nõ eſt modus Gẽtilis: vt pꝫ legẽtibꝰ qõnes ſuas:
nã talis ꝓꝑetas inclinat̃ ſꝫ nãm moueri in tertio ⁊ nõ
in ſcdõ: ⁊ iõ ponẽdo ꝓpꝛietatẽ hoc mõ nõ opꝫ dicere:
ꝙ qñ mouet̃ colera in q̃rto eſt motꝰ violẽtus ⁊ nõ coꝛ/
rñdẽs foꝛme ſpecifice: ⁊ tñ Gen. in qõne de ꝓlõgatio
ne febꝛis flegmatice. dixit ita: ſꝫ illi motꝰ qntani ⁊ ſexta
ni ſunt motus accidẽtales: ⁊ ſm̃ quãdã ſimilitudineꝫ
violẽti ꝓpter accidẽtia nõ coꝛrñdẽtia foꝛme ſpecifice:
vel ſi vis imaginari foꝛmã ſpecificam quãdã aliã acq̃ſi
tam poteris: hec dicit Gẽtilis. Et tñ ſi ponamus foꝛ/
mã ſpecificam: tunc virtutem certo gradu reſiſtẽtẽ vir
tuti mẽbꝛoꝛuꝫ non erit ꝑ ſe reſiſtens ſine cõmixtione ⁊
quãtitate ⁊ qualitatibus melancolie: ⁊ iuuantibus iſtis
ad maioꝛem modũ reſiſtẽdi tardabitur motus non ſo/
lum intra quartum: ſꝫ intra quintum cum reſiſtẽtia quã
titatis ⁊ pꝛopꝛietatis. Sed tamẽ Gẽti. vult ꝙ per has
manifeſtas diſpoſitiones tardatur ⁊ accelerat̃ motus
pꝛopꝛietatis: intra tamẽ pꝛopꝛium diẽ: vt in colera ĩ/
tra tertium: ⁊ in melancolia intra quartum: ſꝫ extra nõ
erit motus ſm̃ ꝓpꝛietatẽ: que intelligi nõ pñt niſi di/
catur: ꝙ talis pꝛopꝛietas non appetit motuꝫ ĩ alia die
aut non receptiua motus in alio die modo ſupꝛa ĩpꝛo
bato. Et multa ſimilia dicit Gẽtilis: que ad alium ſen/
ſum ſaluari non poſſunt: quare ponere hanc pꝛopꝛie/
tatem modo hic dicto non eſt ad moduꝫ: ſm̃ quẽ intẽ/
dimus impꝛobare: ĩmo credo ꝙ de tali pꝛopꝛietate ĩ/
telligit Auic. cum dicit pꝛima quarti: ꝙ vnicuiqꝫ hu/
moꝛi ineſt periodus: que ſibi conuenit: ⁊ ſilꝛr Galꝛ. ſcdõ
de differẽtijs feb. caplꝛo vltimo. cum dicit: ꝙ non ſimi
liter putreſiũt: ꝓpterea ꝙ alij ſunt colerici: alij flegma
tici: alij melancolici.

¶ Iſtã qõnẽ alias terminaui diffuſe in vna difficultate
in qõne: vtrũ in febꝛe ſꝛatica cõpetãt carnes ⁊ eũo añ
cõplemẽtuꝫ digõnis. Et merito ꝑncipalis tituli: vt cã
periodicatiõis declaret̃: ⁊ ad ſoluẽda argumẽta ĩ op/
poſitum veritatis ⁊ declarãdas difficultates oꝫ aliqua
ꝑnotare. ¶ Pꝛimo ergo notãdum ꝙ ꝑiodus q̃tum h̄ Pꝛia ſup/poſitio. pouid per perioduꝫ.
ſpectat ſumit̃ pꝛo reditu moꝛbi vnius ad diſpoſitioneꝫ
ſilꝛem pꝛioꝛi cũ interpoſitione quietis vlꝛ tepoꝛis: ſiue
hoc fiat vno ſeruato oꝛdine: ſiue non obſeruato: ⁊ dixi
moꝛbi vnius: qd̄ intelligo ꝑ moꝛbuꝫ vnũ eo modo quo
dixi ſupꝛa in qõne de tꝑibus moꝛboꝝ: ⁊ q̃uo recidiua
⁊ radix conſtituũt moꝛbũ vnũ. Nã lꝫ homo nũc patiat̃
vulnus in manu: ⁊ poſt ꝯſolidationẽ iteꝝ ꝑcutiat̃ ĩ illo
loco: ⁊ fiat medicina ſilꝛis pꝛioꝛi nõ dicimus hic eẽ ꝑio
dum ſm̃ moduꝫ loquẽdi tamẽ medicoꝝ: qꝛ ex illis nõ
eſt moꝛbus vnus modo eoꝛum: ⁊ ideo periodicatio eſt

UVA. BHSC. IyR_044_2

etiā idē. Cū ergo q̄rit̃ de cā p̄iodicationis: queritur d̄
cā quare in morbo vno accidat: ꝙ poſt q̄etē vl' tepore̅
redit morbus ad diſpoſitionē ſilē priori: ⁊ hoc ē duo
bus modis. vno ſine ordīe. alio cū ordine: vt in tertia
nis ⁊ quartanis ⁊ quotidianis. Et pro nūc maxīe de h̄
ſcḋo mō querit̃. ¶ Scḋo ſupponit̃ ꝙ in morbis p̄io/
dice inuadētibus quo ad mēbra manifeſta: ſicut eſt po
dagra ⁊ obthalmia hora reditꝰ morbi poſt q̄etē vl' te
porē in mēbris ꝓprie paſſibilibꝰ effundit̃ materia de
nouo: que facit morbū. Iſta patēt p̄ experientiā. nā in
talibus morbis tumeſcūt vene: ⁊ eadē mēbra in tumo
rem ēt eleuant̃: quod nō eſt niſi: q2 mā de nouo in tali/
bus mēbris recipit̃: vñ vene oculorū in obthalmia: q̄
prius nō appebāt: fiūt apparēter rubee: ⁊ vene pedū
fiunt in podagra groſſiores nō niſi p̄p hūorē quē reci/
piūt: dicere. n. hūorē rarefieri ⁊ nō recipi eſt falſū: cū
notet experiētia ꝙ apponēdo apocruſtica circa mēbꝛ
nō ſup mēbris ꝓhibet̃ augmētum futurū ſine illorum
approximatione. ¶ Ex hac ſcḋa ſeq̄tur: ꝙ in oī egritu
dine periodica materiali hora' reditus p̄iodici aggre/
gat̃ vel aggregata eſt materia in mēbro: in quo eſt paſ
ſio radicaliter. ꝓbatur: q2 ſicut eſt in exterioribꝰ morbis
periodicis: ita eſt in interioribꝰ: ſed in exterioribꝰ ag/
gregat̃: ergo in interioribus: ⁊ hanc totam ſniam vult
Gal. 2. de differentijs febriū. in cap. vltimo. cū dicit.
Sicut igit̃ in oībus hisvidet venas in exacerbatis p̄ti
bus in tumorē eleuari ⁊ ſiōnem augeri: ⁊ dolorē intē/
di ⁊ reuma ſuperfluū attrahi per effundi extra: ita opꝫ
intelligere: ⁊ in īterioribus qñq; non apparēt eandem
analogiā obſeruari. hec Gal. Et dixi notāter ī mēbro:
in quo radicaliter eſt paſſio ⁊ non dixi principalr. Nā
in febribus periodicis non opꝫ humorē faciētē febreꝫ
recipi in corde: ſed in loco vbi eſt minera putredinis:
quam dico pati radicaliter: q2 in eo eſt radix paſſionis.
¶ Et ex hac puto Gal. velle: ꝙ egritudines īmateria
les: ⁊ que ſunt materiales: ſed pendent a materia: cui
aliquo modo ſimilis non debet reaggregari in mēbro
non ſunt periodice: vnde experientia notat ꝙ apoſte/
mata poſtq̄ꝫ totam mām receperūt: ⁊ febres que pen/
dēt a mā peccante in loco: ad quē non trāſmittatur vel
aggregatur noua materia non ſunt periodice ex quo/
cūq; humore cōtingāt. verbi grā. flegmon ⁊ heriſipila
⁊ vndimia ⁊ cancer ⁊ ſinocha ⁊ cauſon verus: ⁊ nō ve/
rus: quando non expectatur nouus fluxus māe. ¶ Sꝫ
contra hoc inſtatur. nam poſſibile eſt in aliquo mēbro
incipere putrere coleram: que eſt in eo: ⁊ non ab alia
mittit̃. Et propter putrefactionem colere poſtea fle/
gma in illo mēbro: quod prius erat in eo: ⁊ non de no
uo recipitur putrefieri: ⁊ ſimil'r poſtea ſanguineꝫ: ⁊ in
iſto cāu fiet periodicatio abſq; nouo motu materie ad
mēbrum: in quo radicaliter eſt egritudo: ergo ſuppoſi/
tio falſa. aſſumptum pꝫ ex Gal. ſcḋo de differētijs feb.
eodem vltimo capitu. vbi vult ꝙ materia que putrefit
tranſmiſſa ad mēbrum ſi mēbrum ſit debilis valde vir
tutis: ꝙ ſanguis in mēbro exiſtens putrefit vbi non ſit
fortis virtutis ſola illa materia tranſmiſſa putrefit. naꝫ
ita dixit: que deſcendit ex alia particula in aliaꝫ ſuper/
fluitas: quandoq; quidem ita eſt multa ⁊ maligna vt le
dat reumatizate particule virtutem: quandoq; ita mi/
tis eſt ⁊ pauca vt nulli noceat ſuſcipienti corpori: ſi qui
dem vtiq; ledit virtutem in tantum vt exſolubilis effi/
ciatur: ⁊ adhuc non digerat ea: quorum dominabatur
humores putrefieri neceſſe eſt iam ⁊ ſanguinem. hec
Gal. ex quo apparet: ꝙ propter malitiam alterius hu
moris putrefientis in loco vbi eſt ſanguis poſſibile eſt
poſtea ſanguinem putrefieri. Q2 autem humor preexi
ſtens in loco non de nouo veniens putrefieri poſſit nō
eſt dubium. Sed ꝙ in illo caſu erit periodicatio patꝫ:
quia poſt quietem vel teporem caloris ex primi humo
ris putredine: ſequitur ſecundo alius calor ⁊ alia fer/

Scḋa ſup poſitio.

ueſcentia quodāmodo ſimilis priori. non tamen opor
tet ad hoc vt dicat̃ periodus: ꝙ redeat oīno ſimilis
priori volēdo ſequi viam Gal. in caplo p̄allegato. vi/
ſa eſt iſta mihi magna difficultas. nam Gal. in caplo
allegato poſtq̄ꝫ reddidit cauſas reditus periodoruꝫ ⁊
equalitatis ⁊ inequalitatis eorū quando eſt particula
mittens ad aliā: ⁊ alia que recipit eſt ita fortis: ꝙ non
obſtante ſuperfluitate tranſmiſſa pōt regulare ꝓprias
humiditates: deſcendit ad oſtendendū ꝙ ſit ſi particu
la: in qua eſt putrefactio ꝓpter humorem ab alio trā/
ſmiſſum ſit vel fiat ita debilis: ꝙ nō poſſit ꝓprios hu/
mores regulare. Et vult expreſſe ꝙ ī iſto caſu ſit aliud
principiū periodorū paroxyſmorū. nā vnū erat diſpo/
ſitio particule mittentis: ꝓpter quā reaggregata noua
materia mittitur ad p̄teꝫ: in qua poſtea fit putrefactio.
Aliud vero eſt diſpoſitio partis recipientis: in qua ꝓ/
pter debilitatem accidit putrefactio ꝓprij humoris: ⁊
vult ꝙ ſi ſeruetur calor qui eſt ab humore: vel ſupflui/
tate tranſmiſſa cum illo qui eſt ꝓpter putredinē humo
ris qui erat in parte recipiēte: ꝙ erit duplex genus fe
briū inuicē cōplicatarū: vñ ita ad litterā dicit loquens
de parte: que recipit reuma. Si igit̃ imbecillis qñq;
facta ſit ⁊ hec cā ei cōſtituetur: vt nō ſupfluitas ſolum:
ſed ⁊ ipſe ſanguis corrumpatur ⁊ putrefiat ⁊ febrem
accendat aliqḋ quoddā: ⁊ hinc efficiet̃ principiū perio
dorū paroxyſmorū. igitur ſi quidē adhuc p̄dictus ſer/
uetur calor duplex ſpēs erit febriū adinuicē cōplicata
rum. hec Gal. nec ſolum vult ꝙ qñ ꝓpter humorē trā
ſmiſſum ſit debilis p̄ticula recipiēs ipſa fiat principiuꝫ
nouū periodorū: ſedꝙ ex quacūq; cā p̄s ſit debilis: ita
ꝙ nutrimentū ei trāſmiſſum ſit potius onus q̄ꝫ nutri/
mentū: ꝙ etiā ex diſpoſitione huius particule ſi nō ad
aliā trāſmittat fiunt periodi: vnde poſt verba ſupradi/
cta addit Gal. ſimiliter aūt ⁊ ſi ſm aliquā cām quātū/
cūq; efficiet̃ imbecillis: qñ q; diſpoſitio particule in tm̄
vt onus ei magis q̄ꝫ cibus ſit adiacens ſanguis corrū/
petur. Et ſi calidus ſit putrefiet facile: ſi vero ſubfrigi
dus ⁊ ſubflegmaticus nō cōfeſtim q̄dē ſed in tempore
deindeꝫ hic: ⁊ tu per te vide reliqua ſequētia in textu.
in his ergo videt̃ Gal. velle ꝙ ſine noua receptiōe hu
moris ab alio mēbro: ſed ꝓpter diſpoſitionē p̄tis: in q̄
fit putredo accendi febrē ⁊ fieri modū periodicū. Sed
in fine capituli cū reſumit cauſas periodorum febrium
videt̃ cōtrarinm dicere affirmando: ꝙ ē perfectior mo
dus dicendi in his verbis: p̄fectior aūt vtiq; hic ſermo
⁊ verior fiet ſm hunc modum: quecūq; quidem in pe
riodis quibuſdam exacerbantur egritudines particu
larum īnaſcuntur diſpoſitionibus vel mittentium vel
ſuſcipientiū vl' generantium vel attrahentiū ſuperflui/
tates ſm quem antea parum dictum eſt modū. Que/
cūq; vero ſine periodis nullus in his patiens eſt locꝰ
p̄cipuus. Et ad hoc vltimum verificandum opꝫ adde
re ꝙ nō eſt locus precipuus in quo fiat noua receptio
humoris. nam certum eſt: ꝙ flegmones inguinum: ⁊
vndimie multe ⁊ cancer ⁊ ſephiros ⁊ ſimiles morbi
ſunt ſine periodis: ⁊ tamē aliquis eſt locus p̄cipuus:
in quo peccat materia: ⁊ qui patitur: ⁊ ſimiliter febres
que hec ſequuntur ſunt ſine periodis: ſed q2 locus nō
eſt in quo de nouo recipiatur ſuperfluitas: ⁊ ideo non
habent periodos. ¶ In hac igitur difficultate duos
poſſumus imaginari modos reſpondendi. Primus ē
cōcedendo ꝙ ꝓpter varietatē humorum in vna parte
cōtentorum cōtingit ꝙ vnus primo putrefiat: ⁊ quie/
ſcente in illo putredine ꝓpter ſui reſolutionem rema/
net in alto mala qualitas ꝓpter quā tempore interpo
ſito mouebitur ad putredineꝫ. Et ſic quodāmodo fiet
morbus periodicus ſine nouo motu locali homorū de
mēbro ad membrum. Et ſm hoc ſcḋm notabile eſſet
particulare: ſicut particulariter ꝓbat experientia ⁊ cor
relarium: qḋ infertur ītelligatur de materia diſpoſita:
ita vt

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſi͂a vt morbum talez facere poſſit. vnde in caſu noſtro quãdo poſt coleraz interpoſito tp̃e putreſit flegma in eadem parte qȯ flegma prius erat in ea: dicimus ꝙ de nouo aggregata eſt materia diſpoſita ad talez morbū faciendū. nã lꝫ mã eſſet prius in mẽbro: nõ tñ erat materia diſpoſita que ꝑ malã qualitatẽ relictã tandem fit diſpoſita: ⁊ ita dicimus ꝙ hic ẽ periodicatio ꝓpter generationẽ mãe diſpoſite q̃ materia nõ generatꝰ de nouo in mẽbro: ſed de nouo generatꝰ tanq̃ꝫ diſpoſita: q2 fit diſpoſita ad talẽ morbū faciendū ſufficiẽter vbi priꝰ nõ erat. Et ideo Gal. dicit ꝙ morbi piodici fiunt ſꝫ diſpoſitiones particularū mittentiū vel ſuſcipientiū vel attrahentiū vel generantiū ſupfluitates: ⁊ poſuit ꝟbū ſuperfluitatis ad denotandū ꝙ nõ opꝫ tales humores de nouo generari abſolute: ſed ſufficit ꝙ generantꝰ vt ſuperfluitates ſufficienter ꝑparate ad talẽ morbū cauſandū. Et puto prĩo ꝙ ſi in mẽbro ẽ humor qui ꝓpter vaporẽ malū trãſmiſſum ad illū humorẽ eo manẽte in eodẽ mẽbro: in quo eſt ꝓpter purã alterationẽ ab extrinſeco tranſmutatꝰ ad talẽ diſpoſitionẽ: diceret Gal. ꝙ mẽbrū generat ĩproprie talẽ ſupfluitatẽ: q2 facit eaꝫ ſupfluitatẽ ſufficientẽ ad talẽ morbū cauſandū vel quaſi nõ obſtante ꝙ vapor vel extrinſecū alterans fortius cõcurrat q̃ꝫ mẽbrū. Et hoc ideo dicitꝰ: q2 in mẽbro fit ſupfluitas: ⁊ ſi loquamur de oĩ piodicatione diſpõnis ꝑter naturã: nõ vꝛ aliter poſſe dici. nã cū in venis ẽ colera gr̃a exẽpli ſufficiens ꝓ quattuor paroxyſmis interpolate expellitꝰ colera extra venas in hora paroxyſmi q̃ nõ fuit ď nouo trãſmiſſa: nec attracta: nec recepta: nec generata de nouo in illis venis: iſta igitꝰ expulſio ẽ ꝑiodica: ⁊ motus colere inuenis piodicus: ⁊ tñ materia de nouo nõ reperitꝰ in venis vel ꝓprie generatꝰ: ſꝫ generatꝰ. i. fit ſuperfluitas ſufficienter ꝑparata vt expellatur: ⁊ ꝓpter illã fiat noua diſpoſitio ꝑter naturã: aut in mẽbro aut in humoribꝰ mẽbriilliꝰ poſt quietẽ vel tẽporẽ: q̃ materia prius nõ erat. ſ. diſpoſita. Et puto pariter ꝙ poſſibile eſt materiã putrentẽ vſq̃ꝫ ad certū gradum nõ eſſe cū venenoſitate: ⁊ poſt alio gradu acq̃ſito acquiri in eã venenoſitatẽ ꝓpter quã fiet fortior alteratio aut diſſolutio aut virtutis debilitatio aut ſincopis: ⁊ talia vt multotiens videntꝰ: eſto ꝙ mã q̃ hanc recipit nõ moueatꝰ de membro ad membrum. ¶ Et hic primus modus ſolutionis mihi plus placet ſiue fuerit in mente Gal. ſiue de hoc ꝓ illo loco nihil dixerit. ¶ Secundus modus ſoluendi eſt dicendo ꝙ Gal. loquitꝰ in cauſa periodicationis vnius morbi ſimplicis ſꝫ modū loquendi medicorū. Dicendo ſcd̃o ꝙ qñ humor eſt in parte cõiunctus cõmixtus cum humore qui putreſit eiuſdẽ ſpẽicū eo putredo cõtinuatꝰ in ꝑtibꝰ illiꝰ humoris: quouſq̃ꝫ ibi remanet aliq̃ ꝑs illiꝰ humoris ꝑata putrere. Et ſicut ex humore vnico ibi mõ nõ fit piodicatio niſi ꝑꝑ trãſmiſſionem ⁊ maxie in febribꝰ: de quibꝰ in loco illo Gal. intendit determinare. ¶ Primꝰ tamẽ modus vꝛ mihi verior ſꝫ quẽ modū ẽt ꝑt dici ꝙ Gal. loquitꝰ de aptitudine: ꝙ. ſ. oẽs morbi piodici ſunt apti piodicare ipſi vel ſibi ſil'es in ſpẽ ꝑꝑ motū nouū materiei in hora piodi ad partẽ radical'r patiẽtẽ: q̃ꝫuis qñq̃ꝫ ⁊ raro ⁊ paucum ꝑſeuerãter ꝯtingat ꝙ humores in vna ꝑte exñtes ibi moueantꝰ ad faciendū exacerbationez morbi vel nouuꝫ paroxyſmū: ꝙ merito diuerſitatis aptitudinis partiū humoris ad putredinẽ fiat aliq̃ piodicatio: itelligatꝰ ergo ſcd̃a ſuppõ iuxta limitationẽ prime rñſionis ad difficultatẽ: q2 verior eſt rñſio. ¶ Notandum ẽt: ꝙ qñq̃ꝫ ꝯtingit humorẽ q motus eſt ad putredinẽ prĩo intẽſam feciſſe febrẽ: deinde febrẽ remitti. Et poſtea intendi ꝑꝑ cãs accñtales: vt ita loquar: reſpectu illius morbi. v̈bi gr̃a. ſi accendatꝰ ira in febre ꝯcluſa intẽdetꝰ calor: ⁊ ceſſante ira remittetꝰ: ⁊ iterꝝ ira accẽſa intendetꝰ. ſil'r ex motu locali. ſil'r ex cibis ⁊ potibus. ſil'r ex ſomno. ſil'r ex aeris diſpõe ⁊ ſupceleſti aſpectu nouo ſupueniẽte: vt pꝫ in criſibꝰ ĩcõpletis que fiūt per quartū diẽ. ſiue ſit aſpectus ꝯfortatiuus ꝟtutis mẽbroꝝ ſiue debilitãs aut addẽs in putredine. Sꝫ ď iſtis cauſis tãq̃ꝫ quodãmõ extrinſecis hic nõ loq̃mur. Et ſimil'r de capitis dolore q apud Aui. facit redire febrez declinãtem ad augmentū ⁊ capitis abraſionẽ que facit redire febrẽ: nã tales que nõ ꝓpter aliud piodicãt nõ ꝯſueuerūt medici dicere piodicas: vñ in ꝯcluſis dicunt nõ fieri varietatẽ niſi ſm̃ varietatẽ horaꝝ diei: ⁊ tñ dicūt eas abſq̃ꝫ piodis. ¶ Ex dictis g̃ appꝫ ꝙ cãe periodicationis ſm̃ medicos ſunt cãe: q̃re materia faciens morbū de nouo aggregatꝰ vꝉ aggregata eſt in diſpõne in qua ſufficit facere morbū. Et has cauſas Gal. reduxit aut ad diſpõnem mẽbri mãdãtis: aut ad diſpoſitionem membri recipientis: aut ad diſpoſitionem mẽbri bri regenerantis ſuperfluitates: intelligendo vt ego dixi in ſolutione difficultatis dicte per mẽbrū generans ſiue generet illum humorẽ: ſiue ſit cã vel cõcauſa ꝙ humor fiat talis diſpoſitionis: cū qua ſufficit morbū talez de nouo cauſare: ⁊ poſſemus etiam dicere ꝙ aliquãdo preparatio humoris eſt cauſa ꝙ vna ꝑs eius mouetur vna vice ad putredinẽ: ⁊ poſtea altera pars interpoſito tp̃e: ſicut eſt cogitandū de illo cumulo ſtercoꝝ quez Gal. dicit ſe vidiſſe primo de febribus. 5. capl'o: ĩmo generaliter quaſi vꝛ Auerr. 4. colliget capl'o de ſignis putridaꝝ in generali: ꝙ hec preparatio dicta eſt cauſa ꝙ non totus humor ſimul putreſit. naꝫ ita dixit. Et cã ꝓpter quam hñt circuitus ⁊ interpolationem eſt: quia humor q putrefieri nõ dꝫ putreſit ſimul ⁊ ſemel: quod eſt: q2 in eo ꝑparatio putrefactionis nõ cõpletꝰ: ſꝫ paulatine in putreſactiõe ꝓcedit: hec Auerro. in quo loco intelligit de febribus: quarū humor q̃ꝫuis ſit totꝰ ĩ ꝑncipio tamẽ ſunt interpolate. ¶ Tertio principal'r ſupponitꝰ: ꝙ lꝫ in omnibꝰ mẽbris ſit virtus expulſiua ſupfluitatū in eis ꝯtentaꝝ: nõ tñ ſemꝑ exñte ſupfluitate ĩ mẽbro virtus expellit: hoc ꝑꝫ de ſupfluitate quanti ⁊ qualis. nã ſi ſtatim ſicut eſt ſupfluitas expelleretur nunq̃ꝫ eẽt ſupfluitas niſi dum expelleretꝰ: qȯ eſt falſuꝫ aperte. Et ex hoc ſeq̃tur ꝙ alique ꝯditiones req̃runtꝰ ad talem expulſionẽ. ſ. fortitudo membri: diſpoſitio ſupfluitatum vt poſſint obedire: vnde opꝫ ꝙ quodãmodo digerantur: aut ſequeſtrentur a bono: aut ꝙ multuꝫ inſtimulent: ⁊ ꝙ impedimẽta ſint remota: ex q̃bus rebꝰ efficitur ꝙ mẽbrum per certū tp̃s non expellit datã ſupfluitatẽ in eo contentã: ⁊ poſt cõpleta diſpoſitione req̃ſita ad expulſionem expellet. Unde cogitandum eſt ꝙ qñq̃ꝫ ſuperfluitas eſt permixta cū benigno: ita ꝙ membrum nõ ſufficit ſuperfluitatẽ expellere q̃n expellat benignū cum ea: ⁊ tūc contingit ꝙ magis appetit ⁊ ſufficit retentiua retinere benignum q̃ꝫ expulſiua expellere malignum. Et tunc non fit expulſio: vnde videmus ꝙ nã in bonis criſibus ſequeſtrat primo poſtea expellit: quãdoq̃ꝫ aūt malignū permixtū cum bono ſtimulat tm̃ virtutẽ vt virtus ſimul malignuꝫ ⁊ benignū expellat vt accidit in malis criſibus: in q̃bus ꝓpter ſupfluitatẽ ſanguini mixtam qñq̃ꝫ natura expellit ſanguinem vſq̃ꝫ ad mortez. ſil'r materia qñq̃ꝫ eſt viſcoſa nimis: aut groſſa: aut ſubtilis imbibita: aut cruda non bene regulabilis a virtute: ꝓpter qȯ natura nõ ſufficit expellere niſi prius iſte diſpoſitiões remoueãtꝰ: vnde medici vtūtur medicinis hoc faciẽtibus. Et eſt ẽt aduertẽdū circa hãc mãm ꝙ quedã ſunt ſupfluitates que vſq̃ꝫ ad q̃d faciunt in mẽbro ꝯueniẽtẽ diſpõnẽ: vt ſplen voluptuatur in melancolia: ⁊ fel in colera: ⁊ veſica in vrina: ⁊ talia membra nõ ſtatim ſicut hñt iſtas ſupfluitates ipas expellunt: ſed expectãt in nãli diſpõne quouſq̃ꝫ aut q̃ꝫtitas excedat ſuum nãlem modū: aut ipſa receperit alterationẽ ꝯuenientem a talibus ſuperfluitatibus añq̃ꝫ expellãt. ſil'r ẽt ad q̃dam mẽbra: ⁊ per quaſdã vias cuꝫ minori ſtimulo expellunt: ⁊ per expulſionem per aliaz

De cauſis piodicationis.

Tertia ſuppõ

UVA. BHSC. IyR_044_2

via indigēt maiori ſtimulo: ſicut videmus de fecibus q̄
minori ſtimulo pellunt̄ ab inteſtinis v̄ſus inferiorē ⁊
nūq̄ȝ in colerica v̄ſus ſup̄iorē. iſta ergo oīa ſunt ꝯſide/
randa in cā: q̄re mēbꝝ: in quo eſt ſup̄fluitas: qn̄ q̄ȝ illaȝ
Quarta ſuppoſitio nō expellit. ❡ Notādū quarto ꝙ lȝ v̄tus nāl'is attracti
ua in diſpōne ſanitatis nō intēdat trahere niſi rē cōue
niētem mēbro attrahēti: tn̄ multotiēs ꝯtingit: ꝙ mem
brū attrahit rē ſibi diſcōueniētē. vbi gr̄a. ſi rei ꝯueniē
ti eſt ꝑmixtū incōueniēs vt multotiēs epar trahit cibū
indigeſtū: q2 eſt vino cōmixtū: vel q2 eſt digeſto cōmi/
xtum: qn̄ q̄ȝ aūt ꝯtigit ꝙ res hȝ diſpōnes diuerſas: q̄/
rū vna eſt mēbro ꝯueniēs: ⁊ mēbrū nō hn̄s mētē vt di
ſcernat de meliori trahit ꝑꝑ ꝯueniētem diſpōnē: ⁊ cuȝ
per diſcōuenientē res attracta incepit ip̄rimere in mē
brū: conat̄ mēbrū expellere. Sil'r ēt ꝯtingit ex ꝑterna
turali diſpōne mēbri trahētis qđ trahit qđ nō dȝ: ſicut
apparet in forti calefactiōe ⁊ dolore mēbri: ꝙ ip̄m ita
trahit ꝙ ap̄at̄. Et ſtomachus in nimia fame replet̄ pu
tridis humoribus: ⁊ ꝯtingit ꝙ mēbrū trahit ſup̄fluita
tem: q̄ cū eſt pauca nō facit morbū: ſȝ cū multiplicat̄ fa
cit morbū in mēbro: īmo q̄ debilitat poſtea ita attra/
ctiuā vt amplius mēbrū nō trahat: niſi prius ſup̄flui/
tas ſit q̄ expulſa iterū incipit trahere. nā ſi ꝑ caliditatē
trahit̄ flegma fridū: vel ꝓpter vacuitatē attrahit̄ hūor
malus cū flegma infridat ꝓhibet̄ attractio: ⁊ ſil'r malo
humore locū replēte. ❡ Quinto notādū: ꝙ lȝ in omni
Quinta ſuppoſitio mēbro ſit v̄tus īmutatiua nutrimēti: tn̄ ꝯtingit ex ma/
litia ꝯpl'onis mēbri ⁊ ml'totiēs ꝑꝑ diſpōnē māe: ī quā
agit mēbrū: ꝙ talis īmutatio eſt ad rē nr̄e nāe diſcōue
nientē: ⁊ que ſufficit morbū quēdā facere: vbi illud: ex
quo fit talis mutatio nō ſufficeret: nō. n. eſt dubium ꝙ
mēbrū ſup̄calefactū vt epar multotiēs generat colerā
vbi ex ſil'i mā ſanū gnāſſet ſanguinē. Et ml'totiēs etiā
ex vna manerie colere generat aliā vt ex nāli aduſtā:
⁊ ex ſanguīe colerā nō nālē ex quocūq̄ȝ humore ꝑ adu
ſtionē melancoliā nō naturalē. Multotiēs ēt materia
eſt talis ꝙ calor naturalis nō agit in illā actioneȝ pure
naturalē: īmo quodāmō mediā īter naturalē ⁊ ꝑter na
turam: ſicut qn̄ ſanies generat̄. Et multi doctores no/
ſtri volūt ꝙ calor nālis eſt ille q alterat humorē facien
tē febrē ad putredinē illā que quodāmō eſt digō: vel
cū digōne: ⁊ Auer. 4. colliget. capl'o de ſignis putri/
daꝝ ī generali cū dixit: ꝙ cā ꝑiodoꝝ eſt: q2 humor nō
totus ſimul putrefit: ſed paulatine in putrefactōeȝ ꝓce
dit: ſubdit. Ita ⁊ hic ſequit̄ modū ordinatiōis: qđ eſt:
q2 hec op̄atio ſm̄ aliquē modū eſt nālis: qđ eſt: q2 na/
tura nō in hoc regimē hȝ: q2 ē putrefactio cū digōne.
Et hoc ſentit Gale. 5. de ſimplici medicīa: vbi vult: ꝙ
generatio ſaniei eſt a calore nāli. ⁊ Auic. 4. q̄rti capl'o
d̄ iudicijs ſaniei: ⁊ in capl'o de ſmōe vl'i vlceꝝ. ⁊ Gal.
p̄rio de criſi capl'o. 17. cū dixit. Et illud iō: qm̄ ſup̄flui/
tas q̄ remāſit poſt criſim diminutā q̄ aduenit ei: ꝓpte/
rea ꝙ calefacta eſt ⁊ in hora digeſtiōis gn̄at febrē que
aduenit ei an̄ criſiȝ. Et ex eis q̄ ſignificāt ꝙ eiꝰ calefa/
ctio ē ebullitio: nō fiūt niſi ex op̄ōne caloris innati ī ea
nō op̄ōne caliditatis febrilis ē nā dieꝝ: in qbꝰ ōn̄ſa eſt
op̄atio. Hec Gal. vbi ꝯſtat ꝙ vult trāſmutationem ad
ebullitionē facientē febrē in pleureſi ⁊ in alijs qn̄ q̄ȝ: im
mo plurimū a calore nāli ſolo nō a calore febrili. Et iō
mirādū eſt de Auer. qui impoſuit Gal. loco ſupra alle
gato: ꝙ attribuat ordinem ꝑiodorum ſoli putredinali
calori: ⁊ ſicut ebullitio fit in ſup̄fluitate a naturali calo/
re: ita etiā p̄reparatio in ea ad hoc vt ad ebullitionem
tranſeat. Sed tu hic vide q̄uō ſit putrefactio iſte motꝰ
ſi fiat ex calore naturali ſolo ⁊ agente vt naturali. forte
enim dicitur ꝙ in humore q bulliēdo digerit̄ in nociti
uo: ita tamē ꝙ ad aliā formā non trāſmutat̄: nec redu
cit̄ ad benignū calor agit vt nālis quo ad ꝑtes que re/
manēt: ⁊ nō diſſoluuntur. Et vt quo ad ꝑtes que diſſol
luūtur: in qbꝰ nō intēdit terminatā formā: nec termi/
natū modū ſuperfluitatis: ſed ſolū ſeparationē elemen
torū: ⁊ pōt dici ꝙ in tali hūore: q nō corrūpitur in aliū:
nec diſſoluit̄ quo ad ꝑtē q̄ remanet ⁊ dn̄r digeri ī no
citiuo agit calor vt naturalis intēdēdo terminatū mo/
dū ſubē forme mēbri cōueniētē: ⁊ ꝑ hoc digerit ⁊ agit
vt extraneus: q2 nec agit ad forme mixti īductionem:
nec ad cōplementū diſpoſitionū illi forme ꝯuenientiū:
q2 qđ acquirit̄ ī hūore nociuo qui digerit̄: ⁊ ſi ſit diſpō
cōueniens mēbro: nō tn̄ eſt cōueniens forme hūoris.
Sed alias hoc cōſiderabit̄: neq̄ȝ ſolum alterando vir/
tus īmutatiua tranſmutat mām: ſed localiter vt ſep̄at
malignū a benigno. Et ſcđm variū modū applicatio/
nis parietis mēbri ad partes vicinas ſibi ⁊ ſup̄ficiales
humoris ⁊ ad centrales accidit variatio in operatiōe:
eſto ꝙ materia eſſet vniformis. ſicut ēt cōtingit multo
tiens materiā eſſe difformē. Et cōſtat ꝙ mēbrū in vnā
materiā tardius agit q̄ȝ in aliā ſm̄ varietatē forme ſub
ſtantialis ⁊ qualitatis manifeſtioris ⁊ modi mixtionis
⁊ modi ſubē: videmus. n. ꝙ calor ignis multo citius
diſſoluit ferrū q̄ȝ aurū nō obſtante ꝙ ſit durius: ⁊ vinū
q̄ȝ oleū: cū tn̄ oleū ſit magis aereū: ⁊ ꝑt eē hec varietas
merito ꝓprietatū occultarū: qđ nō negatur ſiue ſint in
mēbro diuerſo modo reſpiciente humores agendo in
ipſos: ſiue ſiut diuerſe ī dictis hnmoribus ꝑparantes
ad vario modo patiendum ⁊ reſiſtendum.
❡ His habitis ſit hec p̄ria ꝯcl'o. Ex varijs diſpōnibꝰ Prima ꝯ.
mēbri pellentis pōt fieri morbꝰ periodicus. Iſta ꝯcl'o
ꝓbat̄ primo. mēbro ī diuerſis tēporibus generante ſu
perfluitatē: ⁊ cū genita ē expellente: cōtingit fieri mor/
bū periodicū ⁊ alijs modis. ergo ꝯcl'o. P̄ria ps aūtis
pȝ nā ſi epar patit̄ malā ꝯpl'onē calidā ꝑꝑ quā ſumēdo
cibos calidos eos ꝯuertit ī colaȝ ꝑūgitiuā: ꝯtingit ꝙ ſi/
cut varijs tp̄ibꝰ cibat̄ corpꝰ ⁊ generat̄ talis colera: ꝙ illā
ad cutē trāſmittat: ⁊ faciat pruritū: ⁊ ad aliud mēbrum
vbi faciat morbū. Et q2 h̄ ē ꝑiodice: iō pōt facere mor/
bum periodicū: ī quo caſu: vt dicit Gal. 2. de differē/
tijs febriū capl'o vltīo ſtāte ſil'i mēbroꝝ diſpōne: ⁊ ſil'i
regimine fiat ꝑiodus ſil'is. Et cā pȝ cōſiderāti: q2 ſil'is
cā facit ſil'es effectꝰ. Scđa ps aſſumpti pȝ: q2 nō ſolum
generādo: ſed genitā in eo exiſtentē diſponendo: cō/
tingit ꝙ hoc fiat: vt pȝ in exemplo anxij pleuretici: ꝙ
periodicauit in. 11. ⁊. 17. ⁊. 27. ⁊. 38. q2 natura ꝑtē mate
rie cōmouit in vno iſtorū dierū: ⁊ aliā in alio. nā ꝯſtat
legēti Gal. p̄rio de criſi capl'o allegato: ꝙ nō vult ma
teriā illā de nouo genitā fuiſſe iter. 17. 27. ſed ſup̄flui/
tatē remanſiſſe poſt criſim diminutā: quam natura cō/
mouit ⁊ ebulire fecit: vt patet in auctoritate ſupra alle
gata. Preterea contingit ſuperfluitatē in venis cōten/
tam nō expelli: q2 mixtā cum bonis humoribꝰ. vnde
natura primo ſequeſtrat paulatim partem illius a ſan/
guine: ⁊ cū tanta pars eſt a ſanguine ſeparata: ꝙ cōtri/
ſtat ⁊ ſtimulat ſufficienter ad expellendū: natura vena
rum inſurgit ⁊ expellit partē illam in ambitu totiꝰ: vbi
materia putrefit ⁊ facit febrem: ⁊ interim vene ſeque/
ſtrant aliā partē paulatim: ⁊ cuȝ ſufficienter ſequeſtra/
uerunt expellūt. ⁊ hoc fit ſeruato ordine ⁊ tp̄e vel quie
te interueniēte: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑiodice. poterit igit̄ ex diſpō/
ne mēbri mandātis fieri morbꝰ ꝑiodicꝰ. Preterea poſ/
ſibile eſt vnū mēbꝝ cōtinue vel quaſi ꝯtinue paulatim
recip̄e ſup̄fluitatē: qđ tn̄ mēbꝝ nō īclinat̄ illā expellere
niſi cū coaceruata fuerit certe q̄ȝtitatis: ⁊ cū ita coacer
uata ē totā expellit: ſed ex hoc poterit morbꝰ ꝑiodicus
cauſari ſm̄ periodos expulſionū. igit̄ ⁊c̄. ⁊ hoc mō vr̄
fieri periodus colerice paſſiōis: ⁊ ꝑiodus multarū epi
lenſiaꝝ. ſic igit̄ pȝ ꝙ multis mōis ex diſpōne ꝑternāli
mēbri mēdātis ꝯtingit morbū periodicū fieri: ⁊ an̄tia
harū ꝓbationū patent ex tertio notabili ſupra poſito.
❡ Scđa ꝯcl'o. ⁊ notet̄ ꝑꝑ Gē. plurīe febres īterpolate Scđa ꝯ.
multos poxyſmos hn̄tes ordiate īuadētes. ſ. colerice
d̄ tertio ī tertiū: ⁊ fl'atice d̄ die ī diē. melācolice d̄ q̄rto
in quartū

UVA. BHSC. IyR_044_2

in q̃rtū ſunt p eriodice pp diſpōnē mēbꝛi mandātis in
quo in ꝑ̄ncipio moꝛbi erat ſupfluitas pꝛo plurimis po
xyſmis. Et hāc ꝯclōnē intelligo hoc mō. ſ. qñ ē tertia/
na pura vel nō pura hñs multos poxyſmos de tertio
in tertiū: aut flegmatica interpolata hñs poxyſmos d̊
die in diē: aut q̃rtana hñs poxyſmos de quarto in q̃r/
tū: hoc ꝯtingit in maioꝛi pte: qꝛ mā in pꝛincipio cōtine
baꝛ in mēbꝛo mādāte: qd̊ mēbꝛū pp ſuas diſpōnes pe
riodice expellit cū tali oꝛdine. hec ꝯclō ꝓbaꝛ. ⁊ pꝛimo
ꝓbo ꝙ in plurimis taliū febꝛiuꝫ eſt in pꝛincipio mā in
mēbꝛo mādante ꝓ plurimis poxyſmis. ſcd̄o ꝓbabo
ꝙ piodice pelliꝛ ex diſpōne mēbꝛi mādātis. pꝛimū pꝫ:
qꝛ alr̄ fruſtra daremus ſyrupos digeſtiuos niſi eēt mā
digerēda ꝑ̄cipue in die quietis: ⁊ tñ oēs nr̄i doctoꝛes
hec fieri ꝑ̄cipiūt. ſcd̄o fruſtra fieret materiei eūatio aut
minoꝛatiua aut eradicatiua in die quietis: cū tūc nō eſ
ſet ibi materia niſi pꝛimū dictū eſſet verū. tertio ī criſi
diminuta nō remaneret ſupfluitas ꝯ̄ Gal. ī loco ſupꝛa
allegato. quarto mā nō eſſet plurima in ꝑ̄ncipio. ⁊ per
multas alias rōnes h̄ pꝛobareꝛ: ꝙ aūt a mēbꝛo: in quo
mā ꝯtineꝛ mittaꝛ ad aliū locū in hoꝛa poxyſmi pꝫ pꝛīo
qꝛ rigoꝛ fit: qꝛ mā ſpargiꝛ ſuper ſenſibilia mēbꝛa. Aui.
in capl̄o de rigoꝛe voluit ꝙ accidit: qꝛ mā effundiꝛ ad
lacertos: ꝑ̄terea voluit Aui. cap. de ſermone vl̄i febꝛiū
putredinis: ꝙ febꝛis interpolata eradicaꝛ: qꝛ caloꝛ pu/
tredinalis agit diſſoluendo ⁊ incinerando mām donec
aut reſoluaꝛ aut remanet cinis q non eſt vehiculum fe
bꝛis ⁊ expectat donec aggregeꝛ vice alia: conſtat autē
ꝙ vtplurimū aggregaꝛ ſi pꝛimo erat in alio mēbꝛo: qꝛ
illud mēbꝛū tranſmittit: cū appetat expellere ſupfluū:
non aūt ita frequēter: qꝛ attrahaꝛ: qꝛ attrahere ſupflui
tates eſt ex foꝛtitudine caloꝛis derelicti: qui raro relin/
quiꝛ cū febꝛis ceſſet. pꝫ igitur vtraqꝫ pars cōcluſionis.
Qꝫ aūt ex mēbꝛi mittētis diſpōne poſſet ſeruari oꝛdo.
pꝫ qꝛ vene ⁊ mēbꝛa non qualꝛcūqꝫ diſpoſita pñt expel
lere humoꝛē: nec a quacūqꝫ q̃ꝫtitate ſtimulaꝛ ad expel
lendū: ⁊ ideo inter ceteros limites paucitatis ⁊ multi/
tudinis ⁊ aliarū diſpoſitionū opꝫ eſſe humoꝛeꝫ: ex quo
fit febꝛis periodica: ⁊ ſilr̄ mēbꝛis virtutis inter q̃s limi
tes exñtibꝰ iſtis ſeruaꝛ ꝓpoꝛtio virtutis mēbꝛi ad hu/
moꝛē ꝑ̄parādū: ⁊ intra certos limites tp̄is: inter quos
fit periodicatio: ⁊ ſic fit periodus oꝛdinata.
Tertia ꝯ̊. ¶ Tertia ꝯcl̄o. cōtingit ex ꝑ̄ternāli diſpōne mēbꝛi at
trahētis fieri moꝛbū piodicū. ꝓbaꝛ. ꝯtingit mēbꝛuꝫ pp
ſuā ꝑ̄ternaturalē diſpōnē trahere materiā malā: q̄ po/
ſtea facit moꝛbū. Et hic eſt periodicus. ḡ ꝯtingit ex di
ſpoſitione ꝑ̄ternaturali mēbꝛi trahētis fieri moꝛbū pe
riodicū. Pꝛīa ps pꝫ ex Gal. 2. de differētijs feb. capi.
allegato. ſ. vltimo: qꝛ ꝯtingit mēbꝛū eſſe ꝑ̄ternaturalr̄
calidū aut dolēs: ⁊ in hac diſpōne nō attrahiꝛ ad mē/
bꝛū humoꝛ cōueniēs ſed nocēs. vnde fiūt ex tali attra/
ctu apata: vt apparet in fricationibꝰ foꝛtibꝰ ⁊ percuſ/
ſionibꝰ. Qꝫ aūt tales attractiōes poſſint piodice fieri.
pꝫ: qꝛ inanitio eſt cā attractiōis: ⁊ cū humoꝛ fuerit tra
ctus tolliꝛ inanitio: ⁊ ſic ceſſabit tractus vel ſtare pt ꝙ
ceſſet dū perſeuerat id: qd̊ tractū eſt in mēbꝛo. Et illo
ꝓpter ſua nocumēta expulſo incipiet iteruꝫ attractio.
¶ Preterea. ſtat mēbꝝ trahere rē diſcōuenietē mixtā
ꝯuenieti merito cuiꝰ attrahiꝛ: ⁊ cū fuerit a ꝯuenieti de/
purata inſurget expulſiua ⁊ expellet: ſicut accidit de fe
cibus in inteſtinis: ⁊ illa expulſa īcipit iterū attractiua
trahere. Et ſic pꝫ ꝙ poſſe eſt rōne diſpōnis mēbꝛi tra/
hētis fieri moꝛbū piodicū: hoc mō hñt īterpolationē
doloꝛes colli veſice vlcerati ⁊ veſice vlcerate ex attra/
ctione vꝛine: lꝫ ad h̄ ēt ꝯcurrat mēbꝛū mandans. Ego
tñ exiſtimo raro iſtud ꝯtingere in febꝛibus interpola/
tis oꝛdinē habētibus: licet non ſit impoſſibile.
Quarta ꝯ̊ ¶ Quarta ꝯcl̄o. rōne mēbꝛi regenerātis mō ſupꝛadi/
cto ſupfluitates ꝯtingit fieri pluribꝰ modis moꝛbū pio
dicū. iſta ꝯcl̄o ꝓbaꝛ: qꝛ pꝛīa rōne mēbꝛi regenerantis
ſupfluitates īterpolate ꝯtingit tales moꝛbos gnāri. vt
pꝫ in fluxibꝰ epaticis: in qbꝰ fiūt piodi ſm tp̄s regene/
ratiōis ſanguīs ſtimulātis ad expulſionē. Et idē pꝫ in
doloꝛibꝰ ſtōi pp ventoſitatē genitā ex cibo: aut ex fleg
mate ⁊ multis alijs modis. ¶ Preterea cōtingit vt tā/
gebaꝛ ſupꝛa in vna difficultate: colera putreſcēte ī mē
bꝛo poſtea in illo putrefieri flegma: ⁊ poſtea moueri
ſanguinē ad putredinē: ⁊ hoc piodice: eſto ꝙ mēbꝛum
in hoc tēpoꝛe nihil de nouo recipiat: ſed qꝛ in mēbꝛo
illo humoꝛ fit ſupfluitas apta facere moꝛbū: que ꝑ̄mo
hoc non ſufficiebat facere: ⁊ hoc mō dixi ſupꝛa Gal.
intelligere generari ſupfluitatē a mēbꝛo vel in mēbꝛo.
Et tu potes ꝯſiderare p teip̄m: ꝙ nō ſolū fit moꝛbꝰ pe
riodicꝰ vnico iſtoꝝ modoꝝ ꝯcurrēte: vel vnica iſtaruꝫ
cāꝝ: ſꝫ pñt ⁊ diſpō mēbꝛi mādātis ⁊ ſuſcipiētis ⁊ gene
rātis ad vnū moꝛbū periodicum cauſandū cōcurrere.
¶ Quinta ꝯ̊. nō ſolū ſm varietatē virtutis mēbꝛoꝛum recipiētis ⁊ mādantis aut generātis ſupfluitatē variā Quinta ꝯ̊
tur piodi. ꝓbaꝛ: qꝛ pp varietatē humoꝛū in multitudīe
⁊ paucitate ⁊ groſſitie ⁊ ſubtilitate ⁊ caliditate ⁊ frigi
ditate ⁊ viſcoſitate ⁊ rabioſitate: ⁊ foꝛme ſubālis hūo/
rū ⁊ foꝛtitudinis ꝯpl̄onis eoꝛū ⁊ foꝛtaſſis eoꝛū pꝛopꝛie
tatū mō ſupius cōceſſo fit periodoꝛum variatio. Et qꝛ
iſta eſt no. nō laboꝛo ad eam ꝓbandam. Et hoc puto
intellexiſſe Gal. 2. de febꝛibus capl̄o allegato. vbi di/
xit. nō ſimiliter aūt putrefiunt oīa: ꝓpterea qd̊ hec q/
dē ſunt flegmatica: illa vero melancolica: alia vero co/
lerica. In quibus verbis notauit nō ſolū foꝛmarū ſub/
ſtantialiū differētias: ſꝫ ēt accidentiū illas comitātiuꝫ.
Et ad hūc ītellectū puto Aui. voluiſſe pꝛima quarti ca
pitulo de febꝛibꝰ apatis: ꝙ vnicuiqꝫ hūoꝛi ē piodus q̄
ſibi ꝯuenit: nō ꝙ humoꝛ moueꝛ naturalr̄ ſꝫ aliquā iſta
rū periodoꝛū: hoc. n. eſt falſum: ſed ꝙ vnicuiqꝫ humo/
ri cōuenit periodus q̄ ſibi cōuenit. i. in qua magis cō/
ſuete moueꝛ qñ motū facit periodus: ⁊ iſta nō requi/
runt ꝓpꝛietatē ītendentem talē motū cū tali periodo:
⁊ hoc voluit Halyab. 8. theo. diſpoſitionis regalis cuꝫ
dixit. Ex quibꝰ aūt cauſis periodi varij ſunt circulariū De cauſis varij piodi feb. circu/larium.
febꝛiū. ſi queris tu eſſe ſcias: pꝛima eſt congregationis
velocitas hūoꝛis q putreſcit ⁊ moꝛa eius. ſcd̄a eſt faci/
litas putrefactionis hūoꝛis ⁊ difficultas. tertia eſt eua
cuationis eiꝰ acceleratio ⁊ moꝛa eiꝰ. flegma nāqꝫ febꝛeꝫ
excitat q̄ ſingulis accendiꝛ diebꝰ: eo ꝙ cito ad putrefa
ctionis cōueniat locū ſua in coꝛpe multitudine q̃ꝫtita/
tis ⁊ putrefactiōis acceleratiōe hūiditatis cā euacua/
tionis q̃ꝫ moꝛa pp ſuā viſcoſitatē. Colera ḡ nigra febꝛē
facit que die vno accēdiꝛ: duobꝰ ꝟo ñ: eo ꝙ tarde adu
neꝛ pp ſue q̃ꝫtitatis paucitatē difficilem: aut putreſcit
pp ſuā frigiditatē ⁊ ſiccitatē celeriſqꝫ eſt eūonis: qꝛ mi
nime viſcoſa. Colera aūt rubea febꝛē gnāt q̄ in die ⁊ in
die nō: qm̄ inter flegma ⁊ colerā nigrā media eſt ī hu
iuſmodi q̄s diximus habitudinibꝰ. Hec Halyab. in q/
bus verbis nihil dixit de pꝛopꝛietate. Quomodo au/
tem in continuis pꝛopoꝛtionalibus ſunt periodi: pate
bit in ſolutione argumentoꝛuꝫ: ⁊ quomodo febꝛis ſan
guinis habeat periodum dicam capl̄o pꝛopꝛio. ¶ Se
cundum hanc ergo viā cā: quare colera facit febꝛē ter
tianā: ⁊ flegma quotidianā: ⁊ melancolia quartanā nō
eſt: qꝛ nā humoꝛis colerici ſit moueri d̊ tertio in tertiū:
aut flegmatici de die in diem: aut melancolici de quar
to in quartū: qꝛ humoꝝ illoꝝ natura nō appetit motū
illū ad putredinē: nec vt ſic hñt foꝛmā ſpecificam: qua
appetāt cū talibꝰ piodis mouere vl̄ moueri: nec qꝛ in
mēbꝛis ſit ꝟtus hoc intēdēs: ſed ex ꝓpoꝛtione quā hꝫ
virtus mēbꝛi expellētis a ſe colerā ad locū putredinis
ad colerā que dꝫ hoc modo moueri: accidit ꝙ vtpl̄m
ſit motus talis de tertio in tertiū: ⁊ ex varietate q̄ pōt
eſſe in virtute mēbꝛoꝝ mandātiū: aut in diſpōnibꝰ co
lere quo ad multitudinem ⁊ ſubtilitatem ⁊ caliditateꝫ
⁊ viſcoſitatem non accidit niſi varietas infra termi/

UVA. BHSC. IyR_044_2

nos diei tertie niſi valde raro. Et ꝓportionaliṫ dicēdū
de flegmate ⁊ melācolia: ⁊ de cōtinua de ſanguine. licz
aliqñ ⁊ raro ex his varietatib⁹ cōtingat colerā in q̈rto
⁊ flegma in tertio moueri. qḋ ego puto aliquotiēs vi/
diſſe. ⁊ quāuis Conci. videaṫ hāc q̄ōnē alr̄ terminaſſe
referēdo in ſupceleſtia: tñ illa terminatio dat cāz valō
remotā: ⁊ ꝓcedit ꝑ quedā ſuaſoria lōginqua. vide illā:
qui vult a me videre: querat q̄ōnē meā de flegmatica.
¶ Sz nūc deſcēdo ad rūdēdū rōnib⁹ qbus iſta opinio
īpugnari vī: ⁊ p̄io ad primū cū dī. qlibet effect⁹ eue/
niēs circa vnā ſpēz ſemꝑ vel vtpl'z q nō pōt reduci in
cāz manifeſtā dz reduci in occultā. ꝯcedaṫ. ⁊ cū ſubdiṫ
ꝙ colerā moueri ad faciēdā febrē periodicā de tertio ī
tertiū ⁊c. ⁊ talis effect⁹ poſſet negari. vt pz in determi
natiōe. Qui āt vult ꝯcedere hz poſtea dicere ꝙ iſta cā
occulta quā vltra manifeſtas oz addere nō ē ꝓprietas
q̄ de ſui nā hēat moueri vel mouere de tertio ī tertiuz
vel de quarto in q̈rtū ⁊c. alijs parib⁹: ſz ꝓprietas reſi/
ſtēdi certo modo diſponēti ad putredinē humores fa
cturos febres: aut ſeparāti eos a benigno. vt dictū eſt
in terminatiōe ad ꝓbationē minoris qñ dī ꝙ iſti effe/
ctus non pñt reduci in cauſam manifeſtam negaṫ. Et
quādo dicit ſtāte colera eque multa ⁊ eque groſſa cum
ſanguine fiet alijs parib⁹ ex colera tertiana ex ſangui/
ne cōtinua: ⁊ ſic ꝓportionabiliter de flegmate ad quo/
tidianā ⁊ melancoliā ad quartanaz. poſſet dici cōceſſo
añte ꝙ hoc ē verū ꝓpter ꝓprietatē inuentā in ſangui/
ne: ꝓpter quā nā venarū nō inclinaṫ ipm expellere ita
extra venas vel de venis magnis ad paruas ſicut co/
lerā: īmo maiorē malitiā expectat. Sed iſta ꝓprietas
eſt alterius modi q̄z illi dicant ⁊ negeṫ in determina/
tione. vel diciṫ ꝙ ꝓpter humiditatē ⁊ caliditatem ſan/
guīs accidit ꝙ ante prime ptis reſolutionē ſcđa trāſit
in putredinē. nō ita in colera: que eſt ſiccior: vel alias
manifeſtas cās: ⁊ ita diciṫ de flegmate ⁊ melancolia: ꝙ
neceſſario ita dn̄t cōpl'onib⁹: ꝙ accidit illa diuerſitas
in motu a mēbroꝝ nā faciēdo ad putredinē nō ꝑꝑ ꝓ
prietatē: ꝙ ſi ꝓprietas cōcurrit eſt modi dicti a nobis.
¶ Ad ſcđam rationez Gentilis quā adducit Thomas
menſure rerum nō poſſunt eſſe cā diuerſorum vel ter/
minatorum effectuuz naturalium niſi ꝑ quāto res ille
terminanṫ formis. Cōcedo ꝙ quātitas ⁊ menſura de
ſe nō eſt de genere actiuorū: ſed nō opz ꝙ forme hu/
morū quib⁹ terminanṫ: q̄ ſunt cauſe ita patiendi: vt da
tis tpib⁹ moueanṫ ad paroxyſmandū ſunt forme ſpeci/
fice vt illi dicebant. Sed vt nos diximus: aut forte ad
hoc nō differūt ꝯcurrere formā ſpecificam: ſed accidē
tia manifeſta: primū tamē eſt melius.
¶ Ad tertiū cū dṙ qlibet effectus finitus hz ꝓ cā ade/
quata rē finitā ⁊ terminatā. ꝯcedaṫ: ⁊ cū dṙ ꝙ coleram
moueri de tertio in tertiū eſt effectus finitus: ꝯceditur
ad hūc ſenſuz: q: limiteṫ infra terminos tertie diei: in/
ter quos tñ infinitā capit varietatē. Et cū dī ꝙ multo/
tiens multitudo groſſities viſcoſitas caliditas ⁊ oppo
ſite diſpōnes humoꝝ ſunt in infinitū variabiles. ⁊ ſilr̄
mēbroꝝ ꝟtutes: dṙ ꝙ tales humoꝝ diſpōnes in q̄ztuz
ab eis poteſt fieri febris ꝑiodica: ⁊ ſilr̄ mēbroꝝ virtu
tes non ſunt qualitercūqz variabiles. cōtingit. n. dare
coleram tam multā tā calidā ꝙ ꝟtus ex illa nō faceret
niſi cauſonem: ⁊ ſimilr̄ flegmaticā debilē vel tā fortez.
igiṫ ⁊ quātitas ⁊ viſcoſitas ⁊ cetere diſpōnes humorū
inquātū debēt facere febres periodicas hñt ēt limites
ſuos: inter quos pñt variari ſicut paroxyſmi variātur
intra terminatā diē ⁊ ſicut raro ꝯtingit ꝙ extra illos li/
mites faciunt ꝑiodicum morbū: ita raro ꝯtingit ꝙ fa/
ciat morbū ꝑiodicum extra tales dies: nō plus igiṫ eſt
limitatus ſuus effectus q̄z ſua cauſa.
¶ Ad quartā rōnē de tertiana ꝯtinua dī ꝙ in ea mate
ria pelliṫ ꝑiodice de venis magnis ad paruas q̄ ſunt ī
ambitu toti⁹ vtpl'm. Et hinc eſt ꝙ qñ putredo humo/
ris eſt in oībus venis tā cordi vicinis q̄z lōginquis in
colera fit cauſon ñ tertiana ꝯtinua. Silr̄ qñ ē ſolū ī ve
nis magnis aut cordi vicinis. Nā tūc non ē veriſil'e ꝙ
ab alijs venis ad illas trāſmutaṫ: cuz ſint nobiliores ⁊
vtpl'm fortiores ⁊ nālr̄ ad alias mittētes: ſicut ḡ parue
vene ex cā dicta mittūt ꝑiodice extra venas ī īterpola
ta: ita magne ad ꝑuas in ꝯtinua ꝓportionali vtpl'm.
¶ Ad quintā rōnē de duab⁹ tertianis diciṫ ꝙ pēdent
a diuerſis materieb⁹: ⁊ de vna illarū mittiṫ in die vna
⁊ de alia in die alia. recte ſimile in emitriteo ſunt due
materie diuerſe non cōmixte cōmixtione vnica. Sed
de iſtis modis mixtionum dicetur duce deo in capitu
lo de febribus compoſitis.
¶ Ad ſextā cōcediṫ ꝙ aliqua febris ſanguis habet pe
riodū. Cā aūt quare febres ſanguinis vtplurimū ſunt
concluſe diceṫ in capitulo ꝓprio ⁊ de ſua periodo.
¶ Ad ſeptimaz dī ꝙ materia colerica in principio qñ
facit tertianā illa que eſt ſub forma cāe antecedētis eſt
inepta motui ad putredinē ⁊ difficilius a ſanguine ſe/
parabilis q̄z mā pro vltimo paroxyſmo flegmatice: ⁊
iō tardius ad putredinē moueṫ. Contingit eniz ꝙ mā
in fine remanens eſt cā pauca: ⁊ talis modi ꝙ ipſa ſtat
decē vel. 15. dieb⁹ anteq̄z ad paroxyſmādū moueatur.
Et ego pluries vidi modū iſtuz vel iſti⁹. Qz ſi queraṫ
qūo redeūt paroxyſmi tertiane vel q̈rtane qñ nō rema
net niſi mala q̈litas: aut ſolū cineritiū: q̄ ſint ſolū cā re/
aggregationis abſqz mā ſupflua que remaneat in mē/
bro mandante: puto ꝙ raro ꝯtingit ꝙ ſerueṫ in iſtis
caſib⁹ dicte periodi ⁊ ordo: ſz acceleranṫ ⁊ tardanṫ ſm
fortitudinē cauſe: nec puto ꝙ a colera que putreſit ī cer
to loco ⁊ cū certa quātitate relinquaṫ vel producatur
ꝓprietas in mēbro motiua ad aggregandum ad locuz
putredinis de tertio in tertiū modo quo dicit Genti.
nec Gal. aliū modū tractus materie male ad mēbrū vī
poſuiſſe preter illū qui fit vel ꝑꝑ caliditatē in membro
vel ꝓpter dolorē. Et hec de iſta q̄ōne: particulares au
tē difficultates circa hanc materiā emergētes reſeruo
ad alia loca. Sequiṫ igiṫ pars illa.

¶ Et ſanguinis locus ē intra venas. Colera āt
⁊ flegma ⁊ melancolia qñqz putreſiunt intra ve/
nas: ⁊ qñqz extra venas.

¶ In qua vt dixi ponit Aui. diuerſitatē modorum fe/
briū rōne loci: in quo peccat materia hora ſue putredi
nis. Et p̄io oſtēdit loca: in quib⁹ ſepe putrēt iſti hūo/
reṫ cū faciunt febrē q̄ non ſequiṫ apa. Scđo ponit di/
uerſitatē febriū ⁊ diuerſitatē locorū. ibi. (Et qñ putre/
ſiunt.) ¶ Dicit p̄io ꝙ ſanguis ē intra venas: ſz colera
⁊ fl'a ⁊ mel'ia qñqz putreſiūt ītra vēas: qñ qz ex̄ venas.
¶ Nota igiṫ p̄io: ꝙ q: ſubdit ī parte ꝙ alij humores
a ſanguine putreſiūt extra venas ⁊ intra quaſi in h̄ po/
nēdo diuerſitatē inter ſanguinē ⁊ alios humores. Iō
intelligēdū eſt ꝙ loc⁹ ſanguinis. ſ. vbi putreſit eſt intra
venas: ſz locus putredinis aliorū humoꝝ pōt eē intra
venas ⁊ extra: ⁊ iō cōiter hic querūt oēs: vtrū ſit poſſi
bile ſanguinē putreſieri extra venas. Qō. 3.

Et q: conſtat ꝙ ſanguis in ꝓpria forma cō
tineṫ in cōcauo cordis ex̄ ve
nas. cōſtat ꝙ ēt pōt moueri ad cōcauū pectoris ⁊ effun
di ad ſtōm ⁊ cōcauū inteſtinoꝝ ⁊ ad poros mēbroꝝ fa
ciēdo apata: ⁊ nō ſubito cū eſt ex̄ venas ꝑdit formā ſan
guinis: īmo ꝑ tp̄s pōt putrere anteq̄z ꝓpriā formā ꝑ/
dat. vt dicit Auic. infra capl'o de febre ſanguīs. iō oēs
cōcedūt ꝙ eſt poſ'e ſanguinē putreſieri extra venas: ſz
raro ⁊ parū: ⁊ hoc voluiſſe Auicen. hic non obſtāte ꝙ
Auer. 3. colliget dicat de egritudinib⁹ ex ſanguine pro
uenientibus ꝙ ſanguis non eſt actu niſi in venis. Et
Ariſto. tertio de hiſtorijs animalium capitulo de ſan/
guine dicit ꝙ ſanguis nō inueniṫ extra venas niſi ī cor
de. hec īte ligunṫ in diſpōne nāli. nā ſtatī ſicut ab iſtis
locis

UVA. BHSC. IyR_044_2

locis egreditur ꝑmutatur a naturali diſpoſitione.
¶ Scđo nota ꝙ ſm medicoꝝ opinionez alij humores
a ſanguine inueniunť naliter in corpore humano intra
venas cũ ſanguine: ⁊ extra venas colera ⁊ melancolia
flegma ēt lꝫ non habeat ꝓpriũ receptaculũ: tamen ex
tra venas poteſt inueniri. Et ideo non dubitatur quin
ſepe poſſint extra venas putrere: ⁊ etiam ſepe intra ve/
nas. Tunc ibi.

¶ Et quando putreſiunt extra venas ⁊ non eſt
cauſa alia: neqꝫ eſt putredo in apoſtemate intrin/
ſeco qđ det cord ĩputredinem cõtinuã faciunt pe
riodos quos diximus: ſed vnicuiqꝫ accidũt ⁊ era
dicantur quãuis flegmatica non eradicetur quin
ibi ſint reliquie occulte.

¶ Hic ponit diuerſitatẽ modoꝝ febriũ ratione locoꝝ
in quibus putreſiũt humores. Et diuidiť in duas: qꝛ
primo ponit has diuerſitates. ſcđo cãs docet earũ cõ/
tinuationis ⁊ interpolationis. ibi ſcđa. (Et febris pu/
tredinis.) Prima ĩ quattuor. p̄ıo ponit quales febres
fiunt cũ putredo eſt extra venas. ſcđo quales qñ putre
do ē intra venas. tertio q̃les ſunt qñ ē intra venas oẽs
aut cordi vicinas. quarto qñ putredo ē ſolum in venis
paruis nõ vicinis cordi. ſcđa ibi. (Et qñ putreſiũt.) ibi
tertia. (Et qñ putredo ē intrinſeca.) quarta ibi. (Cũ aũt
ē ſm ꝯtrariũ.) In p̄ıa dicit ꝙ qñ mãe faciẽtes febrẽ pu/
treſiũt extra venas. tũc faciũt febres ĩterpolatas cum
modis paroxyſmoꝝ ſupradictis. ſ. in colera đ tertio in
tertiũ: ⁊ in melãcolia de quarto in q̃rtũ ⁊c̃. Et h̃ ſerua/
tis duabꝰ ꝯditiõibꝰ. p̄ıa ꝙ nõ ſit ibi alia cã p̄ter putre
dinẽ extra venas. ſcđa cõditio ꝙ nõ ſit ibi apã intrinſe
cũ: qđ det cordi cõtinue putredinẽ. nã cũ iſtis cõditio/
nibꝰ poſſet eẽ continua: ⁊ ſubdit ꝙ hoc ē verum quã/
uis flegmatica interpolata non ita radiceť qñ ibi inter
vnum paroxyſmum ⁊ alium ſint reliquie occulte nõ ta
men ꝙ ille reliquie febris ſint febres: ſed ſunt calor nõ
dignus dici febris: lꝫ ſit p̄ter naturam.

¶ Nota igiť primo: ꝙ iuxta mẽtẽ illoꝝ qui dicunt in
humoribꝰ repiri ꝓprietates ꝓpter quas mouenť ſꝫ hu
moꝝ nãꝫ ad paroxyſmãdũ dato ꝙ ſanguis putrefieret
extra venas ⁊ manẽte ſanguine: nulluꝫ tñ merito nãe
ſue faceret periodũ ĩterpolate: ſꝫ cõtingit: aut qꝛ ad al
teriꝰ humoris nãꝫ cõuertať ꝙ faciat ꝑiodũ: ſicut cõtin
git in pleureſi ſanguinea: in q̃ Gal. in ſcđo de differen
tijs febriũ. dicit ꝑoxyſmũ eẽ tertianũ ⁊ h̃ intelligũt: qꝛ
in colerã ſanguis conuertitur in illo caſu vel v̾ſus cole
re nãm: aut ſi h̃ non accidit: tunc ſi facit periodum non
opꝫ: ꝙ ſit vnius modi: imo ſm varietatẽ diſpoſitionuꝫ
particularũ mittẽtiũ: aut ſuſcipiẽtium. contingit qñqꝫ
vnã: qñqꝫ aliã ſeruare periodũ. ego aũt puto hoc ſm
verũ: ſꝫ nõ ꝙ humor hẽat ꝓprietatẽ inclinãtẽ ad datũ
modũ ꝑiodicãdi: ſꝫ de ſanguine in capitulo ꝓprio.

¶ Nõ ſcđo. ꝙ nõ obſtãte ꝙ hũor putrefiat ex̃ venas ẽt
in ambitu totiꝰ ſtat febres eẽ: qñqꝫ plures ⁊ diuerſas
faciẽtes ꝑoxyſmos ſubintrãtes: ita ꝙ febris erit conti/
nue affligẽs. Et puto ꝙ dꝫ dici ꝯtinua: ſꝫ hec ē alia cã.
puta nõ vnica mã aut forte nimia multitudo materie.

¶ Tertio nota: ꝙ qñ putredo ē in loco ap̄atis cordi vi
cini: qꝛ ē conſtricta nõ põt ita euaporare vt finiať mõ
quo accidit in febribꝰ ĩterpolatis faciẽdo ꝑoxyſmos: ⁊
iõ in iſtis caſibꝰ qñqꝫ eſt febris cõtinua pur: qñ ap̄a dat
cordi continue putredinẽ ſupple ſufficiẽtẽ ad febrem
cauſandam: qñqꝫ tñ ap̄a intrinſecũ facit febrẽ interpo
latã ſolũ: ⁊ ideo Aui. nõ dixit ꝙ ſemꝑ qñ eſt ap̄a intrin
ſecum fiat febris continua: ſꝫ qñ ap̄a eſt tale ꝙ dat cor
di putredinẽ continuã. Intelligendũ eſt igiť ꝙ quan/
do materia ſpargiť nõ cõſtricta ⁊ extra venas đductis
alijs cauſis fit febris ĩterpolata vtplꝰ'm ⁊ cã poſt diceť.

¶ Et vltio nota: ꝙ ꝓꝑ viſcoſitatẽ vaporum flegmati/
coꝝ ⁊ multitudinẽ eoꝝ: ⁊ qꝛ tp̄s interpolatiõis inter
vnum paroxyſmũ ⁊ reliquũ eſt paruuꝫ: ideo illi vapo
res nõ ita diſſoluunť ante ſequentẽ paroxyſmuꝫ in fle/
gmatica qñ ibi ſint reliquie p̄ternaturalis caloris: ⁊ ꝓꝑ
oppoſitas cauſas colerica ⁊ melancolica integre mun/
dificantur ſine iſtis reliquijs.

¶ Et qñ putreſiunt intra venas faciunt adhe/
rentiam febris ⁊ nõ eradicatur: neqꝫ eſt proxima
ei que eradicatur: imo eſt aſſidua inſeparabilis:
ſed ei eſt vehementia per quam cognoſcitur pa/
roxyſmus qui eſt ei.

¶ Hic facit qđ dictũ eſt dicẽs qnqꝫ. Primũ ē ꝙ qñ hu
mores putreſiunt intra venas: ⁊ vř ſolũ loq̃ de humori
bus alijs a ſanguine: qꝛ iſti tunc faciunt adherentiã fe/
bris. i. feb. ꝯtinuã. Scđm eſt ꝙ talis febris nõ eradica
tur ⁊ nõ deſinit in ĩfebricitationẽ ſine reliquijs extranei
caloris paroxyſmalr: vel añ morbi totalẽ terminatio/
nem. Tertiũ eſt ꝙ talis febris nõ eſt ꝓp̄ıqua ei que ra
dicať: ⁊ hoc dicit ꝓꝑ dñiaꝫ ꝯtinue a flegmatica interpo
lata: que lꝫ relinquat reliq̃s caloris extranei: tñ eſt ita
ꝓpinqua eradicatiõi ꝙ in tp̄e illo corpus nõ febrit: ſed
remiſſio q̃ accidit in ꝯtinua nõ eſt ita ꝓpinqua eradica
tioni qñ ꝯtinue ſit dicẽdũ illũ febrire. Quartũ eſt: ꝙ ta
lis febris ē aſſidua ĩſeꝑabilis. i. q̃ nõ ſepať vſqꝫ ad finẽ
vľez inq̃ꝫtũ eſt ꝙ tali febri ĩeſt vehemẽtia. i. pars inten
ſior ꝑ quã cognoſciť paroxyſmus q̃ ineſt ei. i. paroxyſ/
mus quẽ cõiter apta eſt facere talis mã qñ putrefit ex̃
venas: qꝛ in flegmatica eſt exacerbatio cũ die: in coleri
ca de tertio in tertiũ: in melancolica de quarto in quar
tũ: ⁊ h̃ intelligiť vtplꝫ. Et ego ex h̃ nõ dico talẽ ꝑoxyſ
mũ fieri a tali mã: qꝛ hẽat formã vel ꝓꝓetatẽ intẽdẽtẽ
talẽ ꝑiodũ: ſꝫ ex cãis dict] ſupra in qõne: ⁊ hoꝝ cã ptiꝫ
ē dicta in qõne p̄dicta de ꝑiodicatione: ꝑtum diceť ſta
tim. Et tu ꝯſidera ꝙ dixi hic loq̃ de tribꝰ hũoribꝰ nõ de
ſanguie: qꝛ febris ſanguis nõ eſt cõiter ꝑoxyſmꝰ: vel ſi
velis potes dicere ꝙ largo mõ per vehementiã quam
habet cognoſciť paroxyſmus ſuus: quia cognoſciť ꝙ
habet: qꝛ vehementiã habet concluſam.

¶ Tu tamẽ nota hic: ꝙ nullã claudit repugnantam:
⁊ ego puto pluries vidiſſe ꝙ febris ĩterpolata hꝫ paro
xyſmos incipientes cũ mã putret ĩtra venas: ⁊ poſtq̃ꝫ
putruit aliquãto tẽpore pelliť a venis: ⁊ ego vidi in re
maldo naumigſalui ꝙ incipiebat calere febriťr ſex ho
ris añ p̄ncipiuꝫ rigoris: ⁊ poſt veniebat rigor ⁊ frigꝰ:
⁊ terminabať poſtea febris cũ p̄cedẽte ſudore: nec pu
taui aliã cãm: niſi qꝛ nã mãꝫ quã agitabat vt pelleret a
venis: p̄ıo pre groſſitie nõ poterat ex̃ pellere. Sed ꝓꝑ
agitationẽ putrefiebat ĩtra venas: ⁊ poſt aliqualẽ ſub/
tiliationẽ pellebať ex̃ venas: ita ꝙ q̃libet paroxyſmus
habebat partẽ primã pendentẽ a mã putrida intra ve/
nas ⁊ ſequentẽ partez a materia putrida extra venas:
nec eſt hoc magis ĩpoſſibile: q̃ꝫ qñ in criſi ꝯtinue ſit ſu/
dor: ſed ſi notabis multas hmõi videbis.

¶ Et qñqꝫ putredo eſt intrinſeca dominãs ſuꝑ
venas oẽs: aut ſuper plurimũ eius qđ ſequiť cor
ex eis: nõ ſunt forſitan additiones ⁊ diminutiões
apparentes. Cum aũt eſt ſm ꝯtrariũ eius appa/
rent alterationes manifeſte.

¶ Hic docet quales febres accidunt ex humoribꝰ qñ
putredo eſt ꝓpe cor dicẽs qñ putredo eſt ĩtrinſeca. i.
mã putrefit intra venas ⁊ dñať ſuꝑ oẽs venas taꝫ ma/
gnas q̃ꝫ paruas: aut plurimũ eſt in eo de venis qđ ſeq̃
tur cor. i. qđ eſt cordi vicinũ: tunc facit ꝯtinuã: ſed for/
te nõ hꝫ vehementias ⁊ diminutiones apparẽtes: ſup
ple quaſi corrñdentes paroxyſmis. nam nõ eſt dubiũ
ꝙ in ſalubribꝰ cauſonibus eſt declinatio: in q̃ eſt mani/
feſta remiſſio: ⁊ multotiẽs criſi: in qua ē manifeſta intẽ
ſio: ⁊ iſte nõ ſunt corrñdentes ꝑoxyſmalibꝰ. Et ſubdit
ꝙ qñ putredo eſt ſm cõtrarium illius. ſ. qꝛ eſt in venis

UVA. BHSC. IyR_044_2

longe a corde ⁊ non in omnibus. tunc appareat alte/
rationes manifeſte.ſ.corñdētes paroxyſmalibus ī co
lera de tertio in tertium:⁊ ſic de alijs.
¶ Ubi nota:ꝙ qñ humor hora qua putreſit remanet
ſub actu putredis in oībus venis tā lōginquis ꝗ̄ pro
pinquis cordi:tūc vivirtus multū eē grauata mēbroꝝ
in quibꝰ ſunt iſti humores taꝫ multa loca occupātes:⁊
nō potēs de nobilibꝰ pellere ad ignobilia:tñ cū ī nobi
lioribꝰ venis remanet ſub actu putredinis:q̄ ſunt cor/
di vicine:⁊ iō nō hñt mēbra ſufficiētē virtutē paroxyſ
maliter vel ſm poxyſmoꝝ ꝓportionē trāſmittēdi mäꝫ
de vno ad aliud:īmo vbi inuenit mä ꝑparata putredi/
ni ibi putreſit:⁊ iō nō ſunt ibi mēbrū mādās ⁊ mēbrū
recipiēs cū qua diſpōne maxie ſeruat paroxyſmorum
motꝰ.vt dixi in qōne ꝺ putrefactione. Et ſilr cū mä ſo
lum ē in venis ꝓpe cor hora ſue putrefactionis:q2 ille
vene debēt eē fortiores alijs ⁊ ab eis potiꝰ ad alias mit
ti ꝗ̄ ecōtra. ⁊ iō tūc ēt nō ē mēbrū mandās ⁊ recipiēs
nec motꝰ ꝓportionales paroxyſmis:ſꝫ cū putredo ē in
venis a corde lōginqs.ſ.ꝙ hūor hora ſue putrefactio
nis ſolū īuenit ſub actu putredīs in venis illis.tunc ē
viſilē hora: qua ad putredinē mouet tranſmitti de ve/
nis magnis ⁊ cordi vicinis ad paruas longinquas : ⁊
iō ſm diſpoſitionē mēbri mandantis ⁊ recipiētis ⁊ hu
moꝝ accidit fieri motus periodicus modo dicto ſupra
⁊ hoc eſt quaſi ſemp:⁊ ſi aliquis talis motus ſit quādo
putredo eſt intra venas cordi vicinas erit aut paruus
aut raro.⁊ ideo dixit nō fortaſſis ſunt additiones ⁊ re
miſſiones apparentes.¶ Gen.aūt ⁊ q eum ſequuntur
dicūt ꝙ hūoribus nō acquirunt ꝓprietates ad motuꝫ
ꝑiodicū in omni loco corporis:⁊ vene cordi vicine ſūt
de illis locis:in quibus nō acquirunt recte:ſicut reu/
barbaꝝ:ſꝫ ponit in manu nō acqrit ꝓprietatē trahēdi
colerā:ſꝫ in ſtomacho.¶ Mihi tñ vr̄ ꝙ ex hoc ſequit
ꝙ qñ putredo eſt in venis oībꝰ:ꝙ humor qui eſt in ve/
nis diſtantibꝰ a corde:debeat hāc ꝓprietatē recipe niſi
dicerent ꝙ calor nälis tūc ſit impotens ad dandū ta/
lē ꝓprietatem:ſed que dixi ſunt ad mentem Gal. Nec
tñ nego ꝙ qñ hūor manet putridus in venis cordi vi
cinis ſit poſſibile partē aliquā pelli ad venas longin/
quas:ſꝫ nō ꝯpellat. Et ſcd̄m huius ptis diuerſitatē ac/
cidit qñqꝫ magis apparentē fieri alterationē qñqꝫ mi/
nus. Et not.ꝙ licet Gen. in qōne de febre ſanguinis
dixerit ꝙ hūores in quolibꝫ mēbro acqrunt ꝓprietatē
ad motū periodicuꝫ: tñ in expōne loci iſtius voluit ꝙ
hūor faciēs febrē cū putredine cordi vicina ⁊ ītrinſeca
hꝫ näm ſuā ad faciendū talē motū: ſed q2 vtpl'm hūor
q putreſit in iſtis locis ē ſanguis:q hꝫ ꝺ nä ꝯtinue ſuc
cedere in putrediē.iō vtpl'm iſte nō hñt motus ꝑiodi/
cos. Sꝫ ſi dicat de colera in cauſonide q̄ eſt febris con
cluſa.rñdēt ꝙ nō obſtāte inclinatiōe näe:tñ ꝓpter ca/
liditatē loci accidit ꝙ ml'to citius mouet colera ad pu
tredinē ꝗ̄ deberet ſm ſui näm:⁊ iō qñ pria colera mo
ta eſt in hora faciēdi ſtatū in cauſone mouet ſcd̄a:⁊ ſic
poſtea tertia:vñ apparet ꝯtinuari ſine manifeſta remiſ
ſione.⁊ idem nō repugnaret ꝯtingere in hūoribꝰ extra
venas:ſicut ſi imaginemur vnū hr̄e octo tertianas q̄li
bet die q̄ttuor:ita ꝙ ſemp in ſtatu ꝑcedentis moueret
noua mä:ſꝫ de facto nō ꝯtingit:aut eſt valde difficile.
¶ Et q2 Auic.infra nō facit mētionē de febribꝰ cōclu/
ſis q̄ ſunt abſqꝫ exacerbatiōe niſi de duabꝰ maneriebꝰ
ſ.cauſone ⁊ ſanguinea.iō doctores nō incōgrue ſolēt
hic dubitare:an de q̄lꝫ humore poſſit fieri ꝯcluſa:⁊ ſm
viā Gen.vera ꝯcluſa nō eſt niſi de ſanguine:q2 eſt de
humore q ſm ſui näm hꝫ facere concluſaꝫ niſi accidat
ſibi aut rōne loci aut rōne ꝺclinatiōis ad näm alterius
hūoris.ſil'is eſt qñ ex eo ſit pleureſis:vt dr̄ ſcd̄o de dif
ferētijs febriū.tūc ſiūt exacerbationes tertiane.ꝺ alijs
aūt hūoribus:licꝫ ſiat ꝯcluſa:q2 ſine manifeſtis altera/
tionibus tñ ſunt motus ſm näm humoris facientis fe
brē:ſꝫ nō valde manifeſti. Et q2 ꝺ alijs humoribus in
venis ꝓpe cor non multū abūdat niſi colera aut fleg/
ma ſalſum.ideo ſolū de iſtis duobꝰ modis fecerūt au/
ctores expreſſam mētionē: ſꝫ nō ſit poſe de flegmate:
⁊ ſꝫ nimis facile:nō tñ eſt īpoſſibile in melācolia. Ego
aūt teſtor me vidiſſe ſenis angelottū iudeū qui.14.mē
ſibus paſſus fuerat febrē abſqꝫ exacerbatiōibꝰ:de qua
diu dubitauimus:an eēt ethica:⁊ tādē cōprehenſo ꝙ
erat flegmatica:cū multo labore liberatus eſt cū eūoni
bus fortibus ⁊ alijs proportionatis cure flegmatice:⁊
ſimili modo dunus dn̄s iniglore veri de florentia paſ
ſus fuerat per annū:⁊ liberatus eſt cū eūonibus ⁊ bal
neis ſulphureis.de melancolia aūt non memini vidiſ/
ſe cōcluſaꝫ niſi in Jo.laurentio de boli placentino cui
ex quartana facte ſunt due ⁊ ex duabꝰ tres ex tribꝰ con
cluſa. Jn quo etiā ſputa ⁊ egeſtiones erant de melāco
lia que videbant pura. Et in iacobo de ſpinis florētie
q nō ex quartana:ſꝫ in principio fuit patiēs cōtinuā:⁊
verſus morteꝫ fuit concluſa ⁊ ambo mortui ſunt:forte
aūt ꝙ cōcluſa dꝫ eſſe ſine periodis ⁊ multi incēdij : ⁊ ſꝫ
mō de alijs humoribus ⁊ ſanguine ⁊ flegmate ſalſo ⁊
colera forte nō accidit cōcluſa : ⁊ de mixtis humoribꝰ
ex colera ⁊ flegmate ſalſo ēt videnť tales febres cōclu
ſe que debēt eē de mä in venis cordi vicinis. Et ſunt
male ⁊ difficiles plurimuꝫ mortales:⁊ ego maxime in
ſenibus vidi.¶ Deinde cum dicit.

¶ Et febris putredinis quidem extrinſece non
eradicatur ⁊ redit:niſi quoniam materiei que pu ——— De cauſis īterpolatō
treſit ſuperuenit putredo in tempore paroxyſmi ——— nis quum
⁊ finit eius humiditates:ex quibus pendebat ca ——— mä eſt ex/
liditas ⁊ reſoluuntur ⁊ egrediuntur ex corpore: ——— venas viđ
quoniam non ſunt retente in venis:ita vt probi/ ——— ab Auer.
beat eas illud a complemento reſolutionis ⁊ re/ ——— 4.colliget
manet cinereitas eius ⁊ ipſius terreitas que nō ——— c.27.
ſunt febris ⁊ caliditatis:ſicut videtur de diſpoſi/ ——— Ut Gal.ꝑ
tione cumulorum ſtercorum paulatim:donec fiat ——— de differē/
cinis totum:deinde remanet caliditas. Et quan/ ——— tijs feb. c.
do non remanet in humore aduſto per putredinē ——— 5.
caliditas:deſtruit febris quouſqꝫ aggregetur vi
ce alia ad locum putredinis.

¶ Jn hac parte vt predicit dat cauſas harū diuerſita/
tū febrium pēdētium a putredine intra venas ⁊ a pu/
tredine extra venas ſemp intelligēdo ꝺ talibus putre
dinibus non clauſis in loco vt faciant apa:⁊ diuiditur
in duas partes. Jn prima dat cāꝫ quare putredo extra
venas facit interpolatā. ſcd̄o quare putredo intrinſe/
ca facit cōtinuam.ibi ſcd̄a.(Cū aūt putredo.)prima in
tres.primo dat cauſas quare paroxyſmus interpolate
recedit ante finē totalis febris.ſcd̄o dat cauſam quare
poſt primū paroxyſmū redeat ſcd̄s.ibi ſcd̄a.(Et iā re/
manſerunt.) tertio epilogat ibi. (Res ergo putredi/
nis.)¶ Jn prima dicit ꝙ febris putredinis extrinſece
ideſt extra venas nō eradicat.ſ.ante totalē cōſumptio
nē febris illius totalis:⁊ poſtea redit cū alio ꝑoxyſmo
niſi ſupple ꝑꝑ cās dicēdas:⁊ primo pro cā eradicatio/
nis:dicit ꝙ materiei q̄ putreſit ſupuenit putredo in tē
pore paroxyſmi ⁊ finit humiditates eius:ex quibꝰ pē/
debat caliditas:⁊ iſte humiditates reſoluunt ⁊ egrediū
tur ex corpore in forma fumi vel vaporis: qm̄ nō ſunt
retēte in venis:ita vt illud.ſ.qꝺ retinet in venis prohi
beat eas a ꝯplemento reſolutionis:⁊ qñ hoc mō ſunt
finite humiditates ſi aliquid remanet illud ē terreitas
⁊ cinereitas talis materiei que non ſunt vehiculum fe
bris ⁊ caliditatis recte : ſicut apparet de diſpoſitione
cumulorum ſtercorum:quia accidit qꝺ putreſiunt ⁊ fu
mant ⁊ ſunt calida aduſtiua ⁊ in fine terreſtrificantur:
⁊ non ſunt calida : ⁊ hoc accidit in eis paulatim per
partē

UVA. BHSC. IyR_044_2

parte donec totum fiat cinis.i.terreſtrificatum. Et qñ in iſto humore qui p putredinẽ aduritur non remanet caliditas q̃ poſſit facere febrẽ tunc ceſſat febris: ⁊ durat iſta ceſſatio vſqꝫquo aggregatur: ſupple: tũ alia materia ad locũ putredinis. ¶ Iſte textus hꝫ aliqua ambigua: qꝛ primo dicit ꝙ materiei que putrefit ſupuenit putredo in tpe paroxyſmi. videtur enim ꝙ nõ ſemp ſit ita. prĩo qꝛ potẽ ẽ putrẽtẽ materiam intra venas ⁊ faciẽtẽ continuã pelli extra venas ⁊ facẽ paroxyſmũ vt ſumit in commento aſſo. A cauſone habito virtualr. Et ego in pte dixi ſupra. ¶ Scdõ qꝛ tps paroxyſmi ẽ tẽpus febris putredinis: mõ nõ qlibꝫ gradus putredinis ſufficit facere febrẽ. g̃ ẽ opportunũ materiei faciẽti paroxyſmum prius ſupueniſſe putredinẽ remiſſam. ¶ Hic dr ꝙ non eſt incõueniẽs mãꝫ faciẽtẽ paroxyſmũ putruiſſe aliq̃ gradu anteq̃ faciat febrẽ. Et imo puto ſemp ita ita eſſe ꝙ anteq̃ incipiat febris putrida opꝫ aliquã pceſſiſſe putredinẽ: nihil tñ minus in tpe febris materiei que putrefit ⁊ facit febrẽ ſupuenit putredo: qꝛ cõtinue pcedit putrefiẽdo: ita ꝙ non intelligit ꝙ neceſſario in principio paroxyſmi non hẽat putredinẽ: nec ſequit ꝙ ſi habuit: qd tñ non ſupueniat alia putredo ptialis. Nõ tñ ꝙ mãe q̃ ſunt in venis ſub forma cãe ãncedẽtis. vt ſup dr in febre iterpolata plĩn non ſunt putride: ſꝫ tm̃ preternaturalr diſpoſite. ita ꝙ vene ipas conant expellere extra venas: ⁊ anteq̃ ſint putride pellunt eas: ⁊ poſtea extra venas putrefiunt: nõ tñ eſt impoſe: ꝙ aliqñ prĩo putrefiant poſtea expellant: ſꝫ cũ putrefiunt. ſ. ſuperuenit eis putredo. ¶ Scdõ dicit Auic. qꝫ putredo finit hũiditatẽ materiei. Ubi nota ꝙ nõ dicit: ꝙ oĩno finiat hũiditatẽ mãe: ſed ꝙ finiat hũiditates: ex qb' pẽdebat caliditas febrilis: non opꝫ ꝙ in cineritio hũoris qñ dimittit facere febrẽ nulla ſit hũiditas: ſꝫ nõ remanet hũiditas q̃ p tũc ſit vehiculũ caliditatis febris. nã iſta cineritia q̃ remanẽt multoties accẽdũt poſtea q̃rtanas: ⁊ ſic hñt humiditatẽ q̃ põt eẽ vehiculũ febris: ſed p tũc nõ ſufficiũt vehere febrilẽ caliditatẽ. vñ vos videtis ꝙ qñ carnes icipiunt putrere p ebullitionẽ i aq̃ cũ ſale remouet ab eis fetor ⁊ putredo ⁊ ſtabũt ſine putredine duob' vel trib' dieb' ſepatis hũiditatib' q̃ erãt vehiculũ putredinis prime: ⁊ in capite duoꝝ vel triũ dierũ iteꝝ icipiũt putrere pp alias hũiditates q̃ i carnibus remanſerant: ⁊ i principio nõ erant parate putredini ⁊ poſtea fiunt parate. Ita audiui ꝙ memi piſces in ſicilia anteq̃ ſaliant ſuſpẽdunt ita vt feteant vehemẽter ⁊ naſcant i eis vermes: poſtea ſaliunt ⁊ exprimunt ⁊ pſumunt humiditates q̃ erãt vehiculũ prime putredis ⁊ remanet reſiduũ qd ſtabit p annũ cum ſale anteq̃ putrefiat: ⁊ poſtea tandẽ iteꝝ putrefiunt. Finit ergo prĩa putredo hũiditatis: ex qb' eſt apta p tũc pẽdere caliditas febrilis. ¶ Tertiũ qd dicit ẽ ꝙ iſte hũiditates reſoluũtur ⁊ egrediunt ex corpore. ⁊ cãm dicit qꝛ nõ ſunt retẽte in venis: ita vt phibeat illud a cõplemẽto reſolutionis ⁊ egreſſiõis ex corpore: ⁊ rõ eſt: qꝛ nõ obſtãte ꝙ minor ſit calor in ambitu toti' extra venas ⁊ artarias q̃ itra: tñ mã eadẽ tardius diſſoluit intra q̃ ex: ſicut nos videmus ꝙ aq̃ in vno cypho pleno ſtans tota die ad ſolẽ non reſoluit tota: ⁊ eq̃lis q̃titas ſparſa ſuper aliquo loco valde lato in vmbra citiſſime diſſoluit: non obſtante ꝙ multo minus calefaciat: ⁊ ſimiliter materia imerſa in multis alijs humiditatib' ab equali calore tardius diſſoluit. Uñ ſi põat cyphus aceti in lebete aque ad bulliẽdũ mixto aceto cũ aq̃ non integre reſoluetur acetum niſi pus tota aq̃ pſumpta: ⁊ eq̃lis cyphus minus bulliẽs per ſe poſit' citius valde reſoluit. His ergo duabus cauſis materia contẽta in venis tardius reſoluit q̃ ſparſa ⁊ ſi non minus calefacta: imo magis: ⁊ ideo hec retẽtio in venis phibet a pplemẽto reſolutionis anteq̃ alia materia moueat ⁊ ſparſio nõ phibet. ¶ Quarto dicit ꝙ remãet cinereitas ⁊ terreitas ⁊c. Et ego addidi ꝙ qñ remanet aliqd d tali humore illud non eſt niſi cinereitas ⁊c. Et hoc dixi: qꝛ nõ opꝫ ꝙ ſemp aliquid remaneat cineritiũ de humorib' putridis. nam qñ ſunt ſubtiles ⁊ aquoſi nihil remanet. Si vero ſunt groſſi: tunc remanet cinerulẽtũ. Et hoc cinerulentũ non eſt oĩno ſiccũ. naꝫ vt videtis in ſtercorib' qñ iam ceſſauit effumatio: ⁊ dñr incinerata adhuc impinguãt terram: ⁊ nutriunt herbas ſeu plantas: qd nõ facerẽt ſi ex toto carerent humiditate: ⁊ iſta nõ ſunt vehiculũ pro tunc febrilis caliditatis. ¶ Quinto dicit ꝙ ſimile huic apparet in diſpõne cumulorũ ſtercorum. ſ. ꝙ accidit eis putredo paulatim prĩo in vna parte q̃ fumat: ⁊ poſtea in alta prima deſinente fumare. Et eſt exẽplum Gal. primo de differẽtijs febriũ caplo. 5. Et accidit illud in ſtercorib': qꝛ ſunt quedã partes magis parate alijs ad putredinẽ: ⁊ ita accidit in humoribus. ¶ Sexto dicit ꝙ humor per putredineꝫ aduritur: qd vꝛ falſum: cum putredo ⁊ aduſtio ſint diuerſe ⁊ oppoſite quodãmodo. Sed hic ſumit aduſtio mõ medicorũ pro trãſmutatione faciente ſeparationẽ groſſi a ſubtili: ita vt ſublimet ſubtile ⁊ groſſum deſcẽdat: nõ ãt mõ Ari. ¶ Septimo dicit: ꝙ qñ in tali humore nõ remanet caliditas ceſſat febris: ⁊ rõ qꝛ febris illa eſt fiens ⁊ ceſſat ceſſante conſeruãte vel producente: qd erat humor vl' vapor ab humore eleuatus. Et cõſtat ꝙ durat iſta ceſſatio quouſqꝫ ſuperueniat cauſa faciẽs febrem. ſ. noua materia ad locũ putredinis. Et ſic habemus cãm ceſſationis febris: qꝛ prius finit humiditas humore qua putret ⁊ exit vapor a corpore q̃ alia materia accedat: ⁊ hoc eſt qd dixit Gal. 2. de differẽtijs febrium caplo vltimo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et iaꝫ remanſerunt in ea reliquie caliditatis ex putredie prima quãuis nõ remaneat materia. Aut ppter inuẽtionẽ cauſe prime putredinis in materia prima ⁊ inflãmatur in materia ſecunda: ſm ſemitam putrefactionis.

¶ Hic ponit cãs reditus paroxyſmorũ poſt receſſum primi. i. pcedẽtis paroxyſmi. Et qꝛ dixerat ꝙ ceſſatio erat quouſqꝫ aggreget noua materia ad locũ putredinis. ideo nõ dat hic niſi cãs aggregationis noue materiei ad locũ putredis dicẽs duas. prima eſt ꝙ remãſerãt in tpe quietis reliquie caliditatis ex putredine prima: quãuis nõ remaneat mã. ſ. precedẽtis paroxyſmi que ſupple ſunt cã aggregationis vice alia ad locũ putredinis noue materiei. ſcda vero cã eſt: qꝛ aggregat vice alia ad locũ putredinis ppter itẽtionẽ cauſe putrefactionis prime i mã prima. i. pcedẽtis paroxyſmi inflãmatur in materia ſcda ſm ſemitã putrefactionis. i. inflãmatione que eſt via ad putrefactionem.

¶ Nota igit ꝙ de prĩa cã Gẽt. ⁊ Marſi. vident habere rectum intellectum. ſ. ꝙ qñ qꝛ ex putrefactione pcedentis paroxyſmi remanent reliquie eſto ꝙ nõ remaneat mã apta de ſe moueri ad putredinẽ que reliquie ſunt cauſa aggregationis noue materie ad locũ putredinis modis infra dicẽdis. vtrũ aũt iſte reliquie ſint ſola qualitas aut qualitas ⁊ cineritiũ aut ſolũ cineritiũ: ſolent dubitare doctores ⁊ Gẽti. ⁊ Marſi. qꝛ Auicẽ. dicit: quãuis nõ remaneat materia putãt ꝙ intelligitur de ſola qualitate. Ego aũt qꝛ puto ꝙ Aui. quãdo dicit quãuis nõ remaneat materia intelligat d materia apta ſcda vice facere paroxyſmũ: ⁊ p ſuam propriã putredinẽ que non ẽ cineritiũ: puto ꝙ Auic. hic loquit de omni tali reliquia ſiue ſit ſola qualitas ſiue cineritium ſiue ſit aggregatuꝫ ex ambobus nec puto ꝙ neceſſario remaneat cineritium: vt dixi ſupra.

¶ Sꝫ tũc remanẽt aliq̃ dubitatiões. Prĩa q̃ qualitas ẽ iſta q̃ dr relique caliditatis: ⁊ vult Marſi. ꝙ ſunt qdaꝫ gradus caliditatis derelicti. Sꝫ Gẽtilis vult ꝙ gradus caliditatis certe ppꝛietatis ppter quaꝫ reliquie colere

UVA. BHSC. IyR_044_2

aggregant colerā ⁊ reliq̄ flegmatis aggregāt flegma ⁊ reliquie melācolie aggregāt melācoliā. Aliter enim qñ rediret paroxyſmus ꝑ remanētiā ſolius qualitatis nō rediret eiuſdē ſpeciei cū priore: q: caliditas abſoluta ⁊ ꝑter naturā nō h3 attrahere aut regenerare alium humorē q̄3 colerā non naturalē: ⁊ ſic ſemp redirēt paroxyſmi colerici. Ego āt puto ꝙ qñ relinquit̄ mala q̄litas ex putredine p̄ria: quāuis nō remāſerit mā ſub forma cāe antecedētis iſta ē caliditas abſolute: q: hn̄s in ſe diſpōnē: merito cuius ꝑternaturalis diſpōnis ſit factura morbū: raro contingit ꝙ ſeruet ordo ꝑoxyſmoꝝ: ⁊ ſic eſt per regenerationē3 male materiei ꝙ contingit ſm ꝓpinquitatē ⁊ preparationē ꝙ hec mala caliditas quādoq3 facit coleram trahi: aut preternaturalr̄ diſponi qñq3 flegma: qñq3 melancoliā: nec eſt inconueniens poſt talē paroxyſmū ſequi ſynocham ſi ſanguis multū abundet vel ſit facilis inflāmationis: q: talis qualitas nō op3 ꝙ ſit cauſa quare talis mā abſolute generetur. Sed ſufficit ꝙ facit talē materiā ita ꝑter naturam ꝙ faciat nouū paroxyſmū. ¶Et ſi querit̄: ī quo loco remanet talis qualitas. R̄ndet̄ ꝙ pōt eſſe in epate ⁊ in venis ⁊ in artarijs ⁊ in alijs mēbris ſm ꝙ inueniunt̄ parata recipere talē caliditatē ꝑter nā3 que remanet poſt paroxyſmū ⁊ nō ſufficit facere ꝓ tūc febrē niſi prio ſit cauſa attractionis noue materie que putrefiat aut generationis modo dicto. Nec eſt incōueniens ꝙ locus humoris hora ſue putrefactionis ſit habitudo totius extra venas: ⁊ tamē mala qualitas relinquat in venis aut in epate aut in artarijs. vnde medici ſm ꝙ vident mēbra alterata ſine materia varijs locis faciunt aut approximant epithymata vel alia alteratia: ⁊ poteſt hec caliditas eſſe cā attractionis ad mēbrum humoris qui in alio erat nālis: ⁊ poſtq̄3 trahit̄ ſit preternaturalis: q: nō eſt in loco apto ſue cōſeruationi: ⁊ pōt eē ꝙ mēbrū ſiue ſit vena ſiue artaria vel aliud corrūpat nutrimētu3 ad ipſum delatū. Sed vt dixi raro puto hoc contingere ſaltē ꝙ per ſolius qualitatis remanentiā generatur materie que ſunt facture īmediate paroxyſmū: ⁊ ꝙ ſeruet̄ ordo cōſuetus paroxyſmandi. nam nos videmus ꝙ plurimū confidimus in omni putrida febre ꝙ facta integra euacuatione aut a natura aut ab arte ſit ſaluus ab illa febre. Et raro contingit ꝙ per purā alteratione ſine euacuatione aut a natura aut ab arte ſequitur ſanitas in putridis. vt colligit̄ in cōmen. affo. Non ſm rationē alleuiatis. ⁊ ſecunde particule in cōmen. affo. illius. Egritudines pernitioſe abſq3 ſignis ſedate mortem ſignificāt. Et ſi querit̄ quō talis morb⁹ habebit tēpora vřia. ſatis dixi ſupra in caplo de hac materia. Verūtamē puto ꝙ mala qualitas derelicta: ⁊ mala cineritia ſunt cā regeneratiōis partialis materiei q̄ fortaſſis aut erit ꝑs materie faciētis īmediate ſequētē ꝑoxyſmū aut aliū futurū. Et ſi querit̄ in tpe quietis talis febris: in quo tpe ſumus vřī penes materie alteratione: di ꝙ in illo adequato tpe nō eſt febris in aliquo taliū tēporum ſiue ēt pro tunc nō eſt ineſſe exiſtere.

¶Nō vlteri⁹ ꝙ in ſcda cā reditus paroxyſmi Gēti. ⁊ Marſ. hñt hunc intell3 ꝙ inuentio cāe putredinis prime in mā prima ſit cā inflāmationis cōtingētis in materia ſm ſemitā putrefactionis. i. inflāmationis: ꝑ quā eſt in ſemita putrefactionis: ita ꝙ verbi gra. dū materia faciēs primū paroxyſmū putrēſit alterat materiam que dꝫ facē ſcdm paroxyſmū: ⁊ ponit ipſa3 in q̄dā caliditate ꝑter nām ꝑ quā ē in via ad putrefactionē: ⁊ hāc talē alterationē dicit Aui. eē inflāmationē ſcde materie ſm ſemitā putrefactionis. Et ita hic modus differt a prio ſtatim dicto: q: in primo qualitas remanēs poſt paroxyſmū regenerat aut reaggregat materiā. In iſto aūt tpe ebullitionis ⁊ paroxyſmi alterat̄ materia exñs ⁊ ponit̄ nō in putrefactione: ſed in via ad putrefactionē: ⁊ in motu per quē tandē ſit putredo. Ego aūt non puto iſtam eſſe mentē Auicē. q: adhuc hic eſſent reliquie ex putredine prima: ſed cum preſentia materie. Sed puto mentē eſſe eius ꝙ cauſa reditus paroxyſmi ſecūdi eſt: q: ibi eſt materia factura ſcdm paroxyſmu3: que putrefiet ⁊ pelletur ad locum putredinis: q: in ea inuenitur cauſa putrefactionis: que fuit in materia prima. i. faciēte primum paroxyſmū q̄ cauſa eſt ſm ſemitam putrefactionis: q: preparatio ad putrefactione3. verbi gratia. in ſocrate ſunt ſeptē vncie colere ī venis male: quā virtus non poteſt bñ regulare: ⁊ ita incitāt virtutē: ꝙ hodie mouet̄ vna vncia ad putredinē3: ⁊ ꝑ illam incineratur ⁊ diſſoluitur ⁊ ceſſat febris. redit poſtea ſecundus paroxyſmus: q: in mā factura ipſu3 inuenitur cauſa inflāmationis ⁊ accenſionis ſimilis cauſe que fuit in prima. Et q: non cōplete inuenit̄ in colera niſi die tertia. ideo in tertia die mouet̄ ⁊ in flegmate in ſcda: ⁊ ſic de alijs. Et quādo hoc mō contingit: fiūt febres cū ſuis paroxyſmis magis ordinate. Et ad hāc intētionē cōmuniter opantur medici practicantes: qui in die quietis pro cura euacuant materiā quā putant habere ſimilē preparationē illi que fuit ī materia prioris paroxyſmi: vt in tertiana euacuant coleram: ⁊ in quartana melancoliam ⁊ in quotidiana flegma. ⁊ ideo redeūt paroxyſmi plurimū ex materia eiuſdē ſpeciei: nō q: caliditas colere habeat ꝓprietatem mouendi ⁊ alterandi aliam coleram ⁊ nō flegma vel melancolia3: ⁊ pariformiter de alijs humoribus: ſed qñ inuenitur colera talis modi ꝙ expellitur ex venis ⁊ facit ꝑoxyſmū vtplurimū nō ſolū illa parua quātitas inuenit̄ que facit paroxyſmū primū. Si enim ſola fuiſſet inuenta: forte nō tm̄ ſtimulaſſet virtutē: ꝙ fuiſſet ſenſibiliter extra venas pulſa: ſed fuit ibi alia ſimilis ſpēi materia: que cum prima fecit vnā cām ſtimulantis virtutis ad partem expellendā a venis. Et intantū natura reſiduam partē diſponit vt expellat ex cauſis ⁊ modis dictis in q̄one de piodicatiōe: ita ꝙ illud: qd mouet materiā ad extra venas que remāſit cū ſimili diſpoſitione illi qua3 habuit materia ꝓcedentis paroxyſmi. In iſto caſu eſt calor naturalis vł mēbri natura: ſicut mouit primā materiā ⁊ facit inflāmari. Et pōt ly ſꝫ ſemitā putrefactionis cōiungi cū ly inflāmari: q: iſta inflāmatio eſt ſicut in putrefactione. Et pōt cōſtitui cū ly cāe putrefactionis prime. ⁊ tunc ſignificabit ꝙ cā in materia propter quā mouet̄ ad putredinē in ſequenti paroxyſmo ē ꝑparatio ad putredinē. Et iſtud concordat his q̄ plurimū apparet. nā incipiente tertiana de colera naturali in qualitate ſequūtur vtplr̄m paroxyſmi de tali materia. Aliter. n. in principio nō poſſemus iudicare d puritate vel tertiane ⁊ eius cōſiſtentia. Et ſi incipit de colera vitellina videmus vtplr̄m ita ſequi: ⁊ ſic dicat̄ d alijs humorib⁹: hoc modo medici ex natura humoris q peccauit in precedenti paroxyſmo iudicant ⁊ de ꝓnoſtico ⁊ de faciendis per ipſos in futurum. In illis vero: in quibus non remanet niſi mala qualitas: ⁊ noue materie ad putredinem per illam precipitantur: raro poteſt medicus per precedentem paroxyſmum ⁊ ſui naturam iudicare: vel de pronoſtico vel de operibus per ipſum faciendis: ⁊ ſuper hoc modo fundat̄ liber d criſi: ⁊ affo. ille. Paroxyſmus ⁊ conſiſtentias. Nec tamē nego caliditatē ꝓcedētis paroxyſmi aliquo modo diſponere ſequentem materiam: ſed nō eſt principale in hoc: vide vt ſupra dixi Gal. prio d criſi. vult ꝙ ebullitio in talibus materiebus precipue que digerunt̄ ſit a calore nāli: ⁊ ita vult Auer. quarto colliget caplo. 25. al's. 27. ſꝫ rationē meā. ſic igit̄ cauſe reditus paroxyſmi ſunt aut qualitas derelicta ex precedenti aut cineritiū que ſunt cauſa aut generationis noue materiei male aut cōuerſionis bone ad malū alterāde: vel attrahēdo ad locū vbi ſit malū: ⁊ iſte computantur ab Auicē. pro vna que eſt reliquie caliditatis ex putredine prima.

Alia

UVA. BHSC. IyR_044_2

Alia cā eſt:qꝛ remanet mā:ī q̄ inuenit̄ ſcd̄a vice cā pu
trefactiōis ſil'is cāe iuente in mā faciente pꝛimū paro
xyſmū:⁊ qn̄ mā:que remanet ꝑ ſcd̄o poxyſmo fuit ici/
tans partial'r ad pꝛimi mām pellendā: vel putrefiēdā
diuti⁹ fuiſſe illā ſub foꝛma cāe antecedētis:⁊ ex ambo/
bus eē febꝛē vnā mō loquēdi medicoꝝ: vt dixi ſupꝛa.
in capl'o de tpib⁹:⁊ ſi ſit firma materia ante febꝛē ī mē/
bꝛo cā regionis materia ſcd̄i paroxyſmi:aut tractus
ad locum:aut expulſionis:que nō fit ex reliquijs pu/
tredinis pꝛime cōtinet̄ in iſta ſcd̄a cā ſil'is cāe putredi
nis in materia pꝛima:⁊ ſic habemus tres cās reditus.
¶ Ulterius notandū ꝙ qn̄ qꝫ:īmo multotiens nō vna
ſola iſtarū cāꝝ cōcurrit ad reditū ſequentis poxyſmi:
ſed plures.⁊ ideo cōtingunt multe varietates.i.pmu
tationes māe poxyſmoꝝ:⁊ in digōne ⁊ in ſpē:ſed plu/
rimū tn̄ ſunt in oꝛdinib⁹ ſuis qn̄ remanet mā:vel ſtan/
te ſimili regimine remanet eadē cā:⁊ ſil'is:aut genera/
tionis: aut attractionis:aut expulſionis noue māei:ſꝫ
variato regimine ex iſtis nō opꝫ ꝙ ſcruet̄ ſil'itudo ⁊ oꝛ
do poxyſmoꝝ qn̄ remanet mā. ¶ Hic mouet Gen. du
biū:qꝛ ſi mā putrida:q̄ eſt in tpe p̄cedentis poxyſmi ē
cā:ꝙ mouet̄ ſequens mā ad putredinē nō vr̄ qn ſemp
poxyſmus colere deberet pꝛius redire q̄ꝫ poxyſmus
flātꝭ.nā colera ē paratioꝛ putredini q̄ꝫ flegma:⁊ ſubtili
oꝛ ⁊ calidioꝛ ⁊ īflāmabilioꝛ. Et caloꝛ p̄cedentis poxyſ/
mi in col'ica ē foꝛtioꝛ ad īmutādū mām debentē face
re ſcd̄m paroxyſmuꝫ q̄ꝫ in flātica. ¶ Hic rn̄det Gen.
ꝙ ſuppoſito ꝙ remaneat mā:q̄ fuit tpe poxyſmi pꝛio/
ris:q̄ p̄ſupponit̄ eſſe ſufficiētꝭ q̄ꝫtitatis ad faciēdā feb.
ꝙ ſtāte paritate pol'i in col'a ⁊ flāte:in q̄litatib⁹:⁊ mō
ſubē:qꝛ.ſ.vtraqꝫ ī latitudine ſue ſpēi ſil'ẽꝫ ſitū ī gradu
qualitatis:⁊ mō ſubē hēat quaꝫ hꝫ reliq̄: nō videt qn
citius debeat ſeq poxyſmus colerice q̄ꝫ flātice:ita ꝙ ſi
materia fuit tota in vno cumulo:q̄ facit p̄cedentē po/
xyſmū: ⁊ q̄ factura eſt ſequenteꝫ:citius fiet poxyſmus
ſequēs in col'ica: ⁊ h̄ qꝛ ponit̄ col'a eē actu in ſuo com/
plemēto:⁊ talis ē paratioꝛ putredini:niſi foꝛte dicēt̄ ꝙ
reducat̄ ad tertiū diē a ꝓꝓetate īſeq̄nti colē nāꝫ. Sꝫ ſi
col'a dꝫ generari:aut actuari aut attrahi:tūc poxyſmus
col'e erit tardi⁹:qꝛ col'a d̄ ſui ꝓpꝛietate nō recipit cō/
plemētū ſue actuatiōis:vel generatiōis:vel attractio/
nis:niſi ī tertia die:⁊ d̄ ꝓpꝛietate flātis ē vt citi⁹ h̄ fiat.
⁊ iō ī iſto caſu citi⁹ redit:⁊ ꝓpterea dic̄ ſe ſubtil'r dixiſſe
in qōne de ꝓlongatiōe febꝛis flātice: ꝙ in caſu tali in
tpe qetis nō acqrit̄ ī hūoꝛe digō putredinis:ſꝫ p̄para
tio ad talē foꝛmā:q̄ facit poſtea putredinē:q̄ diſpō p̄pa
rans poteſt eſſe ſine putredine. Et ſi accidit ꝙ ſit cum
putredīe qn̄ generat̄ vl' actuat̄:vel attrahat̄:tamē nō
facit febꝛē niſi ī tertio. niſi ex cauſis accidentib⁹:qꝛ nō
tn̄ oī q̄ꝫtitate facit febꝛē quā n̄ hꝫ niſi ī tāto ſpacio tpis
ſ.quouſqꝫ veniat ad tertiū diē. Sed veritas ē ꝙ pluri/
me febꝛes īterpolate multoꝛū poxyſmoꝛū:⁊ īuadentes
oꝛdinate:aut mō tertiano: vel quotidiano: vel quarta
no pendent in pꝛincipio a mā cōtenta in venis:qd̄ pꝫ:
qꝛ in pluꝛib⁹ taliū ꝯſideram⁹ ſigna digōnis in vrina q̄ a
venis fert̄:⁊ ſup hūoꝛes in illis ꝯtentos ſignāt nō ſup
hūoꝛes extra venas. Et cōſtat ꝙ ī euādo ⁊ minoꝛan/
do cōſideramus multitudinē:aut paucitatē māei: non
ſolū illi⁹ q̄ facit p̄ſentē poxyſmū ſed ꝓ futuris. Iſtā tn̄
mām nō dico ita eſſe in vno cumulo:ac ſi tota ſit vnifoꝛ
mis:⁊ nō alteri hūoꝛi cōmixta:īmo ē mixta cuꝫ hūoꝛi/
bus q ſunt in venis:ꝓpter quā cām nō tota ſimul a ve
nis expellit̄.ſꝫ mō ſupꝛadicto ī qōne de cauſis ꝑiodi/
dicatiōis. Cū igit̄ tota mā ē a pꝛincipio accidit ꝙ cole
ra:q̄ erat tpe pꝛioꝛis poxyſmi mouet̄:aut tota:aut ꝓm
ꝑtē in tertia die vtpl'm:⁊ flegma ī ſcd̄a die:⁊ cuꝫ argr̄.
colera ē magis parata putredini q̄ꝫ flegma: qd̄ rema/
net poſt pꝛimū poxyſmū flātice.negat̄:nec vꝫ argumē
tū.eſt calidioꝛ ⁊ ſubtilioꝛ.ergo cū a caliditate putrefiat
citius putrefiet.videmus enim vinū maluaticū ſubti/
lius eſſe vitello oui:⁊ vitellus oui putrefiet extra coꝛ/
ticē in duobus diebus:⁊ vinuꝫ illud nō putrefiet:ēt ſi
ponat̄ ī ſole vl' loco cal'o vl' hūido ī.10.vel.20.aliō.n.
eſt abſolute calefieri:aliud putrefieri. Preterea pluri/
mū vt dr̄ ſupꝛa tales humoꝛes nō putrefiūt in caſib⁹ di
ctis:niſi poſtq̄ꝫ ſunt extra venas:ꝯſtat aūt ꝙ ad hoc vt
facile pellant̄ pꝛio debēt ſeq̄ſtrari a ſanguine:⁊ colera
ſubtilioꝛ exn̄s:⁊ mioꝛis q̄ꝫtitatis q̄ꝫ flegma min⁹ faci/
liter ſeq̄ſtrat̄. In caſib⁹ aūt vbi oꝫ māꝫ de nouo gnāri:
miroꝛ de Gētili q dicat ꝙ ī colera ē ꝓꝓetas:vt nō ſit ge
nita niſi in die tertia:qꝛ iſta ꝓpꝛietas eēt ī eo qd̄ nō eſt.
Et de iſtis ꝓꝓetatib⁹ qd credā vidiſtis ſupꝛa:ita ꝙ to/
tū oppoſitū vꝫ mihi ei⁹ qd̄ Gēti.dixit in hoc dubio.
¶ Qꝫ ſi querat̄ an mā:que mouet̄ ex venis ad faciēdū
ſcd̄m poxyſmū ſemp mouet̄ ad locū vbi putruit:ꝑt di
ci ꝙ vtpl'm ita lꝫ ꝙ h̄ nō ſit neceſſariū. ¶ Et ſi q̄rit̄ vtꝝ
in tpe quietis ſit coꝛpus ſanū inter duos poxyſmos:dr̄
ꝙ lꝫ raro ſit ita:tn̄ non eſt īpol'e:ſicut non eſt īpoſſibile
ſanū quotidie vomere colerā pallidā:aut generari ma
niſeſte ꝓm dextrū hypocūdriū:vt dr̄ ſcd̄o tegni.⁊ ſcd̄o
cōpl'onum. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Res ergo putredinis habet reuolutiones ꝓꝫ
inuentionē caliditatis nō deficientis:putrefacien
tis ⁊ reſoluentis:⁊ facientis cinerem: ⁊ pertran/
ſeuntis ad vicinum donec abſcindat terminum:
⁊ finiat materiam:⁊ non inueniat vicinum aliud
⁊ remaneat febꝛis expectans materiam aliam:⁊
attrahat ad locum ſuum.

¶ Hic epilogat illud qd̄ dixit de cā īterpolatiōis:cuꝫ
putredo eſt extra venas dicēs:ꝙ igit̄.i.ex dictis appa
ret ꝙ res putredīs.i.febꝛis:q̄ eſt effectus putredīs:re
uoluit̄.i.hꝫ reuolutiōes:vl' circuit⁹:mō Gal.ſcd̄m.i.ꝑ
inuētionē cal'itatis nō deficiētis ī putrefaciēdo:⁊ reſol
uēdo:⁊ faciēdo cinerē d̄ mā vni⁹ poxyſmi:⁊ ꝑtrāſeūtis
in reſoluēdo de vna ꝑte ad aliā ſibi vicinaꝫ:qꝛ reſoluit
ꝑtē ante ꝑtē trāſeūdo de vno ad aliā ſibi vicinā p̄para
tam putrefactiōi donec abſcindat iteꝝ.i.reſoluat totū
vſqꝫ ad finē vltimū illi⁹ q̄ꝫtitatis materiei:⁊ finiat ma/
teriam:qꝛ reſoluat eam. Et nō inueniat aliud vicinuꝫ.
ſupple paratum pꝛo tunc putrefieri ⁊ facere febꝛem:⁊
pꝛo tunc remaneat.i.ceſſet febꝛis quouſqꝫ noua mate/
ria mouet̄ ad locū vbi fuit pꝛīa putrefactio:⁊ h̄ vtpl'm
accidit ī talib⁹. Et ſiue mā iſta de nouo a venis ad illū
locū pellat̄:ſiue in mēbꝛo vbi fuit putrefactio remāeat
aliqd:ꝑ qd̄ atrahitur: aut ſup.generet̄:⁊ ſi textus alio
mō inuenit̄ eſt coꝛruptus:nec dꝫ dicere reſoluit̄:ſed re
uoluitur vt inuenit̄ plurimū in libꝛis.

¶ Cum aūt putredo eſt intra venas:tūc accidit
vt ſit reſolutio cōpleta difficilis:⁊ nō reſoluitur
putredo per cōtinuitatē:que eſt in quibuſdaꝫ ve/
nis cum alijs ⁊ putrefit omnis res:que vicina eſt
ei:deinde reuoluitur ad vicinū aliud. Et iterum
illud quod compꝛehenſuꝫ eſt in venis eſt vehemē
tioꝛis continuitatis ad coꝛ.

¶ Hic vt ſupꝛa dr̄.dat cām q̄re ex putredīe ītra vēas
fit febꝛis ꝯtinua dicēs:ꝙ qn̄ putredo ē intra vēas:ſup.
⁊ ita remanens vſqꝫ ad cōpletam reſolutionē total' hu
moꝛis moti ad putredinē:⁊ facientis febꝛem:tunc acci
dit vt reſolutio ꝯpleta talis humoꝛis ſit difficilis: ⁊ iō
diu ſtat talis humoꝛ anteq̄ꝫ total'r reſoluat̄ plus q̄ꝫ qui
eſt ſparſus in ambitu totius:⁊ tunc etiā non reſoluitur
putredo.i.non finitur putredo per totalem reſolutio/
nem ſue materiei cito ꝑꝑ ꝯtinuitatem:q̄ eſt in qbuſdā
venis cū alijs:⁊ putrefit oīs res:que vicina eſt ei.ſ.ꝑti
pꝛius putride:⁊ intelligatis oēs res.i.oīs pars hūo/
ris q pꝛio erat motus ad putredinē:vel q eſt valde pa/
ratus putredini:deinde ſupple an̄q̄ꝫ totalis ſit fcā re/

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſolutio mãei p̄ioꝛ mote reuoluitur putredo ad aliud vicinū.i.incipit putrere alia mã:ita ꝙ añ finē putredinis p̄ime incipit ſcda:⁊ iteꝝ alia cauſa ꝙ citius mouetur aliud vicinum q̄ꝫ mã p̄ima intra venas ſit ita reſoluta ꝙ nō faciat febrē eſt:q: illud qđ eſt cōp̄rehenſum ī venis eſt vehementioꝛis continuationis ad coꝛ.

Modus q̄druplex feb. continue. Primus modus. ¶ Notandū ergo ꝙ quattuoꝛ modis poſſumus imaginari fieri febrē cōtinuā. vnus eſt ꝙ in p̄ncipio tota mã debēs putrere ⁊ facere talē febrē moueat:⁊ icipiat putrere:⁊ nulla alia mã ſibi addat:imo cū ipſa erit ex toto reſoluta ceſſabit febꝛis itegre recte:ſił in tertiana vnius poxyſmi tota mã mouet in p̄ncipio poxyſmi:⁊ cōtinuat caloꝛ ſiue ꝯtinuet reſoło per partē añ parteꝫ:ſicut.n.in aqua feruente tota nō oēs ptes ſimul reſoluũtur:ſic nec in tali mã:⁊ quidā intelligunt in iſto caſu ꝙ ꝯtinuat putredo:aut intēdēdo ī gradibus putredinis: aut tranſeunte de vna parte mãli ad alias:lꝫ ſit in p̄ncipio in oibus partibus foꝛmalibus talis modi:⁊ in iſta nō reſoluitur putredo vſq; ad totalē finem reſolutione itegra in materia:que pꝛio incipit putrere pp ꝯtinuitatē: que eſt iſtius mãei in q̄buſdā venis:q: cū ſint ptes huius materiei ꝯtinue:⁊ cū alijs humoꝛibus ita connexe vt videant vna:quaſi p̄hibet reſolutio cita vt ſupꝛa dixi de vino bulliēte cū aq̄:⁊ putrefit oīs res : que vicina eſt ei.ſ.parata putrere:⁊ reſoluit.i.p̄mutat ad vicinū.aliud.ſ.in reſoluēdo:aut in putrefaciēdo ſi ſit ſꝫ ptes diuerſas mãles ꝯtinuatio putredis:quouſq;.ſ.tota mã moueat reſoluat:⁊ febꝛis ceſſet : ⁊ in hoꝛa febꝛis eſt etiam veꝝ id qđ addit in fine:⁊ iteꝝ illud qđ eſt cōp̄rehēſum in venis ēt:⁊ talis ſupple facit febrē durare cū minoꝛi quãtitate huius putredis q̄ꝫ ſi eſſꝫ eꝝ venas.

Scđs modus. ¶ Secūdus modus eſt ꝯtinuarum:q: a p̄ncipio certa q̄ꝫtitas materie:de qua ſemp aliqđ remanet ī actu putredinis:lꝫ tñ in tpe quo putrefit aſſocianꞇ ſibi alie materie facientes febrē:que habebāt tantā p̄parationeꝫ: ꝙ ppter putredinē in re vicina putrefiunt. Et in iſta ēt vt videtis verificatur textus totus:⁊ ſit cōtinuatio:tñ p̄incipaliter in materia vna.

Tertius modus. ¶ Tertius modus eſt ꝙ mã vna moueꞇ ad putredinē ⁊ p putrefactionē reſoluũtur partes eius:⁊ q: cōtinue iuxta talem mām:q̄ in p̄ncipio putrefit ē alia:q̄ eſt parata accēdi.ideo ꝯtinue noua materia accendiꞇ:⁊ ſicut reſoluiꞇ de pꝛioꝛi:ita de noua accendiꞇ:lꝫ aliq̄n equaliter:aliq̄n plus:aliq̄n minus. Et de hoc genere imaginaꞇ Gal.febꝛes ſinochas:quas pp cōparationē partis de nouo in putredinē trāſeūtis ad illā:que reſoluiꞇ:diuiſit in tres modos.ſ.augmaſticā:homotenam:⁊ paugmaſticam:⁊ in iſtis verificatur. Et foꝛte lꝫ in omnibus iſtis tribus modis verificeꞇ textus Auic.tñ q: hoc eſt claꝝ.ideo Auic.nō intellexit de iſtis:ſed ſolū de conti

Quartus modus. nuis pꝓpoꝛtōalibus:in q̄bus cā ꝯtinuitatis nō eſt ita manifeſta:ita ꝙ velit hic dicere ꝙ q̄n putredo iſtoꝝ hūoꝛum a ſanguine.eſt intra venas p̄cipue:que ſunt longe a coꝛde facit ꝯtinuam:ita tñ ꝙ ſunt ei excreſcentie: pp quas manifeſteꞇ poxyſmus:q̄m cōiter eſt apta facere:ſicut ꝟbi grã.tertiana ꝯtinua:in qua de tertio in tertiū eſt exacerbatio:⁊ tñ remanet ꝯtinua:⁊ iſta cōtinua q̄rti modi:q: p̄mo mouet materia ad putredinē : que ante finētotalis febꝛis reſolueref:ſed ante ſuā reſolutionem mouebiꞇ alia:⁊ poſt añ reſolutionē ſecūde mouebiꞇ tertia vſq; ad finē:⁊ ita ꝯtinuat per tranſitū noue mãe in putredinē ante reſolutionē p̄cedētis . ¶ Et de hac dicit Auicen.p̄imo:q̄n putredo eſt intra venas:tūc reſolutio cōpleta eſt difficilis. Et huius cām dixi ſupꝛa:q: mã eſt collecta in loco vno:⁊ hec difficilius diſſoluitur q̄ꝫ ſparſa:vt dixi de aqua ſtante in cypho ad ſolem:⁊ de alio cypho ſparſo in lato loco extra ſolem ꝙ p̄imus difficilius reſoluiꞇ. ¶ Scđo dicit: ꝙ nō reſoluitur putredo.ſ.pꝛia materia moueꞇ ad putredinē integre añ alterius noue putrefactionē pp cōtinuitatē:que eſt in quibuſdā venis cum alijs.i.in quibuſdā venis:lꝫ ſit tam paucum ꝙ poſſet reſolui:⁊ humoꝛ qui p̄incipalꝛ paratus eſt putrere:vt colera ī tertiana ꝯtinua certe tota:q̄ in vena inueniꞇ:cū pp cōmunitatē:que ē illaꝝ venaꝝ cū alijs in cōcauitate ꝯtinue ad illas fluit humoꝛ:q p̄hibet citā reſolōnē ꝙ nō opꝫ eē q̄n hūoꝛ putrefit extra venas. ⁊ iō dixit ī q̄buſdaꝫ: nō in oibus:q: in magnis nō ſolum eſt pp cōtinuitatem cum alijs. Sed q: eſt multus humoꝛ cōmixtus hūoꝛi: qui p̄incipalꝛ putrefit:⁊ p̄hibet eius diſſolutionē:ſicut dixi ſupꝛa de vino bulliēte mixto cū aq̄:ꝙ p aq̄ mixtio nē p̄hibeꞇ a reſolōne. Et ita hec eſt ſcđa cā nō citandi diſſolutionē humoꝛis peccantis dū eſt ī venis:lꝫ.ſ. humoꝛ eſt alteri humoꝛi cōmixtus q p̄hibet citā diſſolōnē. Et lꝫ ſic in paruis paucū humoꝛē hñtibus:tñ pp cōtinuitatē:q̄ eſt illarū cū alijs infundiꞇ nouus fere cōtinue:q p̄hibet integrā citā reſolōnē. ¶ Tertio addit ⁊ putrefit oīs res:q̄ vicina eſt ei:⁊ hoc eo mō quo diximus ī īterpolata ꝙ putrefit oīs res vicina p tūc parata putredini:q: putredo ꝯtineꞇ in ptibus mãei:que ē mota p vna exacerbatione quouſq; oēs ſue partes putrefiant ⁊ reſoluanꞇ:nō ꝙ oīs humoꝛ qui ab illo putrido tangiꞇ putrefiat:q: tūc ſtatim in venis putrente colera putrefieret ſanguis:qđ ē falſum. ¶ Quarto addit:deinde reuoluiꞇ:vel ſm aliā lraꝫ reſoluit ad vicinū aliō: deinde añq̄ꝫ tota pꝛia mã moueꞇ reſoluaꞇ:putredo reuoluiꞇ.i.trāſit ad aliud vicinuꝫ qđ de nouo moueꞇ ad putredinē:ita ꝙ in iſta nō finiꞇ mã donec nō inueniat vicinū:ſicut in īterpolata dicebaꞇ:niſi ī vłī fine. Sꝫ in exacerbationibus p̄cedētibus vltimā añq̄ꝫ deſinat īuenire vicinū motū ſecū ad putredinē moueꞇ alia ad putredinē:q: tādiu ſtetit caloꝛ in reſoluēdo illā:q̄ pꝛio ē mota ꝙ ſcđa mã eſt p̄parata ⁊ mota ad faciēdā exacerbationē nouā. ¶ Ultimo addit ad dandū aliam cām. quare diu durat febꝛis in cōtinua ex mã:que moueꞇ ad vnā exacerbationē magis q̄ꝫ īterpolata:q: illud qđ eſt cōp̄rehenſum in venis eſt vehemētioꝛis cōtinuatiōis cū coꝛde. Et pp hoc q̄n mã eſt multū paucificata: ita ꝙ ſi eſſet extra venas nō ſufficeret facere febrē : q̄n eſt ītra adhuc facit:⁊ iō diutius expectat añq̄ꝫ redeat pꝛia febꝛis. hoc ergo modo totus textus faciliter adaptaꞇ.

¶ Et vt plane ītelligaꞇ ponā exēplū ī tertiana īterpolata ⁊ ꝯtinua:dādo ſm textū Aui.cās q̄re vna ē ꝯtinua alia vō cuius putredo eſt eꝝ venas interpolata. ¶ Ponamus q̄ ꝙ in ſocrate eſt tertiana interpolata. tūc ſi dꝫ eē plurīū paroxyſmoꝝ oꝛdinatoꝝ ꝯiter:ita eſt ꝙ in venis eius inueniꞇ colera:q̄ eſt de q̄dā ſpēꝫ colere abūdās in ambitu totius tāꝫ intra q̄ꝫ eꝝ:⁊ que eſt malaꝫ ſtimulans virtuteꝫ ad expulſionem. Uirtus igitur venarum:que ſunt in ambitu totius tam intra q̄ꝫ extra conaꞇ ad huius expulſionē:⁊ p̄imo ſeparat ab alijs humoꝛibus q̄ꝫtuꝫ pōt: ⁊ q: certā q̄ꝫtitatem ſequeſtrauit:que moleſtat virtutem:cum adeo eſt moleſta ꝙ cogiꞇ tunc illam parteꝫ expelli extra venas in totum coꝛpus:⁊ ibi ſpargitur:⁊ nō ita regulata a natura: ſicut ītra venas putrefit ⁊ bullit ⁊ facit paroxyſmū:ita ꝙ quando expellitur facit pūcturas ſuper membꝛa ſenſibilia currens poſtea calefacta per putrefactionem calefacit:tandem ſtat in calefaciendo:⁊ poſt quando plurimū eſt reſolutum ⁊ cōuerſum in vapoꝛeꝫ remittiꞇ caloꝛ:⁊ quando totus humoꝛ eſt in vapoꝛē ꝯuerſus:⁊ vapoꝛ totus: aut quaſi totus a coꝛpoꝛe per poꝛos exiuit quieſcit febꝛis: ſed q: in venis remanſit colera:que hꝫ cauſam putredinis:vel trāſitus ad putredinē ſimileꝫ cauſe inuente in pꝛima:⁊ natura ipſam paulatim ſeparabat tandē ꝙ colera iſta per ſeparationē:⁊ pꝛo acq̄ſitione qualitatū facientiū ad eius expulſionē extra venas eſt ſufficiēter p̄parata: ⁊ ſtimulans expellitur a virtute extra venas:⁊ fiet ſecundus paroxyſmus. Et q: poſt expulſioneꝫ mãe faciētis p̄mū paroxyſmū natura in colera ad hanc ſcđam partē p̄parandaꝫ

randã ſtat duobꝰ diebꝰ vtplurimum: ⁊ nõ plus: niſi ĩtra
latitudinẽ diei in plus vel minus. iõ in ſpacio medio
poſt motũ pꝛime materiei inter duos ⁊ tres: vel citra
mouet̃ ſecũda mã ad faciẽdũ febꝛẽ. ſed qꝛ materia que
mota fuit pꝛius cõſumitur in duodecim hoꝛis rema/
nent cõmuniter. 36. hoꝛe quietis vel circa. ⁊ h̃ mõ fiet
quies ⁊ reditus. ¶ Sed pone ꝙ in platone ſit ſimilis
colera: que debet facere tertianã cõtinuã. tunc natura
nõ poterit pellere humoꝛẽ ꝑoxyſmaliter extra venas:
ſed de venis magnis bene mittit ad paruas venas: q̃
ſunt ĩ ambitu totiꝰ: ſicut in ĩterpolata mittit ex̃ venas:
⁊ in ſimili ſpacio: vel quaſi diſponit̃ illa q̃ remanet: vt
pars eius expellat̃ per duos dies poſt expulſionẽ pꝛi/
me: ſed q̃ eſt hec differentia: qꝛ iſta colera q̃ mouetur ĩ
pꝛĩa vice nõ cito reſoluit̃: ĩmo expectabit duobꝰ diebꝰ
⁊ plus anteq̃ȝ ſit tota ita reſoluta ꝙ nõ faciat febꝛeȝ ⁊
anteq̃ȝ hoc tp̃s trãſeat mouebit̃ ſcõa materia ad faciẽ/
dã ſcõam exacerbationeȝ: ⁊ ſic fiet cõtinua. Et ſi dicat̃
quare iſta mã exiſtens equalis quãtitatis ⁊ ſil'is modi
ſub̃e in iſto platone diutiꝰ ſtat anteq̃ȝ reſoluat̃ in ſocra
te: dicit Auic. ꝙ hoc eſt: qꝛ reſol'o in iſto caſu eſt diffici/
lis: pꝛĩo qꝛ materia eſt ꝯſtricta. ⁊ nõ ſparſa. vnde dixi
vobis exẽplũ de aqua medie libꝛe poſita ĩ vno cypho:
⁊ alia aq̃ ſimilis quãtitatis ſparſa ſuꝑ magno ſcãno ꝙ
hec ſcõa a debilioꝛi caloꝛe multo citius reſoluit̃. ſcõa
cã eſt ꝓpter cõtinuitatem: q̃ eſt in venis q̇buſdã cum
alijs venis: ꝓpter quã ꝯtinuitatẽ ꝯtinue ĩfundit̃ nouis
humiditatibus: ita ꝙ humoꝛ putridus intra venas eſt
ĩmixtus multis humiditatibus: q̃ ꝓhibent eius citam
reſol'onẽ: ſicut dixi ſupꝛa. ꝙ libꝛa vini ꝑ ſe poſita ad eq̃
liter bulliendũ cũ alia libꝛa nõ poſita ꝑ ſe in lebete: ſed
cũ decẽ libꝛis aque pꝛima citius diſſoluit̃. Scõa cã ẽ.
qꝛ illud qõ in venis eſt: ẽ vehemẽtioꝛis cõtinuitatis cũ
coꝛde. ⁊ ideo opȝ magis paucificari fumos putridos
inter venas ad hoc vt ceſſet febꝛis: q̃ȝ qñ materia ẽ ex
tra venas. ⁊ ideo etiaȝ diutius expectat̃. hec eſt Auic.
ſnĩa. Et ſi nõ ſemꝑ hoc modo cõtingat: tñ vtplurimũ
eſt ita. nam per ſolum cineritium: aut per ſolã qualita/
tem remanentem raro cõtingit ꝙ multiplicent̃ paro/
xyſmi oꝛdinati ⁊ multi. Et tu vides ꝙ cauſaȝ quare de
tertio in tertium mouet̃ colera: ⁊ in quarto melanco/
lia ⁊c̃. Auic. hic nõ tangit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et iſte quidẽ febꝛes quibus ſunt paroxyſmi
eradicationis ⁊ tẽpoꝛis quãdoq̃ȝ dimittunt oꝛdi
nem ſuum ꝓpter diuerſitatẽ materierũ in multi/
tudĩe: ⁊ paucitate: ⁊ groſſitie: ⁊ tenuitate. ¶ Et
ꝓpter diuerſitatem in eis in genere: ita vt permu
tentur quedã materie: ⁊ fiant d̃ genere materiei
alterius: que diuerſificatur in eis in ſpecie: non in
multitudine ⁊ paucitate ⁊ tenuitate ⁊ groſſitie
tm̃. ¶ Et quãdoq̃ȝ fit ex malitia regiminis egri:
aut ꝓpter debilitatem eius. ¶ Aut ꝓpter mul/
titudinem ſenſus eius.

¶ Hic Auic. poſitis febꝛiũ diuerſitatibus: que ſunt ra
tione diuerſitatibus locoꝛũ putredinis ponit quaſdam
particulares diuerſitates febꝛium: ⁊ cauſas illarum: ⁊
cum hoc dat quoſdam cañ. ⁊ diuiditur pars iſta in tres
partes. In pꝛima ponunt̃ diuerſitates febꝛiuȝ quo ad
diſpoſitiones paroxyſmoꝛuȝ. ſcõo ponunt̃ cañ. tertio
ponuntur quedam diuerſitates pulſuum in febꝛibus.
ibi ſcõa (Et deterioꝛes quidem.) ibi tertia. (Pulſus ve
ro.) pꝛima adhuc diuiditur in tres partes. pꝛimo po/
nuntur due diuerſitates febꝛium cum ſuis cauſis. ⁊ ſe/
cundo ponuntur tres modi cõtingentes qñq̃ȝ in febꝛi
bus. tertio ponuntur due alie differentie ꝑoxyſmoꝛuȝ
cũ ſuis cauſis. ſcõa ibi. (Et ĩ q̇buſdã febꝛibꝰ cõponũt̃).
tertia. (Et ꝑiodus q̇dẽ) pꝛĩa iterũ in duas ſm̃ ꝙ duas
ponit diuerſitates cũ ſuis cauſis. ſcõa ibi. (Et ꝑoxyſmi
q̇dẽ q eradicant̃.) In pꝛĩa dicit: ꝙ iſte febꝛes in q̇bus
ſunt ꝑoxyſmi eradicatiõis. i. cũ ꝗa q̇ete a febꝛe: aut pa
roxyſmi tp̃is. i. ĩter quos lȝ nõ veniat ꝗa ĩfebꝛicitatio:
eſt tñ manifeſta remiſſio vl' tepoꝛ caloꝛis: ⁊ ſic loq̇t̃ de
interpolatis cũ dicit: ꝙ hñt ꝑoxyſmos eradicatiõis: ⁊
de ꝯtinuis ꝓpoꝛtionalibꝰ qñ dicit tepoꝛis: ⁊ iſta eſt ꝗa
lr̃a: nõ illa q̃ loco tepoꝛis dicit tp̃is: qꝛ nõ h̃ꝛet ſenſum
bonũ vel effectꝰ alicuius: lȝ poſſet toꝛq̇ri. de iſtis ergo
dicit: ꝙ qñq̃ȝ dimittũt oꝛdinẽ ſuũ: qꝛ vbi pꝛĩo inuade/
bãt de tertio in tertiũ: mõ inuadũt de q̃rto in q̃rtũ: vel
alio mõ: aut qꝛ p̊ anticipabãt: vel alio mõ poſtponũt:
vl' qꝛ pꝛĩo erãt foꝛtioꝛes: poſtea ſũt debilioꝛes: vl' alio
mõ. ¶ Et huiꝰ aſſignat q̃ttuoꝛ cãs. pꝛĩa ẽ ex ꝑte h̃uoꝛũ
q diuerſificant̃ ĩ multitudĩe ⁊ paucitate: aut ĩ groſſitie
⁊ tenuitate: aut diuerſificant̃ ĩ gñe vl' ĩ ſpẽ: nõ ſoluȝ in
groſſitie: vl' multitudĩe: ſic̃ pꝛĩo erat colera: poſtea mo
uet̃ flegma vl' mel'ia. ſcõa cã eſt ex ꝑte malitie regimi/
nis egri: vt ꝙ comedat ĩflãmãtia ꝑꝑ q̃ anticipet ꝑoxyſ
mus: aut ĩterpolata fiet ꝯtinua. tertia cã ẽ ex ꝑte d̃bili/
tatis ꝟtutis: qꝛ qñ nõ p̃t bñ regl'are accidit ĩoꝛdinatio
ꝑoxyſmoꝝ. quarta cã ẽ ml'titudo ſenſus egri ſibi ſuꝑ/
ueniẽs: ꝑꝑ quã ſenſata ĩoꝛdĩatiõe irritat̃ mã ad citius
¶ No. g̃ p̊ circa hũc locũ ꝙ dãdo cãȝ q̃re (mouẽdũ.
febꝛes dimittũt oꝛdinẽ ſuũ nõ dixit aliq̇d de varietate
q̃litatis derelicte: q̃ eſt cã reditꝰ ꝑoxyſmoꝝ: nec de va
rietate cineritij: qꝛ vt dixi: qñ ex his ſolis cãis p̃ter na
turã redit ꝑoxyſmꝰ: nõ ẽ cõiter febꝛis oꝛdĩata. i. ꝑoxyſ
mus ſuꝰ. ⁊ iõ tales nõ dimittũt oꝛdinẽ cõiter: ſȝ loq̇t̃ h̃
de illis: in q̇bꝰ remãet mã: q̃ fuit ſub foꝛma cãe añtis.
¶ Scõo no. ꝙ varietas ĩ ſubtilitate alijs poſitis ꝑibꝰ:
qꝛ ſeq̇ẽs ſic ſubtil'r ẽ cã acceleratiõis: qꝛ citiꝰ mouetur
ſubtilioꝛ: ſi tñ alia nõ ſint paria: nõ oȝ: vt ꝑȝ d̃ colera ⁊
fl'ãte ex ſupꝛadc̄is. ſil'r qñ ẽ amplioꝛ plerũq̃ȝ anticipãt
ꝑoxyſmi: qꝛ magis ſtimulat̃ ꝟtꝰ: ⁊ h̃ ſi alia ſint paria. ⁊
ꝟtus ꝯſtet: groſſities ⁊ viſcoſitas: ⁊ paucitas ſunt cãe
¶ Tertio no. ꝙ varietas ĩ gñe: ſiue ĩ ſpẽ fa/ (oppoſiti.
cit hãc varietatẽ ꝑoxyſmoꝝ: nõ ꝑꝑ ꝓpꝛietatẽ: de q̃ di/
cũt Gẽtilis: ⁊ ſeq̇ẽtes eũ: qꝛ tal' nõ p̃õt eẽ: ſȝ ꝑꝑ diſpo
ſitiões: q̃ comitant̃ ſpẽm ꝑꝑ ſubtilitatẽ ⁊ viſcoſitateȝ ⁊
multitudinẽ: qꝛ modus mixtionis: per quã reſiſtit mo/
tu ad putredinem: aut foꝛma ſua ſubſtãtialis: aut foꝛ/
ma occulta per quam alio modo reſiſtit: licȝ non ſit foꝛ
ma inclinans ad faciendum motuȝ: vel ad patienduȝ
plus in certo numero dieruȝ q̃ȝ in alio: vt dixi ſupꝛa.
¶ Circa ſcõam cãm nota ꝙ malitia regiminis in quo/
cunq̃ȝ genere rerũ nõ naturaliũ poteſt eſſe cauſa diuer
ſificationis ⁊ dimiſſionis oꝛdinis paroxyſmoꝛuȝ faciẽ/
do malignari amplioꝛem materiam: aut regenerari:
aut eandem magis moleſtam.
¶ Circa tertiam cauſam memento ex dictis ſupꝛa ꝙ
tales motus fiunt a virtute ⁊ a caloꝛe naturali. ⁊ ideo
virtute conſtante in materia ſimilis modi fit pꝛoceſſus
oꝛdinatus: ſed cum virtus multum debilitat̃: tunc nõ
ſeruatur oꝛdo varijs materiebꝰ pꝛecipitãtibus ad pu/
tredinem. Et virtute imbecilla cõtriſtata ab oĩ leui mo
tu faciẽte varios conatus: vñ blaſphematur hic mul/
ta diuerſitas. 4. colliget: vt ſupꝛa dixit.
¶ Circa q̃rtã cãȝ no. ꝙ ꝑ multitudinẽ ſenſus ml'ti ĩtel
ligũt doloꝛẽ: q qñq̃ȝ redit ĩ febꝛicitãtibꝰ: ꝑꝑ quã irrita
tur nã: ⁊ mouet̃ mãe: ⁊ ita variat̃ oꝛdo. Alij tñ ĩtelligũt
ſenſibilitatẽ mẽbꝛi: vnde qñ nerui fiunt multũ diſco/
operti ⁊ magis ſentiẽtes omne nociuuȝ irritat nãm ad
expellẽdũ añq̃ȝ fuiſſet irritata alia vice: ⁊ ſic ꝑoxyſmi
dimittũt oꝛdinem ſuum.

¶ Et paroxyſmi quideȝ qui eradicãtur ĩcipiũt
ſm̃ plurimuȝ cum hoꝛripilatione: aut frigoꝛe: aut
rigoꝛe: ⁊ reſoluuntur per ſudoꝛeȝ. ¶ Et non in/
cipiunt cum frigoꝛe: aut hoꝛripilatione ſm̃ pluri/
mum: niſi aut pꝛopter frigus humoꝛis: aut pꝛo/

UVA. BHSC. IyR_044_2

ꝓpterea: qꝛ humor mordicat lacertos: aut propter profundationem caliditatis ad interiora redeuntis ad partem materiei: aut propter debilitatem virtutis: aut propter frigus aeris: ſicut contigit tempore hyemis. ¶ Et illud quod fit ex mordicatione caliditatis eſt dignius: vt ꝓportionetur ad horripilationem ꝗꝫ ad frigus. Et plurimum qđ accidit de eo eſt vt ſit ſicut punctio acuum in omni membro. ¶ Uerum reſolutio materiei cū ſudore eſt: quoniam caliditas putrefaciens reſoluit humiditatē: ⁊ remanet cinereitas. Cum ergo ſit illa humiditas non obſeſſa in venis facilis fit expulſio eius per ſudorem in poris.

¶ Hic Auic. dat aliā diuerſitatē cū ſuis cauſis. Et dicit in ſūma ꝙ paroxyſmi īterpolatarū incipiūt cū horripilatione ⁊ rigore ⁊ frigore: ⁊ finiunt cū ſudore vtplꝰm ⁊ hoc non fit vtplꝰm in cōtinuis. Prīo ergo dicit hoc đ interpolatis: ⁊ dat cām. Scđo de ꝯtinuis: ⁊ dat cām. ibi ſcđa. (Paroxyſmi aūt inſeꝑabiles.) ¶ De pria dicit prīo ꝙ paroxyſmi febris interpolate ꝗ eradicantur incipiūt vtplꝰm cū aliquo iſtorꝫ trium accn̄tium. ſ. horripilatione vel frigore: vel rigore: ⁊ reſoluūtur cū ſudore. ¶ Dicit ſecūdo: ꝙ cā quare incipiūt cū ðcīs accidētibus: vel aliquo eorꝫ eſt vna iſtarꝫ qnqꝫ cauſarꝫ: vtplurimū. prima eſt frigus humoris. nā humor frigidus cū a venis extra venas pellit̃ ſuper mēbra calida ⁊ ſenſibilia: ſicut ſunt muſculi ſentit̃ frigidius: ⁊ ita fit frigus in ꝑncipio harū febriū. ¶ Scđa cā eſt: qꝛ humor mordicat lacertos in principio. nam cum eſt in venis: quia vene ſunt pauce ſenſibilitatis non mordicat: ſed quando pellit̃ ſuper ſenſibilia mēbra in principio paroxyſmi: tūc mordicat ſine acuitate: ⁊ poteſt accider̃ ex hoc etiam frigus: vt dicet̃ in capꝉo ꝓpꝛio de iſtis accidētibꝰ. ⁊ iſte due cauſe ſunt interpolate magis. ¶ Tertia cauſa eſt ꝓfundatio caliditatis tendentis ad interiora ad partem materiei: que cauſa eſt ita in continuis ſicut in interpolatis: ⁊ hic per caliditatem intelligatur ſpūs ꝗ eſt illud per qđ caliditas ſeruat̃ in mēbris. Et pōt ītelligi ꝙ hora qua natura de extra venas hꝫ mittere mām̄ aut de venis magnis ad paruas: tunc ad locū: vn̄ opꝫ pellere mām̄ tranſmittit ſpūm. ¶ Et qꝛ cōiter h̄ locus eſt intra reſpcū partium ad quas fit trāſmiſſio: ⁊ reſpectu partiū manifeſtarꝫ extrinſecarꝫ: ideo caliditas dicitur tendere ad interiora. aliꝭ tamen dicunt ꝙ caliditas tenditꝰ ad locuꝫ ad quē tranſmittitur: qꝛ ibi fit nocumētum: ⁊ triſtis ſenſatio. Et ſi intelligatur modo prīo cadit dubitatio: quoniā ex hac cauſa ſepius deberet accidere frigus in principio exacerbationis cōtinuaruꝫ ꝗꝫ interpolatarꝫ: cum tn̄ Auic. dicat ꝙ nō incipiūt cū frigore: niſi propter debilitatem virtutis: aut ꝓfundationem caloris innati: ⁊ ꝙ hoc eſt ſignuꝫ malum: neqꝫ eſt malū ſignū: ꝙ ꝓfundet̃ calor ad mām̄ expellēdā. Hic dici pōt ꝙ pluribꝰ cauſis accidit īterpolatio: qꝛ eſt ꝑꝑ frigus materiei: ⁊ dꝛ ꝙ n̄ ſufficit ſpūs qui eſt ī magnis venis ad expulſionē mãe ab eis: īmo īdiget retractiōe per quā extrema infrigident̃. hoc eſt malū: cū illis plurimus debeat ſpūs ꝯtinuari qui dꝫ ad expulſionē ſufficere non ita quādo de paruis venis pellitur. In modo etiam ſecūdo cadit dubitatio qūo ſi trahat̃ ad locuꝫ leſum in interpolata fiat frigus. Uidetur. n. ꝙ in principio paroxyſmi pellitur materia ad exteriora: ⁊ illa ſūt que ledunt̃: ⁊ ſic ad ea debent trahi ſpūs: ⁊ nō ad interiora. Et ideo nō debent infrigidari extrema. Hic dicit̃ ꝙ in ꝑncipio interpolatarꝫ cōiter materia de venis extra venas trāſmittitur: ⁊ hoc interioribus ⁊ exterioribus. Sed nā intēdit ſuccurrere nobilioribus: ꝗ ſunt interiora: ⁊ ideo ad illa mēbra trāſmittit materiā: ⁊ īfrigidantur extrema. ¶ Quarta cā eſt debilitas virtutis accidens in tempore illo: cū ſit in ꝗbuſdaꝫ tpſ: in quo plus debilitat̃ virtꝰ: vt dicit̃ ſcđo regiminis acutorū: ꝙ eſt hora: in qua corpꝰ eſt in deteriori diſpōne: cū igitur ita debilitat̃ vt parū remaneat de ſpū ille ad interiora trahit̃: lꝫ nō trahat̃ ad partē materiei. Et iſta eſt mala cā: vt patet: ⁊ eſt cōmunis etiā cōtinuis ⁊ īterpolatis. ¶ Quinta cauſa eſt frigus aeris circūdantis. Nam de paupertatis extremis ſpiritu in principio: lꝫ illa diminutio ſpirituū nō ſufficiat ad hoc vt ſentiat̃ frigus purū: tamen qn̄ cū hoc aer eſt frigidus: ſtat ꝙ ita fortiter imprimat ꝙ ſentiat̃. Et ſubdit Auic. ꝙ illud qđ eſt ꝓpter mordicationē caliditatis eſt dignius vt ꝓportionet̃ ad horripilationē ꝗꝫ ad frigus: ⁊ illud qđ ex ea acciderit: eſt ēt ſicut punctio acuū in omni mēbro. ſ. ī quo eſt talis paſſio. Et hoc magis patebit infra in cap. de rigore ⁊ horripilꝰone. ¶ Tertio ⁊ vltīo de eadeꝫ parte dicit: ꝙ cā quare paroxyſmi febriū interpolatarū finiūt cū ſudore eſt: qꝛ caliditas putrefaciens reſoluit humiditatē: ⁊ remanet cinereitas. ⁊ ideo cū illa humiditas nō eſt obſeſſa ⁊ cōſtricta in venis. tūc fit facilis expulſio eius per ſudorem in poris. ⁊ ideo ſupple expellit̃. ¶ Ubi nota ꝙ in rebus copulentis multā habentibꝰ humiditatē ꝑ putrefactionē ſeparant̃ partes humide a terreſtribus. vnde manifeſte videt̃ cadauera ſtillare: ⁊ carnes qn̄ putrent. talē ergo ſeparationē vocat hic Aui. reſoꝉonē: ꝗſi retro ſoꝉonez cū ſoluant̃ illa: ꝗ ꝑ digeſtionem fuerāt cōplexa: ⁊ nō ſumit reſoꝉonē ꝑ conuerſione in vapore: vt pꝫ. ⁊ hoc ita bene fit in cōtinua: ſicut in interpolata. ⁊ cinereitas remanet: qꝛ pars terreſtris precipue vbi fuerit multa ⁊ groſſa: ſꝫ omni modo aliquātum remanet poſt humiditatis ſeparationē: hec ergo humiditas in interpolatis: qꝛ eſt in ambitu totius ꝓpinqua poris nō cōtenta in tunicis venarum: nec multe humiditati alie cōiūcta facile pellitur ꝑ poros in fine paroxyſmi: ⁊ quādoqꝫ ante: vt patet in multis caſibus. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Paroxyſmi aūt inſeparabilis minuuntur ⁊ nō eradicantur ꝑ ſudorē: neqꝫ incipiunt cū frigore: niſi ꝓpter debilitatē virtutis: aut ꝓpter ꝓfundationem caloris īnati. tūc enim infrigidant̃ extremitates: ⁊ illud eſt ſignum malum. Et hoc ēt ſētit Aue. colligꝫ. 4. c. de ſignis feb. putridarum.

¶ Docet hic de cōtinuis ꝓprie de ꝓportionalibꝰ: in quibus ſunt exacerbationes quas vocat paroxyſmos febris inſeparabilis ideſt continue. Et dicit quattuor. primum eſt ꝙ paroxyſmi febris inſeparabilis minuūtur: ⁊ hoc pōt primo intelligi ꝙ in febribus inſeparabilibus minus accidunt paroxyſmi ꝗꝫ in interpolatis: ⁊ hic ſenſus nō multum attinet huic loco. ſcđs ſenſus eſt ꝙ paroxyſmi inſeparabilis nō terminantur ad infebricitationem: ſed ad diminutionem febris ſiue remiſſionem. Tertius intellectus eſt magis ꝓprius huic loco: ⁊ eſt ꝙ paroxyſmi febris inſeparabilis minuuntur in participando iſtis diſpoſitionibus: que ſunt in principio ⁊ in fine paroxyſmorum interpolate: non tamen ex toto carent iſtis accidentibus ſemper: īmo quādoqꝫ incipiunt cum frigore: ⁊ quādoqꝫ cum rigore: ſed rarius: ⁊ quādoqꝫ habent ſudorem circa finem: ita ꝙ nō ex toto ſeparant̃ ab iſtis accidentibus: ſed minuuntur reſpectu interpolatarū: ⁊ iſtum puto veruꝫ intellectū. ¶ Scđo dicit: ꝙ nō eradicantur per ſudorem ſupple tu. ita ſepe ſicut paroxyſmi interpolatarū. Nam ſi abſolute diceretur eſſet falſum: vt notat experientia. ¶ Tertio dicit: ꝙ nō incipiunt cum frigore: niſi aut ꝓpter debilitatem virtutis: aut ꝓpter ꝓfundationeꝫ caloris īnati. nam qꝛ materia plurimum non tranſmittit̃ extra venas. ideo frigus materiei nō facit ſentiri ī mēbris frigus: nec ſiꝉr mordicat mã niſi forte raro cuꝫ in principio exacerbatiōis nā partē humoris pellit̃ extra venas:

UVA. BHSC. IyR_044_2

venas: ⁊ aliā partem nō pōt: ſed remanet ītra ⁊ putrefit ibi. vnde eſt cōtinua: ⁊ tamē habet frigus ꝓpter frigus materiei: aut horripilationē ꝓpter mordicationē ſed hoc eſt raro. Tacuit aūt de frigore aeris: q̄ notum erat ꝙ ex illo pōt accidere: qūo vero ꝓpter virtutis debilitatē vel ꝓfunditatem caloris accidat iā ſupra dixi.

¶ Quarto de eadem parte dicit ꝙ tale frigus in principio paroxyſmorum cōtinue eſt malum ſignum. nam ſi ſignificat debilitatē virtutis ē malum: ⁊ ſi ſignificat ꝓfundationem caloris tm̄ ꝙ ꝓpter illud fiat frigus in extremis etiam eſt ſignum malum ſignificans aut apoſtema in interioribus: aut malignitatem materiei multam: aut leſionem fortem nobilis membri: ꝓpter quem oportet ita profundari calorem. ⁊ omnia iſta ſunt mala. Sed tu diceres: nōne etiam in interpolata hoc eſt ſignum maluꝫ: quando eſt ex iſtis cauſis: que etiā ſunt male in interpolatis: dicitur ꝙ frigus abſolute in īterpolata nō eſt ita malum ſignum ſicut in cōtinua: quia pōt eſſe ſepius ex multis alijs cauſis. Et q̄ in interpolata fit nocumentum in ſenſu: ꝓpter qđ natura parua de cauſa multum retrahit: ſed in continuis q̄ materia remanet in venis: que parū ſentiunt: ideo nō retrahit̄ fortiter calor: niſi ꝓpter multam materie malignitatē. eſt peius q̄ꝫ in interpolata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et in quibuſdaꝫ febribus cōponuntur frigus ⁊ horripilatio: quoniam materia que putrefit eſt compoſita ex frigido ⁊ mordicatiuo.

¶ Hic ponunt̄ tres modi cōtingentes in febribus putridis. Et ſm̄ hoc diuiditur in tres partes. ibi ſcđa. (Et quādoqꝫ cōponuntur.) ibi tertia. (Et quādoqꝫ.) ¶ De prima dicit: ꝙ in quibuſdam febribus componunt̄ in principio paroxyſmorū frigus ⁊ horripilatio. Et cauſa eſt: q̄ materia iſtarum febrium eſt compoſita ex parte frigida ⁊ parte mordicatiua: ⁊ ſupple per partem frigidam fit frigidatio: ⁊ per mordicatiuā horripilatio. ¶ Et no. ꝙ licet frigidum poſſit eſſe mordicatiuū: tn̄ ſm̄ Aui. ītelligit de mordicatiuo calido. nō eſt enim incōueniens humorē q nō eſt reductus ad vnaꝫ formā facere febrē vnā: ⁊ ipſaꝫ eē cōpoſitā ex flegmate ⁊ colera. vtrum etiam ex alia cauſa poſſint cauſari frigus ⁊ horripilatio ſimul in principio ꝑoxyſmoruꝫ: vide per te.

¶ Et quādoqꝫ cōponuntur q̄dam febres putredinis tali cōpoſitione: qua fiant in forma inſeparabilis. ⁊ illud eſt. verbi gratia. quādo incipit humor putrefieri in loco: ⁊ cum ſuperuenerit ei putredo putrefit tota: ⁊ conſumit̄ ab ea. deinde incipit humor de genere eius: aut nō de genere eius putrefieri. tunc obuiat paroxyſmus ſecundus tēpori eradicationis paroxyſmi primi: deinde continuatur res ita. Et quādoqꝫ cōponūtur feb. putredinis modis alijs compoſitionis: quos diſtinguam in capitulis ſuis.

¶ Hic ponit ſecundam contingentiā dicens: ꝙ quādoqꝫ cōponuntur quedam febres putredinis tali compoſitione: qua fiant in forma īſeparabilis: licet ſupple quelibet illarum ſit in ſe interpolata. Et hoc accidit quādo incipit humor putrefieri in loco vno: ⁊ cum ſuꝑuenerit de preterito ei putredo: q̄ ſcilicet iam ē paroxyſmus in ſtatu: vel extra: tunc incipit humor alius putrefieri: aut đ genere humoris ꝑmi: aut de genere alio humoris: ita ſupple ꝙ principium ſecunde febris obuiat ſtatim prime: ⁊ ita poſtea prīcipiuꝫ alterius paroxyſmi prime obuiat parti paroxyſmi ſecunde anteq̄ꝫ cōſumatur: ⁊ ita poſtea perſeuerant. tūc enim ambe ſunt interpolate: ⁊ tamen ita affligunt: ſicut faceret vna ꝯtinua ad hunc ſenſum: ꝙ nunq̄ꝫ infirmus ē mundus inter illarum paroxyſmos. ⁊ infra de febribus cōpoſitis dicemus quomodo dicantur febres compoſite ſm̄ medicos.

¶ Et paroxyſmi quidem febrium prolongātur q̄nqꝫ ⁊ abbreuiantur. ꝓlongatio eorum eſt ergo aut ꝓpter groſſitudinem materiei ⁊ viſcoſitateꝫ eius: ⁊ multitudinem ipſius: aut eius quietē: aut ꝓpter debilitatem virtutis: aut propter debilitatem ſenſus: aut ꝓpter ſpiſſitudinem poroꝝ: quare non reſoluitur humor: ⁊ eorum abbreuiatio eſt propter contraria eorum.

¶ In hac ꝑte vt ſupra dixi narrātur quedam diuerſitates periodoꝝ vel paroxyſmoꝝ: ⁊ diuidit̄ in duas ꝑtes: ſicut due ſunt tales diuerſitates. ibi ſcđa. (Et paroxyſmi iteꝝ.) ¶ De prima dicit: ꝙ paroxyſmi febrium quādoqꝫ ꝓlongantur: ⁊ quādoqꝫ abbreuiant̄. i. quandoqꝫ ſunt longi: q̄ aliqui ſunt longi multo tempore durātes: ⁊ ſubdit ꝙ cauſa longitudinis eſt vna de iſtis ſeptem. ¶ Prima eſt groſſitudo materiei: que alijs paribus eſt cauſa tardioris diſſolutionis. Et dico notanter alijs paribꝰ ꝓꝑ multa dicta ſupra. ¶ Scđa cā eſt viſcoſitas: que ēt eſt cā tarditatis reſolutionis materiei alijs paribꝰ. ¶ Tertia cā eſt multitudo materiei: ⁊ hec eſt clara: ꝙ multis alijs paribus nō cito integre diſſoluit̄: ſicut paucū. ¶ Quarta cā eſt q̄es materie. nā cum in loco vno quieſcit non ita ſpargit̄. ⁊ ideo non tā facile diſſoluit̄: aut per quietem intelligamus paruā ebullitionem ⁊ agitationē a natura factam: cum iſta eſt cauſa tarde diſſolutionis: alijs paribus. ⁊ ideo quidā poſtilantes per quietem intelligunt frigiditatem: que eſt cauſa īmobilitationis: vt dicit̄ prima primi: ⁊ alij ītelligunt carentiam mordicationis: ⁊ alij tardam delationem ſuper membra. Ex quo poſſet inferri ꝙ quādoqꝫ materia multa ſimilis qualitatis facit breuiorē q̄ꝫ paucā: quia magis ſtimulant virtutē vt agitet̄. ¶ Quinta cauſa eſt debilitas virtutis. dicit Gentilis expulſiue. Sed ego intelligo naturalis virtutis alteratiue. nā materia mala: ⁊ ſuperfluitas non ſoluitur a calore inquantum calor: ſed vt naturalis: ⁊ ſicut pendens a virtute: vt dicit̄ pria affo. cōmēto illius. Uentres vere. ¶ Sexta cā eſt debilitas ſenſus. nam ꝓꝑ illā virtus nō ita irritatur: ⁊ ſic tardius agit. ¶ Ultima eſt ſtrictura pororuꝫ ⁊ denſitas corporis: que non ꝑmittit vapores egredi corpus cito: vel in forma groſſa: vel in forma ſudoris: ⁊ licet alique cauſe alie ad hoc concurrere poſſint: iſte tamen ſunt fortiores: ⁊ ad quas plurimum alie reducuntur: ⁊ ſubdit ꝙ breuitas fit propter cōtraria iſtorum: omnia. ſ. aut quedam.

¶ Et paroxyſmi iterū feſtināt ⁊ tardātur: ⁊ tarditas eoruꝫ eſt aut propter ea: q̄ eoꝝ materia eſt pauca: aut tardi motus ad mineram putredinis propter groſſitiem ſuam: ⁊ hec quidem eſt: ſicut materia quartane: ⁊ velocitas eorum eſt: quoniā ipſa eſt multa: ſicut flegma: niſi ſit vitreum: quoniam paroxyſmi eius quandoqꝫ tardantur: aut ſubtilis ſicut colera.

¶ Hic ponit aliā diuerſitatem paroxyſmoꝝ cum cauſa ſua dicens: ꝙ paroxyſmi quādoqꝫ tardantur in reditu ſuo: q̄ multū tempus cadit inter principium vnius: ⁊ principiū alterius: aut q̄ multū inter finē vnius: ⁊ ꝑncipium alterius: vtroqꝫ enim mō poſſemus intelligere: ⁊ ꝙ tardant̄ cauſa tarditatis eſt: q̄ materia eſt pauca: aut tardi motus ad mineram putredinis ꝓꝑ groſſitiem ſuā: ⁊ hoc eſt ſicut mā quartane. Et tertio dicit: ꝙ cā velocitatis eſt: aut q̄ materia eſt multa: vt flegma niſi ſit vitreum: cuius paroxyſmi quandoqꝫ tardantur: aut cā velocitatis eſt: q̄ modo eſt ſubtilis: ſicut colera.

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Hic ꝟo Gētilis ꝯſiderat modū cautū Auic. in loquēdo: qui nō dixit ꝙ abſolute groſſum tarde mouet̄: ſed dixit ſicut materia quartane: ⁊ ita in multo dixit de eo qđ eſt ſicut flegma: dando per hoc intelligi ꝙ paucitas ⁊ groſſities: ⁊ eorum ꝯ̈ria nō ſunt cauſa reditus paroxyſmi in determinato die: ſed tamen in eadem ſpecie ſunt cauſa tardandi: aut accelerandi in eadem die: cauſam eī̄ oportet reduci in proprietatem: ſicut dixit multotiens. Ego autem concedo ꝙ non ſola groſſities vl' multitudo: vel paucitas eſt conſideranda. nam vt dixi. iſti ordinati motus fiunt vtplurimum a virtute: ⁊ ſ̄m varietatem quā hꝫ virtus ad mām preparandam ad motum ad putredinem accidit ꝙ fiat motus in certa die: vel in alia: ⁊ q: flegma cum facit febrem interpolatam virtus caloris naturalis hꝫ quaſi ſemper talē proportionē: ꝙ in ſcđa die eſt parata pars: que in ſequēti paroxyſmo debet moueri. ideo accidit ꝙ in ſecunda die fiat motus: non q: hūc in mām intēderet ꝟtus: aut ꝓprietas aliqua: ſꝫ alijs paribus multitudo ⁊ groſſities: ⁊ paucitas ⁊ ſubtilitas ſunt cā accelerationis ⁊ tardationis: ſiue ī eadem ſpecie: ſiue in alia.

¶ Et deteriores quidem febres ſunt inſeparabiles: in quibus putredo eſt intra venas: deinde ille que eradicātur: in quibus eſt putredo in toto corpore: aut in partibus cordis.

¶ Hic ponūtur duo caſus. primus ꝙ febres inſepabiles. quaꝝ putredo eſt ītra venas ſunt deteriores: ⁊ ī ſecūdo loco malitie ſunt ille: que eradicant̄. i. ſunt īterpolate: quarū interpolatarū putredo eſt in toto corpore: aut in partibus. ſ. exterioribꝰ corpis. ſ. ex̄ venas ⁊ artarias: ⁊ dixit: quarū putredo eſt intra venas: nō q: non poſſit eſſe continua de putredine extra venas: ⁊ ſimiliter qū dixit: q: nō poſſit eſſe interpolata de putredīe intra venas: ſed q: quaſi ſemꝑ ita accidit in febribus: que nō ſequunt̄ aꝑata: que cōtinue ſunt de putredine intra venas: ⁊ interpolate de putredine extra venas: ⁊ eſt ſnīa affo. febres quecūqꝫ nō deficientes tertia die fiunt. ⁊ cauſa eſt clara.

¶ No. tñ ꝙ multi tex. habēt in fine: nō vt dixi hic. ſ. in partibꝰ corporis: ſꝫ in ꝑtibus cordis. Et tūc dicit Gētilis: ꝙ lr̄a iſta dꝫ cōtinuari cū prīa parte. ſ. cum febres deteriores ſunt inſepabiles: quaꝝ putredo eſt ītra venas: aut in partibus cordis. ego aūt puto ꝙ pōt ſaluari: q: interpolataꝝ quedā ſunt: quaꝝ putredo occupat totū ambitū corꝑis: quedā quaꝝ putredo non occupat niſi exteriora: ⁊ iſte ēt ſunt leuiores: q̄dā ſunt: in quibꝰ quāuis putredo ſit extra venas: ⁊ ꝑꝑ hoc ſunt interpolate: tñ putredo eſt in partibus cordis: q: cordi vicinis ⁊ iſte inter interpolatas ſūt maligne: ſunt igit̄ in ſecundo loco malignitatis interpolate duoꝝ modoꝝ poſitorū h ab Aui. ⁊ cā eſt clara. Scđs caſus ponit̄ ibi.

¶ Et parum quidem accidit ſenibus febris valde accenſa propter frigus complexionis eorum: ⁊ paucitatem carnis ipſorum.

¶ In quo d: ꝙ ſenibus paꝝ accidit febris valde accēſa ꝓpter duas cauſas. ſ. ꝓpter paucitatē carnis eorū: ⁊ frigus cōplexionis eoꝝ. Ea. n. quaſi ſint calida: cū īflamant̄ fiūt calidiora: ⁊ hoc eſt qđ d: ꝙ calor ꝑter naturam mēſuratur menſura naturalis: maxime qū talia inflāmata ſunt per putredinē: ⁊ ponitur hec ſnīa in affo. Qui creſcunt. prime particule.

Hoc hꝫ de mēte Aue. colligꝫ. 7. c.2.

¶ Pulſus vero diſpoſitiones diuerſificant̄ in febribus putridis ſ̄m diuerſitatem earū in generibus ſuis: ⁊ ſ̄m diuerſitatem ſpeciei vnius earuꝫ in vehementia ⁊ debilitate earum: ⁊ in fortitudine accidentiū: ⁊ debilitate earum.

¶ Hic ponunt̄ quedā diuerſitates ⁊ diſpōnes pulſuū. Et diuiditur in quattuor. ibi ſcđa. (Et quandoqꝫ.) ibi tertia. (Et quādoqꝫ fit.) ibi quarta. (Et pulſus quidē).

¶ In prima dicit: ꝙ in febribus putredinis diuerſificantur diſpoſitiones pulſus multis cauſis. Et ponuntur duo modi cauſaruꝫ. vnus quādo diuerſificantur ꝓpter diuerſitates febriū in genere ſuo: ⁊ ſupple diuerſitates in cauſis pulſus ꝓpter illas cauſas. alius eſt ꝙ diuerſificantur in febribus eiuſdem ſpēi ꝓpter diuerſitatem earuꝫ in vehementia ⁊ debilitate caloris: aut ꝓpter diuerſitatem in fortitudine ⁊ debilitate accidentium in febribus illis. Et totum eſt manifeſtum.

¶ Et qn̄qꝫ accidit ei durities: aut ꝓpter apoſtema calidū vehementis extēſionis: aut ꝓpter apoſtema calidū in mēbro duro: aut ꝓpter vehemētiā ſiccitatis: aut cū dn̄at̄ frigus in principijs.

¶ Hic ponit vnam diſpoſitionē quādoqꝫ accidentem in pulſu cum cā dicens: ꝙ quandoqꝫ accidit durities pulſus in febribꝰ: qđ cōtingit quattuor de cauſis. vna eſt ꝓpter apoſtema calidū vehemētis tenſionis: ꝓpter qđ tendunt̄ artarie: ⁊ fiunt dure. ſcđa eſt apoſtema calidūꝫ in mēbro duro. ſicut ſunt neruī panniculi: vt pleura: ⁊ muſculi duri. accidit enim ex hoc etiā tenſio artariarū. tertia cauſa eſt vehementia ſiccitatis: ſupple: q̄ acquirit̄ corpori artarie: ꝓpter quā artaria indurat̄. quarta cauſa ē frigus accn̄s in principijs ꝑoxyſmoꝝ. nam diuerſificando corpus artarie eſt cauſa duritiei.

¶ No. tamē ꝙ quidā ꝑ frigus in principijs intelligūt frigus in principalibus mēbris qđ ego nō credo. nam nō ita infrigidant̄ ꝙ ꝓpter illud cōgelent̄ extrema: niſi ſequat̄ frigus in extremis: ſed intelligo ī principijs paroxyſmorū. in quibus maxime ita infrigidant̄: ꝙ ꝓpter illud ꝯgelentur artarie: vt indurentur.

¶ Et qn̄qꝫ fit lenis ꝓpter materiaꝫ lenem: flegmaticam ⁊ ſanguineam: ⁊ ꝓpterea ꝙ apoſtema eſt in mēbro leni: ſicut illud qđ eſt in epate ⁊ peripleumonia ⁊ litargia: aut ꝓpter humoroſitateꝫ: cum expectatur quādo vult vt ſudet.

¶ Ponit tertiā diſpoſitionem dicens: ꝙ pulſus qn̄qꝫ fit lenis: ⁊ hoc ꝓpter tres cauſas. vna eſt mā humida: fluida: ſicut fl'a vel ſanguis: ⁊ ita fuit in tota iſta febre: quā nūc patitur magnificus Huguitio d cōtrarijs de Ferraria. ſcđa eſt apoſtema in mēbro molli: ſicut peripleumonia vel litargia: vel apoſtema epatis: maxīe cū apoſtema nō eſt durum. tertia eſt: cū expectat̄ humoroſitas cū natura intendit facere ſudorem: ⁊ horū cauſe ſunt note in principijs vniuerſalibus.

¶ Et pulſus quidem fit in principio paroxyſmorum debilis coartationis propter aduentuꝫ virtutis ſupra materiam ⁊ occupationem eius ī mūdando ⁊ euentando.

¶ Ponit quartā diſpoſitionē dicens: ꝙ pulſus in principio paroxyſmorum ita intelligatur fit debilis ⁊ coartatus. i. ſtrictus nō latus: ⁊ hoc q: virtus venit ſupra materiā. i. q: virtus eſt ītenta ad reſiſtenduꝫ materie: ⁊ ſpiritū multum verſus loca nobilia leſa trāſmittit. vñ tunc facit pulſum debilem: ⁊ ſimilem: ⁊ ſimiliter propter occupationē in alio: vt dixi ſcđa primi: ⁊ q: eſt occupata in mundando ⁊ euentando. Et Gentilis hūc locum vltimum exponit ꝙ natura eſt occupata in mūdando fumos multos: ⁊ in euentando calorē ſuffocatum: ⁊ ſubcluſuꝫ ſub humoribus. ſicut ignis ſub lignis multis: ego tamen nō video: quare occupatio nature ad hec duo opera faciendo faciat pulſum coartatum: īmo occupatio in illis facit eam magis intentā illi oꝑi. vnū magis ſatiſfaceret neceſſitati: ⁊ ſic nō fieret coartatus: ſalē iſta cā. forte ergo meliꝰ dr̄ nāꝫ ī mūdādo ⁊ euētādo. i. dū mūdat ⁊ euētat eē occupatā ī alijs oꝑibꝰ: vt ī

ꝓpellenda

UVA. BHSC. IyR_044_2

ꝓpellẽda materia:⁊ in reſiſtẽdo impreſſioni eius.

¶ Sermo vniuerſalis de ſignis febris putredinis. Capl'ꝫ. 2.

Signa fe. abſolute: vide a Gal. 2. de criſi. c. 1.

SIgnificant febres putredinis aduentus cauſarum antecedentium eas: ⁊ proprie quando non eſt in eis cauſa primitiua.

¶ Iſtud capl'm intitulatur ab Aui. in rubro de ſignis febriũ putridarũ ſermo vl'is. Et eſt capl'm: in quo ponunt̃ ſigna ad cognoſcendũ ꝙ febris ſit in genere putride: lꝫ per hec ſigna nõ ſciat̃ ſpecies. Et cõſtat ꝙ medico poſtq̄ꝫ cognouit: que eſt rõ febris putride in prĩo capi. huius fen. ⁊ hic. que ſunt cauſe ⁊ modi putredinis ⁊ febrium putridarũ. ꝯñs erat cognoſcere ſigna ꝑ que hec cognoſcimus: ⁊ prĩo in generali. Diuidit̃ preſens capl'm in duas partes. prĩo facit Auic. qḋ dixit. ſcḋo ponit cañ. duos in fine capl'i. ibi. (Et ſcias ꝙ.) In prima parte ponunt̃. 10. collectiones ſignoꝝ putridarũ. Et ſm̃ hoc diuidit̃ in. 10. partes: q̃ legẽdo patebũt.

¶ Dicit ergo de prĩa ꝙ aduentus cauſarũ antecedentiũ febres putredinis ſignificat febrẽ eſſe putridam: ⁊ proprie cũ non ẽ cũ illis cã primitiua. verbi grã. Scio ſocratem vſum eſſe ꝓximis diebus cibis valde calidis: ⁊ exercitio: ⁊ ira. ⁊ hac die eo quieſcente ⁊ nõ moto per cãm primitiuã inuadit̃ a febre: q: ergo ꝓ̃ceſſerunt cauſe multitudinis colere. iõ ſcio ꝙ eſt aduentus cauſarũ antecedentiũ febres putridas: ⁊ q: hodie vel de ꝓpinquo nõ ẽ cõiuncta cã primitiua. arguit̃ ꝓbabiliter ꝙ hec febris eſt putrida. Nec hic ĩtẽdo laborare. vtrũ effimera poſſit ꝓuenire a cã antecedẽte: q: ibidẽ patuit: ſed ſufficit Aui. ꝙ vtplurimũ hec ſigna verificãtur. nã cũ ſunt cãe: q̃ ſolẽt cõiter antecedere putridas: ⁊ nõ eſt cã primitiua de ꝓximo cõmouens: vtplurimũ febris eſt putrida: aut nõ vera effimera: ĩmo cum his cõditionib⁹ vult Gal. neceſſario eẽ humoralẽ febrẽ: q: nec eſt effimera vera: nec ethica. vt dixit prĩo de differentijs febrium. cap. 8. vbi dixit de ſignis. prima quidem oĩuꝫ nõ inſeparabilis quidem. ꝓpria vero ꝙ nulla ꝓcatarticaruꝫ: vel exteriorum cauſaꝝ antecedit has febres. vñ vult ꝙ eſt ꝓprium qḋ ſoli ꝯuenit: nõ tñ proprũ qḋ omni cõuenit ſignorũ effimere: ⁊ ꝙ intelligat ꝙ de proximo nõ fuerit. pꝫ per ipſum Gal. in cap. ꝓ̃cedente. in prĩa congregatione ſignorum effimere. patet etiam Gal. hoc ſignum poſuiſſe ꝓ ſigno humoralis febris: ſiue ſit putrida: ſiue non putrida ex modo loquẽdi ſuo: ⁊ hic puto ita intelligendum Auic. quod dico ꝓꝑ ſinochas ſine puteedie. Si qs tñ de ſolis putridis loquit̃ nõ eſt falſuꝫ dcm̃ Aui. mõ expoſito. Nec in iſto loco Aui. ꝑ cãs añcedẽtes putridas intelligit cãm añcedẽtẽ: vt diſtiguit̃ ꝯ ꝯiunctã. Sꝫ ꝑ cãm añcedẽtẽ ĩtelligit cãm: que cõiter ſolet ꝓ̃cedere ⁊ cãre putridã: ſiue fuerit primitiua: ſiue corporea. ⁊ iõ poſtea addit: ⁊ proprie qñ non eſt cũ eis cã primitiua: ꝯcedẽdũ eſt aliquã eẽ putridã: cuius nõ eſt ꝓprie ad modũ loquẽdi medicoꝝ cã antecedẽs: ſꝫ eẽ putridã ſine cã ꝓ̃cedẽte ⁊ cõiuncta: nõ puto veꝝ. Et ſi dicat̃. euacuatis hũoribus ⁊ fumis putridis a qb⁹ pẽdebat caliditas ꝓ̃ter nãm: que eſt febris putrida. iſta caliditas remanet aliq̃ ſpacio q̃ eſt febris. dr̃ ꝙ nõ remanet talis ꝙ ſit febris: niſi forte ethica vel effimera ſi habeat eſſe: aut indepẽdens: aut pẽdens a vaporibus: ſed ſi ponat̃ non eſſe fixã caliditatem illã: nec dependentẽ ab alio q̄ꝫ humore putrido: ⁊ fumis eius: dr̃ ꝙ prius d̃ſinit eſſe q̄ꝫ ex toto fumi ⁊ humor a corpore expellantur. interim. n. dũ expelluntur remittitur: ⁊ anteq̄ꝫ ex toto ſint expulſi d̃ſinit eẽ febris ⁊ ſi aliquis gradus remaneat: nõ ſufficit ad eſſe febris: etiam ſi non eſt fixus: ⁊ remanet tante intenſionis: ſicut añ: q: nõ eſt accẽſus: mõ dato in diffinitiõe feb. cap. p̊.

¶ Et pulſus ⁊ anhelitus: cuius conſtrictio eſt velox: quoniam neceſſitas ad mundificanduꝫ eſt vehemens valde.

¶ Hec eſt ſcḋa aggregatio ſignoꝝ putride: ⁊ eſt ꝙ pulſus ⁊ anhelit⁹: cuius cõſtrictio eſt velox: ſignificat putridã: ⁊ cã ẽ: q: velocitas cõſtrictiõis ſignificat ꝙ neceſſitas mũdificãdi eſt vehemẽs: ⁊ maxĩe eſt cũ ſunt ꝓ̃ſentes humores putridi a quibus vapores ⁊ fumi putridi eleuant̃ petẽtes coꝝ: qḋ fit in putrida.

¶ Ubi notãdũ Gal. in ca. allegato libri ꝓ̃mi de differẽtijs. dixiſſe h̃ eẽ ſignũ ⁊ propriũ ⁊ inſeparabile febriuꝫ humoraliũ quãtũ ad ſiſtolẽ pulſus. naꝫ ita dixit. Propriũ v̈o ⁊ inſeparabile generis earũ: que in humorib⁹ accẽdunt̃ febrĩũ ẽ velocitas ſiſtoles pulſuũ: ⁊ ſic videt̃ velle ꝙ ſolũ inuenit̃ in febrib⁹ humoralib⁹. vnde dixit ꝙ eſt ꝓprium: ⁊ ꝙ inuenitur in omni humorali: quare dixit ꝙ eſt inſeparabile: q: omni cõuenit. Qõ. 1.

DUbitat̃ igit̃ vtrũ in oĩ febre hũorali: ⁊ ſolũ ĩ tali febre ſit ĩ pulſu ſiſtole velox: ⁊ arguit̃ ꝑ̊ ꝙ tã ĩ effimeris q̄ꝫ ethicis ẽ ſiſtole velox. ğ h̃ nõ ẽ ꝓpriũ humoraliũ. aſſũptũ ꝓbat̃: q: ĩ iſtis nečitas mũdificãdi ẽ maior q̄ꝫ ĩ tẽperato: cũ ſũt tñ fumi acutiores ⁊ calidiores: ⁊ virt⁹ magis neceſſitet̃ ad illoꝝ expulſionẽ. Cõfirmat̃: q: ſaltẽ ſi nõ in q̈libet effimera in qbuſdã eſt h̃. nã ſi tẽperatũ vel ſanguineũ incipiãt pati effimerã: fumi erũt ãpliores calore fortiori plures fumos faciẽte: ⁊ erũt mordaciores. ğ nečitas mũdificãdi erit maior q̄ꝫ pri⁹: ⁊ cõſtante ſiſtole virtute velociter q̄ꝫ añ.

¶ Scḋo ſic. in aliq̃ putrida nõ eſt ſiſtole velox. ğ qḋ falſa. pꝫ aſſumptũ de putrida: in q̃ anhelitus eſt fridus ⁊ rarus: ⁊ ſil'r pulſus ꝓꝑ reſolutionẽ caloris ĩnati cũ virtutis debilitate.

¶ Tertio ꝓ̃ncipal'r: vel dr̃ ſiſtole velox reſpectu tẽperate ſiſtolis: vel reſpectu ſiſtolis diſpõnis nãlis: vel reſpectu diaſtolis: vel reſpectu ſiſtolis aliaꝝ feb. ſꝫ nullo iſtoꝝ modoꝝ põt eẽ veꝝ: ꝙ ſiſtole velox ſit ꝓpriũ ⁊ inſeꝑabile febriũ humoraliũ. ğ qḋ falſa. maior pꝫ: q: nõ alio mõ poſſumus ad ꝓpoſitũ nr̃ꝫ dicere ſiſtolẽ eẽ velocẽ in putrida: ⁊ ſignũ febriũ putridarũ in generali: minor pro prĩa parte pꝫ: q: in effimera: in quaꝫ incurrit tẽperatũ corpus ẽ ſiſtole velox: vt ꝓbatũ eſt in argumẽto prĩo. Et q: eſt hoc mõ velox in corde humido ſano. vt ſcḋo tegni: nec ſcḋo ꝓ idẽ: q: in tẽꝑato ĩcurrẽte effimeraꝫ ſit ſiſtole velox reſpectu diſpõnis nãlis eiuſdẽ corpis: nec põt dici ꝙ reſpectu diaſtolis ꝑ̂: q: ĩ tẽꝑato ſiſtole ẽ freq̄ntior diaſtole: vt declaraui de mẽte Gal. 2. ꝓ̃mi. ſũma de pulſib⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs dꝫ eẽ velocior: ⁊ in corde hũido. vt dr̃ ſcḋo tegni. ſic ğ nõ eſt ꝓpriũ feb. putride vel hũoralis. Sil'r nec põt dici: ꝙ ĩtelligat̃ in h̃ dicto ſiſtole velox reſpectu ſiſtolis aliaꝝ feb. nã in homine calido: hũido ⁊ ſanguineo febriẽte effimera valḋ intẽſa: ⁊ ꝓꝑ multitudinẽ ⁊ caliditatẽ hũoꝝ cõtingit: ꝙ ſiſtole ſit velocior q̄ꝫ in dato febriẽte valde remiſſe febre fl'atica: vel q̈rtana. nullo ğ mõ ſiſtole velox eſt propriũ ⁊ ĩſeparabile ſignũ humoraliũ. Et ꝓ̃terea tãto minus vr̃ veꝝ dictũ Aui. q dicit putridaꝝ: cũ ĩ ſynocha ſine putredine manifeſte dẽat eẽ ſiſtole velox.

¶ Quarto ꝓ̃ncipal'r ſiſtole artariaꝝ ẽ ad euẽtãdũ cordis caliditatẽ. ergo cũ eſt maior neceſſitas euẽtãdi coꝝ. tũc ẽt maior ſiſtole ⁊ diaſtole artariarũ eſt ad mũdificationẽ cordis: cũ per illã recipiãt artarie fumũ a corde. ğ cũ ẽ maior neceſſitas mũdificãdi coꝝ. tũc dꝫ diaſtole artariaruꝫ eſſe maior. cõſtat aũt ꝙ in putridis feb. eſt maior neceſſitas mũdificãdi q̄ꝫ euẽtandi coꝝ. ergo in putridis diaſtole artariarũ dꝫ eẽ velocior ſiſtole artariarũ: ⁊ iſta ẽ d̃ qua loqmur. ergo non velocitas ſiſtole eſt ſignũ ꝓpriũ ⁊ inſeparabile putridarũ: vel ẽt humoraliũ: vt dicitur.

¶ In oppoſitũ eſt Gal. ꝑ̊ de differẽtijs feb. ca. 8. ⁊ q: Auic. dicit ſigna putridarũ: per hec ſigna debẽt putride differre ab alijs: ⁊ ſic cõuenire oĩb⁹ putridis: ⁊ non alijs. In iſto dubio prĩo ponã ꝓ̃ambula. ſcḋo rñſionẽ Marſilij. tertio expõnẽ meã cũ ſol'one argumẽtoruꝫ.

UVA. BHSC. IyR_044_2

Pria ſup poſitio.

¶Quātū ad primuȝ nota: vt dixi ſcđa primi. ſūma de pulſib⁹. ⁊ ſcđo tegni de ſignis cōplexionū cordis: ꝙ ſiſtole arteriarū: de qua hic loq̄mur eſt facta ad expellēdū fumū ⁊ vapores malos: ⁊ aerē calefactū extra per poros: ⁊ ad expellēdū ſpiritū vitalē in mēbro: ⁊ ad venas ſpiritū vitalē ⁊ ſanguinē artarialē in diſpōne naturali ēt expellit in cor aerē frigidū. ⁊ ſic ē ordinata ī multos fines nō eque principal'r: neq̄ȝ eque īmediate: magis tñ operaꝛ pro cōmodo ꝓprio: qꝛ vnūqđq̄ȝ mēbrū proprio ſeruit cōmodo: itaq̄ȝ ſuppoſito ꝙ neceſſiteꝛ artaria mittere in cor aerē frigiduȝ: ⁊ a ſe expellere fumos malos: ⁊ ſunt iſte neceſſitates ad modū loquēdi medicorū equales: magis conabiꝛ artaria pro expellēdo fumū: q̄ȝ expellēdo aerē frigidū in cor: ⁊ ſic magis ꝓportionabiliter ꝯſtrictio ſiue ſiſtoles ſeruit ꝓprie neceſſitati mundificādi: q̄ȝ neceſſitati euētādi cordis: nō obſtāte ꝙ ad illā quodāmō ordineꝛ: ⁊ ſic non ſequiꝛ ſiſtoles artariarū ordinaꝛ ad euētationē cordis. ergo creſcēte neceſſitate euētationis cordis ſiſtole eſt maior niſi ponanꝛ cetera paria. ⁊ pariformiter dicēdū eſt de diaſtole artariarū: que quodāmō ordinaꝛ in mūdificationē cordis. creſcente ergo neceſſitate mūdificationis cordis: ⁊ neceſſitate euentationis eiuſdē: cū ꝓportional'r creſcunt in artarijs ambe: ⁊ magis tam in corde q̄ȝ in artarijs creſcat neceſſitas mundificandi q̄ȝ euētandi: magis creſcet ſiſtole artariarū: ⁊ magis velocitabiꝛ q̄ȝ earū diaſtole: cōſtāte virtute: ⁊ cū circunſtantijs opportunis: qꝛ magis conatur proprie neceſſitati q̄ȝ cordis neceſſitati ſatiſfacere. Et hec dico breuiter hic: qꝛ locis allegatis longius dixi.

Scđa ſup poſitio.

¶Scđo principal'r nota: vt notaui locis dictis: ꝙ velocitas ſiſtolis facilius cōprehendiꝛ ſua magnitudine: qꝛ ſi cōprehendaꝛ ſiſtole: non tñ bene cōprehendiꝛ: qꝛ profunde ꝓcedit artaria in cōſtringendo: velocitas tñ receſſus artarie a digito melius cōprehendiꝛ. Et ideo Gal. loquēs de ſiſtole quo ad differentias ſuas loquiꝛ magis de velocitate q̄ȝ đ magnitudine: ⁊ ita paruitas quietis poſt dilatationē facili⁹ cōprehēdiꝛ q̄ȝ magnitudo ſiſtole: ⁊ de illa ēt manifeſtius loquitur.

Tertia ſup poſitio.

¶Tertio nō: ꝙ qñ ponunꝛ ſigna putridarꝫ: vel humoraliū febriū in gñali: qꝛ ponunꝛ ſigna particularis generis febriū: q̄ p̄ſupponūt cognita eē cōmunius. ideo in iſtis ſignis p̄ſupponiꝛ ꝙ cognoſcaꝛ ꝙ ſit febris: ⁊ per eā videaꝛ: in quo genere ſit febris ponēda. ſ. vtrū ī genere humoraliū vel effimerarū vel ethicarum.

Quarta ſuppoſitio

¶Quarto notandū: ꝙ talia ſigna ꝑ q̄ hoc particulare gen⁹ cognoſciꝛ: vel ꝑ q̄ cognouimus ꝙ febris ē ī vno iſtorꝫ generū ſunt diſpōnes: in quib⁹ febres illius generis differūt a febribus alterius generis. al'r enim ſi ita vni ſicut alteri cōuenirēt nō eēnt ſigna diſtinctiua.

Quīta ſup poſitio.

¶Quinto nota. ꝙ ſignū dȝ eē ſenſibile: aut a medico: aut ꝑ relōnē patiētis: aut ꝑ aliqđ ſenſibile manifeſtum de propinquo. Iſtud pȝ ex diffinitione ſigni.

Opinio Marſilij.

¶His habitis venio ad rñſionē Marſi. q poſita lōgiſſima diſputatiōe đ differētijs pulſuū: ⁊ diuerſitate eaꝫ in cauſis veniēdo ad ꝓpoſitū reſpōdet ꝑ has ꝯcluſiōes.

Pria ꝯclo

¶Prima. in oī putrida eſt apta velocitari ſiſtoles reſpectu diſpōnis nāl's in aliquo tēpore illius putride. Et iſtā dicit eē pro mēte Auic. in loco iſto. probaꝛ: qꝛ in oī tali eſt aptus multiplicari fumus egēs veloci expulſione. ergo ⁊c. pȝ añs: qꝛ in omni tali eſt aut multitudo: aut malitia fumi talis indigēs multa euōne. Iſtā concluſionē nullo modo puto ad mentē Aui. naȝ Aui.

Inſtantia ad ꝯclonē

ponit ſigna putride. aptitudo aūt ſine actu nō eſt ſenſibilis: nec cum actu. nam etiam ſi actus eſſet quodāmō oppoſitus remanet aptitudo: vt Marſilius met īnuit. Scđo puto cōcluſionē falſam. pone eniȝ ꝙ ſocrates factus ſit ethicus in ſenectute ⁊ debilis: q ex nāli diſpōne erat ſanguineus: ꝑꝑ multos vapores habēs velocē valde ſiſtolē. tūc ſtat per leuē putridā ſuperuenientē: nō tñ ita velocitari ſiſtolē: nec ita aptam in eo velocitari: ſicut erat in tpe ſanitatis: ⁊ in naturali diſpōne: ſicut ꝯcluſio etiā nō eſt vera ad mentē ſuam.

Scđa ꝯ.

¶Scđa ꝯclo. nō ſemꝑ in oī putrida eſt velocitas ſiſtolis: ⁊ puto ꝙ hāc intelligat in ꝯparatiōe ad nāleȝ ſicut dixerat in prima: iſtā ꝓbat: qꝛ in aliqua ꝑte ꝑncipij pulſus eſt ꝑuus ⁊ tardus. ⁊ ſil'r in ꝑte declinationis. iſtam ꝯclonem puto verā. duȝ hoc ſit ꝑꝑ virtutis debilitateȝ: vel aliquod accñs aliud in ſincopi: vel magno timore: vel alio accñte hñte tardare: ſed in ꝑncipio putride dū eſt febris: ⁊ virtus ꝯſtat: nec eſt īpedimētū ex parte accidentiū aliorꝫ a frigore pulſus eſt velox: ſed in frigore añ febrē qđ eſt principiū excluſiuū: pulſus aliqñ eſt rarus. Et ad hūc ſenſuȝ dixit Gal. ꝑ̄ de febrib⁹. in caplo allegato. Coexiſtit aūt eis: que ex putredine ꝑ̄m principia paruus ſimul ⁊ velox pulſus. dū eniȝ eſt febris: eſt aucta neceſſitas: ſi virtus ꝯſtat: ⁊ per ꝯñs ſaltem velox pulſus: ⁊ ita puto de declinatione.

Tertia ꝯ. Quarta ꝯ. Quinta ꝯ.

¶Tertia ſua ꝯclo: ⁊ q̄rta: ⁊ quinta volūt ꝙ nō in oīb⁹ putridis eſt eq̄lis velocitas ſiſtole: ⁊ ꝙ ī coleriſē velocior q̄ȝ ī flegmaticis: ⁊ in ꝯtinuis q̄ȝ in īterpollatis: q̄ niſi aliq̄ mō limitenꝛ: nō ſunt vl'r vere: vt pȝ ꝯſiderāti.

Sexta ꝯ.

¶Sexta ⁊ octaua ſue ꝯcluſiones volunt ꝙ alijs paribus magis eſt apta velocitari ſiſtoles in putrida q̄ȝ in effimera: aut in ethica: qꝛ alijs parib⁹ maior ē mundificandi neceſſitas: ⁊ hanc puto veram.

Septīa ꝯ. Octaua ꝯ. Nona ꝯ.

¶Septima ⁊ nona ꝯcluſio ſunt: ꝙ ꝯtingit tam in ethica q̄ȝ in effimera ex certis cauſis nō poſita paritate magis velocitari ſiſtolē q̄ȝ in putrida data. Et iſta iterum eſt vera. Hec de ſcđo articulo.

Opinio propria. Pria ꝯclo

¶Quantū ad tertiū ſit iſta pria ꝯclo. Velocitas ſiſtole reſpectu velocitatis in diſpōne nāli nō eſt ſignū ꝓpriū ⁊ inſeparabile febriū: aut humoraliū: aut putridaruȝ. Iſta pȝ: qꝛ talis velocitas inueniꝛ in plurimis effimeris: cū ꝑꝑ intenſionē caliditatis plurime vapor ⁊ fumi alijs paribus in corde ⁊ artarijs gñanꝛ: ⁊ illi ſunt calidiores ⁊ magis ſtimulantes. vñ neceſſitas mūdificādi eſt maior q̄ȝ in nāli diſpōne. Et ex hoc ſequiꝛ ꝙ velocitas ſiſtolis in ꝯparatione ad tēpataȝ nō eſt tale ſignuȝ.

Scđa ꝯ.

¶Scđa ꝯclo. Velocitas ſiſtolis in ꝯparatione ad diaſtolem eiuſdeȝ pulſus nō eſt ſignū propriū ⁊ inſeparabile putridarū vel humoraliū. Cōcluſio ꝓbaꝛ. ſtat in putrida nō plus creſcē neceſſitatē mundificandi q̄ȝ euētandi: ⁊ prius nō fuiſſe maiorē. ergo ſtat nō eſſe in tꝑe putride talē neceſſitatē maiorē: ⁊ per ꝯñs nec ſiſtolem velociorē. aſſumptū pȝ in febre multe inflāmationis ⁊ paucorū humorū. maxime ſi inciperet in corpore calido ⁊ ſicco natural'r ex putredine melācolie pauce: vel flegmatis.

Tertia ꝯ.

¶Tertia ꝯclo. Velocitas ſiſtolis reſpectu velocitatis ſiſtolis in alijs febribus ab humoralibus poſita alioruȝ paritate eſt propriū ⁊ inſeparabile ſignum putridaruȝ ⁊ iſta eſt de mente Gal. loco allegato. ⁊ Auic. hic. Iſta ꝯcluſio probaꝛ: qꝛ cuilibȝ febri humorali ꝯpetit: ⁊ ſolū illi inter febres. igiꝛ ꝓpriuȝ inter febres: ⁊ inſeꝑabile: ⁊ eſt ſignuȝ cum ſit ſenſu ꝑceptibile: ꝙ omni tali febri ꝯuenit. Patet: qꝛ aliorum paritate ſuppoſita q̄ȝtum eſt poſſibile ſemꝑ fumi expellēdi in putrida faciunt maiorem neceſſitateȝ mundificandi q̄ȝ fumi in effimera: aut ethica Et ita medicū debentē iudicare opȝ habere in mente imaginē menſure velocitatis ſiſtolis in febrib⁹ effimeris ⁊ ethicis ꝑ̄m varios gradus: ⁊ in varijs complexionibus ⁊ habitudinibus: ⁊ cum videt velocitateȝ ſiſtolis: quā tangit in febre maiorē q̄ȝ in illis alijs febriū gñibus correſpondere debeat in tanto gradu: ⁊ cum alijs circūſtātijs: q̄s ꝯꝑhendit in īfirmo arguit eē putridā.

¶Nota tamen: ꝙ q̄ȝuis ſemper ſit ita nō opȝ ꝙ ſemꝑ equal'r ſit perceptibile. maxie enim percipiꝛ in augmēto: deinde in principio quo ad partē augmēto vicinā. poſtea in ſtatu. minus autē in declinatione: ⁊ in prima

parte

UVA. BHSC. IyR_044_2

parte pꝛincipij hec poſſunt partim ad litteram colligi ex Gal. loco allegato partim elici.

¶ Ultio nota ꝙ nõ ſolũ eſt velocioꝛ: ſꝫ ẽt vtplurimum frequẽtioꝛ: qꝛ quies ſequẽs diaſtolẽ ẽ bꝛeuioꝛ: vt dicit in eodẽ capło. ¶ Ex quibꝰ ad argumẽta facile rñdeť: nullũ enim illoꝛũ pꝛobat ꝙ hoc ſignũ inueniať in alia febꝛe alijs paribus: nec pꝛobat ꝙ ſit aliqua putrida: in qua hoc non ſit: ⁊ ſi aliqñ ꝓpter diſparitateꝫ accidat in ethica ⁊ in effimera eſſe ſiſtolem velocioꝛeꝫ q̃ꝫ in data putrida. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et eſt caliditas moꝛdicatiua nõ ſuauis: ſicut eſt caliditas effimere febꝛis.

¶ Ponit tertiũ ſignũ di. ꝙ caliditas febꝛis putride eſt moꝛdicatiua nõ ſuauis ſicut caliditas febꝛis effimere.

Expoſitio Marſilij. ¶ Ubi nota ꝙ de cauſa inſuauitatis ⁊ qd ſit dictu ſuauitas nõ omnes ſimiliter intelligũt: nã Marſilius ꝑ inſuauẽ intelligit illã q̃ intẽſe ⁊ velociter ĩpꝛimit aut aliquo iſtoꝛũ modoꝛũ: ⁊ hoc mõ intelligẽdo dicit: ꝙ opꝫ caliditatẽ moꝛdicãtẽ cito ⁊ intẽſe ĩpꝛimere in ꝓfundũ. Et tunc de intellectu Aui. vult ꝙ in putrida ſtãte alioꝛũ paritate caliditas ẽ magis moꝛdicatiua ⁊ inſuauis q̃ꝫ in effimera vel nãli diſpõne. Et cã eſt: qꝛ ẽ intẽſioꝛ vtplłm: ⁊ Thomas dixit ſuꝑ ſcõo de differẽtijs febꝛiũ loco allegato: ꝙ cã ẽ: qꝛ eſt in ſubo denſioꝛi. ¶ Expoſitio Marſilij mihi nõ vꝛ vera ꝑꝑ duo: pꝛio: qꝛ caliditas

Inſtantia ad Marſilium. velociter ⁊ intenſe impꝛimens multotiens eſt grata reſpectu caliditatis remiſſius impꝛimẽtis: vt patet de caliditate pueri: ⁊ iuuenis pꝛimo affo. cõmẽto affo. Qui creſcũt: nã qꝛ pueri plus hñt in quãto ⁊ ĩtenſione equaliter debent intenſius ⁊ velocius ĩpꝛimere. Et idẽ habetur ſcõo ꝯplexionuꝫ ex Gal. ⁊ in cõmento affo. dicti dixit Gal. Caloꝛ. n. in ſanis eſt ſuauis ⁊ gratus tactui neqꝫ tactui nocumẽtũ neqꝫ puncturã ingerit: ſed in febꝛicitantibꝰ: ⁊ maxĩe in ſolidis carnibꝰ aut de humoꝝ putredinibꝰ hoꝛribilis ẽ: ⁊ acutꝰ ⁊ tactui pungitiuus. Qualitas aũt caloꝛis ſanoꝝ in infantibꝰ certa ⁊ ꝑfecta inueniť: ꝑfectio aũt iuuentutis caloꝛẽ hꝫ pungitiuũ: ⁊ humectatiuũ. hec Gal. in his verbis apparet ꝙ ponit caloꝛẽ ſanoꝛuꝫ eſſe ſuauẽ ⁊ gratũ: qꝛ dicit poſtea ꝙ caliditas ſanoꝛuꝫ caloꝛis infantibus certa ⁊ ꝑfecta inuenitur: intelligitur ꝙ eſt perfecte ſuauis ⁊ gratus. Et poſtea ponendo diuerſitatẽ caloꝛis iuuenum dicit: ꝙ eſt pungitiuus pꝛo ꝯ͛rio vniꝰ illoꝝ: ⁊ poſtea dixit nõ humectatiuus pꝛo ꝯ͛rio alterius: ſiue ergo dicať pꝛo ꝯtrario ſuauis ſiue ꝓ ꝯ͛rio grati vř ꝙ caloꝛ humectatiuꝰ ſentiť aut ſuauiter aut grate: vbi exiccatiuus ſentiť oppoſito mõ: alioꝝ poſita paritate. Et hoc idẽ ĩnuit ſcõo ꝯpłonũ ꝑ magnã ptẽ capło ſcõo. Nõ igiť moꝛdicatiuꝰ dicitur: qꝛ velociter ⁊ intẽſe: nec iõ moꝛdicat ſemꝑ: qꝛ ĩtenſioꝛ. ¶ Et ex hoc eodẽ ptꝫ: qδ ẽt Thomas nõ dixit ad

Inſtantia ad Thomam. mentẽ Gal. nam ignis ſubtilioꝛ: ⁊ vapoꝛ colere ſubtilioꝛ exiſtens vapoꝛe flegmatis etiã eque calido magis moꝛdicat: non ergo ideo moꝛdicat caloꝛ putride: quia in ſubiecto fundať denſioꝛi. ¶ Preterea Marſilius in alio dꝛ errare: qꝛ ſi oĩa ſũt paria in effimera ⁊ putrida: tunc caloꝛes ſunt eque intenſi: nõ intenſioꝛ in putrida.

Expoſitio Pꝛopꝛia. ¶ Aliter igitur dicẽdum iuxta mẽtem Gal. ꝙ impꝛeſſio caloꝛis fundati in humido eſt minus pungitiua: vł minus moꝛdicatiua q̃ꝫ impꝛeſſio caloꝛis fundati in ſicco: quia magis pꝛeter naturam: aut qꝛ magis mouens ad diſſolutionẽ partium coꝛpoꝛis alterati: qꝛ caloꝛ ille cum ſicco cõmixtus magis agit vt igneus. Et vbicunqꝫ de hac materia loquitur Gal. videtur hoc intelligere. ſimiłr qui agit vt naturalis minus moꝛdicat: q̃ꝫ qui magis eſt innaturalis. In putridis igiť qꝛ ꝓpter putredinẽ eſt ibi caloꝛ extraneus: ⁊ agit ad ſeparationẽ ptiũ ſiccaꝝ ab humidis ſunt ptes fumoꝛum qui ab humoꝛibus putrentibus eleuanť: alique ſiece ⁊ acute: cui ſimiles non inueniunť in effimera. Sed tũc diceređ ꝙ ſaltem per hoc ſignum non differt talis febꝛis ab ethica: cum in ethica ẽt ſit caloꝛ moꝛdicatiuus: vt pꝫ eodẽ pꝛimo de febꝛibus capło. 10. ſm notationẽ meã. Hic dicitur ꝙ in putrida excepto tẽpoꝛe pꝛincipij cito moꝛdicat caloꝛ manum: in ethica tardius. Diciť ſcõo ꝙ in pꝛincipio putride: in quo tarda ſit ĩpꝛeſſio iaꝫ apparẽt alia accidẽtia ꝑ que diſtinguiť ab ethica niſi ſint impedientia alia pꝛeter cõcomitãtia ethicam ⁊ putridam. Et hoc patet intelligenti Galenũ ibidẽ. Preterea cõſidera ꝙ de hoc ſigno non dixit Gal. ꝙ ſit pꝛopꝛiũ putridarũ: dicit tamẽ ꝙ eſt maxima cognitio: qꝛ valõ magna vel foꝛtis: non tñ neceſſario concludens niſi quedam alie circũſtantie conſiderentur.

¶ Et plurimum quideꝫ febꝛium putredinis antecedit halmelilatu.

¶ Hic poniť quarta collectio ſignoꝛũ febꝛis putride: ⁊ facit tria: pꝛimo nominat hanc diſpoſitionẽ: per quã ſignificatur febꝛis putrida: ſecundo illam declarat: tertio oſtendit quãdo exiſtente tali diſpoſitione cognoſcimus incipere febꝛẽ: ſecũda pars ĩcipit ibi. (Et halmelilatu.) tertia ibi. (Cũ igiť accidit.) ¶ In pꝛima dicit: ꝙ plures febꝛes putredinis antecedit halmelilatu. Et per hoc non eſt intelligenduꝫ: ꝙ alique ſint febꝛes putredinis ita cito inuadentes ⁊ ita modicũ habentes de halmelilatu: vel ita cõmixtũ alijs diſpoſitiõibus: ꝙ nõ percipitur ante initiuꝫ eoꝛum halmelilatu. Et ſunt iſte de quibus dicit Gal. pꝛimo de creticis cap. 6. ꝙ apparent vel accidunt ſubito de numero illaruꝫ: in quibus halmelilatu non percipitur qꝛ tamẽ a diſpoſitione ſanitatis in caloꝛe ad diſpoſitionem febꝛilẽ non itur niſi per medium neutrale: in quo caloꝛ eſt pꝛeter naturaꝫ: ſed non eſt febꝛis: quia non eſt moꝛbus. Ideo veriſimile eſt ꝙ omnem febꝛem: que incipit poſt pꝛincipia generationis pꝛecedit halmelilatu. In effimeris tamen raro eſt manifeſtum vel longum: ſed in veris effimeris: poteſt tamen pꝛecedere longum halmelilatu effimeram: vt patet conſideranti caſus: cum poſſibilitas ſit res ampla. Aui. infra c. de febꝛe ſextana ⁊ ſeptena.

¶ Et halmelilatu quidẽ eſt diſpoſitio: cui admiſceť caliditas non ꝑueniens ad hoc vt ſit febꝛis. Et aſſociatur ei laſſitudo: ⁊ pigritia: ⁊ alices: ⁊ ſaltus: ⁊ cõmotio ſomni: ⁊ vigilie: ⁊ conſtrictio anhelitus: ⁊ tenſio venarum: ⁊ hypocũdrioꝛum: ⁊ doloꝛ capitis: ⁊ pulſatio capitis. cum ergo pꝛolongatur facit cadere in febꝛes putredinis: aut facit accidere debilitatem ⁊ citrinitatem coloꝛis.

¶ Et quãdoqꝫ aſſocianť halmelilatu antecedẽti febꝛes multitudo ſuperfluitatis ⁊ mucus nauſea ⁊ vꝛina plurima: ⁊ egeſtio plurima putrida: ⁊ grauitas capitis: ⁊ excitatio: ⁊ accidit frequentia in pulſu non a cauſa extrinſeca: ĩmo ex laboꝛe: aut ira: aut alijs.

¶ Hic declarat halmelilatu tam quo ad id quod eſt q̃ꝫ quo ad accidentia que ipſum plerũqꝫ comitantur que accidentia hic narrantur. xx. licet paucioꝛa talia accidẽtia ante febꝛem narrauit Gal. pꝛimo de creticis loco allegato. Dicit ergo pꝛimo ꝙ halmelilatu ẽ diſpoſitio cui admiſceť caliditas non perueniens ad hoc vt ſit febꝛis. Ex quo videť innuere ꝙ non ſit ſola illa caliditas ſed totalis coꝛpoꝛis diſpoſitio ex compoſitione complexione ⁊ vnitate vel ſolutione in eo exiſtẽte: cuꝫ qua diſpoſitione admiſcetur caliditas non perueniens ad hoc vt ſit febꝛis: ſed ſupple talis: ⁊ talem pꝛeter naturam: vt per illam diſpoſitionem coꝛpus debeat nominari neutrum: aliter enim ſemper in ſanis eſſet halmelilatu: quia in eis eſt caliditas non perueniens ad hoc vt ſit febꝛis. Alij autem volunt ꝙ hal/

UVA. BHSC. IyR_044_2

melilatu nõ eſt niſi illa caliditas ṗter nãm: que tñ ad/
huc nõ eſt febris. Qꝫ aũt Auicẽ. dixit: ꝙ eſt diſpoſitio:
cui admiſcet̃.i. que includit in ſui rõne ꝙ ſit caliditas
ṗter nãm nõ ꝑueniẽs ad h̃ vt ſit febris: ⁊ ſic halmelila
tu nõ eſſet diſpõ aggregata: ſed ſola cõplexionalis.
¶ Nota tñ ꝙ Raſis. 16. cõtinẽtis capl'o ſcõo mẽtionẽ
facit de hac diſpõne ſub nomine halmelila aut halme/
lilea. Et videt̃ ĩnuere ꝙ ſit febris parua: ita ꝙ ex pau/
citate eius nõ ſentit̃ manifeſte: ⁊ ꝙ ſit ex humore ma/
lo incluſo in corpore: ⁊ ꝙ aliqua talis diſpoſitio ẽ ante
febrẽ: aliqua poſt febrẽ: ⁊ ꝙ multotiens ſignificat futu
ras febres: vnde ita dixit ad litterã: dico quoddã vitiũ
qḋ vocatur malila vel halmelileã eſt quedã diſpoſitio
que accidit ante febrẽ aut poſt eã: aut forte pronũciat
eam: ⁊ eſt febris: tamẽ ex paucitate eius nõ ſentit̃ ma/
nifeſte: quare ſi lõgũ ſit ſpaciũ ipſius corrũpet comple
xionẽ: citrinum faciet colorẽ: ⁊ cũ corrũpit eius accidẽ
tia: erunt defeſſio ⁊ cõfractio ⁊ ſimilia: ⁊ ſubdit ꝙ ſum
marie ſit ex humore malo incluſo in corpore vnde fiat
euacuatio ⁊ cõmutet̃ cõplexio. hec Raſis. Ego aũt pu
to Auic. verius dicere: ꝙ nõ ſit febris: ⁊ maxime: qꝛ fe
bres que nõ accidũt ſubito. de quib⁹ loquit̃ Gal. pr̃io
de creticis capl'o. 7. habent hec accidentia vt Gal. di/
cit ante febrẽ. Raſis igitur improprie loquit̃. Et tenea
mus ꝙ non ſit febris: nec Auic. dicit ꝙ ſemper fit ante
febrẽ ⁊ non poſt. ¶ Accidentia aũt ſunt. Primum laſ
ſitudo: qꝛ aut triſtis ſenſatio in muſculis cum tentatur
motus: ⁊ difficultas motus: aut hec difficultas cõno/
tando triſtem ſenſationem que eſt ex humoribus gra/
uantib⁹ vt dicit̃ in affo. labores ſpontanei. ¶ Scõm ẽ
pigritia que eſt ineptitudo ad motũ que eſt ꝑꝑ cauſam
laſſitudinis. ¶ Tertiũ eſt alices qꝛ intenſio brachiorũ
ꝓpter vapores pungentes lacertos. ¶ Quartũ ẽ ſal/
tus: ſiue ſpaſmus q̇ eſt ꝓpter ventoſationẽ illorum hu
morũ. ¶ Quintũ eſt cõmotio ſomni ⁊ vigilie: ⁊ intelli
git̃ per hoc permutatio ſomni ⁊ vigilie a diſpõne na/
turali: qḋ põt eſſe: vel qꝛ ſomnus eſt longior: aut ꝓfun
dior: aut vigilie permixtus non purus: ⁊ ſic vigilia fit
longior: aut acutior: aut ſomno permixta: ⁊ hoc ſm va
rietatẽ diſpoſitionis humorũ: qui ſunt in halmelilatu ⁊
fumorũ qui ab eis eleuant̃ ⁊ vaporũ. ¶ Sextũ eſt con
ſtrictio anhelitus.i. ꝑmutatio a nãli aut difficultas ad
aliam differẽtiã maxime que ſequunt̃ plenitudinẽ par
tiũ pectoris: aut humorũ: aut fumorũ: aut vaporum.
¶ Et eadẽ cã fit tenſio venarũ ⁊ hypocũdriorũ.ſ. ple/
nitudine dictorũ: aut ventoſitate: ⁊ ſunt iſte due. vij. ⁊
octaua diſpõ. Dolor capitis ⁊ pulſatio ſunt nona ⁊
decima que accidunt ꝓpter motũ humorũ vel vaporũ
vel fumorum vel vẽtoſitatũ ad caput: ita ꝙ tenduntur
artarie pulſatio ſentiatur. ¶ Poſt hec quaſi dãdo mo
dum quo halmelilatu ſignificat cũ precedit febres pu/
tridas dicit: ꝙ quando talis diſpoſitio prolongat̃ facit
cadere in febres putredinis aut facit accidere debilita
tem.ſ. in virtutibus naturalibus digeſtiua precipue ⁊
eſt. xj. diſpoſitio. ¶ Et citrinitas coloris: qꝛ permutan
do ſanguinẽ vel faciẽdo generari ſanguinẽ non ita bo
num: ⁊ cui colera eſt permixta facit colorẽ citrinum: ⁊
iſta eſt. xij. diſpoſitio. ¶ Et qñ qꝫ accidit halmelilatu an
te febres multitudo ſupfluitatũ que expellent̃ quocun
qꝫ modo. qꝛ mali humores ſunt preſentes põt eſſe ꝙ
ſunt cã ꝙ ex cibis qui nõ bene digeruntur reſecantur
plures ſuperfluitates: ⁊ fit mucus multus ex ſuper/
fluitate cerebri. ¶ Et nauſea que eſt inclinatio ad vo
mitum abſqꝫ expulſione propter malos humores ſti/
mulantes ſtomachum. ¶ Et vrina plurima: que fit qꝛ
debilitata digeſtiua epatis multum fit aquoſitatis.
¶ Et egeſtio plurima fetida ꝓpter multũ ſuperfluere
de cibo qui ſumitur: cuꝫ non bene digeratur. Et qꝛ in
halmelilatu eſt caliditas preter naturaꝫ licet non ſit fe
bris addit̃ fetor in egeſtione: poſſet tamen eſſe ꝙ ante

morbi initiũ alique partes maxime humorũ deriuarẽ
tur ad inteſtina que ibi recipientes aliquem modũ pu/
tredinis augent quantitatẽ fecis ⁊ fetorem: ⁊ iſte ſunt
quinqꝫ diſpoſitiones: ⁊ ſic iam poſite ſunt decẽ ⁊ ſeptẽ.
¶ Et grauitas capitis eſt. xviij. diſpoſitio: ⁊ pꝫ cauſa.
¶ Et excitatio ⁊ diſpoſitio in facie ſimilis diſpoſitioni
faciei hominis ḋ nouo a multo ſomno excitati: in quo
ꝑtes circa oculos ſunt inflate ꝓpter vapores ibi eleua/
tos. Et diſpoſitio ſimilis quaſi caceſie: ⁊ hoc ꝓpter de
fectum digeſtiue epatis: vnde nutrimentũ eſt multuꝫ
vaporoſuꝫ: ⁊ iſta eſt decimanona. ¶ Et apud me iſta
eſt vigeſima.ſ. ꝙ accidit frequentia in pulſu.ſ. in hal/
melilatu: que frequentia non eſt a cã primitiua ſupple
inconſueta: imo a leui ira ⁊ leui labore: ex quibus non
ſolebat manifeſte mutari pulſus permutatur in halme
litatu: ⁊ iſte eſt ſenſus bonus: quidã tñ intelligunt ꝙ ly
ĩmo ſumitur pro ſicut: ita ꝙ ſenſus eſt: ꝙ accidit fre/
quentia in pulſu nõ a cã primitiua ſicut ira aut labor: ⁊
poſſet tolerari: qꝛ etiã cum virtus ſit grauata ⁊ neceſſi/
tas ſit augmentata facit frequentiam.

¶ Cum ergo accidit in eo coartatio tunc iaꝫ ve
nit paroxyſmus: ⁊ coartatio q̇dem eſt ſubmerſiõ
pulſus ⁊ ꝑuitas diuerſi: in quo accidunt pulſatio
nes magne fortes: ⁊ nõ eſt velocitas eius fortis.

¶ Hic ponit quintã maneriem ſignorum dicendo: ꝙ
quãdo accidit in pulſu coartatio: tunc iam incipit pa/
roxyſmus. ¶ Ex quo datur intelligi ꝙ febris que inci/
pit cũ coartatione pulſus eſt humoralis: ĩmo putrida:
qꝛ paroxyſmi ꝓprie ſunt in putredis nõ in ethicis vel
effimeris. ¶ Datur ſcõo intelligi rñſio cũ querit̃ exiſtẽ
te halmelilatu. ⁊ tandẽ ita cõtinuato vt fiat febris qñ ẽ
principiũ febris. Rñdet. n. ꝙ ſi ſit febris hñs ꝑoxyſ/
mos: tũc eſt initiũ febris qñ accidit in pulſu coartatio:
⁊ hoc ſignat̃ in diffinitione ſuppoſita principij ꝑticu/
laris: aut ĩ cognitiõe ei⁹ cũ dr̃: ꝙ hora ṗncipij ꝑxyſmi
ẽ hora in qua coartat̃ pulſus ⁊c̃. Et forte cõſiderabat
ꝙ Gal. primo de creticis capl'o ſexto mouit dubiuꝫ in
febribus quas ṗcedunt accidentia ſicut vigilie: ⁊ dolor
capitis: ⁊ alia ante aduentũ febris: ⁊ ante accubitũ qñ
debemus ſumere initiũ. Et ibi Gal. nõ diſtincte po/
ſuit ſignũ initij febris: ad illud ergo declarandũ in pu/
tridis dixit: ꝙ ſubmerſio pulſus ẽ ſignũ initij putride:
⁊ de hac eadeꝫ ſubmerſione loquit̃ Gal. pr̃io de diffe
rentijs febriũ capl'o allegato. 8. ſm quotationeꝫ meã:
vbi ita dixit. Quẽadmoduꝫ ⁊ cõtritio pulſuũ: ita vero
nominant cũ incipiẽte ꝑoxyſmo paruos ſufficiẽter ha/
bent ⁊ anomalas vel inequales eos: ⁊ ſubdit: neqꝫ ipꝫ
talium febriũ eſt inſeꝑabile: nõ tñ ineſt alicui alteri ge
neri febrium: ſed proprium principio harum ſicut ⁊
proprium eſt harum horrere: vult ergo ꝙ non neceſſa
rio in omni putrida eſt tale ſignum: qꝛ non ſemper: ſꝫ
tamẽ in nulla aliarum febriuꝫ hoc inuenitur niſi ſit ꝓ/
pter alia accidẽtia ſicut timor ⁊ triſtitia vel alia talia.
¶ Sed qꝛ Auicẽ. non declarauerat quid eſt coartatio
ſtatim declarat dicens: ꝙ coartatio pulſus eſt ſubmer/
ſio pulſus ⁊ paruitas diuerſi: in quo accidunt aliq̄ pul
ſationes magne ⁊ fortes: ⁊ velocitas eius non eſt for/
tis. Et nota ꝙ Gal. pulſum coartatum non dixit loco
allegato: niſi paruum ⁊ ĩequalẽ non plus in declara/
tione cõtritionis pulſus. Auic. aũt addit duo: vnũ eſt
ꝙ in ipſa accidũt pulſationes magne ⁊ fortes: ſꝫ ꝙ ve
locitas eius non eſt fortis. Et puto ꝙ nõ vult hec duo
neceſſario cõcomitari ſubmerſionẽ pulſus. Sed acci/
dere aliquãdo iſta in pulſu ſubmerſio vl' melius coar/
tatio: quam Gal. vocat cõtritũ. Qõ. 2.

Solet autem hic queri vtrũ ſemp in ṗn/
cipio taliũ febriũ putridaꝝ
ſint pulſationes veloces aut magne. ¶ Et videt̃ ꝙ ſic
ex Gal. ġ pr̃io de differẽtijs febriũ capitulo allegato.
dixit

UVA. BHSC. IyR_044_2

dixit.n. coexiſtit aũt eis que ex putredine ſm ꝑncipia quidẽ paroxyſmi paruus ſimul: ⁊ velox pulſus.

¶ In oppoſitũ tñ eſt Aui. infra in capitulo de tertiana pura: vbi vult ꝙ in pꝛincipio pulſus coartaẗ: ⁊ cuꝫ dilatatur febꝛis: fit velox ⁊ frequẽs. Et ſic innuit ꝙ ꝑus nõ fuerit velox. Idem de flegmatica dixit infra ꝙ pulſuſ eius eſt paruus demiſſus debilis ⁊ rarus: ⁊ hoc idem quarto colliget dixit Auerrois: ⁊ ſcđo de criſi in capl'o de ſignis quartane dixit Ga. qm̃ ꝯuerſio ad tarditatẽ: ⁊ raritateꝫ eſt interceptio huius febꝛis ſupflua valde. ⁊. 12. terapentice manifeſte dixit Gal. ꝙ in paroxyſmis febꝛium pendentium a frigidis humoꝛibus ⁊ multis ſicut ſincopalis humoꝛoſa pulſus ẽ tardus reſpectu diſpoſitiõis naturalis. ¶ Ad hoc dubiuꝫ dicit Thomas de garbo: ꝙ pꝛincipiuꝫ febꝛis qđdam eſt incluſiuũ: qꝛ eſt tempus in quo iam coꝛpus febꝛit: ⁊ in iſto niſi aliũde ſit virt⁹ debilitata q̃ꝫ ex illa febꝛe pulſus ſemper eſt velox: qꝛ virtus nõ obſtante ꝙ ſit grauata a materia: tamen qꝛ nõ fuit notabiliter debilitata poteſt facere velocitateꝫ ⁊ neceſſitas ſemper in hoc tempoꝛe eſt aucta qđdam autem vocaẗ pꝛincipiũ excluſiuum: qꝛ diſpoſitio ĩmediata febꝛi pẽdens a materia que factura eſt febꝛeꝫ. Et in hoc tempoꝛe multotiens coꝛ ⁊ alia interioꝛa ſunt frigida ſicut in ſincopali humoꝛoſa quartana ⁊ flegmatica. In tali igitur pꝛincipio contingit pulſum eſſe tardum paruum: ⁊ raruꝫ. Et hanc dicit fuiſſe mentem Aui. ⁊ Gal. locis allegatis. ¶ Marſilius vero in queſtione ſuper hoc paſſu vult ꝙ in pꝛincipijs quarũdam febꝛium: ⁊ ꝓpter virtutis aggrauationẽ: ⁊ qꝛ virtus tota intendit ad reſiſtendum materiei: que moueẗ: ⁊ qꝛ in pꝛincipio etiam dum eſt febꝛis nõ multũ eſt exceſſiuus caloꝛ: ideo ꝯtingit ꝙ pulſus nõ ſolũ fiunt ꝑui: ſed tardi ⁊ rari. Et hoc maxime in pꝛima parte pꝛincipij tam ſm ſiſtoleꝫ q̃ꝫ ſm diaſtolẽ. Et ego puto vtrunqꝫ ſermonem poſſe ſaluari in maxime tenendo ꝙ aliqđ coꝛ febꝛiens eſt minus actu calidum q̃ꝫ in diſpoſitione naturali.

¶ Sed diuerſitas in pꝛincipio ⁊ in augmẽto eſt ex pꝛopꝛietatibus ſignificantibus putredinem: quãuis nõ appareat in tertiana plurima apparitione pꝛopter leuitatem materiei.

¶ Ponit hic ſextã collectionẽ ſignoꝝ dicens: ꝙ diuerſitas in ꝑncipio ⁊ in augmento eſt de ꝓpꝛietatibus febꝛis putride: ⁊ ſic ſupple ſignificat febꝛeꝫ eſſe putridã: quãuis hec diuerſitas nõ appareat multũ in tertiana ꝑꝑ leuitatẽ materiei: ⁊ hoc ẽt poſuit Gal. pꝛĩo de differentijs febꝛiũ capl'o allegato dicens: ꝙ hoc eſt ꝓpꝛiuꝫ talium febꝛiuꝫ: ſcilicet humoꝛalium: ſed tamen nõ inſeparabile: qꝛ vt dicit multe putride ſiue anomalia. i. inequalitate ſenſibili inuadunt: ⁊ aſcendunt ad ſtatuꝫ. Et cauſa eſt aggrauatio virtutis a materia maxime in illis hoꝛis: neqꝫ expꝛimit Gal. de tertiana: nam qꝛ in tertiana pura eſt ſubmerſio ſiue coartatio in pꝛincipio ⁊ coartatus eſt diuerſus: ideo ſaltẽ in pꝛincipio tertiane eſt diuerſitas: quare eſt coartatio: cuꝫ coartatio pulſus ſit de rõne pꝛincipij particularis. Aui. aũt nõ dixit hic ꝙ nõ appareat in tertiana: ſed ꝙ nõ apparet multis: ⁊ hoc nõ ꝯtradicit ſuperioꝛi dicto ꝙ ſemꝑ pulſus eſt coartat⁹ in ꝑncipio: ſtat. n. ꝙ nõ ſit multũ coartat⁹. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et de ſignis quidem ꝙ febꝛis ſit putrida eſt euacuatio ꝑiodi pꝛimi ſudoꝛis ⁊ humectationis: effimera enim eſt ecõtrario illius licet in initio ſit in tertiana pꝛopter leuitateꝫ pꝛedictam: ſi tamen effimera nõ permutatur ad putredinem: ⁊ quando fuerit augmentum eius non permixtum non pꝛopoꝛtionatum nõ ſimile.

¶ Ponit ſeptimã ſignoꝛum congregationeꝫ dicens: ꝙ đ ſignis ꝙ febꝛis eſt putrida eſt euacuatio primi periodi ſudoꝛis ⁊ humectationis: qꝛ effimera eſt econtrario illius qđ nunc eſt dictuꝫ. Et licet in initio appareat in tertiana pꝛopter leuitatem pꝛedictam: ſi tamen effimera nõ permutatur ad putredinem: quare fuerit augmẽtũ cũ his cõditionibus: pꝛima ꝙ non ſit permixtuꝫ: ſcđa ꝙ nõ ſit ꝓpoꝛtionatũ: tertia ꝙ ſit non ſimile.

¶ Nota igitur hunc locũ habere tres partes indigentes expoſitione: pꝛima eſt ꝙ euacuatio pꝛimi periodi ſudoꝛis ⁊ humectationis eſt de ſignis putredinis: ⁊ ꝑt intelligi duob⁹ modis: vnus eſt ꝙ qñ finiẗ pꝛima periodus. i. pꝛima acceſſio febꝛis euacuata. i. pꝛiuata a ſudoꝛe ⁊ humectatione ſignificaẗ ꝙ ſit putrida: qꝛ effimera eſt econtrario illius: nã quaſi ſemꝑ effimera finitur cuꝫ ſudoꝛe vel humectatione. vnde Gal. pꝛimo de differẽtijs febꝛium capl'o. 7. dixit. Sed optimum diuinum ⁊ certiſſimum eſt taliũ febꝛium ⁊ pꝛopꝛium ſimul ⁊ inſeparabile ſignũ ſicut deinde declinatio cũ ſudoꝛe vel humiditate vel omnino diuinũ cum vapore aliquo benigno finali in febꝛicitatiõe ſuccedente. vult ergo Auicẽ. ꝙ pꝛiuatio huius ſigni eſt ſignum ꝙ ſit putrida vel ſalteꝫ humoꝛalis. Et ſi aliquando in coꝛpoꝛe valde ſicco vel cõſumpto ſuperueniens effimera poſſit ſine ſudoꝛe finire: ita qꝫ hec expoſitio multuꝫ bene toleratur. Et tu vide modum in capitulo de effimera: quo ſit ſudoꝛ in fine non obſtante ꝙ ipſa non ſit febꝛis humoꝛalis. Secũdus modus exponẽdi ẽ notãdo: ꝙ lꝫ in effimera in fine ſit ſudoꝛ: non eſt tamẽ valde copioſus: immo ad modũ cuiuſdã irroꝛationis: ⁊ quando ſudoꝛ eſt copioſus eſt ſignum ꝙ ẽ putrida: qꝛ ſignificatur ibi eẽ multa materia: vnde Aui. ſupꝛa in capitulo de ſignis effimere dixit. Et plurimum quidẽ eradicationis eius ſit per ſudoꝛem ⁊ humoꝛoſitatẽ ſimilẽ ſudoꝛi naturali. Et paulopoſt ſubdit. Si autẽ videris ſudoꝛẽ plurimũ: tunc febꝛis erit non effimera: ⁊ tunc exponitur Auic. hic ꝙ euacuatio periodi pꝛime. i. in pꝛima periodo ſudoꝛis ⁊ humectationis. i. per ſudoꝛem valde humectãtẽ: quia plurimum eſt de ſignis febꝛis putride: quia effimera eſt econtrario illis: quia non ẽ finis eius ꝑ ſudoꝛẽ copioſum: ⁊ põt tolerari: ſed pꝛimus modus mihi placꝫ plus: ⁊ cauſa eſt: quia Auic. ſubdit: lꝫ in initio ſit in tertiana pꝛopter leuitatẽ pꝛedictam: nam ſi dixiſſet de ſudoꝛe copioſo: non ẽ verum ꝙ in initio ſit in tertiana niſi rariſſime ꝓpter leuitatẽ pꝛedictam: nam ĩ pura ẽ pauca materia: vnde nõ ſequiẗ: in pꝛimo paroxyſmo multus ſudoꝛ: ⁊ non in pura ẽ materia cruda ⁊ plurimũ in pꝛimo ꝑoxyſmo non ſit ſudoꝛ ſaltiꝫ copioſus. ¶ Scđa pars exponẽda ẽ: qꝛ cum effimera non ꝑmutatur ad putredinẽ ⁊ intelligitur ꝙ licꝫ putrida tertiana habꝫ ſudoꝛẽ quaſi ſicut effimera: ex hoc non ſequiẗ ꝙ effimera ſit omnino ſicut putrida: quia in alijs differt: ⁊ foꝛte in ſudoꝛe ⁊ modo eius differt: quia ſudoꝛ effimere eſt benignus magis ⁊ intelligitur ex Gal. loco allegato. ¶ Tertia pars exponenda ẽ ⁊ quãdo non fuerit augmentuꝫ eius permixtum nõ pꝛopoꝛtionatũ non ſimile. Et ſenſus ẽ ꝙ effimera non hꝫ conditiones putride: licet habeat ſudoꝛem ad modum tertiane alicuius: ⁊ hoc quãdo augmentũ effimere non fuerit ꝑmixtum ⁊ non fuerit non ꝓpoꝛtionatuꝫ. Et ratio: qꝛ in putrida habꝫ augmentum has tres diſpoſitiones: naꝫ permixtuꝫ ex diſpoſitione pꝛincipij ⁊ augmenti: vnde in quadam parte augmẽti putridaruꝫ. ſ. quando caloꝛ ſpargitur exterioꝛa ſunt frigida aut remiſſe calida: ⁊ extrema ſunt frigida. Augmentum autem effimere hoc non habꝫ merito cauſe pꝛopꝛie effimere. Similiter augmentum putride non eſt pꝛopoꝛtionatuꝫ: quia non ſemper in partibus equaliter ſuccedentibus eſt ſimilis pꝛopoꝛtio ad partes pꝛecedentes: nam vt dicitur ſupꝛa: medietas pꝛima alio modo differt a ſe//

UVA. BHSC. IyR_044_2

cunda eius medietate q̃ꝫ medietas medietatis ſecunde differat ab alia medietate medietatis:q꞉ prima medietas eſt in qua calor ſpargitur ad membra nondum calida:ſecunda medietas ſemper eſt cum ſparſione caloris per totum deducto alio impedimento : ⁊ ita augmentum putride non eſt totum ſimile : ſed bene augmentum effimere. In toto enim augmento omnia mẽbra ſunt calida in effimera ⁊ iſte eſt proprius modus exponendi. Aliqui tamen dicunt ꝙ augmentum dicitur permixtum principio quãdo eſt propinquũ ⁊ in tẽpore ⁊ in diſpoſitiõe:⁊ hoc modo intelligendo augmentum effimere eſt permixtum:ſed augmentum putride nõ eſt permixtum principio ſuo: q꞉ multũ diſtat ab eo ⁊ ſm tẽpus ſiue ſm diſpoſitionem caloris: ⁊ tunc dicitur ꝙ effimera non permutatur ad putredinem: q꞉ ſupple habet alia ſigna q̃ꝫ febris putrida:quando non:q꞉ putrida non habet augmentum permixtum non habꝫ proportionatum:non habet ſimile. Cuius oppoſitum eſt in effimera prima expoſitio mihi magis videtur littere conformis.

¶ Et prolixitas augmenti iterũ ſignificat ꝙ ipſa eſt putrida ⁊ additio pulſus in magnitudine ſm proceſſionem ſignificat augmentum.

¶ Iſta eſt octaua collectio qua ſignificatur putrida febris ⁊ eſt ꝙ prolixitas augmenti ſignificat febrem putridam:⁊ hoc reſpectu augmenti effimere:nam difficilius inflãmatur humor q̃ꝫ ſpiritus. Et ſubdit ꝙ additio pulſus ſm proceſſionem ſignificat augmentum: q꞉ quãdiu additur in magnitudine velocitate ⁊ ſpiſſitudine conſtante virtute ⁊ alijs deductis tam diu durat augmentum.

¶ Amplius aut eſt interpolata incipiens cũ rigore aut horripilatione ⁊ dimittit ſm plurimum cum ſudore ⁊ humoroſitate:⁊ reuoluitur cum paroxyſmis:aut inſeparabilis cum tepore. Et nõ eſt ſimilis effimere in vrina ⁊ pulſu ⁊ complemento mundificationis ⁊ quiete accidentium.

¶ Hic ponit nonam collectionem ſignorum ex multis ⁊ practicabilis ab his qui non tantum omnia particularia comprehendunt:⁊ dicit ꝙ preter dicta febris putrida aut eſt interpolata plurimum incipiens cum rigore aut horripilatiõe:⁊ ſupple aut frigore: ⁊ dimittit ſm plurimum cum ſudore ⁊ humoroſitate ⁊ reuoluitur cum paroxyſmis:q꞉ habet circuitus plurium paroxyſmorum:aut eſt continua inſeparabilis cum tepore.i.cũ remiſſione aliqua:licet non tamẽ in febricitatione que vtraqꝫ non eſt ſimilis effimere in vrina ⁊ pulſu ⁊ cõplemento mundificationis ⁊ quiete accidentium ⁊ leuitate accidentium:q꞉ in omnibus vel aliquo iſtorũ ita differt effimera a putrida:ꝙ ſi non in prima viſitatione in proceſſu poteris cognoſcere:licet etiam eruditi medici aliquando errãt vt videbitur infra. Sed tamen cum iſtis opꝫ medicum volẽtem hec diſcernere laborare: ⁊ cauſe horum patent ex dictis.

¶ Et plurimum quidem putride ſunt accidentia plurima ex ſiti ⁊ dolore capitis ⁊ nigrediẽ lingue:⁊ proprie apud ſtatũ: ⁊ multiplicatur inqetudo ex anguſtia ⁊ agitatione vehementi:quã facit pugna materiei ⁊ virtutis:quãdoqꝫ enim eleuatur materia:⁊ quãdoqꝫ cõſurgit virtus ⁊ pulſus ſimiliter quandoqꝫ tẽdit ad magnitudinẽ ⁊ fortitudinem:⁊ quãdoqꝫ ad paruitatem ⁊ debilitatem ⁊ coartationem.

¶ Hic ponit decimam collectionem dicens ꝙ cũ plurimo putridarũ ſunt accidentia plurima ex ſiti.i. ex maneriebus ſitis ⁊ dolore capitis ⁊ nigredine lingue : ⁊ proprie apud ſtatum:cuꝫ tunc ſit maior flãma ⁊ maior vaporatio:⁊ multiplicatur inquietudo.ſ. infirmi:qui nõ poteſt in vno ſitu quieſcere:⁊ hoc ex anguſtia ⁊ agitatione vehementi quã facit pugna materiei ⁊ virtutis: q꞉ quãdoqꝫ eleuatur materia.i.magis imprimit:⁊ quãdoqꝫ cõſurgit virtus ⁊ magis apparet impreſſio eius: ⁊ ſimiliter pulſus quandoqꝫ tendit ad magnitudinẽ ⁊ fortitudinẽ:⁊ quãdoqꝫ tendit ad debilitatem ⁊ paruitatẽ:⁊ iſta oĩa ſunt nota intelligenti:⁊ quibus cauſis accidunt hec accidẽtia ⁊ modus pugne materie ⁊ virtutis ⁊ varietatis conatus virtutis ſm varietatem diſpoſitionis materie in ſe ⁊ in loco vbi ↄtinetur ⁊ in modo impreſſionis ⁊ in fortitudine virtutis.

¶ Durities autem fit quandoqꝫ:⁊ non oportet ſemper vt ſit niſi ſit cum feb.apoſtema durum in quocunqꝫ membro ſit: aut apoſtema in membro duro:quãuis non ſit durum:aut iam acciderit potus aque frigide : aut aliquid aliud de illis que indurant pulſum de illis que dicuntur in libro pulſuum.

¶ In iſta parte vult ꝙ durities pulſus nõ eſt de ſignis ꝓprijs febris putride: ſed ex cauſis duritiei que abſqꝫ febre eam facerent:ſicut apoſtema durum in quocũqꝫ mẽbro:⁊ apoſtema in membro duro:⁊ frigus congelans ⁊ potus aque frigide ⁊ ſpaſmus ⁊ multa artarie ſiccitas:⁊ alie cauſe pulſus duri poſite in libro de pulſibus:⁊ eſt ſententia Gal.primo de differentijs febriuꝫ capitulo allegato:⁊ eſt cõtra Archigenem:⁊ ponit ibi ꝙ cauſe coagulantes ſicut forte frigus:⁊ tendentes artarias ſicut ſpaſmus ⁊ exiccantes ſicut fortes euacuationes ſole ſunt cauſe duri pulſus.

¶ Diuerſitas autẽ in principio ⁊ augmento eſt ex ꝓprietatibus feb.putride ⁊ de ſignificationibus eius fortibus:q̃ꝫuis nõ appareat in tertiana ſm plurimuꝫ ꝓpter leuitatem materiei. Et dum nõ ſit pulſus fortis:⁊ nõ ſit velox velocitate predicta:tunc febris adhuc eſt effimera ⁊ nõ permutatur ad putredinem.

¶ Hic ponit.xi.collectionem ſignorum putride dicens ꝙ diuerſitas in principio ⁊ augmento eſt ex ꝓprietatibus putride febris fortibus in ſignificando eas: q̃ꝫuis hec diuerſitas non plurimum appareat in tertiana propter leuitatem materiei:⁊ hoc pro parte eſt poſitum ſupra. Et Gal. poſuit ſimul primo de febribus diuerſitates caloris ⁊ pulſus:⁊ dixit nõ eſſe ſeparabile ſed proprium ſignuꝫ:vt ꝑ parte dixi ſupra:⁊ intelligatur de tertiana ꝙ nõ apparet diuerſitas plurimum ⁊ in ꝑte augmenti qua nõ eſt frigus ⁊ rigor. Et ſolet hoc dubitari:in quo tẽpore magis apparet diuerſitas vel in principio vel in augmento:⁊ maxime in tertiana:ſꝫ de hoc magis in caplo proprio eius.

¶ Et dũ nõ ſit.)hic ĩplicite põit ſignũ ꝑmutatõis effimere ad putridã:⁊ dicit:ꝙ dũ nõ ſit pulſus fortis ⁊ velox velocitate ꝑdicta:tũc adhuc febris ẽ effimera:⁊ ñ ꝑmutatur ad putredinẽ:⁊ ex hoc dat ĩtelligi ꝙ qñ ſit fortis ⁊ velox velocitate ꝑdicta:tũc ꝑmutatur ad putredinẽ.

¶ Ubi nota ꝙ dĩ ſupra ꝙ calor effimere eſt mitis reſpectu caloris putride ꝑcipue tertiane : ⁊ iõ pulſus ſit velocior q̃ꝫ in effimera ⁊ fortius ĩprimẽs in digitis:⁊ hoc eſt dcm̃ virtualr ſupra multotiẽs:ex quo pꝫ cã dicti. ¶ Sed dubitatur:quia non videtur ꝙ fortior ſit in putrida q̃ꝫ in effimera:cũ in effimera virtus ſit fortior q̃ꝫ in putrida.quidam ergo dixerunt iſtam litteraꝫ primam eſſe affirmatiuam:⁊ negatiuam primã nõ ↄbere eſſe:immo dicunt:⁊ dum ſit pulſus fortis ⁊ non ſit velox ⁊c. Alij notant fortitudinem quandam eſſe veram ⁊ hec alijs paribus fortior eſt in effimera : aliam eſſe

fictam

UVA. BHSC. IyR_044_2

fictam que ſequitur nõ adequate virtutis foꝛtitudinez: ſed conatum: ⁊ iſta foꝛtitudine foꝛtioꝛ eſt in putrida: qꝛ virtus magis conatur ad pulſandum.

¶ Et eſt vrina in pꝛincipio indigeſta aut paruz digeſta: ⁊ foꝛtaſſe eſt acuta.

¶ Ponit duodecimam collectionem ſignoꝛuz dicens ꝙ vrina in putridis in pꝛincipio ē nõ digeſta: imo ſupple cruda aut parum digeſta ⁊ foꝛtaſſis eſt acuta. i. coloꝛis citrini ſignificantis acuitatem materiei vel acuti odoꝛis. cauſa aũt quare eſt cruda eſt: qꝛ hũoꝛes in pꝛincipio moꝛbi ⁊ ꝑcipue putride febꝛis ſunt crudi: ⁊ ideo vrina nõ eſt digeſta: nã cum in venis ineſt humoꝛ crudus qui eſt cõmixtus alijs humoꝛibus: ꝓhibꝫ ab alijs ſequeſtrari per digeſtionem partis: vt deberet miſceri in vrina digeſta vel pꝛo ſubſtãtia vel ꝑ hypoſtaſi vꝛine ⁊ maxīe cũ iam incipiunt facere moꝛbum: tunc enim ſunt magis rebelles.

¶ No. tamē ꝙ multotiens accidit deceptio: vel qꝛ nõ ꝓhibetur ab oĩbus partibus virtus ſequeſtrari: ita vt faciat ſubſtantiã ⁊ hypoſtaſim: vel qꝛ humoꝛ nõ peccat in locis vñ hypoſtaſis ſequeſtrãda eſt: vel qꝛ aliqui humoꝛes alij a facientibus febꝛem ſunt digeſti: vel qꝛ natura aliquid dulcis flegmatis ſubtiliauit ⁊ emiſit: ⁊ apparet hypoſtaſis naturalis ſubſtãtie: ⁊ nõ eſt ita. Ego autē maxime vidi erroꝛē ⁊ ꝑſeuerantem qñ pctm̃ ē circa ſpiritualia mēbꝛa vel circa caput partibus epatis ⁊ illoꝛũ locoꝛũ magis mundis: nam tunc multotiens vidi vrinam cum ſignis digeſtionis ⁊ infirmuz ad moꝛtē ire: ⁊ Auc. ⁊ alij auctoꝛes medicine nõ multũ confidũt in pleureſi in bonitate vrine.

¶ Et ſcias ꝙ a febꝛibus acutis interficientibus raro fit euaſio niſi cum cõtractione membꝛi.

¶ In iſta parte capituli ponit Auic. duas regulas pꝛima eſt ꝙ tu ſcias ꝙ a febꝛibus acutis interficientibus raro fit euaſio niſi cum contractione alicuius membꝛi. Et per febꝛes acutas interficientes intelliguntur febꝛes acute ex malis materiebus abſqꝫ ſignis integre digeſtionis: ⁊ in talibus raro fit euaſio: ⁊ ſi fit: fit plurimum per modum criſis. Et qꝛ talis debet eſſe perfecta pꝛopter defectum digeſtionis: ideo vtplurimũ eſt criſis permutationis: ⁊ ideo vtplurimum per apoſtema: quod accidit in aliquo mēbꝛo. modo cõſtat ꝙ tale apoſtema erit de materia multa ⁊ mala: ⁊ ideo membꝛum vtplurimum/ aut deſtruetur: aut ita ledetur ꝙ remanebit contractum. Nota tamen ꝙ quidam volunt per contractionem vniuerſalem intelligere apoſtema: per illud enim tumet pꝛeter naturam membꝛum: ⁊ ꝑs aliqua contrahitur.

¶ Et quãdo alleuiatur febꝛis poſt quietez apoſtematis in pleureſi ⁊ ſimilibus: tunc ſcias ꝙ de materia remanſit aliquid ⁊ ꝙ materia declinat ad locum vbi appareat doloꝛ.

¶ Hic ponit aliam regulam: ⁊ vult ꝙ quando febꝛis eſt cum apoſtemate: ſicut verbi gratia: cuz pleureſi vel alio ⁊ ſimul alleuiatur febꝛis: ⁊ apoſtema quietatur: ſed nõ multum moleſtat: tunc ſi apparet doloꝛ in alia parte coꝛpoꝛis: ſcias ꝙ de materia que faciebat febꝛem ⁊ apoſtema aliquid remanſit: ⁊ illud declinat ⁊ mouetur ad locum vbi apparet doloꝛ: ⁊ hoc ſupple pꝛecipue vbi nõ ſit facta euacuatio: per quam veriſimiliter natura eradicauerit materiam moꝛbi: ⁊ ſi aliqua euacuatio facta ſit: ⁊ ratio eſt: quia ſi appareat doloꝛ in aliqua parte coꝛpoꝛis ⁊ non ex cauſa pꝛimitiua: tunc erit per humoꝛem vel ventoſitatem ad locum currentem: ⁊ in tali eſt veriſimile ꝙ ſit de reſiduo materiei moꝛbi: ⁊ vos videbitis multotiens etiam ſine apoſtemate febꝛē ſubito alleuiari: in qua euacuatio non eſt facta: ⁊ poſt ſequi colicam vehementem vt in multis ergo vidi: aut apoſtema ⁊ malignum: ⁊ vtplurimuz: imo multotiens ꝑnecat: ⁊ colligit ſnĩa in cõmēto aſſo. Nõ ſm rõnē alleuiatis. hec de iſto caplo. Gal. tñ. i. de febꝛibus loco allegato addit ſigna ſpēꝝ: ēt genus: ⁊ eſt clarum.

¶ Sequũtur ſigna febꝛis īſeꝑabilis. Cap. 3.

IN continua eſt diuerſitas pulſus que eſt ſm febꝛem apparens valde: ⁊ eſt in plurimo eius non habens oꝛdinem neqꝫ pondus.

¶ Iſtud capituluz intitulaꝛ de ſignis febꝛis inſeparabilis. i. continue. nam cum poſuit ſigna humoꝛalium ⁊ ille diuiduntur inter continuas ⁊ interpolatas: reſtabat ponere ſigna continuaꝝ: ⁊ ſufficit: nã qñ appet putrida: ⁊ non hꝫ ſigna continue: iudicamus eam interpolatam: ⁊ diuiditur in tres partes ſicut tria ſigna ponit: ⁊ patebunt ꝑtes legēdo. ¶ In pꝛĩa dicit: ꝙ ĩ febꝛe humoꝛali ꝯtinua diuerſitas pulſus que eſt ſm febꝛē. i. rõne febꝛis ⁊ ſue cãe nõ merito alioꝝ accñtiũ ĩmutantiũ eſt maioꝛ q̃ꝫ in nõ ꝯtinua: ⁊ hoc dixit: qꝛ ꝓpter rigorem vel foꝛte frigus vel ſincopim vel doloꝛē ſtomachi accñtium in ꝑncipio interpolataꝝ nõ incõueniret diuerſitatē eſſe maioꝛem q̃ꝫ in data ꝯtinua carēte iſtis accidentibus ⁊ eque intenſa: ⁊ cauſa dicti eſt: qꝛ cum his cõditionibus. ſ. ꝙ non ledaꝛ virtus niſi a caloꝛe febꝛili inquãtũ pēdet a ſua cã maioꝛ leſio ⁊ aggrauatio virtutis eſt in cõtinua q̃ꝫ in ĩterpolata. Et ſubdit ꝙ ſꝫ plurimũ nõ hꝫ oꝛdinem neqꝫ põdus: qꝛ diuerſitas nõ eſt oꝛdinata ⁊ pulſus nõ hꝫ ꝓpoꝛtionē ĩter partes que ſit in aliquo ſano alicuius etatis vel ꝯplrõnis nãlis: ⁊ ſũt hec duo ꝑꝑ eandem cãm. ſ. aggrauationē ⁊ pugnã virtutꝭ: ⁊ diuerſum modum ſe habendi virtutis in pugna.

¶ Nota tñ ꝙ aliq ꝑ diuerſitatē q̄ eſt ſm febꝛē ĩtelligũt diuerſitatē ĩter ſiſtolē ⁊ diaſtolē: qꝺ ego puto nõ ēē verũ: qꝛ ꝑꝑ talē diuerſitatē nõ dꝛ pulſus diuerſus a medicis vt oñdi ſupꝛa: ſcđa ꝑmi: ⁊ pꝫ legēti modos diuerſitatis poſitos a Gal. in libꝛo de differētijs pulſus.

¶ Et perſeuerat febꝛis ⁊ non ſeparatur poſt viginti quattuoꝛ hoꝛas.

¶ Nũc ponit Aui. ſcđam manerieē ſignoꝝ q̄ eſt ꝯiecturalis tm̃ dicēs: ꝙ febꝛis ꝯtinua ꝑſeuerat ⁊ non recedit vſqꝫ ad. xxiiij. hoꝛas. ⁊ cã ē: qꝛ ĩ tertiana ĩterpolata durat. xiiij. hoꝛis ad plus ⁊ flegmatica. xviij. ⁊ quartana xxiiij. qñ igiꝛ trãſit hũc terminũ vꝛ de genere cõtinuarum: tñ qꝛ ꝑoxyſmus tertiane nõ pure durat qñqꝫ vltra. xxx. hoꝛas. ideo hoc ſignum non eſt certum.

¶ Et non aſſociatur ei qꝺ diximus de diſpõnibꝰ eradicalibus ex anteceſſiõe rigoꝛis ⁊ alijs.

¶ Ponit tertiã manerieē ſignoꝝ dicēs ꝙ febꝛi ꝯtinue nõ aſſociaꝛ de diſpõnibus eradicalibus. i. febꝛiũ ĩterpolataꝝ quas diximus ſupꝛa. ſ. de anteceſſione rigoꝛis ⁊ frigoꝛis ⁊ ſucceſſione ſudoꝛis ⁊ cã eſt dicta ſupꝛa: vbi ēt eſt dcm̃ ꝙ hoc eſt veꝝ vtplurimum.

¶ Et de illis que ſignãt eaꝫ eſt eius aſſiduitas ⁊ vehemētia diuerſitatis diſpõnis eius apud augmentum: minuitur enim quandoqꝫ ⁊ augetur vice alia.

¶ Ponit quartã ſignificationez dicens ꝙ aſſiduitas ⁊ vehementia diuerſitatis diſpõnis eius apud augmentũ: ita ꝙ diuerſitas diſpõnis febꝛis. ſ. in caloꝛe ⁊ ĩ pulſu eſt aſſidua ⁊ vehemēs in tꝑe augmēti eius: lõgo. n. tꝑe ⁊ ꝑſeueranter in augmento eſt diuerſitas: qꝛ continue multũ grauaꝛ natura ⁊ multum pugnat interpolata verſus ſtatum non ita ſtat diuerſitas. Iſta ꝟo in augmento ⁊ in tempoꝛe eius quandoqꝫ minuitur in caloꝛe ⁊ vice alia augetur.

¶ De rebus in quibuſdam quarum differunt febꝛes putredinis ⁊ communicant in quibuſdã.

UVA. BHSC. IyR_044_2

Capitulum. quartum.

FEbris que eſt propter putredinem colere motus eſt tertianus ſiue ſit motus principij paroxyſmi: aut principij vehementie.

¶ Iſtud capitulum intitulatur de rebus in quibuſdaʒ quarum differunt febres putredinis: ⁊ in quibuſdam quarum conueniunt. Et non male ponitur poſt ſigna generalia dicta vt haberentur etiam in quibuſdã pronoſticis generalia quedam: ⁊ diuiditur in tres partes. In prima ponuntur res in qbus differũt. In ſecunda res in quibus conueniunt partim. In tertia ponuntur quidam canoñ. circa febres. ibi ſecũda. (Et quartana quidem.) ibi tertia. (Et ſcias ꝙ principium.) Prima in quattuor: quia primo ponuntur quedam conditiones febrium colericaꝝ. ſcd̃o ſanguineaꝝ. tertio flegmaticarum. quarto melancolicaꝝ. ſcd̃a ibi. (Et illa que eſt ex putredine ſanguinis.) tertia ibi. (Flegmatica acceſſionem.) quarta ibi. (Quartana auteʒ non.) ¶ Prima in quinqʒ. Primo ponitur modus colericaruʒ febriũ excepto cauſone. Secundo ponitur modus motus cauſonis. Tertio ponũtur ꝯditiones tertiane pure. Quarto tertiane non pure. Quinto ponitur tempus durationis pure: ⁊ continue ⁊ interpolate: ptes patebunt.

¶ Dicit in pña: ꝙ motus febris: que eſt ꝑpter putredineʒ colere eſt motus tertianus ſiue fuerit motus ꝓncipij paroxyſmi in interpolatis ſiue motus principij vehementie. i. principij exacerbationis in cõtinuis: ⁊ cauſa huius ſatis eſt dicta ſupra. Gentilis autem vult ꝙ illa proprietas que habet mouere de tertio in tertiũ non acquiritur colere niſi cum quibuſdam circunſtantijs loci ⁊ aliorum: que circunſtantie bene ſunt in colera faciente tertianam: ſiue cõtinuam: ſiue interpolatã: non autem in faciente cauſonem.

¶ Niſi ſpecies eius que dicitur aduſta: cuius motus eſt occultus valde: ⁊ eſt ſicut inſeparabilis concluſa.

¶ Hic dicit ꝙ motꝰ illius ſpeciei febris que eſt ꝑꝑ putrediñe colere que dicit̃ febris aduſta. i. cauſon non eſt motus tertianus niſi valde occulte: ĩmo eſt inſeparabilis: ſicut concluſa. ſ. que habet motum continuũ abſqʒ exacerbatione: ⁊ ſi aliquis eſt talis motus eſt: quia aliquid parum in tertia die pellitur de colera ad venas a corde diſtantes.

¶ Et tertiana quidẽ pura eſt acuta ꝑpter ſubtilitatem materiei: ⁊ eius caliditas eſt magna mordicatiua propter fortitudinem colere: ſed eſt ſalutifera: propterea ꝙ colera eſt leuis ſuper nãm: ⁊ quoniam ipſa facit quietem.

¶ Hic ponit quaſdam conditiones tertiane pure: prima ꝙ ipſa eſt acuta. i. cite terminationis propter ſubtilitatem materiei: ſecunda eſt ꝙ caliditas eius eſt mordicatiua propter fortitudinem colere: ſcilicʒ in calore. tertia eſt ꝙ ipſa eſt ſalutifera. i. ſaluantur ex ea infirmi niſi aliud impediat: ⁊ hoc propter duas cauſas: vna eſt ꝙ ipſa eſt leuis ſuper naturam. ſecunda eſt ꝙ ipſa facit magnam quietem inter vnum paroxyſmum ⁊ aliũ: quia facit quietem circa. xxxvj. horas cum in duabus diebus paroxyſmus vtplurimũ nõ trãſeat. xij. horas.

¶ Tertiana vͦo nõ pura ẽ lõgiorʒ ſpacij qʒ pura.

¶ Hic dicit ꝙ tertiana non pura eſt longioris ſpacij qʒ pura: ⁊ nota ꝙ nihil dicit ꝺ acuitate caloris nec intelligit ꝙ omnis non pura ſit longior: contingit enim aliquã eſſe nõ purã: ĩmo ſepe videt̃ ꝙ nõ durat ſepteʒ periodis: ſed eſt nõ pura qualibet pura longior: hec tamen magis dicentur infra de tertiana.

¶ Et pura quidem raro pertranſit ſeptem periodos niſi ab errore: continua quandoqʒ conſumitur in hebdomada.

¶ Ponit aliquo modo differentiam pure interpolate ⁊ cõtinue dicens: ꝙ pura raro pertranſit ſeptẽ ꝑiodos niſi fuerit ab errore: ⁊ continua pura quandoqʒ conſumitur in hebdomada.

¶ Circa iſta igitur nota primo: ꝙ duobꝰ modis apud medicos dicimus colerã purã: ⁊ per ꝯſequens tot modis dicet̃ colera nõ pura ſibi oppoſita: vno modo dicitur pura ꝑpter puritatẽ qualitatis ipſius: ita ꝙ illa que eſt magis calida ⁊ ſicca dicat̃ magis pura: ⁊ ita de flegmate ĩ ſuis qualitatibus: ſcd̃o q̃ nõ cõmixta alteri humori vel cineritio: ⁊ ita nõ pura dicit̃ duobꝰ modis ſibi oppoſitis. Marſilius aũt ſup hoc paſſu dicit aliqʒ dici puram per carentiam cõmixtionis ꝑ̃ter naturam: nã colera naturalis quãtũcũqʒ pura in venis exiſtens eſt cõmixta alijs hũoribꝰ: ſʒ nõ cõmixta cõmixtione ꝑ̃ter nãm: ⁊ ſic nõ pura oppoſito mõ dr̃ cõmixta ꝑ̃ter nãm.

¶ Nota ſecundo ꝙ tertiana pura eſt illa que prouenit a colera pura: ſicut nõ pura tertiana dicitur illa que ꝓuenit a colera non pura. Queſtio. I.

TUnc cadit dubitatio de dicto Auic. hic ⁊ aliorum auctorum dicentiũ ꝙ tertiana pura eſt breuis reſpectu nõ pure ⁊ ſalutifera: q̃ colera eſt leuis ſup naturã: nã illa colera eſt grauior ſup naturã qũocũqʒ intelligatur que eſt groſſior ⁊ deterior: ſʒ colera pura eſt groſſior ⁊ deterior nõ pura. igit̃ ſequit̃ ꝙ ipſa eſt ſuper natnrã grauior: minor ĩ qua eſt dubium ꝓbatur ex Gal. ſcd̃o ꝓnoſticorũ. cõmen. 38. illius partis. (Laudabilis eſt vomitus ⁊c̃.) vbi dixit Gal. primo: ꝙ humor purus qui eſt de genere colere ſignificat victoriã caliditatis: ⁊ ĩ fine ꝙ hũor qui eſt gñatus ꝑpter victoriam caliditatis eſt aduſtus: ⁊ finit̃ humiditas eius: ⁊ ꝙ iſta eſt cã ſue ingroſſationis ſimiliter cõmento. 46. illius partis. Viride malum. vbi dixit: q̃ iam locutus fui in eis q̃ premiſſa ſunt in omnibus humoribus puris: q̃ oẽs humores excepto ſanguine q̃ñ ſunt puri ſigñant egritudinem malã: qũo ergo tertiana eſt ſalua: quãdo eſt pura colera: ⁊ quãdo eſt nõ pura eſt longior ⁊ ſuſpectio. ¶ Ad hoc reſpondet Marſilius in q̃õne qnam facit: vtruʒ tertiana pura ſit breuior nõ pura: ꝙ colera faciens tertianam purã ẽ minus mala: ⁊ vtplurimum ſubtilior: ĩmo alijs paribus ſemp tertiana pura breuior: q̃ colera ſubtilior aptior reſolutioni ⁊ minus grauans ſua corpulentia virtutẽ. ¶ Ad auctoritatẽ primã dicit Gal. intelligere de colera genita a puro calore: que eſt aduſta groſſa vergens ad naturã melancolie: ſed tertiana pura eſt de colera pura alio mõ: q̃ priuata mixtione ꝑ̃ternaturali. Hec reſponſio nõ videt̃ vera: nam Gal. in principio cõmenti dicit ꝙ humorẽ intelligimus purũ per priuationem mixtionis cum alio: nõ per generari a puro calore. ¶ Preterea ad hoc vt ſit tertiana pura dicit Gal. ꝙ debet eſſe in corpore valde colerico in eſtate calida aſſueto cibis calidis ⁊ potibus ⁊ exercitio calefaciente: ⁊ accidentibus anime calefacientibus vt dicit̃ ſecundo de criſi. modo cõſtat ꝙ hec faciunt humorẽ per calorem puruʒ modo loquendi medicorũ. ¶ Ad ſcd̃am auctoritatem nõ reſpondet: ſed puto ꝙ diceret ſicut de pña: ſed certe etiã ibi loquit̃ Gal. de puro per priuationeʒ mixtionis. ¶ Gen. aũt in expoſitione huius partis ſuper prima quarti dicit ꝙ colera dicitur pura leuis ſuper naturam ex parte ſubtilitatis ⁊ facilitatis reſolutionis: ſʒ ex parte qualitatis nõ: q̃ materie ſanguinee ⁊ flegmatice dulces meliores ſunt colericis: ⁊ ſic dicendo tollitur ꝯ̃dictio ad ſermonẽ Gal. ſcd̃o ꝓnoſticorum cõmento 46. ¶ Sed etiã ſalua viri iſtius auctoritate Gal. dicit puram coleram eſſe groſſiorem ⁊ deteriorem ſignificare egritudinem: ⁊ ita oẽm humorem purum reſpectu nõ puri

Colera pura duobus modis.

Reſpõſio Marſilij.

Inſtantia ad Marſilium.

Reſpõſio Gen.

Inſtantia ad Genti.

UVA. BHSC. IyR_044_2

nō puri ſanguine excepto. ¶ Preterea febres de colera zinaria ⁊ praſſina ſunt de colera pura: ⁊ tamē ſunt pernitioſe: vt infra dicam: nō igitur hoc modo reſpōdendum. ¶ Dicitur igitur primo: ꝙ tertiana pura eſt ꝓueniens ex putredine colere aliunde naturalis ī ſubſtantia ſua excepta putredine: nā illa que eſt nō naturalis nō ꝓpter permixtionem: ſed in ſua ſubſtantia: ſicut illa que fit ex putredine ſanguīs: ⁊ illa que fit ex colera praſſina vel zinaria ſi fieri poteſt: nō eſt tertiana pura ad mentem auctorum.

Opinio ꝓpria.

¶ No. tertio: ꝙ colera naturalis dum eſt in diſpoſitiōe ſibi naturali in ſubſtantia: ⁊ qualitate nō eſt pura ꝑ priuationem mixtionis aquoſitatis vel alicuius humiditatis que nō eſt de ſubſtantia ſua: imo naturaliter hꝫ talem cōmixtionem: nec ab illa abſoluit̄ niſi per caliditatem nimiā: que talē humiditatē reſoluit dimiſſa colerica pte: ⁊ hoc nō fit remanente illa pte: que eſt colera niſi illa pte alterata ⁊ exiccata ⁊ ingroſſata ⁊ fcā multū deteriori recte: ſicut caro ſi reſoluatur ros ⁊ cambium: quos debet habere in naturali diſpoſitione: fit ſicca: ⁊ groſſa: ⁊ p̄ternaturaliter diſpoſita: ita quilibet alius humor hꝫ aliquā talē mixturā aut aliā: vnde Gal. ſcđo ꝓnoſticorū cōmento allegato dixit ꝙ eſt: qꝛ colera citrina qñ eſt pura ſignat ꝙ eius humiditas: quam nominauimus colerā citrinam aquoſam: cā cuius tu vides eam viridē iam aduſta eſt ⁊ finita. Vides igit̄: ꝙ nō nominat eam purā ſm̄ intentionē illius loci niſi quādo humiditas ē cōſumpta. Dico igit̄ ego ꝙ tertiana dicitur pura q̄ ꝓuenit ex putredine colere naturalis ſubſtantie ſolius: cui tamē neceſſario eſt admixta humiditas aquoſa: dum illa eſt naturalis ſubſtantie: q̄ hūiditas nō eſt de ſua eſſentia: ⁊ qñ ad hoc ducit vt humiditas talis reſoluat̄ abſq꞉ colere illius reſolutione: tunc fit groſſior ⁊ deterior ⁊ nō naturalis in qualitatibꝰ ſuis: eſto ꝙ nō eſſet putrida ⁊ egritudines ab ea ſunt deteriores q̄ꝫ a colera cōmixta alijs paribus niſi cōmixtio fit cum re valde mala. Sed de materia tertiane magis dicemus in capitulo ꝓprio.

¶ Preterea attende ꝙ cauſa quare tertiana pura longiſſima terminat̄ in ſeptē periodis ad plus niſi fuerit error: eſt qꝛ nō ex quacūq꞉ multitudine colere pōt incipere tertiana pura. Natura enim illius hūoris ꝓpter ſuā acuitatē nō patit̄ multā quātitatem quin eam agitet: aut expellat: aut ad putredinē tranſeat: ⁊ iō experientia īnotuit ꝙ niſi cadit error: tertiana pura nō trāſit ſeptem periodos niſi raro: ⁊ pōt tñ multotiens terminari. Tertiana aūt cōtinua cōſumitur in hebdomada ad plus vt ꝓbat experientia: nec ꝑ cām bene poſſumus hoc ꝓbare: vt dixi ſecūda particula affo.

¶ Et illa q̄ ē ex putredine ſanguinis eſt ꝯtinua inſepabilis: ⁊ eius calor ē plurimꝰ cōmunis cū lenitate nō cū mordicatione colere: ⁊ qñq꞉ ꝓuenit̄ ad ſtatum in quattuor diebus.

¶ Ponit hic diſpoſitiones febris ſanguinee: ſiue cū putredine: ſiue ſine putredine dicens: ꝙ febris que eſt ex putredine ſanguinis eſt cōtinua inſeparabilis. i. nō interpolata: īmo ſupple nec habens manifeſtas exacerbationes: ⁊ eius calor eſt plurimus: qꝛ ad tactū videt̄ multe intenſionis ⁊ in multo vapore fundatus ⁊ ē cōtinuus lenis: nō aūt mordicatiuus ſicut calor colerice in cauſonide vel tertiana pura in ſtatu: ⁊ qñq꞉ venit ad ſtatū in quattuor diebus. Cā aūt quare eſt plurimū cōtinua: eſt qꝛ ſanguis nō faciēs apoſtema eſt in venis aut cōcauo cordis: ⁊ natura nō pellit ipſum in ambitū totius ſicut alios humores: īmo cum recipit illū modū putredinis: cum quo fiunt febres remanet in venis ⁊ qñ q꞉ eſt putredo in venis: ⁊ p̄cipue cū in hora trāſitus in putredinē nō mittitur de vno loco ad alterum tunc eſt cōtinua cōcluſa ſine exacerbatiōibꝰ vt dictū eſt ſupra. Gētilis tñ ⁊ ſequaces dicūt ꝙ hoc eſt de ſanguinis ꝓprietate vt motus eius ſit ꝯtinuus: ſed hoc dictū eſt ſupra: ⁊ in capitulo đ febre ſanguinis videbimus. Et nota ꝙ calor eſt multꝰ: quia ſanguis eſt multe quātitatis ⁊ calidus ⁊ humidus aptus multum vaporationi: ⁊ propter hanc cauſam eſt mitis ſiue lenis: nō mordicatiuus ſicut calor colerice: peruenit autem ad ſtatū ⁊ criſim in quattuor diebꝰ: quia quarta eſt primus terminus fortis: ⁊ ſanguis eſt valde obediens digeſtioni ⁊ propter multitudinem eius ſtimulat naturam ad digerendum ⁊ expellendum: criſis autem in die tertia eſt quandoq꞉: ſed raro: vt tertio de criſi. ⁊ ſen ſecunda huius.

¶ Flegmatica acceſſionē faciēs omni die eſt leuis caliditatis per compationem ad colericam. Longa ꝓpter viſcoſitatem materiei ⁊ frigus eiꝰ ⁊ multitudinem eius. Et eſt magni timoris: quoniam habet paruum ſpaciū interpolationis ⁊ qetis: ⁊ quoniā ipſa aſſociat̄ corruptioni ⁊ debilitati in ore ſtomachi que non excuſat̄: ⁊ illud eſt đ illis que attrahūt accidētia mala ex ſincopi ⁊ pulſu cordis ⁊ caſu appetitus. Et que de ea eſt inſeparabilis: eſt res magis ſimilis ethice ſi non eſſet lenitas pulſus: q̄ꝫuis quandoq꞉ fiat durus etiā. Et quātum eſt minus pura eſt minoris ⁊ breuioris paroxyſmi niſi declinet cum paruitate ſiue puritatis ad melancoliam.

¶ Hic ponit ꝯditiones flegmatice: ⁊ ſunt quinq꞉. Prima eſt ꝙ eſt leuis caliditatis per comparationē ad colericā. Et dicitur caliditas leuis: qꝛ remiſſa: ⁊ nō multum acute imp̄ſſiua. Remiſſa eſt: qꝛ in ſubſtātia flegmatis eſt pax de igneo: ⁊ iō per putrefactionē nō multū inflāmat̄ ſicut colera: nec eſt ita de colera reſpectu ſpirituū: ⁊ leuis reſpectu colerice caliditatis: qꝛ illa de colera eſt in ſubtiliori ⁊ leuiori ſubſtantia ⁊ magis acute impreſſiua ⁊ mordaciter. ¶ Secunda conditio flegmatice eſt ꝙ eſt longa per compoſitionem ad colericā ꝓpter tres cauſas: quarum vna eſt viſcoſitas materiei: ſecunda frigus eius: tertia cauſa eſt multitudo eiꝰ: nā propter iſtas tres cauſas humor eſt rebellis virtuti ⁊ difficilis digeſtionis ⁊ expulſionis. ¶ Tertia conditio eſt: ꝙ iſta flegmatica interpolata eſt magni timoris propter duas cauſas: vna eſt quoniā tempus quietis inter vnum paroxyſmum ⁊ alium eſt breue: nam nō eſt niſi ſex horarum: quia inuadit omni die ⁊ durat. xviij. horis: ſecunda cauſa eſt quia aſſociatur debilitati ī ore ſtomachi a qua debilitate non excuſatur: qꝛ ſemper aſſociatur ei: ⁊ hec debilitas facit multa accidentia mala multotiens: licet nō ſemper ſicut ſincopim ⁊ tremorem cordis ⁊ caſum appetitus que accidentia ſunt periculoſa: ⁊ cauſa aſſociationis debilitatis in ore ſtomachi eſt: qꝛ ſtomachus eſt lacuna flegmatis: quia plurimum quod in eo cōgregatur eſt flegma vt dicit Meſue in capl'o de ſoda: ⁊ Aui. xiij. tertij capl'o de egritudinibus ſtomachi: ⁊ maxime aggregatur ibi flegma p̄ternāle: qđ cum mouetur ꝓpter febrem ⁊ ex alijs membris ſibi cōmunicatur ⁊ poſt putrefit ledit ipſum vehemēter ⁊ perſeueranter magis q̄ꝫ colera vtplurimum. Et poſtea tu vide qūo ex hac leſiōe accidat tremor cordis ⁊ ſincopis. xj. tertij. ¶ Quarta conditio eſt ꝙ flegmatica inſeparabilis. i. continua eſt res magis ſimilis ethice niſi eſſet lenitas pulſus: ꝓpter quam differt ab ethica: q̄ꝫuis ēt quādoq꞉ fiat durus ī flegmatica ꝓpter cauſas indurationis dictas in precedenti capitulo. ¶ Quinta cōditio flegmatice eſt: ꝙ q̄ꝫto eſt minus pura: tanto eſt minoris ⁊ breuioris paroxyſmi: ⁊ ponitur ſcđa ⁊ pro ideſt expoſitiue non copulatiue: naꝫ inten/

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſioꝛ eſt cum h̾z mixtã coleram:⁊ ſubdit hoc eſſe veruz
niſi iſta flegmatica cuz paruitate ſue puritatis declinet
ad melancoliã.i.nõ fit mixtura melancolici humoꝛis:
qꝛ mixtura alioꝛum humoꝝ ſubtiliat flegma ⁊ calefac:
ſed melancolia ingroſſat ⁊ reddit inobedientẽ digeſtio
ni ⁊ reſolutioni. ¶ De his quinqꝫ cõditionibꝰ tres pꝛi
me ſunt ſatis clare. Sed de quarta videbit̃ dubiuz: qꝛ
flegmatica continua pura que vocat̃ latica h̾z rigoꝛes
in pꝛincipio exacerbationis:qȯ non eſt ĩ ethica:⁊ hoc
eſt valde notabile ſignuz dr̃ie abſqꝫ pulſus duritie: vñ
Aui.infra in capl̃o de ſignis eius:⁊ apud inceptionez
fiunt rigoꝛ ⁊ frigus ⁊ hoꝛripilatio.

¶ Pꝛo iſto notãdũ:ꝙ lꝫ Aui.dicat infra:ꝙ in p̃ncipio
latice accidũt rigoꝛ ⁊ frigus ⁊ hoꝛripilatio:nõ tñ debe
mus intelligere ꝙ in oĩ tali pꝛeſertim in p̃ncipio par/
ticulari:qꝛ tunc res eẽt valde manifeſte dr̃ie. Nec etiaz
putandũ ꝙ hoc ſit in oĩ p̃ncipio flegmatice ꝯtinue de
flegmate multo groſſo:⁊ frigido:multotiẽs.n.ĩ hac cõ
ditiõe natura paulatim valde:⁊ valde tarde mouet ma
teriã:ita vt nec eius infrigidatio nec rigoꝛ appareat:⁊
ego teſtoꝛ pluries vidiſſe laticã que durauit pluribus
mẽſibus:in qua cuz ſumma difficultate potuimus aliȷ̃
medici qui ſingulares erant,⁊ ego cognoſcere qua ho
ra eſſet pꝛincipium exacerbationis ⁊ putauimus eẽ ſi/
ne exacerbationibus ꝯcluſam vt angelo iudeo ꝺ ſenis
qui anno integro paſſus fuerat ⁊ cõſumptus:⁊ anteq̃
diſcerneremus:vtrum eẽt ethica laboꝛauimus cuz ci/
batione in diuerſis hoꝛis:⁊ tandem cognito ꝙ nõ erat
ethica cuz foꝛtibus calefaciẽtibus ⁊ cũ purgatiõe groſ
ſi flegmatis ipſum curauimus ⁊ ſanauimus. Idez fuit
florentie in dominico vnglone veris guadagni:⁊ aliȷ̃s
pluribus quos vidi. Accidit ergo multotiẽs ꝙ eſt res
magis ſil̃is ethice:⁊ aliqñ ꝙ h̾z rigoꝛes:qũo aũt ⁊ in q̃
tp̃e habeat qñ h̾z, dicam loco pꝛopꝛio. Reliqua ꝺ hac
parte ſunt nota.

Queſtio.2.

Quinta cõditio eſt magis ambigua:an quan
to eſt minus pura abſqꝫ melãcolia ſit
bꝛeuioꝛis ⁊ minoꝛis poxyſmi. Et Gẽtilis diſputauit il
lam longiſſimã qõnem plenaz pulchꝛis difficultatibꝰ:
vtrũ febꝛis de ſolo flegmate ſit longioꝛ q̃ȝ febꝛis de fle
gmate permixto cum colera. Et ego hunc titulum tra
ctaui in queſtione illa:vtrum in febꝛe flegmatica com/
petunt carnes. Sed quia res eſt huic loco pꝛopꝛia mo
do latius dicam.

¶ Ad partẽ igit̃ affirmatiuã arguit̃ pꝛimo auctoꝛitati
bus:quaꝝ vna eſt pꝛima affo.cõmẽto.12.poxyſmos ⁊
cõſiſtentias:vbi dicit Gal.emitriteũ q eſt de mã cõpo
ſita eẽ mediũ in ꝓlixitate inter cauſonẽ ⁊ anfimerinaz
que eſt flegmatica. ¶ Scõa eſt Gal.2.de dr̃ȷ̃s febꝛiuz
vbi dixit ꝙ ſtatꝰ emitritei eſt maturioꝛ.i.citioꝛ q̃ȝ ſtatꝰ
flegmatice. ¶ Tertia auctoꝛitas eſt Aui.hic ⁊ infra in
capl̃o de ſignis emitritei:vbi dicit ꝙ ſtatus huius egri
tudinis in hoꝛis vniuerſalibus ⁊ particularibus ẽ an/
te ſtatũ flegmatice. ¶ Quarta auctoꝛitas eſt infra ĩ ca/
pitulo de febꝛibꝰ cõpoſitis:vbi dixit ꝙ quãdo cũ emi/
triteo ꝯiungit̃ tertiana conſumitur tertiana ⁊ remanet
emitriteus:ſed quãdo coniungitur cum flegmatica vl̃
melancolica eradicat̃ emitriteus ⁊ depuratur flegma/
tica vel melancolica. ¶ Quinta auctoꝛitas eſt Gal.in
terapentica ad glauconẽ vbi nominãdo cronicas non
nominat aliquã cõpoſitam:ſed bñ flegmaticã. ¶ Se/
xta auctoꝛitas eſt Raſis.10.almanſoꝛis in capitulo de
flegmatica vbi dicit ꝙ fit longa ⁊ manſiua:que quan/
doqꝫ multis moꝛatur mẽſibus. ¶ Septima eſt Raſis.
19.continentis capitulo.7.vbi dixit qñ in quotidiana
eſt colerica:erit acutus paroxyſmus ⁊ bꝛeuis. ¶ Rõ/
ne arguit̃ ſic:multitudo ⁊ groſſities:⁊ frigiditas ⁊ vi/
ſcoſitas ſunt cauſe longitudinis moꝛbi ex parte hũoꝝ:
ꝯrie diſpõnes ſunt cãe bꝛeuitatis: ſed flegma purum
aliȷ̃s paribus eſt groſſius:frigidius:viſcoſius q̃ȝ mixtũ
colere.ergo facit moꝛbũ lõgioꝛẽ:nã in quãtitate p̃t po
ni paritas inter hũoꝛẽ mixtũ ⁊ ſimplicẽ:⁊ ꝯpõnes intel
liguntur cũ alioꝝ paritate. ¶ Scõo ſic:moꝛbus acutꝰ ⁊
pꝛauoꝝ accñtiũ eſt bꝛeuioꝛ:emitriteꝰ reſpectu flegmati
ce eſt hmõi: vt pꝫ ex Gal.in libꝛo de typo circa finem.

¶ Ad p̃tẽ oppoſitaz arguit̃ auctoꝛitatibꝰ multis.quarũ
pꝛima eſt Gal.quinta p̃ticula affo.q̃buſcunqꝫ tumoꝛes
podagrici. Ibi dicit Gal.ꝙ moꝛbꝰ habẽs ſubtilẽ mãm
eſt bꝛeuis:hñs vnã ⁊ groſſaz lõgioꝛ:hñs aũt mixtaz ex
ambobꝰ ẽ tardioꝛ ⁊ lõgioꝛ. ¶ Et ſcõa auctoꝛitas ad idẽ
in q̃rta p̃ticula affo.in cõmẽto affo. Et vbi ĩ toto coꝛpe
mutatiões:vbi dixit: ꝙ moꝛbus hñs multã ⁊ diuerſaz
mãz longioꝛ eſt habẽte vnã. ¶ Tertia eſt p̃mo de criſi
cũ dr̃ ꝙ egritudo ſingularis eſt facilioꝛis digeſtionis.
¶ Quarta auct̃as ẽ Aui.ca.de emitriteo:vbi dic̃ ꝙ qñ
qꝫ extẽdit̃ circa ſeptẽ mẽſes:ꝺ flegmatica v̂o dic̃ ꝙ re/
ſoluit̃ circa.lxiȷ̃.diẽ:⁊ ĩ ca.de tertiana nõ pura dicit ꝙ
durat circiter medietatẽ ãni qñqꝫ: ⁊ Gal.p̂ ꝓnoſticoꝝ
ꝯmẽ.cclvj.vbi dixit ꝙ mã mixta pluri tp̃e ĩdiget ad h̾
vt digerat̃:qꝛ qñ ſũt iuncti inimici ĩdiget vt acq̃rat tp̃s
lõgũ:ad h̾ vt expugnet eos. ¶ Itẽ illa ẽ lõgioꝛ q̃ lõgio
res h̾z poxyſmos: ſꝫ feb.ꝺ mã mixta lõgioꝛes h̾z poxyſ
mos.g̃ ẽ lõgioꝛ:⁊ minoꝛ pꝫ p̃ma quarti ca.de tertiana
nõ pura:vbi dic̃ ꝙ poxyſmꝰ eius qñqꝫ durat.40.hoꝛ.
Et idẽ dic̃ Gal.in.2.de criſi:ſꝫ de flegmatica dic̃ ꝙ po
xyſmꝰ ẽ.18.hoꝛaꝝ. ¶ Preterea illa feb.eſt lõgioꝛ:a q̃
magis v̂tus debilitat̃ loquendo de ſalubꝛi:qꝛ v̂tus de/
bilis facit moꝛbũ ꝓlõgari:ſꝫ magis debilitat̃ v̂tus a fe/
bꝛe ꝺ mã mixta:qꝛ caloꝛ eſt foꝛtioꝛ ⁊ magis penetrãs
ratione materie calide.ergo ⁊c̃. ¶ In declaratiõe qõ
nis pꝛimo ponã p̃ambula ꝯmunia: ſcõo opiniões alio
rum. tertio q̃d mihi videt̃ dicenduz.

¶ Quãtũ ad p̃mũ notandũ:ꝙ ꝑ febꝛẽ putridã de fleg — Pꝛia ſup/poſitio.
mate ſolo ĩtelligimꝰ febꝛẽ putridã: cuiꝰ cã nõ ẽ putredo
alteriꝰ hũoꝛis q̃ȝ flegmatis:ꝑ febꝛẽ aũt de flegmate mi
xto cũ colera intelligimus febꝛẽ:cuius cauſa eſt putre/
do humoꝛis aggregati ex colera ⁊ flegmate ſiue iſta
aggregatio ſit ad foꝛmã vnam:ſiue aggregatio pluri/
me cõmixtionis per iuxtapoſitionẽ partiũ paruarũ: ſi/
ue per iuxtapoſitionẽ ſine cõmixtione.

¶ Scõo nota ꝙ tribus modis poſſumus imaginari ĩ — Scõa ſup/poſitio.
vno coꝛpoꝛe hominis colerã cõmiſceri flegmati ad fa/
ciendam febꝛẽ:vno modo ita ꝙ ĩ cõmixtione fiat vnio
⁊ foꝛme acq̃ſitio tertie:ſicut cõmuniter putat̃ de cole/
ra vitellina iuxta modũ Auic. ⁊ de colera citrina ⁊ de
flegmate ſalſo:ꝙ vtrũ ſit vel nõ:ꝑ nunc nõ curo:nec ꝓ
poſito pertinet multũ. Scõo mõ cõtingit ꝙ miſceantur
ita vt ſint inuiſcati modo quo virtus nõ ſufficit vnum
ab alio ſeparare:nec vnũ ſine reliquo pellere:eſto ꝙ nõ
fiat foꝛma vna. Tertio modo ꝙ ſimul ſint in coꝛpoꝛe ⁊
faciant febꝛẽ vel febꝛes:ſiue ſint due ſiue vna compoſi
ta vt in emitriteo:⁊ qñ iſti humoꝛes ſũt redacti ad vnã
foꝛmã ſi cõpoſitum ſ̃m ſuã materiã eſt calidũ:⁊ ſiccuz:
humoꝛ ille vocat̃ colera:⁊ febꝛis ex illius putredine co
lerica:qñ aũt ſ̃m ſuam naturã debet eſſe frigidus ⁊ hu
midus:dicitur flegma:⁊ febꝛis ex illius putredine fleg
matica:vtroqꝫ tamẽ modo dicimus tales febꝛes ꝺ fleg
mate mixto cũ colera:ſed quãdo iſti duo humoꝛes ita
inuiſcant̃ ꝙ natura mẽbꝛi ⁊ virtus nõ ſufficit ſequeſtra
re:nec vnũ mouere ſine reliquo:hoc cõtingit vel equa
libus poꝛtionibus in quantitate:vel vincente colera ĩ
quantitate:vel ecõtra vincente flegmate. ¶ Sed tunc
inſurgit dubiũ de tali febꝛe pendẽte a tali humoꝛe pu
trido ſi ſit vna:⁊ vtrum denominari debeat flegmatica
vel colerica:⁊ tertio quẽ motuz ſeruat in periodicãdo.

¶ Pꝛo pꝛimo ſi ſint ambe partes ſub actu putredinis:
dico ſ̃m medicos febꝛem dici vnam ⁊ nõ dici cõpoſi/
tam:ſed ſimplicem:pendentem tamẽ a compoſita ma/
teria febꝛis enim quãdoqꝫ dicitur ſimplex: quia pen/
dens a ſimplici materia:⁊ quãdoqꝫ nõ cõpoſita ex di/
uerſis

UVA. BHSC. IyR_044_2

uerſis febribꝰ ſꝫ numeꝝ ſm̄ modū loquēdi medicoꝝ:⁊
hoc ſcdo modo loquoꝛ hic. ❡Sed pro ſcdo dubio cō
ſiderandum:ꝙ aut ambo humoꝛes ſunt equaliter pro
ni putredini:⁊ vnus nō ē magis cauſa alterius:ꝙ mo/
ueatur ad putredinem q̄ꝫ econtra. Aut vnus eſt per ſe
paratus putredini ⁊ alteri accidit putredo ꝓpter putre
dinem pꝛimi: qꝛ ab ipſo ita cōtangit̄ ⁊ cum ipſo ita i/
miſcetur:ꝙ natura nō poteſt ipſum a putredine ꝓhi/
bere alio putrente. verbi gratia. colera de ſe nō eſt pa/
rata ꝓ nūc putrere:ſed qꝛ flegma ſecū inuiſcatum pu/
trefit:⁊ eſt ita iunctum cum illa colera:vt ponitur:ideo
natura nō pōt ꝓhibere quin putrefiat: qꝛ qd̄ tangitur
a putrido putrefit. Et tunc dico febꝛem denominari
ab humoꝛe qui pꝛincipaliter putrefit pꝛincipali deno/
minatione: ita ꝙ ſi colera eſt ille qui pꝛincipaliter pu/
trefit dicat̄ colerica:ſi flegma dicat̄ flegmatica:⁊qꝛ poſ
ſibile eſt nō obſtante ꝙ colera ſit minoꝛis quātitatis q̄ꝫ
flegma ſecū cōmixtū:ꝙ ipſa tamen ſit ille humoꝛ q pꝛi
cipaliter putrefit in hoc aggregato:⁊ ſtat etiā econtra
ideo nō incōuenit aliquā eſſe febꝛem colericam vincē
te flegmate in multitudine/⁊ aliquā flegmaticā vincen
te colera in multitudine:nec etiā incōuenit iſtis humo
ribus nō redactis ad foꝛmā vnam ex eoꝛū putredine
fieri febꝛē vnā nō compoſitam ſm̄ modum loquendi
medicoꝛū. ❡Pꝛo tertia dubitatione:qua querit̄ quēꝫ
motū ſeruat periodicū. Illi qui dicunt ꝙ ꝓpꝛietas eſt
cauſa certe periodicationis ad moduꝫ Gen. haberent
dicere:ꝙ ſeruantur humoꝛes pꝛincipaliter putrefien/
tes:qꝛ ad illius motū alter mouetur: ita ꝙ ſi colera ſit
pꝛincipaliter putrida eſt motus tertianus:ſi flegma eſt
motus quotidianus. Ego aūt idem dico ꝓ pꝛia pte. ſ.
ꝙ hec febꝛis periodicabit ſm̄ motū periodicū hūoꝛis
pꝛincipaliter putrentis:ſed nō puto ꝙ neceſſario ſi pꝛi/
cipaliter putret colera ꝙ habeat motuꝫ de tertio ī ter
tiū:ſtat enim ꝙ ꝓpter flegmatis multā mixtionem pel
litur omni die ⁊ faciet quotidianā: ⁊ aliquādo pꝛinci/
pali putredine exiſtente in flegmate:tamē ꝓpter cole/
raꝫ mixtā tardius ſeparabit̄ a ſanguine in venis: quia
erit magis in ſanguine ꝓfundata:⁊ ita quādoqꝫ moue
bitur de tertio in tertiū: ⁊ ſic nō habeo ꝓ incōuenien/
ti:ꝙ quedam ſunt febꝛes denominande colerice vne
ad modū medicoꝛū: que periodicant oī die:īmo puto
multos videre quotidie ⁊ ecōtra:medici tamen inua/
dentem omni die ſi paritas ſit paroxyſmoꝛū ⁊ nō ſunt
multū dominantia ſigna colere dicūt quotidianā hodi
ernis tempoꝛibꝰ ecōtra tertianā. Sed colericā vel fleg
maticā puto denominandas:vt dixi:⁊ ꝙ aliqua ſit fleg
matica ī qua plus de colera peccat:videt̄ ſentire Aui.
infra in cap. de flegmatica:cū dixit:⁊ nō fiat aſſiduatio
ſuper ipſam cū ſolutiuis in pꝛincipio ⁊ poſt ipſuꝫ:⁊ ꝓ/
pꝛie qn̄ materia ē colerica:⁊ paulopoſt dixit: ⁊ cū ma/
teria eſt ad coleram decliuis permiſceat̄ cū ea ſirupus
violatus:⁊ dicit:⁊ iterū herbe eupatoꝛij fumiterre be
degal abſinthij:an̄. ʒ. v. paſſularū. ʒ. x. mirabolanoꝛum
citrinoꝛū. ʒ. v. Et hec quidē cura eſt ei. in qua vincitꝰ co
lera magis cōuenſens. hec Auic. Similiter ergo ima/
ginandū ꝺ colerica:in qua in quātitate vincit flegma.
Et puto ꝙ ꝓpter hāc cām Auic. in cap. de cura tertia/
ne ꝓpoſuit aliqua ſolutiua:que multo magis ſunt eua
cuatiua flegmatis q̄ꝫ colere:⁊ ſi ponatur apoſtema ex/
trinſecū mixtum ex colera ⁊ flegmate facere effimerā:
dico ꝙ iſta nō dicit̄ a doctoꝛibꝰ febꝛis de flgmate mix/
to ⁊c̄. qꝛ nō eſt putrida. ❡Sed ſi arguit̄ ꝙ ex dictis ſe
quitur aliquam eſſe febꝛem flegmaticam: in qua ſoluꝫ
fumus colericus eſt cā cōiuncta. nam poſſibile eſt ī ta/
li febꝛe cum qua putrefiunt flegma pꝛincipaliter: ⁊ co/
lera ſecūdario : ꝙ fumus colere tanq̄ꝫ ſubtilioꝛ ſolus
petat coꝛ: ⁊ calefaciat coꝛ pꝛeter naturam. ❡Dicitur
ꝙ hoc admiſſo pꝛo poſſibili:tamen non ſolum fumus
colere eſſet cauſa coniuncta:īmo ⁊ fumus colere ⁊ fu/
mus flegmatis ⁊ colera ⁊ flegma putrētes actu oīa iſta
ſimul ⁊ caliditas putredinalis etiam iuxta modos lo/
quendi medicoꝝ ſunt cāe coniuncte. naꝫ cā ꝯiuncta eſt
illa inter quā ⁊ febꝛē nō cadit cā pꝛincipalis media in
cauſando:⁊ ita eſt de iſtis:flegma enim ⁊ colera ſimul
cum fumis conſtituūt vnam cām totalē pꝛincipaleꝫ:q̄
facit febꝛem in iſto caſu : ⁊ tota putredinalis caliditas
eoꝛum eſt ipſoꝝ cauſa inſtrumētalis:⁊ non agit colera
per fumū tanq̄ꝫ per cām mediā:vt ſepe dictum eſt ſu/
pꝛa. Inter iſtos ergo humoꝛes ⁊ febꝛē non cadit cau/
ſa agēs tanq̄ꝫ pꝛīcipalis particularis:que ſit media in
cauſando:ſicut quando duo homines trahunt nauim
ſimul:vterqꝫ eſt cā immediata motus nō mediāte alio
homine. Et ſimiliter quando due partes vnius ignis:
quarum vna eſt remota a paſſo:⁊ alia pꝛopinqua:vna
non agit mediāte alia:ſed ambe ſimul īmediate ī cau/
ſando caloꝛem pꝛincipalr̄ particulariter. ❡Sed etiaꝫ
poſſet queri ponamus:ꝙ equaliter ſint diſpoſiti illi hu
moꝛes inuiſcati:⁊ vnuſquiſqꝫ pꝛo ſe ſit paratus putre/
dini:ſicut alius: tunc quomodo periodicabunt. ❡Re
ſpondet̄ hic:ꝙ qꝛ humoꝛ participat nā flegmatis ⁊ co
lere equaliter:vt ponitur:ambo hūoꝛes cōtinue ſunt
eque parati putredini:qꝛ merito quantitatis ⁊ groſſi/
tiei ⁊ modi mixtionis cum bona facilitate motus a vir
tute vnius non eſt magis cauſa motus q̄ꝫ reliquus:oꝫ
conſiderare:vtrum ambo ſint groſſi ⁊ tardi motus ad
putredinem:⁊ pauce quātitatis:aut econtra. Et poteſt
eſſe ex pꝛimo:ꝙ mouebuntur de tertio in tertiuꝫ ⁊ tar
de:⁊ ex ſecundo ꝙ mouebūtur omni die:⁊ eſt poſſibi/
le ꝙ citius:aut tardius ēt ſm̄ q̄ꝫtitatem eoꝛū ⁊ modos
mixtionis. Nam vnus pꝛopter hanc cōmixtionem nō
mouebitur ante alium ⁊ pꝛopꝛietates ſunt pares in re
cipienda putredine: vt ponitur in caſu. Et ꝓpter has
varietates contingunt multi modi tertianarum coleri
carum non purarum:in quibus omni die fit exacerba
tio. Et quandoqꝫ ſunt due diuerſe minere putredinis.
❡Tertio ſupponitur ꝙ qualitercunqꝫ iſti humoꝛes
ſint cōmixti:ſiue faciendo vnum tertium per foꝛmam — Tertia ſup poſitiol.
ſuperadditam:ſiue non faciendo:ſiue ſolum habeant
vicinitatem non cōmixtionem:quādo faciūt febꝛē de/
ducto alio impedimento ipſi ſe alterant . nam ſi vnus
facit febꝛem ⁊ non eſt impedimentum:ipe calefacit to
tum:⁊ per conſequēs aliquo modo eſt cauſa alteratio/
nis alteriꝰ. Utrū autē flegma alteret in oī vicinitate co
leram cum facit febꝛem flegma alteratione : per quam
colera fiat frigidioꝛ ⁊ viſcoſioꝛ ⁊ groſſioꝛ ē mihi dubiū:
nam dum flegma actu putridum per ſuam caliditatem
calefacit coꝛ ⁊ ſpiritum eius putandum eſt:ꝙ pꝛo tunc
ſit actu calidius colera non putrente:⁊ ſi alterat eam :
ꝙ calefaciat eam:non infrigidet:ſed dum eque inten/
ſe ꝓputret colera vt flegma : tunc colera eſt illo flegma/
te calidioꝛ:⁊ ſi teneatur:ꝙ remiſſe calidum ſemper re/
mittat intenſe calidum cum ſibi applicatur:illud eſſet
concedendū. Sed an̄s non puto ego veꝝ. ſr̄a igit̄ a co
lera calefit:qn̄ colr̄a facit febꝛē:ſꝫ nō video ꝙ a ſr̄ate fa
ciēte febꝛē actu colr̄a īfrigidet̄ ꝺ neceſſitate:aut īgroſſe
❡Quarto memoꝛāde ſunt cāe lōgitudīs moꝛbi (tur.
⁊ longitudīs poxyſmoꝝ:q̄ ſunt ſupꝛa tacte:ex pte ꝟtu — Quarta ſuppoſitio Cauſe lō/ gitudinis moꝛbi.
tis in ſalubꝛi debilitas. ex pte ꝯplr̄onis friditas. Et pte
cōpoſitiōis dēſitas coꝛpis:ex pte hūoꝛis groſſities vi/
ſcoſitas multitudo friditas ſunt cāe ꝓlōgatiōis ⁊ po/
xyſmoꝝ:ſilr̄ niſi foꝛte aliqn̄ per accidēs pp nimie māe
multitudinē vehemēter ſtimulātē contingat nām ma/
gis conari:⁊ qn̄qꝫ velociter ⁊ frequēter termīare moꝛ
bum:vbi ſimili materia exn̄te pauca non creticabit ve
lociter:ſed paulatine diſſoluet ⁊ tardius.
❡Quinto notandum:ꝙ in hac comparatione reliqua
debent eſſe paria exceptis illis in quibus fit compara/ — Quīta ſup ſuppoſitio
tio ⁊ neceſſario conſequentibꝰ:⁊ intelligo paria ad mo
dum multotiens dictum Auic. quia ꝓpoꝛtionalia: ꝟbi

UVA. BHSC. IyR_044_2

gr̄a. poſſibile eſt ꝙ aliq̄ colera ſit aliquo flegmate groſſior: vel ſaltē aliq̄ mā mixta ex col̄a ⁊ flegmate groſſior ⁊ ꝙ ſit eque groſſa: cū tñ dicimus ceteris parib⁹: in titulo nr̄o hoc nō itelligimus: ſꝫ ꝙ ſil̄r ſitū obtineat mā mixta cū tāta ꝓportiōe colere ad flegma inter mās in tāta ꝓportiōe mixtas: ſicut quē obtinet flegma in tota latitudine groſſitiei flegmatis: ⁊ ſi flegma eſt groſſiſſimū poſſibile: ⁊ hec materia mixta ſit groſſiſſima poſſibilis in mixtura flegmatis ⁊ colere cū tali proportione ⁊ ita intelligatur de alijs: ⁊ hoc eſt melius intelligibile q̄ꝫ dicere: vt dicit Gentilis: ꝙ tunc intelligūtur cetera paria qñ ſunt ita paria: vt nō cadat error in iudicio: q2 petēdū eēt ab eo: cū qbus modis nō cadit error: ⁊ nō explicat. Nota tñ circa hoc ꝙ fortitudo virtutis hominis patiētis in hora incipiēdi taliū febriū dꝫ poni par: ſed ſi vna iſtaꝝ febrium hꝫ plus debilitare q̄ꝫ alia. non opꝫ ꝙ ponatur in ꝓceſſu febriū virtutes ꝯtinue pares q2 diſparitas in ꝟtute ſeqtur ad ꝯc̄ones al̄s ꝯcluſas febres: ⁊ ſil̄r oppilatio ⁊ poroꝝ aptio: que ſunt ī diſpoſitiōe nāli debēt poni pares: ſed non opꝫ ꝙ ſint pares in hora .i. iſtaꝝ febriū: cū vna iſtaꝝ materieꝝ ſit magis oppilatiua q̄ꝫ alia: ⁊ multa talia opꝫ conſiderare.

Sexta ſup poſitio.

¶ Sexto nota ꝙ in ſalubribus febrib⁹: quaꝝ poꝛyſmi per reſolutionē māe terminanꝛ: ⁊ quarū totales materie digeruntur ⁊ poſt reſoluūtur paulatine nō per criſim velocē virtus agit ad māeꝝ diſſolutionem: ⁊ calor inq̄ꝫtum eſt nālis. nā Gal. voluit primo de criſi cap̄l̄o 17. ꝙ ebullitio in mā taliū eſt de opere caloris nālis. Et idem dicit prima affo. cōmēto. 14. (Ventres vere ⁊ hyeme.) ꝙ calor naturalis diſſoluit ſuperfluitatem: lꝫ ergo Aui. dixit ſupra in cap. de ſermone vniuerſali putredinis: ꝙ calor putredinalis finit humiditatē māe: ⁊ incinerat non intelligaꝛ: ꝙ hoc facit ſolum vt putredinalis: ſed etiaꝫ vt nālis ad modum loquēdi medicoꝝ: q2 virtus hoc intēdit: ⁊ cum eodem gradu caloris fortius facit hoc: ⁊ velocius virt⁹ fortis q̄ꝫ debilis: ⁊ hec de primo articulo.

Opinio Alberti.

¶ Quātum ad ſcōm attēdēdū: ꝙ de hac materia duo modi inueniunꝛ oppoſiti quodāmō: vnus eſt Alberti de cantarijs in qōne: qua reſpondet medicis piſanis querētib⁹: an paroxyſmus tertiane note eſt prolixior poꝛyſmo quotidiane. ¶ Et premiſſis declaratiōibus cāꝝ longitudinis ⁊ breuitatis poꝛyſmoꝝ ⁊ toti⁹ febris ponit iſtam cōcluſionē: quā dicit eſſe de mente Auicē. poꝛyſmus tertiane note eſt longior paroxyſmo quotidiane. iſtam cōcluſionē p̄riō probat auctoritate Auic. pr̄ia quarti: qui in cap. de flegmatica dicit: ꝙ paroxyſmus eius eſt decē ⁊ octo horaꝝ: ⁊ in cap̄l̄o de tertiana nota dicit: ꝙ qñqꝫ eſt .xl. horaꝝ. ⁊ idē pōt cōphendi ex Gal. 2. de differētijs febriū. ¶ Scōo hoc probat rōnibus. p̄riō ſic. illius febris paroxyſmus eſt longior: cui⁹ materia ad putredinē mota tardius reſoluiꝛ: ſꝫ tertiana nō pura eſt hmōi reſpectu flegmatice: ergo ⁊c. maior eſt nota ex dictis ſupra de cā receſſus poꝛyſmorum in febre putrida. minor probaꝛ: q2 in tertiana nota eſt colera: q̄ ſui ſubtilitate facit flegma putrere: ⁊ imbibi in paruis foraminibus ad que purum: q2 groſſum penetrare nō poſſet: ⁊ flegma ſui groſſitie ⁊ viſcoſitate figit coleram: que ſine flegmate ita figi non poſſet dum difficulter diſſoluūtur: ⁊ pp fixionē: ⁊ pp profundationē: ſed flegma ſolū diſſoluiꝛ difficulter ꝓpter fixionē. ⁊ per ꝯn̄s minus difficulter. ¶ Preterea. illa febris eſt longioris paroxyſmi: ad cuius materiam diſſoluendā virtus pl̄imo tp̄e indiget: ſꝫ febris de fl̄ate mixto cū colera eſt hmōi reſpectu febris de puro fl̄ate: ergo eſt lōgior. maior eſt clara. minor patꝫ: q2 mā febris de fl̄ate mixto eſt etherogenea: mā autē febris fl̄atice pure eſt homogenea reſpectu illius: ſed ad etherogeneā vincēdā nā pl̄imo tp̄e indiget: vt Gal. p̄riō regiminis acutoꝝ. capi. de ſignis ſumptis ab egeſtione. igitur ⁊c. q2 nā in pugnādo contra illā terreꝛ. hec eſt Alberti ſententia. dicit tñ hoc ſe maxime ſentire de tertiana nota pendente a colera vitellina: in q̄ permixtio eſt cum groſſo flegmate nō dependente a colera citrina: cuius mixtio eſt cuꝫ ſubtili.

Inſtantia ad Alber.

¶ Contra hāc poſitionē arguitur ſic. aliqua tertiana nō pura habet poꝛyſmū breuiorē .18. horis: ⁊ omnis flegmatica habꝫ paroxyſmū .18. horaruꝫ ergo aliq̄ febris de puro flegmate alijs pib⁹ lōgiorē hꝫ paroxyſmuꝫ febre data de flegmate mixto cuꝫ colera. minor ē Auic. ⁊ Gal. 2. de criſi. ⁊ tertio ꝺ differētijs febrium: ⁊ maior eſt Auicē. in cap. de differētia inter tertianā purā ⁊ nō purā. Nā vult ꝙ quādo trāſit .xiiij. horas: eſt non pura ⁊ magis non pura cuꝫ magis tranſit. ¶ Hic reſpōdēt aliqui negādo antecedēs de tertiana pendēte a mixtione groſſi fl̄atis. Sed dicunt hoc eſſe verum in nō pura pendēte a mixtione flegmatis ſubtilis: que iam ex excluſa. ¶ Sed iſta eſt ſtulta reſponſio nam a colera pura fit paroxyſmus maximus poſſibilis .xiiij. horaꝝ: ſed mixtio fl̄atis groſſi cū colera pōt eſſe tam modice quātitatis: ꝙ per illud nō ꝓlongabitur paroxyſmus per mediam horam cum infinitis modis contingat aliquādo fl̄a cōmiſceri: etiaꝫ groſſum: ⁊ hoc argumentū cōcludit maxime de mixtione per vicinitatem nō habente vnam formam. nullo ergo modo pōt ſaluari: ꝙ paroxyſmus tertiane non pure ſemꝑ ſit longior paroxyſmo fl̄atice pure: ſemper alioꝝ paritate ſuppoſita: etiā loquendo de paroxyſmo nō pure per permixtionē groſſi fl̄atis: dūmodo nō reſtrigam⁹ nos ad habentem vnā formā. Nec etiā ſaluari pōt ꝙ quelibet tertiana nō pura ſit longior fl̄atica pura quo ad vniuerſalia: vt patet ex argumento ſimili huic poſita paritate. ¶ Prima aūt ratio ſua nō ꝓbat. naꝫ q̄ꝫuis difficulter diſſoluaꝛ materia mixta ꝓpter fixionem ⁊ ꝓfundationem: tamē q2 fixio eſt multo maior in fl̄atica q̄ꝫ fixio in materia mixta ex colera ⁊ puro fl̄ate: iō plus facit illa fixio ad ꝓlongationem fl̄atice q̄ꝫ ille due cāe ad ꝓlongationem nō pure. ¶ Sed ſcōa rō nō plus ꝓbat niſi ꝙ ſi ſint due māe diuerſe reſoluēde a virtute ꝙ virtus plus laborat in illis reſoluēdis q̄ꝫ in vna illarū. Et hoc nihil ꝓbat in ꝓpoſito: vt infra videbtiur.

Opinio Marſilij.

¶ Marſili⁹ aūt in magno oꝑe ſuꝑ pr̄ia q̄rti poſuit cōcluſionē ſub hac forma: fl̄atica nō pura niſi ꝑ melācoliā minoris ⁊ breuioris eſt paroxyſmi: ⁊ ꝓbat: q2 fl̄a ſi impuraꝛ ꝑ ſanguinis / aut colere mixtionē ſubtiliatuꝫ ⁊ calefactū minorē faciet poꝛyſmū: ſꝫ poſtea in reſpōdēdo nō ſaluat hꝫ vl̄r cōcedēdo: ꝙ qñqꝫ col̄a ꝑ ſui mixtionē ingroſſat fl̄a: ⁊ facit ipm difficilius diſſolubile: ⁊ ſic qñqꝫ facit paroxyſmū ꝓlongari. Sed dicit ꝯcluſionem verificari plurimū. nā quādo colera calefaciēdo fl̄a reſoluit ſubtile eius dimiſſo groſſo: tunc ingroſſat ⁊ reddit ipſum difficilius diſſolubile.

Inſtantia ad Marſiliū.

¶ Cōtra hāc poſitionē p̄riō videntur ſermones Auic. ⁊ Gal. dicentium: ꝙ quāto eſt magis impura: tanto eſt breuior fl̄atica. naꝫ quāto eſt magis impura: tāto plus de colera permiſcetur cum fl̄ate: ⁊ quāto plus de colera permiſceꝛ alijs paribus: tanto magis reſoluiꝛ ſubtile groſſo remanente. nā ꝓ ſitcū ſit fortis ⁊ ſubita calefactio: vt pꝫ ꝑ experientiā. Et Auic. in multis locis modo velocior ſit calefactio fl̄atis a col̄a qñ eſt multa q̄ꝫ qñ eſt pauca.

Opio gē.

¶ Tertius modus reſpōdēdi eſt Gen. in qōne longa: quā facit ſub hoc titulo: ⁊ p̄riō p̄mittit q̄ ſunt neceſſaria: vt dixi in p̄riō articulo: lꝫ in quibuſdam differat in dictis a me: ⁊ quātū attinet ad ꝓpriam terminationeꝫ iſtius qōnis: maxime differt intelligendo paritatē aliorum exceptis illis: in quibus ſit cōparatio: vult enim ꝙ quādo dicimus alijs paribus ꝙ paritas ponatur in omnibus illis: que poſſunt eſſe cōmunia materiei pure fl̄atice: ⁊ materiei mixte ex colera ⁊ flegmate: ⁊ poſtea videtur in quibus ſequitur neceſſario diſparitas inter tales materias: ⁊ illa non oportet paria ponere ⁊ de-

ſcendendo

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſcendendo particulariter vult ꝙ paritas ſit in virtute etate cõplexione ⁊ cõpoſitione nnaturali patiētiū corporū ⁊ in aere: ⁊ in alijs extrinſecis: ſꝫ ad febres eē tales: vt diximus neceſſario ſequunt̃ diſparitates: q: febris de puro flegmate eſt de mã frigidiori viſcoſiori ⁊ groſſiori: ⁊ h̾ loquẽdo de fl'ate: qđ ꝓprie eſt humor: nõ de aquoſitate. Illa vero q̄ eſt de fl'ate mixto cuꝫ colera eſt contrario mõ: ⁊ merito iſtorū ſequeret̃ ꝙ pria eſſet longioris paroxyſmi longiorū tẽporū vniuerſaliū: ⁊ longioris ſpacij tota ⁊ motus tardioris: ⁊ ecõtra de nõ pura: ſed ꝑter has diſparitates ſequunt̃ alia: q: illa q̄ eſt de materia mixta eſt neceſſario de materia amplioris quãtitatis: ⁊ cum hoc de mã diuerſa. Ecõtra autē illa que eſt de mã pura: ⁊ de hoc merito eoꝝ ſequeret̃ purã eſſe breuiorē: q: febris de pauca mã alijs parib⁹ eſt breuior. Ego aũt etiã ſi ſibi concedã oēs colerã purã quocũq; flegmate humorali eſſe calidiorē: nõ video ꝙ opꝫ cõcedere: ꝙ oīs materia flegmatica ſit q̄libꝫ pura cola groſſior. Scđo nõ video q̄re ſi vna ē de mã pura: alia de mixta: ꝙ ſequit̃ illã: que eſt de mã mixta eſſe de pluri materia. nam ita poteſt eſſe vna vncia flegmatis puri: ſicut vncia vna humoris mixti ex colera ⁊ flegmate: immo puto in hac quantitate debere intelligi paritatē in cõpatiõe noſtra: ⁊ ſic quo ad iſtud videt̃ in q̄bus ab eo dico diuerſa. ¶ Et poſt hoc Gen. ponit tres ꝯcluſiones: quaꝝ hec eſt pria: febris fl'atica pura eſt ꝓlixior ⁊ tardioris motus tã in tꝑibus vl'ibus q̄ in tẽporibus ꝑticularibus: ſiue ad mortē termĩetur: ſiue ad ſalutem: q̄ febris de fl'ate mixto cũ colera: ⁊ hoc ꝑ ſe vel ex nã rei. ¶ Scđa ꝯcl'o. cõtingēter ⁊ de facto febris fl'atica pura põt repiri breuior ⁊ citioris mot⁹ q̄ febris data de fl'ate mixto cũ colera. ¶ Tertia concluſio. hec ꝯtingētia reperiēdi febrē de fl'ate mixto cũ colera longioris ⁊ tardioris motus fl'atica pura magis reperit̃ in declinatiõe q̄ in principio augmento vl' ſtatu. ¶ Pria ꝯcluſio ꝓbatur prĩo auctoritate Gal. ⁊. de differētijs febriū. cap. 8. vbi ita dixit: ⁊ hoc ſi ceſſat fieri vſq; ad ſtatū: q ⁊ ipſe maturi⁹ qđē q̄ ſm fl'aticū humorē: tardius aũt q̄ ſm colericū humorē fieri videbis nam colerici quidem velocitate flegmaticus detinet̃. flegmatica vero tarditate ⁊ pigritia colericus exiſtēs. hec Gale. vbi expreſſe habetur intentio: ꝙ motus in flegmatica eſt tardior ⁊ longior q̄ in compoſita ex flegmate ⁊ colera: ⁊ idem hoc ſentit Auicē. preſenti paragrapho ⁊ in capitulo de emitriteo vult hoc idem vt infra patebit. ¶ Secundo probatur concluſio ratione: quia illa febris eſt longior ⁊ tardioris motus que per ſe plures hꝫ cãs tardioris motus: ſꝫ fl'atica pura ē huiuſmodi reſpectu mixte ex fl'ate ⁊ colera cũ hꝫ groſſitiē viſcoſitatē ⁊ frigiditatē reſpectu mixte ex cola ⁊ fl'ate. ergo ⁊c. ⁊ hanc rõnem ſenſit Gal. i auctoritate allegata vbi vult ꝙ cola erigit tarditatē fl'atis ⁊ flegma detinet velocitatē cole: ⁊ cõſtat dicit Gen. ꝙ hec rõ cõcludit de particulari motu paroxyſmi: ⁊ de vl'i quo ad totū tꝑs febris. ¶ Scđa cõcluſio eſt clara cũ q̄ñ qꝫ tertiana nõ pura duret ſex mẽſibus: ⁊ flegmatica pura duret circiter. xliij. dies: ⁊ emitriteus duret q̄nq; ſeptem menſibus: vt Auic. infra ⁊ Gal. ſcđo de differentijs febriū. ⁊ pꝫ rõne: q: poſſibile eſt flegmaticã puraꝫ a pauco fl'ate pendere: ſed mixtã a valde plurima mã depēdere: ⁊ ſic mixtã eſſe longiorē ex accidente diſpari in vna ⁊ in alia: de qua cõcluſione nõ puto ad hunc intellectum fuiſſe opportunũ multũ laborare ĩ ꝓbationem. ¶ Tertia ꝯcl'o ꝙ hec cõtingentia maxime apparet in declinatione. ꝓbatur a Gen. prĩo auctoritate Gal. q in auctoritate ſupradicta maniſeſte dixit ſtatū emitritei eſſe ante ſtatum flegmatice pure: ſed nõ de declinatione: ⁊ hoc q: cõderauit iſtam cõtingentiã: ſcđo auctoritate Auic. ĩfra in cap. de emitriteo: vbi aperte dixit ꝺ emitriteo: ꝙ ſtatus eius eſt añ ſtatuꝫ fl'atice ⁊ velocior in ſtatu eius in horis vl'ib⁹ ⁊ particularib⁹: ⁊ poſt ſubdit: ⁊ declinatio longa. ecce aliũ ſermonē in declinatione q̄ in ſtatu non niſi ꝑ ſñiaꝫ tertie ꝯcluſionis. ¶ Secũdo ꝓbatur rõne ⁊ ſupponit̃: ꝙ lꝫ ex nã rei non repugnet paroxyſmũ finiri in infebricitationē ⁊ materiã ei⁹ totã reſolui ꝑ ſolam actionē caloris putredinalis: tñ ꝺ facto ſemꝑ illi actioni coniũgitur actio caloris nãlis ⁊ operatio virtutis expulſiue. prima pars pꝫ: q: ſicut ĩ cumulo ſtercorũ viſo a Gal. a ſolo putredinali calore fuit facta incineratio: ita non repugnaret in humorib⁹ putridis faciētib⁹ paroxyſmum. ſcđa pars pꝫ: q: de facto calor nãlis eſt applicatus ⁊ intēdit humoris mali reſolutionē ⁊ expulſionē: ⁊ hoc idē intendit virtus. ꝗ ſemp in hoc caſu opant̃: ſcđo ſupponit̃ ꝙ aſcēſio paroxyſmi a principio vſq; ad ſtatuꝫ eſt a ſolo calore putredinali inchoãte a materia ꝓcedēte ⁊ vltimãte. ſecũdam hanc dicit per ſe notam. Tunc arguit̃ ſic. contingit virtutē debilitari ⁊ calorē naturalē ante declinationē: ita vt nõ poſſit ita iuuare reſolutionē in declinatione ⁊ expulſionē: ⁊ hoc magis q̄ impediri calorē putredinalē in ꝓcedendo ⁊ vltimãdo vſq; ad ſtatū. ergo ꝯtingit magis impediri breuitatē declinationis q̄ aliorũ tẽporum: ⁊ ſic iſta contingentia longitudinis maioris maxime erit in declinatione: dicit tamen Gentilis: ꝙ iſta ratio apparet groſſa: ſed ſoluendo quaſdam difficultates appareret eius vigor. ¶ Habita tamen ſemper ad tantum virum reuerentia videtur mihi iſta ſolutio falſa ⁊ inſufficiens: ⁊ ideo contra primam concluſionē arguo ſic. ratione multitudinis materie contingit febrem de flegmate mixto cum colera eſſe longiorē pura flegmatica: ſed multitudo materie eſt de cauſis ex natura rei habētibus prolongare febrē. ergo aliqua febris de flegmate mixto cũ colera eſt de natura rei longior flegmatica pura. antecedens pro minori patet ꝑ cauſas longitudinis ab ipſo Gētili aſſignatas ex parte humoris: ⁊ maior eſt maniſeſta: q: tantaꝫ contingit eſſe coleram mixtam: vt longiorem poſſit facere febreꝫ: cum multitudo colere faciat colericam longiorem: etiã ſi nullum flegma ſit ſibi cõmixtum. ¶ Preterea Auic. in cap. de flegmatica vult aliquam eē valde breuem: vel ita ſperare debere medicum quandoq;: vnde cum hac ſpe in cura dicit: ꝙ medicus quandoq; eſt contentus in primis tribus diebus aqua ordei ſperando: ꝙ ſtatus eius ſit propinquus. conſtat autē ꝙ aqua ordei eſt cibus qui datur in principio acutarum abſolute ſi ſit cum farina ordei: ⁊ ideo ſperatur in ea: in qua ipſa datur a principio ſtatus in. xiiij. vel ante. ¶ Secunda concluſio ſua ſi intelligat contingentiam non poſita paritate. non habet dubitationem: quis enim dubitat: ꝙ poteſt eſſe tãta diſparitas: ꝙ febris de materia mixta eſſet longior non ſolum quo ad declinationem paroxyſmi: ſed quo ad omnia tempora q̄ data flegmatica pura: ſi autem intelligat omnia paria in principio: ⁊ conſequenter exceptis illis: que conſequũtur ad vnam eſſe de materia pura flegmatica: ⁊ aliam de materia mixta ex colera ⁊ flegmate: vt in ſuis verbis videtur innuere. concluſio eſt penitus nõ probata: nec auctoritates allegate de tertiana non pura: ꝙ durat circiter medietatem anni: ⁊ emitriteus per ſeptem menſes probant hoc: licet dicatur de flegmatica ꝙ plurimum terminatur infra. xliij. dies. nam experientia notat ꝙ plurime tertiane non pure ⁊ flegmatice non pure infra illud tempus terminant̃: ꝗ ergo Auicen. non dixit de flegmatica: ꝙ quandoq; durat per medietatem anni: aut amplius: non eſt q: non poſſit eſſe vel quia ceteris paribus ſit aliqua flegmatica pura breuior illa de flegmate mixto cum colera: ſed alijs cauſis infra dicendis. ¶ Ratio ſua prima ꝙ lꝫ ſint multe cauſe plõgationis impure. ſ. groſſities frigiditas ⁊ viſcoſitas: in illa autē que eſt non pura ſit ſola multitudo maior ⁊ diuerſitas.

Pria ꝯcl'o

Scđa ꝯ.

Tertia ꝯ.

Inſtantia ad primam Ge. ꝯnē.

Inſtantia ad ſcđam ꝯcl'onem.

UVA. BHSC. IyR_044_2

contingit tñ ꝙ iſte due plus faciūt in nō pura ad ꝓlon
gationē q̃ʒ ille tres in pura:ſʒ ſi intelligat:ꝙ h̄ ꝯtingat
poſita paritate aſſumit falſum:⁊ ſi hic nō intelligatᷣ pa
ritas non ꝓbat ꝯcluſionē.ſcđa vero ſua rō:q̄ aſſumit ꝙ
nō eſt incōueniēs ꝯtingēter aliq̈s cās abbreuiationis
ꝯiūgi cū flegmatica pura:q̄ non ꝯiunguntᷣ cū non pura
⁊ ecōtra de cauſis ꝓlongationis ſupponit falſum:ſi ſer
uetᷣ paritas dicta:⁊ ꝙ ipſe docet ꝙ ꝑꝑ fortē flegmati/
cā plus cōtingit debilitari virtutē in flegmatica nō pu
ra q̃ʒ in pura:hoc hʒ ꝓbare ſuppoſita paritate dicta:⁊
ſi ꝯſideras iſta fuit rō Alberti ad ſuā ꝯcluſionē proban
dā:⁊ ꝯtra iſtū modū probationis ſi aſſumptū intelliga
tur ceteris parib⁹ arguitᷣ ſic.ſi ita eſt in aliq̈ flegmatica
nō pura:ꝙ ꝑꝑ īpuritatē cū colera flegma plus debili/
taret virtutē in tm̄:vt inde fieret febris lōgior: ſeq̄retᷣ
ꝙ cū maiori impuritate fieret magis lōga: cui⁹ oppo/
ſitū dicit Aui.in lr̄a q̄ dicit:ꝙ quāto eſt minor pura:tā
to eſt breuior niſi declinet cū ſua īpuritate ad melāco/
liā:⁊ vſus fuit hac rōne Gen. ꝯtra Albertū. Si tñ cō/
ſideretᷣ rñſio quedā Gē.ad vnū argumētū ꝯ hāc ſcđaʒ
ꝯcluſionē: ipſe intelligit:ꝙ ꝯtingit febrē de mā mixta
ex colera ⁊ fl'ate eē lōgiorē febre flegmatica pura poſi
ta paritate in cauſis rōnib⁹ potētib⁹ vtriq̀ʒ contingere.
Sed ſtāte diſparitate in quadā cā:que pōt ita ꝯtinge/
re in febre pēdēte a mā mixta:ꝙ nō in febre pendēte a
mā ſimplici.v̄.g.ꝙ ſit vnus homo hñs ꝓprietatē: per
quā plus ledatᷣ ab īpreſſione duaꝝ materieꝝ dictaꝝ q̃ʒ
ab vna:ēt longiori tp̄e imprimēte ⁊ fortius:ſicut ē qui/
dā hō qui ab vnico cibo ⁊ groſſo ⁊ multo non leditur
notabil'r:ſed a cibo diuerſo leditᷣ:⁊ pone ꝙ ſint duo ta
les hoīes ⁊ febriant:vnus a puro flegmate alius a pu
tredine flegmatis ⁊ colere poſita oī paritate poſſibili ī
alijs:contingit illā febrē a mixta materia eē longiorē ⁊
ſic a Gentili habem⁹ iam duas cās ꝓlōgationis mixte:
vnam que eſt varietas materieꝝ:que ꝑꝑ proprietatem
īuenta in vno indiuiduo plus ipſum ledit q̃ʒ equalis
quātitas groſſe materiei modi vnius:⁊ hoc mō virtus
debilitatᷣ magis. Scđa cā eſt:q: qñ eſt mā mixta inflā/
matᷣ flegma ⁊ fit flāma maior:⁊ in ſubiecto dēſo:vnde
plus debilitatur virtus q̃ʒ in flegmatica:de hac ſecun/
da dixi ſupra:ſed eſt ſatis friuola.nam eque bene ꝯtin
git per proprietatē vnū magis ledi a flegmate viſcoſio
ri q̃ʒ a minus viſcoſo:⁊ ſic virtutē debilitari magis in il
lo a flegmate puro q̃ʒ a materia mixta cū colera.poſita
ergo paritate in reſiſtētia ex parte corporis ad has ma
terias:ſiue ꝑꝑ ꝓprietatē:ſiue ꝑꝑ alia:pʒ ꝙ ratio ⁊ con/
Instantia ad tertiaʒ ꝯnē. cluſio non ꝓcedit.¶ Itē tertia ꝯcluſio:ꝙ magis cōtin
git ꝓlongari declinationē mixte reſpectu pure q̃ʒ alia
tēpora:q: in mixta in tēporibus ante ꝺclinationē plus
debilitatur virtus q̃ʒ in pura eſt concluſio falſa:⁊ ſuper
falſo fundamēto.naʒ ſupponit ꝙ magis ē neceſſari⁹ cō
curſus virtutis ad faciendā citaʒ declinationē q̃ʒ ad fa
ciendum principiū augmentū ⁊ ſtatū:īmo ad hec tria
tempora concurrit virtus:q: nō pōt abſolui virtus ab
eius actione in humore ita ledente:non q: per ſe vir/
tus ad proceſſum in his tēporibus faciat. ſed q: ſuffi/
cit ſolus calor putredinalis.non ſic autē eſt in declina/
tione.ꝯ in flegmatica pura in principio ⁊ augmēto de/
bilitatᷣ magis virtus ꝑ viā aggrauationis q̃ʒ in nō pu/
ra:q: virtus in his tēporibus debilitatᷣ ꝑ viā aggraua
tionis:que maior fit a flegmate q̃ʒ a colera. De qua di
xit Aui.ſupra:ꝙ eſt leuis ſuper naturā.ergo ſi ꝑꝑ debi
litatē acquiſitā dʒ prolōgari magis ꝓlongabitᷣ in pura:
maxime q: vltra virtutis debilitatē eſt materia magis
reſiſtēs diſſolutioni. Preterea flegmatica eſt magni ti/
moris:q: non euacuatur a leſione oris ſtomachi: que
attrahit alia magna nocumēta.de quib⁹ Auicē.dixit:⁊
hoc reſpectu colerice. ꝯ reſpectu illius ēt q̄ magis ad
naturā colerice tēdit:⁊ ſil'r ſequitᷣ ꝙ hec debilitas acci
dit:maxime cū flegma putridū eſt vicinius ori ſtoma/
chi:qđ eſt maxīe in principio ⁊ poſt in augmento. Sic
igitur ⁊ ſi ex parte maioris flegmatis ſit maior debilita
tio in non pura:tñ ab alijs cauſis eſt maior cum proue
nit a flegmate puro:ex quibus apparet huius opinio
nis inſufficientia.
¶ Qua dimiſſa venio ad id qđ mihi apparet veruʒ in
ꝓpoſito ⁊ ſtātib⁹ p̄ſuppoſitis in prīo articulo ſit iſta pri Opinio propria. Prīa ꝯcl'o
ma concluſio.oīs febris flegmatica interpolata pura ē
longior tam in tēporibus vl'ibus q̃ʒ in particularibus
q̃ʒ non pura alijs paribus ad ſenſum poſitum ſupra: ⁊
vt intelligatᷣ concluſio dico : ꝙ ſi eſt febris flegmatica
pura interpolata pendens a certa quātitate flegmatis
groſſi illa eſt longior q̃ʒ febris pendens ab equali quā
titate humoris cōmixti ex colera ⁊ flegmate ita propor
tionabiliter groſſis in ſpecie ſua:ſicut eſt flegma in pu/
ra groſſum in ſpecie flegmatis:⁊ poſita paritate virtu
tis ⁊ cōplexionū naturaliū ⁊ etatis:⁊ aliorū extrinſeco
rū poſita eque ꝓportionali habitudine:nō dico oīmo
da paritate. v̄bi grā.ſi regitᷣ vnus iſtorū regimine pro/
portionato pro cura febris flegmatice pure ⁊ adhiben
tur ſibi medicine proportionate:puta ille qui patitur a
flegmate puro:non intelligo ſi oīa debēt eſſe paria ad
ſenſum meū:ꝙ alter regatur regimine proportionato
flegmatice pure:tūc.n.ſtaret oppoſitū ꝯcluſiōis:q: for
te ille qui patitᷣ nō purā ꝓpter indebitū regimē lōgi⁹
pateretᷣ:ſi ad ſalutē terminari deberet:ſʒ ītelligo ꝙ al/
ter qui patitᷣ nō purā:⁊ ſic de ꝓprietatib⁹ inuētis ī iſtiſ
hoībus nō ītelligo:ꝙ ſi vnus hʒ ſuꝑceleſti influxu vel
alia ꝓprietate:ꝙ magis ledatᷣ ab īpreſſiōe duaꝝ diuer
ſarum māerū q̃ʒ ab impreſſione vnius groſſioꝝ:⁊ eque
multe cum illis:⁊ ſi ille qui patitur non purā q̄uo alter
eodē mō hēat ꝓprietatē:ꝙ magis ledatᷣ ab imp̄ſſione
duaꝝ q̃ʒ vnius:īmo ꝙ alter hēat ꝓp̄etatē ꝙ magis le/
datᷣ ab vna:ita ꝙ breuiter ī talib⁹ intelligo ꝓportiōali/
tatē vl' ꝙ tales accñtales circūſtātie remote ſint:⁊ hoc
mō ītelligēdo ꝯcl'o ꝓbatᷣ:q: illa febris eſt lōgior mōis
dictis:cuius mā tardius inflāmatᷣ:⁊ tardius in flāmata
diſſoluitᷣ:⁊ tardius īprimit in mēbra:ſed fl'atica pura
eſt hmōi:ergo ⁊c.maior eſt clara:⁊ minor:q: mā eſt eq̄
multa frigidior groſſior ⁊ viſcoſior:⁊ hec eſt mens Aui
cen.⁊ Gale.in locis allegatis precipue de longitudīe
temporum vniuerſalium.
¶ Secunda concluſio.comparando longiſſimam fle/ Scđa ꝯ.
gmaticā puram poſſibilē ad longiſſimā pendētē a mā
mixta ex colera ⁊ flegmate vel ſaltem ad vnamquāq̀ʒ
mixtam longior eſt flegmatica pura q̃ʒ non pura:pro/
batᷣ eadem rōne.¶ Ex hac ſequitᷣ tertia:ꝙ oīs flegma Tertia ꝯ.
tica pura eſt longior ſibi ꝓportionali nō pura in ſua la
titudine:q: longiſſima pura eſt longior nō pura: ⁊ illa
pura:que ē ī medio gradu longitudinis purarū eſt lon
gior illa nō pura:q̄ eſt ī medio gradu longitudinis nō
purarū:⁊ minime longa ſi datᷣ eſt longior q̃ʒ minime lō
ga nō pura:ita ſaltē ꝙ ſub maiori breuitate pōt īueni/
ri feb.de fl'ate mixto cū col'aq̀ʒ de fl'ate puro:ſiue ad ſa
lutē ſiue ad morteʒ. Ad ſalutē ꝑꝑ tarditatē reſol'onis ⁊
materiei diſpoſitiones:⁊ ad mortē:q: forti⁹ pōt īprime
re materia mixta cū colera.nam q: terminus longitu/
dinis purarū incluſiuus eſt terminus excluſiuus longi
tudinis nō purarū verſus magis:⁊ terminus earū ver
ſus ꝑitatē longitudinis eſt cū maiori longitudine: iō
medius gradus in latitudine longitudinis puraruʒ eſt
maioris longitudinis q̃ʒ medius nō purarum: ⁊ ſic de
alijs gradibus ꝓportionalib⁹:⁊ has oēs puto fuiſſe in
mente auctorum nr̄orū:qñ ex ſp̄ē egritudinis arguūt
maiorē longitudinē in fl'atica q̃ʒ in emitriteo.nā ex ſo/
la ſp̄ē nō habetᷣ ꝙ multa ſit materia a qua pēdet: ⁊ ita
nō arguimus ꝑ ſit fl'atica data dato emitriteo longior:
ſed generali ꝯpatiōe:qua ꝯparatᷣ fl'atica ad emitriteuʒ
ſimiliter hñtem ſitū in latitudine emitriteorū: ſicut hʒ
fl'atica in latitudine fl'aticaꝝ cū p̄dictis cōcluſionibus.
¶ Tamen

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Tamē forte probabilr̄ defendi poſſet ꝙ aliqua eſt febris de materia mixta ex colera ⁊ flegmate interpolata: qualibet interpolata de puro flegmate ꝓlixioꝛ tā in tēporibus vlibus q̄ȝ in tꝑib⁹ particularib⁹: pro iſta ꝯcluſiōe videt̄ mens Aui. hic in capitulis de flegmatica ⁊ tertiana nō pura. ⁊ Gal. ſcđo de differētijs febriū qui ponentes flegmaticā interpolatā plurimum terminari citra. 54. diem de tertiana nō pura dixit: ꝙ durat quādoqȝ circiter medietatē anni: ⁊ de emitriteo: ꝙ durat ſeptē menſib⁹ quādoqȝ: ⁊ ego dixi iſtā probabilr̄. nam dici pōt: ꝙ cū pluri materia mixta ex colera ⁊ flegmate pōt fieri interpolata q̄ȝ cum puro flegmate: ⁊ rō qꝛ eſt mā ſubtilioꝛ ⁊ magis obediens expulſioni extra venas in ꝑncipio particulari: ⁊ iō inuenit̄ aliq̄ tertiana nō pura vel flatica nō pura īterpolata: qꝛ pēdet a tam multa mā: ꝙ ſi eēt purū flegma nō fieret febris īterpolata: ſȝ cōtinua: nec virtus poſſet extra venas expellere in hoꝛa exacerbationis: ⁊ iō eque multa mā fieret flegmatica cōtinua nō interpolata: ⁊ iō in cōcluſione pria dixi: ꝙ quelibet flegmatica pura īterpolata eſt longioꝛ q̄ȝ nō pura īterpolata: ⁊ nō dixi ecōtra ꝙ quelȝ nō pura īterpolata cū ſit breuis alijs parib⁹: qꝛ inuenit̄ nō pura: q̄ nō hȝ interpolatā purā ſibi coꝛrn̄dētē cū alijs paribus: ſȝ bene ꝯtinuā: ⁊ alias ꝯclōnes poſui ſub verbo magis gnāli cōpꝛehendēte cōtinuas ⁊ interpolatas: ⁊ tūc dicem⁹ ꝙ cā magnitudinis paroxyſmi tertiane nō pure reſpectu flatice eſt multitudo māe: ſȝ qn̄ mā ē eq̄lis quātitas nō hīet paroxyſmū lōgioꝛē: īmo breuioꝛē flatica pura. Tu aūt conſidera ſi hoc vis dicere: vel potius intelligere: ꝙ oī tertiana cōtingit dari flegmaticā interpolatā lōgioꝛū tēpoꝛū tam vlīū q̄ȝ particulariū ⁊ ꝙ in tertiana pōt eē longitudo paroxyſmi magis manifeſte ꝑꝑ magnitudinē tēpoꝛis inter vnū pꝛincipium ꝑticulare ⁊ aliud: non ita facilr̄ in flatica: in qua oī die ſuccedit paroxyſmus: ⁊ ſilr̄ ꝙ lōgitudo ſeptē mēſū in tertiana expꝛimitur tāq̄ȝ res rara: que fuiſſȝ minus credita q̄ȝ de flegmatica niſi īteruenſſet teſtimoniū auctorū. Et ꝑꝑ hoc diligēs inquiſitoꝛ pōt ſoluere argumēta oppoſita ⁊ difficultates: que hic moueri cōſueuerunt. Sequit̄ nūc de alia cum dicit Aui. in textu.

¶ Quartana aūt eſt nō acuta ꝑꝑ frigus materiei: longa ꝓpter illud ⁊ fortaſſe extendit̄: que de ea pura eſt anno vno: ⁊ nō pura eſt breuioꝛis ſpacij: verū in ea nō eſt timoꝛ: qm̄ quietē facit ſpacio longo: ⁊ quoniā ipſa non eſt talis acuitas: quā ſequunt̄ accidentia vehementia.

¶ In q̄ ꝑte ponit cōditiōes quaſdā febriū melācolicarū. Et dicit tria. primū ꝙ febris quartana: que eſt interpolata de melācolia eſt nō acuta: ⁊ hoc ꝑꝑ materiei frigiditateȝ. ꝑꝑ quā nec cito diſſoluit̄: nec multū inflāmat coꝛpus. Scđa cōditio eſt ꝙ ipſa eſt lōga ꝑꝑ eandē cām: ita ꝙ quartana pura foꝛtaſſe extendit̄ ꝑ annū: ⁊ illa que ē non pura eſt breuioꝛis ſpacij. Tertio dicit: ꝙ non eſt in ea timoꝛ de moꝛte: qꝛ hȝ magnū tēpus quietis inter vnū paroxyſmū ⁊ aliū: ⁊ qꝛ non eſt eius acuitatis impꝛimēdo in mēbꝛa: ꝙ ipſam ſequant̄ accidētia timoꝛoſa: ſiue vehementia.

¶ Ubi nota quartanā interpolatā eē non acutā ꝑꝑ frigiditatē materiei faciētis febꝛē interpolatam: lȝ. n. mā frigida quādoqȝ poſſit facere moꝛbū acutū vt apoplexiā: tn̄ materia frigida faciēs febꝛē interpolatā non facit febꝛē acutā niſi cōtingeret aliquā venenoſaȝ ꝓpꝛietatē ſecum coniungi. Silr̄ quartana vtplr̄m eſt longa: qꝛ vtplr̄m nō facit melācolia a ꝑncipio q̄rtanā niſi multa exn̄te mā melācolica: q̄ tarde diſſoluit̄: ⁊ ēt nō facit foꝛtia accidētia niſi ex alia cā cōiuncta ſecū: quare cito interficiat niſi virtutē multū inueniat debilē. Qꝫ autē dicit̄ ꝙ pura foꝛtaſſis durat anno vno intelligatur ēt ſi non fiat erroꝛ in cura: vnde infra dicet: ꝙ raro pertrāſit annū niſi fuerit ab erroꝛe: ⁊ hoc notauit experiētia: ⁊ id qđ dicit̄: ꝙ non pura eſt breuioꝛis ſpacij cōcludit: ꝙ nec pura nec non pura ꝑtranſit annū niſi fuerit ab erroꝛe: qꝛ ſi pura: que eſt lōgioꝛ raro pertranſit annū niſi fuerit ab erroꝛe: ſequit̄ ꝙ alie ēt non pertranſeant niſi ab erroꝛe: ⁊ qꝛ alij humoꝛes ⁊ melācolia ſunt ſubtilioꝛes ea: ideo mixti alijs paribus breuiant eaȝ. Ego aūt vidi Senis vnū nobilē ꝺ teretanis ſenē: ꝺ quo affirmabat̄: qđ. xlviij. annis paſſus fuerat quartanā. Qꝫ ēt dr̄ ꝙ in ea nō eſt timoꝛ intelligat̄ vtplurimū: ⁊ niſi fiat erroꝛ: ⁊ qn̄ eſt vnica: nā ego vidi plures ex quartana perijſſe qui de vna deuenerūt ad duas: ⁊ poſtea ad tres ⁊ moꝛtui ſunt. Et Gal. quodamō oſtēdit periculū eſſe magnū in trib⁹ quartanis: qn̄ ſunt ī hyeme: ⁊ ſenili coꝛpoꝛe in libꝛo de mirabilibus ꝓnoſticoꝛū. Et lȝ quartana qn̄qȝ ducat ad pulſum coꝛdis ⁊ ſincopim hoc ē raro niſi erret̄ in regimine quartanioꝛū: ⁊ Aui. ponit illđ qđ eſt vtplr̄m. ¶ Deinde cum dicit.

De ſene patiēte q̄rtanam annis. 48.

¶ Et quartana quidem ⁊ tertiana aſſidua ⁊ interpolata conſumuntur per vomitum ⁊ ſolutionem ventris: aut ſudoꝛē: aut pꝛouocationem vrine. Incenſiua autē conſumitur per huiuſmodi: ⁊ ꝑ fluxum ſanguinis narium.

¶ In hac ſcđa ꝑte ponit quedā: in q̄bus ꝑ ꝑte febꝛes diuerſe putride ꝯueniūt dicens: ꝙ quartana ⁊ tertiana interpolata ⁊ tertiana continua cōſumūtur per vomitum ⁊ ſolutionē ventris ⁊ ſudoꝛem: ⁊ per vꝛine pꝛouocationem: ſȝ incēſiua ꝯſumit̄ per hmōi euacuatiōes: ⁊ per fluxum ſanguis nariū: nec ītelligas ab Aui. ꝙ nullo alio mō ꝯſumunt̄: qꝛ qn̄qȝ ꝯſumūtur per mutatiōeȝ ad aliqđ apa: ⁊ qn̄qȝ ꝑ inſenſibilē reſolutionē: ſȝ Auic. poſuit modos euacuationum ſenſibilium faciendaruȝ tam a natura q̄ȝ per artem: q̄bus ꝯtingit magis has febꝛes conſumi. ⁊ qꝛ iſtarū febꝛium materie per has vias pelli poſſunt. ¶ Sed intelligēdo per febꝛem incenſiuam cauſonidem: dubitatur quō iſta per fluxū ſanguinis nariū poſſit terminari: cū ſua mā ſit colera. Hic dr̄ ꝙ colera incenſiua: qꝛ aut eſt in oībus venis: aut in venis coꝛdi vicinis: ⁊ in oꝛe ſtomachi magis eſt ſanguini mixta: ⁊ eſt in loco vbi magis ſtimulat virtuteȝ: ⁊ ideo contingit: ꝙ nā expellit ſanguinem: cui eſt cōmixta colera: ⁊ coleram ſimul vnde fit ſanitas. Sed in tertiana interpolata ⁊ tertiana continua: licet nō ſit negāda iſta poſſibilitas: tamē eſt rarius: qꝛ cauſe deficiunt: ⁊ ſimiliter rarius in quartana. ¶ Dubitat̄ ſecundo de flegmatica quomodo terminetur: ⁊ quare de eius terminatione non fecit mentionem: dicendum ꝙ flegmatica rarius per ſenſibilem euacuationem ſaltem cretice terminatur ⁊ hoc pꝛopter materie viſcoſitatem: vnde pꝛopter putredinem non ita in ea ſeparatur groſſum a ſubtili: ꝙ ſubtile poſſit per ſudoꝛem expelli: ſimiliter accidit pꝛopter materie viſcoſitatem: ꝙ raro cretice terminatur: ⁊ ideo de illa tacuit. ¶ Tertio dubitatur de febꝛe ſanguinis: vtrum iſtis modis terminari poſſit: ⁊ videtur ꝙ ſic: quia fluxus ventris quando eſt ſanus: ⁊ ſimiliter quādoqȝ vomitus: ⁊ quādoqȝ vꝛina: ⁊ de ſudoꝛe dixit Ariſto. tertio animalium: ſed raro plurimuȝ in fluxu ſanguinis terminatur per aliquem locum. ego autem teſtoꝛ me curauiſſe vnam monialeȝ. Senis de febꝛe ſanguinis abſqȝ apoſtemate: que ſanata eſt per mictum incredibilis quantitatis ſaniei: ſed iſta ſunt raro. Sequitur.

Febꝛͥ ſangui. abſqȝ apoſtemate ex mlr̄ta ſaniei q̄ȝtitate terminata. Ad hoc vide Raſim 18. ꝯtinentis. c. 2. ⁊ 16. eiuſdē. c. 7. qꝛ ſibi ipſi ꝯdicit.

¶ Et ſcias ꝙ principiū ꝓlongatur in tertiana ⁊ ſtatus in cōcluſa ⁊ declinatio in incenſiua: ⁊ ſtatus ⁊ declinatio in quotidiana.

¶ Hic pōit duos ca. ⁊ ſcđȝ ibi. (Et febꝛes.) In ꝑ pōit̄ ꝑm⁹ ca. ſcđo remouet̄ dubiū ibi. Quis raro. ī ꝑ cano

ne ponunť q̃ttuoꝛ ꝑpõnes.pꝛima eſt iſta.ꝑncipiũ ꝑlon gatur in tertiana. ſ.ↄ̃a eſt iſta.ſtatus ꝑlongať in cõclu ſa.tertia eſt iſta.declinatio ꝑlongať in incẽſiua.q̃rta eſt iſta.ſtatus ꝛ declinatio ꝑlongãtur in quotidiana.

¶ Ubi nota ꝙ tertia ꝑpoſitio de iſtis nõ inueniť in oĩ bus textibus:imo q̃dam textus hñt pꝛo tertia ꝑpõne ſtatus ꝛ declinatio in cõtinua. Et poſtea ſequiť quarta qua idẽ dicit de quotidiana:qđ dicit hic de ↄtinua:ſed iſte varietates:ꝛ quedaꝫ alie ſunt ex cauſis quas dicã. verum qꝛ Raſ.16.continentis.c.2.has quattuoꝛ pꝛo poſitiones hoc oꝛdine dicit: ideo Gentilis nõ incon grue putat textum debere ſtare cuꝫ quattuoꝛ pꝛopoſi tionibus pꝛedictis ꝛ ita Marſilius.

¶ Scđo nota: ꝙ cũ hic dr̃ ꝙ ꝑncipiũ ꝑlongať ꝛc̃. hoc põt intelligi vel ↄparando pꝛincipiũ tertiane ad alia tẽ poꝛa eiuſdẽ tertiane.ſ.ad augmẽtũ ſtatũ ꝛ declinatio nem:aut ↄparãdo ad pꝛincipiũ aliaꝝ febꝛiũ: ꝛ ſi intelli gatur ↄparando ad alia tp̃a eiuſdẽ febꝛis põt intelligi duobꝰ modis. pꝛĩo mõ abſolute dicendo:ꝙ pꝛincipiũ in tertiana eſt lõgiꝰ q̃ꝫ aliqđ alioꝝ tp̃uꝫ eiuſdẽ.ſcđo mõ ꝑpoꝛtionabilr̃.ſ.ꝙ magis ꝑpoꝛtionabilr̃ eſt longũ ꝑn cipiũ in tertiana reſpectu alioꝝ tẽpoꝝ tertiane q̃ꝫ ꝑnci piuꝫ aliarũ febꝛiũ ſit longũ reſpectu alioꝛũ tẽpoꝛuꝫ ea rundem:ꝛ põt intelligi hoc caſu de tp̃ibus ꝑticularibꝰ poxyſmi: ꝛ põt intelligi de tp̃ibus vl̃ibuſ totiꝰ moꝛbi: aut de oĩbus. Et ſm̃ varietatẽ iſtoꝝ ĩtellectuũ laboꝛa uerunt in verificando hunc textũ Thadeus ꝛ alij anti

Opinio Thadei. qui.nam qñ vna iſtarũ quattuoꝛ ꝑpoſitionuꝫ: aut due ad vnũ iſtis ſenſibuſ inueniunť vere alia vel alie inue niuntur falſe. ¶ Thadeus ergo vt ſibi ĩponit Gẽtilis voluit intelligere iſta de tp̃ibus vnius moꝛbi ↄparatis abſolute ad alia tp̃a eiuſdẽ moꝛbi: ꝛ aſſignando cãs di cit in tertiana ꝑncipiũ longũ:qꝛ cũ col̃a in ea putrefiat longe a coꝛde in locis ignobilibus: nã nõ curat multũ de illa putredĩe: ꝛ tarde inſurgit ad illã coꝛrigẽdã: ſꝫ in ↄcluſa: q̃ eſt de ſanguĩe ſtatus eſt longus:qꝛ cito ve nit ad maturationẽ ꝛ putredinẽ ſanguinis:qꝛ facilis pu trefactionis ꝑpter caliditatem ꝛ humiditatẽ:ꝛ qꝛ mul tum diligitur a natura:que multũ eſt ſollicita circa ip ſum:ꝛ qꝛ eſt obſeruans naturaꝫ:ꝛ multũ illi obediens: ſed in incẽſiua: qꝛ colera putrefit in locis coꝛdi vicinis remanet in declinatione caliditas multa regñans cole raꝫ ꝛ pꝛolongans declinationẽ.in flegmatica ſtatus eſt longus ꝑpter cauſas ſimiles cauſis dictis in ſanguinea qꝛ flegma eſt ꝑpinquius nature ſanguinis: declinatio vero longa ꝑpter difficultatẽ reſolutionis merito ſue viſcoſitatis:ꝛ lꝫ iſte cãe ſint ꝑ magna p̃te rhetoꝛicales: tñ adhuc nõ ꝑbant intentũ.nam Aui.dicit infra:ꝙ lon gioꝛ pars flegmatice eſt augmentũ. ergo q̃ñocunqꝫ in telligatur de tẽpoꝛibus eius moꝛbi cõparatis ad alia tempoꝛa eiuſdẽ:ſiue abſolute:ſiue reſpectiue: vltĩa cõ

Opinio Dyni. cluſio poſita ab Aui.eſſet falſa. ¶ Dynuſ aũt de garbo voluit:ꝙ iſte cõcluſiones Aui.intelligãť de tempoꝛi bus vnius moꝛbi cõparatis ad alia tẽpoꝛa eiuſdẽ non ſimpl̃r:ſed in relatione ad alios moꝛbos mõ ſupꝛadi cto ꝛ tunc verificat ↄcluſionem pꝛimã intelligendo de pꝛincipio paroxyſmi tertiane: ꝛ de tp̃ibus ꝑticularibꝰ oẽs ↄcl̃ones:qꝛ colera eſt hoꝛrida nature ꝛ multũ ĩpꝛi mit anteq̃ꝫ natura multuꝫ ĩpꝛimat in ipſaꝫ:ꝛ hoc eſt tẽ pus pꝛincipij:cum aũt incipit trãſmutari ꝑpter ſui ſub tilitatem cito ꝑuenit ad ſtatum ꝛ cito diſſoluiť:iõ alia tẽpoꝛa ſunt bꝛeuia reſpectu pꝛincipij. In cõcluſa vero cito peruenit ad ſtatum:qđ videť tota ſtatus:ſed ꝑ in cenſiuaꝫ intelligit tertianã ↄtinuam:que cito ꝑuenit ad ſtatũ exacerbatiõiſ:ſed poſtea ſtat in declinatione:pꝛo pterea ꝙ colera eſt clauſa in lociſ dẽſis: vñ durat quo uſqꝫ ↄpleantur.48.hoꝛe ab initio exacerbationis:ſed in quotidiana ꝑpter viſcoſitatẽ materiei diu retineť ca loꝛ in ſtatu:ꝛ diu durat declĩatio. Et qđ Aui. ĩtelligat de tp̃ibus ꝑticulari bus ꝑtꝫ:dicit Dynus ꝑ partem ſe

quẽtẽ:que dicit:lꝫ raro inueniať cõtinua quartana ꝛc. quo nõ referunť niſi ad paroxyſmos. Q. ſi dicať ꝙ fe bꝛis cuius ſtatꝰ eſt lõgus eſt acuti motus:vt dicit Gal. 3.de criſi.flegmatica aũt nõ ẽ acuti motus. ergo nõ hꝫ longũ ſtatũ:dr̃ ꝙ Gal.intellexit de febꝛe:que eſt quaſi tota ſtatus:cuius ſtatus eſt lõgioꝛ oĩbus alijs tẽpoꝛibꝰ illa.n.ẽ acuti motus:ſed nõ oĩs:in qua ſtatus ꝑlõgať mõ dicto nũc eſt acuti motꝰ. Et ſi iterũ dicať ꝙ lõgioꝛ ꝑs flegmatice eſt augmẽtũ vt dicit Aui.infra. Diciť ꝙ loquiť de augmẽto vl̃i:ꝛ nõ de ꝑticulari. Scđo dicit Dynuſ:ꝙ hoc põt intelligi de tẽpoꝛibꝰ vl̃ibꝰ ꝑut diſtĩ guunť penes accidẽtia:ꝛ ẽt penes mãe alterationeꝫ: ꝛ tũc verificat pꝛimã ↄcluſionẽ:qꝛ cũ colera ſit valde hoꝛ rida mãe:iõ difficulter incipit digeri:ꝛ ꝑ ↄñs tp̃s ante manifeſtã digõnẽ eſt lõgũ:qđ eſt pꝛincipiũ: ſed poſt il lud calefactioꝛ reſolutio ꝑp ſubtilitatẽ mãe:ꝛ ſil̃r digõ cito cõpleť:ꝛ iõ alia tẽpoꝛa ſunt bꝛeuia. In flatica aũ tẽ qꝛ mã eſt viſcoſa difficulter digeſtibilis ꝑlõgať tp̃s retinẽdi caloꝛẽ:ꝛ accidẽtia:ſtatus ẽt ꝑlongãť:ꝛ qꝛ ꝑp eandẽ cãm reſolutio tardať ꝛ ꝑlongatur declinatio ma gis ꝑpoꝛtionaliter de cõcluſa dicit ꝑpter locũ vbi ma teria peccat citiſſime perueniri ad ſũmũ accidẽtiũ: cuꝫ ꝑpter ſui acuitatẽ videať non hr̃e pꝛincipiũ:ꝛ ſil̃r cito pellitur:de incenſiua aũt intelligit:ꝙ ſit tertiana cõti nua ꝛ dicit:ꝙ pꝛolongať declinatio: qꝛ colera contine tur in ſolido loco l̃r denſo:vnde diu caloꝛ conſternatur plus ꝑpoꝛtionalr̃ pꝛolõgãdo declinationẽ q̃ꝫ alia tem poꝛa. ¶ Sed mihi videť ꝙ pꝛimus modus Dyni nõ eſt verus cũ Aui.in concluſa non loquiť de tẽpoꝛibus ꝑticularibꝰ:que tẽpoꝛa ibi nõ ſunt:cũ non habeant pa roxyſmos vel exacerbationes:ꝛ ẽt ſi hoc intelligeret: videtis ꝙ rationes Dyni ſunt friuole: nõne in groſ ſo viſcoſo difficilius accendiť caloꝛ ꝛ diutius ꝑpoꝛtio nabilr̃ conſeruať reſpectu ſue reſolutionis q̃ꝫ in ſicco ſubtili:ꝛ ſic in flegmatica longius eſſet pꝛincipium ꝛ ſi colera eſſet hoꝛrida magis incitatur virtus ad ipſam tranſmittendam:ꝛ ꝑpter paruam ſui reſiſtentiam cito peruenit ad ſtatum:ꝛ ſic rationes ſunt ſine pꝛobatione ꝑpoſiti:pꝛecipue ꝙ magis ꝑpoꝛtionaliter ſint hec tẽ poꝛa longa q̃ꝫ alia in eadem febꝛe reſpectu longitudi nis ſimilis tempoꝛis in alia febꝛe:hoc eniꝫ modo in cõ cluſa ſtatus eſt longus ꝛ in nulla alia:quia in nulla alia ſtatus eſt ita longus reſpectu alicuius alterius tempo ris:ſicut in concluſa. Et per hoc vltima concluſio eſt falſa:quãtum ad ſecundam partem ſtatus in quotidia na non pꝛolongatur:ſicut ſtatus in concluſa reſpectu alioꝛum tempoꝛum. Similiter ſecundus intellectus non eſt verus:qꝛ augmentũ in flegmatica eſt abſolute maius alijs tempoꝛibus eius:ꝛ ſtatus non:nec decli natio:ꝛ ideo minoꝛẽ pꝛopoꝛtionem habet in ea decli natio ad augmentũ q̃ꝫ in concluſa vel in tertiana: ꝛ ſic non eſt vera vltima concluſio Auicẽ. Poſt iſtos Fran ciſcus de pedemontium dixit Auicẽ.ponere tres con cluſiones:ſed ꝑpterea ꝙ in margine libꝛi erat ſcriptũ alias:ꝛ illud qđ erat ſcriptum alias erat per erroꝛẽ po ſitum in textu. Ideo hodie cõmuniter inueniunť tex tus coꝛrupti habentes quattuoꝛ pꝛopoſitiones vt ſu pꝛa diximus: vnde ſm̃ ipſum debet iſta eſſe littera: ꝛ pꝛincipiuꝫ quidẽ pꝛolongatur in tertiana ſtatus in cõ cluſa:alias in incẽſiua.declinatio in quotidiana al̃s in continua: ita ꝙ vni febꝛi appꝛopꝛiat vnicum tempus pꝛolongationis:ꝛ arguit contra alios argumentis nõ pꝛobantibus. Et ſuas concluſiones pꝛobat. pꝛimo pꝛi maꝫ theoꝛice:qꝛ colera in pꝛincipio eſt inobediens di geſtioni: poſtquã autem incipit digeri ſit valde obe diens:ꝛ ideo pꝛincipium vniuerſale eſt longum in cõ cluſa: quaꝫ dicit eſſe veram ſolam homotenam ꝑpter habilitatem ſanguinis ad putredinem:ꝛ ꝑpter locuꝫ in quo peccat accidit:ꝙ quaſi ſubito eſt in ſtatu:ꝛ qꝛ cõ tinue tantũ tranſit in putredinẽ quantũ reſoluiť: vt in fra habebiť

Instantia ad Dynũ.

Opinio Francici d pedemõtis.

UVA. BHSC. IyR_044_2

Opio gẽ.

fra habebitur: ideo diu durat fere ſimilis flãma: ſed in
flegmatica: que eſt quotidiana tardatur declinatio ꝓ/
pter difficultatem diſſolutionis materie. ¶ Et qꝛ ex/
poſitio Gẽtilis eſt facilis: ⁊ veriſimilis: ⁊ facile proba/
tur: narrabo ipſam: ⁊ illam ſequar. Notandũ igitur ꝙ
Raſ. 16. continentis. cap. 2. ita dixit partes tẽporũ fe
brium dicte ſunt: in tertiana prolixũ eſt principium: in
ſinocha ſtatus prolixior: in cauſone declinatio ꝓlixior
ſed illa tria tẽpora erunt prolixiora in quartana febre:
hec ſunt dicta Raſ. per vnam colũnam poſt principiũ
capl'i: ⁊ Auic. totum ſumpſit excepta vltima parte: qꝛ
nihil dixit de quartana: ſed de quotidiana: ne videret
ita ſimpl'r furari. Et tunc intelligit Gen. ꝙ principiuꝫ
ꝓlõgatur in tertiana non reſpectu aliorũ ſuorũ tẽpoꝝ
nec reſpectu principij omniũ aliarũ febriũ: ſiue abſolu
te: ſiue cõparatiue: ſed ꝙ principiũ prolõgat in tertia/
na reſpectu principij ſinoche: Et ſcda concluſio vult ꝙ
ſtatus prolongat in cõcluſa homotena reſpectu tertia
ne: ſed tertia cõcluſio vult ꝙ declinatio prolongat in
incẽſiua. i. ĩ cauſone reſpectu ſynoche. quarta cõcluſio
fuit: ꝙ ſtatus ⁊ declinatio ſunt ꝓlixa in quotidiana re/
ſpectu iſtarum trium febrium dictarum: ⁊ iſta quar/
ta non fuit poſita a Raſi. Et potuiſſet ponere inter
alias compoſitiones ſi voluiſſet: ſed noluit: ⁊ potuiſſet
dicere de augmento flegmatice: ꝙ ꝓlongatur ⁊ nõ di/
xit tanq̃ꝫ magis notũ: verũ Gen. imaginat ꝙ põt de/
fendi ꝙ Auic. hic per ſtatũ intelligat totam ſecundam
partẽ augmenti ſimul cũ ſtatu: quã totã vocat ſtatuꝫ: ⁊
totã p̃cedentem partẽ: que eſt ex prima parte augmẽ/
ti: ⁊ toto principio vocat principiũ: ⁊ ſic de augmento
nõ reſtabat hic ſpãlis mentio. ¶ Sed hec imaginatio
de augmento mihi nõ placet. Nam Auic. hic loquitur
expreſſe de temporibus vniuerſalibus: cum in ſinocha
homotena nõ ſint tempora particularia. Et augmẽtũ
vniuerſale nõ ponitur ab Aui. diuiſum: nec a Gal. Sꝫ
augmentũ particulare: cuꝰ pars pria apud Aui. ẽ illð
qð vocat a Gal. anomalia. Et pars ſcda abſolute vo/
cat augmentũ in reliquis vr̃ mihi Gen. bene dicere.
Nam principium ſinoche eſt ita breue: vt infra dicet:
ꝙ nõ apparet: nõ ita eſt in tertiana: in ſinocha homo/
tena ipſa eſt quaſi tota ſtatus: vbi ſtatus tertiane pure
nõ eſt niſi vnus paroxyſmus. In incenſiua que ẽ cau/
ſon ꝓpter vehementiorẽ caliditatem q̃ꝫ ſit in homote
na facta criſi diutius ſtant mẽbra ſub calore in remitti.
In quotidiana clarũ eſt ꝓpter materie viſcoſitatem ꝙ
ſtatus ⁊ declinatio eſt longior q̃ꝫ in incenſiua. Et ſi cõ
ſiderentur cõcluſiones plurime longiſſimo modo po/
ſite a Marſilio: nõ tñ aliud dicũt ſubſtantialiter: li/
cet aliqua falſa includant. Nam dicit: ꝙ omne tempus
vniuerſale eſt maius ⁊ lõgius abſolute q̃ꝫ ſibi propor/
tionale in homotena: hoc ſi intelligatur de pura ẽ fal/
ſum: quia ſtatus eius eſt vnicus paroxyſmus qui ẽ. xij.
horarum: ſed homotena eſt quaſi tota ſtatus: vt Mar/
ſilius met dicit. Et durat quattuor ⁊ quandoqꝫ qnqꝫ: ⁊
quãdoqꝫ ſeptem diebus. ſtemus ergo cum iſta narra/
tione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quãuis raro inueniatur quartana continua
⁊ quotidiana integre eradicationis.

¶ Quia multotiens erat dcm̃: ꝙ alij humores a ſan/
guine cũ putreſiunt intra venas: faciũt ꝯtinuã: ⁊ extra
faciunt interpolatã: ne credatur ꝙ hoc ſit equal'r con/
tingens in oĩbus humoribus remouendo dubium di
cit: ꝙ hec ſunt vera: q̃ꝫuis raro ĩueniatur quartana cõ
tinua: aut flegmatica integre eradicatõis: ideſt flegma
tica interpolata cum v̾a quiete inter vnũ poxyſmuꝫ ⁊
alium. Ratio auteꝫ primi eſt: qꝛ cũ melancolia ſit groſ/
ſa non multum viſcoſa facilius a ſanguine ſeparat q̃ꝫ
colera multũ ĩmerſa ſui ſubtilitate: aut flegma multuꝫ
adherens ſui viſcoſitate: ⁊ ideo ſepius cuꝫ peccat pel/
litur: vt putrefiat extra venas: nõ fit ergo quartana cõ
tinua niſi raro: ſed in flegmatica: qꝛ tempus eſt paruuꝫ
inter vnum paroxyſmuꝫ ⁊ alium: ⁊ materia eſt multa
vtplurimum ⁊ viſcoſa: ideo rarius accidit ꝙ integre
eradicetur primus paroxyſmus ante aduentum ſecũ/
di: vnde quidam dixerunt nunquã mundificari. Gal.
tamen. 2. de febribus concedit ꝙ quãdoqꝫ mundifica/
tur: dicit tamen ſe illud concedere: quoniam importu
na nimia ſubtilitas videat ĩnuens ꝗa medico eſt hoc
ſciendum: etiam ſi aliquid valde parum ſignis putre/
dinis remaneat in pulſu.

¶ Et febres quando non curantur ſm ꝙ opor/
tet ⁊ proprie apoſtemoſe conuertuntur ad areſa/
ctionem ⁊ proprie in febribus acutis: in quibus
oportet vt patientes eas cibentur ⁊ non cibãtur
propter intentionem vt perueniat natura ſupra
materiam: aut oportet vt detur in potu aqua fri/
gida: ⁊ non datur in potu propter intentioneꝫ: vt
non fiat cruda: ⁊ non ſuccurritur cum extinctio/
ne alia: quoniam ſi fuerit alia intentio q̃ꝫ dicturi
ſumus in cibatione: ⁊ dando in potu aquam fri/
gidam fortior duarum intentionum predictarum
premittatur ſuper eas ambas: ⁊ dimittatur ob/
ſeruatio illarum duarum.

¶ Hic ponit Auicẽ. ſcðm canonẽ vt ſupradixi dicẽs:
ꝙ febres ⁊ proprie apoſtemoſe: ideſt ſequentes apo/
ſtemata vel coniuncte cum apoſtematibus: quãdo nõ
curantur ſm ꝙ oportet conuertuntur ad arefactioneꝫ.
ideſt ad ethicam ⁊ tabem cum febre. Et hoc maxime
in duobus caſibus. vnus eſt quãdo infirmus indiget
cibo ⁊ non datur ad hoc vt virtus perueniat ſuper ma
teriam: ideſt vacet circa materiam: ⁊ non occupetur
per cibum a digeſtione ⁊ expulſione eius. Secundus
caſus eſt quando in febre deberet dari aqua frigida ⁊
non datur propter timorem: ne apoſtema incrudetur
vel materia: ⁊ cum hoc non ſuccuritur cum alia extin/
ctione loco aque frigide: ⁊ ſupple. ideo non curantur
in iſtis caſibus ſm qð oportet: quoniam ſi fuerit inten
tio propter quã debemus cibare: aut propter quã de/
bemus dare aquam frigidam preſens illa. ſ. quã dictu/
ri ſumus: ⁊ ſupple cum hoc fuerit apoſtema: medicus
ad recte curandum debet ambas res conſiderare: ⁊ id
qð indicat materia ⁊ morbi acuitas: ⁊ qð indicat vir/
tus ⁊ intentio caliditatis: ⁊ ſequi illud qð eſt fortius in
indicando reliquo non neglecto: ⁊ ita in ambabus in/
dicationibus abſtinendum ⁊ non dandum aquam fri/
gidaꝫ ſi ſint debiliores oppoſitis ſequemur ambas op
poſitas: ⁊ dimittamus: lꝫ non ex toto obſeruationem
iſtarum duarum: ⁊ eſt res nota in principijs vniuerſa/
libus vltimo capitulo primi libri.

¶ De ſignificationibꝰ accidẽtiũ febriũ. Cap. 5.

Pro cura hoꝝ acci/dẽtiũ feb. recurre ad Gale. ĩ te/rap. li. II.

Scias ꝙ acceptio ſignificationum fe/
brium eſt ex regimine antecedente ⁊
quomodo fuit: ⁊ ex diſpoſitionibus an
tecedentibus ⁊ preſentibus: ⁊ ex regio
nibus ⁊ temporibus ⁊ ex etate ⁊ complexio/
ne ⁊ ex pulſu ⁊ vrina ⁊ vomitu ⁊ egeſtione ⁊
fluxu ſanguinis narium ⁊ ex diſpoſitione febris
in rigore ⁊ ſudore ⁊ qualitate caliditatis: ⁊ ex
paroxyſmis ⁊ ex diſpoſitione appetitus ⁊ ſiti: ⁊
ex diſpoſitione anhelitus: ⁊ ex coniunctis ſicut
dolore capitis ⁊ vigilijs ⁊ alienatione ⁊ inquietu
dine ⁊ alijs.

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Jſtud capl'm intitulaẗ capl'm de ſignificationibꝰ ac
cidentiũ febrium. Et Gen. intelligit per hoc ꝙ ſit ca/
pitulũ ad docẽdum quid ſignificãt accidẽtia febriuꝫ: ⁊
ita Marſilius. Mihi vero videẗ ꝙ ꝑ accidẽtia febriuꝫ
debemus hic intelligere conditiones febriũ: que ꝺ eis
dicunẗ: vel que eis inſunt: ſiue ſint accidentia ꝯñtia fe/
bres: ſiue cãe pro quanto in obliquo dicunẗ de febre.
v.g. de febre volo ſcire: vtrũ ſit tertiana vel quartana:
intelligo ꝙ eẽ tertianã accidit febri. Sil'r vtrũ ſit mor/
talis vel ſalubris. Jtẽ dico ꝙ hec accidũt febri. hoc er
go capl'm apud me eſt de ſignificationibꝰ ꝑ quas ſigni
ficamus ea que accidunt febribus. i. dicunẗ vel inſunt
febribꝰ: ⁊ diuidiẗ in duas partes. Jn prima narrat ge
nera in quibꝰ opꝫ nos cõſiderare ad ſignificandum ali
quid de febribꝰ. Secũdo oſtẽdit per talia genera ſigni
ficare diuerſas febriũ diſpõnes ibi ſcđa. (Febribus. n.
adſunt.) Jn prima narrat. xvj. collectiones rerum: per
quas ſignificamus ſuꝑ diſpõne febris: ⁊ prima eſt re/
gimen p̃cedẽs febrẽ. ſ. quo ad ſex res nõ nãles: ⁊ qũo
fuit. i. non ſolum in genere: ſed ſpecial'r quo ad menſu
ram ⁊ ordinẽ vel econtrario horũ in ſuo regimine vel
ly qũo fuit ſignificat nobis: ꝙ nõ ſolũ regimen de p̃te/
rito conſideramus: ſed ẽt qũo fuit ſibi de vſu medicina
ruꝫ vel chirurgie vel de accidẽtibꝰ extra regimẽ: ſicut
verbi gr̃a. percuſſio vel caſus ⁊ multa talia: que ſub re
gimine non cõprehendunẗ. ſcđa maneries eſt ꝺ diſpo
ſitionibꝰ ⁊ accidentibꝰ preſentibus. i. valde vicinis: vt
qđ hodie accidit in regimine vel alijs occurentibus in
vita de cauſis primitiuis: ⁊ tollatur ꝙ per id qđ prius
dixit: ⁊ qũo fuit intelligamus morbos: quos pati ẽ cõ
ſuetus. Et per accidẽtia preſentia in iſta parte intelli/
gamus diſpõnes preter naturã alias a febre ex quibꝰ
poſſumus ſuper febre ſignificare. Et ex regionibus ẽ
tertia maneries: quoniã quedã ſunt indiuiduales paſ
ſiones: ſicut in quibuſdã ciuitatibꝰ maxime ſuperuenit
febris flegmatica: in quibuſdã magis colerica: ⁊ que/
dã ſunt regiones lõgiores faciẽtes egritudines: ſicut
maritima ſenaruꝫ. Quarta maneries eſt ex tẽporibꝰ. i.
ex tp̃e anni: in quo ſumus: vt ſi ẽ eſtas vel hyems: aut
ex temporibus. i. ex conſtitutionibus temporũ: qm̃ ex
iſtis etiã quodãmodo ſuper febreꝫ ſignificamꝰ. Quin
ta ſignificationũ maneries ẽ etas. nã alius modi vtpl'ꝫ
ſunt febres ſenũ ⁊ iuuenũ. Sexta eſt cõplexio. Septiã
pulſus. Octaua vrina. Nona ẽ vomitꝰ. Decima ẽ egõ.
Undeciã eſt fluxus ſanguinis nariũ: ⁊ ꝑ hoc datur no
bis intelligi de alijs fluxibꝰ ſanguinis. Duodecima ẽ
diſpõ febris in rigore: puta ꝙ ſit cuꝫ rigore vel abſqꝫ.
Decimatertia eſt diſpõ febris cum ſudore: vtrũ ſit cuꝫ
ea vel non: ⁊ cũ quibus circũſtantijs. Decimaquarta ẽ
qualitas caliditatis vtrũ ſit mitis: aut mordax: aut mul
ta ⁊c̃. Decimaqnta eſt paroxyſmi: quo ad tp̃s inuaſio/
nis ⁊ durationis. Decimaſexta eſt diſpoſitio appetitꝰ.
Decimaſeptima ẽ ſitis ⁊ maneries eius. Decimaocta
ua eſt diſpoſitio anhelitus. Decimanona ſunt accidẽ/
tia coniuncta cum febre: qꝛ febrẽ cõcomitãtia: ſicut do
lor capitis vigilie alienationes inquietudo ⁊ ſimilia.

¶ Sed tu diceres: quare iſta dicunẗ coniuncta cum fe
bre ⁊ non fluxus ſanguinis ⁊ ſitis ⁊ rigor ⁊c̃. Hic dici
tur ꝙ priora ſunt magis eẽntialia ad defenſionem me
dicorũ: vel magis cõiuncta cum febribus: ſed iſta hic
poſita rarius accidunt: vel qꝛ iſta ſunt accidẽtia virtu/
tis animalis: non ita imediate ſequentia diſpoſitiones
virtutum naturaliũ: ſicut ſitis ⁊ fames: ideo remotiora
videnẗ ⁊ magis accidentalia febri: vel tertio: qꝛ dixe/
rat de ſiti ⁊ appetitu qui eſt fames: ⁊ de anhelitu qui
ſꝫm Gal. eſt magis voluntarius q̃ꝫ naturalis addidit:
ꝙ ſimiliter ex coniugatis cum iſtis rebus in hoc ꝙ ſint
diſpoſitiones animales. ⁊ tu elige.

¶ Ubi nota ꝙ hec tota multitudo põt reduci ad mi/
norem numerũ: qꝛ illa per que iudicamus ſuper diſpo
ſitione vel accidentibꝰ febrium ad ſenſum ſupra dictũ:
aut ſunt corporis patiẽtis intrinſeca aut extrinſeca: ſi
extrinſeca: tunc ſunt regimen in ſex rebus non natura
libus: que ſꝫm medicos dicunẗ res extrinſece corpori:
licet ſomnus ſit paſſio corporis ⁊ vigilie: ⁊ talia que di
cuntur res non naturales: ſed iſta ẽt habẽt rationẽ rei
preter naturã quãdoqꝫ: ⁊ nõ conſideranẗ: vt a medico
cõiter adminiſtranẗ ⁊c. ſed quãdoqꝫ vt ꝯſequẽtia mor/
bum: ⁊ vt ſic cõputantur inter res intrinſecas: ſi auteꝫ
ſint diſpõnes corpori intrinſece: tunc aut ſunt res na/
turales ⁊ illis annexe: ſicut complexio etas ⁊c̃. aut res
preter naturã: ſicut actio leſa qualitas mutata: ⁊ exiẽs
mutatũ: ⁊ predicta omnia ad hec reducuntur.

¶ Febribus enim adſunt accidentia ex quibus
ſignificãtur diſpoſitiones earum: de quibus ſunt
accidentia ſignificantia magnitudinem earum ⁊
ipſarum paruitatem: ſicut qualitas caliditatis ⁊
quãtitas ipſius. Et de ea eſt que eſt mordicatiua
vehementer ex quo prius inuadit vſqꝫ ad finem
ſuum. Et de ea eſt que mordicat in primis: dein/
de minuitur propter reſolutionem materiei ⁊ le/
nitur. Et de eis ſunt que mordicant: ⁊ de eis ſunt
quarum caliditas eſt humida: ⁊ de eis quaruꝫ ca
liditas eſt ſicca.

¶ Jn iſta parte per has maneries ſignorum docet ſi/
gnificare ſuper diuerſis febrium diſpoſitionibus: ⁊ di
uiditur in nouem partes. in prima docet ſignificare ſu
per intenſionem ⁊ remiſſionem earum. ſcđo docet ſi/
gnificare ſuper genus vel ſpeciem febrium. tertio ſuꝑ
earum malitiam vel incolumitatem. quarto ſuper dige
ſtionem vel indigeſtionem. quinto ꝓmittit ſe dicturũ
accidentia ſignificantia criſim. ſexto ꝓmittit dicere ac/
cidentia ſignificantia ſalutem vel mortem. ſeptimo di/
ſpoſitionem virtutis ⁊ membrorum ⁊ humorum. octa
uo tempora febrium. nono ⁊ vltimo iteruꝫ redit ad do
cendum ſignificare ſpeciem febrium. ſcđa ibi. (Et ſunt
accidentia.) tertia ibi. (Et ſunt accidentia ſignifican/
tia malitiam.) quarta ibi (. Et accidentia ſignificantia
digeſtionem.) quinta ibi. (Et accidentia que ſignifi/
cant criſim.) ſexta ibi. (Et accidentia ſignificantia ſo/
ſpitatem.) ſeptima ibi. (Et forme.) octaua ibi. (Et
accidentium febrium.) nona ibi. (Et res ex quibus).

¶ Jn prima parte dicit: ꝙ febribus adſunt acciden/
tia ſignificantia diſpoſitiones earum: de quibus ſunt
accidentia: que ſignificant magnitudinem earum: ⁊ ea
rum paruitatem: ſicut verbi gratia. qualitas calidita/
tis ⁊ quantitas ipſius. exempli gratia: ſicut de ea fe/
bre: cuius caliditas eſt mordicatiua vehemẽter ex quo
inuadit vſqꝫ ad finem ipſius. ſ. mordicat tactum a prin
cipio cum ſibi occurrit ⁊ continuat ſuam mordicatiõeꝫ
continue dum tactus perſeuerat ſuper infirmuꝫ: ⁊ ali/
qua eſt: que mordicat in primo occurſu: ſed perſeuerã
te manu minuitur mordicatio propter reſolutionẽ ma
teriei ⁊ lenitur. i. apparet lenior: ⁊ ſimiliter ꝙ de febri/
bus quedam ſunt: que mordicant: ⁊ quedam ſunt qua
rum caliditas eſt humida: ⁊ ſimiliter alique ſunt: quaꝝ
caliditas eſt ſicca. ſ. in fine.

¶ Nota ergo primo: ꝙ cũ caliditas fundaẗ in putrido
humore a quo vapores eleuãtur cuꝫ manus tãgit cor
pus infirmi nõ ſolũ calor fumoꝝ: qui tãgit manũ opaẗ
in illã: ſed calor qui eſt in humoribꝰ ẽt coagit: ſicut quã
do eſt ignis: in quo ſunt multe prune ⁊ flãme nõ ſoluꝫ
calor flãme calefacit: aut calor aeris circũdãtis hoĩes
ſtantes apud ignẽ: ſed calor prunarum ⁊ flãme ⁊ aeris
ſunt ſicut vnum agens totale ⁊ multo fortius ĩprimũt
q̃ꝫ imprimeret ſolus fumus aut vapor.

¶ Scđo nota ꝙ calor fundatus in ſubſtantia ſicca ma
gis mordicat alijs paribus q̃ꝫ fundatus ĩ humida hoc
notat

UVA. BHSC. IyR_044_2

notat experientia:⁊ cauſa eſt:aut quia cum ſiccitas eſt cōiuncta caliditati fortificat eā in agendo:aut qꝛ humiditas eam debilitat:aut qꝛ forma ignis eſt vigoroſior ī ſicco.⁊ ideo magis agit ad ſeparationē etherogeneorum: quare ex eque forti impreſſione in calefaciendo magis agit ſeparando cōtinuitatē:aut ad illud diſponendo ⁊ magis aperit vias ⁊ magis penetrat actio niſi faciat opus cauſtici:⁊ ꝓpterea caliditas fundata in ſubiecto ſicco cui cōiungitur caliditas fumi ſubtilis dum ſubiectū permanet hoc modo magis mordicat ⁊ cito: ⁊ iō calor cauſonidis:qꝛ materia eſt multa:⁊ nō ſolū in ſuperficie:ſed ꝓfunda eſt ſicca ⁊ multū facit fumum.i. mordicat ab initio ⁊ perſeuerat mordicatio:ſed caliditas tertiane pure mordicat in principio:cū manus ſuperponit̄ poſtea lenit̄:qꝛ reſoluit̄ ꝓ magna parte fumus ⁊ humor qui erant ſub manu cum ſit humor in ea ꝓpe cutem ⁊ nō ſit multus:nec multe reſiſtentie. ⁊ pꝫ: quare quartane ⁊ flegmatice minus mordicant in principio ⁊ perſeuerando magis:quia humor caleſit ⁊ non ita diſſoluitur: ⁊ patet quare dicitur ꝙ quarūdam febriū caliditas eſt humida: qꝛ fundata in ſubto humectante vt vapor ſanguinis vel flegmatis:quedā ſicca: qꝛ cōiuncta ſiccitati vt caliditas ethice ⁊ tertiane pure ⁊ cauſonidis. ¶ Sed diceres p̄io hic nō dedit exemplū ad ꝓpoſitū.nā p̄io dicit ꝙ ꝗ̄titas caliditatꝭ ⁊ qualitas eius ſignificāt magnitudinē ⁊ paruitatē febris. ⁊ dando exēpla.dixit iſtos quinqꝫ modos: in qb᷒ nō dixit de ꝗ̄titate caliditatis:ſꝫ ſolū de qualitate. ¶ Scḋo nō videt̄ q̄uō iſti modi ſignificant magnitudinē febris vel paruitatē. ¶ Hic dr̄ ꝙ ꝗ̄titas caliditatis ſm̄ modum loquendi medicorū aut accipit̄ ꝓ intenſione caliditatis aut ꝓ ꝗ̄titate ſubiecti ſui ꝓprij apud medicos vaporoſi circūdantis organum tactus.nā dicitur ſcḋo cōplexionū:ꝙ calor iuuenis eſt pauce quātitatis reſpectu caloris puerorum:qꝛ illud quod reſoluitur ex eorū corporibus eſt parū:⁊ ſic pꝫ ſcḋs modus. primus aūt vſitatus.vt dicit Gal.p̄io affo.cōmen.14. febres igit̄ mordicātes alijs parib᷒ ſūt itēſioris caliditatis ā mordicantib᷒:⁊ ſic maiores:⁊ eaꝝ calor maior alijs pibus ⁊ pſeuerāter mordicatiuus:dr̄ hr̄e ꝗ̄titatē cum certo mō.ſ.pſeuerātia:⁊ ſic ſua exēpla ſunt aut de ꝗ̄titate caliditatis aut q̄litate:⁊ ꝓ h̄ pꝫ r̄nſio ad ſcḋꝫ q̄.n.ſignāt itēſuꝫ calorē ꝓ hoc ſignificāt febrē magnā:⁊ ſilr̄ que ſignificāt multā ꝗ̄titatē vapoꝝ eleuatoꝝ ab hūorib᷒ ſignificāt febrē magnā oppoſite paruā diuerſis modis dictis de ꝗ̄titate feb. ¶ Sꝫ ſi dicas ꝙ iſte ſunt differentie eēntiales febris.vt dicit Gal.ꝑmo de dr̄ntijs febriū cap.ꝑmo.ḡ nō ſūt accn̄tia febriū. ¶ Dicit̄ ꝙ añcedēs eſt verū ad ſenſum expoſitū in ꝑmo caplo:nō tñ ſequit̄ quin ſint que accidunt febribus eo modo quo h̄ loquimur.vt pꝫ in ꝑncipio capituli iſtius.

Gal. ꝺ accidēti tertio.cap.3.

¶ Et ſunt accn̄tia que ſignificant genus earuꝫ: ſicut accidētia propria cum tertiana:ſicut principium paroxyſmi cum punctione ⁊ horripilatiōe ⁊ mordicatione caliditatis in eo.

¶ Hic docet ſignificare ſuper genus vel ſpēm febris dicens:ꝙ quedam ſunt accidentia q̄ ſignificant genus earum.ſ.febriū.ſicut verba gratia.accidentia ꝓpria cū tertiana.vt principium paroxyſmi cū punctione in habitu totius:ac ſi acubus pungeret̄ ⁊ cum horripilatione:de qua infra dicemus:⁊ cū mordicatione caliditatis.⁊ per hoc dat nobis intelligi moduꝫ debitum cognoſcendi ſpēm febris:qꝛ eſt ex accidentibus ꝓprijs: ille eſt:in quo nō eſt error:lꝫ accidentia cōmunia iuuēt aliquādo:⁊ hec dicunt̄ ſpecialiter in capitulis febriuꝫ putridarū vbi exempluꝫ iſtud verificabitur.

¶ Et accidentia ſignificantia malitiam earum: ſicut inquietudo ⁊ alienatio ⁊ vigilie.

¶ Ponit tertiū qō ſignat̄ ꝺ febrib᷒ dicēs:ꝙ q̄dā ſūt accidētia ſignificantia malitiam febrium:ſicut.verbi gratia.inquietudo alienatio ⁊ vigilie. Et tu iuuenis nota ꝙ hec tria poſuit ſpecialiter ſignificantia malitiaꝫ: licꝫ multa ſint alia.nam iſta ſunt fortia in ſignificando:⁊ ipſe non ponit niſi quedaꝫ exempla. Inquietudo.n.oſtēdit infirmum ita moleſtari a materia febris vt non poſſit in vno ſitu quieſcere. Similiter alienatio ſignificat febrem magnum nocumentum inferre cerebro:⁊ vigilia ſilr̄: niſi multa adſit ſiccitas.

¶ Et accidētia ſignificātia digeſtionē:ſicut illū qō dicemus de diſpōnibus vrine.

¶ Ponit per que ſignificat̄ mām̄ febris eſſe digeſtam vel nō:dicens:ꝙ cum diſpoſitio vrinarum de qua īfra in ſcḋa huius dicetur:⁊ dictum eſt in ſcḋa primi.ſputū etiam ⁊ feces ⁊ ſudor hꝫ quodāmodo hoc ſignificare: qꝛ magis vrina in febribus precipue humoralib᷒ que non ſunt ex apoſtemate ſolū aliō:⁊ hoc qꝛ materia ſaltem añcedēs eſt in venis vtplm̄:a qua decidit ſaltē in interpolatis plerūqꝫ hypoſtaſis.

¶ Et accn̄tia que ſignificāt criſim q̄ dicimus.

¶ Hic vt dixi in diuiſiōe/ꝑmittit ſe dicturū infra:vt in ſcḋa huius accidētia ſignificantia criſim.

¶ Et accidentia ſignificantia ſoſpitatem ⁊ contrarium eius dicemus omnia illa.

¶ Hic ponit etiam q̄uō ſunt accidentia aliqua ſignificantia ſoſpitatem futuram:⁊ quedam ſignificantia contrarium illius que ipſe dicit ſcḋa quarti.

¶ Et forme inſunt iudicia plurima:ſicut ille cuius cōuertit̄ color ad plumbeitatem ex albedine ⁊ viriditate:⁊ ſignificat frigiditatem humorum ⁊ paucitatem caloris innati : aut excitationem ⁊ inflationem:ſicut accidit ei:cuius cauſa eſt ſatietas nauſeatiua:⁊ ſicut velocitas detumitionis faciei ⁊ tornatilitas eius ⁊ tenuitas naſi:⁊ ſignificant/aut vehementiam caliditatis:aut ſubtilitatem humoꝝ ⁊ velocitatē reſolutiōis eoꝝ propter amplitudinē poroꝝ ⁊ motus in ſeipſis ⁊ exit᷒ eorum a cōſuetudine:aut caſus eoꝝ habēt ſignificationes:⁊ res de illis quas dicemus.

¶ Hic oſtendit quomodo quedam ſignificant diſpoſitiones humoꝝ a qbus pēdet febris:aut corpis febriētis dicens:ꝙ forme iterū inſunt plurima indicia.i.⁊ ꝑ formā habemus plures res iudicare in febrib᷒ vl̄ diſpoſitiōes.ſ.humoꝝ ⁊ corpis febriētis:ſicut.ꝑbi grā. ille cuius color vertit̄ in febre ad plumbeitatē:ex albedine ⁊ viriditate ſignificat abundantiam humoꝝ frigidoꝝ:qꝛ flegmatis ⁊ melācolie.nam alij humores ſunt aut rubei:aut citrini:aliqui tamē intelligunt ly ex.ꝙ dicat terminuꝫ a quo:⁊ erit ſenſus:ꝙ ille qui p̄imo erat albus:aut p̄io erat viridis fiat plūbeus:⁊ ꝑ viridē poſſumus intelligere citrinū in hoc ſenſu : qꝛ ſi ex nāli albo aut citrino cōuertit̄ ad plūbeitatē nō erit niſi ex humorib᷒ frigidis ⁊ ꝓprie faciētib᷒ febreꝫ ſi febriat:quia plerūqꝫ illi a qbus febrit ſunt qui dominant̄:aut aliqn̄ ſignificat hoc ꝯuerſio paucitatis innati caloris.naꝫ per illam paucitatē opꝫ paucū eſſe ſanguinē ⁊ ſpm̄:vn̄ nō remanet corpus rubeū:⁊ parum ſanguis qui remanet ꝓpe cutem propter friditatē denigratur:ex illo ergo ⁊ colore cutis albo in ſe fit plumbeus. ¶ Secundū exēplum eſt de illo qui conuertitur ad excitationē.i.ad diſpoſitionē faciei ſimilē diſpōni hominis excitati a ſomno:qꝛ circundantia oculos ſint tumida ⁊ quaſi tota facies:⁊ eſt diſpoſitio in illo loco propinqua cacheſie.hec eſt diſpoſitio ſignificat repletionem vaporum.⁊ ideo accidit hec illi:cuius febris/cauſa fuit nauſeatiua repletio.nam repletio ducens ad nauſeā plerūqꝫ eſt cū va/

UVA. BHSC. IyR_044_2

Cāe tornatilitatis faciei.

por aſcendētium ad caput multitudine. ¶ Tertiū exēplum eſt velocitas detumitionis faciei.i. ꝙ cito facies pdat ſuos naturales tumores: quos hꝫ ex carnis ſpongioſitate: ſicut in fronte in naſo in temporibus: ⁊ vocatur hec diſpō tornatilitas. illa.n. ſignificat aut vehementiam caliditatis aut ſubtilitatis humor ⁊ velocitatē reſolutionis corporis propter amplitudinem pororū: ⁊ ideo niſi ex alijs cauſis fuerit: eſt valde malum ſignū: ⁊ ſubdit ꝙ motus eor in ſeipſis ⁊ exitus eor a cōſuetudine aut caſus eor hñt ſignificationes: ⁊ res alie de illis hñt ſignificationes quas dicemus: ⁊ hec pars tolerat plˀes expōnes: vna eſt Marſilij dicentis: ꝙ motˀ eorum.ſ. humor in ſeipſis eſt cā detumitionis faciei ⁊ tornatilitatis: ⁊ pars ſequens que dicit. ⁊ exitus eorꝫ a conſuetudine. intelligitur ꝙ exitus infirmi a conſuetudine habet ſignificationes ſuper diſpōne febrium: ⁊ ſilˀr caſus a conſuetudine: qꝛ pmutatio cōſuetudinis in aliā cōſuetudinē: ⁊ dicit ab exitu a cōſuetudine: qꝛ illa non ſignificat niſi dimiſſionem conſuetudinis. hec ſignificat dimiſſionē huius ⁊ acceptionē alterius: vt poteſt ſumi ab Aui. infra in caplˀo de emitriteo: ⁊ res alie ſicut etas ⁊ ſilˀia iter ſignificant ſup diſpoſitiones hūorum ⁊ corporis patientis. ¶ Gentilis primā ptē illā.ſ. ⁊ motus eor in ſeipſis. primo exponit ꝙ per motū eorū intelligamus humor ſubtilitatē: p quā a ſeipſis habēt vt reſoluātur facilˀr. ſcdo mō per motū in ſeipſis intelligit ꝙ in ſeipſis referaᵗ ad patiētē: qꝛ tornatilitas quādoqꝫ accidit ꝑpter motū infirmor: qꝛ inqetanᵗ vel vigilāt vel fluxū vētris patiunᵗ: vl ſumpſerūt pharmacū ſolutiuū: reliqua exponit vt Marſilius. poſſet tñ dici ꝙ exitus a cōſuetudine ⁊ pmutatio ꝯſuetudinis ſunt cauſa detumitionis faciei cite. nā qui ꝯſuetus eſt exercitio ⁊ inſultui inimicor ⁊ famis per hoc nō ita terreᵗ ſicut qñ facit hoc ꝑter ꝯſuetudinē: nec ita facies detumeſcit ⁊ ſimiliter res alie importãt ſignificationes ad citam detumitionem ipſius faciei: de quibus eſt timor tediū triſtitia ⁊ multa que alibi dixit.

¶ Et accñtiū febriū quedam ſunt quorum hora eſt hora ſtatus: ſicut alienatio ⁊ commixtio mentis propter inflāmationem capitis: ⁊ de illis ſunt quorum hora eſt principium: ſicut horripilatio ⁊ frigus: ⁊ ſicut profunditas ſomni que cōſequitur plurimum principiorum febrium propter debilitatem cerebri: ⁊ declinatio caliditatis ad interiora corporis vbi eſt materia ⁊ multitudo vaporꝫ eleuatorum ab eo per cōmixtionem incipientē in corpore vſquequo reſoluit eos inflāmatio: ⁊ adiuuat illud frigus cerebri in ſeipſo ⁊ frigus humoris q vult: putrefit ⁊ caleſit.

¶ Oſtēdit modū ſignificādi tp̄s particulare dicēs: ꝙ hec ſignificanᵗ p accñtia q̄ ꝓprie debēt apparere i illo tpe ſicut quedā ſunt accñtia: quor hora eſt ſtatus.ſ. que ꝓprie apparent in ſtatu: ſicut alienatio ⁊ cōmixtio mentis que accidūt p inflāmationē capitis: ⁊ alienatio pōt ſumi pro corruptione imaginationis cū imaginaᵗ aliqḋ pſens qḋ nō eſt: ⁊ cōmixtio mētis pro corruptione eſtimationis: cum nō recte iudicāt de honeſto vel vtili: ⁊ alijs que nō pcipiūtur ſenſu: ⁊ ꝙ iſta maxie accidūt hora ſtatus: in qua plurimū vapores petūt caput: eſt clarū. Silˀr quedā ſunt accidētia: quor hora eſt ꝑncipiū: ſicut frigus ⁊ rigor ⁊ horripilatio: qꝛ vtplˀm tūc accidūt ⁊ ꝓfunditas ſomni ⁊ aſſignat cām ꝓfunditatis ſomni in principio: qꝛ conſeqtur plurima ꝑncipior febris.ſ. particulariū pp debilitatē cerebri: ꝑpter quam cogiᵗ ſpūs retrahere ab inſtrumētis ſenſus ⁊ motus. Et ad hanc debilitatē faciendā declinatio caliditatis ad interiora corporis: vbi eſt materia adiuuat ⁊ multitudo vapor eleuator ab eo.ſ. corpore: ab ea.ſ. mā ꝑ cōmotionē incipientē i corpe quouſqꝫ reſoluat eos vapores iſlāmatio: ſupple adiuuat ad hãc debilitatē: ⁊ adiuuat illud frigˀ cerebri in ſeipſo: ⁊ frigˀ hūoris q vult putrefieri ⁊ caleſit: ita ꝙ lˀr adiuuat referᵗ ad hec oīa. Aliter textˀ eēt cū mala grāmatica. De horripilatiōe ⁊ frigore q̄re accidāt in ꝑncipio dcm̄ ē multotiēs ⁊ dicetur ſequēti caplˀo. ¶ Sꝫ ḋ cauſis ꝓfunditatis ſomni accidētis i ꝑn. paroxyſmor. ꝑma ponitur cerebri debilitas debilitato inato calore pp malos hūores: ⁊ iſta debilitas eſt cā nō facilis excitatiōis. Hāc āt debilitatē per quā fit ipotens ad vigiliā adiuuat ꝑmo ꝓfūdatio caloris.ſ. ſpūs vitalis ⁊ nālis ad partē iteriorē vbi eſt mā q̄ declināte remanet cerebr magis paupatū calore: ⁊ fit debilitas. ¶ Sꝫ tu diceres qñ retrahiᵗ in ſomno ſpiritus aīalis ⁊ vitalis ad iteriora trahiᵗ ad cerebr. vtpꝫ. ḡ in iſta ꝺclinatōe trahiᵗ ad cerebr: ⁊ ſic nō paupaᵗ: imo magis vigoraᵗ p lˀz. Hic pōt dici duobˀ modis. vnus ꝯcedēdo qḋ dr ꝙ trahiᵗ ſpūs ad cerebr taꝫ aīalis q̄z vitalis ⁊ magis q̄z añ ꝑncipiū. Sꝫ tñ illi trahunᵗ hūores q ſunt ī motu q faciūt oppilationē ⁊ iclinationē alterādo cerebr ad ñ trāſmittēdū ſpm̄ ad exteriora. Vel dic ſcdo qḋ trahiᵗ ad cerebrum: ſed multo magis ad corˀ ptes ſibi vicinas: quare leſio ī talibus ꝑncipijs eſt māior: ⁊ ideo natura magis ſollicitaᵗ ad illuc trahendū. vnde depauperaᵗ cerebrum calore. Vel tertio dicaſqꝫ nō trahunᵗ ad cerebrꝫ: lꝫ cerebrū inclinetur ad attrahendum ꝓ tūc: qꝛ fortius trahunt alia mēbra. Modo vt oſtendi ſcdo affo. ſcdē particule: nō oportet in ſomno ſemꝑ actu trahi ſpūs ad cerebrū: ſed ſufficit ꝙ cerebrum nō ita tranſmittat ꝙ exteriora mēbra ſenſitiua ⁊ motiua poſſint in operationes eo modo quo ibi limitatum eſt. Qualitercūqꝫ ergo ſit ꝑm has duas limitationes vltimas reſponſiones fit cerebrum frigidius: etiā ſi cōcedatur ꝙ plus habeat de ſpū animali. ¶ Scda cauſa addiuuans hanc debilitatem ad faciendꝫ ſomnum eſt multitudo vaporum qui eleuanᵗ in hora agitationis humorum in principio qui vapores nō ſolum ab illo humore qui facit febrem eleuanᵗ: ſed ab illis q ſecum ſunt. Et ideo multotiens in colerica febre nō ſolumˀ ꝑpter ꝓfundationem caloris fit ſomnus in principio vt in hoc loco dicunt Gen. ⁊ Marſilius: ſed ꝓpter multitudinem vaporū nō colere: qꝛ illi facerent vigilare: ſed flegmatis aut ſanguinis qui erant colere cōmixti: ⁊ hora agitationis magis euaporant. Hoc tā plus accidit i febribus frigidis: ſicut a materia flegmatica. ¶ Tertia cauſa eſt frigus cerebri in ſeipſo: qꝛ ſi cerebrum eſt frigidum cōplexionaliter fit maior ꝓfundatio ſomni ab iſtis cauſis paribus exiſtētibus: ⁊ ideo in habentibus frigidꝫ cerebrum magis accidit ſomnus in principio paroxyſmorū. ¶ Quarta cauſa eſt frigus humoris qui vult putrefieri ⁊ calefieri. Et intelligatur ꝙ quādo humor qui mouetur ad putredinem de ſe frigidus: lꝫ per putrefactionem calefiat: tamē in principio multi vapores eleuanᵗ qui habent cerebrum infrigidare: ⁊ ſic facere ſomnum ꝓfundiorem: vel cerebrum debilitare ne poſſit vigilare.

¶ Et res ex qbus ſciᵗ diſpoſitio febris ⁊ ex qua ſpecie ſit ſunt diſpoſitio febris in acuitate ſua ⁊ ſua lenitate: ⁊ diſpoſitio febris in hoc ꝙ ipſa accidit a cauſis primitiuis ⁊ antecedentibus ſecundum conditionem predictam. ⁊ diſpoſitio febris adherentia ſua ⁊ eradicatione. ⁊ diſpoſitio febris in acuitate ſua cum rigore ⁊ frigore ⁊ horripilatione aut eius contrario: ⁊ qḋ ē ex eo: ⁊ diſpoſitio febris in dimiſſione ſua cum ſudore pauco: aut plurimo. Aut diſpoſitio preterita regiminis ⁊ etas ⁊ forma ⁊ tp̄s ⁊ ars ⁊ diſpō pulſus ⁊ vrine.

¶ In

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ In iſta parte: quia ſigna ſolum ꝓpꝛia docuerat ad
recognoſcendum ſpēm febꝛis narrat multa alia adiu/
uantia ad cognoſcendum ſpēm febꝛis. Et per ſpēm in
telligamus etiā genus ꝓpinquum: Pꝛimū ergo eſt di
ſpoſitio febꝛis in acuitate ⁊ leuitate ſua. Nam cum eſt
acuta ſcimus ꝙ eſt humoꝛalis ⁊ ex calido vtplurimuʒ.
Si nō acuta cum quibuſdā circūſtantijs cōpꝛehendaʒ
flegmaticam: cū quibuſdam melancoliā ⁊c. Scōm eſt
diſpoſitio febꝛis in hoc qđ eſt accidere a cauſis pꝛimi/
tiuis cū circūſtātijs ſupꝛadictis: aut nō accidere a cau/
ſis pꝛimitiuis. Nam per pꝛimū ſcitur ꝙ eſt effimera: ꝑ
aliud ꝙ ē putrida vtplurimū. Tertiū eſt cognoſcere fe
bꝛem ſcōm qđ eſt adherens vel eradicata. i. interpola/
ta vel cōtinua cum tepoꝛe vel ſine tepoꝛe. Quartuʒ eſt
diſpoſitio febꝛis in accidendo cum rigoꝛe frigoꝛe vl'
hoꝛripilatione vel cōtrario iſtoꝛum. Quintum eſt di/
ſpoſitio febꝛis in dimittendo cum ſudoꝛe plurimo aut
pauco. Sextum ē diſpoſitio ꝑterita regiminis. Septi/
mum eſt etas. Octauū foꝛma per quā intelligimus ha
bitudinem totius in carnoſitate ⁊ pinguedine ⁊ colo/
re. Nonū eſt tempus ā̄ni. Decimū eſt ars. Undecimuʒ
diſpoſitio pulſus. Duodecimuʒ diſpoſitio vꝛine: ⁊ iſta
omnia dicent̄ in particularibus capl'is qn̄ ſigna ſpērū
febꝛium ponent̄ infra. nam intelligenti ſatis pʒ quō ex
vnoquoqʒ iſtoꝛum poſſumus arguere ſi humoꝛ peccet
vel nō: ⁊ quis eſt humoꝛ peccans.

¶ Signa de rigoꝛe frigoꝛe hoꝛripilatione ⁊ fra/ctione. Capitulum. 6.

Snīa iſtiꝰ capl'i inte/gre habet̄ a Gal. li. ꝺ rigoꝛe.

Hoꝛripilatio eſt diſpoſitio in qua inue/
nit coꝛpus diuerſitatē in frigoꝛe ⁊ pun
ctionem in cute ⁊ lacertis. ⁊ antecedit
eam pigritia ⁊ fractio.

¶ Iſtud capl'm intitulatur ab Auic. ſermo de rigoꝛe ⁊
hoꝛripilatione ⁊ frigoꝛe ⁊ fractione. ⁊ placuit Auic. qꝛ
hec accidentia multotiens accidunt in febꝛibus putri
dis ⁊ maxime in interpolatis: ⁊ plurimuʒ in pꝛincipio
poſt determinationem de accidentibus ſignificantibꝰ
eas diſpōnes: que febꝛibus accidunt loqui ſpecifice ali
quātulū de iſtis. Et diuidit̄ in quattuoꝛ partes. In pꝛi
ma ponit haruʒ quattuoꝛ diſpoſitionū notificationes.
In ſcđa cauſas. In tertia q̄ʒdaʒ ſignificationem ⁊ diffe
rentias quaſdam inter eas. In quarto ponit quoſdam
canones. ſcđa ibi. (Et de cauſis vehementie.) tertia.
ibi. (Et qn̄qʒ ſignificant.) quarta ibi. (Et cōmotio).
¶ Circa partē pꝛimā nota ſm̄ Gal. in lib. de tremoꝛe
⁊ iectigatione ⁊ ſpaſmo. ꝙ tā in hoꝛripilatione q̄ʒ in ri
goꝛe debet eſſe ſenſatio frigoꝛis ⁊ cōmotio inuolūta/
ria diuerſa: ſed qn̄ cū hac frigoꝛis ſenſatione eſt motꝰ
ſolum in cute ⁊ nō in toto vocatur hoꝛripilatio vel hoꝛ
roꝛ: ita ꝙ inter hoꝛripilationem ⁊ hoꝛroꝛem nō ponit
differentiam: ⁊ ꝓpter hoc Auic. hic nō dixit de hoꝛro
re: quādo autem cum illa ſenſatione frigoꝛis eſt cōmo
tio inuoluntaria ⁊ inequalis nō ſolum in cute: ſed in la/
certis ⁊ in toto. tunc eſt rigoꝛ: quādo vero ſentitur fri/
gus: ⁊ nō eſt aliquis motus in cute vel toto. tunc dici/
tur tipus vel frigus: ſed nec hoꝛripilatio nec hoꝛroꝛ
nec rigoꝛ. Cum vero loquimur in ſanis. tunc nomē ri/
goꝛis qn̄qʒ ſumitur ꝓ ſola ſenſatione foꝛtis frigoꝛis. H
totum ſignificat aperte Gal. in loco allegato: qui poſt
longam diſputationem de his rebus in determinan/
do libꝛo allegato ita dicit ad litteraʒ: ⁊ inuenitur iſtud
in libꝛis medicoꝛum cōmuni vſu narratis: ita ꝙ quā/
do accidit coꝛpoꝛibus frigus ī pꝛincipio paroxyſmi fe
bꝛis ſine cōcuſſione ⁊ agitatiōe notabili nō accidit eis
rigoꝛ: ⁊ hoc qꝛ iſtud accidens in pꝛincipio febꝛis opʒ ī/
tendi ad hoc vt vocetur rigoꝛ: ⁊ cū hoc ſit motus in to
to inequalis ⁊ ſine voluntate. his. n. deficientibꝰ nō eſt
rigoꝛ. hic igit̄ de rigoꝛe ī febꝛe: ⁊ poſt ita dicit: ſʒ ſi ſuꝑ
ficies non moueat̄ apparēter coꝛpꝰis illo mō neduʒ in/
equal'r moueat̄ tipus vocat̄ frigus: hec dicit Gal. ꝺ fri
goꝛe: ⁊ poſt ſubdit. ſi ꝟo ſuꝑficies coꝛpis moueat̄ mo
tu inoꝛdinato ⁊ hirſutat̄ in ꝑ̄ncipio ꝑoxyſmi ꝑ̄ter hoc
ꝙ totū coꝛpus moueat̄ ſimul vocat̄ hoꝛripilatio ⁊ hoꝛ
roꝛ: ⁊ accidēs qđ accidit ſoli cuti: ⁊ hʒ ſe ad cutē: ſicut ri
goꝛ ad coꝛpus totū. hoc dicit Gal. de hoꝛripilatione ⁊
hoꝛroꝛe: ⁊ poſtea ſubdit. cū ꝟo dicimus coꝛpus ſanoꝝ
rigere qn̄ eis aduenit frigus vtimur noīe rigoꝛis ꝑ̄ter
iſtā intētionē extēdēdo ipʒ ad omnē frigiditatē nociuā
coꝛpoꝛi accidentem. hec Gal.
¶ Scđo pꝛincipal'r pꝛo ītellectu ⁊ ꝯcoꝛdia auctoꝝ no
tādū ꝙ hoc nomē tremoꝛ qn̄qʒ ſumit̄ ꝓpꝛie ꝓ motu di
uerſo ꝑ̄ter nām ꝑtim facto a ꝟtute voluntarie motiua
ꝑtim facto a grauitate mēbꝛi ꝯ̄ inclinationē ꝟtutis vo/
lūtarie motiue eiuſdē mēbꝛi ꝑꝑ ꝟtutis debilitatē: ſicut
qn̄ nitimur caput tenere rectū ⁊ tremit: ⁊ qn̄qʒ nitimur
manū tenere ⁊ nō poſſumus firmiter qn tremat: ⁊ hic
tremoꝛ eſt accidēs virtutis volūtarie motiue: quod fit
partim a virtute: partim a re ꝑ̄ter nām: ⁊ iſta eſt ꝓpꝛia
ſignificatio noīs. vnde Gal. in libello nūc allegato de
rigoꝛe ⁊c. ita dixit. Et hoc iam illi addiderūt qui dixe/
runt rigoꝛem frigiditatem cum tremoꝛe. attamen non
ꝓpꝛie locuti ſunt: conueniebat. n. eis non noīare tre/
moꝛem: ſed potius ſubleuationē inuoluntariam cū con
cuſſione ⁊ agitatiōe aut motione: aut qđ inueniſſet ei
aliud his nominibus ſimile: ⁊ hoc cum dr̄ nomē tremo
ris eſt nomen alterius accidentis: hec Gal. ⁊ in ſecun
do capitulo eiuſdem libꝛi plane declarat.
¶ Tertio no. ꝙ nō eſt īcōueniēs ex cauſis rigoꝛis qn̄
creſcunt ſequi etiā tremoꝛē ⁊ ꝯiungi rigoꝛē cū tremo/
re. Nā cum ꝓpter cauſam rigoꝛis ad hoc venit virtus
motiua voluntarie ꝙ non poſſit recte ⁊ continue mo/
uere mēbꝛum: ſed grauitas mēbꝛi ſufficit motū virtu/
tis interrūpere: ꝓpterea ꝙ pꝛopter frigiditatem mem
bꝛi: aut aliam cām eſt intantum debilitata: ꝙ integre ⁊
ſine interruptione per motum grauitatis nō pōt vſqʒ
ad terminū intētum mouere: īmo nec multuʒ notabili
tempoꝛe quin interueniant motus diuerſi ꝓpter mē/
bꝛi grauitatē: tūc iam ex cauſa rigoꝛis ſuperuenit tre/
moꝛ. Et hoc iteꝝ plane vult Gal. loco allegato capl'o
tertio cū dixit. Et ſimil'r medicant̄ coꝛpoꝛa in pꝛinci/
pijs paroxyſmoꝝ febꝛiuʒ: in qbus rigoꝛe ⁊ frigoꝛe ꝑ̄/
cedētibus ſuperuenit tremoꝛ. Ecce quo modo vult ꝓ/
pꝛie capiendo tremoꝛem ipm̄ accidere in pꝛincipio pa
roxyſmoꝝ febꝛium ꝑ̄cedētibꝰ rigoꝛe ⁊ frigoꝛe: ⁊ ꝯſtat
ꝙ ille venit ex cauſis rigoꝛis: ⁊ ſnīam hanc poſſumus
colligere. 5. de accidente ex Gal. loquendo pꝛopꝛie de
tremoꝛe. nam in capl'o. 20. declarat: ꝙ tremoꝛ eſt acci/
dēs virtutꝭ volūtarie motiue: ⁊ eſt motus compoſitus
ex motu facto a ꝟtute volūtarie ⁊ ex motu facto a gra/
uitate mēbꝛi: ⁊ poſtea in capl'o penultimo eiuſdē qnti
dicit. Illa ꝟo. ſ. materia que rigoꝛē oꝑatur eſt ꝑua ſub
tilis ⁊ pungitiua parum ſe mouēs. Si ꝟo fuerit mul/
te quātitatꝭ ⁊ motus maioꝛ tremoꝛē generat: ecce quō
vult ꝙ cā faciēs rigoꝛē cuʒ foꝛtiter moueat̄ facit tremo
rem: non tn̄ negat cū tremoꝛ eſt eſſe etiam rigoꝛē: ſed
motus qui eſt requiſitus in rigoꝛe eſt alterius modi q̄ʒ
tremoꝛ: ⁊ in eodem penultimo capl'o dixit: ꝙ quidam
modus rigoꝛis eſt minoꝛ motus q̄ʒ tuſſis vel ſternuta
tio vel ſingultus vel rigoꝛ. Sed putandū eſt hunc mo
dum rigoꝛis non eſſe verum rigoꝛē: ſed hoꝛripilationē
que minoꝛē motus dicit cōturbationē antecedentē fe
bꝛis. Et iſtā ꝯturbationē credēdum eſt eſſe illud: quod
hic Aui. vocat fractionē quā dicit nō debere computa
ri inter motus: ſed eſt ſenſus ſicut laboꝛis vulneroſi. i.
laſſitudinis vlceroſe. Et lʒ Gen. ⁊ Marſilius dicāt ꝙ
ponāt pꝛuritū in numero motuū: tn̄ Gal. expꝛeſſe dicꝫ
ꝙ hoc accidens. ſ. pꝛuritus nihil magis habet niſi qđ
ſentit mām. i. ſenſus materiei: ⁊ ita non eſt motus lo/

UVA. BHSC. IyR_044_2

calis: ſed alteratio ſpũalis. Et ex his pꝫ quõ Gal. mẽtionẽ fecerit de his diſpõnibꝰ hic poſitis ab Auicẽ. ⁊ quõ ſm ipm ſunt diffiniẽde. ¶ Uenio igiᷓ ad textuꝫ: ⁊ pars pria diuidiᷓ in q̃ttuor ptes. In pria diffinit horripilationẽ. In ſcda dclarat fractionẽ. In tertia frigꝰ. In quarta rigorem. ibi ſcda. (Et quaſi fractio.) ibi tertia. (Frigus vo.) ibi quarta. (Rigor.) ¶ In pria parte dicit: ꝙ horripilatio eſt diſpoſitio: in qua iuenit corpus diuerſitatẽ in cute ⁊ lacertis in frigore ⁊ pũctura. Et ſubdit ꝙ pigritia ⁊ fractio antecedunt eam.

¶ Circa partẽ prio no. ꝙ mã pruritus facit mordicationẽ ⁊ puncturã: ⁊ nõ eſt incõueniẽs ẽt aliqñ cũ ea cõiungi cãm diuerſitatis in frigore abſqꝫ hoc ꝙ ſuperficies corpis moueaᷓ motu inordinato. Et tũc pꝫ ꝙ aliqua erit diſpõ corporis: in qua inuenit diuerſitatem in frigore ⁊ punctura que nõ eſt horripilatio iuxta modũ loquẽdi Gal. ſupra. Ex quo ſeqtur ꝙ opꝫ iſtam deſcriptionẽ aliter limitari ſi volumꝰ ꝯcordare Gal. cũ Aui. hic. Et qꝛ Aui. vidit ꝙ ſm Gal. cauſa horripilationis cum creſcit facit rigorẽ ꝓprie dcm̃. Et in rigore oportet eſſe mordicationẽ ⁊ frigus ſenſata: vt diciᷓ in libello de rigore ⁊c. Et ideo vult Auic. ꝙ ad hoc vt ſit horripilatio opꝫ ꝙ corpus ſentiat diuerſitatẽ in frigore ⁊ punctura in cute ⁊ pro vel in lacertis: hec tamẽ ſenſatio frigiditatis ⁊ mordicationis nõ ſufficiẽter arguunt horripilationẽ niſi ſibi cõiungaᷓ motus localis diuerſus in cute per quem hirſutaᷓ. i. ita diſponitur ꝙ ſi ſint ibi pili erigerẽtur: tũc. n. horripilatio eſt: vt dixit Gal. loco allegato. Sed qꝛ non bene clarũ erat an frigus illud: an motus ille cutis aut mordicatio aut cã harum diſpõnum in corpore exiſtẽs dicatur horripilatio. Auicẽ. fugiens hanc difficultatẽ que non eſt multum vtilis dixit ꝙ eſt diſpõ: cũ qua corpus inuenit ⁊c. qꝛ qdcũqꝫ iſtoꝝ ſit vel aggregatũ hoꝝ: dũmodo oẽs iſte cõditiones cõiungãtur dicimus corpus pati horripilationem ⁊ ſine omnibꝰ iſtis nõ eſt horripilatio.

¶ Scdo no. ꝙ hec diſpoſitio ſumiᷓ large non ſolũ pro ſanitate morbo vel neutralitate: ſed pro omni re accidentaliter corpori inexiſtẽte. Et ĩtelligiᷓ cũ hac diſpoſitione inuenit corpus diuerſitatẽ ⁊c. aut tanq̃ꝫ partem talis diſpõnis: vel tanq̃ꝫ cãm pertinẽtem ad hãc diſpoſitionẽ ĩmediate ⁊ formaliter aut totaliter aut particulariter. Et ex hoc patet quare quidam dixerunt horripilationem eſſe illũ motũ cutis quo hirſutaᷓ. alij dixerũt hãc eẽ tedioſaꝫ ſenſationẽ mordicatiõis ⁊ frigoris q̃ nõ ſeq ad eũ illũ motũ. Ex iſtis potes colligere quõ añcedũt eũ pigritia ⁊ fractio. nã p pigritiã ĩtelligimꝰ ĩeptitudinẽ ad motũ que eſt ꝓpter motũ male materie ſup mẽbra ⁊ infrigidationẽ ⁊ terrorẽ virtutis. ⁊ p fractionẽ intelligimus ſenſationẽ mordicatiõis: ⁊ illũ ſenſuꝫ q habeᷓ ĩ laſſitudine vlceroſa quaſi mẽbra paterentur vlcera: tũc. n. mẽbra ſentiũt ac ſi eẽnt ꝯſtricta ⁊ nõ bñ tolerãt motũ: ⁊ hoc fit anteq̃ꝫ ſit tãtus motus materiei qd faciat horripilationẽ. Hãc ãt diſpõnẽ Gal. 5. de accñti ⁊ morbo vocat ꝯturbationẽ: vñ poſtq̃ꝫ penultimo capl̃o dixit: ꝙ eſt qdã modus rigoris q eſt motus mĩor q̃ꝫ ſpãdidatio: de quo mõ rigoris expoſitores ĩtelligũt ꝙ ſit horripilatio: que nõ vere eſt rigor: ſubdit Gal. ⁊ adhuc cõturbatio que añcedit febriũ rigorẽ minor eſſe vr̃: que ẽt ĩter motꝰ ſpẽs minime cõputari dꝫ: ſed quaſi ſenſus dicẽda eſt: ſicut vulneroſi ſenſus laboris. Sicut ergo Auic. hic dicit: ꝙ horripilationẽ antecedunt pigritia ⁊ fractio: ita dicit hic Gal. ꝙ illuꝫ modum rigoris precedit conturbatio.

¶ Et quaſi fractio eſt maneries eius.

¶ Hic Aui. declarat fractionẽ dicẽs: ꝙ fractio eſt q̃ſi ſpẽs horripilatõis. Et ẽ ĩtelligẽdũ ꝙ nõ eſt horripilatio: ſed conuenit cum aliquo formali cõnotato in horripilatione. nam in horripilatione eſt diuerſitas ſenſata in punctura ſiue mordicatione: ⁊ fractio eſt ſpecies ſenſus mordicationis: in fractione mordicatio ſentiᷓ: lꝫ aliquãto minor q̃ꝫ in horripilatione.

¶ Et attende circa has partes ꝙ tam Gen. q̃ꝫ Marſilius dicunt horripilationẽ ſumi a noſtris doctoribꝰ equoce: qñqꝫ ſumitur horripilatio ꝓ rigore. vt ſuperius in ſermone vniuerſali putrefactionis cũ Aui. dixit. Sꝫ illud: qd eſt ex mordicatione caliditatis eſt dignius vt ꝓportionetur ad horripilationem q̃ꝫ ad frigus. cõſtat enim vt dicunt iſti ꝙ mordicatio facit rigorẽ. ⁊ ſic Aui. ibi per horripilationẽ intelligit rigorẽ. Et idem dicũt cõprehendi a Raſi cõmento Almanſoris vbi dixit: ꝙ ſigna tertiane ſunt: ꝙ incipit cum horripilatione ſimili puncture acus. cõſtat autem ꝙ incipit cum rigore quãdo qꝫ ſumitur horripilatio ꝓ frigore: ſicut dicitur quarto diuiſionum Raſis ꝙ flegmatica incipit cum horripilatione veri frigoris: quãdoqꝫ aũt vt cõtra hec duo diſtinguiᷓ: ⁊ ita ſumit Auic. hic. ego tamẽ nõ video ex his dictis auctoruꝫ: quo modo in locis dictis equiuocent: ſed tamen amitti põt hec ſignificatio.

¶ Frigus autem eſt vt ſentiat in membris ſuis ⁊ dorſis lacertoꝝ ſuoꝝ frigus purum.

¶ Hic declarat Aui. qd eſt frigꝰ ſꝫ modũ loquẽdi medicoꝝ in febribꝰ dicens: ꝙ frigus eſt vt ſentiat homo ĩ mẽbris ſuis ⁊ dorſis lacertoꝝ frigus puꝝ. ⁊ ꝑmo ex h̃ pꝫ ꝙ frigus: de quo dicimꝰ ꝙ ẽ in ꝑncipio paroxyſmoꝝ. eſt frigus ſenſatuꝫ: eſt. n. tale vt p ipſuꝫ ſentiat homo in mẽbris ⁊ dorſis lacertoꝝ ⁊c. vt dr̃ h̃. Et põt intelligi ꝙ ſit tlale ꝙ niſi ſit impedimentũ ex parte v̾tutis ſenſitiue que dꝫ eſſe in mẽbris ſentireᷓ. ¶ Scdo cõſiderandũ ꝙ cũ dicimꝰ febrẽ ĩcipere cũ frigore nihil plus ĩtelligimꝰ niſi ꝙ eſt diſpoſitio cum qua ſentiᷓ frigus: ita ꝙ pure ſignificaᷓ frigus: ⁊ nõ alia diſpoſitio ſentiri. Si v̾o ſentiᷓ frigus: ⁊ cũ hoc mordicatio ſunt frigꝰ ⁊ horripilatio. ſi ſequitur inequaliter in cute frigus: alij tamen intelligunt ꝙ quãdo dicimus frigus eſſe in principio intelligimus ꝙ ſit ſine horripilatione ⁊ rigore. Et ita Auic. cum dixit frigus purũ intellexit ꝙ ſentiat frigus ⁊ non ſentiat mordicatiõem ⁊ nõ moueatur motu cõcuſſiuo. Nã cum iſta ſunt nõ dicitur incipere febris cum frigore: ſed cuꝫ horripilatione vel rigore. Sed primus modus mihi videᷓ cõformior mentibus auctorũ ⁊ modis loquendi cõcedentium in principijs febrium quãdoqꝫ eſſe horripilationem ⁊ frigus. Quidã etiã intelligunt per frigus: frigus purum valde intenſum: ⁊ iſti dicerẽt ꝙ leues circũinfrigidationes reducunᷓ ad frigus: ſed nõ ſunt frigus ſm modũ loquendi Auic. ¶ Poſt hoc attende ꝙ Auic. dixit ſentiri in mẽbris vel dorſis lacertorum. ⁊ doctores cõmuniter intelligunt per membra extrema: ſicut manus ⁊ pedes: ⁊ per dorſum lacertoꝝ intelligunt partes groſſiores lacertorũ ⁊ carnoſiores: ita ꝙ nõ ſolũ ſentiatur frigus in partibus neruoſis valde: ſed etiam in parte carnoſa: ⁊ ego intelligo ⁊ ꝓ vel: qꝛ etiã ſi nõ ſentiretur in dorſis lacertorũ: ſed ſolum in extremis: dico ꝙ eſt frigus ad modum loquendi medicorũ. Et hoc notat Gal. in auctoritate ſupra allega. ꝙ quãdo nõ moueᷓ cutis: nec alia mẽbra motu cõcuſſiuo: tipus ille febrium vocatur frigus: ⁊ nõ dicit: ꝙ nõ ſit opportunum ad hoc vt dicatur frigus ꝙ dorſa lacertorum illud ſentiant.

¶ Rigor vero eſt vt non poſſit continere membra ſua ex commotione ⁊ tremore eueniente ĩ eis ⁊ motibus inuoluntarijs.

¶ Hic declarat rigorẽ: ⁊ ſm ꝙ mihi videtur: prio facit hoc. ſcdo vt remoueat dubiũ ponit vnã cõtigẽtiã ibi. (Et fortaſſis.) In pria dicit ꝙ rigor ẽ diſpõ talis vt nõ poſſit ille q riget ꝯtĩere mẽbra ſua a motiõe ⁊ tremore eueniente in eis ⁊ motibus inuolũtarijs. ¶ Ubi ꝑmo memorãdũ Aui. h̃. vt ſupra dixi deſcribere rigorẽ accidentem

UVA. BHSC. IyR_044_2

cidẽtẽ in febribus: ĩ quo iuxta dicta Gal. ſupra opʒ duo ꝯcurrere. pͥmũ eſt frigus intẽſuʒ. ſcõm eſt ſenſibilis cõmotio ⁊ agitatio mẽbroꝝ ĩuolũtaria accidẽs ab ĩtrinſeco. Utrũ aũt rigor ſit illud frigus cõnotãdo iſtaʒ cõmotionẽ: aut ſit cõmotio ꝯnotãdo frigus: vel ſit aggregatũ ex ambobꝰ poſſet dubitari: ⁊ quelibet iſtaꝝ partiũ defendi. nã multe auctoritates ſunt que vident̃ vnũ iſtoꝝ ſonare: multe reliquũ. Sed ĩ hoc ꝯueniũt oẽs ꝙ opʒ ad talẽ rigorẽ hec duo ꝯcurrere: ⁊ ꝙ opʒ eſſe cõmotionem illã inuoluntariã ĩ rigore egrotãtiũ: nec ego video fortes rõnes ad ꝓbandũ ꝙ ſit plus vnũ q̃ʒ aliud: fortitudo tamẽ rigoris a multis notat̃ ĩ fortitudine duarũ diſpoſitionũ: a multis ſolũ in fortitudine ꝯcuſſiõis. Auic. aũt nõ ſe ꝯſtrinxit ad aliquẽ triũ modoꝝ: ſʒ dixit ꝙ rigor ẽ vt nõ poſſit ſe ꝯtinere ⁊c. intelligẽs ꝙ hec diſpõ cũ frigore: in q̃ homo nõ põt ſe ꝯtinere a cõmotione ⁊c. Et ſm hoc quelibet iſtarũ trium diſpõnũ taʒ frigus q̃ʒ cõmotio q̃ʒ aggregatũ poſſet dici rigor: cũ quelibet iſtarũ ſit talis diſpõ: dũ ꝯiũgant̃ oẽs ꝯditiões ad rigorẽ reqſite. Et ly cũ quia nõ ſignificat ſolã pñtiam ſimul. tũc. n. etiã ꝯpl'o calida que eſt in tẽpore rigoris eſſet rigor: ſed ſignificat habitudinẽ cauſe formalis. i. per quã formaliter eſt frigidum ⁊ incontinens a cõmotione ſiue complete formaliter ſit tale ſiue partialiter.

Nota ſcõo nomen terminorum ſumi in hac deſcriptione improprie: ĩmo potius debuiſſet dicere agitationem vel cõcuſſionem. vt dicit Gal. loco ſupra allegato. Nam nõ ſemper cum rigore eſt tremor vt ibi dicitur: ⁊ patet ex Gal. 5. de accidenti ⁊ morbo.

Et fortaſſe eſt frigus forte ⁊ nõ ſit rigor fortis ſicut in febribꝰ flegmaticis ⁊ quartana.

Hic apud me Auic. ponit vnam cõtingentiam remotiuaʒ dubij dicens: ꝙ fortaſſe aliquando eſt frigus forte ⁊ nõ ẽ rigor fortis: ſicut accidunt multotiẽs in febribus flegmaticis ⁊ quartana: ĩ quibus duabus febribus ſepe cõtingit ꝙ eſt frigus forte: ⁊ nõ eſt rigor fortis. Nec intelligo ꝙ nunquã ſit rigor fortis ĩtenſiue in quartana: qꝛ hoc eſt manifeſtum falſum: cum alijs febrium maneriebus non habeamus ita fortes. i. intenſos rigores vtplurimum ſicut in quartana. vnde multo pluries docemur ſtupefacere in rigore quartane q̃ʒ in rigore tertiane a doctoribus noſtris. nõ ergo ſoluʒ duratione eſt fortis rigor in quartana ſed intenſiue.

Nota tamen ꝙ Gen. ⁊ Marſilius de hac parte faciunt duas. Et primam dicunt eſſe aliam notificationem rigoris cuʒ dicit: ⁊ fortaſſis ſupple tu rigor eſt frigus forte. nam vt dicunt auctoritate Gal. in libello de tremore iectigatione ⁊c. Ita dixit aliquãdo ſiue rigorem vt in ſanis. Et in ſcõa parte dicit Auic. ꝙ non ſit rigor fortis: ſicut in febribus flegmaticis ⁊ quartana. nam fortis rigor eſt a forti mordicatione: ⁊ fortis mordicatio a materia calida: que ſola põt velociter moueri ⁊ ſic a frigida: qualis eſt in quartana ⁊ flegmatica nõ ſit fortis rigor: ⁊ h̓ ſumẽdo rigoreʒ ꝓ motu cõcuſſiuo. Sʒ ꝙ Auic. velitꝙ in nullis febribus ſit ita fortis rigor. ſicut in flegmatica ⁊ quartana: ⁊ hoc ſumẽdo fortẽ ꝓ diuturno. ẽ g̃ in iſtis febribꝰ fortior rigor: qꝛ duratiue fortior. Et tertio pt ĩtelligi h̓ locꝰ ſumẽdo rigorẽ ꝓ frigore: ⁊ dicit ꝙ nõ ſit rigor fortis in aliq̃ febre: ſicut in flatica ⁊ quartana: qꝛ in alijs ñ ſit tã forte frigus: cũ ĩ iſtis ſit materia fridior. Mihi tñ videt̃ pͥma verior. nã lʒ diceremus ꝙ taʒ in tertiana ſit fortior rigor q̃ʒ in q̃rtana: tñ nõ pt dici vere qđ nõ fiat rigor fortis in quartana: lʒ nõ fiat fortiſſimus: fit. n. tã fortis in q̃rtana vt nullus alterius febris rigorem nominet ſpecialiter in capitulo de rigore inferius niſi quartane: ⁊ contra illuʒ docet fortiora remedia Quomodo ergo intelligat̃ Gale. 5. de accidenti cum dixit: ꝙ rigor talis non generat̃ ex frigidis humoribus: dicetur poſt.

Et de cauſis vehementis rigoris eſt vehemẽtia virtutis expulſiue in lacertis: ⁊ propter illud quanto eſt cauſa rigoris viſcoſior: eſt rigor vehementior.

Quid ad hoc dicũt Gal. 10. terapẽ. c. 4. ⁊ Gen. in hoc tex. ꝯ Auic. hic bñ cõſidera qꝛ ꝯtradicunt.

In iſta ꝑte Aui. põit cauſas iſtaꝝ diſpõnũ. nã ponẽdo cãs rigoris in quo eſt frigus ⁊ motus ꝯcuſſiuus: qꝛ ille eedẽ cũ ſint mĩores faciũt horripilationẽ ⁊ fractionẽ. ideo dũ ponit cãs rigoris: dat ẽt cãs aliarũ diſpoſitionũ dictaꝝ in iſto capl'o. Diuidit̃ ergo vt mihi vr̃ ꝑs iſta in ſeptẽ partes ſm ſeptẽ modos cauſaꝝ quos ponit. ſcõa ibi. (Et ſanguis.) tertia ibi. (Et ſcias.) quarta ibi. (Et qñ qʒ accidit.) q̃nta ibi. (Et rigor ⁊ frigus.) ſexta ibi. (Et qñ qʒ añcedit.) ſeptĩa ibi. (Et qñ qʒ accidit rigor.) In prima dicit primo ꝙ de cauſis vehementis rigoris eſt fortitudo virtutis expulſiue in lacertis. Et ex hoc infert ꝙ q̃ʒto cauſa rigoris eſt viſcoſior ẽ vehementior rigor.

Circa primũ dcm̃ notandũ ſm mentẽ Gal. 5. de accidẽti ⁊ morbo: ſumendo rigorẽ pro illo motu concuſſiuo: ꝙ eius cauſa eſt virtus expulſiua ſtimulata ab aliquo imprimente preter nãm: qđ virtus illa nitit̃ a mẽbro expellere: vnde Gal. 5. de accidẽti ⁊ morbo ita dicit. motus vero qui rigor vocat̃ non penitus eſt extra nãm: ſicut ſpaſmus ⁊ iectigatio: ſed eſt compoſitus ex re non naturali ⁊ virtute corporis: ſed tamen a tremore differt: qꝛ corporis virtus fortior eſt in rigore q̃ʒ in tremore. fateor motum iſtũ virtute naturali magis ꝑtinere virtuti dico expulſiue mũdificatiue: cauſa ꝟo mouens vel cogens hanc mouere virtutem eſt innaturalis. Gal. hec de cã faciente rigorẽ. Queſtio. 1.

Sed hic cadit dubiũ. nã Gal. 10. terapẽti. capl'o. 4. ſm quotationẽ meã dicit oppoſitũ. nã ſic dicit. igit̃ rigor q̃dẽ erit: ⁊ ꝓpter multitudinẽ ⁊ acredinẽ eoꝝ que ferunt̃ ⁊ propter velocitatẽ delatiõis: ⁊ ꝓpter virtutis imbecillitatem. nã multa paucis qualitatibus ⁊ ſubtilia his que non talia mordent magis: ſicut diuinũ ⁊ que citius feruntur his que tarde. ⁊ fortis quidem exiſtẽs cõtemnit ⁊ ſuſtinet omnia: imbecillis ꝟo facta a q̃buſdaʒ cõtriſtata ſuccũbit: hec Gal. ſi ergo debilitas virtutis eſt cã rigoris: non erit fortitudo. Forte tamẽ dicit̃ hic: ꝙ lʒ debilitas virtutis ſub certo gradu ſit cauſa rigoris: tamẽ in illa latitudine đbilitatis: que eſt cauſa rigoris: q̃ʒto virtꝰ eſt fortior: tãto rigor ẽ vehemẽtior: ⁊ primũ hoꝝ vult Gal. ſm Auicẽ. hic. Contra. ex hoc ſequitur ꝙ per ſolam paulatinã virtutis debilitationẽ ſubito alijs paribus acquiretur rigor fortiſſimus: quod eſt impoſſibile. Et patet cõſequẽtia vbi virtus eſſet tam fortis ꝙ nõ obſtantibus alijs cauſis ad rigorem neceſſarijs: tamen nõ fieret rigor: ⁊ poſtea alijs reqſitis continue manẽtibus virtus debilitaretur vſqʒ ad graduʒ: cum quo ſit rigor. nã continue ante nõ eſt rigor: ⁊ cuʒ illo gradu eſſet fortiſſimus rigor: qꝛ virtus in illo gradu eſſet fortiſſima infra latitudinem cum qua ſit rigor.

In hac difficultate Genti. narrat tres reſpõſiones. prima dicit: ꝙ materia ſtimulans ad rigorẽ faciẽdum: aut eſt ſubtilis: aut groſſa. ſi ſubtilis: tunc virtus fortis exiſtens expellit eam inſenſibiliter ⁊ non ſit rigor: ſed cum virtus eſt debilis non põt eam ĩſenſibiliter expellere: ⁊ ideo ſit rigor: ⁊ hoc voluit Gale. loco allegato. ſi autem materia ſit groſſa virtus fortis non poteſt eaʒ expellere inſenſibiliter: ĩmo ſenſibiliter ⁊ cum rigore expellit: ⁊ quando eſt fortior facit fortiorem motum: ⁊ hoc eſt quod Aui. vult hic. ⁊ ideo intulit ꝙ quanto cã rigoris eſt viſcoſior: eſt rigor vehementior.

Triplex reſponſio ad dub. Pria rñſio

Hãc rñſionem nõ acceptat Gen. ⁊ ratio Gẽtil̓ eſt: qꝛ ſicut datur virtus fortis intenſibiliter reſoluens materias ſubtiles: ita dat̃ virtus fortis ĩſenſibilr̃ reſoluẽs mãias groſſas: ⁊ ita virtus fortis nõ faceret rigorẽ cuʒ

Inſtantia

groſſa mã:tñ Gentilis nõ ꝓbat añcedẽs:maxie ꝺ ma
teria multa velociter mota a cute qualitatis nõ probat
ꝙ detur virtus inſenſibilr̃ expellẽs ⁊ reſoluẽs:cum tñ
tales ſunt cõditiões materie debẽtis facere fortẽ rigo
rem poſite a Gal.in loco allegato:puto tamẽ hãc rñ/
ſionem nõ eſſe verã.nam qñ virtus expulſiua eſt fortis
citius expellit calida preter nãm exñtia:⁊ ſic citius q̃ȝ
reſoluantur:⁊ ſi dicat̃ ꝙ ꝓpter fortẽ motũ fit ꝙ nõ ſen
tiunt̃:hoc eſt cõtra Gal.in.5.de accidẽti:⁊.4.terapẽ
ũ.loco allegato:q vult ꝙ velocitas delatiõis ſup mem
bra eſt vna de cauſis fortis ſenſationis.

Secunda rñſio.

¶ Scõa rñſio quã ponit Genti.eſt ꝙ virtus vel intel
ligit̃ fortis in ꝓfundo corporis:⁊ iſta fortitudo eſt cau
ſa fortitudinis rigoris:qꝛ mẽbra interiora ꝓpellũt mãȝ
ad exteriora:aut eſt fortis circa cutem:⁊ iſta fortitudo
non facit rigorem:imo prohibet mãm ferri ad exterio

Inſtantia

ra.Iſtaȝ etiam reſponſionem non reputat bonam.iſta
ſolutio eſt indigna verbo cum multotiẽs accidat rigor
ex delatione materie ſuper interiora.

Tertia rñſio.

¶ Rñſio aũt ſuper quã qeſcit Gen.eſt iſta: ꝙ duplex

Fortitudo virtut̃ expulſiue duplex.

eſt fortitudo ꝟtutis expulſiue:vna ſimplr̃:qꝛ ſuperflui
tates inſenſibilr̃ expellunt̃:⁊ iſta dum ita ſtat ſpernit ⁊
contemnit omnia que ſunt intus:alia eſt fortitudo vir
tutis reſpectu ſuperfluitatum ſenſibiliter expellẽdarũ:
⁊ iſta hoc modo q̃ȝto eſt maior tanto rigor eſt vehemẽ
tior:de prima loquitur Gal.de ſecũda loquitur Auic.

Reſpõſio Marſilij.

¶ Marſilius autem quaſi idem intẽdens diſtiguit ali
ter:qꝛ fortitudo virtutis expulſiue eſt duplex:quedam
abſolute ad materiam expellendam cõplete : quedam
fortitudo reſpectu materie cõmouende ⁊ agitande : ⁊
tunc vult ꝙ fortitudo virtutis expulſiue reſpectu ma/
terie complete expellende non eſt cauſa rigoris.ꝓba/
tur:qꝛ ipſa eſt cauſa expulſionis materie inſenſibiliter
non agitando ipſam ⁊ premouẽdo mẽbrum:ergo non
eſt cauſa rigoris antecedẽs:maior pȝ.ſi eſt abſolute po
tens ad materiã totalr̃ expellendam:⁊ ꝯñtia patet ex
Gal.5.de accidẽti:qui vult ꝙ ſine tali agitatione nõ ſit
rigor:dicit tamen ꝙ fortitudo virtutis reſpectu mate/
rie cõmouende ⁊ agitande eſt cauſa fortitudinis rigo/
ris.Et hoc pȝ:qꝛ ſine tali agitatiõe nõ fieret fortis ri/
gor⁊ ꝑmũ hoꝝ vult Gal.10.terapen.ſcõȝ vult Aui.h.

Inſtantia ad reſponſiones.

¶ Cõtra ambas poſitiões arguit̃ ſic.⁊ ſuppono ꝙ for

Pria ſup/poſitio.

titudo virtutis:quam iſti dicunt abſolutam:aut reſpe
ctu materie expellende inſenſibilr̃:vt dicit Genti.aut
reſpectu materie complete expellende:vt dicit Marſi
lius:eſt maior q̃ȝ fortitudo virtutis reſpcũ materie ſen
ſibiliter expellende aut agitande.Iſta ſuppoſitio pȝ:
qꝛ ſecũdo fortitudo eſt illa quam Gal.vocat debilitatẽ
reſpectu prime:⁊ ſic ſecunda eſt mior prima:⁊ per cõ/
ſequens prima maior ſecunda.

Scõa ſuppoſitio.

¶ Scõo ſuppono ꝙ poſſibile eſt per paulatinã depdi
tionẽ virtutis ſine aliqua eiꝰ latitudine depdẽda veni/
re de pria fortitudine ad ſcõam.Iſta ſuppõ eſt ꝑ ſe no
ta:qꝛ in talibꝰ que poſſunt remitti põt hoc mõ fieri trã
ſitus de intẽſiori gradu ad remiſſiorem.

Tertia ſuppoſitio.

¶ Tertio ſuppono ꝙ in hoc trãſitu virtus que erat ab
ſolute fortis ⁊ fit fortis ſcõo mõ prius fit fortis ſecũdo
mõ intẽſiori gradu q̃ȝ remiſſiori.Iſta pȝ:qꝛ qñ fit trã
ſitus de gradibus intenſioribus ad remiſſiores.primo
venitur ad gradum magis intẽſum inter illos remiſſio
res q̃ȝ ad gradum magis remiſſum.Et tunc ex iſtis ſe
quitur ꝙ per ſolam remiſſionem paulatinam virtutis
ſubito fieret fortiſſimus rigor:cõſequẽs tñ eſt falſum:
qꝛ cum cãe alicuius effectus paulatine acqrunt̃:effectꝰ
etiã paulatine acqrit̃:⁊ pȝ cõſequẽtia vbi ponant̃ oẽs
cãe fortitudinis rigoris excepta virtutis debilitare re/
ſpectu fortitudĩs abſolute.nã fit cũ illis illa virtus for
tis abſolute que ſpernit ⁊ contẽnit oĩa:⁊ ponamus ꝙ
hec ꝟtus paulatim debilitet̃ quouſqȝ veniat ad forti/
tudinẽ ſcõi modi:hoc eſt poſſibile per primã ſuppoſi/
tionem:⁊ ſequit̃ ꝙ cũ venit ad fortitudinẽ ſecũdi modi
ꝑus acqret gradũ ĩtenſiorẽ eiꝰ q̃ȝ remiſſiorẽ.vt pȝ ꝑ ſe
cundã ſuppõnẽ.Ex qbus ſequit̃ ꝙ ĩ ĩſtãti quo ĩcipit eẽ
ſub fortitudine ſcõi modi ĩcipit eẽ fortiſſimus rigor.nã
ĩcipiũt eẽ ſimul oẽs cauſe fortiſſimi rigoris cũ alie ꝑus
eẽnt vt ponit caſus:⁊ fortitudo virtutis incipit eſſe ĩ ſe
cũdo mõ ⁊ ĩ gradu ſcõi modi magis ĩtenſo q gradus ẽ
cã fortiſſimi rigoris:⁊ añ tale ĩſtans nõ erat aliqs rigor
cũ nõ eẽt debilitas ꝟtutis reqſita ad rigorẽ.Nã ꝯtinue
añ fuit fortitudo ꝑmi modi cũ qua nõ ẽ debilitas req
ſita ad rigorẽ vt iſti dicũt:⁊ ſic ſequit̃ ꝯclõ que eſt falſa
⁊ poſito eoꝝ.¶ Cõfirmat̃.ꝟtus que oĩno ꝯtẽnit nullũ
facit rigorẽ:ſȝ ꝑ iſtos viros ĩſenſibiliter expellit.ḡ vir/
tus que aliqualr̃ minꝰ ꝯtẽnit aliqueȝ dȝ facere motũ:⁊
q̃ȝto minꝰ ꝯtẽnit tãto dȝ magis conari cũ motu ſenſibi/
li ad expellendũ id:qõ ꝯtriſtat.cũ igit̃ ꝓpter debilitatẽ
minꝰ ꝯtẽnit:ſeqt̃ ſicut acquirit debilitatẽ paulatim:ita
paulatim minuit̃ ꝯtẽptus⁊ creſcit conatus ad ſenſibili
motu pellẽdũ:⁊ ꝑ ꝯñs debilitata virtute paulatiȝ quo/
uſqȝ fiat rigor valde fortis pauco exñte ꝯtemptu ⁊ forti
exñte conatu.Sequit̃ ꝙ ꝑus cũ magis cõtẽnebat minꝰ
conabat̃ ⁊ remiſſioreȝ vel debiliorẽ cauſabat rigorẽ in
caſu noſtro ⁊ tũc vltra ſumus in illo inſtãti: in quo cau
ſat fortiſſimũ rigorẽ:⁊ ſequitur ꝙ prius erat virtus for
tior:qꝛ ex caſu cõtinue vſqȝ ad illud inſtans fuit ſucceſ
ſiue debilitata:⁊ tñ aliqñ priꝰ faciebat rigorẽ remiſſio/
rẽ. ergo virtus expulſiua nõ potens inſenſibiliter ex/
pellere ⁊ nõ fortis abſolute:vt dicit Marſilius. Nam
q̃ȝto eſt fortior:tanto facit rigorẽ vehementiorẽ:cuius
oppoſitũ illi dicunt:⁊ dicunt etiam de mente Auicẽ.
¶ Preterea Gal.qui vult requiri ad rigoreȝ virtutis
debilitatẽ:dicit tamẽ rigorem eſſe fortẽ motum virtu/
tis expulſiue:⁊ per cõſequens vult in forti rigore req/
ri fortem virtutẽ expulſiuam:⁊ antecedens ſumit̃ quin/
to de accidenti cum dicit:dico ꝙ tuſſis ſternutatio ſin/
gultus rigor eſt fortis ⁊ impetuoſus expulſiue virtutis
motus:nõ igit̃ eſt virtus expulſiua illa quã dicit Gal.
eſſe debilẽ debere in rigore.¶ Pro vero ergo intelle/
ctu iſtorũ auctorũ notandum ꝙ ſubito ⁊ nouo occurſu
rerũ ſtimulãtiũ ſiue materialiter imprimentiũ ſiue ſpi
ritualiter nõ ſolũ fiunt motus ꝓprij virtuti animali co
gnoſcitiue aut naturali expulſiue:ſed virtuti etiã vita/
li.nam manifeſte videmus in timore in ira in verecũ/
dia ⁊ ſimilibus anime paſſionibus mutari colorẽ faciei
⁊ pulſum qõ nõ eſt niſi ꝓpter motum ſpiritus⁊ ſangui
nis factũ in virtute vitali.Idẽ etiã contingit in fortibꝰ
doloribus.vnde cũ ſuper vulnere vel vlcere ponit̃ me
dicamẽ corroſiuuȝ ⁊ in dolore forti ſubito in quocũqȝ
loco fit ⁊ pulſus ⁊ color corporis permutantur.
¶ Scõo notandum ꝙ cauſa talium motuũ a rebus cõ
triſtantibus factorum eſt:quia omnibus membris do/
lentibus compatit̃ cor ita vt Ariſto.dicat duos ſenſus
manifeſte ad cor terminari:guſtum.ſ.⁊ tactum:⁊ cum
multum compatitur ⁊ recipit fortem impreſſionem a
talibus facit fortem motum retractionis ſpiritus ab ex
terioribus membris ad ſe:cum autem parum compati
tur:tunc aut nõ ſenſibiliter retrahit aut parum retra/
hit reſpectu eius quod faceret quando multuȝ compa
titur.hec eadem ſententia ſumitur a Gale.in libello ꝺ
virtutibus diſpenſantibus noſtrum corpus.vbi rigo/
rem nominat inter operationes vel accidentia vitalis
virtutis:cum ita dixit.Febres vero alias empialas im
pulſalitatis ⁊ malas pulſalitates ⁊ ĩfrigidatiões ⁊ rigo
res ⁊ ſincopes ⁊ maraſmos ⁊ quecunqȝ alia talia alte/
rius principij eſſe paſſiones ⁊ pati in eis ipſum cor
manifeſte.ergo vult in rigore ⁊ ĩfrigidatione pati cor:
⁊ hoc propter motum qui fit a vitali virtute percepto
forti nocumento.
¶ Tertio notandum:ꝙ cum virtus vitalis in corde
eſt fortis:⁊ robuſta : licet imprimatur in alia membra
tedioſe

UVA. BHSC. IyR_044_2

tedioſe: ⁊ lꝫ percipiat homo obiecta terribilia : tamen
non ſequit̃ inde rigor aut retractio caloris : ſicut virtu
te cordis exiſtẽte aliqualiter debili: hoc pꝫ experimen
to. nam fortis cõplexionis in corde exiſtentes: nec ita
rigent apud approximationem mordicatiuoꝝ in ſuis
vlceribus : nec ita pallent percepto terribili obiecto.
¶ Ex his patet: ꝙ multotiens debilitas vitalis virtu/
tis eſt cauſa rigoris: quia multotiens obiectum mordi
cans ſenſibilia membra eſt cauſa reditus ſpiritus vita/
lis ad interiora: ⁊ regreſſus ad exteriora debili exiſten
te virtute: que non eſſet horũ cauſa virtute vitali exiſtẽ
te forti ⁊ ſine iſtis motibus nõ fit rigor: ꝙ aũt ſine iſtis
motibus non fit rigor. pꝫ ex Gal. in libello de rigore ⁊
tremore ⁊c. vbi ita dixit. Et propter hoc etiã corpori
bus accidit vt tremant in hora rigoris : propterea ꝙ
accidit eis tunc motus compoſitus duplex : ſic accidit
in tremore : atqꝫ iſte motus eſt hic ſm alium modum
q̃ꝫ ſit ibi: ⁊ hoc qr motus compoſitus accidit in tremo
re ꝑpter debilitateꝫ virtutis mouentis corpus que co
natur erigere corpus ⁊ ſuſtinere alterum ⁊ apud deſcẽ
ſum per continuam eius inclinationem ad inferiora:
in rigore aũt accidit eo ꝙ prohibeatur naturalis calor
a ſuo motu naturali prohibitione nociua: cum etiã ſua
naturalitate ⁊ libertate maneat ſubſtantia eius: ⁊ vir/
tus extendit̃ ⁊ procedit ad vniuerſum corpus: cuꝫ igi
tur prohibetur ad hoc impellitur ad interius corporis
expulſione nociua fugit ⁊ recurrit ad propriuꝫ princi
pium ⁊ radiceꝫ: propterea qꝫ neqt remanere in poſtre/
mo loco maxime qꝫ quies eſt corruptio quibꝰ conuenit
continue moueri: cũ ergo adunatur in ſe caleſit ⁊ poſt
hoc redit ad motũ: ⁊ poteſt tunc extendi quẽadmodũ
poterat ante ei accidere nocumentuꝫ. Cunqꝫ perſeue/
rat; ĩ hoc motu partiꝫ fortiter retrocedit ac ſubito ⁊ tã/
q̃ꝫ exterius fugiens rem nociuam que prohibet mo/
tũ eius ad exteriora procedere. partim vero reuertitur
ad pugnanduꝫ ⁊ expellenduꝫ rem nociuã : cum igitur
alliditur ad rẽ nociuã neceſſario prohibetur continua
re proceſſum ſuum: tremitqꝫ tunc totũ corpus colliſio/
ne caloris naturalis ⁊ verberatione ad rem nociuam.
Hec Gale. in dando modum euentus rigoris : ex quo
patet ꝙ ad eſſe rigoris requirit̃ ſpiritum retrahi ad in/
teriora ⁊ iterũ ad exteriora reuerti: qđ fuit probanduꝫ
cum igitur Gale. dicit: ꝙ cauſa fortitudinis rigoris eſt
debilitas virtutis non intelligatur de expulſiua: ſed de
vitali. hec enim eſt illa que cũ eſt fortior contẽnit ⁊ ſu/
ſtinet: ſicut dicit Gal. in loco allegato. 10. terap. expul/
ſiua aũt quãto fortior tanto fortiores motus facit: q̃re
precipit̃ ab altiori virtute ⁊ exiſtẽte neceſſitate: ⁊ h̃ mõ
eſt concordia Auic. h. ⁊ Gal. loco allegato.
¶ Nota tamen ꝙ non omnis debilitatio virtutis vita
lis alijs paribus addit in fortitudine rigoris: tam debi
lis enim poſſet eſſe ꝙ ſuccumberet ⁊ non rediret calor
ad extra ſed moreretur. vt colligi poteſt ex Gale. locis
allegatis: licet ergo: vt Gale. innuit ad hoc vt virtus
faciat rigorem ſit opportunum ꝙ ſuccũbat contriſtan/
ti. aliter ſua ratio: ꝙ virtutis debilitas facit ad fortitudi
nem rigoris nihil valeret: tamen oportet ꝙ non ex to/
¶ Ultimo quo ad hoc nota ꝙ quidã (to ſuccumbat.
dixerunt virtutem ſenſitiuam eſſe fortem: quia multuꝫ
reſiſtentem impreſſioni ſenſibilis obiecti. Et hoc mo/
do virtus ſenſibilis quando eſt fortis ſuſtinet ⁊ contẽ/
nit omnia: ⁊ debilis ſuccumbit. Itaqꝫ intelligunt Ga/
le. 10. terapen. de virtute ſenſitiua ꝙ ſit opportunum
eam eſſe debilem in rigore : quia multum patienter a
ſenſibili. Sed iſte eſt improprius modus loquendi de
fortitudine ſenſitiue. Nam tunc fortiſſima eſſet quãdo
nullo modo poteſt operationem propriam exercere:
qđ nullus dicit.

Queſtio. 2.

Et quia Aui. dicit ꝙ quãto cauſa rigoris
eſt viſcoſior tanto rigor ẽ ve
hementior. Cadit hic aliud dubium: qr viſcoſi humo
res ſunt frigidi. Sed a frigidis humoribus non fit taꝫ
fortis rigor: ſicut a calidis vt expreſſe vult Gale. quar
to de accidenti libro allegato cum dixit. (Talis nãqꝫ
tremor ex frigidis non generatur humoribus.) ⁊ per
tremorem cõſtat legenti locũ ipſum intelligere motũ
cõcuſſiuũ qui eſt in rigore. Et ſtatim aſſignat cauſaꝫ di
cens. (Frigidi enim humores propter nimiaꝫ eorum
groſſitiem neqꝫ velociter neqꝫ fortiter cõmouentur.)
¶ Confirmatur. rigor in tertiana febre fit fortior q̃ꝫ in
alia febre : ⁊ quanto eſt magis pura tanto eſt fortior:
ſed materia talis rigoris cum ſit colera ⁊ fortiori eſt pu
rior : nec eſt frigida nec viſcoſior alijs : ergo a viſcoſis
humoribus non fit rigor vehementior: ⁊ aſſumptũ eſt
Gale. quinto de accidenti ⁊ morbo cum dixit. (Iteꝫ vi
demus in tertiana febre maiorem rigorem q̃ꝫ in alijs
quãuis materia eius ſit colera rubea pluſquaꝫ in cete/
ris febribus: tamen febricitantes maiorem rigoreꝫ at
qꝫ tremorem habent q̃ꝫ ceteri febricitantes : ⁊ quanto
materia erit purior tanto erit fortior rigor.) hec Gale.
¶ Preterea. ad fortitudinem rigoris tres condi/
tiones ex parte materie requiruntur. vna ꝙ ſit acris
⁊ pungitiua. ſecunda ꝙ ſit velociter mota. tertia ꝙ
ſit multa. modo in comparatione requiruntur cete/
ra paria exceptis neceſſario cõſequentibus compara/
ta: quando ergo dicimus ꝙ rigor a colera fit fortior ĩ/
telliguntur cetera paria: exceptis neceſſario conſequẽ
tibus ad fortitudinem rigoris requiſitis: colera prece/
dit alios humores. eſt enim calidior: ⁊ cum hoc velo/
cius mouetur ꝑpter carẽtiam nimie viſcoſitatis: ergo
facit rigorem fortiorem: maior eſt Gal. 8. terapen. ca/
pitulo quarto allegato. ¶ In oppoſitum tamen videt̃
Auicẽ. hic. Item Auerro. tertio colliget capitulo đ ac
cidentibus matricis vbi dixit. Et medici dicunt ꝙ ille
qui fit ab humoribꝰ calidis eſt fortior: quia humor eſt
magis mordicatiuus. Et nos videmus ꝙ fit contra/
rium huius. ¶ Et addit ibi duas rationes. prima ri/
gor ſicut accidit in rebus extrinſecus occurrentibus :
ita debet accidere in rebus ab intrinſeco occurrentibꝰ
quia propter ſimiles cauſas fit vtrobiqꝫ: ſed ab extrin/
ſeco rigor fit fortior a frigido q̃ꝫ a calido. nam experiẽ
tia notat ꝙ a frigido fit fortis rigor. A calido auteꝫ nõ
fit niſi horripilatio. ¶ Secũda ratio eſt iſta: quia rigor
contingit: quia calor retrahitur ⁊ concluditur in ĩterio
ribus: ⁊ poſtea mouetur ad expellendum contrarium
quodcunqꝫ fuerit illud: vt vult Gale. in libello de rigo
re ⁊c. loco ſupra allegato : ⁊ idem vult quinto de acci/
denti: vbi aſſignat cauſam quare rigor poteſt fieri a ca
lido ⁊ a frigido. ⁊ tunc vltra. ab illo repellendo debet
fieri fortior rigor quod eſt magis contrarium calori na
turali. nam ad illud expellendum debet magis conari
ſed frigidum eſt magis contrarium q̃ꝫ calidum vt con
ſtat. ergo a frigido fit fortior rigor. ¶ Cõfirmatur. ita
debet eſſe in tuſſi ſicut in rigore: qr vterqꝫ motus fit a
virtute expulſiua ad expellendũ rem nociuam: ſed tuſ
ſis fit fortior a materia frigida ⁊ viſcoſa. igit̃ ⁊c. minor
eſt Gal. 5. de accidenti cum dixit. (Si autẽ nimiuꝫ vi/
ſcoſa fuerit inobediens canalibus pulmonis adherẽs
⁊ viſcoſa materia cauſa ẽ ſpiſſiſſime atqꝫ fortiſſime tuſ/
ſis.) ¶ Ideꝫ arguitur ratione. materia exiſtente maio/
ris reſiſtentie maior debet eſſe conatus ad expellen/
dum: quia maior requirit̃ virtus. ſed viſcoſa eſt magis
reſiſtens. ergo ad eaꝫ expellendã fit maior conatus ex
pulſiue. maiorem autẽ conatum alijs paribus ſequitur
fortior rigor. vt ſupra dicitur. igit̃ ⁊c. ¶ In iſto dubio
Gentilis ponit duas reſponſiones. vnaꝫ cõmuneꝫ vo/ Pria rñ/
cat dicens: ꝙ duobus modis poſſumus intelligere ri ſio.
gorem fortẽ. vno modo intẽſiue: qr motus ille cõcuſſi/
uus ſit velox. Alio modo duratiue: quia ille motus diu
durat. tunc dicunt ꝙ rigor proueniẽs ab humoribus

UVA. BHSC. IyR_044_2

calidis ſubtilibus eſt fortior q̃ꝫ a frigidis ſumendo fortez pro inteſo. Et hoc dicunt voluiſſe Gal. ⁊ hoc probant rationes ſupra facte: ſed ſumendo fortez pro diuturno/ fortior ⁊ vehementior eſt rigor ab humore viſcoſo ⁊ groſſo: ⁊ hoc voluit Auicē. hic. ⁊ ſic nō contradicunt. ¶ Et rationes pro Gale. probant rigorem ab humore acuto ſubtili fortiorem modo primo. Nam cū virtus mouetur ad expellendum ꝓpter fortem dolorez fortior autez fit a materia acuta ſubtili: quia magis ſoluit continuum penetrando ⁊ magis ſubito cum velocius moueatur per membra ſenſibilia q̃ꝫ materia frigida groſſa vel viſcoſa. ¶ Ad rationes Auerrois/ ad primam dicitur ꝙ nō eſt ſimile de exterius occurrentibus ⁊ interius. naꝫ nō ita frigida groſſa vel iuſta ⁊ ſubtilia poſſunt nobis ab intra occurrere penetrando per mēbra ſicut exteriora: ⁊ ideo multo ſunt velocius mobilia calida intus applicata q̃ꝫ frigida: nō ſic de exterius occurrentibus. ¶ Ad ſecundam rationem Auerrois. reſpondet Gentilis: ꝙ calidum magis contrariatur calido naturali q̃ꝫ frigidum poſitiuū: quia calidum per accidens eſt cauſa maioris priuatiue frigiditatis cum ſit cauſa maioris reditus caloris ad interiora propter fortitudinem reuocationis maiorez factam a calido: qꝛ magis mordicat. vnde maior frigiditas priuatiua: que tamen frigiditas priuatiua eſt poſitiua: ſed dicitur priuatiua: quia fit a cauſa nō ita manifeſta. Secundo reſpondet ꝙ magna frigiditas humoruꝫ frigidorum obtundit ſenſum: ⁊ ideo nō ita percipit cōtrarium valde frigidum: ſicut cum frigus eſt priuatiuum cuꝫ quo in interioribus eſt fortis calor. vnde Gale. in libro de rigore ponens differentiam inter rigorem prouenientem in tertiana ⁊ prouenientē in quartana dixit. (Tertianarij multum ſitiunt ⁊ ſentiunt in profundo corporis calorem in hora rigoris: quarum nullum inuenitur quartanis in hora rigoris.) ¶ Ad argumentum de ſimilitudine tuſſis ⁊ rigoris negatur ſimilitudo. ad vltimuꝫ dicitur ꝙ quanto cauſa magis reſiſtit tanto rigor fit intēſior: naꝫ cauſa que plus reſiſtit eſt bene cauſa longioris rigoris: breuior autem rigor fit a cauſa minus reſiſtente: licet qn̄qꝫ ſit fortior: qꝛ cauſa illa fortius imprimit. vn̄ Gal. quinto de accn̄ti dixit: ſed rigor quāto eſt fortior: tanto eſt tempore breuior.

Scđa reſponſio.

¶ Secundam reſponſionem ponit Gentilis notando ꝙ quandoqꝫ dicimus rigorem fortem propter fortitudinem cōcuſſionis mēbrorum merito conatus virtutis expulſiue: ⁊ hoc modo fit fortior ab humoribus calidis. Et ita vult Gale. 5. de accidenti: ⁊ hoc quia cauſa fortius imprimit: aliquando dicitur fortis propter malum motum caloris naturalis obſeſſi a frigore. vt dicit Gal. in libro de rigore: ⁊ hoc ſecundo modo fortior fit a frigidis humoribus.

Inſtantia

¶ Iſta ſecunda reſponſio non placet: quia taꝫ quinto de accidenti q̃ꝫ in libro de rigore ⁊ tremore ⁊c. dicit Gal. principalem cauſaꝫ rigoris eſſe motuꝫ malum caloris naturalis: ⁊ conſtat ꝙ calor naturalis nō mouetur malo motu faciente rigorem niſi propter fortez impreſſionem cauſe facientis mordicationem: ⁊ ideo vbi eſt fortior mordicatio ibi eſt magis malus motus: ⁊ hec eſt ab humoribus calidis. vt dicit iſta reſponſio.

Tertia reſponſio.

¶ Tertius modus reſpondēdi eſt: ꝙ Auerrois ⁊ Auicen. in hoc contradicunt Gale. volentes ꝙ a viſcoſis humoribus ⁊ frigidis naturaliter fit fortior rigor propter rationes ſupra tactas: ⁊ dicitur ꝙ humores viſcoſi magis ſtimulant expulſiuam q̃ꝫ calidi in proceſſu. nam calidi cum agitantur a virtute expulſiua pelluntur cito: ⁊ non tam multum imprimunt propter temporis breuitatem: ſed frigidi agitati non cedunt: ſed vni parti notabili tempore aſſiſtunt commoti ⁊ multum imprimunt. ideo in paruo tempore magis intenditur rigor ab humoribus calidis q̃ꝫ a frigidis ⁊ citius venit ad ſummum ſuum: ſed in frigidis licet tardius intendatur rigor: quia multo tempore intenditur venit ad fortem graduꝫ. Et poſſet forte dici qđ vapor flegmatis acetoſi: qꝛ multum eſt mordicatiuus velociter mouetur ⁊ poteſt facere fortē rigorem. Sed modus verificandi hanc viam videtur mihi melior: quoniam ſtatim dixi: licet non ponitur a Gentili: preter hoc etiam: quia frigidum eſt magis concluſiuum caloris intus. Et poſt maiorem concluſionem redit cū maiori conatu. vt innuit Galenus. ⁊ quinto de accidenti: ⁊ in libello ſepe allegato. Et ꝑter hoc pro hac opinione eſt experientia qua vident practici ꝙ de facto fortiores rigores inueniunt in quartana q̃ꝫ in alia febre. ⁊ hoc teſtatur Gentilis. Secundum hoc ergo auctoritas Gale. non haberet locum. Qui tamen Gale. vult defendere diceret intenſiorem ⁊ velociorem motum eſſe in rigore tertiane pure: ſed cito deficere. ⁊ ideo non ita apparere: nec ita ordinata eſſe remedia ad curationem eius. tu ergo elige viam placidiorez. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ſanguis ſubmergitur cum rigore ad interiora.

¶ Hic dat ſecūdam cauſaꝫ frigoris accidentis in rigore ſiue fuerit a materia calida ſiue frigida dicēs: ꝙ ſanguis: ⁊ ſupple talis ſpiritus redit in rigore ad interiora. Et ideo membra ſupple extrinſeca pauperantur calore ⁊ infrigidantur in omni rigore. ⁊ cauſa huius frigiditatis poſitiua eſt: aut elementa: ex quibus membra componuntur: aut frigiditate humiditatis in membrorum poris inuente: aut continens: aut aliqua iſtarum. Queſtio. 3.

Sed hic cadit dubiū. Utrū in omni rigore ſit īfrigiditatio. ¶ Ad affirmatiuā eſt Gale. in libello de rigore ſepe allegato cum dixit. Mihi ergo videt̄ ꝙ expedit ei qui vult vt eius ſermonibus fides adhibeatur in notificatione rigoris: vt huius proprie recordetur. ſ. ꝙ rigor ē apud infrigidationem caloris naturalis frigiditate ſubito ⁊ fortiter ledente. Idem in eodem capitulo. Nec tn̄ ſufficit quilibet iſtorum humorū ad cauſandū rigorez: ꝙ ſoluꝫ excedit vel abundat in corpore nullam cauſando horripilationē. Sed neceſſarium eſt ꝙ quilibet humorum predictorum pertranſeat per ſenſitiua membra: ⁊ ꝙ forti motu commoueatur. Euenit enim tunc ꝙ ſanguis declinat ad interius corporis vſqꝫ ad viſcera: ⁊ cū ipſo calor: remanentqꝫ membra vicina ⁊ extremitates manuum atqꝫ pedum frigida priuataqꝫ ſanguine. hec Gale. Idem patet ex diffinitione rigoris poſita in ꝑncipio huius capituli auctoritate Gal. ¶ In oppoſitū arguitur: quia ille qui curatur per ſolam infrigidationē ſufficienter non eſt cuꝫ infrigidatione: ſed aliquis rigor eſt huiuſmodi. vt Gale. quinto de accidenti: qꝛ diximus rigorem fieri a calore ſiue frigore ſi ex cauſa cōtingit calida: ⁊ eſt đ genere aeris ſola ſibi refrigeratio ſufficit ad curationē. ¶ Et in hoc dubio pro nūc teneatur pars affirmatiua: ſed ad argumentuꝫ alias dicem⁹ non enim eſt inconueniēs eē caliditatez malā ⁊ frigiditatē: que frigiditas remota mala caliditate redeūte extra ſpiritum remouebitur. Queſtio. 4.

Secundo dubitatur a q̈ remouet̄ ſanguis ⁊ ſpiritus cum rigore ad interiora. vtrum a ſe vel a virtute cordis. ¶ In hoc tamen dubio Gale. 5. de accidenti ⁊ morbo vult ꝙ mouetur a cordis virtute: ⁊ probat per hoc: quia ſpiritus mouetur vario modo: quando interius: quando extra ſm exigentiam paſſionum cordis: vt ipſe ibi oſtendit de timore: ira: ⁊ gaudio: ⁊ alijs: naꝫ cuꝫ in primis percipitur aliqđ nociuū terribile: mouet̄ ad cor calor. in gaudio vero diffundit̄. Qō. 5.

Tertio dubitat̄

UVA. BHSC. IyR_044_2

Tertio dubitatur q̄ vꝫ naturā in ho
ra rigoris debere
mittere ſanguinez ⁊ ſpiritum ad exteriora: ⁊ ad loca la
certorum. nā illuc debet mittere vbi eſt dolor ⁊ triſtis
ſenſatio: vt facit in percuſſionibus: in quibus fit tumor
propter hanc cauſaz. ¶ Hic poſſꝫ dici ꝙ in principijs
febrium non ſolum a venis: que ſunt in brachijs ⁊ co
xis ⁊ partibus exterioribus expellitur humor per la/
certos illorū membrorum: ſed etiaz vene: que ſunt in
interioribus effundunt humorem ad intrinſeca mem/
bra ſenſitiua: de quibus natura eſt magis ſollicita. ⁊
ideo magis ad interiora retrahit calor ⁊ ſpiritus. Uel
ſecundo iuxta mentem Galeni in libello de rigore. na
tura primo terretur. ideo primo ad cor tanq̄ꝫ ad fontē
trahit. poſtea fortificata mittit ad loca leſionuz: vbi eſt
propter malam materiam impedimentum: ne cito fiat
calefactio. ⁊ videtur velle Galenus ꝙ reluctatio: que
eſt inter malum humorem ⁊ bonum: qui ad illa lo/
ca mouetur eſt cauſa agitationis ⁊ concuſſionis: que
ſunt in rigore.

Rigor p/ uenire pōt mā tam ali. q̄ fri. no. Ga. de accn/ .c.5.

¶ **Et ſcias ꝙ humor frigidus eſt quietus quem
iam conſueuit membrum: in quo eſt: ⁊ quieſcit
paſſio eius ab eo: quare non ſentit frigus eius.
Cum ergo mouetur ⁊ ſpargitur ſparſione pluri/
ma: aut pauca propter aliquam cauſarum: ſcilicꝫ
propter caliditatem ſeparantem: aut aliud pati/
tur ab eo membrum: quod erat non occurrēs ei:
⁊ ſentit frigus eius propter cauſam complexiōis
diuerſe: ⁊ tu quidem iam ſciuiſti hoc in radicibus
vniuerſalibus ſcientie medicine.**

¶ Hic ponit tertiam cauſam rigoris quantum ad fri/
gus de nouo in eo ſenſatuꝫ. precipue quando pendet
ab humore frigido preexiſtente in corpore dicens: ꝙ
tu debes ſcire ꝙ humor frigidus quietus ⁊ factus con
ſuetus illi membro: ⁊ quieſcit paſſio membri ab eo:
quia amplius non patitur ſenſibiliter: propter quam
cauſam membrum non ſentit frigus eius: tamen ſi mo
uetur ⁊ ſpargitur ſparſione: aut multa: aut pauca pro/
pter aliquam cauſarum ſparſionis: ſcilꝫ propter calidi
tatem ſeparantem illum. ſ. humorē a mēbro: aut pro/
pter aliam cauſam: tunc patitur ab eo membrum: cui
occurrit de nouo: ⁊ cui prius non occurrebat: ⁊ il/
lud membrum ſentit frigus illius humoris propter
cauſam complexiōis diuerſe: quia illa complexio quā
facit humor in membrum: cui de nouo occurrit: eſt cō
plexio diuerſa: que facit ſenſum: ⁊ hoc eſt iam ſcitum
in ſermonibus vniuerſalibus ſecunde primi de cauſis
doloris. ⁊ ſexto naturalium capitulo de tractu. In ſum
ma ergo prius non ſentiebatur: quia erat conſuetus
membro: ⁊ non tam difficilis in complexione quod ca
ret ſenſatione: ſed poſtea occurit de nouo hora agita/
tionis alteri membro: in quo facit complexionē diuer
ſam: propter quam fit ſenſatio frigiditatis humoris.
¶ Et nota hic propter id quod dixi ī queſtione de ma
litia complexionis diuerſe: ⁊ dicitur infra in capitulo
de ethica.
¶ Secundo nota ex iſto canone cauſam: quare reple/
ti frigidis humoribus propter exercitium vel motum
in ſole: vel introitum balnei: aut horripilantur: aut
rigent.

¶ **Et multotiens quidem accidit a flegmate
vitreo ſparſo in corpore rigor non perducens ad
febrem: ⁊ quandoqꝫ ſunt ei periodi: ⁊ nō eſt forti/
tudo eius fortitudo rigoris perducētis ad febrē.**
¶ Hic ponit vnam aliā cauſaꝫ: que eſt quarta rigoris:
ſed valde ſpecialis: ⁊ prīo ħ. ſecūdo remouet duo du/
bia. ibi. (Et materia.) Dicēs ꝙ quādoqꝫ accidit ex fleg
mate vitreo ſparſo in corpore rigor: qui tamen nō per/
ducit ad febrem: ⁊ quandoqꝫ ſunt in iſto rigore perio/
di: quia inuadit cum certo termino ⁊ interpolate: tamē
ſine febre. dicit tertio ꝙ iſte rigor non eſt in fortitudi/
ne rigoris perducentis ad febrem. Et eſt hec ſenten/
tia Galeni. ⁊ quinto de accidenti ⁊ morbo: ⁊ in libel/
lo de rigore ſepius allegato: ⁊ cauſa eſt: quia nō opor
tet ſemper talem humorem: ⁊ tam frigidum cum agi/
tatur putrefieri: ⁊ niſi putrefiat non facit febrem. de
cauſa autem motus periodici puto idem hoc dicen/
dum: quod in febre.
¶ Nota tamen ꝙ non debet intelligi: ꝙ nullus rigor
quem ſequitur febris ſit ita remiſſus: ſicut in fine rigor
quia hoc eſſet falſum cum alique febres cum ſolo hor/
rore incipiant: ⁊ cum quantūlibet remiſſo rigore poſ/
ſit febris incipere: ſed intelligitur tertium dictū in iſta
parte: ꝙ rigores precedētes febres multi ſunt ita for
tes ꝙ talis rigor non precedens febrem non attingit
ad eorum fortitudinem: ⁊ cauſa eſt: q̄ nunquā multuꝫ
fortiter mouetur materia in tali rigore non perducen/
te ad febrem. Gentilis tamen videtur intelligere hic
ꝙ rigor flegmatis vitrei quando non ſequitur ipſum
febris non eſt in fortitudine rigoris flegmatis vitrei
quando ſequitur ipſum febris. nam quando febris ſe/
quitur: oportet velociorem eſſe motum a calore ſub/
tiliante: ſed ego non puto hunc etiam ſenſum eſſe ve/
rum vniuerſaliter.

¶ **Et materia que facit laſſitudinem rigoris per
paucitatem ſuam facit rigorem per ſuam multi/
tudinem anteq̄ꝫ putrefiat. naꝫ ſi non putrefiat nō
perducit ad febrem.**
¶ Hic Auicen. remouet duas dubitationes. Prima
vtrum harum diſpoſitionum: ſcilicꝫ fractionis ⁊ rigo/
ris materia ſit vna. Secūda an ſemper cum rigore ſit
febris: precipue in rigore ducente ad febrē. vnde Aui
cēna dicit hic primo ꝙ materia: que facit laſſitudinem
ſua paucitate: facit rigorem ſua multitudine: ita ꝙ ea/
dem materia ſm ſpeciem quandoqꝫ facit laſſitudinem
ſiue fractionem: ⁊ quando eſt multa facit rigoreꝫ: quia
magis in motu ſuo terrefacit naturam: ⁊ magis ſtimu/
lat ad expellēdū. Et hec eſt ſententia Galeni. 5. de ac/
cidenti: ⁊ ſubdit Auicen. ꝙ materia faciens rigoreꝫ nō
perducit ad febrem antequā putrefiat: ⁊ ideo q̄ mate/
ria non facit rigorem: niſi alia a ſanguine: ⁊ iſta non fa
cit febrem per ſuum calorem: niſi putrefiat. Et maxi/
me veritatem habet de materia frigida. nam de cole/
ra cadit dubiuꝫ: de quo dicemus in caplo de cauſone.
Et ſic patꝫ ſolutio ad dubia.
¶ Et tu conſidera ꝙ materia quādoqꝫ eſt taꝫ pauca ꝙ
ſi mouetur: tamen non facit rigorem: aut horripilatio/
nem: ſed ſolam laſſitudinem: ⁊ quandoqꝫ facit horripi/
lationem quia amplior: ⁊ quandoqꝫ rigorem: quia am
plior: eadem tamen materia in multitudine ⁊ numero
quieta facit laſſitudinem: ⁊ leuiter mota horripilatio/
nē ⁊ velociter mota rigorem ſm ꝙ fortius ſtimulat: ⁊
ita q̄ multa eſt cauſa ꝙ velocius mouetur.
¶ Nota ſecundo ꝙ ex his verbis dicunt Thadeus ⁊
Gentilis: ꝙ rigor non eſt de eſſentia vel de tēpore fe/
bris cum febris ſit calor. Et contingat rigorem eē an/
te febreꝫ: ſicut quādo eſt rigor anteq̄ꝫ humor putrefiat
⁊ ſi intelligunt ꝙ quando eſt rigor qui non eſt cū tēpo
re febris verum dicunt. ſi autē intelligunt generalr ꝙ
hora rigoris nō ſit hora febris: eſt falſum ⁊ cōtra Gal.
ſecundo regiminis acutorum.
¶ Tertio nota: ꝙ lꝫ ſine putredine a talibus humori/
bus non ſit febris: non tamen cū putredine eſt febris.
nam quandoqꝫ propter remiſſionem in gradu putre/
dinis: quandoqꝫ propter paucitatem materie putride

UVA. BHSC. IyR_044_2

non ſufficit putredo facere febꝛem.

¶ Et quandoqꝫ accidit frigus ⁊ rigoꝛ propter ſubmerſionē caloꝛis in coꝛpoꝛe cauſa cibi: ⁊ que ſunt ei ſimilia.

¶ Hic ponit quintam cauſam dicens: ꝙ quandoqꝫ accidit frigus ⁊ rigoꝛ pꝛopter ſubmerſionem caloꝛis cauſa cibi: ⁊ ſimiliū. Et hec cauſa reſpectu ſecunde eſt particularis: qꝺ eſt ſubmerſio caloꝛis non omnis: ſed cauſa cibi. ¶ Et poſſet quis dubitare vtrum tam leui cauſa poſſent fieri frigus ⁊ rigoꝛ. Pꝛopter qꝺ Auic. hanc particularem dixit: vel dicatur ꝙ in parte illa. (Et ſanguis.) non dixit niſi ꝺ reditu ſanguinis. hic dicit de reditu ſpiritus: quem vocat caloꝛem: ⁊ erit cauſa per ſe. Et hic caderent dubia ibi diſputata.

Cauſa duplex retractionis caloꝛis interius ex cibo.

¶ Secundo nota: ꝙ duobus modis poteſt cibꝰ eſſe cā reditus caloꝛis ad interioꝛa. vnus eſt: qꝛ natura mouet caloꝛem ad digeſtionem faciēdam. Secūdus eſt: qꝛ cibus cū ſit cōtrarius in pꝛincipio: vt dicit̃. ſcꝺo de anima. poteſt ſuffocare caloꝛem quodāmodo in interioꝛibus ſua vapoꝛatione cruda: pꝛopter qꝺ cogitur virtus retrahere ab exterioꝛibus.

¶ Tertio nota: ꝙ ſimilia cibo poſſunt dici alie res nō naturales: ⁊ accidentia anime ⁊ ſomnus.

¶ Et rigoꝛ ⁊ frigus antecedunt febꝛes: quoniam humoꝛ crudus effunditur ad lacertos in primis ⁊ nocet frigoꝛe ſuo per comparationem ad lacertos: deinde cum incipit putrefieri incipit calefieri. ¶ Et quandoqꝫ antecedit rigor febꝛes pꝛopter moꝛdicationem humoꝛis ⁊ foꝛtitudinem virtutis expulſiue: que eſt in lacertis: ſicut excutitur homo ex effuſione aque calide valde ſuper cutem: ⁊ pꝛopꝛie cum eſt ſalſus. ¶ Et foꝛtaſſe fit nocumentum eius quod mordicat eam vt refugiat caloꝛ innatus ad interioꝛa: ⁊ dominetur frigus. quare fit cum moꝛdicatione caloꝛis frigus quaſi frigus dominetur: ⁊ moꝛdicatio quidem caloꝛis eſt apud panniculum tegentem interius.

¶ Hic dat magis completas cauſas frigoꝛis ⁊ rigoꝛis antecedentium febꝛes putridas: pꝛecipue interpolatas: ⁊ ſignificata. Et dicit tria. pꝛimum eſt ꝙ rigoꝛ ⁊ frigus antecedūt febꝛes: qꝛ in illa hoꝛa effundit̃ materia ad lacertos: que materia eſt cruda: ⁊ nocet frigoꝛe ſuo qꝺ frigus eſt ſaltem frigus reſpectu lacertoꝛū: ⁊ etiam humoꝛ incipit putrefieri. tunc incipit calefieri. Secundum eſt ꝙ quādoqꝫ antecedit rigoꝛ febꝛis ꝑpter moꝛdicationē humoꝛis ⁊ foꝛtitudinem virtutis expulſiue: que eſt in lacertis: ⁊ ſupple accidit iſte rigoꝛ: ſicut accidit concuſſio ſimilis tremoꝛi: que fit cuꝫ excutit homo effuſionem aque valde calide ſuper cutē: ⁊ pꝛopꝛie fit hoc cum humoꝛ eſt ſalſus. Tertiuꝫ dictū eſt ꝙ foꝛte nocumentū humoꝛis moꝛdicātis eſt cā vt fugiat caloꝛ innatus ad interioꝛa: ⁊ dominet̃ frigus: quaſi frigus dominetur. Et ſubdit ꝙ moꝛdicatio caloꝛis in hoc caſu ē apud pāniculum tegentē interius.

¶ Circa pꝛimum dictum nota ꝙ quidam volunt per humoꝛem crudum intelligere humoꝛem frigidum ꝯm ſui naturam ſicut flegma: ⁊ melancoliā qui ſunt frigidi per comparationem ad lacertos: cum ſunt non putridi: ſed cum incipiunt putrefieri incipiunt calefieri. Et tunc in primo dicto non aſſignatur cauſa vniuerſaliter cuiuſlibet rigoꝛis accidentis in pꝛincipio febꝛis: ſed in pꝛimo ⁊ ſecūdo ſimul dicto: ⁊ quando calefiat cum putrefit res: vide que dixi ſupꝛa in caplꝰo pꝛimo huius tractatus: ⁊ vide Auicē. ſecunda pꝛimi. caplꝰo de cauſis calefacientibus. Secūdo modo per humoꝛē crudū intelligunt humoꝛem non putridum: ita ꝙ dicatur crudus per pꝛiuationem putredinis modo quo nunc dixit ſecūda pꝛimi. capitulo de cauſis infrigidantibus cū dicit. Et cruditas: que putrefactioni eſt oppoſita. hoc enim modo etiam colera antequā putrefiat dicitur crudus humoꝛ. Intelligit ergo ꝯm hanc expoſitionē Auicen. de omni humoꝛe qui ſpargitur dum non eſt putridus: ⁊ ſcꝺꝫ hoc cuꝫ dicit ꝙ hic humoꝛ nocet in pꝛimis frigoꝛe ſuo intelligitur: aut de frigoꝛe poſitiuo: ſicut in flegmate: aut melancolia: aut pꝛiuatiuo: ſicut in colera: ⁊ hoc frigus ſequitur punctionem: qꝛ pꝛopter illaꝫ refugit caloꝛ: ⁊ remanet membꝛum frigidum pꝛopter illam fugam. Pꝛima tamē expoſitio videtur mihi melioꝛ. Ratio: quia ꝯm hanc ſecūdam expoſitionē querēdum eſſet de iſto humoꝛe qui eſt calidus: ⁊ facit frigus ſua punctione: vtrum ipſe ſit tunc frigidioꝛ membꝛis quibus obuiat: aut calidioꝛ. ſi frigidioꝛ. tunc eſt ibi frigiditas poſitiua: non ſolum pꝛiuatiua. ſi non ſit calidioꝛ cum occurrit membꝛo ⁊ ſenſitiuo ⁊ frigido: deberet membꝛum illud humoꝛem ſentire: vt calidum loquendo de membꝛo infrigidato: qꝺ tamen non fit. credo ergo pꝛimam expoſitionem.

¶ Quantū ad ſcꝺm dictū conſidera ꝙ Gal. vult: vt dixi ſupꝛa ĩ pꝛincipio capituli: ꝙ in omni rigoꝛe ſentit̃ frigus: ⁊ ꝙ cum eſt rigoꝛ pꝛopter calidos humoꝛes frigent membꝛa pꝛopter fugam caloꝛis: ita ꝙ humoꝛ calidus eſt cauſa infrigidationis ſemper quando eſt cauſa rigoꝛis: ſed Auicē. videtur ſumēdo rigoꝛem pꝛo tali motu inuoluntario concuſſiuo facto ad expellenduꝫ nociuum dubitaſſe: vtrum ſemper cum illo ſit frigus. Et ideo pꝛimo in hoc ſcꝺo dicto diuidit cauſam rigoris: cum humoꝛ eſt calidus moꝛdicans: ita vt virtꝰ lacerti foꝛtiter conet̃ ad expellendū: ſed non dixit ꝙ ſemper tunc ſit frigus: imo in tertio dicto dixit ſub dubitatione: ꝙ foꝛtaſſis humoꝛ moꝛdicans qui eſt cā rigoris eſt cauſa tam foꝛtis retractionis caloꝛis ad interioꝛa: ⁊ frigus dominat̃ intantū impꝛeſſioni humoꝛis ꝙ apparet frigus in membꝛis: quaſi ſicut ſi ĩ humoꝛe dominaretur frigus: ⁊ non dixit: ⁊ dominetur frigus: q̃ſi frigus dominetur: niſi enim intelligatur videtur repetitio vana: ⁊ ly quaſi eſſet ibi ſuꝑfluum. voluit ḡ Auicē. ſub dubio relinquere: vtrum ſemper in rigoꝛe frigeāt mēbꝛa: ſed tamē concedere ꝙ quandoqꝫ in rigoꝛe a cā calida dominatur frigus ĩ membꝛis exterioꝛibꝰ: quaſi dominaretur etiam in humoꝛe. Et notanter dixit q̃ſi: quia in rigoꝛe quartane foꝛtius frigus ſentitur q̃ꝫ in alijs: pꝛecipue tertiana. Et hoc modo patet. quare dixit in tertia parte foꝛtaſſe. Et patet ꝙ nō intellexit ĩ ſecūdo dicto de conatu expulſiue ſolo: ⁊ ĩ tertio de moꝛdicatione ſola: vt laboꝛat Gentilis.

¶ Sed tūc reſtant alique dubitationes. Pꝛima. ſi humoꝛ calidus ꝑpter ſuam moꝛdicationem eſt cauſa frigoꝛis ⁊ rigoꝛis: videtur ꝙ quando putredo pꝛocedet deberet augeri frigus cum debeat augeri moꝛdicatio.

¶ Hic reſpondet̃ ꝙ cum humoꝛ velociter mouetur facit moꝛdicationem: ſed ĩ pꝛincipio velociter ſpargitur ſuper mēbꝛa: ⁊ poſtq̃ꝫ eſt ſparſus: calefit ⁊ ſubtiliatur ⁊ reſoluitur: ſed nō cum motu veloci: ita ꝙ faciat tantaꝫ moꝛdicationem ſicut in pꝛincipio. vnde etiam in cauſone cum ſit criſis: nō obſtante ꝙ humoꝛ ſit putridus: tamen pꝛopter foꝛtem motum ſuper ſenſibilia membꝛa multotiens fit rigoꝛ.

¶ Scꝺa dubitatio: qꝛ dixit ꝙ fit rigoꝛ pꝛopꝛie cū humoꝛ eſt ſalſus. Nam videtur ꝙ acutus magis dꝫ facere rigoꝛem: qꝛ eſt magis moꝛdicatiuus. ¶ Hic in vna expoſitione dicit Gen. ꝙ longioꝛ ſit rigoꝛ ab humoꝛe ſalſo q̃ꝫ ab acuto: qꝛ eſt materia groſſioꝛ ⁊ viſcoſioꝛ. ⁊ ħ intellexit Auic. hic. Uel dicas vt ſupꝛa in vna rn̄ſione: ꝙ nō fuit Auic. opinio: ꝙ hūoꝛ acutioꝛ facit rigoꝛē vehemētioꝛē. Nā dixit ꝙ q̃ꝫto cā rigoꝛis ē viſcoſioꝛ: tāto rigoꝛ

UVA. BHSC. IyR_044_2

rigor vehemẽtior. Et ideo voluit hic ꝙ plus facit adherentia ſalſi ad fortitudinem rigoris q̃ ſubtilitas acuti: vt dicebatur ſupra proportionaliter de viſcoſo. Et tu elige placidiorem viam.

¶ Tertia dubitatio quare nõ dixit de mordicatiõe materie frigide: q: frigiduz mordicat. vt dicit Gal. 4. de ſimplici medicina. vbi dicit aerẽ hyemalẽ mordicare.

¶ Dicit Gẽtilis: ꝙ in corpore noſtro non veniũt humores frigidi ad hãc diſpoſitionẽ: cũ qua poſſunt mordicare: q: non mordicarent: niſi eſſent acetoſe: ⁊ acetoſe in corpore noſtro ſunt groſſe. vnde non poſſunt mordicare. vnde ſic autẽ nõ eſt de rebus extrinſecis: vt aere ⁊ aceto: ⁊ mihi videt ꝙ Auicẽ. hic dixit in capitulo de ſignis flegmatice. infra cum dicit. Et hec quidez febris nõ eſt ex mã: que faciat punctionem: ita vt ſit cauſa rigoris. cõſtat tñ ꝙ in eodẽ capl'o. in principio dicit ꝙ ſit quãdoq3 a flegmate acetoſo: vel poteſt dici ꝙ loquitur de mordicatiõe materiei calide: q: eſt fortior: ⁊ frequentius accidit q̃ a frigido.

¶ Quarta dubitatio quare dixit ꝙ mordicatio ẽ apud pãniculum tegentem interius. nam dubitatur de quo pãniculo dicat: ⁊ quare. ¶ Hic reſpondet Gẽtilis: ꝙ loquit de pãniculis tegentibus muſculos: q: ſunt magis ſenſitiui alijs partibus muſculorum. ego tamẽ nõ video ad quid dixiſſet ꝙ eſt apud pãniculum tegentez interius: imo pãniculus tegẽs muſculos tegit eos exterius. ¶ Preterea. nerui magis ſunt ſenſitiui pãniculo: cum in panniculo ſint villi ligabiles. Item chorde ſunt magis ſenſitiue pãniculo muſculorum. vnde magis prohibemur ponere ſuper illis medicamen corroſiuum: vt quarta quarti. videt ergo ꝙ loquitur de pleura: aut ſiphac: aut pãniculis diaphragmatis: ⁊ pãniculis alijs membrorum interiorũ. nam quia poſſet quis credere ꝙ ſolum ſpargeretur materia ſuper membra extrinſeca in febre ne hoc credatur generaliter dixit ꝙ mordicatio caloris eſt apud panniculum tegentem interius: q: tegentem corpus ex parte interiorum: ſicut pleura ⁊ ſiphac: aut tegentem aliqđ membrum intrinſecum. Et tu vide qđ verius.

¶ Et quandoq3 accidit rigor propterea: quia refugit calor ad interiora: ſicut fit in apoſtematibus intrinſecis.

¶ Hic ponitur ſeptima cauſa: in qua dicit ꝙ quãdoq3 accidit rigor: q: calor refugit ad ĩteriora: ſicut fit ĩ apoſtematibus intrinſecis magnis: ⁊ non ſolum in apoſtematibus: ſed quãdo materia maligna in venis multuz ſtimulat virtutem: ⁊ opponit precipue in interioribus vt oſtendi ſupra primo affo. ſeptima particula. ⁊ ideo Auicẽ. dicit. ſicut fit ⁊c. ad dandum intelligi ꝙ etiaz in alio caſu hoc fit: ⁊ ita tres modos habemus fuge caloris ad interiora. vnum ꝓpter mordicationem vel frig⁹ materiei: que ſpargitur ſuper ſenſibilia mẽbra: lz extrĩſeca. ſecũdo ꝓpter cibos vel alias res nõ naturales: ſicut aerẽ ⁊ accidẽtia anime: ⁊ ſomnuz ⁊ ſimilia. tertium propter apoſtema: vel res preter naturam in interioribus: ⁊ hunc tertium innuit hic Auicen. ⁊ per hoc cum ſcieris ꝙ concuſſio fit propter conatum expulſiue: ⁊ reluctationem: que eſt inter calorem naturalẽ ⁊ materiam: poteris ſcire a quibus cauſis fit rigor pro cõcuſſione cõnotando frigus ſenſatuz: vt dicit in principio capituli. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et quãdoq3 ſignificãt rigor ⁊ horripilatio ſanitatem in febribus inſeparabilibus: quoniaz ſignificant ꝙ materia expellit ex venis: ⁊ egredit.

¶ Iſta eſt tertia pars capituli: in qua ponit quaſdam ſignificatões rigoris ⁊ horripilationis: ⁊ quãdam differentiam eorũ ex parte cauſarũ ſuarum. Et diuiditur in duas. ibi ſecũda. (Horripilatio vero.) Prima in duas ſm duas principales ſignificationes: quas ponit. ibi ſecũda. (Et đ rigore eſt.) Prima in duas. primo ponit vnaz ſignificationẽ quã habet rigor. ſecundo remouet errorẽ qui poſſet contingere. ibi ſecũda. (Veruz qñ nõ eſt.) In prima dicit ꝙ rigor ⁊ horripilatio ſupuenientes in febribus inſeparabilibus. i. cõtinuis. quandoq3 ſignificant ſanitatez futuram: q: ſignificant ꝙ materia expellit ex venis: ⁊ egreditur a corpe ſupple: vel egredietur: ⁊ hoc mõ expulſa materia ſequit ſanitas: ⁊ eſt ſnĩa affo. A cauſone habito rigore ⁊c.

¶ Ubi notãdũ ꝙ ad hoc vt iſte rigor ſignificet ſanitatẽ requirunt conditiones poſite a Gal. 5. de accidenti: ⁊ in libro de rigore ⁊c. primo ꝙ iſtum rigorẽ ſequit euacuatio. ſ. aut per ſudorem: aut per vomitũ: aut per ſeceſſum: vel alio modo: niſi enim euacuatio ſequit: potius ſignificat malũ: ſcđo ꝙ ſit poſt ſigna digeſtionis. nã qñ euacuatio ſit ante ſigna digeſtiõis ſignificat materie multitudinẽ: aut malignitatẽ ꝓpter quã ita ſtimulat virtutẽ: ꝙ cogit ante complementũ digeſtionis expellere: ⁊ talis ſignificat potius malum q̃ bonum: licz ſignificãdo fortitudinez virtutis non ſit peſſima ſua ſignificatio: nec neceſſario mortalis. multos eniz liberari videmus: in quib⁹ apparẽt h⁹ ſigna. Tertia cõditio ꝙ fiat in die cretica laudabili. nam multotiens cum fit in ſexta: ſignificat recidiuam: vt dicitur clare a Gal. in lib. de mirabilibus pronoſticoruz: de illo filio regis ibi narrato. quarta ꝙ ſequatur leuitas: quomodo autẽ accidat talis rigor: patet: q: materia pellitur ſupra ſenſibilia mẽbra velociter: ⁊ mordicatiua: ⁊ hoc ſiue ad ſtomachũ: ſiue ad inteſtina: ſiue ſuper ambitũ toti⁹ pellaf.

¶ Uerum quando non eſt cum digeſtione ⁊ in hora cretica: ⁊ non ſequitur eam leuitas: eſt ſignificatio ꝙ expulſio illius quantitatis non eſt: qm̃ virtus eſt vincens: imo quoniã materia multa expellitur ꝓpter multitudinem ſuam.

¶ Remouet errorem dicens: ꝙ qñ talis rigor cũ euacuatione non eſt cum digeſtiõe: ⁊ in hora cretica. ſ. laudabili: ⁊ non ſequitur leuitas talem euacuationem: tũc iſte diſpoſitiones: ſcilicet rigor ⁊ horripilatio cum euacuatione materie ſunt ſignificatio ꝙ euacuatio non fit: q: virtus eſt vincens. ſ. totaz mãm: ſed q: materia multa expellitur pp multitudinẽ ſuam: aut ſupple propter malignitatem: ⁊ hoc datur intelligi per ea que hic dcã ſunt: ⁊ per ea que dicta ſunt ſupra in capitulo de ſignificatiõibus tempor morbi: quod intitulatur cognitio horarum egritudinis.

¶ Et de rigore eſt qui ſignificat' mortem: ⁊ eſt ille quem ſequitur debilitas virtutis: ⁊ caſus caloris innati: ⁊ ſiccitas.

¶ Hic ponit ſcđam ſignificationez dicens: ꝙ aliquis ẽ rigor in febre cõtinua: qui ſignificat mortem: ⁊ iſte eſt rigor quem ſequitur debilitas virtutis: ⁊ caſus caloris ĩnati: ⁊ ſiccitas. Et de hoc loquitur Hippo. in affo. Si rigor ĩciderit febri: febre non deficiente iam debili exiſtente virtute/mortale.

¶ Ubi primo nota ꝙ duobus modis poſſumus intelligere ꝙ hunc rigorem ſequitur debilitas virtutis: ⁊ alia que dicit Auic. vnus eſt ꝙ iſtum cõcomitatur: q: cuz iſto inueniunt: ſiue ante ipſum fuerit: ſiue non. Et hoc modo videtur intelligere Hippo. in affo. dicto: ꝙ ſi rigor inciderit iam debili exiſtente corpore: ꝙ innuit hanc debilitatem eſſe anteq̃ ſit rigor. Alio modo ꝙ iſta comitantur rigorem: quia ſequuntur rigorez: quia ſunt cum ipſo: aut parum poſt ipſum: ⁊ rigor: vel ſua cauſa ſit cauſa ipſorum accidentium. Et vtroq3 modo verum eſt ꝙ talis rigor ſignificat mortem.

¶ No. ſcđo ꝙ rigor accidit. ſ. cõuẽtuſ debilitate. ſi tñ ſemel acciderit nõ neceſſario ſignificat mortez: ſz aliquã/

UVA. BHSC. IyR_044_2

do' pōt ſequi bona criſis: ſed moleſta. vt dicit Gal. loco allegato: ſed ſi multotiens incidit debili exiſtēte virtute ſignificat mortē. naz ſi rigorē ſequit̄ euacuatio: tunc virtꝰ debilis nō poterit pluries tolerare debilitatē ꝑꝑ motū rigoris: ⁊ debilitatē ꝑꝑ euacuationē. Si vero nō ſequit̄ euacuatio. tunc rigor in ſe eſt cauſa addēdi debilitatem: ⁊ ꝙ nō ſequit̄ euacuatio: que ſeq ſolet ſignum maioris debilitatis eſt: vnde mors ſequit̄.

⁋ Tertio nota: ꝙ aliquis talis rigor cum virtutis debilitate fit a virtute expulſiua. Et dico de illis: que ſignificant mortē: que virtus conatur materiā malaz expellere: ſed tamen de aliquo rigore iuxta mortem facto dicit Auerr. 3. colliget. capitulo de accidentibus matricis: ꝙ aſſimilatur motui qui nō habet principiuz: neqz finem: neqz cauſaz: ſed ſolum defectū: ⁊ nō debet intelligi ꝙ nō habeat cauſam poſitiuam: qꝛ Auerrois dicit ibi ꝙ eſt motus virtutis expulſiue ꝓpter defectum ſuſtentandi mēbra. virtus ergo expulſiua eſt cauſa illius motus. Et intelligit Marſilius altero duorum modorum ꝙ ſit motus virtutis expulſiue. vnus eſt ꝙ fiat hic motus cōcuſſiuus grauitate mēbrorum: virtute eorum ſuſtentatiua tendente in occaſuz. Et hec verba innuūt ꝙ virtus eſt cauſa iſtius motus per modū priuationis: qꝛ nō ſuſtentat. Sed tunc videt̄ mihi ꝙ hic motus eēt tremor: nō rigor: vt pz ex dictis. 5. de accñti. Preterea. hec virtus ſuſtentatiua nō eſt expulſiua. vt dicit Auerrois. Scðs modus eſt ꝙ qñ calor reſoluit̄: virtus naturaliter expulſiua ſanguinis ⁊ ſpūs ad mēbra conat̄ ſanguinem ⁊ ſpūm membris delegare: in qbus deficit. ⁊ ideo agitat mēbra vt mittat: ⁊ hic modus erit magis tolerabilis: ⁊ ſi debilis mō eſſet virtus nō faceret cū illo conatu: ſed motu cōtinuo nō faciendo ꝯcuſſionez cōmutaret calorez mēbris. nunc aūt ꝓpter debilitatē interpolatur: ⁊ qñqz cadit conatus. ⁊ ideo fit cū agitatione mēbroruz: ſed tñ virtus hoc tēpore potius agit ad intra q̄z extra. ⁊ ideo potius a mēbris: que ꝯcutiuntur trahēre: ⁊ eſſet virtus faciens hunc motū potius attractiua q̄z expulſiua. Preterea hec virtus: que hic facit eſt virtus expulſiua ſuꝑfluitatū. vñ Auerrois dicit: ꝙ ꝑꝑ hunc motū qñ accidit nature ab extriſeco aliqd̄ qd̄ ſit mortiferū expellit ſuperfluitatē: ſicut illi qui decapitantur: aut ſuſpendunt̄: qꝛ mingūt aut egerunt. videt̄ ergo mihi quo ad primuz ꝙ non ſit intentio Auerrois ꝙ talis rigor nō habeat cauſam: nec principiū: nec finem: ſed ꝙ nō in animali inquantuz viuit ſit principiū per ſe illum intendens motum: nec ſit taliter cōcutiendo ꝓpter aliquez finez intentū a natura: ſed ꝓpter defectum: ⁊ quo ad ſcðz vult ꝙ virtus: que facit hunc motum eſt virtus expulſiua naturalis. Nam tunc ꝓpter impotentiam regulandi mēbra ⁊ humores oēs etiā boni humores ⁊ mēbris: vnde grauant conat̄ virtus ad expulſionem. Et ſilr̄ mō accidit in forti timore: ⁊ in ꝓpinquitate mortis ab extrinſeco. ⁊ hoc ſufficit Auerroi.

⁋ Quarto nota per ſiccitatez intelligimus detumeſcētiaz mēbroruz: que ſit ꝓpter reſolutionē virtutis nō ſufficientis reſiſtere: ⁊ ꝓpter retractionem ad intra. vnde facies ſit tornatilis cum oculis concauis: ⁊ tēporibus planis ⁊c̄. ⁊ pōt ſumi rigor: vt dicit Gentilis pro frigore ſolo. Et poteſt ſumi pro motu cōcuſſiuo. Et hic ſcðs modus magis ꝯuenit locutioni auctoruz: qꝛ aſſimilant hunc rigorē palpitationi lucerne ꝓpe extinctionem: ⁊ motui foliorū qñ ſunt ꝓpe vt cadant ab arbore. Et ego vidi in ſenio vno Ser dominici ſenis talez cōcuſſionez abſqz frigore: que incipit. 12. horis ante mortē ⁊ ita durauit dum adhuc loqueretur expedite. ⁋ Et attente querent cauſam huius accidentis: dubitatur que eſt cauſa infrigidationis poſt ſubitam eradicationez materierum malarum: vt intelligatur ab Auicen. ſcða huiꝰ capitulo de narratione ſignorum bonoruz: quia ibi ponitur inter ſigna bona. Hic dicūt quidam ꝙ illa infrigidatio ſit ab aere occurrente. Nam multo ſpiritu reſoluto ſicut ſit in tali vltima eradicatione mēbra minus reſiſtunt aeri. Et accidit ꝙ pori aperti ⁊ euacuati ſubito recipiunt exteriorem aerez: qui eſt frigidior q̄z partes ſubcutanee: quibus occurrit. ⁊ ideo accidit talis infrigidatio etiam in eſtate: ⁊ poſſet dici ꝙ roride partes ⁊ flegma ſubtile qd̄ remanet infrigidat partes illas propter depauperationem ſpiritus ⁊c̄.

⁋ **Horripilatio vero fit a cauſis paucioribꝰ cauſis rigoris.**

⁋ Hic ponit dr̄iaz inter horripilationē ⁊ rigorem rōne cauſarū ſuaꝝ dicēs: ꝙ horripilatio ꝓuenit a cauſis paucioribus. i. debilioribꝰ cauſis rigoris. Et hoc eſt planū ex dictis: qꝛ materia minus mordax: ⁊ minus multa: ⁊ minus velociter mota: ⁊ cū virtute magis robuſta ī tolerādo qñqz facit horripilationē: que ſi augeat̄: ſufficiēter fiet rigor. vt inuit Gal. 10. terapē. lib. ſupra allegato. Et poteſt etiā verificari a paucioribꝰ numero. Naz ſi in rigore dz eſſe mā mordax ⁊ multa ⁊ velociter delata: ⁊ virtus debilis cū tribus primis forti exiſtente virtute iuxta mētē Gal. loco alleg. 10. terapē. ſit horripilatio ſolū.

⁋ Circa vero oēs has diſpōnes dictas no ta ꝙ pigritia videt̄ minor earū. ſcða eſt fractio: q̄ aliter dicit̄ laſſitudo vlceroſa. tertia ē frigus. q̄rta eſt horripilatio: que alr̄ dicit̄ horror. quinta ē rigor. Et ex verbis Gal. 5. de accidenti cōprehendit̄: ꝙ poſt rigorez qñqz eſt tremor: ⁊ ita inuit in lib. de rigore: tremore ⁊c̄. ⁊ puto ꝙ qñqz cū cōcuſſione rigoris ſi virtꝰ motiua fortiter conat̄ ad motū: mēbrū tñ nō tremit: qñqz aūt tantus ē rigor ꝙ motiua debilitat̄: ⁊ ſequitur tremor proprie dictus. nam ſumēdo tremorē pro agitatione ſenſibili inuoluntaria: conſtat ꝙ eſt de eſſentia rigoris.

⁋ Nota ſcðo: ꝙ lz ponantur hoc ordine: nō tamē omnis de primis ſit a leuiori cauſa q̄z aliqua de ſequentibus. naz quādoqz frigus abſqz horripilatōe eſt a cauſa valđ forti: ⁊ qñqz horripilatio a cauſa leuiori: data laſſitudine: nec etiam opz ꝙ cum corpus debet in vnam iſtarum cadere de ſequētibus: ꝙ prius in leuiores deueniat. ſtat enim quandoqz materiā tā celeriter moueri ſupra ſenſibilia mēbra: vt non percipiat̄ prius frigere q̄z horripilari: aut prius horripilari q̄z frigere: ⁊ ſic đ aliis: ſed vna dī alia leuior: qꝛ ſtantibus cauſis cauſatiuis ſecundarū remiſſiores illius generis poſſunt cauſare priores: que dicunt̄ remiſſiores q̄z ſufficiāt ad cauſandū ſequētes: que dicunt̄ fortiores.

⁋ **Et cōmotio aīe periodi indicat periodum.**

⁋ Iſta eſt vltima pars principalis huius capituli: in q̄ ponunt̄ cañ. Et diuiditur in tot partes: quot ſunt canones: vel contingentie. primus ergo canon eſt ꝙ cōmotio anime periodi indicat periodum. ⁋ Et iſte canon habet tres cōmunes expoſitiones. prima eſt Dyni notantis ꝙ alique ſunt febres periodice: quas non precedit horripilatio: vel frigus: vel rigor: vel fractio ſpāli modo: ſicut ſunt cōtinue proportionabiles: in quibus raro ſit frigus: vel aliqua đ iſtis diſpoſitionibus. vt ergo cognoſcamus ſignuz aliqđ reditus periodi in illis. dicit Auicē. ꝙ cōmotio anime. i. perturbatio in opere virtutis animate: ſicut verbi grā: ꝙ incipiat profundari in ſomno: ⁊ fiat homo piger in motibꝰ: ⁊ magis abhorrens loquelas: vel aliquid tale. multotiens eniz in tali principio fiunt iſte ꝑmutationes: ⁊ ſignificant ꝙ tunc incipit exacerbatio: qꝛ tunc incipit materia de nouo agitari. ⁋ Secunda expoſitio eſt Gentilis dicentis: ꝙ Auicen. per animam quandoqz intelligit os ſtomachi. vt infra in caplo de quartana. ⁊. 13. tertij. Et ideo Auic. vult ꝙ qñ cōmouetur os ſtomachi cuz inclinatione ad vomitū: vel ad dolorē ſignificat principiuz periodi etiā in interpolatis: ita ꝙ Aui. vult ꝙ nō ſignificatur principiuz ſolū per iſtas diſpoſitiones ſupra tactas in

UVA. BHSC. IyR_044_2

ctas in iſto caplo: ſed per cõmotionem in ore ſtoma/
chi. vnde in tertiana ab epate mittit colera ad ſtoma/
chum ſubleuans: vt ſepe notat experientia. Et in quar
tana fit idem ꝓpter magnam cõmunitatem ſplenis ⁊
ſtomachi. Et in flegmatica: quia ſtomachus eſt lacuna
flegmatis: ⁊ febris illa nõ euacuatur a leſione oris ſto/
machi: vt infra dicet. ¶ Tertia expoſitio eſt ꝙ per cõ/
motionem anime intelligamus iracundiã ⁊ rixaꝫ ⁊ tri
ſtitiam. Naꝫ in motu materierũ primo fit homo iracũ/
dior: aut triſtior aut alio modo male diſponit ſꝫ paſſio
nes animales. Et talis diſpoſitio ſignificando princi/
pium agitatiõis ſignificat periodum. ¶ Et omnes mi
hi placerent ſi nõ diceret Auic. niſi ꝙ cõmotio anime
ſignificat periodum: ſed dubito quare dicat cõmotio
anime periodorum periodi: ⁊ nõ ſolum commotio ani
me. ⁊ ideo videtur ꝙ prima expoſitio Marſilij preter
has tres ſit magis ad propoſitum. dicit enim ꝙ com/
motio anime nõ quelibet: ſed cõmotio anime periodi
ideo imaginatio periodi. Nã apud omnes imaginatio
eſt motus anime. Et dicit periodi quãdo eſt de perio
do. vnde infirmo ita fortiter imaginante incipit perio
dus: q: ſm Auicẽ. imaginatio facit caſum: maxime in
corpore ꝓprio: ⁊ ad hũc ſenſum iſte textus a practican
tibus allegat: qui ſuadent infirmis ꝙ non cogitent de
futuro periodo. Et poſſet dici ꝙ quemadmodũ in ſom
no diſpoſitiones corporis quãdo caleſiunt renes ⁊ cõ
mouet ſperma ſunt cauſa ꝙ fit imago mulieris nunq̃ꝫ
viſe: cum qua cogitat dormiens copulari: ita cõmotio
materierũ anteq̃ꝫ ſit valde fortis facit fieri motũ in ima
ginatiua. vnde illi imaginant futurã periodũ: ⁊ iõ iſta
imaginatio incidit: ⁊ indicat perioduꝫ. Et tu elige.

¶ Et ſenum quidem febres ſunt ſepulte.

¶ Hic ponit ſcõm canonẽ dicens: ꝙ febres ſenũ ſunt
ſepulte. Ubi nota ꝙ febres ſepultas intelligit illas: q̃
quodãmõ latent: q: fortiores ſunt in interiorib⁹ q̃ꝫ ap/
pareat ex calore in exteriorib⁹. nõ. n. dicunt ſepulte ſo
lum: q: ſint remiſſe: ſed vt dixi: q: cũ ſint fortes in inte/
riorib⁹: tñ quo ad tactũ in exterioribus nõ apparet ẽt
ſi nõ ſit frigus in exterioribus: ſed nõ ſunt iita apte ex/
pandi ꝓportionaliter in exterioribus ſicut ſunt intus.
Et hoc modo intelligendo ca. ꝙ febres ſenum ſunt ſe/
pulte. nõ ſoluꝫ eſt ꝙ corpus habent frigidũ: nec Hip.
in affo. Qui creſcunt. illud intendit. vbi dicit ꝙ febres
nõ ſimiliter fiunt acute ſenibus. poſſunt enim eſſe non
acute ⁊ non ſepulte. Cã igit eſt: q: humores ſenũ ſunt
multotiẽs terreſtres: ⁊ iſti cũ putreſiũt ĩ interiorib⁹ ꝓ/
pe locũ vbi ſũt: multã leſionẽ faciũt: q: calorẽ hñt ſun
datuꝫ in denſo ſubto: ſꝫ ab eis nõ multus eleuat fum⁹
vel vapor qui poſſit ſpargi ꝑ corp⁹. ⁊ ideo exteriora ñ
ꝓportionalr caleſiũt: q: lõge ſũt. Et ego ſuꝫ ꝯſuet⁹ da
re exẽplũ ꝙ ferrũ calefactũ añq̃ꝫ ſit rubeũ aut luciduꝫ
ꝓpter ignitionẽ: ⁊ ſimilr quãdo eſt ignitũ nõ multũ ca
lefacit: ſicut flãma lignoꝝ: ſed tñ ſi frices ſuper ferrũ: ⁊
ſtatiꝫ cõburit manũ: ſꝫ ſi manũ celeriter ꝑ flãmã duxe/
ris: nõ ledit notabiliter: nedũ cõburat. Ita ergo fit ab
iſtis homorib⁹ groſſis quodãmõ cum accidit ꝙ putreſi
unt ininterioribus: ⁊ maxime cum ſunt terreſtres. Ex
quo apparet non intelligi hic ꝙ omnes febres ſenum
ſunt ſepulte: ſed ꝙ magis accidit ꝓportionaliter ſeni/
bus febres eẽ ſepultas. Patet ſcdo ꝙ ſepulte poſſunt
etiam iuuenibus accidere. Patet tertio ꝙ ſunt male:
maxime cũ ſunt valde ſepulte: quia multum ledunt: ⁊
materia difficulter digeritur ⁊ euacuatur.

¶ Et quandoq̃ꝫ eſt cauſa in longitudine febris
groſſitudo in viſceribus. quare reſupinetur fe/
briens: ⁊ extendat pedes ſuos: ⁊ tangantur vi/
ſcera ſua.

¶ Hic eſt tertius canon: in quo dicit ꝙ qñq̃ꝫ cã in lon
gitudine febris eſt groſſitudo in viſceribus. ſ. apoſte/
ma. Et ex iſto infert ꝙ medicus ad hoc cognoſcẽdum
dꝫ facere reſupinari egrũ: ⁊ extẽdere crura eius: ⁊ tan
gãtur viſcera ad ꝑcipiẽdũ ſi eſt durities: aut apoſtema
in aliquo eoꝝ: ⁊ per viſcera intelligit epar: ſtomachuꝫ:
ſplẽnẽ: ⁊ inteſtia: ⁊ matricẽ: ⁊ ego video multotiẽs cãꝫ
eſſe apoſtema in muſculis ventris: ⁊ debẽt bene conſi
derari differentie eorum ab intrinſecis per ſigna pro/
pria intrinſecorum: ⁊ tu potes cãm videre: quare talis
groſſitudo vel apoſtema in viſceribus poteſt eſſe cau/
ſa in longitudine febris. nam debilitaudo digeſtiuam
virtutẽ mẽbroꝝ illorum eſt cauſa multitudinis humo
rum facientium febrem: ⁊ multotiens per proprios fu
mos malos cordi cõmunicatos. Debet autem reſupi/
nari eger: vt membra intrinſeca ſint in proprijs ſitib⁹:
nec vnum ab alio prematur: ⁊ extendi pedes ⁊ muſcu
li ventris tendantur ſuper viſceribus: ⁊ appareat ſi q̃s
eſt tumor: quandoq̃ꝫ autem ita tenduntur tẽdendo pe
des ꝙ totus venter apparet durus. ⁊ ideo quandoq̃ꝫ
facio flecti genua: ⁊ eleuari coxas vt molleſcat cutis vẽ
tris: ⁊ tũc poſſim percipere drĩam intrinſecorum.

¶ Et quando denigratur lingua febrientis cuꝫ
alleuiatione febris: tũc febris eius eſt ſepulta.

¶ Hic eſt quartus canon: in quo dicit ꝙ quando lin/
gua febricitantis eſt nigra ⁊ febris eſt leuis: tũc debes
ſcire ꝙ febris eſt ſepulta. Et ratio dicunt Gen. ⁊ Mar
ſilius: quia lingue nigredo ſignificat fortem febreꝫ in/
tus: ⁊ leuitas febris in exterioribus. ſ. ſignificat ꝙ non
ſpargitur proportionaliter: ſicut eſt intus. ⁊ ideo eſt ſe
pulta. ¶ Sed iſti non docent quare lingua denigrat ⁊
vratur in iſta febre: immo videtur ꝙ non deberet fieri
quia lingua eſt ſatis longe ab interioribus: vnde ſi fu
mi non ſparguntur: nec calor: nec deberet lingua deni
grari vel comburi. ¶ Mihi vero videtur ꝙ nigredo ⁊
aduſtio lingue fiunt propter tranſitum fumorum ꝑ os
qui a corde per viam pulmonis emittũtur ⁊ calefaciũt
⁊ adurunt partes: quibus obuiãt: precipue multis paſ
ſibiles: ſicut lingua: artarie etiam ⁊ vene magne: que a
corde verſus cerebrum tranſeunt per gulam hora ta
lium febrium emittunt ad linguam tales vapores adu
ſtiuos: ſicut vapor calcis: ⁊ tamen non multi vapores
calidi cõmunicantur cuti: ⁊ partibus cutaneis: dato ꝙ
humores groſſi habeãt fortẽ putredinẽ prope cor. Et
ideo tunc quando denigratur lingua febricitantis cuꝫ
alleuiatione febris: hoc ſignificatur: ⁊ conſtat: ⁊ cũ hac
diſpoſitione febris eſt ſepulta. Ego autem teſtor plu
res vidiſſe qui nec per tactum: nec per pulſum vidẽtur
quaſi febrire: quorum lingua fuit arida ⁊ nigra: ⁊ fere
omnes mortui ſunt ꝓpter cauſam dictam. Nam q: hu
mor non poteſt actuali caliditate multuꝫ calefacere cor
ſed diſſoluit per cõmixtionem malorum vaporuꝫ ⁊ fu
morum ſpũs: ⁊ ꝓhibet eos a cõplõne debita pro bõis
opationibus. Ideo pulſus non fit multum velox ⁊ fre
quens: ⁊ ipſi ad mortem tendunt.

¶ Et quandoq̃ꝫ aſſociatur febri paraleſis: ergo
curetur febris in primis: ⁊ de illis que conueniũt
eis eſt ſyrupus acetoſus ꝑmixtus cũ geleniabim:
⁊ aqua ciceris cum oleo: ſi tolerat febris.

¶ Hic eſt quintus canon: in quo dicit Aui. ꝙ quãdoq̃ꝫ
aſſociatur febri paraleſis: ⁊ tũc opꝫ ꝙ cura febris ſit di
gnior: ⁊ in illo caſu conuenit ſyrupus acetoſus permi
xtus cũ geleniabin. i. melle roſato: ⁊ ꝯuenit ẽt aqua ci/
cerum cum oleo ſi febris tolerat illud.

¶ Primo ergo no. ꝙ paraleſis ſumit hic proprie pro
mollificatione accidente vni medietati a collo infra. nã
ſi diceremus de paraleſi oĩum partiũ: illa eſt periculo/
ſior febribus cõiter contingentibus: ⁊ intelligitur ꝺ fe
bre forti: maxĩe putrida: vt innuit primo huius caplo
vltimo de ſynocho ⁊ paralyſi: ⁊ hoc mõ intelligẽdo cu

UVA. BHSC. IyR_044_2

ra febris eſt dignior: q̄ ē morbꝰ periculoſior: ⁊ febris qn̄qȝ ꝓuocatur ī cura paraliſis per exhibitionē anacardini: ⁊ de illo nō dicimus hic ꝙ cura eiꝰ ſit dignior. ¶ Scđo no. ꝙ lȝ ſit vacādū febri tanq̄ꝫ ꝑiculoſiori: nō tn̄ opȝ negligere paraliſim: ⁊ ideo pro ſyrupo cōuenit acetoſus merito febris ⁊ mā̈e: ⁊ geleniabin merito materie paraliſis cū ſubtiliet rōne mellis: ⁊ ꝯfortat ſtomachū proſas: de cuius relaxatione timet̃ ꝓpter paraliſim: nec tamē eſt diſcōueniens cauſe morbi: niſi ſit materia multū ſubtilis ⁊ calida: ſicut in puro cauſone: raro tamē accidit coniungi paraliſim ⁊ purum cauſonē: precipue cum ſit paraliſis a flegmate: vt ptȝ intelligenti. ſil̄r aqua ciceꝝ: ⁊ oleū. ſ. oliuarum: qđ ponit̃ pro cōdimēto: conuenit in mā̈ paraliſis: ⁊ ſi febris non fuerit multe inflāmationis non multum nocet febri: ⁊ multotiens conuenit materie febris groſſe exn̄tis: precipue in declinatione febris: vt patebit infra in capitulo de tertiana non pura: ⁊ oleuȝ conuenit ꝑcipue ſarracenis qui multum vtuntur eo etiam in coquendo carnes: vt etiam hodie faciunt Hyſpani Xp̄iani: ⁊ ita fuit tempore Auerro. ⁊ Auic. ⁊ Auicenna dixit. ſi tolerat febris: ꝙ poteſt etiam referri non ſolum ad aquam cicerum ⁊ oleum: ſȝ ad ſyrupum ſupra poſitum.

¶ Et raſio capitis eſt ex eis: que inſpiſſant cutē eius: q̄re reuertunt̃ vapores ⁊ fit febris fortis.

¶ Hic eſt vltimus canon: in quo dicit ꝙ raſio capitis eſt de illis: que inſpiſſant cutē eius. ſ. quare retinentur vapores ⁊ febris fit fortis. Queſtio. 5.

Hic mouetur dubiū: vtrum in febre debeamus facere capitꝭ abraſionem. ¶ Et videt̃ ꝙ ſic: q̄ Auic. pria tertij. capl̄o de cura gnāli paſſionū capitis oſtēdit debere abradi caput pro apponēdis remedijs tam reſolutiuis q̄ꝫ repercuſſiuis: ⁊ idē in cura ſode in febribus ⁊ alijs egritudinibus: vbi dixit. Et ſi nō ſedat̃ ꝑ oīa illa radat̃ caput ⁊ emplaſtret̃ ⁊c. idē ſentit Gal. tertio terapē. cap. vlti. cū loquatur de cura paſſionum oculi: cum dixit. Opȝ autem radētem caput diligenter tangere artarias ⁊c.

¶ In oppoſitum eſt Auic. hic.

¶ No. igit̃ ꝙ abraſio capitis eſt ſicut quedā dura fricatio: ꝓpterea ꝙ tractu piloꝝ dum incidunt̃ indurat̃ cutis humoribꝰ illuc tractis: ⁊ ſic inſpiſſat̃. fit. n. vt norat expientia qdam modus doloris leuis in abraſione ꝑcipue loci habētis pilos groſſos. dura āt fricatio denſat: vt plane ptȝ ſcđo de regimīe ſanitatis. Itē etiā ꝑ defectū piloꝝ aer frigidus magis occurrit cuti: vn̄ denſatur. Et quidā addunt ꝙ frigus ferri facit iſtđ: magis tamē ꝑ primā cām puto hoc contingere: ⁊ tunc patet verificatio can̄.

¶ Scđo nota: ꝙ ēt in hac abraſione poſſunt eſſe iuuamenta: vt per eam medicina melius approximet̃ capiti: ſiue ad reſoluendum: vel repercutiēdum: vel alterādū. ꝯfert ēt qn̄qȝ ad cognoſcēdū artariā aut venā: ⁊ poteſt hoc iuuamētū eſſe maius nocumēto. ¶ Ex qbꝰ apparet ꝙ ꝓpter ſolā volūtatē infirmi: niſi ſit valde tedioſus: non dȝ in febribꝰ fieri abraſio. ¶ Scđo ptȝ ꝙ quādoqȝ ꝓpter alia iuuamenta eſt faciēda. ¶ Et tertio pȝ ꝙ cum ſit in febre: cuti debemus: niſi aliud prohibeat vitare oppilationem pororum: ⁊ inconuenientem occurſum frigidi aeris: ⁊ remouere ſpiſſitudinē cutis cū leuibus reſolutiuis. ¶ Quarto patet ꝙ minus ſit hoc nocumentum quando cum forpicibus facimus: q̄ꝫ cuȝ nouacula vel raſorio: ſed etiam facta abraſione cuȝ raſorio communiter melius applicamus medicamina. Et ideo Auicen. intendit hic ꝙ non ſine cauſa talem abraſionē faciamus: ſed Auicen. ⁊ Gale. locis allegatis propter alia iuuamenta illud precipiunt. Et hec d̄ iſto capitulo. Sequitur.

¶ Intentio ad curationes vniuerſales febrium putridarum. Capitulum. 7.

Scias ꝙ intentio in medicando has febres quādoqȝ vertitur ad partē febris: quare eſt neceſſarium vt infrigident ⁊ humectent. quādoqȝ ad partem materiei vbi neceſſe ē vt maturetur vel digeratur: aut neceſſe eſt vt euacuetur.

¶ Iſtud capl̄m intitulat̃ de cura febriū putridarū ī generali: ⁊ recte ponit̃ poſt ꝑcedētia capl̄a. nā cū poſuit cauſas ⁊ dr̄ias ⁊ ſigna: ⁊ quedaȝ gnā̈lia ſigna accidētia putridaruȝ ⁊ humoraliū febriū: artifex opatiuus medicus iam dȝ ponere modos curationuȝ: ⁊ prius ī gnā̈li. ¶ Diuidit̃ autē pro facilitate doctrine p̄ſens capl̄m ī q̄tuor ꝑtes. Nā ꝑmo ponit intētiōes gnā̈les habēdas in cura haꝝ febriū partiȝ notificādo ⁊ cōparando adinuicē. ſcđo ponit ea cū qbꝰ cōplet̃ dicte ītētiones ponēdo ī vſu eoꝝ canones. tertio ponit can. obſeruādos quādo accn̄tia aliq̄ fortia ſunt febri coniuncta. quarto ponit deſcriptiones quorūdam ſolutiuorum. ſcđa ibi. (Et cum tu infrigidas.) ibi tertia. (Et ſcias ꝙ quando aggregant̃.) ibi quarta. (De ſolutiuis.) Prima in tres. nam primo ponit intentiones dictas. ſcđo vnaȝ declarat. tertio comparat eas quo ad noſtrū vſum. ibi ſcđa. (Et digeſtio.) ibi tertia.) Et quandoqȝ contraria.)

¶ In pria parte dicit: ꝙ tu debes ſcire ꝙ intentio in medicando febres putridas qn̄qȝ vertitur ad partem febris: ⁊ quo ad illud opȝ ꝙ infrigidet ⁊ humectet: qn̄qȝ vertit̃ ad partē materiei a qua pendet febris: propter quam conuerſionem oportet ꝙ maturetur aut digeratur aut euacuetur talis materia.

¶ Circa quam partem nota ꝙ medicatio ſumit̃ quādoqȝ ꝓprie ꝓ curatione ꝓprie dicta: ⁊ iſta eſt remotio morbi: ⁊ quādoqȝ ſumit̃ ꝓ opere: per qđ tandē morbꝰ remouet̃: ⁊ hoc modo ꝑuiſio cōiuncta medicationi poteſt dici medicatio: ⁊ hoc plane vult Gal. xj. terapen. ⁊ hoc ſcđo modo loquit̃ Auic. cum dicit medicando: ⁊ maxime de opere per qđ īmediate aliqua res preter naturam remouet̃ intendit Auic. vnde nō poſuit hic Auic. intentionem ad virtuteȝ: vt Gal. loco allegato: q̄ illa nō eſt īmediate ad remouendam diſpoſitionem preter naturam.

¶ Nota ſcđo: ꝙ lȝ in rubrica dicat̃ de febribus putridis: tamē hic Aui. ponit regulas cōmunes ad oēs materiales vel humorales febres. vt pȝ in ꝓceſſu.

¶ Nota tertio ꝙ ſtatim ſicut febris comprehendit̃ humoralis. comprehendunt̃ due res preter naturam abijciende ſcilicet febris ⁊ humor faciens febrem. ⁊ ideo in omni tali febre recte curanda occurunt primo vt talis eſt, iſte due intentiones. vna ad febreȝ remouendā. alia ad materiaȝ. verum quādoqȝ vna iſtarū eſt fortior. ⁊ tunc intentio vertit̃ ad illam partem. ſ. magis q̄ꝫ ad aliam: aut ad ambas: ⁊ hoc tertiū tacuit Aui. tanq̄ꝫ notum ex alijs. Et ex hoc tertio pȝ ꝙ nō potuit Aui. magis vniuerſalem canonē ponere de cura febriū humoralium. nam de cura febris abſolute: aut de cura febris inquantuȝ eſt mala cōplexio calida bene poſuit magis vniuerſales canones maxime modo ſcđo in quarta primi cap. ſcđo. Et patet ꝙ in cura febris humoralis iſte due intentiōes ſunt priores alijs.

¶ Et quarto nota ꝙ cum febris ſit morbus per exceſſum caliditatis: ⁊ omnis cura per contrarium. tunc debet cura fieri per ea que infrigidant: ⁊ q̄ calor igneus eſt deſiccatiuus: ideo etiā ad remouendum effectū ſuū opȝ ꝙ dentur humida ſaltem magis q̄ꝫ darentur alijs paribus ſi non febriret. Conſtat tamen ꝙ multotiens exiccatio quā facit febris eſt intenta a medico: ſicut in paralyſi ⁊ ſpaſmo humido: in quibus caſibus ēt dum curat̃ febris non dantur abſolute humida: ſed magis

humida

Et hoc no
t Auer.
olliget. ſ.
de ouis.

UVA. BHSC. IyR_044_2

humida q̄ ſi alijs paribus febris nō eſſet. ¶ Quinto no. vt dr̄ in comē. affo. Ubicūqꝫ cibꝰ. ⁊. ri. terapeutice cap. 9. q̄ hūores ſemiputridi: ⁊ remiſſe putridi poſſunt corrigi a nā: ⁊ ad benignum reduci: ⁊ iō ñ ſemp mali humores ſunt euacuādi: ⁊ ꝯſtat q̄ aliqñ mali hūores ſūt digeſti: ſꝫ tñ faciūt febrē: q: adhuc manētes in corpore caleſaciūt cor ꝑter nāꝫ: ⁊ ſūt euacuandi: ſꝫ nō digerēdi. Et iō Aui. ꝯſiderās q̄ remotio humoꝝ putridoꝝ quādoqꝫ fit ꝑ euacuationē eoꝝ: qñqꝫ ꝑ eorū digeſtionē: ⁊ ad benignū reductionē: ⁊ qñqꝫ ꝑ maturationē: per quā expulſioni parant̄: dixit quo ad ſcđam ĩtētionē diſiūctiue: q̄ neceſſe ē vt euacuet̄: aut digerat̄: aut maturet̄: ſumēdo digerere ⁊ maturare: vt ſumpſit ꝑma ꝑmi. cap. de vtutibꝰ nālibꝰ miniſtrātibꝰ: ⁊ q: Gal. ri. terapēti. inuit q̄ opꝫ hēre intētionē ad putredinē: ⁊ ad detētionē eoꝝ euaporari: ⁊ ad cāꝫ detētionis: q̄ eſt oppilatio: ⁊ ad cās oppilōnū ſi ſūt pñtes: puta hūoꝝ multitudinē: aut viſcoſitatē vel groſſitiē: vel poroꝝ ſtricturam: qbꝰ opꝫ inuenire ꝯria: ꝯſtat q̄ nō ſolū due ſūt habēde intētiones ĩ harū febriū cura. Sed tñ iſte alie habent̄ inquantū aliq̄ habet̄ intētio ad mām facientē febrē. Et iō Aui. nō dixit q̄ ſolū due ſunt intētiōes habēde in cura. Sꝫ dixit quecūqꝫ ſit intētio: que habet̄ ꝑ cura reſpcū reꝝ ꝑter nām ĩ febre humorali aūt cōuertēdo ſe ad febrē: ⁊ ſumēdo ab ea imediate indicationē: aut ꝯuertēdo ſe ad mām febris: vel dic q̄ iſte ſunt due ꝑncipales intētiones: relique vō gra iſtarū. Q̄ō. 1.

Hic ſolet dubitari: que iſtaꝝ ītētionū ſit ꝑor: vel ītētio ad cām: vel ītētio ad feb. ⁊ nō ē dubiū q̄ via intētiōis ītētio ad febrē ē ꝑma. nā gra eius intēdimus ad alias res ĩ cura febris: ⁊ ꝑmū ĩ intētione ē finis opis. ¶ Sed vtrū in cura talis febris ſit ꝑus īcipiēdū cū his: q̄ febri opponunt̄: aut ꝯ cām ē alia qō. Et videt̄ primo ex Gal. tertio tegni: q̄ opꝫ ꝑus cām abſcindere: deīde venire ad eā: q̄ facta eſt diſcraſia: ⁊ idē dicit̄. ri. terapētice. caplo. 8. ⁊. 7. terapēti. ſm meā cotationē. caplo. 14. ¶ In oppoſitū arguitur. primo ex Auic. in iſto caplo infra: quādoqꝫ febris eſt tante vehemētie q̄ nō licet vti regimine cauſe: ⁊. 8. terapen. Gal. cap. vltimo. vbi vult q̄ indicatio a febre obumbrat oēs alias. ¶ In iſto dubio nō multū me extendā: q: ſententia debet eſſe ſm regulas Aui. quarta primi caplo vltimo: Gal. 10. terapen. caplo primo. Tamē pro iuuenibus nota q̄ cura febriū putridarū ⁊ alioꝝ morboꝝ qñqꝫ eſt regularis: qñqꝫ coacta: regularem dicunt Gen. ⁊ Marſiliꝰ duobus modis. vno mō q: fit ꝑꝫ aliq̄ꝫ regulā ſumptā ab eſſentia morbi: aut mō q: fit ꝑꝫ regulā ſumptā a mō eſſendi morbi: vbi gra. q: febris eſt calor ſm ſuā eſſentiā: regula ab hac re ſumpta eſt: q̄ dꝫ remoueri ꝑ cōtrariū: qō eſt frigus: ⁊ ab hac regula ſumeremus: q̄ incipiamus a cura febris. Sed q: febris putrida ꝑ ſuū modū eſſendi includit q̄ pendet a cā: ⁊ in morbo habenti talē modū eſſendi: regula eſt q̄ incipiamus a cauſe remotione. iō ꝑꝫ regulā ſumptā a modo eſſendi putride febris incipiendū ē a cauſe remotione: ⁊ vtraqꝫ hoc modo pōt dici regulariter. ſecūdario dicit̄ cura regularis a Gal. ri. terapē. que eſt ſine fallacia: q: fit cū notabili iuuamēto: ⁊ cū notabili nocumēto ⁊ ꝓportionalr̄ duobꝰ modis dī cura regularis: vel coacta. pͥo: q: ꝯ regulā de mō eſſendi: vl de eēntia. ſcđo q: fit cū notabili nocumento: ⁊ euitet̄ maius. ¶ His habitis Genti. ⁊ Marſilius cōcordant in iſta concluſione. in cura regulari ſm ſumptam a modo eſſendi febris putride ſemper incipiendum eſt a cauſe remotione vel ſemper intentio debet primoverti ad partem materiei. Iſtam concluſionem ꝓbant auctoritate ⁊ ratione: auctoritas eſt Gal. 10. terapenti. caplo primo: cum dixit. In alijs aūt quecūqꝫ accendentem cām hūt intus prima intentio indicationis a cā eſt: ⁊ ſubdit: ſi demū: ergo recte nobis magiſtratū ē putrefactionē humoꝝ multoꝝ dieꝝ febriū cām eē hāc. ſanare opꝫ primū. ſ. cām: ⁊ īfra fortius dicit. ſi. n. qbuſcūqꝫ ſanauerimꝰ auxilijs: id febris qō ſemp generat̄: hec nobis augebūt cām: que fecerit eā: neqꝫ interiꝫ eius vnqꝫ generationē: neqꝫ magnitudinē diſcernemus. nā generatio ſeqtur ſpēm cāe: que fecit eaꝫ: ⁊ magnitudo illi coaugebit: ⁊ in his videt̄ innuere: q̄ non ſoluꝫ nō pōt febris non curari neglecta cā: ſed nec remitti. Nō aūt eſt iſta. oīs febris hūoralis pēdet a cā: ergo ꝯña tenet ꝑ regulaꝫ dicētem: q̄ morbus pendēs a cauſa non curatur: niſi remota cauſa. Ego tamē puto hāc ꝯcluſionē nō eē veram. Nā regula eſt q̄ febre exiſtēte tante intēſionis: q: ſi vteremur regimine cauſe: infirmus periret tūc incipiēduꝫ ē ab alteratione ⁊ extinctiōe: ⁊ iſta regula ſumit̄ a modo eſſendi talis febris putride: ergo ꝑ regulā ſumptā a mō eēndi qñqꝫ in febre putrida ē incipiēduꝫ a ꝯrietate morbi. Et aſſumptū pꝫ in hoc caplo infra: ⁊ ex Gal. 10. terapēti. cap. 1. vbi ita dixit: fiet aūt vtiqꝫ quādoqꝫ taꝫ magna febris magnitudo: vt ſubito inferat ꝑniciē: niſi quis eā ꝓhibuerit. Et tūc opꝫ hanc abſcindere prius: deinceps ad cauſe intētionē ire. Qꝫ aūt hec regula ſumat̄ a mō eēndi: pꝫ: q: ſumit̄ a fortitudine. naꝫ niſi eēt fortitudo tāta: īcipemus a cā: ⁊ fortitudo eſt modus eſſendi: vt ipſimet deſcribunt. dimittatur ergo illa prima concluſio.

¶ Scđam ꝯclōnē ponūt capiēdo curā regularē mō ſecūdo. medicus in cura febris putride ſimul ꝑ̄it intentionē ad cām ⁊ ad febrē. Iſtaꝫ ꝓbant: q: ita faciēdo cōfert ſine nocumēto: ⁊ pꝫ ex Gal. 10. terapēti. allegato caplo cum dixit. Ergo ſiqdē in idē ꝯuenūt febris extinctiua: ⁊ cauſe adiutoria id qō oñditur ab vtriſqꝫ parate faciēdi. Sꝫ iſta ꝯclō ſi ītelligatur particulariter eſt vera ⁊ probata. ſi vō intelligatur q̄ in oī cura regulari putridarū mō ſcđo ſimul incipit medicꝰ obuiare vtriqꝫ non vꝫ mihi probata: ⁊ eſt ambigua. naꝫ forte in extinguēdo vbi extinctio non cōuenit cauſe: tñ nō fit nocumētū notabile ad modū loquēdi medicoꝝ: non. n. intelligimus q̄ in cura regulari nulluꝫ fiat nocumētū: q: Gal. dixit. ri. terapēti. q̄ nihil eſt habēs iuuamētuꝫ ſine nocumēto. ¶ Tertia ꝯclō. ĩ cura irregulari vl̄ coacta mō ſcđo. nec vl̄r opꝫ primo vacare cauſe: nec vl̄r opꝫ primo vacare morbo magis. naꝫ quando euacuamus ꝑpter multitudinē añ digeſtionē eſt cura coacta: ⁊ qñ incipimus extinguere ꝓhibēdo digeſtionē eſt cura coacta: ⁊ hoꝝ qñqꝫ facimus vnuꝫ: qñqꝫ reliquū. In qbus aūt caſibus facimus pͥo vnū: ⁊ in qbꝰ pͥo reliquū dicet̄ in textu. ¶ Et rōnes añ oppoſitū ⁊ poſt ſatis apparēt ſolute qñ intellexerit q̄ in illa febre: ĩ qua pͥo incipimus ab extictiōe: nō tñ prius curat̄ ītegre febris: q: cā efficiēs pro ea faciēda vl̄ cōſeruāda remoueatur. naꝫ añ integrā curaꝫ poſtea redibimus ad cauſaꝫ: vt Auicē. infra. In cura aūt regulari primo mō: q: ſm aliqꝫ regulaꝫ ſumptā ab eēntia: aut a mō eēndi vꝫ mihi dicēdum ſilr̄ q̄ qñqꝫ incipimus ab his: que morbo opponunt̄: qñ qꝫ ab his: que opponuntur cauſe: vt pꝫ ex argumēto cōtra primā cōcluſionē. Q̄ō. 2.

Secunda qō ſolet hic tāgi: an digeſtio debeatur cāe ꝯiuncte vl̄ añcedēti febris: vt eſt dictuꝫ ſupra multotiēs: imo vtplurimū in interpolatis ⁊ cōtinuis habituros multos paroxyſmos vel exacerbationes: ⁊ in concluſis eſt mā ante ſtatum: que nō actu putret: ſꝫ parata eſt tranſire in putredinem: ⁊ actu immediate facere febrē modo ſupra expoſito: cuꝫ diximus q̄ materia putrida ē cauſa coniuncta febris: nunc ēt illo modo loqmur: q: alr̄ cā imediata nō ē niſi caliditas: q̄ nō digerit̄: poſt talē aūt mām in febre putrida plurimuꝫ eſt humor actu putridus: qui actu facit febrē ſine alio medio corpore faciente febrem: quē cōiter vocamus cāꝫ ꝯiunctā: ⁊ talis humor q actu putret qñqꝫ in paruo tēpore eſt aptus euaporare: ⁊ a corpore

Cura fe[brium] du[pl]ex.

Reſpōſio Genti. ad Marſiliū. [Te]rtia ꝯclō

Scđa ꝯ.

Tertia ꝯ.

Ugo ſup pria q̄rti. k 2

UVA. BHSC. IyR_044_2

egredi ꝑ viam vaporis vel ſudoris:ita ꝙ ſi medic⁹ ni/ tereť alia via ipm educere:multomagis noceret q̃ꝫ ꝓ/ deſſet:ſicut pꝫ de cã cõiũcta paroxyſmi ĩterpolate ter tiane vel quartane:vel quotidiane:vt dr̃ in ſmone vl'i febriũ putredĩs:qñ qꝫ tñ ꝯtingit ꝙ pluri tpe ꝑmanet: ⁊ multa facit nocumẽta añq̃ꝫ diſſoluať:vñ medici : aut per flobothomiã:aut ꝑ pharmacũ nituntť talẽ humorẽ euacuare:ſicut accidit in ꝯtinuis pacutis:vt dixit Hip po.in affo.euacueť in valde acutis eadẽ die ſi expedit: ⁊ in iſto humore eũando ꝑ pharmacũ qñ qꝫ eſt vtilis ꝓ/ paratio ꝑ inciſionẽ:aut ꝑ ſubtiliationẽ:aut ꝑ ingroſſa tionẽ. In illo aũt quẽ opꝫ in vaporẽ cito ꝯuertere non eſt dubiũ ꝙ nõ ꝯuenit ingroſſatio:ſꝫ multotiens iuuat ſubtiliatio. Cõſtat ẽt ꝙ humori q nõdũ facit febrẽ:ſed eſt parat⁹ facere ꝯuenit euacuatio ſi nõ ſit reducibilis ad benignũ:⁊ qꝛ euacuatio ei⁹ qñ qꝫ ꝑ viſcoſitatẽ:qñ qꝫ per groſſitiẽ:qñ qꝫ ꝑ nimiam ſubtilitatẽ ĩpediť: iõ mul totiens indiget ꝓparatione ad euacuãdũ per oppoſita quã hic vocamus digeſtionẽ.ſi ẽt ad benignũ ſit redu cibilis dꝫ reduci ſi alia nõ ſequantur nocumẽta:⁊ hoc ſit ẽt per digeſtionẽ. ¶Ex quibus ꝯſtat ꝙ ⁊ cauſe an/ tecedẽti ⁊ cauſe coniuncte hoc modo ſumẽdo cõuenit digeſtio:⁊ qñ qꝫ ambabus:ſed tamẽ de cauſa cõiuncta facit dubiũ ꝟbuꝫ Gal.ſup primo regiminis acutorũ. illo paſſu. Ptiſana ꝟo hordeacea cum dixit:⁊ quoniã genus febrium acutoꝝ ſit etiam per putredinẽ humo/ rum:tunc opꝫ ꝙ non ſit ſollicitudo tua ad hoc vt dige ras ex eis illud:ĩ quo poſſibilis eſt digeſtio:⁊ euacues ex eis quod iam aduſtũ eſt:⁊ egreſſum ad hoc vt in eo poſſibilis ſit receptio digeſtiõis ſollicitudo parua:im/ mo ſupple magna. Nã humor qui iam trãſiuit in cãm ꝯiunctã vr̃ iam multuꝫ in putredinẽ trãſiuiſſe:⁊ ſic nõ poſſe digeſtionẽ recipe:⁊ ex hoc capite puto Thadeũ fuiſſe motum in practica diſputata ad dicẽdum ꝙ dige ſtio ſolum debetur cauſe añcedẽti:⁊ non cõiuncte:ve/ ritas tñ eſt ꝙ Gal. hic loqtur de digõne ꝑ quã humor ad benignũ reducitur. nã preparatio ad expulſioneꝫ ẽt aduſtis ſepe humoribus debetur:⁊ nos de hac loque/ mur in textu Auic. vt patebit ſtatim. ¶Et veritas eſt ꝙ multotiens febres pẽdent a materia taꝫ pauca:⁊ taꝫ parata expulſioni:ꝙ medicus nõ indiget arte ad dige rẽdum:ſicut in multis tertianis vnius paroxyſmi : vel duoꝝ:⁊ ſilr̃ qñ materia iam eſt digeſta:plurimũ tñ ĩdi gemus digõne:⁊ qñ qꝫ eſt febris:in qua nõ eſt cã añce dẽs:ſicut qñ tota mã tranſiuit in ꝯiunctã:⁊ tũc nõ ĩdi/ gemus digeſtione cauſe antecedẽtis:⁊ qñ qꝫ mã:q̃ pu tret:⁊ tranſiuit in mãm ꝯiunctã eſt mãſura multuꝫ:vel ſalteꝫ quibuſdã diebus anteq̃ꝫ pellať a nã:⁊ tandẽ pel/ lenda eſt cretice:aut alio modo ſenſibilr̃:⁊ tũc indiget adiutorio medici in digeſtione modis infra dicẽdis:⁊ nõ ſolũ illa:que eſt ſub forma cauſe añcedẽtis:ſed con iuncte:veꝝ eſt tñ ꝙ qꝛ febres pñt eſſe multoꝝ poxyſ/ moꝝ ſtatim poſt paroxyſmũ nõ remanet mã:ſed mala qualitas:vt dcm̃ eſt ſupra. ideo ẽt in febribus qbuſdã interpolatis multoꝝ paroxyſmoꝝ ſtat nõ eſſe neceſſa/ riã digeſtionẽ cauſe añcedẽtis:⁊ has particularitates ⁊ hos modos ꝯcluſionũ potes ꝑ te imaginari:plurimũ tñ in febre interpolata qñ coniunctã cãm digerimus: ſubtiliamus:qꝛ intẽdimus ad eius reſolutionẽ:⁊ qñ qꝫ ingroſſant cãm añcedentem:tñ pro coniuncta vtimur ſubtiliatiuis:vt infra videbitur ĩ particularibus locis. non ergo ſemper preciſe eodem digeſtiuo vtimur pro cauſa añcedente ⁊ coniuncta:lꝫ multotiens ſit ita ⁊ for tioris gradus in aliqua virtute prima vel ſcđa darem⁹ pro vna cãꝝ:q̃ꝫ pro alia. verbi grã:qꝛ cã coniuncta eſt actu putrida. ideo eſt actu calida cauſa añcedẽs:preci/ pue flegmatice:aut quartane eſt frigida:⁊ iõ in calidi/ tate ſyrupi facien⁹ drĩaꝫ qñ damus in die poxyſmi:⁊ qñ damus ĩ alijs dieb⁹. ¶In ſumma igiť hũori pec/ cãti nõ reducibili ad benignũ:ſicut ſunt vtplurimũ illi

Afforiſm⁹ eſt Hipp. 4. affo. il/ lo. Medi cari in val de acut[is] ſi expedit ea dẽ die:diſ ferre eniꝫ in talibus maluꝫ.

q ſunt ſub forma cãe ꝯiũcte febriũ ꝯuenit euacuatio ꝑ aliquẽ modũ:⁊ qñ qꝫ ſibi nõ ꝯuenit:aut qꝛ eſt digeſtus: aut qꝛ nõ dat tp̃s ĩduciaꝝ:aut qꝛ ñ ẽ ſuſceptibilis dige ſtionis:qñ qꝫ tñ ei ꝯuenit digeſtio:que ẽ aliq̃ ꝓparatio ad expulſionem:⁊ hoc ẽ vtplurimũ. Quãdo qꝫ ẽt cõue nit humori peccãti digeſtio:que ẽ ꝯuerſio ad benignũ vt ſemiputridis:⁊ iſta digeſtio eſt:que facit ceſſare pu/ tredinem:vt dixi tertio tegni. Non omnis degeſtio ⁊ ſilr̃ euacuatio: ⁊ ſilr̃ humori peccanti qui eſt ſub forma cauſe antecedentis cõueniunt ambo modi digeſtionis ad bonum ſenſum:qꝛ alicui vnus:alteri alius. Nã non eſt inconueniens aliquem humorem non putridum non eſſe ad benignum reducibilem. Et ideo ſub diſiun ctione Aui. dixit in lr̃a digeſtio:aut euacuatio.

¶Et digeſtio quideꝫ in groſſa eſt equatio eius cum ſubtiliatione. in ſubtili eſt equatio eius cum ingroſſatione.

¶Cũ poſuit gnãleꝫ canonẽ:in quo dedit tres gnãles modos curãdi putridã.ſ.aut ĩfrigidãdo: ⁊ hoc inten/ tione habita magis ad febrẽ:aut digerendo: aut eua/ cuando per intentionem: que habetur ad cãm. Et qđ ſit infrigidatio eſt ſatis notum: ſilr̃ euacuatio. Hic aũt declarat qđ eſt digeſtio:de qua hic ĩtẽdit dicẽs: ꝙ di geſtio in mã groſſa eſt equatio eius.i. reductio ṽſus eq̃ litatẽ vl' mediocritatẽ in groſſitudine:⁊ hoc cũ ſubtilia tiõe:⁊ in mã ſubtili digeſtio ẽ eq̃tio.i. reductio ṽſus me diocritatẽ in ſubtilitate cuꝫ ingroſſatione.

¶Ubi ꝑmo notandũ:ꝙ Aui. hic loquiť ꝓprie de di/ gõne:que in nocitiuo hũore attẽditur non reducibili ꝑ quã expulſioni prepaŕ ſm Gentilis expoſitionẽ: ⁊ iõ non dixit niſi de ꝑmutatiõe modi ſubſtantie in groſ ſaꝫ vel ſubtilẽ:dãdo ĩtelligi illã:que ſit de viſcoſa in in ciſam. Marſili⁹ aũt voluit ꝙ hic loquiť generalr̃ de di geſtione tã in nocitiuo reducibili q̃ꝫ in nõ reducibili:⁊ qꝛ humor per groſſitiẽ qñ qꝫ peccat:qñ qꝫ ꝑ ſubtilitatẽ: ⁊ hoc ĩuenitur tã in reducibili q̃ꝫ in non reducibili. iõ de his duobus modis expoſuit Aui. volens ꝙ hec nõ ſit diffinitio:ſed per hos modos recordaremur diffini/ tiõe digeſtionis tã in iuuatiuo q̃ꝫ in nocitiuo: ⁊ vtraqꝫ eſt tolerabilis expoſitio:ſed ſi diceremus ꝙ ſolum loq/ tur de digeſtione in nocitiuo nõ reducibili: adhuc nõ eſſet cõpleta diffinitio:cuꝫ ſm omnes dimittat modũ digeſtionis viſcoſi:ſed eſt quedã exemplaris declara/ tio:in qua vult ꝙ intelligamus per illã alios modos. ⁊ ideo magis placet Marſilij expoſitio.

¶Scđo notandũ:ꝙ digeſtio in nocitiuo nõ reducibi/ li ad benignũ quãdo qꝫ eſt per ſolã permutationẽ mate rie in moduꝫ ſubſtantie:per quã euacuationi reſiſtit:⁊ ſic aut eſt ĩgroſſatio ſubtilis humoris imbibit:qui per hoc nimis reſiſtit expulſioni nõ recipiens firmiter im/ preſſiones mẽbrorũ expellentiuꝫ. ſicut apparet ĩ tuſſi: in catarro ſubtili:aut ſubtiliatio groſſi nõ potentis per vias ductuũ facile penetrare: ⁊ iſte debent eſſe muta/ tiones nõ de vno extremo ad extremũ contrariuꝫ: ſed verſus mediocritatẽ. ⁊ ideo Aui. dixit equatio. aut ter tio eſt digeſtio inciſio viſcoſi qđ ꝓpter ſuaꝫ adherentiã nimis reſiſtebat expulſioni. Aliqua tamẽ maneries di/ geſtionis inueniť fieri in humore malo nõ reducibili ad benignũ:que non eſt ꝓpter permutationẽ in aliquo trium dictorũ modorũ: aut in aliquo modo ſubſtantie ſenſibili:ſed qꝛ humor per illã ſit magis obediens vir/ tuti:⁊ minus moleſtus ⁊ magis paratus parari ſm in/ tentionem caloris naturalis: ꝓpterea ꝙ merito ꝓprie/ tatis cõſequentis illũ modũ digeſtionis facilius patiť. verbi gratia. pone ꝙ ſocrates habeat mediocrem ſan/ guinem in omnibus tribus dictis modis ſubſtantie.ſ. groſſitie ſubtilitate ⁊ viſcoſitate:⁊ ꝙ ꝑ fricationem:aut per percuſſionem ſanguis currat ad locum:⁊ facit apo ſtema:⁊ digeratur materia:ita ꝙ in ſaniem cõuertať: conſtat

UVA. BHSC. IyR_044_2

conſtat eniꝫ ꝙ per hoc nõ ſit digeſtus: q꞉ fiat groſſior:
forte enim ex groſſitie acquiſita minus obediret: nec
q꞉ fiat ſubtilior: vt pꝫ: nec q꞉ nimis viſcoſus: ſed q꞉ ver
ſus ſaniei naturam permutatur que magis obedit q̃ꝫ
ſanguis in illis poroſitatibus in quibus ꝑter naturam
cõtinebat᷑: ſiſi modo cõtingit putrefieri ſanguinẽ inve
nis ſicut in apoſtematibus: ⁊ ita digeri: vt pꝫ primo de
differentijs febriũ capl̃o. vj. putredo dixit que ſm va/
ſa ſilis eſt putredini: q̃ ſm flegmones ⁊ apoſtemata ⁊
alias puſtulas: vbi pꝫ legenti: ꝙ vult putredinẽ: q̃ eſt
cũ cõplete dominat᷑ natura: aut certiſſime vincente nã
in apoſtematibus eſſe cũ ſit optima ſanies: ſed intrava
ſa cũ ſit hypoſtaſis in genere illo optima. Pꝫ aũt ꝙ qñ
qꝫ ſanies eſt nimis groſſa: ⁊ groſſior hũore ex quo gene
rat᷑: ⁊ ſic nõ ſit digeſtio illa per ſubtiliationẽ neqꝫ per ĩ/
groſſationẽ ſubtilis mõ poſito hic ab Aui. ⁊ pariformi
ter cõtingere põt ẽt in humoribus intra vaſa: ⁊ ꝙ hec
ſit mens Gal. pꝫ clare ſcdo regiminis acutoꝝ in cõmẽ
to illius partis. (Multotiens aũt ⁊ a capite ⁊ a partibꝰ
circũ pectus ⁊c̃.) vbi ſic dixit Gal. ⁊ non nominat eos
hoc nomine. ſ. crudos niſi qm̃ alteratio ſuperfluitatuꝫ
apud eũ nominat᷑ digeſtio: q̃ꝫuis nõ ſit poſſibile qñ al
terant᷑ vt nutriãt aut mitigent corpus ſicut ſunt due co
lere ⁊ virtus. veꝝ quãuis illud ſit ita: tñ cũ nã ſit vincẽs
huius ſupfluitatis currit cõſuetudo apud euꝫ vt noiet
illud qd̃ ſuperat nã ex eis digeſtũ: ⁊ illud qd̃ nõ ſupe/
rat indigeſtũ. hec Gal. ⁊ tu lege reſiduũ: ⁊ manifeſte vi
debis ꝙ qñqꝫ digeſtionẽ in nocitiuo nõ reducibili ad
benignũ ſumat ſcdm hunc modũ: q꞉ alteratio ꝑ quam
ſuperat᷑ humor a virtute ⁊ ſit poſtea virtuti obedien/
tior. Et eſt hec digeſtio vt dicit Gal. ſcdm modũ prie
intentionis generalis nominis digõnis: vñ paulopoſt
dicit Gal. ⁊ ĩtellige nomẽ digõnis ĩ hoc loco ſꝫ inten
tionẽ primã generalẽ. Et ĩtentio qdẽ pria generalis ĩ
ea eſt qñ nã eſt vincens humores potẽs cõuertere eos
ſm ſuas virtutes. Et ꝑ h̃ pꝫ: ꝙ rõ hmõi digõnis non
eſt ꝙ ingroſſet᷑ aut ſubtiliet᷑: ſed ꝙ tranſmutet᷑ a nã ſm
ſuas virtutes alteratione aliqua: ꝑ quã fiat aptior ad ali
quẽ finẽ illaꝝ neqꝫ exiſtimãdũ hũc modũ digõnis ſem
per eſſe in hũoribꝰ putridis: ⁊ ſic quodãmõ cõiunctis
putredini queãdmodũ dicit Dynus. Nã vrina dr̃ hoc
mõ ab Hip. digeſta lꝫ nõ ſit poſſibile ꝙ corpꝰ nutriat.
Et ɔſtat ꝙ vrinã digeſtã nõ oꝫ eẽ putridã nec fuiſſe cũ
putredine. Unde in iſto cõmento loco ſcdi regiminis
acutorũ Gal. dixit ꝙ Hip. ꝓpter iſtam cãm. ſ. ꝙ vrina
qñqꝫ eſt tranſmutata a nã ſm ſuas virtutes: qñqꝫ nõ:
iõ dixit in vrina ꝙ eſt de ea aliqua indigeſta. Et prĩo ꝓ
noſticoꝝ cõmento vltĩo dixit: ꝙ cauſe facienti hypoſta
ſim nõ eſt cõiuncta vel cõmixta cauſa ꝑter naturã: ⁊ ſic
nõ eſt cõmixta putredo. ¶ Ex quo etiaꝫ pꝫ: ꝙ in hoc
modo digeſtionis: non opꝫ ꝙ humor qui dr̃ digeſtus
differat ſpẽ a crudo ſui modi. verbi grã colera ſi debet
eſſe digeſta nõ differt a colera cruda ſpẽ. vnde Gal. eo
dẽ cõmento dixit ꝙ colera vehemẽtis rubedinis cali/
da fetidi odoris eſt indigeſta: ſed colera vehemẽtis ci
trinitatis: cui nõ eſt mordicatio ⁊ pauci fetoris eſt dige
ſta. que tñ nõ differunt ſpẽ. ¶ Ex quo etiã ſequitur ꝙ
talis modus digeſtionis nõ ſolũ ſit in nõ reducibili ad
benignum cõuertendo ipm̃ in ſaniem vel hypoſtaſim:
ĩmo remanente humore eiuſdem ſpẽi ſicut prius. Sed
vbi primo erat crudus nõ poterat hypoſtaſis laudabi
lis ſeparari: poſtea cũ eſt digeſtus ſeparatur: que hypo
ſis ſm veriorem viam ſit ex parte humoris q̄ digerit᷑ ⁊
poſtea ſeparat᷑. vnde ⁊ ipſa ⁊ humor a quo deciditur
vocatur digeſtus: vide que dixi ſcda primi in qõne de
hypoſtaſi naturalis ſubſtantie: ⁊ ad hunc modum di/
geſtionis declaranduꝫ in hoc opere ſupra in capl̃o de
temporibus morborũ: in queſtione de magnitudine fe
bris adduxi preter auctoritates hic poſitas quaſdam
rationes. vide ibi: ⁊ ego puto: vt ibi dixi ꝙ hic eſt ille
modus digeſtionis: ſm quẽ tempora vniuerſalia mor/
bi diſtinguũtur.

Queſtio. 3.

Sed q꞉ Aui. dixit in l̃ra ꝙ digeſtio qñqꝫ ẽ eq̃/
tio cũ ſubtiliatiõe: iõ dubitat᷑ hic: vtrũ
ois digeſtio ĩgroſſando ꝓcedat. In hac qõne nõ ẽ du
biũ ꝙ ſumẽdo digeſtionẽ large ꝑ digeſtiõe in iuuati/
uo ⁊ mutatiõe in nocitiuo mõ loquẽdi medicoꝝ aliqua
digeſtio ſubtiliãdo ꝓcedit vt Aui. dicit in l̃ra: ſꝫ tal' nõ
eſt digeſtio ꝓprie accepta: de qua loqtur Ariſt. quarto
metheo. de digeſtione aũt proprie accepta dixi latius
in prima particula affo. cõmẽto illius affo. digeſta me/
dicari ⁊c̃. ⁊ pro ꝑte pria primi capl̃o de virtutibꝰ mini
ſtrantibus: magis tamen ad cõplemẽtum in affo. ⁊ pro
nũc dicã prĩo breuiter alioꝝ opiões poſtea ꝓpriam.

¶ Cõciliator ergo dña. 50. dicit digeſtionẽ ĩ iuuatiuo — *Opĩo ɔci/liatoris.*
quãdã ordinari in reſtaurationẽ groſſi ſicut oſſiũ: quan/
dã in reſtauratiõeꝫ ſubtilis ſicut ſpirituũ: quandã in re
ſtaurationẽ medij ſicut carniũ: ⁊ vult prĩo ꝙ oĩs tal' di
geſtio ordinata in groſſi reſtaurationẽ fiat ĩngroſſando
⁊ media q꞉ ſunt ordinata ad finẽ debẽt eẽ fini ꝓportio
nata: ſcdo vult ꝙ digeſtio ordinata in reſtaurationẽ ſpi
ritus ꝓcedat ſubtiliando: maxime illa que ordinat᷑ in
reſtaurationem ſpũs animalis in rete mirabili: ⁊ ꝑ ſi/
mile nocitiuum: ⁊ horum primũ dixit Ariſt. intellige/
re quarto metheo. non auteꝫ vniuerſal'r: ⁊ hec poſitio
niſi limitetur ꝙ digeſtio que ĩmediate ordinatur in ta/
lis groſſi reſtaurationẽ ingroſſando ꝓcedit: ⁊ illa q̃ or/
dinatur ĩmediate in talis ſubtilis reſtaurationẽ ꝓcedit
ſubtiliando: nullo modo ſaluari põt: ⁊ mirãdũ de tãto
viro ꝙ tertiũ modũ tacuit qũo ꝓcedat. ſ. digeſtio q̃ or/
dinatur in reſtaurationem medij.

¶ Gentilis ſcdo in qõne ſup prĩo ꝓnoſticoꝝ: qd̃ poſtea — *Opĩo gẽ.*
narrat ſuper hoc paſſu: ſupponit primo ꝙ digeſtio eſt
perfectio nõ ſolũ humidi aquei qd̃ per terreum termi
natur: ⁊ ad cõplexionale deducit᷑: ſed etiaꝫ ꝑfectio ſicci
terrei qd̃ humidũ ad ꝑfectionẽ deducit ⁊ termĩat: ⁊ tũc
vult ꝙ oĩs talis digeſtio vt ẽ ꝑfectio humidi aquei qd̃
per ſiccũ a calido perfici dꝫ reſpectu illius humidi in/
groſſando ꝓcedit: ſed oĩs digeſtio talis vt eſt perfectio
ſicci terrei: ⁊ eius tranſmutatio vt terminet humidũ ꝓ
cedit ſubtiliãdo. rõ aũt eſt: q꞉ humidũ aqueũ eſt ſubti
lius terreo. cũ igit᷑ qñ digerit᷑ illi terreũ ꝑmiſceat᷑: ſeq̃t᷑
ꝙ ĩgroſſat᷑: ⁊ ita ecõuerſo ſiccũ terreũ ſubtiliat᷑. ex hoc
tñ dicit Gentilis accidit ꝙ digeſta qñqꝫ ſunt groſſiora
qñqꝫ ſubtiliora vt nucleus amigdale digeſtus ẽ groſ/
ſior indigeſto: ⁊ ficus ⁊ pira digeſta ſunt ſubtiliora cru
dis. In primis eniꝫ prĩo aggregat᷑ multũ aque cui ter
reũ cõmiſcetur. In ſcdis aggregat᷑ prĩo multũ terreũ:
quod aduenĩẽti humido poſtea cõmiſcetur.

¶ Thomas aũt de garbo fundãs ſe ſup ſnĩa huiꝰ opi — *Opinio Thome d̃ garbo.*
nionis ſupponit ꝙ ꝓpriũ ſubiectũ digeſtionis eſt hũi
dum nõ ſiccũ terreũ. Et hoc pꝫ ꝑ Ari. in diffõne dige
ſtiõis: ⁊ iõ ɔcludit ꝙ oĩs digeſtio ingroſſando procedit
reſpectu proprij ſubiecti digeſtionis. ſ. reſpectu humi
di. hoc. n. eſt ſolũ ꝓpriũ ſubiectũ: reſpectu aũt ſubiecti
cõmixti qñqꝫ ꝓcedit ſubtiliando: qñqꝫ ingroſſando: ⁊
reſpectu ſicci terrei procedit ſubtiliando: recte ſicut di
cit Gentilis niſi in nomine ſubiecti proprij digeſtiõis
⁊ probationes ſunt eedem.

¶ Marſilius aũt ſuper prima quarti aliter q̃ꝫ ipſemet — *Opinio Marſilij.*
in prima primi videt᷑ innuere ꝙ quedaꝫ eſt digeſtio q̃
procedit debite cõmiſcendo humidum cum ſicco ter/
reo non per eliquationem vel per ſeꝑationẽ. alia vero
eſt digeſtio que procedit per ſeꝑationẽ vel ꝑ eliquatio
nem ſeꝑando. ſ. partẽ incõueniẽtẽ: ⁊ tũc vult quattuor
ɔcl'ones. pria oĩs digeſtio que ſit per debitã cõmixtio
nẽ ſicci terrei cum humido: ⁊ non per ſeꝑationẽ ⁊ eli/
quationẽ reſpectu humidi ingroſſando procedit: pꝫ q꞉
humidũ ꝑ talẽ cõmixtionẽ ingroſſatur: cum ergo non
ſint alie cauſe ipm̃ ſubtiliandi: q꞉ nec ſeparatio groſſi.

UVA. BHSC. IyR_044_2

nec eliquatio: ſeqtur ꝙ reſpectu humidi ꝓcedit īgroſ/
ſando. Scda ꝯcl'o: aliqua digeſtio fcā per ſepationem
partis incōueniētis ꝓcedit ingroſſando: aliqua ſubti/
liando. Iſta ꝯcluſio p3: q2 quādoq3 ſepatur humidum
ſupfluens: ⁊ qñq3 terreū: vt p3 p modos digeſtionum.
Et ex iſta p3 tertia: ꝙ totū digeſtibile p digeſtionē red/
dit groſſius qñq3 ſubtilius. Quarta eſt ꝙ ad ſenſum
prie ꝯcl'onis dicēdū eſt abſolute talē digeſtionē ingroſ
ſando ꝓcedere: nā cū in tali digeſtiōe ꝓcedat ingroſ/
ſando humidū: tale āt eſt ſubm ꝓpriū digeſtiōis: ergo
dicēdū eſt talē digeſtionē ingroſſando ꝓcedere: ⁊ vr̄ in
iſta quarta innuere de digeſtione que fit p cōmixtionē:
non per eliquationē vel ſeparationem.

Inſtantia ad opiniones.

¶ Oēs tñ iſte poſitiōes: primo in hoc deficiūt ꝙ vbi
Ari. dicit generaľr ꝙ oīa paſſa pepanſim ſunt groſſio/
ra. Iſti dicūt pticularē ⁊ ꝯcedūt oppoſitū ꝙ aliq̄ paſſa
pepāſim ſunt minus groſſa: ꝟba aūt Ari. ſunt. Ex ſpu
moſis quidē aquea: ex talib⁹ aūt que terreſtria ꝯſiſtunt
⁊ ex ſubtilib⁹ ſemp groſſiora ſint pepanſim paſſa oīa: ⁊
nō minus vľr Auerro. ſuper illo paſſu. 4. metheo. ita
dixit: ⁊ qñ digeruntur res ingroſſanť: ⁊ inſpiſſanť: ⁊ ca
leſiunt: ⁊ areſcūt poſtq̄3 fuerāt frigide opať aūt in illis
ſpiſſitudinē calor nālis dixit: ⁊ hoc qd̄ p̄diximus ē op⁹
caloris nālis: ⁊ ſi notentur iſta vltima verba innuit ꝙ ca
lor nālis inclinať: ita facere vľr: quare enim hec dicerē
tur ſi calor nālis digerendo h3 eliquare: ⁊ per hoc ſub
tiliare: aut inq̄3tu3 digerēdo ſequeſtraret: ⁊ magis ma
nifeſtata pro omni digeſtiōe eſt lr̄a Ariſt. ꝑor cu3 dicit.
Neceſſe eſt aūt digeſta groſſiora: ⁊ calidiora eē. tale. n.
efficit calidū melioris molis: ⁊ groſſius: ⁊ ſiccius. Ubi
nota de pepanſi ſola: ſ3 de oī digeſtione loqtur ꝓprie
dicta: idē innuit Ari. cum loqtur de indigeſtiōe oppo/
ſita pepanſi: quā vocat homoteni vbi dixit. Cōtrariu3
aūt pepanſi indigeſtio alimenti in pericarpio. i. in fru/
ctu plante: hic autem eſt interminata humiditas: pro/
pter qd̄ aut ſpumoſa: aut aquoſa: aut eoru3 que ex am/
bobus eſt homotes. Si ergo ſemp homotes eſt cu3 n
mia ſubtilitate: pepanſis eſt cū groſſitie reſpectu ſibi:
⁊ infra ꝯcludit: ꝓpter quod ⁊ ſubtilis humoris qui oī:
⁊ infra ꝯcludit: ꝙ aqua non dr̄ bona: q2 nō pōt ingroſ/
ſari ſola: vbi innuit ꝙ in pepanſi neceſſario cum ſit: ſit
ingroſſatio: aľr ratio Ariſto. non cōcluderet. vult ergo
Ariſto. ⁊ Cōmētator: ⁊ digōnē proprie dictā ⁊ pepan
ſim fieri ſemper ingroſſando.

Inſtnatia ad cōcilia torem.

¶ Poſitio autē cōciliatoris primo in hoc deficit: quia
manifeſte vr̄ quādo bouine carnes comeduntr ex q̄bus
nutrienda ſunt oſſa prīo cōuertuntur in ſanguinē q̄ eſt
illis carnibus bouinis ex quibus eſt genitus ſubtilior:
hec digeſtio ordinať in generationē ⁊ reſtaurationem
ſolidoꝝ mēbrorum. ſcdo q2 in trāſmutationē ſpūs ani/
malis cōis in ſpūs animales appropriatos membris
nulla rō videť concludere: ꝙ ꝓcedatur ſubtiliando vt
qñ ſpūs motiuus cōis appropriať pedi vel alteri mē/
bro multū groſſe ſubſtātie: ⁊ tñ ita oporteret ſemp fie/
ri ꝭ3 viā ꝯciliatoris. Preterea ī medijs ſicut ī carne ⁊
ſanguine ⁊ fructib⁹ nō duris nihil dicit. S3 ꝯūr ad dcā
oporteret dicere ꝙ ſi ex groſſiori generať digō ꝯtinue
ſubtiliādo ꝓcediť: ⁊ ſi ex ſubtiliori ꝓcedit īgroſſando.

Inſtantia ad Gen. ⁊ Thomaz.

¶ Gentilis aūt ⁊ Thomas in hoc decipiuntur: ꝙ quā
do ſeparatur ſuperfluum groſſum humidū remanens
cōmixtum pauciori terreo: licet cum illo cōmiſceať: ta
men multo magis ſubtiliatur per multi ⁊ groſſi terrei
ſeparationē q̄3 ingroſſetur per cōmixtionem. Siľr qñ
humidū cum terreo per digeſtionē cōmiſceť ſtat mul/
tū plus addi ſibi de alio humido pp qd̄ ſubtilius q̄3 añ
erat: nō ſolū enim totū pirum ſcdm humidū: qd̄ eſt ſua
pars dū eſt durū fiunt ſubtiliora cōpleta digōne puri:
q2 cū priori humido multo plus ꝓportionaľr reſpectu
terrei ſecū cōmixti erit de aqueo ⁊ aereo in fine com/
pleta digeſtione q̄3 in principio. Et ideo illud humi
du3 qd̄ erat prius in piro ſubtiliatur in illa digeſtione.
Et per ſimile ſtat ſiccum terreum: per qd̄ debet humi
du3 terminari fieri ſubtilius q̄3 ante per multi humidi
cōmixtionem: ⁊ ſtat ſimiliter groſſius fieri quādo plus
de humido ab eo ſeparať q̄3 eſt illud qd̄ ī fine remanet
cōmixtu3. Nec igiť cōtinue reſpectu ſicci terminantis
ſubtiliando: nec reſpectu humidi qd̄ terminatur īgroſ/
ſando procedit. ¶ Et credo ꝙ Marſilius hoc argumē
tum cōſiderauit: ⁊ ideo nō dixit ꝙ in omni digeſtione
humidum ingroſſať. Sed ꝙ nec in digeſtione q̄ nec fit
per eliquationē nec p partium ſeparationē. Nam quia
in illa fit cōmixtio humidi cum ſicco abſq3 eliquatione
vel ſeparatione: ideo illa inuicem patiuntur ⁊ agunt:
⁊ ſic humidum agit in ſiccum humectando: ⁊ per cōſe
quens ſubtiliando. Et ecōtra ſiccū terreum agit in hu
midum exiccando: ⁊ per cōſequens ingroſſando.

Quid digeſtio.

¶ Nec tamē poſitio nō eſt ſufficiēs: q2 nulla ē digeſtio
in qua nō fiat aliqua ſequeſtratio. In omni enim dige/
ſtione ſeparať aliqd̄ ſuperfluū: ⁊ ideo ſi poſitio loquitur
de digeſtione in qua non eſt ſequeſtratio illa eſt nulla.
Preterea cū calidi ſit ſubtiliare: nulla ē repugnātia ꝙ
in cōmixtione humidi cū ſicco ⁊ humidū ⁊ ſiccū ſubti/
lienť per actionem calidi: nā ſiccū terreū ſi ingroſſatur
a calido aut humido: hoc eſt p humidi diſſolutionem ⁊
ſeparatiōem a ſicco: vnde Ariſto. quarto metheo. cap.
prīo digeſtio eſt pfectior in vnoquoq3 humido: de coa
gulatione dixit: ꝓpter qd̄ ⁊ nō īgroſſanť talia coagula/
ta: ingroſſatio enim humido quidem abeunte fit: ſicco
aūt cōſtāte. ergo in īgroſſatione humidu3 ſeparať: ⁊ ſic
illa digeſtio in qua humidū ingroſſať eſt per ſeparatio
nē: ⁊ paulopoſt cu3 loquiť de ingroſſatione docet qūo
fiat a calido: ⁊ qūo a frigido: ⁊ ita dicit Ariſto. a calido
quidem humidum educente euaporante enim humi/
do ingroſſatur ſiccum: ⁊ cōſtat a frigido aūt caliditate3
exprimente cum quo humidum ſimul recedit cōmune
euaporans. hec Ariſto. ꝙ ſi dicatur fieri quorūdam in/
groſſationem per cōuerſionem partis aeree ad aque
naturam: ſicut quādo ingroſſať oleū a frigido: cōſtat ꝙ
iſta ingroſſatio non eſt a calido: ab illo enim non fit in
groſſatio niſi per humidi ſeparationem: ⁊ ſic digeſtio
a Marſilio imaginata nihil ingroſſare: ⁊ nihil ſubtilia/
ret. ¶ Iſta queſtio iudicio meo nō bene terminari pōt
niſi ſciatur prius quid eſt digeſtio ⁊ prout dicit nobis
terminum: ⁊ quid eſt digeſtio prout dicit mutationem
vel motū: per quem aliquid dicitur formaliter digeri.
Sed p̄mo op3 videre q̄ res ē digō vt dicit ꝯplemētū.
per hoc eni fa ilius cōgnoſcimus qd eſt digeſtio ſum/
pta ꝓ trāſmutatiōe: ⁊ digeſtio ꝓ termino deſcribiť ita
ab Ari. quarto metheoroꝝ ꝓprio capl'o: digeſtio eſt p/
fectio ī vnoquoq3 humido a ꝓprio ⁊ nāli calido: ex op
poſitis paſſiuis ſiue ex cōtra iacentib⁹ paſſiuis. Cōmē

Inſtantia ad Marſilium.

tator autem quarto metheo. hoc exponens dixit. dica
mus igitur ꝙ digeſtio eſt cōplementū: qd̄ ſit p calore3
naturalem per paſſiones rerū cōtrariaru3: ⁊ ꝙ digō ē
cōplementu3 paſſionis ⁊ mixtionis rerū cōtrariaru3 q̄
admiſcentur ⁊ tpantur: ⁊ Albertus magnus in expōne
quarti metheo. vult p̄mo: ꝙ perfectio in hac diffinitio
ne ponitur loco generis: q2 omnis digeſtio de q̄ h̄ lo/
quimur eſt pfectio ſiue ꝯplementū: l3 nō ecōtra: ⁊ vult
ꝙ cū dicitur: in vnoquoq3 humido: notificať ſubiectū
digeſtionis: nam omnis digeſtio eſt ī humido. pfectio
ergo humidi eſt digeſtio: ⁊ per humidū īlelligit humi
dū complexionale nō elementare purum: ⁊ cum tertio
diciť: a proprio ⁊ naturali calido: explicatur agens ꝓ/
priu3 ⁊ per ſe: nā omnis digeſtio eſt a calido nāli ⁊ ꝓ/
prio: ⁊ eſt calidum naturale qd̄ agit aut ad forme mixti
inductionē per ſe: aut ad cōplementū diſpoſitionū mix
ti: ⁊ hoc ſiue calor iſ modo agens fuerit calor celeſtis:
q2 directus ad hoc ab aliqua celeſti virtute: ſiue fuerit
calor generabiliū ⁊ corruptibiliu3 directus p ſe ad hoc
opus

UVA. BHSC. IyR_044_2

opus ab aliqua virtute ꝓpria mixto per ſextale cōplementuȝ intendente: ⁊ vocaṫ hic calor ꝓprius: q appropriate intendens talis mixti ꝯplementū: verbi gra. calor q eſt planta in materia fructus ex qua gn̄at fructuȝ intēdit ꝯplemētū fructus p ſe: ⁊ a proprietate inquantum a forma ⁊ virtute gn̄atiua arboris digeriṫ: ⁊ ideo dr̄ ꝓprius reſpectu diſpōnum facientiū ad fructus talis gn̄ationem ꝓducēdi: ⁊ cū hac naturalis: ⁊ ita calor a celeſti virtute directus in certa materia ad certi vermis gn̄ationē etiā dr̄ naturalis: ⁊ ꝓprius reſpectu diſpopoſitionuȝ que inducunṫ: ⁊ per ſe faciunt ad talis vermis gn̄ationeȝ: ⁊ hucuſq placet mihi eius expoſitio. ¶ Sed iſta vltia pars ex oppoſitis paſſiuis ſm ipſum intelligiṫ vt dicit terminū a quo trāſmutationis: p quā acquiriṫ digeſtio: nam talis tranſmutatio dȝ eſſe ex diſpoſitionib⁹ humidi que ſunt ꝯtrarie ꝯplemēto mixti que diſpōnes cū ſint ante talē trāſmutationē in humido: ⁊ ſunt diuiſibiles. ideo calor naturalis mouet humidum ex illis ad oppoſitā diſpōnem: ⁊ ſic lȝ calor nō ſit ꝯtrarius humido inquantū humido: tū inq̄ʒtum humiduȝ hȝ q̄litates diſſimilitudinis que ſunt ꝯiacentes ꝯplemento qđ intendit calor eſt calor ei ꝯrius: ⁊ humidum iō indiget moueri: ⁊ cōpleri p calorē q in virtute hȝ illud ꝯplementū: ⁊ ſubdit q quotiēs: ⁊ quot modis digeriṫ totiens: ⁊ tot modis ꝯpleṫ: ⁊ ita deberet eē ecōtra ſi digeſtio eſt tale ꝯplementū eſſe verū q quotiens ⁊ quot modis ꝯpleṫ talis diſpō a calido: totiens: ⁊ tot modis digeriṫ. q diffinitio dȝ eſſe ꝯuertibilis.

Inſtantia ad Albertum.

¶ Et q expoſitio huius vltime particule nō vr̄ mihi ad mentē Ariſt. ideo ſalua ſemp tanti viri reuerētia arguā ꝯtra illā: ⁊ poſtea ponā qđ mihi in hac re verū videatur: prio ſupponiṫ q poſſibile eſt p digeſtionē naturalem: put ꝯtra artificialē diſtinguiṫ reȝ que digeriṫ ſupflue digeri: ita q poſſibile eſt aliquid eſſe ſuperflue digeſtum nō ſolum digeſtione artificiali: ſed naturali: hec ſuppō eſt Auic. in deſcriptione colere nālis prima primi. capl'o de gn̄atione humorū vbi prio dicit q de humorib⁹ eſt res que ad aduſtionē ꝑtinet ſi decoctio ſuperfluit. Ecce q innuit q in qbuſdā eſt ſupflua decoctio ſiue digō: ⁊ idem in cauſis colere aſſignādis dicit: q cā formalis eius eſt de decoctiōe ad ſupfluitatē procedere: ⁊ tunc arguiṫ ſic: cum digeſtione taliū calor iaȝ tranſiuit terminū ⁊ ꝯplementū nō mouet ad ꝯplementuȝ ex diſpōne oppoſita ſibi cum p illū motū a ꝯplemēto magis recedat. ergo nō ſemp in digeſtione eſſet motus ex oppoſitis paſſiuis mō Alberti ꝯplendo ad ꝯplementū mixti formā vel diſpoſitiones ei ꝯuenientes. ¶ Preterea: ſequereṫ q qualiſcunqȝ calor naturalis ſupergrediaṫ diſpōnes que ſunt forme mixti pro cuius ꝯplemento agit vel ꝯneniens iam ſupflueret digeſtio: ⁊ ſicut qn̄ fieret nimis calidū eſſet nimis digeſtū vt accidit in ſanguīe genito in febricitāte: ⁊ tūc ſequiṫ q ē poſſibile id qđ trāſiuit terminū digōnis reduci ad debitum terminū: imo infra: nam ſanguis nimis calidus in patiente ſynochā genit⁹ qn̄qȝ p potū aque frigide p illū curaṫ: reduciṫ ad terminū nālem ⁊ debitū ſanguini in calore: ꝯns tamen cōtra Auerroiȝ tertio colliget. capl'o de modo gn̄atiōis febris colerice: vbi dixit de ſanguine: ⁊ ſi ſeparetur ab eo res que habeat paſſibilitatē recipiendi digeſtionē nutrirent ex ea membra: ⁊ nō eſt poſſibile illi rei que trāſiuit terminū decoctionis: ſicut nō eſt poſſibile vt aſſum reuertatur ad elixum. ¶ Confirmaṫ: digeſtio eſt perfectio in diſpoſitiōe: in qua trāſacto termino nō pōt fieri retrogreſſio: ſed qualitates prime que ſunt in mixtis nō ſunt huiuſmodi. ergo digeſtio nō eſt perfectio in qualitatib⁹ primis. maior eſt Auerrois: ⁊ eſt cōmuniter cōceſſa: minor patet: q mixta poſſunt calefieri: ⁊ īfrigidari: ⁊ humectari: ⁊ ſiccari qualitatiue vltra terminū eis ꝯuenientē: qui eſt eorum ꝑfectio: ⁊ cōplemēteȝ in talibus qualitatibus: ⁊ poſtea etiā ad terminū ꝓpriū in talibus qualitatib⁹ redire vt docet experientia. Cū ergo ex expoſitione Alberti maniſeſte ſequaṫ q ꝑfectio in talib⁹ qualitatibus dȝ eſſe digeſtio: ſeqtur q ēt non ſit vera. ¶ Preterea: ex hac poſitione ſequereṫ q non repugnaret rōni formali digōnis: q fieret a frigido: cū nō repugnaret cōplemētū diſpoſitionū cōuenientiū mixto fieri a frigido. Nā ⁊ infrigidatio nimiū calefacti fit a frigido: ⁊ induratio carniū ⁊ vnguiū ſcđm Ariſt. eſt a frigido. Et ſimiliter induratio metalloꝝ liquabiliū a calido: cū hec durities ſit illis mixtis conueniens. ¶ Preterea: illa pars: ex oppoſitis paſſiuis: dȝ idē apud Ariſt. ſignificare in diffinitione indigeſtionis qđ ſignificat in diffinitione digōnis cum oppoſita ſint circa idē. Modo conſtat legēti Ariſ. q ly oppoſitis paſſiuis: vel oppoſitoꝝ paſſiuoꝝ: qđ poniṫ in diffinitione indigeſtionis ſignificat ſubiectū. Nam Ariſt. poſtq̄ʒ dixit: q indigeſtio eſt imperfectio: ſubdit q eſt impfectio oppoſitorū paſſiuorum: ſtatim declarando cām ſubdit. Hec autē eſt propria vnicuiqȝ nature: q ita ly oppoſitorū paſſiuorū ſignificat materiā ꝓpriā mixtorū: que eſt humidū ⁊ ſiccū. Et cōſtat legenti Albertū q hanc partē corrūpit cū ſua expōne. Dicit enim q Ari. intelligit q indigeſtio eſt īperfectio oppoſitarū paſſionū que opponunṫ vnicuiqȝ mixti nature: ſed Ariſt. non ita dixit: imo dixit q eſt ꝓpria mā vnicuiqȝ nāe. Ex eadē ēt poſitione ſequereṫ q poſſet eſſe īdigeſtio p defectū humidi ⁊ per abūdantiā calidi: qđ tū repugnat Ariſ. expreſſe in eodē quarto: ⁊ repugnat ipſi Alberto: q ipſemet hoc idē dicit: ⁊ pȝ ꝯn̄ia: q ſi tercūqȝ humidū eſt impfectum reſpectu diſpōnū pfectaꝝ mixti: ita vt ſit ad perfectionē duci: taliter eſt indigeſtū iuxta Alberti expoſitionē. Sȝ nō repugnat hoc eſſe ꝓpter defectū humidi: vt pȝ i ethico prime ſpeciei ſed in ſpaſmo ſicco nō cōfirmato ⁊c. ſimilr̄ patet de ſuperabundantia calidi in ſanguine genito in febriente vel in eo calefacto propter febrem. ¶ Preterea: digeſtio eſt illud complementum qđ fieri non poteſt niſi p calorem naturalem ⁊ propriū: hoc patet cum aliter bene non poneretur in diffinitione digeſtiōis calor naturalis ⁊ proprius ſi poſſet ab alia cauſa ſine eo produci. Et patet: q hec eſt mens Ariſto. ⁊ Alberti. Nam cum dixerunt q calor accidentalis ſicut balnei ⁊ emplaſtrorum vel quorūdam ciborū iuuāt ad digeſtionē: ſubdūt q tn̄ agens talē digeſtionem eſt calor naturalis ⁊ proprius: qđ tamen oporteret dicere: ſi alius calor ſine naturali ⁊ proprio poſſit facere digeſtionē. Albertus autē dat cauſam huius dicēs q in omnibus phicis illud eſt principiū mouēs qđ ꝓpria ſpecie mouet: ⁊ cui⁹ ſpē mouet ſcđm mouēs. Ex quo dicit Albertus cōſtare q mouēs in oī digōne eſt calor nālis: ⁊ ꝓprius inquātuȝ huius. inuēs per hoc q ipſe hȝ hāc ſpeciē digeſtionis in virtute actiua: ⁊ nō alius calor niſi hanc ſpeciē a naturali: cui ſubordineṫ recipiat. Et cuȝ arguitur ſic: multe ſunt diſpōnes in humido mixti oppoſite complemēto ⁊ perfectiōi eius a quib⁹ pōt moueri ad complemētū diſpoſitionū taliū conuenientium ſibi ⁊ ab alia q̄ʒ a calore naturali ⁊ proprio. ergo non omne tale complementum eſt digeſtio. ergo ly ex oppoſitis paſſiuis: nō importabat generaliter omnes diſpoſitiones humidi digerendi per quas contraiacet vel opponitur cōplemento mixti: multa poſſunt dici cōtra hanc poſitionē: ſed volo eſſe contentus iſtis.

Opinio propria.

¶ Ut ergo videaṫ veritas videaṫ primo q omne mixtū aut ſaltē plurima eorum habēt plurima cōplemēta in varijs ſuis diſpoſitionibus aut partibus: principale enī ſuum cōplemētū eſt forma per quā eſt in ſpecie ſi ſit mixtum habēs ſpeciē: deinde eſt cōplexio media ⁊ complexio media in paſſiuis ambe ſm tēperamentū tali mixto cōuenīes: deinde eſt cōplemētum in diſpoſitionibus de propinquo conſequentibus: ſicut ſunt

UVA. BHSC. IyR_044_2

duritieſ: ⁊ mollitieſ: ⁊ poſt in alijs diſpoſitionib⁹ magis longinqs a primis qualitatib⁹ ſicut in diaffaneitate aut opacitate: aut colore: aut occulta proprietate ⁊ ſ̄m ꝙ ego exiſtimo: q: in mixtis ꝑter cõplexionē q̄ eſt qualitas vna media inter primarū aliquas contrarias adhuc reperiunt̄ prime qualitates in certis gradibus ſibi conuenientes ⁊ in quibuſdā diſconueniētes. Ideo ēt h̄ñt mixta cõplemētū in primis qualitatibus quare habēt eas in gradu: ⁊ modis conueniētib⁹. Naȝ in talibus diſpōnibus alique ſunt cõuenientes mixto pro permanentia: ⁊ perfectione ſuarū opationū: ⁊ reſiſtendo cauſis corruptiuis eoruȝ: alique aūt adhuc ſunt incõuenietēs: conſtat ꝙ tunc dr̄ perfectū ⁊ cõpletū i aliq̄ iſtarū diſpōnū qñ hȝ ꝯuenietē: ⁊ qñ hȝ nõ ꝯuenietē dr̄ nõ pfectū nec ꝯpletū in tali diſpōne: ⁊ maxīe cuȝ talis diſpō eſt perfecta ſ̄m intentionem virtutis producentis appropriate: q: completū: ⁊ perfectum de quo hic agimus cuȝ dicimus de digeſtione intelligit̄ in relatione ad intentionē agentis. Nam ſanguinē ⁊ cibum dicimus digeri cū remouent̄ a natura ꝑpria: ⁊ ad alteri⁹ rei naturā conuertunt̄ a naturali calore.

¶ Scḋo notādū ꝙ lȝ tam multa ſint cõplemēta: nõ tñ q̄dlibet iſtorū dicit̄ a phis ꝑprie digeſtio: nam terminus coagulationis nõ dicit̄ digō: cū poſſit ⁊ a frigido ⁊ a calido compleri: ⁊ multa que p calidū cōmiſcent̄ ⁊ digeruntur coagulationē a frigido recipiunt vt oēs phi dicunt de adipe ⁊ pinguedine. Auer. etiā de oſſibus ⁊ pilis hoc dicit ſecundo colliget ita ad litterā. Et dicemus ꝙ oſſa apparent ex ſuo eſſe ꝙ frigiditas ⁊ ſiccitas dominant̄ ſuper ea: ⁊ ſimiliter chartilagines: ⁊ pili: ⁊ chorde: ⁊ ligamēta: ⁊ nerui: ⁊ vene: ⁊ pāniculi: eo ꝙ calor ea coxit: ⁊ frigiditas congelauit: ſir̄ etiā complemētum in duritie: ⁊ mollitie: ⁊ ſir̄ cõplementum in gradibus primarū qualitatū: ⁊ diaffaneitates: ⁊ luce ꝓprietatibus remotis a cõplexione nemo dicit digeſtioneȝ ꝑprie dictā ēt ſi fiant in mixto vel eius humido a calido nāli ⁊ ꝑprio: vt pȝ per rōnes ſupra cõtra Albertuȝ factas ⁊ ideo Auer. 4. metheo. poſtq̄ dixit ꝙ digeſtio eſt cõplemētū ⁊ perfectio ⁊ ſubdit declarādo ꝙ eſt illud cõplementū q̄d eſt digeſtio dicēs: ⁊ certū eſt ꝙ oē generatū hȝ ſuū modū mixtionis: ⁊ ſua pfectio ⁊ cõplementū eſt digeſtio: ⁊ in eodē capl'o infra dixit: ⁊ ſubſtātia digeſtionis ē tēperantia equalitatis caloris: ⁊ humoris que reperiunt̄ in corpore noſtro terreſtri preparato ad generationē. non ergo oē aliud cõplementum eſt digeſtio ēt ſi fiat in humido a calido naturali ⁊ proprio: ⁊ in diffōne digeſtionis dixit Aue. loco allegato. Dicemus ꝙ digeſtio eſt cõplemētū q̄d fit per calorem naturalē per paſſiones rerū contrariaꝝ que permiſcētur ⁊ tēperant̄ cõplexione ꝑpria in re qualibet generata: ⁊ ſic innuit ꝙ digeſtio eſt cõplemētū paſſionis q̄d fit p cōmixtionē ꝑprie dictā: in qua opȝ vniri miſcibilia alterata ⁊ alterari dū miſcent̄: ⁊ eſt cõplemētū in tēperamēto cõplexionis que per talē mixtionē acquirit̄: ⁊ non eſt aliud cõplementū. conſtat aūt ꝙ coagulatio ⁊ eliquatio: ⁊ diaffaneitas non acquirunt̄ p talē modū mixtionis: nā cõplexio ꝑpria ſpeciei nõ corrumpit̄ niſi qñ corrūpit̄ forma ſpeciei illius vt dicit Aue. ſcḋo colliget cap. x. Cū igit̄ res coagulata eliquet̄ remanens eadē: ſicut pȝ in pinguedine auis: ⁊ alijs: opȝ ꝙ cõpl'o remaneat eadē: ⁊ per ꝯñs idem modus mixtionis queȝ cõplexio ſequit̄. Ex his ēt apparet: ꝙ Auer. per lȝ ex oppoſitis paſſiuis non intellexit paſſiones cõtraiacentes q̄ opponunt̄ termino digōnis que inueniuntur in mā que digeritur: nā dixit ꝙ eſt cõplemētū rerū cõtrariaꝝ q̄ pmiſcent̄ ⁊ tēperant̄ ⁊c̄. Cõſtat aūt ꝙ iſte res cõtrarie q̄ pmiſcent̄ ⁊ tēperātur nõ ſunt qualitates: ſȝ corpora vt vult Auer. ⁊ Ariſt. p̄ de generatione.

¶ Tertio principaliter notanduȝ ꝙ quando fit mixtio ad mixti generationem. aut cõplementū ordinata permiſcentur elemēta humida cū elemētis ſiccis: ita tñ vt humida vincāt ſicca in hoc ꝙ dāt illis habilitatē patiēdi talē mixtionē: quā nl'lo mō haberēt ſine taliū actione: ⁊ opȝ elemēta nāliter ſicca humectari aut humectata eſſe p elemēta humida: ⁊ econtra humida patiunt̄ a ſiccis elemētis. ſ. igne ⁊ terra. Et iſta quattuor ſunt contraria: ⁊ inquantū ſunt humida ⁊ ſicca dicunt̄ paſſiua a pho: q: iſtas duas qualitates vocat paſſiones pp cauſas alibi dictas: ⁊ ex horū actione ⁊ paſſiōe ſ̄m ꝙ ſunt hoc modo paſſiua tandē fit ꝯplexio media inter humidū ⁊ ſiccum: ad alterū tamē extremū magis declinās: ⁊ qñ iſta cõpl'o eſt deducta ad perfectionē ⁊ cõplementū: quē intēdit calor naturalis faciēs hāc permixtionē tūc dicimus rē indigeſtā: ⁊ tale cõplemētū dicimus digeſtionē. Ariſt. ergo volēs ſpecificare q̄d cõplementū in humido factū a calido ſit digeſtio: dixit ꝙ eſt illd q̄d fit ex oppoſitis paſſiuis. i. ex actione ⁊ paſſione reꝝ cõtrariaꝝ: q̄ digerunt̄ nõ qualicūq: ſȝ q̄ actio fit inquātū ſunt paſſiua oppoſita: ⁊ ſi magis ad textū attendas videt̄ innuere ꝙ digō eſt cõplementuȝ in humido: q̄d fit p cōmixtionē ⁊ operationē oppoſitorum paſſiuorū ipſi humido: que oppoſita paſſiua ſunt duo elementa ſicca: ⁊ ideo locutus eſt in plurali numero nõ ī ſingulari.

¶ Et tūc ex his omnib⁹ vī prīo q̄uo intelligit̄ hec ps diffōnis poſita ab Ari. ex oppoſitis paſſiuis: nā ponit̄ ad ſpecificādū ꝙ cõplemētū factum ab humido a calore naturali ⁊ proprio eſt digeſtio: cum non omne tale ſit digeſtio: ⁊ dicit ꝙ eſt illud cõplementum quod fit in humido ex oppoſitis paſſiuis. i. ex cōmixtione: ⁊ actione oppoſitoꝝ que cōmiſcentur ſ̄m ꝙ ſunt paſſiua. ſ. ſȝ ꝙ ſint ſicca. Iſta enim ſunt humido oppoſita ⁊ ſ̄m ꝙ ſicca dicuntur paſſiua: hoc ēt modo cū reliquas partes ītelligamus: modo Alberti eſt expoſita tota diffinitio.

¶ Et q: vt dicitur quarto phy. bona diffinitio dȝ ſoluere difficultates que ſunt circa rem diffinitam: mouebo hic dubia circa mām digōnis: ⁊ ex fundamēto huius diffinitionis ſoluam. Queſtio. 4.

Primum ergo dubium eſt: vtrū forma ſubſtantialis mixti debeat dici digeſtio. Et videtur ꝙ ſic. ex Ariſt. quarto metheoroꝝ. capitulo ꝑprio: dixit eniȝ: finis autē. ſ. indigeſtionis his quidem natura eſt. natura autem quā dicimus vt ſpēm ⁊ ſubſtantiam. Nam cum finis ſit perfectio eoruȝ que ad finem: ſi talis finis eſt forma ⁊ ſubſtantia: tunc perfectio talium erit ſubſtantia ⁊ forma: que non eſt niſi ⁊ forma ſubſtantialis. Queſtio. 5.

Secundum dubium: vtrum queadmodū cõplexio media in humido ⁊ ſicco eſt digeſtio: ita complexio media in caliditate ⁊ frigidate ſit digeſtio. Et videt̄ ꝙ ſic: primo per rationem: q: talis complexio eſt perfectio intenta a calore naturali ⁊ proprio ⁊ magis q̄ illa que eſt media in paſſiuis: ⁊ ſit etiam ex oppoſitis paſſiuis. Et per hoc videtur mens Auerrois loco ſupra allegato cum dicit. Qȝ ſubſtantia digeſtionis eſt temperantia caloris ⁊ humoris: qui reperiunt̄ in corpore terreſtri. Q̄ō. 6.

Tertia dubitatio: q: nõ videt̄ ꝙ aliqua talis tēperantia ſit digeſtio: primo q: complementum modi mixtionis eſt digeſtio: vt patet ex Auerroi ſupra: tale autem non eſt complexio aliqua: ſed antecedit complexionem: ſecūdo q: digeſtio eſt id per quod aliquid dicitur formaliter digeri: tale autem eſt aliqua tranſmutatio: ſed perfectio ⁊ complementum in talibus complexionibus nõ eſt tranſmutatio: ſȝ terminus tranſmutationis. Queſtio. 7.

Quarta dubitatio: vtrū cõtingat aliqd eē alio magis digeſtū. ⁊ videt̄ ꝙ nõ: q: perfectorū nõ cõtingit vnum alio eſſe perfectius: nā minus perfectū nõ eſſet perfectū: cum ſibi deficeret perfectio qua deficit vel diſtat a perfectiori. Queſtio. 8.

Quinta

UVA. BHSC. IyR_044_2

Quinta dubitatio: vtrum cuiuſlibet mixti ge/
ne ratio ſit per digeſtionem:⁊ videtur
ꝙ ſic ex Auer.ſcđo colliget dicēte ita. Oīa corpora ſi/
miliū partiū ſunt cōpoſita ex quattuor elemētis.ſ.igne
aere aqua ⁊ terra:⁊ eſt determinatū in libro generatio
nis ⁊ corruptionis : ꝙ via generationis non eſt niſi ex
parte tēperātie cōmixtionis ⁊ complexionis:in.4.me
theo.eſt declaratū ꝙ cōplexio ⁊ cōmixtio tēperata non
fit niſi ꝑ mediū decoctiōis que decoctio nō fit niſi per
calorē:hec Auer.⁊ patet intelligenti ꝙ loquit̃ ſolū ʒ de
mixtorū homogeneorū generatione. Si ergo oīa ho/
mogenea hoc mō generant̃⁊ etherogenea non pñt ge
nerari niſi generent̃ homogenea:pʒ ꝙ oē mixtū qđ ge
nerat̃ dʒ generari ꝑ digeſtionē. ℂ Oppoſitū ʒ tamē vʒ
de criſtallo ⁊ berillo qui lapides per fortiſſimā conge/
lationem:⁊ non per digeſtionē generant̃:⁊ hoc ſentit
Albertus magnus primo đ mineralibus caplo quinto
de vera cauſa generationis lapidū vbi vult virtutē mi
neralē a celeſtibus influxam in generatione lapidum
quorūdam vti calore pro inſtrumēto:⁊ in aliorū gene/
ratione vt frigiditate:vt in criſtalo:⁊ mouet̃ auctorita
te Ari.dicentis ꝙ criſtallus eſt ex aqua remota vniuer/
ſaliter a calido:⁊ ſic cum non fiat a calido:non fiet per
digeſtionem. ⁊ idem patet in morte animalium ꝙ cum
caro corrumpitur ſubſtantialiter ⁊ oporteat fieri gene
rationeʒ alterius mixti:tamen in tali generatione nul
la fit digeſtio. Queſtio.9.

De cā ge-
nationis la-
piduʒ.

Sexta difficultas:vtrū cōtingat aliquid eē ſup/
flue digeſtū:⁊ vʒ ꝙ nō:qꝛ cū digō ſit i tē
peramēto:⁊ perfectione:vt pʒ multotiens ex ſupradi
ctis:nihil aūt eſt ſupflue tēperatūvel ꝑfectū.ergo non
cōtingit aliqđ eē ſupflue digeſtum. ℂ Oppoſitū tñ di
cūt medici de colera rubea. Queſtio.10.

Et proportionale dubiū eſt: vtrū ali/
qđ mixtū in ſua ſpē
optimū ⁊ tēperatiſſimū ſit diminute digeſtū : nā cū nō
dicat̃ digō eſſe perfectio niſi in cōparatione ad formaʒ
mixti cū ſint ꝑfectiſſime pro tali foīa diſpōnes erit mi
xtū ꝑfecte nō diminute digeſtū. ℂ Oppoſitū tñ dicūt
medici de flegmate. Queſtio.11.

Septima dubitatio:vtrū coctū vel digeſtum
poſſit incrudari:ꝙ nō:eſt cōis ſco
la:⁊ pro parte tactū eſt.s.ex tertio colliget:vʒ tñ ex ci/
bo digeſto generari qñqʒ chilū crudū:⁊ ex digeſto chi
lo flegma crudum. Queſtio.12.

Octaua dubitatio:vtrum ſemꝑ qñ calor nālis
agit vt opʒ ad generationē mixti ꝑ ip
ſum intēti ex alio mixto ſit dicendū illud calidū digere
re.verbi grā:cum cibus eſt in ſtō:in quē ſtomachꝰ agit
ſolum vt debʒ ꝭm naturā:vtrū continue illū digerat:
videt̃ enim ꝙ ſic:qꝛ continue trāſmutat humidū cibuʒ
trāſmutatōe ꝑparāte ad humidi cibi corruptionem: ⁊
chili generationē:talis aūt eſt digō:vt pʒ ex Aui.ſcđa
primi caplo de cauſis calefaciētibꝰ cū dixit:eſt.n.cū ca
liditas ⁊ humiditas ꝑmutant̃ ab eo qđ eſt vniforme na
turaliū cōgruū:⁊ ſit alteri forme cōueniēs : qđ qdē nō
eſt putrefacere:ſed digerere. Queſtio.13.

Nona dubitatio:vtrū calor nālis digerēs pro for
ma mixti alicuius inducēda vel pro ꝑficiē
dis diſpōnibus dati mixti:poſtqʒ in parte māe induxit
cōplexionē propriā illi mixto:poſſit illi parti aliā māʒ
cōmiſcere:ita ꝙ ex earū cōmixtione fiat cōplexio ⁊ ꝑ/
exiſtēs pars aliter cōplexionet̃ qʒ ante : ⁊ videt̃ ꝙ ſic:
nā in fructibusvidemus ꝑ nouū nutrimentū adueniēs
mutari duritiē ⁊ colorē ⁊ ſaporē: qđ non eſſet niſi per
talis nutrimēti ita aduētum mutaret̃ complexio.
ℂ In oppoſitū:qꝛ ſi eſſet tūc mixta que nutrirent̃ poſ/
ſent ꝑpetuari:ꝯñtia pʒ:qꝛ facta diſſolutione partis ali/
cuius poſſent ēt ſimilē oīno reponere:⁊ cū ſili mō mi/
xtionis:⁊ tūc eſſent in diſpōne durādi ſili priori:⁊ poſ
ſet hic ſemper reiterari ſicut in prima vice:ex quo pe/
nitus ſimilis eſt diſpoſitionis:aut digeſtionis: ⁊ virtu
tis facta prima reſtauratiōe. ℂ Nec vʒ ſi dicatur ꝙ id
qđ reſtaurat̃ eſt minus purū:aut minꝰ ſubſtātifice hu/
midū:aut id qđ remanet nec reſolutū nec reſtauratum
ſit terreſtrius:⁊ ſiccius:nam id qđ reſtaurat̃ poteſt eſſe
eque aereū ſicut diſſolutū:⁊ ſimili modo cū ꝑexiſtente
mixto: qꝛ hoc intēdit calor digerens: ⁊ materiam pōt
hr̄e paratā:⁊ virtutē hʒ ſufficiētē:preſertim animal dū
eſt in adoleſcētia vel iuuētute:tale aūt eſt eque purum
⁊ eque faciēs pro vita cum in nulla conditione a prece
dente deficiat: ⁊ ꝑ ꝯñs eque ſubſtantificet humidum.
ℂ Nec valet ſi dicat̃ ꝙ in tēpore reſolutionis facta eſt
exiccatio:⁊ ideo mēbrū aſſimilās facit id qđ reſtaurat̃
ſiccius:nam membrum intendit ſui permanentiā ⁊ op
timā diſpoſitionē que ſit nō reſtaurando ſiccius: ⁊ ēt li
cet ſit ſiccius qʒ prius:tamē ex humidiore ſe poteſt ge
nerare vel producere humidius ſe vt conſtat intelligē
ti:⁊ cum poſſit ſanguinem ⁊ ſpiritum ⁊ rorem humi/
diores ſe generare:ſimiliter poterit particulam ſe hu
midiorem apponere. ℂ Nec valet tertia reſponſio: ꝙ
preexiſtens exiccatur in tempore reſolutionis:nam in
tempore reſtaurationis cum apponitur ⁊ cōmiſcetur
ſibi nouum humidum alterabitur ⁊ humectabitur ab
ipſo : aliter non fieret eorum commixtio : ⁊ ita pote/
rit ad ſimilem gradum ſubſtantifice humiditatis de/
duci. Queſtio.14.

Decima difficultas:ſi hec diffinitio poſita ſit
cōmunis omni digeſtioni etiam ꝭm
medicos dicte. Et videt̃ ꝙ ſic:qꝛ medicia philoſophie
naturali ſupponitur:⁊ debet ſumere a phis:⁊ termina
ta ab eis:⁊ ſic terminata de digeſtione:⁊ hoc īnuit ex/
preſſe Auerro.ſecundo colliget capitulo primo. ℂ In
oppoſitum tamen:quia digeſtio apud medicos quan/
doqʒ eſt per infrigidantia ingroſſantia:vnde infra ha/
bebitis ꝙ aqua frigida digerit materias calidas ſub/
tiles. Queſtio.15.

Undecima dubitatio:vtruʒ digeſtio faciat
ceſſare putredinē vniuerſalr̃:⁊
videt̃ ꝙ ſic ex Gal.tertio tegni:⁊ qꝛ digeſtio eſt cōple
mētum diſpōnū mixti ⁊ ꝑfectio:cū tali aūt nō ſtat eius
putredo. ℂ In oppoſitū tamen:qꝛ in ſtatu febriuʒ pu/
tridarum ⁊ hora criſis materia eſt complete digeſta : ⁊
tamē eſt putrida:qꝛ facit febrem putridam : ergo non
ceſſat ibi putredo per digeſtionē etiā completaʒ. Pre/
terea ſanies laudabilis optima eſt complete digeſta:
vt pʒ priō de differētijs febriū:ſit.n.certiſſime vincen
te natura: ꝙ tamen in ea ſit putredo patet primo:quia
Gal. vocat eam putredinem eodem primo : vbi di/
xit. Altera autem putredo quam ⁊ digeſtionem eſſe di
ximus ⁊c. Preterea in phyſicis nō oporteret eē febreʒ
niſi ſanies eſſet putrida. Queſtio. 16.

Circa materiā indigeſtionis querit̃ vnū
ſolum.ſ.vtrum omnis in/
digeſtio ſit aut ꝓpter humidi abundantiam: aut calidi
defectum:⁊ videtur ꝙ ſic ex Ariſt. ⁊ Alberto ⁊ alijs lo
cis allegatis in oppoſitum:qꝛ mixtum poteſt a ſuo cō
plemento deficere propter defectum humidi. Item ci
bi groſſiores terreſtres ſunt ſepe in ſtomacho indige/
ſti defectu humidi ⁊ abundantia ſicci terreſtris. Simi/
liter in forti calore cum ſiccitate prohibetur maturatio
fructuū:ſicut apparet in ficubus multotiens ⁊ in vuis
vt nouerunt agricole.

Ad hec dubia reſpondetur primo ad pri
mum dicitur ꝭm modum
loquendi philoſophi forma ſubſtantialis licet ſit finis
digeſtionis:quia digerens preparat materiam ad for/
mam:ad hoc vt habeat inſtrumenta forme conuenien/
tia:⁊ tamen forma ſubſtantialis non eſt illud cōplemē
tum:quod philoſophi vocant digeſtionem:naʒ poſtqʒ

UVA. BHSC. IyR_044_2

mixtũ eſt genituʒ addit̃ in digeſtione ⁊ vtplurimũ ad
huc eſt crudũ in principio ſue gñationis: ⁊ poſt perfici
tur: ſicut apparet in fructibus plantaꝝ ⁊ in ipſo homi/
ne. vñ Auicẽ. prima tertij. Perfectio ⁊ integritas nõ
aduenit nobis niſi ꝓpter multã ſiccitatẽ: ſcʒ que acqui/
rit̃ poſt forme ĩductionẽ. Ari. igit̃ voluit ꝙ in qbuſdã
digeſtionibus forma ſubſtantialis eſt finis digeſtionis
extrĩſecus ei: nec eſt forma id ꝯplementũ qd̉ ĩmediate
acquirit̃ a calido naturali: ⁊ ꝓprie in humido ex cõmi/
xtione oppoſitorũ paſſiuorum.
¶ Ad ſcd̃m dubiũ rñdetur notando: ꝙ vt pʒ ex Auer
roi ſcd̃o colliget capl̃o primo. Ipſe opinatus eſt: ꝙ cõ
plexio media in paſſiuis ſit materia propria cõplexio/
nis actiuarũ qualitatũ: ⁊ ideo putauit nõ poſſe fieri tẽ/
peramentuʒ cõplexionale in paſſiuis ſine ꝓportionato
temperamẽto actiuarũ ⁊ ecõtra: ⁊ per ꝯſequens ſimul
ex cõmixtiõe oppoſitoruʒ paſſiuorum putauit acquiri
tẽperamentũ in ambabus cõtrarietatibus eo mõ quo
expoſui prima primi capl̃o de ꝯplexionibus: ⁊ in qõne
de cõplexione. Et ideo dixit ꝙ ſubſtantia digeſtionis
i. fructus digeſtionis eſt temperantia in calore ⁊ humi
ditate. Et qui tenent ꝙ mediũ in paſſiuis nõ oportet ꝙ
ſit appropriata preparatio pro actiuis: nõ opʒ ꝙ hoc
modo dicant gñaliter cum ſtet tẽperamentuʒ actiuorũ
cum diſtemperamẽto paſſiuorum ⁊ ecõtra. Et ideo qꝛ
mediuʒ paſſiuorum ĩmediate acquirit̃ ex cõmixtione
oppoſitorũ paſſiuorũ vt ſunt paſſiua: dñt hoc tale me/
dium ſoluʒ eſſe digeſtionẽ. Nec ratio plus probat me/
diam cõplexionem in actiuis eſſe digeſtionẽ q̃ʒ proba
ret de forma ſubſtantiali: ⁊ ideo in rõne neganda eſt cõ
ſequentia ꝑfectius eſt tẽperamentũ actiuorũ magis in/
tentum a calido naturali: ⁊ proprio. ergo potius eſt di
geſtio cum nõ ĩmediate ex cõmixtione paſſiuorũ pro/
ueniat vt dixi. Et hanc ſñiam dixi prima affo. ſup. 22.
affo. Et infra confirmabit̃ in ſolutione alterius dubij.
¶ Ad tertiã dubitationẽ dicit̃ ꝙ modus mixtiõis qñ/
qʒ ſumit̃ pro habitudine miſcibiliũ adinuicẽ in quanti
tate ⁊ qualitatibus ⁊ ſitibus ⁊ figuris. Et hoc modo
eſt aggregatũ per qd̉ materia eſt preparata digeſtioni
nõ digeſtio. Et ſi de illa intendit Auerrois vult ꝙ per/
fectio ĩmediatus finis talis modi mixtionis eſt dige/
ſtio que eſt complexio media in paſſiuis. Si vero per
modum mixtionis intelligamus rem vnam reſultan/
teʒ ĩmediate ex ſupradictis: tunc eſt ꝯplexio media in
paſſiuis que ex illis inquantũ ſunt paſſiua reſultat. Ad
rõnem dicit̃: ꝙ hoc nomen digeſtio qñqʒ ſumitur pro
verbali nomine ĩportante tranſmutationeʒ per quam
aliquid formaliter digerit̃: ⁊ hoc modo nõ eſt niſi tran
ſmutatio. Et non ſic accipitur ab Ariſt. in diffinitione
nec ab Auerroi loco allegato. Quandoqʒ ſumitur ꝓut
importat id per qd̉ aliquid formaliter eſt digeſtũ: ⁊ hoc
modo eſt termin⁹ trãſmutationis: ⁊ hoc mõ ſumit̃ hic:
⁊ ſimilis equiuocatio inuenit̃ in vſu in nomine perfe/
ctionis ⁊ in nomine terminationis ⁊ in nomine cõple
xionis: ⁊ medici magis vident̃ ſumpſiſſe pro tranſmu
tatione vt infra dicã.
¶ Ad quartum reſpondetur notando vt dicit̃ quinto
metha. capl̃o de perfecto ꝙ proprie perfectum: aut in
quantitate: aut in tempore: aut in numero: aut in virtu
te dicit̃: cui nihil deeſt illius diſpoſitionis in qua dicit̃:
perfectũ ⁊ hoc modo ſtricto ſi ſumatur perfectio: aut
cõplementum in diffinitionem digeſtionis non eſſet
aliquid alio magis digeſtũ: ſed cum Ariſt. quarto me/
theo. dicat ſemina pepana ⁊ digeſta qñ poſſunt gña/
re alterũ tale quale eſt planta: cui⁹ ſunt ſemina: ⁊ ꝯſtat
taliũ ſeminũ que ſic gñare pñt vnũ eẽ alio magis aptũ
⁊ ad talẽ gñ tionẽ: ⁊ ideo vnũ eſſe alio magis digeſtũ:
qñ ergo humidũ acqrit terminũ aliquẽ per ſe intentũ
a nã in quo quieſcit intentio agentis dicimus ꝑfectuʒ ꝑ
quãdã ſĩlitudinẽ cũ putrefacto ꝓprie dicto: ⁊ hoc lar/
go modo vnum perfectum eſt alio perfectius: ⁊ dige/
ſtum erit alio minus digeſtum.
¶ Ad qntũ rñdet̃ ꝙ oẽ mixtũ homogeneuʒ generat̃:
aut generatũ eſt ꝑ digõnẽ: ⁊ hoc plane ſenſit Auer. lo/
co allegato: ⁊ in. 4. metheo. qñ dixit: ⁊ certũ eſt ꝙ om
ne generatũ hʒ ſuum modũ mixtionis: ⁊ eius comple
mẽtũ eſt digeſtio: voluit ergo ꝙ mixta q̃ ꝑ mixtionem
generant̃: qñ habẽt modũ mixtionis ſibi ꝓpriũ ſunt di
geſta: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ digeſtionẽ generata ad bonũ ſenſum.
¶ Ad Albertũ dicẽdũ: ꝙ nõ fuit intẽtio Ariſt. ꝙ in cri
ſtallo: ⁊ berillo vel alio quouis mixto ſit calidũ ex toto
excluſum: qꝛ tũc tale non eſſʒ mixtũ ex quattuor elemẽ
tis: cuius oppoſitũ volunt Ariſto. ⁊ Auer. in multis lo
cis. Et mirandũ eſt quomodo Albertus loco allegato
cõtraxerit illam ſuã ſentẽtiaʒ poſitã in quarto metheo.
general'r ad ſpecialitatẽ animaliũ. ¶ Ad id aũt qd̉ dici
tur de aĩali cũ morit̃ ꝙ caro corrumpit̃ ⁊ nouũ mixtuʒ
generatur vide que dixi in qõne de remanentia elemẽ
toruʒ in mixto: ⁊ qõne de equali ad pondus: in vtraqʒ
enim tenui nõ generari nouã formã in materia anima
lis cum ſolum morit̃: nec opʒ in cuiuſlibet mixti corru/
ptione nouũ mixtum: aut noua elementa generari: vt
ibi dixi: ſufficit enim ad intentionẽ Ariſt. ꝑ de genera/
tione: ꝙ in ſimplicibus generatio vnius eſt corruptio
alterius ſemꝑ: ⁊ multotiens ẽt in mixtis.
¶ Pro reſpõſiõe ad ſextã difficultatẽ notãdũ ꝙ vnus
numero calor nãlis intẽdit multorũ mixtoꝝ gñationẽ:
nã epar intẽdit ꝑ ſuũ calorẽ naturalẽ generare ſangui/
nẽ colerã flegma ⁊ melancoliã ſaltem ſm medicos: qꝛ
ſunt humores naturales oẽs in aliquo mõ: per ſe natu
raliter tñ inter iſtos intẽdit generare ſanguinẽ: ⁊ ideo
modum paſſionis humidi a ſicco in ſanguine dicimus
ab epate inquãtũ pro toto materiã nutrimẽti operat̃
principalẽ ⁊ a ſuo calore intendit: ⁊ paſſionẽ humidi a
ſicco hanc excedẽtẽ dicimus ſuperfluam: ⁊ ab hac defi
cientem dicimus diminutã: ⁊ qꝛ in rõne digõnis ĩclu
dit̃ ꝙ ſit per paſſionem humidi a ſiccis ſecũ cõmixtũ:
ideo quodãmõ tranſumptiue dicunt medici ꝙ colera
generat̃ ꝑ ſuperfluã decoctionem ⁊ flegma per dimi/
nutam: ⁊ dicunt coleram ſuperflue decoctaʒ ⁊ flegma
quãtũcũqʒ naturale: ⁊ in ſpecie ſua ꝑfectũ diminute di
geſtum. Inquãtũ aũt digeſtio dicit rationeʒ cõplemẽti
⁊ ꝑfectionis ⁊ tẽperamẽti: non contingit aliquid eẽ ſu
perflue digeſtũ. Sed bene inquãtũ dicit rõnẽ paſſio/
nis humidi a ſicco. Nam cũ tranſiuit terminũ a natura
cõtẽtum in eo: qd̉ principaliſſime intẽdit generare: di
cimus ſuꝑflue digeſtũ aut decoctũ. Et pʒ hic quomo/
do vnũ mixtũ in ſpecie ſua dĩ perfectũ diminute dige
ſtum reſpectu paſſionis humidi a ſicco in eo ꝙ a calore
illud generante intenditur principaliter.
¶ Pro ſeptima dubitatione notãdũ primo ꝙ comple
xionũ que ſunt qualitates ſcd̃e reſultantes ex actione ⁊
paſſione ⁊c. quedã dicit̃ complexio prima que fit ĩme
diate ex actione ⁊ paſſione elemẽtorũ que miſcent̃. Et
aliqua eſt cõplexio ſcd̃a: q̃ lʒ ſequat̃ actionẽ ⁊ paſſionẽ
qualitatũ elementorũ: tamẽ iſta ſequit̃ mixtionẽ rerum
mixtarũ: quarũ vtraqʒ eſt cõplexio nata ſicut appet̃ i ro
ſa recẽti ⁊ camomilla: ⁊ violis: ⁊ multis medicinis. Et
hoc idẽ dicit Auicẽ. ſcd̃o cañ. capl̃o ſecũdo: ⁊ ego hoc
declaraui in qõne de cõplexione. Mixta ergo que ha/
bẽt ſolũ cõplexionẽ primã ſunt vere ſimiliũ partiũ in/
ter mixta: ⁊ ille que habẽt ſolum complexionem ſecũ/
dam de neceſſitate ſunt partium diſſimilium mixta/
rum cõplexionatis. Nunc ergo dicamus de mixtis ſi/
miliũ partium in quibus primo inuenit̃ digeſtio. No/
ta ſecundo ꝙ calor naturalis poſtq̃ʒ ita miſcuit elemen
ta vt inde ſequat̃ complexio media in paſſiuis quaʒ ca
lor intendit: non eſt de natura caloris naturalis illius
aliquã aliã materiam coniũgere cũ illa in quã iam ali/
quem gradũ talis cõplexionis induxit tali cõmixtiõe
vt inde

UVA. BHSC. IyR_044_2

vt inde ſequatur ꝯplexio prima ex parte qua de nouo
miſceť ꝛ parte illa prius mixta ꝛ cõplexionata: hec ſup
poſitio eſt fundametũ magnũ multoꝝ dictoꝛuȝ: ꝛ male
põt pꝛobari niſi ꝑ experiẽtiam cõiunctã cũ argumẽta/
tione. Nã experiẽtia notat ꝙ oĩa mixta ſimiliũ partiũ
ſunt coꝛruptibilia: ꝛ coꝛrũpunť naturalr̃ per marcoꝛeȝ
ꝛ putrefactionẽ. ⁋ Secũdo notandũ eſt ꝙ ſi caloꝛ nã/
lis intẽderet aliquã aliã materiã cõiungere cũ illa que
iam ẽ cõplexionata ad faciẽdũ cõplexionẽ pꝛimã eiuſ/
dẽ mixti: maxime intẽderet pꝛo mixti illius cõſeruatio
ne ꝛ cõplemẽto: ꝛ ꝑ ꝯñs maxime intẽderet illaȝ cõmi
ſcere que maxĩe faceret pꝛo mixti ꝯſeruatione: ꝛ eodẽ
mõ. Ex his ſequiť ꝙ mixtũ ꝛ maxime animatũ poſſet
ꝑpetuari niſi ſit vera ſuppoſitio dicta. Pȝ qꝛ facta reſo
lutiõe partis humide aeree vel aquee: ꝑ quã cõmixtio
nẽ fit vnũ ſubſtãtialr̃ ſiccius intẽderet caloꝛ aereã hu/
miditatẽ iterũ cũ parte ſicca remanẽtẽ cõmiſcere ꝛ fa/
cere cũ parte remanẽte cõplexionẽ pꝛimã: ꝛ ꝑ ꝯñs ha
beret virtutẽ ita cõmiſcẽdi: qꝛ appetitus nãlis non eſt
ad ĩpoſſibile. Et ſi poſſet cõmiſcere eo modo quo pars
reſoluta pꝛius fuit cõmixta rediret pars poſt reſtaura/
tionem ad omnino ſimilem diſpoſitionem pꝛioꝛi: ꝛ ita
eſſet eque ꝑduratiua vt pꝛius qd̃ eſſe non põt niſi eſſet
ꝑpetuo duratura. Et pȝ ꝯña: qꝛ in tali hũido: hoc mõ
reſtaurato eẽt oĩo ſilr̃s cõplr̃o cũ eẽt oĩo ſilr̃s mõus mi
xtiõis. Nec valet ſi dicať ꝙ ꝑs q̃ remanet ẽ ſicciõꝛ: ꝛ iõ
facit ꝑtẽ hũidã ſicciõꝛẽ oppoꝛtũo. Nã ſi ita cõmiſcẽtur
vt inde ſequať ꝯplr̃o pꝛĩa ſicut ꝑ ꝑtẽ remanentẽ alterať
humida que apponiť: ita ꝑ partẽ q̃ apponiť alterať ad
humiditatẽ illa ꝑexiſtẽs: cũ qua cõmiſceť: ꝛ maxĩe ſm̃
intentionẽ caloꝛis nãlis cõmiſcẽtis q intẽdit optimam
mixtionẽ. Et ſi fieret aggregatũ in gradu humiditatis
ſubſtantifice: in quo pꝛius: nõ enim eſt aliud ſubſtanti/
fica humiditas q̃ȝ illa que ſubſtãtiaꝝ per ſe humidaꝝ
ſequiť cõmixtionẽ ſicut aque ꝛ aeris vt alibi oſtendit.
⁋ Tertio nota: ꝙ licet caloꝛ naturalis in mixto homo
geneo quãdoqȝ intendat aliquam partem diſſoluere ꝛ
diſſoluat inquantũ eſt nãlis: tñ pars terreſtris talis mi
xti nimis diſſoluiť ꝓpoꝛtionabiliter q̃ȝ pars humida:
ĩmo maxime retinetur. hoc pꝛimo ptȝ per experiẽtiam
qua videmus in ſenectute oĩa animalia ſiccioꝛa: ꝛ ſimi/
liter oĩa mixta inaĩata: ꝛ per rõnẽ: qꝛ terreſtre ẽ diffici
lius diſſolubile: ꝛ ꝑ cãm: qꝛ terreſtre ẽ ſicut fundamẽ/
tuȝ mixtiõis ſine quo difflueret mixtũ: ꝛ qꝛ nõ ẽ oppoꝛ
tunũ in ꝑ̃ncipio mixtiõis abundare terreſtre: ſȝ bñ hu/
midũ ad faciẽduȝ mixtionẽ facilẽ: ſed ꝙ diſſoluatur ꝑs
humida: patȝ ex omnibus auctoꝛitatibus: ꝛ per expe/
rientiã: ꝛ ꝙ hoc faciat caloꝛ naturalis: pȝ ex Aue. quar
to metheo. ꝛ Aui. tertia pꝛimi: ꝛ qꝛ per partis humide
diſſolutionẽ mixtũ peruenit ad ſuã perfectionẽ vt dici
tur tertia pꝛimi pꝛĩo caplr̃o: ꝙ cõplementũ intendit ca
loꝛ naturalis: ꝛ qꝛ humiditas neceſſaria eſt abundans
ꝛ quaſi ſuperflua in pꝛincipio mixtionis ꝛ generatio/
nis mixtoꝛũ homogeneoꝛũ: quã poſtea oȝ diſſolui ad
mixti ꝑfectionẽ. ꝛ iõ notat experiẽtia ꝙ ſȝ nãm mixta
q̃ generanť ĩ pꝛincipio ſunt humida: ꝛ poſtea fere cõ/
tinue ſiccanť vt apparet in aĩalibꝰ ꝛ plantis ꝛ minerali
bus ꝛ lapidibꝰ. ⁋ Quarto no. ꝙ multotiens cõtingit
mollificari ꝛ fieri flexibile aliqd̃ durũ per alterationeȝ:
eſto ꝙ nihil de ſubã humida in ſubãȝ eius cõuertať ſi/
cut ap̃pet in coꝛijs qñ infunduntť in aqua ꝑ̃cipue cali/
da ꝛ in tali caſu nõ opȝ mixtũ ꝑmutari in cõplr̃one q̃ ẽ
qualitas ſcd̃a qꝛ illa nõ ſolũ ſequiť gradũ pꝛimarũ q̃li/
tatũ: ſȝ ꝓpoꝛtionẽ elemẽtoꝝ ꝛ modũ mixtiõis q̃ nõ oȝ
variari ĩ talibꝰ infuſionibꝰ. Et ſimile dici põt de his q̃
calido liquanť. ⁋ Ex his cũ eo qd̃ ĩfra diceť de crudi
tate pȝ rñſio ad dnbiũ. Nã ñ ꝯtigit coctũ ſiue digeſtũ
incrudari eo remanente eiuſdem ſpeciei. Et rõ: qꝛ nõ
incrudareť niſi aut ꝑꝑ humidi abundãtiã aut calidi de
fectũ humidũ fieret nimis cõplr̃onalr̃ paſſuȝ a ſicco ter

reo ſecũ mixto. Et hoc nõ poteſt fieri ſtãte illius mixti
foꝛma. Nam ſi fieret opoꝛteret ꝙ tale mixtũ homoge/
neũ fieret magis ſubſtantifice humidũ q̃ȝ erat pꝛiꝰ. Et
hoc nõ põt eſſe niſi aut ꝑ mixtionẽ noue partis humi/
de: aut magis ꝓpoꝛtionali diſſolutioni ꝑtis ſicce q̃ȝ hu
mide: quoꝛũ vtrũqȝ dictũ eſt eẽ ĩpoſſe in mixto vere hõ
geneo: ꝛ q ĩtelligit hãc ſolutionẽ: facile intelligit ꝓ̃ q̃re
oẽ mixtũ opȝ aliqñ coꝛrũpi. ſcd̃o q̃ cõplr̃o ſicca eſt illa
q̃ eſt ĩcurabilis: qꝛ ſubſtãtifica quo ad ꝑtes homogeneas
q̃ ſunt ſicut coꝛꝑis fundamẽtũ: q̃s Gal. vocauit: ſcd̃o te
gni vere ſolidas: ꝯplr̃o aũt ſicca q̃litatiue nõ ſubſtãtifi/
ce curať facilr̃: ſed ꝺ hoc magis infra caplr̃o de ethica.
⁋ Ex his põt ſolui ꝑñs qd̃ ſeptima: naȝ oĩs digeſtio
mixti homogenei pꝛocedit ingroſſando ſumẽdo groſ
ſius pꝛo terreſtrioꝛi. In tali enim digõne continue hu
midũ fit magis paſſum a ſicco: qꝛ paucificať humiduȝ
ꝓpoꝛtionalr̃ reſpectu ſicci: vt partes aquee ꝛ aeree re/
ſpectu partiũ terreſtriũ: ꝛ ita intellexiť Ariſ. cum dixit:
digeſta oĩa fieri groſſioꝛa: ꝛ Cõmẽtatoꝛ cum dicit. 4.
methe. pꝛocedere exiccãdo eſt opus caloꝛis naturalis
ꝛ ꝓ̃ideo Ariſt. dixit: ex ſpumoſis quidẽ aquea: ex talibꝰ
aũt q̃ terreſtria: cõſiſtunt: ex ſubtilibus ſemꝑ groſſioꝛa
fiunt pepanſim paſſa omnia: vbi dat intelligi ꝙ ꝑ groſ
ſioꝛa intelligit terreſtrioꝛa ꝛ intelligiť de his in quibꝰ
pꝛocedat digeſtio ſemꝑ loquẽdo de digeſtione pꝛout
dicit trãſmutationẽ: per quã res fit magis digeſta mo
do pꝛopꝛie dicto: ꝛ ſm̃ modum loquẽdi phyſicoꝛuȝ nõ
medicoꝛũ: non tamẽ negãdũ eſt ex re digeſta poſſe ge
nerari rẽ aliam crudaȝ: ſȝ illa q̃ fuit digeſta non fit ma/
gis cruda in ſpẽ ſua. Qũo aũt ex mixto terreſtrioꝛi fit
aliud mixtũ ſubtilius ſicut ex carne ſanguis: ꝛ qũo vi/
num groſſum exñs dum ẽ muſtuȝ digeriť ꝛ defecať: ꝛ
vtrũ hec ſit pꝛopꝛia digeſtio ꝛ in trãſmutatione groſſi
in ſubtilius fiat ſemper digeſtio: ꝛ vtrũ hoc poſſit ĩme
diate fieri: vel pꝛius ſit oppoꝛtunuȝ groſſum coꝛrũpi:
ꝛ terreſtre ſeparari poſtea ꝑs ꝓpoꝛtionata generatiõi
ſubtilis mixti ſtabiliri digeſtioni ꝛ digeri: ꝛ cuȝ ſpẽs ſit
id qd̃ ꝑ coꝛruptionẽ mixti groſſi remanet anteq̃ȝ mixti
ſubtilioꝛis foꝛma inducať: ſunt qõnes nimis lõge a me
dicina: nã totalr̃ a groſſo nõ poteſt generari ĩmediate
ſubtilius. Sȝ opȝ ſuperfluũ ſequeſtrari ꝛ imaginabile ẽ
ſimul ſeq̃ſtrari ꝛ aliã foꝛmã induci: ſȝ nõ eſt veriſilr̃e: vi/
nũ aũt ꝑ ſolã colaturã fit clarũ dũ eſt muſtũ: itaqȝ ꝑtes
fecales nõ erãt de ſubã vini: ꝛ id qd̃ remanet nõ ẽ mi/
nus terreſtre ſubſtantifice q̃ȝ ante: nec vr̃ tñ vini digõ
ꝓpꝛie dicta cũ eſt ex muſto: ꝛ veriſilr̃e eſt illa que rema
nẽt ex coꝛruptione mixti: qd̃ nõ ꝑ digõnẽ pꝛo alio coꝛ/
rũpiť: aut nõ hr̃e foꝛmas ſubſtãtiales mixtoꝛũ: ſȝ ſolas
cõplexiones ꝛ foꝛmas elemẽtoꝛũ: aut ſi hñt hr̃e eaſdẽ
quas añ coꝛruptionẽ mixti: ꝛ tu in qõne de elemẽtis vi
diſti qũo in vno mixto ſunt plures foꝛme nõ in eadem
ꝑte adequate cõponẽtis cũ mã partis vnũ ꝓpꝛie ĩ ſpẽ.
⁋ Ad octauã dubitationẽ dr̃ ꝙ ſm̃ modũ loquẽdi me
dicoꝝ põt dici ꝙ cõtinuo cibus digeriť: ꝛ Auicẽ. dicit
ꝙ per maſticationẽ aliquam recipit digeſtioneȝ. Sed
modo loquẽdi phyſicoꝛũ diciť ꝙ nõ ſaltẽ per totã ſub
ſtantiam cibi fit digeſtio: ĩmo qñ cibus eſt groſſioꝛ chi
lo pꝛius coꝛrũpiť ꝛ ſequeſtranť partes: poſtea in partẽ
ꝓpoꝛtionatã incipit digeſtio: in cibo aũt ſubtilioꝛi ꝛ mi
nus terreſtri nõ repugnat cõtinue ꝓcedere digõnẽ re
ſpectu mixti generandi: qꝛ continue moueri humiduȝ
ita vt magis ſicco ſecum cõmixto patianť ſm̃ exigen/
tiam mixti ꝓducẽdi. Qꝛ ſi querať: vtrũ quando cibus
hoc modo coꝛrũpitur dicať putrefieri: dicitur ꝙ non
qꝛ non opȝ naturalẽ caloꝛẽ fieri debilioꝛẽ reſpectu ꝓ/
pꝛij humidi regulandi ante coꝛruptionẽ: quãuis enim
debiliteť caloꝛ naturalis inquantũ eſt mixti illius con/
ſeruatiuus in ſpecie ſua: tamẽ alius naturalis q agit ꝓ
generatione eſt foꝛtis: nec tamẽ eſt coꝛruptio nãlis illi
mixto: ſed violẽtia. Utrũ autez ſit aduſtio: cũ fiat a cali

UVA. BHSC. IyR_044_2

do extrinſeco puto ꝙ non opȝ enim per aduſtionē ſeparari humidū a ſicco: ita vt ſublimet̄ vl̄ quaſi ⁊ calidū agere nō vt naturale. Nec eſt verū ꝙ humidū cibi cōtinue trāſmutet̄ trāſmutatōe ꝑ ſe ꝑparāte ad noui mixti gnātionē: qꝺ reqrit̄ ibi ſi deberet eē digō mō loquēdi Auicē. loco allegato de cauſis caleſacientibus.

¶ Pro nona dubitatione pȝ ex his que dicta ſunt ī ſeptima ꝙ in parte mixti homogenei vere non pōt alia ita apponi ⁊ cōmiſcere: ita ꝙ ſequat̄ cōpl̄o prima: veriſimile tñ eſt in mixtis habētibꝰ diuerſas ꝯplexiones poſſe apponi partē nouā cū precedēte: que cū precedēte faciat complexionē ſecūdā: vt pȝ de multis fructibꝰ qui ante maturationē habēt purā cōplexionē frigidā: ⁊ purum ſaporē acetoſum vel pōticum: ⁊ poſt maturationē habēt dulcē ſaporē ⁊ virtutē ſolutiuā: ⁊ ſimil̄r in roſa ⁊ multis talibꝰ. qñ aūt marcorē habēt purā cōplexionē frigidā: ⁊ purū ſaporē acetoſum vel pōticū: ex h̄ tñ nō ſequit̄ ꝙ mixtū poſſit perpetuari: lȝ poſſit aliquo mō ſubſtātifice humectari quo ad cōplexionē ſecūdā. Sed hec magis dñr in capl̄o de ethica.

¶ Ad decimā rñdet̄ ꝙ hec diffinitio poſita ab Ariſt. nō cōprehēdit oēs modos digōnis: quos dicunt medici vel comprehēſos ſub diffōne digeſtionis poſita a medicis: ſufficit aūt ꝙ oīs digō a medicis poſita aut ē vere digō: aut ꝺ illis ſi quoquo mō hñt ad illā attributionē: digō enim que fit a frigido: qꝛ parat materiā ad opationē caloris nālis q̄ eſt expulſio: hȝ ēt aliquā attributionē ad digeſtionē poſitā a phis: lȝ longinquam.

¶ Ad vndecimā dꝛ qñcūqȝ in mā putrida fit cōpleta ⁊ perfecta digō ſm modū loquēdi phyſicorū: talis digō facit ceſſare putredinē maxime ſi fuerit in ſūmo gradu ſuo: calor enim nālis nō intendit ꝑ ſe aliquē gradū putredinis nec aliqꝺ mixtū ſm ſuū eē pure nāle ſibi debȝ eſſe putridū: vex digō ſm medicos in nocitiuo: q̄ ē ꝑparatio ad expulſionē ⁊ cōpleta ſm ꝙ mā apta eſt recipere: qñqȝ ſtat cuȝ valde intēſo gradu putredinis: ⁊ hȝ tūc mā cōplemētū qꝺ calor in tali mā intēdit: qꝺ auteȝ dicit̄ tertio tegni omiſſis multis expoſitionibꝰ aliorū non eſt diffinitio digōnis: nec intelligit̄ a Gale. vl̄r ꝙ digeſtio eſt alteratio faciens ceſſare putredinē: ſȝ dicit ꝙ in febre putrida reſpectu cauſe inſurgūt in medico due intentiones pro cura ⁊ cāe remotione: quarū vtraqȝ ſufficit: vna intētio eſt ꝙ ceſſet cauſa febris putride manēte ſubſtātia humoris: ⁊ non euacuata: ⁊ iſta eſt digeſtio. ſ. reducēs ad benignū: nā leuis putrefactio corrigi pōt vt Gal. in cōmento affo. ſcꝺe particule. (Vbicūqȝ cibꝰ ⁊c.) Alia intentio eſt eūatio humoris qñ hoc mō digeri nō pōt: qn remoueat̄ putredo. vult ḡ Gal. ꝙ alteratio quā intēdit medicus pro remotione febris abſqȝ humoris euacuatione eſt digō: nō quelibet que dicit̄ digō apud medicū: ſȝ illa que facit ceſſare putredinē manēte ſubſtātia. Et ad rōnē de ſanie dꝛ: ꝙ qñ ē optima non eſt in ea putredo: vt Auicē. expreſſe vult q̄rta quarti: ⁊ de hoc ſatis dixi ſupra affo. (Circa generationem ſaniei.) Qꝛ aūt Gal. vocat eam putredinem eſt: qꝛ ſemper ſanies fit ex putrido. Qꝛ vero in ptiſicis eſt febris: eſt qꝛ ſanies ꝓpter prohibitam tranſpirationem non tota eſt laudabilis ⁊ ſanies in fieri neceſſario eſt cum putredine.

¶ Ad duodecimū dubiū de indigeſtione rñdet̄ ꝙ indigeſtio eſt impfecta q̄ eſt ꝑ humidi diminutionē a ſicco q̄ dȝ fieri a calido nāli: ꝺfectus aūt q ſunt ex caloris abundātia: aut ſiccitate que ꝓhibēt a pfectione nō dñr indigeſtiones: qꝛ ꝑ illos nō accidit humidū parū pati a ſicco: ſed aut ebullitiones: aut ariditates: aut putredines vel aliqꝺ ſimile vocant̄ niſi forte abundātia ſiccitatis faceret humidū minus pati a ſicco ꝑ accñs ⁊ ītelligit̄ hic defectus caloris nālis in vigore reſpectu humidi qꝺ hȝ digerere ⁊ abundantia humidi in reſiſtendo calori: aut quātitate: aut nimia ſui intenſione: aut aliȷs modis: ⁊ hoc reſpectu potentie caloris: tñ quādo humidū eſt ꝓportionate quātitatis ⁊ qualitatis pro certo mixto ⁊ calor debilis humidū ſit abūdans reſpectu potentie calidi dicimus cām indigeſtionis eſſe caloris defectū: ⁊ ſimil̄r econtra. ¶ Et per hoc pȝ ad rōnes: concedendo enim in prima ꝙ ꝓpter abundantiaȝ ſicci ſtat humidū non eē perfectum ⁊ cōpletū: ſed hic ꝓut eſt propter exceſſum paſſionis ⁊ ſuperfluitatem non propter defectum: ⁊ ſic non eſt indigeſtio: ⁊ ita dicitur ꝙ cibi nimis terreſtres ⁊ propter hoc non digeſtibiles aut ſunt ita ꝙ propter terreſtre humidum ſecum cōmixtum eſt nimis reſiſtens actioni caloris naturalis: ⁊ ideo debiliter patitur a ſicco quomodo calor intendit commiſceri: ⁊ tunc eſt propter terreſtreitatem abundantia humidi in reſiſtendo: aut poteſt contingere ꝙ non debet proprie di i indigeſtio: ſed principalis vel ablatio digeſtionis vt in oſſibus cereſorum.

¶ Et ad tertium dicitur: ꝙ abundantia calidi extrinſeci eſt cauſa diſſolutionis caloris propriȷ: ⁊ hoc modo poteſt eſſe cauſa indigeſtionis: que tamen fit defectu calidi naturalis: ⁊ quando facit aut ebullitiones: aut ariditates: aut putredines que non dicuntur proprie indigeſtiones: ſed res prohibentes digeſtionem non per defectum paſſionis humidi a ſicco: ſed per aliquam preternaturalem abundantiaȝ. ¶ Vlterius partim repetendo partiȝ declarando notandum: ꝙ apud Ariſto. ⁊ philoſophos digeſtio ſumitur multipliciter Di[...] tipl[...]
ſub quadam analogia ad digeſtionem proprie dictam vel propriȷſſime. Maxime enim proprie dicitur digeſtio de complemento paſſionis humidi complexionalis a calido naturali: ⁊ proprio frigido per commixtionem ſiccorum oppoſitorum humido: quod complemētum talis calor principaliſſime intendit. verbi gratia. Calor epatis generatiuus humorum pro toto intendit generationem ſanguinis ⁊ aliorum humorum per ſe: principaliſſime tamen ſanguinis: ⁊ ideo complemētum paſſionis humidi commixtione ſicci in productione perfectiſſimi ſanguinis dicimus hoc propriȷſſimo modo digeſtionem ⁊ reſpectu iſtius digeſtionis dicimus coleram ſuperflue digeſtam: ⁊ flegma diminute digeſtum modo ſupradicto.

¶ Quandoqȝ autem ſumitur digeſtio pro omni complemento vel termino paſſionis humidi a ſicco pꝰ actioneȝ calidi naturalis per ſe intento a calido ſiue ſit principaliſſime ſiue non principaliter intentuȝ: ⁊ ſm hunc modum coleram naturalē ⁊ flegma naturale dicimus digeſtas ⁊ completas non ſuperflue vel diminute: ⁊ hoc modo: licet nō ſicut fructus.

¶ Tertio modo dicitur digeſtio de cōplemento paſſionis humidi a ſicco ſm intenſionem caloris naturalis ſiue per ſe ītendat hic calor ſiue per accidens ⁊ hoc modo vrinaȝ ⁊ ſanieȝ ⁊ humores quos dicimus digeſtos in febribus hora criſis dicimus digeſtos: in quibꝰ apparent veſtigia alicuius cōplementi ⁊ victorie caloris naturalis: vt docet Gal. ꝑ parte primo ꝓnoſticorum cōmento vltimo: ⁊ dico iſta complementa intendi per accidens a calore naturali: qꝛ non patiuntur ab eo niſi propter patientem indiſpoſitioneȝ ad meliora vel per ſe intenta.

¶ Quarto mō ſumit̄ pro oī diſpoſitione ī re reperta: que acquiri pōt: q̄ dicitur cōplementum reſpectu alicuius operis ſicut laterem dicimus coctum qñ eſt aptꝰ muro: ⁊ cibum qñ eſt aptus cōmeſtioni ſiue per elixationem ſiue per aſſationem: īmo etiam lucernam cum eſt apta lucere hoc modo vocat Ariſt. digeſtā: ⁊ ſimil̄r hūor malus qñ eſt paratꝰ expulſioni: ita ꝙ inciſio viſcoſi ⁊ ſubtiliatio groſſi ⁊ eliquatio cibi in ſtomacho ⁊ cōtritio ī ore ⁊ īgroſſatio ſubtilis ībibiti ⁊ multa talia dñr digeſtionis: qꝛ cōplementa acquiſita ſiue a calido nāli ſiue ab alio q̄ ſunt ꝑparatōes ad certa opa: aut agēda: aut ſuſcipienda

aut ſuſcipienda. ¶ Et quinto modo qñqz plurimi di/
cunt digeſtionem tranſmutationē: per quam tales di
geſtiones formaliter acquiruntur: licet in diffinitione
quarti metheorox ſolum de ꝯplemēto ⁊ termino loq
tur Ari. ⁊ Cōmentator. medici autem dicunt digeſtio
nem de duabꝰ maneriebus trāſmutationem: vna fit in
iuuatiuo: alia in nocitiuo: illa que eſt in iuuatiuo qñqz
iuuat materiā ad hoc vt tandem cōuertatur in partem
mēbri: aut ad hoc vt ſit iſtrm virtutum faciētiuz ope/
rationes hominis: ſicut ſunt ſpūs vitales naturales ⁊
animales: ⁊ iō digeſtionem in iuuatiuo cuz deſcripſe/
runt ſub diſiunctione dicentes: ꝙ digō in iuuatiuo eſt
cōuerſio hūiditatis in eſſentiam aptam operationi vtu
tum in ea trāſmutationem faciētium: aut in cōplone:
que cōuerſioni in nutriens in effectu eſt cōpetens: ⁊
qꝛ nocitiuū qñqz pōt pduci ad benignū: qñqz non: ⁊ ī
id qd pōt ad benignū reduci natura intendit illud qd
ītēdit ill ɔin iuuatiuo: in aliud autē intendit eius ex/
pulſionē: ideo etiā digeſtionem in nocitiuo ſub diſiun
ctiōe deſcribunt dicētes: ꝙ digeſtio in nocitiuo aut eſt
illud: qd eſt ſtatim dictū de digeſtione in iuuatiuo: aut
eſt pparatio ad expulſionem qualitercūqz: ⁊ a quocū/
qz fiat iſta preparatio. ¶ Et ex his patet ad qōnem rñ
ſio ſm medicos: qm̄ non omnis digeſtio ingroſſando
pcedit: nec omnis ſubtiliando: ⁊ hoc tam in iuuatiuo
qꝫ nocitiuo: ⁊ quia rōnes aliaruz opinionum ſunt ſatis
ſolute ex dictis. Redeo ad lrāz. ſ. ꝙ digeſtio ſꝫ modū
medicorum: que eſt preparatio ad expulſionem. verbi
gratia. ī materia que eſt groſſa: ⁊ per hoc inobediens
expulſioni: inquantum hoc modo eſt inobediens eſt
equatio cum ſubtiliatione: ⁊ in ſubtili equatio cum in/
groſſatione ſimili modo. Et ita ītelligat ſm modū lo/
quēdi medicox de: oī alia diſpōne: per quā mā ē īobe
diēs euacuationi: ꝙ reductio ad obedientiā per cōtra
rium dr̄ digeſtio: ⁊ ſic volūt doctores: ꝙ euacuatio mi/
noratiua eſt quodāmodo digeſtio.

¶ Et quādoqz ſunt ꝯtraria illa que requirit fe/
bris de infrigidatione: ⁊ illud qd requirit hūor
de digeſtiōe ⁊ euacuatiōe ⁊ reſolutione. Quan/
doqz eniz eſt digeſtiuum ⁊ euacuatiuū calidum:
immo eſt ſꝫ plurimuz ita. Et tunc oportet vt ob/
ſeruetur magis timoroſa ex vna duarum rerum
⁊ fortaſſe contrarium eſt illud: qd conuenit febri
de infrigidatione cum eis que ſunt ſicut melo/
nes inde/ ⁊ reliqua olera ei qd conuenit materiei
de minoratione: quare prohibet illud dare ea in
potu niſi vbi non eſt mā. Et omnis ſollicitudo ſit
vt poſtponatur aqua fructuū vſqz ad hebdoma/
dam: ⁊ ſit contentus aqua hordei.

¶ In hac pte tertia prime ptis cōparat Aui. has intē
tiones adinuicē quo ad nrm vſuz. ⁊ primo oñdit ꝯrie
tatem iſtax ītentionū. ſ. quorūdā dicēdo: cui dꝫ medi
cus magis vacare. ſcdo oñdit cōueniētiā hax ītētionū
in qbꝰ rebus nociuis quo ad ambas intētōes illax. ter
tio oſtendit ꝯueniētiā in q̈dā re iuuāte vtrāqz ītētionē.
quarto oſtēdit quo caſu ſit vacādum ad extinguēdum
febrem primo ⁊ quomodo in caſu illo ſit pcedendnm.
ibi ſcda. (Et oēs fructꝰ.) ibi tertia. (Et multotiēs.) ibi
quarta. (Et ſcias ꝙ qñqz.) ¶ In pma pte dicit pmo:
ꝙ qñqz cōtrariat id qd cōuenit febri de infrigidatiōe
⁊ id qd cōuenit māei de maturatōe euacuatiōe ⁊ reſo
lutione: ⁊ ratio quia multotiens euacuatiuum ⁊ dige
ſtiuuz eſt calidum: īmo ſm plurimū eſt ita. ¶ Et quā/
do eſt iſta ꝯrietas debet obſeruari de duabus rebus:
ſcꝫ morbo ⁊ mā res que magis eſt timoroſa: ⁊ quo ad
hāc ptē dicit ſcdo ꝙ qñqz fortaſſe id qd requirit febris
de īfrigidatiōe cuz eis: ſicut ſunt melones indi: ⁊ reliq̈
olera: eſt ꝯrium ei: quod reqrit materia de minoratōe:
quare illud. ſ. iſta cōtrarietas phibet hec olera dare in
potu niſi vbi non eſt mā: ⁊ ſubdit ꝙ oīno ſit tua ſollici
tudo: vt poſtponat aqua fructuū vſqz ad hebdomodā
⁊ ſit contētus infirmus aqua hordei. Et hec ſecūda cō
trarietas dicit Gētilis differt a prima: qꝛ in pria dicit
Aui. ꝙ id qd conuenit māe eſt ꝯrium ei: qd requirit fe/
bris: ⁊ hic dicit: quod conuenit febri eſt contrariū ei:
quod cōuenit materie: mihi tamē videtur: ꝙ tunc om/
nino idem dicit ⁊ nugatio eſt apud intelligentem: ſicut
ſi dicerem: frigidum contrariatur calido ⁊ calidum cō
trariatur frigido. Sed Auic. voluit ſpecificare quomo
do vſus frigidorum precipue fortium prohibet ea que
intendimus contra naturam febris precipue in princi
pio. Et ideo hanc ſecundam cōtrarietatem poſuit ma
gis contractam ⁊ ſpecialem volens nos vitare errorez
in approximando intenſe frigida in principio.

¶ Sed circa partem primo pꝫ: ꝙ quia quando eſt con
trarium id quod requirit vna iſtarum intentionū ei qd
requirit alia: ideo intentio medici quādoqz magis de/
clinat ⁊ vertitur ad partem vnam qꝫ ad aliam: vt di/
ctum eſt in principio capituli: ſimiliter ex dictis patet
ad quam partem debet medicus magis vertere inten/
tionem: quia ad rem magis ſuſpectam: ideſt ad oppo/
nendum ſe magis ſuſpecte rei de duabus: ſcilꝫ cā ⁊ fe
bre: ⁊ hoc in generali dictum eſt quarta primi. capitu/
lo vltimo.

Queſtio. 17.

Deinde iuxta litteram dubitatur: vtrū vt pluri
mum digeſtiuum precipue materierū
febrium putridarum: de quibus eſt ſermo: ſit caliduz:
⁊ videtur ꝙ non: qꝛ febris que plurimū accidit eſt cole
rica: vt ſecundo de criſi. caplo. 9. ⁊ per conſequens vt
plurimum digeſtiuum materiei febrium eſt digeſtiuū
colere: colere autem digeſtiuum debet eſſe frigidum:
cum colera ſit calida per ſuam naturam: ⁊ in faciendo
febrem per putredinem. ¶ In oppoſitum eſt Auic. h.
¶ In iſta qōne pluſqꝫ Cōmentator tertio tegni in cō/
mento illius partis. Sed dicta quidem ſpecies altera
tionis quando inquirit: que ſit natura eius: quod facit
ceſſare putredinē. ⁊ per conſequēs digerit. dicit duo.
Primum eſt: ꝙ cuiuſlibet talis rectificationis humo/
ris principium primum eſt virtus ⁊ calor naturalis.
Secundo dicit: ꝙ medicine que ad hoc iuuāt ſunt me
dicine frigide ⁊ ſicce: ſicut ſandalus roſa acetum agre
ſta camphora hordeum ⁊ ſimilia. Primum non pbat:
ſed ſcdm probat. Primo per hoc ꝙ omne putridum
inquantum huiuſmodi eſt calidum ⁊ humidum intelli
gendo per calidum id quod eſt calefactuz ab extraneo
calore ⁊ factum calidum: aut reſpectu ſuimet non pu/
tridi. Et intelligendo per humidum id comparatum
ſibimet cum optimetur a calore innato: ⁊ hoc ideo di/
cit: quia quidaz ſunt humores in ſua natura frigidi ſꝫ
modum loquendi medicoruz: ⁊ iſtos non oportet per
omnem putredinem dici abſolute calidos: ſed ſunt ca/
lidi reſpectu ſuimet non putridi: ⁊ ita dicatur de humi
do. Si ergo omne putridum eſt hoc modo calidum:
eius rectificatio erit per contraria. ⁊ per conſequens
per frigidum ⁊ ſiccum. Secundo probat per experi/
mentum: quia ventus auſter facit ⁊ conſeruat putredi
nem: ſed boreas prohibet: ⁊ multotiens remouet eā:
⁊ conſtat ꝙ boreas eſt frigidus ⁊ ſiccus. Subdit tamē
ꝙ non ſemper medicus debꝫ putridum humorez per
talia adiutoria digerere: puta quando magis oporte/
ret obuiare cauſe putredinis: que eſt aut multitudo:
aut mala diſpoſitio humoris ⁊ oppilatio cū cauſis ſuis:
ſed quando pro digeſtione putridi humoris: qui iam
putret adminiſtranda eſt: medicina debet eſſe frigida
⁊ ſicca obſeruando in gradibus. harum qualitatum ⁊
alijs circunſtantijs debitas regulas: ⁊ in hoc reprehē/
dit Halyab. tanqꝫ in hoc ⁊ alibi ignorantem mentem

UVA. BHSC. IyR_044_2

Gal. nã remedia Haly. cũ calidis erãt ad cãm putredinis: aut ad ꝓhibẽdã futurã putredinẽ nõ ad remouendaꝫ pñtẽ. Et hec opinio nõ intelligat̃ ꝙ in oĩ cãu quo digerẽda ſit quoquomõ mã: que actu eſt putrida: medicine opportune ſunt frigide: q̃ hoc eſt falſum: vt ſtatim oſtẽdam. Nec hũc intellectũ habuit pluſq̃ꝫ Commẽtator: lꝫ Gen. ſup iſto paſſu ſibi ĩponat: ꝙ velit vl'r digeſtiuũ cãe ꝯiuncte febris debere eſſe frigidũ ⁊ ſiccũ ſed vos notetis ꝙ Truſianus exponẽs Gale. de interiorib9 ad cãm putride febris voluit ꝙ vna intẽtio qñq̃ꝫ ſufficiẽs ad curã eſt digõ: ⁊ talis digeſtio eſt alteratio humoris faciẽs ceſſare putredinẽ a putrido actu ſine ei9 euõne: lꝫ nõ oĩs digõ in nocitiuo hoc faciat: puta illa: q̃ ad expulſionẽ ꝑparat vt ſupra dr̃. Cãe igit̃ talem digeſtionẽ ĩmediate faciẽtes: quas medicus debꝫ admĩſtrare in hora opportuna ad hoc ſũt frigide ⁊ ſicce: ⁊ in hoc veꝝ dicit. Et rõ ꝓbat: ſꝫ vt ipſe in fine partis illius addit inueniũtur aliq̃ humores quos nã non poteſt oĩo rectificare. Et ſi cõtingat ꝙ de eoꝝ putredine poſſit aliq̃d diminuere: ⁊ iſti nõ digerunt̃ digeſtiõe reducẽte ad benignũ: ſed ꝑparante ad expulſionem: ⁊ de iſtoꝝ digeſtione nõ loquitur Truſianus in opinione ſupradcã: q̃ iſta digeſtio nõ facit ceſſare putredineꝫ manẽte ſuba: ⁊ ſic non eſt illa: de qua ibi loquitur Gal. Et q̃ raro opꝫ hoc modo mãm putride febris digerere. Aui. hĩc non loq̃tur ſolum de tali digeſtiuo: ſed de digeſtiuo materieꝝ putridaꝝ ⁊ patarũ cadere in putredinem: que ad benignũ nõ reducunt̃: ⁊ de iſto dixit: ꝙ plurimũ eſt calidũ: ẽt ſi vl'r loquimur de digeſtiuo nocitiui faciẽtis putridã febrẽ: ſiue ſit reducibile: ſiue nõ: vult Aui. ꝙ plurimũ eſt calidũ: ⁊ nõ loq̃tur niſi de adiutorio ꝑ medicũ miſtrãdo: non de virtute vel calore naturali: vt pꝫ ꝯſiderãti ꝓceſſum eius in iſto cap.

¶ Hoc ergo ſuppoſito ꝯſiderãdũ ꝙ lꝫ mãe: que faciũt febrẽ cum actu faciũt febrẽ ſint calide: tñ ꝯtingit de eis multas eſſe groſſas ⁊ viſcoſas ⁊ ꝯſtrictas in locis oppilationũ: vñ q̃ quedã ſunt flegmatice: quedã melãcolice: de iſtis puto claꝝ eſſe: ꝙ q̃ſi ſemper cũ ſint putride ſunt groſſe ⁊ oppilatiõibus ꝯiuncte: ſanguis ẽt lꝫ ſit calidus: tñ plerũq̃ꝫ cũ putret eſt ꝯiunctus oppilationi ⁊ groſſis humorib9 ⁊ colera: lꝫ qñ eſt pura ſit calida ſubtilis: tñ raro eſt pura: ĩmo vtpl'm nõ pura aliq̃ mõ ĩpuritatis de his q̃ infra dicent̃: ⁊ ꝯiuncte groſſitiei: bene igit̃ dici põt: ꝙ vtpl'm cãe ꝯiuncte febriũ putridaꝝ ĩdigent ſubtiliatiõe: qd̃ ſi de cauſis ꝯiunctis eſt veꝝ: multo magis erit veꝝ de cauſis antecedẽtibus: ⁊ facto vl'i cõputo antecedẽtiũ ⁊ ꝯiunctaꝝ erit ẽt hoc veꝝ.

¶ Ulterius attẽdẽdũ ꝙ lꝫ ĩueniant̃ aliq̃ fr̃ida apitiua: ſicut aq̃ endiuie ⁊ aliqua ſil'ia. Sil'r aliq̃ fr̃ida ſunt ſubtiliatiua: tñ paꝝ ⁊ debil'r hoc faciũt: ⁊ pl'm apitiua ſunt calida: ⁊ ſimiliter ſubtiliantia.

¶ Et ex his pꝫ ad q̃õnẽ rõſio ꝙ nõ ſolũ in cauſis añcedẽtibus digerẽdis febrium putridaꝝ: ſꝫ in digõne cauſaꝝ ꝯiunctaꝝ ad bonũ ſenſuꝫ: aut ſaltẽ oĩbus cõputatꝭ tam ꝯiunctis q̃ꝫ añcedẽtib9 digeſtiuũ vtpl'm eſt cal'm. Et hoc voluit Aui. hic ſemp loquẽdo de digeſtiuo adiutorio extrinſeco ꝑ medicũ applicabili. Nec tñ negat̃ in q̃buſdã: ⁊ frigida ⁊ ingroſſatiua eſſe digeſtiua: vt infra in particularib9 locis dicet̃: ſed eſt raro reſpectu diſpoſitionũ: in q̃bus opꝫ digeſtiuũ eẽ calidũ. Qd̃ autẽ dr̃ ſcd̃o de criſi intelligit̃: ꝙ quocũq̃ꝫ vnico humore capto ſm̃ ſpẽm pluries accidit febris d̃ colera q̃ꝫ de illo: ſed oĩbus cõpẽſatis forte pluries accidit febris: q̃ non debet dici de colera q̃ꝫ de colera. In febribus etiaꝫ colericis plurime ſunt tertiane non pure: in quibus non opꝫ ꝙ digeſtiuum ſit frigidum: ĩmo pluries calid uꝫ ad ſubtiliandũ ⁊ aperiẽdum: vt pꝫ expertis in arte: ſic ergo rõ in oppoſitũ nõ ꝯcludit. Gẽtilis tamen illum textum Gale. intelligit: ꝙ colera eſt humor magis paratus putrefieri, ad aliorum putredineꝫ q̃ꝫ alius humor.

Et ideo pluries contingit aliquid colere coniungi cum cã febris q̃ꝫ nõ cõiungi in quocũq̃ꝫ humore principal'r eſſet putredo: ſed de hoc ſit nunc ſatis. Qõ. 18.

Et queritur vtrum euacuatiuum materierũ febrium putridarum vtplurimum ſit calidũ: ſine argumentis dicitur ꝙ euacuãtia ꝑ ventrem labicando: aut leniendo: aut lubrificãdo: aut comprimendo multa inueniuntur frigida: ſicut mucillago pſilij viola pruna mirabolani ⁊ multa ſimilia. In iſtis etiam eiſdem inuenitur quãdoq̃ꝫ virtus euacuãdi per ventrem exoluendo. Nam viole euacuant coleraꝫ ⁊ mirabolani citrini: ſed mirabolani kebuli euacuant flegma: ⁊ indi melancoliã: qd̃ non eſſet niſi exoluendo euacuarent: ſed tamen debiliter exoluunt: ſed euacuãtia exoluẽdo ⁊ fortia omnia ſunt calida ⁊ ſicca. Primo ergo notat experientia de ſcamonea colloquintida elleboris ambobus cucumere aſinino: ⁊ ſic de alijs. Scd̃o hoc vult Gal. pria particula affo. cõmento illius partis. (In acutis paſſionibus.) Ratio autem licet debilis eſt iſta: natura ſemper facit de poſſibilibus qd̃ melius eſt: ſed melius eſt ꝓprietatem attractatiuam cõiungi caliditati: que eſt qualitas motiua q̃ꝫ frigiditati: que eſt ĩmobilitas: ergo ſemper talis ꝓprietas eſt cõiuncta caliditati. Et ideo volunt cõmuniter ꝙ omne ſolutiuũ eſt calidũ ſm̃ modũ loquendi medicorum: aut eſt calidum per partẽ ſuã: in qua adequate eſt ꝓprietas euacuandi exoluendo: ⁊ ex his poſtea cum euacuationes per ꝓuocationem vrine ⁊ ꝓuocationeꝫ ſudoris: eſto ꝙ per aliqua frigida fieri poſſunt: tamen plurimum fiunt per calida: dicunt ꝙ pluries opꝫ euacuare in putridis febribus appropriatã materiã per calidã medicinaꝫ q̃ꝫ per nõ calidam: cõputando minorationes appropriatas ⁊ eradicatiões ⁊ ꝓuocationes ſudoris ⁊ vrine ⁊ fluxus ſanguinis: ⁊ fortaſſis cõputando oẽs modos artificialiter euacuandi cũ aliqua medicina pluries opꝫ per calida fieri tales euacuationes. Utrum plures de ſpeciebus mixtorũ habentium virtutem euacuandi in corpore hominis ſint calide q̃ꝫ frigide difficulter eſſet terminabile: ſed de illis quibus vtimur communiter: plures tales medicine ſunt calide q̃ꝫ frigide: vt patet legenti libros. De ꝓuocantibus etiam vrinam idem puto dicendum: infra tamen de diuerſis modis ꝓuocationis dicetur.

¶ Deinde cõſidera ꝙ dicit obſeruandaꝫ eſſe magis timoroſam de duabus rebus: ⁊ illi ſupple principaliter obuiandum: ⁊ hoc nõ ex toto reliqua neglecta: vt dicitur quarta primi cap. vlti.

¶ Nota vlterius: ꝙ melo indus eſt ille melo qui vocatur anguria in Lombardia ⁊ Senis vocatur vulgariter cocomaro: lꝫ nomen cucumeris vere cadat ſup alio fructu: ⁊ de ipſo loquitur Serapio in cap. de dullaha. eſt enim fortioris frigiditatis q̃ꝫ batheca: ⁊ minoris ꝓuocationis vrine ⁊ minus ſeceſſiuus: minus etiam corruptibilis: ⁊ iſte idem quãdoq̃ꝫ vocatur melo ſarracenicus. Uide in pandetis. Et que dicuntur ab Auer. de anguria ⁊ a Serapione de melone magno viridi. Et concordia iſta faciet te ſcire: qd̃ de iſto loquitur Auic. Qd̃ autẽ Simon Januenſis in ſynonimis dicit: ꝙ batheca eſt melo magnus viridis que anguria vocat̃ nõ eſt verum. Nam Serapio primo facit capitulum de batheca tam matura q̃ꝫ nõ: ⁊ ſtatim poſt facit capitulũ de dullaha qui eſt melo magnus viridis ⁊ cõſtat ꝙ iſta vocatur anguria. Reliqua olera a melone dicuntur ab Auic. nõ ſoluꝫ herbe: ſed ⁊ radices: ſed fructus qui nõ ex arbore naſcuntur lignoſa: ſicut cucurbita citrulus cucumer melo pepones ⁊ melongene: ⁊ ſimiliter lactuca: ⁊ ſpinachia: ⁊ portulaca: ⁊ ſolatrum: ⁊ ſimilia: quãdo ſunt vehementis frigiditatis vult ꝙ infrigidatio illa multotiens eſt contrarium ei: qd̃ intendit medicus de minoratione materie: q̃ incrudant materiam: ⁊ reddunt

UVA. BHSC. IyR_044_2

dunt eam multotiens euacuationi ineptam. Ex his pȝ
quare in febꝛe putrida ꝓhibent dare iſta ī potu ſcilicet
aquas earum: qꝛ ꝓhibent materiei minoꝛationē. Et
hoc modo bene ſtaret littera negatiua vt expoſui ſupꝛa
ſcilicet ꝙ hec cōtrarietas dicta ꝓhibet dari hec cole/
ra in potu niſi vbi nō eſt materia queādmodū in ethi/
ca ⁊ effimera nō eſt iſta ꝓhibitio ꝓpter minoꝛationem
materie. Si tñ lr̃a ſit affirmatiua dicens: quare ꝓhibet
illud dare ea in potu niſi vbi eſt materia ſupple hec re
quirens. ſ. calida ſubtilis multe inflāmationis: tūc enī
potius iuuatur materiei minoꝛatio per aquam iſtoꝛum
oleoꝝ: vnde Halyab. ſtatim in pꝛincipio tertiane cōce
dit melones indos: ⁊ in die acceſſionis: ⁊ Auer. 7. col
liget: vult ꝙ ſuccꝰ angurie ꝯriat colere: cū tota ſua ſub
ſtantia. Et hoc vult Auic. ſcdo can. cap. de batheca:
quādo loquitur de melone. Et eſt veriſimile quod di
cat de magno viridi.

¶ Nota tamen ꝙ aqua iſtoꝛū fructuū ⁊ ſubſtantia eoꝝ
nō ſolum eſt frigida: ſed eſt faciliter coꝛruptibilis: vñ
etiā timetur ex eis additio in putrefactione: ⁊ ideo ter
minetur eoꝛū exhibitio ante declinationē niſi qñ puta
mus iuamentū infrigidādi ſuperare hoc nocumentū.

¶ Ulterius circa partē dicentē ꝙ poſtponat aqua fru/
ctuū vſqȝ ad hebdomadā: notandum ꝙ nomen aque
fructū: quādoqȝ dicit de quoꝛūdā fructuū decoctione
pꝛunoꝛū tamarindoꝛū iuiubarū ſebeſtē ⁊ ſimiliū: cū q/
bus ponunt qñqȝ viole ⁊ pulpa caſſie vel māna: ⁊ qñ/
qȝ alia addunt ad varias ītentiones: ⁊ tales aq̄ fructuū
multotiēs dant ī pꝛincipijs febꝛiū añ hebdomadā qñqȝ
ad leniēdū qñqȝ ad minoꝛādū. Et deſcribunt ī antido
tarijs qñqȝ ſicut Meſ. facit diſtinctione. 7. ⁊ de eis nō
loquit Aui. hic: qñqȝ dr̃ aq̄ fructuū de aqua ꝑ expſſio/
nē vel diſtillationē vel decoctionē extracta de fructibꝰ
infrigidātibꝰ pꝛecipue iā dictis: q multū ſuccū hñt: ſicut
anguria cucurbita citrulus melo poma ⁊ ſilēs: ⁊ quia
iſta eſt frigida ⁊ nō lenitiua modo quo alia: ⁊ cum hoc
valde parata coꝛruptioni ⁊ putredini ꝓhibet vſqȝ ad
ſeptimū. i. vſquequo mā ſit manifeſte digeſta ⁊ multū
minoꝛata: tunc. n. minoꝛa pōt facere nocumēta: ſȝ pꝛia
aq̄ q̄ ē lenitiua eſt multū in vſu ſm̄ varias cōpōnes iu
xta iudiciū medici ꝓpoꝛtionatas egroto ſuo. Et Raſ.
de hac loquit. 14. ꝯtinētis. cap. vltimo. ⁊ ī diuiſionibꝰ
cap. de cura tertiane: ⁊ Auic. ſupꝛa ī caplo de effime/
ris ex vino. Quādoqȝ vero dr̃ aqua fructuū: de ſucco
fructuū acetoſoꝝ: ſicut granatoꝝ limonū citranguloꝝ
acetoſitatis citri ⁊ iſtius vſus eſt vehemens qñ foꝛtiter
indigemus extinctione ⁊ ꝓhibitione additiōis putre
dinis: ſicut in peſtilētialibꝰ. Et de hac loquunt aucto
res noſtri in multis locis: ⁊ ſpecificant de quibus intel
ligunt: ſicut ab Auic. dȝ intelligi hoc de fructibus di/
ctis: ſicut melo indꝰ ⁊ ſimiles humidi in vigoꝛe ⁊ mo/
do ſubſtantie: qui vitandi ſunt in tpe dicto ꝓpter duas
cās dictas: verumtñ non negatur quin aliqñ tanta eſt
ſiccitas: ⁊ tāta inflāmatio: ꝙ eligemus potiꝰ dare iſtis
coꝛrigēdis dictā aquā q̄ȝ poſtponere: vt multotiēs fa
ciunt doctoꝛes noſtri: ⁊ Auer. 7. colliget cap. de cauſo
ne: ⁊ alij ⁊ tñ ſunt ſolliciti de modo dandi ante hebdo
madam ſi poſſent melius facere: ⁊ ideo Halyab. ī cap.
de tertiana cōcedit aquā melonis in pꝛincipio tertia/
ne: ⁊ Auic. infra in cap. febꝛium acutaꝝ dat aquā cu/
curbite ⁊ melonis indi: ⁊ Aui. laudat hos fructus in
tertiana febꝛe non limitando tēpus: ⁊ ſilr̃ in ca. febꝛis
ſincopalis minute: vr̃ poſſe intelligi: ꝙ concedat panē
infuſum in tali aqua: ſȝ de aq̄ granatoꝛum: ⁊ ārāceoꝝ
ſilr̃ ſit magis viſilr̃: ⁊. Caſſius felix in cauſone vtit
multū ſucco cucurbite: ſi tñ pñt abſtiere: ⁊ ſufficiat eis
aqua oꝛdine hoꝛdei potius vtuntur ea in dictio tpe: ⁊
ſilr̃ iulep ⁊ ſirupo acetoſo: ⁊ quidā aqua roſ. vt patet
ex Auer. 7. colliget. talem oꝛdinem in iſtis infrigidan
tibus ponente. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et omnes fructus nocent febꝛicitātibus cū
ebullitione ſua ⁊ coꝛruptiōe ſua in ſtomacho.

¶ Hic Aui. oñdit ꝯueniētiā quo ad ambas intētiones
quodāmō dictas in febꝛe putrida in rebꝰ nociuis di. ꝙ
omnes fructꝰ nocēt febꝛicitāti cū ebullitiōe ſua ⁊ coꝛru
ptiōe ſua ī ſtomacho. Nā merito ebullitiōis nocēt fe/
bꝛi que eſt caloꝛ. i. febꝛicitanti inq̄ȝtum calet. Et ꝓpter
coꝛruptionē ſunt cōtrarij intētioni: que habet ad mi/
noꝛandam materiā putridam: ⁊ ſic quo ad ambas intē
tiones ſunt mali fructus iſti. Queſtio. 19.

Et hoc ſē/
tit Auerr.
colligȝ. 7.
c. de ſinco
pi: vbi ha
betur ꝙ in
ḡnis ḡna/
toꝝ ꝓpꝛie
tas eſt reſi
ſtere putre
factiōi ⁊ vt
cibuſ in ſu
moſitatibꝰ
malis con
uerti poſ/
ſit nūq̄ȝ. ⁊
5. eiudē vi
de ibi.

Sed diceres ꝙ non vȝ ꝙ ſit veꝝ ḡnālr̃ de
oībꝰ fructibꝰ. pꝛio de grana
tis acetoſis vȝ potiꝰ reſiſtere putrefactiōi ⁊ ebullitioni
q̄ȝ hoc facere. Nā ī caplo de granatis. dicit Aui. ꝙ re/
pꝛimit colerā: ⁊ ſic non ebullit: ⁊ ꝙ ꝯfert ebꝛietati: ⁊ ꝙ
ꝓhibet aſcēſū vapoꝝ: que oīa minime faceret: ſi ebul/
liret in ſtomacho. Et in caplo de tertiana pura vult: ꝙ
qñ eſt neceſſaria ſubtiliatio regiminis det ī potu aqua
granatoꝝ ⁊ aqua melonis indi. Cōſtat aūt ꝙ ſubtilia/
tio eſt neceſſaria in ſtatu: qñ eſt maxima ebullitio: ergo
vȝ ꝙ iſti fructus non ſint apti ebullire: ⁊ ſilr̃ ꝙ granata
ſunt de fructibꝰ q ꝯcedūtur in tertiana: ⁊ nō limitat tē/
pus: ⁊ vinū granatoꝝ ꝯcedit in tpe peſtilētie ad ꝓhibē
dū putrefactionē: vt patebit infra. Idē dici pōt d̄ me
lone indo: de quo dicit: ꝙ eſt vehemētis iuuamenti in
tertiana. Et ꝙ foꝛtaſſe nō nocet niſi paꝝ: ⁊ ſilr̃ d̄ ſucco
acetoſitatis citri: non ergo videt vlr̃ verū: ꝙ fructꝰ no
cent febꝛicitanti: ⁊ maxime ꝓpter cās tactas ab Auic.
de coꝛruptione ⁊ ebullitione in ſtomacho cū multi fru
ctus hanc coꝛruptionē ꝓhibeant: ⁊ ſimiliter ebullitio/
nem. ¶ Confirmatur. in febꝛibus plurime inflāmatio
nis conuenit iſtoꝝ fructuum exhibitio: vt patet ꝑ om/
nes auctoꝛes allegatos in cauſone ⁊ tertiana multe in
flāmationis iſtos cōcedētes ⁊ dicētes de melone indo:
ꝙ eſt res maximi iuuamēti cum hoc ſoluit ⁊ pꝛouocat
⁊ frangit vehemētiam caloꝛis: ⁊ facit ſudare ⁊ foꝛtaſſe
nō nocet niſi paꝝ: pꝛeterea videmus medicos moder
nos concedere infirmis febꝛicitantibus poma ⁊ pira.
Aui. ꝯcedit infra pꝛuna ⁊ in quartana melonē aliqñ.

Cōfert ēt
abūdanti/
bus cole/
ra rub. vt
pꝛio cañ.
fen. 3. c. d̄
regi. eius
qd̄ cōme/
ditur ⁊ bi/
bitur.

¶ Pꝛo iſtis ergo notādū: ꝙ experiētia manifeſtat: ꝙ ī
oībus fructibus: ⁊ pꝛecipue odoꝛis ſiue multi ſucci eſt
pars aliqua apta ebullire ī ſtomacho ⁊ apta recipe ma
lam permutationē: ⁊ maxime in ſtomacho febꝛicitātiū:
⁊ inueniunt fructus nō ſemꝑ equalr̃ tali ꝑte ꝑticipan
tes: īmo qdam multū: ſicut ceraſa ⁊ melones maturi:
⁊ quidā paꝝ: ſicut citri quo ad acetoſum: ꝙ eſt in ipſis
⁊ limones ⁊ granata mulſa ⁊ acetoſa: ⁊ qdā medio mō
quoꝝ quedā ſunt magis ꝓpinqua multis coꝛruptibili
bus: ⁊ quedā ꝓpinqua paꝝ participātibus: pꝛecipue ēt
fructus: quoꝝ aquoſitas eſt apta trahi ad venas ⁊ red/
dere ſanguinē aquoſum ſunt dantes aptitudinē ad pu
tredinem non ſolum in ſtomacho: ſed in venis: verum
eſt tñ ꝙ pꝛeter partē ebullitiuā īuenit in multis fructi/
bus pars infrigidatiua: que in ſtomacho ꝓhibet mul/
tarū reꝝ ebullitionē vehementē: ⁊ que ad venas tracta
infrigidat ſanguinē in venis: ⁊ repꝛimit coleram: ⁊ de
iſtis quedam habent talem partem multū reſiſtētē pu
trefactioni: ſicut granata ⁊ alia acetoſa: ⁊ quedam talē
partem nō ita habēt reſiſtētē: ⁊ ſic in multis fructibus
repitur repꝛeſſio ebullitiōis dominās ſupꝛa ebullitio/
nē quā faciunt: ⁊ pꝛohibitio putrefactionis maioꝛ q̄ȝ
aptitudo ad tranſeundū in putredinem. Et ex iſtis pa
tet ſolutio. ꝯcedimus. n. ꝙ oēs fructꝰ qñ febꝛicitātibꝰ
exhibent in cibo nocēt ꝑꝑ duas cās dictas: qñqȝ tñ h̄
nocumētū eſt minus iuuamēto: qd̄ faciūt: ⁊ tunc qñqȝ
ſunt exhibendi. Cū autē ſuperat nocumētū: tūc abſti/
nemus. ¶ Et ad argumēta cū dr̃ de granatis acetoſis
ꝙ non ſit in coꝛpoꝛe ebullitio vel caloꝛ quem opoꝛteat
repꝛimere non opȝ ꝙ dētur: quia aliquam partem ha/
bent ⁊ coꝛruptibilē ⁊ ebullibilem. Concedo tamen ꝙ

UVA. BHSC. IyR_044_2

quādo ī corpore eſt magna ebullitio colere debēt dari
quia illam per partē ſuā frigidā: ⁊ difficulter putribilē
pro magna parte reprimūt: ⁊ ita ꝓhibent ⁊ ebrietatē ⁊
vapoꝝ aſcenſum qñ in corpore eſt multus: tñ partē ha
bent aptam vaporationi ⁊ ebullitioni: ⁊ quorūdā taliū
ſucci depurati: aut ingroſſati: aut depurati per ſolē: vel
per decoctionē aut carēt tali parte: aut valde minꝰ par
ticipant: quare ſecurius adminiſtrantur tales rob ⁊ vi/
na q̄ꝫ fructus ⁊ ſuccus recēter exp̄ſſus. ¶ Et p hoc re/
ſpondeť ad confirmationes. nā in hora ſtatus qñ plu/
rima eſt ebullitio humoꝝ non curamus de vna parte
ebullitiua: vt habeamus magis: que ſiſtit ebullitionē:
⁊ ſimiľr in febribus multe ebullitionis: qñ vero nō eſt
tanta ebullitio ꝓhibenda ⁊ inflāmatio: cōiter humo/
res ſunt groſſiores ⁊ iuuamētū extinguēdi eſt minus ⁊
nocumētum ingroſſandi ⁊ nocumēta partis ebullitiue
ſuperant iuuamēta: ideo tunc non opꝫ ꝙ denť. De po
mis ꝟo ⁊ piris cōiter dr̄ ꝙ conceſſio eſt per errorē: qꝛ
moderni: ⁊ precipue in Italia ſunt multe voluptatis ⁊
voluptuanť in illis: ⁊ poteſt dici ꝙ cocta poma ⁊ mul/
totiens pira plus iuuant rectificādo appetitū ⁊ facien
do ſtomachū melius amplecti cibū q̄ꝫ ex alio capite
noceant: ⁊ p̄cipue cocta: qꝛ in decoctione rectificať no
cumentum ⁊ prohibitio putrefactionis fit melior paſ/
ſaturam eoꝝ. Sꝫ ſi ſunt elixa in aqua magis humectāt:
⁊ magis penetrat virtus eorū in īfrigidādo in venas.
Et ideo medicus ſm̄ varias infirmorū diſpōnes vario
modo facit coquere: vt pl'm p̄ſtātiora ſunt aſſa. De po/
mis tñ Auerr. 5. colliget auctoritate Auēzoar dicit: ꝙ
ſunt peſſima generantia ventoſitatem in digeſtiōe ter
tia: que difficulter diſſoluitur: ⁊ Raby Moyſes hoc di
cit in particula ſuorum affo. ⁊ ego dico: ꝙ cū admini/
ſtratione piroꝝ crudoꝝ inueni magnū iuuamētū pro
fluxu vētris: qm̄ de ſe ſunt ſtiptica.

¶ Et multotiens quidem inuenitur res que d/
gerit ⁊ ſubtiliat ⁊ infrigidat cum euacuatione ſi/
cut ſyrupus acetoſus.

¶ In iſta parte tertia docet in vſu cuiuſdā rei vtilis ⁊
cōuenietis: quādoqꝫ iſtas intētiones cōuenire dicens
ꝙ multotiens inueniť res infrigidās: q̄ digerit ⁊ ſub/
tiliat ⁊ euacuat mām febris putride: ſicut ſyrupus ace
toſus. ¶ Circa ptē ergo iſtā notādū ꝙ qñ abſolute ꝓ/
fertur ſyrupus acetoſus intelligiť de illo qui eſt ex aq̄
aceto ⁊ zuccaro in ꝓportione tali: qua magis eſt ſapi/
dus infirmo: ⁊ hoc docet Auic. qnto cañ. cap. ꝓprio: ꝙ
nō in oibus īfirmis debemus ponere equalē aceti mē
ſurā: ſicut nec oēs pedes vno calciamēto calcianť: ⁊ eſt
ꝟbū Gal. 1. de regi. ſanita. lꝫ Aui. ⁊ Gal. locis allega/
tis loquātur d̄ mellino: ⁊ debēt hr̄e ſufficiētē decoctio/
nem. Hic ergo ſyrupus pp aquā ⁊ acetū dñantes ē fri
gidus ⁊ pp acetū incidit viſcoſaꝫ māꝫ: ⁊ ita parat eua/
cuationi ⁊ digerit: ⁊ pp zuccarū ſubtiliat groſſaꝫ ⁊ ab/
ſtergit: quoniā zuccarū ē abſterſiuū: ⁊ ex hoc euacuat.
Omne. n. abſterſiuum quodāmodo eſt ventris ſubdu/
ctiuū. Sic ergo ptꝫ ꝙ qñqꝫ inueniť res infrigidās in/
cidēs: ⁊ euacuās: ⁊ ſubtilians: ſicut ſyrupus acetoſus:
qui in tertiana conuenit ⁊ intentione refrigidandi ⁊ ī/
tentione digerēdi ⁊ minorandi. Queſtio. 20.

Uerum in hoc loco doctores diſputāt: vtrū ſy
rupus acetoſus ꝯueniat ī oī mā febris
ſ. flegmatica ⁊ oī melācolica: ⁊ oī colerica: ⁊ oī ſangui
nea? ⁊ videť ꝙ non: qꝛ in flegmatica de flegmate aq̄ſo
ſubtili non cōuenit pro materia: qꝛ pro infrigidādo cū
ſit frigida: nec pro ſubtiliando: qꝛ flegma illud eſt ſub/
tile: nec pro incidendo: quia illud non eſt viſcoſum: ⁊
ſic nullo modo. ¶ Secundo ſic. ſyrupus acetoſus nō
cōfert in materia melācolica: ergo non in oī: pꝫ aſſum/
ptū: qꝛ merito aceti nocet talem humorem habētibus.
nam vľr illis nocet acredo aceti: vt tertio regimīs acu

Idē Aui. 2. cañ. c. ð aceto. qꝛ dic̄ ꝙ ipꝫ eſt cōferēs colericis ⁊ melancolicis nocēs.

torum. dicit Hippo. ad lr̄am illo paragrapho: vľr acre
do aceti hos iuuat qui coleram habent amaram. non
autem qui nigram. ¶ Preterea in materia ſubtili p̄ci
cipue cōtenta in pectore nō cōuenit: ergo nō in quali/
bet: ⁊ antecedens pꝫ: qꝛ oximel ſolū cōuenit quātū ad
materias pectoris in groſſa viſcoſa ⁊ in alijs claudicat
eius operatio: ⁊ exiccat ⁊ īuiſcat ⁊ nocet nocumēto ma
gno: vt dicitur tertio regiminis acutorum textu illius
paragraphi. (Acidiſſimos vero hic quibus.) in fine. cū
dicit. Plerūqꝫ tñ opportunū ſcreatū per ſputum fieri
multotiens adiuuare nō pōt: quare ſputi viſcoſitas au
getur: vnde ad opus illud impediť. vbi videť velle ꝙ
per oximel quādoqꝫ augeť viſcoſitas ſputi: ⁊ per cōſe
quens nō debet in omni materia ꝯferre. Et Gal. ī cō/
mento loquens de oximelle dicit loquendo de oxime l
le vel ſecaniabin: qm̄ ſunt illa ex medicinis: cuius di/
ſpoſitio ē h̄ diſpō incidit mās ⁊ abſtergit eas. Siľr ēt
inuenimus eam deſiccare eas: ⁊ nos quidem non vti/
mur ea niſi in excreatione rerum groſſarū retentarū in
pulmone: nō ad ſiccandum eas. nam tunc eſſet nociua.
hec Gal. Quecūqꝫ ergo ſint ille que ſunt apte exicca/
ri illis nō conuenit.

¶ In oppoſitū eſt Meſue in antidotario: in capľo de
ſyrupo acetoſo. cum dicit. nam magnificata eſt inter
verificatores virtus ſyrupi acetoſi: ⁊ excellentia eius
ſcilicet in cōitate ⁊ poſſe in materias calidas: ⁊ in frigi
das: ⁊ ſubtiles: ⁊ groſſas: ⁊ viſcoſas: ⁊ adherentes: ⁊
poſtea arguit cōtra de melancolia: ꝙ in ea nō videtur
cōferre: ⁊ ſoluit oſtendendo quomodo confert etiam
in illa. Sic igitur in qualibꝫ materia conuenit. ¶ Et ra
tione arguitur: ille ſyrupus qui ſubtiliat incidit infrigi
dat aperit meatum: expellit materias: ⁊ cuius infrigi/
datio nō eſt multa: īmo facile corrigitur: valet in omni
materia. nam omnis humor indigens digeſtione ali/
qua iſtarum diſpoſitionum indiget: vt patet diſcurren
ti: ſed ſyrupus acetoſus eſt huiuſmodi: vt conſtat per
omnes auctores. ergo ⁊c̄.

¶ In queſtiōe prīo ponā p̄ambula q̄dā: poſtea ſoluā.
¶ Nota primo ꝙ hoc nomen ſyrupus tractum eſt ab
arabico: qui omnem potum vocant ſyrap. Et ego do/
mi habui pueros ⁊ puellaꝫ in aleppo nutritos: qui po/
tum vocabant ſyrap. Et nos vbi greci dicunt potio
habemus ſyrupū: videnť tamen medici latini reſtrin
xiſſe ſyrupum ad potus dulcoratos artificialiter cum
melle vel zuccaro vel alio ꝓportionali. nam Meſ. hꝫ
diſtinctas ſectiones de ſyrupis ⁊ de decoctionibꝰ: que
tamen bibuntur: ⁊ Auic. quinto cañ. tractatu. 6. in p̄n/
cipio dicit: ꝙ ſyrupi ſunt decoctiones ⁊ ſucci inſpiſſati
cum dulcedine. dr̄ autem ſyrupus acetoſus: in quo eſt
cōmixtio aceti: ita vt appareat in ea ſapor aceti: nec oꝫ
ꝙ in oī ſyrupo acetoſo ſit mixtio aceti ex vino vuarū:
ſed fit qñqꝫ cum ſuccis acetoſis: ſicut acetoſitate citri
⁊ citoniorum ⁊ granatoꝝ: ⁊ ſimilium: vt pꝫ per antido
ta. auctoꝝ. Nec opꝫ ꝙ ad hoc vt dicať ſirupus aceto/
ſus fiat cum zuccaro: ⁊ quando fit cum melle non di/
cať ſyrupus acetoſus. nam Auic. ⁊ cum zuccaro ⁊ cum
melle vocat ſyrupū acetoſum: verꝝ qd̄ fit cū melle apuꝫ
cōiter vocať oximel ⁊ ſecaniabin ⁊ ſqngibin ⁊ ſcāzibin:
lꝫ arabes ⁊ cum zuccaro ⁊ cum melle ita vocent qñqꝫ.
¶ Nota ſcd̄o: ꝙ ſyrupi quidā dñr ab auctoribus nr̄is
ſimplices: qꝛ non carent artificiali cōpōne: nec qꝛ ſint
ſolum ex vna aqua vľ ſucco vľ zuccaro vel melle: vt
dicit Marſiliꝰ in iſta qōne. nam oppoſitum inuenis a
Meſ. qui ſyrupos quoſdaꝫ pōit inter ſimplices: in q/
bus pľes q̄ꝫ due res ponūtur: ſicut ſyrupus violacius
⁊ roſatꝰ: ⁊ magis appet in ſyrupo de corticibus citri: ⁊
de granatis dulcibꝰ: ⁊ in ſyrupo de acretoſitate citri: ⁊
alijs: ſꝫ dicit Meſ. ꝙ ſyrupoꝝ qdam ſunt ſimplices: ⁊
quidam extenſe cōpōnis: ex quo dat intelligi: ꝙ qui
nō habent cōpoſitionem extenſam apud eum dicunť
ſimplices:

Quid ſy/ rupus.

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſimplices:ꝛ quoſdam huiuſmodi ponit in cap.ſimpli/cium: ꝛ hoc modo ſyrupus acetoſus ſimplex eſſet ſy/rupus ſimplex nō extenſe cōpoſitionis:ȝ ponit ipſum Meſ.in cap.ꝓpoſitorū pp alios acetoſos qui ſunt cō/poſiti:hec tñ ſunt de vocabulo non multū curanda.

¶Tertio nota:ꝙ omnes dicunt acetoſuȝ ſyrupum ſimplicem cōſtare ex tribus.ſ.aqua melle ꝛ aceto: ſiue ſit mel canne ſiue apuȝ. Quando autem aliud preter iſta ponatur non dr̄ acetoſus ſimplex:ȝ ꝓpoſit⁹.

¶Quarto nota non eſſe vnam deſcriptionem ſyrupi acetoſi ſimplicis oib⁹ hoib⁹ eo idigētib⁹ ꝯuenientē:ȝ oȝ ꝙ de aceto vel melle plus vel min⁹ ponatur: vt fiat in dulcedine ꝛ acetoſitate ſapidus illis:qui debent ipſuȝ capere:ꝛ hoc vult Gal'.4.de regie ſanitatis:ꝛ Auic. ſumpſit ab eo ꝛ poſuit quīto cañ.cap.de ſyrupo acetoſo.Gal'.autē cā eſt: qꝛ nā inclinatur in corpore egro ad ꝯ̄ria diſpōni preter nāȝ:ꝛ ideo opȝ ea ad que nā ca/piētis inclinaẜ alijs parib⁹ putare magis ꝓportionate ꝯ̄tr̄e: qꝛ rē delectabilē nā meli⁹ ꝯuertit.

¶Quinto nota:ꝙ auctores medicine ponunt deſcri/ptiones ſyrupi acetoſi:qm̄ putant magis pluribus cō/uenire.Et hoc vt ſub illa menſura teneatur factus in apothecis:ꝛ poſſit eſſe pluribus conueniens.Sunt tñ iſte deſcriptiones diuerſe.Unam ponit Gal'.de ſecre/tis ad modum caſu circa finem:ꝛ duas in q̄rto de re/gimine ſanitatis.Et vnaȝ ponit Auic.īfra:ꝛ aliā ponit Meſ.in antidotario:ſed de iſtis dicemus infra in ca. de ſyrupo acetoſo.

¶Sexto no.in ſyrupo acetoſo tam mellino q̄ȝ zuccari/no ineſſe virtutē ſubtiliādi abſtergendi īfrigidādi: ȝ virtus infrigidādi nō ſit valde fortis:ita ꝙ ꝓhibet virtutē a digōne māe notabilr̄ ſiue mā fuerit in epate ſiue nō.Et cū hoc hȝ virtutē penetrādi ꝛ adducēdi ad ꝓ/fundū virtutē medicinarū ſecū coiunctarū:ꝛ iſta hȝ ex cōponentib⁹:ꝛ ex virtute:ꝙ acquiriẜ ſibi in ꝑparatiōe: vt docet Meſ.in cap.de ſecaniabin puro.

¶Septio no.ꝙ differt multū dicere ſyrupū acetoſuȝ ferre iuuamētū in aliq̄ diſpōne ꝛ ſyrupū talē debere exhiberi in tali mā digerēda:ſicut ſupra de fructib⁹ dixi: nō obſtāte ꝙ oēs hēant nocere febricitātib⁹:tñ pp iu/uamēta maiora:q̄ faciūt multotiens exhibent.

¶Preter hec notandū auctores noſtros nō dixiſſe:ꝙ qualitercūqȝ ſint materie diſpoſite in illarū digeſtione ꝛ in egritudinibus factis ab eis ſit exhibendus ſyrup⁹ acetoſus ſimplex.Sed dicunt ꝙ iuuamentū ei⁹ eſt cōe cuilibet ſpeciei vel melius generi peccātis humoris.ſ. ſanguini colere flegmati ꝛ melācolie groſſis ꝛ ſubtili/bus ꝛ viſcoſis.Et ītelligūt auctores de ſyrupo acetoſo ſimplici:vñ Meſ.poſt laudes ſyrupi acetoſi dixit: ꝙ dſcriptio illi⁹ ſyrupi:cui⁹ laudes poſuerat:erat illa quā deſcribit ī ſyrupo acetoſo ſimplici:aliter poſt illas laudes nō bñ ſtetiſſet qđ dicit:ꝛ iſte ē modus opōnis ei⁹: qꝛ lr̄ ei⁹ referẜ ad illū:cui⁹ laudes dixerat. Sic ergo qđ nō erit:vtrū ſyrup⁹ acetoſus ſimplex zuccarinus cōue/niat in qualibet manerie generis humoris digerēda.

¶Ulterius no.ꝙ īter ſyrupū acetoſuȝ mellinū ꝛ zuccarinū eſt differētia in cōpl'one:qm̄ mellinus ē calidior ꝛ ſiccior:ſicut mel calidius ē zuccaro:ꝛ ſilr̄ zuccarinus de zuccaro rubeo ē calidior zuccarino de zuccaro albo pp ſimilē cām:aut verius min⁹ frigidus vtriqȝ mellino.Et ita ſunt iſti calidiores magis ſubtiliatiui ꝛ abſterſiui ꝛ penetratiui ꝛ exiccatiui:ȝ.n.zuccarū ſit cal'm ꝛ mel:tñ acetū ꝛ aq̄ ſuperāt in cōpōne horū ſyruporū.Et iō ponunt ſyrupi frigidi.In quo tñ gradu frigiditatis ſint iſti ſyrupi nō ponūt diſtincte auctores:veriſil'e tñ eſtꝙ nō ſit multū vltra primū gradū ſyrup⁹ acetoſus fridus cū ei⁹ infrigidatio facilr̄ corrigaẜ: vt dicit Meſ.Que aūt ſit aceti cōpl'o ꝯſtat per Auic.ꝛ alios:ꝙ aceti acuti cōpl'o eſt mixta ex cal'o ꝛ frido ꝛ quāto eſt acuti⁹ tanto calidi⁹:ſapor.n.acut⁹ in cal'o fundaẜ: ȝ tñ eſt ſiccū me/rito vtriuſqȝ:ſed aceti acetoſi abſqȝ acuitate:ſicut ē acetoſitas agreſte ꝛ granatoꝝ acetoſorū ꝛ prunorū īmaturoꝝ ꝛ multoꝝ taliū ꝯpl'o eſt frida ſine ꝑmixtiōe taliū ꝑtium.Et Aui.velle v3:ꝙ tale eſt frigidū ꝛ humidū.2. cañ.cap.de aceto:qđ tñ apud me nō eſt bñ certū:non eñ vr̄ per hoc bñ q̄uo talia acetoſa ꝓhiberēt putrefa/ctionē:ſed de hoc alibi.Et ex iſtis pȝ ꝙ tā ſyrupus acetoſus q̄ȝ acetū multū ēt ſunt apti facere nocumētū.nā deſiccāt:ꝛ ſic nocēt ſiccis ꝛ macris ꝛ infrigidāt:ꝛ ſic nocent frigidis ꝯpl'onibus ꝛ maxīe frigidis ꝛ ſiccis:vt diciẜ tertio regiminis acutoꝝ:ꝙ nocet illis:in quoꝝ corporib⁹ colera multiplicaẜ nigra:ꝛ qꝛ multū penetrat: iō nocet neruis qui ſatis frigidi ſunt ꝛ duri qui ab alio eque frigido non ita patiūtur:ꝛ iō nocet mulierib⁹ magis q̄ȝ viris:ꝛ qꝛ ſunt frigidiores:ꝛ qꝛ habēt matricem: que eſt mēbꝛuȝ multoꝝ neruoꝝ:qꝛ participat multum neruis a cerebro venietibus:vt dr̄ in epidimijs a Cōmētatore:nocet ēt ſtomacho ꝛ inteſtinis hn̄tib⁹ ſenſitiuos debiles:qꝛ mordicat:ꝛ cū hoc cū ſunt vacui qñqȝ excoriant:vñ ꝛ diſſinteriā cauſant:vt dr̄ in hoc capi.ꝛ tertio regiminis acutoꝝ.ꝛ.18.ꝯtinētis.tuſſim ēt inci/tant:ꝛ ſic nocēt ēt habētibus vlcera in renib⁹ vl' veſica ꝛ a talibus diſpoſitionib⁹ ſumiẜ indicatio de nō dando acetū vel acetoſum ſyrupū:ȝ qñqȝ ꝓpter alia hn̄tibus tales diſpōnes ſit dandū cū ſuperāt iſtas in indicādo.

¶His habitis ſit iſta p̄ria ꝯcl'o.Nō cuilibet febricitā/ti febre putrida māli:cuius mā indiget digōne dȝ da/ri ſyrupus acetoſus ſimplex.Iſta ꝯcl'o p̄io pȝ ex di/ctis:qꝛ poſſibile eſt talē patiētē ex alijs diſpoſitionibus magis ledi a ſyrupo acetoſo q̄ȝ iuuari pp māe digōneȝ quā faceret.Itē poſſibile eſt māȝ eē adeo inflāmatā ꝙ fortius infrigidatiuū ſit exhibēdū:ſicut docet Auer.7. colliget.in cauſonide fieri infrigidationē cū aqua cucumeris ſarracenici:ꝛ aqua infrigidata in niue.Sȝ in tertiana aptione cū ſyrupo ſquingibin ꝛ aqua hordei.

¶Preterea ſtat materiam eſſe tam frigidam: vt ſyru/pus acetoſus dictus non ſit proportiōatus:imo ſit i/digentia calidorum ſyruporum.

¶Scđa ꝯcluſio.In oi genere humoꝝ faciētiū febreȝ putridā eſt aptus ꝯuenire ſyrupus acetoſus dictus vl' ſaltē ꝯferre.Iſta ꝯcl'o pȝ inductiue: qꝛ in gn̄e ſanguis eſt aptus ꝯuenire cū ſanguis fuerit groſſus ꝛ viſcoſus ad incidēdū:ꝛ ēt opponiẜ caliditati ꝛ humiditati ſue. In genere aūt colere pȝ ꝙ in tertiana damus ſyrupuȝ acetoſuȝ ad incidēdū cū colera eſt viſcoſa:ad īgroſſan/dū ꝛ infrigidādū cū eſt ſubtilis:ꝛ in ſlate ꝯcedit ꝛ ma/gis ꝯfert icidēdo q̄ȝ noceat īfrigidādo:vex in hoc plerūqȝ ꝯueniētior ē de melle:ꝛ ī melīa cū viſcoſa ꝛ ex flegmate fuerit:ꝯuenit ſilr̄ ducēdo ad ei⁹ ptes ꝓfundas ꝟtutes aliaꝝ medicinaꝝ:que ſecū danẜ/ꝯfert:vt dicit Meſ.ȝ forte per ſe ꝛ ſine alio nō qñqȝ ꝯferret.Et iſta eſt acutoꝝ intētio cū dñt:ꝙ ꝯfert in oi mā digerēda:ī/telligēdo hȝ gn̄a humorū.Qñ aūt ꝛ cū qb⁹ circūſtan/tijs ſit dādus ſyrupus acetoſus:ꝛ qñ acetoſior:ꝛ quā/do minus videbis ī pticularib⁹ locis:ꝛ ſilr̄ qñ ꝯpoſitus cū radicib⁹ vl' ſeminib⁹ vl' reb⁹ ſolutiuis.hoc.n.nō eſt de pn̄ti q̄one:qꝛ nō fuit de mēte auctorū:qñ laudaue/rūt ſyrupū acetoſuȝ ī cōitate ꝯferēda ad oēs mās dice/re de diuerſis ſyrupis diuerſarū ꝯpōnū:ȝ de vna ꝯpoſitiōe:vt dixi ſupra.¶Qui aūt volet ſophiſtice loq iu/xta dcā ſupra poſſet dicere ꝙ in oi mā digerēda:ꝙ di/geſtiōe indiget aliq̄ mō ꝯfert ſyrupus acetoſus.naȝ in col'a:aut icidēdo:aut infridādo:aut īgroſſando ꝯfert. In ſlate icidēdo vel īfridādo vl' abſtergēdo:in melīa ſaltē penetrare faciēdo ꝟtutē medicīarū ſecū cōmixtarū:in ſanguie q̄licūqȝ:aut icidēdo:aut īfridādo:cuȝ ȝ tñ ꝯſtat ꝙ nō pro q̄libet digerēda ſemp ſit daturus vt qñ nocumēta eſſent maiora vel qñ aliud melius para/tum dare poſſumus:ꝛ tunc ad argumēta rñdetur.

¶Ad ꝑmū dr̄ ꝙ in aliq̄ ſubtili ſlate digerēdo incōue/

Auer.col/ligȝ.5.c.de aceto dic̄ ꝙ ſuba fri. ī eo dña/tur ꝓpter acetoſitatē ꝛ ſi habeat partē vnā igneā que p ipſi⁹ acumen iudi/catur tādē ꝯcludit ip/ſum fri. ꝛ ſic. ꝛ maxime dic̄ vetuſtum.

Quib⁹ acetū noceat.

P̄ria ꝯcl'o

Scđa ꝯ.

UVA. BHSC. IyR_044_2

niēter darek:ſicut in deſcēſu ſfatis ſalſi ad pulmonē:tñ
in ſfate aliquo ſubtili ꝯfert:q̄ in multis talibꝰ eſt viſco
ſitas:īmo puto:ꝙ in oī tali nō ſalſo ⁊ indigēte digōne
⁊ ſi velis ſꝫ modū ſoſonis potes dicere:ꝙ etiā in ſalſo
ſfate ꝯfert:q̄ illud aut īdiget inciſiōe:aut eſt hñs ptez
calidā cōmixtā indigētē infrigidatiōe quā infrīdat ſy/
rupus. Ex q̄bus tñ nō ſeq̄tur:ꝙ ſit dādus. ¶ Et ego
dico ꝙ in ſfatica de flegmate ſubtili aquoſo:ꝯuenit ſy
rupus acetoſus incidēdo:⁊ ſilr̄ in flegmatica d̄ flegma
te ſalſo.nā inq̄ztum febrē cauſat ſi nō ſint alia acciden
tia ꝯſtat ꝙ in ꝑncipio indiget ſubtiliatōe ⁊ inciſiōe:vn/
de Auic.īfra in capl̄o de cura ſfatice vult ꝙ febres fle
gmatice:ſiue de dulci:ſiue d̄ acetoſo:ſiue de ſalſo fle/
gmate ꝯueniūt in ꝑncipio in neceſſitate ſubtiliationis
(⁊ inciſiōis.
¶ Ad ſcōm negat ꝙ nō ꝯuenit ī mā me/
lācolica:⁊ ad Hippocratē ꝯcedit ꝙ nocet acetū : ⁊ q̄ꝫ/
uis ēt hoc ibi nō dicat Hippocrates:dico ꝙ nocet ſy/
rupus acetoſus hñtibꝰ ꝯpl’onē aptā gnātioni melāco/
lie:ſed tñ ex hoc nō ſeq̄tur ꝙ nō dꝫ dari pp iuuamēta
que facit in mā melācolica indigēte digeſtiōe:q̄ illam
iam genitam incidit:⁊ facit in illam virtutes medici/
narum penetrare.

¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ Hipp.loco allegato:⁊ Gal.in cōmē
to loquūtur de oximelle multe acetoſitatis : qd̄ dicunt
ꝯferre qñ mā eſt multa ⁊ groſſa:vñ pp multitudinē nō
pōt exiccari a ꝟtute oximellis:⁊ pp groſſitiē īdiget īci
ſione ⁊ ſubtiliatiōe:qd̄ facit oximel:⁊ in mā ſil’is modi
cū eſſet pauca:aut cum eſſet paratior exiccari nō cōue
nit:ſicut ēt innuit Gal.tale oximel nō cōuenit in mate
ria ſubtili indigēte per ſcreatū expelli:⁊ ex his nō ſeq̄/
tur ſyrupum acetoſum nō ꝯuenire in cuiuſlibet gene/
ris humoris digeſtione cum facit febrē.nā in tali hu/
more qualis eſt ille.ſ.in acuto q̄ nō hꝫ excreari cū tuſſi
cōuenit:vt dr̄ ſupra de hac queſtione.

¶ Et ſcias ꝙ febris quādoqꝫ eſt tante vehemē/
tie ⁊ acuitatis:ꝙ nō lꝫ vti regimine cauſe.immo
indiget infrigidatiōe vltima:⁊ ꝓprie cū nō inue/
nis virtutē fortez reſiſtentē tolerantem.

¶ In iſta quarta pte p̄ie partis p̄cipalis docet Aui.
principaliter in quo caſu ſit incipiēdū ab infrīdātibus
in cura putride febris ⁊ quomodo in illo caſu ſit ꝓce/
dēdum:lꝫ īmiſceat aliq̄d de qñ opꝫ incipe a cā : ⁊ dicit
ſine alia diuiſione:ꝙ qñqꝫ febris eſt tāte vehemētie ⁊
acuitatis:ꝙ nō lꝫ tibi vti regimīe cāe.ſ.digeſtiuo ⁊ eua
cuatiuo:⁊ maxīe non licet vti iſto regimine niſi īuenis
virtutem fortem reſiſtentē ⁊ tolerantē actionem ⁊ acui
tatem febris:ita ꝙ medicus acuitatem per quā dꝫ di/
mittere regimen cauſe limitat cōparando ad virtutez:
q̄ ꝯprehendit:ꝙ ita debilitat vt non ſit ſpes ꝙ virtus
bene tolerare poſſit euacuationem vel digeſtionez niſi
ꝑcedat extinctio ⁊ confortatio:⁊ iō opꝫ ꝙ infrigident
infrigidatiōe vltīa. Sꝫ ſi inuenis virtutē fortē ⁊ reſiſtē
tem:⁊ tolerātē imꝑſſionē:tūc abſcinde cām : ⁊ expelle
humorē:etiam ſi febris ſit in vltimo acuitatis:vt dictū
eſt:ꝙ in furioſis oportet in prima die euacuare : ſi ita
expedit quarta particula ⁊ abſcindere.i.prohibere ci/
bum ⁊ non debes infrigidare:ita vt prohibeas matu/
rationem:ſed vbi virtus non ſit fortis ⁊ tolerans : tūc
ſis occupatus in equando cōplexionem contrariam ei
ſcꝫ febri:quare infrigida eam ⁊ viuifica virtutem cū ci/
bo.Et cū ꝟtus ſit fortis per ſuā viuificationē ⁊ confor
tationem:que fit cū infrigidatiōe ⁊ vincit cōtrariū ſuū
quod eſt humor:tunc redi ad cauſam.i.ad digerenduz
vel euacuandum.

¶ Circa primū dictum attende ꝙ duplr̄ pōt intelligi
ꝙ febris ſit tāte vehemētie ⁊c.ꝙ nō lꝫ vti regimīe cau
ſe:vno modo ꝙ in iſto caſu oīo negligak intētio ad cau
ſaz:⁊ hoc nō eſſet verꝫ.Nā quādo obuiamus febri om
nino neglecta cā augemus cām:ita vt inde ſequak no/
cumentum maius q̄ꝫ ſequerek ſi cauſam nō omnino ne
gligeremus ſine equali iuuamento. Scd̄o modo pōt
intelligi ꝙ nō ſequamur a dominio regimē:qd̄ indicat
cauſa īmo ꝑ maiori parte omittamus:⁊ hoc modo cō/
tingit:⁊ Auic. intelligit. verbi gratia. ſi in febre acuta
nihil de modis infrigidationis omittemus ꝓpter timo
rem augende cauſe:⁊ cū aqua frigida exterius exhibi/
ta:⁊ cum epithimatibus ad cor ⁊ epar:⁊ timpora:⁊ cū
cibis frigidis at ſi cā nō eſſet ꝓcedendum augebik au/
gendo oppilationes putredo in modis: ꝙ poſtea fe/
bris erit maior q̄ꝫ ante. Et iſte eſt vnus modus quomō
ꝑt intelligi Gal.10.terrapē.cum dixit:ꝙ ſanare febrē
⁊ cōtēnere cām nō laudat. Et enim modo vere cōtem
nik quādo nihil merito indicationis ab ea ſumpte va/
riamus in opere:ſed tñ ſi damus infrigidantia:que ꝓ/
hibent citā maturationem:nō tamen ita ꝙ addak mul
tum in oppilationibus.īmo gr̄a exempli. infrigidamꝰ
cum epithimate ad cor nō ponendo ad epar:⁊ cū ſyru
pis ⁊ cū ſuccis frigidis:cauēdo tñ a quātitate que nō
bene vincak a virtute:tūc nō vtimur regimine cauſe:ſꝫ
nō omnino cōtēnimus:⁊ eſt modus multotiens vtilis:
īmo neceſſarius. Et Auic.dicit ⁊ Gol.10.terapentice
hoc intendit ſꝫm Franciſcū de pede montiuꝫ:⁊ bene a
Gen.reprobatur per hoc ꝙ iſte eſt tertius modus po
ſitus a Gal.ibi contradictus: primo q̄m nō laudat ibi
Gal.⁊ ſic ille primus nō eſt hic tertius.

¶ Scd̄o no.ꝙ infrigidare infrigidatione vltima pōt ī
telligi duobus modis.vno modo q̄ infrigidek quantū
eſt poſſibile. Alio modo ꝙ infrigidek cum medicina in
vice vna remouente totū:aut quaſi totum exceſſum ca
loris ſupra temperamentū.primo modo nunq̄ꝫ debe/
mus tali vltima infrigidatione opari:q̄ interimit:ſcd̄o
modo multotiens qñ timor eſt in operātibꝰ paulatim:
ne ita ſuperek a caliditate febrili:ꝙ non poſſint debite
temperare calorez: ⁊ hoc ſcd̄o modo intelligimus hic.

¶ Tertio no.ꝙ ꝟtus qñqꝫ de ꝑnti ē ſatꝫ fortꝫ:ſꝫ tñ nō
ita reſiſtat cāe: ⁊ tolerat imꝑſſiōes eiꝰ ꝙ medicꝰ cōfidat
ipſaz tolerare euacuationē:que eſſet oportuna ad curā
attendēdo cāe:⁊ in iſto caſu non opꝫ attendere ad cām
abſcindendā: q̄ ſimul vt dicit Gal.10. terapen. cap.
primo.interimemus ⁊ febrem ⁊ hoīem:⁊ multo minꝰ
ſi inuenis iam virtutem debilitatā:⁊ ideo Auic.dixit:
ꝙ maxīe non licꝫ vti regimine cāe:ſi cum vehementia
febris non inuenis hec duo. Primum ꝙ virtus ſit for
tis.ſcd̄z ꝙ ſit reſiſtens:ita vt bene toleret morbi impreſ
ſionem: ⁊ hoc cognoſcitur partim expulſu: partim ex
operibus virtutum animalium:partim ex operibꝰ ꝟtu
tuꝫ nālīū.ꝟbi gr̄a.ꝙ in tpe morbi cū hac febre vidi aut
cito diminui iſtas virtutes:aut nō diminui.

¶ Quarto nota:ꝙ ſi cū acuitate ⁊ vehemētia febris
ꝟtus ſit tolerās:⁊ fortis dicit Aui.ꝙ debes abſcindere
cāꝫ ⁊ expellere humorē:⁊ ħ altero modoꝝ.nā ſi mā ſit
furioſa:debes euacuare vel q̄ſi eradicatiue euacuare.
Si ꝟo nō debꝫ notabiliter minorare:ita ſperet ꝑ ħ īten
tionē illā febris notabiliter remitti : ⁊volunt quidam
ꝙ Auic.dedit intelligi ꝙ quādoqꝫ in iſto caſu abſcin/
dis cauſam vehementie febris:quando humor eſt cali/
dus ſubtilis per ſolam infrigidationem:q̄ per hoc ſit
ꝙ ille humor non eſt cauſa vehementie febris. Ego
tñ puto ꝙ loquitur de duobus modis euacuationum
ſtatim dictis ſiue cum flobothomia:ſiue cum pharma
co facienda ſit talis euacuatio.

¶ Quinto nota ꝙ Gal.10.terapentice.cap.primo di/
cit plura ad ꝓpoſitum expoſitionis ꝓ̄ſentis partis: īmo
videtur Auic.hic voluiſſe quaſi ſententiam Gal.breui
ter ⁊ gloſatam ponere. Nō ergo erit indecens ſi dica/
mus hic illa dicta Gal.primo ergo dicit:ꝙ in febribus
in quibus eſt intra corpus cauſa accendens eas.prima
intentio curatiua debet eſſe ad cauſam remouendaꝫ.i.
vtplurimū prima in tempore quo ad vſum remedioꝝ.

ſecundo

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſecūdo dicit:ꝙ qꝛ alibi mōſtratū eſt:ꝙ febꝛes multoꝝ
dieꝝ pēdēt a putredine humoꝝ:ideo in iſtis ante eoꝝ
curā dʒ iſta cā remoueri:⁊ hoc aut eūando: aut ad be/
nignū reducēdo dʒ ītelligi:aut vtrūqʒ pꝛo ꝑte faciēdo.
Et addit ꝙ in h̄ nō opʒ negligere extiguere febꝛem.
Tertio dicit:ꝙ ſi adiutoꝛia extinctiua febꝛis.ſ.ſanatiua
cāe cōueniūt in idē:qꝛ.ſ.vnū ⁊ idē ſufficiat pꝛo vtroqʒ
vel ꝯueniat:tūc adiutoꝛiū eſt faciēdū parate.i.pꝛīo: qꝛ
nō eſt indicatio ad ꝯ̄riū:ſicut.v̄.g.ſi digeſtiuum colere
ſit frigidū:⁊ febꝛis extīctiuū ſit frigidū:tūc illud dʒ ad/
miniſtrari ſi ſufficiat pꝛo vtroqʒ.Quarto dicit: ꝙ ſi re/
media ꝑ que ſanat̄ ⁊ extinguit̄ febꝛis augēt cām accē/
dētē eas:aut ſi illa q̄ faciūt pꝛo cāe remotione irritāt fe
bꝛes:tūc eſt habēdū diligēs ſcrutiniū de ſpē auxilioꝝ
appꝛoximādoꝝ: ⁊ hoc eſt clarū ꝑꝑ ꝯtrarietatē indican
tiū.verbi gr̄a.cū humoꝛ faciēs febꝛeʒ ſit colera groſſa
vitellina:valde tn̄ calida:⁊ inflāmans. Quinto dicit:
ꝙ hoc ſcrutiniū fit ſufficiēter diuidēdo modū opatiōis
in tres:quoꝝ vnus eſt: ꝙ medicus extinguat febꝛem
cōtēnendo cām. Secūdus modus eſt ꝙ medicus ab/
ſcindat cām nullā curā habēdo de febꝛe. Tertiū eſt ꝙ
plurimū auxilioꝝ ferat̄ cōtra vnū iſtoꝝ.ſ.aut febꝛeʒ:
aut ꝯ̄ cām:qꝛ ꝯ̄ illud:qđ foꝛtius iudicat: nō tn̄ negligē
do reliquū:imo ſibi ēt vacando:ſed minus. Sexto di/
cit:ꝙ pꝛimū iſtoꝝ triū modoꝝ nō laudat:⁊ ſpecificat
quomodo:qꝛ ſi auxilia ꝑ que remouet̄ id qđ frigidum
eſt de febꝛe oīa ⁊ ſemꝑ dū ꝯ̄ febꝛeʒ opant̄ augeant cāʒ
faciētē febꝛē.ſ.putredinē:tūc pꝛo iſta nūq̄ʒ remouet̄ fe
bꝛis:aut magnitudo eius pꝛohibetur.Et rō qꝛ febꝛis ⁊
magnitudo ſua ſeq̄tur cām:que facit eā ⁊ magnitudi/
neʒ eiꝰ:ſi igit̄ iſta ꝯtinue auget̄:ſeq̄tur ꝙ nec febꝛis nec
eius magnitudo extinguit̄.Septīo dicit ꝙ ſcđs mōus
ſi bene diſtinguat̄ erit vtilis:⁊ diſtinctio fit hoc modo:
qꝛ ſi intolerabilis ſit foꝛtitudo febꝛis ipſi infirmo :non
opʒ augere febꝛē per remedia que abſcindūt cāʒ:quia
ita interficiendo:ſicut interficiemus ⁊ febꝛem ⁊ homi/
nem:ſed ſi febꝛis ſit non tante intenſionis:ꝙ pꝛius re/
ſoluat virtutē infirmi q̄ʒ cā remouetur:tunc remouere
cām nō curando de febꝛe erit modus non abiectibilis:
ſed vtilis.Ultimo dicit:ꝙ tertius modus non eſt abie/
ctibilis:immo vtilis qui pꝛecipit inſtare foꝛtius rei ma
gis indicanti:ſed non negligere debilioꝛem.

¶Et apparet mihi ex hoc pꝛoceſſu dictoꝛum Gal.ꝙ
modus intelligendi quem dat Franciſcus de pede /
montium ſupꝛa in pꝛimo notabili poſitus ſit ibi bene
impꝛobatus:⁊ ſimiliter apparet mihi ꝙ alia reſpon/
ſio quā dat Gen.que fere in idē reddit nō eſt ad men/
tem Gal.dicit enim ꝙ alij cōmuniter dicunt:ꝙ Gal.
nō laudat ꝙ attendatur febꝛi:⁊ ita negligatur cauſa:ꝙ
cum illis:cum quibus febꝛis extinguitur augeatur pu
tredo:ſupple ꝙ maius ſit nocumentū augendi putre/
dinem q̄ʒ iuuamentum extinguendi tunc eniʒ vere nō
remouetur febꝛis:nec magnitudo eiꝰ bene : ſicut verbi
gratia.ſi infrigidarem infundendo in aqua frigida per
quā infuſionē clauſis poꝛis multis fumis malis etiam
pꝛohibitis expelli augeat̄ putredo plus q̄ʒ cōferat ex/
tinctio. Aut ſi daret̄ aqua frigida cū cōditionibꝰ nō de/
bitis:⁊ hoc eſt in rei veritate ville dictū:vt dicit Gen.
qꝛ in omni caſu nō debemus ita augere vnum ꝙ plus
ſit nocumentuʒ iuuamento:ſed ex alio apparet ꝙ h̄ nō
fuit intentio Gal.nā ipſe poſuit tres modos ſolum.pꝛi
mus modus eſt attendere diſpoſitioni.nullo modo at
tendendo cauſe:qꝛ ſi aliquo modo attendit̄ cadit in ter
tio modo poſito a Gal.ibi qui eſt attendere vtriqʒ:ſed
magis foꝛtioꝛi.Et nō dicit Gal. ꝙ pꝛimus modus eſt
attendere diſpoſitioni plus nocendo augendo cām q̄ʒ
ꝓficiendo in extinguendo febꝛem. Nam tunc illi tres
modi poſiti a Gal. nō compꝛehenderent ſufficienter
ſcrutiniū:qđ ipſe vult haberi quādo contrarie opatio/
nes inducant̄ a cā ⁊ a febꝛe. Silr̄ videt̄ mihi ꝙ illud
occultū : qđ Gētilis dixit intelligi a Gal.tāq̄ʒ ab hoīe
qui oībus alijs melius iudicauit de particularibꝰ non
ſit a Gal.intellectū ibi:dicit eniʒ Gētilis:qđ voluit cō/
parare modū operādi:in quo attēdimus ad ſolā cāʒ ne
glecta febꝛe ad modū operādi:in quo attēdimus ad ſo
lam febꝛē neglecta cā:⁊ non dicit plus:ſed pōt intelli
gi ꝙ voluit iſtū ſm̄ modū eſſe magis vituperabilē pꝛi
mo:lʒ vterqʒ ſit vituperabilis:⁊ modus canonicus eſt
tertius:vel ꝙ vterqʒ aliq̄n eſt cōueniens:ſed minus cō
ueniens hic ſecūdus pꝛimo:⁊ nullus iſtoꝝ concoꝛdat
cum dicto Gal.Nam in vituperio huius ſcđi modi hic
ſ.poſiti pꝛo ſcđo:qui tn̄ eſt pꝛimus ibi poſitus a Gale.
dicit Gal.ꝙ pꝛimū non laudat:⁊ ſecūdū dicit opoꝛte/
re cū volumus eo vti determinare.i.diſtīguere diſpo
ſitiones egroꝝ:qꝛ in quibuſdā nō eſt ꝯueniēs: ⁊ in q/
buſdā nō eſt abiectibilis.i.vtilis. Si ergo aliq̄n cōtin/
git:vt iſti dicunt:ꝙ non licʒ vti regimine cāe:⁊ modus
pꝛimus eſt vtilis: vbi non plus nocemus agēdo putre
dinē q̄ʒ extinguēdo:vt dicit rō pꝛecedēs : ēt de pꝛimo
non debet dicere:ꝙ nō laudat:ſed ꝙ opʒ determina/
re ⁊ diſtinguere:vt in ſecūdo poſito a Gal. qui eſt pꝛi/
mus hic poſitus.Et ſilr̄ ſi Gal. ſolū intellexiſſet hoꝛuʒ
duoꝝ modoꝝ cōparationes: ⁊ ꝙ ſecūdus eſt cōueniē
tioꝛ pꝛimo:aut minus incōueniens vt īnuit Gentilis:
non dʒ vnum cū determinatione ad certos caſus lau/
dare:⁊ alios abſolute vituperare:īmo ſi vterqʒ cuʒ cer
tis circūſtantijs erat tolerabilis in vtroqʒ ponere circū
ſtantias.Et ſi vterqʒ omnimodo malus vtrūqʒ abſolu/
te vituperare:⁊ nullum cum circūſtantijs laudare. Sʒ
ipſe de ſcđo modo dicit: ꝙ ſi determinauerimus fiet
vtiqʒ nobis congruū:⁊ ita ēt ſi determinauerimꝰ opoꝛ
tune illuʒ qui eſt pꝛimus modus fieret nobis ꝯgruus.
Sed iudicio meo Auicē.optime intellexit:vt in bꝛeui
dixit:ꝙ opoꝛtet nō cōtradicere Gal. ¶Pꝛo quo cōſi
derandū ꝙ in iſtis febꝛibus multoꝝ dierū ꝑ totū tp̄s — Proceſ/ſus triplex in febꝛib[us] multoꝛum dierum.
cure poſſumus tribus modis ꝓcedere:⁊ loquoꝛ de to
tali pꝛoceſſu.nā vnus eſſet ꝙ attēdamus ad extinguen
dam febꝛem non opponēdo nos cauſe quoquomodo
nec in pꝛincipio:nec in medio:nec ī fine:⁊ iſte modus
eſt malus ⁊ vituperatus ibi a Gal.⁊ ideo in vituperio
eius dixit:ſi enim quibuſcūqʒ ſanauerimus auxilijs id
febꝛis:qđ ſemꝑ grauat̄ hic nobis augebūt ⁊ cām:q̄ fe/
cit eā:neqʒ interimemus febꝛē:nec eius magnitudinē
⁊c̄.volēs per hoc ꝙ dicit q̄buſcūqʒ auxilijs: ⁊ per hoc
ꝙ dicit ſemper dare nobis intelligi ꝙ loquit̄ de totali
ꝓceſſu in cura q̄n in illo non attēdit̄ cauſa ⁊ hunc in fe
bꝛibus putridis multoꝝ dieruʒ non laudat: qꝛ malus
eſt:⁊ non boni finis. Scđs modus ibi poſitꝰ eſt q̄n me
dicus in totali ꝓceſſu nō appꝛoximat aliqđ per ſe ex/
tinctiuū:aut infrigidatiuū:ſed ſolū vacat cāe remouen/
de.hunc dicit q̄n virtus eſt tolerās operationē medici
vſqʒ ad finē multotiens eē cōgruū: qꝛ euacuādo totalr̄
cām cū febꝛis ſit ab illa depēdēs: ceſſat febꝛis ſine ap/
pꝛoximatione alicuius extinctiui a medico per ſe:quia
iſta mala qualitas fiens ceſſāt remoto cōſeruāte.hic ſe
cundus modus nō eſt incongruus. Q̄n qʒ tertius mo/
dus eſt ꝙ attēdat̄ vtriqʒ pꝛo parte ⁊ hic eſt magis regu
laris ex quo vtplr̄m in totali cura eſt vtendū. Auic. aūt
voluit ꝙ in quadā parte tp̄is mēſurātis febꝛē q̄nqʒ re/
cte agēdo cōtēnimus cām ⁊ infrigidamus infrigidatio
ne vltima ⁊ cibamus:nihil ꝑ ſe cōtrarium diſpoſitioni
cāe applicādo:qđ.ſ.faciat ad eius digeſtionem vel ali
quē modū euacuationis ꝑ ſe:ſʒ hoc nō in in toto tēpo/
re.nam vult ꝙ poſtea redeamus ad cām viuificata vir
tute:⁊ ſic non ſumus in pꝛīo regimine īpꝛobato a Ga
le.⁊ qꝛ Marſilius lʒ ꝑ alia verba q̄ʒ Gen.tn̄ ſentētiam
Gen.ponit:pʒ eius expoſitionē nō eſſe cōuenientem:
⁊ ꝙ hec ſit intētio Gal.pʒ ꝑ verba eius ſtatim in eodē
cap.poſita vbi dixit. Igit̄ q̄ʒ plurimum quidē cā maio
rem foꝛtitudinem habet : ſupple in iudicando de ſui

UVA. BHSC. IyR_044_2

remotione q̄ʒ febꝛis:fiet aūt vtiqʒ qñ qʒ tāta febꝛis ma
gnitudo vt ſubito inferat ꝑnitiē niſi eā qs ꝓhibuerit:⁊
tūc opʒ hāc abſcīdētes pꝛiꝰ.ſ.magnitudinē febris de/
inceps ad cāe intētionē ire.hec Gal.vbi īnuit:ꝙ ante
febꝛis minoꝛationē medicus nō ibat ad cāe intētionē:
⁊ ſic ipſaʒ cōtēnebat pꝛo tūc: ſed nō ꝯtinue ꝑ totū tp̄s
febꝛis:qꝛ poſtea opʒ ad hāc intētionē ire. Nō ſic auteʒ
ſemꝑ opʒ ire ad intētionē extinguēdi cū cōtrario:qꝛ re
mota cā hec talis febꝛis ceſſat cum ſit mala complexio
fiens:que coꝛrūpit̄ ceſſante conſeruante ab intrinſeca
inclinatione ſui ſubiecti ad reditū ad diſpōnē ſuā nālē:
⁊ a ſuis naturalibꝰ inſtrumentis ad hoc ſibi datis a nā:
vt dixi in q̄ōne de malitia cōplexionis diuerſe.

¶ Pꝛeter hec attēde qd̄ dicit in ſcd̄a parte:qd̄ ſi inue/
nis virtutē foꝛtē reſiſtētē.ſ.impꝛeſſioni febꝛis:ita ꝙ nō
multum debilitetur:⁊ hoc intelligit̄ per verbū illud to
lerantis:ſupple ſiue febꝛis ſit foꝛtis:ſiue non:tunc de/
bes abſcindere cauſam.ſ.aut expellendo humoꝛē:ſup
ple ſenſibiliter:aut abſcindendo cibum ſupple totali/
ter vel partialiter:vt conuenit ſm̄ regulas infra dicen
das per quā cibi abſciſionem ſit euacuatio inſenſibilis
vt patet ex Gal.cōmento affo.Ex plenitudine, quecū
qʒ egritudines fiunt:⁊ multotiens alibi:ita ꝙ non vult
ſemper omnino tolli cibuʒ.Et ſubdit:ꝙ in iſto caſu nō
debes infrigidare infrigidatione : que.ſ. infrigidatio
ꝓhibeat reſolutionē materiei:vel ſupple digeſtionem:
aut aliam euacuationē. Et vltimo ſubdit:ꝙ ſi inuenis
virtutē deficientē.i.non aptā tolerare impꝛeſſioneʒ fe/
bꝛis:tunc ſis occupatus in equando cōplexionē ꝯtra/
riam febꝛi.i.in reducendo verſus tēperamentū ꝓpꝛiū
coꝛpus per infrigidationem.Et cum hoc viuifica vir/
tutem cum cibo:⁊ cum virtus eſt foꝛtis ꝓuiuificationē
ſuam:tunc redi ad cauſam.ſ.remouendā. Et hoc totū
eſt ſupꝛa declaratum.Sequit̄ textus.

¶ Et cū tu infrigidas de iſtis febꝛibus tunc non
infrigides eam cum eo : in quo ſunt ſtipticitas ⁊
exiccatio:ſicut ſunt trociſci infrigidantes niſi poſt
digeſtionem ⁊ euacuationem.

¶ Poſtq̄ʒ Auic.dedit gnāles intētiones habendas in
cura febꝛiū humoꝛaliū oſtēdēdo eaꝝ comparationes.
Hic docet cum quibus rebus debet medicus cōplere
dictas intentiones:⁊ dat cañ.in rerū iſtarū vſu:⁊ pꝛio
ponit vnum cañ.in vſu alterātiū.ſcd̄o ponit quedā do
cumenta ad pꝛopoſituʒ neceſſaria.tertio redit ad cañ.
ibi ſcd̄a ſtatim.(Et ſcias ꝙ cura febꝛis.)ibi tertia.(Et
ꝓuide ne occurrat.)In pꝛima dicit:ꝙ cū tu īfrigidas
in iſtis febꝛibus.ſ.putridis vel humoꝛalibus non de/
bes infrigidare cum eo: in quo ſunt ſtipticitas ⁊ exic/
catio:ſicut ſunt trociſci infrigidantes niſi poſt digeſtio
nem ⁊ euacuationem.

¶ Circa partē iſtā nota pꝛimo:ꝙ hic canon eſt d̄ infri
gidantibus:⁊ docet cañ.quo ſit infrigidanduʒ ante di
geſtionē ⁊ euacuationē:que infrigidātia cauere debe/
mus dicēs:ꝙ hec ſunt illa:que cuʒ hoc ꝙ ſunt frigida
ſunt ſicca ſtiptica:ita ꝙ nō negat poſſe infrigidari cum
frigido ſicco:qd̄ tñ non ſit ſtipticū:ſicut acetum vini:ſʒ
cum frigido:qd̄ ſit ita ſiccum ꝙ ſit ſtipticum:quēadmo
dum ſunt quidam trociſci frigidi:ſicut trociſci de ſpo/
dio ⁊ de berberis ⁊ ſimiles:⁊ rō eſt : qꝛ iſta frigida ſti/
ptica pꝛohibēt digeſtionē ⁊ euacuationē ingroſſando
materiam ⁊ claudēdo poꝛos ⁊ īmobilitādo quedā mē
bꝛa per que debʒ fieri expulſio:⁊ hoc merito frigidita
tis:⁊ cum hoc ſtipticitatis:licʒ igitur ſic ſtātibus dua/
bus intentionibus vna infrigidandi ⁊ alia euacuandi
⁊ digerendi quādoqʒ ſit neceſſarium infrigidare : ſicut
in febꝛe multe vehementie:tamē merito iſtarū duaruʒ
intentionum non debemus infrigidare cū ſtipticis:qꝛ
ſit nocumentum in pꝛohibēdo euacuationē ⁊ digeſtio
nem maius q̄ʒ opoꝛtet ꝓpter ſtipticitatem:⁊ ēt qꝛ iſta
alijs paribus non tā facit̄r penetrant infrigidādo vſqʒ
advenas diſtantes a ſtomacho.vt opʒ in caſibus illis.

¶ Secūdo nota:ꝙ nō tñ dicimus nunq̄ʒ eſſe ante di/
geſtionem ⁊ euacuationem infrigidandum cum ſtipti
cis:ſed dicitur ꝙ merito duarum intentionuʒ genera/
lium dictarum:ſed pꝛopter nimiā fluxibilitatē mēbꝛo/
rum inuentam in pꝛincipio:vt ſtomachi ⁊ inteſtinoꝛuʒ
ſtat medicum aliquādo hoc debere facere: quando ex
alia cauſa iuuamētū eoꝛum eſſet maius.

¶ Tertio nota:ꝙ trociſcus dr̄ a trocos grece:qd̄ ſigni
ficat rotā:ſunt enim ſicut parue rote:qꝛ rotūdi a duabꝰ
partibus cōpꝛeſſi:⁊ fiunt ex pulueribꝰ ⁊ coꝛpulentijs
medicinarū:⁊ id̄ lʒ poſſunt inueniri lenitiui ⁊ infrigida
tiui ⁊ calefactiui ⁊ aperitiui:plurimū qui ſunt frigidi:
qꝛ habēt coꝛpulētiā terreſtrē medicinarū:ſunt ēt ſtipti
ci:⁊ ideo Auic.dixit:ſicut ſunt trociſci infrigidātes: qꝛ
illi plurimū ſunt ſtiptici:licet poſſint fieri non ſtiptici:
ſicut de violis ⁊ turbith:⁊ de ſucco polipodij ⁊ agari/
co ⁊ ſimiles:quare autem inuenta ſit trociſcoꝛum com
poſitio vide Azarauium ⁊ Serapioneʒ in ſeptimo bꝛe
uiarij.

Queſtio.21.

Et quia zuccarū roſatū plerūqʒ ꝯcedit̄ a medi/
cis cā refrigerandi:ſolet hic dubitari:
vtrū zuccarū roſatū conueniat in pꝛincipio putridarū
⁊ ante euacuationē?Et videt̄ ꝙ nō:qꝛ eſt ſtipticū:⁊ ta
lia nō conueniūt in his hoꝛis. ¶ Ad partē aliā arguit̄
pꝛimo:qꝛ cōcedit̄ in almelilatu a Raſi.10.cōtinētis.⁊
ab Auic.infra conceditur geleniabin in flegmatica an
ſeptimum.Scd̄o.qꝛ zuccarum roſatū confoꝛtat ſtoma
chuʒ:⁊ coꝛ:⁊ ideo poteſt in febꝛibus cōuenire:⁊ aſſum
ptum eſt Meſue in antidotario capitulo de zuccaro ro
ſato:⁊ qꝛ conuenit febꝛibus:vt dicit quinto cañ.capi/
tulo de zuccaro roſato.

¶ Pꝛo dubio nota ꝙ nomē geleniabin : quod dicitur
zuccarum roſatum:aut mel roſ.cadit ſuper diuerſis re
bus:quādoqʒ etiam dicit̄ de condito de roſis cōpoſi/
to ex vna parte roſarum tritarum ⁊ tribus zuccari ta/
barzet.i.albi:aut tribus partibus mellis poſitis in ro/
ſis in ſubſtantia ⁊ facta decoctione per expoſitionē ad
ſolem tribus menſibus:aut quattuoꝛ:aut octo diebus
ſm̄ quoſdam.Quandoqʒ autem dicitur de eo qd̄ colat̄
ex hac mixtura.Et differunt iſta:quoniam colatū opʒ
ꝙ plus habeat aquoſitatis:⁊ cum hoc ſit minus ſtipti/
cum:⁊ minus confoꝛtatiuum:⁊ magis pꝛopoꝛtionalr̄
ſolutiuum.Qꝛ autem hoc ſit verum ptʒ:qꝛ geleniabin
dicunt zuccarum roſatū:⁊ ſilr̄ mel roſ.⁊ tam colatum
q̄ʒ non colatum hodie ita vocatur.

¶ Scd̄o no. ꝙ zuccaruʒ dicitur de ſucco cāne mellis: *Zuccari diuerſitates.*
ſiue cāne zuccari:ſiue ſit coagulatus ſiue non: ⁊ ſiue ſit
albus:ſiue rubeus:ſiue depuratus a parte pingui:ſiue
nō:⁊ he ſunt maneries zuccari:quas hodie habemus
in Italia.Sed aliud ē zuccurū qd̄ inuenitur coagulatū
circa cānam eius:ſicut gūmi:qd̄ exit de arboꝛe: ⁊ de h̄
dicit Aui.ꝙ abſtergit oculū:nō de eo qd̄ per decoctio
nem coagulat̄ ⁊ dicitur candi:⁊ aliud qd̄ inuenit̄ in in/
dia circa cānas:⁊ ſimiliter in arabia:de quo dicit Sera
pio:ꝙ quādo diſſoluit̄ in aqua mollit ventrē: ⁊ eſt bo/
num ſtomacho:⁊ cōfert doloꝛibꝰ veſice:⁊ renum:⁊ ab/
ſtergit obſcuritatē viſus.Sed neſcio vtrum de hoc in/
telligat̄ qd̄ inuenitur circa cānas zuccari vel circa alias
cānas.Et eſt aliud zuccarū qd̄ vocat zuccarū ahoſter.
⁊ aliqui dicunt hoſter:⁊ hoc dicunt:qd̄ emanat ab ocu/
lis ramoꝛū:⁊ a locis floꝛū arboꝛis habentis lata folia:
⁊ colligitur ab īcolis:vt dicit Serapio auctoꝛitate ab/
cauiſa.Sed Auic.ſcd̄o can. ſtatim poſt capl̄m de zuc/
caro facit capl̄m de zuccaro aluſaro. Et ſine dubio in/
telligitur de illo quod Serapio vocat hoſter:vt patet
per concoꝛdiam ſapoꝛum ⁊ operationum vtriuſqʒ: ſed
Auicē. dicit: ꝙ eſt ros cadens ſuper tali arboꝛe: que
coagulat̄.

Quid trociſcus ⁊ vñ dictus.

UVA. BHSC. IyR_044_2

ibi coagulatur: ⁊ vr̄ ꝙ ſit plurium modoꝝ: qꝛ iā.n. de eo eſt albū ⁊ egyptiū eſt declinans ad nigredinē: ⁊ credo ꝙ illud: qḋ dr̄ ſalumeni ſit de hoc gn̄e. ſ. qḋ inuenit coagulatum ſup cānas ab india vel arabia: lꝫ dicat Serapio: ꝙ ahoſter fertur ab alimentis: ⁊ ſic aliq̄ꝫ in vocabulo ſilr̄itudinem hꝫ cum ſalumeni. nos tn̄ vtimur zuccaro candi pro iſtis: ⁊ eſt noſtrū vtplurimū decoctuꝫ intantum vt poſt coaguletur: illo mō etiā inuenit in vaſis iulep ſiue roſati ſiue violati.

¶ Tertio nota ꝙ zuccarū nouuꝫ: ⁊ valde albū qḋ vocatur atabarzet: eſt minus calr̄m alijs. vn̄ Raſis tertio Almanſoris dicit caplo de zuccaro: ꝙ non calefacit niſi parū. ⁊ ideo vr̄ inter tēperata verſus calidū declinātia. Auic. tn̄ dicit ꝙ nouū eſt calidum in fine primi gradus. Et antiquū ex eo eſt ſiccū circa primū: ſed nouum eſt humidū in primo. De roſa autē dicit cōmuniter ꝙ eſt frigida in primo: ſicca in ſcḋo: loquēdo de roſa recēti. Nam ſicca eſt frigidior. Eſt tn̄ ꝯpoſita roſa ex parte calida ſolutiua poſita in ſuperficie dante ſibi odorem ⁊ parte terreſtri. ⁊ rubea ē fortior alba.

De zucca/ri roſati cō plexione.

¶ Quarto nota ꝙ de ꝯplexione zuccari roſati facti cū folijs roſarū rubearū modo ſupradicto ſunt varie ſn̄ie doctorū. naꝫ Marſili⁹ in q̄ōne huius tituli dicit ꝙ zuccarum roſatū eſt calidū ⁊ ſiccuꝫ. Ratio qꝛ calida dn̄antur in ꝯpoſitione ⁊ ambo ꝯponentia ſunt ſicca ⁊ in preparatione remouet plus de frigido ꝑ decoctionem ad ſolē ⁊ plus de humido: zuccarū. n. qḋ eſt ita calr̄m ſicut roſa eſt frigida ponit triplū ad roſas in ꝯpōne ⁊ ambe ſunt ſicce. Gentilis vero in ſili q̄ōne ponit ꝙ eſt ſiccū: ſed aut tēperatū in actiuis: aut remiſſe frigidū: ⁊ rō qꝛ zuccarū aut eſt tēperatū aut parū calidū: de quo dicit eſſe diſcordiā: ⁊ ſilr̄ de ſicco: qꝛ quidā dicunt ꝙ eſt ſiccum: qdam ꝙ eſt parū humidū: cum ergo roſe ſint manifeſte frigiditatis ⁊ ſicce in ſcḋo: ſequit ꝙ zuccarū roſatuꝫ: aut eſt tēpatū in actiuis: aut paꝝ frigidū: ſed ſiccum in paſſiuis: nō tn̄ multū. Azarauius vo. 15. ꝑticula antidotarij vult ꝙ taꝫ mel roſatū q̄ꝫ zuccarū roſatū ſint frigida: tn̄ frigidius eſt factū cum zuccaro: ⁊ magis cōueniens inflāmatis ⁊ febriētib⁹. vnde ſic dicit ad lr̄aꝫ: Et virtutes hoꝝ mirabiles ſunt he: caloreꝫ refrigerāt ⁊ ſtomachū ꝯfortant: ⁊ cōferunt febrientib⁹ ⁊ appetituꝫ excitant ⁊ ventrē ꝯfortant naturā paruꝫ ſtringunt ⁊ tremori cordis valēt ꝓpter odorē bonū queꝫ hn̄t ⁊ corp⁹ patientiū ꝯfortant: p̄cipue ſi cū zuccaro fiant: qm̄ zuccarina frigidiora ſunt ⁊ magis valent febrientib⁹ ⁊ calidis morbis. Hec Azarauius caplo de minoba de roſis qḋ eſt geleniabin. ⁊ Raſis. 3. Almāſoris ſm lr̄am quā habemus dicit: ꝙ eſt calidū zuccarū rob. vnde dicit ꝙ hi qui caloreꝫ ⁊ ardorē patiunt: ⁊ maxie ſi eſtas fuerit nullo mō ſumere dn̄t: calefacit. n. ⁊ ſitim affert. vn̄ putandum eſt hunc textū eſſe corruptuꝫ: vt dicit Simon Januenſis: ⁊ pꝫ ꝑ ſequentia verba vbi dicit: ꝙ ſi ipſum ꝓpter illud: qḋ diximus bibere neceſſitas cogit: cū ſyrupo de zuccaro facto recipit: ꝯſtat. n. ꝙ ſi zuccarū roſatum cum aqua calida datuꝫ ſit calidū: ꝙ etiā ſyrupus de zuccaro abſolute eſt magis calidus cum nō habeat roſarum tēperamentuꝫ. Et ideo dicit Simon: ꝙ in textu arabico principiuꝫ primi capli nō dicit zuccarum roſa. ſed geleniabin. ⁊ eſt cōmune ad id: qḋ fit cuꝫ melle: ⁊ ad id qḋ fit cum zuccaro. Et ideo in fine dicit: ꝙ ſi neceſſitas cogit dare geleniabin ad abſtergēduꝫ ſtomachum in calefactis detur illud: qḋ eſt factū cum zuccaro: innuens ꝙ nocumenta que dixit fiunt ab illo qḋ eſt factū cuꝫ melle. ⁊ ꝙ hoc eſt illud qḋ eſt calidū. Eſt tamen multa differentia in virtute zuccari roſati qḋ eſt factum cum rob rubeis: ⁊ illud: qḋ eſt factum cum albis: qꝛ cum rubeis eſt magis ſolutiuum ⁊ magis abſterſiuum ⁊ magis cordiale q̄ꝫ cum albis. Et ſimiliter inter factū cum rob maturis: ⁊ inter facta cuꝫ nō maturis: ⁊ inter factū cum ſiccis ⁊ factuꝫ cū viridibus: ⁊ quo ad ſecundas virtutes in oī zuccaro roſato eſt virtus ſiptica ſꝫ in quodā nouo humido facto eſt virtus ēt ſolutiua.

¶ Ex quib⁹ pꝫ ꝙ quo ad intētionē infrigidādi in febribus putridis zuccarū roſatū nō eſt cōueniēs in principio ⁊ ante eūonē: qꝛ cū infrigidatione hꝫ cōiunctā ſtipticitatē: quā merito mãe ⁊ caliditatis febrilis nō debemus querere. ¶ Pꝫ ſcḋo ꝙ gr̄a ſoluēdi tm̄: aut digerēdi materiā iterū nō eſt ꝓportionatū: qꝛ in febrib⁹ colericis habemus multa magis ꝓportionata: ſicut ſyrupū acetoſum: aut decoctionē prunoꝝ ⁊ ſimilia. Et in flegmaticis haberemus ēt ſolutiua magis appropriata flegmati. ¶ Tertio pꝫ ꝙ ēt in febrib⁹ multe inflāmationis nō eſt cōueniēs extinctiuū: qꝛ cū eis aqua frida inflāmet. vt dr̄ infra multo fortius inflāmaret zuccaꝝ roſatū ꝙ eſt ita parū frigidū. ¶ Sed quarto cōcedit ꝙ in febribus: in quib⁹ in principio indigemus euacuatione materierū cōtentarū in ſtomacho maxime ſubtiliū: ⁊ cū hoc indigemus confortatione ꝙ zuccarū ro. ⁊ mel ro. pn̄t cōuenire ꝑ intētionē cōfortādi: ⁊ hoc eſt ſicut in flegmatica vt patebit infra: ⁊ ita forte poſſꝫ cōuenire merito cōfortatiōis cordis ⁊ maxime cōmixtū cū aliquo alio corrigēte ſtipticitatē ſi de eo indigetur.

¶ Ex quib⁹ pꝫ quare Aui. loquēs de infrigidantibus nō nominat in cura febriū zuccarū roſatū: ⁊ ſimilr̄ Halyabas. ⁊ quare Raſis in diuiſionib⁹ in caplo de febribus compoſitis dat zuccarū roſatum non in primis viribus: ſed ſecundo. Et vt patet intelligenti dicta quomodo ſm varias circūſtantias dari debꝫ vario modo. Et in flegmatica plurimū erit cōuenienti⁹ mel roſatuꝫ q̄ꝫ zuccarum. Et ꝙ ſyrupus roſatus factus cuꝫ infuſione eſt ſolutiuus: ⁊ factus cū aqua roſa. eſt conſtrictiu⁹: licet in vtroq̄ꝫ ſit ſtipticitas.

¶ Et ſcias ꝙ cura febris putride eſt diuerſa a curatione febris ethice. Curatio enim ethice ē cōtenta ſuper contrarietateꝫ egritudinis: ⁊ curatio febris putride nō eſt contēta ſuper cōtrarietatem egritudinis tantuꝫ: imo ſuper abſciſionem cauſe eius: quāuis illud qḋ eſt conueniens egritudini ⁊ cibationi ſit amicuꝫ virtuti ex parte ſui. ſ. virtutis ⁊ inimicū virtuti ex parte: quoniā eſt amicum inimico eius: ⁊ eſt materia quare eſt adiuuans vtrūq̄ꝫ earum: quāobreꝫ indigemus in regimine eius canone: ⁊ nos ſingulare capitulum ei ſi deus voluerit faciemus.

¶ Hic ponit quedā documēta ad propoſitū neceſſaria vt mihi videt ⁊ non ſunt can̄. vel regule de rebus cum quibus ſit opportunū infrigidare: aut euacuare ⁊ ſunt tria documenta. ſecundū ponitur ibi. (Et ſcias ꝙ non eſt poſſibile.) tertium ibi. (Q ſi ignoras eam.) ¶ In prima dicit ꝙ cura febris putride eſt diuerſa a cura febris ethice: qꝛ cura febris ethice eſt contenta ſuper cōtrarietate egritudinis tantum: ſed cura putride vltra contrarietatem egritudinis: oportet ꝙ fiat cum abſciſione cauſe eius a qua depēdet: quāuis etiā ſit alia differentia: quoniam illud qḋ in febre putrida eſt conueniens egritudini ⁊ cibationi ſit amicū virtuti ex parte qꝛ. ſ. per ipſum virtus confortat ⁊ eſt cibus: eſt etiā ex parte cibi. ſ. virtuti inimicuꝫ: qꝛ eſt amicū inimico eius ſ. materiei a qua pendet putrida febris: quare ſequit ꝙ eſt adiuuans vtrunq̄ꝫ. ſ. virtutem ⁊ materiam. ⁊ ideo propter hanc contrarietatem indigemus in vſu ciborum in putrida febre canone ſiue regula ſupple magis q̄ꝫ in vſu ciborum in ethica. ⁊ alia regula. Et ideo nos Auic. faciemus huic canoni ſiue regule ſingulare capitulum ſtatim poſt preſens capitulum.

¶ Ubi nota ꝙ licet Gētilis hanc parteꝫ aliter introducat quaſi probationē vnius can̄. ſupra ſtatiꝫ poſiti: ſed

UVA. BHSC. IyR_044_2

pro certo iſta eſt melior expoſitio. vide textum.
¶ Nota ſecūdo. ꝙ qꝛ febris ethica eſt febris facta ⁊ nō
hꝫ cām corpori intrinſecā a qua depēdeat depēdētia
ſpeciali iō circa cāe remotionē inquātū eſt talis febris
non opꝫ ſolicitari: ſed opꝫ ipſaꝫ extinguere cū contra/
rio. ſ. infrigidante. vt dicet deo duce capitulo ſuo: fe/
bris aūt putrida vt huiuſmodi habet cām a qua depē/
det intra corpus dependentia ſpeciali. ⁊ ideo opꝫ cau
ſam abſcindere iuxta ſuperius dicta.
¶ Tertio cōſidera: ꝙ dixit illud qđ eſt cōueniēs egritu
dini ⁊ cibationi. Et Gen. ꝑ cōueniēs egritudini intel/
ligit infrigidans. Tamē qꝛ Auicē. non ꝓſequit nisi de
cibo. ideo ego intelligo ꝙ hec eſt ſcđa dīa inter curā
ethice ⁊ putride: large ſumēdo curā ꝙ cibū inquantuꝫ
dꝫ exhiberi patiētibꝰ putridā indiget cōſiderationibꝰ
alijs q̄ꝫ pro curādo ethicā: ⁊ cōſiderationibus ſubtili/
bus: qꝛ ibi ſunt cōtrarie indicationes. ⁊ iō intulit ꝙ in
eo indigemus canone ⁊ regula ne erremus. ꝓ qua ha
benda facit capitulū ſingulare ſtatim ſequēs: nō ita au
tē de cibatione patiētiū ethicā. hoc ergo documētum
fuit vtile ad faciēdū nos intelligere cām. quare in mul
tis regulis in cura putridarū indigemus ⁊ pro alteran
tibus ⁊ pro digerētibus ⁊ pro euacuantibus ⁊ pro ci/
bis patiētium putridas.

¶ Et ſcias ꝙ non eſt tibi poſſibile curare febreꝫ
niſi cognoueris eam.

¶ Hoc eſt ſcđm documētū: in quo dicit te debere ſci/
re ꝙ nō eſt tibi poſſe ꝙ cures febrē niſi poſtq̄ꝫ cogno/
ueris eam ⁊ hoc de cura q̄ fit certe: nō caſu: ⁊ nō intel/
ligas ꝙ nō potes curare niſi poſtq̄ꝫ cognoueris ꝙ ſit
febris: aut niſi poſtq̄ꝫ cognoueris ꝙ ſit putrida. he. n.
due cognitiōes preſupponunt in iſto capl'o: ſed loquit
de cognitione ſue cāe: qꝛ cognoſcas cāe ſue ſpēꝫ an ſit
flegma vel colera vel aliꝰ humor: ⁊ ſił'r cāe diſpōnū: an
ſit digeſta an cruda an viſcoſa: ⁊ ſic đ alijs. ⁊ an ī venis
an in ꝑticulari loco: puta epate vel alio: cū. n. cura pu/
tride regrat oppōnē ad cāꝫ: iſta āt nō fit artificial'r niſi
cognita cā: ſeqtur ꝙ nō poſſumꝰ curare talē febrē: nō
ſtāte dicta cognitione: ⁊ ſꝫ artificial'r ⁊ determinate vel
appropriate. Nam ſine tali cognitione neſcis que ap/
propriat ad cauſe remotionem.

¶ Qꝛ ſi ignorraueris: tunc ſubtilia regimen.

¶ Ponit tertiū documētū di. ꝙ ſi ignoras febreꝫ. ſ. in
cauſa ſua modo dicto: tūc ſubtilia regimen. Et quarta
primi dī ꝙ cū ignoras egritudinē relinque eā nature:
q̄m aut curabit: aut tādē manifeſtabit. Ignorātia tamē
de qua illic dicit eſt magis cōis q̄ꝫ de qua hic. Naꝫ hic
iaꝫ ꝓſupponit ꝙ ſcio eē febrē putridā: ſed ignoro cāꝫ
mō dicto ibi. ſ. quarta primi. ignorat magis egritudo
iuxta illum cañ. Et ex hoc pꝫ cañ. verificatio vel docu
mēti. Nam ſi eſt putrida ꝙ cognoſco iam tūc ꝙ indicat
de cibi ſubtiliatione iuxta illud: qđ ſequēti capl'o dicit.
Et ſi nō eſſet id qđ attinet virtuti ⁊ indicat. igitur talis
morbꝰ ſubtiliatione regiminis: niſi ergo virtus nō con
ſentiat ſubtiliādū eſt regimen. Si vero virtus ſit valde
debilis ēt quo ad quātitatē cibi in via vna dandi ſubti
liandū eſt regimē. Alio mō dicit Gēti. ſubtiliādo regi
mē non ſit īpedimētū virtuti: ⁊ hoc mō relinquit natu
re vt precipitur primo cano. fen. 4. Aliter ⁊ magis pla
cet Gētili: qꝛ tales febres quas ignoramus ſunt: ī q/
bus nec quo ad pulſuꝫ: nec quo ad exeūtia: nec quo ad
caliditatē perceptā ſunt accidētia fortia. in talibꝰ autē
dubitamus an ſit: qꝛ mā eſt pauca que mouet multa la
tenter: an qꝛ materia eſt groſſa. ⁊ ideo futura cronica.
Et in talibꝰ caſibꝰ conuenit in principio ſubtiliatio: vt
dicet infra: qꝛ poſſumus in ꝓceſſu ingroſſare ſi futura
ſit cronica. ⁊ tunc gradus ſubtilitatis dꝫ eſſe ſꝫm virtu
tis tenorē: qꝛ merito morbi ſubtiliamus vltime: ⁊ hoc
conſiderando ꝙ poſſit tolerare cum tali ſubtilitate vir/
tus tribꝰ: aut quattuor diebus. in tot. n. exiſtimat quot
manifeſtabit nobis. ⁊ ideo Raſ. 16. cōtinētis. tp̄s po/
ſuit q̄ttuor dierū in tali caſu de ſubtiliādo. Et lꝫ Gen.
dicat ꝙ iſte eſt canon reſpiciens modū eūonis non ap
propriate alicui humori qđ ſit ꝑ ſubtiliationē cibi ſicut
cognouerimus materiā febris: ſed nō appropriate: tñ
mihi vī ꝙ canon ſubtiliādi vel ingroſſandi pertinēt ſe
quēti capl'o: vt pꝫ. ⁊ iō nō obſtāte ꝙ ꝑ ſubtilitateꝫ fiat
euacuatio: tñ nō ꝑꝑ hoc dī hic: ſꝫ incidēter ne qs crede
ret ꝙ medicus in cañ. dicto nihil deberet ꝑcipere. di/
xit cañ. pertinētē ad regimē. Et innuit ꝙ ēt poſſumꝰ fa/
cere clyſteria cōia. ſi opꝫ pro fecibus curandis: ſed ap
propriate reſpiciēdo materiā ſunt dimittēda: qꝛ igno/
ramus ꝙ cōueniat. Et quidā medici in talibꝰ caſibꝰ di
cunt ſyrupū in vtraqꝫ materia cōuenientē: ſicut aceto/
ſa: ⁊ talia faciunt que nō multū obeſſe poſſunt.

¶ Et prouide ne occurras paroxyſmo niſi ven/
trem habeat vacuum.

¶ Hic redit ad cañ. ⁊ ꝑ̊ ponit cōes cañ. magis cōcer/
nētes opus cōtra māꝫ. ſcđo magis cōcernētes opus ꝯ̄
calorē febrilē. tertio redit ad cañ. magis ſpāles ſiue ap
propatos ꝯ̄ maneries māeꝝ. ibi ſcđa. (Et nō ꝓhibeas
⁊c.) ibi tertia. (Et cū admiſtraueris iſta ⁊c.) Canones
autē cōiter dati contra mām ſunt partim ad ꝓhibendū
impedimēta digeſtionis ⁊ euacuationis: quidā directe
de eūando: ⁊ pars diuidit in tot partes quot ſunt cañ.
Et iudicio meo ſunt nouē: vt patebūt legēdo. ¶ Pri/
mus ergo eſt de ꝓhibēdo impediēs digōnē ⁊ minora
tionē materie: vbi dicit: ꝙ ꝓuideas ne paroxyſmus oc
currat ei niſi vētrē hēat vacuū. Nā plenitudo ventris
occurrēte ꝑoxyſmo eſt cā ꝙ cibus ⁊ mā in vētre exiſtēs
mouet a malo motu a calore preter nām. ⁊ ideo ex ea
cauſa morbi fouet ⁊ vapores qui a tali re eleuantur au
gent febrē: ⁊ ꝓhibent citam reſolutionem materie pa/
roxyſmi: ⁊ iterum calor occupatus circa digeſtionē eo
rum que ſunt in vētre nō pōt tā libere vacare digeſtio
ni ⁊ reſolutioni materiei febris. Iſtum ergo cañ. nō di
co de euacuatione materie ſiue cōis ſiue ꝓprie: qꝛ hic
non dicit ꝙ euacues. poteſt. n. eſſe ꝙ venter eſt vacuus
⁊ ſufficit tibi ad cañ. obſeruantiam ꝙ nō ꝑmittas iple
ri: ita ꝙ in hora occurſus ꝑoxyſmi erit vacuꝰ: ⁊ iſte ca/
non eſt ita de exacerbatione ſicut de paroxyſmo: ⁊ cō/
muniter ſolet queri de quo ventre intelligit: quidaꝫ di/
cunt ꝙ de ventre inferiori: ⁊ ideo ſi putamus feces eē
in inteſtinis ⁊ natura nō euacuat: aut cum clyſteri: aut
cum ſuppoſitorio competenti hora euacuamus. Et q/
dam dicunt ꝙ intelligitur de ſuperiori ventre: ita ꝙ
nō demus cibū ita ꝓpe paroxyſmū: qñ veriſimile ſit in
principio exiuiſſe ſtomachū. Et quidā dicunt de vtro/
qꝫ: ⁊ nō credo ꝙ intelligant ꝙ omnino in ſuperioribꝰ
inteſtinis: nec in ſtomacho: nec in inferioribus ſit ali/
quid. Nam hoc eſſet valde raro obſeruandum in inter
polatis: in quibꝰ nō multū ſubtiliandū eſt plerūqꝫ. Naꝫ
oporteret cibū: aut ſubtilē valde dari añ paroxyſmuꝫ:
aut ſaltem. 12. horis ante nō cibare: cum vix a medio/
cri cibo in. 12. horis ſint omnia iſta vaſa vacua. Intelli
go ergo ꝙ quādo febris ē talis modi: ꝙ habemus tp̄s
in quiete: aut ī tepore: faciamus ꝙ groſſa īteſtina ſunt
vacua a fecibus: ⁊ ſtomachus a cibo ⁊ potu niſi ꝓpter
aliud accidens: qđ magis timeret q̄ꝫ nocumenta predi
cta: vt quādo timemꝰ ſincopim vel arefactionē vel cur
ſum colere ad ſtomachū ⁊ ſitia: de qbꝰ infra dicemus.
Et dixi in febribus: in quibꝰ tantū eſt tempus quietis:
aut teporis ꝙ hoc fieri poſſit ſine maximo nocumento
ꝓpter flegmaticas: in quibus ſufficit dari cibum quat/
tuor horis ante paroxyſmū. vt infra patebit. Et qñ cō
iungunt due tertiane longorū paroxyſmorū: ī qbꝰ hic
cañ. nō ſeruat ꝓpter nō habere tp̄s ita faciēdi ſine ma
iori nocumento: ⁊ infra in particularibus locis dicet.

¶ Et non

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶Et nõ moueas in die paroxyſmi aliquid quãtum poſſibile eſt tibi: neq₃ cures febrem.

¶Hic eſt ſcõs cañ. in quo dicit Aui. ꝙ nõ moueas in die poxyſmi aliqd. ſ. euacuãdo mãm quãtũ tibi poſſibile eſt. Et ſubdit incidẽter ꝙ in tali die non cures febrẽ ſ. infrigidãdo. Et de iſto cañ. quo ad ſcõm dictũ infra dicet. hic dimittatur. Queſtio. 22.

Sed quo ad primũ dubitat. Utrũ debeamus euacuare aliqd ĩ die paroxyſmi: Et videt ꝙ ſic: qꝛ in cõtinuis tam cõcluſis ꝙ̃ ꝓportionalib⁹ euacuandũ eſt. vt pꝫ de cauſone ſynocha ꝛ tertiana continua ꝛ alijs infra: ſed in talibus eſt maius nocumentum euõnis ꝙ̃ in interpolatis in die paroxyſmi. ergo etiã in interpolatis eſt euacuandũ in paroxyſmo. ꝛ patet minor: qꝛ maior vtplurimũ in cõtinuis eſt ebullitio ꝛ maior aggrauatio virtutis a mã febris. ſi ergo ne hic motus cõtingat fortis exiſtẽs cum motu materiei pro certo nõ debemus in die poxyſmi interpolate mouere. ſilr nõ deberemus in die ꝯtinue.
¶Confirmat: qꝛ in febribus omni die paroxyſmãtibus eſt euãndũ. vt infra caplõ de flegmatica: ꝛ tamen non niſi in die poxyſmi. ¶Scdo. qꝛ qñ mã eſt magis mobilis magis cõuenit euãtio: ſꝫ hꝰ eſt in die poxyſmi. ergo maior pꝫ ĩfra ꝺ furioſa in hoc caplõ. Et pp hꝰ multi medici euacuãt aut in ꝑncipio poxyſmi: aut in hora ꝯiunctiõis lune. ꝛ pꝫ ex mauro ꝑcipiẽte in cõmẽto ſcdĩ affo. dari euõnẽ in hora motus hũoris: ꝛ mĩor pꝫ: qꝛ in illo tpe poxyſmi agitat mã: ꝛ iõ fit magis mobilꝭ.
¶Tertio nã facit criſiꝫ in die poxyſmi: vt tertio ꝺ criſi: ſed medicus eſt imitator nãe: ergo dꝫ in tali die euacuare. Et ꝑcipue qꝛ qñ mã nõ mouet dꝫ mouere hora mot⁹ nãe: vt ĩfra in caplõ q̃ eſt hora poxyſmi: ꝛ qꝛ qñ ꝙ in tali poxyſmo nã nõ cõplete euacuat: pꝫ ꝙ medic⁹ dꝫ tũc ꝯplere euõnẽ: vt dꝫ pᵒ affo. affo. 2. in cõmẽto.
¶Quarto ꝯtingit in poxyſmo medicũ ꝑcipe motũ humorꝫ ad apoſtemãduꝫ aliquod principale mẽbrũ: puta cerebꝝ: qꝛ videt ſignat inchoãtis freneſis: ꝛ ſi expectat per totũ paroxyſmũ: fiet apoſtema ꝯfirmatũ mortale: ergo pro tũc dꝫ euacuare. ¶Itẽ cũ ĩ ꝑncipio quartane ꝛ flegmatice vomitus conueniat: vt infra dicet ꝛ habetur a Raſi. 16. continentis capitulo vltimo: ſequit ꝙ aliqñ mouẽdũ eſt in die poxyſmi. ¶In oppoſitũ eſt
¶Pro dubio notandũ pᵒ ꝙ per mouere (Auic. h. hic non intelligunt vniuerſalr oẽm modũ euõnis. naꝫ euacuatio que eſt: aut ꝑ inſenſibilem reſolutionem: aut per ſudorem multotiens in poxyſmo eſt iuuãda etiam magis ꝙ̃ ĩ die quietis: qꝛ tũc natura facit materiei mote ad paroxyſmandũ talẽ motũ euacuationis. Et medicus põt ꝛ dꝫ iuuare illũ: ꝛ fit ſine notabili nocumento cũ fricationibus leuibus: ꝛ alijs modis. intelligimus ergo mouer. i. euacuare aut cũ farmaco exoluente: aut cũ flobotomia: aut cuꝫ vomitu: aut ꝓuocatione vrine.
¶Scdo no. ꝙ per diẽ paroxyſmi nõ intelligit hic niſi tp̃s paroxyſmi nõ omnem diem: in cuius aliqua parte eſt paroxyſmus. ſepe. n. 20. hore diei ſunt de quiete: ꝛ quattuor vel pauciores occupantur a paroxyſmo. Et conſtat ꝙ in illis. 20. põt fieri euacuatio modis dictis.
¶Tertio no. ꝙ ĩ hora paroxyſmi mã mouet ꝛ ſpargit ꝑ corp⁹: ꝛ v̾tus debilitat ꝑ viã aggrauatiõis ꝛ ꝑ viã reſolonis ꝛ corpus ꝑternãliter caleſit. motus ergo mãe ꝓ tũc ẽ cõtra motũ quẽ facit farmacũ ſolutiuũ: aut vomitiuũ ꝑcipue quo ad plurimã ꝑteꝫ. Et iõ merito hui⁹ motus a farmaco difficilis ẽ virtuti: ꝛ qꝛ mot⁹ duos virtus nõ tã bñ tolerat ꝛ regulat: ſicut vnũ. ideo in tali die virtus nec tã bñ tolerat motũ farmaci: aut alteri⁹ fortis mouentis humorẽ: nec tam bñ regulat talẽ motũ: ꝛ tertio qꝛ farmacũ vtplꝭm eſt calefactiuũ ꝛ motus eſt calefactiuus. iõ magis incõſequenter caleſit corp⁹ in die paroxyſmi cũ motu humoris ꝙ̃ in alia die alijs paribus.

¶Quarto nota: ꝙ in febrib⁹ multotiẽs ꝯtingit ꝙ mouent vel diſponunt vel diſpoſiti ſunt ita humores ꝙ ĩminet magnũ periculũ ſi nõ cito euant: qõ eſt maius ꝙ̃ periculũ: qõ ſequit: ꝛ dãnũ in eoruꝫ euõne: ſicut qñ eẽnt furioſi vel venenoſi vꝉ mouerent ad apoſtemãdũ aliqõ ꝑncipale vel ita ſunt facti ꝓpinqui vijs ductuuꝫ ꝙ ſine multo labore euant: ꝛ multo magis nocent ſi dimittant: ſicut qñ mouent ad cõcauitatẽ inteſtinorũ vel ſtomachi. Qñq₃ ẽt ſunt febres talis modi ꝙ nõ poſſumus in earũ tẽpore habere diez ſine paroxyſmo: ſicut paroxyſmãtes oĩ die: aut ſine forti moleſtia: ſicut in cõtinuis. In iſtis igit caſibus euacuãdũ eſt ĩ die paroxyſmi cũ pharmaco: aut cũ flõmia: aut cũ vomitiuo vel ſeceſſiuo: qꝛ minus nocumentum eſt ita facere ꝙ̃ dimittere: alijs tamẽ paribus melius eſſet talẽ euõnẽ facere in die quietis: ſi haberemus illum. Et hoc eſt qõ Aui. voluit dicere cum dicit: quãtuꝫ tibi plus poſſibile eſt: qꝛ ſi eſt tibi poſſibile cum vtilitate infirmi vel ſine periculo: bonuꝫ eſt tales motus non facere in die paroxyſmi ꝛ expectare horã quietis. Cũ aũt hoc facere nõ poſſumus ſi dat nobis tp̃s expectam⁹ horã teporis. vt in cõtinuis ꝓportionalibus: aut ſaltẽ quietiorẽ horã diei vt in ſynochis qñ nõ eſt tãta feſtinãtia neceſſaria: qõ ẽt hoc paruũ expectare nõ poſſumus qñ ſuperuenit occaſio: qõ minus malũ eſt non expectare.
¶Et reducẽdo ad concluſiones ſit iſta prima: ꝙ qñ ꝙ̃ Pria ꝯclo
euacuandum eſt in die paroxyſmi ꝛ eſt probata ꝑ rationes ante oppoſitum.
¶Scda ꝯ: ꝙ alijs parib⁹ melius eſt euãre modis di- Scda ꝯ.
ctis in tẽpore quietis ꝙ̃ in tẽpore paroxyſmi. Pꝫ ꝑ nocumenta maiora que ſunt in tpe paroxyſmi. Cuꝫ ergo tale tp̃s expectari põt dꝫ expectari: quãdo. ſ. nõ ẽ maius nocumẽtũ in expectatione ꝙ̃ euacuatione tẽpore illo. Nõ dico ergo ꝙ intẽtio Auic. fit ꝙ non ſit mouẽdũ regulr. i. ſine notabili nocumẽto in tpe paroxyſmi: qꝛ forte cũ pharmaco exoluẽte ꝛ cũ forti flõmia nõ fit hoc mõ euacuatio: nec in tpe paroxyſmi: nec quietis: qꝛ in oĩ tali forti motu eſt notabile nocumẽtũ: ſed fuit intentio quã dixi. ¶Qꝫ ſi dicat: qñ eſt maius nocumẽtũ in expectãdo ꝙ̃ in euacuãdo in paroxyſmo. Dicit ꝙ ẽ in caſibus ſupradictis: ꝛ de eis ſcribit in ꝑticularibus locis infra. ¶Scdo queres cũ nã faciat criſiꝫ ꝑfectã plurimuꝫ in die paroxyſmi ꝛ in hora fortis motus mãe: ꝛ medicus debeat eẽ imitator nãe: quare medicus non debꝫ euãre in die paroxyſmi. ¶Marſilius hic dicit ꝙ medicũ imitari nãm nõ intelligit ꝙ medicus ita operetur ſemp ſicut nã: imo intelligit ꝙ deberet agere vt eſt melius nature. Nunc aũt qꝛ melius eſt nãe ꝙ fiat euacuatio in die quietis. iõ hoc dꝫ facere medicus: ꝛ ĩ hoc imitat naturã. Mihi tñ nõ videt ꝙ hec ſit intentio dicentium ꝙ medicus dꝫ imitari naturã. naꝫ arguunt ꝙ qꝛ natura euacuat qñ mã eſt digeſta. ideo medicus dꝫ euacuare qñ mã eſt digeſta: qõ nõ bene ſequeret clare ad antecẽdens intellectũ illo modo. vt dicit Marſili⁹.
¶Gentilis in hoc paſſu dicit: ꝙ hec cõſequẽtia nõ valet. natura euacuat in die paroxyſmi in criſi bona. ergo medicus deberet ita facere: cũ ſit eius imitator inquãtũ poteſt. Et cauſa eſt dicit ipſe: qꝛ natura operatur cuꝫ ſuis villis membrorũ: qõ nõ facit medicus cum pharmaco operans: aut flõmans. ¶Aliter ꝛ clarius medicus dꝫ imitari naturã mere naturalr operatẽ. i. quo ad ea que facit natura nãlr ꝛ hoc quãtũ põt. Nũc ergo: qꝛ natura nõ facit fortia accñtia: nec virtutis debilitationẽ materie naturaliter: imo ꝑter intẽtionẽ. Ideo ſi natura facit hoc aliquando per accidẽs vt in criſi: quo ad hoc non oportet medicũ eam imitari: imo conari debet euacuare humorem nociuũ regulariter cum minori nocumento ꝙ̃ põt: qꝛ nõ poteſt natura materiã peccãtẽ in venis: ꝛ extra totũ pellere niſi cũ magno conatu ſuorũ membrorũ quẽ non facit niſi ſtimulata: ꝛ quia

UVA. BHSC. IyR_044_2

magis ſtimulaẗ in hora fortis motus. ideo pluries i ta li tēpore facit expulſionē creticā. Ipſaqꝫ tamē non in tēdit mala accidētia ⁊ inquietationē que eſt in criſi. vt primo affo. cōmen. 20. ex auctoritate Hippo. ponitur vna conditio bone criſis ꝙ ſit cuꝫ qete ⁊ lenitate quā tum eſt poſſibile: medicus aūt qꝛ in euacuando nō vti tur hoc ſtimulo virtutis quo ad omnes partes: a qui bus ſit euacuatio non indiget facere niſi ſit ex alia cau ſa euacuationum in hora huius ſtimuli: imo dꝫ expe ctare aliam horā: niſi propter neceſſitateꝫ: ⁊ forte hoc voluit dicere Gentilis.

¶ Ad argumēta igitur in oppoſitum vt mihi videtur ex dictis patet ſolutio.

¶ Circa ſecūdā partē cañ. nota ꝙ in die paroxyſmi ꝑ infrigidātia retineṅ vapores materiei febris. ⁊ iō niſi ꝑꝑ neceſſitatē non ſunt infrigidandi.

¶ Et oportet vt obſerues in omnibus illis di ſpoſitionem virtutis: ꝙ ſi fuerit fortis ⁊ fuerit il lud qđ vincit ſanguis: aut cum humore qui vincit ſanguis. tunc flobotomia eſt magis conueniens ⁊ proprie cum vrina eſt rubea groſſa non citrina ignea: ex qua timeatur apud flobotomiam victo ria colere ⁊ acuitatis eius.

Vex in oi bᵒ fe. pu. Gale. flo. fieri iubet vt. 11. de ige. c. 15. ⁊ ꝑ ad glau co. c. 8. di ſtin. 4.

¶ Hic eſt tertius canon. ⁊ eſt cū quibuſdā alijs ſequen tibus principaliter de euacuatione materierū q̄ cōmu niter peccant in febribꝫ ꝑter materiā appropriate fa cientē febrē: quarū euacuatio dr̄ a medicis exiccatio: ⁊ iſte cuꝫ quattuor alijs ſequētibus ſunt quodāmodo magis ſpeciales precedētibus: qꝛ ſunt de ſpeciali mō eūonis. ſ. aut cū flobotomia: aut cū fluxu vētris: aut cū ꝓuocatione vrine: aut cū vomitu: aut cū ꝓuocatiōe ſu doris. Et dicit in primo ꝙ in oībus illis vtputa febriē tibus febre putrida quo ad cañ. eūonis opꝫ ꝙ conſide res diſpōnē virtutis. ſ. ꝙ non cōtradicat operi tuo. Nā ea nō ꝯſentiēte nulla eſt facienda euacuatio. Et ſubdiẗ ꝙ ſi in tali febriente virtus fuerit fortis: ⁊ humor q vin cit fuerit ſanguis: aut cū humore qui vincit fuerit ſan guis. tunc flobotomia eſt melior res. ſ. inter euacuatio nes ⁊ ꝓprie cū videris ꝙ vrina eſt rubea groſſa: ſed ſi fuerit citrina ignea: tunc non fiat flobotomia: qꝛ ex illa vrina ignea timeẗ ꝙ apud flobotomiam non ſequatur victoria colere ⁊ acuitas eius. ¶ Quia iſte canō totus ſufficienter exponitur per determinationem vnius queſtionis hic moueri ſolite mouebo ⁊ determinabo illam. Queſtio. 23.

Et eſt vtrum in qualibꝫ febre humorali cō petat flobotomia. Et ad ptē affirmatiuā arguiẗ ſic. flobotomia que nō eſt neceſſaria eſt tamen conueniens: qꝛ virtutem alleuiat: ⁊ efficit vt virtus ſuper materiā fortis fiat: ſed hoc eſt bonum in omni febre putrida. igiẗ in omni tali conuenit floboto mia. ¶ Confirmatur ex Gal. 11. terapen. capl'o de cu ra febris per cataplaſmata vbi dicit: optimuꝫ eſt venā incidere non ſolum in ſinochis febribus: ſed in omni bus alijsque ex putredine humorū ſunt: ⁊ aſſignando cauſam ſubdit demū vel etatis vel virtutis ꝙ non pro hibuerit: alleuiata enim natura que diſpēſat noſtra cor pora. Et deponens ꝙ aggrauat eam velut aliqđ onus dominabitur reliquo facile: ita digeret qđ digeri pōt: ⁊ exercet qđ exerceri poteſt recolens propriaruꝫ actio num. ¶ Confirmatur: qꝛ ſemper quando ſanguis pec cat aut in quali: aut in quanto conuenit hec floboto mia alijs conditionibus non contradicentibus: ſed in omni febre humorali ſanguis peccat ſaltē in quali: qꝛ eſt ita inflāmatus ꝙ per ipſum ad alia membra a cor de tunc defertur febris. ergo in omni tali reliquis non contradicentibus conuenit flobotomia. ¶ In oppoſi tum patet ex Auicē. qui negat flobotomiam cū vrina fuerit citrina ignea: ⁊ per multas rationes ꝓhibereẗ.

¶ Iſta queſtio mota eſt ad canonis declarationem. Et ideo primo notandum: ꝙ hic per febres humora les intelligimus omnes que pendent a calefacto eſſe humoruꝫ in corde: aut calefacto eſſe humorum: a qui bus eſt cōmunicatus fumus calefactus cordi. vt ſupra fuit dictum capitulo primo: ſiue humores illi: in qui bus eſt calefactuꝫ eſſe ſint putridi ſiue nō vt in ſinocha ſine putredine: ⁊ ex hoc patet ꝙ febrium humoralium quedā ſunt de ſanguine quedaꝫ de humore alio a ſan guine quedā de ſanguine ⁊ alijs humoribus. nā quan do febris pendet a calefacto eſſe ſanguinis cōmunicā tis fumū calefactum cordi dicitur de ſanguine puro ſi in alio humore non ſit calefactū eſſe: ſiue ſanguis ſit pu tridus ſiue non: quando vero in ſanguine nō eſt calefa ctum eſſe: ſed ſolum calefieri ⁊ in alio humore eſt cale factū eſſe cōmunicatū modo dicto. tunc dicimus eſſe febrem de humore alio a ſanguine. Et quando tam in ſanguine q̄ȝ in alijs humoribus eſt calefactū eē cōmu nicatum cordi modo dicto dicimus eſſe febreꝫ de ſan guine ⁊ alijs humoribus ſimiliter. vtruꝫ autē ſinocha putrida ſibi compatiatur aliaꝫ putridā pro nunc dimit ti debet: ſed infra videbitur duce deo. ¶ Ex his com prehendiẗ quid Auicē. intelligit in canone per humo rem qui vincit: intelligitur enim illum in quo eſt cale factum eſſe cōmunicatum cordi: ita ꝙ per illud febris debeat dici febris de illo humore: tunc ergo humor q vincit eſt ſanguis quando in ipſo eſt calefactuꝫ eſſe cō municatum cordi modo dicto: ⁊ tunc humor qui vin cit eſt alius a ſanguine cum in illo eſt calefactum eſſe tali modo communicatuꝫ cordi ab eo vt per illud me reatur febris dici de illo humore: non dico ſolo: ſed de illo humore.

¶ Sed tunc reſtat intelligere quid Auicen. intelligit quando dicit ꝙ cuꝫ humore qui vincit fuerit ſanguis. Et poteſt dupliciter itelligi: vno modo ꝙ vltra humo rem: in quo fundatur calefactum eſſe faciēs febrem ſit in corpore ſanguis amplior opportuno: ſiue ſit āplior q̄ȝ debet eſſe in illo corpore i proprio temperamento: ſiue amplior q̄ȝ debet eſſe in illo corpore ita febriente: ſiue hic ſanguis ſit admixtus peccāti humori ſiue nō. Secundo modo intelligunt ꝙ cum humore qui vīcit ſit ſanguis: qꝛ humor ille eſt ſanguini mixtus. Et diciẗ humor ſanguini mixtus: quia cuꝫ ſanguine ad paruas partes ita diuiſus vt mouetur exeundo venam faciſt ad motū ſanguinis. Nā ⁊ ſi largo modo poſſimus dice re humorem oēm qui eſt in venis eſſe ſanguini mixtū: tamē nō ita intelligiẗ hic: quia ſi ſit parietibus venarū adherens ſua viſcoſitate: aut imbibitus poroſitatibus ſua ſubtilitate: aut multa ſua quātitate ſtans i magnis fruſtris ſic in venis cum ſanguine non dicitur ſangui ni mixtus: ⁊ multo minus dicitur mixtus ſi ſit extra cor ⁊ extra venas ⁊ artarias. Erit igitur cum ſanguine q̄ erit ſimul cuꝫ ſanguine: aut in cōcauo cordis: aut vena rum: aut artariarū cōdiuiſus ſanguini ad paruas par tes: ita ꝙ ſit aptus ad exitum ſanguinis exire. Quidaꝫ tamē volunt ꝙ humor diciẗ mixtus cū ſanguine quan do eſt ꝓpinquus nature ſanguinis: ⁊ ita Dynus quar ta primi intelligit Auic. ꝙ farmacū nō debet premitti flobothomie ſi humores ſint flegmatici mixti cum ſan guine. i. vicini nature ſanguinis ⁊ in venis cum eo. Et Gen. ſuper hoc paſſu dixit: ꝙ verior modus mixtiōis aliquorum humorum cum ſanguine eſt per eos appro pinquare ad naturam ſanguinis. ego auteꝫ puto ꝙ hu mor colericus ſimiliter flegmaticus poteſt eſſe ſimilis vel propinquus nature ſanguinis ⁊ non ſanguini mi xtus: quia nihil prohibet ipſum tam pauco tempore ſtetiſſe in venis ꝙ nondum eſt bene mixtus aut natu ram ſeparauiſſe: ſicut in criſibus: aut exitum eius a ve nis. Sed puto ꝙ quando hec duo coniunguntur. vnū ꝙ humor

UVA. BHSC. IyR_044_2

ꝙ humor fit ꝓpinquus nature ſanguinis.ſcđm ꝙ fit cō diuiſus ad paruas partes cum ſanguine:ita ꝙ ad exi/ tum ſanguinis facile egrediat̄:qđ tunc veriſſime ad mē tem Auic.vel Gal.dicimus humorem eſſe cū ſangui/ ne:humorē igitur qui vicit eſſe cū ſanguīe aut ſangui/ nē cuȝ hūore qui vincit eſt duobus modis.vnus ꝙ dū eſt ille humor in corpore fit in eodem ſanguis abun dans.Scđo ꝙ fit mixtus cuȝ ſanguine:q2 in venis ad paruas partes cōdiuiſus:⁊ cōiunctus ſanguini:ita vt/ plurimū vnus tangat plurimū alterius:⁊ ille fit aptus ad exitū ſanguinis quaſi ꝓportionaliter exire:⁊ cū hoc fit vicinus in ſpē ſua nature ſanguinis:q2 ſi ē colera nō fit multū calida vel ſicca ⁊ ſi flegma nō multuȝ frigidū vel viſcoſum:⁊ ſimiliter de melancolia.Et Aui.de hoc ſcđo mō intelligit maxime: vt poſt apparebit.

¶ Tertio tū attendendū ꝙ humor in corpore febrien te dr̄ vincens ad moduȝ Auic.vno mō in actu:q2 actu putret:aut eſt in calefacto eſſe mō dicto in primo nota bili:aut q2 in poſitione ꝓpinqua ſicut humor qui ē ſub forma cauſe antecedentis aptus vt trāſeat in cōiunctā de primo ⁊ in eadē febre:⁊ de vtroq3 mō putandū eſt Auic.loq hic:q2 flobothomia iſta eſt maxime ꝓuiſiua: ⁊ multotiens fit ad euacuandū cām antecedentē nō cō iunctā vt in interpolatis qn̄ fit in die quietis egritudi/ nis:imo q2 iſti can.ſunt de euacuatione materierū cō/ muniū principalr̄ nō appropriatarū nō principalr̄ ob/ ſeruant̄ ad euacuādū ꝓpriā mām febris talis. ⁊ ſic nec āncedētē nec ꝯiunctā:tū eūatio merito iſtiꝰcano.fit cuȝ nulla ē cā ꝯiūcta febris.Et l3 Aui.hic dixerit de febri/ bus ſanguineis:h̄ fuit īcidēter.nā ꝑncipalr̄ ð canonis iſtiꝰītētiōe ē loq de euone mãerū nō appropriatarū fe/ bri humorali vni : ſ3 cōmunium fere omnibus.

¶ Conſiderandum quarto ꝙ cum humor faciens fe/ brem eſt mixtus ſanguini modo dicto ſcilicet per illas duas ꝯditi ones quas dixi vrina plurimum apparet ru bea groſſa:⁊ rō:q2 p talē cōmixtionē ſanguis ſiūt aq̄ ſubtiles ptes ſanguis talis modi ꝙ cū nā ſimr̄ cū aquo ſitate vrine tentauerit pellere ptē peccātis hūoris:ex q̄ ꝯtingit vtplm̄ vrinā ꝓportiōari calori hūoris.Etiā ille ptes ſanguis hoc mō cū vrina ꝓpelluūt̄ ⁊ dāt vrine co lorē rubeū ⁊ ſubaȝ groſſaȝ.Qn̄ āt cū ſanguie peccat co lera aut plurimū dn̄ans in q̄ſtitate aut multū a ſanguis nā diſtās vtplm̄ nō fit vrina rubea groſſa:ſ3 citrina vl̄ ignea . ⁊ ſilr̄ qn̄ eēt fl̄a plurimū aut valde crudū mul/ tuȝ diſtās a ſanguis nā cōiter nō fit vrina rubea groſſa ſ3 groſſa alba:aut ſubtilis alba ꝓpter oppilōnes ⁊ ꝓua tione digōnis.Auic.aūt p h̄ qđ dixit nō citrina ignea: voluit ēt alios modos vrinarū denotare q ſignāt:aut humorē multū diſtare a ſāguis nā:a ut eē multū ſupan tē ſāguinē ꝓportiōaliter in q̄ſtitate.Nā in his caſibꝰ ēt peccāte ſāguīe nō d3 flōmia fieri:niſi ꝑcedat purgatio niſi aliud indicās fuerit.Nā timet̄ in eis aut colericoꝝ humoꝝ ebulitio:aut flegmaticoꝝ īcrudatio:qđ idē pu to de melācolicis dōm:l3 nō oīno equalr̄.vt dr̄ quarta ꝑmi in cap.de flōmia:⁊ ſicut colorem vrine Aui.dixit nōduȝ:ita ītelligat̄ de alijs ſignis hec ſignantibus. ſ.ꝙ non ſit humor valde mixtus ſanguini ⁊ ſue nāe vi cinus:que Auic. breuitatis cā tacuit.¶ Ex iſtis p3 ꝑ mo cōr̄o quo ad dubium rn̄ſiua.ſ.ꝙ in oī ſpē febris hūoralis pōt a principio cōuenire flōmia.Nam in cole rica cōtinua ⁊ in interpolata ⁊ in flegmatica ⁊ in melā colica ⁊ in ſanguinea pōt cōuenire ⁊ cōuenit cōſtante virtute ⁊ cum cōditionibus dictis in notatis.talis.n. flōmia exonerat virtutē ⁊ a ſanguine ⁊ a mā peccāte ſine aliquo notabili nocumēto ⁊ redit nām potenteȝ ad reliqua digerēda ⁊ expellenda:⁊ hec ē mens Gale.11. terapēti.capl̄o.5.allegato ī auctoritate poſita añ oppo ſitū nō ꝙ in omni ſingulari febre ð putredīe alioꝝ hūo rū a ſanguine cōuenia flōmia.¶ Sequitur ſcđo ꝙ in multis putridis febribus nō ꝯuenit flōmia etiā ꝯſtāte

virtute:puta in illis:in qbꝰ humor aliꝰ a ſanguīe mul/ tum diſtat a ſanguīs nā:⁊ in qbꝰ nō eſt ſanguini mixtꝰ ſanguine aliunde nō peccante:ita vt flōmari dēat:nec peccaturo.In his.n.ſiue fuerit colericus:de quo Aui. ſpālem fecit mentionē in cañ.quia color citrinus deci pit multotiens ineruditos medicos pro rubeo maxi/ me igneus:ſed vt dī in notatis dedit alia ſigna intelli/ gi per hoc.Et ideo ſi etiā fuerit albus trāſlucēs ſiue li/ uidus:aut alius ſignificās dn̄ū frigidi humoris mul/ tū diſtātis a ſanguis natura:nocumētū eēt magnuȝ in flōmia cū euacuet̄ frenū alioꝝ humoꝝ.Et vtilitas nul la vel pauca:cū de principalr̄ peccante humore paruȝ vel nihil euacuaret̄.¶ Et ſup hoc p3 cā ⁊ intellectus multoꝝ dcōꝝ Raſis.16.ꝯtinētis.Et Aui.ī capl̄o ð flo bothomia.4.ꝑmi.ꝑmū dcm̄ eſt libro allegato capl̄o de febre nocturna.vbi dicit:ꝙ ſi miutionē feceris:aut interficies:aut nocebis vt in febribꝰ in qbꝰ corpꝰ erit repletū de humore crudo abūdāte q̄ſtitate.Scđȝ eſt ꝙ eodē loco ponit̄:vñ quotiēs inuenies rigorē eē ꝓlixuȝ ⁊ caliditatē debilē noli minuere.Et hec ambo veriſi/ cant̄:q2 ſignificatur frigidū humorē eſſe multū a natu/ ra ſanguis diſtantē ⁊ multū dn̄antē.Tertium eſt cū di cit idem:vñ nō q̄ncunq3 inuenis caliditatē eſſe vehe/ mētiorē ſequit̄ minutio:cū ibi ſit febris ꝯtinua:in qua nō d3 fieri minutio.ſ.in qua attenuabit̄ cibo:q2 eſt cau ſonica fortis:⁊ ſimiliter cum dicit:tū quotiens inuene/ ris febrem declinare ad cauſonicā.ſ.ad liquefactiuam que extenuat faciem cito que febris eſt vehementis ca liditatis rigoris ⁊ ſiccitatis carens omni veſtigio ⁊ hu miditate ⁊ repletione noli facere minutionem.cā eniȝ iſtoꝝ eſt:q2 in his eſt colera ſuperans nō ꝓpinqua na ture ſanguinis:⁊ ita Aui.intelligit̄ quarta ꝑmi.cū di cit in capl̄o de flobothomia:ꝙ cauēdū eſt a minutiōe in febribus que ſunt vehemētis inflāmationis.ſ.inten ſiue cum ſiccitate multa.tunc.n.ſignificat̄ ꝙ hūor vin/ cens eſt colera multum ſicca aduſta:aut multū ſupans in q̄ſtitate:ita ꝙ non ſit ꝓpinqua nāe ſanguis.nā in ſy nochis flobothomamꝰ nō obſtāte multitudīe caloris ⁊ in cauſone cū colera nō multū diſtat a ſanguīs nā.Et hoc ſenſit Gal.4.de regimine ſanita.vbi vult ꝙ peccā te melācolia qn̄ parū diſtat a nā ſanguinis audacter flo bothomamus:qn̄ nō plus diſtat flōmamus cū reuerē/ tia.i.parū:qn̄ ꝓo plurimū diſtat nequaq̄3:⁊ cum dicit ibidē.ꝙ in oībus nō acutis ī ſuo ꝑncipio p nō acutas intelligit tepidas in calore que indicāt humoreȝ valde frigidū multum a ſanguis nā diſtātē:pariter ēt intelli/ git Raſis loco allegato p hūc canonē ita intellectū cū dicit:vñ qn̄ inuenis oēs febres putridas declinare ad ſynochā minutionē fac.⁊ alia que ibi ponunt̄:tunc.n. declināt ad ſynochā cū hūores eaꝝ nō multū diſtant a ſanguinis nā ⁊ ſunt mixti cū ſanguine in corpore hn̄te ſatis ſanguis.⁊ ſilr̄ Auic.capl̄o allegato cum dicit:ꝙ ſi fortis inflāmationis nō fuerit ⁊ fuerit putrida:attende decē regulas.ſ.poſitas in capl̄o de qn̄ ⁊ qualiter eua/ cuare o3:⁊ poſtea intuere vrinale:⁊ ſi vrina fuerit groſ ſa rubedini attinēs ⁊ pulſus fuerit magnus ⁊ facies tu mida ⁊ febris in ſuo motu non properat:q2 nec in ho/ ra maioris afflictionis:nec ēt in augmēto vicino ſtatui cum ſignis future criſis ꝓpe criſim flobothomādū eſt niſi cū multis ꝯditionibus obſeruādis.Et per hoc p3 ſolutio ad argumēta vtrinq3 facta:⁊ ꝯpleta cañ.noſtri expō.Conſidera tū ꝙ dicimus in iſtis ꝯditionibꝰ faciē/ dā flobothomiā ſi nō ſit aliud indicās fortius ꝯtrariuȝ:vt motus ſpaſmi vel aliquid tale.Et ſimilr̄ qn̄ appet vri/ na ignea poſſet aliquid eſſe:ꝓpter qđ nō obſtāte timo/ re ebullitiōis colere:q2 vitamus maiorē timorem:vt ſi ꝓpter percuſſionē in capite timeremus de apate cere/ bri.nā qn̄ talia ꝯrio mō indicātia ꝯiungant̄ op3 medi/ cū facere ꝑm ſn̄iam capituli vltimi quarte ꝑmi cū bo no iudicio eſtimatiuo.¶ Deinde cum dicit.

Idē Aui. ꝑria quar/ ti cañ.c. ð cura cauſo nis.

Et hoc ēt tāgit Aui. loco alle/ gato q2 dicī ⁊ fortaſſe iuuat eos ſi fiunt illic turbiditas ⁊ rubedo ⁊ loquitur de flōmia vt patet.

Vgo ſup ꝑria q̄rti. m

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Deinde fac ſequi poſt flobothomiā ſolutioné ventris ſubtilez proprie ſi fuerit illic ſiccitas cum eis que ſunt: ſicut aqua hordei ⁊ alciracoſt pauco ⁊ aqua hordei cum ſyrupo acetoſo. Et ſi natura non fuerit lenis: adde in eo quod eſt: ſicut ſiracoſt quod ſit ſicut ſyrupus violatus: ⁊ ſit vltimitas lenificatio non fluxus ventris ⁊ non ſolutio laborioſa. ¶ Et magis dilectum eſt apud me adminiſtratio clyſteriorum ſm vltimitatem qua indigetur in virtute. Et de clyſteribus communis iuuamenti lenibus eſt clyſtere factum ex oleo violato ⁊ ſucco foliorum ſicle ⁊ vitello oui: ⁊ zuccaro rubeo ⁊ baurach. ¶ Cum ergo lenieris hac lenificatione: fortaſſe indigebis eo debiliore ꝙ̃ illud quo indiguiſti in principio: ⁊ illud eſt quando natura eſt obediens.

¶ Hic eſt quartus canon. ⁊ eſt principaliter de euacuatione per ventrem: ⁊ vult tria. Primū eſt ꝙ poſt flobothomiam in febre faciamus ſequi ſolutioné vētris ſubtilem ⁊ proprie ſi fuerit illic ſiccitas in exeuntibus per ventrem: ⁊ hoc cum aqua hordei ⁊ pauco ſiracoſt ideſt māna: aut cum aqua hordei ſupple ſola: aut cum ſyrupo acetoſo. ſ. ſolo: quia vt īfra non laudatur permixtio ſyrupi acetoſi ⁊ aque hordei. Aut ſi natura nō fuerit lenis. i. ſi corpus non eſt valde facile lenificabile adde cū ſiracoſt. i. cum māna ſyrupum violatum: Et ꝙ̃tum ad quod queritur ꝓpter flobothomiam precedentem vltimitas operationis in educēdo per ventrem ſit lenitio non fluxus ventris. i. non euacuatio per quā materie trahantur a longe ad fluēdum per vētre: nec ſolo laborioſa. i. ſolutio in qua ſit difficultas operationis pharmaci regrens pharmacū forte euacuās a lōginquo. ¶ Et ſcdo quo ad hoc ſubdit ꝙ ſʒ vltimitaté q̄ idiget in ꝟtute euāte p ventre: merito flobothomie eſt magis dilectum apud eum adminiſtratio clyſteriorum: vel aliter ꝙ pro euādo per vētrē merito eius quod indicatur ex flōmia ꝑcedēte magis dilecta apud ipm eſt adminiſtratio clyſterioꝝ: que deberet fieri ſm id vltimum quo indiget de ꝟtute eorum: aut fortiora: aut debiliora magis mollitiua: aut magis inciſiua: aut magis abſterſiua vel minus ſʒ ꝙ exigit diſpoſitio patiétis corporis. Et addit ꝙ ex clyſterijs cōis iuuaméti. i. cōiter vtplm ī tali caſu ſufficiētibus eſt id: qd ſit de ſucco folioꝝ ſicle ⁊ vitello oui ⁊ oleo violato ⁊ zuccaro rubeo ⁊ baurach: ⁊ ſuccus ille melior eſt qui ex bleta cruda extrahit piſtando ꝙ̃ brodiū decoctiōis. ¶ Tertio ꝑncipalr quo ad iſtū cañ. ſubdit ꝙ cū lenificaueris hoc modo: aut ſumēdo per os: aut faciédo clyſtere ſm vltimitaté virtutis: qꝛ eo indiget fortaſſe ad lenificādū poſtea indigebis leniore lenitiuo ꝙ̃ ſit illud: qd adminiſtraui in ꝑncipio: ⁊ hoc maxie qñ natura fuerit obediens.

¶ Primo igit circa canoñ. eſt notādum ꝙ ſine dubio Aui. nō loqtur hic niſi de euōne p vētré poſt flobothomiam factā in febre: qd pʒ ex verbis lře. Quāuis auté fece exiſte in inteſtinis ante flōmiā ſit fex educēda nō oportebat hic dicere quod dictū eſt qrta primi. Et ꝙuis ſine febre humorali nō ſit ſemper opportunū poſt flōmiā lenire ventré: puta qñ corpus bene emittit feces per ſe: nec ſunt in eo mali humores: tamé in febre humorali poſt flōmiā niſi aliud ꝓhibeat leniēdus eſt venter etiam ſi feces bene emitterentur. ⁊ ideo ad hūc locum pertinuit hūc ponere cañ. magis tamé eſt neceſſaria hec lenificatio cum fuerit ſiccitas nāe: vt dixi. Et conſidera ꝙ alij intellectus q dant huic textui ſunt extranei ⁊ extorti: quos taceo cauſa breuitatis.

¶ Scdo ꝑncipalr no. p lʒ aliqñ poſt flōmiā deámus minorare māʒ ꝓpriā morbi: tñ hic de tali euōne non loquit Aui. ſed ſolū de euacuatione materierū cōmuniū: ⁊ ſunt cū hoc lenitiuo euacuāde: aut fecales: aut humorales cuiuſcūqꝫ modi cōtente: aut in cōcauo ſtomachi: aut iteſtinorū: aut iuxta capita venarū meſeraycaꝝ. nā qꝛ inteſtina ſunt deputata expulſioni ⁊ in corporibꝰ febrientibꝰ putride ſunt ſemp in venis aliq tales ſeroſe vel alie humorales māe ꝓpe iteſtina quas nā detinet verſus ea ne vene facte auare ꝓpter flobotomiā has attrahant: bonū eſt lenire mō quo dcm̄ eſt in canone: facit ét hec lenitio iuuaméta refrigerādi ⁊ aperiēdi ora venarū vt facile ad iteſtina alie fluere poſſint. Et qꝛ iterū tales māe in locis illis exiſtentes facile in febriente putride corrūpunt. bonū eſt prius eas educere.

¶ Tertio no. ꝙ quattuor ponit mālia ad hanc lenificationé p ſuperius. Unū eſt aqua hordei ꝙ facit partim abſtergēdo partim lenificando: ⁊ itelligat maxime de ea: in qua nō eſt niſi virtꝰ hordei faciēdo mō īfra deſcribendo. Aliud é ſiracoſt. i. māna paucū. nā in quātitate multa nō ſolū lenit: ſed ſoluit. Et tu nota ꝙ nos ī pria nřa nō diſtinguimꝰ iter ſpēs māne: ſed Aui. ſcdo can. vř inuere drāʒ ét in virtute ſoluédi: cū aliqd ponat ſolutiuū flātis aliqd colere ſm virtute rei ſup quā cadit: ſed ꝙ̃tū ad ſui ſubām p ſe ponit ſolutiuū colere: aliud eſt ſyrupus acetoſus q abſtergēdo ⁊ icidédo ducit per ventré. quartū é cōpoſitū ex māna ⁊ ſyrupo violato. ſ. addēdo de ꝙ̃titate māne ſyrupū violatū. alr. n. nō eét fortius māna. Et itelligit ſyrupꝰ factꝰ cū ifuſione violarū: maxie recētiuʒ: qꝛ magis lenit: minus tñ ſoluit: ⁊ p iſta dant itelligi alia ſilia: ſicut pulpa caſſie: ⁊ ifuſio prunorū ⁊ talia lenificatiua: ⁊ videꝙ p dixit lenificatiua adminiſtrari ſi nā é ſicca: ⁊ poſt ſubdit. ſi nā nō fuerit lenis adde ⁊c. ita qꝫ aliud itēdit ꝙ ſit in febriēte ſiccitas ventris ⁊ aliud ꝙ nā nō ſit lenis vt expoſui circa litteram.

¶ Quarto nota: ꝙ quidam dicunt illum textum. ⁊ cliſteria ſunt magis dilecta ſm vltimitatem qua indigetur in virtute: debere intelligi ꝙ ſunt magis dilecta quo ad vltimum: qd querit medicus de virtute: quia querit eius conſeruationem: ⁊ iſta magis conſeruatur ⁊ minus debilitatur per clyſtere ꝙ̃ per lenitiuum quod ſumitur per os. Et puto ꝙ hoc eſt parum ad ꝓpoſitum: quia non multum timemus de illis lenitiuis: ⁊ ſi corpus fuit forte ad tolerandum flobotomiam: etiam veriſimile eſt qniſi medicus erret: eſt forte ad tolerādū lenitioné. ⁊ iō ꝙ quo ad id qd idicat per flōmiā decéter factā i febre putrida Aui. magis diligit clyſtere: qꝛ frequenter ſit facta nō oʒ ꝙ in ſtomacho ſint tales māe euāde: nec in gracilibꝰ iteſtinis q̄ facile purgant per colerā ea mūdāté. ſʒ plurimū in groſſis iteſtinis q̄ facile purgant figunt ſupfluitates: tales que ét prohibent deſceſuʒ illarū que in gracilibꝰ iteſtinis iueniunt ⁊ iō magis q̄ ad id qd idicat ex tali flōmia diligit clyſtere. qd aūt dic ſʒ vltimitaté aut vtilitaté q̄ indiget i virtute dixi circa lřam qūo intelligitur. Et iō facta flobotomia ſi videtur ꝙ indigeat minoratio ⁊ alia conueniant facienda eſt minoratio māei appropriate ſʒ hō non idicat ex flōmia: ſʒ ex alijs ſecum ꝯiūctis. ⁊ ſi videtur ꝙ in ſtōacho vł iteſtinis gracilibꝰ ſit mā pp quā debet fieri lenitio bonū eſt ſi aliud nō ꝯdicit ꝙ fiat ꝓhibita: abſolute tñ alijs idicationibꝰ nō iſurgētibꝰ magis diligit Aui. clyſteria que fiant fortis vel debilis ꝟtutis in educēdo ſm vltimū quo idigetur eis: ⁊ hic eſt verus ſenſus. ¶ Itez nota: ꝙ clyſtere deſcriptū dř cōmunis iuuamenti: qui pluribus conueniens ſine notabili nocumento. nā in ſucco folioꝝ blete eſt abſterſio ⁊ in vitello oui ⁊ oleo lenificatio: ⁊ i zuccaro rub. abſterſio ñ mordicatiua. Et in baurach qd eſt ſpēs ſal ét inciſio ⁊ ſtimulatio ad expellendum: ⁊ omnes iſte ſunt ſatis moderate: ⁊ tu ex hoc loco diſcas de ſcriptionem clyſteris communis. verbi gratia. ſucci foliorum ſicle lib. j. ſ. olei vio. vnc. iij. vitellū oui vnū. zuccari rub. ʒ. j. baurach

UVA. BHSC. IyR_044_2

rach vel ſaꝶ.ʒ.ij.additur autē quātitas ⁊ minuitur ſꝫ diſpoſitiones recipientium.

¶ Ultimo no.ꝙ qn̄ natura eſt obediens ⁊ ꝓpoſuiſti lenitiuū dictū ⁊ feces dure ſunt euacuate ⁊ materie aliqualiter habilitate ſi q̄ remanſerint:⁊ inteſtina iteꝝ mollificata.⁊ ideo indiges cōiter lenioꝛi lenitiuo q̄ȝ ante vtplurimū:cū tam mēbꝛoꝛū q̄ȝ materie minus reſiſtant lenificationi.Et ne erres lꝫ Gal.xi.terapē.cap.9.de cura putride:cuiꝰ putredo ē per totū qȯ icipit.ſi qdē ſcd̄ȝ totū fuerit coꝛpꝰ:ſpālr oꝛdīat clyſter ex aq̄ melꝶ ⁊ oleo aut mellicrato cū oleo.Et Raſis.16.cōtinētis ca.2.In febꝛibꝰ multe itenſionis auc̄tate Joānitij dicit.hoc clyſtere multū cōuenire ⁊ extinguere caliditatē febꝛilē:⁊ mitigare ſitim qn̄ fit cū vitelis ouoꝛuȝ.ij.croci chirat.xij.olei roſati.ʒ.iij.aq̄ hoꝛdei q̄ȝtum ſufficit:tn̄ nullus iſtoꝝ dixit:ꝙ iſta ſint ſua clyſteria cōis iuuamenti.Aui.aūt deſcripſit illud:qȯ eſt cōis iuuamenti ⁊ multa ſibi vicina in virtute dicunꝶ clyſteria cōia:nec ꝑ clyſteri cōi ſemꝑ ſeruaꝶ iſta Aui.deſcriptio:īmo doctoꝛes varij variam ponūt d̄ſcriptionē ꝓ volūtate iſti appꝛopiquātes.

Quid ble ⁊ ſpeci/ es eius.

¶ No.vlteriꝰ ꝙ ſicla eſt idē qȯ bleta:bleta aūt īueniꝶ domeſtica ⁊ agreſtis vt qdā dicūt vocādo agreſtē illaȝ q̄ vocaꝶ bletus ſiue olus iamenū.domeſtica aūt ē duoꝛū modoꝝ:vna alba alia nigra:⁊ alba eſt melioꝛ ad noſtrā itentionē.nā in nigra eſt virtus ſtiptica:⁊ in alba ē virtus abſterſiua q̄ cōuenit ꝓpoſito nr̄o.⁊ in bleto nō ē virtus ſtiptica vel ſolutiua.vt pꝫ legēti Dioſcoꝛidem ⁊ ſerapionem.Qꝫ aūt hoc dicit Gen.ꝙ iſta ſicla eſt bleta minoꝛ q̄ eſt caꝶa ⁊ ſicca:nō intelligo.Nā de iſta alba bn̄ dr̄ ꝙ vere hꝫ virtutē cōpoſitā:⁊ qdā dicūt ꝙ eſt caꝶa:ſed nō video ꝙ ſit minoꝛ.Credo tn̄ ꝙ ſuꝑ Yſaac in dietis particularibꝰ ſe fundauit:cuiꝰ dicta nō ſcio q̄uō ſint oīno vera:maxime ꝙ ſicla ſit quā vulgus appellat bletū.Auic.n.in cap.de ſicla diſtinguit eā in albā ⁊ nigrā ⁊ nō dicit ꝙ dicaꝶ bletꝰ.Reliqua ſunt nota.¶ Utruȝ aūt exn̄te neceſſitate flōmie ⁊ farmacie ſit ſemꝑ ꝑmittenda flōmia:⁊ qn̄ flōmia vel farmacia.vide quarta pꝛimi.nō hic.¶ Silꝛ ēt ſi q̄riꝶ vtrū in febꝛe ꝯueniat clyſtere acutū:ꝯſtat ꝙ merito feb.nō ꝯferat:qꝛ vt dr̄ q̄rta pꝛimi de clyſterijs acutis iflāmant epar ⁊ dr̄ ꝙ ꝑducūt ad febꝛē:ſꝫ merito alioꝝ cōiunctoꝝ cū febꝛe pn̄t cōuenire vt ſi ꝯiungaꝶ colica vel ſtupoꝛ vel ſubet vel doloꝛ capitis a vapoꝛe eleuato a flegmate:⁊ bꝛeuiter in caſibꝰ:in qbꝰ ſine febꝛe fieret qn̄ foꝛtiꝰ idicāt q̄ȝ febꝛis idicat oppoſitū:nō ꝙ merito febꝛis ꝑ ſe.¶ Qꝫ ſi dicaꝶ vtrū ī febꝛibꝰ putredinis:in qbꝰ nō ꝯuenit flōmia:ꝯueniat hec ventris lenitio:de qua h̄ loquiꝶ Aui.in ꝑncipio:dōm ꝙ nā exiſtēte ſicca ꝯuenit mō dcō lenificatio q̄ reſpicit mās cōes.verū ī qbuſdā ꝯuenit minoꝛatio māe ꝓpꝛie iuxta ſn̄iam affo.Inchoātibꝰ moꝛbis.⁊ tūc nō ſemꝑ oꝫ ꝑmittere hāc lenificationē:ſꝫ regulariter niſi vēter de ſe lenis fuerit ꝯuenit lenificatio:aut ꝑ os:aut ꝑ clyſtere ſm̄ ꝙ medicus pꝛecipit has materias cōmunes contineri.Aut in ſtomacho:⁊ gracilibꝰ iteſtinis:aut ſolū in groſſis.Et ſm̄ varietatem diſpōnis recipientiū in aptitudīe ad clyſtere vꝶ lenitiuū ꝑ hos.¶ Deinde cū dicit.

¶ Deinde fac ipſam ſequi ea que vꝛinam pꝛouocant:ſicut ſyrupus acetoſus decoctus cū radice apij ⁊ ſimilibus.

¶ Hic eſt quintus can.⁊ ē ēt de euacuatione:⁊ itendit ꝙ cū feceris lenitionē mō dicto fac ipm̄ egruȝ ſeq ea q̄ ꝓuocent vꝛinā.ſ.cū his q̄ ſunt:ſicut ſyrupus acetoſus decoctus cū radice apij ⁊ ſimilibus.

¶ Ubi no.ꝙ ēt in iſto canone nō ē Aui.intētio ad euacuandū mām ꝓpꝛiā putride febꝛis.vbi grā.in tertiana per hūc can.nō itendimus eūare ꝑ vꝛinā mām colericaȝ facientē febꝛē:nec ī flegmatica ſꝶa faciens febꝛē:ſꝫ cōes mās:ſicut ſeroſitates ſanguis ⁊ aquoſitates ſuperfluas aptas ī febꝛe iflāmari ⁊ augere ipaȝ ⁊ accn̄tia mala ⁊ aptas virtuti reſiſtere ⁊ inde impediatur a digeſtione debita humoꝛis facientis febꝛem.

¶ No.ſcd̄o ꝙ lꝫ nō ſit ꝑncipalis intētio cañ.ad eūonē humoꝛis faciētis febꝛē:tn̄ ꝯtingit talē humoꝛē eūari ꝑ hāc ꝓuocationē.vbi grā.ſi ī venis ꝓpings emulgeñ.eēt talis humoꝛ ⁊ cōmixtꝰ aquoſitati:aut ſeroſitati:aut aliquaꝶr ſubtiliareꝶ ꝑ tale ꝓuocatiuū ꝑcipitareꝶ ad vias vrinales.veriſiꝶe eſt ēt aliq̄ mō leui agitari ⁊ ſubtiliari ꝑ tale ꝓuocatiuū.Sꝫ ꝑncipalis intētio cāonis fuit ad ꝓuocādū ⁊ eūandū cōes mās:lꝫ ēt ſequaꝶ ad hoꝛū ꝓuocantiū exhibitionē digō hūoris faciētis febꝛem ⁊ viaꝝ ⁊ poꝛoꝝ aptio ꝑ ſubtiliationē ⁊ inciſionem.

¶ Tertio no.ꝙ Aui.in lr̄a dixit:deinde ſigñandū ꝙ ī febꝛibꝰ:in qbus eſt a ꝑncipio neceſſitas flōmie añ ꝓuocātiū exhibitionē debꝫ ꝑcedere flōmia ⁊ vētris lenitio flōmia qdē ne ꝑꝑ ea q̄ tacta ſunt:⁊ lenificatio ne male māe que in ſtō:⁊ in inteſtinis plerūqꝫ in ꝑncipio taliuȝ febꝛiū repiunꝶ trahanꝶ ad venas per pꝛouocatiuū.

¶ Quarto no.ꝙ dixit:⁊ ſiꝶibꝰ:ad denotādū ꝙ ī diuerſis febꝛibꝰ ſꝫ māerū q̄ſdā diuerſitates oꝫ varia ꝓuocatiua exhiberi.nā qn̄ mā eſt coꝶica ſufficit ſyrupus acetoſus zuccarinus cū aq̄ vꝶ emulſiōe ſeminū cōiū frigidoꝝ:⁊ ſi eſt flegmatica paꝝ calidioꝛē ſyrupū damus:⁊ magis īciſiuū vt ſyrupū mellinū acetoſuȝ ⁊ addimꝰ radicē apij ⁊ feni:⁊ groſſioꝛi flegmate exn̄ti damus cum qnqꝫ radicibus.ſ.apij petroſi:bꝛuſci ſpagi ⁊ feni.⁊ gradus:⁊ q̄ȝtitas iſtoꝝ eſt limitāda ꝑ iudiciū arbitrariuȝ.¶ Qꝫ ſi q̄ras cū in ꝑncipio ꝯueniat ſyrupus acetoſus cū radice apij qn̄ ꝯuenit acetoſus ſimplex.d̄ quo dcm̄ eſt qȯ tm̄ ꝯueniat.¶ Dicēdū ꝙ añ cōpoſitū:vt pꝫ ex mō loquēdi Auic.ī iſto capꝶo q de ipſo ꝑus dixit:⁊ in ꝑticularibꝰ capꝶis infra:ita ꝙ in ꝑncipio ꝑncipij nō faciemus cū iſto ꝓuocāte h̄ deſcripto:ſꝫ pꝶm cū ſimplici acetoſo ēt in ſꝶatica:vt īfra diceꝶ.¶ No.ēt ꝙ dicit ſyrupū acetoſuȝ decoctū cū radice apij intelligēs:aut cōpoſitū ſcm̄ cū tali decoctiōe:aut ſimplicē diſtēꝑatū cuȝ tali decoctiōe:⁊ hodie cōiter loco talis decoctiōis vtimur cōiter aq̄ ꝑ ſublimatiōeȝ diſtillata ex apio.Et puto ꝙ nō bene:ſꝫ facimus ꝓpter modernoꝝ voluptatē.

¶ Deinde fac ipſum ſudare ⁊ aperi meatus cū illis:in quibus non fit caloꝛ foꝛtis:ſicut cum inunctione ex oleo camomellino ⁊ fricatione cuȝ vino albo:⁊ cum aqua dulci tepida.Et ſi febꝛis fuerit acuta non inuenis excuſationem ab inunctione ⁊ embꝛocatione.

¶ Hic eſt ſextꝰ cañ.⁊ eſt d̄ eūone ēt māeꝝ cōiū mō expoſito ī alijs ſuꝑioꝛibꝰ ſtatiȝ poſitis:⁊ dicit ꝙ poſt ꝓuocationē ꝑdictā:facias infirmū ſudare ⁊ apꝛi meatꝰ cum his:in qbꝰ nō eſt foꝛtis calefactio ſicut eſt inūctio cum oleo camomellino ⁊ fricatio cū vino albo ⁊ cū aq̄ dulci tepi.Et ſubdit incidēter ꝙ ſi febꝛis fuerit acuta nō īuenies excuſationem ab inunctōe ⁊ embꝛocatione.

¶ Ubi ēt no.ꝙ ꝓuocatio ſudoꝛis de q̄ hic agimus eſt ad eūandū mās ſeroſas ⁊ aquoſas q̄ ſunt māe cōes in putridis nō ad eūandū mām ꝓpꝛiā fe.⁊ ſi aliqn̄ ꝯtigat ꝙ per ſudoꝛis talē ꝓuocationē aliqd d̄ tali mā eūetur.¶ No.ſcd̄o ꝙ Aui.īnuit tale ꝓuocatiuū ſudoꝛis debere ſeq ꝓuocatiuū vꝛine quo ad admiſtrationē.Rō aūt eſt:qꝛ ꝓuocatiuū ſudoꝛis ſi eſt leue appꝛoximādū ē ex.ſicut leuis pannoꝝ coopertura vel inunctio cum oleo camomellino vel balneatio:tn̄ nō ꝑt ꝓuocare ſine agitatione materieꝝ in ambitu coꝛpis ⁊ venis ⁊ intus:⁊ ēt extra cum nō poſſit ad vapoꝛoſam aquoſitateȝ mām conuertere ſine tali agitatione:que tamē cōuerſio ē neceſſaria ad ꝓuocationē ſudoꝛis materia multa exiſtēte fit foꝛtis agitatio:melius eſt igiꝶ ꝙ pꝛius minoꝛeꝶ etiā per leuia ꝓuocantia faciētia mās tales pꝛecipitare ad vias vrine:que q̄ȝuis non multū ſubtilieꝶ poſſunt ꝑ aptas cōcauitates venarū ad renes ducere:nec indigent

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſacere per tam ſtrictas vias penetrare:ſicut ꝓuocātia ſudorē īterius ſumpta cōiter ꝓpōi debēt ꝓuocātia vrinā tanq̄ȝ leuiora.nā ⁊ per ampliores vias eūant ⁊ iuuant a ꝟtute renū attractiua que aquoſitates trahit:ſȝ ꝓuocātia ſudorē per ſtrictiores vias faciunt penetrare ⁊ nō iuuantur ab attractiua ꝟtute cutis.⁊ iō opȝ eē fortiora q̄ȝ ꝓuocantia.ſ.vrinā:⁊ ꝓpterea poſteriꝰ approximādū alijs paribus:lȝ ergo Gal.xi.terapen.cap.9. dicat:totū aūt corpus an̄q̄ȝ euacueṫ rarificare nō opȝ: eūatū aūt iā lȝ rarificare pharmaco tepidū hn̄te calorē ꝛc.Et ꝑ hoc vī innuere ꝙ ſtatiȝ fcā eūone:aut cū flobothomia:aut cū pharmacia lȝ ꝓuocare ſudorē: tn̄ veritas eſt ꝙ nō ſolū flōmia ⁊ pharmacū lenitātuȝ dȝ ꝓcedere.Sȝ ſi poſt eas remanet mā ſeroſa multa vl' aquoſa melius eſt prīo cū leui ꝓuocatiuo eūare:poſtea rarificare ⁊ ꝓuocare ſudorē.nā alijs paribus fortius īmutatiuū dȝ eē ꝓuocatiuū ſudoris.prīo q: māȝ magis hȝ ſubtiliare.ſcḋo q: ꝑ anguſtiores vias ducere.tertio q: nō currit cuȝ ꝓuocatiuo ſudoris virtus mēbri attrahētis:ſicut cum prouocatiuo vrine.

¶No.tn̄ ꝙ ꝯtingit vnum medicamē in vno hoīe prouocare vrinā:⁊ in alio ꝓuocare ſudorē ꝫm varietatem ꝓparatiōis corpoꝝ vt potus vini albi in hn̄te mās facile liquabiles ꝓpe venas emulgētes:⁊ fortitudinē attractiue renuȝ ꝓuocabit vrinā:⁊ ſil'is potus in hn̄te venas illas ſtrictas:⁊ debilē attractiuā renuȝ:ſȝ in ambitu totius mām facil'r ſubtiliabilē ⁊ pellibilē ad poros: ⁊ cū hoc hn̄te has vias latas prouocabit ſudorem.

¶Ulterius no.pro lr̄a:ꝙ Aui.dixit ꝙ facias ſudare:⁊ apies meatꝰ:⁊ hoc intellexit cū eadē re:qḋ Gale.loco all'ato ītellexit ꝑ rarificare leui eūato corpe.ſ.cū flobothomia lenitiuo:⁊ leui vrine ꝓuocatiuo.Et ꝙ dixit cū eis:in qbꝰ nō ſit calor fortis:rn̄det illi pti dicti Gale. pharmaco debil'r hn̄te calorē.Et iō vī ꝙ hec tria poſita ꝯn̄r rn̄deāt dcīs Gal.ibi:nā ħ dicit:ſicut cū vnctōe cū oleo camomellino ⁊ fricatiōe cū vino albo:⁊ cū aq̄ dulci tepi.⁊ Gal.ſubdit poſt ꝟba dcā q̄le eſt ꝙ ꝑ camomellinū in hoc tpe ⁊ vinū aq̄ſuȝ bibitū vniuerſas mouet exiccatiōes:⁊ balneū ex dulci aq̄:ita ꝙ Aui.ꝓ ītelligat ꝙ fiat inunctio cū oleo camomel.⁊ fricatio.ſ.per quā vnctuoſitas olei remoueṫ ne oppilet poros:⁊ cuȝ vino al.aq̄ſo.ſ.ſic bibito non fricato ⁊ aq̄ dulci tepida admīſtrata ī balneo n̄ bibita:⁊ hāc expōnē tetigit Gē. Aliq tn̄ volūt Aui.ītellexiſſe vnicū remediū noīare.ſ. īunctio ⁊ fricatio cū his tribꝰ ſil'.ſ.cū oleo camomel.⁊ vino al.⁊ aq̄ dulci tepida.ꝑmꝰ mōus mihi plus plȝ.

¶Ultīo attēde ꝙ id qḋ dī ī fine ⁊ ego dixi īcidēter poni:ꝙ ſi febris fuerit acuta nō īuenis excuſatōeȝ ab vnctiōe ⁊ ēbrocatiōe cōiter exponiṫ ꝙ oȝ ī acutis febribꝰ īungere nō cū oleo camomel.ſȝ cū aliq̄ ol'o frīdo.ſicut nenufarino:aut viola.aut roſa.⁊ ſil'r n̄ īuenis excuſationē ab ēbrocatiōe.i.epithimate:vn̄ embroca qn̄q̄ȝ ſumiṫ ꝓ epithimate:vt Aui.dicit.4.ꝑmi.Et dȝ epithima fieri ex aq̄s:aut ſuccis frīdis ſicut roſata nenuſaris endi.aceto cū ſandal' ⁊ violis ⁊ cāphora:⁊ alijs infrīdātibꝰ.Et de hoc magis ꝑtinet ad cap'm de cura acutaꝝ:⁊ ita īfra diceṫ.Et cā eſt:q: in iſtis acutis ꝓp vehemētiaȝ caliditatis opȝ non ſolū cāē:ſed febri extinguēde vacare:poſſet tamen dici ꝙ intelligit in parte Aui. ꝙ ſi febris eſt acuta:non inuenis excuſationeȝ ab inunctione ⁊ embrocatione:q: iſta non excuſant pro eo qḋ eſt opportunum.Nam talia cum rebus dictis fieri nō debent:quia Gale.ſtatim poſt dictum can̄.ſubdit:ſed quando ſtat magnitudo febris:ſicut in ſynochis: neq̄ȝ vino vtendum:neq̄ȝ balneo.

¶Q: ſi inuenis humorem in primis declinare ad ſtomachum: fac vomere cum eis:in quibus non fit diuerſitas conſuetudinis: immo cuȝ eis que ſunt: ſicut ſyrupus acetoſus cum aqua calida:cum natura mouet humoreȝ ad vomitum ⁊ non diuerſifices eam.

¶Hic eſt ſeptimus can̄.⁊ eſt de eūone ꝑ vomitū:⁊ dicit ꝙ ſi īuenis humore ī ꝑmis declinare ad ſtōm:⁊ eū nā mouet ad vomitū:fac īfirmū vomere cū eis que nō ſunt multū diuerſa a ꝯſuetudine.i.a rebꝰ ꝯſuetis capi ꝓ potu vl' cibo:ſicut eſt ſyrupꝰ acetoſus cū aq̄ cal'a:⁊ nō diuerſifices eā.ſ.nāȝ a via quā cepit.ſ.qn̄ mouet ad vomitum vel nō diuerſifices naturam a ſua inclinatione ꝑ faciēdo vomitum:q: ſi nā hoc non tentat non facias vomitum:quis aūt horum intellectuuȝ ſit melior ſtatī dicetur:⁊ hic ſecundus intellectus ſumitur a Gal'.xi. terapen.cap'o allegato in principio cum dicit.Si a caſu quādoq̄ȝ impetus ad os ventris fecerit per vomitum aliter non oporteret preter naturā ꝓuocare.primus autē intellectus huius partis:⁊ non diuerſifices eam ꝛc.eſt cōfirmatio canonis:quia ſi inclinantur ad vomitum non impedias faciendo diuerſum motum: q̄uo autem obſeruari debeat ꝙ non inclinante natura ad vomitum non ꝓuocetur in febre:cum oppoſitum multotiens precipiatur:diceṫ infra.¶Et nota ꝙ Aui. in iſto canone duas ꝯditiōes ponit pro vomitu.vna ē ꝙ humor in ꝑmis declinet ad ſtōachū:q: ꝑncipaliter ⁊ ſupple magis q̄ȝ ad īteſtina.ſecūda ꝙ nā moueat ad vomendū:⁊ volunt qdā ꝙ ambe reqruṅṫ ſimul ad ħ vt debeamꝰ vomitū ꝓuocare.Ego aūt puto vtrāq̄ȝ ſufficere:niſi fuerit aliud contrarium indicans.

Et eſt ad mētē hip.pria affo.ibi.Unde cūq̄ȝ nā re pit.ꝛc.

¶Q: ſi fuerit illic declinatio ad inteſtina ⁊ ſenſeris rugitum ⁊ deſcenſum fecis:tunc adhibe qḋ ſoluat ventrem.

¶Hic eſt octauus canō: in quo dicit:ꝙ ſi fuerit inclinatio humoris ad inteſtina ⁊ ſenſeris rugitum ⁊ deſcēſum fecis:tunc adhibe qḋ ſoluat ventrem:ſcilicet leniēdo.nam cum natura per aptiſſimū locum ducat. tunc oportet inde ducere iuxta ſententiā affo.alio nō cōtradicente.Et vide ꝙ ſi de materia ꝓpria febris pelleretur.verbi gratia.in principio paroxyſmi ad ſtomachū cum motu ad vomitum:aut ad inteſtina.ſ.ad cōcauum eorum.tu per hos canones debes illā educere vomitu:aut lenitione ventris:non tamen principaliter dati ſunt hi canones ꝓ euacuatione materierū appropriatarum morbo:ſed cōmunium. Et tu ex hoc intelligis differentiā huius canonis ⁊ ſuꝑioris de lenitione poſt flobotomiā.iſte enim nihil dicit ꝙ poſt vel ante flobotomiam.⁊ nihil dicit quid faciendū de euacuando natura nō mouente.Et ex his vides cām q̄re in his duobus canonibus nō dixit:deinde naȝ ſunt obſeruandi: ſiue ante flobotomiā ſiue poſt.⁊ ſimiliter ſiue hoc acciderit ante ꝓuocationem ſudoris vel vrine:ſiue nō:cuȝ iſte materie hoc modo mote magnuȝ facerent impetū ſi nō euacueṅṫ:⁊ in euacuatiōe cū ſint in vijs ductuū: nō eſt notabile nocumentuȝ nō apparente alio contradicente.

Queſtio. 24.

Circa hanc parteȝ ꝓcipue de primis quinq̄ȝ canonibꝰ:de quinq̄ȝ modis euacuationū poſitis ſtatim cadit dubitatio.vtruȝ medicus opatꝰ ꝫm doctrinā hoꝝ canonū merito iſtius euacuet mām ꝓpriā morbi vel febris putride vel hūoralis:quā intēdit curare.¶Et arguiṫ ꝙ ſic.prīo:q: febre ſanguinis faciēdo euacuationē ꝑ flōmiā ꝫm primū can. euacuaṫ vt ꝯſtat mā ꝓpria febris illiꝰ:q: ſanguis.¶Scḋo q: in principio tertianaꝝ multotiēs moueṫ materia colerica ad ſtomachū:⁊ facit nauſeā q̄ ē mā ꝓpria illiꝰ febris:⁊ hāc docet euacuare canō poſitus ḋ vomitu. Similiter ꝓbari poſſet de lenitione:per quā euacuaṫ colera trāſmiſſa ad īteſtina:⁊ de admīſtratiōe ſudatiuoꝝ in fine ꝑoxyſmoꝝ tertiane:in quo fine euacuaṫ mā ꝓpria que eſt colera:⁊ ſimiliter qn̄ per ratificationē euacuanṫ

vapores

UVA. BHSC. IyR_044_2

vapores putridi q ſunt cā cōiūcta febris:⁊ ꝑ ꝯñs ꝓpͣ.
¶ In oppoſitū tñ vɫ:qꝛ flōmia precipiť ꝫ cañ. de flo
botomia in febre ꝗ nō eſt de ſanguine:⁊ in illa intentio
eſt ſanguinis eūatio ꝗ nō eſt materia ꝓpria. ¶ Prete/
rea. In lenificatione magis diligiť clyſtere: ſed ꝑ cly/
ſtere precipue ibi deſcriptū cōis iuuamēti nō euacuať
materia ꝓpria tertiane interpolate que eſt in ambitu
totius:nec continue que eſt in venis.ergo non vɫ ꝙ ſit
intentio ꝫm cano.iſtos euacuare materiā propriaʒ.
¶ Pro dubio nota ꝑ ꝙ in febrib⁹ mālib⁹.ſ. humorali
bus ꝑ māʒ intelligimus mām humoralē vel ſibi ꝓpor
tionalē:⁊ pro tūc nō loqmur de mā fumoſa vel vaporo
ſa.nā quāuis in q̄libet eūone ꝫm iſtos cañ. viſiƀe ſit fu/
mos ⁊ vapores corpulēte māe de qua ſit ſermo eūari q
in illa ſunt cōiūcti: tñ in oibus ſpālis ſit mētio de mā
corpulēta.vñ in cañ.ꝺ ſudore cōſtat ꝙ loquiť de eūo/
ne māe corpulēte:qꝛ ſudoris q nō eſt vapor vel fum⁹:
⁊ multo magis in alijs.vñ nō dubito ꝙ in febrib⁹ ī ꝑn
cipio vɫi nitamur eūare vel melius educere a corpore
cāʒ cōiunctā morbi:aut ꝑ viā inſenſibilis reſolutionis:
ſicut nitimur ꝙ nā emittat fumos putridos eleuatos a
mā putrida q ſunt cā cōiūcta:quāuis nō ſunt in corde
vel tāgētes cor.vt ſup̄ oñdi:nitimur ēt ꝙ ſubtilieť hu/
mor actu putridus:⁊ poſtea inſenſibiɫr educať. Et nō
dubito ꝙ in canonib⁹ nr̄is de tali eūone nō ſit mentio
principaɫr cū nō ſint ſanguis vel fex vel chilus vɫ mu/
coſitas:aut ſanguis ſeroſitas que ſenſibiɫr hēat educi
per aliquē de qnqʒ modis eūonum ſupradictis.
¶ Scđo no.ꝙ māeꝝ corpulentaꝝ q̄s opʒ in febribus
a corpe ſenſibiɫr educi:q̄dā dicunť māe ꝓprie morbi:
qꝛ māe:in qbus fundať calefactū eē faciēs febrē actu:
aut materie corpulēte que ſi euacuenť ſunt apte vt ī il/
la febre tranſeāt in calefactū eſſe faciēs febreʒ:ſiue hoc
de neceſſitate ſiue nō de neceſſitate:dūmō habeāt ta/
lem aptitudinē ⁊ iam ſint ita male ⁊ nociue ꝙ ſint cau/
ſa añs in dcā febre:vñ in tertiana colera que ſua mali/
gnitate iuuat illā ꝗ moueť ad putredinē:⁊ ita moueať
⁊ que apta eſt. Vbi grā.ex diſpōne quā mō hʒ niſi ipſa
euacuetur vt aliquādo tranſeat ad putredinē in illa fe
bre:⁊ ſic cā cōiuncta eius modo ſupra expoſito eſt ma
teria ꝓpria illius tertiane:nō obſtāte ꝙ pro nunc non
putreat:nec hēat calefactū eſſe. Et ſiɫr dicerē ſi incipe
ret febris colerica:cui⁹ colera ex malitia alicui⁹ ꝑtis fle
gmatis iuuať vt moueať ad putredinē ⁊ malitia in fɫa/
te illo eſt tāta ꝙ niſi eūeť tandē trāſibit in cām ꝯiūctaʒ
illius febris ſiue ꝑ ſe ſiue per aliū cū alio humore : ꝙ il/
lud flegma eſt materia ꝓpria illius febris que forte nō
eſt tertiana oſtendendo totū morbū futuruʒ. Sed ag/
gregata ex tertiana ⁊ flegmatica:⁊ tu ex his vide quid
cōmuniter dicendo voceť materia ꝓpria febris:mate/
rie vero cōes febris humoralis dicunť māe nociue in
febre que ſunt cā maioris moleſtie: ſʒ in qb⁹ fundať ca
lefactū eſſe ꝑter naturā faciēs: nec opʒ ex diſpōne quā
hñt niſi eūenť ꝙ trāſeāt in cāʒ cōiunctā febris. Vbi grā
in tertiana in corpore hñte plus ſanguinis q̄ʒ oporteat
ſanguis: nec putret:nec eſt ī calefacto eē ꝑter naturā:
nec eſt tranſiturus in cām cōiunctā febris illi⁹ ex diſpō
ne ⁊ ꝑparatione ꝑter nām quā hʒ:⁊ tñ qꝛ eſt nimie q̄ʒti
tatis grauat virtutē ⁊ ꝓhibet a digōne ⁊ expulſione co
lere ⁊ caleſit:ita vt ledat in ꝑoxyſmo ⁊ faciat ꝙ ꝑoxyſ/
mus eſt moleſtior:⁊ magis durat:hunc ergo dicimus
materiā febris:ſed nō ꝓpriam iſtius.ſiɫr.n. noceret in
flegmatica:lʒ forte nō tm̄ ⁊ in quartana.ſiɫr feces ⁊ chi
lus ⁊ aquoſitas ⁊ ſeroſitas ſanguinis ⁊ ſupfluitates ter
tie digōnis ſunt māe quas opʒ expelli:⁊ ꝗ in febre no/
cent:ſed vtplurimū nō ſunt māe ꝓprie:nec hñt caleſa/
ctū eſſe ꝑter naturā:a quo pendet febris:nec ſunt trā/
ſiture in cām cōiunctā febris illus vtplurimū etiā ſi nō
euacuenť. Et ſi dicatur.iſte ſanguis hora febris eſt ita
caɫus:ꝙ ꝺſert febrē ad mēbra:īmo īmediate cāt febrē

in mēbris alijs a corde.ǵ eſt pro tūc cā ꝯiuncta febris:
ꝑcipue in mēbris alijs a corde dɫ negādo ꝯñtiaʒ. Naʒ
in talibus febribus calefactū eē nō ē in ſanguine: ſʒ ſo
lū calefieri.⁊ iō nō dɫ cā ꝓpria febri cōiūcta:nec antece
dens. Et ſimiɫr dɫ de alijs humiditatibus:de qbus di
xi ꝙ ſunt māe cōes. Contingit tñ qñqʒ has mās.ſ.ſan
guinē ⁊ chilum ⁊ mucoſitatē ⁊c̄. dicta hr̄e calefactum
eē ⁊ facere febrē ⁊ eē ex cauſis ꝓprijs: ſed plurimū nō
eſt ita. Et ideo dixi ꝙ non ſunt vtplʒ mā ꝓpria febris.
Et nota ꝙ lʒ Genti.in qōne iſta dicat ꝙ fumus putri/
dus eleuatus ab humore putrido:cum attingit cor eſt
cauſa coniuncta febris. Sed poſtq̄ʒ a corde pellitur in
artarias ⁊ venas:ita ꝙ non tangit cor:non eſt cauſa cō
iuncta ꝓpria. Sed cōis mā:hoc tñ non eſt verū vt oſtē
di ſupra in qōne de cā coniuncta.
¶ His habitis pʒ ad queſitū ſoɫo per has ꝯcluſiones. Pria ꝯcɫo
pria contingit medicū eūantē ꝑ dictos cañ. eūare māʒ
ꝓpriā morbi:pʒ ꝑ argumēta facta ante oppoſitū : ⁊ qꝛ
in tertiana cōtinua facta flōmia in principio cōtingit
eūare de colera que eſt cā ꝓpria febris illius tā de illa
que eſt cā cōiuncta q̄ʒ de illa que eſt cā antecedēs.⁊ ſi/
militer qñ febris eſt ſanguinea.ſiɫr ēt ꝑ lenitionē cōtin
git materias in inteſtinis exiſtentes euacuari que ſunt
putride ēt cā cōiūcta febri.ſiɫr ꝑ ꝓuocationē vrine cō/
tingit aliquā partē colere vel flegmatis vel alterius hu
moris faciētis febrē euacuari: cuʒ ſit qñqʒ in ipſis vijs
ductuū. Simiɫr pʒ de ſudore ⁊ vomitu.
¶ Scđa ꝯ. Aui.intētio ꝑ hos cañ.non fuit principaɫr Scđa ꝯ.
docere eūare materiā propriā febris humoralis:ſʒ ma
teriā cōmunē. Ex qua ſequiť ꝙ medicus opans ꝫʒ in/
tētionē horū canonū nō opʒ ꝙ euacuet mām ꝓpriā fe/
bris. ꝯ pʒ diſcurrēdo.nā in primo cañ.cōſtat de flōmia
ꝙ ſanguine abūdante cum humore q vincit docet flo
botomare:nō obſtāte ꝙ ſanguis nō ſit protūc mā pro/
pria. Qꝛ aūt dixit faciēdū.ſi humor q vincit fuerit ſan/
guis eſt poſitū incidenter.nā infra in hoc capɫo ponet
cañ.in vſu flōmie qñ eſt intētio ſanguis. Siɫr pʒ de le
nitiuo:in quo magis diligit clyſtere cōis iuuamēti per
qꝺ vtpɫm nō euacuať materia ꝓpria. Idē vɫ de ꝓuo/
catione vrine ⁊ ſudoris:qꝛ infra ꝑcipiet in particulari
bus capitulis nō eē ꝓuocādū niſi paucificata mā pro/
prie qñ loquiť de ꝓuocatione ꝑ quā ꝓpria mā eūatur.
Et idē apparet de vomitu:qꝛ nō ꝑcipit educi vomitu
niſi materiā quā natura mouet ad vomitū quēcunqʒ ſit
illa:nō qꝛ ſit propria. Cōfirmať ex modo loquēdi Aui
cē.infra cum dicit:qñ vult dicere modum eūonis cau
ſe ꝓprie. Et cuʒ adminiſtraueris cañ.predictos in ꝑn
cipio accidētiū febris.tūc oʒ ⁊c̄.que ibi legenť. Ibi.n.
oſtēdit ꝙ vſqʒ ad illā horā non poſuerat cañ. de abſci/
ſione cāe febris.ſ.ꝓprie:⁊ ibi exponitur.
¶ Ad argumēta igiť ante oppoſitū. Ad primū pʒ quid
dicať de flōmia in febre ſanguis. Conceditť.n.ꝙ tunc
eūať mā ꝓpria febris:ſʒ nō ad hūc finē ꝑncipaɫr poſit⁹
¶ Ad ſecūdū cōcediť ꝙ ꝯtingit eūari ⁊ vo (eſt canon.
mitu ⁊ ſeceſſu materiā propriā febris ꝑ hos cano. ſed
nō ꝙ ſit de principali intentione eorum.

¶ Et ꝓhibe eum a ſomno in principio febrium
proprie qñ eſt horripilatio:aut frigus ⁊ rigor:qm̄
prolongañť ſuper eum frigus ⁊ rigor. ipſa nāqʒ
exprimunt materias ſi fuerint euntes ad quedaʒ
viſcera ⁊ prohibent digeſtioneʒ humorū. Apud
declinationem vero eſt iuuatiuus valde: ⁊ fortaſ
ſe non nocet apud ſtatum.
¶ Hic eſt nonus canō.⁊ nō eſt de eūone:ſed de his ꝗ
nocent in talib⁹ febrib⁹ ⁊ qñqʒ iuuāt.ſ.de ſōno:⁊ dicit
quattuor. Primū eſt ꝙ tu medicus ꝓhibeas infirmū a
ſomno in principio febriū. Secūdū eſt ꝙ hec ꝓhibitio
ꝓprie.i.maxīe faciēda eſt:qñ eſt frigus: aut horripila/

UVA. BHSC. IyR_044_2

tio:aut rigor.⁊ cā eſt:qꝛ iſta.ſ.ſomnus ⁊ frigus ⁊ horri
pilatio ⁊ rigor ſunt primo cā ꝙ ꝓlongaꝛ frigus ⁊ rigor
ꝓhibēdo ſparſionē caloris ad exteriora. Scđo. qꝛ ipſa
ſomnus ⁊ rigor ⁊c. exprimūt mās ſi fuerint illo tempo
re euntes ad quedā viſcera.i.ſi illo tpe eſt motus mate
riei ad aliqđ mēbruꝫ intrinſecū:vt ad ſtomachū ⁊ epar
vel aliud tale ſiue faciendo apoſtema ſiue nō. Iſta ex/
primunt.i.ſunt cā motus materiei ad illa: qꝛ per ſom/
num maxime cū frigore ⁊ rigore ⁊c. fit motus ſpirituū
⁊ ſanguinis ad interiora:⁊ per ꝯn̄s etiā materierū alia
rū:⁊ ſic faciunt motum ad illa viſcera ad que erat incli
natio fortificari. Et hec videꝛ mens Gale. ſcđo affo.⁊
Raſis.16.continentis. Tertio.qꝛ iſta prohibent dige/
ſtionē humorū.tertio quo ad hūc cañ. dicit ꝙ ſomnus
in declinatione eſt valde iuuatiuus. Et quartū eſt ꝙ for
taſſe apud ſtatuꝫ nō nocet. ¶ Pro intellectu toti⁹ cañ.
moueꝛ quedā dubia:ex quoꝝ ſolōne cañ. erit quo ad
oēs partes clarus. Queſtio.25.

Primum ergo dubiū eſt. vtrū ſomnus ſit ꝓhibendus in princi
pio particulari febriū humoraliū ꝓprie cum rigore fri
gore ⁊ horripilatione. ¶ Negatiue arguiꝛ. ſomnus in
principio paroxyſmi multotiēs fit ⁊ nō nocet. ergo nō
eſt prohibēdus. Aſſumptū eſt Auic. ſcđa huius. Scđo
in ſomno vigoranꝛ oēs virtutes nāles ⁊ vigoraꝛ dige/
ſtio precipue humorū⁊ ciboruꝫ in interioribus exiſten
tiū. ergo cū in principio febriū ⁊ confortatio virtutis⁊
humorum digeſtio ſint conuenientes. ſequiꝛ ꝙ nō eſt
prohibendus. Aſſumptū eſt Auic. ſcđa primi caplo de
his que ꝓueniunt ex ſomno. ¶ Et confirmaꝛ ꝙ exiſtē
te rigore nō eſt prohibēdus:qꝛ in forti rigore eſt ꝓuo/
candus. vt docet Auic. adminiſtrare opiū in principio
qñ eſt fortis rigor. infra in caplo đ ſuccurrēdo rigori.
Et ex hoc pꝫ ꝙ cauſa prima aſſignata ab Auic. ꝙ pro/
prie ꝓhibēdus eſt:cū fuerint rigor ⁊ frigus ⁊c. nō eſt
vera. nam rigor nō prolongaꝛ:imo abbreuiaꝛ. ¶ Si/
militer ſi materie moueñ ad viſcera ſomnus ꝓhibet il
lum motū. Nam ſomnus oēs fortes prohibet euōnes
excepto ſudore ⁊c. vt ſcđa primi loco allegato. vbi po/
niꝛ cā:qꝛ motus omne qđ ad currēdum eſt aptū auget
virtutē niſi ſint materie que ad parteꝫ cutis exeunt ⁊c.
Et p ꝯn̄s ꝓhibet motū materierū ad inteſtina: ⁊ ſic ſe/
cūda cā poſita in textu eēt falſa. Et ſilr pꝫ ꝙ cōfortādo
calorē per vnionē non prohibet digeſtionē:ſed iuuat.
In oppoſitū eſt Aui. hic:⁊ Gal. ſcđa affo. cōmēto pri/
mo. Et Raſ.16. cōtinentis caplo de ſequētib⁹ febres.
¶ In iſto dubio primo ponā notabilia. ſecundo cōclu
ſiones de queſito. ¶ Quantū ad primuꝫ. vt intelligas
quiditatē ſomni ⁊ diffinitionē completā ⁊ que ceſſit: vi
de que dixi ſupra ſcđo cōmento ſecūde particule affo.
⁊ ſimiliter de iuuamētis in generali:⁊ nocumētis ē di/
ctum. ¶ Nota tamē ꝙ in ſomno precipue in ſui prin/
cipio retrahuntur ſpiritus ⁊ ſanguis de exteriorib⁹ ad
interiora.ſ. ad cor cerebruꝫ ⁊ mēbra illis vicina: ⁊ per
viam ſequele vapores ⁊ fumi cōmixti cum ſpiritibus:
⁊ humores cōmixti ſanguini:imo etiam de locis extra
venas ad ipſas venas ſpirit⁹ retrahiꝛ ⁊ ipſum cōſequē
tia. Et de venis exterioribus ad interiores ſanguis ⁊
humores:⁊ ideo cum in principijs particularibus na
tura mouet materiam malā extra venas: aut de venis
magnis ad paruas:ex quo motu territa natura mouet
ſpiritum ⁊ ſanguinē ad interiora. ſi cum iſto motu ſpi/
rituum ⁊ ſanguinis fiat retractio alia propter ſomnū.
tunc retractio erit valde fortis ad quā ſequiꝛ prohibi/
tio motus male materie ad exteriora:cū ipſa cōiuncta
ſanguini ⁊ ſpiritui etiaꝫ pro parte verſus interiora tra
hatur:⁊ fumi etiā qui a tali materia eleuantur retrahū
tur mixti cum ſpiritibus ⁊ humoribus.
¶ Secundo nota:ꝙ calor naturalis ⁊ ſpiritus cum re
trahiꝛ ad interiora ſi nō hꝫ ꝓhibens confortaꝛ:⁊ in il/
la quibus applicatur fortius agit ꝗꝫ duꝫ erat ſpanſus:
⁊ hoc intendunt omnes doctores fieri in ſomno. vnde
melior fit digeſtio vel fortior tempore naturalis ⁊ cō/
uenientis ſomni ꝗꝫ tēpore vigiliarum. Sed quādoqꝫ
contingit cum hac retractione ipſum debilitari. verbi
grā. Si cum eo retrahantur humores mali ipſuꝫ quaſi
ſuffocantes:aut fumi multi:qui aut intenſione ⁊ multi
tudine accidentalis caloris:aut malignitate proprieta
tis eorū impediant calorē naturalē a debita digeſtiōe.
tunc eniꝫ nō ſolum nō fortius ⁊ melius digerit: ſed pe
ius ⁊ debilius. Quādoqꝫ etiā contingit ex malo mo/
tu ſpiritus.ſ. iordinato:mō intus mō extra: aut nimia
ſuffocatio digeſtionē impedire: ⁊ quādoqꝫ ꝓpter mali
gnitatē materie inuente in interioribus quā cū eſt vni
cus agitat ⁊ non pōt ad bonū cōuertere: accidit ꝙ ele
uat vapores:aut multiplicaꝛ a materia illa agitata ma
la q̄litas:ex quib⁹ fit īpedimētū operationis cōueniē/
tis humoris in alios humores non ſemper. ergo ī ſom
no fortificaꝛ digeſtio:imo quandoqꝫ debilitatur.
¶ Tertio nota:ꝙ licꝫ ſomnus ſit valde ſimilis quieti ⁊
faciat corporis quietem a motu voluntario: ⁊ per hoc
habet humorū motum cōpeſcere:non tamē omnimo
da eſt quies in ſomno:imo retrahitur in principio ca/
lor naturalis ⁊ moueꝛ ad interiora: ⁊ cum eo humores
multi ⁊ fortificato eo interius mouet materias bonas
⁊ nutrimentales ad extrema:⁊ diuidit in mēbra corpo
ris ad quē motū multotiēs ſequiꝛ exuberatio ſudoris.
Et ideo qñ in ſui principio inuenit motū humorum ex
aliqua cauſa ad intrinſeca mēbra:fortificat illū motuꝫ.
Et hoc vult Aui. hic ꝙ ſomnus in principio ſi inuenit
materias euntes.i. currētes ad aliqđ intrinſecū mem/
brū ſiue ad faciēdū ibi apoſtema ſiue nō iuuat illarum
motū:⁊ auget ipꝫ quaſi exprimeret ex alijs mēbris ad
illud mēbruꝫ intrinſecū:lꝫ ergo ſomnus oēs fortes re/
tineat euōnes excepto ſudore quē iuuat p modū dcm̄:
tñ nō cōpeſcit oēs humoꝝ mot⁹:imo qñqꝫ adiuuat: ex
pte tñ qua ad ipm ſeqtur quies a motibus voluntarijs
eſt aptus ēt tales motus ꝯpeſcere:ſꝫ quoſdam qñqꝫ ex
alia cā magis ꝓmouet ꝗꝫ ex iſta cōpeſcit.
¶ Quarto no. ꝙ ſomnus obtūdit ſenſus oēs exterio/
res nō ſolū:qꝛ ab illoꝝ īſtris retrahit:aut retinet ſpm̄
aīalē:ſꝫ qꝛ reddit ſpūs ſubaꝫ turbidā:vt Aui. dicit ſcđa
primi cap. de his q̄ ꝓueniūt ex ſomno. Et iō p ipꝫ ſen
ſatiōes ⁊ mot⁹ q illas ꝯſequūtur rep̄mit ⁊ obtūdit:vñ
cū mēbra exteriora infrīdanꝛ:aut mordicanꝛ ꝓuocato
ſomno ſenſus infrigidationis ⁊ mordicationis aut re/
mouetur:aut obtunditur:⁊ ſic motus rigoris qui has
ſenſationes ſequitur remoueꝛ:verum p̄ſentia materie
ī mēbro:merito cuius fieret ſenſatio frigoris:aut mor
dicationis remanet fortaſſe ampliori tpe ꝓpter ſomnū
⁊ magis fixa. Ex quo apparet ꝙ dum eſt rigor p ſoni ꝓ/
uocationem fit iuuamentū aliqđ: qꝛ ꝓhibetur ſenſatio
rei facientis incitationē ad rigorem ⁊ motus rigoris:
fit etiā nocumentū ꝓ quāto taliū materierum eſt ſpar/
ſio:ita ⁊ partialis reſolutio ꝓhibetur ⁊ mēbrorū caleſa
ctio. Et ideo cū Auic. dicit h̄ in lr̄a:ꝙ per ſomnū ꝓlon
gatur ſup febrientem frigus ⁊ rigor nō dꝫ intelligi ꝓ/
prie de rigore:qꝛ ille per ſomnū remoueꝛ:ſꝫ de diſpo/
ne ⁊ parte humoris:quā diſpoſitionē ſequiꝛ rigor ⁊ fri
gus:qꝛ p̄ſentia materie frigide:aut mordicatiue ñ ſuf/
ficienter ſparſe:ſꝫ qꝛ ſpargiꝛ:ꝓpter ſomnū.n. retardaꝛ
illa ſparſio vt p̄dicitur ⁊ materiei ſubtiliatio ⁊ reſolutio
⁊ caleſactio in mēbris exterioribus.
¶ Quinto no. ꝙ ī p̄ncipio poxyſmi lꝫ mā moueaꝛ ad
exteriora illa q̄ facit feb. tñ moueꝛ motu p̄focatiuo calo
ris nālis. prīo:qꝛ pp horribilitatē māe retrahiꝛ calor ⁊
ꝓfundaꝛ ⁊ ſubmergiꝛ. ſcđo qꝛ vapores ī p̄ncipio a mā
eleuati ſūt hūidi crudi groſſi ſpūuꝫ ⁊ caloris eoꝝ extin
ctiui:ſic ſupradcm̄ ē de vapore lignorū viridiū q extin
guit paruū ignē ⁊ p̄focat:verū nō oēs diſpōnes p̄nci/
piorum

pioſū in ꝓuocando ſunt equales: imo ſm varietatē materierū in multitudine ⁊ paucitate groſſitie ⁊ ſubtilitate digeſtione ⁊ cruditate celeritate motus ⁊ tarditate: ⁊ ſm varietatē diſpōnis patientis ⁊ mēbrorū ſuꝑ que fert talis materia fiunt multe varietates modorū principij: ſemꝑ hic loquor de ꝑticulari principio. Cum tñ fiunt frig⁹ ⁊ rigor ⁊ horripilatio alijs ꝑib⁹ maior fit caloris ꝓuocatio ⁊ ſubmerſio: ⁊ iō addit ad illū ꝓuocatiuū motū ſpūs ꝑꝑ ꝑoxyſmū aliū ſilr̄ motū ꝑꝑ ſomnū eſt deteri⁹. Et hoc qd̄ Aui. dixit. Et ꝓprie qñ eſt horripilatio aut frig⁹ ⁊ rigor. Ex qb⁹ apꝑet ꝙ ſomn⁹ ſemꝑ eſt apt⁹ in ꝑncipio ꝑoxyſmoꝝ facere notabile nocumētū.

¶ Sexto nota ꝙ in declinatione particulari ꝑoxyſmi deductis alijs materia ⁊ fumi ſunt paucificati ⁊ ſubtiliati ⁊ verſus extrema trāſmiſſi longe a fonte caloris ꝓ maiori parte: ⁊ ideo difficulter retrahunt: ⁊ ſi retrahuntur min⁹ ſunt ꝓuocatiui: ⁊ ꝑꝑ paucitatē ⁊ ꝑꝑ eoꝝ diſpōnē q2 ſubtiliati ſunt: ⁊ q2 tūc ꝓceſſerat reſolutio ſpūs in principio: ⁊ augmento ⁊ ſtatu virtus eſt debilis: ⁊ indiget refocillatione: ꝓuocato ergo ſomno ſpiritus vniūtur: ⁊ ideo ꝯfortant maxime cū tunc nō nimiū vniant ⁊ nō prefocet a materia. Et nō notabilr̄ ꝑꝑ talē prefocationē impediat a debito caloris ope naturalis. ⁊ ſic fortificata virtute id parū qd̄ ſupereſt intus de humoribus ⁊ vaporibus ſuperat ⁊ cū ſparſione nutrimēti ſpargitur paruꝫ poſt ad extrema ⁊ expellit a corpore ⁊ digerit humores bonos ⁊ ſpiritus regenerat. Ex quo patꝫ ꝙ ſine notabili nocumēto in declinatione ꝑticulari merito diſpōnis paroxyſmi ⁊ ſue ꝓprie materie alijs deductis ſomn⁹ in declinatiōe ē apt⁹ multū iuuare: ꝯtingit tñ aut ꝓpter multā malignitatē materie: cuius omnis parua q̄ꝫtitas retracta multū nocet ſicut in mā antracis ⁊ ſilibus: aut ꝓpter aliā materiā latentē que agitat a calore fortificato in ſomno ꝙ in declinatiōe fiat nocumētum: ⁊ ſilr̄ ex errore in reb⁹ extrinſecus occurētib⁹ ⁊ ex alijs ꝑoxyſmis ꝯplicatꝭ: ſꝫ merito diſpōis declinatiōis febris putride ſomn⁹ eſt apt⁹ multū ꝯferre ⁊ paꝝ obeſſe.

¶ Septimo nota ꝙ in ſtatu nō ſemꝑ eſt diſpō cū qua ſomnus ꝓſit plus q̄ꝫ noceat merito diſpōnis ſtatus: nec ſemꝑ ē diſpō cū q̄ noceat pluſq̄ꝫ proſit. Et rō eſt: q2 in ſtatu ꝑticulari paroxyſmi nihil plus requirit niſi qd̄ merito diſpōnis materie facientis paroxyſmū ſi tunc maxima inflāmatio totius paroxyſmi. Et hoc fit qñqꝫ multitudine vaporū ⁊ multo adhuc exiſtentie humore moto ad ꝑoxyſmū ſub forma hūorali. Et qñqꝫ fit iā multum paucificata mā: ⁊ paucificatis fumis in q̄ꝫtitate. Sed q2 intēſior eſt facta eorū caliditas: ideo ꝓ tunc caliditas eſt intēſior: qd̄ pōt ꝯtingere nō ſolū in fine ſtat⁹ in quo magis ꝯtingit q̄ꝫ in ſui ꝑncipio. vt pꝫ cū materia ꝯtinue paucificet: ſed ꝑ totū ſtatū ⁊ ēt in ꝑte augmēti vicina ſtatui. ſ. ꝙ materia ⁊ fumi ſint ꝓcipue in interioribus multū paucificati ⁊ ſint ſparſi reſidui pro maiori ꝑte ad exteriora ⁊ ſint ſubtiliati: ⁊ cū hoc vehementer calidi facientes ſtatū ꝑoxyſmi aut finē augmēti. Et in iſtis in hora ſtat⁹ nō eſt veꝝ qd̄ dicit Gen. ꝙ nō plures vapores exeūt a corꝑe de materia febris q̄ꝫ gñent. imo plures ēt ante ſtatū qñqꝫ reſoluunt q̄ꝫ gñant: ſed in ſtatu aut creſcit calor ꝓpterea quādo incēdit in mā ⁊ vaporib⁹ remanētib⁹ ad maiorē gradū q̄ꝫ añ erat. In iſtis ergo ſomnis ꝓdeſſet ſicut in multis declinationib⁹ ⁊ in augmēto ſtatui vicino. Et hoc voluit Auic. dicere cū dicit hic: ⁊ fortaſſe nō nocet apd̄ ſtatū: in quodā. n. ſtatu cū vtutꝭ ꝯſtātia eſt apt⁹ ꝓdeſſe: ⁊ in quodā eſt apt⁹ obeſſe ſm varietatē diſpōnis mäe in mltitudine ⁊ paucitate: ⁊ aptitudīe ei⁹ ⁊ ſuorū fumoꝝ ad retractionē ꝑꝑ ſomnū ⁊ īeptitudinē. ꝑꝑea dixit ſub ambiguo fortaſſe nō nocet apd̄ ſtatū. Et Gal. ꝯmēto p̄io ſcd̄e ꝑticule dixit ꝙ qñqꝫ iuuat vel ꝯfert in ſtatu vel ī augmēto ſtatui vicino: nō tñ dixit ſemꝑ. Q2 aūt dixit hic Gē. ꝙ in ſtatu ſunt due diſpōes: quaꝝ vna iuuat a ſomno altera nocet. nā virtutis debilitas iuuat a ſomno reſolutio materiei īpedit eſt dictū. ſalua tāti doctoris reuerētia nō ad ꝓpoſitum: nā ſm ipm in principio illius morbi nocuiſſet ſomnus ꝑꝑ vaporū retractionē. Et ēt in prima ꝑte augmēti nō obſtāte ꝙ calor vniret: ⁊ hꝰ ꝑꝑ malos fumos ſimul cū ſpiritib⁹ retractos: ſꝫ tā multi in tali ſtatu ſunt ſicut in augmēto: q2 non ſunt paucificati īmo vſqꝫ ad ſtatū multiplicati vt ipſe in eadē q̄ōne īnuit. igit ita ꝑ malos fumos retractos īpediet virtus ſicut in principio ⁊ plus: cū illi fumi in ſtatu ſint deteriores: ⁊ ſi dicat ꝙ virtus eſt magis debilis ꝑ viā reſolutionis q̄ꝫ fuit in p̄icipio vel augmēto. ſequit tūc ꝙ ꝑ fumorū retractionē equalē multo magis virt⁹ īpediet q̄ꝫ in principio. ⁊ ſic nocumētū erit maius īpediēdo virtutē. Modus ergo melior ē iſte quē dixi ⁊ verior ꝙ ad ſtatū multotiēs ꝑuenit cū fumorū humorū paucificatione ꝑꝑ intēſiorē caliditatē eoꝝ illo tꝑe: īmo qñqꝫ cōtingit hoc ēt in augmēto. ꝙ ſi defectus contingit. multomagis contingit paucificata materia corpulēta q̄ eſt ſub forma cāe coniūcte: ⁊ iō fiat ꝙ in tali augmēto ⁊ in tali ſtatu tā modicū de tali mā retrahit: ꝙ nō multū poterit virtus īpediri: īmo magis fortificabit ꝑ vnionē ſpirituū: ⁊ ſic melius ⁊ digeret ⁊ propellet expellēda: q2 tñ hoc non eſt ſemꝑ nec in oī febre. iō Gal. dixit. qñqꝫ. ⁊ Auicē. dixit fortaſſe.

¶ Ex his apparet ꝙ deductis alijs ſomnus ē potēs nocere magis ī ꝑncipio febris putride q̄ꝫ ī alijs tꝑibus eiuſdē ꝑoxyſmi: ⁊ ꝙ ſcd̄o loco magis nocet in augmēto. tertio magis in ſtatu. quarto minus in declinatiōe.

¶ Et iō ſi q̄rit vtrū nocumētū factū ex ſomno in ꝑncipio ꝑoxyſmi ſit maius nocumēto declinatiōis. cōſtat ꝙ ſi intelligat alijs parib⁹: ⁊ de nocumēto facto in p̄icipio vnius ꝑoxyſmi ⁊ nocumēto facto in declinatione eiuſdē ſicut dꝫ intelligi ꝙ maius tā intēſiue q̄ꝫ extēſiue nocumētū ſit in principio q̄ꝫ in declinatione ⁊ q̄ꝫ in ſtatu.

¶ Q2 dī ꝙ nocumētū factū in declinatiōe eſt mortale intelligit cū ſuis circūſtātijs ad veritatē cōcluſionis ꝙ ē mortale in ſignādo: q2 ſignificat mortē: nō tñ ꝙ illud nocumētū ſit mortis factiuū. vñ magnū nocumētū ⁊ malū valde accidēs in ꝑncipio erit maius malū ſignū q̄ꝫ datū paruū ⁊ minus malū effectiue ſcm̄ ex ſomno in declinatione: ⁊ ad hūc ſenſum loquit Auicē. ſecūda huius. caplo de ſignis ſumptis ex ſomno cū dixit. ꝙ ſomnus multotiēs ſit in principio ⁊ nō nocet. i. nō eſt valde malū ſignū. Sꝫ ſomnus ꝓcipue ꝓfundus accñs in die nō in nocte eſt deterius in ſtatu ꝑoxyſmorū febris: q2 deterius ſignū. ſignificat. n. maiorē malitiā: cū accidit in ſtatu. nō tñ vult Aui. ꝙ ſomnus fact⁹ in ꝑncipio nō nocet: q2 nō facit nocumentū: q2 hoc eſt falſum īmo facit maius nocumentum q̄ꝫ ſi alijs paribus fieret in ſtatu: ſꝫ nō eſt ſpecialr̄ valde malū ſignū ſicut factus in ſtatu. Et ſi pro tūc min⁹ noceat q̄ꝫ nocuiſſet in ꝑncipio: ⁊ eſt mirādū de illa terminatiōe Conciliatoris: dr̄ia cētesima octaua. vbi nō vr̄ plene hoc intellexiſſe ſemper in tanto viro habita reuerētia. Et cū Auicē. velit ꝙ ſomnus ipſe veniens in ſtatu paroxyſmorum in die ⁊ profundus eſt deterius ſignum q̄ꝫ in alijs temporibus: q2 diſpoſitio ſtatus paroxyſmi deberet magis impedire talē ſomnum q̄ꝫ diſpōnes aliorum tēporum: ⁊ ideo ſignificatur ꝙ accidit a fortiori cauſa ⁊ peiori. Gal. autē ſecūda particula affo. cōmēto primo velit ꝙ nocumētum ꝓueniens ex ſomno in declinatione ſit deterius ſignū q̄ꝫ nocumētum proueniēs in alio tꝑe ⁊ nō cōparet ſomnū ad ſomnū: ſed nocumētū ſi veniat ad nocumentum alterius: ſi veniat equale. Ipſe Conciliator laborat per extraneos ſenſus eos concordare: ſed hec magis ſcd̄a huius ſunt videnda loco allegato. pro hoc tamen loco ſufficit ꝙ ſomnus profundū ſuperueniēs de die ⁊ nō de nocte ſi cōtingat ꝙ ſit in ſtatu paroxyſmorū eſt deterius ſignū q̄ꝫ ſi veniret in alio tꝑe: q2 paroxyſmus febris in ſtatu merito diſpoſitiōis

ſtatus:potius deberet talē ſomnū īpedire: ⁊ iō ſignat
ꝙ a fortiori cā veniat:ſ; ſi ſomnus noceat in ſtatu ⁊ no
ceat in declinatione alijs parib⁹ nocumētū ſomni ī de/
clinatione eſt d̄terius ſignū q̄z nocumētū ſomni in alio
tꝑe. Et hoc ſcd̄m vult Gal. ſcd̄a affo. primū horū vult
Aui. ſcd̄a quarti: ⁊ ambo ſunt vera. ⁊ tertio vult Gale.
eadem ſcd̄a affo. ꝙ alijs parib⁹ minus eſt aptus ſom/
nus nocere in declinatiōe q̄z in alio tꝑe: īmo merito di
ſpoſitionis declinatiōis ⁊ ſue ꝓprie cāe. ſ. cauſe febris
in declinatione ſm̄ illud ſm̄ qd̄ cauſat febrē eſt aptus
ſomnus in declinatione multū ꝓdeſſe: ⁊ in principio
multum obeſſe ⁊ in ſtatu ⁊ augmento quādoq; obeſſe:
quādoq; prodeſſe: ⁊ hoc vult Auic. hic.

Pria ꝯclo Ⱶ His habitis ſit iſta prima cōcluſio. Alijs parib⁹ ſom
nus maiora ē aptus facere nocumēta ī ꝑncipio q̄z ī ali
quo alioꝝ tēpoꝝ ꝑoxyſmi. ꝓbat. illo tꝑe eſt aptus face
re maiora nocumēta alijs parib⁹ quo tꝑe maiorē retra
ctionē humoꝝ maloꝝ ⁊ vapoꝝ ⁊ magis ꝓuocatiuorū
eſt aptus facere: ſ; hoc eſt in principio ꝑticulari reſpe/
ctu alioꝝ tēporū vt p; per notata. ergo ⁊c. ⁊ maior p;
q2 ꝑ talē retractionē maxime nocet ſomn⁹: cū ꝑ illā im
pediat ſpiritus a debito tꝑe caloris nālis ⁊ īpediant ⁊
ledant membra nobilia cor cerebrum ⁊ alia interiora.
Et ex notatis p;. quare dixi alijs paribus.

Scd̄a ꝯ. Ⱶ Secūda cōcluſio. Semꝑ in principio paroxyſmi ſō/
nus eſt aptus notabiliter nocere. p; ex notato quinto.

Tertia ꝯ. Ⱶ Tertia cōcluſio. Tā in augmēto q̄z in ſtatu q̄z etia;
in declinatiōe ꝑticularib⁹ putridarū febriū ſomn⁹ ali/
qd̄ facit nocumentū. p; q2 ſemꝑ ꝑ ipſum: aut retinent:
aut ꝓhibent exire aliq fumi mali vel humores facien/
tes febrē: qd̄ non pōt eſſe ſine nocumēto. Ex his ſequi
tur ꝙ qn̄ Gal. ⁊ alij doctores dicūt de ſomno ꝙ ꝓdeſt
in aliquo tali tēpore nō intelligunt ꝙ ita ꝓdeſt ꝙ nul/
lo modo obſit: ex quo in quolibet tali obeſt. Nec intel/
ligit abſolute ꝙ aliqd̄ faciat iuuamētū ſiue cū nocumē/
to ſiue nō: q2 tūc abſolute diceret ꝙ in oī tꝑe ꝓdeſt: cū
ēt in aliquo tꝑe aliqd̄ facit iuuamētum. Nā cū in omni
tali tēpore aliquo mō detineat malos humores vel va
pores intus qui eo deducto ſomno eſſent in membris
exterioribus: ſequit ꝙ illa mēbra: in quib⁹ iſti eēnt ali
qd̄ recipiant iuuamentū: q2 prohibent hꝛe preſentiā il/
lorū fumorū vel humorū: a quib⁹ preſentib⁹ aliquo mo
do lederent quo nunc non ledunt cū abſunt. ſed intel
ligūt ꝙ ſomnus facit in tali tꝑe maiora iuuamēta nocu
mētis. Et iō Gal. cū dicit ſcd̄a affo. multū aūt inuenit
ꝓdeſſe in declinatione ⁊c. intelligit ꝙ multo plus pro/
deſt q̄z obſit. Et cū dicit ꝙ nocumētū ſomni vl̄e eſt: ſi/
cut cū infirmus dormiuerit in ꝑncipio interpolataꝝ fe
briū intelligit ꝙ in tali ꝑncipio eſt aptus multum plus
obeſſe: q̄z prodeſſe: ⁊ in ſtatu ⁊ augmēto ſtatui vicino:
vult ꝙ ēt multotiens h̄ prodeſt. Ⱶ Forte dicēs contra
ex his ſequeret ꝙ de quolibet tꝑe eſſet verū ꝙ ſomn⁹
in tēpore illo iuuat: ⁊ ſimil̄r ꝙ nocet cū in quolibet ta/
liū cōtingit ꝙ plus nocet q̄z profit: ⁊ contingit ꝙ plus
ꝓſit q̄z nocet. Hic dr̄ ꝙ qn̄ abſolute ab auctorib⁹ dr̄ ꝙ
ſomnus nocēt in tali tēpore intelligit ꝙ vtplurimu; in
illo tꝑe plus nocet q̄z proſit. Et ſil̄r cum dicūt abſolute
ꝙ in tali tēpore ꝓdeſt. Cū aūt hoc eſt quaſi ſemꝑ dicūt
hoc quaſi eſſe vl̄e ad modū medicorū vt dicit in cōmē
to affo. penultimi ſecūde particule. quicūq; vētres ha/
bēt humidos ⁊c. Cū aūt nō eſt vtplurimū. ſ; qn̄q; con
tingit ponūt nō pro abſoluta: ſed pro quadā cōtingen
tia: ⁊ dicunt qn̄q; ita ꝓprie fecerunt de ſomno quo ad
nocumēta in tēporibus particularib⁹ paroxyſmoru;.
nā de primo dicit Gal. cōmēto prīo ſcd̄e particule ꝙ
nocumentum in illo tēpore eſt vl̄r: q2 quaſi ſemꝑ plus
nocet q̄z profit: aut q2 ſemꝑ facit notabile nocumentū:
de declinatione dicit ꝙ multū vr̄ cōferre ī declinatiōe
⁊ non dixit ꝙ ſemꝑ: nec ꝙ multotiēs: ſ; abſolute ita ꝑ/
tulit de ſtatu dixit ꝙ qn̄q; confert in eo tꝑe: ⁊ qn̄q; in
augmento ſtatui vicino. non dixit abſolute ꝙ confert.

Ⱶ Quarta ꝯ. Nō ſemꝑ ꝑ ſomnū cōfortat virtus nālis Quarta ꝯ.
in interiorib⁹. ꝓbat. aliqn̄ plus debilitat ꝑ retractionē
humorū ⁊ fumorū ⁊ vaporū maloꝝ ad hoc mēbru; q̄z
iuuet ꝑ ſpirituū reuocationē vt notat expiētia nocumē
toꝝ: ⁊ dictū eſt ſupra ī notatis. ḡ ⁊c. Et ex h̄ vides: lic;
dicā ꝙ in oī tꝑe febris aliqd̄ facit iuuamētū. nō dico il
lud ad modū Gē. ꝙ ſemꝑ in talib⁹ febrib⁹ iuuet virtu
tē cōfortādo: ⁊ noceat reſolutionē prohibendo.

Ⱶ Quinta ꝯcluſio. Ad bonū ſenſum in oī tꝑe ꝑoxyſmi Quinta ꝯ.
febris pōt ſomn⁹ ꝯueniēter cōcedi. p;: q2 in principio
qn̄q; nō ſolū ꝯueniēter ꝯcedit: ſed ꝓuocat ꝑ opīata ad
ꝓhibēdū accn̄s. ſ. veniētē rigorē. ḡ ⁊ in alijs tꝑib⁹ mul
to forti⁹. Ⱶ Preterea. Qn̄q; cōfert ī augmēto qn̄q; in
ſtatu: ⁊ q̄ſi ſꝑ in decliatōe. ḡ ī oīb⁹ iſtis pōt ꝯuenienter

Ⱶ Sexta ꝯ. In quol; tꝑe ꝑoxyſmi pōt ſomn⁹ (ꝯcedi. Sexta ꝯ.
ꝯueniēter ꝓhiberi. p;. q2 in declinatiōe qn̄q; cōuenien
ter ꝓhibet. ḡ ⁊ in alijs tꝑib⁹: aſſumptū p; in antrace ⁊
peſtilētialib⁹ puſtulis: in quib⁹ ⁊ ſi ſint exacerbationes
tn̄ ꝑ totū tp̄s illud ꝓhibent a ſomno quātū nā pōt to/
lerare: ⁊ ſil̄r p; ex accidētibus q̄ pn̄t in tali declinatio/
ne cōtingere: vt ſi pro tūc nā deriuaret materia; ad ali
qd̄ nobile membrū intrinſecū apoſtemandum.

Ⱶ Septīa cōcluſio. His nō obſtātib⁹ medicus dās re Septīa ꝯ.
gulas in vſus oīs ſm̄ tꝑa ꝑoxyſmi ꝯueniēter dr̄ ꝙ ī ꝑn
cipio ꝓhibet ſomnus: ⁊ ꝙ ꝯcedat in declinatiōe p;: q2
quaſi ſemꝑ in vtraq; regula verificat: ⁊ ſi in q̄buſdā ca
ſibus ſit dimittēda illi poſtea ſpecificatur.

Ⱶ Octaua ꝯ. Nō ita fuit ꝑ argumēta ponēdū ꝙ ſōn⁹ Octaua ꝯ.
ꝓhibet in augmēto ſicut ꝙ ꝓhibet ī ꝑncipio p;: q2 nō
tā ſepe malū eſt dormire in augmēto ſicut in ꝑncipio.

Ⱶ Nona ꝯcl̄o. ſil̄r nō tā debite poneret regula ꝙ ꝯce/ Nona ꝯ.
dat ſomnus in ſtatu ſicut ꝯcedit in declinatiōe ꝓbabi
liter: q2 nō tā ſepe ꝯtinet veritatē. Ⱶ Ex q̄b⁹ nūc patet
Aui. optīe fuiſſe locutū in textu cū dixit: ⁊ ꝓhibe eu; a
ſomno in ꝑncipio: hec. n. ē regl̄a: ⁊ poſtea ſubdit: preci
pue cū fuerit ī eo frig⁹ ⁊c. q2 tūc magis nocet alijs pa/
ribus: l; qn̄q; ꝓhibēdo illud accn̄s ſit ꝯcedēdū vt dice
tur ī ꝑticularib⁹ locis magis. Et poſtea ſubdit. In de/
clinatiōe ꝟo ē iuuatiu⁹ vulde īuens regulā ꝙ ꝯcedit
niſi ex alia cā ſit ꝓhibēdus: ⁊ vltio q̄ ſi nō dās regulā:
ſ; ꝯtigētiā q̄zdā dicit: ⁊ fortaſſe nō nocet apd̄ ſtatū ītel
ligēdo d̄ ſtatu ⁊ augmēto ſtatui vicīo: vt dicit Gal. 2.
affo. loco al̄l'ato. nā ml̄tis vicib⁹ ꝯtingit ꝙ ī his tꝑib⁹ ē
dormiēdū ⁊ ē ꝯcedēdus ſōnus pluries q̄z ꝯtingat ī ꝑn
cipio. Ⱶ Et ex his determiatis eſt māifeſta rn̄ſio ad q̄/
dā alia dubia hic moueri ſolita. ſ. an ſemꝑ ſit cōceden
dus ſomnus ī declinatiōe ꝑticulari. Et an ſit concedē/
dus in ſtatu vel augmento ſtatui vicino ⁊ in quo tꝑe ma
gis nocet ⁊ ī quo magis iuuat q̄ erant dubia circa can.
noſtrum diſputanda hic. Ⱶ Deinde cum dicit.

Ⱶ Et non prohibeas ei aqua; frigidam niſi fue/
rit humor qui eſt in eo crudus ⁊ groſſus. tunc enī
prohibet digeſtionem.

Ⱶ Poſitis quibuſdam canonib⁹ reſpicientibus mate/
rias febrium maxime cōes mās: vt dictū eſt. hic ponit
quoſdam can. reſpicientes modū extinguendi calore;
febrilē: minus tamē generales q̄z eſt modus poſitus ī
principio huius capl̄i. Nam hic limitate loquitur de
mō extinctionis ꝑ vſum aque frigide: ⁊ ſunt duo can.
primus de vſu potus. ſcd̄s de vſu per extrinſecā appli
cationē: ⁊ ſcd̄s ponit ibi ꝓpe per colūnam quaſi. (īmo
cum videris). Circa primū ponit can. īcludentē duas
cōcluſiones cū ſuis ꝓbationibus. ſcd̄o docet ꝯditiōes
īdicantes dationē aque frigide in febre: aut ꝓhibitio/
nē ei⁹. ibi. (Niſi ſit ſtomachus). Tertio narrat quātita/
tē que de frigida aqua datur quādoq; in febre eius cū
effectu eius. ibi. (Et quandoq; datur ī potu.) Quarto
docet quid faciendū quando coniunguntur contrarie
indicantia

UVA. BHSC. IyR_044_2

indicantia quo ad exhibitionem aque frigide. ibi.(Et quãdo iterũ ſunt quedam). Quinto docet rem vnam infrigidantem. nõ tamẽ ita nocentẽ ſicut aqua frigida quãdo ſunt ꝓhibitiua.ibi.(Et ſyrupus quidem acetoſus).Sexto oſtendit nocumenta ſequẽtia exhibitioneꝫ aque frigide incõuenienter date.ibi.(Et cum nõ lꝫ). Septimo oſtendit que ſunt coꝛpoꝛa:quibꝰ alijs paribꝰ magis deberet ꝓhiberi aqua frigida.ibi(Et ille q̄ꝫ plurimũ.Pꝛĩa ꝑs diuidiť in tres: pꝛĩo ponit can.cũ ꝓbatione ſcd̃e partis. Scd̃o iudicio meo ponit ꝓbationeꝫ vtriuſqꝫ partis.Eſt tamen ꝓbatio incõpleta ⁊ ita cõfuſa vt multas habeat expoſitiones.Tertio ꝓbat pꝛimã parteꝫ can.ſcd̃a ibi.(Et ſcias ꝙ qñ).tertia ibi.(Humoris autẽ colerici).¶ In pꝛima parte dicit ꝙ nõ debet medicus febꝛienti febꝛe humoꝛali ꝓhibere aquã frigidam niſi humoꝛ qui eſt ĩ febꝛiente fuerit groſſus ⁊ crudus. Et ꝓbatur pars excepta per hoc ꝙ aqua frigida tunc.ſ.quãdo humoꝛ eſt groſſus ⁊ crudus ꝓhibet digeſtionem:⁊ ideo ſupple dꝫ pꝛohiberi:includit ergo can. duas partes. pꝛima ꝙ hũoꝛe non exiſtente groſſo:nec crudo nõ deberet ei ꝓhiberi aq̃ frigida.ſcd̃a eſt ꝙ humoꝛe exiſtente groſſo ⁊ crudo dꝫ ꝓhiberi febꝛienti febꝛe humoꝛali aqua frigida.

¶ Nota ergo pꝛĩo ꝙ per aquã frigidam intelligimus aquã dulcem potabilem cum bonis conditionibus ex parte aque nõ de minerali vel alia aqua malitiam aliã habente:loquiť etiã generaliter de oĩ mõ dationis per os:aut aque pure:aut cõmixte cum vino vel ſyrupo vel zuccaro vel aceto vel alia re. ⁊ ſimiliter tam in tempoꝛe cibationis q̄ꝫ in alio. Et ſimiliter tam de multa quãtitate q̄ꝫ de pauca vel mediocri:⁊ tam de cruda q̄ꝫ de cocta.

Conditiones aq̃ no. Auic.ſcd̃a ꝑmi doc. ſcd̃a ſũma pꝛia.c.16.

¶ No.ſcd̃o ꝙ dicit niſi fuerit in febꝛiente humoꝛ groſſus:⁊ crudus:ꝙ Auic. nõ ſolũ loquitur de humoꝛe faciente febꝛẽ:ſed ẽt de alijs:q̃ in coꝛꝑe ĩueniunť:multotiẽs.n.humoꝛ faciẽs febꝛẽ eſt ſubtilis:ſꝫ eſt ĩ coꝑe humoꝛ aliꝰ groſſus ⁊ crudus ꝑꝑ queꝫ ꝓhibeť aq̃ frigida.

¶ Tertio nota:ꝙ dicit niſi fuerit hũoꝛ groſſus ⁊ crudꝰ copulatiue:qꝛ ſola cruditas ñ ſemꝑ arguet ꝓhibitionẽ aque frigide vt infra patebit qđ qñ eſt cũ multa ſubtilitate ⁊ inflãmatõe. Sꝫ qñ eſt crudus cũ groſſitie:⁊ qñ ẽ groſſus nõ crudus nõ ꝓhibꝫ cuiuſcũqꝫ aque frigide dationẽ:vt patebit infra:aut ſaltẽ nõ tm̃ ꝓhibꝫ cruditas igiť ſola nõ ꝓhibet vľr dationẽ aque frigide:nec ſola groſſities multuꝫ ꝓhibꝫ qñ eẽt cũ digõne vt ĩfra diceť: ſꝫ ambe ſimul ꝓhibẽt:⁊ iõ Aui. dixit copulatiue groſſus ⁊ crudus.

¶ Quarto nota ꝙ humoꝛe exiſtente ſubtili quandoqꝫ ꝑꝑ cãs alias ĩfra dicẽdas ꝓhibeť aqua frĩda ⁊ humore exñte groſſo frigido qñqꝫ ꝑꝑ alias cãs dať. Et iõ canon nõ eſt abſolute ĩtelligẽdus. Sed nõ repugnãtibꝰ alijs ĩdicationibus:de qbus ſtatim fiet mẽtio:⁊ ħ mõ canon eſt verus. Marſiliꝰ ṽo intellexit humoꝛẽ crudũ nõ oẽm:ſed illũ q eſt ex remiſſiõe caloꝛis ꝑꝑ flegma vľ melãcoliã:⁊ ħ qꝛ voluit ꝙ cruditas de ꝑ ſe ⁊ groſſitiẽ d̃ ꝑ ſe ꝓhibẽt dationẽ aque frigide. Sed iudicio meo melius ĩtelligiť copulatiꝫ vt ĩfra ĩ dubio. Et tunc ꝑꝫ ꝓbatio ſcd̃e ꝑtis:qꝛ qñ humoꝛ ẽ groſſus ⁊ crudus:aqua frigida ꝓhibꝫ digõneꝫ ĩgroſſando illũ. ¶ Et ſi q̃ras vtrũ in omni tꝑe talis febꝛis ſit dãda aq̃ frigida:dr̃ ꝙ ſic nõ exiſtẽte ecõtrario indicãte. Et ſi q̃ras q̄ꝫta:diciť ꝙ q̄ꝫtitas diuerſificať ꝺm multas ꝯditiões ꝯſiderandas vt dixit Gaľ.ro.terapentice:⁊ opꝫ medicum ħ menſurantẽ eſſe boni iudicij eſtimatiui cum bonitate experiẽtie ⁊ ſcientia regularum.

¶ Et ſcias ꝙ quando flobothomia iuuat deinde vteris via mala.tunc non purgabitur

¶ In hac ꝑte vt dixi ꝓbat vtraſqꝫ ꝑtes cañ.meo iudicio ſꝫ nõ ꝯpleta ꝓbõne ⁊ moueť ꝯſulo vt multas tollãt expoſitiones. ¶ Pꝛimo ğ ponã meã. Et dicit ꝙ tu d̃bes ſcire ꝙ qñ flõmia iuuat in febꝛe:⁊ tu poſtea vteris via mala.ſ.ꝯ̃ria canoni nr̃o:puta:qꝛ ꝓhibebis aquã frĩdaꝫ humoꝛe exñte ſubtili nõ groſſo crudo:aut quia dabis aquã frigidã humoꝛe exñte groſſo ⁊ crudo coꝛpus nõ purgabiť reſiduo qđ remãſit poſt flõmiã:⁊ iõ ñ ſequetur ſalus vt deberet. Et iõ ſeqtur ꝙ canon ẽ verus:qꝛ vtẽdo via bona coꝛpus purgabiť ⁊ ſeqtur ſalus. Naꝫ ſi hũoꝛ eſt ſubtilis ⁊ poſt iuuamẽtũ flõmie dederis aquã frigidã debite ṽtus ꝯfoꝛtata ⁊ digõne addita in hũoꝛẽ illuꝫ expellet ⁊ coꝛpus purgabiť:ſiľr ſi remãet humoꝛ groſſus ⁊ crudus ⁊ flõmia iuuat nã digeret illũ:⁊ tãdẽ expellet niſi des aquã frigidã:que ꝓhibet illius digeſtionẽ. Per illud ğ qđ accidit poſt iuuamẽtũ flobothomie dimiſſa cañ. executiõe ꝓbat:ꝙ canon quo ad ambas ꝑtes eſt verus:lꝫ ꝓbatio ſit icõpleta:qꝛ aſſumptũ eſt in ꝑticulari cãu poſt iuuamẽtũ flõmie:⁊ canõ eſt vniuerſaľ:ſꝫ cõpleť ꝓbatio:qꝛ rõ d̃ie in alijs aſſignari nõ põt. ¶ No. ꝙ Gẽtilis huic loco dat tres expõnes. pꝛimã ad ꝓbandũ ꝙ aqua frigida competit in febꝛe hũoꝛe exiſtẽte ſubtili calido:qꝛ qñ flõmia iuuat in iſto cãu. ⁊ medicus poſtea vtiť via mala:qꝛ nõ dat aquã frĩdã. tunc infirmus nõ purgabiť.ſ.ſudoꝛe vľ vomitu vel fluxu ventris quibus reſidui humoꝛes ſolent poſt flobothomiaꝫ expelli:⁊ ſi data fuiſſet eẽt purgatus:⁊ ſi ẽ cõfirmata pꝛima pars cañ. Scd̃a expoſitio:ſi cõuertis ad ſcd̃am partẽ cañ. qꝛ quãdo flobothomia iuuat humoꝛẽ reſiduo exiſtente groſſo:⁊ tu vteris via mala:tunc nõ purgabitur:qꝛ dabis aquã frigidã:que pꝛohibetꝰ groſſi humoꝛis digõnem. Mihi tñ vꝛ melius ꝙ Aui. hec ambo ſimul intellexit non referẽdo ſe ad vnam partẽ cañ. ꝓbandã:ſed ad ambas:⁊ iõ dixit in genere via mala ſcꝫ oppoſita canoni. Tertia expoſitio eſt Gen. notãdo ꝙ preter flobothomiã in cura febꝛũ:in qbus cõfert flobothomia multa alia ſunt faciẽda de lenitione:aut ſolutione de debito regimine cibi ⁊ ſiľibus:que ſi medicus dimittit:vtitur via mala:⁊ ñ purgabitur ĩfirmus. Iſta tñ tertia non eſt ad ꝓpoſitum noſtri cañ. Quartã expõnẽ ponit Gen. ex Dyno ⁊ Franciſco de pedemõtiuꝫ qui volunt ꝙ lr̃a nõ dicat via mala:ſed via alia.ſ. a datione aque frigide:⁊ tunc dicunt ꝙ Auic. vult hic ſentẽtiam Gal.9.terapenti.ꝙ quãdo dimiſſum eſt flobothomie auxilium in ſynocha recurrẽduꝫ eſt ad aque frigide dationem vbi dixit.ſi vero coactus fueris qñqꝫ curare infirmũ a quo nõ ſolũ ante relictũ eſt flõmie auxilium:ſꝫ ⁊ nũc:aut ꝑꝑ inſcitiam medicoꝝ:aut ꝑꝑ laboꝛantis vel famulãtium ei foꝛmidinẽ in ꝑ̄cedẽti tꝑe ꝓhibitus auferre fuerit ſanguinẽ ad frĩde aq̃ dationẽ veniẽdũ.hec Gal. Iſti ergo ꝑꝑ iſta exponũt:⁊ ſcias ꝙ qñ flõmia iuuat.i.d̃beret iuuare:⁊ tũc nõ purgabiť.i.nõ bñ flobothomať:tũc vteris via alia.ſ.datiõe aque frigide:ſed recte dicit Gen. ꝙ hec expoſitio eſt omnino violenta:⁊ ideo dimittatur.

¶ Humoꝛis auteꝫ colerici digeſtio eſt vt cõuerſus a ſua ſubtilitate fiat ſpiſſus ⁊ aqua quidẽ frigida facit illud.

Quidã dicũt frĩditatem nihil oĩo digõni ꝯferre: vt Gal.6. de moꝛbo c.3.

¶ Hic ꝓbat pꝛimã partẽ cañ. ſic. aqua frigida digerit humoꝛem colericũ ſubtilẽ:⁊ ſupple extinguit caloꝛem febꝛilem:ergo non contra indicãtibus alijs debet dari febꝛienti ab humoꝛe colerico:⁊ per ꝯſequens alijs febꝛientibus:in quibꝰ non eſt humoꝛ groſſus ⁊ crudus. Aſſumptum patet:quia digeſtio humoꝛis colerici eſt vt fiat ſpiſſus conuerſus:⁊ permutatus a ſua ſubtilitate:⁊ hoc facit aqua frigida:quia frigidi eſt humoꝛem colericum ingroſſare:⁊ conſtat ꝙ hic loquitur de ſubtili colerico:⁊ ꝙ per ſpiſſum fieri non intelligit fieri ſpiſſum reſpectu medicoꝛuꝫ:ſed reſpectu eius quod erat pꝛius:dũ erat crudus:⁊ ſic eſt pꝛobatus canon:quo ad ambas ꝑtes ſigillatim ⁊ ꝯiunctim. Qõ.26.

UVA. BHSC. IyR_044_2

Hic dubitatur vtrū in febribꝰ hūoralibus in corpore: in q̄ nō eſt humor groſſus ⁊ crudꝰ ꝯpetat aq̄ frida: ⁊ arguit̃ negatiua p̄rio ſic. ex Aui. 13. tertij cano. de ꝯturbatione ⁊ anxietate ſtomatica: vbi in fine añ capl'm dixit: cur ergo nō opꝫ ꝙ bibat̃ in febre niſi aq̄ˀ calida: ⁊ pꝫ ex cā ibi poſita: q: multotiēs eſt cā additiōis febris. ¶ Scðo arguit̃ ꝙ ſaltim nō ſemꝑ ꝯuenit ſꝫ ſniaꝫ cāonis noſtri: q: aque nullus eſt vſus: niſi q: in acutis bibit̃ morbis. Sꝫ multe ſunt febres hūoris nō acute: in qbꝰ nō eſt hūor groſſus ⁊ crudus: ḡ multe ſunt tales: in qbꝰ nullus eſt vſus aque: ⁊ ſic nō dꝫ dari ſꝫ ꝓhiberi. maior eſt Hippocratis tertio reginīs acutoꝝ. tex. cōmē. 39. ¶ Tertio arguit̃ ſic. aqua in colericis: ⁊ in qbꝰ colera dn̄atur ſub diafragmate mutat̃ in coleram: ergo in talibꝰ non cōuenit: ſꝫ multe ſunt hūorales febres ſine hūore groſſo ⁊ crudo in qbꝰ colera dominat̃ ſub diaphragmate: ergo multe ſunt tales: in qbus alijs deductis īdicationibus nō cōpetit aqua frigida: ⁊ aſſumptū eſt Hippo. textu eiuſdē cōmē. 39. ¶ Quarto. aq̄ data febriētibus colerā hn̄tibꝰ nō ſedat ſitim. īmo auget: ḡ nō dꝫ dari: ⁊ aſſumptū eſt Hippocratis eodē loco cū dixit. non īuenimus eam ſitim ſedare: ſed potius incitare furiam.

¶ Quinto. aqua frigida data corꝑe inanito adducit eū in defectionem: ergo non eſt dāda corpori inanito: ſed febrientes ſunt inaniti: quia debilitati. igitur eis nō eſt danda. ⁊ aſſumptum eodem loco ab Hippo. habetur.

¶ Preterea. Aqua nō ſedat ſitim: nec ſubmergit̃ ī profundo corporis: nec humectat ariditatē eius: ergo nō ꝯuenit febriēti cū ꝯditionibus poſitis in canone. aſſumptū eſt Gal. in cōmē. textus allegati cū ſic dicit: ⁊ non inuenimus aquā etiā ſedare ſitim ⁊ cā in illo eſt longitudo: nec more in ſtomacho ⁊ inteſtinis: nec ſubmergitur aqua ī ꝓfundo corporis: neqꝫ rorē tribuit: neqꝫ humectat ariditatem eius: hec Gal. ¶ Preterea. In nulla egritudine dꝫ aq̄ adminiſtrari ſola in horaꝝ aliqua. igitur ſaltem ſola ⁊ pura non ꝯuenit: cuiꝰ oppoſitū dicit Aui. in littera: ⁊ aſſumptū eſt Gal. eodē cōmē. dicētis: ⁊ iſte quidē cauſe ſunt: que ꝓuocauerūt Hippocratem ad vtēdum aqua hordei ⁊ ſecaniabin; ⁊ vino in infirmis: ⁊ dimittetur vti aqua. ſm̄ igit̃ has res non opꝫ vt adminiſtretur aqua ſola in infirmitatibus in aliqua horarum. hec Gale.

¶ In oppoſitū eſt Aui. in canone noſtro. ⁊. 9. ter apenti. Hippo. ⁊ Raſis. 10. Almāſoris ⁊ in diuiſionibus: ⁊ Auer. 7. colliget. ⁊ Hipp. in tertio regimīs acuto ꝯcedit in acutis morbis: ⁊ Raſ. 16. ꝯtinētis ī mlt̃is locis. ¶ Circa qōnē no. p̄rio ꝙ queſtio querit de oī mō dandi in potu aquam frigidam. ſ. ſiue ſit pura ſiue cōmixta ſiue multa ſiue pauca: ⁊ ītelligitur de aqua optima homini in genere aquarum non habēte aliquā malā conditionem in ſe: nec in ſapore: nec in cōmixtione: nec in ſubſtātia: ſed optimas ꝯditiōes aque. his notatis quo ad primā partē ptꝫ: q: non in oībus febribꝰ ēt cuꝫ ꝯditionibus poſitis in cañ. conuenit eadē menſura: ⁊ hoc ptꝫ ex Gal. 10. terapenti. cum dixit ſe quādoqꝫ dediſſe infirmo duos pugillos quādoqꝫ tres: ⁊ quādoqꝫ duas cotilas: que ſunt pugilli ſex: ⁊ hoc ſm̄ varietatem inflāmationis ⁊ varietatē virtutis: lꝫ etiam multe alie circūſtantie poſſint eſſe cā variandi talis mēſure: ⁊ pars ſecunda notati. ſ. ꝙ iſti cano. qñ ita ponunt̃ intelligātur de optima aqua: colligit̃ tertio regiminis acuto. cōmēto allegato. 39. ſm̄ meā cotationē cū dixit. Q: quando Hipp. dixit: aq̄ nullū vſuꝫ īueni niſi ꝙ in acutis bibit̃ morbis dꝫ ītelligi ð aq̄ bōa nō hn̄te ðfectū ſaporis vl' odoris vl' aliū. Et poſtea gnālizat ꝙ ſm̄o. iſte. ſ. auctoꝝ abſolute laudātiū ī aliq̄ caſu: aut vituperātiū rē aliquā eſt in melioribꝰ cuiuſqꝫ reꝝ: quas experit̃. Ex p̄ria aūt ꝑte notati ſuppōit̃ ꝙ cū dicit: nō ꝓhibeas ei aquā fridā: ꝙ negat ꝓhibitionē aque frigide generalr̃: q: negando diſtribuit. Et ideo eſt ſenſus ꝙ nō debꝫ omnis modus dandi: ⁊ in omni tꝑe febris habentis cōditiones dictas ꝓhiberi: lꝫ ergo in aliqua tali febre ꝓhibere in principio paroxyſmi: aut in hora ſudoris: aut ſtatim poſt alium potum aque frigide canon nō eſt falſus: q: nō oīno ꝓhibet̃: aut nō ꝓhibent niſi ꝓpter alias indicatiōes ꝑter indicationē febris ⁊ qualitatis humoris.

¶ Scðo no. ꝙ aqua bona dicta qñ eſt in actu frigida habet īfrigidare ⁊ humectare: q: eſt talis reſpectu corporis humani ī actu: ⁊ iō hꝫ ſtatim remouere quoquo modo: ſed hoc notat experiētia: penetrat ēt in venas: q: aliter nō mīgeret̃: ⁊ ſic penetrat in corpus: ⁊ cōſtat ex Aui. 14. tertij. cap. ð cura apoſtematis calidi epatis ꝙ ipſum abſtergit abſqꝫ ꝙ vſquequo faciat oppilationē. Cum ergo Gal. 3. regiminis acutorū dixit auctoritates ſuprapoſitas nō intellexit ꝙ abſolute ita ſit: ſed reſpectu eius qð facit ꝑmixta cū alijs rebus: q̄ ꝑcipue ſunt corpori familiariores: ſicut vinū ⁊ mel ⁊ alia. Naꝫ cum illis iuncta magis ſedat ſitim humectat: iuuat magis ad penetrandū ⁊ ſubtiliandū: ⁊ alia opera faciēdū: de quibus illic dicit̃. Et q: non tm̄ morat̃ in ſtomacho vel inteſtinis mixta ſicut pura: iō nō ita vehementer caleſit in his: in quibus colera ſub dyafragmate dn̄atur. Et ideo nō ita in eis in colerā cōuertit̃ mō quo illic intelligit̃. nō. n. aqua dicta in corꝑe nr̃o in humorē verū cōuertit̃: eſto ꝙ non ſit oīno ſimplex: q: talis aqua ſm̄ Auic. nō nutrit: nec eſt in potētia ita ꝓpinqua aliquis hūor: vt poſſit a noſtro calore in hūorē cōuerti niſi qñ ē magis mixta. Sed caleſit ⁊ colere quam inuenit in tali corꝑe īmiſcet̃ vt videat̃ quo ad corpꝰ leſionē col'a fuiſſe in augmento: ⁊ aqua quo ad hoc in coleraꝫ cōuerſa: qð tñ nō eſt ītelligendū ſemꝑ eē veꝝ: ſꝫ vtplurimū. nā ſi plurima det̃ q̄ꝫtitas: ita ꝙ hō tremat vt ſit in cauſone ⁊ tertiana cōtinua ⁊ in ſynocha īfrigidat colerā ⁊ ingroſſat ⁊ illā digerit: vt īnuit ſupra Auic. ⁊ iō Gē. dic̃ ītelligēdū eē Hip. ibi qñ pauca ð ea dat̃ q̄ꝫtitas nō qñ multa ſubito: ⁊ ſil'r Marſiliꝰ. Gal'. aūt. 10. terapē. ī colerico cal'o ⁊ ſicco febriēte in eſtate ex ira vel ſolis īcēdio dedit ī cibādo pugillos duos: aut tres: q̄ ñ videt̃ multa q̄ꝫtitas: ⁊ ī alio. Et iuueni cal'o ⁊ ſicco ī caumatibꝰ febriēti ex ira dedit ī ꝑ̄ poryſmo duas cotilas: q̄ ſm̄ Simonem ſunt. 3. 12. aut. 14. q̄ non vr̃ multa q̄ꝫtitas: ⁊ ille ſtatim vomuit rubiſſimaꝫ coleram: ⁊ poſtea ſeceſſit. i. ꝑ egeſtionē emiſit. Et ī cibatiōe poſtea accipiēs cotilam vnā aq̄ frigide nō vltra februit. Et tñ ꝯſtat ꝙ ſi talē cōfeſti vomuit ille erat ⁊ dn̄abat̃ ſub dyafragmate: ⁊ fuit adiutꝰ ꝑ nō tā multā q̄ꝫtitatē aq̄ fride ſicut iſti dn̄r inuere: nec fuit iſta q̄ꝫtitas ī colerā ꝯuerſa. Credēdū ē ergo Hippocratē ītelligere illos: ī qbꝰ col'a ſub dyafragmate dn̄at̃: qbꝰ extreme ⁊ multū dn̄at̃ nō oīs: ī qbꝰ pluſq̄ꝫ ī tēꝑato ī locis illis ð col'a. Et iō q: multū variat̃ mēſura ⁊ multitudinis col'e ⁊ gradus caloris ⁊ fortitudinis v̄tutis ⁊ ariditatis mēbrū: nō ſil'r ſ oībꝰ q̄ꝫtitas exhibet̃. vñ. 10. terapē. loco allegato dixit Gal. multa. n. diligētia ſm̄ menſuram ita ſe hn̄t īdiget datione aq̄ frigide.

¶ Tertio no. ꝙ lꝫ Auic. ponat. 8. ꝯditiōes indicantes nō dari aquā frigidā: tñ ſunt multe alie ꝑtim poſite ab alijs doctoribꝰ ꝑtim cōꝑhēſibiles a medico ꝑ iſtas. vñ Hip. 3. regiminis. textu allegato. ⁊ Gal. in cōmē. ponūt īfridationē extremoꝝ ⁊ ꝓncipiū poryſmoꝝ eē vnā ꝯditiōeꝫ ꝓhibētē dictā dationē: ⁊ ꝑ̄t cōꝑhēdi ex loco alleg. 13. tertij: ꝙ ꝯturbatio pēdēs a mā ībibita ī ſtōacho ē ēt talis ꝯditio ⁊ oppl'o ⁊ multitudo hūoꝝ viſcoſorū ponūt̃ a Gal. 9. terapē. ⁊ ꝓhibitio reſol'onis: ⁊ ꝑ̄ terapē. loco alleg. ponit̃ putredo hūoꝝ ð ꝓhibētibꝰ dari aquā fridā. Et alie pn̄t ꝑticulares ꝯditōes ꝯſiderari: ð oībꝰ ḡ talibꝰ ītelligendū ꝙ capitaliores ⁊ ꝑ̄ncipaliores ſūt ꝯditiōes ab Aui. poſite: q̄s in textu īfra videbitis.

¶ Quarto notādū: ꝙ iuuamēta potꝰ aq̄ fride ī febribꝰ ſunt extinctio vel remiſſio caloris febrilis ⁊ v̄ſus tēꝑatum reductio

De aq̄ frigide iuuamentis febribꝰ ⁊ nocumentis.

UVA. BHSC. IyR_044_2

tum reductio cauſa ſube membrorū q̄ʒ ſpūum q̄ʒ hu/
morum: hic dʒ ſequi v̄tutis cōfortatio: cum fortitudo
ſequitur temperamentuʒ. Scōo eſt hūorum ſubtiliuʒ
ingroſſatio. ſ. illorum q ingroſſatione indigent vt ſunt
magis parati expulſioni: ⁊ hec duo iuuamenta ſequi/
tur multotiens expulſio materie ⁊ īfirmi liberatio: qñ
nã ꝯfortata īſurgit ⁊ mãʒ illã: q̄ hoc mō fuit digeſta ex/
pellit. Tertiū iuuamētū eſt ꝓhibitio colere īflāmatōis
in paratis ad h̄. vñ Gal'. 6. terapē. opinaſ colericos fe
briētes in calida ꝯſtōne ex ira vel labore vl' extrinſeco
niſi potēt aquā frigidā caſuros ī cauſonidē. Quartum
iuuamētū ē ꝓhibitio nimie exiccatōis corpis: ⁊ p illud
fixiōis caloris. nā Gal'. ēt locis all'atiʒ dimiſſa exhibitio
ne aq̄ frigide ī illis dubitat a caſu in ethicā ⁊ maraſmū
⁊ tādē in mortem.

¶ Nocumēta autē exhibitionis eius intemperate ſunt
etiam multa. Primū eſt remiſſio vel extinctio caloris
nãlis tā ī ſpū q̄ʒ ī mēbris tñ maxīe in ſpū q eſt ſubtilis
ſube: ⁊ poſt illud in membris exanguibus ⁊ precipue
neruoſis: ſicut ſtōach⁹ ⁊ inteſtina ⁊ veſica ⁊ yſophagus
⁊ dyafragma ex q̄bus multotiēs ſequunſ magni defe/
ctus opationuʒ in iſtis mēbris: īmo ſunt valde debilia
⁊ īcōſueta ⁊ gracilia: timeſ mors. vt narrat Gal'. de q̄/
dam ſūmo pipathetico vocato Ariſt. in libello de virtu
te cōſuetudinis q ex potu aque fride incōſuete macer
exñs mortuus eſt. Scōm nocumētum eſt ingroſſatio
hūoꝝ: ⁊ p̄cipue groſſoꝝ indigeſtoꝝ ⁊ eoꝝ incrudatio
ſm moduʒ loquendi medicorum: ⁊ per ꝯñs ꝓhibitio
expulſionis eoruʒ. Tertium eſt oppilationum additio
ingroſſando humores ⁊ vapores ī ꝯſtringēdo poros ⁊
vias: ⁊ h̄ ſequiſ ꝓhibitio trāſpiratiōis ⁊ retētio maloꝝ
fumoꝝ: q mixti cū hūoribus multotiēs ſūt cā noue pu
tredinis ī aliȷ̄s hūoribus ⁊ ītēdiſ qñq̄ʒ febris ſcōa ma
ior prima. Quarta ē ꝓhibitio reſolutōis vt accidit tpe
poxyſmi īterpolataꝝ febriū: ī q̄b⁹ mã mota ad putredi
nē dʒ reſolui ⁊ extra corp⁹ euaporari. Quintū ē addi/
tio in dolore ap̄atis ītrinſeci p̄cipue: puta ī ſtōacho vl'
pleura vl' alio loco ⁊ ſue mãei īcrudatio ⁊ ꝓhibitio re
ſudatiōis ⁊ fere ꝯtinue fit ī talib⁹ ap̄atib⁹. Sextū nocu
mētū eſt mordicatio: q̄ fit a frido in incōſuetis ⁊ excar/
natis ⁊ paꝝ ſanguīs hñtib⁹: aut hñtibus mēbra multū
ſenſibilia. vñ ſequiſ qñq̄ʒ ſpaſmus p̄cipue ex nocumen
to neruoſi ⁊ nobilis mēbri ſicut ſtōach⁹: ⁊ ſeq̄ſ leſio opa
tionū ī eis: ⁊ ex hac triſti ſenſatiōe. Septimū nocumē/
tū eſt cū inflāmaſ pp ſuā longā morā in ſtōacho ⁊ mō
ſupradicto. auget nocumēta colere. Multa alia p̄terea
ſunt nocumēta. p̄terea tñ q̄ iſta dicta ſequūſ. Medic⁹
ergo dʒ eē examinator bon⁹ nocumētoꝝ ⁊ iuuamētoꝝ
q̄ ex potu aque ſeq poſſent: ⁊ h̄ cū debita cognitōe di
ſpōnū corpis tā nãliū q̄ʒ p̄ter nãm ⁊ ꝯſuetudīs ⁊ reꝝ ſi
mul ꝯcurrētiū vt regiōis ⁊ ꝯſtōnis ⁊ tpis anni vt p hoc
videat ſi iuuamēta ī exhibēdo aquā frigidā ſupant no
cumēta: vel ſi p aliō adiutoriū poſſit iuuamēta ꝯſeq nō
habitis nocumētiſ vl' magis ſupare iuuamētū nocumē
ta: ⁊ ſm hoc ferre iudiciū d̄ dādo vel nō dādo aquā fri
gidā ſimpl'r: aut cū alio in pua: aut magna q̄ʒtitate in h̄
vl' alio tpe. Et hec poſtea acq̄riſ p cognitiōeʒ regulaꝝ
huius ſcientie ⁊ per longā experientiā: ⁊ cōtinuam le/
ctioneʒ operationum: quas antiqui medici fecerunt ⁊
euentus ex illis: ⁊ per ſtudium in particularibus capi/
tulis de cura febrium: ⁊ vbi de hac materia loquuntur
⁊ diligens examē eorum: que ibi dicuntur.

¶ Quinto notandū: ꝙ lʒ humor groſſus ⁊ crudus in/
dicet nō debere dari aquā frigidā: tamē in multis febri
bus datur: in quibus humor eſt groſſus ⁊ crudus pp
alias cās: ſicut multotiens dimittiſ humore nō exiſtēte
groſſo ⁊ crudo pp alias cās: vt dr̄ in notato p̄cedente.

Prima cō clusio. ¶ His poſitis ſit iſta pria cōcluſio: nō in oī febre ſine
hūore groſſo ⁊ crudo dʒ dari aq̄ frigida a medico pura
⁊ multe qūātitatis: iſta pʒ: cū virtus fuerit debilis ⁊ mē
bra excarnata ⁊ corpus incōſuetū ⁊ maxīe de ita febriē
te cū bibat ꝯuenīētiſſimā mēſurā aque frigide: ꝯſtat ꝙ
nō eſt ſtatim amplior: aut alia q̄ʒtitas aque fride dāda
nec pura: nec cōmixta pro tūc: īmo ſtat ꝙ liberabitur
anteq̄ʒ alia ſit danda: vt patet conſideranti.

¶ Scōa ꝯcl'o. paꝝ añ principiū poxyſmi ⁊ in p̄ncipio poxyſmi ēt cū infrīdatiōe extremoꝝ ⁊ in īterpolatis ⁊ — Scōa ꝯ.
in augmēto ⁊ ī ſtatu ⁊ ī declinatiōe poxyſmi ⁊ in tēpo
re q̄etis pōt ꝯuenīēter admīſtrari in febrib⁹ hūoralib⁹
⁊ īterpolatis pura aq̄ frīda. Hec ꝯcl'o pʒ ex Gale. 10.
terapē. cū dixit: in illo īfirmo quē poſuit exēplū illorū
q pp diſcraſiā calidā ⁊ ſiccā febriūt: ⁊ cui cibū dederat
ꝙ ille īfirmus erudiuit multos nō īſenſatos: ꝙ ⁊ ante
poxyſmū opʒ qñq̄ʒ cibare: ⁊ ſi duaꝝ horaꝝ ſit mediuʒ.
Et ſubdit: edocuit ꝙ te: q̄ ſm īpaʒ inuaſionē poxyſmi
hos tales opʒ cibare. dico aūt hos tales: in q̄b⁹ diſcra/
ſia corporis ad caliditatē ⁊ ſiccitatē euerſa febris accē/
dit. hec Gal. Et ptʒ legēti capl'm illud ꝙ febris erat ī/
terpolata: ⁊ ꝙ exñte p̄n. ⁊ frigore forti cibauit eū: po/
ſtea in ſequēti capl'o dicit: ꝙ in illo īfirmo ſm vnāquā/
q̄ʒ cibationem dederit aque ſincere frigide fontis qñq̄ʒ
pugillos duos: qñq̄ʒ tres. Et ſil'r poſſet inferri ex dcīs
Aui. īfra ī cap. de ſyncopi accidēte in febribus acutis.

¶ Tertia ꝯcl'o. Aqua frīda admīſtrata in febrib⁹ paro — Tertia ꝯ.
xyſmalibus plurimū eſt apta nocere in p̄ncipio paro/
xyſmi. Scōo in augmēto. Tertio ī ſtatu. Quarto ī de/
clinatōe. Iſta patet: q̄ in principio addit in ſuffocatio
ne caloris: ⁊ reuocatione: ⁊ ꝓhibet ſparſionem mãe ⁊
ſubtiliationē magis q̄ʒ in aliȷ̄s tēporibus: cū tūc calor
minus poſſit ei reſiſtere: ⁊ humor minus reſolubil' vel
ſubtiliabilis. in augmento autem minus nocet q̄ʒ ī p̄n
cipio: ſed magis q̄ʒ in ſtatu: q̄ minus poteſt calor au/
gmenti prohibere aquaʒ frigidam ab ingroſſatione q̄ʒ
poſſit in ſtatu: ſed in ſtatu magis nocet q̄ʒ ī declinatio/
ne: q̄ plures ſunt vapores ⁊ humores: quoꝝ reſol'o ꝓ
hibeſ: ⁊ plus ēt proportionabil'r in intrinſecis corpis:
⁊ intelligaſ aliȷ̄s indicationibus paribus.

¶ Quarta ꝯcl'o. lʒ de ſtatu ⁊ declinatiōe plurimum ita — Quarta ꝯcl'o.
ſit: ꝓbabile eſt aquā frigidā qñq̄ʒ aliȷ̄s paribus minus
nocere exhibitā in tempore ſtatus q̄ʒ in certa pte decli
nationis eiuſdem morbi particularis. ꝓbatur: ⁊ ſuppo
nitur ꝙ intentio caloris febrilis in corpore cui daſ aq̄
frigida eſt cauſa minorationis nocumētorum: que face
ret aqua frigida: ſicut eſt nimia infrigidatio membrorū
⁊ ſpirituum: ⁊ triſtis ſenſatio frigiditatis: precipue in
inconſuetis. remiſſio vero eſt contrarȷ̄ cauſa. hoc patʒ
ex Gal. 9. terapentice. capitulo. 5. ſm cotationeʒ meā:
vbi dixit: ⁊ tum incōſueti frigida propter eſtum febris
coacti bibere ſcilʒ aquam frigidam nullo leſi ſunt. nam
demum aſſuetorum aliquis ledetur regimen maximuʒ
habens ex ſuperabundanti multitudīe caloris. hic. n.
in ſpacioſitate vaſorum multus detentus a groſſa ſub/
ſtantia in eis: ⁊ adhuc humoribus ignitis quantum a
frigida patitur infrigidatus tantum in ea efficit caleſa/
ciēs. hec Gal. hoc ſuppoſito arguitur ſic. poſſibile eſt
in ſtatu minus ledi a frigida aqua potata per infrigida
tionem ⁊ triſtem ſenſationem q̄ʒ lederetur in declina/
tione: in qua remiſſior eſt calor. igitur poſſibile eſt hoc
nocumentum eſſe tanto minus ſuo ſimili in declinatio
ne q̄ʒ minus erit in omnibus aggregatis nocumentis
in ſtatu q̄ʒ ex omnibus in declinatione. ꝯſequentia pa
tet intelligenti ꝙ poſt ſtatus plus ſuperat declinatiōis
certam partem: īmo vnam q̄ʒ proportionaliter in intē
ſione caloris quam ſuperat in multitudine vaporum ⁊
fumorum. Et q̄ vapores ⁊ fumi magis calidi ⁊ cōiun
cti maiori caliditati mēbrorum ⁊ humorum magis reſi
ſtunt ingroſſationi per infrigidationē q̄ʒ facit aqua fri/
gida: q̄ʒ reſiſteret pauci in declinatione: ⁊ coniuncti illi
calori membrorum: ⁊ humorū: ⁊ propterea medicum
opʒ diligentē eſſe imaginatorē ⁊ cōiecturatorē diſpo/

UVA. BHSC. IyR_044_2

ſitionū corꝑis in dādo frīdā aquā: vt Gal. 10. dixit te/
rapē. ⁊ idigōnē cognitōez pñtiū ⁊ ꝓnoſticoꝝ futuroꝝ.
Quīta ꝯ. ¶ Quinta ꝯclo: lꝫ ita ſit vt p̄cedētes ꝯcluſiōes aſſerūt
vtplurimū tñ in febribus: in qbus opꝫ dare aquā frigi
dam: non obſtātibus preſentia putredinis ⁊ apoſtema
tis melius eſt ſtatim: ſicut medicus occurrit dari aquaꝫ
frigidam q̄ꝫ expectare: ſiue fuerit principiū: ſiue aliud
tp̄s febris. ſ. particulare. Hec pꝫ ex Gal. 10. terapen.
caplo. 6. cum dixit: poſtq̄ꝫ docuerat dari aquā frigidā
cū nō ꝯdicit flegmon aliquis: aut putredo humorum:
hec verba. Si ꝟo aliquid hoꝝ. ſ. aut flegmon: aut pu/
tredo appeat: attēdere ſubtiliter opꝫ: ⁊ diiudicare: in q̄
tempore frigidam aquā dare p̄ſumemus. Ego em̄ de/
di multis talium melius eſſe exiſtimamus in eodē quo
mox tempore: ⁊c. que ſequuntur: vide per te. Et dixi
notanter vtplurimuꝫ: q: in quibuſdaꝫ diſpōnibus opꝫ
expectare digeſtionē: vt pꝫ ex Gal. 9. terapenti. caplo
ſupra allegato: vbi poſtq̄ꝫ dixit ꝙ heriſipilas certiſſi/
mas ⁊ puras nullo alio ſanabis q̄ꝫ cum aqua frigida.
mixtuꝫ vero ſi qd fuerit flegmonis digōnis opꝫ expe/
ctare cognitiones. ſ. in dando aquam frigidam: ⁊ hoc
quātuꝫ eſt ex p̄te flegmonis. Nam multo exiſtēte peri
culo de caſu in ethicam: pꝫ ex auctoritate. 10. ſtatiꝫ po
ſita: ꝙ opꝫ ſtatim dare aquā frigidam.
Sexta ꝯ. ¶ Sexta cōcluſio: lꝫ aqua frigida in febribus humora
libꝰ qñqꝫ ſit exhibēda añ mãei digōnē: qñqꝫ minus di
geſta mã: tamē aliīs paribus cōueniēter eſt eius exhi/
bitio cum mã eſt completa digeſta. Iſta pꝫ quo ad pri
mā partē ex dictis de cauſone: in quo mã ſubtilis per
aquam frigidam digerit. Et etiam de infirmo Gal. de
quo ſupra in ꝯcluſione ſecunda. Et quo ad ſcdam p̄tē
pꝫ: q: materia exiſtente cruda magis dubitādum ē ne
virtus poſſet materiam bene digerere. Non ſolū enim
per ingroſſationē ⁊ infrigidationē talis materia digeri
tur: vt oñſum eſt in p̄ncipio iſtius caplī: ſed ꝑ acqſitio/
nem diſpōnum per quā fit obediēs nāli calori aliarū a
modo ſube. ſ. per modū mixtionis: ſed qñ materia ē di
geſta ꝯfortata virtute per tēperamētum acqſitum mē/
bris ex potu aque frigide magis ſecure ſanitas expe/
ctatur ⁊ materiei expulſio. Et ideo Gal. 9. terapen. lo/
co ſtatim allegato in flegmone expectauit digeſtionē:
⁊ pauloante dixit. nam in quibuſcūqꝫ in principali mē/
bro flegmonoſo tumor vel ydimacoſus vel ſchiroſus
eſt. non opꝫ habēs dari frigidā. ſilr nec qbuſcunqꝫ ob/
ſtructio vel putrefactio hūoꝝ ineſt idigeſta. ſi ꝟo ma/
nifeſta videris ſigna digōnis ſine p̄dictis tumoribꝰ. il/
lud ſolū adhuc ſcrutādū eſt ne aliqua particula ita fri/
gida ſit complexiōe: vt in eā oſtēdat nocumentū. Ecce
ꝙ Gal. ſine digōne nō dat: ⁊ cū digōne dat: lꝫ hoc itel
ligi debeat de talis indigōne: que eſt ꝑ groſſitiē vel vi
ſcoſitatē: aut ſaltē nō ꝑꝑ nimiā ſubtilitatē ⁊ flāmā: ⁊ in/
fra in eodē caplo ſm vnā cotationē dixit. Sanationes
ꝟo ſynochaꝝ febrium due: ⁊ he ſunt maxīe flobotho
mia ⁊ aqua frigida: ſed illa quideꝫ in omni tēpore ferē
te demū virtute. frīde vero aque potus: tamen ī pulſi/
bus ⁊ vrinis manifeſta ſigna digeſtionis videas: vnde
q: qñ Gal. ibidem dixit de expectāda digeſtione ī dā
do frīdam aquā loquitur Auic. ī ſynocha: aut in his: in
qbus eſt apoſtema ſanguineum vel flegmaticuꝫ vl' me
lancolicum: vt pꝫ ex lr̄a: videt mihi ꝙ ille ſue vl'es ſint
reſtrīgende ad febres: in qbus non ſolū eſt humor di/
cibilis: ſed frīdus: aut groſſus qui ſit cauſa febris: aut
cum illo coniunctus.
Septīa ꝯ. ¶ Septima cōcluſio. In qbuſdam febribus aqua fri/
gida ſubito multuꝫ eſt conueniens: ⁊ ſi pauca daretur
noceret. ¶ Iſta concluſio probatur de febre peſtilen/
tiali ex Auicen. in capitulo proprio: vbi dixit. Et aqua
frīda plurima ſubito eſt iuuatiua valde: pauca autē cō/
ſequēter exhibita forte excitat caliditatem. De cauſo/
ne aūt cōſtat ex Raſi. 10. Almāſoris: ꝙ multe aque fri/
gide quātitas in frigiditate minor dari dꝫ tp̄e vehemē
tie caloris: ⁊ idē facit Auic. in cura cauſonis: ⁊ Gal. ⁊ ī
diuiſionibus Raſis. ⁊. 7. cōtinentis. caplo de febre cō
tinua ex ſanguine: ⁊ tertio regi. acutorū: ⁊ Halyab. ī cu
ra cauſonis. Sed ꝙ pauca quātitas qñqꝫ obeſſet ſola
data cum multa iuuaret ſubito data. pꝫ ex rōne. Si. n.
in peſtilentiali pauca accendit caliditatē ⁊ exiccat. hoc
nō erit niſi q: inflammatur: ⁊ poſtea calefacit: ſicut ex
Hip. dictuꝫ eſt ſupra de illis: in quibus colera ſub dya
fragmate dominatur: ſed hoc pōt in cauſone ⁊ ſinocha
ſimiliter cōtingere vt patet: ergo nō ſolum in peſtilen/
tiali: ſed etiā in aliīs febribus eſt vera.
¶ Octaua ꝯcluſio. Et ſi aqua frigida multe quātitatis Octaua concluſio.
cōueniēter ⁊ in principio ⁊ in augmento ⁊ in ſtatu ⁊
in declinatione vniuerſali adminiſtrari pōt in febribus
humoralibus: tñ vtplurimū cōuenientius adminiſtra/
tur in ſtatu. Prima ps huius cōcluſionis ꝓbatur: q: in
quolibet taliū temporū vniuerſaliū pōt eſſe periculuꝫ
caſus in ethicā ſine fortiori indicatione ad oppoſitum.
ergo in quolibet tali pōt cōuenienter adminiſtrari aq̄
frigida: q: ad tale periculum vitandū exhibet. ſcda ps
pꝫ. primo auctoritatibꝰ tria. 10. Almanſo. caplo de cu/
ra cauſonis. vbi dixit: ꝙ adminiſtret in tp̄e vehemen/
tis caloris: qd tp̄s ē ſtatus. ſcda eſt Gal. ad glauconē:
vbi dicit. fontane aque ī ſynocho eligende: que leuior
⁊ in die cretico exhibenda. tertia eſt Halyabbatis dicē
tis febre cōſiſtentiā tenente periodica ꝓpinari frigidā
opꝫ acceſſionis eiꝰ medio tp̄e. 4. eſt. 11. terapen. inquit
enim qñ inſtat magnitudo febris ſicut in ſynochis: ne/
qꝫ vino vtendū eſt: neqꝫ balneo: neqꝫ ventoſationibus
rarefactiuis: ſed frigida in his bibita vt antea dictū eſt
aptiſſima. quinta auctoritas eſt in libello de maraſmo:
vbi Gal. ſi heripiloſa fuerit diſpoſitio abſtinere opꝫ ab
alimento oī: aqua vero frigida ſm ſtatū morbi vtendū
ē agoniſtice: ita manifeſtus nāqꝫ nominare cōſueui qñ
repentinā ⁊ frigidiſſimā do. Ex quibus eſt ꝙ Gal. nō
ſolū in diſpōne peccātis ſanguinis ſicut in ſynocho. ⁊
in peccato colere dat libentius in ſtatu. Et ꝓbatur per
cām. nā illo tp̄e ꝯuenientius dat quominus eius nocu
menta timent. h āt eſt in ſtatu cū ꝓpter vehementiam
caloris febrilis nō timetur nimia infrigidatio: ſꝫ ꝓpter
digeſtionē materiei nō timet icrudatio. Ex qbꝰ modo
ꝓ opando habetis ꝙ aq̄ frīda pura pōt ꝯcedi rōnabili
ter in febre iterpolata: ſicut fecit Gal. 10. terap. ⁊ ī quo
libet tp̄e particulari ⁊ vlī iterpolate febris itelligere di
ſtributionē nō ꝓ ſingulis: ſed generibꝰ tēporū. Pōt ēt
in cōtinuis tā in principio q̄ꝫ in augmento ⁊ ſtatu ⁊ in
declinatiōe adminiſtrari: plurima tñ ⁊ frigidiſſima cō/
uenientiꝰ adminiſtrat in ſtatu ⁊ in febribꝰ colericis aliīs
deductis. Itē ī p̄ncipio ⁊ aliīs tp̄ibꝰ ꝯueniēter admini
ſtrari. In ſynochis aūt multa quātitas nō niſi poſt di/
geſtionē inuenit ꝯceſſa: lꝫ aliqs caſus eē poſſet. ī quo ēt
añ cōueniēter adminiſtraret: ⁊ qñqꝫ parue: ⁊ qñqꝫ me/
diocris quātitat data noceret: vbi data mlta ⁊ ſubito ⁊
frigidiſſima multū ꝓdeſſet. Qñ qꝫ aūt ſolū pauca ꝓ vi/
ce eſt adminiſtranda. Et ꝙ medicus diligenter dꝫ cōſi/
derare cōditiones idicantes ⁊ ꝯſentientes dationē aq̄
frigide. Et ſimiliter cōditiones ꝓhibentes: ⁊ tunc be/
ne penſatis dare ⁊ nō dare: aut multū: aut parū ſm for
titudinē indicationū: ⁊ ꝙ auctoritates de nō dando in
principio. vel nō dādo añ digōnē nō ſunt ſimplr̄ intel
ligende. Utrū aūt in cōtinua ſit minus ꝑiculū q̄ꝫ in in/
terpolata ſi nō ſint ꝯditiōes ꝯdicētes: puto ꝙ nō: ſꝫ nō
eſt eq̄lis quātitas dāda: ſꝫ ꝯdicēte cruditate hūoꝝ ma/
ius ꝑiculū eſt in dādo ī ꝯtinua q̄ꝫ in iterpolata aliīs pa
ribꝰ: lꝫ Marſiliꝰ videat ꝯtriū dicere. Et rō: q: hūoꝝ icru
datio ē multū ꝑiculoſior ī cōtinua q̄ꝫ in interpolata.
¶ His ergo habitis rñdet ad argumenta. Ad primuꝫ
pꝫ ꝙ Auic. voluit ꝙ ſi cū febre ſit anxietas ⁊ cōturba/
tio ex mã ibibita nō dꝫ potari aqua frīda: ſꝫ calida niſi
fortaſſis

UVA. BHSC. IyR_044_2

foꝛtioꝛes ſint alie indicationes.
¶ Ad ſcȏꝫ pꝫ Hip. noluiſſe illas auctes abſolute intel
ligere ſꝫ cõparatiue reſpectu alioꝝ potuū vel reſpectu
ſui cõmixte cū alijs potibꝰ: vt dixi ſupꝛa in coꝛrelario
ſcȏi notabilis ꝑ qȏ ſint expoſite oēs auctoꝛitates Hip.
⁊ Gal. in illis argumētis tacte niſi id qȏ dꝛ in q̄nto ar/
gumēto: ꝙ data coꝛpoꝛi inanito adducit eū ī defectio/
nē. nā hoc ē verū qn̄ dat̄ multa ⁊ in coꝛpoꝛe multū ina
nito: qꝛ multū debilitato ꝑ viā reſolȗonis ⁊ reſpectu eiꝰ
qȏ faciūt in tali caſu alij potꝰ: nō tn̄ ſunt oēs febꝛiētes
hoc mō multū inaniti: īmo qn̄ ita eſſent vt erat ille in/
firmus Gal. aq̄ nō dat̄ ſola: ſꝫ aut cõmixta cū alio po/
tu: aut inter alios potus. Et ſilr̄ vltima auctoꝛitas ꝙ in
nulla egritudine dꝫ dari pura: aut ſola ītelligit̄ de illis
egritudinibꝰ de quibꝰ ibi loquit̄ Hip. nō vīr de omni
moꝛbo. Et intelligit̄ ſola: ita ꝙ nec ante: nec poſt aliud
det̄ in moꝛbo: merito cuius aqua habeat aliter opera
ri. Redeamus igit̄ ad textū cū dicit.

¶ Niſi ſit ſtomachus: aut epar debile: aut frigi
dum: aut ſit in viſceribus apoſtema: aut ſit in vi/
ſceribus doloꝛ: aut ſit complexio eius pauci ſan/
guinis: aut caliditas eius ĩnata ꝺbilis: quare de/
bilitat̄ poſt potū aque frigide: aut ſi nō ſit cõſuetꝰ
potare aquā frigidā ſicut illi q ſunt de regiõe cali
da. iſti. n. ſpaſmant̄ velociter: ⁊ aſſociat̄ eis ſingul
tus ⁊ extenuatus eſt de hac ſumma.

Nõnullas ex iſtis cõ ditiõibꝰ ēt tãgit Auer ro. colligꝫ 7. c. ꝺ cura feb. acuta rū arſuaꝝ ⁊ Gale. li. ꝺ tabe tex tu. 2. c. 2.

¶ In hac ꝑte ſupꝛa diuiſa narrat ꝯdõnes ꝓhibentes
exhibitionē aque fr̄ide ⁊ ꝯditiões īdicātes exhibitio/
nē vel tolerantiā exhibitionis eius. ibi ſcȏa. (Ubi autē
mā calida). ¶ In pꝛīo ponit octo ꝯditiões ꝓhibentes
dationē vl̄ indicātes nō dari aquā fr̄idā dicēs: ꝙ debꝫ
dari aq̄ fr̄ida cuꝫ ꝯdõnibus poſitis ſupꝛa in can̄. niſi ſit
ſtomachus: aut epar debile. Et ꝑ hāc ꝓmā dat̄ intelli/
gi etiam debilitas alioꝝ mēbroꝝ q̄bus hꝫ obuiare aq̄
frigida: ſicut diafragma ⁊ inteſtina ⁊ alia: ſed expꝛeſſit
hoc tanq̄ꝫ apertius leſibilia.
¶ Secūdo no. ꝙ intelligit̄ ſiue ſint debilia ꝺm ſuā nāꝫ
ſiue ex egritudine ſiue ex cā pꝛeter naturam.
¶ Tertio no. ꝙ debilitas poteſt intelligi: aut rõne ma
le cõplexionis: aut cum mā vel ſine: ⁊ de hac in iſta ꝑte
nō puto ꝙ intelligat: qꝛ tunc nō fuiſſet oppoꝛtunū ſta
tim addere aut fr̄idum: aut paꝝ ſanguīs: aut caliditatē
innatā debilē: qꝛ oēs illi modi ſub iſto pꝛīo ꝯtinētur: ſꝫ
loq̄tur de debilitate: que eſt ꝓpter reſtare raritatē: aut
largitatē poꝛoꝝ: ⁊ parum cõpactā mēbꝛis ſubſtātiam.
dato ꝙ nō ſit textū ex villis: ⁊ h̄ debilitas vnicuiq̄ꝫ mē/
bꝛo pȏt ineſſe: vt pꝫ: ⁊ facit hoc mēbꝛū debile in reſiſtē
do cauſis extrinſecis occurentibꝰ tā calidisq̄ꝫ frigidis.
pꝛīo qꝛ tale minus hꝫ ꝺ qualitate ꝑ quā reſiſtit. ſcȏo qꝛ
facilius applicat̄ ad ꝓfundā ꝑtē mēbꝛi applicando pe/
netrando in ip̄m. Et de hac loquit̄ Auic. ēt ſcȏa pꝛimi
doctrina ſecūda. in capl̄o de cauſis debilitatis mēbꝛo/
rū: ⁊ in multis locis: ⁊ tunc cā partis ē nota: qꝛ ſtoma/
cho vel epate exiſtentibꝰ debilibꝰ per potū aque frigide
multū infrigidant̄: ⁊ ſic addit̄ in eoꝛū debilitate: ⁊ eoꝝ
operationes multū nocent̄: ita vt aliq̄n moꝛs ſequat̄:
vt narrat Gal. 7. terapen. cap. de cura male cõplexio/
nis ventris calide ⁊ ſicce.
¶ Quarto nota qn̄q̄ꝫ īueniri vnā partē ſtomachi debi
lē: alia exiſtente foꝛti: vtputa meri vel os ſtomachi de/
bile fundo foꝛti exiſtente: vel eꝯ. Et iȏ ex potu aq̄ fri/
gide qn̄q̄ꝫ ledunt̄ operationes inferioꝛis partis: puta
digeſtio ⁊ retentio: qn̄q̄ꝫ ſuperioꝛis vt deglutitio. Et lꝫ
Gal. in loco alleg. 7. terapenti. loquat̄ de debilitate ꝑ
malitiā cõplexionis: cum etiaꝫ de iſta verificaret̄ vlti/
ma quo ad hoc attende ꝙ pars verificat̄: qꝛ iſta indicāt
nō dari. Pȏt auteꝫ qn̄q̄ꝫ debilitas iſta minus indicare
de nō dando q̄ꝫ alie cāe ꝙ non obſtante debilitate da/
bit̄ aqua fr̄ida multa vel pauca ꝺm iudiciū eſtimatiuuꝫ
medici. ¶ Scȏa cõditio eſt ꝙ non ſit ſtomachus frigi/
dus aut epar: ⁊ hoc eſt verū tā de frigiditate naturali
q̄ꝫ de accidētali ſiue cū materia ſiue ſine mā: ⁊ ita intel/
ligi debet de alijs mēbꝛis: que per potuꝫ aque frigide
opponunt̄. naꝫ exhibita aqua frigida augebit̄ mala cõ
plexio: ⁊ multo maius fiet nocumētū in mēbꝛi oꝑatio/
ne. ¶ Et nota ꝙ ēt cõtingit vnā partē ſtomachi eē ca/
lidā: puta fundū: ⁊ aliā frigidā: vel ſaltē nō calidā: pu/
ta meri: ⁊ ſic ledet̄ vnius operatio ex potu aque fr̄ide:
vt ſumit̄ ex Gal. 7. terapē. loco ſtatim allegato de illo
hoīe quadragenario qui ex potu aque frigide ſanatus
eſt a mala complexione calida ventris: ⁊ ceſſauit ſitis.
ſꝫ pꝛohibita eſt deglutitio: ita vt tandem moꝛtuus ſit.
¶ Tertia conditio ꝓhibēs dationem aque frigide eſt
apa in viſceribꝰ. ſ. ſtomacho inteſtinis epate ſplene ⁊
ſimilibꝰ. Ubi nota pꝛimo ꝙ apoſtematibꝰ exiſtentibus
frigidis res eſt clara: qꝛ per aquā frigidā incrudat̄ hu/
moꝛ ⁊ ꝓhibet̄ reſudatio: que in talibus apatibꝰ ē quaſi
continua ꝓpter ingroſſationē factā ab aqua ⁊ conſtri/
cto membꝛo ſi ſit ſenſibile auget̄ doloꝛ. de apoſtemati
bus vero calidis ſi ſint ſanguinea: aut mixta timet̄ etiā
ex potu aque frigide ingroſſatio materiei ⁊ incrudatio
⁊ conſtrictio poꝛorū ⁊ doloꝛis augmentatio ⁊ pꝛohibi
tio reſudationis: ⁊ ſimil̄r in apatibus mixtis cū colera
⁊ flegmate: vel cū colera ⁊ ſanguine: ⁊ in pura heriſipi
la inquātum eſt apoſtema: in quo eſt reſudatio ⁊ doloꝛ
⁊ reſolutio aqua frigida facit nocumētū: lꝫ qn̄q̄ꝫ ꝓpter
flāme vehementiā dari opoꝛteat aquā frigidam dixit:
heriſipilas vero qȏ demum certiſſimum eſt nullo mo/
do alio ſanabis q̄ꝫ cum aqua frigida. Apoſtema ergo
pꝛo quāto eſt tumoꝛ pꝛeter naturaꝫ ex materia ībibēte
membꝛi poꝛoſitates indicat pꝛohibitionē aque frigide
licet multotiens flāma materiei foꝛtius indicet contra
rium vt in certa. i. pura heriſipila. ¶ Quarta conditio
indicās non dari aquā frigidā eſt doloꝛ in viſceribus.
Ubi nota ꝙ Gent. dicit huius cām eſſe: qꝛ doloꝛ ponit
membꝛū dolens valde paſſibile ⁊ receptibile impꝛeſ/
ſionis ab aqua frigida: ⁊ ideo valde leſibile: ſed nō dat
modū: quo mēbꝛum dolēs ponit facile paſſibile ab aq̄
frigida. Marſilius aūt dicit: ꝙ ſi doloꝛ eſt ꝓpter ſolutā
continuitatē: facile patit̄ membꝛuꝫ ab aqua frigida: qꝛ
frigidum vlceribus moꝛdax. ſi vero doloꝛ ſit a materia
apoſtemate in eo erit ſolutio cõtinuitatis: ⁊ ſi fuerit a
frigiditate aqua frigida doloꝛē augmētat augmētādo
cauſam. ſi aūt ſit a caliditate: qꝛ illa cum ſit: doloꝛē red
dit membꝛum laſſum: ⁊ ideo multum paſſibile: ⁊ quia
multum de ſpiritu coꝛrūpitur ab aqua frigida. ideo ēt
leditur ab ea. Cõſidera tamē ꝙ in cõbuſtione ignis cõ
uenit infuſio membꝛi vehementer dolētis in aqua fri/
gida: ⁊ ego in filio meo Ludouico pꝛobaui cuꝫ ambos
pedes in ignem miſiſſet vſq̄ꝫ ad medium cruris: ꝙ nul
lum remedium mitigabat acerbiſſimum doloꝛem niſi
retentio peduꝫ ⁊ cruris in aqua frigida per tres dies:
quia opoꝛtebat ſepe īmutari vt frigida eſſet: aliter non
mitigabatur: ideo puto ꝙ quia non eſt veriſimile cum
tanta flāma quanta eſt ex igne cauſari doloꝛem in inte
rioꝛibus: ⁊ quando eſt doloꝛ non indigens tanta extin
ctione: ſicut in combuſtione ignis fit magnuꝫ nocumē
tum per cauſas dictas adminiſtrando aquā frigidam:
⁊ ideo doloꝛ in viſceribus indicat non adminiſtrari:
ſed tamen cum doloꝛe poteſt coniungi caliditas tanta
ꝙ opoꝛtet eam dari non obſtantibus nocumentis. Et
ideo Galenus. 10. terapentice numerando nocumen/
ta aque frigide dicit ꝙ pꝛohibet ſubtiliari humoꝛes fa
cientes heriſipilam: ⁊ tamē poſtea dicit ꝙ heriſipilas
nullo alio ſanabis q̄ꝫ cum aqua frigida. ¶ Quinta cõ/
ditio indicans non dari aquam frigidam eſt ꝙ com/
plexio debentis capere ſit pauci ſanguinis. Ubi no/
ta ꝙ caloꝛ innatus non ſolum reſiſtit inquantum ca/

Aq̄ fri. in cõbuſtiōe ign]ad do loꝛē remit teñ. opti/ mū reme/ diū exptū in eiꝰ filio.

UVA. BHSC. IyR_044_2

loꝛ remittentibus ipſum circa debitum gradum: ſꝫ inquātū ab aīa ⁊ virtute viuētis cōſeruat̃: mō ſanguis ē vnū de inſtrumētis: quibꝰ mediātibus mēbꝛa principalia conſeruāt caliditatē alioꝝ mēbꝛoꝝ ⁊ ēt propꝛiā: cū ergo homo hꝫ paucū ſanguinē ēt ſi haberet tm̄ de gradu caloꝛis: quo ad mēbꝛa minus reſiſtūt infrigidationi vltra modū ſui tēperamēti qꝫ ſi ſanguinē bonū haberet ſatis. Et iō aqua frigida pōt talia coꝛpa magis ledere. Scōo nota ꝙ hec paucitas ſanguis intelligit̃ ſiue ſit ꝑꝫ naturā talis hominis ſiue pp etatē ſiue pp eūationē vel aliam cām p̄ter naturā. Dicit̃ aūt cōplexio pauci ſanguinis quecūqꝫ ſit illa ſiue calida ſiue frigida pauco ſanguini cōiuncta reſpectu ſanguis tēperati. Et opꝫ ſcire ꝙ ſicut eſt paucitas maioꝛ: ita eſt indicatio merito iſtiꝰ foꝛtioꝛ. Et hec eſt vna de cauſis quare in coꝛpoꝛe ſicce ꝯpꝛonis pari exn̄te caloꝛe minus ꝯcedit̃ de aqua frīda. vt vult Gal. 7. terapē. loco allegato. Sexta cōditio eſt ꝙ ſit caliditas īnata debilis: ⁊ eſt iſta cōditio cōioꝛ immediate p̄cedēte: qꝛ oīs cōplexio pauci ſanguinis hꝫ īnatam caliditatē debilē: ſed nō ecōtra. pōt. n. īnata caliditas eē debilis ex ꝺ̇fectu ſpirituū: lꝫ quātitas ſanguinis nō eſſet pauca: ⁊ ex malitia ſanguinis: lꝫ in quāto non peccaret ſpecial̃r ⁊ ex raritate totius coꝛpoꝛis vel ſubſtātia coꝛdis vel alioꝛū mēbꝛoꝛū nobiliū: vel pp modū mixtionis vel pp occultā propꝛietatē vel celeſtē influxū: ⁊ iſta nō cognoſcunt̃ a medico niſi p experiētiaꝫ in coꝛpoꝛe illo: ſicut infra dicet̃: ꝙ quedā coꝛpoꝛa carnoſa diſſoluunt̃ ex ieiunio cito. Et tūc pꝫ veritas huiꝰ ꝯditionis: qꝛ talis caliditas parū reſiſtit aque frigide. ¶ Septīa cōditio: qꝫ hō ſit incōſuetus potui aque frigide. Et rō eſt: qꝛ īpꝛeſſio inconſueta eſt magis virtuti hoꝛꝛibilis. vnde occurrēte aqua frīda mēbꝛis incōſuetis ꝯtrahunt̃ ſi ſint neruoſa. Et ſpūs multus ad coꝛ reuocat̃. vnde multotiēs ſequit̃ ſpaſmus: aut ſingultus q eſt motus ſtomachi ꝑpoꝛtiōalis ſpaſmo. vbi aūt talis ſenſatio ⁊ occurſus eēt incōſuetus non eſſet ita hoꝛꝛibilis. Itē p aſſuefactionē ad talia acqrūt mēbꝛa virtutem reſiſtēdi eis. vt dicit̃ in cōmento affo. Ex multo tēpoꝛe conſueta. Et iō minus incōſuetudo bibēdi aquā frigidā eſt indicās de non dādo. dꝛ aūt ꝙ in ethiopia ⁊ in regionibꝰ illis extreme calidis non potāt aquā frigidā. Et hoc dicit Gētilis habuiſſe ab vno ſuo ſcholare qui ibi fuit: ⁊ dicebat eos putare ſe debere ſpaſmari ſi potarēt eam. ¶ Octaua ⁊ vltima cōditio eſt ꝙ ſit extenuatus: ⁊ cā eſt clara. nā iſti hn̄t partes neruoſas diſcooptas: q̄ facile a frīditate aque ꝑcutiunt̃: ⁊ cū lꝫ hn̄t paucū de carne: que eſt mēbꝝ calidū reſiſtēs īpꝛeſſioni aque frigide. Nota vltimo quo ad has conditiones ꝙ nō ſolū iſte indicāt non dari aquā frigidam: ſꝫ ſunt aut principalioꝛes: aut p quas alie dant̃ intelligi: ⁊ tu vidiſti ſupꝛa in qōne multas alias poſitas a Gal. ⁊ ab Hippo. in diuerſis locis. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Ubi autē materia calida aut groſſa iaꝫ digeſta eſt ⁊ coꝛpus eſt carnoſum / ⁊ caliditas innata exuberans / ⁊ virtus eſt foꝛtis / ⁊ viſcera ſana non frigida eoꝛum complexio radicalis non inſueta aque frigide: īmo aſſueta aque frigide valde. tūc aqua frigida eſt melioꝛ res.

¶ Narrat cōditiones indicātes dari aquā frigidā: aut cōſentientes. Et diuidit̃ in duas partes. pꝛīo facit qō dictū eſt. ſcōo narrat effectus bonos ꝯn̄tes talē potuꝫ: ⁊ eſt quaſi pꝛobatio conditionū dictarū ibi ſcōa. (Multotiēs enim.) ¶ Dicit pꝛimo ꝙ materia eſt calida aut groſſa iam digeſta: ⁊ ſunt due conditiones. tertia ē coꝛpus carnoſum. quarta eſt caliditas īnata exuberans. quinta eſt foꝛtitudo virtutis. ſexta eſt ſanitas viſceruꝫ: qꝛ. ſ. careant apoſtemate ⁊ doloꝛe. ſeptima ꝙ cōplexio viſcerū non ſit frigida radicaliter. octaua ⁊ vltima ꝙ ſit valde conſuetus potui aque frigide. Cū his. n. cōditionibus in febꝛem dicit ꝙ aqua frigida eſt melioꝛ res. ¶ Circa quā partē conſidera pꝛīo ꝙ Aui. ſuperius in principio cañ. dixit ꝙ mā ſubtilis indiget ingroſſatiōe vt digeratur: ⁊ ꝙ aqua frigida faciat illud: ex quo dedit intelligi ꝙ in materia ſubtili calida cōuenit potus aque frigide ēt ante digeſtionē vt eſt dictū ſupꝛa in qōne: ſꝫ in mā groſſa nō ꝯuenit niſi poſt digōnē ēt ſi ſit calida merito groſſitiei: ⁊ iō puto ꝙ Aui. hic p mām calidā intelligit calidā ſubtilē: ⁊ lꝫ dat intelligi ſtatim ſubiūgēdo groſſum. ¶ Pꝛīa ḡ conditio eſt mā cal'a ſubtilis ſiue digeſta ſiue nō: qꝛ ī nō digeſta aqua frīda digerit. ¶ Scōa v̊o ꝯditio eſt mā iterū: ſed groſſa ⁊ digeſta non ꝯuenit ante digōnē merito iſtius: ⁊ hāc ſn̄iaꝫ abſolute vult Gē. ⁊ puto ꝙ ſit bona. Qꝛ ſi querat̃ cuiuſmodi eſt iſta materia groſſa iam digeſta: dꝛ ꝙ pōt eſſe colera groſſa ⁊ pōt eē ſanguis ī cuius febꝛe expectat̃ digeſtio in dādo in potu aquā frigidā. de febꝛibꝰ aūt in quibus eſt mā frigida non vident̃ nr̄i doctoꝛes ꝙ ita cōcedāt aquā frigidā. Nā aqua ꝯcedit̃ in febꝛibus: in quibus eſt foꝛtis flāma ꝙ nō ſit a materia frigida. Putādum tn̄ eſt ꝙ ſi eſſet mā mixta ⁊ haberet febꝛiens inflāmationē foꝛtē: ⁊ ſciremus ꝙ tota eēt complete digeſta ꝙ daret̃ aqua frigida ſi eēnt conditiones hic poſite: ſꝫ qn̄ mā eſt frigida: partim qꝛ non ſcitur ꝙ tota ſit ꝯplete digeſta: partim pp oppilatiōes: que ſunt cuꝫ eis nō damus aquam frigidam merito māei.

¶ Scōo no. ꝙ alie ſex ꝯditiones poſite ſunt ꝯſentientes nō indicātes qō det̃. Nō. n. opꝫ ſi coꝛpus eſt carnoſuꝫ ꝙ demus ei aquā frigidā: ſꝫ merito carnoſitatis bn̄ tolerat. Et ſic dicat̃ de aliȷs ꝯditiōibꝰ hic poſitis.

¶ Tertio no. ꝙ ad dādū aquā frigidā iſte ſex oēs debēt ꝯuenire aut ſaltē tam multe ꝙ ſupet oppoſitū indicātes: multotiēs. n. vna de iſtis deficiēs ſufficit ꝑhibere ab aque frigide datione. Sed rn̄dēdo particul̃r ad ꝯditiones p coꝛpus carnoſum pōt intelligi oē nō extenuatū p carnis tempatū hoc mō diceret̃ carnoſuꝫ: ſed illud qō eſt medie habitudinis qō puto verum: aliq tamen volunt ꝙ abundantia carnis reſpectu tēperati eſt de qua nunc loqtur: ſed per caliditateꝫ innatā exuberantem poſſumus intelligere coꝛpus hn̄s multum de ſanguine ⁊ ſpū: in quibus multum abundat innata caliditas: ⁊ iſta ꝯditio opponeret̃ ꝯditōi pauci ſanguis ⁊ caliditati īnate debili: per ſpūum pꝛiuationē. Uel exuberātē caliditatē innatā ītelligimus oēm foꝛtē ad reſiſtēdū: per modos oppoſitos modis debilitatis ſupꝛapoſitis. Sed per virtutē foꝛtē poſſumus intelligere ꝙ ſit virtus pꝛincipaliū mēbꝛoꝛū foꝛtis: aut ꝙ mēbꝛa ſint bene cōpacta: aut ꝙ ſit exuberans caliditas īnata: ⁊ pēdet a foꝛti virtute tā merito aſpectuū qꝫ merito ꝑpꝛietatum cōiunctarū. Per viſcera ſana intelligimus ꝙ nō ſint dolentia: nec apoſtemata: ⁊ eſt oppoſitū duarū cōditionū ſupꝛapoſitarū. Et ꝙ nō ſit frigida eoꝛū cōplexio radicalis. ſ. viſcerum: maxime ſtomachi: ⁊ epis ⁊ īteſtinoꝛum ⁊ alioꝛuꝫ: que offendunt̃ ab aqua frigida: ītelligit̃ de cōplexione naturali: ⁊ eſt oppoſituꝫ conditionis ſupꝛapoſite ꝙ eſſent frigida indicando nō dari. De cōſuetudine ſatis pꝫ ꝙ reddit coꝛpus minus offenſum ⁊ leſum ab equali alteratione. ⁊ foꝛte etiaꝫ minus alterabile: ⁊ oēs iſte cōditiones verificant̃ p oppoſitarū verificationē in ꝑhibēdo. Multe aūt ſunt alie vt dixi in qōne: ſed iſte ſunt pꝛincipales: ⁊ per quas dantur alie intelligi: ſicut carentia oppilationis ꝙ caliditas nō retrahat̃ ⁊ ſuffocet̃ per aliqō accidens: ꝙ nō ſit cōiuncta humoꝛū putredo nō ſubtilium: ⁊ ſic de multis talibus: de quibus intelligis per dicta in qōne.

¶ Multotiēs eniꝫ adiuuat ad expellenduꝫ materiam cum ſolutione nature: aut per vomitum: aut p vrinā: aut per ſudoꝛem: aut per omnia illa. quare fit ſtatim vt ſanetur.

¶ Narrat

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Narrat hic vtilitates: que ſequunt̄ ad potū aque frigide cū circūſtātijs dictis: ⁊ eſt quaſi ꝓbatio dicti ꝓcedentis: ⁊ dicit ꝙ multotiēs ꝑ talē potum iuuat̄ natura ad expellēdū materias per fluxū ventris ⁊ multotiens per vomitū: qn̄qꝫ ꝑ vrinam: qn̄qꝫ per ſudorē: aut ꝑ oīa iſta loca: aut ſupple per aliqua eorū: ⁊ hec expulſio eſt cā̄ vt ſtatim ſanet̄. ſi ergo volumus ad ꝓpoſitum deducere: arguitur ſic. illa eſt melior res infirmo patienti febrem per quā̄ fit vt ſtatim ſanetur: ſed aqua frigida potata eſt huiuſmodi dicto. igit̄ ipſa eſt melior res: qꝛ tn̄ dicit ꝙ hoc fit multotiens: ratio nō probat niſi ꝙ vt in pluribꝰ: ⁊ hoc ſufficit medico: cā̄ aūt quare Aui. non dicit ſemper: eſt particulares conditiones corporū: ꝑꝑ quas non ſemꝑ talis effectus ſequitur.

¶ Cōſidera ergo ꝙ multotiēs materia ē digeſta ⁊ virtus non ſufficit ipſam expellere ſine adiutorio: ⁊ adiutoria ſunt diuerſorū modoꝝ: aqua v̄o frigida extiguēdo febrilē calorē tēperat cōplexionē mēbrorū. vnde cōfortat̄: qꝛ virtus ſequit̄ tēperamētū cōplexionis. Relaxata ēt mēbra ⁊ rarefacta nimietate caloris cōſtringūt ⁊ exprimūt materias ībibitas. ¶ Hic tamē q̄rit̄. Que māe ſunt iſte: que his quattuor modis euacuant̄? reſpōdet̄ ꝙ de tribꝰ humoribꝰ. ſ. flegmate: colera: melancolia: cōſtat ꝙ ꝑ loca dicta euā̄ri poſſunt. Et in febre a colera ⁊ flegmate pendente vel colera ſola ambo humores vel vnus per has vias euā̄re poterūt: ⁊ cognoſcūtur colore ſuo. Et in feb. ſanguinis contingit primo ꝙ ſanguis in iſtos humores cōuertat̄ ⁊ expellatur ꝑ hos modos ⁊ ſequit̄ ſanitas: ſtat ēt ꝑ hos modos. ſ. ſol'one: vomitu: vrina: ſudore expellat̄ ſanguis vl'r. nam ꝙ per fluxum ventris colligi poteſt. 14. tertij. capitulo de humiditatibus. quibus accidit vt egrediat̄ cā̄ epatis: ⁊ ꝙ per vomitū intelligit̄. 13. tertij. capl'o de vomitu ſanguinis: ⁊ ꝙ per vrinā colligi pōt. 19. ⁊. 18. tertij. ſed ꝙ ꝑ ſudorē non memini me legiſſe in medicina. ſ. ꝙ vtiliter: pōt tn̄ inui ex dictis Ariſto. in tertio de partibꝰ animaliū: videt̄ tn̄ rōnabilius ꝙ ſanguis euacuat̄ ꝑ fluxū ex naribus: aut emorroydas: aut menſtrua: quos modos forte vt notiores tacuit Auicē.

¶ Ulterius nota ꝙ iuxta ſn̄iaꝫ Gal. 9. terapē. nō ſolū in expellēdo incōueniēs naturā iuuari ꝑ potū aque frigide: ſed in attrahēdo cōueniēs ⁊ ſeparādo ipm̄ ab incōueniēti: ita ꝙ ſequat̄ mali expulſio ⁊ bōi nutritiui ad mēbra ſolida attractio. dicit eniꝫ ita ad l̄raꝫ. Natura. n. ſolidarū animalis particularis roborata humoribꝰ qui ſunt preſubtiliati opponit̄ vt quicūqꝫ q̄dē ſuaues ⁊ nutrire ſufficiētes: hos q̄dē attrahat ad eas. Inutiles vero abijciat: aut ꝑ cutē: aut per ventrem ⁊c̄.

¶ Et quā̄doqꝫ dat in potu medicus de aqua frigida infirmo quā̄titatem plurimam adeo donec color eius fiat viridis ⁊ tremat: que ſit ſaltē perueniens vſqꝫ ad eminā vnā ⁊ dimidiam: ⁊ fortaſſe conuertitur febris ad flegmaticam: ⁊ fortaſſe confortat̄ natura ⁊ expellit materiā cum ſudore ⁊ vrina ⁊ fluxu vētris: ⁊ eſt ſanitas.

¶ In iſta parte ſuperius diuiſa narrat quā̄titatē quaꝫ dat aliqn̄ medicus de aqua frigida ⁊ illius effectus dicēs ꝙ qn̄qꝫ medicus dat infirmo quā̄titatē plurimā de aqua frigida adeo donec permutet̄ color eius ⁊ fiat viridis ⁊ tremat. Et iſta quā̄titas qn̄qꝫ aſcēdit ſaltem ad eminā vnā ⁊ ſemis. Et ſubdit ꝙ ꝑ hunc potū: qn̄qꝫ febris conuertit̄ ad flegmaticā ⁊ fortaſſe confortatur natura ⁊ expellit materiā ⁊ fit ſanitas.

¶ Primo circa hāc partē nota: ꝙ qn̄qꝫ oēs cōditiōes conſentiunt potui aque frigide: ita ꝙ nō putat̄ futurū nocumētum merito diſpōnū corporis in illo potu: niſi forte erret̄ ī quā̄titate. Et in h̄ caſu dat̄ multa quā̄titas ſꝫ qꝛ taliū hoīuꝫ diſpōnes nō ſunt oīno ſil'es. idō nō ꝑt ꝑ certā menſurā limitari q̄ꝫtitas aque frigide: que dari dꝫ: ſed ꝑ aliud limitatur: ⁊ Gale. 9. terapenti. loco allegato limitauit ſꝫ appetitū infirmi. nā vl' appetere q̄ꝫtum opꝫ ad extinguēdū. vn̄ ita dicit. nā paruo aut nullo ex eo fiente nocumēto dare eā bibere ſincerā frigidā q̄ꝫtūcunqꝫ laborās voluerit adhuc magis ꝯfidens ſi frigide potatorū fuerit. Aui. aūt determiat ꝑ accn̄tia ſuꝑuenientia q̄ ſunt color viridis ⁊ tremor. Intelligēdo ꝑ colorē viridē liuidū vl' pallidū: q̄ ſequūt̄ īfrigidato corpore multū: aut ꝑ retractionē ſpūs ⁊ ſanguis ad interiora: aut ꝑ eorū alterationē ab aq̄: aut ꝑ vtrūqꝫ moduꝫ. Et ꝑ tremorē ītelligēdo rigorē q̄ accidit ex cōmotione ꝓtiū ſtomachi ⁊ alioꝝ neruoſoꝝ mēbrorū: que nitunt̄ expellere ⁊ excutere a ſe cāꝫ infrigidātē ſubito. Et vt dixi talis mēſura nō eſt danda oībus q̄bus dꝫ dari aq̄ frigida. Sꝫ his in q̄bꝰ calor īdicans ē fortis valde ⁊ ꝯditiōes alie nō īueniunt̄ ꝯdicētes: aut ſi ꝯdicūt paꝝē.

¶ Nota ſcd̄o ꝙ emina eſt nomē īportās in varijs locis varias mēſuras. vn̄ ſm̄ Alexādrū capl'o de diffinitiua: ꝯꝓhendit̄ ꝙ eſt cyati. ix. q̄ ſunt vncie. xiij. ſ. Et ſm̄ Iſidorum eſt libra. Scd̄ꝫ vero Aui. eſt. 40. ſextaria: dūmō ſextariū ſit. 20. ꝑs libre. ita ꝙ eſt hoc mō libra eiꝰ. italica aūt ⁊ egyptia emina ponit̄ vncie. xvj. Ita ꝙ capiendo ſꝫ modū Auic. ⁊ Serapionis eēt emina ⁊. ſ. lib. iij. ſm̄ grecos ſiue romana q̄d eſt idem lib. ij. ſm̄ Iſidoruꝫ lib. j. ⁊. ſ. ſed nō opꝫ hic laborare: qꝛ ꝑ ſigna cognoſcit̄ qn̄ eſt ſatis. Et ſi dicat̄ qn̄ ſunt fortia: que indicāt dari aquā frigidā: ita ꝙ dare volumꝰ: ſed iterū ſunt fortia: indicantia oppoſitū q̄ꝫtū debemꝰ dare. Rn̄det̄ ꝙ hoc nō pōt limitari niſi ſꝫ diſcretionē pn̄tis medici q̄ ſit doctꝰ vniuerſalibus ⁊ expertus in particularibꝰ. Et ita vult Gal. locis. ſ̈. in q̄ōne allegatis. ¶ Sed tunc reſtat dubium q̄uo febres: in q̄bus indigemꝰ datione multe aq̄ frigide ꝯuertunt̄ ad flāticas. vl'. n. ꝙ hoc ſit īpoſſibile: qꝛ iſte febres aut ſunt colerice: aut ſanguīee: mō nec colera: nec ſanguis pōt ꝑ īfrigidationē ꝯuerti in flegma. Et qꝛ coctū nō pōt incrudari: ⁊ trāſiens terminū decoctionis nō pōt ad terminū redire: vt dicit Auer. 3. colliget. Ad hoc dubiū rn̄det Marſil. tribus modis. primus ꝙ ſanguis ꝑ multā infrigidationē ⁊ humectationem pōt cōuerti in flegma: nō obſtante ꝙ res trāſiens terminū decoctiōis nō poſſit ad terminū redire: vt dic̄ Auer. 3. colliget. capl'o de modo gn̄ationis tertiane. Sed mihi videtur ꝙ h̄ rn̄ſio nō eſt vera. naꝫ cā̄ quare tranſiens terminuꝫ decoctionis nō pōt incrudari vſqꝫ ad terminū nō eſt alia q̄ꝫ in toto genere ꝙ coctum non pōt incrudari. Et pōt colligi ex his: que dixi. ſ̈. in queſtione de digeſtione: ⁊ ſuꝑ prima affo. affo. 22. ¶ Preterea. Uidemus ꝙ infrigidatio pura ⁊ humectatio ꝑ extrinſecū occurens congelat ſanguinē ⁊ nō facit ipm̄ albū vt flegma: nec natura venaruꝫ aget ad flegmatis gn̄ationeꝫ q̄d hꝫ ꝯpl'onem: que nō fit niſi a calore digerente vt. ſ̈. habitū eſt. melius eſt ergo dicere ꝙ in maſſa ſanguinea eſt flegma q̄d per taleꝫ infrigidationē fit ineptū ⁊ preter naturaꝫ: ⁊ poſtea putrefit cum ſit clauſus in calido loco. pars autē ſanguīea extinguit̄: ita vt nō āplius febrē faciat aut rectificet̄. ¶ Gētilis aūt imaginat̄ ꝙ ſi ſit ſanguinea: ſanguis vehemēter infrigidat̄ ⁊ flegma fit multū q̄d eſt ꝓter nāꝫ ꝑꝑ infrigidationeꝫ: ⁊ poſtea fit febris ex ſanguīe flegmatico. i. cui multū putrentis fl'atis eſt admixtū: ita vt dici poſſit flegmatica.

FINIS

¶ Preclariſſimi doc. Ugonis ſenenſis in primam fen quarti can̄. Aui. acutiſſima interꝓtatio: nouiter caſtigata: ac varijs floſculis in margīe poſitis illuſtrata: Papieqꝫ ſumma cum diligentia impreſſa per Iacob de Burgofrāco: Anno virginei partus. 1517. die. 22. Septembris.

Quid emina.

UVA. BHSC. IyR_044_2

Tabula

¶ Tabula Capitulorum ac q̄ōnum famoſiſſimi Ugonis Seneſis ĩ quarti cañ. Aui. Fen p̄ria feliciter ĩcipit.

¶ De diffõne febris ⁊ eius diuiſione. Cap. I.

Utrum febris ſit in ſuperabundantia caliditatis. queſtio. I.
Utrū febris ſit ſolū calor additus ſuper naturalē vel aggregatum ⁊c. qõ. 2.
Utrum cor ſit primum ſubiectum febris. qõ. 3.
Utrum in feb. ſit neceſſarium vnāquāq̄ʒ corporis operationem ledi. qõ. 4.
Utrum omnis febris: que eſt in membris alijs a corde deferatᷣ mediante ſpiritu ⁊ ſanguine. qõ. 5.
Utrum in oĩ febre ſit neceſſariū aliquid cordi intrinſecum poni in calefacto eſſe. qõ. 6.
Utrū febris ſit morbꝰ ꝯpoſitꝰ ex calido ⁊ ſicco. qõ. 7.
¶ De preparatis ad febres. cap. 2.
¶ De horis febrium. cap. 3.
Utrū q̄libet morbus hēat quattuor tēpora. qõ. I.
Utrum poſt apparitionem ſignorū digeſtionis ſit poſſibile egrum mori in illo morbo. qõ. 2.
Utrum contingat mori egrum in declinatione vi morbi cuius eſt declinatio. qõ. 3.
Utrum in ſtatu materia ſit ex toto digeſta ⁊ non vlterius digeratur. qõ. 4.
¶ De cognitione horaꝝ egritudinis. cap. 4.
Utrū egritudines habētes paroxyſmos breuiores ſint breuiores ⁊c. qõ. I.
Utrū febris putrida ⁊ ꝓꝑe ſalubris ſit maior ĩ ſtatu q̄ʒ in augmēto: ⁊ maior ĩ augmēto q̄ʒ in ꝑncipio. qõ. 2.
Utrū qñ humor in venis eſt ꝑfecte digeſtus digõne in nocitiuo ſit actu hñs putrefactionē. qõ. 3.
¶ De cauſis effimere. cap. 5.
Utrū feb. effimera habeat cām primitiuā. qõ. I.
Utrū ſpiritus poſſit putrefieri. qõ. 2.
Utrū effimera poſſit cõplicari cū putrida. qõ. 3.
Utrum effimera ſit difficilis cognitionis ⁊ facilis curationis. qõ. 4.
Utrum ethica ſit difficilis cognitionis ⁊ facilis curationis. qõ. 5.
¶ De ſignis effimerarū in generali. cap. 6.
¶ De ꝑmutatiõe effimere ad alias febres. cap. 7.
¶ De ſignis ꝑmutationis effimere. cap. 8.
¶ De curatiõe gnāli febriū effimeraꝝ. cap. 9.

Tractatus ſcd̃s ⁊ eſt ſermo vniuerſalis de febribus putridis.

¶ De cauſis ⁊ diuerſitate putredinis in febribꝰ. cap. I.
Utrum cum omni putredine ſit coniuncta oppilatio ⁊ ꝓhibita tranſpiratio. qõ. I.
Utrū ad aſſignādas cās ꝑiodicatõis ſit opportunū ponere in humoribus ꝓprietatē occultaʒ ⁊c. qõ. 2.
Utrū ſit poſſibile ſanguinē putrefieri ex̄ venas. qõ. 3.
¶ De ſignis vniuerſalibus febris putride. cap. 2.
Utrum in omni febre humorali ⁊ ſolum in tali febre ſit in pulſu ſiſtole velox. qõ. I.
Utrum ſemper in principio febrium putridarū ſint pulſationes veloces aut magne. qõ. 2.
¶ De ſignis febris inſeparabilis. cap. 3.
¶ De rebus in quibuſdā quarum differunt feb. putredinis ⁊ cõmunicant in quibuſdam. cap. 4.
Utrū tertiana pura ſit breuis reſpectu nõ pure. qõ. I.
Utrū feb. de ſolo flegmate ſit longior q̄ʒ febris de flegmate permixto colere. qõ. 2.
¶ De ſignificationibꝰ accidentium febrium. cap. 5.
¶ De rigore frigore horripilatiõe ⁊ fricatiõe. cap. 6.
Utrū cā rigoris ſit fortitudo virtutis expulſiue. qõ. I.
Utrum ab humoribus ⁊ viſcoſioribus fiat rigor vehementior. q. 2.
Utrum in omni rigore ſit infrigidatio. qõ. 3.
Utrum ſanguis rediens ad interiora in rigore moueatur a ſe vel a virtute cordis. qõ. 4.
Utrū ĩ febre debeamꝰ facere capitis abraſionē. qõ. 5.
¶ De intentione ad curationes vniuerſales febriū putridarum. Cap. 7.
Utrū prior ſit intētio ad feb. vel ad cāʒ: ⁊ vtrū cuʒ his: que apponunᷣ febri vel cāe ſit incipiendū. qõ. I.
Utrū digõ debeaᷣ cāe ꝯiūcte vel añcedēti feb. qõ. 2.
Utrū oĩs digeſtio ingroſſando procedat. qõ. 3.
Utrū fořa ſubālis mixti debeat dici digeſtio. qõ. 4.
Utrū ſicut ꝯplexio media in humido ⁊ ſicco ē digõ: ita ꝯplxo media ĩ caľitate ⁊ frīditate ſit digõ. qõ. 5.
Utrum aliqua talis temperantia inter qualitates primas ſit digeſtio. qõ. 6.
Utrū cõtingat aliq̄d eē alio magis digeſtū. qõ. 7.
Utrū cuiuſlibet mixti gnātio ſit per digõnē. qõ. 8.
Utrū cõtingat aliq̄d eſſe ſuperflue digeſtū. qõ. 9.
Utrū aliq̄d mixtum in ſua ſpē optimū ⁊ temperatiſſimum ſit diminute digeſtum. qõ. 10.
Utrū coctū vel digeſtum poſſit incrudari. qõ. 11.
Utrum ſemꝑ quādo calor nālis agit vt opʒ ad generationē mixti ꝑ ipſum intenti ex alio mixto ſit dicenduʒ illud calidum digerere. qõ. 12.
Utꝝ calor nālis digerēs pro forma mixti inducēda ⁊c. poſtq̄ʒ in ꝑte māe induxit ꝯplexionē ꝓpriā illi mixto poſſit illi parti aliā materiā cõmiſcere. qõ. 13.
Utrum diffinitio digeſtionis data ab Ariſto. cõueniat omni digeſtioni. qõ. 14.
Utrū digõ faciat ceſſare putredinē vľiter. qõ. 15.
Utrum omnis indigeſtio ſit aut propter humidi abundantiam: aut calidi defectum. qõ. 16.
Utrum vtplurimum digeſtiuum materierū febriū putridarum ſit calidum. qõ. 17.
Utrum euacuatiuum materierū febrium putridarum vtplurimum ſit calidum. qõ. 18.
Utrū oēs fructus febricitātibꝰ noceant. qõ. 19.
Utꝝ ſyrupꝰ acetoſus ꝯueniat in oĩ mā febris. qõ. 20.
Utꝝ zuccaꝝ roſatū ꝯuēiat ĩ ꝑncipio putridaꝝ. qõ. 21.
Utrū debeamꝰ euāre aliq̄d ĩ die ꝑoxyſmi. qõ. 22.
Utrū in q̄libet feb. humorali cõpetat flõmia. qõ. 23.
Utrū medicus habeat euacuare materiā propriam febris in principio iuxta canones ⁊c. qõ. 24.
Utrum ſomnus in principio febrium particulari proprie cum rigore ⁊c. qõ. 25.
Utrū in febribꝰ humoralibꝰ vbi non eſt humor groſſus ⁊ crudus competat aqua frigida. qõ. 26.

¶ Regiſtrum huius operis.

a b c d e f g h i k l m n o p Omnes ſunt terni preter m n qui ſunt duerni.

UVA. BHSC. IyR_044_2

¶ Subtiliſſima queſtio de modo augmentatiõis ſm̃
clariſſimum doctorem Ugonem ſenenſem.

Queritur Utrũ in vero augmento
q̃libet ps corporis qđ au
getur augeat̃? ¶ Et negatiue arguit̃. Nul
la ps eius qđ auget̃: auget̃. ergo nõ q̃libȝ.
argumentum pȝ: qꝛ ps materiei p̃exigens
ante aduentum noue materie non augetur: ⁊ pars ad
dita non augetur: ⁊ pars cõpoſita ex preexiſtente ⁊
addita ñ auget̃. ergo nulla: pͣma ps pȝ: qꝛ talis ps mãe
p̃exiſtẽs nõ fit maior: ĩmo potiꝰ minor: cũ fiat dẽſior ⁊
terreſtrior. ſcđa ps pȝ: qꝛ ps adueniẽs nõ ẽ viuẽs ĩ tpe
ĩ quo aduenit vł acq̃rit̃. ergo pro tunc nõ auget̃: tenet
ꝯñа: cũ nihil auget̃ niſi viuẽs: ⁊ tertiũ pȝ: qꝛ aggregatũ
tale nõ fuit in viuente p tẽpus p qđ fiebat augmentũ.
¶ Scđo: ſi fieret augmentũ cuiuſlibȝ ptis: cũ h̃ nõ fiat
niſi per aduẽtũ nutrimẽti: ſequit̃ q̃ cuilibȝ pti preexi
ſtenti corpis augmentati adderet̃ aliqua ps nutrimẽti.
ꝯñs eſt falſuȝ. ergo ⁊c. ꝯña pȝ: qꝛ nõ niſi p nutrimẽtũ fit
verꝫ augmentũ ⁊ pticipationẽ: falſitas ꝯñtis pȝ: qꝛ tunc
eſſet neceſſe corpa ſe penetrare: aut q̃ nutrimẽtũ adue
niẽs penetraret corpus nutriẽdũ p̃exiſtens: aliter enĩ
nõ ad quãlibȝ ptem aliqua apponeret̃: nam dato q̃ ſe
inuicẽ penetrarent: tunc erit dare aliquã p̃exiſtentẽ nõ
penetratã a nutrimẽto: ⁊ iſta erit corpꝰ: ⁊ ideo ptẽ hȝ ĩ
medio que nõ ꝯtangit aliqđ de nutrimẽto ex quo nõ ẽ
facta in illa penetratio: ⁊ ſic illi pti nihil eẽt additũ: ⁊ p
ꝯñs nõ eẽt augmẽtata. ¶ Tertio: ſi ĩ augmẽto oporte
ret quãlibet ptem augeri ſequit̃ q̃ in qualibet augmen
tatiõe corpꝰ augeret̃ ad duplũ: vł ſaltẽ ad notabilr̃ ma
gnã pportionẽ: ꝯñs falſuȝ: ⁊ pȝ ꝯña: nã cuilȝ minimiſſi
me carni fit aliq̃ nutrimẽti additio: ſȝ cũ nõ poſſit addi
minꝰ minimo: ſeq̃t̃ q̃ cuilȝ minimo carnis addit̃ mini
mũ nutrimẽti: ⁊ p ꝯñs: niſi eq̃le. g̃ totuȝ creſcit ad du
plũ: ⁊ ſi dicat̃ minimũ nutrimẽti eẽ minꝰ minimo corpꝫ
qđ nutrit̃: aut minimũ nutrimenti in trãſmutatiõe ad
nãȝ corpris ꝯdẽſari ⁊ ñ augeri ſȝ mĩorari. Cõtra. aliq̃lis
ẽ pportio vniꝰ ad reliquũ: ſit exẽpli grã cẽtupla: ⁊ ꝯſtat
q̃ ſaltẽ oȝ ad ſexcentuplũ in oĩ augmẽtatione augeri:
qđ ẽ manifeſte falſuȝ. ¶ In oppoſitũ ẽ Ari. p̃ de gene
ratione caplo de augmento: vbi vnã ꝯditionẽ veri au
gmẽti ponit: q̃ quelibet pars augmentati augeatur.
¶ Iſta eſt ambigua queſtio: ⁊ in qua hodie parũ ĩtelli
gitur qđ in ea voluerũt antiq̃: p̃ſertim Ari. ⁊ Cõmen
tator Auerroys: ⁊ Albertus magnus dicere. Nã pluri
mi moderni vñr imaginari in vero augmẽto: ⁊ vero
nutrimento nutrimẽtũ trãſire ad poros mẽbri nutrien
di: ⁊ ibi inuiſcari cũ lateralibus ptibus pori: ⁊ tandeȝ
ibi tranſmutari vt eo remanente circundato a parieti
bus pori recipiat aut formaȝ ſubalẽȝ membri: aut ſimi
lem formã forme mẽbri qđ nutrit̃ aut auget̃: ⁊ ꝯſtat q̃
apud ponentes formam ſenſitiuam eẽ diuiſibilem ⁊
materialem: quia pendentem a materia ⁊ q̃ diuerſis
partibus mãe diuerſe correſpondent partes aĩe: opȝ
dicere q̃ in mã nutrimenti in actu nutritionis gnãtur
noua forma vł noua ps forme: ⁊ q̃ iſtud hoc mõ geni
tum iuxta ponitur parti p̃exiſtenti recte: ſicut ſi ignis
eſſet poroſus ⁊ ad ſuos poros traheret fumuȝ picis quẽ
fumum in ſuis poris ꝯuerteret ad naturam ignis: ⁊
generaret ex ipſo nouas partes ignis. In his vero
quorum animaȝ dicunt indiuiſibilẽ: dñt in illud nutri
mẽtũ ĩduci aĩaȝ q̃ informaret alias ptes circũdantes ⁊
nouã ṽtutꝫ aĩe ptẽ ſi virtus ponat̃ extenſa: ita tñ vt mã
nutrimẽti ppriũ ſeruet ſitũ ⁊ ppriã habeat quãtitatẽ di
uerſaȝ a quãtitate ⁊ ſitu ptis p̃exiſtẽtis: ⁊ ſuppoſita hac
imaginatiõe q̃ illis vr̃ certiſſima: tũc ad ſaluandũ dicta
Ari. extorquẽt ṽba ⁊ ſñias eiꝰ. Nã ad qõnẽ dicũt q̃ nõ
quelȝ ps aucti auget̃: qꝛ multe ſunt ptes nõ poroſe ĩ q
bus nõ recipit̃ nutrimẽtalis mã: ⁊ qꝛ augmẽtatio fit p
iutus ſuſceptionẽ alicuiꝰ corporei: iõ ille nõ augent̃: ſȝ
augent̃ oẽs formales intelligẽdo apud quoſdã eorũ p
ptes formales ptes poroſas: ⁊ apđ alios p ptes forma
les ptes limitatã ꝯpoſitionẽ figure regrentes: nam in
oĩbus talibꝰ hora augmẽti ſunt pori in q̃bus intus ſu
ſcipit̃ alimentũ qđ in eoꝝ ſubſtãtiã ad ſenſuȝ expoſituȝ
ꝯuertit̃ quo iſto mõ cõuerſo a calore nãli p augmenta
tiuã extẽdit̃ ⁊ noui pori generant̃: vñ ſcđm põt recipi
alimẽtũ: ⁊ ad hũc ſenſum intelligũt Ari. ⁊ Cõmẽtato
reȝ dicẽtes q̃ augmẽtũ nõ fit ſm oẽs ptes niſi ſm for
mã. Ex q̃bꝰ ſaluãt q̃ nõ opȝ vacuũ eſſe in corpibꝰ: nec
opȝ corpa ſe inuicẽ penetrare: ⁊ cũ nutrimẽtũ intret po
ros in q̃bus erat aer q egredit̃ ⁊ nutrimẽtũ ingrediẽs
illos poros latificat ducẽdo circũdãtẽ ptẽ in maiorem
tumorẽ. ¶ Sȝ iſta poſitio nõ eſt ad mẽtẽ Ari. naȝ ideo
dicit non fieri augmẽtũ ſm mãm: qꝛ partes mãe fluũt
⁊ alie adueniunt: ſȝ ſm formã fit augmẽtũ: qꝛ ptes ma
nẽt eedẽ ſm formã: ⁊ opȝ illud qđ auget̃ manere idem
ſȝ id ſȝ qđ auget̃: mõ ꝯſtat iuxta hãc viã q̃ ita fluãt p
tes poroſe ⁊ reſoluant̃ ſicut ptes nõ poroſe: ⁊ ita bene
manẽt ptes nõ poroſe ſicut poroſe: ⁊ ſilr̃ ptes limitan
tes ſibi determinatã figurã: ita p pte reſoluũt̃ ſicut nõ
determinãtes. ¶ Preterea. Nõ ſaluat fieri augmẽtuȝ
ſȝ quãlȝ ptem q̃titatiuã ſeu ſignatã cũ dicat ptes ñ po
roſas nõ augeri. ¶ Preterea. In augmẽto eẽt additõ
p accumulationẽ ſicͥ ĩ gnãtiõe ipſiꝰ ignis. ¶ Preterea.
Adhuc ſtaret pria rõ añ oppoſitũ adducta ĩ q̃cũqȝ pte
poroſa data quid auget̃: aut p̃exñs: aut addita: aut ag
gregatũ: qꝛ nullũ fit maiꝰ. ¶ Preterea. Hoc ẽ ꝯ Auer
ro. prĩo đ gnãtiõe cap. allato. nã ex iſta ſeq̃t̃ q̃ ĩ ṽo au
gmẽto eẽt gnãtio ptis p ſe: qꝛ cibꝰ ĩ ſitu ſibi ppo ꝯuer
tit̃ in os: ⁊ cibꝰ carnis ĩ carnẽ: qđ tñ Auer. reputat ĩcõ
ueniẽs: nã loco dcõ arguit q̃ oȝ miſceri cibũ alr̃ iſtđ ĩ
cõueniẽs ĩferẽdo cũ dixit. Et ſi nõ eẽt illaꝝ generatio
ptiũ carnis ⁊ oſſis p ſe: qꝛ cibꝰ ꝯuertit̃ in carnẽ ⁊ oſſa.
¶ Preterea. Nõ repugnat eẽ aliquã ſenſibilẽ ptẽ ñ po
roſaȝ: g̃ nõ repugnat fieri augmẽtũ nõ q̃lȝ pte ſenſibi
li q̃titatiua aucta: ⁊ tñ Ari. vult ſaluare augmẽtũ fieri
ſȝ oẽ ſignũ loco allato cũ dixit. (Oȝ qõni tractare ſolu
tionẽ ⁊ ĩuenire ſaluãtes q̃ manẽte eo qꝛ auget̃ tñ adue
niẽte alio auget̃ ⁊ recedẽte alio diminuit̃: adhuc auteȝ
qđcũqȝ ſignũ ſenſatũ: aut maiꝰ: aut mĩus gnãtũ ⁊ nõ va
cuũ eẽ corpus neqȝ ſcđe in eodẽ loco magnitudines.)
¶ Itẽ qñ ĩ vlceribꝰ caro deficit ⁊ poſtea regnãtur nõ
dꝛ illa carnis regnãtio nutritio vel augmẽtũ p̃exñs: vt
ꝯſtat apud oẽs: ſȝ eque bñ ex nutrimẽto ĩ foramĩe exi
ſtẽte ptes circũdãtes faciũt tũc ſibi ſilẽ: ſicut ſi eẽt ĩ po
ro ſeruãs ſitũ ppriũ totalis carnis ĩ poro gnãtio nõ dȝ
dici nutritio: ⁊ iõ p talẽ generationẽ nõ eſt augmẽtũ.
¶ Relicto igit̃ iſto cõi mõ q ſine dubio ex difficultate
bñ cõphẽdẽdi dcã antiquoꝝ ĩnoleuit, veniã ad alios:
vbi prĩo ponã modũ ſm quẽ fit augmentũ ⁊ nutritio
tã ſm Auer. q̃ȝ Albertũ ⁊ Alexãdrũ q̃ȝ Ari. vt exiſtĩo.
deinde ꝯñr poſt illũ in q̃ ꝯueniũt dabo dr̃iaȝ opiniõis
Auerro. Alberti ⁊ Alexãdri: eligẽdo illã q̃ mihi cõfor
mior vꝫ mẽti Ariſt. ⁊ ṽitati. ¶ Primũ igit̃ in q̃ iſti viri
vñr ꝯuenire eſt q̃ viuẽtia hñt viȝ ꝯuertẽdi nutrimẽtũ ĩ
ſui ſubam in q̃ nõ ꝯueniũt cũ aliquo alio corpe. nã iſta
eſt vis nutritiua q̃ vna eſt ṽtutũ aĩe. ¶ Ex q̃ appet q̃
hec ṽtus cõuertẽdi nutrimentũ in ſubam nõ eſt ṽtus
faciẽdi ex nutrimẽto partẽ ſibi ſilẽm in ſpẽ. nam hanc
vim elemẽta hñt: cũ vnum elemẽtũ poſſit hoc mõ ĩ ſui
nãm aliud cõuertere ⁊ vnũ mixtũ aliud ſibi ſilẽ gnãre:
eſto q̃ nõ ſit animatũ. ¶ Seq̃t̃ ſcđo q̃ ꝯuerſio nutrimẽ
ti in ſubam nutriti eſt trãſmutatio in qua mã nutrimẽ
ti pdit formã ppriã ⁊ recipit formã nutriti: illam. ſ. que
prefuit in alia materia: niſi. n. ita eſſet ſemp in augmen
to ⁊ nutritione eſſet gnãtio vt inferebat̃ ſupra. ¶ Di
cũt ſcđo q̃ in iſta ꝯuerſiõe nutrimẽti ad formã nutriti
mã nutrimẽti ⁊ mã nutriti ad ĩuicẽ ꝯmiſcent̃: ita q̃ for
ma q̃ p̃us erat forma mãe nutriti erit poſtea forma ag

UVA. BHSC. IyR_044_2

gregati ex vtraqꝫ mā:⁊ ſilr ꝗ̄titas vna multaꝝ māeꝝ:
ita ꝙ nulla iſtaꝝ ſcd̄aꝝ habebit ī fine dimēſiōes ꝓpͣas
terminātes:imo tm̄ oēs cū alia:⁊ iō ī augmēto capta
ꝑte q̄ ſ̄m ſe totā augeꝛ mā ex nutrimēto adueniēs ē in
fine ſimul cū ꝑexn̄te ſub maiori ꝗ̄titate ꝗ̄ an̄ erat mā
ꝑexn̄s:ſꝫ mā ꝑexiſtēs nō eſt ſignāda ſubiecta ꝗ̄titate
ſibi ꝓpria.Modus āt eſt:qꝛ poſtꝗ̄ nutrimētū fuit po
ſitū nutriēdi corꝑis vt ſufficiēter ꝑparatū vt patiaꝛ hūc
modū paſſiōis ſubito corrūpiꝛ ⁊ trāſit ſub forma ꝑtis
circūdātis aut totū:aut ſ̄m ꝑtē ſue māe ali exalante ⁊ ī
vaporē:vł in aliā ſupfluitatē ꝯuerſa in q̄ trāſitu pene/
trat ꝑ totā aliā māꝫ nota.fuit ḡ necius porus ī ꝑte nu/
triēda vt nutrimētū ī poro poſitū recipet formā ⁊ mate
ria ſua ſub ꝓprijs dimēſiōibꝰ ſtaret ī illo ſitu diſticto a
ſitu ꝑtis ꝑexn̄tis:⁊ ī hͦ puto oēs antiqͥs d̄ qbꝰ dixi ꝯue
niſſe:⁊ hͦ a quibuſdā eoꝝ exꝑſſe pōt elici:a qbuſdā im
plicite d̄r.¶Nā Albertꝰ Alemanus prīo de gn̄atiōe
in digreſſiōe qua q̄rit qūo q̄lꝫ ꝑs formalꝛ aucti augeaꝛ
ſic dicit.Sꝫ id qd̄ aduenit nō retinet ꝗ̄titatē ſuā:ſꝫ au
cti quā poſtea hꝫ nō actu:⁊ iō cū ſecū ꝗ̄titatē ſuā:nec
vt maius:nec vt minꝰ ſe hꝫ ad id cui additꝛ:ſꝫ potius vt
mā influēs in vas qd̄ extēdiꝛ ꝓportiōabilr ad influxū
eiꝰ maiorē vel minorē.Et idē Albertꝰ in q̄ōnibꝰ d̄ ho/
mine in illa quā mouet ſub hͦ titulo ſic dicit.Cibꝰ non
additꝛ cibato:ita ꝙ maneat in forma ꝓpͣa ſubāli:nec ꝙ
acqrat formā nouā ſubālē q̄ ꝑus nō fuit:ſꝫ accipiendo
formā q̄ actu ī nutrito:iō ⁊ nō additꝛ in ꝗ̄titate quā hꝫ
nec accipiēdo aliquā ꝗ̄titatē nouā:ſꝫ accipiēdo ꝗ̄tita
tē eiꝰ qd̄ nutriꝛ.Et ſilr legiꝛ ab eo ī libro ſuo de nutri
mēto ⁊ nutribili.⁊ ꝯn̄ter Auerro.i.de generatiōe tra/
ctatu de augmēto cap.z.hoc idē dicit:nō tn̄ ita clare:
ſed ſub his v̄bis.Et qūo ē:qꝛ cremētū eſt ex illo qd̄ eſt
in potētia id qd̄ augmētaꝛ:ſꝫ in actu eſt aliud.v̄.grā.ꝙ
cibus eſt potētia caro actu aūt panis oꝫ ꝙ vt cuꝫ ſit in
actu ꝑs eius qd̄ augetur donec corrūpatur forma eius
⁊ fiat in eo forma q̄ illius qd̄ augmētatur.Si igiꝛ iſta
ꝑs fcā eſt diuiſa ab eo qd̄ augmētatur.i.eſſet ī ꝓpͦ ſitu
hoc mō ītelligo:qn̄ ſit erit gn̄atio in ſubā:⁊ cū augmē
tatur nō eſt generatio:q̄liter igiꝛ fit augmētū.Et ipſe
rn̄det.augmētū.n.nō eſt niſi ꝑ mixtionē adueniētis ⁊
trāſmutationē eius in nām rei:⁊ ptꝫ ꝙ nō ſoluat ꝙ ſit
augmentū:⁊ nō generatio niſi ꝑ mixtionē:qd̄ oꝫ ītel/
ligi modo ſupradicto:nec igiꝛ adduxi hāc nō eſſe poſi/
tionē phantaſticā:ſed dictā in forma a ſingulis docto/
ribus ⁊ phīs:⁊ fundata eſt ſuper rationes contra prīo
rem poſitionem adductas ⁊ mentem Alberti ac ſi ſua
eſſet poſitio non alterius.

¶His igiꝛ ſuppoſitis in nr̄o ꝓpoſito q̄ ad tituluꝫ q̄ō/
nis tres ſunt diuerſe pōnes:vna īponiꝛ Alexādro an/
tiquo Ari.Cōmē.ab Auer.cap.alleg.⁊ eſt ꝙ illud qd̄
augeꝛ oꝫ augeri ſ̄m oēs ꝑtes ſ̄ꝫ māꝫ:⁊ rō eſt:qꝛ apud
ipm materia ꝓpͣa aīatoꝝ nō diſſoluiꝛ ī rebꝰ aīatis ipis
ꝑmanētibꝰ:ſꝫ ſemp māet fixa ī illis:huiꝰ rōnē aſſignat
qꝛ niſi ita eēt:eēt poſſibile formā ſeꝑari a mā.nam ex q̄
pōt eē ſine iſta:ſeqtur ꝙ nō eſt ei fixa:⁊ iō nō repugna
ret ſeꝑari.⁊ iō dicit ſcd̄o ꝙ augmētū fit adueniēte aliq̄
materia cibali que ꝑmiſcetur cū ꝑexiſtēte ⁊ ꝑmutatur
ad naturā ꝑexn̄tis:⁊ augmētat figurā iſtiꝰ ꝑtis ꝑ aduē
tū noue hūiditatis in oībus ꝑtibus materie aīati cor/
poris.Et ſi queriꝛ qūo figura augetur dic̄ ꝙ figura cō
ſeruatur a natura mēbri:⁊ extendiꝛ ꝑp humiditatē ad/
ueniētem in materiā aucti ꝯuerſaꝫ.ſ̄m ergo huius opi
nionē fit augmētū ſ̄m ꝑteꝫ ſ̄ꝫ materiā:ꝙ ſi allegaꝛ Ari.
dicēs augmētū fieri ſ̄m formā ⁊ nō ſ̄ꝫ māꝫ:dr̄ Ari.nō
dixiſſe illud coactū rōnibꝰ:ſꝫ qꝛ in iſto ſeuit aīa eius:⁊
poſſet hec poſitio cōfirmari rōnibus:nam oīs motus
eſt actus mobilis ſ̄m ꝙ mobile eſt in potentia:vt patꝫ
tertio phyſicorū:ſed oē mobile ē in potentia ſ̄m māꝫ.
ergo motus ē actus mobilis ſ̄m māꝫ.ꝑterea ſ̄m iſtas
ꝑtes cōtingit augmētū viuētibꝰ ſ̄m quas cōtingit eis
cōmixtio:cū ſine cibi cōmixtione nō fieret augmētū:
ſed ſ̄m mām cōtingit eis cōmixtio.ergo ſ̄m mām cō/
tingit eis motus augmenti:nō ſ̄m quālibet ꝑtē māe cō
tingit augmentū:ſed ſ̄m māꝫ ꝓpͣā forme viuentis cō
tractā a principio generatōis:q̄ nullo mō diſſoluiꝛ niſi
forma remoueaꝛ:qꝛ forme q̄ in mā ſunt ꝓpͣa materia
migrari nō pn̄t:ſed ſ̄m māꝫ fluentē ꝑ nutrimētū:nō ē
augmētū aut diminutio:qꝛ iſta n̄ manet.¶Cōtra iſtā
poſitionē arguit Alber.duabꝰ rōnibꝰ:quas ex ipſo Cō
ciliatore trāſtulit in dr̄ia.56.⁊ hͦ recitat.Cōciliator ī re/
ſponſione ad vltimū argumentū dr̄ia.56.narrando.⁊ ē
hec.id qd̄ augeꝛ eſt illud in quo ſicut in aucto eſt prin/
cipium augendi:ſed principium augendi nō eſt niſi in
parte dicta ſ̄m formam ⁊ ſpeciem.ergo illud qd̄ auge
tur:nō augeꝛ niſi ſ̄m partes dictas ſ̄m formaꝫ.aſſum/
ptum ꝓ maiori pꝫ ex hoc ꝙ in principio motus qd̄ ꝑn
cipiū moueꝛ oꝫ eſſe principiū iſtius motus:qd̄ nō mo/
ueꝛ:qꝛ ab hoc ſcd̄o hꝫ aliud qd̄ ſit principiū.cū igiꝛ ꝑn
cipiū motus augmēti qd̄ nō moueꝛ ſit aīe virtus:ſeq/
tur ꝙ huius motū huius motꝰ eſt ꝑs:in qua eſt virtus
aīe.tale aūt ē ī parte formali q̄ ē organica vel hn̄s opꝰ
organicū.¶Scd̄a rō ē iſta.id qd̄ augeꝛ vt ſic agit ī māꝫ
augmēti:qꝛ illā in ſui ſubāꝫ ꝯuertit.igiꝛ ſ̄m iſtas ꝑtes
augeꝛ ſ̄ꝫ q̄s ē actiuū:ſed oē actiuū ē actiuū ſ̄ꝫ formā.ḡ
oē qd̄ augeꝛ oꝫ augeri ſolūmō ſ̄m ꝑtē formalē vel ſ̄m
ſpēm.¶Cōmentator aūt Auer.alijs rōnibꝰ arguit cō
tra Alexādrū:⁊ prīa eſt auc̄te Ariſt.dicit enim hoc ſi di
ctū Alexādri ſit verū:qūo fuit ꝙ iſte magiſter primꝰ ita
cōſentiat ſine ꝓbatione:cū nūꝗ̄ aliqd credaꝛ dixiſſe ſi/
ne forti ꝓbatione.¶Scd̄a rō:ſupponit prīo ꝙ cū dici
mus augmentum eſſe ſ̄m formam ꝙ nō intendimus
formam augeri ſ̄m ꝙ eſt forma:qꝛ augmentū ē in quā
titate:ſꝫ forma eſt qualis.ſ.ſubālr.ſꝫ intelligiꝛ ꝙ illud:
qd̄ augeꝛ augeꝛ ſ̄m ꝙ eſt quātū hn̄s formā.⁊ tunc ar/
guiꝛ.ſi augmētū eſt ſ̄m ꝑtes aucti oēs aut eſt ſ̄m ꝑtes
ſ̄m materiā:⁊ ſ̄m ꝙ ſunt quāte:ſequiꝛ ꝙ aut ē augmē
tū ſ̄m accumulationē:aut ꝙ penetrāt ſe adinuiceꝫ oēs
ꝑtes recipiētes ⁊ ꝑtes adueniētes nō daꝛ primū.reſtat
ergo ſcd̄m.ſ.ꝙ ꝑtes adueniētes ī ꝑtes recipiētes pene
trantꝰ ⁊ vltra augmētū eſt ſ̄m ꝙ ꝑtes recipiētes ⁊ ad/
uenientes ſe adinuicē penetrāt.Sed iſte nō penetrāt
ſe adinuicē īquātū ſūt quāte vel ſūt ꝑtes māles.tūc.n.
poſſent oīa adinuicē hoc mō ſe penetrare.ergo pene/
trant ſe ſ̄m ꝙ hn̄t determinatā qualitatē ⁊ determina/
tā formā.ergo augmētū eſt ſ̄m formā.¶Tertia rō eſt
talis.augmentū eſt ſ̄m ꝑtes aucti rōne illiꝰ qd̄ ꝑmanet
prīo appropriate ſub maioribꝰ dimenſionibꝰ.⁊ poſtea
ſub minoribꝰ:ſꝫ hͦ ī partibꝰ aucti nō ē niſi forma.ergo
⁊c̄.nā mā ⁊ ꝑtes ſ̄m ꝙ ſunt ꝑtes/ſunt in cōtinuo fluxu
cū ꝑexiſtente mā aliqd diſſoluiꝛ:⁊ de ſequēti aliqd ad/
uenit:⁊ hoc mō dicit ītelligendū eſſe ſ̄m ſermonē ma/
gni.ſ.Ariſt.⁊ iō ſubdit ꝙ vult Ariſt.ꝙ augmētuꝫ eſt in
oībꝰ ꝑtibꝰ aucti ſ̄m formā nō ſ̄m mām:ex qbus appa/
ret ꝙ nō facit vim Auer.ꝯ Alexādrū oſtendēdo ꝙ aug
mētū nō fieret mō dicto vel ꝙ aliqd de mā ꝯcta a prin/
cipio generationis diſſoluaꝛ:qꝛ ſolū in hoc reprehēdit
ipm ꝙ dixit augmētū fieri ſ̄m ꝑtes ſ̄m mām.⁊ ſubdit.
⁊ addit ꝙ augmentū non fit in his q̄ augenꝛ ſ̄m id qd̄
miſcenꝛ:qꝛ figure augenꝛ q̄ nō ſunt cōmiſcibiles:ex q/
bus tandē infert ꝙ modus Alexādri ſ̄m quē dicit aug
mentū fieri ſ̄m ꝑtes ſ̄m mām eſt modus particularis
ad ſaluandū augmentū rei materialis:ſꝫ modus Ari.
eſt vniuerſalis quo ſaluaꝛ augmētū in ꝑtibus hn̄tibus
mām ⁊ rebus formalibus ⁊ figuris:q̄ manifeſte auge/
ri videnꝛ.⁊ hec ſufficiunt ꝓ opinione Alexandri.

¶Pro cognoſcēda mēte Alberti vt breuiter ꝑſtringā
no.ꝑ ꝙ ꝑtiū ꝗ̄titatiuaꝝ corꝑis nr̄i q̄dā ſūt formales q̄
dā māles q̄dā medio mō:⁊ nō ītelligāꝛ ꝑtes formales
q̄ ſint tm̄ forma:ſꝫ ſūt ꝑtes hn̄tes:⁊ ꝯn̄tes formā:ſꝫ iō
dnr̄ formales:qꝛ ſūt ꝑtes organizate:ſeu diſſimiles ſiue
etherogenee

UVA. BHSC. IyR_044_2

etherogenee ad actū aīe: ⁊ ei⁹ v̾tutes oꝛdinate a nā ſic caput oculus man⁹ ⁊ ſil'es: quedā aūt ſūt ptes mā̄les: q̄ debiliter formā reſpiciūt ⁊ ſunt ptes homogenee ad nullū officiū oꝛdīate: vita tñ vel ſenſu tm̄ pticipantes ſicut caro adeps ⁊ piguedo: ſʒ media ſūt triplicia: qdā magis ad latus formaliū declinātia: qdā magis ad latus mā̄lium: qdā medio mō magis declinātia: ad lat⁹ formaliū ſūt ſicut nerui: ⁊ vene: ⁊ arterie: q̄ lʒ ſint mēbꝛa ſimiliū ptiū ſūt tñ ad actus aīe pncipal'r oꝛdinata: illa q̄ ſūt mā̄lib⁹ ꝓpinqua ſūt ſicut cartilago ⁊ os q̄ nō niſi ad ſuſtentandū ⁊ foꝛtificandū mēbꝛa ſūt oꝛdiata illa q̄ ꝑ eque diſtantiā mā̄e vel q̄ſi ſūt ſicut muſculi: ſʒ tñ qlʒ dictaꝝ ptiū ſunt ſub foꝛma: ⁊ tūc dicit Albertus Ari. dixiſſe ṗ de generatione ꝙ ꝯtingit augmētum fieri ꝫ qualʒ ptē ꝫ foꝛmā: nō aūt ꝫm materiam: q: iſta mēbꝛa que dicta ſunt formalia ſunt reſpectu materialium: ſicut vas vel vter de coꝛio molli cui ſi multū influit ſeruata eadē figura creſcit: ⁊ ſi paꝝ ſeruat ēt ſeruata eadē figura: ſic de iſtis membꝛis ſi multiplicaꝛ caro ⁊ adeps ipa creſcūt ⁊ ſeruata figura ſua: ſʒ caro ⁊ adeps ſe hñt ſic̄ aq̄ influens vtri q̄ ꝫ ptē fluit ⁊ refluit: ⁊ iō ꝫ iſtam non fit augmentū: ſi quis ergo in vnum colligat vult Albertus in nr̄o dubio ꝙ nō qlʒ ps aucti augeꝛ: ſʒ qlʒ ps formalis ad ſenſum dictū. ¶ Cōtra ſe arguit Albertus pꝛimo ſic: materia mēbꝛoꝝ ⁊ ptiū formaliū mō dicto fluit ⁊ refluit. ḡ ſi caro ⁊ adeps ñ augenꝛ: q: fluūt ⁊ refluūt: pˀiter ⁊ dicte ptes nō augeꝛ. argumētū pʒ: q: iſta mēbꝛa ſūt ex ꝯrijs agētib⁹ ⁊ patientibus: ſʒ in talibus fit ꝯtinua deperditio. ḡ in illis fit deperditio: ſʒ in membꝛis in qbus fit deperditio eſt neceſſario reſtauratio. ḡ i illis ēt fit reſtauratio. ¶ Scd̄a rō eſt iſta: ſi vna ps materie ꝯcte a pncipio gn̄atiōis fluit, ḡ a pari qlʒ ꝑ tūc ꝯcta pōt effluere: cū nō ſit maioꝛ rō d̄ vna q̄ de alia. ergo qlʒ ps mā̄e taliū mēbꝛoꝝ pōt effluere ſic̄ carnis. ḡ augmētū ñ magis ē ꝫ iſtas ptes q̄ carnis: īmo h̄ dicto ſequiꝛ ꝙ ē poſſibile vnū īdiuidū poſſe ex toto fieri aliud ꝫ magis q̄ vl' q̄ fuit ꝑus: ⁊ ſic vna ⁊ eadē foꝛma eē pōt ſucceſſiue i duabus materijs ex toto diuerſis ⁊ alia incōueniētia ſequerenꝛ. ¶ Tertio ꝯ ſe foꝛmat rōne: quā ego ī argu. pncipali⁹ adduxi. ¶ Rñdeo ergo ad ſua argumēta q̄ ſūt oppoſita ꝓpꝛia ꝯ pōnē Alber. dicit ad pꝛimū notādo ꝙ ptes foꝛmales hñt humidū ſeminale ꝯctū a pꝛincipio gn̄ationis qd̄ ē eoꝝ ꝓpꝛia mā in quo hūidō lʒ poſſit fieri deperditio ⁊ fiat: tñ nō pōt alicui⁹ equalētis fieri reſtauratio: ſed reſtauraꝛ hūidū ex nutrimēto qd̄ aſſimilaꝛ pꝛioꝛi quātū virtuti mēbꝛi eſt poſſe: ⁊ iō humidū ꝯctū a pncipio cōtinue paucificaꝛ: ſed in eo ſaluaꝛ foꝛma ⁊ figura ꝑexn̄s ⁊ q̄titas extēdiꝛ ⁊ maioꝛaꝛ in ſuis dimēſionib⁹ pp ꝯuerſionē nutrimēti in nutriti ꝫm maioꝛes ptes q̄ eſt illud qd̄ ē ꝑditū: ſʒ raro creſcit ⁊ decreſcit: ſicut pʒ ī febꝛicitātib⁹ q poſtea ſananꝛ. ¶ Ex his pʒ ſolutio ad argumēta duo: nā in pꝛiº ꝯcedo ꝙ fit fluxus mā̄e: ſed nō refluxus ſiue reditus ſil'is vel equalētis in radicalib⁹: ſʒ bene in carne: ⁊ ideo ꝫm iſta fit augmentū. ¶ Ad ſcd̄m pʒ qd̄ dicimus ꝙ nō pōt tota mā ꝯcta a pncipio gn̄ationis fluere manente vita: ⁊ iō non ꝯcludit: hec eſt vis ſue rōnis ſi ponderenꝛ ⁊ in qōnibus de hoīe ꝙ augmentū qd̄ ꝓducit animal ad pfectionē ſue quātitatis ⁊ figure ē ſpāl'r in extēſione mēbꝛoꝝ radicaliū ꝑ additionē cibi. ¶ Cōtra hanc pōnē ⁊ ſolōnē qōnis arg. ṗ iſta nō ē ad mētē Ari. nā Ari. dicit ꝙ itēdit ſaluare iſta quinq̄ ſimul pꝛimū ꝙ augmentū fit manente eo qd̄ augeꝛ: ⁊ ſcd̄o ꝙ fit adueniente aliquo coꝛpoꝛeo quēadmodū diminutio recedente aliquo coꝛpo: ⁊ tertio ꝙ nō eſt vacuū: quarto ꝙ oē ſenſatū ſignū augeꝛ: ⁊ quinto ꝙ nō ſunt duo coꝛpoꝛa ſimul: vn̄ ſic dicit Ari. opʒ qōnis inuenire ſolōnē ſaluātē qd̄ manēte eo qd̄ augeꝛ ⁊ adueniēte alio augeꝛ recedēte alio diminuiꝛ: adhuc āt quodcūq̄ ſignū ſenſatū: aut min⁹: aut minime gn̄aꝛ ⁊ ñ vacuū eē neq̄ duo i eodē loco: ſʒ ꝯſtat ꝙ ſubdit ī ſolōne anomihomera augenꝛ: q: anomiomera augeꝛ: ꝯpōit. n. ex his vnūqd̄q̄. deīde qdē caro ⁊ os: ⁊ vnāquāq̄ taliū ptiū ipleꝛ: eſt. n. vt mā ⁊ ſpēs caro ⁊ os: q̄cūq̄ igr ptiū augeri adueniēte aucto ꝫ ſpēʒ qdē ꝯtigit: ꝫ māʒ āt nō: hec Ariſto. ſʒ ꝯſtat ꝙ Alberti ſolō nō ſoluat vnūqd̄q̄ ſignū ſenſatū augeri cū caro ſit valde notabil'ps ī aīali. ¶ Pꝛeterea. Ari. dīc tā carnē q̄ os dupl'r dici vnūqd̄q̄ eoꝝ ꝫm mām ⁊ ꝫ ſpēm ⁊ ꝙ vnūqd̄q̄ eoꝝ ꝯtingit ꝫ qualʒ ptē augeri ꝫ ſpēʒ ⁊ nō ꝫ materiā: ſʒ os ñ eſt diſtiguēdū in ptes foꝛmales ⁊ mā̄les mō iſto Alberti nec ēt caro: ḡ ſeqꝛ ꝙ ille mōus nō eſt ad mētē Ari. ¶ Preterea arguiꝛ eē ⁊ eſt ꝯditiōis: ⁊ pbo ꝙ ptes q̄s Albert⁹ vocat foꝛmales augeꝛ ꝫ foꝛmā: nō ꝫ māʒ: q: ꝫm illō iſte ptes augenꝛ qd̄ manet idē ſub miōꝛib⁹ ꝑ dimēſiōib⁹: ⁊ poſtea ſub maioꝛib⁹ tāq̄ ſub ꝓpꝛijs dimēſiōib⁹: ſʒ nulla mā eſt hōꝫ. In iſtis mēbꝛis foꝛmalib⁹: q: neq̄ ꝑexn̄s neq̄ adueniēs: ergo ꝫ nullā talē augeꝛ. ¶ Preterea. Hic modus eēt ſpālis dans tm̄ modū augmēti in ptibus q̄s ipſe dicit foꝛmales: ſed querendus eſt modus quo iſta eadē ſaluētur in ptib⁹ q̄ ſunt mō ſuo mā̄les: cū Ari. voluerit carnē augeri: ſed ī illis nō hʒ locū ſua diſtinctio: ḡ modus ñ eſt gn̄alis. ¶ Preterea. Adhuc ſtat qd̄ q̄uo augmētata pte ſpmatica ſaluētur iſta qnq̄ dcā: ⁊ nō v̾ ꝙ manet idē qd̄ augeꝛ: niſi dicaꝛ ꝙ manet ꝫm foꝛmā nō ꝫm māʒ: ⁊ tūc in ptibus foꝛmalibus erit diſtīguēdū ī ptes ꝫm foꝛmā ⁊ ꝫ māʒ: qd̄ nō fec Albertus: aut ḡ hec diſtictio nō ē ad ꝓpoſitū nec ad mentē Ari. ſi ita fit augmentū ꝫm carnē: ſicut ꝫm ſpmatica: aut ſufficiens ad qōnis ſolōnē. Si adhuc reſtat qō ī ſpmaticis q̄uo in illoꝛum augmēto ſaluētur ille quinq̄ cōditiōes dicte. ¶ Et iō dimittēdo poſitionē Alberti: veniamus ad opīonē Auer. que meo iudicio eſt magis Ari. ꝯfoꝛmis: ꝓ qua notatur vltra illa q̄ in gn̄ali mō ſcd̄o dcā ſunt: ꝙ ptes que augentur debeāt eſſe ptes coꝛpis ī q̄bus eſt mā ⁊ foꝛma: nā cū augmētū ſit v̾tus motus cōuenit ſubſtātijs cōpoſitis. ¶ No. ſcd̄o ꝙ quēadmoduʒ in alijs motibus ⁊ trāſmutatiōibus illud ꝙ mouet vel trāſmuratur in illud. ſ. qd̄ motui ſubijcitur: aut denoīatur moueri dicit eē ideʒ ſub vtroq̄ termino motus. ſ. a quo ⁊ ad quē: ita reqriꝛ ī motu augmēti. ¶ Tertio notandū ꝙ ptes q̄ augētur ſiue ſint caro ſiue os ſiue cuiuſcunq̄ alterius ſpēi. cū augmētū nō fiat niſi ꝑ intus ſuſceptionē rei coꝛpoꝛee nō eādē mām habeāt in fine augmentationis cū mā quā habuerūt in pncipio q̄ ſit in fine ſub dimēſiōib⁹ maioꝛibus tanq̄ ſub ꝓpꝛijs: ⁊ in pncipio ſub miōꝛibus: ⁊ rō eſt: q: de mā exn̄te in pncipio aſſluxit qd̄ fuit diſſolutū vl' ſaltē ſtat ita eſſe: ⁊ ō iſta que in fine erit aliqd aduenit. ¶ Quarto nota ꝙ ptiū que augeꝛ ⁊ qbus ꝑ augmētuʒ aduenit mā creſcētibus dimēſiōibus remanet foꝛma penitus eadē q̄ ꝑus: al'r nō fuiſſent nutrite niſi mā aucti ⁊ nutrimētū eādē accepiſſet foꝛmā nūero cū foꝛma ꝑexn̄te. ¶ Ex qbus patʒ ad qōnem ſolō ponendo tres ꝯclones. pꝛia eſt qlʒ ps q̄titatiua eius qd̄ eſt adequatū auctū augeꝛ. iſta ꝯ ptʒ ex rōne adeq̄te aucti. No. n. aliq̄ cā dꝛ adeq̄tū auctū: niſi q: qlʒ ps q̄titatiua eius augeꝛ. Et ad hunc ſenſuʒ vult Ari. loco allcato ꝙ qlʒ ps ⁊ qdlʒ ſignū aucti augeꝛ: loqndo d̄ illo qd̄ ꝑ ſe ñ ſolūmō rōne ptis augeꝛ. ¶ Secūda ꝯ. Nulla ps ei⁹ qd̄ augeꝛ: augeꝛ ꝫ māʒ ſiue ī rōe mā̄e: ꝓbatur: nulla ps aucti augetur ꝫ id qd̄ non manet ideʒ appꝛopꝛiate ſub vtroq̄ termīo motus augmētationis: ſʒ mā eſt hmōi: cū ꝫ ptēʒ fluat diſſoluente caloꝛe: ⁊ ꝫm partēʒ de nouo acqriꝛ ī tpe augmenti: ꝫ ⁊c. ¶ Tertia ꝯ. Quelʒ ps q̄titatiua eius qd̄ ꝑmi ſiue adequate augeꝛ ꝫm foꝛmā pʒ: q: qlibet talis ps augeꝛ ⁊ ñ ꝫm mām. ḡ ꝫm foꝛmā. Confirmaꝛ. Tales ptes augentur ꝫm id eoꝝ qd̄ manet ī ſe penitus ideʒ a pncipio augmenti vſq̄ ad fineʒ ī augmento: ſʒ illud nō eſt niſi foꝛma cū mā varieꝛ: ḡ qlibet ps q̄titatiua ſolūmodo au/

UVA. BHSC. IyR_044_2

getur ſm formã:ꝛ ħ aduerte ꝙ ñ ſolũmõ ps poroſa ſi/
ue ps ſenſibił augetur:ſȝ oĩs ps q̃ztitatiua ſiue poroſa
ſiue ſenſibilis humano ſenſu ſiue nõ vt ꝑdicit̃:ꝯtingit
aũt ꝙ hõ augetur ꝛ nõ q̃lȝ ps augetur vt ſi aliq̃ ps au/
feratur aut diſſoluatur aut ipſiꝰ ꝓhibetur augmẽtũ: ſȝ
tũc talis hõ nõ dr̃ augeri niſi ſm ptẽ:ꝛ nõ ſm qualȝ ſui
¶ Et vt planius mẽs Ari. ꝛ Cõmẽta. (ptẽ q̃ztitatiuã.
intelligat̃ mouebo ħ aliq̃ dubia circa determĩata:ꝛ pri
mo de tex. Auer. vr̃ ꝙ augmẽtũ nõ ſit rõne forme ĩ pti
bus ſiue ſm formã:q2 ſȝ illud nõ ẽ augmẽtũ qḋ nõ eſt
q̃ztũ nec magnũ:cũ augmẽtũ ſit in q̃ztitate:forma autẽ
nõ eſt q̃zta:ğ ſȝ formã nõ ẽ augmẽtũ:mĩor eſt Auerro.
caplo ſupra alleg. ꝑ de gñatiõe cũ dixit:mãifeſtũ eſt ꝙ
ſi dicat aliqs augmẽtũ eẽ ſȝ formã ꝙ ñ vult dicẽ formã
augeri ſm ꝙ eſt forma:augmẽtũ.n.ſm magnitudinẽ.
forma ãt eſt q̃lis:hec Auer. vbi ꝯſtat ꝙ nõ innuit aliaȝ
rõnẽ ꝙ forma nõ augetur:niſi q2 ñ eſt magna. ¶ Ad ħ
dr̃ ꝙ forma ſm q̃ſdã eſt aĩa q̃ eſt indiuiſibilis in ſe non
hñs ptes:ſȝ tñ põt dici magna nõ ſm ſe:ſed informa/
tiue:q2 magni corpis eſt forma:ꝛ iõ Auer. non dixit ꝙ
forma nõ eſt magna:ſȝ non magna ſm ſe:ſicut dixit eã
non augeri ſm ſe:cũ ğ dicimus illud cuiꝰ q̃lȝ ps auget̃
augeri ſm formã ĩtelligimus ꝙ auget̃ ſm ꝙ eſt q̃ztum
hñs formã:q2 eſt q̃ztũ qḋ fit maius vna manẽte forma:
ꝙ aũt dr̃ ab Auer. ibi ꝙ forma eſt q̃lis ĩtelligatur ꝙ for
ma reddit ſm ſe ſubm quale ſubali non accidẽtali qua/
litate. ſi aũt dicimus formas partiũ eẽ ꝟtutes extẽſas
fluẽtes ab aĩa:aut formas alias ſubſtãtiales extenſas:
adhuc forme iſte ſm ꝙ ſunt informãtes ſm ſuas ptes
minime aĩalia poſſunt aliqñ informare plurẽ ꝛ aliquan
do pauciorẽ mãm:ꝛ ideo ſm ſuã formaleȝ ꝛ q̃ditatiuã
rõneȝ non ſunt quãte:ſed tñ totũ compoſitũ augetur:
q2 eſt quãtuȝ hñs formã que prius mãm cũ parua quã
titate ꝛ magnitudine informat:deinde cũ magna.
¶ Scḋm dubiuȝ qũo ſeqtur:ſi augmẽtuȝ eſt in partibꝰ
oĩbus ſm ꝙ habeãt formã:non oȝ in ꝟo augmẽto eſſe
corpoꝝ penetrationẽ:vt dicit Auer. dicto loco cũ dic̃:
ꝛ cum augmentuȝ in oĩbus partibus nõ eſt niſi inquã
tuȝ partes hñt formã:manifeſtũ eſt ꝙ nõ ſeqtur ex ſuo
cremẽto in oĩbus ptibus ſm hũc modũ corpus pene/
trare corpus totałr. ¶ Ad hoc dr̃:ꝙ ſi augmẽtũ eſt in
partibus inq̃ztuȝ ſunt quãte habẽtes formaȝ:hoc non
pt̃ eſſe:q2 mã que aduenit:per quã fit augmentuȝ non
ꝯparatur parti ꝑexñti tanq̃z ferẽs aliquã q̃ztitatẽ vł for
mã ꝓpriã:ſed ꝙ ſubijcitur forme que erat parte ꝑexi/
ſtente mãe:ꝛ ideo non facit modo adueniẽs corpus ĩ/
formatũ forma ꝓpria vel q̃ztitate diſtincta a forma vel
quãtitate ꝑexiſtẽte:nõ ergo his duabus materiebꝰ re
ſpondent duo corpora:ſed vnũ:ꝛ hoc etiã paulopoſt
voluit Auerro. dicens in alia rõne contra Alexãdrum
cuȝ dicit ꝙ partes nõ cedũt equałr partibus ſubintrã
tibus niſi inquãtũ habent quãtitateȝ determinatã ſup/
ple tam preexiſtentem q̃z ſubintrantem.
¶ Tertiuȝ dubiũ:q2 nõ vr̃ ꝙ iuxta Cõmentatorẽ fiat
augmẽtũ ꝑ mixtionẽ ꝛ ſubintrationẽ partiũ mõ dicto.
ĩmo ꝑ ꝯuerſionẽ nutrimẽti ĩ foraminibꝰ carnis ꝛ oſſis
in minimas ptes carnis ꝛ oſſis:ꝛ ꝑ mẽbra extẽſionem
vlteriorẽ:ita ꝙ format de nouo foramina ꝛ mẽbrũ ſua
ta ſua figura recipit maiorẽ tumorẽ:ſȝ ħ dato nõ fit au
gmentũ mõ ſupius dicto:ğ poſitio ñ eſt ad ĩtentioneȝ
Auerro. aſſumptũ pȝ legẽti caplm cũ dicit. Dicemꝰ ꝙ
in mẽbro nãli extẽſio ẽ in oẽs dimẽſiones:quapp acci
dit ei aliq̃ raritas:ꝛ iſta hũiditas cibał diuiditur ĩ oĩbꝰ
partibus eius. ſ. in minimis foramĩbus qñ iſta forami
na extẽdũtur:ꝛ qñ fuerint repleta hũiditate trãſmuta
tur iſta hũiditas ĩ ptes carnoſas minimas ꝛ applicabit
ſe illis:ꝛ iteꝝ ꝯtingẽt in partibus illis carnoſis nouis
foramĩa minima:ꝛ cuȝ membꝝ iteꝝ extenditur iteꝝ ra
reſient oĩa foramina:ꝛ ĩplebuntur per humiditateȝ ci/
balẽ per ꝟtuteȝ attractiuã:ꝛ cuȝ calor coagulauerit il/
la ꝟtet̃ ĩ carnẽ ꝛ os:deĩde tertio rareſiet:ꝛ ſic erit cre
mẽtũ mẽbri augmẽtati ꝛ ꝯcludet:augmẽtũ ğ ẽ niſi ſm
iſtaȝ ꝟtutẽ:ꝑ quã forma:ꝛ iſtã ꝟtutẽ ĩtẽdebat Ari. hec
Cõmẽtator. ¶ Iſta auc̃tas fecit me diu credere ꝙ
Ari. ꝛ Cõmẽtatoris opinio eẽt illa quam in ꝑncipio
recitaui de mõ augmẽti:ꝛ ꝓpea dicebã ꝙ ptes augẽt̃
ſȝ formam. i. rõne forme q̃ eſt ĩformatiue maior:nã ꝛ
ſi dicerẽ ꝙ mã adueniẽs ſuat ꝓpriũ ſitũ:q2 tñ oẽȝ aĩaȝ
ponebã ĩdiuiſibilẽ multiplicatã ꝑ totã aĩalis mãȝ ꝛ cu/
iuſlȝ ptis formã dicebã aĩaȝ informare maius ſubm q̃z
prius augeri. ergo dicebam partem preexñtem quam
non oportebat fieri maiorem:ſȝ ſufficiebat ꝙ forma
ſm quã illa auget̃ fit maior ad ſenſuȝ ſupradictũ:nunc
aũt vident̃ mihi oĩa ſaluari meliꝰ ħ alio mõ:quẽ ſcḋo
expoſui. ꝛ verba Auerrois ĩtelligo ꝙ humiditas ciba
lis trãſmutat̃ in minimã carnẽ:q2 trãſit ad formã car/
nis minime ĩpaȝ circũdãtẽ ꝛ cũ eiꝰ mã vnitur ſub vna
forma ꝛ dimenſionibꝰ q̃ facta vnione nõ ſũt ꝓꝑe niſi
aggregatũ ex ambabus:foramĩa aũt minora fuerũt vt
fortior fieret:ꝛ facilior huiꝰ hũiditatis in ſubaȝ mẽbri
ꝯuerſio. Et iõ auctoritas iſta nõ obſtat dictꝭ:ꝛ forte vi
dit vtrũqȝ modũ ꝓbabilẽ: ĩmo forte credidit ꝙ vtroqȝ
mõ qñqȝ ptes augẽtur ꝛ ꝑ ꝯuerſionẽ mãe adueniẽtis
in ptes quantitatiuas diſtinctũ ſitũ obtinẽtes:ꝛ ẽt per
ſubĩtrationẽ:ꝛ vidit hãc rõnẽ ꝙ augmẽtũ ĩ ꝓprietate
non eſt niſi ſȝ formam ſaluari vtroqȝ modo. Et ꝓpter
hoc arguit contra Alexandrum dicendo ꝙ ſua ſolu/
tio nõ eſt niſi ꝑmutatio q̃õnis:q2 adhuc remanet vna
q̃õ:qũo auget̃ magnitudo ꝑ aduẽtũ hũiditatꝭ nutrimẽ
talis:cũ magnitudo nõ ꝑmiſceat̃ cuȝ humiditate nutri
mẽtali. Et ſcḋa dubitatio remãet Alexãdro qũo augẽt̃
mẽbra ꝯgelata cũ nõ ſint miſcibilia: cũ miſcibile ſit liq̃
bile:ꝛ iſta nõ:ꝛ iõ rñſio Ari. eſt ſufficiẽs ꝙ fit ſm for/
mã. ſ. limitãdo ſe ad dicẽdũ ꝑ mãerũ cõmixtionẽ: neqȝ
hoc negãdo:nã mixtio vt dicit in augmẽto nõ ẽ neceſ/
ſaria niſi vt ſaluet̃ ꝙ in augmẽto nõ eſt generatio oſſis
aut carnis ꝓprie nõ vt ſaluemus ꝙ augmentũ eſt in oĩ
pte ſenſibili ſine ꝑmixtione. Et iõ poſt textũ ſtatim alle
gatũ ꝯcludit ꝙ ſolo Alexãdri ẽ ꝑticularis ligãs. ſ. ſe ad
vnũ modũ dictũ:ſȝ Ari. ſolutio eſt vniueralis:q̃ vtroqȝ
modo ſaluari põt. ¶ Quartũ dubiuȝ:q2 vr̃ ſeq ꝙ qñqȝ
eſſet alicuiꝰ gñatio ꝛ nullius corruptio ꝛ eꝯ: vt qñ cibꝰ
tranſit in mẽbruȝ:cibꝰ corrũpit̃ ꝛ nõ gñat̃ iuxta dicta:ꝛ
eꝯ in diſſolutione partiũ mẽbroꝝ q̃ in vaporẽ ꝯuertũ/
tur generant̃ vapores:ꝛ ptes mẽbroꝝ nõ corrũpunt̃.
¶ Ad hoc dubiũ dixi in q̃õne de elementis ꝯcedendo
ꝯcluſiones illas:ꝙ aũt dr̃ ꝙ generatio vnius eſt corru/
ptio alterius dixi verificari ſm generatione elemẽtoꝝ ꝛ
corruptione eoꝝ:neqȝ eſt mirandũ ꝙ ſit aliqua materia
cui nõ correſpondet ꝓpria forma vel quantitas.
¶ His ergo habitꝭ pȝ ad argumẽta ꝑncipalia rñſio:di
cendo ꝙ ptes ꝑexñtes augent̃:ĩmo ꝙ oĩs ps quãtita/
tiua ꝑexiſtens auget̃:ꝛ qñ dr̃ ꝙ fit minor:nego:ĩmo fit
maior:ꝛ qñ arguit̃ ꝙ ꝯdenſat̃:ꝯcedit̃:ſȝ ħ iõ:q2 ĩ ſe re/
cipit nouã mãm:ꝛ iõ dico hãc pteȝ nõ augeri ſm mãm
q̃ fluit ſȝ ſm formã q̃ manet priõ ſub mĩori:deinde ſub
maiori quãtitate mẽbri:ꝛ pȝ ex dictis. ¶ Ad ſcḋm rñ/
deo ꝙ mã q̃ aduenit ñ ꝯſtituit corpꝰ ꝑ ſe diſtinctũ a cor
pore mãe ꝑexñtis:q2 nõ opȝ duo corpa eſſe in eodeȝ.
¶ Ad tertiũ argumentũ rñdetur negando:ꝙ ſi mini/
mũ nutrimenti eſt equale minimo nutrimenti ꝙ ꝓpter
hoc augeat̃ ad duplũ:ratio aũt ſumit̃ ab Alberto ma/
gno in q̃õne iſta ꝛ in de nutrimento ꝛ nutribili:ꝛ priõ
de generatiõe:ꝛ eſt iſta:q2 cibꝰ ſubinducit̃ vndiqȝ ĩ cor
pus qḋ nutrit̃:nec manet poſt mã ſua ſub ꝓpria forma
nec ſub quãtitate ꝓpria ſiue ꝑexiſtente ſiue acquiſita ď
nouo:nã veritas eſt ꝙ recipit formã cibati eandeȝ nu/
mero ꝛ quãtitateȝ eius ad quã erat in potentia ꝛ has
recipit non tanq̃z ꝓprias:ſed cõẽs ſibi ꝛ ꝑexñti mãei
in cibato. Et cũ illa hȝ cõiter eũdeȝ ſitũ:ꝛ iõ ñ oȝ q̃zti/
tas:cum

UVA. BHSC. IyR_044_2

tatem reſtitui ad duplū vl' ad aliquā datā ꝓportionē: cum nūq̄ mā addat: ⁊ tāta fiat denſatio vt nullū ſequat augmentū: veriſimile tñ eſt in hac traſmutatiōe mini/mi nutrimētalis in carnē non totū minimū in partes carnis ſubintrare: ſed ptes ſue mãe ⁊ ptē vt ſupfluam pelli: ⁊ iō nunc tm̄ non augeť ad duplū: ſʒ nec ēt mul tū notabiliter in q̄lʒ tali augmētatione ꝯdēſat. Et h̄ de iſta q̄one cum laude dei dicta ſufficiant.

¶ Finis queſtionis de mã augmentationis ſm clariſ/ſimū Ugonem ſenenſem.

Queritur Utrū ꝯpl'o ſit q̄litas vna: negatiue ar̄ ſic. nulla p̄/maꝝ q̄litatū ē ꝯpl'o nec aliq̄ ſcđa: ḡ ꝯpl'o ñ eſt q̄litas. aſſūptū ꝑ p̄ria pte pʒ: p̄: q: nul/la reſultat ex actiōe ⁊ paſſiōe p̄maꝝ q̄lita/tū i elemētis reptaꝝ. ḡ ⁊c. ſcđo q: p̄rie q̄litates ponunť a ꝯpl'onib⁹ diſticte: al'r. n. oē elemētatū eēt ꝯpl'onatū: ⁊ ſcđa ps pʒ: ꝑ h̄ q ſi aliq̄ q̄litas ſcđa eēt ꝯpl'o h̄ eſſet: q: eſſet ex p̄mis ꝯſortita: ſʒ colores: ⁊ ſapores ſunt h̄ō: ⁊ ēt odores. ḡ ⁊ ille eēnt ꝯpl'ones: ꝯñs tñ eſt falſuʒ ⁊ ꝯ modū loq̄ndi Aui. fa p̄mi ca. đ eo qđ comediť ⁊ bibiť.

¶ Scđo p̄ncipal'r ar̄. ſic: ſi ꝯpl'o eēt q̄litas maxīe eēt q̄ litas media iter q̄litates p̄mas nō aggregata ex illꝭ: ſʒ ꝯñs illaꝝ q̄litatū ꝓportionē: ꝯñs falſuʒ. ḡ ⁊c. p̄ma ꝯña pʒ: q: nō eſt ali⁹ mod⁹ imaginandi ꝯpl'onē diſtinctaʒ a p̄mis q̄litatib⁹: ſʒ falſitas ꝯñtis ar̄. multipl'r. p̄ ſic: ex illo ſeq̄retur q q̄cūq; mixto q̄litercūq; ꝑ frigus vel calorē alterato corrūpeť eius ꝯpl'o: q: corrumpitur ꝓportio p̄maꝝ qualitatū quaʒ talis ꝯpl'o ꝯſequitur: ⁊ pʒ falſitas ꝯñtis: quia tunc homo flegmatic⁹ ad gradū tpamenti per calitatē ſolis aut exercitium ductus ſue nature di/miſſus non reduceretur ad flegmaticitatem. ſcđo per hoc q vl'r oīs ꝯpl'o poſſet fieri in el'to in ſua nā el'tari remanēte nō reducto ad mixtionē: ⁊ pʒ q oīs ꝓportio taliū q̄litatuʒ ꝑt in el'to fieri: cum ex aq̄ ſūme frigida ⁊ hūida ḡneť ignis ſūme calidus ⁊ leuis vel ſicc⁹. tertio ꝑ h̄ q talis q̄litas aut eēt ꝑ ſe tāgibilis aut nō: ſʒ neutꝝ illoꝝ pōt dari: nō p̄mū: q: multa ꝯpl'onal'r calida ad tactū appent frigida: vt alleū pip euforbiū ⁊ ſilia: nec ſcđm: q: idem ſenſus eſt extremoꝝ ⁊ medioꝝ ſm ſoꝛ/mam: ſic viſus eſt albi ⁊ nigri ⁊ oīuʒ medioꝝ coloꝝ q nō cōſtituunť ex albo ⁊ nigro niſi v̄tual'r. ſi ḡ ꝯpl'o eſt q̄litas media iter calorē ⁊ frigus: ſeqtur q eſſet tactu ꝑceptibilis ꝑ ſe: vel al'r detur rō diuerſitatis. quarto q tūc ꝯplexio calida nō ſtaret niſi cum actuali caliditatis dn̄io: ⁊ ꝯpl'o frigida niſi cū actuali frigiditate dn̄ante: qđ eſt falſum: q: cum actuali frigiditate dn̄ante ſtat ꝯpl'o calida: ⁊ cū cal'itate actuali ꝯpl'o frigida: vt pʒ de opio caleſcō ⁊ de euforbio ⁊ pipere ꝯgelatis. quinto ꝑ hoc q tales ꝯpl'ones aut eēnt itēſibiles ⁊ remiſſibiles aut nō: ſʒ neutꝝ ꝑt dari: nō ſcđʒ: q: vn⁹ hō nō eēt ꝯpl'o/nal'r fridioꝛ: aut calioꝛ: ꝯñs ē ꝯ oēs docto. nec p̄mū: q: tūc ꝯpl'o mag̃ cal'a ⁊ min⁹ cal'a eēnt eiuſdē ſpēi ſpāliſſi me: dn̄tes tm̄ ꝑ itēſiōeʒ ⁊ remiſſionē: h̄ aūt ē falſuʒ: q: tūc oēs ꝯpl'ones nāl'r min⁹ cal'ide ñ remitterēt itēſe ca lidas: cū hēant eūdē ſpē appetitū: qđ ē ꝯ Gal. ꝑ đ ſim/plici medicīa: ſʒ ſicut remiſſa caliditas nō remittit itē/ſaʒ: neq; agit i hñſ ꝑ totū itēſaʒ cal'itatē: q: iā ē i actu re ſpcū ei⁹ q reiſſā cal'itas ꝑt agē: ita reiſſa ꝯpl'o cal'a nō re mitteret itenſaʒ. ſexto. ꝑ h̄ q ad h̄ q eēt ꝯpl'o. ñ reqrī el'ta ad puas ptes eē redacta ꝯ Aui. p̄ria p̄mi. c. đ ꝯpel. ⁊ pʒ ꝯña: q: talis ſimplex q̄litas ē i mã: q̄ ē vl' fuit vni⁹ el'ti tm̄ vt pʒ: ⁊ nō niſi ꝑ ꝓportionē p̄maꝝ q̄litatū ibi re ptā. ḡ talis ꝓportio fruſtra ꝑpat ad ꝯpl'onis iductoēʒ: ſʒ q̄lʒ ꝓportio taliū q̄litatū pōt eē i el'to nō certo diui/ſo ad minima vt ſupra dicebať. ergo ⁊c. ſeptio ꝑ h̄ q tū cuiuſlʒ mixti ſaltiʒ eēnt due ꝯpl'ones: ꝯñs falſuʒ: q: tūc piter mixti due eēnt forme ſubales ſm duplicitatē p̄ncipij ad formā ꝑparantis eſſentq; mixtoꝝ ḡnatiōes actiue hūiditas ⁊ ſicci. cū talē ꝯpl'onē mediā inter eas ageret qđ ē ꝯ Auer. 4. metheo. ⁊ pʒ ꝯña p̄ria: q: nullū ſimplex ꝑt eē ꝑe mediū duaꝝ ꝯrietatū. cū igr̄ i q̄lʒ mi/xto ſit oppoꝛtunū mediū eē iter calorē ⁊ frigus ⁊ inter hūidū ⁊ ſiccū. ſeq̄ť q due eēnt ꝯpl'ones i q̄lʒ mixto đ.

¶ Tertio p̄ncipal'r: ſi ꝑter aggregatū p̄maꝝ (ſtincte. q̄litatū i mixto pōeret ꝯpl'o q̄ eēt q̄litas ex illoꝝ actōe reſultās: illa eēt fruſtra: ſʒ nihil ē fruſtra ponendū igiť ⁊c. maioꝛ pʒ: q: oīa ſaluari pñt illa non poſita ſicut illa

¶ Quarto ſic. ipoſ'e eſt ꝯpl'oneʒ q̄ ſit q̄litas (poſita. ſcđa ſequēs actionē p̄maꝝ q̄litatū fieri niſi in eadē pte mãe adeq̄te recipereň: ſʒ h̄ eſt ipoſſibile: ḡ ipoſ'e ē ta lē ꝯpl'onē fieri: maioꝛ pʒ: q: cū ꝯpl'o ſit in aliq̄ ſubiecto adeq̄to: opʒ per illud totum ambas ꝯrias q̄litates iue nire: qđ aūt ipoſſibile ſit eodē inuenire ꝯria: vide in. ſ. phy. ⁊ apud hanc mãm diſputantes.

Ad oppoſitū Arguiť ſic. ꝯpl'o ē q̄litas ab aggregato p̄maꝝ q̄litatū exi ſtētiū i mixto diuerſa: ḡ ꝯpl'o eſt q̄litas vna: ſʒ ꝯña: q: nō ē ali⁹ mōus ponēdi ꝯpl'oneʒ eē plures q̄litates niſi dicēdo q ꝯpl'o nō ē aliud ab aggregato p̄maꝝ q̄litatū in mixto reptaꝝ: aſſūptū ar̄ multipl'r. p̄ ꝑ h̄ q mixta cō pl'onal'r calida: tñ hñt friditatē actualē ſup caliditatē actualē: ḡ ꝯpl'o eoꝝ ē alia ab illo aggregato: ⁊ ʒ ꝯña: q: ſi nō eēt alia: tūc nō eēnt ꝯpl'onal'r calida dn̄ante frigi ditate: ⁊ aſſumptū pʒ de pipe ifridato ⁊ euforbio ⁊ ere ⁊ arſenico ⁊ multis alijs talib⁹ ⁊ ſil'r mixta actual'r cali dioꝛa hoīe vt opiū caleſactū ad ignē ſunt ꝯpl'onal'r fri gidioꝛa hoīe. ſcđo ꝑ h̄ q niſi ita eēt: tūc oēs hoīes ſup tpamētū ꝑ exercitiū vel ſolē calefacti dimiſſi nãe ſue ad eūdē gradū caloris deberēt reuerti. ꝯñs falſuʒ: ⁊ ꝯtra expientiā: ⁊ pʒ ꝯña: q: ſi nō ponať i eis eē diuerſa cō/plexio nãlis: nō erit aliqđ ad varios gradus caliditatꝭ eos ducēs cū i p̄mis q̄litatib⁹ ſint pares: q ſi dicať eſſe ſm varias ſanguīs ſpēs ⁊ mēſuras ponať paritas: nā tpatus ꝯualeſcēs paucioꝛē hʒ ſanguinē dato melācoli/co. poterit igiť eq̄lē hr̄e mēſuram p̄ciſe: ⁊ ſic pʒ i alijs. tertio ꝑ h̄ q ſi ꝯpl'o nō eēt niſi talis p̄maꝝ q̄litatū mēſu ra: qđlʒ mixtū facil'r a ꝑpa ⁊ nāli ꝯpl'one ꝑmutareť: cū faciliter ꝑ alterātia ad alios ḡdus p̄maꝝ q̄litatuʒ dedu cať. quarto ꝑ h̄ q nō eēt alicui aliq̄ cā q̄re ethica ſit fe/bꝛis fixa. ſi eniʒ ꝑter cal'itatē nō alia q̄litas iduceretur: nō vʒ q̄uo fieret magis fixa q̄ꝫ putrida: cū vtraq; caliditas ꝑ frida iuxta poſita faciľ poſſit coꝛrūpi: nec vʒ cau ſa reditus ad calorē priſtinum ꝑternaturaleʒ in ethico poſt infrigidationeʒ ab aqua frida: niſi ꝑter illā qualita tem que eſt q̄litas p̄ria mala ꝯplexio inducta eſſet que ſibi limitat tantā caliditatē actualem: ⁊ ad illaʒ coꝛpus facit redire deducto ipedimento. q̄nto ꝑ hoc q cōple xio eſt principale inſtrm̄ aīe ad opa faciēda: vt ait Aui cen. cap. de etatib⁹: ſed ſtante ſil'r aggregato p̄marum q̄litatū non eſt membꝝ aptuʒ ꝯſil'r opari: ergo ⁊c. mi/noꝛ pʒ: vbi ſubtrahať cerebri ifluxus ⁊ aliunde ꝑ ex/trinſeca in muſculo i neruis: ſil'is in oībus p̄mis q̄lita tib⁹ gradus rebueť. ſexto niſi ita eēt nō opoꝛteret coꝛ/poꝛa ꝑaulatiue reduci ad tpamētuʒ: ſed ſubito ꝯ expiē tiā ⁊ Gal. 3. tegni ⁊ arguiť ꝯña: q: tal' reductio aut fie ret paulatina vt eēt q̄litas fixa acq̄ſita aut vt eēt nālis: alia. n. cā aſſignari nō ꝑt: ſed nulla illaꝝ eēt ſi ꝯpl'o non eēt qualitas ꝑter tale aggregatū. nā in p̄ inſtāti ḡnōnis q̄litas acq̄ſita que nōdum habita eſt ab idiuiduo ⁊ cui nō eſt aſſueſactuʒ eſt fixa ⁊ nālis: ergo a pari ꝯcito in/duceretur eēt fixa ⁊ nālis: cuʒ ſit mēſura foꝛme huma ne ꝯuenientiſſima: plura conſimilia poſſent argumenta deduci: ſed ego iſtis paucis ſum contentus.

Pro ſolone queſtiōis. p̄io ponā q̄dā nota bilia. ſcđo determinationē q̄ō/nis eo modo quo vʒ mihi diſputabilis. tertio mouebo ⁊ ſoluā circa materiā quaſdā difficultates: vt inde ma/gis appareat argumentoꝛum ſolutio.

UVA. BHSC. IyR_044_2

Quantū Ad ꝑmū notādū ꝙ h̄ noīe ꝯplo īue
niunt docto. medicine vario mō vti:
qñqȝ. n. dūt ꝯplonē q̄ȝcūqȝ ſimplicez q̄litatē de ꝑmis
tangibilibꝰ: vñ Gal. 1. de diꝭs febriū dicit febrem eſſe
malā ꝯplonē: ⁊ tñ in eodē pri̇o dicit febrē nō eē calo/
rē. Et idē in libello de malitia ꝯplonis diuerſe: ⁊ ꝯſtat
legēti exēpla Aui. pria ꝑmi. cap. de ꝯplonibꝰ: ꝙ frigi/
ditatē ab aere in corpus nr̄m inductā vocat ꝯplexionē
diſtēperatā ſine mā: qñqȝ aūt vocat ꝯplexionē aggre/
gatū primaꝝ qualitatū inuentaꝝ in mixto: vñ prio cō/
plexionū cap. 8. ⁊. 9. ita ſepe intelligit. nā q̄uo eſſet alr
ꝯplo calida ⁊ hūida actu niſi eēt aggregata ex calidita
te ⁊ hūiditate: ⁊ ſic de aliꝭs cōpoſitis ⁊ tēꝑata abſolute
in vniuerſa ſuba. tertio mō ſumit hoc nomē cōplexio
ꝓut īportat q̄litatē virtualr ſiue in potētia talē qualis
eſt q̄litas pria ⁊ quā nō opȝ talē eē actu: ſicut q̄litas: ſȝ
quā piper dicit calidū in potētia ⁊ opiū frigidū in po/
tētia: qꝛ dicimus piper eſſe ꝯplonis calide. iō hȝ virtu
tē ⁊ qualitatē: ꝑ quā dī tale: ⁊ qꝛ iaȝ videmus ꝙ nō hȝ
caliditatē: q̄ eſt q̄litas pria taliter vt ꝑ illā ſufficiat dici
calidū: dicimus ꝙ nō eſt calidū actu: ⁊ ꝙ caliditas: per
quā eſt calidū in potētia ē alia a calitate q̄ eſt q̄litas pri
ma vt ꝙ eſt v̄tus ꝑ ſe ꝓductiua q̄litatis q̄ eſt caliditas
niſi īpediat: ⁊ ꝙ hoc mō ſit pȝ ex Gal. 3. ꝯplonuȝ: niſi
ipſe inq̄t poſtq̄ȝ poſuit gnālē deſcriptiōez rei talis ī po
tētia diſtinxerūt modos eius: quoꝝ primū ⁊ magis cō
uenietē hoc mō in lr̄a declarauit. His aūt rebꝰ q̄ potē
tia dr̄ eſſe dignior eſt res in cuiꝰ nā exiſtit v̄tus q̄ eiꝰ
finē ꝯſeq̄tur ſi nihil de exteriorībꝰ īpedierit: ⁊ ꝯn̄r ī li/
bris de ſimplici medicia vocat illas calide ꝯplexionis
aut frigide. hoc igr̄ hucuſqȝ ſit ſuppoſitū ꝙ nomē ꝯple
xionis dī qñqȝ de quacūqȝ vna qualitate primaꝝ ī mi/
xto inuētaꝝ. ſcdo ō aggregato ex pluribꝰ talibꝰ. tertio
de qualitate reſultāte ex formis elemētalibꝰ ſiue quali/
tatibus elemētalibus: quoꝝ qualitates qñqȝ dicimus
tales ī potētia: lȝ aliqñ ſit talis in actu. ⁊ hoc vī ꝑncipa
le inſtrm mixtoꝝ homogeneoꝝ: vñ Auerro. 2. colliget
cap. ꝓ dixit. tūc erit intellectus ꝙ res quā diximꝰ ⁊ mē
brū cōſile agit cū ea actiōez ſuā aut patit paſſionē nō
eſt alia res niſi forma cōplexiōalis que ꝓuenit ex mēſu
ra cōmixtionis q̄ttuor eltoꝝ. Cōſtat aūt ꝙ ꝓ mō ſumē
do cōplexionē ꝯplexio eſt q̄litas: ⁊ ſcdo mō ſumēdo cō
plexio nō eſt q̄litas vna: ſȝ q̄litas vl aggregatū ex qua
litatibus: ⁊ iō quo ad illos duos modos qō noſtra eēt
facilis: ſed de hoc tertio querit qō noſtra: ⁊ in hoc intē
do inſiſtere. Utrū in mixtis ꝑter q̄litates ꝑmas eſt po/
nēda qualitas aliqua ꝓueniēs ex illaruȝ virtute que ſit
complexio diſtincta a qualibet qualitatū primaꝝ ⁊ ab
aggregato ex eis. ¶ Et in hoc dubio īueniuntur mo/
di dicēdi. primus dicit nullā ꝯplonē eſſe aliq̄d ꝑter q̄li
tates ꝑmas ⁊ aggregatū ex eis ⁊ mouent rōnibꝰ ſupra
factis ante oppoſitū: ⁊ qꝛ ꝯ hūc modū ſunt oīa argumē
ta ad aliā ꝑtē ſupra facta ⁊ oīa que faciā pro opīone ſe
quente. iō illū modū dimitto ⁊ venio ad ſcdȝ. ¶ Eſt igi
tur ſcds modus ꝙ in quolibet mixto eſt cōplexio alia
a q̄litatibus ꝑmis ⁊ a q̄libet eaꝝ. pro cuius declatiōe
ſuppono prio ꝙ diſpō per ſe ꝑparans ad mixti formā
eſt ꝯplexio. pȝ per oēs doctores. nā Auer. 2. colliget in
ꝑncipio dicit ꝙ via generatiōis mixtoꝝ nō eſt niſi ex
ꝑte tēperātie cōmixtionis cōplexiōis. igit hec tꝑantia
eſt cā generatiōis earum ⁊ nō niſi per ſe ad formā pre
parandā. ¶ Iterū paulopoſterius dixit ꝙ tēꝑantia ſpe
cifica nō exit de mixtis niſi bñ corrūpit forma ſpecifi/
ca: qō nō appet veꝝ niſi ꝑparet formā. Itē Aui. 2. ca/
no. cap. 2. vult ꝙ vnaqueqȝ ſpēs hēat ꝯplonē ſibi ꝓpaȝ
in qua nō cōicat cū alia ſpē: qō tñ eēt niſi ꝯplo ad for/
mā mixti ꝑparet. Qȝ ſi dicat me hic ſupponere qō pro
bare debeo: ⁊ ad ſuppōnē declarandā non niſi auctes
adduco. Rñ. ꝙ hic nō plus volo oñdere niſi ꝙ diſpō
ex qualitatibus acq̄ſita per ſe ꝑparans ad formaȝ mi/
xti eſt complexio. i. illud qō dicimus complexionem. ⁊
ideo ꝓ illo ſumo auctoritates ꝓ ſignificatione vocabu/
li. Nam ꝙ talis qualitatiua diſpoſitio per ſe ad huiuſ/
modi mixti formam ꝑparans ſit qualitas vna diſtin/
cta. ſ. a q̄litatibus elementaribus intendo ꝓbare. ſcdo
ſuppono ꝙ ex aq̄ imediate ignis ꝑt gnāri trāſeūdo in
ſua mā ꝑ oēs ꝓportōes poſſibiles calidi ad frigidū: ⁊
hūidi ad ſiccuȝ. h̄ ſatis patuit ſupra. Ex his arguit ſic.
ſi ꝯplo nihil eēt preter aggregatū ꝑmaꝝ q̄litatū cū illa
ꝓportione eaꝝ q̄ īuenit ī hoīe: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ī vno elemēto
forma hoīs ꝓduceret: lȝ ꝯn̄a: qꝛ ſtāte diſpōne ꝑ ſe ꝑpa
rāte ad formā dȝ forma educi. Forte diceret ꝙ arg.
nō valet: qꝛ vltra māe ꝑpationez req̄rit agēs qō ibi
deficit. Cōtinua ar. idē eſt agēs ꝑpans mām ⁊ īducēs
formā. ſi ḡ ignis elemētalr agens ſufficit ꝓ vniuſcuiuſ/
qȝ forma recipienda ꝑpare māȝ: ſeq̄t ꝙ cuiuſlȝ mixti
formā tali mō agēs pōt īducere. Et ex eodeȝ ꝑncipio
arguit. poſſibile ē ſcdo mixta diuerſaꝝ ſpēꝝ ꝑciſe eq̄lē
menſurā ⁊ ꝓportionē q̄litatū ꝑmaꝝ hr̄e: ſȝ īpoſſibile ē
ꝙ ſint eiuſdē cōplexiōis. igit ⁊c̄. maior pȝ: qꝛ videmꝰ
ferrū eſſe hoīe fridius ⁊ aliqñ calidiꝰ. ḡ ſtabit aliqñ eē
eq̄ calidū ⁊ ꝑ idē eq̄ hūidū. ḡ ⁊c̄. ꝙ ſi de ferro non cōce
deret ꝯſtat ꝙ poterit eē de ligno qō in ſui ꝑncipio eſt
hūidius eē. ⁊ qñqȝ erit ſiccius: iō poterit eē eq̄ ſiccū ⁊
ēt eq̄ calm. igit ⁊c̄. minor aūt pȝ ex Auic. ꝑma ꝑmi ca.
de complexionibus: qꝛ vult ꝙ ſi aliqua medicina eēt
tēꝑata temperamento humano eēt ex īpamet ſuba hu
mana. ⁊ ſcdo. can. caplo ſcdo. dixit. cōplexio nāqȝ ho/
minis nō eſt niſi in hoīe: ⁊ pȝ: ꝙ loquit de cōplexione
ſilr ꝯplexioni humane. nā prio dicebat: ꝙ nō dicimus
medicinā temperatā: qꝛ ſua complexio ſit ſimilis cōple
xioni humane. vnde dixit de tali temperata medicina:
nos tñ per illud nō ſignificamus ꝙ ꝯplexio eius ſit eq̄
ſimilis cōplexionis: hoīs nāqȝ hoīs ⁊c̄. Et illud vult
Auer. ſcdo colliget caplo prio cuȝ dicit: ꝙ temperātia
⁊ inequalitas nō exit ab eiꝰ mixtis niſi cū corrūpit eoꝝ
forma ſpecifica. tertio ſic. ſi ꝯplo nō eēt niſi aggregatū
ꝑmaꝝ q̄litatū: ſequit ꝙ nō oīs ꝯplo ꝯueniēs mixto fie
ret ſolū ꝑ digeſtionē: ꝯn̄s ꝯ Auer. in ſcdo colliget ca. ꝓ
cū dixit ⁊ in quarto metheo. dicēdū eſt ꝙ mixtio ⁊ cō/
plexio ⁊ temperantia nō fit niſi ꝑ modū coctionis fleg/
matis: tñ pȝ ꝙ tale aggregatuȝ pōt fieri a frigiditate ⁊
pōt fieri ab elemētato elementaliter agente vt in mille
caſibus pōt argui. Iſtis ⁊ fere īnumerabilibꝰ argumē/
tis vr̄ fore dicendū cōplexionē eſſe qualitateȝ vnā ſim/
plicē ſequentē actionē debitā primarū qualitatū adin/
uiceȝ que eſt ab vnaq̄qȝ q̄litatū primaꝝ diuerſa: vltra
quā tñ ꝯplonē hn̄t mixta qualitates primas cū illa cō
plexione cōiunctas a quibus mā generabiliū ⁊ corru/
ptibiliū ſeparari nō pōt ex toto: ⁊ hoc mō ſumēdo cō/
plexionem deſcribit ab Auic. pria primi caplo de cō/
plexionibus: cū dicit: ꝙ cōplexio eſt qualitas q̄ ꝓuenit
ex actione ⁊ paſſione primarū qualitatū ⁊c̄. ⁊. 12. de ani
malibus dixit ꝙ cōplexio eſt res decidens ex qualita/
tibus cōtrariarum operationū in partibus minimis di
uiſibilibus vel diuidentibus eas adinuiceȝ. ¶ Sed ta
men hanc ſententiaȝ multe dubitationes circūſtant ꝑ
parte tacte in principalibus argumētis: pria igit ē ꝙ
nō videt cōplexio qualitas ꝑparans ad mixti formam
ſubalē recipiendā: ſȝ īpamet forma ſubalis. ꝓ ex Auer.
ſcdo colliget cū dixit: ⁊ declaratū ē ibi ꝙ forme eoꝝ. ſ.
mixtoꝝ nō ſunt aliud niſi forma cōplexionalis vel tē/
perantie: ⁊ ꝯſtat ꝙ illas formas ꝯplexionales dicit cō/
plexiones cuȝ diuidat eas in tēperatas ⁊ diſtēperatas
ſm varietatē menſure q̄litatū primaꝝ. Iteȝ Gal. ꝓ de
iuuamētis mēbroruȝ. cap. ſcdo dixit. complexio igit ē
ſuba corporis ⁊ natura eius. Idē caplo ſcdo de ſecre/
tis ad Mattheū. complexio igitur eſt ſubſtātia ⁊ natu
ra corporis: poſtea ſunt res ſequentes cōplexionē ne/
ceſſario. Ad hoc diciturꝙ complexio eſt qualitas: cum
enim

UVA. BHSC. IyR_044_2

enim manente ſubſtantia poſſit variari ꝯplexio vt cõſtat ex etate ⁊ regimine ſequit̃ ꝙ ſit accñs nõ ſubſtãtia ꝓprie ſumẽdo ſubſtãtiã ꝑ mã forma vel ꝯpoſito. Pro auctoritatibꝰ nõ. ꝙ ſubſtãtia qñqꝫ ſumit̃ ꝓprie vt dicat̃ ꝑ ſubſtãtia ꝑdicabili vel pte eius eẽntiali: ⁊ hoc modo nõ dñt auctores ꝯplˀonẽ eẽ ſubſtãtiã: ſcdo modo ſumit̃ ſubſtãtia pro eo qđ eſt de eſſentiali rõne alicuius: qualiter dixit Gale. 2. tegni. ꝙ ſigna ſumpta a caliditate ⁊ frigiditate ⁊c. ſunt a ſubſtantia ipſa ſanitatis ſumpta: ⁊ hoc mõ dr̃ ꝯplˀo mixtorũ ſubſtãtia: vt ſtatim dicam. Nota ſcdo ꝙ mixta pñt cõſiderari ſm ꝙ ſunt in mũdo ſubſtãtie abſolute: ⁊ corpa ſcdo vt ſunt mixta ⁊ certarũ operationũ ꝓductiua. ⁊ primo mõ nõ ſunt de cõſideratione medici. ſed ſcdo mõ: vt aũt ꝯprehendunt̃ vt taliũ operũ ſcĩa h̃z intrinſecas ⁊ eẽntialas rõnes cãs huius exprimẽtes ꝓprias includũt in ſua rõne ꝯplˀonẽ: ⁊ iõ hoc modo ꝯplˀo dr̃ mẽbrorꝫ ſubſtãtia. vñ Gal. ꝓ. de vtilitate pticularũ. cap. 9. circa finẽ ſic dixit. Inſunt autem primuꝫ ⁊ maxime cõplexiones. h̃ enim propriam ſubſtãtiã pticularꝫ ꝯplent: qꝛ enim ita equalˀr h̃z de caliditate frigiditate humiditate ⁊ ſiccitate corpus ꝓpterea natura h̃ tale eſt: hoc. n. ſ. carni carnem ⁊ neruo neruum ⁊ aliorũ ſingulũ qđ eſt ꝓpter ꝑdictaruꝫ quattuor qualitatũ curſuꝫ factũ eſt. Et hanc auctoritatẽ allegat Cõci. dĩa. 7. ſub mõ trãſlatiõis Cõci. q in ſnĩa eſt idẽ cũ dicto Conci. Sꝫ ẽt hoc modicũ dixit expõit Cõci. dico ꝙ iſta facta ſunt talia ⁊ hñt caro eẽ carnẽ ⁊ neruꝰ eſſe neruũ ꝑ curſum dictaꝝ qualitatũ q̃ttuor ſm ꝙ iſta ſunt corpa ꝯplˀonata: ⁊ nõ ſm ꝙ ſunt corpa ſimplˀr aut ſuba ſimpliciter: ĩmo ſm ꝙ ſunt taliũ operum factiua: quoꝝ merito hãc dicimus carnẽ ⁊ illuꝫ neruum: aliter eñ nõ eẽnt talia niſi equoce: ⁊ iõ ſubdit Gal. inferẽdo hoc igit̃ eis ſm ſube rõnẽ inſunt. ſ. ꝯplexiões. i. h̃z diffinitionẽ exprimente illoꝝ mẽbrorũ rõneꝫ: vt ſunt talia: ⁊ paulopoſt infert ex dictis. qñ igitur certitudinalˀr examinare voluerit vtilitatẽ oĩuꝫ que inſunt organis: prĩo qdẽ examinet ſm qd actũ acqſiuit: vt plˀm eniꝫ inueniret: qm̃ ſm ꝓpriam ſubam. ꝯſtat igit̃ ꝙ ꝓpriã iſtarum ſubaꝫ vocat illud qđ exprimit̃ vt formale in taliũ corporũ rõne vt ſunt ſuorum operuꝫ effectiua qđ dicit eſſe complexioneꝫ. Nã cum ꝯſtet Gal. credidiſſe aĩam eſſe formã corporis ſubaleꝫ: tñ multotiens dixit ſe dubitare qd ſit aĩa: cum nõ dubitauit qd ſit cõplexio: igitur nõ voluit aſſertiue dicere formã eẽ cõplˀonẽ: loquẽdo de forma vt eſt ps eſſentialis ſube vt eſt ſuba ſimplex qđ de aĩa dubitauerit: vide qnto đ accidẽti. ca. 5. ⁊ in de motibus liqdis. cap. 3. de interioribus. cap. 2. ⁊. 8. de iuuamẽtis. cap. vltimo. Mirãdũ tñ de Cõci. q ex auctẽ Gal. tertio đ ĩteriorıbꝰ cap. 7. dixit exꝑſſe patere Gal. voluiſſe aĩam eſſe aliud a cõplexione. auctoritas aũt eſt iſta ꝙ hũores ⁊ vlˀr curſus corpis alterant actus aĩe: ꝯceſſuꝫ ẽ ab optimis medicis ⁊ phĩs. ⁊ a me ꝑ vnũ monumẽtũ demõſtratũ ẽ ꝑ qđ curſus corpis ſequẽtiĩ demõſtraui aĩe ꝟtutes. Et Truſianꝰ monacꝰ. ſcdo tegni. ꝯ Haly. putat Gal. nõ velle aĩaꝫ eẽ ſubaꝫ: qꝛ dicit nãꝫ de q̃ttuor. ꝓ vt ꝯplˀonẽ. ſcdo vt ꝯpõnẽ. tertio vt ꝟtutẽ. q̃rto vt ꝯſuetudinẽ. Sꝫ đ meo iudicio hãc auctẽ nõ bñ ĩtellexit Cõmẽ. nec libꝝ illũ vidit Gal. ĩ q̃ dixerat ſe monſtrauiſſe h̃: vt pꝫ ex ſerie Cõci. nã ĩ auctẽ nõ vult q̃ ad vltimã ptẽ aliud Gal. niſi ꝙ ꝟtutes aĩe ſequũtur cõplexiones corpis: non tñ ꝙ ꝟtutes aĩe ſint res a ꝯplˀone diſtincte q̃ fiant a cõplˀone. Naꝫ ĩ iſto libro explanat h̃ ꝟba Gal. ꝙ nõ vult aliud ꝑ ea ĩtelligere q̃ꝫ ꝙ ſm ꝯplˀonũ diuerſitatẽ aĩa diuerſimode eſt potẽs agere ⁊ pati ſiue aĩa ſit cõplˀo ſiue nõ: ⁊ ita patet Truſianũ errare ꝙ lꝫ virtus diſtinguat̃ ꝑ Gal. a cõplˀone: nõ tñ affirmat hãc diſtingui niſi rõne: nõ ꝙ opꝫ ſm rẽ differre. Unde in libello de ſequela potẽtiaꝝ aĩe ad cõplˀonẽ corpis. ca. ſcdo ſic dicit. Manifeſtũ igit̃ ẽ: qm̃ dr̃nt adinuiceꝫ infantes: intm̃ ſubſtantĳs aĩarũ inquãtum ⁊ actibꝰ ⁊ paſſionibꝰ eaꝝ: ſi vero h̃ ⁊ potẽtĳs ⁊ virtutibꝰ. cõfuſi ſunt aũt moꝝ ⁊ in h̃ plurimi phoꝝ inarticulatuꝫ ſenſum hñtes de potentia ſeu virtute: velut Hip. đ habitãte aliq̃ re in ſubſtãtĳs: ſicut nos in domibꝰ: ita vt vr̃ mihi de potẽtĳs imaginant̃ neſcientes: qm̃ vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ q̃ fiũt eſt cã intellectiua: ⁊ huius cãe inquãtũ res aliq̃ ẽ ſeorſum ⁊ ꝑ ſe ẽ aliq̃ nũcupatio. ꝑ habitudinẽ ꝟo eiꝰ qđ fit. Et pp hoc tot dicimꝰ põas hr̃e ſubſtãtiã quot ⁊ actus: vtputa aloẽ potẽtiã hr̃e purgatiuã ⁊ roboratiuã ſtõi: ⁊ vulnerũ ſanguinatoꝝ glutinatiuaꝫ ⁊ planoꝝ vlcerũ cõſolidatiuã ⁊ humiditatũ palpebrarũ ſiccatiuã nõ vtiqꝫ predictoꝝ actuũ ſingulũ aliquo alio faciente ꝑter ipm aloeꝫ. h̃ enim eſt q̃ iſta efficit: ⁊ ꝓpea ꝙ põt illa facere tot dicta eſt potẽtias hr̃e quot ⁊ actus hec Gal. Ex quo ĩtelligit ꝙ potẽtia nõ dicit aliud a cõplexione ſi ꝯplˀo ſit agens niſi ſm rõnẽ: nec vult ꝙ virtutes illis rebus ſint alie ſm rõnem vel rẽ: ⁊ ideo non bene auctoritates tertio de interioribꝰ intellexit Cõciliator. Sed in eodẽ lib. cap. ſequẽte dubitat qd ſit aĩa: neqꝫ affirmat eã ſubſtãtiã incorporeã niſi ex ſuppoſito ꝙ ꝯplˀo dicat verũ: quo admiſſo dicit eã famulari complexiõe. Uñ ca. 3. dicti lib. ꝯcludit ita neceſſariũ: igitur erit ex his q ꝓpriã ſubaꝫ ponũt hr̃e ꝯfiteri eã famulari curſibꝰ corporis: dubitauit igit̃ vt dico. Et Gale. dicit 3. interiorũ. ca. allegato a Cõci. quid eſt aĩa: dixit enim aut curſus eſt aĩa effectiuaꝝ qualitatũ aut curſus earuꝫ alterat̃: qꝛ igit̃ indubitãter cõplexionẽ dicit eſſe ſubſtãtiã pꝫ ꝙ per ſubſtãtiã intelligit illud qđ allegatum eſt: ⁊ ita intelligat̃ auctoritas Auer. 2. colliget. caplˀo ꝓ. ex qbus ſequunt̃ plura apud ponentes earũ formas ſubſtãtiales alias a qualitatibꝰ. primuꝫ ꝙ cõplexio eſt ꝑ ſe ꝑparans ad forme mixti ſuſceptionẽ ⁊ pmanẽtiã in materia: vt pꝫ ex mõ loquẽdi Gale. ſuꝑ poſito. ſi. n. ab iſta hñt mẽbra ⁊ mixta eſſe id qđ ſunt: tunc ab iſta hñt formas. Sequit̃ ſcdo ꝙ cõplexio eſt principale inſtrumẽtũ forme ad perficiẽdas operationes: vt pꝫ ex Gal. capi. ſupra allegato de vtilitate particularũ. ⁊ Auer. ſecũdo colliget caplˀo prĩo. cum dixit: tũc erit intellectuꝫ ꝙ res quã diximus ꝙ mẽbꝝ conſimile agit cũ ea actionem ſuam aut patitur paſſionẽ ſuã non eſt alia res niſi forma cõplexionalis que ꝓuenit a mẽſura cõmixtiõis q̃ttuor elˀtoruꝫ. Sequit̃ tertio ꝙ non oĩs qualitas ſcda facta ex primis eſt cõplexio. nã ꝑ cõplexionẽ ⁊ poſt ipſam ĩſunt colores ſapores odores ⁊c. igit̃ cõplexio nõ eſt iſte qualitates. Qꝫ aũt iſta ꝑ cõplexionẽ inſunt patꝫ ex Gal. loco allegato primo de vtilitate particularuꝫ: naꝫ poſtq̃ꝫ dixit ꝙ cõplexiones inſunt ſm ſubſtãtie rationẽ: ſubdit ſequentes aut ex neceſſitate ſapores: colores: odores ⁊ humores ⁊ durities ⁊ mollities ⁊c. erit igitur complexio qualitas ĩmediate conſequẽs actionem ⁊ paſſionem qualitatum primarum in elementis repertarũ ĩmediate faciens ad eſſe forme mixti in materia vel ſibi tanq̃ꝫ principale inſtrumẽtum deſeruiens ad operandum ſua propria opera.

¶ Secũda difficultas eſt de modo ſm quẽ cõplˀo ſequitur actionem primarũ qualitatũ. vtruꝫ. ſ. ex quacunqꝫ actione calidi. gratia exẽpli in frigidũ: aut ecõtra poſſit fieri cõplexio vel ad determinatas ꝯplexiones requirat̃ limitata actio. Et vtrum ſolã ꝓportionẽ primarum qualitatũ in materiã exiſtentiuꝫ ſequat̃ cõplexio: ita ꝙ illa poſita fieret ꝯplˀo vel non ſufficiat iſtud: ĩmo aliud requirat̃. Et tertio quo ad hoc: vtrũ cõtracta actione: ſicut. ſ. actio vel ꝓportio qualitatũ variat̃: ita permutetur ꝯplexio. pro quo nõ eſt dubium apud Auer. ꝙ licet ad eundem gradũ primarũ qualitatũ duo aggregata ex elemẽtis ſimilia in proportione elemẽtorũ: ⁊ modo mixtionis ⁊ gradibꝰ qualitatũ ducerent̃: non oportet ſilˀeꝫ cõplˀonẽ introduci: ĩmo ſtat in vno fieri ꝯplˀonem in alio nõ: qꝛ in vno illa q̃litatũ mẽſura ꝓducit̃ ex actione ⁊ paſſione elˀtorũ adinuicẽ: in quo nulluꝫ eſt ſimplˀr

UVA. BHSC. IyR_044_2

dn̄ans: ⁊ in alio erit elm̄tū ad talē gradū deducēs dn̄ans
abſolute. Nā ad faciēdū ꝯplxonē ⁊ mixtionē opꝫ elm̄toꝝ
nullū eē ſimplr̄ dn̄ans: vt dicit Auer. 2. de gn̄atōe. c. 5.
mixtio ꝯrioꝝ fit qn̄ alteꝝ non dn̄at ſup alterū nec hn̄t
equalē pōꝫ. ſi. n. potētia alteruꝫ erit ſimplr̄ dn̄ans erit
corruptio dn̄ati: ⁊ generatio dn̄antis: ⁊ ſi eq̄lis fuerit
pōe: tūc nō fiet aliq̄ forma vt declaratū ē ĩ. 4. metheo.
⁊ cū pōa alteriꝰ nō fuerit dn̄ans ſimplr̄: ſꝫ dn̄ans dn̄ata
gn̄abit̄ ex eis aliq̄d mediuꝫ. lꝫ. n. elm̄ta ducerent̄ ab agē
te dn̄ante ſimplr̄ ad eūdē penitus gradū ad quē ducū
tur ab agēte: q̄d ē dn̄ans ſupante ſine dn̄ante: nō tn̄ ab
illo ſilr̄ ꝯplxonē recipiet: q2 ad illā ĩtroducēdā dꝫ agēs
elm̄tare certā ꝓportionē hr̄e in agēdo vt elm̄tare eſt: quā
nō trāſcendat ſaltim ſm̄ totā ſuā latitudinē. Ex q̄ pꝫ ſo
lutio ad ſecūdū dicendo. ꝙ nō. n. ſola pōa certe ꝓpor
tōis ꝑmaꝝ q̄litatū cū q̄ ꝓportiōe ſequit̄ qn̄qꝫ ꝯplxo da/
ti mixti ē ſufficiēs ad h̄ vt ibi ſit talis ꝯplxo: q̄d ꝯtingit
multis modis. Primꝰ modus ē vbi ꝯplxo regrat limita
tū agēs vt. v̄. g. ꝯplxo ĩfluēs ꝑ quā mēbra ſuas pn̄t exer
cere aīales opatiōes fit a ſpū aīali ⁊ cerebro: ita ꝙ ſi cō
ſimilis ꝑmaꝝ q̄litatū mēſura ab alio ꝓduceret̄: n̄ tn̄ eēt
ibi iſta vl̄ ꝯſil̄is ꝯplxo. Scd̄s caſus ē vbi certa ꝑmaꝝ q̄li
tatū ꝓportio ĩueniret̄ in mā vniꝰ elm̄ti nō diuiſi ad mi/
nima: nec ꝑ minima alijs elm̄tis iux̄ poſitis. Tertiꝰ ē ca/
ſus in ſolōne ꝑcedētis dubij niſi ab agente ſimplici do
minā̄te ĩtroduceret̄: ⁊ ita in trāſmutatiōe aq̄ in ignē im
mediate nō reſultat ꝯplxo vel mixti forā nō obſtante ꝙ
oēꝫ ꝓportioneꝫ imaginabilē inter calꝫ ⁊ fridū aliqn̄ ha
bebit aque illiꝰ mā: ⁊ ſilr̄ inter humiditatē ⁊ ſiccitatem.
Quartꝰ caſus ē vbi imaginemur ꝙ elm̄ta hn̄tia certos
gradus ꝑmaꝝ q̄litatū ꝑꝑ alteratōes ꝑcedētes ab extri
ſeco nūc d̄ nouo cōmiſcerent̄: ita tn̄ ꝙ adiuicē nō agūt
ſm̄ tales q̄litates: vt ēt ibi oīno eſſent ſilr̄ iū graduū ĩ il/
lis q̄litatibꝰ: nā h̄ caſu quecūqꝫ gradū hn̄t ⁊ q̄ūocunqꝫ
miſcerent̄ niſi actio ⁊ paſſio eoꝝ eſſet nulla introduce/
ret̄ ꝯplxo: ⁊ hoc vult expſſe Cōmē. 10. met. cōmē. 23. cū
dixit. ꝯ Gal. niſi actio dn̄antis regreret̄ tunc cōmixtis
elm̄tis in ſūmo gradu adīuicē aut in alijs gradibꝰ debe
ret ſine alia actiōe ſeq ꝯplxo: q̄d ipſe religt tanq̄ꝫ fl̄m: ⁊
h̄ vꝫ notare diffōneꝫ ꝯplxonis poſitā ab Aui. ꝑma ꝑmi.
Quintus caſus eſſꝫ vbi nō abſolute aliq̄d eſſet dn̄ans
⁊ q̄litatū ꝓportio ⁊ actio ⁊ paſſio eoꝝ adinuicē interue
niret: ⁊ eſſet agens limitatū ⁊ ꝓportio ēt q̄litatū elm̄toꝝ
⁊ gradus debitꝰ: tn̄ nō eſſet ꝯueniens gradus vel mo
dus mixtionis in mīmis elm̄toꝝ: nā plurimū ꝯplxo vꝫ va
riari ex variatione modi mixtiōis: ſi igit̄ nō ſit modus
mixtiōis ꝓportionatꝰ cōplexioni debenti ſeq ad talem
gradū diuerſe poſſent inſurgere cōplexiōes: tn̄ diuer/
ſis modis mixtionuꝫ q̄ cōplexiōes qn̄qꝫ nec̄to diuerſis
formis ſubſtātialibꝰ ſubminiſtrāt: ⁊ qn̄qꝫ formis earū/
dē ſpecieꝝ. Un̄ ꝯtingit duo indiuidua diuerſaꝝ ſpērū
eē gradualiter eq̄ calida ⁊ eq̄ frida: ⁊ ēt contingit duo
eſſe indiuidua eiuſdeꝫ ſpeciei ⁊ cōplexionalr̄ eq̄ calā ⁊
eq̄ hūida ābo in ſua nālīſſima diſpōne exn̄tia: ⁊ ĩ eadē
etate ⁊ ſilibꝰ aſpectibꝰ eſſe tn̄ diuerſa vel dr̄ia ĩ cōplonī
bus bonitate ⁊ malicia ꝑꝑ diuerſam ꝑparationeꝫ q̄ eſt
h̄ modus mixtiōis: ⁊ de talibꝰ loquit̄ Auer. 6. colliget
ca. ꝑ̄. lꝫ ꝑ nāles ꝑparatiōes nō ſolū h̄ ibi intellexerit: ſꝫ
accn̄tia q̄ remanent in mixto ꝑꝑ diſpōneꝫ rei ex q̄ ē ge
nitꝰ: ex q̄ aliq̄d eſt aut ĩpedimm̄tum aut iuuamētū ⁊ oīs
aliqn̄ remanet in mixto vel gn̄ato. Multi ēt ſunt alij
modi: ſed iſti qnqꝫ pro nūc ſufficiāt. ¶ Ad tertiū dꝫ ꝙ
nō opꝫ ꝙ ſi ꝑ actionem elm̄toꝝ eſt introducta aliq̄ ꝯplxo
ꝙ q̄litercūqꝫ actio magis cōtinuet̄ aut q̄lrcunqꝫ q̄lita
tes ꝑme recedāt a menſura eaꝝ cum q̄ ꝯplxo ĩtroducit̄
ꝙ etiā illa ꝯplexio ꝑmutet̄ in ſe: ita ꝙ ipſa corrumpat̄
aut remittat̄ vel intendat̄: nā niſi ita eſſet: nō eſſet aſſi/
gnāda cā: q̄re duobꝰ corꝑibꝰ eiuſdem ſpēi ſpālīſſime al
teratis ad eundē gradū caloris: cum ſue nāe dimittant̄
vnum eoꝝ nō reducit̄ ad eundē gradū ad queꝫ reduci
tur reliquū: vt pꝫ de tēꝑato ⁊ ſanguīeo ⁊ melēco ad eū
dē gradū caloris ꝑ exercitiū alteratis. Imaginādūꝫ eſt
igit̄ ꝙ queādmodū forma ſubālis introducit̄ in mixtis
cū certa q̄litatū mēſura: nec ſtatiꝫ ab illa mēſura rece/
dendo remouet̄ vel corporalr̄ ita eſt de ꝯplxone: ꝙ oīs
talis ſtat cū certa latitudine q̄litatū primaꝝ: imo cū val
de notabili: cū ꝯcedamꝰ hoīem tēꝑatū qn̄ incidit fe/
brē putridā: tn̄ eē virtualr̄ tēꝑatuꝫ: q2 remanet illa con
plexio q̄ erat ꝑ̄ nō obſtāte ꝙ in caliditate tanta ſit facta
mutatio. Silr̄ videmꝰ ꝙ mādragora ⁊ opiū infgamus
⁊ ſilr̄ia nō obſtante ꝙ actualr̄ caleſaciant ⁊ humectēt ꝑ
aque cōmixtionē tn̄ corpora nr̄a notabilr̄ infrigidāt ⁊
mortificāt: ⁊ ecōtra piper ⁊ zingiber ⁊ alleū ⁊ euforbiū
⁊ arſenicū ⁊ ſilr̄ia: quāuis a frigore ꝯgelent̄: ⁊ ita ꝯgela
ta corporibꝰ adminiſtrent̄: tn̄ tandē caleſaciēdo cōbu/
runt: q̄d nullo mō ꝯtingeret niſi cū tanta alteratione in
primis q̄litatibus ad ꝯtrariū ſue virtutis: tn̄ eorū ſemꝑ
remanet ꝯplexio: que cuꝫ ad actū deducit̄ agit effectus
ſibi ꝯuenientes. Nec puto verū eſſe q̄d Auerrois dicit
de mō actionis taliū medicinarū. 5. colliget. vt pꝫ in ca/
pitulo. de eo q̄d comedit̄ ⁊ bibit̄. Imaginandū igit̄ ꝙ
quelibet ꝯplexio hꝫ latitudinē primaꝝ qualitatū ſibi cō
poſſibileꝫ infra quā dato ꝙ ſubiectū ſuuꝫ alteret̄ dedu/
ctis alijs: remanet tn̄ ꝯplexio eadē vt intra talē latitudi
nem eſt mēſura tali ꝯplexioni ꝓportionatiſſima: ad quā
ꝯplexio deducit ſuū ſubiectū: niſi fuerit ĩpedimentū: ⁊
ſic ſm̄ ꝯplexionuꝫ varietatē inueniunt̄ diuerſe mēſure
caloris actualis in corporibꝰ mixtis etiā eiuſdē ſpeciei.
Et ſm̄ hoc dictū: ꝯplexio etiā in ſe nō eſſet q̄litas intē
ſibilis: lꝫ poſſit qn̄qꝫ ꝯiungi cū intenſiori gradu caloris:
qn̄qꝫ cuꝫ remiſſiori. Sed eſſet hic dubꝰ. vtrū ſtat vnā
⁊ eandē ꝯplexioneꝫ nālīſſime ſtare cum diuerſis men/
ſuris qualitatuꝫ primaruꝫ: ⁊ puto ꝙ nō: ſed tn̄ nō eſt ne
gandum ſocratē nunc cum. a. ꝯplexione ſibi naturaliſ/
ſima eſſe diſpoſituꝫ cum certa q̄litatuꝫ primarū menſu/
ra ⁊ ꝓportione: cui prius cum eadē ꝯplxone illa menſu/
ra nō fuiſſet nālīſſima apud moduꝫ loquēdi phōrum ⁊
medicorū. Nam ꝯplxo quādaꝫ ēt tolerat variationē pro
portionis elementorū ea remanente: ⁊ ideo ſtat talem
fieri variationē vt magis vel minꝰ intenſuꝫ gradū qua
litatū ꝑmaꝝ ſibi determīet. Et ex his hēs vias ad mul
tas difficultates tollendas. Tertio ꝑncipalr̄ cadit diffi
cultas de q̄litatibꝰ ꝑmis: quas ſeccū patit̄ ꝯplexio. ⁊ ꝑ̄.
vtrū ꝯplexio ad vnū extremū ꝯtrarietatis declinans cō
patiat̄ ſecuꝫ q̄litates alteriꝰ extremitatis dn̄antis in gra
du ſupra q̄litatē extremalē quā ꝯſequit̄. v̄bi gr̄a. vtruꝫ
cōplexio calida ſiccū cōpatiat̄ dn̄ium frigiditatis actua
lis ſupra caliditatē. ⁊ ſcd̄o vtrum dn̄ium hoc ꝯpatiatur
in naturalīſſima diſpōne exſtente mixto: cuius ipſa eſt
cōplexio. Et tertio vtrū introduci poſſit in materia in
qua ē actualr̄ gradualis exceſſus q̄litatis ꝯtrarie illi cu
ius nāꝫ magis ꝯſequit̄: ita ꝙ exn̄te in mā amplīori frigi
ditate: q̄ꝫ caliditate tn̄ introducat̄ ab agēte cōplexio ca
lida. ¶ Ad primuū illorum rn̄det̄ cōcedendo vt pꝫ ex
ſupradictis de pipere infrigidato aut euforbio ſiue de
opio ⁊ mādragora: vtruꝫ habeāt cōplexionem declinā
tem ad latus caliditatis: adhuc nō eſt hic limitatū: lꝫ in
ſequenti q̄ōne puteꝫ deo dante rem hanc terminare.
Silr̄ ad ſcd̄ꝫ rn̄det̄ cōcedēdo. naꝫ ſm̄ mentē Gal. 2. cō
plexionum caplo ꝑ̄. quedā aīalia inueniunt̄ in nāli di/
ſpōne frigida ⁊ ſicca ſm̄ dn̄ium q̄litatū ꝑmaruꝫ in ipſis
inuentaꝝ: ⁊ tn̄ cōſtat ꝙ illorū ꝯplxo ſit ad latus calidita
tis declināſ cū ꝑ illā digerāt ⁊ nutriat ⁊ attrahāt ⁊ mo
ueant̄ localr̄: que oīa ſunt caliditatis ⁊ nō frigiditatis.
vt Aui. prīa ꝑmi doctrina ſexta. ⁊ Ari. 4. metheo. ⁊ fe/
re oēs phī volunt. Quꝫ aūt Gal. h̄ velit ecce pono lr̄aꝫ
eius loco allegato. imo nō dꝫ de aīalibꝰ ꝙ in ipſis vicit
calr̄itas ⁊ hūiditas niſi cū ꝯparent̄ mortuo ex eis. apis
nāqꝫ ſm̄ vitaꝫ manēs maioris eſt calr̄itatiſ ape mortua
⁊ formica: que remanet in vita eſt hūidior q̄ꝫ formica
quem

UVA. BHSC. IyR_044_2

q̃ iam mortua eſt: ⁊ cũ ↄparanť h hoĩ vel equo vel bo/
ui ⁊ reliq̃s aĩalibꝰ: que ſanitatẽ hñt inueniunť oĩa h in
ↄplxõne ſua frigida ⁊ ſicca: ⁊ ſi tu compes ẽt ea vniuer/
ſe ſube: ⁊ per eã expiaris ea: nõ inuenies ea niſi frĩda ⁊
ſicca: h Gal. Ex q̃bus pʒ ad tertiã difficultatẽ rñdeo
dicẽdo: ꝙ poŀe ẽ ↄplxõnẽ calĩaʒ ĩtroduci: ſtãte tñ in mã:
in q̃ introducitť ↄtinue ⁊ añ ⁊ poſt ĩtroductionẽ frĩdita
te inteñſiori q̃ʒ ſit ſua calĩitas actualis: ⁊ h ꝑꝑ fortitudinẽ
agẽtis dirigẽtis calorẽ ĩ agẽdo ⁊ tẽperãdo: qð tñ agẽs
ĩtendit ↄplxõnẽ calidã: ita remiſſuʒ gradũ calĩitatis ſibi
terminãtẽ ad ſuas oꝑationes ↄplẽdas: vt cũ illo nec̃io
mẽſura frĩditatis ↄiungať: ⁊ h ẽ ĩ oĩbus plãtis ⁊ mine/
ralibus calidis cõplexionalr: ⁊ huiꝰ rei ignorãtia fecit
multos medicos ⁊ phõs errare in hac mã. quarta dif/
ficultas eſt vtrũ ↄplxões iſte ſint ꝑ ſe tãgibiles: ⁊ ĩ hac
dubitatione nõ habeo fortes rõnes ad alterã partium
niſi ꝙ coitu nõ videnť ſole prĩe q̃litates ꝑcipi tactu. re
linquo igiť ipſam ſub ãbiguo. q̃nta difficultas: vtrum
queadmodũ ponẽda ẽ cõplxõ q̃litas diſtincta a calĩitate
⁊ frĩditate: ita ſit ponẽda alia media inter ſiccitatẽ ⁊ hu
miditatẽ: ita ꝙ in quolʒ mixto ſint ad minus due ↄplxõ
nes diſtincte ab aggregato primaꝝ q̃litatũ. Et arguiť
ꝙ nõ: q2 ſi eẽt ↄplxõ media ĩter humiditatẽ ⁊ ſiccitatẽ: il
la ab aliq̃ illaꝝ q̃litatũ ꝓduceretť. ↄñs eſt falſuʒ. igř fal
ſitas ↄñtis pʒ: q2 ↄplxõ nõ ꝓduciť niſi ꝑ cõmixtionẽ ele
mẽtoꝝ: ſʒ ĩ elĩntoꝝ ↄmixtiõe hũiditas ⁊ ſiccitas ñ agũt.
ĩmo ſolũ patiũť: ğ ille nõ agũt ↄplxõnẽ. mioꝛ ãt ẽ Auer.
ſuꝑ. 4. metheoꝛoꝝ cap. r. cũ dixit: ⁊ dʒ ſcire ꝙ nõ ðbe/
mus dubitare in h ꝙ diximꝰ qð hũidi. ⁊ ſicci. ſũt paſſi/
ua: ⁊ frigus ⁊ caloꝛ actiua: qm̃ ĩuenimus illa q̃lʒ agere
ſibi ſilĩa. ſiccum. n. generat ſiccũ: ⁊ hũidũ humidũ: ſicut
facit calĩm calĩm: ⁊ frĩdũ generat frĩdũ: qm̃ h p̃dcã pro
poſitio de actiuis ⁊ paſſiuis nõ ↄſiderabať in ↄpatione
gnãtionis indiuiduoꝝ: ſʒ in ↄpatione mixtiõis elĩtoꝝ ĩ
ſe ⁊ ad ſe: in hac rõne fuit inuẽtũ ꝙ caloꝛ ⁊ frigus ſunt:
que ↄiungũt ⁊ applicãt elĩta rerũ ad ſe inuicẽ: ⁊ admi/
ſcent q̃uſq3 generetť ex illis elĩtis res noua ⁊ fuit humi/
dũ inuẽtuʒ cũ quo recipit res paſſionẽ caloꝛis ⁊ frigo/
ris ⁊ mixtiõis. Et ſiccitas cũ qua recipiť incoꝛpoꝛatio
⁊ ſtatio in ſe: ⁊ illa igiť ↄpata fuerunt ad actionẽ: ⁊ illa
ad paſſionẽ. h Auer. Et hoc eodẽ mõ expõit dcm̃ Ari.
4. metheo. Ipſe Alber. ꝙ calĩitas ⁊ frĩditas ſunt acti/
ua ⁊ hũiditas ⁊ ſiccitas ſũt paſſiua. ⸿ Cõfirmať: q2 cõ/
plexio dʒ hře duas cõditiones vt p̃dicitur: vnã ꝙ ſit ꝑ
ſe p̃parans ad forme mixti ꝑmanẽtiã in mã: aliaʒ ꝙ ſit
ĩnſtrumẽtũ forme illius ad ſuas operationes ꝓducen/
das: ſʒ vna media ĩter hũiduʒ ⁊ ſiccũ nõ eſt hꝰ. ğ nõ eſt
ↄplxõ. minoꝛ pʒ ex Auic. pria p̃mi. cap. de etatibꝰ. vbi
arguit ↄ̃ illos q dñt ꝙ augmẽtũ eſt ꝓpter humiditatẽ:
vbi vult ꝙ hũiditas nõ ẽ cã trãſmutatiõis mixti ⁊ aug/
menti: ſʒ aĩa mediãte ſuo inſtrõ q eſt caloꝛ nãlis. vř igř
ſolũ nãlẽ calorẽ poſuiſſe inſtrm ⁊ hũiditatẽ ſolũ ↄcurre
re paſſiue. vñ lřa dicit: hũiditas nãq3 frĩditati eſt mã: ⁊
mãm nõ patiť ꝑ ſe: neq3 ꝑ ſe creať: ĩmo apud opõnem
ṽtutiꝭ ĩ eã agẽtis: ṽtuꝭ aũt agẽs h ẽ aĩa: aut nã p̃ceptio
dei: neq3 agit niſi cũ inſtrõ: ⁊ illud ẽ caloꝛ ĩnatꝰ ⁊ ↄſtat le
gẽti: ꝙ loq̃ť de hũiditate ↄplxõnali mẽbroꝝ pueri: ⁊ nõ
de hũoꝛe. tertio ſic. ſi ↄplxõ media ĩter hũidũ ⁊ ſiccũ eẽt
alicuiꝰ opõnis p̃ncipiũ effectiuũ: tũc maxĩe eẽt duritiei
⁊ mollitiei ⁊ ſilĩiũ: cũ ipe ſint ſpẽs paſſiuaꝝ qualitatũ vt
vult Auer. 4. metheo. trac. 2. ſʒ h ẽ fĩm. igř talis ↄplxõ
nulliꝰ ẽ actiõis p̃ncipiũ: ⁊ ꝑ ↄñs nõ ẽ. mioꝛ pʒ ex Ariſt.
eodẽ loco: vbi vult iſtas paſſiões fieri a calĩo ⁊ frigido.
⸿ In oppoſitũ eſt exp̃ſſe Gal. p̃ ↄplxõnũ. narrans hu/
midã ⁊ ſiccaʒ ↄplxões: ⁊ aliq̃s dicens cõpoſitas diſtẽ/
peratas: qð non eſſet: niſi etiam in medio paſſiuarum
aliq̃3 poneremꝰ ↄplxõnẽ. p̃terea ſicut calidũ ꝑ caliditateʒ
põt agere coꝛrũpẽdo frĩditatẽ: ⁊ e ↄ̃: ita ꝑ hũiditatẽ p̃t
hũidũ ſiccitatẽ coꝛrũpe. igř ex actiõe hũidi in ſiccuʒ po
terit gñari ↄplxõ: ſilĩr e ↄ̃. Cõmunis rñſo eſt ꝙ due ſunt
ad minꝰ ↄplxões in vnoq̃3 mixto. nã cũ due ſint ↄtra/
rietates ſ̃ʒ q̃s elĩnta agũt ⁊ patiunť adinuicẽ: iõ oʒ me
dia eẽ duo. Mediũ. n. eſt eiuſdẽ gñis cũ extremiꝭ. ſi igi
tur extrema ſunt diuerſoꝝ geneꝝ: ẽt media erũt diuer
ſa: ſed ↄplexio media in hũiditate ⁊ ſiccitate q̃ʒuis ſ̃m
q̃ſdã non ſit ꝑ ſe p̃ncipiũ actionũ aĩe ꝑ qð aĩa agat aut
aĩatũ: vt ſit oꝑa aĩe: aut p̃ncipiũ oꝑandi paſſiue: ⁊ h ſuſ
ficit ad ſaluãdũ in ea rõnẽ ↄplxõnis. Utrũ aũt ille q̃lita
tes in mixtis agãt aliq̃d: eſto ꝙ ĩ cõmiſcẽdo non agãt
vꝛ eſſe ãbiguũ: ⁊ putãdũ ꝙ ſic cũ in elĩtis agãt: vt exp̃ſ/
ſe vult Ariſt. 2. de gña. alĩr aer nõ ĩmediate trãſmutari
poſſet in ignẽ. Sed dubitať iterũ vtrũ in eadẽ ꝑte ade
quate poſſint eẽ diuerſe plures ↄplxões ĩ medio eiuſ
dẽ ↄ̃rietatis. Et ſine argumẽtis dicẽdũ ꝙ ſic. nã ĩ ner/
uo ſano eſt ↄplxõ ĩnata: ⁊ ↄplxõ influẽs a ſpũ aĩali. Ex q̃
pʒ ẽt illud qð ſupra dꝛ ↄplxõnẽ eẽ p̃parationẽ ad forme
mixti receptionẽ nõ eſſe gñalĩr veꝝ ĩ oĩ ↄplxõne: ſʒ tm̃
de ĩnata: cuilibet tñ cõpetit ĩmediate fieri ex actiõe ⁊
paſſiõe q̃litatũ p̃maꝝ elĩtoꝝ ⁊ eẽ forme mixti inſtrʒ ad
ꝑficiendas oꝑationes. Silĩr ad dubiuʒ redeũdo nõ eſt
incõueniẽs dĩe in mixtis duas ↄplxões hñtibꝰ in ea/
dẽ ꝑte adequate eẽ duas ↄplxões: q̃rũ vna eſt calĩa re
ſpectu hoĩs: alia ẽ frĩda. Ex q̃bus oĩbus ſolutis pʒ cla
re q̃d ſit dicẽdũ ad argumẽta principalia añ oppoſituʒ
adducta. nã ad primũ dꝛ: ꝙ coloꝛes ſapoꝛes ⁊c̃. nõ im/
mediate fiũt ex actione primaꝝ qualitatũ: ſʒ mediante
ↄplxõne. ⸿ Ad ſcðʒ ↄcediť ↄplxõnẽ eſſe q̃litateʒ ſequen
teʒ primaꝝ. Et ad hmõi ĩprobationeʒ dꝛ ad p̃mã ne/
gãdo ꝙ opʒ ↄplexionẽ mixti coꝛrũpi qualĩrcũq3 mixtũ
in qualitatibꝰ p̃mis altereť. Et in ſcðo negať ꝙ quãuis
in mã elementi illarũ qualitatũ ꝓpoꝛtio cui equalĩr ſeq
tur forma ↄplexionalis in ipſa ꝙ ꝑꝑ hoc ibi ẽt debeat
eẽ ↄplxõ: ⁊ cã ãboꝝ poſita eſt ſupra. ⸿ Ad ſcðʒ dixi ſu/
pra ꝙ nõ ſunt intẽſibiles: nec valʒ argum̃tũ: vnũ mixtũ
eſt alio ↄplexionalĩr calidius. ğ ↄplxõ p̃t intendi. ⸿ Ad
ſextũ etiã negať ↄñtia: ⁊ cã eſt pꝛedicta. ⸿ Ad ſeptimũ
patet rñſio ex ĩmediate p̃cedente. ⸿ Ad tertiũ pꝛinci/
pale negať ꝙ ↄplexio ſit fruſtra. ⸿ Ad quartũ concedi
tur gradus ↄtrariarũ qualitatũ eſſe in eadeʒ materia: lʒ
poſſet oppoſitum defendi. Deo gratias ⁊c̃.

⸿ Explicit qð gl̃oſa de cõplxõnibus magĩri Ugonis.

V Trũ poſſit eẽ equale ad põdus. ⸿ Ad
ꝑtẽ affirmatiuã arguiť ſic. ſumme
calĩʒ põt ſucceſſiue trãſmutari ĩ ſũme frĩdũ:
ſʒ in hac trãſmutatõe nec̃io tranſibit ꝑ eq̃le
ad põdus ĩter calĩm ⁊ frĩdũ. ğ tale põt dari. maioꝛ pʒ.
in gnãtione aq̃ ĩmediate ex igne: q̃ põt eſſe: vt pʒ. 2. de
gnãtione. ⁊ minoꝛ pʒ. q2 in tali trãſitu tm̃ erit de calĩta
te quãtũ de frigiditate. ⸿ Cõfirmať. mixtũ a dñio cali
dũ põt trãſmutari in mixtũ a dñio frigidũ. ğ erit in me
dio aliq̃ñ participãs equalĩr calĩitate ⁊ frĩditate: ⁊ ſem/
per erit ↄplexionatũ hñs de calĩitate tm̃ quãtuʒ de fri/
giditate: ⁊ ꝑ ↄñs equale ad põdus ⁊ vnũ nõ repugnat
alteri. ğ ⁊c̃. ⸿ Scðo pꝛincipalĩr arguiť ſic. põt dari coꝛ
pus ad pondus equale graue: ſicut leue. ergo eq̃le ad
põdus. pʒ ↄñtia. ⁊ aſſumptũ arguiť: q2 ſũme graue põt
ꝑ ↄtinuã trãſmutationeʒ trãſmutari ad ſũme leue: ſed
tunc aliq̃ñ vtroq3 contrarioꝛũ participabit. ğ aliq̃ñ ita
graue ſicut leue. ⸿ Tertio: elĩntis eq̃lis virtutis inuicẽ
applicatis tãdem ꝓducetur equale ad pondus: ſʒ pñt
elĩnta applicari equata virtutibꝰ. ergo ⁊c̃. minoꝛ eſt cla
ra: ⁊ arguiť maioꝛ. q2 cuʒ applicanť ſumma in gradu ⁊
eq̃ta virtutibꝰ agunt ⁊ reagunt vt pꝛo nunc ſupponiť:
ſʒ tũc non ceſſabit actio niſi ꝑꝑ ſilĩtudinẽ: ſilĩtudo autẽ
erit qñ tm̃ erunt in mediȷ́s gradibꝰ ↄtrarioꝝ qualitatũ
⁊ ꝑ ↄñs facient equale ad pondus. ⸿ Quarto ſic. põt
dari mixtum ↄplxõnalĩr calidum: ⁊ põt dari mixtum cõ
plexionalĩr frigidum. ğ equale ad pondus. tenet ↄñtia.
⁊ aſſumptũ: q2 cui non repugnant extrema non repu/
gnat medium. pꝛobať ↄñtia. q2 ſi non repugnat forme

UVA. BHSC. IyR_044_2

mixti:vt mixtū eſt dn̄ium caliditatis ſupra ſrigiditatē
nec eɔ̄:tūc ēt illi n̄ repugnat ɔ̄rioꝝ eq̄litas eoꝝ. ¶Cō
firmat̄:dat̄ mixtū ɔplōnalr̄ calꝫ.ḡ cū calītate ītēſa pōt
ſtare ſriditas remiſſa.tꝫ ɔn̄tia:q2 non vɩ̄ alter modus ꝑ
quē ɔplō media īter duas q̄litates gn̄e niſi ābaꝝ ḡdus
in mā̈ ſil̄ remaneāt: ⁊ vltra.igit̄ ḡdus mediꝰ calītatis
ꝑt ſtare cū ḡdu medio ſriditatis ī mixto.tꝫ ɔn̄tia: q2 n̄
plus repugnat mediꝰ ḡdus medio ḡdui q̄ꝫ ītenſus re
miſſo.⁊ h̄ argumētū deducē ꝑt ꝙ ꝑt dari eq̄le ad pon
dus:nō tm̄ ꝑ īſtās durās: ſꝫ ꝑ tp̄s.qnto ꝓ iſto ē Gal.
ꝑ̊ ꝺ ɔplōnibꝰ.c.vlt.⁊ penultīo cū dixit.dicamus ḡ qm̄
ꝑꝑea ꝙ mediȳ ī vnoqꝫ generū:⁊ ꝓpꝛie in vniuerſa ſb̄a
gn̄atio ſit a cōmixtiōe extremoꝝ oꝫ necio vt ſit eiꝰ eſti/
matio ⁊ cognitio ex illis.vult igit̄ h̄ ꝙ ſit aliqꝺ mediū ī
vniuerſa ſb̄a:⁊ ī eodē caplō paulo inferiꝰ. Et qm̄ pal
ma poſita ē inſtr̄m ſenſus.ſ.hoi ſapiētiſſimo aīalium ⁊
pꝛudētiſſimo ipſoꝝ:⁊ ꝑꝑea opꝫ vt ſit elōgatio cutis eiꝰ
ab oibus extremitatibus.ſ.calō ſrīdo humido ⁊ ſicco
elōgatio eq̄lis.Et h̄ qdeꝫ ſentit Halyab.ꝑ theoꝛice.

Ad oppoſitū ē Aui.1.ꝑmi ca. ꝺ ɔplōnibꝰ cū dix̄: ſꝫ medicꝰ phyco cre
dere oꝫ ꝙ eq̄le ſꝫ hāc ɔſideratōeꝫ quā diximꝰ.i.ad pō
dus īpoſ̄e eſt q̄cūqꝫ mō repiri.Et Auer.2.de gn̄atōe.
ɔ̄ Gal.dixit.Et ex h̄ hoi appꝑebit īpoſ̄e eē aliquā ɔplō
nē eē tēperatā quā poſuit Gal.ſ.tēperātia:q̄ ē ſm̄ ex/
trema ɔplōnis ſpēi in q̄ ɔſiderat medicina. cōſtat ḡ ꝙ
negat tēperātiā:q̄ ē invniuerſa ſb̄a:q̄ ē ad pōdus.Idē
vult Auer.10.met.cō.23.Et h̄ ꝓut īpoſ̄e ē inueniri cō
plexionē mediā in extremis ɔ̄rȳs:vt dicit Gal. Itē ꝑ̊
de celo cōmē.7.cū dixit.īpoſ̄e eſt.n.in coꝛꝑibꝰ ɔpoſi/
tis aliq̄ cōponi eq̄lr̄.Et idē.2.colꝫ.c.vlt.cū dicit.⁊ ꝺ
h̄ habebūt manifeſtā declinatōeꝫ:q2 nūq̄ꝫ inuenit̄ tēpe
rata ɔplō in ꝓpoꝛtiōe primaꝝ qualitatū q̄ttuoꝛ:h̄ ē tē
perātia:que eſt ſm̄ extremitates.i.ſm̄ extremas q̄lita
tes.Et ꝑ̊ Cano.cōmē.24.ſm̄ vnā cotationē in fine di
xit.ſi poſſit inueniri cōplexio equalis talr̄.ſ. ꝙ elr̄a ī il
la cōmiſceant̄ equaliter minime inueniret̄ aliq̄ opatio
in hac ɔplexiōe primis q̄litatibus appꝛopꝛiata eſſetqꝫ
neceſſariū:vt neqꝫ hr̄et vnā foꝛmā.hec Auerrois.

Pro ſolōne huiꝰ dubȳ ꝑ̊ ponā q̄dā ꝑambu la de expōibꝰ noīuꝫ.Scō narrabo famoſas opiniōes ī mā̈.Tertio ponā determina
tionē ſꝫ ꝙ mihi videbit̄ eē cōſoꝛme mētibus auctoꝝ ⁊
v̄itati.¶Quātū ad ꝑmū notādū ꝙ īueniunt̄ iſta noīa
in vſu loquēdi medicoꝝ ī iſta mā̈:eq̄le ad pōdus:eq̄le
in vniuerſa ſb̄a:eq̄le in vltīo tēperamēti ſꝫ extrema in
fine exn̄tia tēperamēti:aut ſm̄ extremitatē : ⁊ vɩ̄ mihi
h̄ oīa ſumi ſynonomice. nā ꝑ oīa illa ītelligit̄ eq̄le ad
pōdus ſiue tempatū v̄e exn̄s ī medio ꝑ eq̄ diſtātiā ab
vltimis extremis ɔ̄rioꝝ: in q̊ꝝ medio exiſtit. nā qꝺ eſt
vere mediū inter calidiſſimū ⁊ ſrīdiſſimū:humidiſſimū
⁊ ſicciſſimū ꝓ quāto in q̄litatibus:ī qbus ꝑticipat oīs
ſb̄a elemētaris dɩ̄a Gal.ī ꝑ̊.de ɔplōnibus: tēperatuꝫ
in vniuerſa ſb̄a ꝑꝑ dictā cām:id ēt dɩ̄ eq̄le ad pondus:
q2 eq̄liter ɔtrarȳs ꝑticipās ac ſi pōdere eq̄li vtroqꝫ ꝑti
cipet:dɩ̄ aūt ab Auer.eq̄le vltīo tempatū ſm̄ extrema
in fine exn̄tia:aut ſꝫ extremitates:q2 tempatū erit me
diū nō inter quoſdā gradus ɔ̄rioꝝ:ſed īter extremos.
nā tꝑatū ſm̄ extrema latitudīs ſpeciei humane nō dɩ̄
vt ſit ab eo tꝑatū ſm̄ extrema:neqꝫ ſm̄ vltimū.¶Se/
cūdo ꝑncipalr̄ nota:ꝙ tēperatuꝫ ad pōdus pōt dici ꝙ
vere tēperatū eſt ī medio extremitatū quarūcūqꝫ ɔtra
rietatū ꝑ eque diſtātiā.vt.v̊.g. in calō ſrīdo leui ⁊ gra
ui ⁊ humido ⁊ ſicco.Uel ſcō.q2 in oibus iſtis tribus
ɔ̄rietatibus ſit eq̄le ad pōdus ꝓ vere medio īter extre
ma alicuius ɔ̄rietatis ꝑ eq̄ diſtātiā pōt intelligi duobꝰ
modis.vno mō:q2 tm̄ hꝫ de ḡdibus ⁊ multitudine ɔ̄/
rioꝝ in q̄cūqꝫ ſui ꝑte:quātū hꝫ de ḡdibus ⁊ multitudi
ne alteriꝰ.v̊.g.ſubꝫ hn̄s ī ſe medietatē totius latitudīs
calītatis: ⁊ medietatē totius latitudīs ſrīditatis dice/
ret̄ h̄ mō eq̄le ad pōdus.ſcō mō dicat̄ eq̄le ad pōdus
ꝑꝑea q2 hēat foꝛmā vnā mediā diſtinctā realr̄ ab vtra/
qꝫ ɔtrariaꝝ q̄litatū:q̄ ſit vere media inter illas:ꝑ h̄ ꝙ ē
equalr̄ ꝑticipare nā̈ vtriuſqꝫ ɔ̄rietatis in extremis:pu/
ta equale ad pōdus īter calꝫ ⁊ ſrīdū nō dɩ̄ h̄ mō.q2 ha
beat tot ḡdus:⁊ eque intenſos calītatis:ſicut ⁊ ſridita
tis:ſꝫ q2 in eo eſt ɔplō:q̄ ē q̄litas ab ābabus extremis
diſtincta:q̄ vere eſt media inter ſūmū caloꝛē ⁊ ſūmū ſri
gus ꝑꝑea ꝙ eq̄liter ꝑticipat nā̈ vtriuſqꝫ extremoꝝ:⁊ h̄
mō loquit̄ Aui.1.ꝑmi cap.de ɔplexiōibus:q dixit: vt
ſit ɔplexio eq̄lis ita vt quātitates q̄litatū ɔ̄riaꝝ ſīt eq̄les
non ſuꝑantes nec ſuꝑate:⁊ ſit ɔplexio q̄litas in medio
eaꝝ vere.Quarto nō:ꝙ de mō ɔplexiōis q̄ꝫtū ad ꝓdu
ctionē diuerſe īueniunt̄ pōnes.nā oēs antiq phi vidē
tur ɔcoꝛdare:ꝙ ɔplexio ꝓducit̄ ex actiōe ⁊ paſſione cō
trariaꝝ qualitatū in elr̄ntis ⁊c.ita vt ex illa reſultat vna
q̄litas media īter extrema ꝑticipās nā̈ vtriuſqꝫ extre/
moꝝ.⁊ h̄ īnuit Auer.2.colliget.c.ꝑ̊ ⁊ vlt.de gn̄a.c.5.⁊
10.meta.cō.23.ꝙ Aui.in diffōne ɔplexionis ꝑma ꝑmi
⁊.12.de aīalibus:⁊ Gal.1.de vtili.ca.9. Alȳ vero dn̄t
vnā vere ſimplicē qualitatē ſecundā eſſe ipſaꝫ ɔplōneꝫ
a pꝛimis non ꝓductā:neqꝫ ꝓducibilē:ſꝫ īdigētē mixto
vel mixti virtute:aut celi ad h̄ vt ꝓducat̄:que tn̄ diuer
ſa ꝓducit ſm̄ agens ⁊ mā̈e diuerſitatē: ⁊ ideo in iſtius
ꝓductione q̄litates pꝛīe nihil faciūt pluſq̄ꝫ mā̈ꝫ ꝑpare
ſalteꝫ ꝑtialr̄.Quīto no.ꝙ lꝫ eq̄le ad pondus ī q̄litati/
bus motiuis localr̄ ꝙ eēt tale:ꝙ tm̄ hr̄et ꝺ ḡdibus le/
uitatis ignis q̄ꝫtū ꝺ gradibus grauitat̄ terre:⁊ eq̄ po/
tentes:ſilr̄ de gradibus leuitat̄ aeris:⁊ grauitat̄ aque
qeſcetqn̄ ponētur directe ꝑ medietate in aq̄:⁊ ꝑ me/
dietate in aere:vt pꝫ calculāti:nec oꝫ ꝑteꝫ q̄ eſt ī aqua
aſcēdere ſurſuꝫ:q2 ꝓhibet̄ a ſuꝑioꝛi:tn̄ eq̄le ad pōdus
in iſtis q̄litatibus imagīatis reduct̄ ad foꝛmā vnaꝫ:q̄
non plus habeat ꝺ ḡuitate terre q̄ꝫ de nā̈ leuitat̄ ignis
ſilr̄ de leuitate aeris ⁊ grauitate aq̄:hoc aūt vbiqꝫ qe/
ſceret:aut vbiqꝫ moueretur.Et ad hūc ſenſum loqtur
Auer.1.de celo ɔmen.7.ꝺ eq̄li inter graue ⁊ leue:ali/
ter n̄ eſſꝫ eius ſn̄ia v̄a.Et ego ꝓ nūc mihi īſtitui nihil
plus de eq̄li īter q̄litates motiuas dicere:ſꝫ tm̄ de eq̄/
li īter q̄litates alteratiuas:⁊ h̄ de ꝑ̊ arti.¶Quātuꝫ ad
ſcōm ɔſidera ꝙ duo ſunt modi rn̄dendi ꝑncipales ī il/
la mā̈:ſꝫ in vtroqꝫ illoꝝ īueniuntur varȳ ſpāles modi.
Pꝛimus ḡ modus rn̄dendi q vɩ̄ īter modernos ꝺſcen
diſſe a Petro ꝺ aluernia ɔcedit:ꝙ ꝑt dari eq̄le ad pon
dus:⁊ in hoc conueniunt ipſe:⁊ pꝛo parte Conci.dɩ̄ia
18.in vna reſponſione:⁊ Marſi.⁊ Jaco.de foꝛli. Sed
pꝛo ſoluendis ⁊ gloſandis auctoꝛitatibꝰ oppoſitū dicē/
tibꝰ dicit ſcō Petrꝰ de aluernia:ꝙ tale eq̄le ad pōdus
nō durat niſi ꝑ īſtās:⁊ h̄ volūt doctoꝛes illud negātes
nā cū medici ɔſiderāt ſanitatē durabilē: iō illā nō cōſi/
derant ⁊ negāt eā eē:q2 nō pōt eē niſi ꝑ inſtās. Et ī h̄
tendit rn̄ſio Cōci.vna lꝫ in q̄ōnis determinatiōe oīno
cōplōnē illā eq̄le ad pōdus dari negauerit eſſe poſ̄e.
¶Scōs modus ē Thome de garbo q abſolute cōce/
dit ꝙ ꝑt ɔplō eq̄lis ad pōdus durās ⁊ ꝑſeuerās īueni
ri:⁊ nō tm̄ vna:ſꝫ due adiuicē ſpē diuerſe: q̄ꝝ q̄lꝫ erit
eq̄lis ad pondus:⁊ iō auctoꝛes h̄ negātes errauerūt.
¶Ad hāc aūt ɔ̄nē ꝓbandā mouet̄ pluribꝰ rōnibus:⁊
ſupponit̄ ꝑ̊ ꝙ mixtū calꝫ ⁊ hūidū pōt ꝑ paulatinā trā/
ſmutationē factā ī q̄litatibꝰ trāſire ī mixtū ſrīdū ⁊ ſiccū
ita tn̄ ꝙ ſemꝑ illiꝰ mixti mā̈ ſit ſub foꝛma mixti:⁊ nō ve/
niat ad elementarē nā̈m:⁊ tūc argr̄ ſic.h̄ mixtuꝫ ē cali/
dum ⁊ humiduꝫ ⁊ ꝑ paulatinam trāſmutationeꝫ trāſ/
mutabit̄ ad ſrīdū ⁊ ſiccū.ḡ aliqn̄ deſinet eē calꝫ ⁊ hūi
dū.ſit igr̄.b.illud īſtās: ⁊ q̄ro an tūc erit calꝫ ⁊ hūiduꝫ
vel ſrīdū ⁊ ſiccū vel nō:ſi erit calidū ⁊ hūidū.ergo ca/
liditas in illo excedit frigiditatē ⁊ humiditas ſiccitatē:
⁊ cū ille exceſſus ſit diuiſibilis nō totus ſubito deꝑde/
tur.igit̄ ꝑ tp̄s poſt hoc remanebit calidum: ⁊ ideo nō
deſinit eſſe calidū ⁊ humidū.Et ſi dicat̄ ꝙ ꝓ illo inſtā/
ti ſit

ti ſit frigidum: dicit̄ ꝙ prius fuit frigidum cum minori
exceſſu: ⁊ ſic ꝙ nō deſinit: imo ꝙ priꝰ deſinebat eē calꝫ.
appꝫ ergo ꝙ i inſtāti ꝑ q̄ deſinit eē calꝫ ⁊ hūi dū nō eſt ca
lidū nec fridū nec hūidū nec ſiccū: ⁊ tñ ē ꝯplexonatū: cū
ſit mixtū: vt pꝫ ex cāu. ergo dabit̄ ꝯplō media: q̄ nō ē calīa
nec frida nec hūida nec ſicca: ⁊ iſta ē eq̄l ad pōduſ. Et
hoc argu. vtit̄ Petruſ de Aluernia ad affirmādū ꝯplō
nē eq̄lē ad pōduſ: ⁊ ē argumētū ēt fcm̄ a Cōci. dr̄ia. 18.
⁊ a Gen. ac oībus hāc mā̄ꝫ tractātibꝰ. ❡ Ad iſtō ergo ar/
gumētū ſunt multe rōes. Una ē Gen. in qōne de hac
mā: negādo. ſ. ſuppōnē: ꝙ mixtū calidū tranſeat in mi/
xtū frigidū eo ꝙ vt ipe dicit oē mixtū eſt calm̄ ⁊ humi
dū: vt poſtea dicet̄ in alia qōne ex eiꝰ opīone: ꝙ ſi aliq̄
mixta appent frida: h̄ eſt: qꝛ parū hn̄t caloris reſpectu
nr̄i. ❡ Cōtra hāc rn̄ſionē arguit Tho. qꝛ iſta negat ſen
ſum: puta lapidē ⁊ ferꝝ eē frigida: ſilr. n. poſſemꝰ dicē
ꝙ nix ⁊ glacieſ nō ſunt frida: ſꝫ hn̄t calorē diminutū ⁊
ꝑ tāto tactꝰ nō pōt eē iudex in friditate actuali alicuiꝰ
ſimplicis: qn ſibi vicinā iudicet friditatē alicuiꝰ mixti. ergo
dicemꝰ ſenſuꝫ errare de plī q̄ꝫ ſit medietas totiꝰ latitu/
dinis: puta tāgēdo ferꝝ qō vr̄ fridū: ſic aq̄ vl̄ glacieſ:
⁊ tñ hēbit minꝰ de friditate q̄ꝫ ſit friditas aq̄. ❡ Scdo
ſolet rn̄deri ad argumētuꝫ dicēdo: ꝙ in h̄ caſu eq̄le ad
pōdus nūq̄ꝫ erit actu naꝫ nō in eē q̄eto: ſꝫ ꝑ inſtās ⁊ in
motu: ⁊ hoc nō reputāt q̄dā incōueniēs: vt dcm̄ eſt ꝑ.
❡ Cōtra. cui nō repugnat eſſe ꝑ inſtās: eidē nō repu/
gnat eē ꝑ tp̄ſ: ſi ergo eq̄le ad pōduſ n̄ repugnat eē ꝑ iſtāſ:
idē nō repugnat eē ꝑ tp̄s. ❡ Cōfirmat̄: qꝛ in tali iſtāti
poterit occurrē cā ita fortis ad ꝓhibēdū alteriꝰ q̄litatis
remiſſionē: ſic erit fortis cā eiuſdē q̄litatis remiſſiua: ⁊
poterit ꝑ tp̄s h̄ applicata remanere: igr̄ poterit facē: ꝙ
illud ꝑ tp̄s remaneat equale ad pōdus. Preterea. pari
rōne nō eēt aſſignāda ꝯplō: q̄ eēt niſi in iſtāti cū corpꝰ
nrꝫ ꝯtinue ſit in trāſmutatiōe: vt. 3. tegni. nō ergo h̄ eſſet
plus ſ̄ō eq̄li ad pōdus q̄ꝫ de alia: vtputa q̄cūqꝫ data eq̄/
li ad iuſtitiā. Et he rōes ſunt ꝯ pmā pōnē Petri de Al
uernia ⁊ ſequētiū. Preterea. h̄ nō vr̄ verū ex Aui. ſnīa
⁊ Auer. cū dicāt hoc eē iplē repiri eq̄leꝫ ad pōduſ q̄uo
ꝯplōnē: ⁊ eorū rō vt patebit infra ꝓbat equalr̄: ꝙ nō p̄t
eſſe i inſtāti aliq̄ neqꝫ tpe. ❡ Tertia rn̄ſio ad argumētū
quā dant plēs antiq negādo hāc ꝯn̄aꝫ: ex mixto calō
fit trāſitꝰ imediate in mixtū frigidū. ergo aliqn̄ erit eq̄le ad
pōdus. Et ad ꝓbōneꝫ dico ꝙ in tali inſtāti: in q̄ deſinit
eē calꝫ ipꝫ eſt fridū: ⁊ ꝑ aliquē exceſſuꝫ excedit friditas
calītatē: ſꝫ ꝯtinue ꝑus ecōtra calītas excedat friditatē:
⁊ ſic ꝯcedit̄ illū exceſſuꝫ eē acq̄ſitū ſubito: ⁊ rō ē: qꝛ pria
ꝯplō corrūpit̄: ⁊ ſcd̄a introducit̄ ⁊ p̄cedit alteratio ter/
minādā ad iductionē noue ꝯplōnis fride: cū ergo ꝓuenit
mixtū ad gradū calītatis ita remiſſuꝫ: ꝙ cuꝫ illo ꝯplō
pria nō ſtaret: tūc illa ſubito abijcit̄ ⁊ introducit̄ noua
forā ⁊ noua ꝯplō cū gradibꝰ friditat̄ illā ꝯplōnē ſequē
tibus: ⁊ in tali acq̄ſitione graduū ꝑ ſeq̄lā ad formā ſu/
bito acq̄ſitā nō incōuenit ſubito certū exceſſuꝫ acquiri
vniꝰ ꝯrioꝝ ſupra reliquū. ⁊ h̄ pꝫ. ❡ Et h̄ rn̄ſio eſt antiq̄
q̄ ſ̄fēdi fortaſſe poſſꝫ: ſꝫ tñ tenēdo vt cōis ſchola tꝫ ꝙ ꝑ
potētiā finitā nō acq̄rit̄ ſubito certa mēſura itenſiōis:
aut deꝑditionis in q̄litatibꝰ primis. argu. ſtaret in vi/
gore ſilr̄ imō. ❡ Confirmat̄ qꝛ ſic ſe hꝫ motꝰ localis ad
diſtātiā terminoꝝ: iter q̄s eſt motꝰ ita ſe hꝫ motꝰ altera
tionis: ſed in motu locali ab vno termīo ad aliū termi
nuꝫ mobile ꝯtigit attingē mediū ꝑ eq̄ diſtātiaꝫ ab ex/
tremis. ergo a pari in alteratione de ſūmo calō ad ſummū
fridū mobile deuenit ad eq̄ diſtātiā ab vtroqꝫ ꝙ n̄ erit
niſi fuerit eq̄le ad pōdus. ❡ Scd̄a rō p̄ncipal̄ ēt Tho
me ē: ſupponēdo ꝙ n̄ in oī: ſꝫ tñ in mltis ꝯplōnibꝰ in/
ducēdis p̄ter q̄litateſ ⁊ forās eltoꝝ req̄rit̄ agēs ſ̄termi
natū illā ꝯplōnē itēdēs. ſ. ſupceleſte aut mixtū: h̄ pꝫ: qꝛ
ex Auerroi. 2. colꝫ. ca. ꝑ. q̄lꝫ ꝯplō ꝓducit̄ ꝑ modū digō
nis: digō āt nō ē a calō nāli: ſꝫ eltari ⁊ ꝓpō. ergo q̄lꝫ ꝯplō
ſit ab agēte alio ab eltari: ꝙ ſi n̄ de q̄lꝫ h̄ velimꝰ ꝯcedē

ſaltē ꝯcedēdū erit de multis: i quibꝰ manifeſte vr̄ req̄ri
agēs determinatū. ❡ Scdo ſupponit̄ ꝙ v̄tutes p̄maꝝ
q̄litatū eq̄les pn̄t adīuicē agē: h̄ ſuppō ꝑ pꝫ. ex Gal.
3. nāliū virtutū. c. 7. ad p̄ncipiū cuꝫ dicit: neqꝫ. n. agūt
duo corꝑa efficē: ⁊ pati apta nata ſil̄ pati ⁊ efficē: vl̄ al
teꝝ q̄dē efficere: alteꝝ aūt pati. nā ſi q̄dē paria ſunt vir
tutibꝰ ex pari efficiēt ⁊ patient̄. Et pꝫ ſuppō rōne: qꝛ
minꝰ potēs pōt agere in magis potēs. ergo multo fortius
eq̄le aget i ſibi eq̄le. ❡ His ſuppoſitis arguit̄ ſic. agēs
a q̄litatibꝰ pōt eē intēdēs ꝯplōnalē formā mediā ꝑ eq̄
diſtātiā iter extrema ꝯria: ſꝫ elnta eq̄ta adīuicē agen/
tia ſt ꝯuenīēter diſpoſita ad hāc actionē recipiēdā. ma
ior pꝫ. qꝛ nullā claudit nālē repugnātiā ꝙ agēs itēdat
vnā q̄litatē: q̄ itēderet eē nāle calm̄ i ſuo calore remit
tere: ⁊ ad mediū ducere ⁊ ita aliō frigꝰ in ſuo frigore re
mittere ⁊ ad mediū gradū deducere: ⁊ mīor pꝫ: qꝛ elta
ꝑ eoꝝ actionē ⁊ paſſionē adīuicē mediātibꝰ p̄mis q̄li
tatibꝰ ſufficiēter diſponūt̄ ad recipiēdā ꝯplōnē ab agē
te: cū vnū alteri dn̄at̄: ſꝫ eque bn̄ agūt ⁊ patiunt̄ adīui/
cē: cū ſunt eq̄lia i v̄tutibꝰ: vt dixit ſcd̄a ſuppō. ergo elta il
lo mō eq̄ta ſunt ſufficiēter diſpoſita. ❡ Cōfirmat̄: qn̄
duaꝝ q̄litatū vna eſt fortior ⁊ alia d̄bilior magis tēdūt
in corruptionē q̄ꝫ ſi eēnt eq̄les. ergo minꝰ ē apta ibi ꝓduci
ꝯplō ſapiēs vtriuſqꝫ nām. ſi ergo altera dn̄ante introducit̄
ab agēte extrinſeco: multomagis poterit itroduci cuꝫ
erit eque potēs. ❡ Cōfirmat̄. nullā nālē repugnātiam
claudit induci vel eſſe talē virtutē: q̄ oīa hn̄tia calītatē
ſuꝑ mediū ifridet: ⁊ oīa hn̄tia friditatē ſupra mediuꝫ
calefaciat. igit̄ poterit eē. aſſumptū pꝫ. qꝛ ſiue ꝯria mi/
xta debēt eē actu ſiue v̄tute: nō plus repugnat iſta eſſe
ſil̄ in gradu medio q̄ꝫ ſi vnū ſit ſub g̃du termināte tres
q̄rtas totiꝰ latitudīs: ⁊ aliqō ſub gradu termināte vnā
quartā: puta vnū ſub gradu vt ſex: aliud ſub gradu: vt
duo: ſꝫ h̄ ſcd̄m pōt eē. ergo ⁊ p̄mū. ❡ Preterea quāto aliq̄
diſpō ē magis diſtās a nā ſimplicis tāto ſibi magis ꝯue
nit rō mixtiōis. cū ergo ꝯria ad mediū alterata maxīe di/
ſtāt a nā ſimpliciuꝫ: ⁊ magis q̄ꝫ alterata: altera dn̄ante
ſeq̄t ꝙ illis magis ꝯuenit rō mixtiōis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s i illis:
⁊ ꝑ illa magis pn̄t iueniri: poterit ergo dari ꝯplō eq̄lis ad
pōdus: ⁊ qꝛ nō repugnat ꝯplōnes eiuſdē gradꝰ caloris
iductiuas eē diuerſaꝝ ſpēꝝ ⁊ diuerſaꝝ ꝑfectionū: vt cō
ſtat i multis medicīs ſilīs gradus q̄ ſunt ſpē dr̄ntes: iō
nō repugnabit multas dari cōplexiōes eq̄les ad pon/
dus iter cali. ⁊ fri. q̄ tñ ſunt dr̄ntes adīuicem ſpecie.
❡ Cōtra hāc poſitionē nō opꝫ rōnes ducere. fuit eniꝫ
Tho. vir q̄ ꝓ gloria recipet gradū Ariſt. ⁊ Gal. Sꝫ qꝛ
ipſe i qōne de mō q̄ mixta ſunt ex elīs ꝯpoſita putat ꝑ
incōueniēti elntares q̄litates eē in mixtis. Iō vr̄ velle
ꝙ oīs talis q̄litas in mixtis iuēta ſit ꝯplōnalis q̄litas:
⁊ ex illo arguit̄ aliq̄s ꝯplōnes fieri ex elntis ⁊ eltaribꝰ
q̄litatibꝰ ſaltē: qō pō negat. nā poſē ē vnū mixtū calm̄
ꝑ approximationē terre fride fieri fridū: aut ꝑ approxi
mationē aq̄: h̄ dato vel friditas illa in mixto illo iuēta
ē qualitas elntaris: aut nō: ſi ſic. ergo in mixto cū cōplōne
ſtāt cōiūcte ꝯplōnes elntares: qō ipſe hꝫ ꝑ icōueniēti:
imo huiꝰ oppoſitū ſumit ꝓ fundamēto ad oñdendū ꝙ
q̄litates eltares nō ꝯſtituūt ꝯplōnē ſi ſit qualitas ꝯplō
nalis: cū nullū ſit agēs ꝑticulare fridā ꝯplōnē intēdēs
niſi elāre: ſequit̄ ꝙ qualitates elāres faciūt cōplexionē
nec ipſe pōt hoc negare niſi velit negare ſenſum: vide
mus eniꝫ ꝙ calītas ignis calefaciēdo ducit ad ethicaꝫ:
vt in balneo ſicco. Forte dr̄ ꝙ aliqua ꝯplō ſit ex actiōe
qualitatū elntorū: ſed nō oīs: ſed ſufficit ad dādū equa
le ad pondus ꝙ aliqua talis ꝯplō ſit eo mō quo ſupra
argutum eſt. Cōtra. ſi aliqua qualitas in mixto cōuenī
ret forme ſue ⁊ agēs oꝑa ſilīa oꝑibꝰ qualitatū primarū
inueniret̄ facta ex actione primaꝝ qualitatū: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſ
ſet aliqua cōplexio: cū ſolū talē qualitatē iſti dicūt com
plexionē: q̄ ꝓuenit ex tali actiōe. ſeq̄tur ꝙ oīs comple
xio ex tali actione prouenit: ꝙ autē ſolum talē vocent

UVA. BHSC. IyR_044_2

doctores ↄplōnē ↄſtat ex diffōnib⁹ poſitis ī pn̄ti qōne
ꝛ iō de illa ↄplone q̄rēda:q̄ fit ex actiōe ꝛ paſſiōe pma
rū q̄litatū in elm̄tis reptaꝝ ſua rō nō cōcludit. ¶ Prete
rea. ſua rō ſiue poſitio deſtruit oēz ordinē ſcie: de gnō
ne: de mixtiōe: de putrefactiōe: ꝛ p ↄn̄s: de nutricatōe
augmēto: ꝛ oī mixtoꝝ ꝓuētu: nō. n. poterūt dari gnā/
lia documēta: ꝙ gnō fiat a calore nāli: ꝛ putrefactio ab
extraneo: ſed qꝛ oīa ſunt opa q̄litatū ſimpliciū: q̄ nō fiunt
a qualitatib⁹ elemētarib⁹: ꝛ reſpectu determinatoꝝ ef
fectuū opꝫ hr̄e determinatas cās: q̄ in nullo genere no
bis noto cōueniūt: oportebit oīa illa ignorare ex cā: ꝛ
nō opꝫ apud bonū phyſicū: vt inducant̄ forme: nec re
qrit̄: vt miſceant̄ ptes: ſꝫ ſolū: vt a talib⁹ q̄litatib⁹ alte/
rent̄: vt res penit⁹ experiētie ꝛ mētib⁹ philoſophātiū
abſonū. ¶ Terti⁹ modus rn̄dēdi eſt Marſilij cōceden
do: ꝙ dat̄ eq̄le ad pōdus ēt p tp̄s durās: ꝛ cōmixtū ex
q̄ttuor q̄litatib⁹ elemētarib⁹ equalr̄ ↄcurrētib⁹: ꝛ dicit
nullū tale eē mixtū pfectū pfectarū opationū pductiuū
ꝛ h̄ ſufficit penes ipꝫ ꝓ auctoritatib⁹ negātib⁹ eq̄le ad
pōdus. Sꝫ ↄ hāc rn̄ſionē vident̄ auctes ſupra allegate
que dn̄t ꝙ ſit penit⁹ impoſſe: ꝛ erūt rōnes poſite infra
ꝓ opinione negāte. ¶ Quart⁹ modus rn̄dēdi eſt Jac.
d Forliuio q ſupponit ꝙ cuiuſlibet mixti forma ē vni⁹
determinate pfectiōis eſſentialis. Supponit ſcd̄o: ꝙ ē
ipoſſe duo ↄtraria eē eiuſdē pfectiōis eſſentialis. pꝫ. qꝛ
vnū eſt p modū poſitiui: ꝛ reliquū p modū priuatiui.
¶ Ex quib⁹ ſequit̄ ꝙ ē impoſſe duo vniformiter mixta
equalr̄ cōuenire: qꝛ eſt impoſſe ad mixti formā equalē
hr̄e ꝓportionē. ¶ Et ex hoc ſequit̄ ꝙ oē mixtū hn̄s eq̄
liter de vtroqꝫ ↄrioꝝ nō ē neceſſario nālr̄ diſpoſitū: cū
nō hēat ↄplōnē ſue forme nālr̄ cōuenietē. Iſte modus
deuiat a mētib⁹ auctorū: qꝛ dn̄t nullo modo poſſe eſſe.
¶ Scd̄o qꝛ īnuit ꝙ mixtū nālr̄ diſpoſitū ſemp plus hꝫ
d q̄litate ſibi magis ↄueniēte: mō hoc eſt falſū: qꝛ ſtat
mixtū nāliter diſpoſitū min⁹ hr̄e de q̄litatib⁹ ſue forme
magis cōueniētibus. nā cuiꝫ plāte eſt ↄueniētior cali/
ditas q̄ꝫ frigiditas: ꝛ tn̄ ſtat ī plāta nālr̄ diſpoſita plus
eē de frigiditate q̄ꝫ de calitate: vt notat ſenſus: ſilr̄ cui
libet forme aīalis eſt cōueniētior caliditas q̄ꝫ friditas:
ſed inueniunt̄ aīalia in nāli diſpōne frigida a dn̄io re/
ſpectu eq̄lis ad pōdus. ḡ minor ē Gal. 2. ↄplonū ca. p̊
cū dixit. Propter h̄ dixerūt antiq ꝙ aīal eſt calꝫ ꝛ hu/
midū: nō ꝙ caliditas ꝛ humiditas abſolute vincāt: cuꝫ
multa aīalia videam⁹ frida ꝛ ſicca: ſicut epides: ꝛ cono
pes: ꝛ muſce: ꝛ apes. Preterea. Gal. p̊ cōplonū cap.
vlt. vult ꝙ cutis hoīs tēperati cū eſt optie diſpoſita: dꝫ
eē eq̄lis in vniuerſa ſuba: ꝛ equalr̄ hn̄s de calitate: ſi/
cut de friditate: cui⁹ oppoſitū vult h̄ pō. ¶ Quint⁹ mo
dus rn̄dēdi gnāliter eſt dicētiū: ꝙ nō det̄ nec pōt dari
eq̄le ad pōdus: ſꝫ qꝛ iterū aliq: vt Antoni⁹ de Parma
dn̄t poſt h̄ ꝙ dat̄ in inſtāti: ꝛ tm̄ ſcd̄ꝫ eſſe poſſe: ꝛ nō in
actu: ꝛ iſta ſunt verba: quoꝝ ſn̄īaꝫ melius expſſit Gē. ꝛ
vigoroſi⁹ ꝛ fundati⁹ eſt locut⁹: iō ſufficit hic Gē. pōnē
narrare: p qua intelligēda ſupponēdū p̊. ꝙ h̄ loqmur
tm̄ de eq̄li ad pōdus inter q̄litates elr̄toꝝ: q̄ ſunt pmū
mot⁹ alterationis. Supponim⁹ ſcd̄o ꝙ ↄplo eſt q̄litas
fcā ex actiōe ꝛ paſſiōe ꝛc. ita ꝙ ad ↄplonis gnātionem
opꝫ ↄcurrere q̄litates elr̄toꝝ actiue. Iſta ſuppō pꝫ p ex
diffōne ↄplonis ab Auicē. poſita pria pmi ꝛ. 12. d aīa
lib⁹. h̄ idē vult Auer. 10. met. cō. 23. ꝛ. 2. de gnātiōe. 2.
colliget. ca. p̊. ꝙ ſi dicat̄ hoc eē veꝝ de aliqua ↄplone:
tūc ſupponit̄: vt cōtēdam⁹ cū ↄteruis: ꝙ ſolū talē q̄lita
tē vocem⁹ ↄplonē: q̄ ꝓuenit īmediate ex actione ꝛ paſ
ſione pmaꝝ q̄litatū ↄriarū elm̄tariū: ſiue ad h̄ cōcurrat
aliud agēs: ſiue nō ꝛ ꝙ eſt actiua p ſe q̄litatū ſilīū q̄lita
tib⁹ elm̄tarib⁹: puta calefactiua infrigidatiua humecta
tiua ꝛ exiccatiua. h̄. n. ītelligūt doctores de cōplone: ꝛ
de ipſa h̄ mō loquūt̄. Utrū aūt a celo vel ab alio agēte
aliq̄ ſimplex q̄litas poſſit ꝓduci nō cōcurrente actiōe
primaꝝ q̄litatū elm̄toꝝ: q̄ q̄litas oēm q̄litatē ſupra me
diū gradū toti⁹ latitudīs intēderet corrūpere ꝛ ad me
diū ducere: ꝛ ſilr̄ de gradib⁹ friditatis h̄ dimittat̄ nō qꝛ
illa ſi eēt nō eēt ↄplo: ſicut nec lumē nec influētia cele/
ſtis ſunt ↄplones. ¶ Supponit̄ tertio ꝙ ad cuiuſlibet
vniuoce forē ꝓductionē: i q̄ opꝫ ↄcurrere ↄrioꝝ actōes
opꝫ vnū ↄrioꝝ pncipali⁹ q̄ꝫ reliquū ↄcurrē: ꝛ p modū ac
tus reſpcū alteri⁹ ↄrij. Iſta ſuppō ē Ari. 10. me. t. c. 23.
virtualr̄. ꝛ expſſe Cōmē. eiuſdē cōmē. cū dic̄ ipoſſe ē ꝙ
in ↄpoſitis ↄrijs ſint due ptes eq̄les: ſꝫ altera dꝫ eē do
mināſ: cui attribuit̄ forā. Et h̄ idē vult. 2. de gnā. c. 5.
ſepe alle. cū dixit: ꝛ ſi eq̄les fuerīt potētie. ſ. ↄrioꝝ: tūc
nō fieret aliq̄ forā: h̄ idē expſſe vult Auer. 2. colligꝫ. c.
vlti. cū dixit. ꝓpterea ꝙ vnaqueqꝫ res: q̄ appropriat̄ d
nec̄itate dn̄atiōi vni⁹ q̄litatis actiue: q̄ ſtat loco forē ꝛ
dn̄atiōi vnius q̄litatis paſſiue: q̄ ſtat loco māe. nā ſi eſ/
ſent ↄria eq̄liter ad talē actionē ↄcurrētia ſe īpedirent
īuicē ī pductōe tertij: qd̄ eēt vnū ſimplex. Nō aūt ē: qꝛ
ad vnū ſimplex ꝓducēdū nō ↄcurrūt vnq̄ꝫ duo diſpata
ex equo īmediate. Preterea. niſi ita eēt actio eſſet fru/
ſtra: qꝛ talis forā media ſi ex eq̄li cōcurſu ↄtrariorū fie/
ret nullius eēt opis approbati pmis q̄litatib⁹ ꝓducti/
ua: ꝛ h̄ īnuit Auer. paulopoſt eodē caplo cū dixit ſtatī.
Et ſi ita nō eēt ↄplonatū nō eēt vnū in forma: īmo eēt
duo: nulla ēt eēt recepta vna opatio ī ſuo termīo: nec
q̄litates ↄrie dn̄antes eēnt ſup ipꝫ ābe eq̄les ī potētia
vl in actu: qꝛ ex duab⁹ ↄrijs reb⁹ ī actu nō pt fieri vnū
in actu: nec ēt ex duob⁹ nō ↄrijs. Et h̄ ēt dic̄ clare prīo
canon. cōmē. 14. ī fine ↄmē. poſt mlr̄ta q̄ ī idē redeūt.
nā ſi poſſit īueīre ↄplo eq̄lr̄ talr̄. ſ. ꝙ elr̄ta ī illa eq̄lr̄ mē
ſurēt̄ mīme īueīret̄ aliq̄ opō ī hac ↄplone ī his q̄litati/
b⁹ approbata: eētqꝫ nec̄iū ne hr̄et formā vnā. ¶ Sup
ponit̄. 4. ꝙ eq̄litas ad pōdus ſi ſit ē ↄplo īſurges ex ↄ/
rijs q̄litatibus in q̄ꝫtitate ꝛ q̄litate ꝛ ↄtute ꝓductiua a
q̄lꝫ. nāe media īter illa p eq̄lr̄ de vtriuſqꝫ nā ↄticipat̄.
hoc pꝫ de mēte Aui. pria pmi ca. de ↄplonib⁹. ibi eniꝫ
dicit: ꝙ in eq̄li ad pōdus debēt eē q̄litates ↄrie nō ſu/
perātes: nec ſupate: ꝛ ↄplo dꝫ eſſe ī medio eaꝝ ↄ eq̄li
tates. ¶ Ultīo ſuppōit̄: ꝙ ſi aliq̄ forma media inter ↄ/
ria ꝓducat̄ ex actiōe ꝛ paſſiōe duoꝝ ↄrioꝝ: quoꝝ alte/
rum in ꝓductione dn̄etur: talis forma magis declinat
ad latus dn̄antis in ꝓductiōe: hec ſuppoſitio eſt expſ/
ſe Auerro. 2. de genera. cap. 5. cū dixit cū potētia eius
fuerit dn̄ans dn̄ata gnābitur ex eis aliqd̄ medium: ſed
tamen declinabit ad partem dominantis.

His habitis h̄ ē. 1. ↄ ꝛ rn̄ſiua: ipoſſe ē ſiue p tp̄s ſiue p īſtās eē ↄplonēꝫ
aliq̄ꝫ eq̄lē ad pōdus. ꝓbat̄: qꝛ īpoſſe ē q̄litatē ꝓductaꝫ
ex actiōe ꝛ paſſione ↄrioꝝ eē ↄe in medio illorū p eq̄lr̄
ↄticipare de vtriuſqꝫ nā. ḡ īpoſſe ē ↄplonē eſſe eq̄lē ad
pondus: tꝫ ↄn̄a. qꝛ oīs ↄplo eſt q̄litas h̄ mō ꝓducta: vt
dicit ſcd̄a ſuppō ꝛ nō eſt aliq̄ talis eq̄lis ad pōdus niſi
ſit illo mō ī medio ↄrioꝝ: vt dicit ſuppō quarta. aſſum
ptū aūt ꝓbat̄: qꝛ in cuiuſlibet talis forme ꝓductiōe oꝫ
vnū ↄrioꝝ dn̄ari: vt dicit ſuppō tertia. igit̄ oꝫ talē for/
mā magis declinare ad latus dn̄antis. tꝫ ↄn̄a. p ſuppō
nem vltimā. ſic igit̄ patet: ꝙ nec p tpe nec p inſtanti.
¶ Scd̄a ↄ Gen. eſt iſta: lꝫ īpoſſe ſit ex actiōe ↄriorū ex/
tremoꝝ eq̄ potētiū: ꝛ eq̄ potēter oppoſite applicatorū
formā aliquā inter illa ↄria mediā ꝓduci vel eſſe ꝓdu/
ctā: cōtingit tn̄ ex aliorū eq̄ potentiū: ꝛ eq̄ potēter ap/
plicatorū actiōe formā aliquā mediā ↄplonalē derelin
qui ex pria ↄne. pria ps hui⁹ ↄnis pꝫ. ſcd̄a ps ꝓbat̄. qꝛ
ↄria eq̄lia: ꝛ eq̄ potēter approximata pn̄t adinuicē age
re. alr̄. n. non opꝫ ꝙ cura fieret p ↄria in gradu Gal. 3.
tegni: ꝛ hoc idē vt ſupra dr̄ eſt de mente Gal. 3. nāliuꝫ
virtutū: ſed in tali actione p vnius eorū corruptionem
cōtingit formā aliquaꝫ derelinqui. ergo ꝛc. Idē patet
exemplo. nā ſi ſanitas eſt recedens a tēperamento per
vnum graduꝫ caloris: ꝛ approximet̄ medicina frigida
vnius gradus: iſta erūt ↄria eq̄ potētia: ex eorū actiōe
derelinquit̄

UVA. BHSC. IyR_044_2

derelinqꝫ ſanitas ⁊ tpamētū. ¶ Tertia ꝯ. n̄ ſolū ē īpoſſe
eē eq̄le ad pōdꝰ mediū īter ꝯria q̄ ſꝫ extrēa ꝯria ſic cali
diſſimū fridiſſimū. ſꝫ ē īpoſſe eē eq̄le ad pōdus mediuꝫ
īter ꝯria q̄ ſunt extrema latitudīs vniꝰ ſpēi. exēpli grā
ſpēi hūane: pꝫ qꝛ ſi extrema ꝯplō cal̄a hoīs ꝯcurrat cuꝫ
extrēa ꝯplōne frida ēt nulla ꝑueīet ꝯplō ſic argutū ē ꝺ
aliȷs ꝯriȷs. Et hāc dixit Auer. ītēdiſſe. 2. ꝺ gn̄atio. c. 5.
cū poſt allegata ſup̄ dixit vt refert Gēt. ⁊ ex h̄ patebit
tibi eē īpoſſe ꝯplōnē tpatā quā poſuit Gal. ſ. tpatā q̄ ē
ſm̄ extrema ꝯplōnis hūane: ī q̄ ꝯſiderat medicīa. notā
dū tn̄ ꝙ h̄ textꝰ nō fuit apꝺ Gē. correctꝰ vt īfra dicā: ⁊
iō dixit ꝙ Auer. negauit eq̄le ad pōdꝰ ꝙ eēt mediū. v.
grā īter ꝯplōnē fl̄aticā ⁊ colericā eiꝰ. ¶ Quarta ꝯ. Si
ꝑ poſſe aliqꝺ mixtū plus de cal̄itate q̄ꝫ de friditate per
ꝯtinuā alterationē ad h̄ deducereꝫ ꝙ hēret tm̄ ꝺ cal̄ita
te q̄ꝫtū de friditate illꝺ: qꝺ tūc nō eēt ꝯplōnatū ꝑ vnaꝫ
formā: pꝫ: qꝛ illa eēt eq̄le ad pōdus: ſi eēt: ⁊ h̄ nō p̄t eē
pꝫ ſcꝺo qꝛ cū illa ꝯria ſunt in actu ābo ⁊ hec ī potētia.
⁊ iō nulla reſultat ꝯplō. eēnt igiꝫ ī tali caſu in illo due
q̄litates aut due ꝯplōnes nō ꝯſtituētes vnā: ⁊ h̄ ꝯ col
ligiꝫ ī rn̄ſiōe Gē. ſcꝺa p̄mi. ¶ Ad tertiū argumētū Pe.
ꝺ aluer. Iſta vꝫ mihi ī ſūma pō Gē. ¶ Cōtra hāc pō
nē arguiꝫ ſic. p̄ria ꝯ ē ꝯ Ga. ꝑ ꝯplōnū. c. 7. ⁊. 8. vbi ex
p̄ſſe vult aliq̄ꝫ eē ꝯplōnē mediā in vniuerſa ſb̄a quā di
cit eē ꝯplōnē hoīs tpatiſſimi ⁊ cutis eiꝰ. ¶ Ad h̄ argu.
rn̄det v̄tualr̄ Gē. ꝙ Ga. fuit ī hac re ābiguꝰ: ⁊ nō bo
nū habuit intelꝫ de el̄tarībꝰ pōderibꝰ: ita dicit ī decla
ratōe. 14. ꝯnis qōnis de ꝓpinqtate hoīs ad equale ad
pōdus: ⁊ forte melius fuiſſet ſubtiliꝰ dicta Gal. cōſide
rare anteq̄ꝫ vitupoſe cōdēnare: ſꝫ dimitto argumēta ꝯ
ꝯnē p̄mā. q̄m ad ſenſuꝫ Gē. puto ipſam eē verā: ſꝫ nō
ꝯdiceret Ga. vt ip̄e putat. ¶ Cōtra ſecūdā ptē ſcꝺe ꝯ
nis arguiꝫ ſic. ex illa ſeqꝫ p̄rio nō oēm cōplexionē fieri
ex actione ⁊ paſſiōe primaꝝ q̄litatū el̄toꝝ cōtra diffō
nē ꝯplōnis: ⁊ pꝫ: qꝛ forma cōplexionalis media ꝯrioꝝ
eq̄liū eqpotēter agētiū actōe derelicta eſt ꝯplō penes
ip̄m: ⁊ ipſa nō ē ꝓducta ex actōe ⁊ paſſiōe q̄litatū el̄to
rū. ergo ⁊c̄. minor pꝫ: qꝛ nō eſt ꝓducta ex tali equali in
actu vt dicit p̄ria ps ꝯnis nec ex alia: qꝛ ibi nulla poniꝫ
taliū q̄litatū actio. ¶ Scꝺo ex ꝯne ſequiꝫ ꝙ nō oīs cō
plexio decliāret ad latꝰ vel ad ptes ꝯriȷ dn̄antis: qꝛ hec
ꝯplō nō declinat ad latus dn̄antis. ¶ Seqtur tertio.
nō in cuiuſlibet ꝯplōnis ꝓductiōe opꝫ vnū ꝯtrarioꝝ
eē ꝑ modū actꝰ: reliquū ꝑ modū potentie ⁊ terminati.
ſm̄ Auer. ī ſn̄ia. 2. colligꝫ. ca. vlt. ¶ Quarto ſeqꝫ non
eē repugnātiā aliquā nāle eē ꝯplexionē eq̄lē ad pōdꝰ:
cuius oppoſitū ipſe dicit in ꝓbōne ꝯnis p̄me. nā non
vr̄ repugnantiā claudere ꝙ ex actiōe ꝯriorum equaliū
derelinquaꝫ q̄litas ad nullū illoꝝ latus magis decli
nans. nā cuꝫ poſſit cōplō derelinq declinans ad latus
calidū. cū tn̄ cal̄m in actiōe illa nō vincat nō vr̄ rō q̄re
nō potius media derelinquaꝫ: nec ꝯ h̄ ꝓceſſerunt ar
gumenta ſupra facta vel auctoritates: qꝛ cōſtat argu
menta ꝓcedere tm̄ de ꝯplōne q̄ fit ex actiōe ⁊ paſſio
ne primaꝝ q̄litatū ⁊c̄. ⁊ ita ītelliguntꝫ oēs auctoritates
ad ꝓpoſitum adducte illis ꝯnis. ¶ Cōtra tertiā ꝯnem
ar̄. Qꝛ illa directe repugnat Auer. ſcꝺo de generatiōe
in loco vbi ip̄m allegat: qꝛ allegationem habuit Gen.
corruptā. nā Auer. loco dicto ſic inquit. ⁊ ex hoc pate
bit tibi impoſſibile eſſe cōplexionē tēpataꝫ quā poſuit
Gal. ſ. tēpatiſſimā ſm̄ extrema q̄ ſunt in fine nō tpataꝫ
q̄ eſt ſm̄ extrema cōplōnis hūane: in q̄ ꝯſiderat medi
cina. Et pꝫ ītelligenti ꝙ vult ꝙ nō daꝫ ꝯplō media in
ter extrema vltima abſolute q̄ ē eq̄lis ad pōdus: ⁊ hāc
nō dari ſequiꝫ ex ſuo dcō de ꝯcurſu ꝯrioꝝ ad mixtionē
ſꝫ dicit ꝙ nō ſequiꝫ eē īpoſſe dari tpatā. i. mediā ſm̄ ex
trema ꝯplōnis ſpēi hūane: in qua ꝯſideraꝫ media rō:
qꝛ hec pōt dari ⁊ ex dictis de mō mixtionis nō ſequiꝫ
hꝰ īpoſſitas: ⁊ ſi notarenꝫ dcā Gen. ī qōne ſua magna
de eq̄li ad pondus cōſtabit: lr̄e errorē ip̄ꝫ feciſſe multa

ex̄nea phātaſiari ꝺ multitudīe eq̄liū ad pōdus. Et h̄ ꝙ
fuerit Auer. ītētio quā dixi pꝫ ex eo qꝺ dixit. 2. colꝫ. c.
ꝑ. cū dixit. Et iō ꝙ iſta forma ꝯplōnal̄ q̄ ē ꝓp̄a ī vna
q̄qꝫ ſpē īueīꝫ ī ip̄a eadē ſpē ī eq̄litate ⁊ tēpātia media
īter multū ⁊ paꝝ: ⁊ ēt hꝫ latitudinē q̄ recipit plus ⁊ mi
nus īfra extrēitatē: q̄ tēpātia ⁊ eq̄litas n̄ exiſtit ꝺ his ni
ſi qn̄ corrūpiꝫ forma eaꝝ ſpecifica: neċe ē ex h̄ ꝙ vna ⁊
eadē ꝯplō ſpāl̄ ſit eq̄lis ⁊ exiēs ab eq̄litate: vult igiꝫ in
ꝯpatiōe ad extrēa ꝯplōnis ſpecifice dari mediā: ⁊ q̄ eſt
cū latitudīe ex q̄ ītellr̄ ꝙ ꝑ mediā ītelligit eq̄ diſtātiaꝫ
ab extrēis. Rō āt Gen. nulla ē: nā n̄ fit iſta ex eq̄ potē
ti ꝯcurſu ꝯplōnū extremaꝝ: ſꝫ ex cal̄itate ⁊ frigi. q̄ ſunt
p̄rie q̄litates ī tali ꝓportōe vt īde h̄ medie ſpecifica ꝓ
ducaꝫ. ¶ Quarta iteꝝ ꝯ ē fl̄a: qꝛ exq̄ vt argutū ē ſupra
ꝯplō cal̄a reſpcū eq̄lis ad pōdus p̄t ſtare ī nāli diſpōe
cū ſupabūdātia friditatꝫ ī ḡdu: ſeqꝫ ꝙ ꝑ aduētū ad eq̄
litatē tal̄ ꝯplō n̄ corrūpeꝫ. ꝓpea ex iſta ſeqꝫ ꝙ nullū mi
xtū calꝫ actu p̄t ꝑ friditatē q̄ ē q̄litas p̄ria fieri fridū ac
tu: qꝛ cū ad eq̄litatē ꝓuenerit corrūpeꝫ ꝯplō: ⁊ ꝑ ꝯn̄s
forma: vt pꝫ ex mēte ⁊ mō Auer. ex loco ſtatim all̄ato.
¶ Relictꝫ igr̄ vlterioribꝰ īpugnatōibꝰ ne nimiū ꝓlō
geꝫ ſm̄o: Uenio ad arg. tertiū vbi pauca ſūt dicēda: ſꝫ
p̄mū mēorādo ex ꝑ argu. duobꝰ modis dici aliqꝺ eq̄le
ad pōdꝰ. vno mō ꝙ hꝫ ꝯrioꝝ extrēoꝝ p̄ciſe ꝑ totū vtri
uſqꝫ medietatꝫ totiꝰ latitudīs q̄lr̄cūqꝫ q̄ ad q̄litates al̄s
ſit diſpoſitū: vt. ꝑ. g. oē illꝺ ī q̄ ē medietas latitudīs ca
liditatꝫ q̄ ē q̄litas p̄ria: ⁊ ſil̄r ꝑ totū medietas latitudīs
friditatꝫ dicaꝫ eq̄le ad pōdꝰ ſiue iſta q̄litas ſit ꝯ aliq̄ ſi
ue n̄: ſiue ī iſto ſit ꝯplō q̄ ē q̄litas ſcꝺa ſiue nō. ſcꝺo mō
dꝫ aliqd eq̄le ad pōdus: qꝛ hꝫ hāc mēſurā ꝯriaꝝ q̄lita
tū eq̄lē ⁊ eq̄ potētē ⁊ p̄ter h̄ ꝯplōnē q̄ eſt q̄litas in me
dio eaꝝ q̄ ſit ꝑe ab vtroqꝫ eq̄ diſtās ⁊ eq̄lr̄ ad vtriuſqꝫ
nām declinās. ¶ Hoc mēorato ſit iſta p̄ria ſuppō: ⁊ ſi ī
q̄libꝫ mixto ſit ꝯplō q̄ ē eq̄litas ſcꝺa ꝓueniēs ex actiōe
⁊ paſſiōe ⁊c. tn̄ ī q̄lꝫ mixto īueniunꝫ q̄litates p̄rie eiuſ
dē ſpēi cū q̄litatibꝰ eq̄libꝰ. p̄ria ps hꝰ pꝫ ex dcīs in qōe
de ꝯplōne: ⁊ ex Aue. 2. colꝫ. ca. 1. ⁊ ſcꝺa ps pꝫ ex Aue.
2. de gn̄ā. ca. 1. ita dn̄te. Quapp p̄ncipiū p̄mū ē qꝺ ē in
pōa corpus ſenſibile. p̄ncipiū āt ꝫ ꝙ ſūt p̄rie ꝯrietates
a qbꝰ n̄ denudaꝫ p̄mū ſubꝫ. pꝫ igr̄ ꝙ mā p̄ria nō denu
daꝫ a p̄mis ꝯrietatibꝰ: ⁊ qꝛ p̄rie ꝯrietates tāgibiles ſūt
p̄rie q̄litates: igiꝫ nūq̄ꝫ mā p̄ria ꝺnudaꝫ a p̄mis q̄litati
bꝰ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ī q̄lꝫ mixto īueniunꝫ p̄rie q̄litates ⁊ nō ſolū
ꝯplō. ¶ Scꝺa ſuppō ē iſta. mixta nō ſolū dn̄r cal̄a aut
frigi. rōe ꝯplōnis q̄ ē eq̄litas ſcꝺa. īmo corpꝰ actualr̄
denoīaꝫ calꝫ ſꝫ dn̄iū ḡduale q̄litatū p̄maꝝ: ita ꝙ in q̄
mixto ḡdualr̄ dn̄aꝫ cal̄itas dꝫ caliduꝫ ⁊ ī q̄ dn̄aꝫ gra
dualr̄ friditas dr̄ fridū: nec ī iſta volo ſubtilr̄ ꝑquirere
modū denoīatiōis mixtoꝝ ſm̄ actualē ꝯplōnē. nā ita ī
telligo ꝙ mixtū denoīaꝫ abſolute tale ſm̄ dn̄iū q̄litatū
ꝯriarū ī denoiando gradualr̄ tale deducto alio dn̄an
te: ita ꝙ ad imaginationē oī alia q̄litate ſepata p̄ter ca
liditatē ſūmā quātū diceret ꝑ illā cl̄am: ⁊ ſil̄r oīa alia a
friditate ſua ſepta iteꝝ vocemꝰ quātuꝫ ꝑ illā denoīareꝫ
fridū: ⁊ ſm̄ dn̄iū vniꝰ iſtoꝝ ſup aliū dn̄aꝫ cal̄m aut fri
gidū actu nō hn̄do reſpectū ad q̄litates alias. h̄ pꝫ ex
ercitato in p̄hia. ⁊ pꝫ ex Gal. 3. ꝯpl̄. dn̄te piꝑ qn̄qꝫ eſſe
actu fridū qꝺ diceret reſpcū hito ad ꝯplōnē q̄ ē ſcꝺa
q̄litas ī eo. ¶ Tertio ſuppono ꝙ mixtū actu calidū p̄t
fieri actu fridū. pꝫ qꝛ ferrū calꝫ pōt fieri fridū: ita vt cō
gelet. h̄ ſuppō h̄ nō ꝓbaꝫ niſi ꝑ arg. ſupra tacta ī pōne
Tho. ꝯtra rōneꝫ Gen. illa. n. directe hāc ſuppōneꝫ ꝓ
bāt nō tn̄ ꝙ mixtū ſm̄ cōplōnē ſuā ſit frigidū: ſꝫ mihi
ſuffiċ ꝓ nūc iſto mō eē ꝯceſſuꝫ. ¶ Quarta ſuppō. oē vi
uens ē quo ad cōplōnē q̄ eſt q̄litas ſcꝺa mō dcō decli
nans ad equalitatē: illud pꝫ. qꝛ oē viuens ꝑ ſuā ꝯplōnē
eſt digeſtiuū ⁊ opatiuū operū viuentis: quaꝝ q̄lꝫ fit ab
aīa mediāte calore nāli: vt dꝫ p̄ria p̄mi. cap. de etatibꝰ.
Nec opꝫ h̄ cū ꝓteruis diſputare: ſicut eſt Tho. q̄ dicit
iſtud nō eē ꝯcedēdū niſi ex aſſuefactiōe credēdū ꝑ opi

nionſib⁹ famoſis. Nā Aui. pria ꝑmi ca. ꝺ ꝟtutib⁹ admi
ſtrātib⁹ vult ad oēꝫ opōnē aialis vt ſic ꝯcurrere cal'ita
tē ⁊ nō fridit. q: ī oi opōne idiget motu cui ſil'e nō fac̄
friditas. ꝯplexio igiť q̄ hoīuꝫ motuū ē factiua magis
ꝺclinat ꝟtualiť ad lat⁹ calidi q̄ꝫ ad lat⁹ fridi. ꝑ opa igiť
q̄ fac̄ viuētis ꝯplexio ī cōmiſcēdo attrahēdo ⁊ digerē/
do iudicam⁹ illā ad lat⁹ caliditatꝭ declinare ꝟtualiť: ⁊ ꝑ
ꝯn̄s: ī ei⁹ ꝓductiōe caliditatē fuiſſe ad ꝯplexionē iducē
dā vigoroſiorē ⁊ ꝑ multa ſimi. motiua no. ꝑhis ⁊ nō ꝑ
ꝯſuetudinē ē ꝯceſſū. ¶ Quīta ſuppō. aliqꝺ ē mixtū vi/
uēs ī nāli diſpōe plus hn̄s ꝺ gradib⁹ friditatꝭ q̄ꝫ cal'ita
tis: ita ꝙ ipꝫ dꝫ actu fridū ꝺnoīari qn̄ ē nāliſſime diſpo
ſitū. iſta ſuppō pꝫ ex Gal. 2. ꝯple. 1. cap. ꝟtualiť h̄ ꝯce/
dēte ꝺ muſca / formica ⁊ canope ⁊ ape. ⁊ multo magꝭ
erit h̄ ꝯcedēdū de q̄buſdā plātis q̄ ī puteis ꝓpe naſcūť
⁊ tūc creſcūt qn̄ aq̄ ſūt fride ⁊ ī eſtate ⁊ qn̄ ipe ad tactū
appent fride q̄ſi ꝓpe friditatē aq̄. Et h̄ ſaltē ſuppō nō
ꝑt dici n̄ fuiſſe ꝺ mēte Gal. voluit. n. ꝙ regula cog̃ſcen
di friditatē ⁊ calid. ī actu nihil ē ꝑter tactū. ¶ His ha
bitis ſit h̄ pria ꝯ̊. poſſibile ē aliqꝺ el'ntū eſſe ꝑ̊ mō eq̄le
ad pōdus. ꝓbať. poſſ'e eſt aliqꝺ el'ntū tm̄ hr̄e de g̃dib⁹
caliditatis q̄ꝫtū de gradib⁹ friditatis ꝑciſe. g̃ ⁊c. aſſum
ptū ꝓpono ꝙ aq̄ alterať: ita ꝙ fiat cal'a vt ꝯſtat eē poſ/
ſibile: ⁊ pꝫ: ꝙ ī h̄ trāſitu tm̄ hēbit ꝺ vno ꝯ̃rioꝝ: ſicut de
reliq̄: ⁊ h̄ ꝑ totū. ¶ Scꝺa ꝯ̊: poſſ'e ē aliqꝺ mixtū eē eq̄le
ad pōdus. prīo mō ꝓbať: q: mixtū a dn̄io cal'm actu
ꝑt ꝑmutari ī mixtū actu fridū: imo ipꝫmet fieri actu fri
gidū: ſꝫ ī tali motu aliqn̄ hēbit tm̄ ꝺ vno ꝯ̃rioꝝ q̄ꝫtū ꝺ
reliq̄. igiť ꝑ tūc erit eq̄le ad pōdus prīo mō. ⁊ aſſūptū
eſt tertia ſuppō: ⁊ pꝫ ꝯn̄a: q: n̄ eſt actu cal'ꝫ a dn̄io: niſi
q: plus hꝫ denoīatiue de cal'itate q̄ꝫ ꝺ fridi. ⁊ qn̄ erit a
dn̄io fridū erit eꝯ̊: vt pꝫ ex ſcꝺa ſuppōne. igiť ī tranſitu
qn̄q̄ꝫ hēbit de vtroq̄ꝫ denoīatiue eq̄l'r. Nec pōt dici in
mixto eq̄liter nō eē q̄litates ꝑmas el'tares vt pꝫ ex ſup
poſitiōe pria. ¶ Tertia ꝯ̊. nullā nālē repugnātiā clau/
dit mixtū: cui⁹ ꝯpl'o nālis declinat ad lat⁹ cal'itatis: eē
eq̄le ad pōdus mō prīo ꝓbať: aliqꝺ mixtū ꝯpl'onaliť
cal'm ꝑt eē nāliť diſpoſitū cal'ꝫ actu: vt pꝫ ꝺ corde hoīs
⁊ ꝑt aliqꝺ ꝯpl'onaliť nāliť diſpoſitū ꝙ ſit a dn̄io fridū.
igiť poterit īueniri eq̄le ꝺ vtroq̄ꝫ ꝯ̃rioꝝ hn̄s actu: tꝫ cō
ſequētia: q: ſi ꝯpl'oni cal'e ꝟtualiť non repugnat ī nāli
diſpōne dn̄iū g̃duale friditatꝭ ſup caliditatē actualē: ⁊
tali ꝯpl'oni ſub hac rōne nō repugnat dn̄iū caliditatꝭ:
ſeq̄ť ꝙ n̄ repugnabit merito iſti⁹ vtriuſq̄ꝫ equalitatꝭ: tꝫ
ꝯn̄a: maxīe: q: nō vr̄ eq̄litati iſtoꝝ ꝯ̃rioꝝ repugnare:
niſi q: oꝫ ꝯplexionē ſape nāꝫ vni⁹: ſꝫ iā dicimus ꝙ poſſ'e
eſt ꝯplexionē q̄ ē q̄litas ſcꝺa atteſtari nāe cal'itatꝭ: ⁊ tn̄
in nāli diſpōne mixtū cui⁹ illa ē ꝯplexio hr̄e dn̄iū fridi/
tatꝭ actualis: multo igiť minus repugnabit ꝙ hēat q̄li
tatē: ⁊ tn̄ ꝯplexio declinet ad lat⁹ caliditatis. fuit. n. for
tior caliditas ī ꝓducēdo ꝯplexionē illā: ita puto Gal.
voluiſſe cutiꝫ vole ī hoīe tꝑato eē mixtū eq̄le ad pōd⁹.
¶ Quarta ꝯ̊: īpoſſibile ē eē aliqꝺ eq̄le ad pōd⁹ vel ali/
quā ꝯplexionē eq̄lē ad pōd⁹ mō ſcꝺo: ſiue ꝑ tp̄s ſiue ꝑ
īnſtās durās. Ad hāc ꝯ̊nē ꝓbādā n̄ laboro nā ſufficiē/
ter ꝓbata ē ſup̄ ī pria ꝯ̊ne Gen. ⁊ hāc vltimam voluit
Aui. loco allegato. ⁊ Auer. ⁊ Ari. ⁊ Algazel: ⁊ oēs an/
tiq̄ doctores: q: negāt eq̄le ad pōdus. Gal. āt ſufficit ꝯ̊
ſcꝺa ⁊ tertia. nā ꝺ actuali ꝯplexiōe loq̄ť cū ꝯcedit prīo
ꝯplexionū eq̄le ī vniuerſa ſub̄a nō ꝙ ī illo ſit ꝯpl'o q̄ eſt
q̄litas ſcꝺa ſequēs actōeꝫ ꝑmaꝝ ꝟe media īter vtrunq̄ꝫ
extremū ꝯ̃rioꝝ. Hoc ēt mō voluit q̄dā aīalia ꝯpata vni
uerſe ſub̄e eē frig. ſcꝺo ꝯple. ca. 1. ſ. ſꝫ ꝯplexionē actua
lē. Quō aūt ſit poſſibile ſtātib⁹ in mā multo ītēſiorib⁹
gradib⁹ friditatis q̄ꝫ caliditatis fieri ꝯplexionē que eſt
ꝟtualiť cali. Et quō illa ēt tūc declinet ad latus domi/
nātis ſtude illa q̄ dn̄r. 4. metheo. cum intellectu: ⁊ q̄ di
xi prima ꝑmi capitulo de ꝯplexionibus. Et h̄ modo
pꝫ principalia argumenta vijs ſuis procedere.
¶ Explicit q̄ de equali ad pondus magr̄i Ugonis.

Utrū hō de ſcꝺo mō eq̄litatꝭ ſit vicinus
certe eq̄litati ſiue tꝑamēto pōdera
li plus q̄ꝫ aliq̄s ali⁹ hō ⁊ ītell'r de ꝓpinquita/
te graduali q̄litatū ꝑmaꝝ tāgibiliū alterati/
uaꝝ: q: de iſtis loq̄ť Gal. ꝑ̊ de ꝯpl'onib⁹. ⁊ Aui. in ꝑn̄ti
cap. ⁊ arguiť ꝙ nō q: oē viuēs ꝑſerti aīal diſtat ab eq̄/
li ad pōdus ꝑ cal'ꝫ ⁊ hūi. g̃ hō melancolic⁹ diſtat ab eq̄
li ad pōd⁹ ꝑ cal'ꝫ ⁊ hūi. ſꝫ tꝑat⁹ ꝺ ſcꝺo mō diſtat a melā/
colico ꝑ cal'ꝫ ⁊ hūi. g̃ melancolic⁹ ē gradual'r medi⁹ īter
tꝑatum ꝺ ſcꝺo mō ⁊ eq̄le ad pōd⁹: ⁊ ꝑ ꝯn̄s min⁹ diſtat
ab eo. aſſumptū pꝫ ꝑ̊ ꝑ h̄ ꝙ oē aīal gn̄ať ꝑ digōnē q̄ ſit
a cal'o. ſcꝺo q: gn̄atio viuētꝭ ē pria ꝑticipatio aīe ī cal'o
nāli ⁊ vita ē ei⁹ ꝑmāſio vt dicit Ari. ī ꝺ morte ⁊ vita. ter
tio q: oē viuēs nutriť ⁊ digerit: ⁊ oīs digō ſit a cal'o. iō
oē viuēs eſt cal'ꝫ. q̄rto q: in oī mixtiōe vincēs ē ignis, ⁊
calor ei⁹ vt ſupra dicebať ex mēte Auer. 4. metheo. ſ.
q: nō eēt cuiuſlꝫ talis gn̄atiōi ſimplici putrefactio op/
poſita ꝯ̊ Ari. ī. 4. methe. ſi. n. eēt dn̄ans friditas nālis
tc̄ corrūpeť nāl'r ꝑ exitū friditatꝭ ⁊ n̄ ꝑ exitū vł' exalatio
nē caliditatꝭ ſiue caloris nālis: ⁊ pꝫ: q: ille mod⁹ corru/
ptōis n̄ eēt putrefactio. ſexto q: ī gn̄atōe mixti opꝫ cō/
miſceri el'ta a virtute dn̄ante. h̄ aūt nō ē frm̄: q: frm̄ ī/
mobilitat ⁊ ꝑaliticū fac̄ ⁊ nō igrediať op⁹ nāe ꝑ ſe. igr̄
erit cal'm vincēs ī gn̄atiōe cuiuſlꝫ mixti: ſꝫ ꝯplexio ſeq
tur nām vincētis q̄litatis: iō in quolꝫ mixto ꝯpl'o erit a
dn̄io cal'a. Preterea cuiuſlꝫ ſenſibilis ſub̄e opōnes oēs
ꝑficiunť a cal'o: vt pria ꝑmi in ſūma de virtutib⁹: igr̄ in
oī tali vicit cal'ꝫ. ¶ Preterea vita ⁊ ſanitas magꝭ ꝑtinēt
caliditati q̄ꝫ friditati. vt ait Ari. pria ꝑmi ca. ꝺ ꝯpl'oni
bus. ⁊ h̄ ſit ſūma rōnuꝫ ad hāc ꝑteꝫ fortiter facientiū.

In oppoſitū eſt Gal. ꝑ̊ de cōpl'onib⁹ cap.
vlt. ⁊ Aui. c. iſto de cōpl'oni/
bus: nā de hoīe dicit ꝙ eſt ꝓpinquius equali ad pon/
dus q̄ꝫ alia ſpēs: deinde vr̄ inuere ꝙ tꝑata de ſcꝺo mō
eſt illa q̄ eſt ꝓpinquior equalitati ponderali.

In iſta q̄ōne tm̄ tres narrabo opiniones. pria
fuit Antonij ꝺ parma q̄ imaginať ī hoīe
varias ꝯpl'ones: q̄ꝫtū tn̄ ſpectat ad ꝓpoſitū q̄dā ē ꝯpl'o
īfluēs vel īflura ꝑ q̄ꝫ hō vel mēbꝝ ē viuēs: ⁊ h̄ ē ꝯpl'o
acq̄ſita ex actōe ſpūs vitalis ī mēbra. nā illa actiōe de/
ducta ēt ſi ꝯpl'o pria ſiue īnata maneat eadeꝫ mēbꝝ nō
viuit. ſcꝺa ē ꝯpl'o aggregata ex īnata ⁊ īfluēte: ītelligē/
do ꝑ īnatā vt īfra hēbiť illā q̄ cōſequiť actionē ⁊ ꝓpor
tionē el'toꝝ ꝯn̄tiū mixtū: ⁊ ꝑ īfluētē illā q̄ ab alio īfluiť.
tertia ē ꝯpl'o q̄ n̄ ē vna q̄litas niſi ꝑ attributionē ad vnū
ſub̄m totale nec vniformis vt vni⁹ rōnis q̄ ad oēs ꝑtes
ſꝫ aggregata ex multꝭ ꝯpl'onib⁹ ſibi īuicē ꝯ̃rijs q̄ dr̄ cō
pl'o totalis hoīs coalteratione oīuꝫ mēbroꝝ: tūc ponit
Antoni⁹ tres ꝯ̊nes ꝓbabiles. pria loquēdo de ꝯpl'one
īfluēte ꝑ quā viuit hō tunc oīs hō diſtat ab eq̄li pōde/
ris ꝑ cal'ꝫ ⁊ hūidū: pꝫ ꝑ h̄ ꝙ hō viuit ꝑ cōpl'onē tributā
a ſpū. tūc aūt ſpūs ē a dn̄io cal'm ⁊ hūi. ⁊ iō vult Gal. ꝑ̊
de cōpl'onib⁹ cap. vlti. ⁊ ī. 2. cap. ꝑ̊ ꝙ oē aīal ē cal'm nō
abſolute ⁊ ī ꝯpōne ad eq̄le ad pōdus: ſꝫ ꝯpatū ſibi ipſi
mortuo. Ex q̄ ꝯ̊ne ſeq̄ť ꝙ nō frid⁹ ⁊ ſicc⁹ ſꝫ hāc ꝯpl'onē
pl⁹ appropinq̄t eq̄li pōderis q̄ꝫ alij hoīes ⁊c. ¶ Scꝺa
ꝯ̊. ſm̄ ꝯpl'onē īnatā ⁊ īfluētē ſimul cutꝭ tꝑata pl⁹ appro/
pinq̄t eq̄li pōderis q̄ꝫ aliq̄ alia pꝭ hoīs: īmo ē eq̄lis ad
pōdus ad ſenſuꝫ Gal. ſupra poſitū. pꝫ: q: cutꝭ cū ſit re/
gula oīuꝫ tāgibiliū: ⁊ ſit regula optīa poſita a nā ī hoīe
aīali prudētiſſimo: dꝫ eē ꝟe media īter excellētias tāgi
biliū. ⁊ pꝫ exꝑimēto Gal. ⁊ Aui. q: cutꝭ aut n̄ patiť aut
q̄ſi n̄ patiť ab vno eq̄l'r ꝯmixto ex calidis frig. hūidis ⁊
ſiccis. ¶ Tertia ꝯ̊ Antonij. ſcꝺm ꝯpl'onē vnā ꝑ coalte
rationē oīuꝫ mēbroꝝ hō tꝑat⁹ de ſcꝺo mō plus appro
pinq̄t eq̄li pōderis q̄ꝫ aliq̄s ali⁹. īmo ē ſibi eq̄lis ī gra
du ꝑmaꝝ q̄litatū vt vult exꝑ̄ſſe Gal. ꝑ̊ de ꝯpl'onibus
cap. vlti. pꝫ ꝑ h̄ ꝙ ꝯpl'o ꝑ coalterationē hoīs tꝑatiſſimi
correſpōdet ꝯpl'oni cutꝭ ſue. al'r. n. cutꝭ nō eēt ꝟe media
in gn̄e mēbroꝝ: ſꝫ cutis ē ꝓpinq̄ſſima tꝑamēto pōde/
rali. ergo

UVA. BHSC. IyR_044_2

rali. ergo ⁊c̃. Et ſi cõſideras iſta dicta vult Anto. ꝙ ſm ꝯplõne ſimplr̃ vnã nulla res eſt eq̃lis ad pondus: ⁊ h̾ voluit Aui. q̃n dixit illã eq̃litatẽ ponderis nõ poſſe inueniri in rerũ nã. Vult ſcđo ꝙ ſm ꝯplõne inatã membꝛa ſunt frida. Vult tertio ꝙ ꝯplo influẽs eſt calida a dominio. Vult quarto ꝙ in cute illud tꝑamentũ qđ ꝓuenit ex inata ⁊ iſluente reddit cutẽ quo ad q̃litates pꝛimas alteratiuas actuales vere mediã in vniuerſa ſuba. Quinto vult. ꝙ ꝯſiderãdo ꝯplones oĩuz mẽbꝛoꝝ hoĩs tꝑati ſimul nõ obſtãte ꝙ nõ ſit vna ꝯplo: ſz multe ⁊ multoꝝ modoꝝ: tñ h̾ aggregatũ ſcđm cõputatione caliditatꝫ friditatis humiditatis ⁊ ſiccitatis ĩ eo exiſtentium coꝛrñdet tꝑamẽto ponderali. Et vult iſtas ꝯnes eẽ de mẽte oĩum auctoꝝ medicine: ⁊ ẽ põ meo iudicio ſatis ꝓbabilis: ⁊ magꝫ ad mẽtez doctoꝝ veterũ. ſ. Marſi. Jac. Albertucij ð placẽtia q̃z ſit põ Gen. ⁊ Modernoꝝ ipꝫ ſequentiũ. Et iſte vr̃ velle cuz Gal. ꝙ oẽ viuẽs viuat ꝑ calz ⁊ hũi. a dñio: q2 ꝑ cõplõne influẽtẽ ſaltẽ alia mẽbꝛa a pꝛĩo: negat tñ ꝯñaz. ḡ oẽ viuens ẽ calm̃ ⁊ hũi. reſpectu eq̃l' ad põdus: q2 in viuẽte ẽ ꝯplo inata vltra ĩfluẽtẽ ꝑ quã foꝛtaſſe plus abũdat ĩ frido ⁊ ſicco q̃z ꝑ influẽtez in calo ⁊ hũido vt foꝛmica ⁊ os ⁊ neruus ꝑ cõplexionẽ ꝑ quã viuit opaꝛ aĩa l opavite: ⁊ ſilr̃ ꝑ ꝯplõnẽ calaz: lz nõ ſit aĩal a dñio calidũ ⁊ ſic fundamẽta oppoſita ſunt vana: ⁊ mirãdũ ẽ de Gen. ꝙ ita deridet hanc põnẽ ⁊ ſpernit ac ſi ipaz nõ bñ intellexerit. ſcđa põ eſt Gẽ. poſtq̃z modica hita diligẽtia moder. ĩcedũt ⁊ breuiſſime collecta ẽ ĩ tribꝰ ꝓpõnibꝰ. pꝛĩa. oẽ mixtũ ꝑfectũ ṽe vnũ ꝑ vnã foꝛmã ẽ calꝫ ⁊ hũi. iſtã ꝯnẽ ꝓbat ꝑ illa media poſita h̾ añ oppoſitũ: nec moderni ꝑ alia vñr ipaz ꝓbare: ⁊ ſi gñalr̃ nõ ꝯcedaꝛ ꝑꝑ ĩtellectus ĩbecillitatẽ ponit Gen. ꝙ ſaltez in aĩalibꝰ ꝯcedaꝛ: ⁊ in h̾. ſ. de aĩalibꝰ oẽs moderni fere ꝯcoꝛdãt. Et tũc ẽ ſcđa ꝯ. quo ad gradus pꝛiarũ q̃litatũ plꝰ diſtat ab eq̃li põderis tꝑatꝰ q̃z meliꝰ alijs paribꝰ pz ꝑ fundamẽtũ rõnis facte añ oppoſitũ tertia ꝯ ꝙ ꝑ viã cuiuſdã ſilitudĩs ⁊ ꝓpoꝛtiõis plus appꝛopinq̃t tꝑatꝰ de ſcđo mõ tẽꝑamẽto põderali q̃z aliqs aliꝰ hõ ⁊ cutis plus alijs mẽbꝛis. ſicut. n. eq̃le ad põdꝰ fere ẽ ĩ medio ĩter oẽs excellẽtias abſolute ꝑmaꝝ q̃litatũ: ita hõ ð ſcđo mõ ẽ ṽe ĩ medio ꝑ abnegationẽ cuiuſcũq3 extremitatꝫ opõnẽ ꝑficiẽtꝫ ⁊ cutis ṽe ĩ medio ĩter ꝯplones oĩum mẽbꝛoꝝ coꝛpis. ſic eq̃le ad pondꝰ vere mediũ ĩ vniuerſa ſuba: ⁊ hãc dñt eẽ de mẽte Aui. ĩ lr̃a põit tñ Gẽ. ꝙ hõ ẽ mixtũ mediũ ꝯplonalr̃iter oĩa mixta lz nõ ſit ṽe punctalr̃ ĩ medio: ſz declinet ad latꝰ calidi ⁊ hũidi: ⁊ ad h̾ ꝓbãdũ facit argumẽtatiões ĩfinitas nulliꝰ valoꝛis in mã: ⁊ iõ poſuit aliã ſilitudinẽ ĩter hoĩez ⁊ eq̃le ad pondꝰ: q2 ſicut eq̃le ad põdus ẽ mediũ ĩ vniuerſa ſuba: ita hõ ĩ tota latitudine mixtoꝝ. Multe alie repiũtur fantaſie ꝙ hõ de ſcđo mõ eq̃litatis circuit eq̃le ad põdus ⁊ imaginanꝛ ꝙ caro põt directe coꝛrñdere eq̃litati põderali: q2 illa eq̃litas nõ põt eẽ: ſz tñ põt eẽ valde vicinus: ita vt nõ ſit ſenſibilis diſtãtia: ⁊ q2 põt eq̃li ad põdus appꝛopinq̃re: ita ex latere frido: ſicut ex latere calo ⁊ hũi. ſicut ex ſicco: iõ quẽlz iſtoꝝ hoĩuz dicebat eq̃lẽ ad iuſticiã ſcđo mõ. ſ. ꝓpinqſſimos eq̃litati certe: ſz erat q̃dã diſtãtia puula a medio ſub quo nullũ mixtũ põt ꝯplonari. Et ego iſtas fantaſias abhoꝛreo: niſi foꝛte ĩtelligãt ꝙ ꝯplo q̃ ẽ q̃litas ſcđa ñ põt oẽm ꝓpoꝛtionẽ maioꝛis ĩeq̃litatꝫ q̃litatꝫ dñantꝫ ſeq. cũ tũc eẽnt ĩfinite tales ſpẽs: ſz ꝯplo eq̃lis ad iuſticiã ſequiꝛ hũanaz ꝓpoꝛtionẽ potez facere ꝯplonẽ: ⁊ h̾ ſiue fuerit dñante caloꝛe ſiue dñante frigoꝛe: ⁊ ita de hũido ⁊ ſicco dicaꝛ: ⁊ iſto mõ credo ad modũ ſatꝫ ꝓbabilẽ deduci poſſe iſtã põnẽ: q̃ tñ nõ vr̃ mihi ṽa. Jn ðterminatõe huius q̃nis credo ꝙ oz ꝓ ſupponere ꝙ debemꝰ credẽ tactui bñ diſpoſito in calo ⁊ frigi. ſibi debite appꝛoximato. vt vult Gal. 2. ð ꝯplonibꝰ ca. pꝛĩo ⁊ tertio. Alr̃. n. ſi tactui ñ credamꝰ ſine demr̃atõe ⁊ velimꝰ rõne coꝛrigẽ ſenſus bñ diſpoſitos q̃ ad iudiciũ ꝓpꝛij ſenſibilis ꝯuenieter applicati: tũc opoꝛtebit dubitare ð niue: vtꝝ ſit alba: ⁊ ð pice: vtꝝ ſit nigra: ⁊ de melle: vtꝝ ſit dulce: ⁊ de igne: vtruz ſit calꝰus q̃ſq3 afferãꝛ demõſtratões: ⁊ certũ ẽ ꝙ h̾ mõ ponemus erroꝛẽ dicẽtiũ ꝙ nihil poſſumus ſcire. Et qꝫ mihi ꝓbaret h̾ ꝑncipio negato aquã vl' glaciẽ eẽ fridã ſz dicã eã eẽ remiſſe calaz: ſz hz ex q̃dã virtute occulta q̃ ẽ ita gnãtiua frigoꝛis: ſicut lumẽ caloꝛis ĩmutare ſenſuz ⁊ facere phãtaſiã rei nõ entis: ſicut ex refractiõe luminis ⁊ reflexiõe ad certos ãgulos ſit phãtaſia caloꝛis nõ exñtis. Et breuiter q̃ ſenſus nõ aſſumit tãq̃z certos indices ſenſibiliũ ꝓpꝛioꝝ cũ ſint ſani ⁊ applicatio ðbite ſcđa nõ relinq̃t nobis viã ad ꝓbãdũ: ⁊ vt dic̃ Cõmẽ. 2. phy. nõ ſunt digni ad ꝓbandũ. Suppõiꝛ ſcđo ꝙ oꝛganũ tactꝰ q̃ ad hãc opõnẽ optĩe diſpoſitũ dz eẽ ṽe in medio extreoꝝ tãgibiliũ. Hec ſuppõ pz ex Ari. ſcđo ð aĩa tex. cõ. 119. dicẽtis: ꝙ ſic̃ oꝛganũ inatũ ſentire albũ ⁊ nigrũ nõ dz eẽ actu aliqđ eoꝝ: ſz ĩ potẽtia: ita ĩ tactu oꝛganũ dz eẽ neq3 calm̃: neq3 frig. ſz vult Cõmẽ. ꝙ ita oꝛganũ tactꝰ ab illis q̃litatibꝰ denudaꝛ: ſic̃ denudaꝛ in ſenſibilibꝰ alioꝝ ſenſuũ. Et pz ꝙ cũ Aꝛ. dic̃: ꝙ neq3 calidũ: neq3 fridũ abſolute nõ ꝯpatiue: ꝯcludiꝛ ꝑ h̾ ꝙ oꝛganũ nõ ꝑcipit ſenſibile reſpectiue: ſic̃ aliq dñt ꝙ percipit h̾ calm̃ reſpcũ ſui: ⁊ h̾ frigidũ reſpcũ ſui: q2 iſta cõiunctio ẽ ẽt ĩtellectui difficilis: ſz abſolute ꝑcipit obm ſub rõne calidi vl' fridi actualis niſi illud oꝛganũ optĩe diſpoſitũ eẽt ṽe ĩ medio ĩter calm̃ ⁊ hũidũ: tũc erraret circa ꝓꝑa ſenſibilia oꝛgão q̃litatiue bñ diſpoſito ⁊ tangibili ſibi debite applicato. ꝯñs falſuz: ⁊ ꝯ Aꝛ. 2. ð aĩa. tex. c. 63. 15. ⁊ tertio de aĩa. tex. c. 26. ⁊ Cõmẽ. in eiſdez dictis locis vult expꝛſſe ꝙ viſus ñ errat in coloꝛe: vtruz ſit albũ: aut nigrũ: ſz in intẽtõe indiuidui ſube albe aut nigre: q̃ igiꝛ ad rõnẽ ꝓpꝛiã ſenſibil' nõ errat. Oꝛ ſi ponamus ſenſuz errare circa ꝓpꝛiũ ſenſibile ſtãtibꝰ cõditiõibus ſupꝛadcis: tũc iã ad hoc veniremus ꝙ nõ opz credere ꝑ ſenſuz ꝙ ignis ẽ calꝰus niſi ꝑus ſentiremꝰ ꝙ oꝛganũ nr̃m eſt calidũ vl' mediũ. nã ſi eẽt oꝛganũ ĩ nãli diſpõne frm̃: tũc ignis ⁊ ſi indicareꝛ calidus tñ foꝛtaſſe eẽt abſolute fridus: ⁊ pꝛĩa ꝯñã pz. ſ. ꝙ niſi oꝛganũ optime diſpoſitũ eſſet ṽe in medio: tunc erraret circa calm̃ ⁊ frigidũ: q2 ſi oꝛganũ ſit a dñio calm̃: tũc aliqđ minus calidũ q̃z tũcunq3 bñ applicatum iudicabiꝛ frm̃ abſolute: ⁊ ſic errabit ſenſus circa ipm̃ ſub rõne calidi vel frigidi. Hic dicitur a quibuſdam notãdo ꝙ tangibile aliquãdo ſentiꝛ per ſolas ſpẽs ſpũales in oꝛganuz tactus multiplicatas ſine mãli alteratiõe oꝛgani: aliq̃n ꝯ: cuz igiꝛ tãgibile qđ ẽ calm̃ in rei ṽitate: ſz tñ eſt reſpcũ oꝛgani tactus frm̃ ſentiꝛ ꝑ purã ſpẽm ſpũalẽ nõ ꝯcurrente mãli actiõe: tũc iudicaꝛ calm̃ ab oꝛgano bñ diſpoſito: ſicut ẽ in rei ṽitate: ſi ãt ꝑ ĩmutationẽ mãlẽ ſentiretur iudicareꝛ frm̃: ſed ꝑmus modus ẽ ṽus ⁊ nãliſſimꝰ mõus ſentiẽdi ⁊ ibi nõ ꝯtingit erroꝛ. Jn ſcđo aũt iam mãlr̃ ĩmutaꝛ oꝛganũ ab optĩa diſpõne: nõ mirũ ergo de erroꝛe. ¶ Cõtra. q2 tũc ſeq̃ꝛ ꝙ ſibi ſile in actu ſentiret oꝛganũ tactus. ꝯñs falſum: ⁊ ꝯ expꝛientiã ⁊ ꝯ Aꝛ. ſcđo de aĩa. tex. c. 118. ⁊ Cõmẽ. in cõmẽ. eodẽ: ⁊ rõ eoꝛũ eſt: q2 agẽs nõ agit in ſile vt hmõi niſi in illud: quod eſt ſibi ſile in potẽtia nõ in actu: ⁊ iõ eq̃ calm̃ nõ ſentimus: ⁊ pz q2 ibi nõ loq̃tur niſi de actiõe ſenſibili ꝑ tanto q̃zto eſt ſenſibile. dicit. n. ſic Cõmẽ. ſentire. n. q2 ẽ aliqua paſſio ſcđm modũ dcm̃: ⁊ oẽ patiẽs hz agẽs ⁊ oẽ agẽs agit ĩ ſile ſibi ĩ potẽtia actu niſi ex aliq̃ qđ ẽ ſibi ſile in potẽtia nõ ĩ actu ⁊ paulopoſt: ⁊ q2 agẽs ñ agit ĩ eo: qđ eſt ſibi ſile ĩ actu: ſz ĩ potẽtia. iõ neceẽ vt mẽbꝛũ ſentiẽs ñ ſentiat coꝛpus calm̃ eq̃le ſibi ĩ caloꝛe: nec mẽbꝛũ fridũ coꝛpꝰ fridũ eq̃le ſibi ĩ frigoꝛe. ⁊ ſilr̃ ð duro ⁊ molli: ⁊ ꝑꝑ eãdẽ cãz ĩ eodẽ cõmẽto dic̃ ꝙ ſenſus alij a ſenſu tactus ꝯꝑhẽdũt ſua ſenſibilia ſcđm totuz: tactꝰ cõpꝛehẽdit extrẽa nõ ſibi ſilia: pz igr̃ ꝯſiderãti cõmẽtũ: ꝙ nõ vult Auer. ꝙ ſentiamꝰ eq̃ calz: neq3 ꝑ ſpẽz ſpũalẽ: neq3 quoq̃ mõ: ⁊ ſilr̃ Ari. ⁊ aꝛ ꝯñã: q2 ſi ſenſibile minꝰ calm̃

UVA. BHSC. IyR_044_2

oꝛgano tactꝰ ēt ſentit̃ vt calm̄ ꝑ ſpūalē īpſſionē ſeqt̃ ꝙ
ſi eiꝰ caliditas intēdat̃ ꝯtinue ſentiret̃ calidius: ğ cū erit eq̄
intēſuꝫ cū oꝛgão tactꝰ: ēt ſentiet̃ calidius q̄ꝫ nūc: cū tūc ī
rei v̄itate erit calidius alijs ꝑibꝰ: ꝓpea ad expiētiā vide/
mus ꝙ q ī balneo exn̄t ꝙ ſi migat̃ vꝛīa ſuꝑ doꝛſo ipo/
rū vlꝫ tāgāt ipaꝫ iudicāt ipaꝫ ꝑ tactū frīdā: q̄tn̄ ē calida:
⁊ nō niſi qꝛ ē oꝛgão fridioꝛ: ⁊ nō vꝫ excuſatio ꝺ māli i/
mutatōe. nā forte diceret̃ ꝙ tactu non ſentit̃ niſi q̄litas
īpꝛeſſa ī oꝛganū tactꝰ: vt Aui. vꝫ velle. 6. nālīū ꝑte ſcđa
ca. ꝺ tactu. ꝯ ꝓ ex mēte Ari. 2. ꝺ aīa. ca. ꝺ tactu. ſentio ꝑ
mediū oꝛgāi extrīſeca. ſcđo mō qꝛ tūica īterioꝛ ſtōi ſcā
ē neruea: vt ſētiat accn̄tia: ⁊ ſic extrīſeca a ſe: tertio qꝛ
tactꝰ ē ꝑceptiuꝰ extrēitat̄: vt ait Auer. loco ſuꝑ allato:
⁊ ex h̄ ſeqt̃ ꝙ nec caliditatē ſūmā: nec friditatem ſentire
poſſemꝰ cū iſte nō poſſint ī illud oꝛganū īpmi. q̄rto qꝛ
calm̄ ſūme ītēſuꝫ ꝑcipit tactꝰ: ⁊ ſi n̄ mltū ītēſa caliditas i/
pꝛimat̃: vt pꝫ ī tactu flāme paꝝ durāte ⁊ plīma ſunt q̄
h̄ remouēt ſi illđ calm̄ abſolute qđ ē fridiꝰ oꝛgão māl̃r
agat ī oꝛganū n̄ īmutabit eū niſi ad friditatē. igr̃ oꝛga/
nū iudicaret ipꝫ poſt talē īmutatōeꝫ ꝯtinue calidius: qꝛ
ſpēs ſpūal̃ ꝑ quā fiet ſenſatio ꝯtiue eēt eiuſdē rōis ⁊ oꝛ
ganū frigeſcm̄ iudicat idē ſenſibile calidius: vt docet ex
ꝑiētia ⁊ ſcm̄ calidius iudicat eādē rē minꝰ calidaꝫ. ſic appa
ret ꝺ hoīe ītrāte balneū ⁊ q diu ſteterit ī eo. ¶ Eſt igit̃
rn̄ſio falſa ⁊ mētibꝰ auctoꝝ diuerſa: oꝫ igr̃ ꝙ ſit oꝛganū
tactꝰ q̄ aliqđ calm̄ abſolute ſentiat̃ ab eo frm̄: ⁊ ſic ꝙ ſit
erroꝛ ī ſenſu circa ſenſibile ꝓꝑuꝫ cū ꝯđōibꝰ ſuꝑdcīs:
qđ ē īpolē. Suppōit̃ tertio: ꝙ hō tꝑatꝰ hꝫ optīe diſpo
ſitū oꝛganū ad ꝑcipiēdū ea q̄ ſūt maxīe nocitiua vl̃ iu/
uatiua. pꝫ: qꝛ homo hꝫ hūc ſenſuꝫ ꝑfectioꝛē ceteris aīa
libꝰ: vt ſumit̃ ī de ſenſu ⁊ ſen. ğ hō tēꝑatꝰ hēbit oꝛga/
nū tactꝰ optīe diſpoſitū: qꝛ al̃r hāc opōnē aliqs diſtēpe
ratus hīet ꝑfectioꝛē. q̄rto ſupponit̃ ꝙ hō tꝑatus q̄ ad
ꝯplōnē actualē coꝛrn̄det tꝑato cutis ex coalternatione
mēbꝛoꝝ oīuꝫ. pꝫ ꝑ hoc: qꝛ al̃r cutis nō eēt mediū ī gn̄e
mēbꝛoꝝ: ⁊ al̃r n̄ ſꝫ ꝙ ſicciꝰ mēbꝝ ſiccitate ſupueniēte ī
cutē palme ſumit̃ minueret ab ea hꝰ mēbꝝ: cuiꝰ oppo
ſitū vult Gal. 1. de ꝯplōnibus. cap. 5. ad lr̃aꝫ. Ultīo ſup
ponitur ꝙ cutis eſt oꝛganū tactꝰ ꝓpoꝛtionatiſſimū. Ex
qbꝰ ſeqt̃ ꝙ cutis tēꝑatiſſimi hoīs quo ad actualē ꝯplō
nē coꝛrn̄det tēꝑamēto pōderali punctual̃r. Seqt̃ ſcđo
ꝯ rn̄ſiua ad q̄ōnē ꝑncipalē ꝙ hō ꝺ ſcđo mō eq̄litat̄ coꝛ
reſpōdet quo ad actualē ꝯplōnē tꝑamēto pōderali ſi/
ue in vniuerſa ſuba. Seqtur tertio nō oēm hoīem eſſe
calide cōplōnis ⁊ humide reſpectu tēꝑati ad pōdus q̄
ad actualē cōplōnē: ſed aliquē diſtare ꝑ frig. ⁊ hūidū.
Et intelligo ꝑ actualē ꝯplōnē mēſurā qualitatū ꝑmaꝝ
que ꝯiungit̃ in ſubo cū ꝯplōne q̄ eſt q̄litas ſecūda non
ſenſata: ⁊ hāc ſniaꝫ vult Aui. totā ꝓ de ꝯplōnibꝰ. cap.
vlti. Aui. tn̄ qꝛ videt nō eſſe certū ꝙ ꝑciſe eq̄l̃r abūdāt
calida ſupꝛa cutiꝫ: ſicut frīda mēbꝛa. iō poſuit ſub dubio:
⁊ vult ꝙ ē valde vicinꝰ ⁊ ītelligit gradual̃r q̄ ad actua/
lē ꝯplōnē ex coalternatiōe oīꝫ mēbꝛoꝝ. Qꝛ ſi arguit̃ ꝙ
hō de ſcđo mō eq̄litatis eēt eq̄lis ad pōdus: ⁊ ſil̃r cut̄
eius pꝫ qđ ſit dicēdū ex his q̄ ꝓꝑe ꝑncipiū capl̄i ſcri/
pta ſūt ī de eq̄li ad pōdus. Attēde ğ ꝙ poſitio imagīa
tur ī hoīe ꝯplōnē vl̃ ꝯplōnes ſꝫ varietates mēbꝛoꝝ q̄
ſūt q̄litates ſcđe ad ſenſū expoſitū ī ꝑncipio capl̄i: ⁊ ali
qn̄ ī eodē mēbꝛo ſunt plēs ꝯplōnes: vt ſumit̃ ſcđo hu
ius ca. ꝓ poſt ꝓhemiū: ⁊ de hac ꝯplōne: vtꝝ mag̃ ſeq̄t̃
nāꝫ caliditat̄ q̄ꝫ friditat̄ n̄ diſputo. ſcđo imagīat̃ ꝙ vltra
iſtas ꝯplōnes: ī q̄lꝫ mēbꝛo hūano ſt̃ caliditates fridit. hu
miditates ⁊ ſiccit. eiuſdē ſpēi cū q̄litatibꝰ elalibꝰ: ⁊ illđ
vocat̃ a Ga. ꝯplō actual̃ ꝓ. ⁊. 2. ꝺ ꝯplō. lꝫ igr̃ ī q̄lꝫ viuē
te ſit ꝯplō q̄ ē q̄litas ſa magis attinēs caliditati q̄ꝫ frig.
ad hūc ſenſuꝫ ꝙ opat̃ ꝑ ſe cū caliditate magis q̄ꝫ cū fridi
tate: ⁊ n[illegible] a[illegible] hūc ſenſuꝫ ꝙ illa ꝯplō regrat ī mā plus ꝺ
caliditate q̄ꝫ ꝺ friditate cū aliqđ ē mixtū ⁊ aliqđ eſt vi/
uēs ēt nāl̃r diſpoſitū plus hn̄s de friditate q̄ꝫ de cali/
ditate ⁊ aliqđ eq̄l̃r qđ vocat̃ a Gale. eq̄le in vniuerſa

ſuba ⁊ aliqđ minꝰ. Qꝛ ſi Ari. dicat in de lōgitudīe ⁊ bꝛe
uitate vite ꝙ oē viuēs ē calꝫ ⁊ hūidū ītellīt reſpcū ſibi/
met moꝛtui nō abſolute. Et iō Ga. 2. ꝺ ꝯplōnibꝰ dic: ꝙ
⁊ ꝑꝑ h̄ dixerūt antiq ꝙ aīal ē calꝫ ⁊ hūidū nō ꝙ caliditas
⁊ hūiditas in ipo dicat adſolute: cū multa aīalia videa
mus frida ⁊ ſicca: ſic apes ⁊ canopes ⁊ muſce ⁊ foꝛice:
īmo nō vr̃ de aīalibꝰ ꝙ in ipīs dicat caliditas ⁊ hūiditas
niſi cū ꝯꝑat̃ moꝛtuo ex eis. Ap̄ nā q̄ꝫ ſꝫ vitā manēs ma
ioꝛis eſt caliditatis ⁊ hūiditatis ape moꝛtua: h̄ Ga. Nec
huiꝰ ꝯrīū ꝓbāt argu. aſſūpta an̄ oppoſitū ꝙ in viuēte ſit
digōvl̃ mixtio q̄ ſit ꝑdigōnē vl̃ ꝙ vita ꝯſiſtit ꝑ calꝫ: vl̃
ꝙ gnō viuēt̄ ē pꝛīa ꝑticipatio aīe nutritiue ī calō nāli:
ſuffic. n. eē caliditatē ſufficientē ad h̄ ꝙ ē opari ſuꝑdcā: ⁊
ſi n̄ ſit gradual̃r intēſioꝛ q̄ꝫ friditas ſecū ꝯiūcta. Et iſta
ꝓ nūc ꝺ iſta q̄ōne ſufficiāt. nā lꝫ credā nō oē mixtū eſſe
calꝫ ꝯplōnal̃r ēt q̄ ad ꝯplōnē q̄ ē q̄litas ſcđa: tn̄ qꝛ nō
eſt nece nolo h̄ diſputare illđ. Quō aūt ignis ſit vicēs
elemēta in mixtiōe: ī q̄ ſit mixtū frm̄. vide. 4. metheo.
¶ Explicit q̄ō de ſcđo mō equalitatis magr̄i Ugonis.

Queritur vtrū ſit aliq̄ etas ꝯſiſtendi. Ne
gatiue ar̃. hoīes ꝯtinnue vſq̄ꝫ
ad ſenectutē pn̄t augeri. ğ nūq̄ꝫ an̄ ſenectu
teꝫ ē etas ꝯſiſtēdi: nec ēt poſt. vt pꝫ. igr̃ nū/
q̄ꝫ. ꝯn̄a ē clara ⁊ pꝫ aſſūptū. ꝑ: qꝛ ſi an̄ ſene/
ctutē deſineret poſſe augeri: h̄ eēt ꝑꝑ nimiā ſiccitatē. vt
Aui. vr̃ innuē pꝛīa ꝑmi. ¶ Sꝫ ꝯ. dētes ſt̃ ita duri: ſicut
oſſa ⁊ reliq̄ mēbꝛa ſꝑmatica: ſꝫ dētes ꝑꝑ ſiccitatē n̄ dn̄/
nūt poſſe augeri an̄ ſenectutē. ğ nec alia mēbꝛa ſꝑmati
ca. maioꝛ ē not. mīoꝛ pꝫ ex Ari. 2. ꝺ gn̄a. aīa. ca. de den
tibꝰ cuꝫ dixit. Et dētes ſolūmō int̃ alia oſſa creſcūt dū
remāet al̄. ¶ Cōfirmat̃: qꝛ ſi aliq̄ ſit etas ꝯſiſtēdi ī tēꝑa
to: ſeqt̃ ꝙ nlla erit ī colico. ꝯn̄s fl̄m. igit̃ ⁊ an̄s. ꝯn̄tia
arguit̃: qꝛ ſi nō ſit. igit̃ tēperatus in ꝯſiſtētia ⁊ colericus
ī ꝯſil̄i gradu ꝯſiſtēte. ⁊ arguit̃ ſic a melācolico ſit maioꝛ
reſolō q̄ꝫ in tēꝑato: ⁊ mīoꝛ reſtauratio: ſed in tēꝑato ſit
tāta reſtauratio q̄ꝫta diſſolutio. igit̃ in colico minoꝛ re
ſtauratio q̄ꝫ diſſolō: ⁊ ꝑ ꝯn̄s colericꝰ diminuit̃: ⁊ iō nō
ē in ꝯſiſtētia. ¶ Cōfirmat̃ ſcđo. qꝛ ſi aliqua ſit etas cōſi
ſtendi in melācolico melioꝛ ē in tꝑato. ꝯn̄s fl̄m: ⁊ ꝓbo
ꝯn̄aꝫ: qꝛ ſi nō. ğ ſtabit ꝙ ī tꝑato ⁊ mlīco aliqn̄ ſimul in/
cipiet etas ꝯſiſtendi: ſit ğ ⁊ arguit̃ ſic. hūidū tēꝑati eſt
magis aereū ⁊ magis extēſibile q̄ꝫ hūiduꝫ melīci īme/
diate an̄ h̄ fuerit. vt pꝫ: ⁊ caloꝛ tꝑati ē potētioꝛ ad extē
dēdū q̄ꝫ īmediate an̄ fuit caloꝛ melīci: ſꝫ īmediate an̄ ca
loꝛ melācolici ſufficiebat extendē ſuū hūidū ⁊ augmē/
tuꝫ facē cū eēt in adoleſcētia. ğ nūc ſufficit caloꝛ tēꝑati
ſuū hūidū extēdere ⁊ augmentū facē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſt in
adoleſcētia: ⁊ ꝑ ꝯn̄s adhuc poſt erit cū nō det̃ vltimuꝫ
adoleſcētie: ⁊ ſic in tꝑato n̄ īcipit ꝯſiſtētia. ¶ Scđo ꝑn/
cipal̃r ar̃ ſic. ī flegmatico debite recto decurrēte ꝑ ſuas
etates nulla ē etas ꝯſiſtētie. ğ ī nullo alio. tꝫ ꝯn̄a a pari.
aſſūptuꝫ ꝓbat̃ ſic. in nulla etate flātici debite recti con/
ſeruatiuo regīe an̄ ſenectuteꝫ caloꝛ remāet eq̄lis calori
pueri ſine augmēto. igr̃ nūq̄ꝫ an̄ ſenectutē eſt ꝯſiſtentia
tꝫ: qꝛ etas ꝯſiſtēdi ſꝫ Aui. pꝛīa ꝑmi caplō. de etatibꝰ: ē
cū calō: duaꝝ reꝝ vnā facē nō ꝑt: ſꝫ bn̄ aliā. ſ. n̄ ꝑt aug
mentū facē: ſꝫ ſeipm̄ ꝯſuare ī eodē gradu. aſſūptū pro/
bat̃: qꝛ nāl̃r flātico ī etate iuuētut̄ caloꝛ auget̃. vt vult
Ga. ꝓ. ꝺ regīe ſani. cuꝫ dixit coꝛꝑa eucrata ⁊ ſi ſicciora
efficiāt̃ ī ſcđa etate tn̄ eodē mō ſūt calida ī pueritia: ⁊ vſq̄ꝫ
ad ſtatū vti fuerit ī infātia. Si v̄o fuerit fridioꝛa ⁊ hūi/
dioꝛa eucrat̄ auget̃ his caliditas in ſcđa etate: ⁊ ꝯſtat ꝙ
loqt̃ de rect̄ ꝯſuatio regīe. nā al̃r n̄ eēt veꝝ qđ di de
eucrat̄. tertio ar̃ ſic. ꝑ nullū tꝑs ꝑt v̄tꝰ coꝛꝑis ꝑmanē eq̄
lis. ğ nulla ꝑt eē etas ꝯſiſtēdi. aſſūptū ꝓbat̃: qꝛ ꝯtinue
vſq̄ꝫ ad ſenectutē remanēte eodē caloꝛe coꝛpꝰ exiccat̃. ğ
ꝯplō ꝑmutat̃: ⁊ ꝑ ꝯn̄s aut ad meliꝰ: aut ad peiꝰ. ¶ Cō
firmat̃: qꝛ tm̄mō due ſunt etates totā vitā hoīs ꝯphē/
dentes. ſ. ꝑfectꝰ ⁊ defectꝰ: ſꝫ ꝯſiſtētia nō ē ī aliq̄ iſtaꝝ. ğ
ꝯſiſtētia nō eſt ī vita. aſſūptū ē Aue. ſcđo de gnōne: cū
dixit

UVA. BHSC. IyR_044_2

dixit: q̄ etas hoīs ē.70.an. q̄ꝝ ſūt.35. ꝑfect⁹ ⁊.35. deſe
ct⁹. ¶ Propterea q̄rto ar̄ ſic. ſi aliq̄ eēt etas iuuētutꝫ ſi
ue ꝯſitētie maxīe eēt illa ī q̄ hūiditas ē tā pauca vt calor
ampli⁹ nō ſufficiat facere augmētū: ſꝫ tn̄ ē tāta q̄ ſuffi/
cit calorē cōſeruare: vt Aui. inuit pria ꝑmi cap. de eta/
tib⁹ cū dixit q̄ ſi hūiditas tāta erat ⁊ q̄ ſequunt̄. Sꝫ ar̄
q̄ h̄ ſit fl'z. nā prīo ex illo ſeq̄ret̄ q̄ adoleſcēs ſiccus tm̄
eēt iuuenis. ꝯn̄s īplicat ⁊ ar̄ ꝯn̄a: q̄ ī aliq̄ adoleſcēte ſic
co tm̄ ē p̄ciſe tāta q̄ntitatiue ⁊ graduaľr hūiditas: aut ēt
mior q̄ta ī tpato iuuene. ſi igr̄ pp paucitatē hūiditatꝫ iu
uenis tpat⁹ nō ſufficit augeri: vꝫ q̄ ille adoleſcēs ſiccus
tm̄: ⁊ q̄ ī eo ꝯſeruat̄ calor: igr̄ ille ē iuuenis: qđ erat ꝓ/
bādū. Seq̄t̄ ſcđo q̄ iuuenis tpat⁹ ē adoleſcēs vt ar̄ ſic.
iuuenis tpat⁹ tm̄ hꝫ đ hūido q̄ntitatiue ⁊ q̄litatiue q̄ntū
adoleſcēs ſicc⁹ tm̄. igr̄ ſi ī adoleſcēte iſto ē ſufficiēs ca/
lor facē augmētū: ꝑiter ⁊ ī iuuene tpato. Seq̄t̄ tertio q̄
ſenex hūid⁹ tm̄ ſit iuuēis ⁊ q̄ iuuēis ſicc⁹ tm̄ ſit ſenex for
mādo ꝓportōabiľr argu. đ mľtitudīe hūidi ſenis hūidi
tm̄: ⁊ đ paucitate hūidi iuuēis tpati: aut ſicci tm̄. Quar
to ſeq̄t̄ q̄ tpat⁹ iuuēis p totā iuuentutē ē adoleſcens. nā
ī ꝑncipio iuuentutꝫ ſuffic̄ tm̄ reſtaurare q̄ntuꝫ diſſolue/
re ⁊ ꝯtinue p totā iuuētuteꝫ ſufficit tm̄ reſtaurare q̄ntū ī
ꝑncipio: ⁊ tn̄ p eādem ꝯtinue min⁹ ſufficit ſuū humidū
diſſoluere: cum cōtinue ſit terreſtrius ⁊ groſſius ⁊ calor
eq̄lis. Quarto ar̄ ſic. ꝯpľo frida ⁊ hūida eſt caľior ī iu/
uentute q̄ ī īfantia ēt ꝯpľo ſicca tm̄ ⁊ ꝯpľo caľa tm̄. g̃
a pari q̄lꝫ alia ꝯpľo: ⁊ iđ in ꝯſiſtentia nō cōſeruat̄ calor
eiuſdē g̃dus. ꝯn̄tia pꝫ. vel det̄ rō diuerſitatis: ⁊ aſſum/
ptū de fra ⁊ hūida pꝫ ex articulo ſcđo ꝑncipali đ ſicca
tm̄ ⁊ caľa tm̄. pꝫ ex Gal. 6. đ regi. ſa. cū dixit de ſicco.
Et ſiccū ī tpe augmaſticaꝝ etatū ſeipꝫ caľiorē oñdere
hoīeꝫ. ⁊ đ caľo tm̄ dicit. Cū āt pueroꝝ etatē trāſiuit vſ
q̄ꝫ ad decliationē manifeſte pl⁹ appet caľm vt his q̄ ē a
xāta coľa ſt̄ egritudib⁹ ⁊ ſinthōatib⁹ facile captabiľ exi
ſtat. q̄nto ar̄ ſic. ſi aliq̄ eēt etas ꝯſiſtendi: ī iſta ꝯpľo eſſet
tpatior q̄ ī pueritia. ꝯn̄s fľm. g̃ ⁊c. tꝫ ꝯn̄tia ex Aui. q di
cit. cap. de etatib⁹ q̄ iuuent⁹ hꝫ ꝯpľoneꝫ magis eq̄leꝫ.
⁊ falſitas ꝯn̄tis pꝫ ex Ga. 6. de regi. ſa. 2. cap. vbi dicit
optimā q̄dezcraſim hꝫ corpus ſ̄m puerorum etatem.

In oppoſitū eſt Aui. pria ꝑmi cap. de eta/
tib⁹. ⁊ Gal. tertia ꝑticula af/
fo. cōmen. illius affo. ſ̄m quidem horas veris.

Iſta qō īcludit mľtas difficultates ⁊ intricatas
⁊ iđ ī ei⁹ đtermīatōe volo ſeparar̄ mās
difficultatū ei⁹. p̊ g̃ videbimus que ſit rō formalis con
ſiſtentie: ⁊ ꝯn̄ter adoleſcentie ⁊ ſenectutis prīe ⁊ ſeniȳ.
Ex q̄b⁹ ſoluet̄ q̄ſitū ꝑncipale. ſcđo videbit̄ an tpat⁹ in
ꝯſiſtentia ſit humidior ſubſtātifice corpore ſicco tantū
vľ meľico eiuſdē etatꝫ. Ex q̄b⁹ videbit̄ q̄uō ī ꝯſiſtentia
poſſit fieri veꝝ augmētū: aut n̄ poſſit. tertio videbit̄ an
ſ̄ꝫ mētē Ga. ī oī ꝯpľone đbito ⁊ ꝯſ̄uatiuo regīe recto
iuuenis ⁊ puer ſint eq̄ caľi. q̄rto videbit̄ an ꝯpľo pueri
ſit tēpatior q̄ ꝯpľo iuuēis vľ eꝯ. ¶ Quātū ad ꝑmū no
tādū q̄ q̄ttuor ſūt ī q̄b⁹ notar̄ poſſum⁹ corpis ꝯſtētiā
aut. n. eſt ī ſiccitate ⁊ hūi. ſcđo ī caľitate ⁊ frīdit. tertio
ī magnitudīe. q̄rto ī ꝟtute. nā maxīe ī aliq̄ iſtaꝝ q̄ttu
or diſpōnū ꝯtīgēte varietate notabili dicim⁹ etatꝫ va/
rietatē. Ueꝝ tn̄ Auic. maxīe vꝫ ꝑmā etatē ab alijs diſtī
xiſſe p h̄itudinē corpis ad q̄ntitateꝫ illā. Et notauit eta
tē adoleſcentie ſiue creſcentie: q̄ ī ea ad creſcendū ſp
corpus ſit aptū: ⁊ iđ vꝫ ꝯſiſtentiā notare cū pmanet ſub
q̄ntitate q̄ hꝫ ī fine creſcentie: maxīe q̄ tertiā notat eta
teꝫ minui: ⁊ q̄rtā ſiľr hāc ꝯſiſtendi etateꝫ maxīe a ꝯſiſtē
do ī q̄ntitate đnotat: ⁊ h̄ ē rōabile: q̄ ſ̄ꝫ Aui. ⁊ Gal. ca
lor ī pueritia vſq̄ꝫ ad ſenectutē ꝯſiſtit eq̄ľ: ⁊ tn̄ tūc n̄ ſp
eſt etas ꝯſiſtēdi: ſiccitas āt nūq̄ꝫ ī eodē ꝯſiſtit gradu cuꝫ
īceſſanter augeat̄: vt colľr. 1. de regīe ſani. ca. 1. ⁊ ī li. đ
tabe ēt: nec ex ꝟtute cū nō ſit māifeſta ꝟtutis diminu/
tio ī ſenectute pria: vt Aui. inuit ca. đ etatib⁹. ¶ Scđo
nota q̄ rō etatꝫ adoleſcēdi ſ̄ꝫ cōiter tractātes hāc māꝫ
eſt q̄ corp⁹ qđ ē in adoleſcētia merito h̄itudīs caloris
nālis ad ſuū humidū eſt aptū ꝟe augeri. Rō āūt ꝯſiſtē
tie eſt q̄ ſit corpis etatiua diſpō: in qua merito ꝓpor
tiōis calidi ad hūidū p̄t fieri corpis ꝯſ̄uatio ī eadē q̄nti
tate: ſꝫ nō p̄t merito iſti⁹ ꝓportiōis fieri ꝟtutis augmē
tū. Rō ꝟo ſenectutꝫ ē q̄ merito ꝓportōis calidi ad hūi
dū neciō accidat dimīutio: lꝫ n̄ ſit ī prīa ſenectute māi/
feſta ꝟtutis debilitatio: ī ſenio āt ē cū aptitudīe dimi/
nuēdi ⁊ ꝟtutꝫ manifeſta đbilitas. ¶ Mihi āt p nūc nō
vꝫ iſtđ ſolū dicere corp⁹ ī adoleſcētia eē: ī q̄ ē taľ h̄itu
do nāľ calidi ad hūidū: vt merito illi⁹ poſſit fieri verū
augmētū ī corpe: ⁊ tūc ſolū ī ꝯſiſtētia q̄n̄ ē talis h̄itudo
caloris nālis ad hūidū vt ipſi⁹ merito poſſit ī eadē q̄nti
tate ꝯſ̄uari. nā poſ̄e ē aliquē adoleſcētē mori p viā re/
ſolutiōis: ⁊ an̄ mortē eo exn̄te ī etate adoleſcētie calo/
rē ī tm̄ debilitari vt nullo mō ſufficiat ī hūido iſto ad/
dere nutrimētū maioris q̄ntitatis q̄ deꝑdat̄: ⁊ ita ī iu/
uētute morīēti p viā reſoľonis ꝯſtat q̄ an̄ mortē ī tantū
đbilitat̄ calor nāľ vt q̄ntitatē illā nllo mō ꝯſ̄uare poſſit.
ſcđo ſeq̄t̄ ex iſtis đſcriptiōib⁹ q̄ erit poſ̄e vľ ſaltē n̄ clau
dere nālē repugnātiā aliquē in etate retrocedere: q̄ p̊
fuiſſe iuuenē ⁊ poſtea fieri adoleſcētē. ꝯn̄s ē fľꝫ: q̄ īpoſ
ſibile ē ī etate r̄trocedē: ⁊ ꝓbat̄ ꝯn̄a: q̄ poſ̄e ē ī aliq̄ cor
pe ꝓ nō merito ꝓportiōis caľi ſui nāľ ad hūidū ſuū nō
poſſe fieri veꝝ augmētū ⁊ poſtea merito ꝓportiōis ca
lidi nāľ eiuſdē ad ſuū hūidū poſſe fieri. g̃ ⁊c. aſſūptū ꝓ/
bat̄. ⁊ ſit ſor. meľic⁹: aut fridus tm̄ in q̄ merito ꝓceſſus
etatiui đſineret augmētū: ⁊ ſeq̄t̄ ⁊ q̄ hūidū iſti⁹ ē min⁹
ineptū extēſiōi de ſe q̄ hūidū tpati: ī q̄ merito đcurſus
etatiui đſinet poſſe fieri augmētū: q̄ calor ī iſto ē min⁹
extēſiu⁹ ⁊ min⁹ augm̄tatiu⁹ q̄ ī tpato: ⁊ iđ cū mīori reſi
ſtētia ⁊ īdiſpōe hūidi ceſſat ab augmēto. Et vltra ſeq̄t̄
q̄ pp fortitudinē caloris n̄ repugnaret ī ſor. poſt h̄ eſſe
ꝓportiōeꝫ calidi ad hūidū talē vt merito illi⁹ poſſit fie
ri veꝝ augmētū. Hoc igr̄ poſito ī cāu: ſeq̄t̄ ꝯ̊ vt ar̄ ſic. a.
ꝓ nūc calor nālis n̄ hꝫ ꝓportiōem ad ſuū hūidū talē vt
merito illi⁹ poſſit veꝝ augmētū fieri: ⁊ poſt h̄ erit talis
ꝓportio vt merito illi⁹ poſſit fieri veꝝ augmētum. g̃. a.
nūc erit iuuenis ⁊ poſtea erit adoleſcēs. aſſumptū totū
eſt poſ̄e: g̃ ⁊ ꝯn̄s. Ur̄ mihi q̄ rō iſtaꝝ etatū ſumat̄ a di/
ſpōne humidi mēbroꝝ radicaliū ⁊ p̄cipue oſſiuꝫ: ita q̄
cū hūidū radicale datū ipſi īdiuiduo eſt tale q̄ ī illo vel
ſibi ꝯſiľr diſpoſito q̄ ad rōnē paſſibilitatis poſſꝫ fieri ab
aliq̄ nāli calore ī iſta ſpē ī q̄ eſt veꝝ augmentum: tūc ſit
adoleſcentia ſiue đ ſcō ꝯiūgat̄ taľ g̃dus caľitatꝫ māľ vt
h̄ ſufficiat ſiue nō. Cū ꝟo eſt hūidū ita diſpoſitū: vt nō
repugnet īdiuiduo tali vľ taľ ſpēi cū humido oīo ꝯſiľr
diſpoſito q̄ ad paſſibilitatē ꝯſ̄uari q̄ntitateꝫ eādeꝫ: lꝫ n̄
poſſit ī tali ab aliq̄ nāli calore fieri augmentū veꝝ: tūc
eſt ꝯſiſtētia: ſꝫ tūc ē ſenect⁹ cū n̄ exn̄te nāli đbilitate no
tabili hūidū: tn̄ ē ita diſpoſitū vt neciō ꝯtīgat diminu/
tio: ſꝫ ſeniū eſt cū nāli notabili debilitate virtutis.

His habitis ſit hec pria ꝯ̊ ad arg. rn̄ſiua.
debiľ eſt etas ꝯſiſtendi. hanc
ꝯ̊neꝫ n̄ puto p demōſtratiōeꝫ ſumentes origineꝫ a ꝑn/
cipio īfrāgibili đduci poſſe: ſꝫ ꝓ iſta eſt p̊ mens Auic.
pria ꝑmi ca. đ etatib⁹. ⁊ Ga. 3. ꝑti. affo. ⁊. 6. đ regīe ſa/
ni. ⁊ Haly. 2. teg. ⁊ vt ita dicat̄ oēs medici ī h̄ ꝯcordāt
ēt ſūt ſuaſiōes exēplares. Nā corpa ſicca q̄ pn̄t extendi
⁊ ꝯ̄hi p nimiā exiccatōeꝫ poſtq̄ꝫ ſt̄ extenſa n̄ p q̄ntlꝫ exic
catiōeꝫ ꝯ̄hunt̄: ſꝫ tolerāt notabiľr exiccari an̄q̄ꝫ notabi
liter ꝯ̄hant̄. igr̄ a pari corpa aīaliuꝫ ⁊ oſſa eorūdeꝫ cum
ad cōplementū ſue nāľ extenſiōis exn̄t nō p q̄ntlꝫ exic/
catiōeꝫ ꝯ̄hunt̄: ſꝫ q̄ꝫdiu talia n̄ ꝯ̄hunt̄: tā diu ī illis re/
manet rō ꝯſiſtētie: q̄ nō ſit ꝟa dimīutio. g̃ ⁊c. ¶ Pre
terea humidū radicale q̄n̄q̄ꝫ eſt tale vt cū iſto ꝟt⁹ ſuffi
cit facere veꝝ augmentū: ⁊ aliq̄n̄ erit tale vt non poſſit
ꝟtus ꝓhibere diminutiōem. igr̄ aliq̄n̄ erit medio mō
diſpoſita: q̄ nec virtus ſufficeret facere augmentū: po
terit tn̄ diminutiōeꝫ ꝓhibere. Credo tn̄ ſufficere me/

UVA. BHSC. IyR_044_2

lācolico vt calor poſſit diminutōez nālez phibē. Nec vž
Auic. aliq̃z rōnez dixiſſe ꝙ detᵉ etas ꝯſiſtentie. ſolū eīm
ꝓbauit vel ꝓbare voluit ꝙ aliq̄n calor ꝯſeruatᵉ eiuſdez
gradus: lʒ ꝑ tūc nō fiat augmētū: ⁊ hāc dixit etatez iu
uētutis: ſʒ h̄ rō ñ arguit dari etatem ꝯſiſtēdi. ¶ Alij vo
ſic arguūt: iter q̄ſcūqʒ duos motᵒ ꝯ̄rios cadit qes me/
dia: ⁊ h̄ ē etas ſtatus ſiue ꝯſiſtētie. ¶ Scḋa ꝯ̄: lʒ ſit aliq̄
etas ꝯſiſtētie: ꝑ nullū tñ tp̄s ḋductꝫ extrīſecis iuuamē
tis ⁊ īpedimētꝫ remāet corpᵒ ī eq̄li pfectiōe ꝯplōnis
ceteris pibᵒ. Scḋa ps hᵒ ꝯ̄nis pʒ ꝑ h̄ ꝙ ꝑ nullū tp̄s re/
manet ſiccitas eiuſdē ḡdus. ⁊ ꝑ ꝯ̄ñs ex eiᵒ variatōe va
riatᵉ ꝯplōis pfectō: ⁊ dixi notāt alijs pibᵒ q: ſtaret ꝯplo
nē tm̄ meliorari ex ꝑmutatōe calitatꝫ q̄ztū ḋteriorat ꝑ
exiccatōez: aut eꝯ̄: ⁊ dixi ēt deductis extrinſecis iuua/
mētis: q: ſtaret nō obſtāte ꝙ ꝯplo corporis debilita/
ret per influxū ſupceleſtē corpᵒ ita iuuari vt eq̄ pfice/
ret opōnes. ¶ Tertia ꝯ̄: lʒ ī etate ꝯſiſtētie ñ poſſit fieri
veꝝ augm̄tū: tñ ſtat ī iſta r̄ſtauratōez eē maiorē reſolu
tōe. pria ps pʒ ex rōe ꝯſiſtētie. ſolū. n. tc̄ ē ꝯſiſtētia q̄ñ
ita diſpoſitū ē hūidū radicaliū mēbroꝝ vt ꝑ nlrīᵒ calo/
ris nālr illiᵒ v̄tutē poſſit extēdi: ⁊ veꝝ augm̄tū fieri. ſcḋa
ps pʒ ex Aui. 1. p̄mi. c. ḋ v̄tutibᵒ qbᵒ admīſtrat nālibᵒ
vt pʒ cū dixit. Sʒ creſcētia ñ erit niſi q̄ñ qḋ īgreditᵉ erit
plᵒ eo qḋ diſſoluitᵉ: ñ tñ totū qḋ exiſtit talr ē creſcitiuꝫ:
īpiguari. n. pᵒ macredinē ī etate ꝯſiſtētie ē huiᵒ ſecte:
nō tñ ē creſcitiua. Ex qbᵒ pʒ ꝙ ñ ſit rō ſorat ꝯſiſtētie ꝙ
ī ea v̄tᵒ reſtauratiua ſit eq̄lr diſſolutiue: ī q̄lʒ. n. ꝯſiſtente
mere nālr diſpoſitū vtputo r̄ſtauratiā v̄tᵒ ē maior ſui ca
loris diſſolutiua. nā q̄cūqʒ tali dato ꝯtigit ipʒ macreſce
re p̄ternālr: ⁊ poſtea ipʒ reduci: ⁊ ꝯſtat ꝙ tpe reductio
nis v̄tᵒ erit ḋbilior r̄ſtauratiua: ⁊ tñ plus reſtaurabit q̄z
diſſoluetᵉ. q̄re āt ī ꝯſilibᵒ ḋbito ſtāte regīe fiat macreſa
ctio ī qbuſdā īpiguatio: vide. 7. q̄rti. Et ex hac ꝯ̄ne cū
ſua ꝓbōne ſeqtᵉ ꝙ ñ vʒ arg. ī ſor. q̄ ad ſpmatica mēbra
fiet maior reſtauratio q̄z diſſolō. igitᵉ augebitᵉ: nec ſeqtᵉ
fiet maior diſſolō q̄z reſtauratio: igr̄ dimīuetᵉ: plᵒ. n. re
q̄ritᵉ ad verā diminutōez ⁊ ad veꝝ augm̄tū. ¶ Ex hac
ēt tōli ḋtermiatōe ſeqtᵉ ꝙ ꝯſtat corpus eē mere nālr di
ſpoſitū ī adoleſcētia debite rectū: ⁊ ī eo ñ fieri veꝝ au
gmētū. p̊ h̄; pʒ ad experiētiā ḋ qbuſdā q poſt. 20. ānuꝫ
nō augetᵉ. pʒ ſcḋo rōe: q: nō obſtāte ꝙ hūidū ſit diſpo
ſitū vt calor ſaniei ſufficeret extēdere ipʒ: ⁊ ita veꝝ au/
gmētū fieri: tñ ſtat eiuſdē corpis calorē nālē eſſe valde
remiſſuꝫ: ita vt extēſionē facē ñ ſufficiat in nāli ēt corpo
ris ipſiᵒ diſpōne: ſʒ tc̄ erit adoleſcēs: vt pʒ ex ḋſcriptio
ne ēt mere nālr diſpoſitus: ⁊ tñ ñ creſcit. ¶ Pariter ēt
ſeqtur eē poſſe in ꝯſiſtēte mere nālr diſpoſito ⁊ ꝯueniē
ti exñte regīe fieri diminutionē verā cū nō obſtāte tali
bōitate hūidi vt poſſʒ calor nālr ꝯſuare tēpatū corpᵒ ī
eadē q̄ztitate: tñ pp caloris aut ḋfectū ī ḡdu bñ reſtau
ratio deficit: aut nimiā ītēſionē. vñ cū nimia ſit diſſolō
ſtat mēbra ꝯ̄hi cū alijs ꝯdōnibᵒ ad verā dimīutiōez re
q̄ſitis. ¶ Seqtᵉ ex dcīs tertio ꝙ alijs paribus illr acce/
ptis q̄ necio ex etatiuo ꝓceſſu variātᵉ ꝑ mediū tp̄s per
manet corpus ī eq̄li pfectōe oio: īmo per aliqḋ tp̄s ꝑ/
ficitᵉ: ⁊ ꝑ aliqḋ īpficitᵉ: ⁊ māifeſte ſeqtᵉ ex ſcḋa pte ꝯ̊nis
ſic cremētū. n. v̄tutis ⁊ decremētū per accñs ſequūtur
ad vnū motū q̄ dicimus eē ꝯtinuū: puta ad exiccatōez
q̄ vſqʒ ad ḡdū ꝓportiōatiſſimū ꝓcedēs facit tēperamē
tū ⁊ v̄tutꝫ augmētū: ſʒ vltra iſtā ſiccitatē nitēs facit īp/
fectionē eiuſdē: ⁊ h̄ de p̊ arti. ¶ Quātū ad ſcḋꝫ articu/
lū notādū q̄ſdā de ītētiōe poſuiſſe ꝙ oē corpus tēpatū
ī aliq̄ ſitu etatꝫ ꝯſiſtētie vl ſenſibilitatꝫ poſitū ē ſicciᵒ ſub
ſtātifice q̄z melicū ſiccū tm̄ nālr ⁊ ī inſtāti ꝓportionali
eiuſdē etatꝫ ꝯſtitutū. ¶ Ad h̄ ꝓbādū arguūt multiplr.
prio ſic. ſit ſor. tpatᵒ ⁊ pla. melicus: aut ſiccus: ⁊ ſint am
bo ī p̄nc[illegible] [illegible]ſtētie hūidū ſor. ē ſufficiēs phibēs ex/
tēſionē fortio[illegible] calī q̄z hūidū pla. ḡ eſt reſiſtētius extē/
ſiōi: ⁊ h̄ pp ſui terre[illegible]reitatē: ḡ ē terreſtriᵒ. aſſūptū pʒ in
vtroqʒ iſtoꝝ. nūc p̊ [illegible] [illegible]m̄tū ꝓpter hūidi īceptio/
nez extēſiōi a ſuo calō. igr̄ vtrūqʒ hūidū ē aptū tm̄ p̄/
ciſe reſiſtē q̄ztū ſuū calʒ extēdē. tʒ ꝯ̄ña: q: ſi hūidū eēt re
ſiſtētiᵒ q̄z calʒ extēſiōi. igr̄ p̊us ſuiſſʒ: cū ñ ſbito aliquā la
titudinē retinere acq̄ſiuerit: ⁊ iō p̊us ḋfeciſſʒ augmētū.
⁊ ſi calʒ eēt potētiᵒ ad extēdēdū q̄z hūidū ad reſiſtēdū:
ḡ pᵒ h̄ eēt potētiᵒ: ⁊ iō pᵒ fieret ēt veꝝ augmētū. ⁊ vtrū/
qʒ repugnat añti. Et vltra arᵉ. vtrūqʒ illoꝝ p̄ciſe eſt tm̄
aptū reſiſtē q̄ztū ſuū calʒ extēdē: ſʒ magꝫ extēſiuū ē calʒ
tpati q̄z melici. ḡ magꝫ ē reſiſtēs extēſiōi hūidū tpati q̄z
melici: ſic de p̄ncipio ꝯſiſtētie ita ḋ alijs ꝓportōalibᵒ pti
bus eiuſdē dʒ eē. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē ad phibēdū augmētū tpa
ti reqritᵉ maior terreſtreitas hūidi q̄z ī ſr̄o vl melico: q:
v̄tᵒ reſtauratiua ē ī eo fortior: ⁊ ēt calor ē magꝫ extēſiuᵒ:
ſʒ ī p̄ncipio ꝯſiſtētie ī vtroqʒ ē hūidū reqſitū ad augmē
tatiōez phibēdā. igr̄ ⁊c̄. tertio ſic fortior cā reqritᵉ ad fa
ciēdū caloris ⁊ corpis fieri dimīutionē ī tpato q̄z ī melī
co: cū calor ſit fortior ⁊ reſtauratiua v̄tᵒ. ḡ ḋteriᵒ ē hūidū ⁊
terreſtriᵒ q̄ñ īcipit dimīutio ī tpato q̄z q̄ñ īcipit ī melico
vel alio diſtēpato: ſʒ q̄ñ h̄ mō īcipit ē ī vtroqʒ p̄ncipiū
ſenectutꝫ. ḡ ī p̄ncipio ſenectutꝫ ē terreſtriᵒ ⁊ deteriᵒ hūi
dū tpati q̄z melici. Propterea ſint ſor. ⁊ pla. ꝑ vnā ho/
rā diſtātes a p̄ncipio ꝯſiſtētie. ⁊ arᵉ ſic. hūidū ſor. tpati
ē meliᵒ ⁊ hūidiᵒ ⁊ extēſibiliᵒ q̄z hūidū pla. aut eq̄ bonū ⁊
melior fiet ꝯtinue reſtauratio in ſor. q̄z ī pla. ḡ citiᵒ ḋue
niet pla. ad graduꝫ terreſtreitatꝫ: cū q̄ nō pōt fieri ī eo
veꝝ augmētū q̄z ſor. ſʒ ſor. p̄ciſe ī hora ad illū gradū ꝑ
ueniet. ḡ pla. citiᵒ. ḡ pla. nō diſtat ꝑ horā a p̄ncipio ꝯſi/
ſtētie: cuiᵒ oppoſitū ſuppōitᵉ. vr̄ ḡ nālē repugnātiā clau
dere ꝙ ſint ſor. ⁊ pla. vnᵒ tpatᵒ ⁊ alter melicᵒ: ⁊ ꝙ ſint ī
eodē gradu ꝯſiſtētie vel eq̄ illi vicino: ⁊ hūidū tpati ſit
meliᵒ ⁊ hūidiᵒ ſubſtātifice: aut ēt eq̄lr cū hūido melici.
Silr arᵉ ḋ ſenectute ⁊ morte ꝙ terreſtriᵒ ⁊ minᵒ aereū ē
hūidū tpati hora mortꝫ nālis q̄z melici: ⁊ ſilr ī q̄lʒ pte
eq̄ vicina morti: q: calor tpati ē pfectior q̄z calor meli/
ci. ḡ ſi hūidū ē terreſtriᵒ ī melico q̄z tpato citiᵒ ſuū hūidū
deueniet ad terreſtreitatē: cū q̄ nō ſtat vita: q̄z tpati: ⁊ ꝑ
ꝯ̄ñs nō eq̄ diſtāt: qḋ ē oppoſitū añtis. ¶ Ex his igitᵉ ⁊
ſilibᵒ motiuis ꝯcedit Iac. de ſor. ꝙ q̄zto aliq̄ ꝯplō ē ḋ/
terior q̄z tpata: tāto ī cuiuſlʒ etatꝫ fine hʒ hūidū ſuū ma
gis aereū ⁊ vite ⁊ caloris magꝫ ꝯſeruatiuū: ⁊ iō ſit ꝙ oīs
etas ꝯplōnis melioris lōgior ſit q̄z ſibi corrñdēs etas ī
deteriori ꝯplōne. ¶ Appet ī dcō vno alio ꝯ̄dicere. nā
pᵒ iſtā q̄ōnē edidit aliā luculētā ī vltio āno. vtꝝ ꝯplō iu
uēis ſit tpatior ꝯplōne pueri. ⁊ ī argu. ipiᵒ q̄ōnis ſolō/
nibᵒ ꝯcedit ab ipa veritate coactᵒ ꝙ ſiccū tm̄ ī pueritia
hʒ ſiccitatē eq̄lē ſiccitati tpati ſcḋi mōi: ⁊ ꝙ ſanguineuꝫ
corpᵒ iſtā hʒ ī ꝓceſſu ad ſenectutē. Ex qbᵒ appet ꝯcedē
ꝙ hoꝝ corpoꝝ hūidū nō hʒ ꝙ ſūt deterioris ꝯplōnis ē
ſicciᵒ: ſʒ h̄ ſcḋꝫ magis ſaluari pōt cū ſuis dictꝫ: q: dicere
pōt ꝙ ītelligit de q̄litatiua ſiccitate: ſʒ ī p̄cedēti corre/
lario dixit ḋ ſiccitate etatiua q̄ ē magꝫ ſubſtātifica: ⁊ cer
te hūc hoīez argu. appentia ad h̄ deduxit: vt nō ꝯſide/
raret ī hoc mētē Gal. ⁊ doctoꝝ ſolēniū. ¶ Cōtra igitᵉ
hāc pōnē arguā oñdēdo ꝙ nō ſit mētibᵒ auctoꝝ ꝯfor/
mis nec veritati. Et prio ſuppono ꝙ q̄ ꝯſeqtᵉ etatis va
rietatē ē maxīe ſiccitas ſubſtātifica. ꝓbatᵉ: q: iſtā exicca
tiōez maxīe ꝯſeqtᵉ etatis ſucceſſio ⁊ varietas q̄ ē īeuita/
bilis: ⁊ q̄ ē ꝑ reſolōnē: vt ex mō loquēdi Aui. 3ª p̄mi. c.
p̊. ⁊. 6. de regīe ſani. ca. p̊. ſʒ illa ē ſubſtātifica vt ꝯſtat ⁊
oēs ꝯcedūt. ḡ ⁊c̄. ¶ Suppono ſcḋo ꝙ corpa ſubſtātifi/
ce ſicciora ſūt alijs paribᵒ: aut ſaltē faciliᵒ fiūt q̄litatiue
ſicciora. hoc pʒ: q: ſiccitas ſubſtātifica ē pp dñiū elḋrū
ſiccoꝝ ſup hūidis. ¶ Suppono tertio ꝙ corpᵒ iuuenile
nālr tpatū p̄t eq̄lē multitudinē hūoꝝ hēre cū ſicco tm̄
⁊ paucιorē ſm̄ q̄ztitatē: ītm̄ vt hūores exñtes in ſicco
tm̄ ſint magis apti illū hūectare q̄litatiue q̄z illi q ī cor/
pore certo: qḋ nālr eſſet tpatū: īueniuntᵉ: h̄ pʒ: q: in cō/
ualeſcentibus q alias erant tēperati: valde pauciores
ſunt hūores q̄z in ſicco tm̄ nāliter diſpoſito. ¶ Quar/
to ſuppono ꝙ reſolutio fortis alijs pibᵒ eſt magis no/
ciua

cіua ſubſtãtifice ſicciorib⁹ q̃ȝ ſubſtãtifice hũidiorib⁹: ⁊ ꝙ
plus nocet ſubſtãtifice ſiccis ⁊ qualitatiue humidis q̃ȝ
ſubſtãtifice humidis ⁊ qualitatiue ſiccis alijs paribus.
iſtud patet clare: q2 fortis reſolutio maxime nocet: q2
ſubſtantifice exiccat. ¶ Ex his arguitur primo ſic. cõ/
plexio naturaliter frigida ⁊ ſicca ante ſenectutez habet
ſiccitatẽ ex qua fit ſenectus: ſed iſta ẽ ſubſtãtifica. ergo
ante ſenectutẽ eſt ſicca ſiccitate ſubſtãtifica taliter qua/
lis ẽ ĩ aliqua ſenectute: ⁊ nõ in ſua. verbi gratia. in ſe/
nectute corporis tꝑati in humido vel hũidi: ⁊ per ꝯñs
ante ſenectutẽ eſt tm̃ ſicca ſubſtãtifice q̃ȝtũ data aliqua
iſtaꝝ ĩ ſenectute: ⁊ ſic ſubſtãtifice ſiccior q̃ȝ iſte añ ſene/
ctutẽ: qḋ ẽ oppoſitũ põnis ĩ qõne: añs aũt ẽ Gal. 6. de
regie ſanita. cap. 4. cũ dixit: peſſima vero decenter eſt
frigida ⁊ ſicca ꝯplr̃o: ꝙ. n. tꝑe ꝓcedẽte ſenib⁹ fit hoc cõ/
feſtim ex principio exiſtit his. ⁊ cõſtat ꝙ aut intelligit
ꝙ in principio ſenectutis habent id qḋ habent alij ſe/
nes in ꝓceſſu: aut ante ſenectutem habent id qḋ ha/
bent maiores cõplexiones in ſenectute. ¶ Scḋo ar/
guit̃ ſic. corpora tẽperata ⁊ humida in principio conſi/
ſtentie ſunt ſicciora ſubſtantifice q̃ȝ ſicca tm̃. igitur faci
lius alij s paribus fiunt vel ſunt apta fieri ſicca qualita
tiue q̃ȝ ſicca. tenet cõſequentia ex ſcḋa ſuppoſitione: cõ
ſequens tñ eſt falſum: q2 ex iſto ſeq̃retur ꝙ facili⁹ alijs
parib⁹ incurrerẽt ethicã ſcḋe ſpẽi q̃ fit per ſubſtãtificã
⁊ q̃litatiuam ſimul exiccationẽ membroꝝ: qḋ eſt ꝯ oẽs
medicine doctores. tertio ar̃ ſic. ꝙ corpus iuuenile nã/
liter tẽperatũ factũ q̃litatiue ſiccũ ꝓpter egritudinem
difficilius reduceret̃ ad tẽperamẽtũ q̃ȝ corpus ſiccum
tm̃ ad eq̃le ꝑciſe gradũ q̃litatiue ſiccitatis deductũ cõ
ſequẽs ꝯ experientiã: ⁊ pȝ ꝯña. corpus qḋ hoc mõ di/
ſpoſitũ ẽ ⁊ erat temperatũ eſt ſiccius ſubſtãtifice q̃ȝ ſic/
cũ tm̃ ad equalẽ gradũ ſiccitatis q̃litatiue deductum: ⁊
alia ſunt paria. igit̃ facili⁹ exiccatur ex ſcḋa ſuppoſitõe.
⁊ per ꝯñs difficilius hũectatur. ſi forte negat̃ h̓ eẽ poſſi
bile: ꝙ ad ſil̓ez gradũ q̃litatiue ſiccitatis deducatur pȝ
ex ſuppoſitiõe tertia hoc eſſe poſſibile. Itẽ q̃rto ſeq̃ret̃
ꝙ ſicca eẽt regenda regie ſicciori in iuuẽtute q̃ȝ tꝑata
⁊ magis a reſolutiuo. ꝓbatur: q2 magis a reſolutiuo ⁊
ſicco regie nocerent̃ ſubſtãtifice ſicca q̃ȝ minus ſubſtã/
tifice: vt pȝ ex q̃rta ſuppõne ⁊ tꝑata ſũt ſubſtãtifice ſic/
ciora. igitur ⁊c. ¶ Itẽ ſeq̃retur ꝙ corp⁹ ſiccũ tm̃ in ꝑn
cipio ſenectutis eſſet perfectius corpore tꝑato. nã pro
tũc ſuuȝ humidũ eſt magis aereũ ⁊ magis perfectũ q̃ȝ
hũidũ tꝑati: ⁊ calor ẽ ꝑciſe eq̃ ꝑfectus. nã ĩ cal̓itate po/
nitur tꝑatũ. igitur abſolute eſt ꝑfectius. ⁊ ꝑ ꝯñs perfe/
ctioꝝ operationũ ꝓductiuuȝ. Forte dicitur ꝙ humidũ
ſicce tm̃ ẽ ĩperfectius ꝓ opatiõib⁹: ⁊ ſic meli⁹ pro vite
lõgitudine. Cõtra. humidũ in ſicco tm̃ eſt ſubſtantifice
hũidi⁹ hũiditate ſubſtãtifica magis operatõib⁹ ꝓportio
nata. nã hũiditas ſubſtãtifica ei⁹ ĩ ꝑncipio ſenectutis ẽ
eq̃lis ſubſtãtifice hũiditati tꝑati ĩ ſenectute: ⁊ illa eſt ꝓ
operatõib⁹ melior. ¶ Forte ẽt negat̃ argumẽtũ: q2 ⁊ ſi
ſit g̃dual̓r vicinior ſubſtãtifice hũiditati tꝑati iuuenis
tñ ꝑfectional̓r plus diſtat. Cõtra. ponat̃ ꝙ ſiccũ tm̃ ſit
lapſuȝ a tꝑamẽto gradual̓r ⁊ nõ ꝑfectõal̓r niſi tm̃ q̃ȝtũ
merito gradualis ſb̃e dȝ eẽ. Poſſent multiplicari argu
menta ĩ ĩfinitũ. Sed ego magis credo oppoſitũ ꝑꝑ ter
tia. ꝑ̂ q2 corꝑa ĩ iuuẽtute ſicca ĩdigẽt regie min⁹ exicca
tiuo: ⁊ reſolutiuo ĩ iuuẽtute q̃ȝ hũida: ⁊ hũida magis re
ſolutiuo q̃ȝ tꝑata vt pȝ ex Gal. 6. de regi. ſani. ⁊ Auic.
3. ꝑmi. ⁊ Auer. 6. colliget. ⁊ h̓ nõ eẽt niſi q2 ſubſtãtifice
ſunt ſicciora. ſcḋo q2 tꝑat⁹ iuuenis ex lõga febre ad pau
citatẽ ſimilẽ hũoꝝ ⁊ carnis ⁊ ſimilẽ gradualẽ ſiccitatez
duct⁹ illi ad quẽ eſt duct⁹ iuuenis ſicc⁹ tm̃ facili⁹ reducit̃
ad maiorẽ hũiditatẽ q̃ȝ iſte q erat ſiccus tm̃ ⁊ nõ niſi q2
eſt ſubſtãtifice hũidior. nã ĩ calore ẽ pitas ⁊ in ſiccitate
q̃litatiua. ſi igit̃ ſicc⁹ tm̃ iã eſt hũidior ſubſtãtifice facili⁹
dȝ hũectari ⁊ renutricari. tertio q2 ꝯpl̓o hũida tm̃ ⁊ ca/
lida ⁊ hũida ĩ iuuẽtute eſt lõgioris vite q̃ȝ ſicca: ⁊ ñ niſi

q2 eſt hũidior hũiditate ſubſtãtifica: faciente maxie ad
vite lõgitudinez: vt cõſtat ex Gal. 6. de regi. ſa. in fine
cap. tertij cũ dicit. Q̃m̃ aũt in cõpl̓one longeuiſſimi ⁊
nimiꝝ ẽt ſani ſunt cũ ſolidatũ fuerit corp⁹ alijs magis
ſicut ⁊ fortiores vſq; ad ſenectutẽ vltimã. Cõſtat ãt ꝙ
vite lõgeuitas ſanitas ⁊ robur magis ſequunt̃ hũidita
tis multitudinẽ poſt iuuẽtutẽ q̃ȝ q̃litatũ intẽſionẽ. Di/
mitto igit̃ iſtã opinionẽ ſophiſticã quã magis delectat
mirabilia dicere q̃ȝ vera. Dicẽdũ ẽ ꝙ ĩ q̃cũq; etate ꝓ/
portiõali aſſignata alijs ꝑib⁹ ſubſtãtifice ⁊ q̃litatiue ſic/
ciora eẽ tꝑata hũidis: ⁊ hũidiora ſiccis alijs ꝑib⁹ ſemꝑ
loquẽdo de iſtis ꝯpl̓onib⁹ nãlib⁹. Et ad argumẽta ꝑce
dẽtis põnis rñdet̃. ¶ Ad ꝑmũ admiſſo ꝙ ſor. pla. ſicc⁹
⁊ fridus ⁊ ſor. tꝑat⁹ nũc ꝑ̊ ſint ĩ ꝑncipio cõſiſtẽtie poſſȝ
ad argumẽtũ dupl̓r dici. ꝑ̊ ꝯñter ad determinata ĩ ꝑce
dẽti articl̓o negãdo ꝙ ẽ magis reſiſtẽs extẽſiõi a cal̓o
hũidũ ſor. q̃ȝ pla. ĩ prĩcipio. n. ꝯſiſtẽtie ĩ vtroq; ẽ hũidũ
ita diſpoſituȝ vt a nullo calore nãli poſſit fieri in altero
eoꝝ verũ augmẽtũ: ⁊ qñ ar̃. nũc ꝑ̊ in vtroq; ipſoꝝ deſi
nit augmẽtũ: negat̃: vt pȝ ĩ ꝑcedẽti arti. nã frido ⁊ ſic/
co pri⁹ deficit augmẽtũ ĩ q̃ calor eſt min⁹ potens ad ex
tendẽdũ. Et ſi arguit̃ ex illo ꝙ ĩ calido ⁊ hũido vlteri⁹
durabit. dĩ breuiter ꝙ ſi ponam⁹ calorẽ intẽſiorẽ nãlez
magis ſufficit augere vt puto eſſe verũ ⁊ humidũ qḋ ẽ
magis humidũ ceteris parib⁹ min⁹ reſiſtere extẽſioni.
adhuc in iſto ſunt due vie rñdẽdi. Una cõcedẽdo ꝙ in
ſolo ſanguineo ſit augmẽtũ ꝑ totã adoleſcẽtiã. ita ꝙ in
tꝑato deſinit augmẽtũ ante ꝯſiſtentiã. ꝙ ſi Aui. dicat ꝑ/
ma ꝑmi. c. de etatib⁹ puer magis augeri nõ ceſſat: ſed
creſcẽdo g̃dit̃: ĩtelligit̃ ꝙ ẽ apt⁹ creſcere merito diſpõ/
nis hũidi. ſcḋa ẽ dicẽdo ꝙ ĩ ꝑncipio ꝯſiſtentie hũiduȝ
in tꝑato eſt ita reſiſtens vt a nullo cal̓o nãli ĩ eo poſſit
fieri vlteri⁹ veꝝ augmentũ: ſȝ ĩmediate añ in certa ꝓ/
portiõe erat min⁹ reſiſtẽs q̃ȝ nũc vt oñdo eſſe ꝓbabilem
ꝑ̊. ſup aſſo. 18. ¶ Rñdeo ſcḋa ꝑncipalis eẽt cõcedẽdo
ꝙ in vtroq; nũc deſinit augmẽtũ: ſȝ in vtroq; ẽ hũiduȝ
reſiſtenti⁹ extenſiõi q̃ȝ calor ſit extenſiu⁹: nec ſeq̃tur ex
iſto ꝙ pri⁹ ita fuit vt pȝ ex rñſiõe data ſtati: nã cũ humi
dũ ad ſuũ nãlẽ terminũ extenſiõis ꝑuenit reſiſtit vlterio
ri extenſiõi tãq̃ȝ ſibi ꝑ̃ternãli multo magis q̃ȝ ante extẽ
ſioni citra illũ gradũ reſiſteret: q2 ille minores extenſio
nes nõ erãt ſibi ꝑ̃ternãles ſicut chorda plicata vſq; quo
ad rectitudinez ducat̃ minus reſiſtit extenſioni maio/
ris ꝓportionis q̃ȝ poſtq̃ȝ ex toto eſt rectificata: ⁊ ſicut
cõpreſſa ſpongia minus reſiſtit extenſioni donec redit
ad ſuũ naturalem modum q̃ȝ poſtq̃ȝ eſt ſufficienter ex/
tenſa reſiſtit vlteriori extenſioni: ⁊ ſicut homo ꝑ̃terna/
turaliter calefact⁹ in ſole minus reſiſtit infrigidationi
q̃ȝ qñ ad tꝑamentum venit. ¶ Ad ſcḋȝ argumentũ qḋ
eſt fere primi cõfirmatio dĩ negãdo aſſumptũ. nõ ſolũ
enĩ ꝓhibet̃ augmẽtũ ꝑꝑ terreſtreitatẽ: ſȝ q2 hũidũ mul
tũ ẽ extẽſuȝ: ita vt vlteriori extẽſioni magis repugnet ⁊
reſiſtat. ꝑꝑea dici põt ꝯceſſo añcedẽte ꝙ in mel̓ico fuit
ꝓhibitũ augmẽtũ ante ꝑncipiũ cõſiſtẽtie. ¶ Ad tertiũ
cõceſſo aſſumpto ꝓ nũc negat̃ ꝯñtia cũ infert̃. g̃ terre/
ſtri⁹ eſt humidũ cũ ĩcipit calor remitti in tꝑato merito
etatiui ꝺcurſus q̃ȝ ĩ melãcolico. nã illa fortior cã ẽ ille/
met tꝑat⁹ q2 ẽ cã ſeiꝑ̃ȝ extĩguẽdi: vt tertia ꝑmi. c. ꝑ̊: nã
ſi ſit ignis accenſus ĩ multitudĩe lignorũ: ⁊ ali⁹ in pau/
citate ĩcipiet ignis magn⁹ diminui multo pluribus reſi
ſtentib⁹ lignis cõburendis q̃ȝ reſiſtens in paruo igne.
ĩmo eſſent mã parui ignis hora ſui ſtat⁹. Sȝ ſi dicat̃ de
calore tꝑato ĩ ſicco tãtuȝ ꝙ ĩcipiat ꝑciſe remitti cũ eq̃/
li ſiccitate ſubſtãtifica: aut minori q̃ȝ in tꝑato q2 ĩ vtro/
q; remitti t̃ vt ſuppono ꝓpter defectũ humidi: ⁊ ẽ equa
lis calor. g̃ incipiet remitti cuȝ equali humidi defectu
in vtroq;: aut cũ minoris ſubſtãtifica humiditate ĩ tẽ/
perato ꝓpter ſiccitatẽ qualitatiuã ĩpedientem in ſicco
tm̃. Dicit̃ negãdo vno mõ añs: ⁊ rõ eſt: q2 in tẽperato
ita perſeuerante fit melior mixtio ⁊ fortior: ⁊ ꝑ ꝯñs ab

UVA. BHSC. IyR_044_2

equali humido euaporat p actionẽ calidi: ⁊ p ꝯñs mi/
nus calor põt pabulari: ⁊ idõ cũ maiori ſiccitate perſeue
ret idẽ calor in ſicco tm̃. in hũido aũt ſupra tpamẽtum
pp aqueitatez vaporis ab eo eleuati cõtingit ꝙ maior
eius quãtitas nõ ſufficit ad tm̃ calorẽ cõſeruandũ. naz
notat experientia ligna cõpagata prorepta ad emittẽ/
dũ flãmã idõ ex illis fieri prunas q̃z diu ſtant ſine flãma
cum tanta humiditate cuz quãta in lignis ſalicis flãma
emicaret. nã quaſi vſqz i cremationẽ flãmã emittũt. vi
demus ⁊ oleũ imotoſum vel cũ pmixtiõe aque. lz de eo
plus in eodẽ tpe cõſumare minorez flãmã facere ſicut
ẽt liciniũ ex ligno alijs paribus minorem facit flãmã ⁊
citius facit ſepũ candele cõſumi q̃z liciniũ ex bombice.
Põt tñ ſcdo dici ꝙ in aliquo incipit diminui calor exi/
ſtente adhuc in etate cõſiſtẽdi. nã nõ cõtrahit humidũ
ita vt diminuat indimenſionib9 ſpermaticorũ vel ſaltẽ
non repugnaret tale humidũ ab aliquo calore ꝯſerua/
ri hora qua remittit calor. nam nõ eſt ratio cõſiſtentie
ꝙ in eo corpore debite recto quocũqz calor remittat:
vt eſt pbabile de aliq̃ parte ſenectutis etatis humide
tantũ. Et ſi dicat ſenis cõplexio frigida reſpectu conſi
ſtentis intelligit in tẽperato vt ita dicã in ſequẽti arti/
culo. Et per hoc pz rñſio ad argumentũ quartũ de hu
mido moriẽtis: lz poſſit aliter dici ꝙ tẽperatus magis
poſſit ſeneſcere q̃z colericus vel melãcolicus: ⁊ ideo qñ
illi moriunt morte naturali nõ ſunt ita ſenes ſicut tẽpe
ratus qñ morit. Ex quibus colligit ꝙ probabile eſt in
adoleſcente mere nãliter diſpoſito: nõ fieri verum aug
mentũ: ⁊ poſſibile eſt in ꝯſiſtente mere naturalr̃ diſpo
ſito fieri remiſſionẽ caloris naturalis ⁊ verã diminutio
nẽ. ⁊ tertio ꝙ poſſibile ẽ aliquem mori morte naturali
per etatiuũ decurſum ⁊ tñ non mori in vltimo ſenectu
tis poſſibilis: lz nullo mõ in cõſiſtente poſſet fieri verũ
augmentum: nec in ſene poſſit phiberi diminutio ve/
ra. Et hec de ſcdo articulo probabilr̃ dicta.

¶ Pro tertio articulo/ qꝛ res leuis ponã tm̃ auctes cõ
trarias. nã ſcdo ꝯplonũ. c. 2. dicit in qõne de caliditate
pueri: ⁊ debem9 illos cõparare aliorꝫ ſuppoſita parita
te vt gracilem gracili: carnoſum carnoſo: ⁊ ſic de alijs
varietatib9: ⁊ cũ hac comparatione vult ꝙ calor pueri
⁊ iuuenis ſint equales vere. ergo de mente eius eſt ꝙ
vlr̃s calor iuuenis ⁊ pueri aliorũ paritate ſuppoſita eſt
equalis. nã ita dixit ſupra ſi volueris cõparare numerꝫ
multorũ puerorũ cũ numero multorũ iuuenuz ponas
cõparationẽ tuam gracilis cũ gracili: ⁊ carnoſi cuz car/
noſo: ⁊ pinguis cũ pigui. ⁊ ſilr̃ ponas cõparationẽ tuã
intra illos: quorũ calores ſunt vni9 diſpõnis: ⁊ relique
diſpões ſunt vne que eſſe poſſunt. Sz ꝯtrariũ vr̃ ſen/
tire primo de regimine ſanitatis: cũ dixit loco ſupra al
legato. ſi vero fuerint fridiora ⁊ humidiora eucrata: au
getur his calitas in ſcda etate: ⁊. 6. de regimie ſani. di
xit. c. 7. circa principiũ. ⁊ ſiccũ in tpe augmaſticarꝫ eta/
tũ calidiorẽ ſeipſo oſtẽdere hoiez. ⁊ eodẽ ſexto cap. 3.
dixit de calido tm̃. Cũ aũt puerorũ etatẽ trãſiuerit me
diũ eẽ vſqz ad declinationẽ manifeſte plus appet calz.
¶ Quãtũ ad quartũ (Et h̄ ſufficiãt p articl'o tertio.
articulũ in q̃ intendo declarare vtrũ ꝯpl'o puerorꝫ ſit tẽ
peratior ꝯplone iuuenũ ⁊ ſi multe opiniões inueniant
tñ pro nũc narrabo opinionẽ Cõci. dr̃ia. 28. ⁊ poſitio
nez Thome de Garbo: quã ad vnguẽ ſequitur Jaco.
de For. nulla mutata ꝯcl'one: ⁊ tertio dicaz quid mihi
videtur circa materiã. ¶ Circa primã igit poſitionẽ ẽ
notãdũ duob9 modis quãtũ ppoſito pertinet vnũ poſ
ſe dici altero tpatiorẽ. p̊ mõ in relatione propinqtatis
ad eq̃le ad põdus. ſecũdo in cõparatione ad operatio
nes [illegible] animales ſiue naturales: ⁊ tunc ponit Cõci.
ꝯnez: q [illegible] diſtincte iuuenes oĩo ſunt pueris tpatiores.
¶ Ad hoc [illegible]andum p̊ ſupponit ꝙ tpatuz ſcdi modi
ſit in iuuẽtute. p̊ hoc pbat ex Aui. p̄ma p̄mi qui dicit ꝙ
eſt in etate in qua corpus [illegible] augmẽti finem peruenit

legẽdo pducte vt ſit p̄teriti tpis: ⁊ hoc ſentit Aui. 12. d
aĩalib9 cũ dicit ꝙ ẽ poſt finẽ cremẽti: ⁊ Haliab. p̊ theor.
ſz tpatũ ſcdi mõi ẽ idiſtincte ⁊ abſolute magis tpatũ q̃z
aliqd aliud: aliud. n. eſt pfectiuũ p opatiõib9 pducẽdis
vt vicinũ p tpamẽto põderali. ¶ Scdo pbat h̄ a ſubalr̃
inherẽtib9 a caſib9 ⁊ ab opationib9. p̊ ſic. iuuenes reſpe/
ctu eq̃lis ponderis ⁊ ſi ſint ſibi vicini: diſtant tñ p cali/
dũ ⁊ hũidũ: ſz pueri ſunt hũidiores iuuenib9. g̃ plus in
paſſiuis diſtant ab equali ponderis. ⁊ in actiuis equalr̃.
ergo plus abſolute ſunt vicini tẽperamento ponderali
iuuenes pueris. ¶ Ex caſibus autẽ ar̃. qꝛ in iuuentute
eſt optĩa cõpl'o eq̃litatis q̃ ẽ caſus ⁊ effectus ꝯplonis
tpate. Itẽ mediocritas i pillis: ⁊ eorꝫ diſpoſitionibus.
Item mediocritas in duritie ⁊ mollitie. Itez in ſuper/
fluitatibus quia ſunt mediocris multitudinis: ⁊ bene
digeſte: vt ꝯſtat de vrina q̃ ad colorẽ: ⁊ hyppoſtaſim ⁊
ſbaz: ⁊ ſilr̃ de alijs. tertio ex opationibus qꝛ oĩuz mẽ/
brorꝫ ſimpliciuz opationes ſunt pfectiores i iuuẽtute.
nã ẽt digõ ẽ in iuuene pfectior qꝛ dura meli9 digerũt
q̃z pueri: ⁊ mollia eq̃ bñ vt. 6. de accidẽte ⁊ morbo. di/
cit tñ ꝙ ſi aliqñ cõtigat i aliquo pticulari ſupari ab ali/
quo alteri9 etatis: qꝛ tñ a dñante dz fieri denoĩatio: ⁊
iuuenis in pluribus alios ſuperat. ideo iuuenis eſt tpa
tior puero ⁊ ſene. Hec põ ⁊ ſi mere ad bonum ſenſum
vr̃ vera: tñ repugnat ꝯciliatori. nã ſi iuuenis recedit ab
equali põderis p calidũ ⁊ hũidum ⁊ ꝯtinue poſt pcedit
iſrigidãdo ⁊ exiccãdo ſeqt ꝙ ꝯtinue poſt plus appropi
quat equali põderis. ¶ Tho. ãt dicit in iſto q̃ſito p̊ ſup/
ponẽdo ẽt ꝙ duob9 modis ẽ vn9 alio tpatior: ptẽ q̃ eſt
d tpamẽto põderali diuidit ſ͛z varias opĩones. nã q di
cit ꝙ oẽ viuens eſt calidum ⁊ hũidum: ⁊ cum h̄ ꝙ ca
lor iuuenis ⁊ pueri eſt equalis hz ꝯñter dicere ꝙ abſo/
lute vicinior eſt iuuenis equali põderis q̃z puer: eſt. n.
in calore eque diſtans ⁊ in ſiccitate vicinior: ſz pp ſilẽs
cãs eſt vicinor iuuenis: ⁊ ſic ſ͛m opinionem ponentem
iuuenem calidiorem puero eſt iuuenis in actius remo/
tior ab equali ponderis: ⁊ in paſſiuis vicinior. ⁊ hoc
breuiter ſtat in pari modo loquendi de equali ad p on/
dus. Sed de tẽperameto iuſticiali p fiendis operatio/
nibus eſt aduertendum: ꝙ operationũ q̃dã ſunt nãles:
⁊ q̃dã aĩales cõprehẽdẽdo vitales p nũc ſub nãlibus:
⁊ nãliũ q̃daz ſunt faciẽtes ad indiuidui cõſeruationem:
vt digõ ⁊ nutritio: q̃dã ad ſpẽi nutricationem: vt ſpma
tizatio ⁊ generatio. Et faciẽtiũ ad idiuidui cõſuationẽ
vna põt eẽ alia perfectior altera duorum modorum. p̊.
quia per eam perfectior effectus abſolute producitur.
alio modo: quia ſit pro vite indiuidui melior longitudi
ne. Ex quo ponuntur in mã ꝯnes. ¶ Prĩa ꝯ̊. tpamento
faciẽte p pfectione aĩaliũ opationũ tpatior eſt iuuenis
puero. pbatur: qꝛ iſte operationes ſũt perfectiores in
iuuene q̃z in puero: vt ſenſus ⁊ cogitatio ⁊ memoria ⁊
v̊tutes motiue: vt nõt experiẽtia ⁊ oẽs ꝯcedũt. ¶ Et tñ
Aui. dixit tertia p̄mi. ca. p̊. ꝙ pfectior itegritas nr̃a quo
ad opatiões aĩales pficiẽdas nõ nobis accidit niſi pp
multã ſiccitatẽ: q̃ eſt in iuuẽtute. ¶ Scda ꝯ̊. tpamento
faciẽte ad opatiões pro ꝯſeruatione ſpẽi tpatior ẽ iuue
nis puero. pz: qꝛ ſpma tẽperatius p̄t generare ⁊ perfe/
ctiores filios: q̃zuis pueri i plures act9 venereos poſſint
q̃z iuuenes: tamen nõ ita perfectos habẽt actus illos.
¶ Tertia ꝯ̊. abſolute ⁊ modo primo perfectiores ſunt
operatões nãles in iuuene q̃z in puero. pbatur. qꝛ nutri
catio ẽ perfectior cũ p ipaz hũidũ reſtauratur pfectiorꝫ
opationũ pductiuũ. ⁊ p idem alie opationes nutritiue
ſubordinate ſilr̃ ſpirituuz aĩaliũ ⁊ vitaliũ generatio q̃
ſunt operationes nãles ſunt pfectiores in iuuene q̃z in
puero: cũ iſti ſpũs ſint abſolute pfectiorꝫ opationũ facti
ui. ¶ Quarta ꝯ̊. tẽperamento faciente ad bonitatem
opationũ p vite pduratiõe ⁊ lõgitudie tpatior eſt puer
iuuene. pbat. qꝛ opationes nãles reſtaurãt hũidũ pueri
magis ſbſtãtificũ hũido iuuẽis: ⁊ magis aereũ: ⁊ p ꝯñs
magis

UVA. BHSC. IyR_044_2

magis faciẽs pro vite pꝺuratiõe. hec ẽ i ſũma põ. Sʒ
addũt aliqui ꝙ his nõ obſtãtibꝰ ſtat puerũ aut merito
ꝯſeruatõis aut alteriꝰ diſpõnis accñtalis eodẽ iuuene
melius eſſe diſpoſitũ: ẽt quo ad aĩales opationes. ꝛ h̃ ẽ
manifeſtũ ad experiẽtiã. ℭ Cõtra hãc poſitionẽ argui
tur multiplr̃. p̊ ſic. homo ſiccus tãtũ eſt perfectioris cõ
plexionis in adoleſcẽtia q̃ȝ in iuuẽtute. g̃ cõcl̃o falſa ſi
vl̃r intelligit̃. aſſumptũ pȝ p̊ ex Aui. tertia p̃mi. doctri/
na q̈rta. ca. p̊. cũ dixit ꝙ iſti ſunt viciniores in pr̃a eta
te ſanitati: ꝛ ſunt clari in verbis: ꝛ veloces in inceſſu ꝛ
facũdi: ſʒ p̃cedẽte etate vincet in eis caliditas ꝛ augmẽ
tabitur in eis ſiccitas ꝛ accidet eis cõpl̃o mordicatiua:
qꝺ cõſtat eſſe in iuuentute. ℭ Confirmat̃. q: poſſibile
eſt iuuenem eſſe ſiccũ tãtũ ſolũ gradualr̃ a tpamẽto re
cedentẽ in ſiccitate. Jſtud pronunc ſupponit̃. ꝛ arguit̃
ſic. Hic iuuenis ſiccus tm̃ ſolũ eſt diſtẽperatus pp ſuaȝ
ſiccitatem recedere gradualr̃ a tpamento põderali. igi
tur cũ minus diſtat ab hm̃oi tpamento alijs paribꝰ in
actiuis erat minꝰ a tpamento iuuenis tpati diſtãs: ſʒ h̃
fuit in adoleſcẽtia. ergo ſtat in adoleſcẽtia ꝯpl̃onẽ eẽ tẽ
peratioreȝ. forte negat̃ aſſumptũ. ꝯ. h̃ ſolũ a tẽperamẽ
to recedit per qualitatẽ illã ꝛ per illud in quo eſt diſtẽ/
peratus: ꝛ ſm̃ illã ſm̃ quã eſt diſtẽperatus. Sʒ nõ ẽ di
ſtẽperatus niſi in ſiccitate: ꝛ gradualr̃ tm̃. ergo ſolũ re
cedit a tpamẽto rõne gradus ſiccitatis in ea exñtis. cõ
ſequẽtia eſt clara. ꝛ maior: minor aũt eſt caſus. ℭ Con/
firmat̃: q: aliqua eſt mẽſura ſiccitatis tã ſubſtãtifice q̃ȝ
qualitatiue ꝑportionatiſſima p opatiõibꝰ ꝛ eſt illa q̃ in/
uenit̃ in ſcꝺo mõ eq̃litatis. ſit igit̃. a. ꝛ arguit̃ ſic. oẽ cor
pus nãlr̃ ſiccũ mere naturalr̃ perueniet ad. a. gradum
ſubſtãtifice: ꝛ q̃litatiue ſiccitatis ante iuuẽtutẽ. Cuȝ ad
illũ gradũ prius puenerit q̃ȝ tẽperatuȝ: vt pȝ ex ſupra
determinatis i ſcꝺo articulo. ſtãte igit̃ paritate in acti
uis ꝯtinue poſt. a. ꝯpl̃o diſtabit̃ pȝ. ꝯñtia. q: ꝯpl̃o poſt
a. mẽſura ſiccitatis ꝑportionatiſſima pro opationibꝰ re
cedit magis ꝛ magis alijs paribus: ꝛ per ꝯñs cũ poſt il
lud deueniet ad iuuẽtutẽ h̃ebit cõpl̃onẽ minus tpatã.
h̃ dr̃ a q̃buſdã notãdo: ꝙ duplr̃ poſſumꝰ dicere vnã cõ
plexionẽ diſtar̃ a tpamẽto. vno mõ pfectõalr̃. alio mõ
gradualr̃. ꝯcedit̃ igit̃ ꝙ ſiccus tm̃ i p̃ceſſu ad iuuẽtuteȝ
poſtq̃ȝ h̃ũt gradũ eq̃lẽ tpato ſcꝺi modi ꝯtinue plus ꝛ
plus gradualr̃ diſtabit a tpamẽto: ſʒ tñ cõtinue pfectio
naliter magis ꝛ magis eideȝ tpamento appropinqua/
bit. Cõtra. corpꝰ nõ diſtat pfectionalr̃ a tpamento niſi
merito alicuius receſſus ab illo: ſed corpora lapſa de
quibus loquimur nõ niſi merito gradus ſunt receden
tia a tpamento. ergo nõ diſtãt a tẽperamẽto perfectio
naliter niſi merito receſſus g̃dualis ab eodẽ. Cum igit̃
erit h̃ maior receſſus gradualis a tpamẽto plus ẽt diſta
bit pfectionalr̃. Oꝫ ſi dicat̃ ꝙ merito modi mixtõis il/
la ꝯpl̃o eſt ĩperfectior: ẽt ſi eiuſdẽ gradus inueniret̃. p̊
h̃ repugnat ſuppoſito: cũ dicimus ſolũ gradualr̃ diſta/
re. ſcꝺo pol̃e eſt eq̃ pfectũ eẽ moduȝ mixtionis in vno
ſic̃ in alio. ponat̃ igit̃ in caſu: ꝛ ſtabit argumẽtũ. ℭ Cõ
firmat̃. ſit. a. tale ſiccũ tm̃ eiuſdẽ etatis cũ tpato ſcꝺi mo
di. ꝛ ſolũ gradualr̃ lapidẽ in ſiccitatẽ: ꝛ arguit̃ ſic. h̃ hȝ
ſupfluã ſiccitatẽ reſpectu optimi tpamẽti: ꝛ aliqñ h̃ũit
diminutã vt in pueritia. g̃ cũ ſit exiccatũ ſaltẽ aliqñ ha
buit magis ꝑportionatã q̃ȝ nũc: ĩmo tempatã: ꝛ p ꝯñs
optimã: cũ igit̃ h̃ nõ ſit niſi in etate p̃cedente: ſequit̃ ꝙ
priꝰ fuit tpatiꝰ. Jtẽ vr̃ inuere Aui. pr̃a tertij. ꝛ Gal. 2.
tegni ꝺ puero mel̃ico ꝙ ſenſus hȝ pfectos: ꝛ accedẽte
etate marceſcũt. ꝛ Aui. dicit ꝙ ſenſus ſunt clari in ĩfan
tia: ꝛ cũ procedit in etate debilitat̃ velociter. Cõfirma
tur. humida ꝯpl̃o ſit melior in cõplemẽto iuuẽtutis. er
go a pari ſicca tũc meliorẽ facit in principio tȝ ꝯñtia: q:
ſicut humida ſe hȝ ad exceſſum ſiccitatis etatiue q̃ ha/
bet̃ in fine iuuẽtutis. ergo ſaltẽ nõ oĩs ꝯpl̃o i ꝑportio
nali etate vel parte iuuẽtutis eſt perfectior. ꝛ aſſumptũ
eſt Aui. 3. p̃mi. c. all̃ato cũ dicit: diſpõ igit̃ h̃ntis ꝯpl̃o

nẽ in quã h̃ũiditas ſupat melior ẽ in cõplemẽto iuuẽ/
tutis. ℭ Per h̃ ꝛ q̃daȝ alia q̃ breuitatis cã dimitto vr̃
mihi parũ ab hac via recedendũ: ꝛ ſit iſta pr̃a ꝯ. Nõ q/
libet hõ ſanus optĩe cõſeruatiuo regimine rectus per
ſuas etates decurrens eſt tẽpatior tpamento iuſticiali
in iuuẽtute q̃ȝ in alia etate: ꝛ iſta ꝑbat̃ ſic. pol̃e eſt ali/
quẽ naſci ſanũ: ita tñ diſpoſitũ vt nõ poſſit vſq; ad ſene
ctutẽ viuere: ergo pol̃e ẽ naſci ſanũ q neceſſario ſtante
ſuo optĩo regimine ante ſenectutẽ. ĩ p̃ceſſu aũt etatis
ab ĩſantia egrotabit ꝛ moriet̃: ſed ĩ tali neceſſario ĩ eta
te ſequente añ ſenectutẽ debiliores fient opationes q̃ȝ
in p̃cedente: ergo pol̃e eſt ex corpis ſani diſpõne añ ſe
nectutẽ ſtãte optĩo regĩe ĩ etate ſeq̃nte eẽ tñ hoĩeȝ ma/
gis diſtẽperatũ q̃ȝ in p̃cedẽte: ſʒ nõ ẽ maior rõ de alijs
etatibꝰ iuuentutẽ p̃cedẽtibꝰ reſpectu etatis vicinorũ p̃n
cipio natiuitatis q̃ȝ de iuuentute reſpectu p̃cedentiũ:
ergo pol̃e eſt ſanũ hoĩeȝ p ſuas etates decurrẽtẽ in iu/
uẽtute reſpectu p̃cedẽtiũ etatũ eẽ minus tpatũ vel di/
ſtempatũ ad iuſtitiã ẽt optĩo ſtante regimine eiꝰ. aſſum
ptũ aũt primũ ẽ Gal. 6. de regimine ſanitatis: cũ dicit.
Quecũq; v̊o corpa egrotatiuã ꝯſtructionẽ h̃ũerũt mox
in generatiõe: hec q̃dẽ nequaq̃ȝ vnq̃ȝ deueniũt in ſene
ctutẽ. ꝛ iõ neceſſario añ illud egrotant. ꝛ ꝯſtant ꝙ vult
iſtos egrotãtes eſſe ſanos cũ ſubdit ꝙ ſi deueniũt ĩclu
dunt aliquã longã egri[illegible]dineȝ: ꝛ iõ ĩnuit̃ ꝙ prius nõ
egrotant. ſcꝺo ſic: pol̃e eſt aliquẽ naſc[illegible]anũ p̃paratũ tñ
in iuuẽtute: ẽt optĩo ſtãte regimine ſicco incidere mor/
bũ hereditariũ p quẽ diſtẽpabit̃ ita vt multo minus p/
ficiat opatiões q̃ȝ in pueritia. ergo aſſumptũ eſt clarũ.
ℭ Cõfirmat̃ tertio pol̃e ẽ ex occulta p̃paratione mãli
in corpe aliunde tpato neceſſario in iuuẽtute multipli/
cari malos h̃ũores vbi in pueritia nõ generabunt̃: ergo
pol̃e eſt optĩo ſtãte regĩe ſani pueri ĩpm̃ cũ ad iuuẽtu/
tẽ pueniret minus eẽ tpatũ. ꝑbo ꝯñam: q: ſicut ex p̃pa/
ratõe illa pñt generari mali h̃ũores faciẽtes morbũ: ita
pñt generari ex alia h̃ũores ĩpficiẽtes tẽpatũ ꝛ pmutã
tes: aſſumptũ eſt Auer. 6. colliget cap. p̊. p̃terea corpa
cal̃a tm̃ cõſeruatiuo regimine recta ĩ iuuẽtute fiũt cal̃a
ꝛ ſicca: vt exp̃ſſe vult Gal. 6. de regĩe. cap. 3. g̃ pol̃e eſt
ea magis diſtempari q̃ȝ in fine pueritie ſiue adoleſcẽ/
tie fuerit: ꝛ p illa vñr rõnes facte ꝯ p̃cedentẽ opinio/
nẽ ꝺ cõpl̃onibꝰ ſiccis ſolũ merito ſiccitatis pfectionalr̃
a tpamẽto diſtãtibꝰ. ℭ Scꝺa ꝯ. ñ qlȝ iuuenis ſanꝰ exñs
eſt vicinior gradualr̃ tẽpamẽto põderali q̃ȝ fuit in pue
ritia: nec qlȝ eſt vicinior q̃ȝ erit in ſenectute. Jſta ꝯ pȝ:
ſuppoſito p ea q̃ dixi in qõne de eq̃li ad põdus ꝙ tpa/
mẽtũ iuſticiale gradualr̃ corrñdet tpamento põderali:
q: aliqs eſt iuuenis ſiccior tpato ſequit̃ ꝙ ille prius mi/
nus diſtabat ab iſto tpamento ꝛ aliqs eſt h̃ũidior iſto.
igit̃ minus diſtabit q̃ȝ prius cũ exiccabit̃. ℭ Tertia cõ
cluſio. Jn iuuentute eſt apta cõpl̃o maxime eſſe tẽpe/
rata taȝ iuſticialr̃ q̃ȝ ponderalr̃. Jſta ꝯ patȝ per hoc: q:
hõ tpatus cũ optimis diſpõnibꝰ tã mãlibꝰ q̃ȝ ſupercele/
ſtibꝰ influxibꝰ ad vltimã hoĩs pfectionem puta ad tpa/
mẽtũ ſcꝺi modi eſt aptꝰ venire in iuuẽtute: vt vult Aui.
ſcꝺo aĩaliũ. ꝛ pr̃a primĩ cap. de cõplexionibus: ꝛ ideo
in nulla etate põt tẽperamentum maius iuſticiale ha/
beri: ꝛ q: illud etiã correſpõdet eq̃litati põderis: ideo
nunq̃ȝ habet̃ tẽperamẽtũ ponderali vicinius: ꝛ hãc ꝯ/
nem puto intelligere oẽs q dñt ꝙ iuuenis hȝ cõpl̃onẽ
magis eq̃lem. ℭ Cõtra iſtã ꝯnem ar̃ multiplr̃. pr̃o ſic
puer cõſeruat̃ aere tpatiori q̃ȝ iuuenis. igit̃ eſt tpatior.
tenet cõſequẽtia: q: vterq; tpatus dȝ cõſeruari aere ſi/
bi ſimili. tertio tegni: ꝛ aſſumptũ pȝ: q: puer optĩe cõ/
ſeruat̃ in vere: nõ ſic aũt iuuenis vt Gal. tertia [illegible]articu
la affo. cõmen. illius affo. ſm̃ horas quidem [illegible]ris ꝛc̃.
ℭ Scꝺo ſic. ꝯpl̃o optĩa ẽ ĩ etate pue[illegible] nõ ĩ iuuẽ
tute. aſſũptũ ẽ Gal. 6. de regĩe ſani. cũ dixit. optimã q/
dẽ craſiȝ hȝ corpꝰ ſ̃ȝ pueroꝝ eta[illegible]: alie v̊o oẽs deterio
reſ hac ſũt vt mõſtratũ ẽ. [illegible]ertio ſic. calor pueri ꝑpor

UVA. BHSC. IyR_044_2

tiōa͛ calori ſani ⁊ calor iuuenis calori febriētis.1.affo.
cōmē.4.igiᷓ ſunt ī calore tꝑatiores. ¶ Quarta cōplo
pueri ē ꝯformior forme hūane.igr tꝑatior.ꝓbaᷓ aſſum
ptū:qꝛ cū ea diuti⁹ ē apta forma ꝯſeruari:cū ſit vite lō-
gioris qꝫ iuuenis. ¶ Quīto plures opatiōes pt facere
puer qꝫ iuuenis igiᷓ ē ſanior:⁊ aſſumptū pꝫ:qꝛ pōt ſa
cere augmētū:qđ nō pōt iuuenis. ¶ Ultio.pfectiores
ſunt opatōes nāles in puero qꝫ in iuuene.igiᷓ tꝑatior
eſt ei⁹ ꝯplo.tꝫ ꝯñtia ⁊ aſſumptū pꝫ ex Gal.ꝑ de regie
ca.allegato cū dicit.actib⁹ duplicib⁹ exñtib⁹ ſm aīata
corpa pueri qdē hñt optimos phiſicos.i.nāles. ¶ Cō
firmaᷓ:qꝛ puer ſiccus tm̄ gradualr a tꝑamēto diſtās ē
eque tpat⁹ cū iuuene ꝯ ſcđo mō eq̄litatis:cū tā ī calore
qꝫ in ſiccitate ſuo gradui correſpōdet.ḡ ſaltē ſtat eq̄ tꝑatū
eē iuuenē cū puero. ¶ Ad hec argumēta rñdeᷓ ⁊ ꝑ ad
primū multiplr.ꝑ negādo maiorē ꝙ nō ſic bñ ꝯſerueᷓ
iuuenis in vere ſicut puer.īmo fortaſſis meli⁹:ſꝫ tñ pl⁹
exceſſiue meli⁹ cōſerueᷓ puer in vere qꝫ in alijs tꝑib⁹
qꝫ iuuenis.i.plus excedit bonitas ꝯſeruatōis ei⁹ ī pue
ro bonitatē ꝯſeruatiōis pueri in alijs tꝑib⁹ anni qꝫ ei⁹
bonitas excedat bonitatē ꝯſeruatōis in alijs tꝑib⁹ ī iu
uentute:⁊ rō ē qꝛ cū pueri ſint multū paſſibiles ī alijs
tꝑib⁹ magis multū alteranᷓ ab aere qꝫ iuuenes q ſunt
ſolidoꝝ corpoꝝ:⁊ corpulētoꝝ virtutū. ¶ Cōtra.in ṽe
abſolute melius ꝯſeruanᷓ p[illegible] qꝫ in alijs tēporib⁹:⁊
iuuenes nō a[illegible]ute melius ꝯſeruanᷓ in vere qꝫ ī alijs
tꝑib⁹.ergo ver eſt ſilr ꝯplōni puerorū:⁊ ſic pueri ſunt
tꝑatiores.aſſumptū ē Gal.in dicto cōmē.Cū vult eos
meli⁹ ſtare in hyeme.nā ſic dicit.pueri in vere optime
ſe hñt:infantes ī ꝑncipio eſtatis.ſenex ex ſue ꝯplōnis
frigiditate eſtiuo adiuuari calore ⁊ ꝑſertiꝫ in iuuētute:
ſilr ꝯria ſue ꝯplōni ex quo pt ſciri an illi ſint tēperatio-
res qui pro ſui ꝯſeruatōe nō indigēt ꝯrijs:ſꝫ ſilib⁹:ſed
pueri ſunt h⁹ reſpectu iuuenuꝫ.igiᷓ pueri ſunt tꝑatio-
res:⁊ ſic nō vꝫ ꝑdicta ſolō ſatiſfacere.Et iō dñt alr alij
negādo iſtā ꝯñtiā:pueri meli⁹ cōſeruanᷓ p ver qꝫ iuue
nes.ḡ ſunt tꝑatiores.nā qꝛ calor pueroꝝ ē obtuſus:iō
nō multū indigēt refrigerio:⁊ ſufficit eis frigus veris
ad refrigeriū:ſꝫ iuuenes/qꝛ calorē hñt acutiorē debēt
refrigerari cōuenienter p aerē frigidiorē:⁊ iō meli⁹ ſe
habēt in hyeme. ¶ Et ſi arguiᷓ ꝯ.qꝛ tūc iuuenis tpat⁹
nō poſſet in oī anni tpe debite cōſeruari.negaᷓ argu-
mētū ⁊ ſi.n.ita ſufficiēter p aerē nō euēteᷓ.tñ pōt per
alia adiuuari:puta p cibos fridiores:⁊ veſtes:ſilr ī eſta
te plib⁹ adminiculis indiget ad ſui cōſeruationē ī alijs
tꝑib⁹ qꝫ ī hyeme:⁊ iſte ſunt due rōnes Jac.vltie q̄ ſibi
optīe videnᷓ:⁊ clariores ī iſti⁹ argumēti ſolōne. ¶ Cō
tra.ꝙ nō euacueᷓ argumēti difficultas arguiᷓ ſic.qꝛ ſta
bit argumētū ꝯ ꝑcedētē rñſionē.nā illi ſunt tꝑatiores
quib⁹ minus ꝯriaᷓ aer veris.ſed pueris minus ꝯriatur
aer veris.ḡ ſunt tꝑatiores.ꝑpea ad cōſeruādū iuuenē
in vere indigemus alijs vel alijs reb⁹ nō nālib⁹ fridis.
ḡ aer veris eſt calidior reſpectu iuuenis.ꝯñtia nota ex
Gal.3.tegni:ſꝫ nō eſt calidi⁹ reſpectu tꝑati:qꝛ ē tꝑatū.
ḡ iuuenis nō eſt tpat⁹. ¶ Cōfirmaᷓ.qꝛ ſi tꝑatus ē ꝯſer
uādus p adminiſtrationē oīuꝫ.6.reꝝ nō nāliū tꝑataꝝ.
ḡ tꝑatiſſimus cōſeruabiᷓ optīe p adminiſtrationē oīuꝫ
reꝝ nō nāliū tꝑatiſſimarū.igiᷓ optīe p aerē tꝑatiſſimū.
iſte aūt eſt aer veris:ergo optīe cōſeruaᷓ p aerē veris
[illegible] cōcurſu oīum aliarū rerū nō nāliū tꝑatiſſimarū cui⁹
[illegible]ppoſitū dicit rñſio.Jtē ad cōſeruationē tꝑatiſſimi ae-
re exñte tꝑato debēt alia admīſtrari tꝑata:ſi igiᷓ iuue
nis eſt tēperatiſſimus in vere:qꝛ aer eſt tꝑatiſſimus oīa
alia oportebit eē tēperata. ¶ Aliter igiᷓ rñdet Cōcil.⁊
ꝑ ne[illegible]do ꝙ aer [illegible]ris ſit abſolute tēperatus reſpectu
corpo[illegible] humanoꝝ:ſed ē tꝑatus reſpectu aeris aliorꝫ
tēporū.[illegible]iᷓ ꝙ tēperatus cōſeruaᷓ per tēpera-
tū aerē:[illegible] de tēperato reſpectu corporis huma
ni effectiue ⁊ denoi[illegible]tali.nullus aūt aer ē abſolute
tēperatus reſpectu corp[illegible]umani.nā aut ē nimis hu
midus:aut nimis calidus:aut nimis fridus:aut nimis
ſiccus.Unde aer veris eſt nimis humidus reſpectu iu
uenū:nō tñ reſpectu pueroꝝ:⁊ iō meli⁹ pueri cōſeruā
tur.Sꝫ ꝯ hāc rñſionē eſt auctas Gal.volētis ꝙ iuue-
nis meli⁹ ꝯſerueᷓ in hyeme aere exñte frido ꝑꝑ ſue cō
plexionis calitatē.Et Cōci.dat aliā rñſionē in q̄ īnuit
ꝙ tꝑati tꝑamēto ꝑportionatiſſimo ad bonitatē opatio
nū nāliū pro vita ſunt:q ſunt ꝯſeruādi p ſilia:⁊ iſti ſunt
pueri:ſꝫ tꝑati abſolute:qꝛ in eis calor ē acutior nō ſunt
p ſilia ꝯſeruādi.īmo ſecuri⁹ eſt vti ꝑſeruatiuo regimīe.
ꝑſertim quo ad aerē:⁊ iō iuuenes q ſunt h⁹ ſunt ꝯſer-
uādi meli⁹ p aerē hyemis:⁊ h̄ vult Gal.⁊ in eadē rñſio
ne etiā vꝫ īnuere aliam:ꝙ iuuenis tꝑatus ꝯſeruaᷓ op-
time p aerē tꝑatū ⁊ pueri ēt:ſed illud qđ dicit Gal.iu-
uenes melius cōſeruari in hyeme intelligiᷓ de tota iu
uenū latitudine:in q̄ plurimi ſunt q meli⁹ ſe hñt ī hye
me ꝑꝑ caloris acutiē:⁊ pauci q notabilr peius:nō qꝛ
multū ⁊ fortē calorem vtplm hyeme vigorādū:iō non
multi ab ipſo ledunᷓ pēſatis igiᷓ oībus in tota latitudī
ne iuuenū melius ſe hñt in hyeme.Alias tñ viſum eſt
mihi ꝙ iuuenis tꝑatus de ſecūdo mō equalitatis ima-
ginata tota latitudine tꝑamēti q̄ p totū ꝑtēdiᷓ ⁊ extre-
mis eius ī calore ⁊ frigore multo plus appropinquat
extreme calido qꝫ frido:⁊ iō nō optīe p aerem tꝑatiſſi
mū cōpatōe hyemis ⁊ eſtatis ꝯſeruaᷓ:lꝫ ille q nāe ī me
dio totius latitudīs ē meli⁹ ꝯſerueᷓ p talē aerē mediuꝫ
tu ex iſtis collige mediū. ¶ Ad ſcđm negaᷓ aſſumptū.
⁊ ad Gal.dic̄ ꝯci.dr̄ia.16.ibi Gal.velle ꝯpare ꝯplōneꝫ
pueri tēpati ad cōplōnes pueroꝝ diſtēperatoꝝ in eta-
te pueritie.Et qđ ſubditur.alie ṽo oēs deteriores ſūt
hac:nō dꝫ intelligi de alijs etatib⁹:ſꝫ de alijs ꝯplōni-
bus a tꝑata ⁊ certe ꝯci.nō bñ dixit.nā ibi Gal.loqtur
de ꝯplōne hūidi tm̄:quā dicit fieri tꝑatā aliqñ ī amba
bus ꝯrietatib⁹:⁊ poſtea dicit qñ h̄ erit di.ꝙ h̄ erit ma-
xie in tpe ſtatus.i.ꝯſiſtētie:⁊ declinatōis.i.ſenectutis:
⁊ qꝛ dixerat ꝙ erat tēpata illa ꝯplo in ſenectute.addit
ꝙ eſt tꝑata illa ꝯplo in iſtis etatibus:vt eſt eis ꝯgruū:
no.n.qꝛ ſit tunc optīa ꝯplo abſolute:⁊ rō qꝛ optimam
ꝯplōnē hēt corpus ſm pueroꝝ etatē:⁊ in alijs eſt ſm
ꝯplōnē deteriorē.Jſta rō voluit ꝙ ſi eſt tꝑatus in ſene
ctute ītelligitur de tꝑato ꝑportiōato:⁊ ꝯgruo ſenibus
vñ ita hꝫ textus.Et hūidā qñ ſimul cū calore modera-
to ꝯſiſtit fieri qñqꝫ ſꝫ vtraſqꝫ oppoſitiōes māifeſtū eſt:
qm̄ dico eā que ſm calidā ⁊ fridā:⁊ eā que ſm humi-
dā ⁊ ſiccā:erit igitur enarrata hec talis.ſ.humida ſꝫ tē
pus ſtatus:nō minime ṽo ⁊ in tpe qđ ſm declinationē
vt in illis ꝯgruū.nam optimā qdē craſim habꝫ corpus
ſm puerorū etatē:alie ṽo oēs ſm deteriores hac ſunt.
Melius ē dicere ꝙ ſunt tꝑatiores pueri ⁊ melioris cō-
plexionis p opatiōib⁹ nālib⁹:vt faciūt ad vite ꝑmanē-
tiā:⁊ iō ſubdit:ꝙ duplicib⁹ exñtib⁹ actib⁹ pueri hñt op
timos phyſicos:aīaleꝫ hñt melioreꝫ:q̄ p⁹ pueros etaꝫ
vſqꝫ ad paugmaſticā ⁊ iſta eſt ſnīa ꝯnū determīatiōis.
¶ Ad tertiū negaᷓ aſſūptū abſolute:ſꝫ tñ Ga.pr̄ia affo.
voluit ꝙ mordicatior ē calor iuuenū qꝫ pueroꝝ. ¶ Ad
quartū negaᷓ añs.⁊ ad ꝑbationeꝫ negaᷓ ꝯña:qꝛ poſſe
in augmentū eſt ex defectu. ¶ Ad ſextū negaᷓ ꝙ abſo
lute ſint pfectiores opatōes nāles in puero.Sed Gal.
loco allegato voluit ꝙ ſint perfectiores relatione habi-
ta ad vite longitudinem.

Super capl'o de virtutib⁹ nālibus qb⁹ miniſtraᷓ
ſup illa pte.Uirtus vero nutritiua ē illa q̄
⁊c.Queriᷓ vtꝝ p actū nutritiue ṽtutꝭ virt⁹ poſſit reſtau
rare hūidū melius p vite longitudine:eo ꝙ eſt a cor-
pore reſolutuꝫ.Et ar̄.ſic in egro ⁊ leproſo ſanatis hu-
midum reſtitutum eſt aptius p vita qꝫ humidum inſe
ctū prius ī eis exiſtens:qđ eſt a corpore reſolutū.ergo
aſſumptum patet qꝛ illud humidum leproſi tale fuit:
ꝙ ſi fuiſſet ipſum vel ſibi ſimile cōſeruatum nō potuiſ-
ſet tandiu vita conſeruari qꝫdiu durabit cum illo re-
ſtaurato:

UVA. BHSC. IyR_044_2

illo reſtaurato.ǧ ⁊c. ¶ Scđo ꝑ h̄ ꝙ meƚicꝰ pōt reduci
ad tꝑamētū: ſit ǧ nūc ſoꝛ.ꝑ̊ reductꝰ ex meƚico: ⁊ ar̄ ſic.
hūidū reſtauratū ē ꝑfectiꝰ ⁊ meliꝰ ꝓ lōgitudine vite re
ſoluto hūido: eoꝙ hūidū: qđ tūc ē reſtauratū ē tꝑatū: ⁊
reſolutū nō fuit tꝑatū cū nūc ꝑ̊ corpꝰ reductū ſit. Cōfir
maꝛ: ſit nūc pla. ex ǧ̄natiōe tꝑatꝰ ī eodē īſtāti etatis cuꝫ
ſoꝛ. reducto ⁊ ī eodē ǧdu tꝑamēti: ⁊ ar̄ ſic. hūiduꝫ ſoꝛ.
ꝑ̄exn̄s ī eo ē deteriꝰ hūido ꝑ̄exn̄te pla. ⁊ ꝯtinue ſit diſtē
peratū: ⁊ ꝑ etatiuū đcurſuꝫ deterioꝛatū. plus ǧ ſi nō re
ſtauraꝛ meliꝰ ꝑ̄exn̄te aggregatū ex ꝑ̄exn̄te ⁊ reſtaurato
ē đteriꝰ ī ſoꝛ. q̄ꝫ ī pla. ꝯn̄s tn̄ ē falſuꝫ: cū nūc ſoꝛ. ⁊ pla.
ſint ꝯſiƚis ꝑfectōis ꝯpƚonis ⁊ etatꝭ. vt pōit caſus. Pro
pterea hō pōt fieri ſubſtātifice hūidioꝛ. ǧ ꝑ̄t reſtaurari
hūidū ſubſtātifice: hūidiꝰ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s meliꝰ ꝓ vita deꝑdi/
to. aſſūptū ꝓbaꝛ qꝛ ethicꝰ pōt ſanari: ⁊ fiet hūidioꝛ: nō
tn̄ q̄litatiue: ſꝫ ſubſtātifice: qꝛ cū ſui ſb̄a erit plus de ele
mētis hūidis ꝓportionaƚr q̄ꝫ an̄: vel qꝛ ī eo ſubiectiue
erit ītēſioꝛ gradꝰ hūiditatis q̄ꝫ an̄ nec aliud dꝛ̄ īpoꝛtare
ſubſtātifice hūidiꝰ. ¶ Qꝛ ſi dicaꝛ ꝙ nō dꝛ̄ ſubſtantifica
hūiditas niſi aerea. ꝯ̄ ꝑ̊ h̄ nō eſt ab auctoꝛibꝰ dcm̄: ſed
volūtarie. Preterea plus eſt de aere in tali coꝛꝑe redu
cto ꝓportionaƚr q̄ꝫ an̄ reductionē: cū an̄ corpꝰ ſit terre
ſtrificatū: ⁊ hūida elemēta q̄ſi cōſumpta. ¶ In oppoſi
tū ar̄. qꝛ ſi ſic vita poſſet perpetuari. ꝯn̄s falſuꝫ. ⁊ ar̄. ſic
ꝯn̄a: qꝛ ſi in hoꝛa futura reſtaurabiꝛ hūidū eq̄ bonū cū
deꝑdito ꝓ vita: ſeqꝛ ꝙ in fine hoꝛe eſt corpꝰ ꝑ̄ciſe ꝯſiƚr
diſpoſituꝫ: ſicut nūc q̊ ad cās longitudīs vite. igiꝛ erit
ꝑ̄ciſe eq̄liter duraturū: ⁊ ſic in fine alteriꝰ hoꝛe fieret ta
le argumētū nūq̄ꝫ ǧ coꝛꝛūpereꝛ. ¶ In iſta qōne ꝑ̊ tra/
ctabiꝛ cōis rn̄ſio. ſcđo videbiꝛ qdā aliꝰ ꝓbabilis modꝰ
rn̄dēdi. ¶ Quātū ad pꝛimū ſupponiꝛ ꝑ̊ qd ſit nutribi/
le: ⁊ qd radicabile humidū. hūiduꝫ v̊o īnatū ſumiꝛ tot
modis ꝑ eiſdē ſign̄atis ſicut humidū radicale. humidū
v̊o influēs dr̄ humidū nutribile vtroq̄ꝫ duoꝝ modoꝛū.
Scđo nota. ꝙ cū ſint tres actꝰ nutritiue v̊tutis. hic tn̄
intelligimꝰ tm̄ de aſſimilatiōe. Nota tertio ꝙ dupƚr dꝛ̄
aliqđ humidū eē altero meliꝰ. vno mō ꝓ vita. alio mō
ꝓ opationibꝰ. Dicimꝰ. n. humiduꝫ infantis eē meliꝰ ꝓ
vita. iuuenis v̊o melius ꝓ opatiōibꝰ. ⁊ illđ qđ ē ꝓ opa/
tiōibꝰ meliꝰ dꝛ̄ a doctoꝛibꝰ abſolute meliꝰ vt ſumiꝛ ter/
tia ꝑ̄mi. c. ꝑ̊. Notādū q̄rto ꝙ aliqđ hūidū eē altero me
lius ꝓ vita pōt ītelligi vel abſolute. qꝛ cū ipſo abſolute
diutiꝰ eſt aptū īdiuiduū ꝓ vitā ꝯſeruari vel rōne alicuiꝰ
q̄litatiue diſpōnis ſecū ꝯiūcte vt humidū pueri lepꝛo/
ſi ſanabilis dicimꝰ abſolute meliꝰ ꝓ vita humido reſtau
rato. ī ſanitate tn̄ merito q̄litatiue diſpōnis đteriꝰ. Ex
q̊ ꝑ̄ꝫ ꝙ hūidū reſtauratū poſt ſanitatē ⁊ in eo q fuit le/
pꝛoſus eſt meliꝰ ꝓ vita ad hūc intelƚꝫ: qꝛ cū ipſo ꝑ̄t vita
diutiꝰ ꝯſeruari q̄ꝫ potuiſſet cū ꝑ̄oꝛi niſi fuiſſet fcā ſana/
tio. nō tn̄ dꝛ̄ abſolute meliꝰ ꝓ vita: qꝛ cū ꝑ̄oꝛi poterit vi
uere toto tꝑe ſanatōis: ⁊ cū h̄ toto tꝑe q̊ poterit poſt ſa
nitatē viuē: ⁊ ſic plus cū ꝑ̄oꝛi pōt īdiuiduū ꝯſuari. No
tādū q̄nto ꝙ dupƚr dicimꝰ aliqd alio hūidiꝰ vno mō ſb̄
ſtātifice. alio mō q̄litatiue: ⁊ illđ eſt q̄litatiue hūidiꝰ qđ
ītēſioꝛi hūiditate ē hūidū. Idē v̊o dꝛ̄ ſubſtātifice hūidiꝰ
qđ hꝫ hūidū meliꝰ ꝯſeruatiuū in āplioꝛi tꝑe calꝭ n̄alis:
queādmodū ꝯtīgit ſi hūidū hꝫ plus de aereo ⁊ minus
de terreo: ita īuicē ꝓportionata vt ſint caloꝛis n̄alis cō
ueniētiꝰ ꝯſeruatiua. Tūc ſupponiꝛ ꝑ̊ ꝙ ꝑ actionē caloꝛꝭ
n̄alis ſꝑ reſoluiꝛ ſubtiliꝰ ⁊ magis aereū qꝛ ē ī ſe reſolu
bilius ⁊ calꝫ eq̄ bn̄ applicatū. Supponiꝛ ſcđo. ꝙ hūi/
dū magis aereū ⁊ vnctuoſuꝫ ē ꝯueniētiꝰ caloꝛis n̄alis ſb̄
ſtētaculū cū faciliꝰ ab eo ſubtilieꝛ ⁊ diſponaꝛ ꝭm exigē
tiā caloꝛis. Supponiꝛ tertio ꝙ ſtātibꝰ oībꝰ ſiƚibꝰ ⁊ equa
libꝰ cauſis duratiuis vite ſemꝑ ſtat eq̄liter vite durabi
litas: ꝑ̄ꝫ de ſe. Supponiꝛ quarto ꝙ mēbꝛū qđ ſibi aſſi/
milat nutrimētū ꝑfecte obtinet ſuꝑ nutrimētū. ex q̊ ſe/
quiꝛ ꝙ nutrimētū ēt in q̄litatibꝰ aſſimilaꝛ nutrito. Tūc
ē pꝛīa ꝯ̊ īn qua oēs cōueniūt ꝙ poƚe eſt reſtaurari hu/
midū melius ꝓ opatiōibꝰ: vt ꝑ̄ꝫ in ꝓceſſu de pueritia
ad iuuētutē. ¶ Scđa ꝯ̊. poƚe ē reſtaurari hūidū merito
q̄litatiue diſpōꝭ meliꝰ đꝑdito: ꝑ̄ꝫ ī lepꝛoſo ſanato ⁊ ethi
co reducto ⁊ meƚico ſcđ tꝑato: in qbꝰ caſibꝰ ꝯcedēdū ē ꝙ
cū hūido reſtaurato diutiꝰ ē aptū īdiuiduū viuē q̄ꝫ cuꝫ
ꝑ̄oꝛi fuiſſꝫ nō fcā ſanatiōe vƚ reſtauratiōe. Nōdū tn̄ ꝙ
in caſu tali hūidū reſtauratū nō ē abſolute meliꝰ ꝓ vita
vt ſuꝑ̊ đclaratū ē. ¶ Tertia ꝯ̊. īpoƚe ē reſtaurari hūidū
ī ſe abſolute bonū eq̄ cū reſoluto. ꝑ̄ꝫ qꝛ ſi ſit poƚe ponaꝛ
ꝙ ī hoꝛa fiat reſoƚo ⁊ reſtauratito tāti ⁊ eq̄ bōi ⁊ ſeqꝛ ꝙ
in fine hoꝛe cāe duratiōis ſoꝛ. erūt oīno eq̄les ⁊ ꝯſiƚes
cauſis duratiuis eiꝰ in ꝑ̄ncipio ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑ̄ciſe erit dura/
turꝰ tm̄ ꝓ fine hoꝛe q̄ꝫtū ꝓ ꝑ̄ncipio qđ ē īpoƚe niſi ꝑ tꝑ̄s
īfinitū eēt duratuꝝ. Et ex h̄ ſeqꝛ ꝙ n̄ ꝑ̄t reſtaurari hūi/
dū meliꝰ đꝑdito cū nō poſſit eq̄ bonū. Et ꝑ̄ꝫ hāc pōnē
dꝛ̄ in ꝑ̊ articulo ꝙ tā ī ethico q̄ꝫ ī lepꝛoſo reſtauraꝛ hūi/
dū abſolute deteriꝰ ꝓ vita q̄re cū illo minꝰ diu vita ꝯſer
uari poſſꝫ: lꝫ reſtaureꝛ meliꝰ merito q̄litatiue diſpōis vt
dcm̄ ē ſuꝑ̊. ¶ Ad ſcđꝫ dꝛ̄ ꝙ hūidū qđ ꝑ̄ꝰ erat ī meƚico
reducto ꝑ̄t eē ꝙ fuit abſolute meliꝰ hūido ꝑ̄exn̄te in tē
ꝑato: nec valꝫ ar̄. fuit diſtēꝑatū ⁊ h̄ tēꝑatū. ǧ ſuū hūidū
fuit deteriꝰ ꝓ vita niſi ponaꝛ ꝑitas ī etate. ſꝫ in cāu nr̄o
ꝯtinue an̄ inſtās reducti fuit ſoꝛ. iunioꝛ pla. ſtat ēt hūi/
duꝫ ꝑ̄ciſe eq̄ bonū fuiſſe: ēt ſtat fuiſſe deteriꝰ hūido pla.
ſꝫ nō deteriꝰ q̄ꝫ ē hūiduꝫ pla. neq̄ꝫ ita malū ſed nec̄io
meliꝰ q̄ꝫ ē hūidū pla. ¶ Ad tertiū ar̄. dn̄t n̄ hūidioꝛē eē
ethicū ſanatū q̄ꝫ eēt a[illegible] ſuū hūidū nō ē ꝓportionatiꝰ
ſuſtētatiōi ſui caloꝛis: ⁊ h̄ ē illđ qđ n[illegible] ꝑ hūidū ſub/
ſtātifice ſiue plus hēat de aereo ſiue nō. ¶ Qꝛtū ad ſcđꝫ
ſupponiꝛ ꝑ̊ illud eē hūidū abſolute meliꝰ ꝓ vita: meri/
to cuius diutiꝰ pōt ī vita ꝯſeruari abſolute q̄ꝫ merito al/
teriꝰ. Et dr̄t h̄ ſuppō a ſibi coꝛꝛn̄dēte in ꝑ̄oꝛi pōne: qꝛ
ſuꝑiꝰ dꝛ̄ ꝙ illud ē meliꝰ cū quo ē corpꝰ diutiꝰ ꝯſeruabile.
mō ꝑ̄ꝫ ꝙ ī aliq̄ coꝛꝑe diu ꝯſeruabili in vita ſtat eē aliqđ
hūidū malū ⁊ īeptū: merito cuiꝰ corpꝰ n̄ ꝯſuareꝛ ī vita:
ſed abbꝛeuiareꝛ. Supponiꝛ ſcđo nō tm̄ fieri hoīeꝫ in/
diſpoſitū ad diu viuēdū ex h̄ ꝙ hūiduꝫ reſtauratū eſſet
minꝰ bonū deꝑdito: ſed ēt ex īdiſpōne ⁊ q̄litatiua vel
ſubſtātifica ſiccitate acq̄ſita ī hūido qđ remāet: iſta cla/
ra ē de ſe. Supponiꝛ tertio ꝙ poƚe ē ꝑtē ſub̄alē coꝛꝑis
roſoƚoni aptā eē infectā mala q̄litate moꝛtificatiua fixa
in ea: ita ꝙ ſui hūido q̄litas illa remoneri nō poſſit. ꝑ̄ꝫ
ſuppō: qꝛ nō repugnat in moꝛſu ſcoꝛpionis vel canis
rabidi vel ſerpētis inſici paulatīe corpꝰ totū: ita vt ꝑue
niat ad tyriā. imaginabile igiꝛ in talibꝰ ꝑteꝫ ſub̄alē eſſe
īꝑfectā que poſta reſoluiꝛ ⁊ ꝑ eiꝰ reſoƚoneꝫ corpꝰ ſanaꝛ
Ex his ſuppōnibꝰ ſequiꝛ iſta ꝯ̊. poƚe ē ꝑ actū nutritiue
virtutis hūidū reſtaurari abſolute meliꝰ pꝛo vita hūido
deꝑdito. ꝯcƚo ꝑ̄ꝫ ponēdo hūidū ſubtile reſoluēdū in eo
infectū mala q̄litate īfixa in eo ⁊ nō remouibili ſine hu
midi reſoƚone ⁊ ꝙ poſt illiꝰ reſoƚonē fiat reſtauratio hu
mide ſani nō īfecti vt ſupponiꝛ in tertia ſuppōne: ⁊ ꝑ̄ꝫ
ꝙ merito hūidi reſoluti vita nullomō erit apta diu du/
rare: ſed oīno īpediri ⁊ abbꝛeuiari. merito v̊o reſtaura
ti eſt apta multis annis durare. ǧ abſolute meliꝰ eſt re/
ſtauratuꝫ: ꝓꝑea nullā claudit repugnātiā hūiduꝫ qđ re/
ſtauraꝛ eē meliꝰ in ſub̄a ſua deꝑdito: qꝛ ſi aliq̄ claudēt
maxime eēt vite ꝑpetuatio: vt oēs illā pōneꝫ ſequētes
dn̄t: ſed taliꝰ nō ſeq̄tur vt paulopoſt ſoluēdo ſua argu.
patebit: ꝓꝑea ī aliq̄ đtermīato mēbꝛo ꝑ̄t reſtaurari me
lius deꝑdito ꝓ vita. ǧ illđ nō repugnat ex n̄ā rei in toto
ꝑ̄ꝫ aſſūptū. Naꝫ in aliq̄ vlcere ſtat genitū eē carnē ſpō/
gioſaꝫ malā que īepta eſt taꝫ ſubſtātifice q̄ꝫ q̄litatiue ꝓ
vite ꝑduratiōe ⁊ illā remoueri ⁊ loco eiꝰ bonā ǧn̄ari: ⁊
ſiƚr ꝑ̄ꝫ in fiſtula q̊ ſanaꝛ in qua loco carnis caloſe exn̄tiꝰ
in ſuis labijs ǧn̄aꝛ caro ſubſtātifice humidioꝛ. [illegible]ūc ꝑ̄ꝫ
hāc pōneꝫ rn̄r ad argu. tertie ꝯcƚo [illegible] admiſſa. [illegible]up/
pōne de cauſis durabilitatꝭ negaꝛ [illegible] ſoꝛ. in f[illegible] hoꝛe
erūt cāe durabilitatꝭ vite eq̄les [illegible] qđ re/
manet nec acq̄ſitū nec reſolutū [illegible] et deteriꝰ ꝓ vite ꝑ
duratiōe. Et h̄ ꝓ nunc de hac q[illegible] Ugonis Senēſis.

F I N [illegible] S.

UVA. BHSC. IyR_044_2

UVA. BHSC. IyR_044_2

UVA. BHSC. IyR_044_2

UVA. BHSC. IyR_044_2

UVA. BHSC. IyR_044_2

UVA. BHSC. IyR_044_2

HOGONIS

4.^{m}

Primi

Avicenæ

Expoſitio

Biblioteca de Santa Cruz

IyR 44

UVA. BHSC. IYR_044_2

·HVGO·S·4·PRIMI·AVIZEN·

UVA. BHSC. IyR_044_2